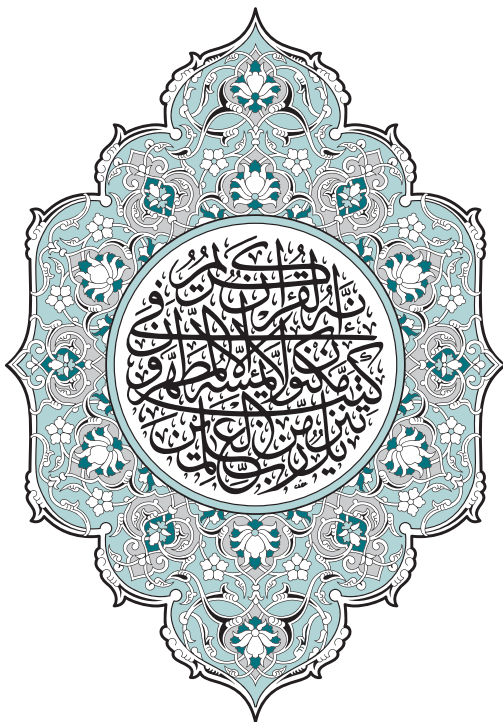

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَنَاجِدُونَ

И Пак Къуръандин манайрин таржима чап авунва
«Къадагъа алай кве мискиндин» Къуллугъчи,
Арабрин Саудиядин Пачагълугъдин пачагъ
Салман ибн Абдульазиз аль-Сауддин эмирдалди,
И кар ада вич патал еке гъурметун яз гъисабна.

تَدْرَبُ بِالْأَرْطِطَاءَةِ هَذِهِ الرَّحْمَةُ لِمَا فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ
تَدْرَبُ بِالْأَرْطِطَاءَةِ هَذِهِ الرَّحْمَةُ لِمَا فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ
مَلِكِ الْمَعَالِمِ بِالْعَرَبِيَّةِ بِالسُّعُودِ

وَقَفَّ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ خَادِمِ الْحَرَمَيْنِ الشَّرِيفَيْنِ
الْمَلِكِ نَيْبِ أَمَانِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ زَالَ سَعُودٍ
وَلَا يَجُوزُ بَيْعُهُ
يُوزَعُ مَجَانًّا

تَرْجُمَةُ مَعَانِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ

إِلَى اللُّغَةِ اللَّيْزِكِيَّةِ

إِعْدَادُ
يَمِينِ مُحَمَّدٍ وَفٍ

مُجِيعُ الْمَلِكِ فَهْدٍ طَبَاعَةُ الْمَضْحَفِ الشَّرِيفِ
بِالْمَدِينَةِ الْمَسْكُونَةِ

Аллагъ Тааладин рекъиз авунвай вакъфа я
«Къадагъа алай къве мискиндин» Къуллугъчи
пачагъ Салман ибн Абдульазиз аль-Сауда.
Маса гудай ихтияр авач

Пулсуз пайун патал

Пак Къуръандин манайрин таржума лезги члалал

**гъазурайди
Ямен Мегъамедов**

пачагъ Фагъдан тIварцихъ галай Пак Къуръан чапдай
акъуддай басмахана
Нурлу Мединада.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمة

بقلم معالي الشيخ الدكتور

عبد اللطيف بن عبد العزيز بن عبد الرحمن آل الشيخ

وزير الشؤون الإسلامية والدعوة والإرشاد

المشرف العام على المجمع

الحمد لله رب العالمين، القائل في كتابه الكريم:

﴿... قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ﴾.

والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين نبينا محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

القائل: «خَيْرِكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ».

أما بعد:

فإنفاذاً لتوجيهات خادم الحرمين الشريفين الملك سلمان بن عبد العزيز آل سعود - حفظه الله - بالعناية بكتاب الله، والعمل على تيسير نشره، وتوزيعه بين المسلمين في مشارق الأرض ومغاربها، وتفسيره، وترجمة معانيه إلى مختلف لغات العالم.

وإيماناً من وزارة الشؤون الإسلامية والدعوة والإرشاد بالملكة العربية السعودية، بأهمية ترجمة معاني القرآن الكريم إلى جميع لغات العالم المهمة؛ تسهيلاً لفهمه على المسلمين الناطقين بغير العربية، وتحقيقاً للبلاغ المأمور به في قوله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً».

وخدمةً لإخواننا الناطقين باللغة الليزكية، يطيب لمجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة، أن يقدم للقارئ الكريم هذه الترجمة إلى اللغة الليزكية، التي قام بها فضيلة الشيخ: يمين محمّدوف، وراجعها الشيخ هاشم محمّدوف.

ونحمد الله سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى أَنْ وفق لإنجاز هذا العمل العظيم، الذي نرجو أن يكون خالصاً لوجهه الكريم، وأن ينفع به الناس.

إننا لندرك أن ترجمة معاني القرآن الكريم -مهما بلغت دقتها- ستكون قاصرة عن أداء المعاني العظيمة التي يدل عليها النص القرآني المعجز، وأن المعاني التي تؤديها الترجمة إنما هي حصيلة ما بلغه علم المترجم في فهم كتاب الله الكريم، وأنه يعترها ما يعترى عمل البشر كلّ من خطأ ونقص. ومن ثم نرجو من كل قارئ لهذه الترجمة أن يوافي مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة النبوية، بما قد يجده فيها من خطأ أو نقص أو زيادة؛ للإفادة من الاستدراكات في الطباعات القادمة إن شاء الله. والله الموفق، وهو الهادي إلى سواء السبيل، اللَّهُمَّ تقبل منا إنك أنت السميع العليم.

Сифте гаф

Гьямд хуй Аллагъдиз - алемрин Рабби, Вичин Пак Ктабда лагъай: **«Гъакъикъатда, атанва квез Аллагъдин патай нур ва ачух ктаб (Къуръан)!»**, ва салават ва салам хурай, пайгъамбаррикай ва расулрикай виридалайни лайихлу ва гъурметлу тир чи Мугъаммад пайгъамбардиз, вичини лагъай: **«Виридалайни хъсанди квекай я вичи Къуръан чирна ва ам масадбуруз чир авурди»**.

Кбилиз акъудун яз «Къадагъа алай къве мискИндин» Къуллугъчи пачагъ Салман ибн Абдульазиз аль-Сауда (Аллагъди хурай вич) ганвай тапшуругъар: Аллагъдин Ктабдин гъакъиндай къайгъу чIугун, ва регъят авун ам виринриз чкИдайвал, ва ам пай авун рагъэкъечIдай патани рагъакИдай пата вири мусурманрин арада, ва адаз тафсир (*баянар*) гун, ва адан манаяр дуъньядин гъар жуъре чIалариз таржума авун.

Ва гъакИни Арабрин Саудиядин Пачагълугъда авай «Исламдиз талукъ крарин, диндиз эвер гунин ва хъсан рехъ къалурунин крариз талукъ тир» гъукуматдин идарадин патай инанмишвал яз лазим ва герек тирди таржума авун Къуръандин манаяр дуъньядин герек чIалариз; араб чIалалай гъейри маса чIаларал рахазвай мусурманриз регъят хун патал адан гъавурда гъатиз, ва агакъарун къилиз акъудун яз Пайгъамбарди (Аллагъдин салаватарни саламар хуй адаз) эмирнавай кар: **«Агакъара куъне зи патай са аят къванни»**.

Ва гъакИни къуллугъ авун яз чи стхайриз лезги чIалал рахазвай, Нурлу Мединада авай пачагъ Фагъдан тIварцихъ галай «Пак Къуръан чапдай акъуддай басмаханадиз» хуш я теклиф ийиз гъурметлу кIелзавай касдиз и лезги таржума, вич таржума авурди я гъурметлу шейх (*алим кас*) Ямин-гъажи (Ямен Мегъамедов), ва ахтармиш авурди я шейх (*алим кас*) Гъашим-гъажи (*Гъашум Мегъамедов*).

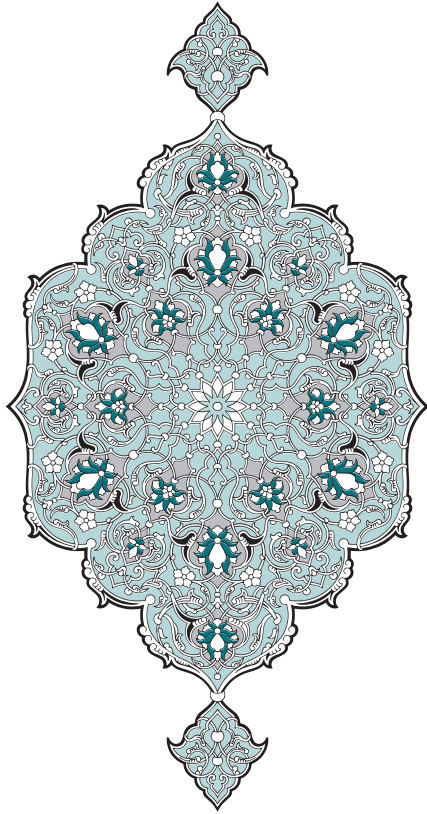
Ва чна шукур гъизва Пак тир Аллагъ Таладиз и чѣхи кардиз рехъ гайи ва куьмек авур, ва чна умудзава а кар рикин сидкъидай Аллагъдин рекъе авунвай амал хъун, ва а карди инсанризни менфят гун.

Гъакъикъатда, чаз чизва, Пак Къуръандин манайрин таржума, гъикъван ам дуьзди (*бегъемди*) хъайитІани, Къуръандин аятри къалурзавай вири манайриз адавай акъалтІай баян гуз жедач. Ва таржумада къалурнавай манаяр, ам анжах таржума авунвай касдин чирвилер агакънавай дережадин نتیжа я Аллагъдин Пак Ктабдин гъавурда гъатунин карда. Ва гъакъикъатда а таржумадик акатун мумкин я, инсанрин амай вири крарик акатзавай, гъалатІарни (*хатаярни*) нукъсанар.

Ва гъавилияй, чна тІалабзава, и таржума кІелзавай гъар са касдивай, Нурлу Мединада авай пачагъ Фагъдан тІварціихъ галай «Пак Къуръан чапдай акъуддай басмаханадиз» вичиз жагъай гъалатІрикай, нукъсанрикай ва артухвилерикай хабар гун; Аллагъди гайитІа (а теклифрикай, меслятрикай) менфят къачудайвал дуьз хъувуна мад сеферра чапдай ахкъуддайла.

Ва са Аллагъ я гъар са карда куьмек ва агалкъунар гузвайди, ва Ам я дуьз рекъел гъизвайди! Я (чи) Аллагъ, Къабул ая Вуна чи патай (*чи диндар, хъсан крар*), бес гъакъикъатда, Вун Вири Ванерин Ван Къведайди, Вири Чидайди я эхир!

«Исламдиз талукъ крарин, диндиз эвер гунин ва хъсан рехъ къалурунин крарин» гъукуматдин идарадин везир, «Къуръандин басмаханадин» къилин регъбер тир жанابي шейх, доктор **Абдуллатиф ибн Абдульазиз ибн Абдурахман аль-Шейх**.

Сифте гаф

Къуръандин илимдикай сифтегъан малуматар

Пак Къуръан - Аллагъ Тааладин келимаяр я, Ада авудна ракъурнава ам гъарфарални манайрал Вичин расул Мугъаммадаз (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*) вири алемриз регъим, шадвилинни игътиятлувилини хабардарчи, Аллагъдихъ эверзавайди Адан изиндалди ва нур гузвай чирагъ яз. Ва ингъе ваз Пак Къуръандин «тариф» (*дибдин лишанар гун*) ва ам ракъурунин мана куърелди:

Пак Къуръандин умуми «тариф».

Сад лагъайди: Пак Къуръандин «тариф», адан тIварар ва лишанар.

Пак Къуръан - Аллагъ Тааладин келима я авудна ракъурнавай Вичин расул Мугъаммадаз (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*), инандирмишнава адаз ам «вагъй» яз гафарални манайрал, (*вични*) кхъенва ктабда, ва агакънава (*са несилдилай маса несилдал*) гзаф жемятралди ва ам клелунни ибадат я.

Ва Къудратлуни Гъайбатлу Аллагъ я, Вичи Мугъаммад пайгъамбардиз авудна ракъурнавай вагъйдиз, «Къуръан» тIвар ганвайди, Аллагъ Таалади лугъузва: **«Гъакъикъатда, Чун я ваз (эй, Пайгъамбар) Къуръан паяралди (авудиз) ракъурнавайди»** (*Инсан-23*), (*адаз Къуръан яни «гзаф клелдайди» лагъанва*) вучиз лагъайтIа, ам я гзаф клелдай ва вичикай яргъа тахъана кланзавай шей.

Ва гъакъни адаз Аллагъ Таалади «Ктаб» тIварни ганва, Аллагъди лугъузва: **«Гъакъикъатда, Чна ваз (авудна) ракъурнава Ктаб гъахъ аваз»** (*Дишегълияр-105*), вучиз лагъайтIа, ам я кхъена кланзавайди ва дикъетсуздиз тун виже текъведай шей.

Ва гьакӀни Аллагь Таалади я лагъана ам: Фуркъан (*гьахъ ва таб чара ийидайди*), Зикр (*Риклел Гъун*), Гьуда (*Дуьз рекъин регьбервал*), Нур, Шифа (*Сагъ ийидай дарман*), Гьаким (*камаллувал*), Мавъизагъ (*вяз*) ва масадбурни, чпини вирида къалурзавай Пак Къурандин чӀехивал (*зурба дережа*) ва адан кардин (*мураддин*) тамамвал.

Ва «Мусгъаф» лугъудай гаф къачунвайди я чпел Пак Къуръан кхьенвай «къулар» (*сугъуф*) лугъудай гафуникай. Ам сагъабийри ганвай тӀвар я адаз, вичин чинрал Пак Къуръан кхьенвай Ктаб къалурдайвал (*a tӀvarцӀи*).

Пак Къуръан Аллагь Тааладин патай «вагъй» я Джабраил малаикди (*Аллагъдин саламар хъуй адаз*) гваз эвичӀнавай Мугъаммад пайгъамбардин (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*) риклел, Аллагь Таалади лугъузва: **«Ва гьакъикъатда, ам (Къуръан) - алемрин Раббидин (авудна) ракъурун я (Адан патай авудна ракъурнавай вагъй я)! ЭвичӀна ам гваз Вафалу Рубъгъ (Джабраил малаик), ви риклел (эй, Пайгъамбар - яни кӀелна ада ам ваз ви рикле гъатдайвал, вун гъавурда акъуна ам риклел хъсандиз хуьдайвал) - вун игътиятлувал авунин хабар гудайбурукай жедайвал, (ва авудна ракъурнава Къуръан) - ачух (фасагъатлу. баянлу) араб чӀалалди.»** (*сура Шаирар: 192-195*)

Ва Мугъаммад пайгъамбар (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*) тушир сифтегъанди (*цӀийивал авурди*) Расулрикай а карда; вири адан стхаяр Пайгъамбарар (*Расулар*) (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй абуруз*), абурун патав Джабраил малаик (*Аллагъдин саламар хъуй адаз*) эвичӀзавай Аллагь Тааладин патай «вагъй» гваз. Ва Аллагь Таалади - Пак я Ам - а чӀехи аманат кардиз хкъзава Вичиз кланиди, Аллагь Таалади лугъузва: **«Аллагъ я хкъзавайди малаикрикай расулар ва инсанрикайни. Гьакъикъатда Аллагъ - Вири Ванер Къведайди, Вири**

Аквадайди я» (сура *Гъж-75*), ва Адаз лап хъсан чизва вуж дуъз къведатла а аманат кардиз ва вуж дуъз къведачтла; вучиз лагъайтла вири Гъада халкъ авунвайбур я, Аллагъди - пак я Ам, - лугъузва: **«Ва ви Раббиди Вичиз кІан хъайи шей халкъзава ва хкъгъзава»** (сура *Къисаяр-68*)

Къвед лагъайди: Пак Къуран - авудна ракъурайвал.

Башламиш хъана «вагъй» атун Пайгъамбардиз (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*) 610 лагъай йисан Рамазан вацран цѐрид лагъай ислендин юкъуз, Меккадин са дагъда авай «Гъира» лугъудай магъарада; эвичІна адан къвалав Джабраил малаик (*Аллагъдин саламар хъуй адаз*) и аятар гваз: **«КІела (вуна) - ви Раббидин тІварцІелди, Вичи вири шейѐр халкъанвай. Халкънава (Ада) инсан (ивидин) лахтадикай! КІела (вуна- ваз ракъурзавай аятар), ва ви Лап Жумартлу Раббиди - Вичи (инсандиз кхъинар) чир авур къелемдалди - Чирна инсандиз – адаз тийижир чирвилер.»** (сура *Ивидин лахта:1-5*) ва хъана абур Къуръандикай атанвай сад лагъай аятар Аллагъдин Расулдиз (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*).

Ва хтана Пайгъамбар (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*) абур гваз вичин хизандин патав рикІ зурзаз ва вичин чан патахъай кичІ кваз, ва ахъайна магъарада хъайи кІвалах вичин «уъмуърдин юлдашдиз» - муъминрин диде - Хувайлидан руш Хадиджадиз (*Аллагъ адалай рази хъурай*), ва ада лагъана: «Гъакъикъатда заз зи чан патахъай кичІе хъана!» Ва Хадиджади адаз лагъана: «Ваъ (*кичІе жемир*), шад хъухъ! Къин хъуй Аллагъдал, - Аллагъди вун гъич (*куъмек тагана*) гъакІ тадач; бес гъакъикъатда вуна мукъвакыливал хуъзва, рахунра керчеквалзава, залан пар ялзава, мугъмандиз гъуърметзава, бедбахтвилер кыилел

атайбуруз куьмекзава.» Ва Хадиджади ам Навфалан хва Варакъадин патав тухвана, ам чирвални дуьз фикир авай ва арифдар кас тир. Ва Хадиджади адаз лагъана: «Я, ими! Яб акала и ви стхад хцихъ». Ва Пайгъамбарди (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*) ахъай авурла адаз вичиз акур кардин хабар, Навфалан хва Варакъади адаз лагъана: «Ам я малаик (*Джабраил*), Муса пайгъамбардин патавни эвичлай. Агъ! Тиртла зун ана жегъилди! Агъ! Амукънайтла зун чан алаз, вун ви халкъди чукурдайла!» Пайгъамбарди (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*) лагъана: «Бес чукурдани къван зун абуру?» Варакъади лагъана: «Эхъ! Вуж атанатлани вун гваз атанвай хъгинди гваз, - дугъриданни адаз (еке) душманвилер хъана, ва эгер зун агакъайтла а ви йикъав (*вахтундив*), за ваз еке куьмек гуда». Ва адалай са куьруь вахтунилай Варакъа кечмиш хъана.

Ва Пак Къуръан сад лагъана вири санал авудна ракъурнавач Пайгъамбардиз (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*), вилик хъайи Пайгъамбарриз (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*) вири санал авуд авур хъиз, - ам анжах атана къилди-къилди (*паяралди*) къанни пуд йисан къене, я къилди тамам сура къвезвай я са шумуд аят са сурадай.

Ам къилди-къилди (*паяралди*) атунин мана я гъар сеферда Джабраил малаик (*Аллагъдин саламар хъуй адаз*) «вагъй» гваз къвалав атайла: Пайгъамбардин (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*) рикl мягъкем авун, вич мадни къуватлу хъун ва адаз артух куьмек гун; Ам мадни мягъкем ва дурумлу жедайвал хура акъвазиз мушрикри ийизвай терсвилерин ва аксивилерин сифте къиляй «пайгъамбарвилин» аятар атайла. Пак тир Аллагъди лугъузва: **«Ва кафирвал авурбуру лагъана: «(Авудна) ракъурнайтла адаз**

(Пайгъамбардиз) Къуръан вири санлай!» Гъа икІ авунва **(Чна ам пай-пай авудна ракъурнава)** - Чна ви рикІ адалди мягъкемарун патал. Ва Чна ам **(аоставилелди, дуъз къайдадаваз, баян гана ачухди яз) (авудна) ракъурнава.**» (сура Фаркъ авун-32)

Ва гъакІни Пак Къуръан къилди-къилди *(паяралди)* авудунин карда ава чІехи тербияламишунин карни: муъминар къвез-къвез *(дережа-дережа)* вилик фин патал чирвал къачунин ва «диндин къайдаяр» къиле тухунин карда, абуруз мадни регъят хъун патал ам *(Къуръан)* чириз ва гъавурда гъатиз, ва гъакІни авамвилин, куфрдин, ширкдин зулуматрай *(мичливилерай)* регъятдиз экъечІун патал имандин нурдихъ, Аллагъ Сад тирди тестикъарзавай диндихъ ва илимдихъ *(чирвилерихъ)*.

Пуд лагъайди: Пак Къуръан кхъиникай (чарциз къачуникай).

Виридалайни хъсан рекъерикай лагъай келимаяр хуьдай я ам кхъин, кхъин тавунвай келимаяр рикІелай алатдай шей хъун мумкин я. Пак Къуръан, Сятдин Югъ алукъдалди вири алемриз регъбервал яз атанвайвилай, ам кхъена кІанзавай.

ГъакІ хъайила, Пайгъамбарди *(Аллагъдин салаватарни саламар хуьй адаз)* еке фикир гана Пак Къуръан кхъиниз; дугъриданни ада эмир гана вичин савадлу *(кІел-кхъин чизвай)* сагъабийриз Пак Къуръан кхъин, ва ада абур «вагъй» кхъидай ксар яз тайинарна, ва абурукай виридалайни машгъурди сагъабий Сабитан хва Зейд тир *(Аллагъ адала рази хъурай)*.

Ва Пайгъамбарди гъар сеферда вичиз цІийи *(пай)* «вагъй» атайла ада ам хуралай чирзавай, ахпа ам лугъуз кхъиз тазвай «вагъй» кхъидай ксаривай садав, ва ада лугъузвай: **«кхъихъ (эцига куьне) и аятар а флан**

сурада виче ихътин ихътин аятар авай» ва ада абуруз а сурадин тIвар къазвай ва эмирзавай а (атай) аятар гъана кхъин, ахпа ада эмирзавай сагъабийриз чирун Пак Къуръандикай авуднавай а пай ва ам хуралайни авун. Гъа икI Пайгъамбардин (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*) девирда вири Къуръан кагъазра кхъенвай.

Ва Джабраил малаик (*Аллагъдин салам хъуй адаз*) эвичIзавай Пайгъамбардин (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*) патав адав Къуръан кIелиз таз гъар йисуз садра, амма Пайгъамбар (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*) кечмиш хъайи йисуз Джабраил малаикди (*Аллагъдин салам хъуй адаз*) къве сеферда кIелиз туна адав (*ахтармишиз ва гекъигиз*) - адан аятар ва сураяр авай тартибдин къайдада аваз, - къе мусурманрин вилик квай «Мусгъафда» авайвал, амни Гъахъ Аллагъдин - Гзаф Берекатлу я Ам, ва Виридалайни Вине я Ам - гафар тестикъ хъун яз: **«Гъакъикъатда Чал ала - ам кIватIун (вири ви хура) ва (вуна) ам кIелун. Ва Чна ам ваз кIелдайла, (вун яб акализ) гугъуъна хъухъ адан кIелунин.»** (*сура Къиямат:17-18*), ва гъакIни: **«(Бес) Чна вав кIелиз тада (Къуръан) ва ам ви рикIелай алатдач»** (*сура Виридалайни Вине Турди: 6*).

Къуд лагъайди: Пак Къуръан кагъазра кIватIуникай.

Пайгъамбар (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*) кечмиш хъайидалай къулухъ тапшурмишна рашид халиф Абубакра (*Аллагъ адала рази хъурай*) «кагъазар» тартибда туна Къуръан санал кIватI авун, са шейни квахъ тавун патал Къуръандай эгер къейитIа ам хуралай чидайбур, ва я ам кхъенвай кагъазар телеф хъайитIа. Ва а еке метлеблу кIвалахдин къиле акъвазна «вагъй»

кхьидай кас тир Сабитан хва Зейд (*Аллагъ адала рази хьурай*), ва ахтармиш авуна тестикъ авурла ада вичи кватл хьувурди «кагъазра» кхьенвайдахъни ва сагъабийрин хурара авайдахъ галаз сад тирди, - ада абур (*кватл хьувур кагъазар*) туна хуъз Абубакран (*Аллагъ адала рази хьурай*) квалеле та ам кечмиш жедалди, ахпа хъана абур къвед лагъай халиф Умаран (*Аллагъ адала рази хьурай*) квалеле, ва ам кечмиш хъайила, абур туна хуъз Пайгъамбардин (*Аллагъдин салаватарни саламар хуъй адаз*) уьмуьрдин юлдаш - Умаран руш Хафсадин (*Аллагъ адала рази хьурай*) квалеле.

Ва Ислам дин вириниз чклайла, муьгътеж хъана мусурманар клелдай Кьуръандин ктабриз. Меслят къалурна са бязи сагъабийри халиф Усманаз (*Аллагъ адала рази хьурай*) вири мусурманар кватл авун са Кьуръандин ктабдал, мусурманар вири гъадаз табий жедайвал. Ва тапшурмишна а квалах ада Кьуръан хуралай чидай са десте сагъабийриз, чебни савадлубурукай хкъяна, абурун къиле авайди Сабитан хва Зейд (*Аллагъ адала рази хьурай*) тир, асул яз ишлемишна абур Абубакран (*Аллагъ адала рази хьурай*) девирда «санал кватл авур кагъазар», ва абур а «санал кватл авур кагъазар» са «мусгъафда» (*ктабда*) кватлна, ахпа абур адалай са шумуд чешне (*чин*) къачуна, ва ахпа ада гъар са еке уьлкведиз мусурман уьлквейрикай ракъурна са чешне, ва тапшурмишна мусурманриз а «мусгъафдин» чешнейрилай маса чешнеяр къачун.

Вири Кьуръандин ктабар, исятда дуьньяда авай (гъилин хатлунал кхьенватлани ва я чапдай акъуднаватлани), абурун асул я Усманаз (*Аллагъ адала рази хьурай*) девирда кватл авур ва мусурман уьлквейриз ракъурай чешнейрилай къачунвай «мусгъафар», абуралай тафаватлу тушиз я кхьенвай гафара я абурун тартибра.

Ва кьенин йикъалдини мусурманар къайгъудик ква Пак Къуръан чапдай акъудуна, а карда жезвай цийивилер ишлемишиз, жуъреба-жуъре цийи алатар кардик кутаз, - лап тамамдиз ва лап хъсандиз - Къуръандин келимаяр кхъин ва чапдай акъудунин кар кылиз акъудун патал, рашид халиф тир (Аффанан хва) Усманан (*Аллагъ адала рази хъурай*) девирда кхъенвай, - ва гила «Усманан чешне» лугъуз машгъур тир, - къайдада.

Ва Нурлу Мединада авай пачагъ Фагъдан тѳвацѳихъ галай «Пак Къуръан чапдай акъуддай басмахана» - ам я са «ачух лишан» Пак Къуръандикай члугъазвай члехи къайгъу кълурзавай, ва (гъаклни) «Арабрин Саудиядин Пачагълугъ»-дин гъакимрин (*члехибурун еке*) чалишмишвилер ва ийизвай къуллугъар Пак Къуръандин гъакъиндай; ва (гъаклни кълурзава ада) гъикл регъятнаватла гъар са мусурмандиз акълатлай гуърчег жуъреда туькълурнавай Пак Къуръан хъунин кар.

Вад лагъайди: «Мусгъаф»-дин (*Къуръандин ктабдин*) тартибдикайни паярикай.

Пак Къуръандин сифте кыле ава сура «Ачухзавайди (*аль-Фатигъа*)» эхиримжи кылени - сура «Инсанар (*ан-Нас*)», ам ибарат я 114 сурадикай, ва а тартиб (Аллагъдин эмирдалди) «тайинарнавайди» я, яни Пайгъамбардилай атанвайди я. Ва ам «вагъй» (*аятар ва сураяр Пайгъамбардиз*) атай тартибдал бинеламиш туш; бес сифте сура «вагъй» яз атай «Ивидин лахта» сура я, амма Къуръандин тартибда ам 96 лагъай чкадал ала. Ва сагъабийриз (Къуръандин) аятрин ва сурайрин тартиб Пайгъамбардин Къуръан кѳелунай чир жезвай.

Къенин юкъуз «Мусгъаф» (*Къуръандин ктаб*) пайнава къанни цлуд паюниз (*жюздиз*), ва гъар са пай (*жуз*) абурукай пайнава къве гъизб-диз, ва гъар са гъизб пайнава къуд

рубгъ-диз. Ва гъа и паюнар (вичин члехи пай гьалда) алимрин алахъунар (*къабулнавай къарарар*) я, регъятарун патал Пак Къуръан клелун мусурманриз.

Ругуд лагъайди: Пак Къуръан чируникай

Мусурманри къетлен фикир гана Пак Къуръан чируниз; ам хуралай авуниз, дуъз къайдадалди клелиз чируниз Пайгъамбардиз (Аллагъди) авудна ракъурайвал. Гъа икл сагъабийрин арада авай Къуръан хъсан клелдайбуру (*къаариъ-ри*) ва хуралай чизвайбуру (*гъаафиз-ри*) табиинриз (*сагъабийрин гъугъуьнай атай мусурманрин несилдиз*) ам чирна,- къайдадалди дуъз чириз, акъвазариз гъар са аятдал, гуз адан мана, та (абур) абурун манайрин гъавурда гъатна ва чирна абуру илимни амал санал. Ахпа табиинрин арада авай Къуръан хуралай чизвай ксари (*гъаафиз-ри*) медресеяр (*мектебар*) арадиз гъана ам клелиз чирдай,- гъикл чпиз сагъабийри чирнатла - дериндай ва вири лазим крар ахтармишиз. Ва гъа икл амукъна Пак Къуръан - хъсандиз чириз, хуралай ийиз адан аятар, клелиз дуъз къайдадалди,- гъар са чирзавай касди вичин муаллимдивай тарс къачуз «сивяй сивиз лугъуз чириз» фасагъатлу араб члалалди,- тазадаказ (*цлийидаказ*) гъа Аллагъдин Расулдиз (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*) атай жуъре, къенин йикъалди.

Ва Пак Къуръан са шумуд жуъре клелуналди клелда, ва а «келунар» - ам Къуръандин келимаяр, адан гъарфар, абур лугъудай къайдаяр «ада» авун я, чебни табиинри чир авурвал «къаариъ-ар» ва «гъаафиз-ар» тир сагъабийривай, ва абуруни – Пайгъамбардивай (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*) къачунвай ахпа ада (*абуруз ам масадазни чирдай*) «ихтияр»-ни («ижаза»-ни) ганвай. Ва чи девирда виридалайни машгъур Пак Къуръан клелдай «келунин къайдаяр» я: «Асим-ан клелунин къайда» - ада тарс гайи

Сулейманан хва Хафс-дилай агакьнавай, ва «Нафиъ-ан клелунин къайда» - агакьнавай Варш-дилай, ва гъакни «Клелунин жуъре» Ад-Даврийдин агакьнавай Абу-Амр Аль-Басрийдилай, ва «Клелунин жуъре» Къалунан агакьнавай Нафиъ-алай.

Ирид лагъайди: Пак Къуръандин тафсирдикай.

Къуръандин «тафсир» я - адан манайриз баян гана ачух авун. Ва ихтилатди (*рахунри*) вичин мурад-метлебдив агакьардач та чир жедалди ада вуч кар къалурзаватла ва адахъ вуч мана аватла. Ва гъакьикъатда Аллагъди гъевеслу ийизва Пак Къуръан клелзавай кас адан манайрин гъавурда гъатиз алахъунихъ (фикир авунихъ), Пак тир Аллагъди лугъузва: **«Чна ваз (авудна) ракъурнавай Ктаб - берекатлуди я, абуру адан аятрал фикирар авун патал ва рикел гъун патал (несигъат) акъулрин сагъибри»** (*сура Сод: 29*)

Ва Пайгъамбарди (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*) сагъабийриз абур гъавурда гъат тавур Пак Къуръандин манайрин баян гузвай. Амма сагъабийриз, араб члал хъсан чизвайвиляй ва Къуръан чпин члалал атанвайвиляй, гзаф муьгътежвал авачир хабар къаз Пак Къуръандин манайрикай, ва вахтар йисар алатайла инсанрин муьгътежвал «тафсир»-риз мадни артух хъана.

Ва Пайгъамбардилай (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*), адан сагъабийрилай ва табиинрилай амукъай абуру Къуръандиз гайи баянрикай тешкил хъана тафсирдин илимдин «асул пай», - вичизни «эсерралди ганвай тафсир» - лугъуда. Гъа и тафсирдин жуъре язва виридалай хъсандиз аятар гъавурда гъатдай рехъ, вучиз лагъайтла гъада чаз ачухзава сифте девирдин мусурманар аятрин манайрин гъавурда гъат авур жуъре, абуруз араб члал лап хъсан

(уставилелди) чизвайвиляй ва абуру Пак Къуръан «вагъй» яз атай вахтара хъайи крара иштиракна, агъвалатрин юкъва яшамиш хъайивилияй.

(1) Тафсирдин жуьреяр.

Тафсирдин алимри гъар жуьре илимрин терефриз (*рекьериз*) фикир гуниз килигна, - тафсирдин илимда гъар жуьре хилерни (*терефарни*) арадал атанва. Гъа ик! ава тафсирдин ктабар Къуръандавай араб члалан месэлайриз баян (*гзаф фикир*) гузвай, ва ава тафсирдин ктабар баян гузвай шариатдин эмиррин ва къадагъайрин гъакъиндай, ва ава масабурни баян гузвай тарихдин месэлайриз, эдебрин гъакъиндай, ва (гъакъни ава тафсирар) - маса патарихъайни. Тафсирдин алимри гъа и кваллахдиз килигна пайнава тафсирар къве жуьредиз:

Сад лагъайди: Пайгъамбардилай (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*), адан сагъабийрилай ва табиинрилай амукънавай эсерралди ганвай тафсир.

Къвед лагъайди: Илимдин дуъз бинедаллаз фикирдалди (*акъулдалди*) ганвай тафсир (*баян*).

(2) Тафсирдин виридалайни хъсан жуьреяр ва адан къайдаяр.

Виридалайни вилик хъана кланда амай тафсиррилай «Эсерралди ганвай тафсир» (*яни чун сифте килигна кланда гъадаз*) вучиз лагъайтла ам Пайгъамбардилай (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*), сагъабийрилавай ва табиинрилай атана чав агакъарнавай тафсир я, ва гъабур я виридалайни хъсан чизвай ксар а крар. Ва эгер Къуръандин аятрин гъавурда гъатун патал мадни артух баяндиз муьгътежвал аваз хъайитла ва атла тафсирдани къалурнавачтла, тафсир ийизвай алимди къилиз акъудна кланда агъадихъ къвезвай къайдаяр (*шартлар*):

1. Хвена кланда Пайгъамбардилай (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*), сагъабийрилай ва табиинрилай атанвай аятрин манайрин баян, ва адаз аксиди гъун тавун.
2. Дуъз атана кланда а ийизвай тафсир Пак Къуръанда аваз атанвай ва Пайгъамбардин (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*) михьи суннатдини баян хгана ачухнавай умуми манайрихъ галаз, гъавиляй виже къведач тафсир ийизвай касдиз а манайриз акси тир тафсирар гуз. Ва Пак Къуръандин са аятри маса аятриз тафсир гузва ва абуру садбуру муъкъубуруз аксивал ийизвач. Ва Пайгъамбардин (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй адаз*) суннат атанва Пак Къуръанда куърелди (*умумидаказ*) къалурнавай крар баян гана ачухиз ва тафсир гуз адаз.
3. Чир хъана кланда (а касдиз) хъсандиз араб члалан къайдаяр; гафари вуч манаяр къалурзаватла, (*акъалтлай фикир лугъузвай сад-садахъ галаз алакълу гафарикай ибарат тир*) келимаяр гьикл туькълурдатла ва (абур) ишлемишдай жуъреярни. Пак Къуръан авудна ракъурнава араб члалал, гьакл хъайила, адан гъавурда гъатна кланда гъа члалан къайдайрай.
4. Элкъуърна хкана кланда «муташабигъ» (*яни сад хътин са шумуд мана авай, гъар сад абурукай а аятдин гьакъикъи мана хъуниз дуъз къвезвай ачухсуз*) аятар - «мугъкам» (*яни (мягъкем) ачух манадин*) аятрал. Ва Пак Къуръандин са аятри маса аятриз тафсир гузва, ва Къуръандин члехи пай аятар «мугъкам»-бур я, яни (мягъкем) ачух манадинбур. Амма хьи ава «муташабигъ» аятарни, мумкин я са бязи инсанар абурун гъавурда дуъз гъат тавун, ахътин аятар элкъуърна хкайла «мугъкам» аятрал, - а карди куьмекъда гъабуруни къалурзавай манадин гъавурда гъатиз

ва абурун манаярни ачухиз, гъакъикъатда Пак тир Аллагъди лугъузва: «Ам я - (авудна) ракъурнавайди вал Ктаб (Къуръан), ава ана «(мягъкем) ачух манадин» аятар чеб Ктабдин «диде (асул)» тир ва масабурни (аятар) - «(сад хътин са шумуд мана авай, гъар сад абурукай а аятдин гъакъикъи мана хъуниз дуъз къвезвай) ачухсузбур». Ва чпин риклера (дуъзвиликай) «майил хъун» (къерехдиз экъечлун) авайбур, абур ада авай «(сад хътин са шумуд мана авай) ачухсузвал авайбуруз» табий жезва, фитне тлалабиз (тваз) ва адан баян тлалабиз (чпин гъевесрихъ къадайвал), ва адан баян са Аллагъдилай гъейри садазни чизвач. Ва «(Ктабдикай) дерин чирвилер авайбуру» (чирвилера мягъкембуру) лугъузва: «Чун адахъ инанмиш я, вири чи Раббидин патай я». Ва рикел гъана менфят (ибрет) къачуда (несигъатдикай) - анжах акъулдин сагъибри» (сура Имранан хзан- 7)

5. Субут хъанвай илимдин гъакъикъатар къабулун (къумекчивал яз къачун) алемдихъ (дуъньядихъ) галаз алакъалу аламатриз (лишанриз) баян гудайла, ва тун тавун Пак Къуръандин тафсирда (инсаниятдин) илимдин фикирар, - Къуръандик а виче авачир манаяр кутун тийидайвал.
6. Мукъаят (яргъаз) хъана кланда члуру баянар гуникай (аятриз, ахътин баянар) чпи Аллагъдин келимайрин манаяр миxъи Шариатдин гъакъикъатдикай яргъаз ийидай (диндин къайдарихъ галаз дуъз текъведай), ва (чпи) араб члалан къайдаяр члурзавай,- амни я (аятдин) мана члурувилихъ дегишиз алахъиз, я араб члалан гъакъиндай авамвал себеб яз, ва я члуру манаяр фикирдиз атун себеб яз, - чпикайни Аллагъ Тааладин келимаяр миxъи (яргъа) тир.

Муъжуъд лагъайди: Пак Къуръандин муъжизвиликай (еке алааматвиликай)

Муъжизвилилин мана я са шейинин гъал, вич арадал гъиз тежедай садавайни, яз хъайитІани ам амал ва я фикир ва я къабулзавай икърар. Муъжизвал гъал я гузвай алааматриз ва делилриз пайгъамбаринни расулрин (*Аллагъдин салаватарни саламар хъуй абуруз*). Муъжиз лагъай гаф атанвач Пак Къуръанда, атанвайди я анжах (адан мана авай) гафар «аятар», «делилар» ва гъахътинбур.

Пак Къуръан - Аллагъ Тааладин гафар я, ава адан манайра лап тамамвал, ва ава адан аятра, келимайра ва къайдайра лап гужлувал ва лап гуърчегвал, - инсанривай гъич арадал гъиз алакь тийидай жуъре, Аллагъ Таалади лугъузва: **«Алиф. Ля́м. Ра́. И Ктаб, вичин аятар лап тамамарнавай, ахпани баян ганвай - Камаллудан, Вири Хабар Авайдан патай я»** (*сура Гъуд- 1*)

Гаф чалишмиш хъана мушрикар шаклу ийиз инсанар Къуръандин асул-бинедин гъакъиндай, инсанар адакай къакъатун патахъал,- тапарар къундармишизни, ачухсуз (*шаклу*) крар (фикирар) туъретмишиз (*къарагъариз*). Ва Аллагъди авудна ракъурна аятар, эверзавай абуруз абуру гъун патал гъа ихътин Къуръан чпин патайни, я тахъайтІа адан цлудан са пай къванни, я тахъайтІа са сура къванни, эгер чеб гъахъбур ятІа. Михъиз ажиз хъана абур а кардикай (*алакънач абурувай*), ва муътІуьгъ хъана абур - Къуръан (*чпин*) араб чІалал ятІани адаз ухшар авайди ва я гъам хътинди гъиз тежедайвилилин гъакъикъатдиз, Пак тир Аллагъди лугъузва: **«Я тахъайтІа абуру лугъузвани: «Ам ада (пайгъамбарди) туькІуърнавайди я». Лагъ: «Гъваш (куъне) адаз ухшар авай са сура къванни, ва эвера Аллагъдилай гъейри квевай алакьдайбуруз (виридаз, квез куьмекдиз) эгер куьн гъахълубур ятІа»** (*сура Йунус-38*).

Пак Къуръанди (ван туна виринра) ачухдиз малумарна вири инсанарни джинар лап ажиз тирди адаз ухшарди гъуникай, гъатта эгер абур сад-садаз куьмекчияр хъайитлани: **«Лагъ: «Эгер инсанар ва джинар кIватI хъайитлани и Къуръан хътинди туькIуьриз, гъатта абур чеб-чпиз куьмекчияр хъайитлани, абурувай гъам хътинди гъиз жедач»** (сура *Йифен сиягъат*- 88)

Пак Къуръан - еке муьжизат я, вучиз лагъайтIа ам Аллагъдин келима я гъич ухшар авачир халкънавай шейэрин келимайриз. Ам - еке алапат ва делил я вичин гафара, аятра, чIала, баян гунин жуьрейра, фесигъвилел гуьзелдиз рахуна, виче авай гъахъ хабаррин къисайра, виче авай къанунрани шариатдин къайдайра, адаз авай къуватлу таъсирда (инсандин) руьгъдизни чандиз, ва виче авай илимрин зурба гъакъикъатра.

Ва гъикъван гъейран авунва алимар: тIебиатдиз талукъ тир илимрин, астрономиядин (фелекдин), биологиядин, медицинадин (тIибдин) ва гъакIни маса илимрин - Пак Къуръан раханвай къайдади илимрин гъакъикъатрикай, абур машгъул тир илимрихъ алакълу тир каинатдин ишарайрикай - илимдин тамам (дикъетлу) ибарайралди, вични гъич арадиз гъиз мумкинвал гъич тежедай савадсуз расулдивай савадсуз уьмметдин арада авай, ва вични а крарикай са шейни малум тушир гълара (шартIара) аваз. Ва а кар себеб хъана гзаф къадар алимри Ислам къабулна, вучиз лагъайтIа абуру дуьз къатIана Пак Къуръанда авайди гъич мумкин туширди инсанрин калам хъун. Дугъриданни, ам - каинатдин ва бешериятдин (инсанрин) Халикъдин калам я!

Ва гъикъван (гзаф) аятар ава Пак Къуръанда къалурзавай Аллагъ Сад тирди, ва Адан яратмишунар гзаф зурба, дерин ва лап зериф тирди! Аллагъ Таалади лугъзува: **«Ва къалурда Чна абуруз Чи делилар (аламатар, лишанар) гъар са**

патахъай (цавара, чилел), ва чпин чанарани, та абуруз ам (Къуръан) гъахъ тирди ачухдиз чир жедалди. Ва бес тушни (абуруз), ви Рабби гъар са шейинал Шагъид тирди?» (сура Баян гана ачухарнава-53)

Клуъд лагъайди: Пак Къуръандин манаяр таржума авуникай.

Таржума - са члалай маса члалаз гафар акъудун (агакъарун) я, ва таржума авунин кваллахни четинвилер квачиз жедач, вучиз лагъайтла гъар са члалаз вичин къайдаяр ава, ва а члалан лазим къайдайра авай келимайри къалурзавай манаяр хуыз четин жезва а келимаяр таржума ийидайла маса члалаз.

Ва эгер инсанри лугъузвай члалар (гафар) таржума ийидайла четин хъайила, дугъриданни четинвал мадни артух жезва таржума ийизвай шей Пак Къуръандин гафарин манаяр хъайила, - вучиз лагъайтла ам Аллагъдин келимаяр я Ада авудна ракъурнавай араб члалал, - ам «вагъй» я гафарни манани Адан патай атанвай. Ва гъич са инсандивайни лугъуз жедач хъи, вичивай Къуръандин вири манаяр бегъемвилелди чириз хъанвайди, ва я вичивай Къуръандин гафар лазим къайдада хуыз жедайди (маса члалал) асул араб члала авайвал.

Пак Къуръандин манаяр таржума ийиз четин ятлани, мусурманрин алимри тестикъзава лазим тирди Къуръан ва адан «рехъ» агакъарун чилел алай вири халкъарив, гъихътин члалал абур рахазватлани, ва а кваллах къилиз акъудиз жеда анжах таржума авуртла.

Ва Пак Къуръан таржума ийиз жеда маса члалариз:

1. Таржума авуналди Пак Къуръандин манаяр тафсир галачиз, ам я Къуръандин келимайри къалурзавай манайрин баян гун.

2. Тафсир галай таржумадалди, яни баянар гуз ачухнавай ва мисалар галай таржума, ам тафсир хъиз жезва араб члалалай гъейри маса члалаз авунвай.

Ва гыхътин дуъзди (*деринди, вири куьлуь шейэрни кзалурзавайди*) хъайитлани авунвай таржума, ва гъикъван хъсан чизваз хъайитлани таржума ийизвай касдиз къве члални, гъакъикъатда а таржумадиз Къуръан лугъун дуъз къведач, къве себедиз килигна:

Сад лагъайди: Пак Къуръан Аллагъдин келима я авудна ракъурнавай араб члалал, ва ам ава лап вини дережада баяндин гуъзелвилини ва «къуватлувилини». Ва (*таржума авуна*) адан келимайрин къайдаяр маса члалал кватл хъувурла,- адаз Къуръан твар къвезвач.

Къвед лагъайди: Гъакъикъатда, (авунвай) таржума - ам я таржума авунвай касдин гъавурда акъурвал Къуръандин манайрин, ва а патахъай ам ухшар я тафсирдиз. Ва гъикл тафсирдиз чна Къуръан лугъузвачтла, гъакл чавай таржумадизни Къуръан твар гуз жедач.

Ва Пак Къуръандин манайрин таржума дуъз (*яни къабулдайвал*) хъун патал къилиз акъудна кланда алимри эцигнавай къайдаяр Къуръандин манайриз баян гунин карда. Ва мукъаят хъана кланда таржума ийизвай касди вичи ийизвай таржумадин кар «далда» яз къуникай Пак Къуръандин манайрик члуру фикирар кутаз, ва я мусурманрин «диндин лишанриз» ва абурун «пак крариз» писвал ийиз (*зарар гуз*). Ва гъа и карди русвагънава (*къацурнава*) са къадар таржумаяр (*Къуръандин*), чебни «рагъэкъечлдай патан уълквеяр чирдай илимдин» чирвал авай бязи ксари ва я тапарралди вич Исламдихъ алакълалу авунвай ксари авунвай, чпихъ члуру инанмишвилер ва ягълмиш фикирар аваз члехи Ислам диндин еке лайихлувилер члуриз чалишмиш жез, ва адан дугъри инанмишвилерикай (*имандин крарикай*) ва михъи къени шариатдикай пис рахун (*айиб ктун*) патал.

Ва гъа и кѳвалахриз килигна Нурлу Мединада авай пачагъ Фагъдан тѳвацѳихъ галай Пак Къуръан чапдай акъуддай басмаханади къачунва вичел чапдай акъудун (ахтармишна тестиќарнавай) дуъз тир Пак Къуръандин манайрин таржумаяр, чпин патай чалишмиш хъун яз агаќъариз Пак Къуръандин чѳехи (еке метлеб авай) мурад (рехъ) араб чѳалал рахун тийизвайбурув, чпин дидед чѳаларал.

Ва гъямд хъуй вири алемрин Рабби тир Аллагъдиз, ва Аллагъдин салаватар хъуй чи пайгъамбар Мугъаммадаз, адан вири хизандизни диндин юлдашриз, табиинриз ва гъакѳни абурун гуьгъуьнаваз дуъздиз феѳибуруз Къияматдин Йикъалди!

سُورَةُ الْفَاتِحَةِ

1 - Сура: «аль-Фатихлагь» (Ачухзавайди)

1. Мергьяматлу, Регьимлу Аллагьдин тІварцІелди!
2. (Вири) гьамд (*шукур*) хьуй Аллагьдиз, (*вири*) алемрин Раббидиз,
3. - Мергьяматлудаз, Регьимлудаз,
4. Эвездин Йикъан Меликдиз (*авур крарин гьакъи хгудай Йикъан сад тир Пачагьдиз, Гьукумдардиз!*)
5. (Анжах) Ваз чна ибадатзава ва (анжах) Вавай чна куьмек тІалабзава!
6. (Вуна) чун Дуьз Рекье аваз твах⁽¹⁾
7. Рекье аваз - Вуна няметар (*иман, диндарвал*) гайибурун, чеб Ви ажугьдик (*гъзабдик*) акатнавайбурун ваъ (*гьахъ чиз амал тавуна*), ва чеб (Дуьз) Рекьелай алатайбурун ваъ (*гьахъ, чирвилер квадарна, ягъалмишивиле гьатна*).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٢

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ٣

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ٤

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ٥

أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ٦

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ

الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ٧

1 Вуна чаз Дуьз рехъ къалура, ахпа чун а Дуьз рекьел гъана а Рекьеваз эхирдалди твах (Вучиз лагьайтIа, ава инсанар Дуьз рехъ гьич чин тийизвайбурун (кафирар), ва ава инсанар Дуьз рехъ чиз а рекьяй фин тийизвайбурун (ягьудар), ва ава инсанар Дуьз рекьел атана, ахпа анай акъатнавайбурун эхирдалди тефена - я Дуьз рехъ квадарна, я гадарна (наса́ра-яр), ва ава инсанар «чпиз Аллагьди няметар ганвайбурун» рекьел алайбурун (абур 4-сурадин 69-аятда къалурнава, яни пайгъамбарар, «сиддикъар» (керчек ксар), шагьидар, «са́лигъар» - ва са гьабур я Дуьз рекьевайбурун)!

سُورَةُ الْبَقَرَةِ

2 - Сура: «аль-Бакъарагъ»
(Кал)

Мергьяматлу, Регъимлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Алиф, лям, мїм. (Ихътин кылди гъарфар бязи сурайрин сифте кыле авай - абуру кълурзава Къуръан мужизат ва алапат тирди. Ахътин гъарфаралди Аллагъди ажиз авунва Къуръандиз аксивалзавай муширикъар - абурувай ва вири арабривай чпи чІалан гъарфарикай ибарат тир ахътин аятар гыч гъиз, туькІуьриз тахъайвиляй...- ва карди кълурзава Къуръан Аллагъдин патай атанвай вагъй тирди!).
2. А Ктаб (Къуръан) - виче са шакни авачир (ам Аллагъдин патай тирди) - регъбервал (дуьз рехъ кълурдаиди) я (Аллагъдикай) кичІебуруз (Адан эмиар кылиз акъудиз ва Адан къадагъайрикай яргъа тирбуруз),
3. Чпи, «гъайб»- дихъ (вилерикай чуьнуьх тир, чинебан крарихъ: Ахиратдихъ, Женнетдихъ, малаикрихъ...) инанмишвал ийизвайбуруз ва капІ адă ийизвайбуруз (вахтунда, дуьз къайдада кылиз акъудзавайбуруз) ва чпиз Чна ганвайдакай (мал-девлетдикай Аллагъдин рекъе) харж ийизвайбуруз,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آلَم ﴿١﴾

ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى

لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٢﴾

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ

الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣﴾

4. Ва чпи, ваз «(авудна) ракъурнавайдахъ» (*Къуръандихъ*) ва валай вилик «(авудна) ракъурнавайдахъни» (*Таврат, Инжил ва*) инанмишвал ийизвайбуруз, ва Ахиратдихъни абуру якъиндиз инандирмишвалзава.
5. Ахътинбур - чпин Раббидин патай тир дуъз рекъел ала, ва ахътинбур - гъабур я (еке) агалкъунар жедайбур!
6. Гъакъикъатда, чпи кафирвал авурбур - абуруз сад хъиз я вуна абуруз игътиятвал авунин хабар гайитГани, ва я вуна игътиятвал авунин хабар тагайтГани, (абуру) иман гъидач.
7. (*Абуруз гъахъ чир хъайидалай къулухъ терсвал авуна кафирвал авурвиляй*) Аллагъди абурун рикГерал ва абурун япарал муъгъуър эцигнава, ва абурун килигунрал (*вилерал*) «перде» ала, ва абуруз чГехи азаб жеда!
8. Ва ава инсанрин арада: «Чна Аллагъдихъ ва Эхиримжи Йикъахъ иман гъанва» лугъузвайбурни, амма туш абур агъунвайбур (*абур мунафикъар я - мецел лугъузва чпи иман гъанва, ва рикГе агъун тавуна кафирар я*).
9. Абуру фикирзава (*чпин авамвиляй* абуру) Аллагъ ва иман гъанвайбур алдатмишзавай хъиз (*винелай иман къалуриз рикГе куфр чъунухиз*), амма абуру анжах чеб алдатмишзава, чпиз гъич хабарни тушиз.

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ
وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ
يُوقِنُونَ ﴿٤﴾

أُولَئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ
ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

حَتَّمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ
وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٧﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ ءَأَمَّنَّا بِاللَّهِ
وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾

يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَمَا
يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾

10. Абурун рикІера азар (*шак*) ава, ва Аллагъди абуруз азар мадни артухарнава, ва абуруз азиятлу азаб жеда тапарар авурвилай (*рикІе куфр аваз мецел таб лугъузвайвилай*)
11. Ва абуруз лагъайла: «ЧІурувилер чукІурмир куьне чилел!» (*куфр, гунагъар ийиз*) - абуру лугъузва: «Чун - анжах дуъз крарзавайбур (*хъсанар хъийизвайбур*) я».
12. Аксина! Гъакъикъатда, абур - ЧІурувилер чукІурзавайбур гъабур (*чеб*) я, амма абуруз а кар хабар туш (*гъиссзавач*).
13. Ва абуруз (*мунафикъриз*) лагъайла: «Иман гъваш куьнени инсанри (*Пайгъамбардин асгъабри*) иман гъанвайвал» - абуру лугъузва: «Бес, чна иман гъидани къван сефигъри (*акъулдиз къезилбуру*) иман гъайивал?» Туш!
Гъакъикъатда, абур чеб я сефигъар, амма абуруз чизвач (*чпин ягъалмишвал*)!
14. Ва иман гъанвайбур гъалтайла, абуру лугъузва: «Чна иман гъанва», ва чпин шейтанрихъ галаз (къилди) амукъайла, (абуру) лугъузва: «Гъакъикъатда, чун квехъ галайди я, чун (*муъминрикай*) ягъанатарзавайбур я».
15. Аллагъди абурукайни «ягъанат» ийида ва Ада абуруз чпин «асивализ сергъятар ЧІурунин карда» (*куфрда ва терсвиле*) амукъун артухарда - чебни буъркъуьвилеваз, шаклувилеваз!

فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ
مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا
يَكْفُرُونَ ﴿١٠﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ
قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١١﴾

أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِن
لَّا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَامِنُوا كَمَا ءَامَنَ النَّاسُ
قَالُوا أَنزَلْنَا كَمَا ءَامَنَ السُّفَهَاءُ
أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِن
لَّا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ ءَامَنُوا قَالُوا ءَامَنَّا وَإِذَا
خَلَوْا إِلَىٰ شِيَطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ
إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْرَعُونَ ﴿١٤﴾

اللَّهُ يَسْتَهْرِيئُ بِهِمْ وَيَمُدَّهُمْ فِي
طُعَيْنِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٥﴾

16. Ахътинбур (*мунафикъар*) - дуъз рехъ (*иман*) туна ягъалмишвал (*куфр*) къачунвайбур (*хкъянавайбур*) я (*абур дуъз рехъ къимет яз гана ягъалмишвал къачурбур* я), ва (*гъавиляй*) абурун алишверишди къазанжи (*хийир*) гъанач абуруз, ва хъанач абур дуъз рекъевайбурни!
17. Абурун гъал (*загъирда* *Пайгъамбардихъ иман гъана ахна кафирвална чеб зулуматра*, *ягъалмишвиле*, *шаклувиле ва умудсузвиле гъатнавай мунафикърин гъал*) ухшар я вичи (*лап мичи йифиз галайбуруз экв*, *чимивал хъун патал еке*) цIай куькIуърнавай касдин гъалдиз. Ва ада (*а еке цIайу*) адан (*а касдин*) къуд патахъай экуь (*ишигълу*) авурла, Аллагъди абурун экв къахчуна (*цIай хкахъна*) ва абур са затIни такваз, мичIивилера туна (*са рехъни жагъин тийиз*).
18. (Абур яни мунафикъар) (*гъахъдин ван текъвез*) бишибур, (*гъахъ лугъун тийиз*) лалбур (*ва гъахъ такваз*) буьркьюьбур я, - ва (*гъавиляй*) хкъведач абур (*дуъз рекъихъ*)!
19. Ва я ухшар я (*мунафикърин маса дестедин гъал* - *чпиз гъахъ гагъ ачух жезвай ва гагъ чеб шаклу хъжезвай* - *баябан чуьлда рекъевай жемятдин*) гъалдиз чпел цавай лап къати марф къвайи вичени зулуматар (*мичIивилер*), гугрумар ва цIайлапанар авай, - абур цавар рахунин къати ванерикай чпин япара тупIар твазва, къиникъдикай игътиятвализ (*гъалак жез кичIез*). - Гъакъикъатда, Аллагъди кафирар (*элкъуърна*) къунва (*чирвилелди ва къудратдалди*). -

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ
فَمَا رَبِحَت تِّجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا
مُهْتَدِينَ ﴿١٦﴾

مَتْلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْفَدَ نَارًا فَلَمَّا
أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ
وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾

صُمُّ بَعْضٌ عَمَىٰ فَهْمٌ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

أَوْ كَصَيِّبٍ مِّنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ
وَرَعْدٌ وَبُرْقٌ يَّجْعَلُونَ أَصْصِعَهُمْ فِي
عَادَانِهِمْ مِّنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ
وَاللَّهُ مُخِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾

20. Цайлапанар (*чпин къати* *цIарцIарралди*) абурун вилерин экв тухуз мукъвал я; гъар сеферда абур (къати) экв гайила, абур адакди физва (*къекъвезва*), ва (къати цIарцIар квахъна) мичи хъайила, (абур чкадал) акъваз жезва. Ва эгер Аллагъдиз кIан хъанайтIа, Ада абурун «ван атунигъ гъисс» ва «вилериз акунрин гъисс» къахчудай (*амма абуроз муьгълет хганай*). Гъакъкъатда, Аллагъ гъар са кардал къудратлу я (*вири крар алакьда*)!

21. Эй, инсанар! Ибадат ая (куьне) куь Раббидиз - Вичи, куьн халкънавай ва квелай вилик хъайибурни, - квез (Аллагъдикай) кичIе хъун патал!

22. (*Ибадат ая Раббидиз*) Вичи, квез чил мес хъыз авунвай (*Ада куьн патал чил экIянава куь яшайиш анал регъят хъун патал*), ва цав - дарамат яз авунвай (*Ада цав къав яз эцигнава*), ва цавай (*Ада*) яд авуднава, ва адалди (*чиляй*) емишар акъуднава (*экъечIдайвал авунва*) квез рузи яз, (гъавиляй куьне Аллагъдиз садни барамбар иймигъ ва) къамигъ абур барамбарбур (*ухшарбур*) яз Адаз (*шерикар гъимигъ куьне Адаз - ибадат авунин карда*), квез чиз-чиз (*Адаз барамбарди, ухшарди авачирди, ва халкъ авун, ризкъи гун са Адаз талукуь тирди*)!

23. Ва эгер куьн Чна Чи лукIраз (авудна) ракъурнавайдан (*Къуръандин*) патахъай шаклувиле аватIа, - (*бес*), гъваш куьне са сура

يَكَادُ الْبَرَقُ يُحْظَفُ أَبْصَرَهُمْ كُلَّمَا
أَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ
قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ
وَأَبْصَرِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيُّ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

يَأْتِيهَا النَّاسُ أَعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي
خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا
وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ
مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا
لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ
عَبْدِنَا فَاتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا

(къванни) ам хътин (*Къуръанда авай сурайриз ухшар*), ва эвера (куъне) куъ куъмекчийризни (*ва гъуцаризни*) Аллагъдилай гъейри, эгер куън гъахъбур ятӀа.

24. Ва эгер куъне тавуртӀа (а кар *яни тагъайтӀа сура*) - ва квевай ам гъич ийизни жедач, - кичӀе хъухъ квез Цукай, вичин кудай затӀ инсанар ва къванер тир, кафирриз гъазурнавай.
25. Ва шад хабар це (вуна *эй, Пайгъамбар*) чпи иман гъана диндар крар авурбуруз - гъакъикъатда, абуруз Женнетар жедайди чпин (*Женнетда авай зурба кӀвалерин ва чӀехи тарарин*) агъадихъай вацӀар авахъзавай. Гъар сеферда (*Аллагъди*) абуруз анавай емишрикай пай (*нямет*) гайила къунагълух яз, абуру лугъуда: «Им - чаз гъа виликдай гайи пай хъгинди я» ва абуруз гудайди сад- садаз ухшарди жеда (шикилдиз, *амма тӀямдиз мадни хъсанди жеда*). Ва абуруз анра (*чеб «вацракъвилерикай», чиркинвилерикай, пис къилихрикай*) михъи тир папар жеда, ва абур ана даим яз амукъда.
26. Гъакъикъатда, Аллагъдиз регъуъзвач (*гъахъдикай, ва регъуъзвач*) мисал яз гъиз - мичек ва адалайни артух шей (ва я адалайни усал шей - *къалурун патал мушрикриз абуру Аллагъдилай гъейри ибадатзавай вири гъуцар михъиз ажиз тирди*). Ва эгер иман гъанвайбур лагъайтӀа - абуруз чизва, гъакъикъатда, ам чпин Раббидин патай гъахъ

شُهِدَآءَكُمْ مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٣﴾

فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾

وَبَيَّرِ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِن ثَمَرَةٍ رَّرَقَا قَالُوا هَذَا الَّذِي رَزَقْنَا مِن قَبْلُ وَأَنُوتُوا بِهِ ء مُتَشَبِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥﴾

* إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي ۚ أَن يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعْضُهُ فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ ۗ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا ۖ يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا ۚ وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفٰلسِيقِينَ ﴿٢٦﴾

(*гъакъикъат*) тирди. Ва эгер кафирвал авурбур лагъайтла - абуру лугъузва (*ягъанатариз*): «Аллагъдиз вуч лугъуз клан хъанва жал и мисал гъана?!» (*Къуй абуруз чир хъурай*) Адалди Ада гзафбур ягълмишвиле твазва ва гзафбуруз Ада адалди дуъз рехъ къалурзава. Ва ягълмишвиле твазва Ада адалди анжах фасикъар (*асибур, Аллагъдиз муьтлугъьсузбур*),

27. - Чпи, Аллагъдин агът (*Ада абурувай къачунвай икърар*) члурзавай ам «кутлунна мягъкемарнавайдалай» къулухъ, ва (*чпи*), Аллагъди (*чпиз*) алакълалу авун (*куклурна, къатI тавуна хуьн*) эмирнавай кар (*месела мукъва -къиливилин алакъаяр*) къатI ийизвай (*атлугъвай*), ва (*чпи*) чилел члурувилерни чуклурзавай. Ахъгинбур - гъабур я зиянвал (*еке зарар*) жедайбур (*и дуньядани ва Ахиратдани*)!

28. ГъикI куьне (*эй, мушрикар*) Аллагъдихъ кафирвалзава - куьн чансузбур тир ва Ада квел чан гъанвайла?! Ахпа (*куь ажал атайла*) Ада куь чан къахчуда, ахпа (Ада) квел чан хкида (*Къбияматдин Юкъуз*) ахпани куьн Адан патав (элкъуьрна) хкида (*гъахъ-гъисабдиз*).

29. (*Са*) Ам я- Вичи, куьн патал чилел алай вири шейэр (*куьне ишлемишизавай вири няметар*) халкънавайди, ахпа Ада къастна (*ниятна*) цаварин кардихъ (*башламишна абур халкъун*) - ва Ада абур ирид цавар дуьзарна. Ва Адаз гъар са шей (*вири шейэр*) чизва!

الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٧٧﴾

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمَيِّتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٨﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ أَسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٩﴾

30. Ва (рикел гъваш вуна *инсанрин* - эй, *Пайгъамбар*) ви Раббиди малаикриз лагъай вахт: «Гъакъикъатда, За чилел халиф ийида (*чил Аллагъдин мурад тирвал кардик кутадай чебни са несилар муькуь несилрин чкадал къвез кар давамардайбур яни инсанар халкъда*)». Абуру лагъана: «*(Я Рабби, чира чаз вуч патал Вуна абур халкъзаватла, бес) Вуна ана чпи анал члурувилер чукГурдай ва (ягъиз рекъиз) ивиар экъичдайбур ийидани, - вични, чна тасбигъзавайла (чИехвал ва гъайбатлувал са Ваз талукъарзавайла) Ваз гъамд гъиз ва чна Вун пак ийизвайла?!*» Ада лагъана: «Гъакъикъатда, Заз квез чин тийизвай крап чизва!»
31. Ва чирна Ада Адамаз вири (*шейэрин*) тIварар, ахпа Ада абур (*a тIварар алай шейэр*) малаикриз теклифна (*къалурна*), ва лагъана: «Хабар це (*лагъ*) кван куьне Заз ибурун тIварар, эгер куьн гъахъбур ятла».
32. Абуру (*малаикри*) лагъана: «Пак я Вун! Авач чаз чирвал Вуна чаз чирайдалай гъейри. Гъакъикъатда, Вун - Вири Чизвайди, Лап Камаллуди я!»
33. Ада лагъана: «Я Адам! Хабар це абуруз абурун тIварарикай». Ва Адама абуруз абурун тIварарикай хабар гайила, Ада лагъана: «Бес, За квез, гъакъикъатда, Заз цаварин ва чилин гъайб (*чуьнуьх тир крап*) чизва лагъаначирни, ва Заз чизва куьне ачухдиз ийизвай крарни ва куьне чуьнуьх (*чинеба*) ийизвай крарни?!»

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّيْ جَاعِلٌ فِي الْاَرْضِ خَلِيْفَةًۭۙ قَالُوْۤا اَتَجْعَلُ فِيْهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيْهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَآءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَۗ قَالَ اِنِّيْۤ اَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٣٠﴾

وَعَلَّمَ ءَادَمَ الْاَسْمَآءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلٰٓئِكَةِ فَقَالَ اَنْبِئُوْنِيْ بِاَسْمَآءِ هٰٓؤُلَآءِۙ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٣١﴾

قَالُوْۤا سُبْحٰنَكَ لَا عِلْمَ لَنَاۤ اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَاۙ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ﴿٣٢﴾

قَالَ يٰۤاٰدَمُ اَنْبِئْهُمْ بِاَسْمَآئِهِمْۙ فَلَمَّآ اَنْبَاَهُمْ بِاَسْمَآئِهِمْۙ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ اِنِّيْۤ اَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاَعْلَمُ مَا تُبْدُوْنَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُوْنَ ﴿٣٣﴾

34. Ва (рикЛел гъваш вуна *инсанрин*, *эй*, *Пайгъамбар*) Чна малаикриз лагъай вахт: «Сажда (*икрам*) ая куьне Адамаз!» Ва (*гъясятда* *вцирида*) абуру сажда авуна, са иблисдилай гъейри, ада (*сажда*) авунач ва такабурулувална, ва (ам) кафиррикай (*асивал* *авурбурукай*) хъана.
35. Ва Чна лагъана: «Я Адам! Яшамиш жез ацукъ вун ва ви паб и Женнетда, ва неъ куьне къведани анай (*емишар*, *хуш тГуьнар*) булдиз ва нушдиз квез гъинай кЛандатЛани (ана), ва мукъув жемир куьн (къвед) и тарцив, - тахъайтЛа (*эгер куьне а тарцив къягъайтЛа*) куьн къведни зулум авурбурукай жеда».
36. Ва шейтЛанди абур къведни «татаб (*ва я: цГуьдгъуьн*)» жедайвал авуна адан патахъай (*абуру хатЛа ийидайвал* *авуна ва а тарцелай нез туна*), ва абур къведни чеб авай чкадай (*ва я: хъсан гъалдай*) акъудна. Ва Чна лагъана (*абуруз*): «ЭвичІ куьн (чилел), куьн сад садаз душманар я (*Адамни Гъавá - ва шейтЛан*)! Ва квез чил - «яшамиш жез акъваздай чка» ва «(ана) няметрикай менфят къачун» жеда - та (*тайин тир*) вахтуналди (*Къияматдин Йикъалди*).
37. Ва къабулна(*къаршиламишна*) Адама вичин Раббидин патай (*хийирдин яни туба, астагъфир авунин*) келимаяр, ва Ада адан туба къабулна. Гъакъикъатда, Ам - Туба Гзаф Къабулдайди, Регъимлуди я, эхир!

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ
وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٤﴾

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٥﴾

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٦﴾

فَتَلَقَىٰ آدَمَ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٧﴾

38. Чна (*Аллагъди*) лагъана: «ЭвичІ куьн (*чилел*) инай (*Женнетдай*) вири! Ва эгер квез Зи патай «дуьз рекьин регъбер» атайтІа - (*бес*), вуж табий хъайитІа Зи «дуьз рекьин регъбердиз» - жедач абуроз я кичІевал, ва жедач абур пашманни.
39. Ва чпи, Чи аятрихъ (*делилрихъ*) кафирвал авуна ва таб яз кьурбур - абур Жегъеннемдин «сагъибар» жеда, абур ана гъамишалугъ яз амукъда».
40. Эй, Исраилан рухваря (*Йакъуб пайгъамбардин несилар*)! РикІел гъваш куьне За квез багъишай Зи (*гзаф къадар*) няметар. Ва кьилиз акъуда куьне тамамвилелди Зи агът (*За квевай къачур икьрар куьне Зи вири расулрихъ, Ктабрихъ иман гъида лагъай*) - За квез За гайи икьрар (*и дуьньяда регъим авун ва Ахиратда хъутармишун*) тамамвилелди кьилиз акъудда, ва са Закай квез кьурху хъухъ!
41. Ва иман гъваш куьне (*эй, Исраилан несилар*) За (авудна) ракъурнавайдахъ (*Къуръандихъ*) - квев гвайдаз (*Тавратдиз*) тестикърун яз, ва жемир куьн адахъ эвелимжи кафирвал авурбур (*Ктаб-эгълийрикай*). Ва Зи аятар усал къиметрихъ (*дуьньядин фана няметрихъ*) дегишмир куьне, ва са Закай квез кичІе хъухъ (*Зи эмирар кьилиз акъудиз ва Зи къадагъайрикай яргъа жез*)!

قُلْنَا أَهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ
مِثِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٨﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٩﴾

يَبْتِئِ بِإِسْرَائِيلَ أَذْكَرُوا نِعْمَتِي الَّتِي
أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أَوْفٍ
بِعَهْدِكُمْ وَإِنِّي فَأَرْهَبُونَ ﴿٣٠﴾

وَعَامِنُوا بِمَا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ
وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ ۗ وَلَا تَشْتَرُوا
بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِنِّي فَاتَّقُونَ ﴿٣١﴾

42. Ва какадармир (куьне За ракъурнавай) гъахъдик таб (*таб гъахъдин суьретда къалуриз*), ва чуьнуьх ийимир (*чин мийир*) куьне гъахъ (*Мугъаммад пайгъамбардикай чирвал*), квез чиз- чиз (*а кар куь Ктабдай*).

43. Ва (*Ислам дин къабулна*) капI адá ая куьне (*вичин вахтара ва дуьздиз*), ва закат це, ва рукúгI-завайбурухъ галаз рукúгI ая куьне (*рукúгI -кпIунал юкъ агъузна икрам авун я*).

44. - Бес, куьне инсанриз эмирзавани «хийир крар» авун, куьне куьн рикелай алуднаваз (*куьне квез эмир тийиз чехи хийир кар авун - Ислам дин кыле тухун*) (вични) куьне Ктаб (*Таврат*) кIелзавайла?! Бес, къатIузвачни куь акьулди?! -

45. Ва куьмек яз къачу куьне (*куь гъар са кардиз*) сабур ва капI, гъакъикъатда, ам (*капI*) залан кар я (*вирибуруз*) - са умунлбуруз (*Аллагъдиз муьтIуьгъбуруз*) квачиз,

46. Чпи, якъиндиз инандирмишвалзавай, гъакъикъатда, чеб чпин Раббидихъ галаз гуьруьшмиш жедайди (*чеб кьейидалай къулухъ*) ва гъакъикъатда, чеб Адан патав хкведайди (*Къияматдин Юкъуз*).

47. Эй, Исраилан рухваяр! Рикел гъваш (куьне) За квез гайи Зи (*гзаф къадар*) няметар, ва За квез (куь девирдин амай) алемрин винел артуханвал гайиди (*квез гзаф пайгъамбарар ва Ктабар ракъурна*),

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا
الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا
مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾

* أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ
أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ ﴿٤٤﴾

وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا
لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ ﴿٤٥﴾

الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلْقَوْنَ رَبِّهِمْ وَأَنَّهَمْ
إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿٤٦﴾

يَبْنَیْ إِسْرَائِيلَ أَذْكَرُوا نِعْمَتِي الَّتِي
أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى
الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

48. Ва кичле хьухъ (квез) а Йикъакай - са чандивай (масадан) чандин патахъай са шейни эвез ийиз тежедай (*са касдивайни маса касдиз гьич са куьнинни куьмекни гуз жедач*), ва адавай шафаатни (*килиг 4-сура 85-аят*) къабул тийидай, ва адавай (*жазадикай азад авунин*) барамбар гъакъини къачун тийидай, ва абуроз са куьмекни гун тийидай!

49. Ва (рикЛел гъваш куьне *гъакИни*) Чна куьн фиръавандин жемьтдикай (*адан тереддаррин, къаравушрин дестедикай*) къутармишай вахт - (абур) квез пис азабар чIугзваз тазвай куь рухваря рекъиз ва куь дишегъляр чан аламаз таз (*чпиз лукIвализ, къуллугъиз*). Ва а карда - квез куь Раббидин патай чIехи имтигъан авай (ва куьн къутармишунин карда - чIехи нямет ава квез).

50. Ва (рикЛел гъваш куьне *гъакИни*) Чна куьн патал (*куьн гъахъдайла*) гъуьл пай авур вахт, - ва Чна куьн къутармишна ва фиръавандин тухум (*жемьт*) Чна батмишарна - куьнни килигиз,

51. Ва (рикЛел гъваш куьне *гъакИни*) Чна Мусадиз яхцIур йифен муддат тайинарай вахт (*адан гуьгъуьнай Чна адаз Таврат ракъурдайвал-Дуьз рекъин регъбервал яз Исраилан несилриз*), ва адалай (*Муса фейидалай*) къулухъ куьне (*квез къизилдин*) дана (гъуц яз) къуна, куьн зулумкарап яз.

52. Ахпа Чна квейлай гъил къачунай адалай (*а зурба гунагъ кардилай*) къулухъ - белки куьне шукур гъин!

وَأَتَقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٨﴾

وَإِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يُدَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٤٩﴾

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمْ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٠﴾

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥١﴾

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٢﴾

53. Ва (рикIел гъваш куьне *гъакIни*) Чна Мусадиз Ктаб (*Таврат*) ва фаркъ ийидайди (*гъакъ ва таб чара ийидай делил*) багъишай вахт, куьн дуьз рекъел атун патал!

54. Ва (рикIел гъваш куьне *гъакIни*) Мусад ивичин халкъдиз лагъай вахт: «Эй, зи халкъ! Куьне (къизилдин) дана (гъуц яз) къуналди (куьне) квез зулум авуна, туба ая куьне куь Халикъдиз ва куьне куьн яна йикъ (*данадиз ибадат тавурбуру - авурбуру*), ам - квез хъсан я куь Халикъдин вилик». (*Абуру а кар кылиз акъудна*) ва Ада куь туба къабулна. Гъакъикъатда, (са) Ам я - Туба Гзаф Къабулдайди, Регъимлуди!

55. Ва (рикIел гъваш куьне *гъакIни*) куьне: «Эй, Муса! Чун вахъ гъич инанмиш жедач та чаз Аллагъ ачухдиз аквадалди» лагъай вахт. Ва куьн цIайлапанди къуна (*ва квез кынигъ агакъна*) куьн килигиз-килигиз.

56. Ахпа Чна квел чан хкана куьн (*цIайлапандикай*) къейидалай къулухъ, куьне шукур авун патал!

57. Ва (*гъакIни*) Чна квез цифералди хъен авунай, ва Чна квез манну (*тарарал жедай шириидиз ухшар тир, виртIедин хътин дад галай шей*) ва сальва (*чуьлдин къушарин са жуьре - туртурар*) авудна ракъурнай (*ва лагъанай*): «Неъ куьне, Чна квез багъишнавай хуш няметрикай (*пай ганвай хъсан рузидикай. Ва ибадат ая Аллагъдиз*)! (*Амма абуру асивална, ва шукур*

وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٣﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَتَقَوْمِ إِيكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمْ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَى بَارِيكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِيكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾

وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ نَرَىٰ اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٥﴾

ثُمَّ بَعَثْنَاكُم مِّن بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٦﴾

وَظَلَلْنَا عَلَيْكُمُ الْعَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوَىٰ كُلُّوْا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِن كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٧﴾

авунач абуру няметрин). Ва (а кардалди) абуру Чаз зулум авунач, амма хьи зулум абуру (анжах) чпиз авуна.

58. Ва (рикIел гъваш куьне *гъакIни*) Чна (*квез*) лагъай вахт: «Гъахъ куьн и хуьруьз (*Байт-уль-Макъдис шегъердиз*) - ва неъ (*анавай хуш няметрикай*) квез кIани чкадай ана, булдиз ва нушдиз. Ва гъахъ куьн (*а шегъердин*) варарай сажда ийиз (*икрам ийиз, Аллагъдиз муьтIуьгъвализ*), ва лагъ: «гъитIатун» (гаф) (*Рабби, алуда чалай чи гунагъар*), - (ва) Чна куь хатIаярни (*гунагъарни*) багъишламишда, ва хъсан крар ийизвайбуруз мадни артухарда (*хийирар ва савабар*)».
59. Ва чпи зулум авурбуру (*Исраилан несилрикай*) (чпиз Аллагъди эмирнавай) гафар абуруз лагъайдалай гъейрибуралди табдил авуна (*гафарни дегшиарна ва крарни масакаIа авуна*), ва (*гъавиляй*) Чна (а) зулум авурбурал цавай азаб (*тегъуьн*) авудна, абуру фасикъвал (*Аллагъдиз асивал*) авуниз килигна.
60. Ва (рикIел гъваш куьне *гъакIни*) Чна квез *гайи* нямет куьн Синайда кьумлух баябан чуьлда *цихъ къванихбур яз*) Мусади вичин халкъ патал (*Чавай*) яд тIалабайла, ва Чна адаз лагъанай: «Ягъа жуван асадал а къван». (*Ада ам асадалди яна*) Ва адай (*а чIехи къванцIай*) цIикъвед чешме (*булах*) акъатна (*Бану - Исраилдин сихилрин къадар тирвал*)

وَإِذْ قُلْنَا أَدْخُلُوا هَذِهِ الْأَرْضَ فَكُونُوا
مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَأَدْخُلُوا
الْأَبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةً نَّغْفِرْ لَكُمْ
خَطَايَكُمْ وَسَارِعُوا إِلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ
الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ
ظَلَمُوا رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا
يَفْسُقُونَ ﴿٥٩﴾

* وَإِذْ أَسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا
أَضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ
أَنْثَاءَ عِشْرَةِ عَائِلَاتٍ قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ
مَّشْرِبُهُمْ كُفُورًا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ
وَلَا تَعْتَمُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦٠﴾

- гъар садаз (*а сихилрикай*) чпин «яд хъвадай чка» (*чпин булах*) чир хъана. (*Ва лагъана Чна абуруз*): «Неъ ва хъухъ (куъне) Аллагъдин (*патай тир*) ризкъидикай, ва чуру крарийиз писвал чукГурмир (куъне) чилел».

61. Ва (рикIел гъваш куъне *гъакIни*) куъне: «Эй, Муса! Чавай гъич сабуриз жезвач гъа са тIуьнал (*чи рикI янава гъа са тIуьникай*). Бес, дуъа ая жуван Раббидиз (*тIалаба жуван Раббидивай*) чун патал, къуй Ада чаз акъудрай чили битмишарзавайдакай; адан майвайрикай, афнийрикай, серкерикай, мержемекрикай ва чичекрикай» - лагъай вахт. Ада (*Мусади*) лагъана: «Бес, куъне лап хийирлу шей - усал тирдахъ дегишарзавани (*квез Аллагъди хянавай и тIуьнар туна - усал, агъа дережадин тIуьнар тIалабзавани*)?! ЭвичI (куън и *къумлухдай*) шегъердиз, гъакъикъатда квез (ана) куъне тIалаб авурди жеда». Ва (*абуру авур а крариз килигна*) абурал гъамишалугъ яз агъузвал ва кесибвал ракъурнава, ва абур Аллагъдин гъазабдик акатна (*абурун гъал - Аллагъдин патай ажугъ алай гъалдихъ элкъвена*). Ам (*а жаза*) - абуру Аллагъдин аятрихъ (*делилрихъ*) кафирвал авурвилай ва (абуру) пайгъамбарар са гъакъни авачиз (*гъахъсуз*) яна къинай я. Ам - абуру (*Аллагъдиз*) асивал авурвилай ва (чпин Раббиди эцигнавай) сергъятар чураивилай я!

وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَنْ نَصْبِرَ عَلَىٰ
طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ
لَنَا مِمَّا تُثْبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا
وَفَيْئِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصِلِهَا
قَالَ أَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي
هُوَ خَيْرٌ أَهْبِطُوا مِصْرًا فَإِنَّ لَكُمْ
مِمَّا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ
وَالْمَسْكَنَةُ وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ
ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ
اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذَٰلِكَ
بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦١﴾

62. Гьакъикъатда, (чпи) иман гъайибур (*муъминар Муъгаммад пайгъамбардин уьмметдикай*), ва (*Муъгаммад пайгъамбардилай вилик хъайи уьмметрикай*) чпи чувуд -дин кыле тухвайбур (*Тавратдиз табиий хъайибур*), ва «наса́ра» -яр (*Иса пайгъамбардин диндиз табиий хъайибур, насра́ний - Насира-лугъудай хуьруьн тIварцIелай атанвай гаф я*) ва «са́бий»-яр (*маса диндиз табиий тахъана чпин асул тIебиатрал аламай ксар*) - ни (*абурукай*) Аллагъдихъ ва Эхиримжи Йикъахъ иман гъанатIа ва диндар амал авунатIа (*гъарда - чпин девирда хъайи пайгъамбарри гъайи дин кыле тухвана. Ахпа Муъгаммад пайгъамбар атайла кьулухъ вири инсанриз важиблу я Исламдиз табиий хъун*), - абуроз чпин саваб абурун Раббидин патав жеда, ва жедач абуроз кичIевал ва жедач абуроз пашманвал.

63. Ва (рикIел гъваш куьне *гъакIни*) Чна квевай «кьинералди мягъкемарнавай икърар (*агът*)» къачур вахт, ва Чна куь винел ТIур-дагъ хкажнай (ва лагъанай): «Къачу (*къабула ва кыле твах*) куьне Чна квез багъишнавай шей (*Мусадиз ракъурнавай вагъй авай ктаб*) кIевивилелди, ва рикIел гъваш куьне ана авайди (*фикир- фагъум ая ана авайдал*), квез (Аллагъдикай) кичIе хъун патал.

64. Ахпа, адалай гуьгъуьниз куьн (*мад*) кьулухъ элкъвена (*Чи эмирдикай*), ва эгер квез Аллагъдин (патай) мергъямат (*куь туба*

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا
وَالنَّصْرَىٰ وَالصَّبِيَّيْنَ مَنْ ءَامَنَ بِاللّٰهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صٰلِحًا فَلَهُمْ
اَجرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ
الطُّورَ خُذُوا مَا ءَاتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ
وَأَذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِّنْ بَعْدِ ذٰلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ
اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِّنَ
الْخٰسِرِيْنَ ﴿٦٤﴾

къабулун) ва регим тахъанайта, куьн дугъриданни еке зиянвал хъайибурукай жедай!

65. Ва гъакъикъатда, квез чир хъанвай (эй чувуд- дин гвайбу) квекай киш юкъуз сергъятар чIурайбурун гъакъиндай (гъикI абур Чна жазаламишнатIа), ва Чна абуруз лагъанай: «Хъухъ квекай негъ хъанвай маймунар (элкъуьгъ куьн усал маймуниз)!»

66. Ва Чна ам (а азаб хъайи хуьр) ибрет яз (вичикай эсер жедай мисал яз) авуна - адан вилик квайбурузни (патарив гвай хуьреризни) ва адалай къулухъ къвезвайбурузни (гуьгъуьналлайбурузни), ва несигъат яз Аллагъдикай кичIебуруз.

67. Ва (рикIел гъваш куьне эй, Бану -Исраил) Мусадй вичин халкъдиз лагъай вахт: «Гъакъикъатда, Аллагъди квез кал тукIун эмирзава». Абуру лагъана: «Вуна чун ягъанатрай къазвани?» Ада лагъана: «За Аллагъдивай тIалабзава зун авамрикай хъуникай хуьн (Аллагъди яргъазрай а кардикай!)».

68. Абуру лагъана: «Дуьа ая (тIалаба, ялвара) вуна жуван Раббидиз чи патахъай, баян гудайвал Ада чаз, ам гъихъгинди ятIа». Ада лагъана: «Гъакъикъатда, Ада лугъузва хьи: «Гъакъикъатда, ам я кал - вич я яшлу тушир я (лап жегъыл) дуьге тушир, юкъван яш авай адан арада». «(Тади ая, куьне гила) къилиз акъудиз квез эмирнавай кар!»

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدَوْا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿٦٥﴾

فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً قَالُوا أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٦٧﴾

قَالُوا أَذُعْ لَنَا رَبِّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِصٌ وَلَا بَكَرٌ عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ ﴿٦٨﴾

69. Абуру (*мад гъуьжетиз*) лагъана: «Дуъа ая (*тIалаба, ялвара*) вуна жуван Раббидиз чи патахъай, баян гудайвал Ада чаз, гыхътин рангунин ятIа ам». Ада лагъана: «Гъакъикъатда, Ада лугъузва хьи: «Гъакъикъатда, ам я кал - хъипи, вичин ранг туьнт хъипи тир, вичини (*адаз*) тамашзавайбур шадарзавай».
70. Абуру лагъана: «Дуъа ая (*тIалаба, ялвара*) вуна жуван Раббидиз чи патахъай, баян гудайвал Ада чаз ам гъим ятIа, гъакъикъатда, чаз калер сад-садаз ухшар я, ва гъакъикъатда, чун - «ин ша Аллагъ» (*Аллагъдиз клан хъайитIа*)- дуьз рекъевайбур жеда (*адан патахъай*)».
71. Ада лагъана: «Гъакъикъатда, Ада лугъузва хьи: «Гъакъикъатда, ам я кал - гъилив вердишар тавунвай - чилиз цан ягъиз, ва (вич муьтIуьгъарни тавунвай) - цанвай никIериз яд гуз (*вич инсанри дугунриз ишлемиш тийизвай*), (вири нукъсанрикай) саламатди, вичик (*вичин хамунин рангунилай гъейри*) маса рангунин лишан квачир». Абуру лагъана: «Гиладуна гъахъ (*дуьз лишанар*) гъана». Ва (*акъван терсвилер авурдалай кьулухъ- лап четин хъайила*) абуру ам тукIуна, ва абур мукъвал тир тавуниз (*а кар*).
72. Ва (рикIел гъваш куьне, бес) куьне са кас (яна) къенай ва куь арада а кар патахъай еке гъуьжетар (*гъарда тахсирвал чпелай алудиз кьалмакъал*) хъана - ва Аллагъди винел акъудда куьне чуьнуьх авур кар.

قَالُوا أَذُغَ لَنَا رَبِّكَ يُبَيِّنُ لَنَا مَا لَوْهِنَا
قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقِعٌ
لَّوْنُهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ﴿٦٩﴾

قَالُوا أَذُغَ لَنَا رَبِّكَ يُبَيِّنُ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ
الْبَقَرَ تَشَبَهَ عَلَيْنَا وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ
لَمُهْتَدُونَ ﴿٧٠﴾

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذَلُولَ تُثِيرُ
الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ
لَّا شِيَةَ فِيهَا قَالُوا الْآلَنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ
فَذَجِّوْهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧١﴾

وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادَّارْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ
مُخْرَجٌ مَّا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٢﴾

73. Ва (бес) Чна лагъанай: «Ягъа куьне ам (а мейит) адан (тукГунвай калин) са паюналди (ва а мейитдал чан хтана ва ада лагъана вич яна къейиди вуж тиртIа)». «Гъа икI - Аллагъди мейитрал чан хкида (Къияматдин Юкъуз) ва Ада квез Вичин делилар къалурзава, куь акъулди къатГун патал!»

74. Ахпа (Аллагъди квез и вири делилар къалурайлани) куь рикГер векьи хъана адалай къулухъни: абур (куь рикГер) къванер хъыз я ва я векъивилиз мадни кIеви. Ва гъакъикъатда, къванерикай ава ахътинди вичай вацIар акъатзавайди, ва гъакъикъатда ава абурукай вич пад- пад хъана ва адай яд (булахар) экъечIзавайди. Ва гъакъикъатда, ава абурукай (къванерикай) чеб (виняй) агъуз аватзавайбурни Аллагъдикай кичIевиляй. Ва Аллагъ - куьне ийизвай амалрикай гъафилвиле авач!

75. - Бес, куьне (эй, мусурманар), абуру (чувуд-дин гъайбуру) квехъ (куь диндикъ) инанмишвалда лагъана умудзавани - вични абурукай (са) кIапIалдиз (алимриз) Аллагъдин Каламдин ван къвез хъанай (Тавратдай), ахпани абуру ам чIурувилехъди дегишариз хъана, чеб адан гъавурда гъатайдалай къулухъ, чпиз чиз-чиз (а кар)?!

76. Ва абурал (чувуд-дин гъайбурал) иман гъанвайбур (мусурманар) гъалтайла абуру (анжах мецералди) лугъузва: «Чна иман гъанва», ва

فَقُلْنَا أَضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا كَذَلِكَ يُحْيِي
اللَّهُ الْمَوْتَى وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿٧٣﴾

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ
فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدَّ قَسْوَةً وَإِنْ مِنْ
الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَإِنْ
مِنْهَا لَمَا يَشْقُقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنْ
مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا
اللَّهُ بِغَفِيلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾

* أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا بِكُمْ وَقَدْ
كَانَ قَرِيبًا مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلِمَ اللَّهِ
ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ
يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

وَإِذَا قُلُوا الَّذِينَ ءَامَنُوا قَالُوا ءَامَنَّا
وَإِذَا خَلَا بِبَعْضِهِمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا
أُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ

абурун (*чувуд-дин гвай мунафикърин*)
садбур муькуьбурухъ галаз
къилди хъайила, абуру лугъзва:
«Бес, куьне абуруз (*мусурманриз*)
Аллагъди квез (*Тавратда*)
ачух авунвай кар (*Мугъаммад*
пайгъамбардин хабаррикай)
лугъдани къван, абуру адалди
квехъ гъуьжет ийидайвал куь
Раббидин вилик? Бес, куь акьулди
къатIузвачни?!»

77. Бес абуруз чизвачни,
гъакъикъатда, Аллагъдиз (абуру)
чуьнуьхзавай (*абурун чинебан*)
крарни ва (абуру) дуьзда
акъудзавай (*абурун ачух*) крарни
чизвайди?!
78. Ва ава абурукай (*чувуд-дин*
гвайбурукай) савадсуз жемятни
(*Кел-кхъин тийижир авамбур*) Ктаб
(*Тавратдин баян*) чин тийизвай,
- (абуру инанмишвалзава) анжах
тапан инандирмишвилерихъ
(*субутсуз крарихъ, хиялрхъ*), ва
абуру (*гъакъикъи чирвилер авачиз*) -
анжах гиман ийизва.
79. Ва (*гъавлияй*) еке мусибат
(*гъалаквал, писвал*), я - чпи,
Ктаб кхъизвайбуруз (*Тавратда*
дегишвилер твазвайбуруз) чпин
гъилералди, ахпа ам Аллагъдин
патай я лугъзвайбуруз - адахъ
(чпиз) са живи къимет (*фана*
дуьньядин менфят) къачун
патал. Бес, еке мусибат
(*пис азаб*) я абуруз чпин
гъилери кхъейдакай, ва еке
мусибат я абуруз - чпи (*акI*)
къазанмишзавайдакай!

لِيَحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ ﴿٧٦﴾

أَوْ لَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُرْسُونَ
وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾

وَمِنْهُمْ أُمِّيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا
أَمَانِي وَإِنَّهُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٧٨﴾

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ
بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ
اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَوَيْلٌ
لَّهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا
يَكْتُمُونَ ﴿٧٩﴾

80. Ва абуру (*чувуд-дин гвайбуру*) лагъана: «Чак гъич хКладач Цай - анжах гъисабнавай (*тIимил Цьада*) йикъарилай гъейри». Лагъ (*вуна абуруз, эй, Пайгъамбар*): «Куьне Аллагъдивай агът (*а карда икърар*) къачунвани - (*эгер акI ятIа...*) гъакъикъатда, Аллагъди Вичин агът (*икърар*) гъич чIурдай туш! Аксина, куьне Аллагъдин гъакъиндай квез чин тийизвай кар (*таб*) лугъзува!
81. Туш (*куьне тестикъарзавайвал! Аксина, куьн ЦIа жеда эбеди яз!*) Ни, пис кар къазанмишнатIа ва вичин гунагъди (*хатIайри*) вич «элкъуьрна къунатIа» (*куфрда тунатIа*), ахътинбур - ЦIун эгълияр я, абур ана гъамишалугъ яз амукъда.
82. Ва чпи, иман гъана диндар амал авурбур - абур Женнетдин эгълияр я, абур гъана гъамишалугъ яз амукъда.
83. Ва (рикIел гъваш куьне *гъакIни эй, язгудар*) Чна Исраилан несилрин (*куь ата бубайривай*) «къинералди мягъкемарнавай икърар» къачур вахт: «Куьне са Аллагъдилай гъейри садазни ибадатдач; ва (*куь*) диде-бубадиз (*куьне*) хъсанвал ийида хъсанвилер авуналди, ва (*гъакIни*) мукъва-къилийриз, етимриз, кесибириз; ва (*гъакIни*) инсанриз (куьне) лап хъсан гаф лагъ, ва капI кыле твах, ва закат це». Ахпа, (куьн къулухъ) элкъвена (*а кардикай ва икърар чIурна*) са тIимилбур квачиз квекай, ва куьн элкъвена ава. -

وَقَالُوا لَنْ نَمَسَّنَا اللَّائِيَّ إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَةً قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾

بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَظَّتْ بِهِ ۖ حَاطَّتْهُ ۖ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨١﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٢﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ ۖ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنْتُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٨٣﴾

84. Ва (рикГел гъваш куьне *гъакИни*, *эй*, *Бану- Исраил*) Чна куь «кьинералди мягкемарнавай икърар» къачур вахт: «Куьне (*сада* - *сад рекъиз*) куь ивияр экъичдач, ва куьне куьн (*сада сад*) куь яшамиш жезвай чкайрай акъуддач лагъана», ахпа, куьне (а кар) хиве къунай (*къиле тухванай*) - шагъидвализ куьне (*ам дуьз тирди*, *ам куь динда авайди*).
85. Ахпа, куьне - эй, ахътинбур (*икърар ганвай ксар*), сада сад (ягъиз) рекъизва, ва куьне квекай (са) кIапIал чпин яшамиш жезвай чкайрай акъудзава абурун аксина куьмек гуз (*масадбуруз*) - гунагъ кар ва мидявал ийиз. Ва эгер (абур) куь патав есирар яз атайтIа, куьне абур гъакъи гана азад хъийизва - вични квез къадагъа авунвайла абур (*яшамиш жезвай чкайрай*) акъудун. Бес, куьне Ктабдин (*Тавратдин*) са паюнихъ инанмишвал ийиз, муькуь паюнихъ кафирвалзавани?! Ва авач эвез (*жаза*) акI авурдаз квекай - агъузвилелай (*бейабурвилелай*) гъейри дуьньядин уьмуьрда, ва Къияматдин Юкъуз абур (*Аллагъди*) лап кIеви азабдиз (элкъуьрна) хкида. Ва Аллагъ гъич гъафилвиле авач куьне ийизвай амалрин гъакъиндай!
86. Ахътинбур - чпи, (*чпин*) Ахират гана дуьньядин уьмуьр «маса къачурбур» (*хкъягъайбур*) я, ва (*гъавилляй*) къезилардач абуруз азаб, ва гудач абуруз куьмекни.

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ
دِمَاءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُونَ أَنْفُسَكُمْ مِنْ
دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنْتُمْ تَسْهَدُونَ ﴿٨٤﴾

ثُمَّ أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ
وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِّنْكُمْ مِّن دِيَارِهِمْ
تَظَاهِرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِن
يَأْتُوكُمْ أَسْرَىٰ تُفَدُوهُمْ وَهُوَ مُحْرَمٌ
عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ أَفْتَوْا مُنُونٌ بِبَعْضِ
الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضِ فَمَا جَزَاءُ
مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ
إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَفِيلٍ عَمَّا
تَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
بِالْآخِرَةِ فَلَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ
وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٨٦﴾

87. Ва гьакъикъатда, Чна Мусадиз Ктаб (*Таврат*) багъишна, ва Чна адалай кьулухъни (адан) гуьгъуьнаваз расулар ракъурна; ва Исадиз - Марйаман хъиз Чна ачух аламатар-кераматар багъишна, ва Чна ам «Пак Рувгъ»-дал (*Джабраил малаикдалди*) къуватлу авуна. Бес, гьар сеферда куь патав расул атайла куь нефсериз хуш (*Клан*) тушир кар гваз, куьне еке такабурувалзавани (*адаз табий тежез*) - ва (гъавилай са) КпаПал куьне (*абурукай*) таб яз кьуна, ва КпаПал куьне (*абурукай*) яна рекъизва?!

88. Ва абуру (*чувуд-дин гвайбуру*) лагъана (*Мугъаммад пайгъамбардиз*): «Чи риклер клевиз Клевнава (*перде ала ва гъавилай аниз ви гафар гъахъзавач*)». Туш! Ам Аллагъди абур лянет авунва абурун куфрдиз килигна, ва (*гъавилай*) лап тимил (абуру) инанмишвалда!

89. Ва абуруз Аллагъдин патай Ктаб (*Къуръан*) атайла, чпив гвайди (*Таврат*) тестикъарзавай (*абуру ам къабулнач ва Пайгъамбардихъни инанмишвалнач*), - ва адалай вилик (абуру *Аллагъдивай*) (адалди) куьмек тГалабзавай тир кафирвал авурбурун винел (*абуру муширик-арабрис эхиримжи Пайгъамбар атуналди гъелягъар къазвай тир - абуру лугъузвай ахир- замандин Пайгъамбар къедай вахтар мукъвал хъанва, ва чун адаз табий хъана квел гъалибвал къачуда*), - ва абурун патав абуруз (*чпин ктабрай*) чизвайди (*Мугъаммад пайгъамбар*

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا
 مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ ۗ وَأَتَيْنَا عِيسَى ابْنَ
 مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ۗ
 أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى
 أَنْفُسُكُمْ أَسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِّقُوا كَذِبْتُمْ
 وَفَرِّقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٧﴾

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ ۚ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ
 بِكُفْرِهِمْ فَفَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ
 مَصْدَقٌ لِّمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ
 يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا
 جَاءَهُمْ مَّا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ ۖ فَلَعْنَةُ
 اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾

ва Къуръан) атайла - абуру адахъ кафирвална. Ва (гъавиялай Мугъаммад пайгъамбардихъ ва Къуръандихъ иман тагъай) кафирриз Аллагъдин лянет хъуй!

90. Лап писди я абуру чеб адахъ маса гайи шей (Аллагъди Къуръан ракъурайла абуру еке пехилвална иман къерехдихъ авуна чпин нефсериз кІанзавайвал табий яз амукъна Мугъаммад пайгъамбар атайла кардикай хкатнавай чпин куьгъне диндиз, ва адалди чпиз куфр хкъяна) - Аллагъди (авудна) ракъурнавайдахъ (Къуръандихъ) кафирвал авуна, зулум яз (пехилвал яз абурун патай) - Аллагъди Вичин чІехи регъимдикай (Вичин зурба нямет -Къуръан) Адан лукІарикай Вичиз кІанидаз (авудна) ракъурзава лугъуз (чувудри еке пехилвална пайгъамбарвал чувудривай арабриз хъхъана лугъуз). Ва абуру (Аллагъдин) гъзаабдик акатна (виликдай алай) гъзаабдин винел. Ва кафирриз - агъузардай азаб жеда!

91. Ва абуруз (мусурманри) лагъайла: «Аллагъди (авудна) ракъурнавайдахъ (Къуръандихъ) иман гъваш куьне», - абуру (чувудри) лугъузва: «Чна инанмишвалзава чаз (авудна) ракъурнавайдахъ (Тавратдихъ ва амай чи Ктабрихъ)», ва абуру адалай гъейридахъ (адалай къулухъ атай Къуръандихъ) кафирвалзава, ам (Къуръан)

يَسْمَا أَشْتَرُوا بِهِ أَنْفُسَهُمْ أَنْ
يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ بَغْيًا أَنْ يَنْزَلَ
اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ فَبَاءُوا بِعَصَابِ عَلَى عَصَبٍ
وَالْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٩٠﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَامِنُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا
نُؤْمِنُ بِمَا أَنْزَلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا
وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ قُلْ
فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ إِنْ
كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩١﴾

- Гъахъ (*Гъакъикъат*) ятІани, абурув гвайди (*Таврат*) тестикъарзавай. - Лагъ (вуна *абуруз, эй, Пайгъамбар*): «Бес, вучиз куьне виликдай Аллагъдин пайгъамбарар яйиз рекъизвай, эгер куьн (*квез авудна ракъурнавай Ктабрихъ ва куь пайгъамбаррихъ*) инанмишвалнавайбур тиртІа?!» -

92. Ва гъакъикъатда, атанай куь патав Муса ачух аламатар - кераматар (*делилар*) гваз, ахпа, куьне адалай гуьгъуьниз (*Муса Аллагъди эмирай чкадал фейила*) дана гъуц яз къуна (*адаз ибадатиз*) - куьн зулумкарап яз.

93. Ва (рикІел гъваш куьне *гъакІни, эй, Бану- Израил*) Чна куь «къинералди мягъкемарнавай икърар» къачур вахт (*Муса пайгъамбарди гъайи Таврат къабулун патахъай*), ва (куьне *икърар чІурайла*) Чна куь винел ТІур - дагъ хкажна (*ва лагъана*): «Къачу куьне кІевивилелди Чна квез ракъурнавай шей (*къиле твах дуьздиз*) ва яб це куьне (*муьтІуьгъ хъухъ*)». Абуру лагъана: «Чна яб гана (*ви гафариз*), ва чна муьтІуьгъсузвална (*ви эмирдиз*)». Абурув абурун рикІера кужумиз тунва (*къизилдин*) дана-(диз ибадатун) абурун куфрдиз килигна. Лагъ (вуна *абуруз, эй, Пайгъамбар*): «Лап писди я квез куь иманди эмирзавай кар (*пайгъамбарар яна къын, данадиз ибадатун...*), эгер куьн иман гъанвайбур ятІа!»

* وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ
ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ
ظَالِمُونَ ﴿٩٢﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ
الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُم بِقُوَّةٍ
وَأَسْمِعُوا قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأَشْرَبُوا
فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ قُلْ
بِسْمَايَا مُرْكُم بِهِ ءَايَمُنُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿٩٣﴾

94. Лагъ (вуна *эй*, *Пайгъамбар* - *чи*, *Женнет са чниз жеда лугъузвай чувуд- дин гвайбуруз*): «Эгер Аллагъдин вилик «Эхиримжи Мескен» (*Женнет*) анжах са квез (къилди) ятІа - амай инсанар квачиз, кІан хъухъ квез (*тІалаба кван куьне*) къиникъ, эгер куьн гъахъбур ятІа!»
95. - Абуру гъич тІалаб ийидач ам гъич са чІавузни, чпин гъилери «(авуна) вилик авурдаз» (*чи авур куфрдиз*) килигна. Ва Аллагъдиз хъсан чизва зулумкара!
96. Ва, гъакъикъатда, ваз абур (*ягъудар*) виридалай гзаф къаних инсанар яз жагъида уьмуьрдихъ (*абуруз кІанзава уьмуьр жезмай кван яргъиди хъана*), ва (*гъатта*) ширк авурбурулайни (гзаф - *яни Женнетдихъ инанмишвал тийизвай мушрикрайлини артух*); абурун гъар садаз кІанзава вичиз агъзур йисан уьмуьр хъанайтІа. Ва а карди яргъал (*гъич*) къакъуддач ам (ЦІун) азабдикай - адаз яргъи уьмуьр гана лугъуз: Аллагъдиз аквазва эхир абуру вуч амал ийизватІа (*ва абуруз жаза гуда*)! -
97. Лагъ (вуна *ягъудриз - Джабраил малаик чпин душман я лагъай- ада вагъй Мугъаммад пайгъамбардиз гъана лугъуз*, ва я: *а малаикди Аллагъдин патай азаб гъизва лугъуз чи пайгъамбарар таб яз кьур уьмметриз*): «Вуж Джибрилаз душман хъанватІа - бес, гъакъикъатда, ада авуднава ам (*Къуръан*) ви рикІиз - Аллагъдин

قُلْ إِنْ كَانَتْ لَكُمْ الدَّارُ الآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً مِّنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٤﴾

وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٩٥﴾

وَلَتَجِدَنَّهُمْ أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَى حَيَاتِهِ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا يَوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرَ أَلْفَ سَنَةٍ وَمَا هُوَ بِمُرْضِيهِءَ مِنَ الْعَذَابِ أَنْ يُعَمَّرَ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٧﴾

изиндалди, адалай вилик хъайибур (*Къуръандилай вилик атай Ктабар*) тестикъариз, дуъз рекъин регъбервал (*Гъакъикъатдихъ - рехъ къалурдайди*) ва шад хабар яз муъминриз.

98. Вуж Аллагъдиз душман хъанватIа (*ямIа*), ва Адан малаикриз, Адан расулриз, ва ДжибриIа ва МиIкайлаз (*ни садаз а къведакай душманвалзаватIа - ада муъкуъдазни душманвалзава*) - бес, гъакъикъатда, Аллагъ - кафирриз душман я!»
99. Ва гъакъикъатда, Чна (авудна) ракъурнава ваз ачух делилар(*аятар*)», ва кафирвалзава абурухъ анжах фасикъар тирбуру (*Аллагъдиз муътIуъгъвилай экъечIнавайбуру*).
100. (Бес), гъар сеферда абуру (*чувуд-дин гвайбуру*) агът гайила (*икърар кутIунайла*) са kIaIалди (*са паюни*) абурукай ам «чилел гадарзавани» (*абуру вири икърарар чIурзава*)?! Туш! Абурун чIехи паюни инанмишвалзавач (*Аллагъди Мугъаммад пайгъамбардиз ракъурнавайдахъ*)!
101. Ва абурун патав Аллагъдин патай расул (*Мугъаммад пайгъамбар Къуръан гъаз*) атайла тестикъарзавай чпив гвайди (*Таврат*), чпиз Ктаб атанвайбурукай (*чувудрикай*) (*са*) kIaIалди (*са паюни*) Аллагъдин Ктаб чпин далуйрин къулухъ гадарна, (*а Ктаб гъакъ тирди*) чпиз чин тийизвай хъыз.

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ
وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ
لِّلْكَافِرِينَ ﴿٩٨﴾

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا
يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ ﴿٩٩﴾

أَوَكَلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ
بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٠﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ
مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِّنَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ
ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

102. Ва табий хъана абур (Аллагъдин *Ктаб къулухъ вигъей чувуд-дин гвайбур*) шейтІанри (ава шейтІанар джинрикай, ва ава шейтІанар инсанрикай, месела фендигар хахамар, фалчияр) Сулейманан пачагълугъдин девирдикай (ва себебдикай) кІелзавай таб тир гафариз (шейтІанри туьІуьриз суьгьуьрчийриз ахъайзавай таб гафариз. Сулейман пайгъамбар къейшла къулухъ шейтІанри адакай тапарар туьІуьрна - бес, адаз а зурба пачагълугъ ада лугъузвай суьгьуьрдин келимайриз килигна хъайиди тир, ва чаз яни шейтІанриз гила а суьгьуьрдин бязи келимаяр чир хъанва, ва ни абур чирайтІа ва къиле тухвайтІа - гьадазни ахътин зурба пачагълугъ жеда...). - Ва Сулеймана кафирвалнач (ада суьгьуьр чирнач ва авунач - вучиз лагъайтІа ам куфр я), амма хъи шейтІанри чпи кафирвал авунва абур инсанриз суьгьуьр чирзава. - Ва (гъакІни табий хъанва чувуд-дин гвайбур) къве малаикдиз «Гъарут»-азни «Марут»-аз Бабил-да (Бабил- Иракда са чкадин тІвар я) авуднавай шейиниз (суьгьуьрдиз - имтигъан яз авуднавай Аллагъдин патай). Ва а къведани чирзавачир гъич садазни та лугъудалди (къведани): «Гъакъикъатда чун анжах фитне я - кафирвал ийимир вуна (суьгьуьр чириз)!» Ва абур инсанри а къведавай чирзавай (суьгьуьр)

وَأَتَّبِعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيْطَانُ عَلَىٰ مُلْكٍ
سُلَيْمَانَ ۖ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانٌ وَلَكِنَّ
الشَّيْطَانَ كَفَرُوا يَعْلَمُونَ النَّاسَ
السَّخِرَ وَمَا نَزَّلْنَا عَلَىٰ الْمَلَائِكِ
يَبَائِلَ هَرُوتَ وَمَرْوَتَ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ
حَتَّىٰ يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ ۗ
فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ
بَيْنَ
الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ ۗ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ
مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا
يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ ۗ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ
أَسْتَرْنَاهُ مَا لَهُ فِي الْأَجْرَةِ مِنْ خَلْقٍ
وَلَيْتَسَّ مَا شَرَوْا بِهِ ۖ أَنفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا
يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

вичелди абуру са кас ва адан паб
(*гъуьлни паб*) чара ийидай кар, -
ва абурувай (*субъгъурчийривай*)
садазни зарар гуз жедайди туш
адалди, Аллагъдин ихтияр
авачиз -. Ва абуру (*субъгъурчийри*)
чпиз чирзава - чпиз зарар
гузвай ва чпиз менфят тагузвай
кар. Ва гъакъикъатда, абуруз
чизвай ни ам (гъахъ, иман
гана) «къачунатIа» (*ни субъгъур
хкянатIа*)- адаз Ахиратда
(*хийирдин*) пай авачирди. Ва
(гъакъикъатда), лап писди я а шей
(*субъгъур, куфр*) - вичихъ абуру чеб
маса ганвай, - эгер абуруз чиз
хъанайтIа!

103. Ва эгер абуру (*чувудри*) иман
гъанайтIа ва (Аллагъдикай)
кичлевал авунайтIа - (абуруз
якъиндиз чир жедай) Аллагъдин
патай тир суваб лапни хийирлу
тирди (абуруз, *абуру чпиз хкягъай
кардилай*), - эгер абуруз чиз
хъанайтIа (*гъакъикъи чирвилелди -
абуру иман гъидай*)!
104. Эй, иман гъанвайбур! Куьне
лугъумир (*Пайгъамбардиз*): «Чи
къайгъу ая (*чIугу*)!» - лагъ хьи: «Чаз
килигиз ая!», ва яб це куьне. Амма
хьи кафирриз - азиятлу азаб жеда!
105. Чеб Ктаб-эгълийрикай,
ва мушрикрикай тир
кафирвалнавайбуруз (*гъич*)
кIанзавач - квез куь Раббидин
патай хийир (*вагъй, регъим,
нямет, куьмек, чирвал*) (авудна)
ракъурна. Ва Аллагъди Вичин
регъим тайинарзава (*хкяна гузва*)

وَلَوْ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا وَاتَّقَوْا لَمَسُوْبَةٌ مِّنْ
عِنْدِ اللّٰهِ خَيْرٌ لَّوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٠٣﴾

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَقُوْلُوْا رِعْنٰ
وَقُوْلُوْا اَنْظَرْنَا وَاَسْمَعُوْا وَلِلْكَافِرِيْنَ
عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١٠٤﴾

مَا يَوَدُّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ اَهْلِ
الْكِتٰبِ وَلَا الْمُشْرِكِيْنَ اَنْ يُنَزَّلَ
عَلَيْكُمْ مِّنْ خَيْرٍ مِّنْ رَبِّكُمْ وَاللّٰهُ
يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهٖ مَنْ يَّشَاءُ وَاللّٰهُ ذُو
الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿١٠٥﴾

Вичиз кIанидаз; бес, Аллагъ-чIехи регъимдин (*зурба няметдин*) Сагъиб я, эхир!

106. Нагагъ Чна (*Къуръандин са*) аят «гъич авуртIа» (*амал аламачирди яз малумарайтIа ва дегишарайтIа*) ва я ам (*Пайгъамбардив*) рикIелай алудиз туртIани, Чна адалайни хъсанди ва я адаз ухшарди хкизва. Бес ваз чизвачни (*эй, Пайгъамбар, ва адан уьммет*), гъакъикъатда, Аллагъ гъар са кардал къудратлу тирди?!
107. Бес, ваз чизвачни (*чир хъанвачни*), гъакъикъатда, Аллагъдиз - са Адаз талукъ тирди цаварин ва чилин (вири) гъакимвал (*пачагъвал, вири ихтиярар*), ва авачирди квез са Аллагъдилай гъейри - я арха, я куьмекчи?!
108. Я тахъайтIа, квез (*эй, инсанар*) куь расулдивай хабар къаз (*тIалаб ийиз*) кIанзавани (*гъар жуьре крар-терсвализ*), виликдай Мусадивай хабар къурвал (*тIалабайвал Ибраилан рухвайри*)? Ва ни, иман гана куфрдихъ дегишарайтIа, ам дуьз рекъикай ягъалмиш хъанва.
109. Гзафбуруз Ктаб-эгълийрикай кIан я чпи куьн куь имандилай къулухъ кафирриз элкъуьр хъуваунйтIа - пехилвиляй абурун чанара авай, (*вични*) абуруз гъахъ ачух хъанвайдалай (*Мугъалмад пайгъамбар гъахъ тирди чир хъанвайдалай*) къулухъ. Бес, афивал ая куьне (*эй мусурманар*) ва юмшагъвал ая (*абуру квез авур пис крарин*

* مَا نَسَخَ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ
مِّمَّهَا أَوْ مِثْلَهَا لَمْ نَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٦﴾

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٧﴾

أَمْ تَرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا
سَأَلَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ ۗ وَمَنْ يَتَّبِعِ
الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ
السَّبِيلِ ﴿١٠٨﴾

وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ
يَرُدُّوكُمْ مِّنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا
حَسَدًا مِّنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا
تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ ۖ فَاعْتَمُوا وَأَصْفَحُوا حَتَّىٰ
يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿١٠٩﴾

гъакъиндай), та Аллагъди Вичин эмир гъидалди (*абурун аксина женг тухунин гъуькуьм гудалди*). Гъакъикъатда, Аллагъ вири крарал къудратлу я!

110. Ва капІ кбиле твах куьне (*эй, муъминар*) ва закат це; ва вуч куьне куьн патал «авуна вилик авуртІа» хийирдин кІвалахрикай - квез ам (*адан саваб*) Аллагъдин вилик жагъида. Гъакъикъатда, Аллагъдиз куьне ийизвай амалар аквазва!

111. Ва абур (Ктаб-эгълийри) лагъана: «Гъич гъахдач Женнетдиз (садни)- анжах вич «ягъуд» (*чувуддин гвайди*) ва я «насра́ний» (*Иса пайгъамбардин рехъ тухузвайди*) тирдалай гъейри (*чувудри са чеб фида лугъузва Женнетдиз, ва хащпарайри са чеб жеда лугъузва*)!» - Ам - абурун тапан инандирмишвилер (*субутсуз хиялар*) я.- Лагъ: «Гъваш кван куьне куь делил, эгер куьн гъахъбур ятІа!»

112. Туш (*абур (тестикъарзавайвал)*)! Ни вичин чин михъиз (*ни вич ихласдиз*) Аллагъдиз муьтІуьгънаватІа (вични) хъсан амал ийизвайди (*дуьздиз Пайгъамбардин рекъиз табийди*) яз - (бес), адаз вичин саваб адан Раббидин патав жеда (*Эхиратда*), ва жедач абуроз кичІевал (*Эхиратдин крарин гъакъиндай*) ва жедач абур пашманни (*дуьньядин няметар гъиляй акъатна лугъуз*).

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَمَا تَقَدَّمُوا لَأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٠﴾

وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصْرِيًّا تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١١١﴾

بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٢﴾

113. Ва «ягъўдри» лагъана: «Насáраяр (дуьз) са кардални алач (*дуьз диндал алач*)». Ва насáрайри лагъана: «Ягъўдар (дуьз) са кардални алач (*дуьз диндал алач*)» - (вични) чпи кIелзаваз Ктаб (*Таврат ва Инжил*)! Гъа икI - (*чпиз чирвилер авачиз*) чин тийизвайбуруни (*арабрин мушрикрини ва масабуруни*) лагъана, гъабурун гафариз ухшарди. Ва (*гъавиляй*) Аллагъди абурун арада дуван ийида Къияматдин Юкъуз абурун арада чаравилер хъайи крара (*ва гъардаз вичи авур амалдиз килигна эвез гуда*).

114. Ва вуж я мадни залумди, вичи Аллагъдин мискIинра Адан тIвар рикIел ва мецел гъиз тагузвайдалай ва абур (*мискIинар*) харапI ийиз чалишмиш хъанвайдалай гъейри?! Ахътинбур - анриз анжах чпиз кичI аваз гъахъун лазим тир. Абуруз и дуьньяда агъузвал (*беябурчивал*) жеда ва абуруз Ахиратда чIехи азаб жеда.

115. Ва (са) Аллагъдиз талукуь я машрикъ (*рагъэкъвечIдай пад*) ва магъриб (*рагъакIндай пад*) (*вири чил са Аллагъдинди* я). Гъинихъ куьн элкъуьрайтIани (*Аллагъди квез эмир гана, гъинихъ куьне куь чинар элкъуьрайтIани-капI ийидайла*) - гъана (*гъа пата*) Аллагъдин Чин жеда (*а кар Аллагъдин разивилихъ чалишмиш хъун* я). Гъакъикъатда, Аллагъ - (Регъимдиз) Гзаф Гегъеншди, Вири Чизвайди я!

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصْرَىٰ عَلَيَّ
شَيْءٌ وَقَالَتِ النَّصْرَىٰ لَيْسَتِ الْيَهُودُ
عَلَيَّ شَيْءٌ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ ۗ كَذَلِكَ
قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ
فَأَلَّهُ بِحُكْمِ رَبِّهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا
كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٣﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن مَّعَسَجَدَ اللَّهُ أَنْ
يُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا
أُولَٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا
خَافِينَ ۗ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا حَزَنٌ ۗ وَلَهُمْ فِي
الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٤﴾

وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ ۚ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا
فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ وَسِيعُ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

116. Ва абуру (ягъудри, хашпарайри, араб-муширикри гъарда чпин жуьреда) лагъана: «Аллагъди Вичиз велед къачунва». Пак я Ам (михъи я Ам ахътин гафарикай)! Аксина, - цаварал ва чилел вуч алатІани (вири) (са) Адаз талукъ я (вири Адан махлукъар я), вири (абур са) Адаз муьтІуьгъвиле ава (вири Адан ихтиярда ава)!

117. (Аллагъ) - цаваринни чилин Халикъ я (абур) чешне авачиз арадал гъайи. Ва Ада са кар къаза -къадар авурла (а кар хъун кІан хъайила), Ада анжа лугъузва «Хъухъ!», ва (а кар гъасядта) жезва.

118. Ва чпиз (пайгъамбаррин кардин гъакъиндай) чирвилер авачирбуру (араб- муширикри) лагъана: «Бес, раханайтІа чахъ галаз Аллагъ (вун Адан расул тирди тестикъариз), ва я атанайтІа чаз делил (лишан- а кар тестикъардай)!» Гъа икІ - абурулай вилик хъайибуруни (вилик хъайи уьмметри чпин пайгъамбарриз) лагъанай, гъабурун гафариз ухшарди: абурун (виликдаи хъайи ва эхиримжи кафиррин) рикІер сад-садаз ухшар я. Гъакъикъатда, Чна баян гана ачухарнава делилар якъиндиз инандирмиш ксариз.

119. Гъакъикъатда, Чна вун Гъакъ (дуьз дин-Ислам) гъаз ракъурнава - (мусурманриз Женнетдин) «шад хабар гудайди» ва (кафирриз чеб гуьзетзавай азабдикай) «игътиятвал авунин хабар гудайди» яз, ва (вуна Гъахъ

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ كُلُّ لَهٗ قٰنِیْنٌ ﴿١١٦﴾

بَدِيعُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاِذَا قَضٰیٰۤ اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُوْلُ لَهُ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿١١٧﴾

وَقَالَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ لَوْلَا يَكْلِمُنَا اللّٰهُ اَوْ نَاتِيْنَاۤ اٰیٰةٌ كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ تَشٰبَهَتْ فُلُوْبُهُمْ قَدْ بَيَّنَّا الْاٰیٰتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُوْنَ ﴿١١٨﴾

اِنَّا اَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا وَّلَا تُسْئَلُ عَنۢ اَصْحٰبِ الْجَحِيْمِ ﴿١١٩﴾

агакъарайдалай кьулухъ) вавай хабар хкъадач (*жавабдарвал*) Джагъимдин (*Цун*) - эгълийрин патахъай.

120. Ва гъич рази жедач валай я «ягъудар», я «насараяр», та вун абурун диндиз табий жедалди. Лагъ: «Аллагъдин Рехъ (*Ислам - дин*) - ам я дуыз рехъ». Ва эгер вун, ваз (гъакъикъатдин) чирвал (*вагъй*) атанвайдалай кьулухъ, абурун гъевесриз табий хъайитла, ваз Аллагъдикай (*вун Адан жазадикай*) хуьдай - я арха (*мукъвал кас*), я куьмекчи жедач.
121. Чпиз, Чна Ктаб ракъурнавайбуру (чпини) ам дуыз келуналди (*лазим тирвал*) келзавайбуру- ахътинбуру адахъ инанмишвалзава. Ва ни адахъ кафирвалзаватла - гъабур я еке зиянвиле авайбуру.
122. Эй, Исраилан рухваря! Рикел гъваш (куьне) За квез гайи Зи (гзаф къадар) няметар ва За квез (куь девирдин) амай алемрин винел артуханвал гайиди (*квез гзаф пайгъамбарар ва Ктабар ракъурна*).
123. Ва киче хъухъ (квез) а Йикъакай - са чандивай (масадан) чандин патахъай са шейни эвез ийиз тежедай (*са касдивайни маса касдиз гъич са куьнинни куьмекни гуз жедач*), ва адавай (*жазадикай азад авунин*) барамбар гъакъини къабул тийидай, ва адаз шафаатдини (*килиг 4-сура 85-аят*) менфят тагудай, ва абуруз са куьмекни гун тийидай!

وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودَ وَلَا النَّصْرَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنَّ هُدَىٰ اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٣٠﴾

الَّذِينَ ءَاتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۗ وَمَن يَكْفُرْ بِهِ ۗ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿١٣١﴾

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اِسْرٰٓءِيْلَ اذْكُرُوْا نِعْمَتِيَ الَّتِيْ اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاَنِيْ فَضَّلْتُكُمْ عَلَيِ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٣٢﴾

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنفَعُهَا شَفَعَةٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿١٣٣﴾

124. Ва (рикӀел гъваш вуна эй, *Пайгъамбар*)-Ибрагъимаз адан Раббиди (Вичин) келимайралди имтигъан авур (*адаз эмирар гайи ва къадагъаяр эцигай*) вахт, ва ада абур тамамвилелди кылиз акъудна. Ада (*Аллагъди*) лагъана: «Гъакъикъатда, За вакай инсанриз имам (*дуъз регъбер, хъсан чешне тир кас- яни расул*) ийида». Ада лагъана: «Ва зи (*бязи*) несилдикайни?» Ада лагъана: «Зи агът (*За хиве къунвай кар*) зулумкаррал гъалтдач (*ширк, гунагъар ийизвайбуруз адакай пай жедач*)».

125. Ва (рикӀел гъваш вуна эй, *Пайгъамбар*) Чна «аль-Байт» (*Кябе*) инсанриз хкведай чка (*элкъвена мад хведай, ва гъаж, умра авун патал кIватI жедай*) ва саламатвиллин чка яз авур вахт. Ва (лагъана Чна): «Ибрагъиман макъам-дикай (*ам акъвазай чкадикай*) квез капI ийидай чка яз яхъ (*куъне*)». Ва тапшурмишна Чна Ибрагъимаз ва Исмаилаз; бес, михъи ая куъне (*къведани*) Зи «Байт» (*Кябе - гъар са чиркдикай, зирзибилдикай*) - тIаваф-завайбуруз (*Кябедихъ элкъвезвайбуруз*), игIтикаф-завайбуруз (*ана ибадатиз авайбуруз*), ва (гзаф) «рукъгI-сажда» ийизвайбуруз!»

126. Ва (рикӀел гъваш вуна эй, *Пайгъамбар*) Ибрагъима лагъай вахт: «Рабби! И уълкве (*Мекка*) саламатди ая, ва адан эгълийриз (вири) емишрикай пай це

* وَإِذْ أُنبِئَ بِإِبرَهِيمَ رَبُّهُ بِكَيْمَاتِهِ فَأَتَمَّهُنَّ قَالِ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالِ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ ﴿١٢٤﴾

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأُمَّتًا وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبرَهِيمَ مُصَلِّينَ وَعَهْدَنَا إِلَىٰ إِبرَهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿١٢٥﴾

وَإِذْ قَالَ إِبرَهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا ءَامِنًا وَأَرْزُقْ أَهْلَهُ مِن الشَّرَارَاتِ مَنْ ءَامَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

(Вуна) - абурукай Аллагъдихъ ва Эхиримжи Йикъахъ инанишвалнавайбуруз. Ада (Аллагъди) лагъана: «Ва кафирвал авурбурузни (абурукай) - бес, За адазни няметар ишлемишдай мумкинвал гуда са тГимил, ахпа За ам ЦГун азабдиз мажбур ийида». Ва гьикъван пис - «хтана акъваздай чка» я (ам)!

127. Ва (рикел гъваш вуна эй, *Пайгъамбар*) Ибрагъима КВалин (*Кябедин*) бинейр (ва я: *цлар*) хкажай вахт ва Исмаилани, (чпини дуъа ийиз): «Чи Рабби! Къабула (Вуна) чи патай (*диндар крар ва дуъаяр*), гъакъикъатда, (са) Вун - Вири Ванер Къведайди, Вири Чидайди я, эхир!
128. Чи Рабби! Чакай (къведакайни) Ваз муьтГуьгъбур (*мусурман ксар*) ая, ва чи несилрикайни - Ваз муьтГуьгъ (*мусурман еке*) уьммет ая. Ва къалура (*чира*) Вуна чаз чи «ибадатдин чкаяр (ва къайдаяр)», ва (*къисмет-къадар ая чаз чна туба авун ва*) къабула (Вуна) чи тубани, гъакъикъатда, (са) Вун - Тубаяр Гзаф Къабулдайди, Регъимлуди я, эхир!
129. Чи Рабби! Ва рекъе тур Вуна абурун патав расул (абурукай) чпикай, абуруз Ви аятар келдай, абуруз Ктаб ва арифдарвал (*Сунна*) чирдай, ва абур михьи ийидай. Гъакъикъатда, (са) Вун - Лап Гужлуди (*Къудратлуди*), Арифдарди (*Камаллуди*) я, эхир!»

قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمْتِعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ
أَضْطَرُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ
الْمَصِيرُ ﴿١٢٦﴾

وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ
وَاسْمِعِلْ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٢٧﴾

رَبَّنَا وَأَجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِن
دُرَيْتِنَا أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا
وَتُبَّ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ
الرَّحِيمُ ﴿١٢٨﴾

رَبَّنَا وَأَبْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُوا
عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿١٢٩﴾

130. Ва вуж Ибрагъиман диндикай элкъведа (*яргъаз жеда*) къван, (са), вичи вич сефигъдай къурдалай гъейри?! Гъакъикъатда, Чна ам и дуънядани хкъянава (*расул ва пайгъамбар яз*). - Ва гъакъикъатда, ам Ахиратда (*чIехи дережа авай*) салигъбурукай (*диндарбурукай*) жеда. -

131. Ингъе адан Раббиди адаз лагъана: «Муьтгуьгъ хъухъ (михъиз вун Заз)!» Ада лагъана: «(Михъиз) муьтгуьгъ я зун алемрин Раббидиз!»

132. Ва веси (*эмир*) авуна Ибрагъима а кар (*а дин*) вичин рухвайриз ва Йакъубани: «Эй, зи рухваяр! Гъакъикъатда, Аллагъди квез и дин (*Ислам*) хкъянава; (*гъамиша къиле твах куьне а дин*) ва анжах мусурманар яз рекъидайвал ая куьн!»

133. Я тахъайтIа куьн (*эй, «ягъудар»*) Йакъубав ажал агакъайла (*анал*) шагъидар тирни - ада вичин рухвайриз (*вири кIватIна*) лагъай чIавуз: «Куьз (*Низ*) куьне залай гуьгъуьниз ибадат ийида?» Абуру лагъана: «Чна ибадатда ви Илагъидиз (*Аллагъдиз*) ва Илагъидиз ви бубайрин: Ибрагъиман, Исмаилан, Исгъакъан - Сад тир Илагъи яз. Ва чун са Гъадаз мусурманвалзавайбур (*umIaatлубур*) я».

134. А уьммет (*Ибрагъим пайгъамбар ва адан несилрин еке жемят*) - хъана алатнава. Адаз (*а уьмметдиз*) вичи къазанмишайди жеда, ва

وَمَنْ يَّرْعَبْ عَن مَّلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٣٠﴾

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٣١﴾

وَوَصَّي بِهَا إِبْرَاهِيمَ بَنِيهِ وَيَعْقُوبَ يَبْنَئِي إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٢﴾

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِن بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَإِلَهَ آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهُهَا وَحِدًا وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٣﴾

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٤﴾

квез - куьне къазанмишайди
жеда, ва (абуру) авур крарин
патахъай квевай хабар хкъадач
(жавабдарвал истемшидач).

135. Ва абуру (чувудри ва хашпарайри
-гъарда вичин диндиз эвериз)
лагъана (мусурманриз): «Куьн
хъухъ «ягъудар» чувуд-дин
гвайбур ва я «насараяр» - куьн
дуьз рекъе жеда». Лагъ (вуна
абуруз, эй, Пайгъамбар): «Аксина,
(дуьз рехъ я чун вири табий хъун)
диндиз Ибрагъиман (вични)
гъаниф тир (вири чГуру динар туна
Аллагъ сад тирди тестикъарзавай
диндихъ ян ганвай), ва тушир ам
мушрикрай.
136. Лагъ куьне (эй, мусурманар -
ягъудриз ва насарайриз): «Чна иман
гъанва (Сад тир) Аллагъдихъ, ва
чаз (авудна) ракъурнавайдахъ
(Къуръандихъ), ва (авудна)
ракъурнавайдахъ Ибрагъимаз,
Исмаилаз, Исгъакъяз, Йакъубаз
ва «сихилриз» (Йакъубан
веледрикай хъайи цЛикъвед
сихилрин пайгъамбарриз), ва
ракъурнавайдахъ Мусадиз
(Тавратдихъ) ва Исадиз
(Инжилдихъ), ва ракъурнавайдахъ
пайгъамбарриз чпин Раббидин
патай (вири Ктабрихъ), чна
абурукай (пайгъамбаррикай)
садан ва муькуьдан арада
фаркъ твазвач (садахъ иман гъиз
муькуьдахъ кафирвализ), ва са
Гъадаз чун мусурманвалзавайбур
(umIaatлубур) я».

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا
قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ﴿١٣٥﴾

قُولُوا ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا
أُنزِلَ إِلَيْنَا مِنَّا وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ
وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ وَمَا أُوتِيَ مُوسَى
وَعِيسَى وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ
لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ
مُسْلِمُونَ ﴿١٣٦﴾

137. - Ва эгер абуру куьне гъанвай иман хътин иман гъайитIа (инанмишвал авуртIа куьне инанмишвал авунвайвал вири пайгъамбаррихъ, Къуръандихъ), дугъриданни абур дуъз рекъел атанваз жеда, ва эгер абур къулухъ элкъвейтIа (*а кардикай*) - гъакъикъятда, абур (*гъахъдикай* еке) ччаравиле (*ва квез аксивиле*) жеда, ва Аллагъди вун абурукай (*абурун писвилерикай*) хуьда, бес, Ам - Ван Къведайди ва Вири Чидайди я эхир! -

138. (...чна инанмишвалнава имандалди) -Аллагъдин (патай тир) «ранг» яз (*вучиз лагъайтIа а динди дин-гъай касдал гел, эсер ийизва - рангуни парталрал гелер ийизвайвал*), ва вуж Аллагъдилай хъсан жеда къван «рангуниз» (*диндиз*)?! Ва чун - са Гъадаз ибадатзавайбур я.

139. Лагъ (вуна, *эй, Пайгъамбар Ктаб-згълийриз*): «Куьне Аллагъдин гъакъиндай (*Адан садвлиин гъакъиндай, Адаз михъидаказ ва дуъздаказ дин талукърун патахъай, ва Адан кар патахъай - Мугъаммад пайгъамбар ракъурна «ягъудрин» ва «насарайрин» шариатар кардикай хкудна лугъуз*) чахъ галаз гъуьжетзавани -вични Ам чи Рабби ва куь Раббини тирла, ва чаз чна авур крар жедайла ва квез - куьне авур крар (*ва гъардаз Аллагъди эвезни хгуда*), ва чун Адаз ихласдиз (*михъидаказ ва дуъздаказ*) дин талукъарнавайбурни тирла?!»

فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدِ
أَهْتَدُوا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ
فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ﴿١٣٧﴾

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ
صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ ﴿١٣٨﴾

قُلْ أَتَحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا
وَرَبُّكُمْ وَلَنَا أَعْمَلُنَا وَلَكُمْ
أَعْمَلُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ ﴿١٣٩﴾

140. Я тахъайтIа куьне, гъакъикъатда, Ибрагъим, Исмаил, Исгъакъ, Йакъуб ва Сихилар (*Йакъубан веледрикай хъайи цIикъевед сихилрин пайгъамбарар*) «ягъудар» ва я «насараяр» тир лугъузвани?! (*гъакъикъатда, а пайгъамбарар вири дуньядал яшамии хъанай ва кьенай - Таврат ва Инжил къведалди!*) Лагъ: «Квез хъсан чидани (*абурун дин гъим тиртIа*), тахъайтIа Аллагъдиз? Ва вуж мадни залумди, вичи Аллагъдин патай тир шагъидвал вичив туна чунуьх авурдалай гъейри? (*абуруз чпин Ктабрай чизвай а пайгъамбарар вири «ягъуд»-диндикай ва «насрания»-диндикай яргъа тирди, ва гъакIни абуру чпиз Мугъаммад пайгъамбардикай авай чирвилер, делилар инсанрикай чунуьхнай*). Ва Аллагъ - куьне ийизвай амалрин патахъай гъафилвиле авач!»
141. А уьммет - хъана алатнава. Адаз (*а уьмметдиз*) вичи къазанмишайди жеда, ва квез - куьне къазанмишайди жеда, ва (абуру) авур крарин патахъай квевай хабар хкъадач (*жавабдарвал истемшидач, гъарда вичин патахъай жаваб гуда*).
142. (Гележегда) лугъуда сефигъри инсанрикай (*мушрикри, чувудри*): «Куь абур элкъурна, абур виликдай алай чпин къибледикай?» Лагъ: «(Са) Аллагъдиз талукъ я машрикъ (*рагъэкъечIдай пад*) ва магъриб (*рагъакIндай пад*) (*вири чил са Аллагъдинди я*). Ада Вичиз кIан хъайиди дуьз рекъел гъида.

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى قُلْ ءَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمْ اللَّهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَفِيلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٠﴾

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾

* سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّيْنَاهُمْ عَنْ قِبَلِهِمُ الَّذِي كَانُوا عَلَيْهِمْ قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٤٢﴾

143. - Ва гъа икI - Чна квекай
(эй, мусурманар) «юквван»
(виридалайни адалатлу, дуыз, хъсан)
уьммет авунва, куьн (Ахиратда
вири) инсанрал шагьидар хьун
патал (вири уьмметрив чпин
пайгъамбарри дин агакьарнавайди
куьне шагьидвалун патал), ва и
расул (Мугъаммад пайгъамбар)
квел шагьид жедайвал. - Ва
виликдай вун алай кьибле
(«Байт-ул-Макъдис») Чна ам авуна
(тайинарнай) - (анжах) чирун
патал Чна (винел акъудун патал Чаз
чизвай кар) вуж расулдиз табиь
жедатIа, (ва) вуж (вичин) кьулухъ
элкьуьн хьийидайбурукай
жедатIа (муртад хъана Исламдай
экъечIдатIа). Ва а кар (кпIунал
кьибле дегшун, «Байт-ул-Макъдис»-
дикай Кябедихъ элкьуьн) - залан я,
анжах, чеб Аллагъди дуыз рекъел
гъанвайбуруз квачиз: ва Аллагъди
куь иман зяйи ийидач (куьне авур
диндар амал - сифте кьибледихъ
авур куь кIпар гвич квадардач).
Гъакъикъатда, Аллагъ инсанар
патал - гзаф мергьяматлуди (Вичин
лукIарин язух къведайди), гзаф
регъимлуди я!
144. Гъакъикъатда, Чаз аквазва
ви чин элкьуьрунар цавухъ,
ва (гъакъикъатда) Чна вун
элкьуьрда кьибледихъ - вичел
вун рази жедай. (Гила) элкьуьра
жуван чин «Масжид-уль-Гъарам»
(Кябе) галай патахъ. Ва гъина
куьн хъайитIани (эй, мусурманар,
куьне капI ийидайла) куь чинар
куьне гъам (Меккада авай Кябе)

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا
شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ
عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ
الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَبِيعُ
الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقْبَيْهِ وَإِنْ
كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ
وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ إِنَّ اللَّهَ
بِالنَّاسِ لَرءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٣﴾

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ
فَلَنُؤَيِّنَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ
شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ
فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَفِيلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٤﴾

галай патахъ элкъура. Ва гъакъикъатда, (чпиз Чи патай) Ктаб-атанвайбуруз (*чувуд-дин гвайбуруз ва насранийриз чпин Ктабрай*) хъсандиз чизва а кар (вун Кябедихъ элкъуър хъвун) чпин Раббидин патай (тир) гъахъ тирди. Ва Аллагъ - абуру ийизвай амалрин патахъай гъафилвиле авач!

145. Ва эгер вуна (чпиз Чи патай) Ктаб-атанвайбуруз гъар са делил (*гзаф субутар*) гъайитІани (вун Кябедихъ элкъуър хъвун гъакъ тирди тестикъарзавай), абур ви кьибледиз табиий жедач (*чпин такабурлувиляй, терсвиляй*), ва вун абурун кьибледиз табиий жедач. Ва абурун садбур муькуьбурун кьибледизни табиий жедач. Ва эгер вун ваз чирвал атанвайдалай кьулухъ абурун гъевесриз табиий хъайитІа, гъакъикъатда вун, а Чавуз - (дугъриданни), зулум авурбурукай жеда.

146. Чна чпиз Ктаб ракъурнавайбуруз (*ягъудрин ва насранийрин алимриз*) ам (*Мугъаммад пайгъамбар*) чизва абуруз чпин рухвар чизвай хъиз. Ва гъакъикъатда, са кІапІалди абурукай гъахъ чъунуьхзава (*чинзава*) чпиз чиз-чиз (*ам дуьз пайгъамбар тирди*).

147. Ам (*Чна ваз авудна ракъурнавайди, эй, Пайгъамбар*) - ви Раббидин патай тир гъахъ я, (гъавиляй) гъич жемир вун шаклубурукай!

وَلَيْنَ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذًا لَلِنَارِ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٦﴾

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُكْتُمِينَ ﴿١٤٧﴾

148. Ва гьар са (уьмметдиз) элкъвeдаи пад (*тереф*) ава, вич адахъ элкъвезвай. (Гъавилай) тади ая куьне (*эй, мусурманар* сад садалай вилик элячIиз) хийирлу крар авунин карда. Гъина куьн хъайитIани, Аллагъди куьн вири хкида (*Къияматдин Юкъуз*). Гъакъикъатда, Аллагъ вири крарал къудратлу я!
149. Гъинай вун экъечIайтIани (*сеферда аваз, капI ийидайла*) жуван чин вуна «Масжид-уль-Гъарам» (*Къадагъа алай МискIин, Кябе*) галай патахъ элкъуьра; бес, гъакъикъатда, а кар (*вун анихъ элкъуьн*) - гъахъ я ви Раббидин патай, - ва Аллагъ куьне ийизвай амалрин патахъай гъафилди туш!
150. Ва гъинай вун экъечIайтIани, (*капI ийидайла*) элкъуьра жуван чин «Масжид-уль-Гъарам» (*Къадагъа алай МискIин, Кябе*) галай патахъ. Ва гъина куьн (*эй, мусурманар*) хъайитIани, куь чинар ам галай патахъ элкъуьра - (*квез акси тир*) инсанриз куь аксина делил тахъун патал, абурукай зулум авурбурулай гъейри (*ахътинбуру гъуьжетар давамарда*), (бес), киче жемир (квез) абурукай, (са) Закай киче хъухъ, ва квез Зи нямет тамамар авун патал, ва куьн дуьз рекъе хъун патал!
151. (*Ам За квез ганвай нямет я*) Чна куь патав куь арадай тир расул ракъурайвал, (вичи) квез Чи аятар кIелзавай, ва куьн михьи ийизвай (*ширкдин чиркинвилерикай*

وَلِكُلِّ وِجْهَةٍ هُوَ مُوَلِّيٰهَا فَاسْتَبِقُوا
الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ
اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿١٤٨﴾

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
وَمَا اللَّهُ بِغَفْلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٩﴾

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا
وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ
عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ
فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلَا تَمَّ يَعْزِمِي
عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٠﴾

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِّنْكُمْ
يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيْكُمْ
وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ

ва пис къилихрикай), ва квез Ктаб (Къуръан) ва арифдарвал (Сунна) чирзавай, ва квез чирзавай квез чин гийизвай шейэр (пайгъамбаррин хабарар, маса уьмметрин къисаяр).

152. (Гъавилай) рикЕл гъваш куьне Зун (эй, мусурманар гъар са кар ийидайла, ва рикЕл ва мецел гъваш Зи Твар зикр ийиз, гъамд гъиз, дуьаяр ийиз, тГалабунариз) - Зани куьн рикЕл гъида (Зани куь тГвар къада тарифиз лап вини дережадин малаикрин арада, ва еке суваб гуда); ва шукур ая Заз куьне, ва инкар ийимир куьне Зун (Заз асивализ, Зи няметар инкариз)!

153. Эй, иман гъанвайбур! Куьне сабур ва капI (квез) куьмекдиз къачу. Гъакъикъатда, Аллагъ сабурлубурухъ гала!

154. Ва лугъумир куьне (эй мусурманар) чеб Аллагъдин рекъе (джигъадда яна) къейибуруз: «(Абур) мейитар я!» Аксина, (абур) чан алайбур я (абуруз къетIен уьмуьр ава), амма куьне (а кар) гъиссзавач.

155. Ва гъакъикъатда, Чна синемишда (ахтармишда) куьн са тIимилдалди кичIдикай, кашдикай, ва мал-девлет, ксар, ва бегъерар тIимиларуналди - ва шад хабар це сабурлубуруз,

156. Чпи, чпин къилел мусибат (балá) атайла лугъузвайбуруз: «Гъакъикъатда, чун (михиз) Аллагъдин ихтиярда ава (чун Ада халкънавай лукIар я, Вичиз

وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٥١﴾

فَأَذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ ﴿١٥٢﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٣﴾

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَٰكِن لَّا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾

وَلَتَبْلُغَنَّهُمْ نَشِئَةٌ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالْقَمَرِ ۗ وَبَشِيرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾

кІани кар Ада чаз къысметзава),
ва гъакъикъатда, чун Адан патав
хкведа!»

157. Ахътинбур- абуруз чпин
Раббидин патай салаватар
(*тарифар, багъишламишунар*) ва
регъимар жеда, ва ахътинбур-
гъабур я дуъз рекъе авайбур.
158. Гъакъикъатда, «ас-Сафá» ва «аль-
Марвагъ» (диндин) лишанрикай
(*къайдарикай*) я Аллагъди
тайинарнавай. (*Сафа ва Марва -
Кябедин патав гъай къве гъвечІи
дагъдин тІварар я, абурун къведан
арада къекъуън гъаждин ва умрадин
ферз крарикай тир ибадат я*). Ва ни
(гъаж ийиз) КІвалел (*Кябедал*) фин
къаст авунватІа ва я (умра ийиз)
зияратдиз фенватІа (*умра - гъаж
хътин ибадат я Кябедал ийизвай*)
- адал гунагъ алач абурухъ
къведахъ элкъуънал (*Сафáдин ва
Марвáдин арада къекъвез иридра
кыл-кылиз ягъун, ва адаз сагъй
лугъуда*). Ва ни (алава яз вичин)
гуъгъуъллувилелди «хийир кар»
авунатІа (*теат-ар артухарнатІа*)
- бес, гъакъикъатда, Аллагъ
шукурлуди, вири чизвайди я,
эхир!
159. Гъакъикъатда, чпи, Чна
(авудна) ракъурнавайди -
ачух делилрикай ва «дуъз
рекъин регъбервеликай» -
чуънуъхзавайбур, (вични) Чна ам
инсанриз баян гана ачухайдалай
къулухъ Ктабда, - ахътинбур
Аллагъди лянетзава, ва лянетзава
абур (*амай*) лянетзавайбуруни,

أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ
وَرَحْمَةٌ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾

* إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِن شَعَائِرِ اللَّهِ
فَمَن حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ
عَلَيْهِ أَن يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَن تَطَوَّعَ
خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٥٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِّن
الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ
لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ
اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّعِينُونَ ﴿١٥٩﴾

160. Анжах чпи туба авуна, дуъз хъувуна (*чпи авур члуру кар*) ва (*чпи чубнуьх авур гъахъдиз*) дуъз баян гайибур квачиз. Бес, ахътинбурун туба За къабудда, ва Зун - Туба Гзаф Къабуддайди, Регъмилуди я!

161. Гъакъикъатда, чпи кафирвал авурбур ва чеб кафирар яз къейибур - ахътинбурал Аллагъдин лянет ала, ва малаикрин, ва вири инсанрин,

162. Гъамишалугъ ана (*Жегъеннемда ва лянетда*) амукъдайбур яз, - къезилардач абуруз азаб, ва абуруз муьгълетни гудач.

163. Ва куь (гъакъикъи) илагъи (*эй, инсанар*) - сад тир илагъи (*Аллагъ*) я, авач илагъи (*шбадат авуниз лайихлу тир*) Адалай гъейри, Мергъяматлудалай, Регъмилудалай!

164. Гъакъикъатда, цавар ва чил халкъ авунин карда, ва йифни югъ дегиш хъунин карда (*къведни яргъивилиз ва кубуьвилиз дегиш хъун, ва сад-садан гуьгъуьнай къвез сада сад дегишун*), ва гуьлел (йигиндиз) физвай гимийра инсанриз менфятар патал, ва Аллагъди цавай авуднавай (*марфадин*) це вичелдини Ада чилел - ам чансуз хъанвайдалай къулухъ - чан хкунин карда, ва (Ада) ана гъар са жуьре «чилел къекъвезвай чан алай затIар» (*жуьреба-жуьре гъайванар, гъашаратар*) чукIуруна, ва гарар дегишар авунин карда, ва цифера цаваринни чилин арада

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّا
فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ
الرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا
أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ عَذَابُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ
وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٦١﴾

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ
وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿١٦٢﴾

وَاللَّهُمَّ إِلَهُ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَأَخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي
تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا
أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَحْيَا
بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ
كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيْحِ وَالسَّحَابِ
الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ
لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٤﴾

муьтГуьгъарнавай - (а краа ачух)
 делилар (ва субутар) ава (Аллагъ
 Таала гъакъ тирди, ва Ам сад
 тирди тестикъарзавай) акъулди
 къатГузвай ксар патал!

165. Ва ава инсанрин арада чпи
 Аллагъдилай гъейри «барамбар
 авунвайбур» (*шерикар*) къазвайбур
 (са бязи инсанри чпиз гъуцар къазва
 Аллагъдилай гъейри, абур Адаз
 барамбарбур, ухшарбур яз къазва),
 абуруз абур (чпин гъуцар) кІанзава
 Аллагъ кІанивал хъыз, амма иман
 гъанвайбуруз (*мусурманриз*) Аллагъ
 лапни кІевиз кІанда. Ва эгер зулум
 (*ширк*) авурбуруз чир хъанайтІа,
 абуруз (*Ахиратда*) азаб акур чІавуз
 (чеб жедай гъал), гъакъикъатда,
 вири къуват Аллагъдиз талукъ
 тирди, ва гъакъикъатда, Аллагъ
 къати азаб гудайди тирди - (абур
 гъич къадачир чпиз Аллагъдилай
 гъейри гъуцар!)

166. А чІавуз, чпиз амайбур табиь
 хъайибур (*ширкдин баишчияр*
 инкариз) элкъведа (*яргъаз жеда*)
 чпиз табиь хъайибурукай - азаб
 акурла, ва абурун алакъайрин
 «мерезар» (*абурун арада хъайи*
табиьвилин, мукъавилин алакъаяр
михъиз) къатІ жеда.

167. Ва чпи (*ширкдин баишчийриз*)
 табиьвал авурбуру лугъуда:
 «Эгера чаз мумкинвал хъанайтІа
 (а дуьньядиз хкъез) чун абурукай
 (*куфрдин баишчийрикай*) яргъаз
 жедай (*ва элкъведай*) абур чакай
 элкъвейвал!» Гъа икІ - Аллагъди
 абуруз чпин амалар къалурда
 гъайифвилер (ва пашманвилер)

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ
 أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ
 آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ
 ظَلَمُوا إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ
 جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ
 اتَّبَعُوا وَرَأَوُا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ
 الْأَسْبَابُ ﴿١٦٦﴾

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً
 فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا كَذَلِكَ
 يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ
 وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿١٦٧﴾

яз абуруз (*абуруз чпи авур амалрин нетижа тир азаб кьалурда*), ва абур ЦИай гыч экъечдач!

168. Эй, инсанар! Неъ (куьне) чилел алайдакай (*ризкьидикай*) гьалалди ва иерди, ва табий жемир куьн шейтГандин камариз (*гьалал-гьарам чИуриз, гунагьар ийиз*), гьакъикъатда, ам квез - ачух душман я!
169. Гьакъикъатда, ада (*шейтГанди*) эмирзава квез анжах писвилер (*гунагьар*) ва алчавхилер (*чИурувилер*) авун, ва куьне Аллагьдикай квез чин тийизвай кар лугьун (*Адал таб кар вегьин*).
170. Ва абуруз (*мушрикриз муьминри*) лагъайла: «Табий хьухъ куьн Аллагьди (авудна) ракъурнавайдаз (*Къурьгандиз*)» - абуру лугьузва: «Аксина, чун табий жеда, чаз чи бубаяр алаз жагъай кардиз». (*Бес, абур гьакI буьркьуьдаказ чпин бубайрин рекьиз табий жедани*) Гьатта абурун бубайри (*дуьз диндикай*) затІни къатІузвачиртІани ва (абур) дуьз рекъе авачиртІани?!
171. Ва (дуьз рекьиз эверзавайданни ва) чпи кафирвал авунвайбурун мисал ухшар я - (чубандин) мисалдиз вичи (гъайванриз) гъарай гузвай, чпиз, (*адан гафарин гъавурда гьат тийиз*) анжах са гъарайдин ва эверунин ван къевезвай: (*кафирар*) - биши я (*гъакъдин ван къевезвач*), лал я (*гъакъ лугьузвач*), буьркьуь я (*гъахъ аквазвач*), - абуру къатІузвач (*чпиз менфят авай кар*)!

يَتَأْتِيهَا النَّاسُ كُلُّوْا مِمَّا فِي الْأَرْضِ
حَلَلًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ
الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٣٧٨﴾

إِنَّمَا يَأْمُرُكُم بِالسُّوْءِ وَالْفَحْشَاءِ وَإِن
تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٧٩﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ
قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا
أَوَّلُوْا كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا
وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧٠﴾

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي
يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً
صُمُّ بَكُمْ عَمًى فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧١﴾

172. - Эй, иман гъанвайбур! Неь (куьне) иердакай (*гъалалдакай*) Чна квез пай ганвай, ва Аллагъдиз шукур ая, эгер куьне (са) Адаз ибадатзаватIа. -

173. Гъакъикъатда, Ада квез гъарамнава (*къадагъа авунва нез*) анжах: гиликънавайди (*шариатдин къайдадалди тукIун тавунвай гъайвандин як*), (*тукIурла экъичзавай*) иви, вакIун як, ва вич Аллагъдилай гъейри масадаз къурбанднавайди (*Аллагъдилай гъейри масадан тIварциз, маса гъуцариз бахшна тукIунвай гъайвандин як*). Бес, вуж мажбур хъайитIа (*а къадагъади нез*), вич зулумзавайди тушиз ва сергъатрилай элячIзавайди тушиз (*герекдалай артухди тенез*), - адал гунагъ алач. Гъакъикъатда, Аллагъ - багъишламишдайди, регъимлуди я!

174. Гъакъикъатда, чпи, Аллагъди Ктабдикай (авудна) ракъурнавайди чуьнуьхзавайбур, ва адахъ «жизви къимет» (*фана дуьньядин менфят*) къачузвайбур, - ахътинбуру чпин руфунриз анжах цIай незва; ва рахадач абурухъ галаз Аллагъ Къияматдин Юкъуз ва (Ада) абур (*гунагърин ва куфрдин чиркинвилерикай*) михъини ийидач, ва абуруз - азиятлу азаб жеда!

175. Ахътинбур - чпи, ягъалмишвал дуьз рекъихъ ва азаб - багъишламишунихъ «маса къачунвайбур» (*дуьз рехъ гана ягъалмишвилехъ ва багъишламишун гана азабдихъ дегшиарайбур*) я.

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٢﴾

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهْلَ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَنْ أَضْطَرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ الْكِتَابِ وَيَشْتُرُونَ بِهِ تَمَنَّا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٤﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالََةَ بِالْهُدَىٰ وَالْعَذَابِ بِالْمَغْفِرَةِ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَىٰ النَّارِ ﴿١٧٥﴾

Ва гьикъван клевиз сабурзава
абуру Цал! (*ажеб кар я: гьикъван
жуьрэтлу я абур ЦИун эгълийрин
амал авунал!*)

176. Ам (*а жаза абуроз жеда*) - вучиз
лагъайтIа Аллагъди Ктаб (*Ада
ракъурай гъар са Ктаб*) гъахъ
аваз (авудна) ракъурнава (*ва
абуру адахъ кафирвалнава*). Ва
гъакъикъатда, чеб Ктабдин
гъакъиндай аксивиле (*редвиле*)
авайбур - дугъриданни
(*гъахъдикай*) яргъал чаравиле ава.
177. Лап хийир кар ам туш - куьне куь
чинар (*кпIунал*) машрикъдихъ
(*рагъэкъечIдай патахъ*) ва
магърибдихъ (*рагъакIидай патахъ*)
элкъуьрун, амма лап хийир
кар (*ва тамам диндарвал*) ам я
хъи: ни Аллагъдихъ, Эхиримжи
Йикъахъ, малаикрихъ, Ктабрихъ,
пайгъамбаррихъ иман гъанатIа,
ва (вичи) мал-девлет ам вичиз
пара кIан ятIани мукъва -
къилийриз, етимриз, кесибриз,
(*куьмекдиз муьгътеж*) рекъе авай
касдиз, саилриз (*тIалабчийриз*) ва
лукIар азад авун карда ганатIа, ва
(вичи) капI (*вичин вахтара, дуьздиз*)
къиле тухванатIа, закат ганатIа, ва
чпи гаф гана икърар кутIунайла
чпин «гаф ганвай икърар (*агът*)»
тамамдиз къилиз акъудзавайбур,
ва (*иллаки*) чеб сабурлубур -
кесибвиле ва азарлувиле (*ва
дарвиле*), ва дяведин четин
чIавузни. Ахътинбур - чпи,
керчеквал (*дугъривал*) авунвайбур
я, ва ахътинбур - гъабур я
(Аллагъдикай) кичIебур!

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ نَزَّلَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ
وَإِنَّ الَّذِيْنَ اَخْتَلَفُوْا فِي الْكِتٰبِ لَفِي
شِقَاقٍ بَعِيْدٍ ﴿٧٦﴾

* لَيْسَ الْبِرَّ اَنْ تُوْلُوْا وُجُوْهَكُمْ قِبَلَ
الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ
ءَامَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ
وَالْكِتٰبِ وَالتَّيْبَتِْنَ وَعٰتَى الْمَالِ
عَلَىٰ حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتٰمَىٰ
وَالْمَسْكِيْنَ وَابْنَ السَّبِيْلِ وَالسَّآئِلِيْنَ
وَفِي الرِّقَابِ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَعٰتَى
الرِّكٰوةَ وَالْمُوْفُوْنَ بِعَهْدِهِمْ اِذَا عٰهَدُوْا
وَالصَّٰدِرِيْنَ فِي الْبَآسِآءِ وَالضَّرَآءِ
وَحِيْنَ الْبَآسِٓ اُوْلٰئِكَ الَّذِيْنَ صَدَقُوْا
وَأُوْلٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُوْنَ ﴿٧٧﴾

178. Эй, иман гъанвайбур! Квез ферз авунва (*кхъена хиве тунва, важиблу авунва*) яна къейибурун патяхъай къисас къахчун (*къанлуйрилай*): азадлудахъ - азадлуди (яна рехкъида, лукІрахъ - лукІ, дишегълидихъ- дишегъли. Ва низ (*гъи къанлудиз*) адан стхади (*къенвай касдин мукъвайри*) багъишламишайтІа (*къисас къахчунилай гъил къачуна адахъ виш деве къан къахчудай меслятдал рази хъайитІа*), - (а чІавуз а кардиз) табий хъун лазим я дуъзвилелди, ва адá авун (*гегж тавуна къан хгун*) лазим я адаз (*къейидан мукъвайриз*) хъсанвилелди. Ам (*къисасдилай гъил къахчун ва къан къахчунихъ дегиишарун*)- куь Раббидин патай къезиларун ва регъимлувал я; ва ни адалай гуьгъуьниз (*зулумна*) сергъятар чІурайтІа (*багъишламишайдалай къулухъ а къанлу яна къейитІа, ва я къанлуди къан хгун тавуртІа*) - адаз азиятлу азаб жеда!

179. Ва къисасдин карда - квез (*саламатлу, хатасуз*) уьмуьр ава (*куь чанар хуьн ава*), эй акъулрин (*къанажагълувилини*) сагъибар! - белки квез (Аллагъдикай) кичІе жен!

180. Ферз авунва квел (*кхъена хиве эцигнава куь*) квекай садан патав къиникъ (*ажалдин лишанар*) атайла- эгер ада хийир (*вичелай къулухъ мал, эменни*) таз хъайитІа, - веси авун (*а малдикай пай гун куь*) диде-бубадиз ва мукъва-къилийриз – дуъзвилелди

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كِتَابَ عَلَيْنَا
 الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ الْخُرِّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ
 بِالْعَبْدِ وَالْأُنثَىٰ بِالْأُنثَىٰ فَمَنْ عَفَىٰ لَهُ
 مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتَّبِعْ بِالْمَعْرُوفِ
 وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَنٍ ذَلِكَ خَفِيفٌ مِّنْ
 رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ مِّنْ أَعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ
 لَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٨﴾

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيٰوةٌ يٰٓأُولِي
 الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾

كِتَابَ عَلَيْنَا إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمْ
 الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ
 وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى
 الْمُتَّقِينَ ﴿١٨٠﴾

(*адалатлувилелди*), (Аллагъдикай) кичіебурал алай важиблу везифа яз (*И аятда кьалурнавай веси авунин эмир кардик квай тир ирсдин гьакъиндай аятар кьведалди, ва аятра гьар мукьва-кылидиз ирсиникай пай тайинарнава*).

181. Ва ни ам (*весидин гаф*) дегиш авуртІа вичиз ам ван хъайидалай кьулухъ, - адан гунагъ анжах ам дегишарайбуруз жеда. Гьакъикъатда, Аллагъ - ван кьведайди, вири чидайди я!
182. Ва низ, веси ийизвайда «(гьакъдикай) ян гуз» ва я гунагъ ийиз кичіезватІа - ва ада (*веси ийизвайдаз несигьат гана дуъз хъувуртІа, ва я ада*) абурун (*чпиз веси авунвай мукьвайрин*) арада дуъзвал (*меслят*) хъувуртІа (*веси шариатда кьалурнавайвал дуъз хъувуна*), адал гунагъ алач. Гьакъикъатда, Аллагъ - гьил кьачудайди, регьимлуди я!
183. Эй, иман гьанвайбур! Ферз авунва квел (*важиблу авунва квез*) сив хуьн, квейлай вилик хъайибурузни ферз авурвал, квез (Аллагъдикай) кичіевал хуьн патал! -
184. (*Ферзнава квел- сив хуьн*) гьисабай (*кьадар тайин*) йикъара; ва вуж квейкай азарлу яз хъайитІа ва я рекъе хъайитІа (*ва гьавилияй сив хуьн тавуртІа*) - гьа кьадар муькуь йикъарикай (хуьн лазим я). Ва чпиз а кар (*сив хуьн*) лап четин тирбур (*такъатсуз лап кьуъзуь, ва я сагъ техжедай гьамишан азарлу ксар*) - абурун гун лазим я эвез -

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ
عَلَى الَّذِينَ يَبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ﴿١٨١﴾

فَمَنْ خَافَ مِنْ مَوْصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا
فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ
عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٨٢﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ
الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾

أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ
مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ
أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ
مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ
لَّهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾

кесибдин тІуьн (*сив хуьн тавур гьар са йикъан паталай, са кесибдиз тІуьн гун лазим я*). Ва ни (алава яз вичин) гуьгьуьллувилелди «хийир кар» авунатІа (*эвез артух ганатІа*) - ам гьадаз хийирлу я. Ва куьне сив хуьн - (*эвез гунилай*) квез мадни хийирлу я, эгер квез чир хьанайтІа!

185. (Ферз сив хуьдай гьисабай йикъар) - Рамазандин варз я, виче Къуръан (авудна) ракъурнавай - инсанриз дуьз рекъин регъбервал яз, ачух делилар яз Дуьз рекъин ва фаркъ авунин (*гьахъ ва таб ччара авунин*). Ва низ квекай а варз алуькайтІа (*вуж квекай Рамазандин вацра аваз хьайитІа*), къуй ада а вацра къене сив хуьрай, ва вуж азарлу яз хьайитІа ва я рекъе аваз хьайитІа (*ва гьавилляй сив хуьн тавуртІа*) - гьа къадар сивер маса йикъарикай (хуьн лазим я). Аллагъдиз квез регъятвал гуз кІанзава, ва кІанзавач Адаз квез четинвал гуз, ва (кІанзава Адаз) куьне къадар тамам авун (*Рамазан вацра уьзурлу сеbeb аваз хуьн тавур сивер къаза хъувуна варз тамамарун*), ва куьне Аллагъдиз чІехивал тестикъарун патал Ада куьн дуьз рекъиз (*гьахъ диндал*) гьунай (*сивер хуьн куьтягъ хьайила Сивин-суварин йифиз ва Сувар кпІунални такбирар гьваш: «Аллагъу акбар» лугъуз*), - ва куьне (Адаз) шукур авун патал (*Ада няметар гунай*)!

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ
هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى
وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ
فَلْيُصُمْهُ ۖ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى
سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ يُرِيدُ اللَّهُ
بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ
وَلِيُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِيُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا
هَدَيْتُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾

186. Ва вавай (эй, *Пайгъамбар*)
 Зи (*муъмин*) лукIари Закай
 хабар къурла - (*лагъ абуруз*)
 гъакъикъатда, Зун мукъвал ала,
 За жаваб гузва дуъа ийизвайдан
 дуъадиз (*тIалабунриз*) ада Завай
 дуъа ийиз тIалабайла. Ва къуй
 абуру жаваб гурай (*Зи эмирар*
къилиз акъудиз ва къадагъайрикай
яргъа жез муътIуьгъвал авурай) Заз,
 ва (къуй абуру) Захъ иман гъурай
 (*давамаррай а кар*), - абур дуъз
 рекъе хъун патал!

187. Гъалалнава квез (*Аллагъди*,
рамазан вацран) сивин йифиз
 (*куьн*) куь папарив мукъув хъун
 (*жинсвиллин алакъаяр ийидай*
ихтияр ава): абур (*папар*) - квез
 «либасар» я, ва куьн абуруз
 «либасар» я (*гъуьлни паб сад-садахъ*
гзаф алакъалу я, ва абур сад-садаз
- кIевдайди, хуьдайди я). Аллагъдиз
 чизва куьне куь чанарин
 гъакъиндай хиьнатзавайди
 (*сифтедай рамазан вацра месин*
капI авурла къулухъ, пакад няниз
сив хкуддалди недай, папав мукъув
жедай - ихтияр авачир; амма
бязибуру а къадагъа чIуриз нез
хъана, папахъ галаз хъайибурни
хъана, ва а гунагъ кардикай
Пайгъамбардиз хабар гана...-
Аллагъди и аят ракъурна...), ва Ада
 куь туба къабулна ва квез (*гунагъ*)
 багъишламишна; гила (*къадагъа*
ахлуднавайла) «агат хъухъ» куьн
 абурув (*гила ихтияр ганва квез*
жинсвиллин алакъаяр ийидай
куь папарихъ галаз), ва тIалаба
 куьне Аллагъди квез къисмет-

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي
 قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ
 فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ
 يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾

أَحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى
 نِسَائِكُمْ هُنَّ لَبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ
 لِبَاسٌ لَهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ
 تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ
 وَعَقَبَا عَنْكُمْ فَأَلْقَنَ بَشِيرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ
 مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا
 حَتَّى يَبَيِّنَ لَكُمْ الْحَبِيطَ الْأَبْيَضُ مِنَ
 الْحَبِيطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتُمُوا
 الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ وَلَا تُبَشِّرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ
 عَاكِفُونَ فِي الْمَسْجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
 فَلَا تَقْرُبُوهَا كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ
 لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٨٧﴾

къадарнавай шеъ (*чалишимши хъухъ аял хъунихъ*). Ва неъ, хъухъ куъне та квез ачухдиз чир жедалди экуъни жедайла (*экуънин*) лацу цIар (*йифен мичIивилин*) чIулава цIарцIикай; ахпа куъне сив хуън тамам ая няналди. Ва «агат жемир» куън абурув (*жинсвиллин алакъаяр ийиз ихтияр авач квез куъ папаорихъ галаз*) куън игътикаф-ийиз мискIинра авайла (*Игътикаф-тайин муддатда экъечI тийиз мискIинда акъвазун я ибадат яз*). Абур (*а эцигнавай къанунар*) - Аллагъдин (*патай тир*) сергъятар я, (*гъавилай*) куън абурув (*а къадагъайрич*) мукъув жемир. Гъа икI - Аллагъди Вичин аятар (*делилар*) инсанриз баян ийизва, - абуруз (*Аллагъдикай*) кичIевал хъун патал!

188. Ва немир (куъне) куъ арада куъ мал-девлет гъарамвилелди (*гъакъ авачиз: таб къинер къаз, угъривализ, къакъудиз*), ва «ракъурмир» куъне абур гъакимриз (*ва я къазийриз яни гумир а мал-девлет ришвет яз*) (куъне) адалди инсанрин мал- девлетрикай пай тIуън патал гунагъдаказ, квез чиз-чиз (а кар).

189. Абуру (*ви асгъабри, эй, Пайгъамбар*) вавай хабар къазва цIийи варцарикай (*варз цIийи хъуникай*). Лагъ: «Абур (*цIийи варцар*) инсанар патал вахтар-чIавар я ва гъаж Лагъ: «Абур (*цIийи варцар*) инсанар патал вахтар-чIавар я ва гъаж (*патални*). Ва лап хийир кар (*ва тамам диндарвал*) ам туш - куън

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ
بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ
لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ
بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٨﴾

* يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهْلِ قُلْ هِيَ
مَوَاقِيتٌ لِلنَّاسِ وَالْحُجَّجِ وَلَيْسَ الْبِرُّ
بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ
الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى وَأَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٨٨﴾

кІвалериз (куь) абурун кьулухъ патарихъай гъахъун (*Ислам къведальди адет авай гъаж авуна хтайла кІвалериз кьулухъай хкведай ам Аллагъдиз мукъув ийидай кар яз гъисабиз*). Амма лап хийир кар (*ва тамам диндарвал*) ам я хьи - ни Аллагъдикай кичІевалнатІа. Ва алад (*гъахъ* куьн куь) кІвалериз абурун ракІаррай, ва кичІе хъухъ (квез) Аллагъдикай - квез еке агалкъун хъун патал!

190. Ва женг чІугу куьне (*эй, муъминар*) Аллагъдин рекъе, куь аксина женг чІугвазвайбурухъ галаз, ва (*Аллагъдин къадагъайрин*) «сергъатар чІурмир» (а карда, *яни дишегълияр, аялар, кьуьзуьбур рекъимир...*). Гъакъикъатда, Аллагъдиз «сергъатар чІурдайбур» кІандач!

191. Ва ягъиз йикъ куьне абур (*куь аксина дяве тухузвай мушрикар*) гъинал квел абур гъалтайтІани (*жагъайтІани*), ва (акъудна) чукура куьне абур абуру куьн гъинай акъудна чукурнайТІа (*Меккадай*): фитне авун (*куфр, ширк авун, Исламдиз акси экъечІун*) - лапни залан (*ва пис*) я яна кьинлай (*куьне абур*). Ва дяве тухумир куьне абурухъ (*сифте куьне гатІунмир дяве*) «Масжид-уль-Гъарам»-дин патарив, та абуру чпи квехъ галаз дяве ийидалди ана. Ва эгер абуру квехъ галаз дяве авуртІа, куьне абур яна йикъ: гъа ахътинди я - кафиррин жаза (*абуруз эвез*)!

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩٠﴾

وَأَقَاتِلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِّنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّىٰ يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ فَإِن قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكٰفِرِينَ ﴿١٩١﴾

192. Ва эгер абуру акъвазарайтIа (куь аксина дяе тухун ана, чпин куфр), гъакъикъатда, Аллагъ - гъил къачудайди, регъимлуди я!
193. Ва женг чIугу куьне абурун аксина (*эй муъминар, яни давамара дяе тухуз абурухъ*), та фитне (мусурманриз аксивалун, ширк авун) куьтыгъ жедалди ва дин са Аллагъдиз талукъ жедалди. Ва эгер абуру куьтыгъарайтIа (*дяе тухун, чпин куфр - куьнени акъвазара абурун аксина дяе ва*) - гуж авуна (*жаза гана*) кIанда анжах зулумкарриз (*давамарзавайбуруз чпин куфр*).
194. (*Виче дяе тухун Аллагъди*) Къадагъа авунвай варз-къадагъа авунвай вацрахъ я (*эгер муширикри а кьуд гъарам-варцарин къадагъа чIурайтIа куь аксина дяе башламышна - квезни эй, мусурманар, ихтияр ава ам чIуриз абуруз жаваб гун патал. А кьуд гъарам- варз: 11- лагъай варз Зуль-къагIда, 12- лагъай варз Зуль- гъижжа, 1- лагъай варз Мугъаррам, 7- лагъай варз Ражаб я*), ва къадагъаяр чIур авунай - къясас ава (*авур гунагъ кардиз кутугай, ам хътин жаза*). Ва ни квез зулум (*писвал, душманвал*) авуртIа, ада квез авур хътин зулум (*писвал*) куьне гъадазни ая (*гъахътин жазадалди жаваб це*). Ва Аллагъдикай кичIе хъухъ квез ва чир хъухъ - гъакъикъатда, Аллагъ Адакай кичIебурухъ галайди!

فَإِنْ أَنْتَهُوَ فَإِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٩٢﴾

وَقَتِيلُهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةً
وَيَكُونَ الَّذِينَ لِلَّهِ فَإِنْ أَنْتَهُوَ فَلَا
عُدُونَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩٣﴾

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ
وَالْحُرْمَتُ قِصَاصٌ فَمَنْ أَعْتَدَى
عَلَيْكُمْ فَأَعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا
أَعْتَدَى عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٤﴾

195. Ва харж ая куъне Аллагъдин рекъе (*Адан диндиз, джигъаддиз*), ва вигъемир куъне (куън) куъ гъилералди гъалаквилзи (*джигъаддиз харж тийиз*), ва хъсан (*дуъз*) кар ая (куъне), гъакъикъатда, Аллагъдиз хъсан (*дуъз*) кар ийидайбур кІанда!

196. Ва тамам ая куъне гъаж ва умра (анжах) Аллагъ патал, ва эгер куън (*игърам алуКІна ният авурдалай кьулухъ*) са гъи ятІани карди акъвазарайтІа (*квез манийвал хъайитІа ва квевай гъаж, умра бегъемариз тежез хъайитІа: душман, азарлу хъун ва я маса кар себб яз*) - (а чІавуз *квез*) регъят тир къурбанд авун лазим я (куъне *яни гъа манийвал хъайи чкадал Аллагъдиз бахшна тукІуна кІанда квевай жедай са гъайван: хеб, кал, деве - игърамдай экъечІун патал*). Ва куъне куъ кьилер ттвамир (*кьилин чІарар атІумир*), та къурбанд (*гъайван*) вичин лазим чкадив агакъдалди (*гъа акъвас хъанвай чкадал къурбанд тукІадалди*). Ва вуж квекай азарлу яз хъайитІа ва я вичин кьилин патахъай азиятдик кваз хъайитІа (*ва мажбур хъайитІа кьил ттуниз, чІарар атІуниз*), ада эвез яз - (*пуд югъ*) сив хвена, ва я садакъа гана ва я (*са гъер*) къурбанд авуна кІанда (*Меккадин кесибриз*). Ва квез саламатвал (*ва сагъвал*) хъайила - ни (*квекай гъаждин варцара*) «умра» авуна менфят къачуртІа «гъаж» (дин вахт) агакъдалди (*ни гъаждин варцар алукайла*

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٥﴾

وَأْتِمُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ ۚ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِّن رَّأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِّن صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامٌ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةً إِذَا رَجَعْتُمْ ۚ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ لَّمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٦﴾

умра авуна игърамдай экъечІна
 ахпа гъаждин ийкъар гуьзетна
 гъаж авуртІа - ва кардиз «гъаж-
 таматтугІ» лугъуда) - (а чІавуз ада
 вичиз) регъят тир къурбанд авун
 лазим я; ва низ жагъун тавуртІа
 (мумкинвал тахъайтІа гъайван
 тукІвадай) - ада пуд югъ сив хвена
 кІанда гъажда, ва иридни - куьн
 хтайла (куь кІвалериз); ам - тамам
 цІуд я. А кар (гъайван тукІун ва
 авачирда сив хуьн) талукъ я - вичин
 хзан «Масжид-уль-Гъарам»-да
 авачирбуруз (Меккадин патарив
 яшамши тежезвайбуруз. Вуж анра
 яшамши жезватІа- абуру гъаж-
 таматтугІ ва я гъаж- къцран авурла
 гъайван тукІун важиблу туш!). Ва
 кичІе хъухъ квез Аллагъдикай ва
 чир хъухъ (квез), гъакъикъатда,
 Аллагъ (Вичин эмирар ва къадагъаяр
 чІурайбуруз) къати жаза гудайди
 тирди!

197. Гъаж(-дин вахт) - малум тир
 варцара я. Ва ни вичел важиблу
 авуртІа гъаж авун абура (а варцара
 - игърам алуқІна) - ихтияр авач
 «папав мукъув жез» (жинсвилин
 алакъаяр ва адахъ алакъалу тир
 гафар, крар ийиз), гунагъар
 ийиз, ва (чІуру) гуьжетар ийиз -
 гъаждин вахтунда. Ва вуч хийир
 кар куьне авуртІани, Аллагъдиз
 ам чизва. Ва гъазур ая (куьне)
 «суьрсетар» (гъаждин рекъиз недай-
 хъвадай затІар, ва Ахиратдиз -
 диндар амалрин пар), гъакъикъатда
 виридалайни хийирлу «суьрсет»-
 Аллагъдикай кичІевал я. Ва кичІе
 хъухъ (квез) Закай, эй акбулрин
 сагъибар!

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَةٌ فَمَنْ فَرَضَ
 فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا
 جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ
 يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ
 التَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ ﴿١٩٧﴾

198. - Авач квез гунагъ (куъне *гъаждин йикъара*) куь Раббидин патай няметар тIалаб авуна хъайитIа (*алишверши ийиз мал, хийир къазанмиш авуртIа*). - Ва куьн Арафадай (*рагъ хъфейла - Муздалифа галайвал*) «тадиз гъа са вахтунда экъечIайла» зикр ая (куъне) Аллагъдиз (*субгъан-Аллагъ, лаббайка Аллагъумма лаббайка...лугъуз, ва дуьаяр ийиз Адан тIвар рикIел ва мецел гъваш*) «Машгъаруль -Гъарамдин» патав (*Муздалифада*). РикIел ва мецел гъваш Ам куъне, дуьздиз - Ада куьн дуьз рекъиз гъайивал, (бес), гъакъикъатда, адалай вилик куьн ягъалмишвилевайбурукай тир.
199. Ахпани, куьн гъа (вири) инсанар экъечIавай чкадай «тадиз гъа са вахтунда экъечIа» (*гъажийрин вири жемят экъечIавайвал Арафадай Муздалифадиз куьнни гъаКI экъечI эй кзурайшвиар. Виликдай кзурайшвиар виридахъ галаз санал Арафадал акъвазавачир, абур Муздалифада кылди акъвазавай...*), ва астагъфир ая (куъне) Аллагъдиз (*гунагърилай гъил къачун тIалаба Аллагъдивай*), гъакъикъатда, Аллагъ - (гзаф) багъишламишдайди, регъимлуди я!
200. Ва куъне куь «(гъаждин) ибадатар» (*къайдаяр*) къилиз акъудна тамамарайла, (гзаф) рикIел ва мецел гъваш (куъне) Аллагъ (*дуьаяр, зикрияр ийиз*) - куъне куь бубаяр рикIел ва мецел гъизвайвал

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا
مِّن رَّبِّكُمْ فَإِذَا أَفَضْتُمْ مِّنْ عَرَفَاتٍ
فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمُسْعِرِ الْحَرَامِ
وَأَذْكُرُوهُ كَمَا هَدَيْتُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِّنْ
قَبْلِهِ لَمِنَ الضَّالِّينَ ﴿١٩٨﴾

ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ
وَأَسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿١٩٩﴾

فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ
كَذِكْرِكُمْ ءَابَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ
النَّاسِ مَن يَقُولُ رَبَّنَا ءَاتِنَا فِي الدُّنْيَا
وَمَا لَهُ فِي الآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ ﴿٢٠٠﴾

(*абурун тарифариз, дамахариз*) ва я гядалайни гзафдиз (*артухдиз*) рикълел ва мецел гъуналди. Ава инсанрин арада вичи (*дуъаяр, тГалабунар ийиз*) икI лугъузвайди: «Чи Рабби, чаз це (хъсан пай) и дуъньяда!», ва жедач адаз Ахиратда са пайни (*несибни*).

201. Ва ава абурукай (*муъминарни*) вичи икI лугъузвайди: «Чи Рабби! Чаз и дуъньядани хъсан пай (*иман, няметар*) це, ва Ахиратдани хъсан пай (*Женнет*) це, ва чун ЦIун азабдикай хуъх (Вуна)!»

202. Ахътинбуруз - (*еке*) несиб (*хъсан пай, чIехи саваб*) ава абуру къазанмишайдаз килигна, (гъакъикъатда), Аллагъ - гъахъ-гъисаб фад ийидайди я!

203. Ва (иллаки *гзаф*) рикълел ва мецел гъваш (куъне) Аллагъ (*дуъаяр, зикрияр ийиз*) - «гъисабай йикъара» (*Къурбанд-суварин гъуъгуъна авай пуд юкъуз, Минáда*). Ва ни «къве йикъан» (*Минада къве юкъуз амукъна ахпа хъфиз*) тадивал авуртIа - адал гунагъ алач, ва ни таъхир авуртIа (*къулухъ ягъайтIа хъфин анай*) - адал гунагъ алач; (амни) - Аллагъдикай кичIедаз я. Ва кичIе хъухъ (къвез) Аллагъдикай ва чир хъухъ (къвез) - гъакъикъатда, куън Адан патав кIватI хъийидайди (*Къияматдин Юкъуз - гъахъ-гъисабдиз*)!

204. Ва ава инсанрин арада вичин гафари вун и дуъньядин уъмуърда ажеб ийизвайдини (*чеб фасагъатлу рахаз анжах дуъньядин крарин гъуъгуъна авай*

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠١﴾

أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠٢﴾

* وَأَذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنكُمُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٠٣﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهَ عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ أَلَدُّ الْإِنصَامِ ﴿٢٠٤﴾

мунафикъарни), ва (ада) вичин рикле авайдан гъакъиндай Аллагъ шагъид яз гъизва, ва ам терс гъуъжеткар (*Исламдиз, мусурманриз аксивалзавайди*).

205. Ва ам (элкъвена) хъфейла (*ви патавай*), ада гъерекатзава чилел (ва чалишмиш жезва) анал чѳурувилер ийиз, ва (цанвай) никѳер ва (мал- къарадин) дѳлар пуч ийиз, амма Аллагъдиз - чѳѳрун кIандач!
206. Ва адаз (*а мунафикъдиз*) лагъайла: «Аллагъдикай кичѳе хъухъ!» - ада дамах (*лавгъавал*) акатна терсвалзава гунагъ кардал, адаз бесди Жегъеннем я! Гъикъван пис «(э)КIанавай» мес» я ам!
207. Ва ава инсанрин арада вичин чан «маса гузвайдини» Аллагъдин разивал тIалабиз. Ва Аллагъ - (Вичин) лукIар патахъай гзаф мергъяматлуди (*абурун язух къведайдиди*) я.
208. Эй, иман гъанвайбур! Гъахъ (куън) муьтѳуьгъвилиз тамамвилелди (*къиле твах куъне тамамвилелди Исламдин вири къанунар, къайдаяр*), ва табий жемир куън шейтIандин камариз, гъакъикъатда, ам квез ачух душман я!
209. Ва эгер куън «цѳѳудгъуън хъана фейтIа» (*гъакъдикай патахъ элячIайтIа*) квез ачух делилар атанвайдалай къулухъ, (*бес*), чир хъухъ (квез), гъакъикъатда, Аллагъ - лап гужлуди (*къудратлуди*), камаллуди тирди!

وَإِذَا تَوَلَّى سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ
الْفُسَادَ ﴿٢٠٥﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعُرَّةُ
بِالْإِثْمِ فَحَسْبُ ۗ لَهُمْ جَهَنَّمُ وَلَيْسَ
الْمِهَادُ الْمِهَادُ ﴿٢٠٦﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ أُبَيْغَاءً
مَّرَضَاتٍ لِلَّهِ وَاللَّهُ زَعُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠٧﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اذْخُلُوا فِي السَّلَامِ
كَآفَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۗ إِنَّهُ
لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٢٠٨﴾

فَإِن زَلَلْتُمْ مِّن بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ
الْبَيِّنَاتُ فَاَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٢٠٩﴾

210. Абуру (ачух делилар атайдалай кьулухъ чпин куфрдал акъвазнавай кафирри) гуьзетзавайди анжах -абурун патав (Къияматдин Юкьуз дуван атIуз) Аллагъ атун я циферин хъенрикти ва малаикарни; ва (а чIавуз) вири крапа дуван атIуда! Ва (вири) крап (са) Аллагъдин патав (элкьуьриз) хкизва.

211. Хабар яхъ (вуна, эй Пайгъамбар) Ибраилан несилривай, гьикъван (гзаф) ачух делилар Чна абуруз ракъурнайта! Ва ни Аллагъдин нямет (Ада багъишнавай делилар) табдил авуртIа (дегишарайтIа) вичив ам агакьайдалай кьулухъ, гьакъикъатда Аллагъ (ахътиндаз) клеви жаза гудайди я!

212. (Гзаф) гуьрчегарнава кафирвал авурбуруз дуьньядин уьмуьр, ва абуру иман гъанвайбурукай месхера (ягъанатар) ийизва. Ва (Аллагъдикай) кичIе хъайибур - абурулай вине жеда (дережадиз) Къияматдин Юкьуз. Ва Аллагъди Вичиз кIан хъайидаз гьисаб авачир паяр гуда.

213. (Виликдай Адамалай Нугъан девирдалди) Инсанар са уьммет (Сад Аллагъдихъ иман гъанвай са жемат) тир, (ахпа абур чара хъана) ва Аллагъди пайгъамбарар ракъурна шад хабар гудайбур яз (Аллагъдиз муьтIузгъвал авурбуруз Женнетдикай муштулух гуз) ва игътиятвал авунин хабар гудайбур яз (Аллагъдихъ кафирвал авурбуруз -Жегъеннемдин цIай

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ وَالْمَلَائِكَةُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٢١٠﴾

سَلِّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَمَا آتَيْنَاهُمُ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١١﴾

زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٢﴾

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّنَّ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ

жедайди), ва (авудна) ракъурна Ада абурухъ галаз (чпе) гъакъ аваз Ктабарни - гъакъ атун патал инсанрин арада абур чара хъанвай крара. Ва адан (*гъахъдин, ва я Ктабдин*) гъакъиндай гъа чпиз ам (*Ктаб*) атайбур чара хъана (вични) чпиз ачух делилар атайдалай кьулухъ, зулумдиз (*пехилвилиз*) килигна абурун арада авай. Ва Аллагъди дуъз рекъе туна иман гъайибур (*мусурманар*) Вичин изиндалди абур чаравилер авур гъакъдин гъакъиндай. Ва Аллагъди Дуъз рекъе твада Вичиз кIаниди!

214. Я тахъайтIа, куъне (*эй, мусурманар*) гъисабнавайни куън Женнетдиз фида лагъана, квел квелай вилик алатайбуруз хъайи хътин кар атун тавунмаз (*виликдай хъайи муъминриз хъайи хътин имтигъанар, четинвилер квезни тахъанмаз*)?! Абурук хкIуна (*кьилел атана абурун*) лап кесибвал ва (пис) азарар, ва абур акI «зурзурна» хьи (кичIевилери), та расулди ва адахъ галай иман гъанвайбуру лагъана: «Мус къведа (*чаз*) Аллагъдин куъмек!?» Бес, (*эхь*)! Гъакъикъатда, Аллагъдин куъмек мукъвал ала!

215. Абуру («*асгъабри*») вавай чпи (*Аллагъдин рекъе*) вуч (*ва низ*) харж ийидатIа хабар къазва. Лагъ: «Вуч куъне харж авуртIани хийирдикай (*мал-девлетдикай*) ам - диде-бубадиз, мукъва-къилийриз, етимриз, кесибриз, (куъмекдиз

مِنَ الْحَقِّ يَأْتِيهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢١٥﴾

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسْتَهْمِبِينَ الْمَسْأُومِينَ وَالْأَضْرَاءُ وَزُلُّوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصُرَ اللَّهُ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ ﴿٢١٥﴾

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ فَلِللَّوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ وَمَا تَفْعَلُونَ مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢١٥﴾

муьгътеж) рекъевай касдиз гун лазим я. Ва вуч хийир кар куьне авуртIани, - гъакъикъатда Аллагъдиз ам чизва».

216. Ферз авунва квел (*Аллагъди эй, мусурманар яни куь хиве тунва*) - женг чIугун (*Диндин душманрин аксина*), ва а кар квез такIан я (*хуш туш*). Ва мумкин я, квез са шей такIан хьун, амма ам (*гъакъикъатда*) куьн патал хийирлу я, ва мумкин я квез са шей кIан хьун, амма ам (*гъакъикъатда*) квез зиянлу я, - Аллагъдиз чизва, ва квез чизвач!

217. Абуру вавай хабар къазва гъарам-варцарикай - дяве тухуникай ана (*а вацра*). Лагъ: «А вацра дяве тухун «чIехи кар» (*чIехи гунагъ*) я. Ва (*муширикри масабур*) Аллагъдин рекъикай къакъудун, ва Адахъ кафирвал авун, ва «Масжид-уль-Гъарам-дикайни» (къакъудун), ва адан агъалияр (*Пайгъамбар ва «мугъажирар» яни Меккадай куьч хъайи «асгъабар»*) анай акъудун - Аллагъдин вилик мадни чIехи я (гунагъдиз): ва фитне авун (*куфр, ширк авун, Исламдиз акси экъечIун*) - мадни чIехи я (*писвиллиз, гунагъдиз куьне а муширикар гъарам-вацра*) яна кьинлай. Ва абуру (*а кафирри*) куь аксина женг тухун акъвазардач та (абуру) куьн куь диндилай алуддалди - эгер абурулай алакьиз хъайитIа. Ва вуж квекай къулухъ элкъвейтIа вичин диндикай (*ни муртадвал авуртIа*) ва вич кафир яз къейитIа, абурун

كَيْبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهُ لَكُمْ وَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقِتَالِ وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَن دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَعُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَن دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٦٧﴾

(авур диндар) амалар гъаваянбур (чIур хъайшбур, файдасузбур) жеда и дуьньядани ва Ахиратдани! Ва абур - ЦIун эгылияр жеда, ва абур ана гъамишалугъ яз амукъда!

218. - Гъакъикъатда, чпи иман гъана ва (дин патал) куьч хъана ва Аллагъдин рекье джигъад тухвайбур - абуру Аллагъдин регъимдик умуд кутунва, - ва Аллагъ (*гунагърилай*) гъил къачудаиди, регъимлуди я! -
219. Абуру (*мусурманри*) вавай хамр-дин (*акъул кIевдай - кефли ийидай, пиянардай затIарин: чехирдин, ичкидин ва...*) гъакъиндай ва майсир-дин (*къизмиш, къизгъин къузгунрин*) патахвай хабар къазва. Лагъ: «Абура (къведани) еке гунагъ ава, ва (бязи) менфятарни инсанриз, ва абурун (къведан) гунагъ - абурун (къведан) менфятдилай еке я». Ва абуру вавай вуч (къадар *садакъа яз Аллагъдин рекье*) харж авун лазим ятIа, хабар къазва. Лагъ: «*Куь чарасуз игътияжрилай*) Артуханди». Гъа икI - Аллагъди квез аятар (*деллилар*) баян гана ачухзава, куьне фикир авун патал,
220. И дуьньядани ва Ахиратдани (*квез*) менфят авай карда! Ва абуру вавай хабар къазва етимрикай, лагъ: «Абуруз хъсанвал авун - хийир кар я». Ва эгер куьне абур акахъарайтIа (*куь яшайишдин амай крарани*) - (бес) абур куь стхаяр я (диндин, *гъавиляй стхади стхадиз хъиз хийир кар авуна кIанда*); ва Аллагъдиз (*лап*

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا
وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَكْبَرُ مِنْ
الَّذِينَ هُمْ يَحْكُمُونَ ٢١٨

* يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ
فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْفَعَةٌ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا
أَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا
يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ٢١٩

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ
الْيَتَامَى قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ
تُخَالِفُوهُم فَاِخْوَانُكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
الْمُقْسِدَ مِنَ الْمَصْلِحِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
لَأَعْتَبْتَكُمْ إِنْ اللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٢٢٠

хъсан) чизва - (етимрин мал-девлетдин гъакъиндай) ЧІуру (зиян авай) кар ийизвай (ксарни), ва (абурун гъакъиндай) хийир авай кар ийизвай (ксарни). Ва эгер Аллагъдиз кІан хъанайтІа, Ада квез четинардай (акахъариз къадагъа ийидай). Гъакъикъатда, Аллагъ - лап гужлуди (къудратлуди), камаллуди я!

221. Ва эвленмиш жемир куьн (эй, мусурманар) мушрик-дишегълийрал (мушрик-Аллагъдиз шерик гъизвай, Адалай гъейри маса гъуцариз ибадатзавай кас я) та абуру (ахътин дишегълиди Сад Аллагъдихъ) иман гъидалди: гъакъикъатда, лукІ(-вилевай) муъмин-дишегъли (Сад Аллагъдихъ агъунвай лукІвилевай дишегъли) (азад) мушрик-дишегълидилай хийирлу я, ада (мушрик-дишегълиди) куьн (вичин гуьрчегвиляй) тажублу авунватІани. Ва гъуьлуьз жез гумир куьне (эй мусурманар, куь мусурман-дишегълияр: я азадбур, я лукІвилевайбур) мушрик-итимриз - та абуру (Сад Аллагъдихъ) иман гъидалди: ва (чир хъухъ квез) гъакъикъатда, муъмин лукІ - мушрикдилай хийирлу я, ада (а мушрикди) куьн тажублу авунватІани. Ахътинбур (мушрикри) - ЦІуз эверзава, ва Аллагъди эверзава Женнетдиз, ва багъишламишуниз, Вичин изиндалди. Ва баян гузва (Ада) Вичин аятриз (деллириз, къанунриз) инсанриз, абуру рикІел гъана ибрет къачун патал!

وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَةَ حَتَّىٰ تُؤْمِنَ
 وَلَأَمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكَةٍ وَلَا
 أَعْجَبَتْكُمْ وَلَا تُنْكَحُوا الْمُشْرِكِينَ
 حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ
 مُّشْرِكٍ وَلَا أَعْجَبَكُمْ أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ
 إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَىٰ أُمَّتِهِ
 وَالْمَغْفِرَةَ بِإِذْنِهِ وَيُبَيِّنْ ۗ ءَايَاتِهِ ۗ لِلنَّاسِ
 لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢١﴾

222. Ва абуру вавай (*папарин*) «вацра-кылерин ивидикай» (*дишегълияр «парталрик хъунин» гьалда авайла абурухъ галаз жинсвилин алакъаяр авуникай*) хабар къазва. Лагъ: «Ам - азият я (*а карда зарар ава папазни, итимдизни, жезвай аялдизни*): (гъавиляй) яргъа хъухъ куьн (куь) дишегълийрикай (*абурухъ галаз жинсвилин алакъаяр авуникай*) «вацра-кылерин (ивидин)» вахтунда, ва мукъув жемир («кямир») абурув, - та абур михъи жедалди (*а иви акъваз хъайила ва ферз гъусл авурла яни беден чуьхвейла*). Ва абур михъи хъайила - куьн «агат» абурув Аллагъди эмирнавай чкадихъай (*жинсвилин алакъа квез Аллагъди гьалалнавай чкадиз ая*). Гъакъикъатда, Аллагъдиз кIанда гзаф туба ийизвайбур, ва кIанда - (*негъ крарикай, чиркерикай*) михъивал ийизвайбур!

223. Куь папар квез «цан цанвай ник» я (*виче куьне тум цазвай ахпани квез анай аял жезва*), ва «алад куьн куь цан янавай никIиз» (*жинсвилин алакъа ийиз жеда квевай куь папарихъ галаз*) (гъикI ва) мус квез кIан хъайитIани (*анжах ихтияр авай «вилик»- чкадихъай ва квез кIани жуьреда*). Ва (*Аллагъдин эмирар кылиз акъудиз, гьарам крарикай яргъаз жез*) гъазур ая (куьне) куьн патал (диндар амал). Ва кичIе хъухъ (квез) Аллагъдикай, ва чир хъухъ (квез) - гъакъикъатда, куьн Адахъ галаз гуьруьшмиш

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذَىٰ
فَاعْتَرِلُوا الْبَسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا
تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَظْهَرَنَّ فَإِذَا تَضَهَّرْنَ
فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٢﴾

نِسَاءُكُمْ حَرَّتْ لَكُمْ فَأْتُوا حَرَثَكُمْ
أَنِّي سِئْتُمْ وَقَدِمُوا لِأَنفُسِكُمْ وَأَتَّقُوا
اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُلْقَوُهُ وَبَشِّرِ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٣﴾

жедайди (*Къияматдин Юкъуз*). Ва шад хабар це (вуна эй, *Пайгъамбар*) муъминриз (*абуруз Ахиратда чЛехи саваб жедайди*)!

224. Ва ийимир (куъне эй, *мусурманар*) Аллагъ(-дин *tIвар*) куъ кьинериз «кьин къадай затI» яз манийвалдай: куъне хъсан крар, (Аллагъдикай) кичIевал, ва инсанрин арада меслят авуниз (*Аллагъдин tIварцIелди кьин къамир куъне хъсан крар ийидач лагъана*). (Гъакъикъатда), Аллагъ - ван къведайди, вири чидайди я!

225. Аллагъди квез куъ лагълагъ - кьинерай (*ният, къаст авачиз къур кьинерин патяхъай*) жаза гудач, амма хьи жаза гуда квез куъ рикIери къаст авур кардай (*эгер а кьинер чIурайтIа*). Ва Аллагъ - (*тахсирар*) гзаф багъишламишдайди, юмшагъвалдайди (*гунагъ авурди тадиз жазаламиш тийидайди, мергъяматлуди*) я!

226. Чпи, чпин «папарихъ галаз жинсвилин алакъаяр ийидач лагъана кьин къурбуру» (*а кардиз «ийляъ» лугъуда*) - къуд вацра гуъзлемишун лазим я. Ва эгер абур элкъуьн хъвуртIа (*чпин сифте гьалдихъ ва къуд варз жедалди жинсвилин алакъа авуртIа папахъ галаз, - абур куънвай кьин чIур авунай эвез гана кIанда: 5-сура 89- аятда къалурнавайвал*) бес, гъакъикъатда, Аллагъ - гзаф багъишламишдайди, регъимлуди я, эхир!

وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٤﴾

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبْتُمْ قُلُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾

لِّلَّذِينَ يُؤَلُّونَ مِن نِّسَابِهِمْ تَرَبُّصٌ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ قَبْلَ فَاوْفَانِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٢٦﴾

227. Ва эгера абуру тIалакь гун кьетI авуртIа (эгер абур чпин кынерилай элхкьуьн тийиз хьайитIа - абур чара хьун лазим я), гьакъикъатда, Аллагъ - ван кьведайди, вири чидайди я!

228. Ва чпиз (чпин гъуьлери) тIалакь гахканвай (ччара авунвай) папари (чебни «вацран кылер» жедай яида авай) гуьзлемишна кIанда (чпи чеб маса гъуьлуьз финикай акъвазариз) пуд муддат (пудра «вацран кылерикай» михьи хьун, ва я пудра «вацран кылер» хьун. Ва а «идда»-дин вахт куьтягъ жедалди а папариз маса гъуьлуьз фидай ихтияр гьич авач). Ва ихтияр авач абуруз (а папариз) Аллагъди абурун «аялдин кIвалера» (руфунра) халкь авунвай шей (аялдик хьун ва я «вацран кылер» хьун) чуьнуьхдай, эгер абуру Аллагъдихъ ва Эхиримжи Йикъахъ иман гъанвайбур ятIа. Ва абурун (а папарин) гъуьлериз гзаф (артух) гьахъ (ихтияр) ава а «идда»-дин вахтунда абур элкъуьрна хкидай, эгер абуруз (гъуьлериз) меслят хьийиз кIан хьайитIа. Ва абуруз (папариз, гъуьлерин вилик) ихтиярар ава - абурал (папарал, гъуьлерин вилик) важиблу везифаярни алайвал (гъуьлериз абурун вилик ихтиярар авайвал) - дуьзвилелди, ва итимриз (гъуьлериз) абурун винел - (артух) дережа ава. Ва Аллагъ - кьудратлуди, камаллуди я!

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ يُؤْمِنْنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَبِعَوْلَتِهِنَّ أَحَقُّ بِرِدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٨﴾

229. (Вичелай гуьгъуьниз паб элкъуьрна хкиз хъжедай) тІалакъ - кье сеферда я, ва (ахпа, яни сад ва я кье тІалакъ гахкайла) - я (пабвиле туна) къуна кІанда - дуьзвилелди, я туштІа хъсанвилелди (хатурдалди) аххъайна (рахкурна) кІанда. - Ва ихтияр авач квез (эй, гъуьлер) куьне абуруз багъиш авунвайдакай (магъардикай, свасан паярикай) са шей къванни къачудай, анжах эгер абуруз къведазни (гъуьлуьзни папаз) чпи (къведани) Аллагъди эцигнавай сергъятар (эмирар ва къадагъаяр) къилиз акъуд тийиз киче хъайитІа (а чІавуз кье патайни архайри меслятар ийида, ва лазим атайтІа ихтияр ава а кар ийиз). Ва эгер квез (эй, гъуьлуьн ва папан патай архаяр) абуру къведа Аллагъди эцигнавай сергъятар къилиз акъуд тавуникай киче ятІа, - гунагъ жедач абуруз къведазни, эгер ада (папа вичин гъуьлуьз) тІалакъдин эвезда гъакъи гайитІа. Абур (а къанунар) - Аллагъдин (патай тир) сергъятар (эмирар ва къадагъаяр) я, абурулай куьн элячІмир; ва вуж Аллагъдин сергъятрилай элячІайтІа (ни абур чІурайтІа) - гъабур я зулумкараp. -
230. Ва эгер ада (гъуьлуь) адаз (папаз нуд лагъай сеферда) тІалакъ гайитІа - ам (паб) адаз турус (гъалал) туш а кардилаь (нуд лагъай тІалакъдилаь) къулухъ - та ам (а паб) маса гъуьлуьз фидалди. Ва эгер ада (къвед лагъай гъуьлуь) тІалакъ гахкайтІа (ва я а гъуьл

الطَّلِقُ مَرَّتَانٍ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ
أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ وَلَا يَجِلُّ لَكُمْ
أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا
أَنْ يَخَافَا إِلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ
خِفْتُمْ إِلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ
عَلَيْهِمَا فِيمَا آفَتَدْتَّ بِهِ تِلْكَ حُدُودُ
اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ
اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٢٩﴾

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ حَتَّى
تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا
جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ
يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
يَبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٣٠﴾

къейитIа ва а папан идда куьтягъ хъайидалай къулухъ) - гунагъ авач а къведаз (сифте гъуьлуьз ва папаз) - къведазни элкъвена хквез (гъуьлни-пабвиллиз цIийи некаягъ ва мехъер авуна), эгер абуру (къведани чпи) Аллагъдин сергъятар (эмирар ва къадагъаяр) къиле тухуда лагъана фикир ийизватIа. - Ва абур (а къанунар) - Аллагъдин (патай тир) сергъятар я, Ада абурун баян гузва чирвилер авай ксариз. -

231. Ва куьне папариз Iалакъ гайила ва абур чпин муьгълетдин (идда-дин) эхирдив агакъдайла - куьне абур я (къуна) тур (пабвиле), дуьзвилелди (элкъуьрна хкваш идда куьтягъ жедалди), я аххъай ая (куьне) абур, дуьзвилелди (идда куьтягъ жедалди гуьзлемиша). Ва (къуна) тамир (куьне) абур (абуруз) зарар гуз - сергъятар чIуриз куьне (абурун гъакъиндай). Ва ни а кар авуртIа - ада вичиз зулум авунва. Ва Аллагъдин аятар (ва делилар, къанунар) гъич къамир (куьне) зарафат яз! Ва рикIел гъваш (куьне эй, мусурманар) Аллагъдин (чIехи) нямет (Ислам) квез ганвай ва (гъакIни) Ада квез (авудна) ракъурнавай Ктаб (Къуръан) ва арифдарвал (Пайгъамбардин Сунна, шариатдин чирвилер) - (Ада) квез адалди несигъат гузва. Ва кичIе хъухъ (квез) Аллагъдикай, ва чир хъухъ (квез) - гъакъикъатда, Аллагъ гъар са шеъ (вири крар) чизвайди я!

وَإِذَا طَلَقْتُمْ النِّسَاءَ فَبَلَّغْنَ أَجَلَهُنَّ
فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرِّحُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضَرَارًا
لِّتَعْتَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ
نَفْسَهُ وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوعًا
وَأَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمَا
أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ
يَعْظُمُ بِهِ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ
اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣١﴾

232. Ва (куъне) папариз (*сад ва я кьве*) тІалакъ гайила ва абур чпин (*гуъзлемишна кІанзавай*) мугълетдин эхирдив агакъайла (*хкун тавуна «идда»-куътягъ хъайила*), куъне (*эй, дишегълийрин иесияр, архаяр -яни бубаяр, стхаяр, имияр*) абуруз чпин (*сифте*) гъуълериз (*цІийи некагъдалди*) гъуълуъз хъфиз къадагъа (*манийвал*) ийимир, эгер абур къведни рази ятІа чпин арада, дуъзвилелди. Ам (*архайри манийвал тавун*) - (Ада) несигъат гузва адалди квекай Аллагъдихъ ва Эхиримжи Йикъахъ иман гъанвайдаз. Ам (*а кар*) - куън патал мадни лайихлу ва лапни михъивал (*саламатвал*) я. Ва Аллагъдиз чизва ва квез чизвач!

233. Ва дидейри (*аялар ханвай папарци*) чпин веледриз тамам кьве йисуз хур гуда; (ам) - «хур гун» тамамариз кІан хъайидаз я. Ва вичиз аял хъанвай касдал (*аялдин бубадал*) везифа ала абуруз (*чара хъанвай ва чпи аялриз хур гузвай папариз*) тІуън (*рузи*) ва парталар гун, дуъзвилелди. - Чандин хиве твазва анжах алакьдай кар адалай (*Аллагъди са чандални вегъезвач а чандивай ийиз тежедай кар, адан хиве твазва анжах такъат авай кар*). Зарар гудай ихтияр авач (*итимдин патай*) «аял хайидаз (*аялдин дидедиз*)» адан (*а папан*) аял сеbeb авуна, ва гъакІни «(вичиз) аял хъанвай касдиз» (*бубадиз зарар жедайвал авун ихтияр авач*) адан аял себеб

وَإِذَا طَلَقْتُمْ النِّسَاءَ فَلَعَنَ آجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ ۗ ذَلِكَ يُوعِظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ۗ ذَلِكَُمْ أَزْكَى لَكُمْ وَأَطْهَرُ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٢﴾

* وَالْوَالِدَاتُ يُرْضَعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ بِوَالِدَيْهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٣﴾

авуна. - Ва варисрални (аялдин буба кьейитIа) гьахьтин везифаяр ала (а папариз рузи ва парталар гун). Ва эгер абуруз (къведазни), къведанни разивилелни ва меслятдалди аял «(мамунихъай) галудиз» кIан хъайитIа (къве йис тамам жедалди), алач абурал (къведални) гунагъ (а карда). Ва эгер квез куь аялриз «маса дишегълийри хур гана» кIан хъайитIа, квез гунагъ авач эгер куьне (бубайри) (хур гузвай дишегълийриз) икърар хъанвай гьакъи гайитIа, дуьзвилелди. Ва кичIе хьухъ (квез) Аллагъдикай, ва чир хьухъ - гьакъикъатда, Аллагъдиз куьне вуч амал ийизватIани аквазва!

234. Ва чеб квекай (итимрикай) кечмиш жезвайбур ва (чпелай кьулухъ) папар тазвайбур - абуру (хендеда папари) къуд вацрани цIуд юкъуз (чпи чеб акъвазариз) гуьзлемишун лазим я (ва а яс-дин вахт куьтягъ жедалди ихтияр авач а папариз итимдин кIвалаяй экъечIиз, гуьрчегвилер ийиз, гьуьлуьз физ). Ва абур (хендедаяр) чпин муьгълетдин эхирдив агакъайла (яс хуьн- куьтягъ хъайила) - квел гунагъ алач (эй, дишегълийрин иесияр) абуру (а дишегълийри) чпи чпин гьакъиндай къайгъу авуртIа (кIвалаяй экъечIиз хъайитIа, гьуьлуьз фейитIа, гуьрчегвилер авуртIа), дуьзвилелди. Ва Аллагъдиз куьне вуч амал ийизватIани (вири) хабар ава!

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذُرُونَ
أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ
أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي
أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
خَبِيرٌ ﴿٢٣٤﴾

235. Ва гунагъ авач квез (*итимриз*) (куъне) эвленмиш хьунин ишараяр авуртIа (*чпин гъуьлер кьенвай, ва я тIалакь гана ччара хъана чеб яс-да ва я идда-да авай дишегълийриз*), ва я куъне (*а ниятар яни яс-дилай ва я идда-дилай кьулухъ адал эвленмиш жеда лагъай фикир*) куь чанара (*къене*) чуьнуьхна туртIа. Аллагъдиз чизва куъне абур (*гъуьлер кьенвай, ва я чара хъанвай чеб идда-да авай а дишегълияр*) рикIел гъидайди (*эвленмиш хьунин фикир аваз*), амма (куъне) абурухъ (*а папарихъ*) галаз (ачухдиз) сада-садаз гаф гумир сир яз - анжах, дуьз (*лайихлу*) гафар лагъ (куъне абуроз). Ва къаст ийимир (*къетIмир*) куъне «никягъдин икьрар» ийиз «икхена хиве тунвай кар» (*идда-дин ва я яс-дин вахт*) вичин эхирдив агакъдалди. Ва чир хьухъ (квез), гьакъикъатда, Аллагъдиз куь чанара (*рикIе*) вуч аватIа чизвайди, ва (*гъавилляй*) мукъаятвал ая куъне Адакай (*Ада къадагъаяр чIуруникай*), ва чир хьухъ (квез), гьакъикъатда, Аллагъ - гзаф багъишламишдайди, юмшагъвалдайди (*гунагъ авурди тадиз жазаламиш тийидайди, мергъяматлуди*) я!
236. Гунагъ алач квел (*итимрал*), эгер (куъне *некаягъ авурдалай кьулухъ*) папарив тIалакьар гахкайтIа (куъне) абуров «кядалди» (*жинсвиллин алакьа ийидалди*), ва я (куъне) абуроз «ферз тир гьакъи» (*рушаз гузвай магър*) тайинардалди. Ва паяр (*нишкешар*) це куъне абуроз

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيْمَا عَرَّضْتُمْ
 بِهِ مِنْ خُطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْتَنْتُمْ
 فِي أَنْفُسِكُمْ عَلِيمَ اللَّهِ أَنْكُمْ
 سَتَدَّكُرُونَهُنَّ وَلَكِنْ لَا تُؤَاعِدُوهُنَّ
 سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا وَلَا
 تَعْرِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّى يَبْلُغَ
 الْكِتْمَبُ أَجْلَهُ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ
 مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَأَحْذَرُوهُ وَأَعْلَمُوا أَنَّ
 اللَّهَ عَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٣٥﴾

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمْ النِّسَاءَ
 مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً
 وَمَتَّعُوهُنَّ عَلَى الْمَوْسَعِ قَدْرُهُ وَعَلَى
 الْمَقْتَرِ قَدْرُهُ مَتَّعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا
 عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٣٦﴾

(*рахкурзавай папариз- абурун бейкефвилер, хъилер алудун патал*); агъваллу касди - вичин гьалдиз килигна, ва (девлет авачиз) дарвилевайда - вичин (*кесиб*) гьалдиз килигна, - дуъвилелди тир «паяр гун» яз, хъсан крар ийизвайбурал алай буржи яз!

237. Ва эгер куьне абурув (*папарив*) тIалакър гахкайтIа куьне абурув «кядалди» (*жинсвилин алакъа ийидалди*) ва куьне «ферз тир гъакъи» (*рушаз гузвай жигъизар, магър*) тайинарнавайтIа - а ЧIавуз, куьне «тайинарнавай гъакъидин» (*магър-дин*) зур пай гун лазим я (*куьне абуруз*), анжах эгер абуру (*ччара хъайи папар*) багъишламиш авуртIа (*чпиз къезвай зур пай къахчун тавуртIа*), ва я «никагъдин икърар» гъилевайда (*гъуьлуь*) багъишламиш авуртIа (*ччара хъанвай папаз вири туртIа - жед*а), ва куьне (*эй, тимар ва папар*) багъишламишун (*гъаф авун*) - «Аллагъдикай кичIевилин гьалдиз» мадни мукъвал я (*багъишламиш авур кас «Аллагъдикай кичIевилиз» гзаф мукъвал я муькуьдалай*). Ва рикIелай алудмир куьне лайхлувал (*хъсанвал*) авунни (куь) арада. Гъакъикъатда, Аллагъдиз куьне ийизвай амал аквазва!

238. (*эй, мусуманар*) куьне кпIар хуьх (*вахт вахтунда ва тамамвилелди кьиле акъудиз*) ва (*хуьх*) юкъван капI Ва акъваз (куьн *куь* кпIара) Аллагъдиз (*михъиз*) муьтIуьгъбур (*умунлубур*) яз.

وَإِنْ طَلَقْتُمْوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ
وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَيَصْفُ مَا
فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوا الَّذِي
بِيَدِهِ عَقْدَةُ التِّكَا حِ وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ
لِلتَّقْوَى وَلَا تَنْسُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ
اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٧﴾

حَفِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ
الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴿٢٣٨﴾

239. Ва эгер квез (*душманрикай*) кичевал аватла - (а члавуз *кѳурхувал авай гьалдин капI ая*, куьн) ях-бур яз (*куьн кIвачел кѳекѳезни*) ва я атлу-бур яз (*балкIанрал алазни*. Яни дяведин *вахтунда капI гьарда вичивай жери гьалда авуна кIанда*). Ва (*хатавал алатна*) квез саламатвал хъайила - Аллагъ рикIел ва мецел гѳваш куьне (лазим къайдада капI ая, *ва шукур ая Адаз*) - Ада квез чир авурвал (*чир авурвилай*) квез виликдай чин тийизвай крар.
240. Ва (чеб) квекай кечмиш жезвайбур (*ажалдив мукьвал хъанвайбур*) ва чпелай кьулухъни папар тазвайбур - къуй абуру чпин папарин гъакъиндай веси авурай - менфят къачуз тун са йисалди, акъуд тавуна (*гъуьлуьн кIвале яшаммиш жез тун*). Ва эгер абур (*хендеда папар*) чеб экъечIайтIа (*а йис куьтыгъ жедалди*) квел (*варисрал*) гунагъ алач, абуру (*хендеда папар*) чпи чпин гъакъиндай къайгъу авуникай, дуъзвилелди. Ва Аллагъ - зурбади (*кѳудратлуди*), камаллуди я!
241. Ва тIалакь гахканвай (*ччара хъанвай*) папариз - гъакъи (*дуланажагъ патал гудай куьмек*) ава, дуъзвилелди, (Аллагъдикай) кичIебурал алай буржи яз.
242. Гъа икI - Аллагъди квез Вичин аятар (*делилар, шариатдин къайдаяр*), баян ийизва, куьне кьатIун патал!

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا فَإِذَا
أَمْنْتُمْ فَادْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُم مَّا
لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٩﴾

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذُرُونَ
أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ مَّتَّعًا إِلَى
الْحَوْلِ غَيْرِ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي
أَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَّعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٢٤٠﴾

وَالْمُطَلَّقَاتُ مَتَّعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى
الْمُتَّقِينَ ﴿٢٤١﴾

كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٤٢﴾

243. Бес, ваз акунвачни (чизвачни) - чеб, яшамиш жезвай чкадай (*чпин кИвалерай*) экъечІна фейибурукай кыникыкай игътиятвализ (*тегъуьндикай, ва я душмандикай кичІе хъана катайбурукай*), чеб агъзурралди авайтІани?! Ва (*жаза яз*) Аллагъди абуруз лагъана: «Йикъ (куьн) (*ва абур вири санал кьена*)!» Ахпа (*са къадар вахтунилай* Ада) абурал чан хкана (*абуру ибрет къачуна туба авун патал, ва гъардан ажал атайла рехкыдайвал*). Гъакъикъатда, Аллагъ - зурба регъимдин сагъиб я инсанар патал, амма инсанрин чІехи паюни шукур ийизвач!

244. Ва женг чІугу (куьне *эй, мусурманар*) Аллагъдин рекъе (*кафиррин аксина*), ва чир хъухъ (квез), гъакъикъатда, Аллагъ - вири ванер къведайди, вири чидайди я!

245. Вуж я ам Аллагъдив хъсан бурж вугудайди (*Адан рекъе харж ийизвайди, саваб къазанмишиз*) - Ада ам адаз гзаф сефerra артухардайвал (*адаз звезда саваб артмишдайвал*)?! Ва Аллагъди дар ийизва (*няметар Вичиз кІан хъайидаз*), ва гегъеншарзава, ва (*са*) Адан патав куьн (элкъуьрна) хкида (*кыникъдилай кьулухъ, ва гъардаз авур крарай эвез хкгуда*).

246. Бес, ваз акунвачни (*чизвачни*) «бану-исраил» жемятдин, Мусадилай гуьгъуьниз (хъайи) вилик-кылик квай ксарин кар; абуру чпин пайгъамбардиз лагъай чІавуз: «Вуна чаз пачагъ ракъура (*тайинара*) чна (*адан*

* أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَئِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٣﴾

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٤﴾

مَنْ ذَا الَّذِي يُقرضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهُ وَأَضعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْضُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٥﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلِئِكِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى إِذْ قَالُوا لِنَبِيِّ لَهُمْ أبعثْ لَنَا مَلِكًا نُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ

гъилик *kIvatI хъана*) Аллагъдин рекъе женг чӀугвадайвал?! Ада лагъана: «Мумкин яни куь патай, эгер квел (*Аллагъди*) ферз авуртӀа женг чӀугун, куьне дяве тухун тавун?» (*заз куьн кичӀе хъана катиз игътият ава*) Абуру лагъана: «Вучиз чна Аллагъдин рекъе женг чӀугвадач къван (*душманри*) чун акъуднавайла чи яшамиш жезвай чкайрайни ва чи аялрикайни (*къакъуднавайла*)?!» - Ва абурал (*Аллагъди, чпиз тайинарнавай пачагъдихъ галаз*) женг чӀугун ферз авурла, (абур) къулухъ элкъвена (*кичӀе хъана катна*) са тӀимилбур квачиз абурукай. Ва Аллагъдиз зулумкарач хъсан чизва (*чтин гайи гаф чӀурзавайбур*)! -

247. Ва абурун пайгъамбарди абуруз лагъана: «Гъакъикъатда, Аллагъди (*куь тӀалабуниз жаваб яз*) квез ТӀӀӀлут пачагъвиле ракъурнава». Абуру (*а вилик-къилик квай ксари*) лагъана: «ГъикӀ адаз чал пачагъвал жада къван (*ам я пачагърин тухумрикай туш, я пайгъамбаррикай туш*) - (*вични*) пачагъвилиз чун адалай гзаф лайихлу тирла, ва адаз мал-девлетдин агъваллувални таганвайла?» Ада лагъана: «Гъакъикъатда, Аллагъди ам квел (*пачагъ яз*) хкъянава, ва (Ада) адаз (квейлай) артух ганва - гегъеншвал (*зурбавал*) чирвилера ва къуватлувал (*гужлувал*) беденда. Ва Аллагъди Вичин (*патай*) пачагъвал Вичиз кӀанидаз гузва. Ва Аллагъ - (регъимриз) гегъеншди, вири чизвайди я!

أَلَا تَقْتُلُوا قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نَقْتُلَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا
وَأَبْنَائِنَا فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ
تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
بِالظَّالِمِينَ ﴿٢٤٦﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ
لَكُمْ ظَالُوتَ مَلِكًا قَالُوا أَنَّى يَكُونُ لَهُ
الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ
وَلَمْ يَأْتِ سَعَةَ مِنَ الْمَالِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ
أَصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي
الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَن
يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٧﴾

248. Ва абурун пайгъамбарди абуруз лагъана: «Гъакъикъатда, ам (ТІáлұт) пачагъ тирвиллин лишан яз квез (*виликдай квевай душманри къакъуднавай* Таврат авай) сундух къведа, виче (квез) секинвал авай куь Раббидин патай, ва (гъакІни) «амукънавай шейэр» - Мусадин сихилди (*хзанди*) ва Гъарунан сихилди тунвайдакай (*аса, парталар, Кьуларин кІусар*), ам малаикри гваз гъида. Гъакъикъатда, а карда квез делил (*ишара*) ава (ТІáлұт *квел пачагъвилиз хкягъуниз*), эгер куьн муъминар ятІа!»

249. Ва ТІáлұт кьушунар галаз экъечІна яргъал фейила, ада лагъана: «Гъакъикъатда, Аллагъди квез вацІалди имтигъан ийизва - ни анай яд хъвайитІа, ам закай туш (*зи аскер туш, захъ галаз жедач*); ва ни ам дадмиш тавуртІа - ам закай я, -анжах вичин гъапалди (*са тІимил яд*) кяна къачурбур квачиз (*а кар ихтияр ава*). Ва (*вацІув агакъайла*) абуру (*чІехипайбуру*) анай хъвана, са тІимилбуру квачиз абурукай. Ва ам (ТІáлұт) ва адахъ галаз иман гъанвайбур (*тахминан: пуд вишни къад кас*) адалай (*вацІалай*) элячІайла (*ва душмандин чІехи кьушунар акурла*), абуру лагъана: «Къе чахъ Жáлұт-ахъ ва адан кьушунрихъ галаз (женг чІугвадай) такъат авач». (*Амма*) Аллагъдихъ галаз гуъруьшмиш хъунихъ якъиндиз инандирмишбуру лагъана: «Гъикъван тІимил тир дестейри

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ آدَمُ وَمُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُمْ إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٤٨﴾

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اعْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُّلتَمُوا اللَّهَ كَم مِّن فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةٌ كَثِيرَةٌ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٢٤٩﴾

(*жемятри*) гзаф тир дестейрал гъалибвал гъачуна Аллагъдин изиндалди!» Ва Аллагъ - сабурлубурухъ гала!

250. Ва абур Жалўтан ва адан аскеррин вилик акъатай Чавуз, абур лагъана: «Чи Рабби! «Элич» (*къура*) Вуна чал (чӀехи) сабур, ва чи кӀвачин кӀанер (*къадамар*) мягъкемар ая, ва кафир ксарин винел чаз гъалибвал (куьмек) це!»

251. Ва абур (*ТӀалўтан кьушунди*) абур (*кафирар*) магълуб авуна (*кукӀварна*) Аллагъдин изиндалди, ва Давуда Жалўт яна кьена. Ва Аллагъди адаз (*Давудаз*) пачагъвал ва арифдарвал (*пайгъамбарвал*) багъишна, ва (Ада) адаз чирвилерни гана, Вичиз кӀан хъайи. Ва эгер Аллагъди инсанар акъвазар тийиз хъанайтӀа: садбур (*кафирар*) муькуьбуралди (*муьминралди*), гъакъикъатда, ччил ЧӀур жедай (*къайдадай акъатдай*), амма Аллагъ - чӀехи регимдин сагъиб я (вири) алемар (*махлукъар*) патал!

252. Абур (*винидихъ къалурнавайбур*) - Аллагъдин аятар (*делилар, субутар*) я, Чна ваз абур кӀелзава гъакъ яз (*дуьздиз*), ва гъакъикъатда, вун, дугъриданни ракъурнавай Векилрикай (*расулрикай*) я!

253. Абур - расулар я, Чна абурукай садбуруз муькуьбурун вилик артухвал (*къетӀенвилер*) ганва: ава абурукай вичихъ (галаз) Аллагъ раханвайбур (*Муса ва Мугъаммад*), ва бязибур (Ада) (лап вини) дережайриз хкажнава (*Мугъаммад*

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٥٠﴾

فَهَرَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَءَاتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥١﴾

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لِمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥٢﴾

* تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَءَاتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ

пайгъамбар). Ва Марйаман хва Исадиз Чна ачух аламатар (*кераматар*) багъишна, ва Чна ам Пак Руьгъдалди (*Джабраил малаикдалди*) къуватлу авуна. Ва эгер Аллагъдиз кІан хъанайтІа, женг ЧІугвадачир абурулай гуьгъуьниз хъайибуру (*несилри*) сада-садан аксина - абурун патав ачух делилар (*лишанар*) атайдалай къулухъ. Амма абуру ччара хъана: ва хъана абурук (вичи) иман гъайидини, ва хъана абурук (вичи) кафирвал авурдини. Ва эгер Аллагъдиз кІан хъанайтІа, абуру сада садан аксина женг ЧІугвадачир, амма хъи Аллагъди Вичиз кІан хъайи кар ийизва!

254. Эй, иман гъанвайбуру! Харж ая куьне (*Аллагъдин рекъе*) Чна квез ганвай паярикай (*няметрикай - ферз закат це, садакъаяр це*) - виче я алишвериш (*савда авун*), я кІеви дуствал, я шафаат тежедай югъ (*Къияматдин Югъ*) къведалди. Ва кафирар - гъабур я зулумкара!

255. Аллагъ - авач илагъи (*ибадатдиз лайихлу тир*) Адалай гъейри, (Ам) - (Гъамиша) Чан Алайди, (вири затІар Вичиз муьгътеж яз, гъар са шей идара ийиз) Вири Къиле Тухузвайди я; Ам - я суствили (*муьргуь гъалди*) я ахвари «къазвай туш» (*Адак я суствал я ахвар акатзавай туш*); (са) Адаз талукъ я цавара вуч аватІани ва чилел вуч алатІани (*виридан иеси Ам* я). Вуж я ам Адан вилик шафаатвал

وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَقْتَتَلْنَا الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنْ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَقْتَتَلُوا وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿٢٥٣﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمْ يَوْمَ لَا بَيْعَ فِيهِ وَلَا حُلَّةَ وَلَا شَفْعَةً وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٥٤﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾

ийиз жедайди, Адан изин
 аваз авунилай гъейри?! Адаз
 чизва абурун вилик квайдени
 (гележегни) ва абурулай кьулухъ
 галайдени (хъана алатнавайди
 вири чизва), ва абуруз чизвач
 Адан чирвилерикай са шейни,
 Адаз (абуруз расулрилай чириз)
 кІан хъайи шейэрилай гъейри.
 Адан «Курсий»-да цавар ва чил
 (гегъенидиз) гъакънава (Адан
 Курсий гегъени я цаварилайни
 чилелай. Курсий- Аридихъ галаз
 алакъалу тир затІ я, Адан
 кІвачер эцигдай чка я - сагъабий
 Ибн Аббаса баян гузвайвал), ва
 (гъич) залан туш Адаз абур
 кьведни (цавар ва чил) хуьн; ва
 Ам - Вине Авайди, Чехиди я! (И
 аятдин тІвар «Аят-уль-Курсий»
 я, ам виридалайни зурба аят
 яз гъисабзава, ам гъар кІунин
 гуьгъуьнай, ва ксудайла, ва маса
 чкайрални кІелун гзаф лайихлу
 кар я!)

256. Динда мажбурун авач (Исламда
 иман гъунихъ масад мажбурун
 авач), гъакъикъатда, дуьз рехъ
 ягъалмишвилин рекъикай
 (тафаватлу хъана) ашкара (ачух)
 хъанва. Ва ни «ТІагъутдихъ»
 (Аллагъдилаи гъейри, амай вири
 гъуцарихъ) кафирвална, (Сад)
 Аллагъдихъ иман гъайитІа - ада
 лап «мягъкем гиг» («КІеви епинин
 мягъкем кыл») кІевиз кьунва, гъич
 садрани кьатІ тежедай. Ва Аллагъ
 - ван къведайди, вири чидайди я!

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ ۚ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ
 الْغَيِّ ۚ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ
 بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى
 لَا انْفِصَامَ لَهَا ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٦﴾

257. Аллагъ - иман гъанвайбурун
Валий (*Арха*) я: Ада абур
зулуматрай (*куфрдин*
мичливилерай) нурдихъ (*имандин*
экуьвилехъ) акъудзава. Ва чпи
кафирвал авурбуз - абурун архаяр
тІагъутар я, абур (тІагъутри) абур
(*имандин*) нурдай зулуматриз
(*куфрдин мичливилериз*) акъудзава.
Ахътинбур - ЦІун эгълияр я, абур
ана гъамишалугъ яз амукъда!

258. Бес акунвачни (*чизвачни*) ваз,
вичи Ибрагъимахъ галаз адан
Раббидин гъакъиндай гъуьжетар
авурди, Аллагъди адаз пачагъвал
ганва лугъуз (*ваз хабар тушни*
такабурлувал авур а пачагъдикай)
- Ибрагъима (адаз) лагъай ЧІавуз:
«Зи Рабби - Ам я (*махлукърал*) чан
гъизвайди ва чан къахчузвайди».
Ада (*пачагъди*) лагъана: «За
чан алаз тазва, ва за рекъинни
ийизва». Ибрагъима лагъана:
«(Бес), гъакъикъатда, Аллагъди
шамси (*рагъ*) машрикъ патай
гъизва (*хкажзава*), бес, вуна ам
магъриб (*рагъакІудай*) патай
къведайвал (*экъечІудайвал*) ая
тІун»?! Гъа инал а кафирвалайди
серсер («*лал*») хъана. Ва Аллагъди
зулумкарар дуьз рекъел гъидач
эхир!

259. Ва я (бес акунвачни ваз), вич -
къавар аватна абурал цлар ярх
хъанвай (михъиз харапІайриз
элкъуърна) баябан хъанвай
хуьруьн патавай фейидаз ухшар
тирди? Ада лагъана: «ГъикІ идал
чан хкида къван Аллагъди, ам

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ
الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
أُولَئِكَ لَهُمُ الظُّلُمَاتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ
النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ
النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٧﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ حَاجَّ إِبرَهيمَ فِي رَبِّهٖ
أَنۢ أَعَاتَهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذۜ قَالَ إِبرهيمُ
رَبِّیَ الَّذِیۡ یُحِیۡ وَیُمِیتُ قَالَ أَنَا أُحِیۡ
وَأُمِیتُ قَالَ إِبرهيمُ فَإِنَّ اللَّهَ یَأْتِی
بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ
الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِیۡ كَفَرَ وَاللَّهُ لَا
یَهْدِی الْقَوْمَ الظَّالِمِینَ ﴿٢٥٨﴾

أَوْ كَالَّذِیۡ مَرَّ عَلَیۡ قَرْیَةٍ وَهِيَ خَاوِیَةٌ
عَلَىٰ عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّىٰ یُحِیۡ هٰذِهِۦ اللَّهُ
بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مَاتَةً غَامِرَةً
بَعَثَهُۥ قَالَ كَم لَبِثْتُ

(михъиз) кьенвайдалай кьулухъ?»
 Ва Аллагъди ам кечмишарна
 (кьена) туна виш йисан кьене,
 ахпа адал чан хкана, (ва лагъана
 адаз): «Гъикъван вахтунда
 амукъна вун (кьенваз)?» Ада
 лагъана: «Зун амукъна - са югъ ва
 я йикъан са пай». Ада (Аллагъди)
 лагъана: «Туш, вун виш йисуз
 амукънава! Бес, килиг вун ви
 недай ва ви хъвадай шейэриз
 - абур (гъич) дегисни хъанвач
 (килиг Аллагъди а тIуьнар чIур
 хъуникай гъикI хвенватIа!), ва
 жуван ламразни килиг (гъикI Чна
 адал чан хканватIа- яни ибур вири
 делил я ваз Аллагъди кьенвайбурал
 чан хкидайди). Ва Чна вакай
 (вичикайни) ачух делил яз ийида
 инсанриз (а карда). Ва килиг вун
 а кIарабриз, Чна абур гъикI «хкаж
 хъийизватIа» (къахрэгъарзаватIа
 ва кIватI хъийизватIа), ахпа
 абурал гъикI Чна як алукизаватIа
 (ахпани адал чан хкизватIа)». Ва
 адаз а кар ачух (ашкара) хъайила,
 ада лагъана: «Заз чизва (хиве
 къазва, инанмиш я) - гъакъикъатда,
 Аллагъ вири крарал къудратлу
 тирди!»

260. Ва (рикIел гъваш эй, Пайгъамбар)
 Ибрагъима: «Рабби! Вуна
 къейибурал гъикI чан хкизватIа,
 заз къалура!» - лагъай вахт. Ада
 лагъана: «Бес, вун инанмиш
 хъанвачни?» Ада лагъана:
 «Гъелбетда, (зун инанмиш я)!
 Амма хъи, зи рикI секин хъун
 патал». Ада лагъана: «Къачу (вуна)
 къуд къуш, ва мукъув ая абур

قَالَ لَيْسَتْ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَل
 لَيْسَتْ مِائَةٌ عَامٍ فَأَنْظِرْ إِلَى طَعَامِكَ
 وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ وَأَنْظِرْ إِلَى حِمَارِكَ
 وَلِتَجْعَلَكَ آيَةً لِلنَّاسِ وَأَنْظِرْ إِلَى
 الْعِظَامِ كَيْفَ تُنْبِئُهَا ثُمَّ نَكَّسُهَا
 لِحِمَاً فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ
 عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦٠﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي
 الْمَوْتَى قَالَ أَوْلَمْ تُؤْمِنْ قَالَ بَلَىٰ وَلَٰكِن
 لِّيَظْمِنَ قَلْبِي قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِّنَ
 الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِنَّكَ تَمَّ أَجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ
 جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ أَدْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ
 سَعْيًا وَأَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦١﴾

жував, (ва туклуна пайи-паяр ая), ахпа абурукай тикеяр гъар са дагъдал эциг, ахпа абуруз эвера: абур ви патав тадиз (*зарбдиз*) къведа! Ва чир хьухъ ваз, бес, гъакъикъатда, Аллагъ - зурбади (*къудратлуди*), камаллуди тирди!»

261. Чпи, чпин мал-девлетар Аллагъдин рекъе харжзавайбурун мисал - вичяй ирид къил экъечІнавай гъар са къилени виш твар авай (*магъсулдин*) тварцин мисалдиз ухшар я, ва Аллагъди гзаф сеферра артухарда (саваб) Вичиз кІанидаз, ва Аллагъ - (регъимриз) гегъеншди, вири чизвайди я!

262. Чпи, чпин мал-девлетар Аллагъдин рекъе харжзавайбур, ахпани (чпи) авур харжийрин гуьгъуьна къехуьнар (*намусдик хкІурун, чинал элягъун*) ва «азият гун» (*гафуналди, кардалди*) ттун тийизвайбур - абуруз чпин саваб жеда абурун Раббидин патав, ва жедач абуруз кичІевал (*Ахиратда абур гуьзетзавай крарин гъакъиндай*), ва жедач абур пашманни (*и дуньяда алатай крарин патахъай*).

263. Дуьз (*хъсан*) гаф (*лагъана элкъуьрун саил*) ва багъишламишун (*ада ччин кІевилелди тІалаб авун*) - хийирлу я вичин гуьгъуьна «азият» (*туьгъмет*) авай садакъадилай, ва Аллагъ - девлетлуди (*са куьнизни муьгътеж туширди*), Мергъаматлуди (*милаимди*) я!

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَتَتْ سَنَابِلَ فِي
كُلِّ سُنْبَلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضْعِفُ
لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦١﴾

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
ثُمَّ لَا يَتَّبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَثًّا وَلَا أَدَى
لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٢﴾

* قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ
صَدَقَةٍ يَتَّبِعُهَا أَذَىٰ وَاللَّهُ غَنِيٌّ
حَلِيمٌ ﴿٢٦٣﴾

264. Эй, иман гъанвайбур (*Аллагъдихъ ва Эхиримжи Йикъахъ агъунвайбур*), куьне куь садакьяар чIур (*файдасуз*) ийимир къехуьнралди ва «азият гуналди» (*гафуналди, кардалди кефина эцягъуналди*) - вичи, вичин мал-девлет инсанриз къалурун (*абуруз аквадайвал гана абуру вичин тарифун*) патал харж ийизвай касди хъиз - вичини Аллагъдихъ ва Эхиримжи Йикъахъ инанмишвал тийиз. Ахътиндан мисал - винел (мублагъ) накъв алай цIалцIам рагун мисалдиз ухшар я - ва ингъе аниз къати марф яна ва ада ам (*раг*) къецIилдиз туна, алакъзавач абурувай чпи къазанмиш авурдакай са куьнин къванни менфят къачуз (*я ам элкъуьрна хкиз жезвач бегъердикай хийир къачудаивал, я ам садакья яз ганач саваб жедайвал. Гъа шI я -инсанриз къалурун патал чпин мал- девлетар харжзавайбурун карни*). - Ва Аллагъди кафир ксар дуьз рекъел гъидач эхир (*абуру ийизвай харжийрин гъакъиндайни ва маса крарани*)! -

265. Ва чпи, чпин мал-девлет Аллагъдин разивал къачун (*тIалабун*) патал ва чпин (чанарин) патай тестикъарун яз (*якъинвал аваз Адан ганвай гаф гъакъ тирди*) харжзавайбурун мисал ухшар я - тепедал алай багъдин мисалдиз: адаз къати марф яна ва ада вичин «недай затIар» (*майваяр*) къве сефер артух гъана, ва эгер адаз къати марф

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تُبْطِلُوْا
صَدَقٰتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْاَذٰى كَالَّذِيْ
يُنْفِقُ مَالَهُ رِيۡءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ
بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ
صَفْوٰنٍ عَلَيۡهِ تُرَابٌ فَاَصَابَهُ وَاِبۡلٌ
فَتَرَكَهُ صَلۡدًا لَا يَقْدِرُوْنَ عَلٰى شَيْءٍ
مِّمَّا كَسَبُوْا وَاللّٰهُ لَا يَهۡدِي الْقَوۡمَ
الْكٰفِرِيۡنَ ﴿٢٦٤﴾

وَمَثَلُ الَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اٰمُوٰلَهُمْ اَبۡتِغَاۤءَ
مَرۡصٰتِ اللّٰهِ وَتَثۡبِيۡتًا مِّنۡ اَنْفُسِهِمْ
كَمَثَلِ جَنۡةٍ رَّيۡبُوۡةٍ اَصَابَهَا وَاِبۡلٌ فَاَتٰتْ
اَكۡلَهَا ضَعۡفِيۡنَ فَاِنۡ لَّمۡ يُصۡبۡهَا وَاِبۡلٌ
فَطَلَّ وَاللّٰهُ بِمَا تَعۡمَلُوْنَ بَصِيۡرٌ ﴿٢٦٥﴾

ян тавуртІани тІимил (*куьлубь*)
марфни бес жезва (*артухан*
бегьер гуниз). Ва Аллагъдиз куьне
ийизвай амал (*крар*) аквазва!

266. Бес, квекай садаз къванни
кІан жедани (къван): вичихъ
хумраврин ва уьзуьмрин багъ
аваз вичин агъадихъайни вацІар
авахъна физвай, ва вичени адаз
гъар са жуьредин майваяр (*емишар*)
авай, ахпани вичив (атана)
къуьзуьвал агакъна вичихъни
акъалтзавай несил аваз, зайифбур
яз - адахъ (*а багъдихъ*) виче кудай
ялав авай тІурфан галукъна ва
ам кана (*Гъа ихътинди жеда гъал*
- чпи, михъи рикІелай тушиз маса
фикир аваз харжайбурун, абуруз
Къияматдин Юкъуз са савабни
жагъйдач)?! Гъа икІ - Аллагъди
квез аятрин (*делилрин*) баян гузва,
куьне (*хъсандиз*) фикир- фагъум
авун патал!

267. Эй, иман гъанвайбур! Харж ая
куьне (*Аллагъдин рекъе*) иердакай
(*гъалалдакай*) куьне къазанмиш
авур, ва (хъсанди) Чна квез чилай
акъудайдакайни (*бегьеррикай,*
магъсулрикай), ва къаст (*ният*)
ийимир куьне адакай писдал
(*усалдал*), куьне гъадакай гун
патал - ва куьне ам (*писди*)
къачудачир (*эгер квез ганайтІа*),
анжах «вилер акъална хъиз» адан
патахъай (*хуш тушиз къачудай*).
Ва чир хъухъ квез, гъакъикъатда,
Аллагъ - девлетлуди (*са куьнизни*
мугътеж туширди), гзаф
тарифлуди тирди!

أَبْوَدُّ أَحَدَكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةً مِّنْ
نَّجِيلٍ وَأَعْنَابٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَأَصَابَهُ
الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضِعْفًا فَأَصَابَهَا
إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ كَذَلِكَ
يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ
تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٦٦﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ
طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا
لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَتِمَّمُوا الْحَبِيبَ
مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِآخِذِيهِ إِلَّا أَنْ
تُعْضُوا فِيهِ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَمِيدٌ ﴿٢٦٧﴾

268. (Мискъивал, шкьяквал авун, ва пис, усал шей гун садакъадиз ам шейтІандин патай я, ва) ШейтІанди квез кесибвал «хиве къазва» (адалди кичІерар гузва), ва квез эмирзава мурдар (нагъакъан) крар авун. Ва Аллагъди квез хиве къазва Вичин патай (куь харжийрай Адан рекъе) багъишламишун (куь гунагъар) ва регъим (гзаф няметар), ва Аллагъ - (регъимриз) регъенши, вири чизвайди я!

269. Ада Вичиз кІанидаз камаллувал (арифдарвал) багъишзава, ва низ камаллувал ганватІа, гъакъикъатда, адаз гзаф (еке) хийир багъишанава. Ва рикел гъана менфят (ибрет) къачуда (несигъатдикай) - анжах акъулдин (къанажагълувилін) сагъибри!

270. Ва куьне харж авур гъар са харжи (Аллагъдин рекъе), ва незуър авур гъар са незуър - гъакъикъатда, Аллагъдиз ам чизва. Ва (закатар, садакъаяр гун тийизвай) зулумкарриз куьмекчяр жедач (Ахиратда азабдикай хуьдай)!

271. Эгер куьне (гузвай) садакъаяр ашкара ийизватІа - хъсан кар я ам (садакъаяр ачухдиз гун); ва эгер куьне абур (гузвай садакъаяр) чуьнуьх (чинеба) ийизватІа ва (куьне) абур кесибриз гузватІа - ам куьн патал мадни хийирлу я, ва (а садакъайрин эвезда) Ада квелай куь (бязи) пис крар алудда (куь гунагърилай гъил къачуда). Ва Аллагъдиз куьне ийизвай амалрикай (вири) хабар ава!

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٨﴾

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَن يَشَاءُ وَمَن يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٦٩﴾

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِّن نَّفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِّنْ نَّذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٢٧٠﴾

إِن تُبَدُّوا الصَّدَقَاتِ فَبِعَمَّا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَذُكِّرْ عَنْكُمْ مِّن سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٧١﴾

272. - Абур Дуъз рекъел (*имандал*) гъун вал алач (*вал алайди анжах Дин агакъарун я*), амма Аллагъди Дуъз рекъел гъизва Вичиз кІан хъайиди. - Ва вуч куъне харж авуртІани хийирдикай (*мал-девлетдикай*) - ам куън чеб патал я. Ва куъне (*эй, муъминар*) анжах Аллагъдин Чин (*Адан разивал къачун*) патал харжзава (*анжах гъакІ ая*)! Ва вуч куъне харж авуртІани хийирдикай (*мал-девлетдикай*) квеv ам (*адан саваб*) тамамвилелди ахгакъда, ва квеv са зулумни (*эвез кимиз гун*) жедач!

273. (*Садакъаяр, куъмекар це куъне муъмин*) Кесибриз, чеб Аллагъдин рекъе (*джигъад патал*) «акъваз хъанвайбуруз», чпивай чилел (*алишвершидин ва я маса кеспи авунин рекъериз*) физ- квеv тежезвайбуруз (*джигъаддин кардал машгъул яз*). (Абурун гъал) тийижир касди, абурун утанмишвилай (*намуслувилай, нефс хуъзвайбурукай тирвилай*) абур девлетлуяр (*муъгътеж туширбур*) яз гъисабда, ваз абур абурун лишанрай чир жеда - абуру гъавалат хъана инсанривай тІалабдач. Ва вуч куъне хийирдикай (*мал- девлетдикай*) харж авуртІани, гъакъикъатда, Аллагъдиз ам хъсан чизва (*ва чІехи саваб гуда*)!

274. Чпи, чпин мал-девлет йифизни юкъузни, чинибани ачухдизни (*Аллагъдин рекъе*) харжзавайбур - абуруз чпин саваб чпин Раббидин патав гъазурнава, ва жедач абуруз кичІевал (*Ахиратда абур*

* لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَأَنْفُسِكُمْ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا أَنْتَعَاءَ وَجْهِ اللَّهِ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفِّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٢﴾

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَقُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَافًا وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَالِمٌ ﴿٢٧٣﴾

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٤﴾

гъзетзавай крарин гъакъиндай), ва жедач абур пашманни (и дуьньяда гъилияй акъатай мумкинвилерин гъакъиндай)!

275. Чпи, «рибá» (*селем* - яни пул буржуна вугуз винелай къахчур артуханди) незвайбур - къарагъда (*Къияматдин Юквз сурарай*) вич шейтанди «хкуърна» чабалмишвиле (*жунувиле*) авайди къарагъдайди хъиз. Ам - абур: «бес, алишвериш (*алвер*) «рибá» (*селем*) хъиз я» лагъайвиляй я. Ва Аллагъди - алишвериш гъалал авунва ва «рибá» гъарам авунва. Ва нив абуркай вичин Раббидин патай тир несигъат («*рибá*» гъарам авунвайди хабар) агакъайтIа ва ада (*а гунагъ кар*) акъвазарайтIа - адаз виликдай авурди (*къадагъа агакъдалди авурди*) амукъда, ва адан кар (*эвез*) Аллагъдив гва; ва вуж (элкъвена) хтайтIа а кардихъ (*мад «рибá» - далди маишгъул хъайитIа*) - абур ЦIун «сагъибар» жеда, абур ана гъамишалугъ яз амукъда!

276. Аллагъди «рибá» (*селем адакай хъайи къазанжи*) пучда ва садакъаяр артмишда (*абур гзафарда, саваб артухарда, адаз мадни берекатлу ийида*). - Ва Аллагъдиз кIандач гъар са «кафир тир гунагъкар кас»! -

277. Гъакъикъатда, чпи - иман гъана ва диндар амал авуна ва капI къилиз акъудна ва закат гайибур - абуроз чпин саваб абурун Раббидин патав гъазурнава, ва жедач абуроз кичIевал (*Ахиратда*),

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا
كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ
الْمَسِيءِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ
الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا
فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَاتَّبَعَهَا
فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ
عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿٢٧٥﴾

يَمَحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرِي الصَّدَقَاتِ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ﴿٢٧٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَعَاتَوْا الزَّكَاةَ لَهُمْ
أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٧﴾

ва жедач абур пашманни (*и дуьньяда чпин гъилай акъатай крарал*)! -

278. Эй, иман гъанвайбур! Киче хъухъ квез Аллагъдикай, ва (*къахчун тавуна*) тур куьне «риба́»-дикай амуькнавайди (*къадагъа къведалди куьне авур «риба́» -дин крарай къвезвай къазанжи къахчумир*), эгер куьн (*гъакъикъи*) муъминар ятIа.

279. Ва эгер куьне (*а эмир кылиз акъуд*) тавуртIа, малум хъухъ (*якъиндиз чир хъухъ*) квез (*куь аксина жедай*) дяведикай Аллагъдин ва Адан расулдин патай, ва эгер куьне («риба́»-дикай) туба авуртIа - квез куь асул мал амуькда (*куьне вугай бурж винелай артуханди алачиз къахчун лазим я*). Куьнени (*масадаз зулум авун жедач (вуганвай буржунилай артуханди къахчуз)* ва квезни зулум жедач (*вугай буржар кими тушиз къахчурла*)!

280. Ва эгер (куь бурж алай кас) ятIа - «кIеве авайди» (*бурж вахкуз тежезвайди*) яз хъайитIа, (*а чIавуз куьне*) гуьзлемишун (*адаз муьгълет хгун*) лазим я (адан) гъал регъят жедалди (*мумкинвал хъана вахкудалди*). Ва куьне (*а бурж ва я адан са пай багъиш авун*) садакъа авун (адаз) - ам куьн патал мадни хийирлу я (*и дуьньядани ва Ахиратдани*), эгер квез чиз хъанайтIа (*а кар*)!

281. Ва киче хъухъ (квез *эй, инсанар*) а Йикъакай - виче куьн Аллагъдин патав хкидай, ахпа гъар са чандив вичи къазанмишайди (*авур крарин эвез*) тамамвилелди агакъарда,

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اتَّقُوا اللّٰهَ وَذَرُوْا
مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَاۤاِ اِنَّ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٢٧٨﴾

فَاِنْ لَّمْ تَفْعَلُوْا فَاذْنُوْا بِحَرْبٍ مِّنَ اللّٰهِ
وَرَسُوْلِهٖۤ ؕ وَاِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوْسٌ
اَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُوْنَ وَلَا تُظْلَمُوْنَ ﴿٢٧٩﴾

وَاِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ اِلٰى مٰيسِرَةٍ
وَاَنْ تَصَدَّقُوْا خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُوْنَ ﴿٢٨٠﴾

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُوْنَ فِيْهِ اِلَى اللّٰهِ ثُمَّ
تُوْفٰى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا
يُظْلَمُوْنَ ﴿٢٨١﴾

ва абуруз зулумни ийидач (авур диндар крар тИмилар тавуна ва гунагъарни артухар тавуна - дуьз звез гуда)!

282. Эй, иман гъанвайбур! Куьне сада - садав бурж (буржуна пул ва я маса затIар) вугудайла тайинарнавай вахтуналди - куьне ам кхьихь. Ва къуй куь арада (а КIвалах) «кхьинардай касди» адалатлудаказ кхьирай. Ва къуй ваь талагърай «кхьинардай касди» (вичивай кхьин тIалабайла) Аллагъди вичиз чирнавайвал кхьиз. Ва къуй ада кхьирай, ва къуй вичел бурж алайда лугъуз («кхьинардай касди») кхьирай, ва къуй (адаз) Аллагъдикай - вичин Раббидикай кичIе хьурай ва ада адакай (вичел алай буржуникай) са затIни (чинебадаказ, уюнралди) кими (тIимил) тавурай. Ва эгер «вичел бурж алайди» сефигъди (акъулдиз къезилди) ва я зайифди (гъвечIиди) ятIа ва я ам вичивай «(кхьин патал) лугъуз» тежезвайди яз хъайитIа (лал яз), - къуй адан архади (къаюмди) «(кхьин патал) лугъурай», адалатлувилелди. Ва куьне (а икърардиз буржунин гъакъиндай кхьизвай) шагъидар яхъ куь итимрикай (мусурманрикай) къве кас. Ва эгер къве итим авачиз хъайитIа - (а чIавуз) са итимни къве дишегъли, (вични) куьн рази тирбурукай абур шагъидар хъунал; (та, эгер) сад (а къве папакай) ягъалмиш хъайитIа - рикIел хкидайвал абурукай къведакай сада муькуьдан. Ва

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ
إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَآكْتُمُوهُ وَلْيَكْتُبْ
بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ
أَنْ يَكْتُوبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ
وَلْيَمْلِكِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ
رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ
الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا
أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيَمْلِكْ
وَلْيُؤْمَرْ بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ
مِنْ رِّجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ
فَرَجُلٌ وَأَمْرَأَتَانِ مِمَّن تَرْضَوْنَ مِنَ
الشُّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ
إِحْدَاهُمَا الْآخْرَىٰ وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ
إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْمَؤُا أَنْ تَكْتُمُوهُ
صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلِهِ ذَٰلِكُمْ
أَفْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمٌ لِلشُّهَدَةِ
وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ تَكُونَ
تِجْرَةً حَاصِرَةٌ تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ
فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُمُوهَا
وَأَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ
وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفَعَّلُوا فَإِنَّهُ فَسُوقٌ
بِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ
وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

къуй шагьидрини ваъ талагърай, абуруз эвер гайила (*шагьидар хьуниз ва шагьидвал авуниз*). Ва куълягъ (*сугъул, кирагъ*) жемир квез ам (*буржунин икърар*) кхъиз - гъвечИди хъайитІани (*бурж*) ва я екеди хъайитІани - адан (лазим) вахтуналди. Ам (*а крар авун*) куън патал - лапни адалатлу хьун я Аллагъдин вилик, ва лап дуъзвал я шагьидвал авуниз (*зурба куъмек я дуъздаказ шагьидвалуниз*), ва мадни мукъвал хьун я квез (*бурждин карда*) шаклувал тахьуниз. Амма эгер ам гъиляй-гъилиз ийизвай аришвериш яз хъайитІа куъ арада тухузвай, - (а ЧАвуз) куъне ам кхьин тавуртІа квез гунагъ авач. Ва шагьидар яхъ куъне сада- садахъ аришвериш (-дин икърар) ийидайла. Ва ихтияр авач (*бурж вугайдаз ва бурж къачурдаз*) шагьидвалзавайдаз ва «кхьинардай касдиз» зарар гуз (гъакІни ихтияр авач шагьидвалзавайдаз ва «кхьинардай касдиз» чпи зарар гуз *бурж вугайдаз ва бурж къачурдаз*); ва эгер куъне (а *къадагъа* кар) авуртІа, гъакъикъатда, ам куъ патай (еке) гунагъ авун (*Аллагъдиз муьтІуьгъвиляй экъечІун*) я. Ва кичІе хъухъ (квез) Аллагъдикай ва Аллагъди квез чирвилер гуда. Ва Аллагъдиз гъар са шей (хъсандиз) чизва!

283. Ва эгер куън сеферда (*рекъе*) аваз хъайитІа ва квез «кхьинардай кас» (*ва шагьидар*) жагъун тавуртІа, а ЧАвуз (*бурж къачузвайда вугун*

* وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا
فَرِهْنُمْ مَقْبُوضَةً فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم
بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي أُؤْتِنَ أَمَنَّتَهُ

лазим я бурж вугузвайдав) гирав (залук, замин) (бурж вугайдан) гъиле жедай. Ва эгера куъне сада садаз ихтибарзаватIа (бес, гунагъ авач квез эгер куъне икърар кхъин тавуртIа, шагъидар къун тавуртIа ва гирав вугун тавуртIа, ва а бурж аманат яз амукъзава бурж алайдан хиве)- (ва) къуй низ ихтибарнавайтIа ада (масада вичел ихтибарнавай) аманат (бурж) адá хъувурай (захгурай иесидив вахтунда ва тамамдиз), ва къуй адаз Аллагъдикай - вичин Раббидикай кичIе хъурай (ва буржуни иесидиз хиянат тавурай). Ва (эгер бурж алайда инкар авуртIа вичел алай бурж) - бес, куъне (шагъидри) авур шагъидвал чъунуьхмир, ва ни а кар чъунуьхайтIа (гизлемишайтIа) - бес, гъакъикъатда, адан рикI гунагълуди (вафасузди, хаинди) я! Ва Аллагъдиз куъне ийизвай амалар (вири) чизва (ва эвез гуда)!

284. (Са) Аллагъдиз талукъ я цавара вуч аватIани ва чилел вуч алатIани (виридан иеси Аллагъ я, Ада абур вири халкънава, Адаз махлукъри ийизвай крар вири чизва, ва Ада абуроз гъахъ-гъисаб хъийида)! Ва куъне винел акъудайтIани куь чанара (рукIера) авайди ва я чъунуьхарайтIани - Аллагъди квез адан гъахъ-гъисаб ийида; ва Вичиз кIанидаз Ада багъишламишда ва Вичиз кIанидаз Ада азаб гуда. Ва Аллагъ вири крарал къудратлу я (Адавай гъар са кар алакьда, Адавай тежедай са карни авач)!

وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ
وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ عِندَ اللَّهِ
وَاللَّهُ

بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَإِنْ تُبَدُّوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفَوْهُ
يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللَّهُ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ
وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

قَدِيرٌ

285. Иман гъанва расулди (*Мугъаммад пайгъамбарди*) вичиз вичин Раббидин патай (авудна) ракъурнавайдахъ (*Къуръандихъ*) ва (*гъакИни*) муъминри. Вирида (абуру) - иман гъанва Аллагъдихъ, Адан малаикрихъ, Адан Ктабрихъ, ва Адан расулрихъ. (*Абуру лугъузва*): «Чна фаркъ (*тафават*) твазвач садан арадани Адан расулрикай (*садахъ иман гъиз муъкуьдахъ кафирвализ*). Ва абуру расулди ва муъминри лугъузва: «Чаз ван хъанва (*я Рабби, Вуна авудна ракъурнавай эмиррин ва къадагъайрин*) ва чун табий хъанва! Чи Рабби, Ви багъишламишун (чна тIалабзава *ва умудзава*), ва Ви патав я (чи виридан элкъвена) хтун!»

286. Аллагъди чандин (*нефесдин*) хиве твазвач (са карни) - адалай алакъдайдалай гъейри (*Ада са чандивайни тIалабзавач адавай тежедай кар, Ада адан хиве адаз такъат авай кар эцигзава*). Адаз (*чандиз*) жедайди вичи къазанмишайди я (*авур хийир крарин саваб адаз жеда*), ва адаз акси жедайдини вичи къазанмишайди я (*авур пис крарин гунагъни адаз жеда*). «Чи Рабби! Вуна чаз жаза гумир (*туьнбуьгъ ийимир*) - (*Вуна эмирай кар*) эгер чи риклелай алатайтIа ва я (*Вуна къадагъанвай кардин гъакъиндай*) чун хатIа (*гъалатI*) хъайитIа. Чи Рабби! Ва эцигмир (*Вуна*) чи хиве «залан кар» (*къилиз акъудиз лап четин икърарар*), Вуна чалай вилик

عَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ
وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ عَامَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ
وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نَقْرُقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ
رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ
رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾

لَا يَكْفُرُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا
كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا
تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا
تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحْمِلْنَا مَا لَا
طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا
وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ
الْكَافِرِينَ ﴿٢٨٦﴾

хъайибурун хиве ам эцигайвал.
Чи Рабби! Ва эцигмир (Вуна)
чи хиве (*вичин патяхъай*) чаз
такъат авачир крар (*гумир Вуна
чаз чавай кылиз акъудиз тежедай
эмирар, ва гумир Вуна чаз чавай
дурум гуз (эхиз) тежедай балаяр,
мусибатар*). Афивал ая (Вуна) чаз
(*чи гунагърилай гъил къачуз*), ва
багъишламиша чаз (*чи писвилер*),
ва регъим ая (Вуна) чаз (*чIехи
регъимдалди*)! Вун я - чи Арха
(*Куъмекдайди, чун хуъзвайди, чи
уъмуърдин крар кыле тухузвайди*) -
куъмек це Вуна чаз кафир ксарин
винел гъалибвал къачуз!»

سُورَةُ آلِ الْعِمْرَانَ

3 - Сура: «Али Гимран» (Имранан хзан)

Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Алиф, лям, мїм.
2. Аллагь - авач (*ибадат авуниз лайихлу тир маса*) илагьни Адалай гьейри, (Ам) - (Гьамиша) Чан Алайди, (вири затІар Вичиз муьтеж яз гьар са шей идара ийиз) Вири Кьиле Тухузвайди я!
3. Ада (авудна) ракъурнава вал Ктаб гьахъ аваз, адалай вилик хьайибур тестикьар ийиз, ва Ада (авудна) ракъурнава Таврат ва Инжил,
4. Виликдай (*Кьурьандилай вилик*), инсанриз (Дуьз рекьин) регьбервал яз, ва (*гьакІни*) (авудна) ракъурнава Ада «Фаркь Ийидайди» (*гьахъ ва таб ччара ийидай ктаб Кьурьан*). Гьакьикъатда, Аллагьдин аятрихъ кафирвал авурбуруз кІеви азаб жеда. Ва Аллагь - гзаф гужлуди, (*Адан аятар, делилар инкар авур кафиррилай*) интикьам (*кьисас*) кьачунин сагьиб я!
5. Гьакьикъатда, Аллагьдикай я чилел я цавара са шейни чуьнуьх туш.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الم ﴿١﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ﴿٢﴾

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنجِيلَ ﴿٣﴾

مِن قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَأَنزَلَ الْفُرْقَانَ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ﴿٤﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٥﴾

6. Ам (*са Аллагъ*) я - квез суьрет (*къамат*) гузвайди (*куь*) «дидейрин руфунра» (*«аялдин Квале»*)
Вичиз КІани жуьре, авач илаѓы Адалай гъейри - Къудратлудалай, Камаллудалай!
7. Ам (*са Аллагъ*) я - (авудна) ракъурнавайди вал Ктаб (*Къуръан*), ава ана «(мягкем) ачух манадин» аятар чеб Ктабдин «диде (*асул*)» тир ва масабурни (*аятар*) - «(сад хътин са шумуд мана авай, *гъар сад абурукай а аятдин гъакъикъи мана хъуниз дуьз къвезвай*) ачухсузбур». Ва чпин рикІера «ян гун» (*дуьзвеликай къерехдиз экъечун*) авайбур, абур ада авай «(сад хътин са шумуд мана авай) ачухсузвал авайбуруз» табий жезва, фитне тІалабиз (*тваз*) ва адан баян тІалабиз (чпин гъевесрихъ къадайвал), ва адан баян са Аллагъдилай гъейри садазни чизвач. Ва «(Ктабдикай) дерин чирвилер авайбуру» (*чирвилера мягкембур*) лугъузва: «Чун адахъ инанмиш я, вири чи Раббидин патай я». Ва рикІел гъана менфят (*ибрет*) къачуда (*несигъатдикай*) - анжах (*дуьз*) акъулдин саѓибри!
8. (*Ва абуру гъакІни лугъузва*): «Чи Рабби! Элкъурмир Вуна чи рикІер (гъахъдикай, *ян гуз тамир патахъ*) Вуна чун дуьз рекъел гъайидалай къулухъ, ва чаз Ви патай регъим баѓъиш (*пишкеш*) ая: гъакъикъатда, (са) Вун я - Гзаф Пишкеш Ийидайди!

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦﴾

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخْرَى مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٧﴾

رَبَّنَا لَا تُرِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٨﴾

9. Чи Рабби! Гьакъикъатда, Вуна кIватI хъийида инсанар (*вири санал*), виче (*вичин гьакъиндай*) са шакни авачир Югъ патал (*Къияматдин Юкъуз*). Гьакъикъатда, Аллагъди «гаф ганвай кар» гъич чIурдач!»
10. Гьакъикъатда, кафирвал авурбуруз - абурун мал-девлетди ва я абурун веледри Аллагъдикай (*Адан азабдикай*) хуьнин карда гъич са куьмекни гудач. Ва ахьгинбур - ЦIуз «кудай затIар» жеда.
11. (Кафирвал авурбурун кар ва абурун жаза) фиръавандин жемятдин ва абурулай вилик хъайи (кафир) халкъарин деб хъиз я. Абуру Чи делилар таб яз къуна, ва (мукъвара) Аллагъди абуру жазаламишна абурун гунагъриз килигна. Ва Аллагъ - гужлу (*Кевеи*) жаза гудайди я!
12. Лагъ (*эй, Пайгъамбар*) кафирвал авурбуруз (*чувуд- дин гвайбуруз, мушрикриз*): «Куьн магълуб ийида (*квел винел пад къачуда и дуьньяда*), ва (*Ахиратда*) Жегъеннемдизни куьн кIватI хъийида. Ва гьикъван пис мес («*къаткидай чка*») я ам!»
13. Гьакъикъатда, квез (*эй, чувуд-дин гвайбур*) делил (*шара*) авай сад-садал гуьруьшмиш хъайи къве дестеда (*Бадр гъазаватда*): са дестеди Аллагъдин рекъе женг чIугвазва (*Пайгъамбарди ва мусурманри*), ва муькуьди - кафир (десте) я, абуруз абуру (*муьминрин десте*) чеб къван къвед (*чпелай сефер артух*) аваз акуна - чпин

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِعَادَ ﴿٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِي عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ﴿١٠﴾

كَذَّابٍ عَالٍ فِرْعَوْنُ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١١﴾

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُحْشَرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَيَسُوسُ الْأُمَمَاءُ ﴿١٢﴾

قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا فِئَةٌ تَقْتُلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَأَىٰ الْعَيْنُ وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَن يَشَاءُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿١٣﴾

вилерай (*къатГунрай*). Ва Аллагьди Вичин куьмекдалди Вичиз кІанидаз куьмек (*къуват*) гузва. Гьакъикъатда, а карда ибрет ава басаратвилин сагъибриз (*кар къатГидай, аквадай вилер авай ксариз*)!

14. Инсанриз, иер яз къалурнава кІан хьун лезетар (*гъевесар*): дишеглияр, рухваяр, лап гзаф кІватІнавай къизилрин ва гимишрин къинтІарар (*сан-гъисаб авачир къван девлетар*), тагъма алай (гуьрчег) балкІанар, малар (*девяр, калер, хпер*), ва (цанвай) никІер (*багълар*) (*инсанриз а затІар гуьрчег яз къалурнава, ва гъавиляй инсандиз абур гзф тамарзу я*). Абур - и дуьньядин уьмуьрдин алатдай няметар (*фана манфятар*) я, амма Аллагъ - Адахъ ава хъсан «хкведай чка» (ва суваб - *Женнет*)!

15. Лагъ (*эй, Пайгъамбар*): «Хабар гудани за квез адалай вуч хъсан ятІа?» Чпи, (Аллагъдикай) кичІевал авурбуруз (*Адан эмирар къилиз акъудиз ва Адан къадагъайрикай яргъа жез*) - (абуруз) чпин Раббидин патав гъазурнава Женнетдин багълар чпин агъадихъай вацІар авахъзавай (*Женнетда авай кІвалерин, тарарин кІаникай*), (абур) ана гъамишалугъ яз амуькдай, ва (*чиркерикай, «вацра къилерикай», пис къилихрикай...*) миxъи папар, ва Аллагъдин патай разивал». - Ва Аллагъдиз (*Вичин*) лукІар акваз я (*абурун вири крап чизва*). -

رُزِيَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ
النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ
الْمَمْنُنَةِ مِنَ الدَّهَبِ وَالْفِضَّةِ
وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ
وَالْخَرَبِ ذَلِكَ مَتْنَعُ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَتَابِ ﴿١٤﴾

* قُلْ أُوذِيْتُكُمْ بِيحْيَىٰ مِنَ دَالِكُمْ
لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ
مُّطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ
بِالْعِبَادِ ﴿١٥﴾

16. Чпи (Аллагъдикай кичЕвализ ва) лугъзвайбуруз: «Чи Рабби! Гъакъикъатда, чна иман гъанва (*Вахъ, ва табий хъанва Ви расулдиз*), бес, багъишламиша Вуна чаз чи гунагъар, ва хуьх (Вуна) чун ЦIун азабдикай!»
17. (Абур - яни Аллагъдикай кичЕбур - я) - сабурлубур (*kapI- mIaat авунал, гунагърикай яргъа хъунал, къисмет-къадардин четинвилерал*), керчекбур (*дугърибур*), лап итIаатлубур (*Аллагъдиз*), (Аллагъдин рекъе) харжзавайбур, ва йифен эхирра (*эв ахъа жедалди*) астагъфир ийизвайбур.
18. Шагъидвалнава Аллагъди: гъакъикъатда, авач (*ибадат авуниз лайихлу тир*) илагъи Адалай гъейри, ва (*шагъидвалнава а кардиз*) малаикри ва чирвилер авайбуру (*алим ксари*) - (*ва гъакIни шагъидвалнава Аллагъди, ва малаикри, ва алим ксари*) (Ада вири кра) адалатлувал кыле тухузвайди (*ва я: шагъидвалнава а кардиз* - адалатлувал кылиз акъудун яз). Авач илагъи Адалай гъейри - Зурбадалай (*Къудратлудалай*), Камаллудалай!
19. Гъакъикъатда, Аллагъдин вилик (дуьз) дин (*са вичел Ам рази тир, ва Ада Вичин пайгъамбаррилай ракъурнавай дин са*) - Ислам я (*Ислам - Аллагъдиз михъиз муьтIуьгъ хъун я*). Ва ччара хъана - чпиз Ктаб аганвайбур (*абурун арада чаравилер, аксивилер, зидвилер хъана ва kapIалриз пай хъана*) - анжах, абуроз (*Аллагъдин патай*

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّا أَمَمًا فَأَغْفِرْ
لَنَا ذُنُوبَنَا وَفَنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٦﴾

الصَّالِحِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ
وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ﴿١٧﴾

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
وَالْمَلَكُوتَ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ اللَّهِ الْأَسْلَمُ وَمَا
أَخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ
بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًا بَيْنَهُمْ وَمَنْ
يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ
الْحِسَابِ ﴿١٩﴾

пайгъамбарар ракъурна) чирвилер атайдалай къулухъ, абурун арадавай зулумдиз (*пехилвиллиз, дуъньядин қрари темягъ тухуниз*) килигна. Ва ни Аллагъдин аятрихъ (делилрихъ, ишарайрихъ) кафирвал авуртІа - гъакъикъатда, Аллагъ гъахъ-гъисаб тадиз ийидайди (*фад эвез гудайди*) я!

20. Ва эгер абуру (*Ктаб- эгълийри, эй, Пайгъамбар*) вахъ галаз гъуъжетар авуртІа (*тавгъиддин - яни Аллагъдин садвиллин- гъакъиндай, вуна абурув делилар агакъарайдалай къулухъ*), (*вуна абуруз*) лагъ: «За зи чин (*жуван чан*) са Аллагъдиз муътІуъгъарнава ва заз табиий хъайибуруни (*муъминрини*)». Ва лагъ (вуна), чпиз Ктаб атанвайбурузни ва савадсузбурузни (*авам мушрик- арабризи*): «Куъне (Аллагъдиз) муътІугъвалнавани (*куън мусурманар жезвани*)?» Эгер абуру (Аллагъдиз) муътІуъгъвал авуртІа (*эгер абур мусурманар хъайитІа*) - абур Дуъз рекъел ала; ва эгер абур (элкъвена) къулухъ хъайитІа - вал алай везифа анжах (*дин*) агакъарун я. Ва Аллагъдиз (*Вичин*) лукІар аквазва (*ва вири чизва*)!

21. Гъакъикъатда, чпи, Аллагъдин делилрихъ (*аятрихъ*) кафирвалзавайбур ва пайгъамбарар (ягъиз) рекъизвайбур са гъакъни авачиз, ва чпи, адалатлувал эмирзавайбур инсанрикай (ягъиз) рекъизвайбур (*ибур чувуд -дин гвайбуру авур қрар я*) - (вуна абуруз) азиятлу азабдин «шад» хабар це!

فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسَلَمْتُ لِلَّهِ
وَمَنْ آتَبَعَنِّي وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
وَالْأُمِّيِّينَ ءَأَسَلَمْتُمْ فَإِنْ أَسَلَمُوا فَقَدِ
أَهْتَدُوا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ
وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ
وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّاتِ بَعْدَ حَقِّهَا وَيَقْتُلُونَ
الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ
فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢١﴾

22. Ахьтинбур - абурун авур (*диндар*) амал чIур (*гъаваян, файдасуз*) хьанвайбур я и дувьндани ва Ахиратдани, ва жедач абуруз куьмек гудайбурни!
23. Бес, ваз акулачни (*эй, Пайгъамбар*) (*Аллагъди*) чпиз Ктабдикай несиб (*пай*) ганвайбур (*чувуд- дин гвайбур*), абуруз эверайла Аллагъдин Ктабдихъ (*Къуръандихъ, адалди*) абурун арада дуван авун патал (*чпин арада чаравилер хьанвай крара*)?! Ахпа (*эгер Аллагъди Ктабда къалурнавай къарар абурун гъевесрихъ кьун тавуртIа*) абурукай са пай (*са кIватIал*) къулухъ жезва (*абуру къабулзавач*), чебни (*гъакъдикай*) элкъвенваз.
24. Ам (*абур гъахъдикай элкъуьн*) - абуру: «Гъич хкIадач чак ЦIай, анжах гъисабай (*къадап тайин*) йикъарилай гъейри!» лагъайвиляй (*гъакI фикирайвиляй*) я, ва алдатмишарна абур чпин диндин карда абуру къундармишай карди (*абуру авур тапаррин инандирмишвилери*).
25. Ва бес, гъикI жеда (*абурун гъал*) Чна абур кIватI хъувурла виче (*вичин гъакъиндай*) са шакни авачир Югъ патал (*Къияматдин Юкъуз*), ва гъар са чандив вичи къазанмишайди тамамвилелди агакъарайла - абуруз зулумни тавуна?!
26. Лагъ (вуна, *эй, Пайгъамбар*): «Я Аллагъ, пачагъвилин Иеси (*вири ихтиярар гвайди, гьукум гъиле авайди*)! Ваз кIанидаз Вуна пачагъвал (*агъавал, девлет*) гузва,

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتِ أَعْمَالُهُمْ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ ﴿٢٢﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أَوْثُوا نَصِيبًا مِّنَ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِذْ جَاءُوا بِاللَّهِ
لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِّنْهُمْ
وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَن نَّمَسَّنَا النَّارَ إِلَّا
أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ ۗ وَعَرَّهَمُ فِي دِينِهِمْ مَا
كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾

فَكَيْفَ إِذَا جَمَعْتَهُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ
وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٥﴾

قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمَلِكَ
مِن تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمَلِكَ مِمَّن تَشَاءُ
وَتُعْزِزُ مَن تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَن تَشَاءُ

ва Ваз кІанидавай Вуна пачагъвал (агъавал, девлетар) къахчузва, ва Ваз кІаниди Вуна гъейбатлу ийизва (адаз чІехи дережа гузва), ва Ваз кІанидаз Вуна агъузвал (усалвал) гузва, Ви гъиле ава (вири) хийир, гъакъикъатда, Вун вири крарал къудратлу я!

27. Вуна йиф йикъа твазва (югъ яргъи ийизва йиф куьруь ийиз) ва югъ йифе твазва (йиф яргъи ийизва югъ куьруь ийиз), ва (Вуна) чан алай затІ акъудзава чан алачирдай, ва чан алачир затІ акъудзава чан алайдай, ва Ваз кІанидаз Вуна паяр (ризкы, няметар) гузва къадар-гъисаб авачиз!»

28. Къуй муъминри кафирар (кІани) дустар ва куьмекчияр яз къун тавурай муъминрин ериндал (муъминар туна), ва ни а кар авуртІа - Аллагъдихъ галаз адан са карни авач (ам Аллагъдикай яргъа хъанва)! Анжах, (куьн зайиф яз абурукай къурхувал аваз) квез игътиятвал яз куьне ийиз хъайитІа (рикІе кІанивал авачиз винелай дуствал ийидай ихтияр ава вахтуналди). Ва Аллагъди квез Вичикай игътиятвал авунин хабар гузва, ва Аллагъдин патав я - (элкъвена) хтун (виридан)!

29. Лагъ (вуна муъминриз): «Нагагъ, куьне куь хурара авайди чуьнуьхарайтІани ва я куьне ам винел (ачухдал) акъудайтІани - Аллагъдиз адакай чизва: ва Адаз чизва цавара вуч аватІани ва чилел вуч алатІани. Ва Аллагъ - вири крарал къудратлу я!»

بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦﴾

تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٧﴾

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقْلَةً وَيُحَذِّرَكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٢٨﴾

قُلْ إِنْ تُخْفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْدُوهُ يُعَلِّمَهُ اللَّهُ وَيَعْلَمَ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾

30. Гъар са чандиз вичи авур хъсан амал ва вичи авур пис амал (*Къбияматдин Юкъуз*) вичин вилик гъана жагъайла, а юкъуз адаз кІан жеда вичинни адан (*пис амалрин*) арада яргъал вахтунин ара хъана. Аллагъди квез Вичикай игътиятвал (*мукъаятвал*) авунин хабар гузва. Ва Аллагъ (Вичин) лукІар патахъай - гзаф мергъяматлуди (*абурун язукъведайди*) я!

31. Лагъ (*эй, Пайгъамбар*): «Эгер квез Аллагъ кІан ятІа, заз табий хъухъ (куън) - ва куън Аллагъдиз кІан жеда ва (Ада) куъ гунагърилайни гъил къачуда, ва Аллагъ - гъил къачудайди, регъимлуди я»

32. Лагъ: «МуътІуьгъ хъухъ куън Аллагъдиз ва (*табий хъухъ*) Расулдиз! Ва эгер (абур) къулухъ хъайитІа (*а кардикай*), -гъакъикъатда, Аллагъдиз кафирар (*гъич*) кІандач!»

33. Гъакъикъатда, Аллагъди хкъянава Адам ва Нугъ, ва Ибрагъиман хизан (*тухум*) ва Имранан хизан (амай) алемрин арадай (*абуруз абурун заманайра хъайи ксарин винел артухвилер, лайихвилер гана*),

34. Сад садахъ (кІевиз) алакъалу тир несилар яз (*чпин арада мукъвавилин кІеви алакъаяр аваз, михидаказ Дуъз дин кыле тухунин кар сада садан гуьгъуьнай давамарзавайбур яз*). Ва Аллагъ - ван къведайди, вири чидайди я (*Ада квез авур крарин эвез хгуда*)!

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٠﴾

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣١﴾

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكٰفِرِينَ ﴿٣٢﴾

* إِنَّ اللَّهَ أَصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ وَآلَ إِبْرٰهِيْمَ وَآلَ إِمْرٰنَ عَلَى الْعٰلَمِينَ ﴿٣٣﴾

ذَرِيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

35. (Рикел гъваш, *эй, Пайгъамбар*) Имранан папа лагъай вахт: «Рабби, гъакъикъатда, за зи руфуна авайди (*аял*) Ваз (*бахшун*) незуърнава - михъиз азаднаваз (*Байт-уль-Макъдисдиз къуллугъ авун кардиз*), - къабул ая (Вуна) зи патай, гъакъикъатда, (са) Вун - Вири Ванер Къведайдиди, Вири Чидайдиди я!»
36. Ва ада ам (*руш-аял*) хайила, ада (*а папа*) лагъана: «Рабби! За хайиди руш я (*диши жинсининди я, ва дуьз къведач ам Байт-уль-Макъдисдиз къуллугъ авун кардиз*), - Аллагъдиз хъсан чизва ада вуж ханватIа, - ва эркек жинсинин аял (*гада*) диши жинсинин аял (*руш*) хъиз туш эхир (*а карда*), ва гъакъикъатда, за адаз Марйам тIвар ганва, ва гъакъикъатда, за Вавай тIалабзава ам (*руш аял*) ва адан несил хуьнин куьмек (Ви регъимдикай) чукурнавай (*лянетлу*) шейтIандикай».
37. Ва къабулна ам адан Раббиди хъсан къабулуналди (*незуър авур кар Аллагъди къабулна*), ва чIехи авуна Ада ам хъсан чIехи авуналди, ва адал къаюмвал авун Закариййадиз (*пайгъамбардиз*) тапшурмишна. Гъар сеферда Закариййа ам авай (*адан патав*) мигърабдиз фейила, адаз адан (*Марйаман*) патавай ризкъи (*рузи*) жагъидай. Ада лагъана: «Я Марйам! Им ваз гынай къвезва?» Ада лагъана: «Абур Аллагъдин патай я, гъакъикъатда, Аллагъди Вичиз кIанидаз сан - гысаб авачир (къван) ризкъи (*паяр*) гуда!»

إِذْ قَالَتْ أَمْرَأْتُ إِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ
لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي إِنَّكَ
أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٥﴾

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا
أُنْثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعْتَ وَلَيْسَ
الذَّكَرُ كَالْأُنْثَىٰ وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ
وَإِنِّي أُعِيدُهَا بِنِّكَ وَذَرَيْتَهَا مِنَ
الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٣٦﴾

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا
حَسَنًا وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا
زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا
قَالَ يَمْرُؤُومِ أَنَّىٰ لَكَ هَذَا قَالَ هُوَ مِنْ
عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ
حِسَابٍ ﴿٣٧﴾

38. Гъанал (*анлай экъвичдалди*) Закариййади дуъа авуна вичин Раббидиз (*тлалабунариз эверна*), (ада) лагъана: «Рабби! Пишкеша заз Ви патай хъсан несил (*диндар велед*), гъакъикъатда, Вун - дуъадин ван къведайди (*адаз жаваб гудайди*) я эхир!»
39. Ва (*муковьара*) эверна адаз малаикри - ам капI ийиз акъвазнавайла мигърабда: «Гъакъикъатда, Аллагъди ваз шад хабар гузва Ягъйадикай - вичи Аллагъдин патай тир Келима (*Иса Марйаман хва*) тестикъардай, вичикайни (*Ягъйадикай*) чЪехи кас (*жаноби*) жедай, нефс хуъдай кас яз (*гъевесрикай, гунагърикай*) ва диндарбурукайни тир, пайгъамбар жедай!»
40. Ада (*Закариййади*) лагъана: «Рабби! Гъинай жеда (къван) заз велед (*хва*) зав атана къуъзуъвал агакънавайла ва зи пабни «аял тежерди» хъайила?! Ада (*Аллагъди*) лагъана: «Гъа икI - Аллагъди Вичиз кIан хъайи кар ийизва!»
41. Ада лагъана: «Рабби! Заз (*а кардин*) са лишан къалура». Ада (*Аллагъди*) лагъана: «Ваз лишан ам я хъи, вун пуд юкъуз (*ва пуд йифизни*) инсанрихъ галаз анжах ишарайралди рахада (*а вахтунда вавай гафаралди рахаз жедач*). Ва гзаф рикIел ва мецел гъваш (вуна) ви Рабби ва пак ая (Ам- *канI ийиз Адаз*) йикъан эхирдани пакамахъ фадни».

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٨﴾

فَتَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيحْيَى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣٩﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي يَكُونُ لِي عُلْمٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَأَمْرًا نِيَّ عَاقِرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿٤٠﴾

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ إِلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمَزًا وَاذْكُر رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَرِ ﴿٤١﴾

42. Ва (рикел гъваш, эй, *Пайгъамбар*) малаикри лагъай вахт: «Я, Марйам! Гъакъикъатда, Аллагъди вун хянава (*Адаз капI- тIеат авуниз*), ва вун михьи авунва, ва вун (Ада) хянава алемрин дишегълийрин арадай (*ваз чIехи дережа гана*).

43. Я, Марйам! Михъиз итIаатлу хъухъ (вун) жуван Раббидиз, ва сажда ая, ва рукъгъ ая (вуна) рукъгъ-завайбурухъ галаз (*Аллагъдиз шукур авун яз а наматар гунай*)».

44. А крар (*а къясаяр*) - гъайб-дин (*чинебан, чуьнуьх тир*) хабаррикай я Чна ваз (*эй, Пайгъамбар*) абур вагъй-далди ракъурзава (*вагъй - Аллагъ Таалади Джабраил малаикдилаи ва маса тегъердани пайгъамбарриз ракъурзавай Вичин келимаяр я*). Ва галачир вун абурухъ абур (чип вигъез) чпин (кхъинардай) къелемар гадарай чIавуз чпикай ни Марйамаз къаюмвал ийидатIа (*тайинарун патал*), ва галачир вун абурухъ абур (*а карда*) гъужетар авур чIавузни.

45. (*Ва галачир вун абурухъ эй, Пайгъамбар*) Малаикри лагъай чIавуз: «Я, Марйам! Гъакъикъатда, Аллагъди ваз шад хабар гузва Адан патай тир келимадикай (*жедай веледдикай*), тIварни адан я - «аль-Масигъ Иса Марйаман хва», (вич) еке гъурмет (дережа) авайди яз и дуьньядани ва Ахиратдани, ва жеда ам (*Аллагъдиз*) мукъвал авунвайбурукай.

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَمْرُؤُا إِنَّ اللَّهَ
أَصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَأَصْطَفَاكِ عَلَى
نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ﴿٤٢﴾

يَمْرُؤُا أَقْنِي لِرَبِّكِ وَأَسْجُدِي وَأَرْكَعِي
مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ
وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يُلقُونَ أَفْئِدَتَهُمْ
أُنْفُسَهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ
يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٤﴾

إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَمْرُؤُا إِنَّ اللَّهَ
يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ
عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٥﴾

46. Ва ам инсанрихъ (галаз) рахада кьепИна авазни ва (рахада ам) яшар тамам хъайилани (къани *цГудалай яхцГур йисалди тир кьулан яш хъайшла- пайгъамбар яз рахада*), ва (ам) «сáлигъ»- ксарикай (*диндарбурукай*) жеда».
47. - Ада (*Марйама*) лагъана: «Рабби! ГьикI жеда къван заз велед, зак са касдини кя тавунвай (*я зун гъуьлуьк квац, ва я зун цГуру рекъе авач*)?!» Ада (*Джабраил малаикди*) лагъана (*адаз*): «Гъа икI (*Ада ваз велед арадал гъайи хъиз*) - Аллагъди халкъзава Вичиз кIан хъайи затIар! Ада са кар къетI авурла (*Адаз са шей арадал гъиз кIан хъайила*), Ада лугъузва адаз анжах «Хъухъ!» - ва а кар гъасятда жезва. -
48. Ва Ада (*Аллагъди*) адаз (*Иса пайгъамбардиз*) чирда: кхьинар (*савадлувал*), камаллувал, Таврат ва Инжил,
49. Ва (ийида ам) расул (*ракъурнавай илчи*) яз Исаиран рухвайрин къилив, (ва ада абуруз лугъуда): «Гъакъикъатда, зун куь патав куь Раббидин патай делил (*аламатдин кар*) гваз атанва. Гъакъикъатда, за квез (*ччепедин*) палчухдикай къушдин кIалуб яратмишда (*суьрет туькГуьрда*) ва за адаз уф гуда, ва адакай къуш жеда - Аллагъдин изиндалди. Ва за буьркъуьдини ва жузам азар квайди сагъар хъийида, ва за кьенвайбуурал чан хкида - Аллагъдин изиндалди. Ва за квез

وَيَكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٤٦﴾

قَالَتْ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمَسَّسْنِي بَشَرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿٤٧﴾

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالْقُرْآنَ وَالْإِنجِيلَ ﴿٤٨﴾

وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ أَنِّي أَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطَّيْرِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ وَأُحْيِي الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدْخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُمْ إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٤٩﴾

куьне вуч незватІа, ва (куьне) куь кІвалера суьрсетар яз вуч хувзватІа хабар гуда. Гьакъикъатда, а карда - квез делил (*ишара*) ава (*зун Аллагъди ракъурнавай пайгъамбар тирди*), эгер куьн муъминар (*иман гъизвайбур*) ятІа!

50. Ва (атанва зун) тестикъарзавайди яз залай вилик атай Гаврат, ва гьалал авун патал за (*Аллагъдин вагъй-далди*) квез (виликдай) гьарамнавай са бязи шейэр. Ва атанва зун куь патав куь Раббидин патай делил гваз, - кичІе хьухь (квез) Аллагъдикай ва заз табий хьухь!

51. Гьакъикъатда, (са) Аллагъ я зи Раббини ва куь Раббини, - (гъавиляй) Гьадаз куьне ибадат ая. Им (*за квез винидихъ лагъайди*) - Дуъз рехъ я!»

52. Ва (*хана Марйама Иса, ва кьепІана амаз рахана ам, ва чІехи хъана пайгъамбарвал атайла эверна ада инсанриз Аллагъдин диндиз, амма абуру кафирвална, ва*) Исади абурун патай кафирвал гьисс авурла, ада (*вичин мукъвал ксариз*) лагъана: «Вужар я зи куьмекчияр Аллагъдин (диндин) рекъе?» Шагирдри (*«мукъвал терефдарри»*) лагъана: «Чун я куьмекчияр Аллагъдин (диндин ва а рекъиз эверзавайбур), чна иман гъанва Аллагъдихъ (*ва табий хъанва ваз*), шагъидвал ая вуна - гьакъикъатда, чун мусурманар (*Аллагъдиз муьтІуьгъвалнавайбур*) тирди!

وَمُضِدًّا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْ مِنَ التَّوْرَةِ
وَلِأَجَلٍ لَّكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ
عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا
صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

* فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمُ الْكُفْرَ
قَالَ مَن أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْخَوَارِيُّونَ
نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ ءَأَمَنَّا بِاللَّهِ وَأَشْهَدُ بِأَنَّا
مُسْلِمُونَ

53. Чи Рабби! Чна иман гъанва Вуна (авудна) ракъурнавайдахъ (*Инжилдихъ*), ва табий хъанва расулдиз - (гъавилай), кхъихъ (Вуна) чунни (*Аллагъ сад тирди, пайгъамбарар гъакъ тирди*) шагъидвалзавайбурухъ галаз (*Мугъаммад пайгъамбардин уьмметдихъ галаз*)!»
54. Ва абуру (*кафирвал авур ягъудри Исадин аксивализ*) чинебан чѳуру къастар авуна, ва Аллагъдини амалдарвал авуна, ва Аллагъ амалдарвалзавайбурун виридалайни хъсанди (*зурбади*) я эхир!
55. (Рикел гъваш, *эй, Пайгъамбар*) Аллагъди лагъай вахт: «Эй, Иса! Гъакъикъатда, За ви чан къахчуда (*вафат агакъарна вун а чилелай къахчуда*) ва вун Жуван патав хкажда, ва (За) вун михъи (*хилас*) ийида кафирвал авурбурукай, ва (За) ваз табий хъайибуруз кафирвал авурбурун винел «винел пад» (*гъалибвал*) гуда, Къияматдин Йикъалди. Ахпа Зи патав я куь элкъвена хтун, ва За куь арада дуван ийида - куь арада чаравилер хъайи крапа.
56. Ва чпи кафирвал авурбур лагъайта, За абуруз азаб гуда кѳеви азабдалди и дуьньядани ва Ахиратдани, ва жедач абуруз куьмекчиярни!
57. Ва чпи иман гъана ва диндар крап авурбур - Ада абуруз тамамвилелди чпин гъакъияр гуда. Ва Аллагъдиз зулумкарап кѳандач!»

رَبَّنَا ءَامَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ
فَاكْتُتِبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٣﴾

وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرٌ
الْمَكْرِينِ ﴿٥٤﴾

إِذْ قَالَ اللَّهُ يٰعِيسَىٰ إِنِّي مُتَوَفِّيكَ
وَرَافِعُكَ إِلَيَّ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ إِلَيَّ
مَرْجِعُكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا
كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٥﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعَذَّبْنَاهُمْ عَذَابًا
شَدِيدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ
نَاصِرِينَ ﴿٥٦﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَيُوقِفُهُمْ أَجْرَهُمُ ۗ وَاللَّهُ لَا يَجِبُ
الظَّلْمِينَ ﴿٥٧﴾

58. Ам (Исадин кыса), Чна ваз ам Келзава - (вун гвахъ расул тирди тестикъарзавай) ачух делирикай ва камаллу (ва дуыз, ачух мана авай) Зикр-дикай (Къуръандикай) я.
59. Гъакъикъатда, Исадин гъал (Аллагъди ам буба галачиз халкъ авунин кар) Аллагъдин вилик ухшар я Адаман гъалдиз (Аллагъди ам буба ва диде галачиз халкъ авунин кардиз): Ада ам (Адам) халкъна накъвадикай, ахпа (Ада) лагъана адаз: «Хъухъ (вакай инсан)!» - ва ам хъунни авуна (гъавиляй, Иса пайгъамбар буба галачиз халкъ авунва лугъуз ам илагъи яз гъисабун дуыз кар туш, еке язгалмишвал я - вучиз лагъайтIа, Адам миxъиз буба-диде галачиз хъалкънава).
60. (Им) - ви Раббидин патай тир гъакъ (Иса пайгъамбардикай гъакъикъат) я, (гъавиляй) гъич жемир вун шаклубурукай!
61. Ва ни («насáрайрикай») вахъ галаз ам (Иса пайгъамбардин) патахъай гъуъжетар авуртIа, ваз чирвилер атанвайдалай кьулухъ, лагъ: «Ша чна эверин чи рухвайризни ва куъ рухвайриз, чи папаризни ва куъ папариз, чаз чпизни ва квез чпизни, ахпа чна «(Аллагъдиз) дуъа ийин (Ада) лянет ракъурунин» ва чна ийин Аллагъдин лянет тапархъанрин винел!» (чпин язгалмишвилел терсвализ Иса илагъи яз гъисабзавайбурал. Ахътин дуъа авуниз шариатда "мубáгъала"-лугъуда).

ذٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْاٰیٰتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيْمِ ﴿٥٨﴾

اِنَّ مَثَلَ عِيْسٰى عِنْدَ اللّٰهِ كَمَثَلِ اٰدَمَ ط
خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهٗ كُنْ
فَيَكُوْنُ ﴿٥٩﴾

اَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَرِيْنَ ﴿٦٠﴾

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيْهِ مِنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ
مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ اٰبْنَآءَنَا
وَاٰبْنَآءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ
وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ
لَعْنَتَ اللّٰهِ عَلَى الْكٰذِبِيْنَ ﴿٦١﴾

62. Гьакъикъатда, им (*За ваз Исадикай хабар ганвай кар, эй, Пайгъамбар*) - гьам я гьакъ тир къыса, ва авач илагъти (*ибадат авуниз лайхлу тир*) Аллагъдилай гъейри, ва гьакъикъатда, Аллагъ, Гьам я - Къудратлуди (*Зурбади*), Камаллуди!

63. Ва эгер абур къулухъ элкъвейтIа (*гьакъдикай*)- гьакъикъатда, Аллагъдиз чIуру кар ийизвайбур чизва!

64. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар*): «Эй, Ктаб - эгълияр! Ша чун чини куь арада сад тир (адалатлу) келимадал къвен - «чна Аллагъдилай гъейри (*мад* садазни) ибадат ийидач, ва чна Адаз са затIни шерик яз къадач, ва чна чи (*чакай*) садбуру муькуьбур агъаяр яз къадач Аллагъдилай гъейри» лагъай. Ва эгер абур къулухъ элкъвейтIа (*а кардикай*), куьне лагъ (*абуруз*): «Шагъидвал ая (куьне) - чун мусурманар (*Аллагъдиз муьтIуьгъ хъанвайбур*) тирди».

65. Эй, Ктаб - эгълияр! Вучиз куьне Ибрагъиман патахъай гъуьжетар ийизва (*куьне гьарда ам чпин диндал алай тир лугъуз*), Таврат ва Инжил адалай гуьгъуьниз (авудна) ракъурнавайла?! Бес, куьне къатIузвачни (*фагъумзавачни-ягъудия ва насрания-дин Ибрагъималай къулухъ гзаф виш йисар алатайла арадал атанвайди*)?

66. Ингъе, куьне - эй, ахътинбур (*Ктаб-эгълияр*), гъуьжетар авуна (*Мугъаммад пайгъамбардихъ*)

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٢﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿١١٣﴾

قُلْ يَتَّهَلُّوا كِتَابَ اللَّهِ إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿١١٤﴾

يَتَّهَلُّوا كِتَابَ لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنزِلَتِ التَّوْرَةُ وَالْإِنْجِيلَ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١١٥﴾

هَذَا نَسْتُمْ هَؤُلَاءِ جَعَلْتُمْ فِيهَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ تُحَاجُّونَ فِيهَا لَيْسَ

квез чирвал авай кар патахъай
(куь *Ктабра авай куь диндин крар*
патахъай), - бес, вучиз куьне
гъужетарзава вичин гъакъиндай
квез чирвал авачир (*Ибрагъиман*)
карда?! Ва Аллагъдиз чизва
(ва *Ада Къуръанда хабар ганва,*
Ада Мугъамамад пайгъамбар
-Ибрагъиман динни тир - Ислам дин
гъаз ракъурнавайди), ва (куь *Ктабра*
куьн Ибрагъиман диндал ала лугъудай
хабар ганвач, ва гъавилляй) - квез
чизвач (*а кар*)!

67. Ибрагъим я «ягъуд-дин гъайди»
тушир, я «насра́ни- дин гъайди»
тушир, амма ам гъаниф (*маса*
динрикай яргъа яз, са Аллагъдиз
итIаатлу тир) мусурман тир, ва ам
мушрикрикай тушир.
68. Гъакъикъатда, виридалайни
талукъ (*мукъвал*) инсанар
Ибрагъимаз, гъелбетда, адаз табий
хъайибур я, ва и Пайгъамбар
(*Мугъаммад*), ва иман гъанвайбур
(*мусурманар*). Ва (*гъакъикъатда*),
Аллагъ - муъминрин Арха
(*Куьмекдайди, Хуьдайди*) я.
69. Ктаб-эгълийрикай (са) жемьатдиз
(*КIватIалдиз*) кIан хъанай куьн
(*эй, мусурманар*) чпи дуьз рекъяй
акъуднайтIа (*ягъалмишвиле*
тунайтIа), амма абуру (анжах) чпи
чеб ягъалмишзава ва абуру (*а кар*
гъич) гъиссзавач!
70. Эй, Ктаб - эгълияр! Вучиз куьне
Аллагъдин делилрихъ (*ишарайрихъ*)
кафирвалзава, куьн (*а крариз*)
шагъидар яз (*квез а крар чиз*)
ятIани?!

لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا
وَلَكِن كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا كَانَ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٦٧﴾

إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ
أَتَّبَعُوهُ وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ
آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾

وَدَّتْ طَآئِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ
يَضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا
أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٩﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ
اللَّهِ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٧٠﴾

71. Эй, Ктаб - эгълияр! Вучиз куьне (куь Ктабра авай) гьакъдик (*куьне тубьГуьрнавай*) таб какадарзава, ва куьне гьахъ чуьнуьхарзава, квез чиз-чиз?!
72. Ва Ктаб - эгълийрикай (са) кIватIалди лагъана (*чпиз табий хьанвайбуруз*): «Иман гъваш куьне - инанмишвалнавайбуруз (*мусурманриз*) (авудна) ракъурнавайдахъ йикъан (эвел) къылай ва йикъан эхирдай кафирвал ая (адахъ), белки абур (*мусурманар шаклу хъана*) элкъуьн хъувуртIа (*чпин диндикай*),
73. Ва инанмиш жемир куьн (*гьакъикъидиз* садахъни) - анжах куь диндиз табий хьанвайбурухъ (*инанмиш хъухъ*). - Лагъ (вуна *абуруз, эй, расул*): «Гьакъикъатда, дуьз рехъ - Аллагъдин Дуьз рехъ я (*са Адан патай я, Ада Вичиз кIаниди дуьз имандал гъизва*). - (*Ва гьакIни Ктаб - эгълийри садбуру мубкуьбуруз лагъана*: куьне мусурманриз квез авай чирвилер ачухмир, вучиз лагъайтIа) квез ганвай хътин шей (*диндин чирвилер*) масадбурузни гун жеда (*ва куьнни абур сад хъиз жеда*), ва я абур (*мусурманри*) куь аксина гъуьжетда (*ам делил, субут яз гъачуда*) куь Раббидин вилик (*ва адалди квел гъалибвал гъачуда*). Лагъ (вуна *абуруз, эй, расул*): «Гьакъикъатда, регъимар (*няметар, паяр* вири) Аллагъдин Гъиле ава, Ада Вичиз кIанидаз ам гузва! Ва Аллагъ - (регъимдиз) гегъеншиди, вири чизвайди я!

يٰٓأَهْلَ ٱلْكِتٰبِ لِمَ تَلْبِسُونَ ٱلْحَقَّ
بِٱلْبٰطِلِ وَتَكْتُمُونَ ٱلْحَقَّ وَأَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

وَقَالَتْ طٰٓيِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتٰبِ
ءَامِنُوا۟ بِٱلَّذِيۥٓ أُنزِلَ عَلَيَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟
وَجَهَ ٱلنَّهَارِ وَٱكْفُرُوا۟ ءَاخِرَهُۥ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿٧٢﴾

وَلَا تُؤْمِنُوا۟ إِلَّا لِمَن تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنَّ
ٱلْهُدٰى هُدٰى ٱللَّهِ أَن يُؤْتَىٰٓ أَحَدٌ مِّثْلَ
مَا أُوتِيْتُمْ أَوْ يُحَاجُّوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ
قُلْ إِنَّ ٱلْفَضْلَ بِيَدِ ٱللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن
يَشَآءُ وَٱللَّهُ وَٱسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٧٣﴾

74. Ада Вичин регъимдиз (пайгъамбарвилиз, тамам шариатдиз) хкязав (ам багъишзава) Вичиз кIанидаз; бес, Аллагъ - чIехи регъимдин (зурба няметдин) сагъиб я, эхир!»

75. Ва ава Ктаб - эгълийрин арада (ахътинди) эгер вуна адал «къинтIар» (чIехи мал-девлет) эхтибар авуртIа, ада ам ваз адá хъийида (вафалудаказ кылизи акъудна вахгуда), ва ава абурун арада (ахътинди) эгер вуна адал (са) динар (къызилдин са манат пул) эхтибарайтIа, ада ам ваз адá хъийидач (вахгудач) - анжах, вун (алат тийиз) адан кылел акъвазайтIа (вахгуда). Ам - абуру: «Авам ксарин гъакъиндай чал гунагъ жедач (чпиз виликдай Аллагъдин патай Ктаб татанвай авам арабрин патахъай чаз жаза жедай туш)» - лагъайвилай (абуру акI фикирзавайвилай) я. Ва (абуру) Аллагъдикай таб лугъузва чпиз чиз-чиз (а кар).

76. Туш (гъич туш акI- абуру лугъузвайвал)! Ни вичин икърар вафалувилелди кылизи акъудайтIа ва (Аллагъдикай) кичIевал авуртIа (Адан эмирар кылизи акъудиз ва къадагъайрикай яргъаз жез), гъакъикъатда, Аллагъдиз (Вичикай) кичIебур (зсаф) кIанда!

77. Гъакъикъатда, чпи, Аллагъдин агът (Адахъ галаз авур икърар) ва чпин къур кынер усал (жизви) къиметдихъ (дуъньядин фана менфятрихъ) дегишарзавайбур -

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾

* وَمَنْ أَهْلُ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ
يَقْنَطَرِ يُؤَدُّهُ إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ
تَأْمَنَهُ بِيَدَيَارٍ لَا يُؤَدُّهُ إِلَيْكَ إِلَّا
مَا دُمَّتْ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ
قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيَّتِنِ سَبِيلٌ
وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ
يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقَىٰ فَإِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ
ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي
الْآخِرَةِ وَلَا يَكْفِيهِمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ

ахтинбуруз Ахиратда (*сувабдин*) пай авач; ва рахадач абурухъ галаз Аллагъ, ва килигни ийидач (Ам) абуруз Къияматдин Юкъуз, ва (Ада) абур (*гунагърин ва куфрдин чиркинвилерикай*) михьини ийидач; ва абуруз азиятлу азаб жада!

78. Ва гъакъикъатда, абурун (*чувуд-дин гвайбурун*) арада ава (са) кIватIал (*жемят*), чпин мецер (*дуъзвиликай*) патахъ элкъурзавайбур Ктабда авайди лугъудайла (*чпин мецералди Таврат чIурувилихъ дегшиарзава: келимаяр чпин «чкайрилай алудзава», маса гафаралди дегшизава, чIуру баян гуз мана дегшиарзава*), куъне ам Ктабдикай яз гъисабун патал, ва (*гъич*) туш ам Ктабдикай. Ва абуру лугъузва: «Ам Аллагъдин патай я» ва (*гъич*) туш ам Аллагъдин патай, ва абуру Аллагъдикай таб лугъузва чпиз чиз-чиз (*а кар*).

79. - (*И аятда насáрай-риз абуру Иса пайгъамбардин гъакъиндай лугъузвай гафариз жаваб гузва*) Виже къведач (*ихтияр авач*) са касдизни Аллагъди вичиз Ктаб, гъуькуьм (*инсанрин арада дуван ийидай къанун, ва я: камаллувал*), ва пайгъамбарвал багъиш авурла - ахпа ада инсанриз лугъун: «Куьн заз лукIар хъухъ (*куьне заз ибадат ая*) ва) Аллагъдизни», амма (ада лугъузва): «Куьн хъухъ «Раббидиз (*Аллагъдиз*) вафалу, диндар, арифдар, алим лукIар» - куьне Ктаб (масадбуруз) чируниз килигна, ва куьне (ам кIелиз, тикрариз) чируниз килигна.

إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يَزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٧﴾

وَأَنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُؤْنَ أَلْسِنَتَهُمْ بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٨﴾

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنَّبُوءَةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّيْنَ بِمَا كُنْتُمْ تُعْلَمُونَ ﴿٧٩﴾

80. Ва (гъакІни ихтияр авач а касдиз) эмир гуз квез куьне малаикар ва пайгъамбарар агъаяр (ибадатдай гъуцар) яз кьун. Бес, ада (пайгъамбарди) квез куфр авун эмирдани, куьн (Аллагъдиз) муьтІуьгъбур хъанвайдалай кьулухъ?!

81. Ва (рикІел гъваш вуна абурун эй, расул) Аллагъди пайгъамбарривай (гъар садавай) (кьинералди мягъкемарнавай) икърар къачур вахт: «За, квез вуч (гъихътин дережадин) Ктаб ва камаллувал багъишайтІани, - ахпа (Аллагъдин патай) куь патав (гуьгъуьналлай) расул атайла квев гвайди тестикъардай, куьне адахъ гъакъикъатда иман гъида ва куьне адаз дугъриданни куьмекни гуда» - лагъай! (Ада) лагъана: «Тестикъарзавани (хиве къазвани) куьне, ва къабулзавани (къачузвани) куьне а шартІарал Зи «залан кар» (зурба а икърар)?» Абуру лагъана: «Чна тестикъарзава». Ада лагъана: «(Бес), шагъидвал ая куьне (сада садал, ва гъарда вичин уьмметдални), ва Зунни квехъ галаз шагъидвалзавайбурукай жеда (квелни ва абурални)» (И аятда делил ава Аллагъди гъар са пайгъамбардивай - Мугъаммад пайгъамбардихъ иман гъида лагъай икърар къачунвайди, ва гъакІни а пайгъамбаррин уьмметривайни а кардин гъакъиндай икърар къачунвайди).

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا أَلْمَلِكَةَ
وَالنَّبِيَّيْنَ أَرْبَابًا أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ
إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨٠﴾

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّيْنَ لَمَّا
ءَاتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ
جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ
لْتُؤْمِنُنَّ بِهِءَ وَلْتَنْصُرُنَّهُءَ قَالَ ءَأَقْرَرْتُمْ
وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا
ءَقْرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ
الشَّاهِدِينَ ﴿٨١﴾

82. Ва вуж адалай гуьгъуьниз (*куь уьмметрикай*) кьулухъ элкъвейтIа (а кардикай) - ахьгинбур, гьабур я (*Аллагъдиз*) муьтIуьгъвилай экъечIнавайбур!
83. Бес, абуру Аллагъдин диндалай (*Исламдилаь*) гъейри (*маса дин*) тIалабзавани (*кIанзавани*) - вични Адаз (михъиз) муьтIуьгъ хъанвайла цавара авайбур (*вири*) ва чилел алайбур (*вири*)-гуьгъуьллувилелди (*чпин ашкъидалди - муьминар*) ва я мажбурдаказ (*кIеве гьатайла-кафирар*) ва Адан патав абур элкъурна хкинни ийидайла (*Къияматдин Юкъуз ва гьардаз вичин эвезни хгуда*)?!
84. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар абуруз*): «Чна иман гъанва Аллагъдихъ, ва чаз (авудна) ракъурнавайдахъ» (*Къуръандихъ*), ва (авудна) ракъурнавайдахъ Ибрагъймаз, Исмаилаз, Исгъакъяз, Йакъубаз ва Сихилриз (*Йакъубан веледрикай хъайи цIикъвед сихилрин пайгъамбарриз*), ва багъишнавайдахъ Мусадиз (*Тавратдихъ*), ва (*багъишнавайдахъ*) Исадиз (*Инжилдихъ*), ва (*гьакIни ракъурнавай Ктабрихъ амай*) пайгъамбарризни чпин Раббидин патай. Чна фаркъ (*тафават*) твазвач садан арадани абурукай (*садахъ иман гъиз муькуьдахъ кафирвализ*), ва (тек са) Гьадаз (*Аллагъдиз*) чна михъиз муьтIуьгъвалзава».

فَمَنْ تَوَلَّى بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْفٰسِقُونَ ﴿٨٢﴾

أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبِغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ
فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا
وَالِيهِ يُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

قُلْ ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا وَمَا
أُنزِلَ عَلَىٰ إِبْرٰهِيْمَ وَإِسْمٰعِيْلَ وَإِسْحٰقَ
وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبٰطِ وَمَا أَوتِيَ مُوسٰى
وَعِيسٰى وَالطَّبِئُونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُنْفِرُقُ
بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٨٤﴾

85. Ва ни Исламдилай гъейри (*маса*) дин тТалабайтТa (*низ маса дин КIан хъайитIа*) - адавай (ам) гъич къабулдач, ва Ахиратдани ам еке зиян хъайибурукай жеда.
86. Бес, гъикI Аллагъди Дуъз рекъиз гъида а ксар, чпи, кафирвал авур (*Мугъаммад пайгъамбардихъ*) чпи (*Адахъ*) иман гъайидилай гуьгъуьниз, ва (*гъакIни* чпи) расул гъахъ тирди шагъидвал авунвайдалай къулухъ, ва абуруз ачух делиларни атанвайла?! Ва Аллагъди зулумкар ксар дуъз рекъел гъидач!
87. Ахътинбур - абуруз эвез (*жаза*) жеда: абурал Аллагъдин, ва малаикрин, ва вири инсанрин лянет хъун.
88. Абуран ана (*ЦIа*) гъамишалугъ яз амукъда, - къезилардач абуруз азабни, ва гудач абуруз муьгълетни, -
89. Анжах, чпи адалай гуьгъуьниз туба авурбур ва (*гъал*) дуъз хъувурбур квачиз. Бес, гъакъикъатда, Аллагъ - багъишламишдайди, регъимлуди я эхир!
90. Гъакъикъатда, (чпи) кафирвал авурбур чпин имандилай гуьгъуьниз, ахпа (*чпин*) кафирвал артухарайбур (*рекъидалди куфрдал аламукъна*), - абурун туба (*рекъидайла авур*) гъич къабулдач. Ва ахътинбур - гъабур я (Дуъз) рекъяй акъатнавайбур (*ягъалмишивилевайбур*)!

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِرِينَ ﴿٨٥﴾

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَاهَدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾

أَوْلَيْتِكَ جَزَأْتُهُمْ أَنْ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٨٧﴾

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَخْفَى عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٨٨﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٨٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ أَرَادُوا كُفْرًا لَنْ نُقْبَلَ تَوْبَتَهُمْ وَأَوْلَيْتِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ﴿٩٠﴾

91. Гьакъикъатда, чпи (*Мугъаммад пайгъамбардихъ*) кафирвал авуна ва чеб кафирар яз къейибур - гъич къабулдач садавайни абурукай чил ацІай къван къизил, ада ам вич азад авун патал гайитІани. Ахътинбур - абуруз азиятлу азаб жеда, ва жедач абуруз куьмекчиярн!
92. - Гъич агакъдач куьн тамам диндарвилив (*зурба хийир кар ийизвайбурун дережадив Аллагъдин вилик*) та куьне квез (гзаф) кІани тир (*куь рикI алай*) затІарикай (*Аллагъдин рекъе*) харж ийидалди, ва куьне вуч харж авуртІани (*Аллагъдин рекъе*), - гьакъикъатда, Аллагъдиз ам чизва (*ва эвез гуда*).
93. «Исраилан рухвайриз» (*Йакъубан несилриз*) вири тІуьнар (*недай затІар*) гьалал тир, Исраїла (*Йакъуба вич азарлу хъайила*) вичиз къадагъа авур (*бязи*) тІуьнрилай гъейри, Таврат (авудна) ракъурдалди (*ягъудри лугъузвай: Аллагъди Тавратда ягъудриз гъарам авунва Йакъуба вичиз къадагъа авур тІуьнар, амма Аллагъди «бану Исраилриз» гьакъикъатда са шейни гъарам авунвачир. Ахпа, Таврат ракъурайла Аллагъди ягъудриз бязи тІуьнар гъарам авуна абуру авур зулумриз, гунагъриз килигна*). Лагъ (*вуна эй, Пайгъамбар ягъудриз*): «Гъваш (куьне) Таврат ва кІела ам, эгер куьн гъахъбур ятІа!»
94. Ва (*акI хъайила*), ни Аллагъдикай таб къундармишайтІа адалай къулухъ, - ахътинбур, гъабур я зулумкараp.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا
فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مِلءُ الْأَرْضِ
ذَهَبًا وَلَوْ افْتَدَى بِهِ ۗ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ ﴿٩١﴾

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا حُبِبْتُمْ
وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ
عَلِيمٌ ﴿٩٢﴾

* كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حَلَالًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ
إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ عَلَىٰ نَفْسِهِ ۗ
مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنزَلَ التَّوْرَةُ قُلْ فَأَتُوا
بِالتَّوْرَةِ فَآتَلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٣﴾

فَمَنْ أَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ
ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩٤﴾

95. Лагъ: «Аллагъ гъахъ я (*и кардани ва амай вири крарани*)!» Гъавиляй, (*эй, ягъудар, эгер куьн дугъриданни Ибрагъым кIанибур ятIа*) табий хъухъ (куьн) Ибрагъиман диндиз (*Мугъаммад пайгъамбардилай квез ракъурнавай*), гъаниф-ди яз, ва тушир ам мушрикрикай!
96. Гъакъикъатда, сифте эцигнавай «КIвал» инсанриз (*абуру ана Аллагъдиз ибадат авун патал*) - Баккада (*Меккада*) авайди (*Кябе*) я, берекатлуди яз ва (*Дуъз рекъин*) регъбер (*себеб*) яз алемриз (*инсанриз*)!
97. Ана (*а «Масжид -уль- Гъарамда»*) ачух делилар (*лишанар*) ава: Ибрагъиман макъам (*Ибрагъим пайгъамбар акъвазай еке къван*). Ва вуж аниз («*Масжид -уль- Гъарамдиз*») гъахъайтIа - (ам ана) саламатвиле жеда. Ва (*вири*) инсанрал Аллагъдин вилик - КIвалел (*Кябедал*) гъаж авунин ферз (*буржи*) ала, - а рекъиз фидай мумкинвал авайбурал. Ва ни кафирвал авуртIа (*гъаж инкариз*), гъакъикъатда, Аллагъ - алемриз (*гъич*) муьгътеж туш!»
98. Лагъ (вуна *абуруз эй, расул*): «Эй, Ктаб-эгълияр, вучиз куьне Аллагъдин аятрихъ (*делилрихъ*) кафирвалзава, (вични квез чиз) Аллагъ куьне ийизвай амалар шагъид тирди?!»
99. Лагъ (вуна *эй, Расул ягъудриз ва насарайриз*): «Эй, Ктаб - эгълияр, вучиз куьне Аллагъдин рекъикай (*Исламдикай*) гъакъудзава иман

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ
حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٥﴾

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ
مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ ﴿٩٦﴾

فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ
دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجُّ
الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ
كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٩٧﴾

قُلْ يَتَّهَلُّوا الْكِتَابَ لَمْ تَكْفُرُوا بِآيَاتِ
اللَّهِ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾

قُلْ يَتَّهَلُّوا الْكِتَابَ لَمْ تَصُدُّوا عَنِ
سَبِيلِ اللَّهِ مِنْ ءَامَنَ تَبَعُونَهَا عَوَجًا

гъанвай ксар, ам (*a rexъ*) патахъди (какурди) яз къалуриз чалишмиш жез, куън (*чеб, за гъаз атанвай дин гъакъ тирдал*) шагъидар тирла (*къез а кар чиз - чиз*)? Ва Аллагъ куъне ийизвай амалрикай гъафилвиле (*гъич*) авач!»

100. Эй, иман гъанвайбур! Эгер куън Ктаб атанвайбурукай (*бязи*) кIапIалдиз табиъ хъайитIа, куън абуру куъ имандилай къулухъ, кафирриз элхкъуърда.
101. Ва гъикI куъне кафирвалда къван (вични) къез Аллагъдин аятар кIелиз авайла ва Адан Расулни куъ арада авайла?! Ва ни Аллагъ (*Адан дин*) кIевиз къуртIа, ам гъакъикъатда, дуъз рекъе ава (*Дуъз рекъел гъанва*).
102. Эй, иман гъанвайбур! КичIе хъухъ къез Аллагъдикай лазим тир кичIевилелди ва гъич рекъимир куън (маса кIа сакIани), - анжах мусурманар яз куън (рекъидайвал ая) (*мусурманар тушиз рекъимир*)!
103. Ва кIевиз яхъ куъне Аллагъдин «еб» (*Къуръан ва Пайгъамбардин рехъ*) вирида санал, ва (сад-садавай) ччара жемир куън. Ва рикIел гъваш (куъне) Аллагъди къез гайи (еке) нямет; куън (сад-садаз) душманар тир ва Ада куъ рикIер сад (*баришугъ*) авуна ва Адан няметдалди (*регъимдалди*) куън стхаяр хъана. Ва куън ЦIун фурун лап къерехдал алай, ва Ада куън адакай къутармишна. Гъа икI - Аллагъди къез Вичин аятрин (*делилрин, регъимрин*) баян

وَأَنْتُمْ شُهَدَاءٌ وَمَا اللَّهُ بِغَفِيلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ طَبِعُوا فَرِيقًا مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يُرَدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ ﴿١٠٠﴾

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ وَمَنْ يَعْتَصِم بِاللَّهِ فَقَدِ هَدَىٰ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿١٠١﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾

وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٣﴾

гузва - куьн дуьз (*рекьел атана*) а)
рекьеваз фин патал!

104. Ва къуй (*эй, мусурманар*) куь арада хьурай са жемат (*десте*) «хъсан (*дуьз*) кар» авуниз эмирзавай, ва «пис (*нагъакъан, айиб алай*) кар» авун къадагъа ийизвай. Ва ахьтинбур - гъабур я агалкъунар жедайбур.

105. Ва жемир куьн (*эй, мусурманар*), чеб ачух делилар атайдалай къулухъ пай хъана ва ччара хъайибур (*а Ктаб-эгълияр*) хъиз! Ва ахьтинбур - абуруз чӀехи азаб жеда,

106. А юкъуз - са (*бязи*) чинар лацу жедай, ва са (*бязи*) чинар чӀулав жедай (*Къбияматдин Юкъуз*)! Ва чпин чинар чӀулав хъайибур лагъайтӀа - (абуруз лугъуда): «Куьне кафирвалнани куь имандилай къулухъ?! Гила дадмиша куьне азаб, куьне кафирвал авурвилай!»

107. Ва чпин чинар лацу хъайибур лагъайтӀа, - бес, (абур) Аллагъдин регъимда (*чӀехи няметда - Женнетда*) жеда, ва ана абур гъамишалугъ яз амукъда!

108. Абур (*винидихъ къалурнавайбур*) - Аллагъдин аятар (*ва делилар*) я, Чна ваз абур кӀелзава гъакъ (*гъакъикъат*) яз. Ва Аллагъдиз алемриз (*махлукъриз*) зулум ийиз (гъич) кӀандай туш!

109. Ва (са) Аллагъдиз талукуь я цавара вуч аватӀани ва чилел вуч алатӀани (*виридан иеси Аллагъ*

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٥﴾

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٦﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ أَبْيَضتْ وُجُوهُهُمْ فَمِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠٧﴾

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿١٠٩﴾

я, вири Адан ихтиярда ава); ва Аллагъдин патав - элкъурна хкизва (вири) крар!

110. Куьн (эй, Мугъаммад пайгъамбардин уьммет) виридалайни хъсан уьммет хъана (жемят язва) инсанар патал акъуднавай: куьне дуьз (хъсан) кар авуниз эмирзава, ва пис (нагъакъан, айиб алай) кар авун къадагъа ийизва, ва (куьн) Аллагъдихъ агъунва. Ва эгер Ктаб- эгълийри (Мугъаммад пайгъамбардихъ ва ада гъаз атанвай Къуръандихъ) иман гъанайтIа - ам абуруз хийирлу тир. Ава абурун арада иман гъанвайбурни, ва абурун чIехи пай фасикъар (Аллагъдиз муьтIуьгъсузбур) я.

111. Абуру (а фасикъ ксари) квез зарар гудач (гъвечIи) азиятдилай (кефиник хкIурунилай) гъейри, ва эгер абуру квехъ галаз женг чIугуртIа, абуру квехъ далуяр элкъурда (катда), ахпа абуруз куьмекни жедач (куь винел).

112. Агъузвал эцигнава абурал (ягъудрал- Аллагъди) гъина абур хъайитIани (гъина квез абур жагъайтIани) - анжах эгер Аллагъдин икърардик кваз хъайитIа (Исламда Ктаб-эгълийрин гъакъиндай къалурнавай икърар къиле тухузватIа абуру), ва (я) эгер инсанрин икърардик кваз хъайитIа (эгер мусурман касди адаз саламатвилин икърар ганватIа - а чIавуз абур саламатвиле жеда). Ва абур Аллагъдин гъазабдик (хъилек) акатна

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ
تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ ءَامَنَ
أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِّنْهُمْ
الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١١٠﴾

لَنْ يَضُرُّوكُمْ إِلَّا أَذًى وَإِنْ يُقْتُلُوكُمْ
يُؤَلِّفُكُمُ الْاَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ ﴿١١١﴾

ضَرَبْتَ عَلَيْهِمُ الدِّيَّةَ أَيَّنَ مَا تَقْتُلُوا
إِلَّا بِحَبْلِ مِنَ اللَّهِ وَحَبْلِ مِنَ النَّاسِ
وَبَاءَ وَبِعَصَبِ مِنَ اللَّهِ وَضَرَبْتَ
عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةَ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا
يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ
الْاَنْبِيَاءَ بَعِيرٍ حَقِّ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا
وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٢﴾

(абурун гьал - Аллагьдин патай ажузг алай гьалдихъ элкъвена), ва эцигнава (ракъурнава) абурал кесибвални. Ам (а жаза) - абуру Аллагьдин аятрихъ (деллирихъ) кафирвал авурвилай, ва (абуру) пайгъамбарар са гьакъни авачиз (гьахъсуз) яна кынай я! Ам - абуру (Аллагьдиз) асивал авурвилай ва (чпин Раббиди эцигнавай) сергьатар чТурайвилай я!

113. Абур (Ктаб-эгълияр) (вири) сад хьиз туш: ква Ктаб - эгълийрик дуьздиз (диндин) рехъ кьиле тухузвай жемятни (Ислам дин къабулайбур): (абуру) йифди Аллагьдин аятар кIелзава чпини саждаяр (тагъажжуд кпIар) ийиз.
114. (Абуру) Аллагьдихъ ва Эхиримжи Йикъахъ иман гъанва, дуьзвал (хъсан кар) авуниз эмирзава, ва пис (нагъакъан, айиб алай) кар авун къадагъа ийизва, ва хийирлу крар авунин карда гьерекатзава; ва ахътинбур - салигъ ксарикай (диндарбурукай) я.
115. Ва вуч хийирлу кар абуру авуртани, абуроз ам гьич квадардач (суваб тазана тадач). Аллагьдиз (Вичикай) кичIебур (хъсан) чида!
116. Гьакъикъатда, кафирвал авурбуруз - абурун мал-девлетри ва я абурун веледри Аллагьдикай (Адан азабдикай) хуьнин карда гьич са куьмекни гудач. Ва ахътинбур - Цун эгълияр я, абур ана гьамишалугъ яз амукъда.

﴿ لَيْسُوا سَوَاءً مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتَّبِعُونَ آيَاتِ اللَّهِ فَإِن آتَاهُم مِّنْهُ فَهُمْ يُسْجِدُونَ ﴾ ١١٣

﴿ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسْرِحُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴾ ١١٤

﴿ وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَن يُكْفَرُوهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴾ ١١٥

﴿ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِي عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴾ ١١٦

117. Абуру (*кафирри*) и дуьньядин уьмуьрда (*хийирдин рекъе*) ийизвай харжийрин мисал ухшар я вичик пис мекъ (*аяз*) кваз (чпи) чпиз зулум авур ксарин цанвай никIихъ галукуьай ва ам (*михъиз*) терг авур гарун мисалдиз (*иесиди авур зулумриз килигна гару ник гыкI тергнатIа* - Аллагъди кафиррин савабарни, абурухъ асул яни иман авачирвилай и дуьньяда эвез хгана куьтягъарда). (Гъакъикъатда), Аллагъди абуруз зулум авунач, амма хъи (абуру) чпиз зулум авуна (*куфрдал акъвазна*).

118. Эй, иман гъанвайбур! Къачумир куьне лап мукъвал дуствилиз квелай (*мусурманрилай*) гъейрибур (*куьне кафирар, мунафикъар* вичиз чинебан дерди -гъал ахъайдай, *рикIин сирер лугъдай мукъвал дустар* яз къамир. *И аятда ахътин мукъвал кас тешипгъ авунва «КIаникай алуКIдай перемдиз»-яни мукъвал дуст инсандиз «КIаникай алуКIнавай перем» хъиз мукъвал я*). Абуру (*а кафирри*) тавуна акъваззавач (*гъиляй ахъайзавач*) куь гъал чIур авун (*квез писвалун*), абуруз квез четинвилер хъана кIанзава. Абурун сиверай (чпиз куьн) гзаф такIанвал (ачухдал) акъатнава, ва абурун рикIери чуьнуьхзавайди (*душманвал, такIанвал*) мадни еке я. Гъакъикъатда, Чна квез делилар баян авунва, эгер куьн къатIузвайбур ятIа!

مَثَلٌ مَّا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ
حَرَثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتَهَا
وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَٰكِن أَنفُسُهُمْ
يَظْلِمُونَ ﴿١١٧﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةَ
مِن دُونِكُمْ لَا يَأُولُونَكُمْ خَبَالًا
وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ قَد بَدَتِ أَلْبَعَضَاءُ مِنْ
أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ
قَد بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِن كُنْتُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿١١٨﴾

119. Ингъе, куьн (эй, мусурманар)
- ахътинбур (Ктаб- эгълияр
кIанибур): квез абур кIан я,
ва абуруз куьн кIанзавач, ва
куьне Ктабдихъ виридахъ (вири
Ктабрихъ) инанмишвалзава (ва
абуру куь Ктабдихъ иман гъизвач
- бес гыкI квез абур кIан я?!) Ва
абурал куьн расалмиш хъайила,
абуру лугъузва: «Чна иман
гъанва», ва абур кылди хъайила,
абуру чпин тупIар кIасзава квел
ажугъвилай. Лагъ: «Йикъ куьн
куь ажугъдикди! Гъакъикъатда,
Аллагъдиз чизва хурара
авайдакай (ва гъардаз вичин эвез
гуда)».

120. Эгер квез хъсан кар хкIуртIа
(квез хийир кар хъайитIа) -
адакай абуруз пис жезва, ва
эгер куь кылел писвал атайтIа
- абуру адал шадвалзава.
Ва эгер куьне сабур авуртIа
(кылел атай мусибатрал), ва
Аллагъдикай кичIе хъайитIа
(Адан эмирар кылиз акъудиз ва
къадагъайрикай яргъа жез, ва абурун
фендигарвилерикай мукъаятвал
ийиз), - квез абурун (чинебан
чIуру) къастарикай са зарарни
жедач. Гъакъикъатда, Аллагъди
абуру ийизвай амалар (вири
патарихъай) элкъуьрна кунва
(Вичин чирвилелди, ва абуруз жаза
гуда)!

121. Ва (рикIел гъваш вуна эй,
Пайгъамбар), вун пакамахъ фад
ви хзандин патавай экъечIна,

هَآأَنْتُمْ أَوْلَاءُ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ
وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا
لَقُوكُمْ قَالُوا ءَامَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا
عَلَيْكُمْ مِنَ الْغَيْظِ قُلْ
مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ﴿١١٩﴾

إِنْ تَمَسَسْتُمْ حَسَنَةً تَسْؤُهُمْ وَإِنْ
تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ
تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ
شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢٠﴾

وَإِذْ عَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ
مَقْعَدًا لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٢١﴾

муъминар женг тухудай лазим чкайрал акъвазариз (*кьушунар низамда тваз*) феи вахт («Угьуд» - *гъазаватда*). Ва Аллагъ - ван къвезвайди, вири чизвайди я.

122. Ва (рикIел гъваш *вуна эй Пайгъамбар*) а кар, квекай (*ансаррикай*) кве дестедиз кIан хъанай жуърэтсузвал ийиз (*фикирна женг туна хъфиз*), (бес), Аллагъ я эхир - абурун (*къведбурунни*) Арха (*Ада абуруз кьумек гана, жуърэтлу авуна ва хвена а кардикай*). Ва къуй (са) Аллагъдал таваккул авурай (*кIеви умуд авурай, «юкь вегъирай»*) муъминри!

123. Ва гъакъикъатда, Аллагъди квез Бадр- (*гъазават*)-да (гъалибвал къачуз) кьумек гана, кьун зайифбур яз. - (Бес), кичIе хъухъ квез Аллагъдикай, кьуне шукур авун патал! -

124. Ингъе, вуна муъминриз лугъуза: «Бес, квез бес тушни къван куь Раббиди квез кьумек гун пуд агъзур малаикдалди, авуднавайбур яз (цавай)?!

125. Гьелбетда (бес) я! (*Ва кьун патал маса шад хабарни ава*): Эгер кьуне сабур авуртIа ва (Аллагъдикай) кичIе хъайитIа, ва абур (*мушрикар* чпин) лап тадивилелди квел къвез хъайитIа, куь Раббиди квез вад агъзур малаикдалди кьумек гуда, (чебни) лишанламишнавайбур яз.

إِذْ هَمَّتْ طَّائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا
وَاللَّهُ وَلِيَهُمَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٢﴾

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ
فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ
أَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آلَافٍ مِّنَ
الْمَلَائِكَةِ مُنَزَّلِينَ ﴿١٢٤﴾

بَلَىٰ إِنْ تَصَبَّرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّنَ
قَوَرِهِمْ هَذَا يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ
آلَافٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿١٢٥﴾

126. Ва Аллагъди а кар авуна (анжах) шад хабар яз куьн патал, ва (гъакӀни) куь рикӀер адалди секин авун патал. Ва гъалибвал - анжах, Къудратлуди, Камаллуди тир Аллагъдин патай я!

127. (А куьмек гана Ада квез Бадр-да)-Галудун (атӀун) патал са кьерех (са пай) кафирвал авурбурукай, ва я «лекъ атӀун» патал абурун (абуруз еке пашманвал хъана, гъамуни кьуна) кар кьиле тефена кьулухъ элхкъведайвал.

128. - Ваз талукуь туш (эй, Пайгъамбар) а кардикай са шеъни, ва я Ада абурун туба къабулун, ва я Ада абуруз азаб гун, гъакъикъатда, абур залумар я, эхир. -

129. Ва (са) Аллагъдинбур я - цавара вуч аватӀани, чилел вуч алатӀани (виридан иеси Ам я). Ада Вичиз кӀанидаз багъишламишда, ва Вичиз кӀанидаз азаб гуда. Ва Аллагъ - (гзаф) гъил къачудаиди, регъимлуди я!

130. Эй, иман гъанвайбур! Немир куьне «риба́» (селем, файда) - (вуганвай буржунилай) гзаф сефер артухди яз (вични ахпа) шумудни са сефер артмишнавай (а гунагъ кар ийизвайбуру бурж вугудайла шартӀ эцигзава артух гахгун, ахпа бурж гахгудай вахт атайла, эгер гахгуз тежез хъайитӀа, абуру бурж мад артухарзава муьгълет хгун патал, ва гъа икӀ...). Ва кичӀе хъухъ (квез) Аллагъдикай - квез агалкъунар хъун патал!

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرًا لَكُمْ
وَلِتَظْمِنَ قُلُوبُكُمْ بِهِ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا
مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٦﴾

لَيَقْطَعَنَّ طَرَفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ
يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ ﴿١٢٧﴾

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ
عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٨﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٩﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا
أَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ﴿١٣٠﴾

131. Ва киче хухъ (квез) Цукай, кафирвал авурбуруз гъазурнавай.
132. Ва муьтлуьгъ хухъ (куьн) Аллагъдиз ва расулдиз, квез (Ада) регъим авун патал!
133. Ва гьерекат ая куьне (*чалишмиши хухъ*) куь Раббидин багъишламишунихъ ва Женнетдихъ - вичин гьяркьуввал цаварни чил къван авай, гъазурнавай (Аллагъдикай) кичебуруз, -
134. Чпи, шад гьаларани ва пашман (*четин*) гьаларани (Аллагъдин рекъе) харжзавай, ва чпин хъел (къуна) акъвазарзавай ва инсанрилай гъил къачузвай. Ва Аллагъдиз - (*ахътин*) хъсан крар ийизвайбур кIанда!
135. Ва чпи, алчах кар (*чIехи гунагъ*) авурла, ва я чпи чпиз зулум авурла - Аллагъ рикел хкана ва чпин гунагъриз астагъфир авурбур, - ва Аллагъдилай гъейри гунагъар мад ни багъишламишда?! - ва чпи авур (*нис*) крарал (кIевивализ) акъваз тавурбур, чпизни чиз-чиз (*ам чIурувал тирди ва Раббидиз ажугъ авайди, ва эгер туба авуртIа Ада туба къабулдайди*), -
136. Ахътинбуруз, - абурун эвез жеда: гъил къачун чпин Раббидин патай, ва чпин агъадихъай вацIар физвай Женнетар, абур ана гъамишалугъ яз амукъдай. Ва гъикъван хъсанди я (ам) - а амалзавайбурун гъакъи (*суваб*)!

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٣١﴾

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ

تُرْحَمُونَ ﴿١٣٢﴾

* وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ

وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ

أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٣﴾

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ

وَالْكُظُمِينَ الْغَيْظِ وَالْعَافِينَ عَنِ

النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣٤﴾

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا

أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا

لِدُنُوبِهِمْ وَمَن يَغْفِرِ الدُّنُوبَ إِلَّا

اللَّهُ وَلَمْ يَصِرُوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ

يَعْلَمُونَ ﴿١٣٥﴾

أُولَٰئِكَ جَزَاءُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ

وَجَنَّةٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿١٣٦﴾

137. (*Угьуд-гъазаватда муъминриз хъайи четинвилериз килигна Аллагъди абуруз теселли гузва*): Гъакъикъатда, квелай виликни хъана алатнава (ахътин) гъалар (виликдайни муъминриз кафиррихъ галаз женгера четинвилер хъана, ахпа хъсан эхир, гъалибвал муъминриз ва пис эхир кафирриз хъана); ва къекъуьгъ (куьн) чилел ва килиг гъихътинди хъанатIа (*пайгъамбаррин рехъ*) таб яз къурбурун эхир!»
138. Им (*Къуръан*) - инсанриз баян (*гъакъ ачухун*), ва (дуьз рекъин) регъбервал ва несигъат я (Аллагъдикай) кичIебуруз.
139. Ва зайиф жемир куьн (*эй, мусурманар*) ва пашман жемир, ва (виридалайни) виневайбур (*ва я*: гъалибвал хъана вине жедайбур) куьн я, эгер куьн (*халис*) муъминар ятIа!
140. Эгер квел (*Угьуд-гъазаватда*) хер хъанватIа (*куь кылел тIалар, хирер, кьиникъар атанватIа*), гъакъикъатда, атIабурузни (*муширикризни Бадр- гъазаватда*) гъахътин хер хъанва. - Ва а ийкъар Чна инсанрин арада гагъ садбуруз гагъ масадбуруз жедайвал ийизва, ва чирун (*тафаватлу авун*) патал Аллагъди иман гъайибур, ва (*гъакIни*) квекай шагъидар къачун патал (*шагъид- Аллагъдин рекъе джигъадда чан гайи кас я, ва адаз еке сувабар ава*), - ва Аллагъдиз зулумкараар (*кафирар*) кIандач (*мусурманрин къейибур*

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ ﴿١٣٧﴾

هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٨﴾

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾

إِن يَمَسُّكُمْ فَرَحٌّ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ فَرَحٌّ مِّثْلُهُ. وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٠﴾

шагьидар хъана Женнетда жеда ва
кафиррин кьейибур Жегеннемдин
цIа жеда),

141. Ва (Угьуд-гъазаватда кез гъалибвал
тахъун, ам) Аллагъди иман
гъанвайбур михъи авун патал ва
кафирар гъалак авун патал я. -
142. Я тахъайтIа куьне гьисабнавайни
(эй, Мугъаммад пайгъамбардин
асгъабар) - куьн Женнетдиз
гъахъда (фида) лагъана, Аллагъди
квекай чпи джигъад (гъазават)
тухвайбур чир тавунмаз, ва
сабурлубур вужар тиртIа чир
тавунмаз?! (Аллагъди кез
четинвилер, имтигъанар авуна
мужагъидар ва сабурлубур квекай
халкъдиз чир авуна ахпа куьн
Женнетдиз фида)
143. Ва гъакъикъатда, кез КIан
хъанай (Аллагъдин рекъе) кьиникъ
(душмандин аксина женг тухун)
ам квел гуьруьшмиш жедалди.
Ва ингъе кез ам акуна, куьн
тамашиз!
144. Ва Мугъаммад - анжах расул
(пайгъамбар) я, адалай виликни
расулар хъана алатна. Бес, эгер
ам кьейитIа (кечмиш хъайитIа)
ва я яна кьейитIа, куьн куь
кьулухъ элкьуьн хъийидани
(Исламдай куфрдиз эхкъечидани)?!
Ва вуж (вичин) кьулухъ элкьуьн
хъувуртIа (муртадвал авуртIа),
ада Аллагъдиз гъич са зарарни
гудач (зиян а касдиз вичиз я). Ва
(имандал мягъкемвал авуна) шукур
авурбуруз Аллагъди эвез (суаб)
гуда.

وَلِيْمَحِصَّ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَيَمْحَقِ
الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٤١﴾

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا
يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ
وَيَعْلَمَ الصَّٰلِحِيْنَ ﴿١٤٢﴾

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَتُّونَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ
تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿١٤٣﴾

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ
قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ
عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ
عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَصُرَ اللَّهُ شَيْئًا وَسَيَجْزِي
اللَّهُ الشَّاكِرِيْنَ ﴿١٤٤﴾

145. - Ва рекьдай туш чан (*са касни*) Аллагъдин изин авачиз - (Ада *адаз*) вахт кхьенва (*тайинарнава*). Ва низ (*вичин амалдин эвезда*) и дуьньядин гьакъи (*багъишар, паяр*) кІанзаватІа - Чна гуда адаз адакай. Ва низ (*вичин амалдин эвезда*) Эхиратдин суваб (*багъишар*) кІанзаватІа, Чна адаз гуда адакай. Ва Чна шукур ийизвайбуруз (хъсан) эвез гуда! -
146. Ва гьикъван (гзаф) пайгъамбарар хъана, вичихъ галаз санал (*кафиррин аксина*) гзафбуруз диндар терефдарри (*а пайгъамбаррин рекъиз табиъ хъайи муъминри*) женг чІугур! Абуруз Аллагъдин рекъе чпин кылил атай крариз килигна ажизвал авунач, ва зайифвал авунач, ва (*душманриз*) муьтІуьгъ хъанач, - ва Аллагъдиз сабурулубур кІанда!
147. Ва абурун лагъай гафар хъана (абур) лугъун анжах: «Чи Рабби! Багъишламиша Вуна чаз чи гунагъар, ва чи «сергъатрилай элячІунар» чи (*диндин*) карда, ва чи кІвачин кІанер (*къадамар*) мягъкемара, ва кафир ксарин винел чаз гъалибвал къачуз куьмек це».
148. Ва Аллагъди абуроз и дуьньядин гьакъини (*гъалибвал*) гана, ва Ахиратдинни - лап гуьзел суваб (*Женнет*). Ва Аллагъдиз - хъсан крар ийизвайбур кІанда!
149. Эй, иман гъанвайбур! Эгер куьн кафирвал авурбуруз муьтІуьгъ хъайитІа, абуроз куьн элкьуьр

وَمَا كَانَ لَتَقْسِينَ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ
كَيْتَابًا مُّوجَّلاً وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا
نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ
نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٥﴾

وَكَايِن مِّن نَّبِيٍّ قَتَلَ مَعَهُ رِيضُونَ كَثِيرٌ
فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَمَا ضَعُفُوا وَمَا أَسْتَكَاثُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ
الصَّادِرِينَ ﴿١٤٦﴾

وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا
أَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا
وَتَبَتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ
الْكَافِرِينَ ﴿١٤٧﴾

فَقَاتِلْهُمْ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحَسُنَ ثَوَابُ
الْآخِرَةِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤٨﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنْ تَطِيعُوا الَّذِينَ
كَفَرُوا يَرُدُّوكُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ

хъийида куь кьулухъ (*квекай муртадар ийида*), ва элкьуьн хъийида (куьн) (еке) зиян хъайибур яз.

150. (*Абуру квез гьич куьмек гудач*) Аксина! Аллагъ я куь Арха, ва Ам - куьмекчийрикай виридалайни хъсанди я!
151. Чна, кафирвал авурбурун рикIера зурба кьурхувал (*пис кичIевал*) твада абуру Аллагъдиз (*гьуцар*) шерик гьунай вичин гьакъиндай Ада са делилни авуд тавунвай (*а гьуцар шерик яз гьуниз, абуруз ибадат авуниз- са делилни авач*). Абурун «хкведай чка» - ЦПай жеда, ва гьикъван писди я зулумкаррин «акъваздай (*амукьдай*) чка»!
152. Ва гьакъикъатда, Аллагъди квез Вичин гайи гаф кьилиз акъудна, куьне абур Адан изиндалди кукIварзавайла (*ягъиз рекъизвайла Угьуд-гъазаватда*), - та куьне усалвал авурла ва куьне а (куь) кардин патахъай чаравилер (*гьуьжетар*) авурла, ва куьне (*Пайгъамбардин эмирдис*) асивал авурла - (куьн кIаник акатна) Ада квез «квез кIани шей» (*гъалибвал*) кьалурайдалай кьулухъ. (*Анал винел акъатна*): Куь арада вичиз дуьнья кIанидини ава, ва авай куь арада вичиз Ахират кIанидини. Ахпа Ада куьн абурукай кьакъудна, (Ада) куьн синемешун (*ахтармешун*) патал. Ва гьакъикъатда, (*куьне туба авуниз килигна*) Ада квез багъишламишна, - ва Аллагъ муъминар патал чIехи регъимдин сагъиб я эхир!

فَتَنقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿١٤٧﴾

بَلِ اللّٰهُ مَوْلٰىكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ﴿١٥٠﴾

سَنَلْفِي فِي قُلُوبِ الَّذِيْنَ كَفَرُوا
الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُزَلِّ
بِهِ سُلْطٰنًا وَمَأْوٰنُهُمُ النَّارُ وَيَبْسُ
مَتَّوٰى الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٥١﴾

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللّٰهُ وَعَدَدَهٗٓ اِذْ
تَحْسَوْنَهُمْ بِاِذْنِهٖٓ حَتّٰى اِذَا فَشَلْتُمْ
وَتَنَزَعْتُمْ فِي الْاَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِّنْۢ بَعْدِ
مَا اَرٰكُمْ مَا تُحِبُّوْنَ مِنْكُمْ مِّنۢ يُّرِيْدُ
الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَّنۢ يُّرِيْدُ الْاٰخِرَةَ ثُمَّ
صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ
عَفَا عَنْكُمْ وَاللّٰهُ ذُو فَضْلٍ عَلٰى
الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٥٢﴾

153. (Ва рикел гъваш куьне, эй, Мугаммад пайгамбардин асгъабар): Ингъе куьн (дагъдиз) хкаж жезвай (душмандикай катиз) ва куьн садахъни (квекай) элкъвезвачир (кичIевилляй садазни фикир гузвачир), - ва (Аллагъдин) расулди куь (къушундин) эхирдай (вич дъяедин майдандал мягъкемдиз акъвазна куь къулухъай) квез эвер гузвай. Ва Ада квез гъам гъамунин винел эвез гана (гъамаралди жазаламишна). Куьн пашман тахъун патал куь гъилляй акъатайдаз (гъалибвал ва душмандин яракъар), ва куь къилел атайдаз килигна. Ва Аллагъдиз хабар ава куьне ийизвай (вири) амалрикай!

154. Ахпа Ада квел гъамунилай гуьгъуьниз секинвал (саламатвал) - къезил ахвар ракъурна, вичи квекай са десте кIевай. - Ва (маса) десте чпин чанарин дердина (чеб хилас авунин хажалатдик) хъана абуру Аллагъдикай гъахъ тушир (чIуру) крар фикирар ийизва - «джагъилиййа»-дин (Ислам -дин къведалди хъайи авам тир вахтарин) фикирар, (абуру сада-садаз) лугъузва: «Чи гъиле а (женгиниз экъечIунин) карда ихтияррикай са шеъ къванни аватIа?» Лагъ: «Вири а кар - Аллагъдин ихтиярда ава». Абуру чпин чанара чъунуьхзава ваз ачух тийизвай шейэр, ва (абуру) лугъузва: «Эгер чи гъиле авай кар тиртIа чун гъа инал яз рекъидачир». Лагъ

* إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلْوُونَ عَلَىٰ أَحَدٍ
وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِيٰ أُخْرٰبِكُمْ
فَأَثَابَكُمْ عَمَّا يَعْمَرُ لَكِيْلًا تَحْزَنُونَ
عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ
خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٣﴾

ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُم مِّن بَعْدِ الْغَمِّ أَمْنَةً
نُّعَاسًا يَغْشَىٰ طَآئِفَةً مِّنكُمْ وَطَآئِفَةٌ
قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ
غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ
هَل لَّنَا مِنَ الْأَمْرِ مِن شَيْءٍ قُلْ إِنَّ
الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي أَنفُسِهِم
مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا
مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قَاتَلْنَا هَاهُنَا قُلْ لَوْ
كُنْتُمْ فِي بَيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ
عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ
اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحَّصَ
مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ﴿١٥٤﴾

(вуна *абуруз, эй, Пайгъамбар*):
«Эгер куьн куь кIвалера аваз
хъанайтIани (*Аллагъди*) чпиз
«яна кьин» кхьенвайбур (*къадар
-къисметнавайбур*) чпин «ярх
жедай чкайрал» (чарасуз)
акъатдай. Ва (*Ада квел муъминрал
и мусибатар ракъурна*) Аллагъди
имтигъан авун патал куь хурара
авайдаз, ва куь рикIера авайди
михьи авун патал. Ва Аллагъдиз
хурара вуч аватIа (*фикирар, сирер*)
хъсан чизва! -

155. Гъакъикъатда, чеб кьулухъ
элкъвейбур квекай (*катайбур*)
къве кIватIал (*къушун Узбуд-да*)
гуьруьшмиш хъайи юкъуз, -
абурув а хатIа кар ийиз туна
шейтIанди абуру къазанмишай
бязи крариз килигна. Ва
(гъакъикъатда) Аллагъди
абуруз багъишламишна.
Гъакъикъатда, Аллагъ -
(гзаф) багъишламишдайди,
юмшагъвалдайди (*гунагъ авурди
тадиз жазаламиш тийидайди,
мергьяматлуди*) я!

156. Эй, иман гъанвайбур! Ухшар
жемир куьн чпи кафирвал
авурбуруз (ва) чпин стхайрин
патахъай - абур сеферриз
(*яргвал рекьериз*) экъечIайла
ва я (абур) дяве тухуз фейила
(*абур ана кьейила*), лагъай: «Эгер
абур чи патав гваз хъанайтIа
(*амукънавайтIа*) абур рекьидачир,
ва я яна рекьидачир», - (*абуру
акI лагъана*) Аллагъди ам абурун

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى
الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ
بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ
عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٥٥﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ
كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي
الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرَى لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا
مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ حَسْرَةً
فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٥٦﴾

рикIера (еке) гъайфвал яз авун патал. Ва (са) Аллагъди я чан гъизвайди ва чан къахчузвайди! Ва Аллагъдиз куьне ийизвай крар (вири) аквазва (ва *виридаз вичин зез хгуда*)!

157. Ва (гъакъкъатда), эгер куьн (*эй, муъминар*) Аллагъдин рекъе (*джигъадда*) яна къейитIа ва я (куьн) кечмиш хъайитIа, - (дугъриданни) Аллагъдин патай тир багъишламишун ва регъим (лап) хийирлу я абуру (*мушикри*) кIватIзавайдалай (*дуйньядин няметрилай*).
158. Ва куьн кечмиш хъайитIани ва я (*гъазаватда*) яна къейитIани, - (гъакъкъатда), Аллагъдин патав куьн кIватI хъийида.
159. (Ва дугъриданни) Аллагъдин патай тир регъимдалди вуна (*эй, Пайгъамбар*) абуруз юмшагъвал (*хъуьтуьлвал*) авуна. Ва эгер вун векъиди, регъимсуз (*къван хътин*) рикI авайди тиртIа, абур ви патавай къакъатдай (*вакай ччара жедай*). Ва (гъавилъй) гъил къачу вуна абурулай (*афивал ая абуруз*) ва абур патал «астагъфир»» (*абурун гунагърилай Аллагъди гъил къачун патал дуьа*) ая, ва меслят (*мешвера*) ая вуна абурухъ галаз (герек) крара. Ва (*мешверадилай гуйгъуьниз*) вуна къетI авурла (*са кар*) - Аллагъдал таваккул (*кIеви умуд*) ая (вуна), гъакъкъатда, Аллагъдиз (Адал) таваккул-завайбур кIанда!

وَلَيْنِ فَتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ
لَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِّمَّا
يَجْمَعُونَ ﴿١٥٧﴾

وَلَيْنِ مُتُّمْ أَوْ فَتِلْتُمْ لِإِلَى اللَّهِ
تُحْشَرُونَ ﴿١٥٨﴾

فِيمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ
كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَأَنْقَضُوا مِنْ
حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ
وَسَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ
عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٥٩﴾

160. Эгер Аллагьди квез (*эй, муъминар*)
куъмек гайитГа, квел гъалибвал
къачудай садни жедач. Ва эгер
Ада куън куъмек галачиз туртГа,
вуж я ам квез куъмек гудайди
Адалай кьулухъ (*гъейри*)?! Ва
къуй (анжах) Аллагьдал таваккул
(*Клеви умуд, «юкь вегъин»*) авурай
муъминри!

161. (Гъич) ихтияр авач
пайгъамбардиз «джигъад-да
душмандивай гъатай шей»
гъахъсузвилелди вичиз къачуз
(*жедай кар туш са пайгъамбарди
къванни а хиянат кар авун*). Ва ни
«джигъадда душмандивай гъатай
шей» гъахъсузвилелди къачуртГа,
ам Къияматдин Юкъуз вичи
«гъахъсузвилелди къачурдини»
гваз къведа. Ахпа гъар са чандив
вичи вуч къазанмишнатГа
тамамвилелди агакъарда ва
абуруз (*авур хъсан крап тИмилариз
ва я гунагъар артухариз*) зулум
ийидач!

162. Бес, Аллагьдин разивилин
гуьгъуьна хъайиди сад хъиз
жедани (вичел) Аллагьдин патай
хъел алаз хтайдахъ галаз, ва
вичин «хтана акъваздай чкани»
Жегъеннем тир?! Гъикъван пис
хкведай чка я ам!

163. Абуруз (*Аллагьдин разивилин
гуьгъуьнавайбуруз*) Аллагьдин
велик (гъар жуьредин) дережаяр
ава, ва Аллагьдиз абуру ийизвай
амалар аквазва!

إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ
يَخْذُلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرْكُمْ مِنْ
بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦٠﴾

وَمَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يُغَلِّبَ مَنْ يَغْلِبُ وَيَمْنُ يَغْلِبُ
بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ تُوْفَى كُلُّ نَفْسٍ
بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾

أَفَمَنْ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ
بِسَخَطِ اللَّهِ وَمَا أَوْهَهُ جَهَنَّمَ وَيَبِئْسَ
الْمَصِيرُ ﴿١٦٢﴾

هُم دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا
يَعْمَلُونَ ﴿١٦٣﴾

164. Гьакъикъатда, Аллагъди еке регъим(нямет) багъишна муъминриз - Ада абуруз абурукай чпикай тир расул рекъе турла, ада абуруз Адан аятар (*Къуръан*) кІелзава, ва абур (*чІуру акъида-дикай яни чІуру инанмишвилерикай -ширкдин фикиррикай, ва пис къилихрикай*) михъи ийизва, ва абуруз (ада) Ктаб (*Къуръан*) ва камаллувал (*Сунна, шариат*) чирзава - бес, гьакъикъатда, абур адалай вилик (*расул къведалди*) ачух ягъалмишвиле авай.

165. Ва (бес), куь къилел (*Угъуд-да*) мусибат атайла, - (вични) куьне абурув (*куь душманриз Бадр- гъазаватда*) ам (хъиз) къве хъгинди агакъарнавайла, - куьне (*тажубвализ*) лагъана: «Им гъинай я?!» (*гъикI жеда къван чаз а кар - чун мусурманар яз ва Пайгъамбарни чи арада аваз, ва атІабур мушрикар тирла?!*) Лагъ: «Ам квевай чпивай я» (*куьне расулдин эмир къилиз акъуд тавурвилай я*). Гьакъикъатда, Аллагъ вири крарал къудратлу я!

166. Ва куь къилел атай кар, къве кІватІал (*къве къушун*) гуьруьшмиш хъайи юкъуз (*Угъуд-да*) - (ам) Аллагъдин изиндалди я, ва чирун патал (*винел акъудун, тафаватлу авун патал*) Ада муъминар,

167. Ва чирун патал мунафикъвал авурбур. (Ва) абуруз (*мунафикъриз муъминри*) лагъанай: «Ша (куьн), Аллагъдин рекъе женг чІугу ва я (куьн) чун хуьз акъваза (*алуда чалай чал къвезвай душманар*)!»

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَبُرِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا مِن قَبْل لَنِي ضَلَّلِ مُبِينٍ ﴿١٦٤﴾

أَوْلَمَّا أَصَبْتُمْ مَّصِيبَةً قَدَّ أَصَبْتُمْ مِّثْلَهَا قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٥﴾

وَمَا أَصَبَكُمْ يَوْمَ اتَّقَى الْجَمْعَانَ فَيُإِذِنِ اللَّهُ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦٦﴾

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا فِتْنِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ ادْفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَّاتَّبَعْنَاكُمْ هُمْ لِلْكَفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ

Абуру лагъана: «Эгер чаз женг жедайди (*куьне женг тухун лазим къведайди*) чизвайтIа, чун куь гуьгъуьниз къведай (*куьмек гуз*)!» Абур а юкъуз куфрдиз лап мукъвал тир абур имандиз тирдалай, (*вучиз лагъайтIа*) абур чпин сивералди чпин рикIера авачир кар лугъузва. Ва Аллагъдиз лап хъсан чизва абур вуч чуьнуьхзаватIа (*чпин рикIера*)!

168. (А мунафикъар, чпи) чпин «стхайрин» гъакъиндай лагъай, чеб (кIвалера) ацукъна: «Эгер абур чаз муьтIуьгъ хъанайтIа, абур яна рекъидачир». Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*): «Алуда кван куьне куь чанарилай (*элкъуьра квелай*) кьиникъ, эгер куьн гъахъбур ятIа!»
169. Ва гъич гъисабмир (вуна) Аллагъдин рекъе (*джигъадда*) яна кьенвайбур мейитар (*къенвайбур*) яз! Туш, абурал чан ала (*Барзахда*) - абурун Раббидин патав гъаз, чпизни няметар (*ризкы*) къвез,
170. Хвешивалзавайбур яз Аллагъди чпиз ганвайдал Вичин чехIи регъимдикай, ва еке шадвал ийиз - чпив гъеле ахгакъ тавунвайбурун (*джигъад тухузмай муьминрин*) гъакъиндай, чпелай кьулухъ амай - (бес), абуроз я кичI тежедайди, я абур пашманни тежедайди!
171. Абуру еке шадвалзава Аллагъдин патай ганвай няметрал ва артух савабрал, ва бес, гъакъикъятда, Аллагъди муьминрин саваб зяйи тийизвайдал.

يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ
وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿١٦٧﴾

الَّذِينَ قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا
مَا قُتِلُوا قُلْ فَادْرَأُوا عَنْ أَنْفُسِكُمُ
الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٦٨﴾

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرَزَقُونَ ﴿١٦٩﴾

فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ
مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ﴿١٧٠﴾

* يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةِ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلِهِ
وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧١﴾

172. Чпи Аллагъдиз ва расулдиз жаваб гайибур чпел «хер» хъайдалаи кьулухъни (чпис *Угъуд-гъазаватда* магълубвал хъана тIалар ва хирер хъанатIани, Аллагъдин эмирдиз ва Пайгъамбардин эверуниз килигна муширкар элкъвена хтун тавун патал абурун гуьгъуьниз феи муъминар), - чпи, хъсан (диндар) крар авурбуруз абурукай ва Аллагъдикай кичIевал авурбуруз - чIехи саваб жада!

173. Абуруз, инсанри (*бязи муширикъри*): «Гъакъикъатда, инсанри квез (*куь аксина* кьушунар) кIватIнава, (бес), кичIе хъухъ квез абурукай!» лагъайла, - а карди абуруз иман мадни артухарна, ва абуру лагъана: «Чаз Аллагъ бес я, ва лап хъсан Арха (*хуьдайди, куьмекчи*) я (Ам)!»

174. Ва абуру (*а гъазаватдиз экъечIайбуру*) хтана (*Мединадиз*) Аллагъдин патай нямет ва артух саваб гъаз, чпик (*дяведин*) писвал хкIунни тавуна, ва (абуру) Аллагъдин разивилин гуьгъуьна хъана. Ва (*гъакъикъатда*), Аллагъ - чIехи регъимдин сагъиб я!

175. Кар анжах ам я хъи, ам шейтIанди вичин «куьмекчийралди» (*муширикъралди*) кичIерар гузва (квез) - (гъавилай) кичIе жемир квез абурукай, ва Закай кичIе хъухъ, эгер куьн муъминар (*иман гъанвайбуру*) ятIа!

176. Ва къуй пашман тавурай вун (*эй, Пайгъамбар*) куфрдин кар ийиз тади ийизвайбуру

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ
مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا
مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرَ عَظِيمٍ ﴿١٧٢﴾

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ
جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا
وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾

فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةِ رَبِّهِمْ فَضَلَّ لِمَ
يَمَسُّهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ
وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾

إِنَّمَا ذَلِكَ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ
فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا اللَّهَ إِن كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

وَلَا يَخْزِنَكَ الَّذِينَ يُسْرِعُونَ فِي
الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَنْ يُضِرُّوا اللَّهَ شَيْئًا

(куфрдал терсвализ, имандин аксина чалишмиш жезвайбуру): гъакъикъатда, (а кардалди) абуру Аллагъдиз гъич са куьнин зиянни гудач. Аллагъдиз абуруз Ахиратда «пай» (суваб) тежедайвал ийиз кІанзава, ва абуруз чІехи азаб жеда!

177. Гъакъикъатда, чпи имандихъ куфр «маса къачунвайбур» (иман куфрдихъ дегишарайбур, иман туна куфр хкянавайбур) - (абуру) Аллагъдиз гъич са куьнин зиянни гудач, ва абуруз азиятлу (гзаф тІарвал квай) азаб жеда!
178. Ва къуй кафирвал авурбуру гъич гъисаб тавурай, Чна абуруз яргъи уьмуьр хгун (терг тавуна дуйньядин няметар ишлемшидай мумкинвал гун чпиз) ам чеб патал хийирлу я лагъана. Чна абуруз яргъи муьгълет гузвайди я - анжах, абуру гунагъар (мадни) артухрун патал. Ва абуруз - (абур) агъузардай азаб жеда!
179. Гъич тадайди туш Аллагъди муъминар гъа куьн авай гъалда (вуж халис мусурман ятІа ва вуж мунафикъ ятІа винел акъуд тавуна тадач), та Ада ччара (тафаватлу) ийидалди писди (мунафикъ) хъсандакай (халис муъминрикай). Ва (гъич) ачухдач квез (эй, муъминар) Аллагъди гъайб (а чинебан кар - мунафикърин тІварар, - ашкара ийида абур квез четинвилералди, имтигъанралди), амма Аллагъди Вичин расулрикай Вичиз кІан хъайиди хкязава (адаз

يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطًّا فِي
الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنْ
يُضْرُوا اللَّهَ شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٨﴾

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمَلِّي
لَهُمْ خَيْرٌ لَّأَنفُسِهِمْ إِنَّمَا نُمَلِّي لَهُمْ
لِيُزَادُوا إِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٧٩﴾

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ
عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ
وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ
وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِيٰ مِنْ رُسُلِهِ مَن
يَشَاءُ فَمَا تُمِئُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَإِن تُؤْمِنُوا
وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٨٠﴾

вагъй ракъурна бязи гъайб - крап ачухдайвал). (Гъавилай) иман гъваш (куъне) Аллагъдихъ ва Адан расулрихъ. Ва эгер куъне иман гъайитІа ва (Аллагъдикай) кичІевал авуртІа - квез чІехи суваб жеда!

180. Ва къуй (гъич) гъисаб тавурай чпиз Аллагъди Вичин регимдикай (няметрикай) ганвайдан гъакъиндай мискъивалзавайбуру (ам Аллагъдин рекъе харж тийиз) - а кар чпиз хийирлу тир хъиз. Туш, (аксина) ам абур патал пис я. (Мукъвара) абуру мискъивал авур затІар «элкъвена алчударда абурун гарданрал» Къбияматдин Юкъуз. Ва (са) Аллагъдиз талукъ я цаварин ва чилин ирс (вири затІар Аданбуру я, ва вири - Адаз амукъни ийида). Ва Аллагъдиз куъне ийизвай амалрикай хабар ава (ва гъардаз - авур амалрин эвез хгуда)!

181. Гъакъикъатда, Аллагъдиз ван атанва: «Бес, Аллагъ кесибди я (муъгътежди я чаз, вучиз лагъайтІа Ада чавай чи девлетар бурж къачузва) ва чун девлетлубур я» - лагъайбурун (ягъудрин) гафарин. Чна кхъида абуру лагъайди, ва абуру са гъахъни авачиз пайгъамбарар яна кинни, ва Чна лугъуда (абуруз Жегъеннемдиз гадарайла): «Дадмиша (куъне) Къати ЦІун азаб!

182. Ам (а азаб) - куъ «гъилери авурдаз» (гунагъриз) килигна я, ва гъакъикъатда, Аллагъ - лукІариз зулум ийидайди гъич туш!»

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلِلَّهِ مِيرَاتُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨٠﴾

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَكَتُتُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلُ دُوفُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٨١﴾

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿١٨٢﴾

183. (А ягьудар я гьакІни) лагьайбур: «Гьакъикъатда, Аллагьди чаз (Тавратда) эмирнава чун агъун тавун расулдихъ, та ам чи патав (делил) - (Аллагьдиз мукъув хъун патал гузвай, вични цавай атай) цІу недай (кудай) садакья (къурбан) гваз къведалди». Лагь: «Гьакъикъатда, куь патав расулар атанай залай виликни ачух делилар гваз ва куьне лагьай шейни (цІу «недай» къурбанни) гваз, бес, вучиз куьне (куь ата-бубайри) абур (а пайгьамбарар) яна къенай, эгер куьн гьахъбур ятІа?!»

184. Ва (гъавиляй), эгер абуру (ягьудрин ва амай кафиррини) вун таб яз къуртІа (эй, Пайгьамбар), бес, валай виликни расулар табдай къунай - (абурукай бязибур) ачух делилар, (ва бязибур) кхъенвай къулар (ктабар), ва (бязибур) нурлу (ачух) Ктаб гваз атанай.

185. Гьар са чанди (чан алай вири махлукъри) къиникъ (ажал) дадмишда. Ва квез, тамамвилелди куь савабар (авур амалрин эвезар) гуда анжах Къияматдин Юкбуз. Ва вуж ЦІукай яргъаз авуртІа ва Женнетдиз ракъурайтІа - (гьакъикъатда), адаз (еке) агалкъун хъанва. Ва и дуйньядин уьмуьр - (ам) анжах алдатмишардай метягъ (рикІ ацукъарна алдатмишардай шей, са тІимил чІавуз ишлемшна фана жедай затІар, менфятар) я.

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عَهْدَ إِلَيْنَا آلَا نُؤْمِنُ
لِرَسُولٍ حَتَّىٰ يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ
النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّن قَبْلِي
بِالْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨٣﴾

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رَسُولٌ
مِّن قَبْلِكَ جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ
وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿١٨٤﴾

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّقُونَ
أَجْرَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَن رُّزِحَ
عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْعُرُورِ ﴿١٨٥﴾

186. Гьар гьикI хьайитIани, (эй, муъминар) куьн синемишда (квез имтигъан ийида) куь мал-девлетрин ва куь чанарин гьакъиндай (мусибатар, балаяр гуналди), ва (дугъриданни) квез, чпиз квелай вилик Ктаб атайбурун ва чпи ширк авурбурун (муширикрин) патайни эзият гудай (рикI тIардай, бейкефардай) гафарин ван жеда, гзафдиз. Ва эгер куьне сабур авуртIа ва квез (Аллагъдикай) кичIе хьайитIа - гьакъикъатда, абур кьетIивалдай (кваст кыле тухуз Iевивалдай) крарикай я.

187. Ва (рикIел гъваш вуна эй, Пайгъамбар) Аллагъди чпиз Ктаб атанвайбурувай (кынералди мягкемарнавай) икърар къачур вахт: «Куьне, гьакъикъатда, (гьар гьикI хьайитIани) ам (гьарда чпин Ктаб) инсанриз (баян гана) ачухарда ва ам куьне чьунуьхардач» - лагъана. Амма абуру ам чпин далуйрихъ кьулухъ гадарна ва (абуру) ам гана адахъ гъвечIи кымет маса къачуна (ам гъвечIи кыметдихъ дегшиарна), гьикъван писди я - абуру маса къачузвай затI (икърар чIурна, Ктабда дегшвилер ттуна ва адахъ усал кымет къачун- лап пис кар я)!

188. Гьич гьисабмир вуна, чпи авур (чIуру) крарал шадвалзавайбур ва (чпи) тавунвай кар патахъай чпин тарифар авун кIанзавайбур - гьич гьисабмир вуна абуруз азабдикай кьутармиш хьунин карда агалкьунар жеда лагъана. Ва (Ахиратда) абуруз азиятлу азаб жеда!

* لَتُبْلَوْنَ فِيْ اَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ
وَلَتَسْمَعَنَّ مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتٰبَ
مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ اَشْرَكُوْا اَدٰى
كَثِيْرًا وَاِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوْا فَاِنَّ ذٰلِكَ
مِنْ عَزْمِ الْاُمُوْرِ ﴿١٨٦﴾

وَإِذْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيْثَاقَ الَّذِينَ اُوتُوْا
الْكِتٰبَ لَتَسِيْبَنَّهٗ لِلنّٰاسِ وَلَا تَكْفُرُوْهُ
فَبَدَّلُوْهُ وِرَآءَ ظُهُورِهِمْ وَاَشْرَوْا بِهٖ
ثَمٰتًا قَلِيْلًا فَبَيْسَ مَا يَشْتُرُوْنَ ﴿١٨٧﴾

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا اُوتُوْا
وَيُحِبُّوْنَ اَنْ يُحْمَدُوْا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوْا فَلَآ
تَحْسَبْنَهُمْ بِمَقَارَةِ مِّنَ الْعَذَابِ وَاِنَّ لَهُمْ
عَذَابًا اَلِيْمًا ﴿١٨٨﴾

189. Ва (са) Аллагъдиз талукъ я цаварин ва чилин гъакимвал (*пачагъвал*). Ва Аллагъ - вири крарал къудратлу я!
190. Гъакъикъатда, цавар ва чил халкъ авунин карда, ва йифни югъ дегиш хъунин карда делилар (*ишараяр*) ава, - (тамам) акьулрин сагъибриз (*къанажагълу ксариз*),
191. Чпи, Аллагъ рикЕл ва мецел гъызвай (кIвачел) акъвазнавайлани, ацукънавайлани ва чпин къваларал ярх хъанвайлани (*вири гьалара ва чIавара*), ва (*чпи*) цавар ва чил халкъ авунин кардал фагъум-фикирзавай (*ва лугъузвай*): «Чи Рабби! Вуна им гъакI гъавайда яз (*са карни патал тушиз*) халкънавайди туш, Пак я Вун, (бес), хуьх Вуна чун ЦIун азабдикай!
192. Чи Рабби! Гъакъикъатда, вуж Вуна ЦIа тгуртIа (*аниз ракъурайтIа*) - Вуна ам (беябурна) агъузарнава (*виридан вилик*), ва зулумкарриз куьмекчияр жедач!
193. Чи Рабби! Гъакъикъатда, чаз ван хъана эверзавайдан (*Мугъаммад пайгъамбардин*) имандиз эвериз: «Иман гъваш куь Раббидихъ!» ва чна иман гъана. Чи Рабби! (Бес), багъишламиша Вуна чи гунагъар, ва чи пис крар чалай алуда, ва Вуна чав, чун лап диндарбурун арадаваз, вафат агакъара (*чун Аллагъдикай кичЕбуру яз хийир крар гзаф авурбурукай яз - чав ажал агакъара*).

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨٩﴾

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَأَخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي
الْأَلْبَابِ ﴿١٩٠﴾

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَفُعُودًا
وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ
هَذَا بَطُلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ
النَّارِ ﴿١٩١﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ
أَخْرَجْتَهُ ۗ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿١٩٢﴾

رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُتَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَنِ
أَن ءَامِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ
لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا
مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١٩٣﴾

194. Чи Рабби! Ва це (*багъиша*) Вуна чаз Вуна Ви расулрилай чаз хиве кьур шей (*гъалибвал, куьмек*), ва беябурмир (Вуна) чун (*виридан вилик*) Къияматдин Юкъуз. Гьакъикъатда, Вуна, хиве кьурди чурдайди туш, эхир».
195. Ва (*гъасятда*) жаваб гана абуруз (*абурун дуьариз*) абурун Раббиди: «Гьакъикъатда, За - квекай амалзавайбурун са (хъсан) амални зяйи ийидач (*квадардач*) я итимдин я дишегълидин, куьн сад садакай (*вири сад хьиз*) я. Ва чпи гъижра авурбур (*диндин рекъе куьч хъайибур*), ва чпин квалерай (*яшамши жезвай чкайрай*) акъудайбур, ва чпив Зи (*дин кыле тухунин, Заз ибадат авунин*) рекъе азият агакъайбур, ва чпи (*джигъадда*) женг чугурбур ва чеб (женгина) яна кьейибур, - гьакъикъатда, За абурулай абурун пис крар алудда (*гунагърилай гъил къачуда*), ва гьакъикъатда, За абур Женнетра твада чпин агъадихъай вацар авахъзавай - саваб (*эвез*) яз Аллагъдин патай, ва Аллагъдихъ - Гьадахъ ава виридалайни хъсан суваб!»
196. - Къуй вун (гъич) алдатмиш тавурай кафирвал авурбурун (дуланажагъдин) гьерекатри уьлквейра (*няметлу ва секин яшайишди*).
197. Ам - анжах тГимил къван «менфятар ишлемишун» я, ахпа абурун «хтана акъваздай чка» Жегеннем жеда, ва гьикъван пис (*эКянавай*) мес ам! -

رَبَّنَا وَعَايِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ
وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ
الْعَهْدَ ﴿١٩٤﴾

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ
عَمَلٍ مِّنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ بَعْضُكُمْ
مِّنْ بَعْضٍ فَأَلِذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ
دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي وَقَتَلُوا
وَقُتِلُوا لَأَكْفِرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ
وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ
وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٥﴾

لَا يَغُرُّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي
الْبِلَادِ ﴿١٩٦﴾

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَا لَهُمْ جَهَنَّمَ
وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٩٧﴾

198. Амма чпи, чпин Раббидикай
(Адан эмирар кылиз акъудиз
ва Адан къадагъайрикай яргъаз
жез) кичӀевал авурбур -
абуруз Женнетар жеда чпин
(Женнетдавай еке КӀвалерин, гуьзел
тарарин) агъадихъай вацӀар
авахъзавай, чеб гъамишалугъ
ана амукъдайбур яз - Аллагъдин
патай тир къунагълух яз.
Ва Аллагъдин патав (абуруз)
гъазурнавай шей (суаб, Женнет)
- мадни хийирлу я лап диндар
ксариз (и дуьньядин няметрилай)!
199. Ва гъакъикъатда, Ктаб -
эгълийрин арада ава вичи
Аллагъдихъ, ва квез (авудна)
ракъурнавайдахъ ва абуруз
(чпиз) (авудна) ракъурнавайдахъ
инанмишвалзавайбурни, - чеб
Аллагъдиз умунбур (муьтӀуьгъбур)
яз, абуру Аллагъдин делилар
(аятар) гъвечӀи кӀиметдихъ маса
гузвач (дуьньядин фана менфятрихъ
гыч дегӀишарзавач, амай Ктаб-
эгълийри ийизвайвал). Ахътинбур -
абуруз чпин саваб чпин Раббидин
патав гъазурнава, гъакъикъатда,
Аллагъ - гъахъ-гъисаб фад
ийидайди я!
200. Эй, иман гъанвайбур! Сабур ая
куьне (куь диндал), ва (сабурзавай
куь душмандилай) мадни сабурлу
хъухъ, ва «сергъятар хуьз акъваз»
куьн (Аллагъдин рекъе - джигъад
твах) ва (Аллагъдикай) кичӀе
хъухъ (квез) - квез агалкъунар
жедайвал!

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
نُزُلًا مِمَّنْ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ
لِلْأَبْرَارِ ﴿١٩٨﴾

وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ
بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ
خَشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ
ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩٩﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَصْبِرُوا وَصَابِرُوا
وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

سُورَةُ النِّسَاءِ

4 - Сура: «ан-Нисаъ»
(Дишегълияр)

Мергъяматлу, Регъимлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Эй, инсанар! КичІе хуьхъ квез куь Раббидикай, Вичи куьн са чандикай (*Адамакай*) халкъ авур, ва адакай адаз жуьт (*наб - Гъавá*) халкъай, ва абурукай къведакайни гзаф итимар ва дишегълияр (*вцирнра*) чукІурай. КичІе хуьхъ квез Аллагъдикай Вичин тІварцІелди куьне сада садавай тІалабзавай, ва мукъвавилини алакъайрикайни (*кичІе хуьхъ абур чІуриз*). Гъакъикъатда, Аллагъди квел гуьзчивалзава!
2. Ва вахце (куьне) етимрив (*абур балугъвилини яшдив агакъайла*) абурун мал-девлет (*диде- буба къейила амукънавай*), ва дегишармир (куьне куь) хъсанди (*гъалалди*) писдахъ (*гъарамдахъ, куьне куь писди абурун хъсандахъ дегишмир*). Ва немир (куьне) абурун мал куь малдихъ галаз санал, гъакъикъатда ам чІехи гунагъ я!
3. Ва эгер квез куьне адалатлувал тийиз кичІезватІа етимрин гъакъиндай (*куь къаюмвилик квай етим - рушарал эвленмиш жедайла*), - эвленмиш хуьхъ (куьн) квез хуш хъанвай (*хъсан акунвай*) (*маса*) дишегълийрал - къведал, пудал, къудал. Ва эгер квез куьне

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَتَأْتِيهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي
خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ
مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا
وِنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ
بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ
رَقِيبًا ﴿١﴾

وَمَا تَأْتُوا الْبَتِينَ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا
الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ
إِلَى أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ﴿٢﴾

وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْبَتِينِ
فَإِنْ كُنْتُمْ مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ
مَتْنِي وَتِلْكَ وَرَبِّعُ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا
تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةٌ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
ذَلِكَ أَذَى أَلَّا تَعْلَمُوا ﴿٣﴾

(абурун яни куь папарин арада) адалатлувал тийиз кичле ятIа, - (а чIавуз эвленмиш хьухь) садал (са дишегьлидал) ва я куь «эрчIи гъилик акатнавайбурал» (лукI дишегьлийрал, ва абур кьудаилай артухни къачуз ихтияр ава). Ам (винидихъ кълурнавай крар) - мадни мукъвал я куьне зулум тавуниз (еке куьмек я куьне адалатсузвал тавун патал).

4. Ва це куьне (эй, гъуьлер) дишегьлийриз (куь папариз) абурун «магъарар» (гъакъияр - яни эвленмиш жедайла рушаз гузвай паяр) важиблу (ферз) кар яз ва михьи рикIелди (вичихъ эвез тIалаб хъин тийидай, михьи рикIелай гудай пишкеш) яз. Ва эгер абур (куь папар) квез рикIин сидкьидай адакай (а «магъардикай») са шей гайитIа, ам куьне неъ (къачу, ишлемиша квез) нуш яз (ва) хуш яз (гъалал яз ва хийир яз).
5. Ва вугумир куьне сефигъ ксарив (куь къаюмвилик квай чивай дуьз къайдада дуланажагъдин крар кыле тухуз тежезвай итимрив, папарив, аялрив,) куь (гъиле авай) мал-девлетар вич Аллагъди квез «яшайишдиз лазим шей» (дуланажагъ хуьниз куьмек кар) яз авунвай. Ва це куьне абуроз адакай паяр ва абурал (пек-партал) алуки (адакай), ва лагъ (куьне) абуроз дуьз гаф.
6. Ва ахтармиша куьне (куь къаюмвилик квай) етимар, та абур эвленмиш жедай яшдив агакьайла - ва эгер квез чир хъанватIа абуроз

وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِن طِبْنَ لَكُمْ عَن شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا ﴿٤٠﴾

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٤١﴾

وَأَبْتَلُوا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِن آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ

къанажагълувал хъанвайди - вахце (куъне) абурув чпин мал-девлетар. Ва немир (куъне) ам (*абурун мал*) «исраф» (*гзаф харж ийиз вара-зара*) ийиз ва тадивализ абур ч!ехи жезва лугъуз (*ахпа абуру къахчуз кич!ез*). Ва вуж (квекай) девлетлу ят!а, къуй ада (вичин) нефс хуърай; ва вуж кесиб ят!а, къуй ада дуъзвилелди т!уърай. Ва куъне абурув абурун эменни вахгудайла (*а кардиз* куъне) шагьидар яхъ. Ва бес я Аллагъ (*а крариз*) гьисаб тухузвайди (*шагьидвалзавайди, гъузчивалзавайди*) яз!

7. Итимриз (*ч!ехи, гъвеч!и эркекриз* чпин) бубади ва дидеди, ва мукъва-къилийри (*къейидалай къулухъ*) тунвайдакай (*ирсдин*) пай (*несиб*) ава, ва дишегълийризни - бубади ва дидеди ва мукъва-къилийри тунвайдакай пай (*несиб*) ава, - т!имил авайдакайни ва я гзаф авайдакайни (*гъа авай агъвалдикай*) - (*Аллагъди*) ферз авунвай пай (*несиб*) яз.
8. Ва (ирс) пай ийидайла (*къейи касдин, чпиз ирс талукъ тушир*) мукъва-къилияр, етимар, кесибар алаз хъайит!а - гъабурузни адакай пай це, ва (куъне) абуруз дуъз (*хийир*) гаф лагъ.
9. Ва къуй кич!е хъурай (*чпин гъилик етимар, зайиф ксар квай къаюмриз*) - чпелай къулухъ (*чпи*) эгер зайиф несилар (*гъвеч!и аялар*) турт!а чпиз абурун патахъай (*абуруз пис къаюм хъуникай*) кич!е тирвал. Ва къуй абуруз Аллагъдикай кич!е хъурай, ва къуй абуру (*абуруз*) дуъз (*гъакъ*) гаф лугъурай!

أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا
وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا وَمَنْ كَانَ
غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ كَانَ
فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ
إِلَيْهِمْ
أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهَدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَى
بِاللَّهِ
حَسِيبًا ﴿٦﴾

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ
وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ
الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ
كَثُرَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ﴿٧﴾

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقَرْبَىٰ
وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ فَأَرْزُقُوهُمْ مِنْهُ
وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٨﴾

وَلْيَحْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ
ذُرِّيَّةً ضِعْفًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ
وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٩﴾

10. - Гъакъикъатда, (чпи) етимрин мал-девлет зулумвилелди (*гъахъсуздиз*) незвайбуру - абуру, чпин руфунриз анжах ЦИай незва, ва абуру «Сагъйр»-да (*Жегъеннеддин ялавлу CIa*) кIевиз кунин азаб чIугвада! -
11. Аллагъди квез эмирзава куь веледрин гъакъиндай (*диде-буба квена варисрикай анжах аялар амукъайтIa*): гада- аялдиз (*эркекдиз*) къве руш - аялриз (*къве дишидаз*) къван пай (*несиб*) гун. Ва эгер абуру (*аялар*) - (*вири*) дишегълияр (*рушар*) яз хъайитIa (*чебни*) къведалай гзаф, - абуруз (*рушариз*) ада (*къенвай касди вичелай къулухъ*) тунвайдан (*ирсдин*) пудакай къве пай (ава). Ва эгер ам (*варис аял, анжах*) са руш яз хъайитIa, адаз (*рушаз*) - зур пай (ава). Ва адан (*къенвай касдин*) диде-бубадиз ада тунвайдакай (*ирсиникай*) абурукай (къведакай) гъар садаз - ругудакай са пай ава, эгер адаз (*къейидаз*) велед аваз хъайитIa. Ва эгер адахъ велед (*аял*) авачиз хъайитIa ва адан варисар (анжах) диде-буба ятIa, дидедиз - пудакай са пай жеда (*ва амайди вири бубадиз*). Ва эгер адахъ (*къейидахъ*) стхаяр (*къвед ва я артух - стхаяр къилди ва я вахарни галаз*) аваз хъайитIa, адан дидедиз - ругудай са пай (ава), ада веси авур весидилай гуьгъуьниз (*къилиз акъудайдалай къулухъ*), ва я (*адан*) буржунилай (*ам вахгайдалай*) къулухъ. Куь бубаяр-дидеяр ва куь рухваяр (*веледар*) - квез чизвач вуж абурукай квез гзаф мукъва ятIa менфятлувилиз (*и дубнья патални*

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ
ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا
وَسَيَصْلُونَ سَعِيرًا ﴿١٢﴾

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ
حَظِّ الْإُنثَىٰ فَإِن كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ
أَثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ وَإِن كَانَتْ
وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ وَلَا لِبَوَيْهِ لِكُلِّ
وَاحِدٍ مِّنْهُمَا الشُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِن كَانَ
لَهُ وَلَدٌ فَإِن لَّمْ يَكُن لَّهُ وَلَدٌ وَوَرِثَتُهُ
أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ فَإِن كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ
فَلِأُمِّهِ الشُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَىٰ
بِهَا أَوْ دَيْنٍ ؕ وَأَبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ
لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا
فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا
حَكِيمًا ﴿١٣﴾

ва Эхират патални). (Ирсдин кар квез эмирнава) - Аллагъдин патай авунвай ферз яз. Гъакъикъатда, Аллагъ - вири чидайди, камаллуди я!

12. Ва квез (*гъуълериз*)- куь папари (абур кьейдалай кьулухъ) тунвайдакай - зур пай (ава), эгер абуроз (*папариз*) аял авачиртIа. Ва эгер абуроз (*куь папариз*) аял аваз хъайитIа, квез абуроз (*папариз*) тунвайдакай - кьудакай са пай, абуроз (*папариз*) веси авур весидилай, ва я буржунилай (*ам вахгайдалай*) кьулухъ. Ва абуроз (*куь папариз*) - куьне тунвайдакай кьуд паюникай са пай (ава), эгер квез велед (*аял*) авачтIа. Ва квез велед аваз хъайитIа, абуроз (*куь папариз*) куьне тунвайдан муъжуьд паюникай са пай (ава), куьне веси авур весидилай, ва я буржунилай (*ам вахгайдалай*) кьулухъ. Ва эгер (къенвай) итимдихъ ва я (къенвай) дишегълидихъ (я диде-буба, я аял авачиз) маса варисар аваз хъайитIа, ва адахъ (*кьейидахъ*) дидед патай) стха ва я (дидед патай) вах аватIа, абурозкай (къведакай) гъар садаз - ругуд паюникай са пай (ава). Ва, эгер абур (*дидед патай стхаяр ва я вахар*) адалай гзаф аватIа, абур - вири пуд паюникай са паюна иштиракчияр я (*виридаз сад хъыз пайда ирсинин пай, эркек диши талагъна*), веси авунвай весидилай гугъгъуьниз, ва я буржунилай (*ам вахгайдалай*) кьулухъ - (*вични ахътин веси* варисриз) зарар тагудай. (*И кар квез Аллагъди буюрмишнава*) - Аллагъдин

* وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ
 إِنَّمَا يَكُن لَّهُنَّ وَلَدٌ فَإِن كَانَ لَهُنَّ
 وَلَدٌ فَلَكُمْ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَنَّ مِنْ بَعْدِ
 وَصِيَّتِ يَوْصِيْنَ بِهَا أَوْ ذَيْنَّ وَلَهُنَّ الرُّبْعُ
 مِمَّا تَرَكَتُمْ إِنَّمَا يَكُن لَكُمْ وَلَدٌ فَإِن
 كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكَتُمْ
 مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِ يَوْصُونَ بِهَا أَوْ ذَيْنَّ
 وَإِن كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلِئَلَةً أَوْ امْرَأَةً
 وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا
 السُّدُسُ فَإِن كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ
 فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِ
 يَوْصَى بِهَا أَوْ ذَيْنَ غَيْرِ مَضَارٍ وَصِيَّتِ
 مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿١٣﴾

патай тир эмир яз. Ва Аллагъ -
вири чидайди, юмшагъвалдайди
(*гунагъ авурди тадиз жазаламши*
тийидайди, Мергьяматлуди) я!

13. Абур (*а эмирар, къанунар*) -
Аллагъдин (патай эцигнавай)
сергьятар я. Ва вуж Аллагъдиз ва
Адан Расулдиз муьтлуьгъ хъайитIа,
ам Ада Женнетда твада чпин
агъадихъай вацIар авахъзавай,
абур ана гъамишалугъ яз амукъда.
Ва ам (*а саваб*) - чIехи агалкъун я!
14. Ва ни Аллагъдиз ва Адан расулдиз
асивал (*муьтлуьгъсузвал*) авуртIа ва
Адан (*патай эцигнавай*) сергьятар
чIурайтIа, ам Ада ЦIа твада
гъамишалугъ яз амукъыз ана, ва
адаз агъузардай азаб жеда.
15. Ва чпи мурдар кар (*зина*) авурбур
куь дишегълийрикай - (*абурун*
дуван ийидайла) абурал къуд шагъид
гъваш (куьне) куь (*мусурманрин*)
арадай. Ва эгер абур (*къудани а*
кардал) шагъидвал авуртIа, куьне
абур (*чIуру кар авур* папар) къуна
тур кIвалера (*дустагъ яз*) - та
къиникъди абурун дуван атIудалди
(*абурув ажал агакъдалди*), ва я та
абур паталай Аллагъди са рехъ
(*маса къарар*) къалурдалди.
16. Ва а (мурдар) кар ийизвай
къведазни, квекай - абуроз
(къведазни куьне) азиат (*жаза*)
це. Ва эгер абур куьведани туба
авуртIа ва дуьз хъувуртIа (*диндар*
амал ийиз) - (*а чIавуз*) элкъуьгъ
куьн абурукрай (*мад кямир абурук*).
Гъакъикъатда, Аллагъ - туба (гзаф)
къабулдайди, регъимлуди я!

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِغِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
يُخْلِذِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

وَمَنْ يَعِصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ
حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ
عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٤﴾

وَالَّتِي يَأْتِينَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نَسَائِكُمْ
فَأَسْتَشْهَدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةٌ مِنْكُمْ فَإِنْ
شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّى
يَتَوَفَّيَهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ
سَبِيلًا ﴿١٥﴾

وَالَّذَانِ يَأْتِيَنِهَا مِنْكُمْ فَأَذَوْهُمَا فَإِنْ
تَابَا وَأَصْلَحَا فَأَعْرَضُوا عَنْهُمَا إِنَّ اللَّهَ
كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿١٦﴾

17. Гъакъикъатда, туба къабулун Аллагъди Вичел къачунва анжах, чпи, авамвилелди пис амал авурбурун ахпани мукъвал вахтунилай (*ажал агакъдалди*) туба авурбурун, - (бес), ахтинбурун туба Аллагъди къабулда, ва Аллагъ - вири чидайди, камаллуди я!

18. Ва жедач туба къабулун, (*чпи*) пис крар ийизвайбуруз (*гунагъар авун давамарзавайбуруз*) - та абурукай садан патав къиникъ атайла, ада лугъзува: «Гъакъикъатда, гила за туба ийизва». Ва (*гъакъИни* туба къабулун жедач) чеб кафирар яз рекъизвайбурузни (*къейидалай къулухъ Къияматдин Юкъуз пашиманвал, туба авуникай куьмек жедач*). Ахтинбуруз - Чна азиятлу азаб гъазурнава.

19. Эй, иман гъанвайбур (*Аллагъдихъ агъунвайбур*)! Ихтияр авач квез (*куь бубаяр къейидалай къулухъ амукънавай абурун*) папар (квез) ирс яз къаз (*абурун патакъхай куьне къарар къабулиз, абур масабуруз гъуьлуьз хъфин, техфин куьне тайинариз*) - абуруз кІан тийиз (*абурун разивал авачиз, мажбуриз*). Ва манийвал ийимир (куьне) абуруз (*куь папариз, эй, итмар*) куьне абуруз гайи бязи паяр къахчун патал, (*ихтияр авач квез эй, гъуьлер, куь папариз зарар гуз квез абур такІан хъайила ччара ийидай фикир аватІани абуруз тІалакъ тагуз - абуру квез куьне гайи паяр, гъакъияр тун патал*), - анжах, эгер абуру ачух мурдар кар (*зина*) авунваз хъайитІа (а чІавуз

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ
السُّوءَ بِجَهْلَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ
فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ
عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧﴾

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ
السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمْ
الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْإِنِّ وَالَّذِينَ
يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارًا أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ
عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٨﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ
تَرْتُوا النِّسَاءَ كَرِهًا وَلَا تَعْضُلوهُنَّ
لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا ءَاتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا
أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَلْحِشَةٍ مُّبِينَةٍ وَعَاشِرُوهُنَّ
بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰ أَنْ
تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا
كَثِيرًا ﴿١٩﴾

ихтияр ава а зарар гуз ва паяр
къахчуз - «хулъ» - тIалакъ вахгана).
- Ва рафтарвал ая куъне абурухъ
(папарихъ) галаз дуъзвилелди
(гъуърметлувилин ва кIанивилин
алакъаяр ая куъ арада). Ва эгер квез
абур кирагъ (такIан) хъайитIа
(куъне сабур ая - тади къачумир
ччара ийиз), (бес), мумкин я квез
са шей (кар) такIан хъун, амма
Аллагъди а шейъина гзаф хийир
авунва (ттунва). -

20. Ва эгер квез са папан чкадал
маса паб къачуна дегишиз кIан
хъайитIа, ва абурукай садаз
(ччара ийизвайдаз) куъне (магъар
яз) «къинтIар» (чIехи мал-девлет)
ганватIа - куъне адакай са шейни
къахчумир. Бес, (куъне) ам
къахчудани къван буъгътен ва ачух
гунагъ ийиз?!

21. Ва гьикI куъне ам (магъар, гъакъи
ччара ийидайла) къахчуда, куън
сад садав «агакънавайла» (куъ
арада мукъвал алакъаяр хъанвайла)
ва абуру (куъ папару) квевай
кIеви икърар къачунвайла
(Аллагъдин эмир квез: я пабвиле
тун дуъзвилелди, ва я ччара авун
хъсанвилелди)?!

22. Ва (гъакIни) эвленмиш жемир
(куън) куъ бубаяр эвленмиш
хъайи дишегълийрал, (и къадагъа
къведалди) виликдай хъайи
гъаларилай гъейри. Гъакъикъатда,
ам - мурдар кар, нифретлу кар
(Аллагъдин ажугъ гъидай кар), ва
гзаф пис рехъ я!

وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَسْتَبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ
وَأَتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ فَنظَارًا فَلَا تَأْخُذُوا
مِنْهُ شَيْئًا أَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَنًا وَإِنَّمَا
مُبِينًا ﴿٢٠﴾

وَكَيفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى
بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ وَأَخَذْنَاهُ مِنْكُمْ
مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٢١﴾

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِّنَ
النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ
فَحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾

23. Гъарамнава квез (*Аллагъди къадагъа авунва квез эвленмиши жез*): куь дидеяр (*ва бадеяр...*), куь рушар (*ва веледрин рушарни*), куь вахар (*хайибурни, тахайбурни*), куь эмеяр (*бубайрин вахар ва чIехи бубайрин вахарни*), куь халаяр (*дидед вахар ва бадейрин вахарни*), (куь) стхадин рушар, (куь) вахан рушар (*ва стхайрин ва вахарин рушарин веледрин рушарни*), квез хур гайи куь «некIед - дидеяр» (*хур гайи чIара дIешегълияр*), ва куь «некIед - вахар» (*дидейри квез хур гудайла квехъ галаз санал хур гайи чара рушар*), куь папарин дидеяр, ва куь тахай рушар (*чеб*) куь къаюмвилик квай (*куьне хуьз, тербия гузвай*) - (*рушар*) куь папарин чпихъ галаз куь «Гъуьл-пабвилин алакъаяр хъанвай» (*куьне аял галаз къахчунвай папарин рушар гъарам жезва квез эвленмиши жез абурал, эгер куьн а папарихъ галаз жинсвилин алакъайра хъанватIа*); ва эгер куьне абурухъ (*тахай рушарин дидейрихъ*) галаз «жинсвилин алакъаяр авунвачиз хъайитIа» (*куьне а кар ийидалди тIалакъ вахгайтIа ва я абур кечмиши хъайитIа*) - квел гунагъ алач (*тахай рушарал эвленмиши жез*); ва чеб куь къулан тарцяй тир куь (*хайи*) рухвайрин папар (*амма хвавилiz къабулнавай тахай веледрин папар къадагъа туш,- абур чпин итимрикай чIара хъайидалай къулухъ*); ва (*гъакIни къадагъа я пабвиле*) къве вах санал кIватIун - (*и къадагъа къведалди*) виликдай хъайи гъалар квачиз. Гъакъикъатда, Аллагъ - багъишламишдайди, регъимлуди я!

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ
وَبَنَاتُكُمْ وَأَخْوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ
وَوَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ
الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ
وَأَخْوَاتُكُمْ مِنَ الرَّضْعَةِ وَأُمَّهُتُ
نِسَائِكُمْ وَرَبِّبَاتِكُمُ اللَّاتِي فِي
حُجُورِكُمْ مِّنْ نِّسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُم
بِهِنَّ فَإِنَّ لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُم بِهِنَّ فَلَا
جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ
الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَن تَجْمَعُوا بَيْنَ
الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٣٣﴾

24. Ва (гъакІни гъарамнава квез) дишегълийрикай гъуьлуьк квайбурни - анжах куь эрчІи гъилик акатнавайбур (*джигъадда есирвиле къуна квез лукІвиле гъатайбур*) квачиз. (А дишегълияр вири квез къадагъа я) - Аллагъди квез кхъенвай къанун яз (*квел ферзнавай кар яз*). Ва гъалалнава квез абурулай гъейри амайбур, - куьне тІалаб авун патал (абур *некаягъ ийиз*) куь мал-девлетрихъ (*магъар гуз*) - куьн (эдебдин) михъивал хуьзвайбур ва явал (*зина*) тийизвайбур яз. Ва куьне абурукай къачузвай менфятдихъ (*дуьз некаягъ авуналди*) - абуруз чпин гъакъияр (*куь арада тайинарнай* «*магъар*») це (*Аллагъди квел*) ферз авунвай кар яз. Ва гунагъ алач квел (ферз тир) гъакъи тайинарайдалай гъугъуьниз - куь (къведбурунни) арада разивал хъайитІа (*артухар ва я тІимилар авунал*). Гъакъьатда, Аллагъ - вири чидайди, камаллуди я!

25. Ва нивай квекай алакъзавачтІа (агъвалдин) такъат авачиз эвленмиш жез «эдебдин жигъетдай михъи» (азадлу) муъмин - дишегълийрал, - (къуй ам эвленмиш хъурай) куь эрчІи гъилик акатнавайбурукай куь муъмин- къаравушрикай (*лукІ-дишегълийрикай*). - Ва куь имандикай (*куь имандин гъакъьатдикай*) Аллагъдиз хъсан чида. - Куьн (вири) - сад садакай я. Ва (*гъавиляй*) эвленмиш хъухъ куьн

* وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَأُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْلِفِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَاضْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٢٤﴾

وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَأَنْكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسْلِفَاتٍ وَلَا مُتَخَدِّاتٍ أَخْدَانٍ فَإِذَا أَحْصَيْتُمْ

абурал (*муъмин лукI-дишегълийрал*)
 абурун иесийрин ихтиярдалди
 ва абуруз чпин гъакъи (*магъар*)
 це дуъзвилелди, - чеб (*a папар*)
 (эдебдин жигъетдай) михъибур,
 явавал (*зина*) тийизвайбур,
 ашняяр кун тавунвайбур яз. Ва
 «чеб гъульуъз къачунвайдалай
 къулухъ» эгер абуру ява кар (*зина*)
 авуртIа - абуроз (*жаза*) ава азад
 дишегълийриз къалурнавай
 азабдин зур пай. А кар (*лукI-*
дишегълийрал эвленмиш хъунин
ихтияр ганва) - квекай вичиз
 (*субайвилин*) четинвал хъуникай
 (*вич зинадиз аватуникай*) кичIедаз,
 ва куъне сабур авун (*лукI-*
дишегълийрал эвленмиш хъуникай)
 - (ам) квез хийирлу я (*вучиз*
лагъайтIа ахътин дишегъли вични ва а
дишегълидикай хъайи аяларни иесидин
лукIвиле амукъзава). Ва Аллагъ -
 багъишламишдайди, регъимлуди я!

26. Аллагъдиз кIанзава (*и къанунралди*)
 баян гуз (*дуъз Диндин ачухариз*)
 квез, ва куън квелай вилик
 хъайибурун (*пайгъамбаррин*,
диндарбурун) рекъерай тухуз, ва куъ
 туба къабулиз (*куън итIаатлувилез*
хкиз). Ва Аллагъ - вири чидайди,
 камаллуди я!
27. Ва Аллагъдиз кIанзава куъ
 туба къабулиз (*куъ гунагъар*
багъишламишиз), - ва чеб гъевесриз
 табий хъанвайбуруз кIанзава
 куъне (*дуъз рекъикай*) ян гана зурба
 (*яргъал*) ян гуналди.
28. Аллагъдиз кIанзава (*шариатдин и*
къанунралди) квез къезилариз; бес,
 инсан зайифди яз халкънава эхир!

فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ
 مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ
 ذَلِكَ لِمَنْ حَسَبَى الْعَنْتَ مِنْكُمْ
 وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَّكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ
 رَّحِيمٌ ﴿٢٥﴾

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذَيِّبَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ
 سَبِيلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ
 عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦﴾

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ
 الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا
 مَيْلًا عَظِيمًا ﴿٢٧﴾

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ
 الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا ﴿٢٨﴾

29. Эй, иман гъанвайбур! Немир куьне садбуру муькуьбурун мал-девлет гъакъсуздиз (*гъарамдиз*), - (*ихтияр ава квез*) анжах ам алишвериш яз хъайитІа куь кве патайни разивал аваз хъайи. Ва куьне куьн (сада-сад) ягъиз рекъимир. Гъакъикъатда, Аллагъ куьн патал регъимлу я!

30. Ва ни а кар авуртІа (*гъарамдиз масадан шей тІуьртІа*: *чуьнуьхна, къакъудна, алдатмишна, ва я яна къейитІа*) - (*Аллагъди эцигнавай*) сергъятар чІурун ва зулум авун яз, Чна адав (тележегда) ЦІа къати кунин азаб чІугваз тада, ва а кар ийиз Аллагъдиз регъят я!

31. Эгер куьн квез къадагъа авунвай крарин чІехибурукай (*еке гунагърикай*: *ширкдикай, диде-бубад чІалаз килиг тавуникай, яна къиникъикай...*) яргъаз хъайитІа, Чна куь пис крар (*гъвечІи гунагъар*) квелай алудда (*багъишламишда*) ва Чна куьн багъа (*лайихлу*) «гъахъдай чкадиз» (*Женнетдиз*) ракъурда.

32. Ва кІан жемир квез - Аллагъди квекай садбуруз муькуьбурун винел вичелди артухвал ганвай шейэр (*бажарагъвилер, агъвалар*). Итимриз - несиб (*эвез*) ава чпи къазанмишайдакай, ва дишегълийриз - несиб (*эвез*) ава чпи къазанмишайдакай. Ва куьне Аллагъдивай тІалаб ая Адан чІехи регъимдикай, - гъакъикъатда, Аллагъ гъар са шей (*вири крар*) чизвайди я!

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَاْكُلُوْا
اَمْوَالِكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ اِلَّا اَنْ
تَكُوْنَ تِجْرَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا
تَقْتُلُوْا اَنْفُسَكُمْ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ يَكُومٌ
رَّحِيْمًا ﴿٣١﴾

وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ عُدُوْبًا وَّظُلْمًا فَسَوْفَ
نُصَلِّيْهِ نَارًا وَّكَانَ ذٰلِكَ عَنِ اللّٰهِ
يَسِيْرًا ﴿٣٢﴾

اِنْ تَجْتَنِبُوْا كَبٰرَ مَا تُنْهَوْنَ
عَنْهُ نَكْفِرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَنُدْخِلْكُمْ مَّدْخَلًا كَرِيْمًا ﴿٣١﴾

وَلَا تَتَمَتَّوْا مَا فَضَّلَ اللّٰهُ بِهٖءَ بَعْضَكُمْ
عَلٰى بَعْضٍ لِّلرِّجَالِ نَصِيْبٌ مِّمَّا
اَكْتَسَبُوْا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيْبٌ مِّمَّا
اَكْتَسَبْنَ وَسَأَلُوْا اللّٰهَ مِنْ فَضْلِهٖ اِنَّ
اللّٰهَ كَانَ يَكُلُّ شَيْءٍ عَلِيْمًا ﴿٣٢﴾

33. Ва гьардаз (*гьар касдиз*) Чна, диде-бубади ва мукьва-кьилийри чпелай гьугьуьниз тунвайдакай ирс гьалтдай мукьвабур авунва. Ва (квез) чпихъ галаз (кьинерал тестикъ авунвай) икьрар авайбуруз - абурун несибни (*пайни*) це куьне. Гьакъикъатда, Аллагъ - гьар са кардал шагъид я!
34. Итимар дишегълийрал къаюмар (*гъуьлер папарал чӀехивалзавайбур, архавалзавайбур*) я, Аллагъди садбуруз муькуьбурун винел (*вилик*) артуханвилер ганвайвиляй, ва абуру (*итимри*) чпин мал-девлетрикай (*папарал*) харж ийизвайвиляй. Ва диндар папар я (ахътинбур) - (чеб Аллагъдиз ахпа чпин гъуьлеризни) лап муьтӀуьгъбур, (чпел ихтибарнавай *вири* шейэр *лазим жуьре*) хуьдайбур (гъуьл *чкадал алачиз*) авачирла, Аллагъди хуьналди. Ва чпи квез муьтӀуьгъсузвал авуникай куьне игътиятвалзавай папар - куьне абуруз несигъат ая, ва (*эгер эсер тахъайтӀа*) куьне абур месел кьилди тур (*жаза яз абур*у «*мукьув*» *жемир*), ва (*эгер эсер тахъайтӀа*) - (куьне) абур гатут (*ягъ*). Ва эгер абур (*муьтӀуьгъсуз папар и серенжемрилай кьулухъ*) квез муьтӀуьгъ хъайитӀа - (*а чӀавуз*) куьне абурун аксина «рехъ» жагъуриз (*зулум ийиз*) алахъмир. Гьакъикъатда, Аллагъ - вине тирди, чӀехиди я (*Ада папариз зулум авурбур жазаламишда*)!

وَلِكُلِّ جَعَلْنَا مَوْلَىٰ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ
وَالْأَقْرَبُونَ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَنُكُمْ
فَقَاتِلُوهُمْ نَصِيْبُهُمْ إِنَّمَا اللَّهُ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٣﴾

الرِّجَالِ قَوْمُونَ عَلَىٰ النَّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ
اللَّهُ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا
مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَاَلصَّلِحَاتُ قَلْبَتِكُمْ
حَفِظْتُمْ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَالَّتِي
تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَأَهْجُرُوهُنَّ
فِي الْمَضَاجِعِ وَاصْرِبُوهُنَّ فَإِن
أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا إِنَّمَا
اللَّهُ كَانَ عَلَيَّا كَبِيرًا ﴿٣٤﴾

35. Ва эгер квез абурун кведан (гъуьлуйнни *папан*) арада ччаравал (къакъатун) хьуникай кичезватла, - ракъура (куьне) са дуван ийидай са кас итимдин хзандай, ва са дуван ийидай са кас адан (*папан*) хзандай; эгер абуруз къведазни меслят авун кІан хъайитла, Аллагъди абурун кведан ара дуьз хьуниз куьмекда. Гъакъикъатда, Аллагъ - вири чидайди, (виридакай) хабар авайди я!
36. Ва ибадат ая (куьне) Аллагъдиз ва гьич са шейни (куьне) Адаз шерик яз къамир (гъакъикъи *илъгъи ва рабби са Аллагъ я - гъавилъйи вири ибадатар: дуьаяр, тІалабунар.. са Адаз талукъарна кІанда, ва а карда Адаз куьмекчияр, арачияр къадай ихтияр авач*), ва (куь) диде-бубадиз хъсанвал (*еке хатур*) ая, ва (гъакІни) мукъва - кьилидиз, етимриз, кесибриз, мукъва-кьили тир къуншидиз, ва паталай тир (*чаради тир*) къуншидиз, къвалав гвай юлдашдиз (*рекъе, чкадал*), рекъевай касдиз, ва куь эрчІи гъилерик акатнавайбуруз (*лукІариз*). Гъакъикъатда, Аллагъдиз кІандач вич такабурулуди, лавгъади тирди.
37. Чпи, мискъивалзвайбуру ва инсанризни мискъивал авун эмирзавайбуру, ва чпиз Аллагъди Вичин чІехи регъимдикай ганвай няметар (*чирвилер, девлетар*) чуьнуьхзавайбуру - (абуруз пис жаза жеда), ва кафирриз Чна агъузардай азаб гъазурнава.

وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَأَبْعُثُوا
حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا
إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ
اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا ﴿٦٥﴾

* وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا
وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ
وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْحَارِ ذِي
الْقُرْبَىٰ وَالْحَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ
بِالْحَنْبِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ
مُخْتَالًا فَخُورًا ﴿٦٦﴾

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ
بِالبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ
مِّن فَضْلِهِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا
مُّهِينًا ﴿٦٧﴾

38. Ва (*гъазурнава а азаб Чна*) чпи, чпин мал-девлетар инсанриз къалурун патал харжзавайбурузни, чпи Аллагъдихъ ва Эхиримжи Йикъахъ инанмишвал тийиз. - Ва низ шейтІан гъамиша галай юлдаш ятІа, (*бес*) лап писди я (ам) юлдаш яз! -

39. Ва вуч (четинвал *ва я зарар*) жеда къван абуруз эгер абуру Аллагъдихъ ва Эхиримжи Йикъахъ иман гъайитІа ва чпиз Аллагъди пай ганвайдакай (*михъи рикІелди Аллагъдин рекъе*) харж авуртІа?! - Аллагъдиз абурукай (*ва абуру ийизвай крарикай*) чизва (*ва абурун гъахъ-гъисабни ийида*)! -

40. Гъакъикъатда, Аллагъди зерредин заланвал авай къванни зулум ийидайди туш (*авур амалрин эвез тІимилардач*), ва эгер ам зерредин заланвал авай «хъсан кар» яз хъайитІани - Ада ам (са шумуд сефер) артухарда ва Вичин патай Ада чхеи гъакъи (*еке саваб-Женнет*) гуда!

41. Бес, гъикІ жеда (*инсанрин гъал Къияматдин Юкъуз*) - Чна гъар са уьмметдай шагъид (*а уьмметдин пайгъамбар*) гъайила, ва Чна вун (*эй, расул*) ибурал (*Чна вун ракъурнавай уьмметдал*) шагъид яз гъайила?! -

42. А юкъуз, кафирвал авурбуруз ва Расулдиз асивал (*муьтІуьгъсузвал*) авурбуруз кІан жеда чеб чилихъ галаз сад хъиз хъхъанайтІа (*чеб накъвадиз элкъвенайтІа*), ва абурувай Аллагъдикай ихтилат

وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ
وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ
قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا ﴿٣٨﴾

وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا
رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ
بِهِمْ عَلِيمًا ﴿٣٩﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ
وَإِنْ تَكُ حَسَنَةً يَّضْعِفْهَا وَيُؤْتِ
مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾

فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ
أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ
عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾

يَوْمَئِذٍ يُوَدِّعُ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَعَصَاؤُا الرُّسُلَ لَوْ تَسَوَّى
بِهِمُ الْأَرْضَ وَلَا يَكْتُمُونَ
اللَّهَ حَدِيثًا ﴿٤٢﴾

чуьнуьх жедач (абурун сивер михьиз агалда, ва абурун беденрин паяр: гъилер, кIвачер... рахада чпи авур крарикай)!

43. Эй, иман гъанвайбур! Мукъув жемир куьн кпIунив куьн пиян (кефли) яз, та куьне вуч лугъзватIа квез чир жедалди, ва (гъакIни мукъув жемир кпIунив) «жунуб» гъалдаваз (чиркин яз; папанни итимдин арада эркек-дишивилин алакъаяр хъайила, ва я ахварай акуна, ва я маса себебдалди итимдай ва я папай мая акъатайла ва ...- а кас «жунуб»-яни чиркин гъалда жезва, ва адакай важиблу я ва чарасуз я «гъусл»- авун яни беден чуьхуьн), ва (гъакIни мукъув жемир «жунуб»-гъалдаваз мискIинри) анжах эгер куьн (капIдай чкайрай, мискIинрай) вичяй тIуз акъваз тавуна физ хъайитIа (квачиз), - та куьне «гъусл» ийидалди (жендек чуьхуьдалди). Ва эгер куьн азарлу хъанаватIа ва я сеферда (рекъе) аватIа, ва я квекай сад гъажетханадай хтанватIа (къециз фенватIа), ва я куьне дишегълийрив къанаватIа (папахъ галаз жинсвиллин алакъа хъанватIа, ва я: дишегълийрив хкIунватIа) ва квез (беден чуьхуьз, гъилер-чуьхуьн къачуз) яд жагъаначтIа, (а чIавуз йицин ериндал) чалишмиш хъухъ куьн михьи накъвадихъ ва (адалди куьне) куь чинривай ва куь гъилеривай гуьцIа («таяммум» ая). Гъакъикъатда, Аллагъ - афивалдайди, багъишламишдайди я!

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَقْرُبُوْا الصَّلٰوةَ
وَأَنْتُمْ سَكَرَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوْا مَا تَقُولُوْنَ
وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِيْ سَبِيْلٍ حَتَّىٰ
تَغْتَسِلُوْا وَإِنْ كُنْتُمْ مَّرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ
أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِّنْكُمْ مِنَ الْغَايِبِ أَوْ
لَمْ تَسْتُمْ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوْا مَاءً فَتَيَمَّمُوا
صَعِيْدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِرُءُوْسِكُمْ
وَإَيْدِيكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُوْرًا ﴿٤٣﴾

44. Бес, ваз акунвачни чпиз
Ктабдикай (бязи) пай ганвайбур
(чпиз *Тавратда авайдакай тIмил*
чирвилер авайбур яни чувуд-дин
гвайбур) - гьикI абуру (дуъз рехъ
туна) ягъалмишвал къачузватIа
(чпиз *хкязаватIа*), ва гьикI абуруз
куьнни дуъз рекъяй акъатна
кIанзаватIа?!
45. - Ва Аллагъдиз куь душманар лап
хъсан чизва (а *чувуд-дин гвайбуру*
квез душманвалзавайди). Ва бес я
(квез *эй, муъминар*) Аллагъ арха
(*хуьдайди*) яз ва бес я (квез) Аллагъ
куьмекчи яз! -
46. Ава чувуд-дин гвайбурун арада
(жемят, *чпи Тавратдин*) келимаяр
чпин чкайрилай алудзавайбур
(*мана дегшиариз чIуру баян гуз,*
маса гафаралди дегшиариз) ва
(абуру) лугъузва (*Пайгъамбардиз*):
«Чаз ван хъана, ва чун муьтIуьгъ
жедач!», ва «Яб акала (вуна чахъ),
ван къвен тийидайвал хъуй
(*ваз*)!», ва «Фикир (*дикъет*) це
(вуна) чаз», - чпин мецералди
(чIалар) патахъариз (*ихтилатдин*
мана чIурувилехъди дегшиариз)
ва Диндик айиб кутун патал. Ва
эгер абуру лагъанайтIа: «Чаз ван
хъана ва чун муьтIуьгъ хъанва»
ва «Яб акала!», «Чаз килиг (вун)»
- ам абуру патал хийирлу тир,
ва лап дуъз (*ачух*) тир, амма
абурун куфр себеб яз Аллагъди
абуру лянетнава, ва (*гъавилай*)
инамишвалдач (абуру) са
тIимилдалай гъейри.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيحًا مِّنَ الْكِتَابِ
يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرِيدُونَ أَن تَضَلُّوا
السَّبِيلَ ﴿٤٤﴾

وَاللَّهُ أَغْلَمُ بِأَعْدَابِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ
وَلِيًّا وَكَفَى بِاللَّهِ نَصِيرًا ﴿٤٥﴾

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَن
مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا
وَأَسْمَعُ غَيْرَ مُسْمَعٍ وَرَاعِنَا إِنِّي
بِأَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا فِي الدِّينِ وَلَوْ أَنَّهُمْ
قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأَسْمَعُ وَأَنْظُرْنَا
لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَقْوَمَ وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ
اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا
قَلِيلًا ﴿٤٦﴾

47. Эй, (чпис Аллагъдин патай) Ктаб атанвайбур! Иман гъваш (куъне) Чна (авудна) ракъурнавайдахъ (Къуръандихъ) квев гвайди (Таврат) тестикъариз, Чна (куъне авур пис крариз килигна) (чIур авуна) квадардалди (куъ) чинар ва Чна абур къулухъ патахъ элкъур тавунмаз, ва я Чна абур (чIуру крарзавайбур) киш йикъан сагъибар лянет авурвал (маймуриз ва вакIариз элкъурна) лянет ийидалди. Бес, Аллагъдин эмир (гъикI хъайитIани) къилиз акъатдайди я эхир!
48. Гъақъикъатда, Аллагъди багъишламишдач (гъич садазни) Вичиз (масад) шерик гъун (ширкдикай туба тавуна къейидаз), ва багъишламишда адалай гъейрибур (амай гунагъар) - Вичиз кIан хъайидаз. Ва ни Аллагъдиз шерик гъайитIа - ада чIехи гунагъ къундармишнава.
49. Бес, акунвачни ваз (эй, Пайгъамбар чпи) чпин тарифзавайбур (ва чеб гунагърикай, пис крарикай михъибур яз гъисабзавайбур яни чувуд-дин гвайбур)?! Туш (чпин тариф авуникай абуроз са менфтни жедач)! Аллагъди Вичиз кIан хъайидан тариф (ам михъи) ийизва ва абуроз гъич «хумравдин цилин къвалахъай (яргъи цIар хътин) къацIа авай гъал» къванни зулум ийидач (авур хъсан крар тIимилардач)!
50. Килиг (вун абуроз), гъикI (абуроз) Аллагъдикай таб туькIурзаватIа (къундармишзаватIа)! Ва бес я кар - ачух (чIехи) гунагъ яз!

يَتَّيَّبُهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ ءَامِنُوا بِمَا
نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ مِّن قَبْلِ أَن
نَّظْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا
أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ
وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٤٧﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ
مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَن يَشَاءُ وَمَن يُشْرِكْ
بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا ﴿٤٨﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْكُونَ أَنفُسَهُمْ بَلِ
اللَّهُ يَزَكِي مَن يَشَاءُ وَلَا يَظْلُمُونَ
شَيْئًا ﴿٤٩﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ يَقْتُرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ
وَكَفَىٰ بِهِ إِثْمًا مُّبِينًا ﴿٥٠﴾

51. Бес, ваз акунвачни чпиз
Ктабдикай (бязи) пай ганвайбур
(чпиз *Тавратда авайдакай тИмил*
чирвилер авайбур яни чувуд-дин
гвайбур) - гьикI абуру «джибт»-
дихъ (*шейтIандихъ, сугъгьурдихъ*) ва
«ТIагъут»-дихъ (*Аллагъдилай гъейри*
чпиз гъуцар яз къуна ибадатзавай
затIарихъ) инанмишвалзаватIа,
ва (абуру) кафирвал авурбуруз
лугъзува: «Гъабур (*мушрикар*)
лапни дуъз я иман гъанвайбурулай
(*мусурманрилай*) дуъз рехъ
патахъай (*мусурманрин рекъелай*
мушрикрин рехъ дуъз я)».

52. Ахътинбур - чеб Аллагъди
лянетнавайбур я, ва вуж Аллагъди
лянетнаватIа гъич жагъидач ваз -
адаз куъмекчи!

53. Я тахъайтIа, абуруз гъакимвиликай
(*ихтияррин иесивиликай*) пай авани?!
АкI хъанайтIа - абуру инсанриз
хумравдин цилин далу патавай
гъвечиIу фур къванди гудачир (*чпин*
мискъивилэй).

54. Я тахъайтIа, абуру инсанрал
(*Пайгъамбардал ва муъминрал*)
пехилвалзаватIа Аллагъди Вичин
чIехи регъимдикай (*няметрикай*
- *пайгъамбарвал, иман*) абуруз
ганва лугъуз? Бес, Чна Ибрагъиман
тухумдиз (*несилриз виликдай*) Ктаб
ва арифдарвал (*пайгъамбарвал*)
багъишнаи эхир ва Чна абуруз
зурба пачагъвални багъишнаи.

55. Ва абурукай (*чпиз Ктабдикай*
бязи пай ганвайбурукай) адахъ
(*Мугъаммад пайгъамбардихъ*)
иман гъайибурни хъана, ва

أَلَمْ تَر إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ
الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْحَيِّتِ وَالطَّغُوتِ
وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَذَا لَا
أَهْدَىٰ مِنَّا الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ﴿٥١﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَن يَلْعَنِ
اللَّهُ فَلَن نَّجِدَ لَهُ نَصِيرًا ﴿٥٢﴾

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّنَ الْمُلْكِ فَإِذَا لَا يُؤْتُونَ
النَّاسَ نَصِيرًا ﴿٥٣﴾

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ
مِّن فَضْلِهِ ۗ فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ
الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُم مَّا لَكُمُ
عَظِيمًا ﴿٥٤﴾

فَمِنْهُمْ مَّنْ آمَنَ بِهِ ۗ وَمِنْهُمْ مَّنْ صَدَّ
عَنهُ ۗ وَكَفَىٰ بِنَهْمٍ سَعِيرًا ﴿٥٥﴾

абурукай - (вични патахъ элкъвена ва масадбур) адахъай къакъудайбурни хъана. Ва бес я (*ахътинбуруз*) Жегъеннем - (*чеб кудай*) Ялав яз!

56. Гъакъикъатда, Чи аятрихъ (*делилрихъ*) кафирвал авурбур - (гележегда) Чна абурув ЦИа къати кунин (*кана кармаш хъунин*) азаб чIугваз тада. Гъар сеферда абурун хамар лап кана чрайла, Чна абур маса хамарал дегишарда, абур у азаб дадмишун (*давам хъун*) патал. Гъакъикъатда, Аллагъ - къудратлуди, камаллуди я!
57. Ва чпи, иман гъана ва диндар амал авурбур, Чна абур Женнетра твада (*ракъурда*), чпин (*Женнетдин квалерин, тарарин*) агъадихъай вацIар авахъзавай, гъамишалугъ амукъдайбур яз ана, эбеди яз! Абуруз ана («*вацра къилерикай*» *ва пис къилихрикай*...) михъи авунвай папар жада, ва Чна абур зурба серин (*хуш, къалин*) хъендик кутада (*Женнетрин бустанра*).
58. Гъакъикъатда, Аллагъди квез аманатар (*квел ихтибарнавай шейэр дувъвилелди*) чпин иесийрив вахгун, ва инсанрин арада дуван ийидайла а дуванни адалатлувилелди авун эмирзава. (Бес), гъакъикъатда, гъикъван гуърчегди я Аллагъди квез несигъат гузвай кар! Гъакъикъатда, Аллагъ - вири ванер къведайди, вири аквадайди я!
59. Эй, иман гъанвайбур! МуътIуыгъ хъухъ (куын) Аллагъдиз, ва муътIуыгъ хъухъ Расулдиз

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصَلِّيهِمْ
نَارًا كَمَا نَصَلَّجَتْ جُلُودَهُمْ بَدَلَتْهُمْ
جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٦﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَهُمْ
فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا
ظِلِيلًا ﴿٥٧﴾

* إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ
إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ
تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ
بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٨﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ
وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِيَ الْأَمْرِ مِنْكُمْ ﴿٥٩﴾

ва (муьтГуьгъ хъухъ) квекай (мусурманрикай) тир Чехи ксариз (куь кардин кыле акъвазнавай гъакимриз, алимриз - гунагъ крарилай гъейри). Ва эгер куь арада са кардин гъакъиндай гъуьжет хъайитГа - ам Аллагъдал ва расулдал (*Къуръандал ва Суннадал*) элкъуьр хъия, эгер куьн Аллагъдихъ ва Эхиримжи Йикъахъ (*гъакъикъатда*) агъунвайбур ятГа. Ам (*крат Къуръандихъ ва Суннадихъ элкъуьр хъувун*) - лапни хийирлу я (*гъуьжетрилай, гъар сад вичин фикирдал акъвазунилай*) ва кардин эхирдизни (*нетижадизни*) лап хъсан я.

60. Бес, ваз акунвачни (*чизвачни эй, Пайгъамбар*), чпи, (*Аллагъди*) ваз (авудна) ракъурнавайдахъ (*Къуръандихъ*) ва валай вилик (авудна) ракъурнавайдахъ (*Ктабрихъ*) иман гъанва лугъуз тестикъарзавайбур (*рикIе иман авачиз винелай Ислам къалурзавай мунафикъар*) - (абуруз) кIанзава дуван авунин карда «тIагъут»-дихъ элкъвез (*Къуръан ва Сунна тунa - a карда гъуцарин, фалчийрин... куьмек тIалабзава*), вични абуроз адахъ кафирвал авун эмирнавайла?! Ва шейтIандиз кIанзава абур (*адалди*) яргъал ягъалмишвиле тваз.
61. Ва абуроз лагъайла: «Ша (куьн) Аллагъди (авудна) ракъурнавайдан патав ва Расулдин патав», - ваз аквада мунафикъар вакай (патахъ) элкъвез - элкъуьналди (ва масадбурни вакай элкъуьриз-элкъуьруналди)!

فَإِن تَنَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ
وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا
بِمَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ وَمَا أَنْزَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ
يُرِيدُونَ أَنْ يُتَّخَاكُمُوهَا إِلَى الظَّلْغُوتِ
وَقَدْ أُمرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ
الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ
وَالِى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُتَفِيقِينَ يَصُدُّونَ
عَنْكَ صُدُودًا ﴿٦١﴾

62. Ва гьикI жеда бес (абурун гьал), абурун кьилел чпин гьилери авурди себес яз мусибатар атайла; ахпани (абур) ви патав атана (абуру) Аллагьдал кьин кьада: «Чаз анжах хъсан кар ва меслят ийиз кIанзавайди тир»?!
63. Ахьтинбур я (ксар) - Аллагьдиз хъсандиз чизвай абурун рикIера вуч аватIа. (Гьавилай) элкьуьгь (вун) абурукай ва насигьат це (вуна абуруз), ва лагь абуруз чпин гьакьиндай зурба эсер (*таъсур*) ийидай гафар!
64. - Гьар са расул Чна ракьурнава адаз муьтIуьгь хьун патал Аллагьдин изиндалди. - Ва эгер абур, (чпи) чпиз зулум авурла (*гунагьар авуналди*) ви патав (*эй, Пайгьамбар туба ийизвайбур яз*) (*ви уьмуьрда*) атанайтIа ва Аллагьдиз (абуру) «астагьфир» (*гунагьрилай гьил кьачун тIалабун*) авунайтIа, ва абурун патахъай Расулдини «астагьфир» авунайтIа, - (*гьакьикъатда*) абуруз Аллагь туба кьабулдайди ва (гзаф) регьимлуди яз жагьидай!
65. Ваъ! - Ви Раббидал кьин хьуй! - абуру (*лазим тирвал*) иман гьидач (*абуруз дуьз иман жедач*), та (абуру) чпин арада авай (*вири*) гьуьжет крапа вакай (*эй, Пайгьамбар*) дуванчи (*кьази*) ийидалди, ахпани вуна кьабулай кьарардин патахъай абуруз чпин чанара дарвал (*наразивал*) жагьунни тавуна абур тамамвилелди муьтIуьгь жедалди.

فَكَيْفَ إِذَا أَصَبْتُم مَّصِيبَةً بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَاءُوكَ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا ﴿٦٢﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿٦٣﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿٦٤﴾

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِي مَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾

66. Ва эгер Чна абуруз («*тагъут*»-
дикай дуванчи кьунвай
мунафикъриз) «кхъенайтIа»
(*абурун хиве эцигнайтIа*) «Куьне
куьн яна йикъ (*тахсирсузбуру* -
гунагъкараp)! - ва я куь яшамиш
жезвай чкайрай экъечI» - абуру а
кар ийидачир са тIмилбурулай
гъейри абурукай. Ва эгер абуру
чпиз несигъат къалурнавай кар
къилиз акъуднайтIа, - ам абуру
патал хийирлу тир, ва (*имандал*)
мягъкем хъуниз мадни къуватлу
тир.
67. Ва а чIавуз Чна абуруз Чи патай
чIехи гъакъини (*саваб*) багъишдай,
68. Ва Чна абуру Дуъз рекъевазни
тухудай.
69. Ва вуж Аллагъдиз ва Расулдиз
муьтIуьгъ хъайитIа, абуру - чпиз
Аллагъди няметар ганвайбурухъ:
пайгъамбаррихъ, «сиддйкъ»-
рихъ (*пайгъамбаррихъ гъасятда*
гъа сифтедай агъуна ва абуруз
лап мукъвал, ва лап керчек ксар),
«шагъид»-рихъ (*джигъадда*
чан гайибур), «салигъин»-рихъ
(*гъамшиша дуъз рехъ кыле тухузвай*
диндар муъмин ксар) галаз жеда.
Ва гъикъван гуъзел «галаз жедай
юлдашар» я абуру (*Женнетда*)! (*и*
аятди сура «Фатигъа»-дин 7-аятдиз
баян гузва: «Рекъай - Вуна няметар
[дуъз рехъ, иман, диндар амал]
гайибурун)
70. Ам - Аллагъдин патай тир чIехи
нямет я, ва Аллагъ бес я - вири
чидайди яз!

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا
أَنْفُسَكُمْ أَوْ أُخْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا
فَعَلُوا إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ
فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ
وَأَشَدَّ تَنْبِيئًا ﴿٦٦﴾

وَإِذَا لَا تَأْتِيَنَّهُمْ مِّنْ لَّدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٧﴾

وَأَلْهَدِيَنَّهُمْ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿٦٨﴾

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ
الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ
وَالصَّادِقِينَ وَالشَّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ
وَحَسَنَ أَوْلِيَٰئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾

ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ

عَلِيمًا ﴿٧٠﴾

71. Эй, иман гъанвайбур! Куьне куь (душмандин) мукъаятвал хуьх (къуватар, такъатар гъазура абурун аксина), ва (душмандихъ гуьруьшмиш жез) куьн десте-десте вилик экъечI, ва я вилик экъечI (куьн) вири санал.

72. Ва гъакъикъатда, ава куь арада вичи (геж ийиз) къулухъ язвайдини (мунафикъар, кичIебур, зайиф иман гъайбур), - эгер куь кылил (са) мусибат атайтIа (къиникъ, есирда гъатун...), ада (шадвализ) лугъузва: «Гъакъикъатда, Аллагъди заз нямет гана (регъим авуна) - зун абурухъ галаз санал тахъуналди».

73. Ва эгер квеv нямет агакыйтIа Аллагъдин патай (гъалибвал, душмандин мал- девлет), ада (пехилвализ, гъайиф чIугъаз) - на лугъуди куьни адан арада дуствал (ва кIанивал) гъич хъйи туш - (гъелбетда) лугъуда: «Агъ, зунни абурухъ галаз санал хъанайтIа - зазни чIехи агалкъун жедайвал!»

74. (Гъавиляй), къуй Аллагъдин рекъе (Адан диндиз куьмек яз, Адан келима вине авун яз) дяве (джигъад) тухурай (чпи) дуьньядин уьмуьр маса гана Ахират къачузвайбуру. Ва ни Аллагъдин рекъе дяве тухвайтIа - (бес) вуж яна къейитIа ва я (ни) гъалибвал къачуртIа - (гележегда) Чна адаз чIехи саваб гуда.

75. Ва вуч хъанва квеv куьне женг чIугун тийиз Аллагъдин рекъе (Адан диндиз куьмек гун патал), ва (гъакIни куьмек гун

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا خُدُوا جَذْرَكُمْ
فَأَنْفِرُوا ثُبَاتٍ أَوْ أَنْفِرُوا جَمِيعًا ﴿٧١﴾

وَإِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَيُبْتَئَنَّ فَإِنْ
أَصَبْتَكُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ
عَلَيْنَا إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ﴿٧٢﴾

وَلَيْنِ أَصَبَكُمْ فَضَلُّ مِنَ اللَّهِ لَيَقُولَنَّ
كَأَن لَّمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ
يَلْتَمِئْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُورٌ قَوْرًا
عَظِيمًا ﴿٧٣﴾

* فَلْيَقْتُلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ وَمَنْ يُقْتَلْ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ
نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٧٤﴾

وَمَا لَكُمْ لَأَ تَقْتُلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ

патал) зайифбуруз итимрикай, дишегълийрикай, гъвечлибурукай (*веледрикай*), чпини лугъузвай: «Чи Рабби! Акъуда Вуна чун и улькведай (*Меккадай*) вичин агъалияр зулумкараг тир, ва чаз Ви патай арха тайинара, ва чаз Ви патай куьмекчи тайинара»?!

76. Иман гъанвайбуру - Аллагъдин рекъе женг чIугъазва (*джигъад тухузва*), ва кафирвал авурбуру тIагъутдин (*бутарин, шейтIандин*) рекъе дяве тухузва. Гъавилай, дяве твах куьне (*эй, муьминар*) шейтIандин терефдаррин (*куьмекчийрин*) аксина. Гъакъикъатда, шейтIандин (чIуру) къастар (*амалдарвилер*) зайиф я, эхир!
77. - Бес, ваз акуначни (*эй, Пайгъамбар*) чпиз (*Чи патай икI*) лагъанвайбур: «(Куьне) куь гъилер хуьх (*мушрикрин аксина дяве тухуникай*)», ва капI кыле твах (куьне) ва закат це (куьне)», - ва абурал ферз авурла (*абурун хиве турла*) джигъад тухун, ингъе - абурукай са дестегдиз инсанрикай кичIезва Аллагъдикай кичIезвай хъиз ва я адалайни зурба кичIевилелди? Ва абуру лагъана: «Чи Рабби! Вучиз Вуна чал ферз авуна джигъад тухун? Къулухъ (*гезел*) вигъенайтIа Вуна чаз (а кар) мукъвал вахтунал!» Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*): «Дуьньядин няметар (*менфятар*) ишлемишун - тIимил (вахтунда) я, ва Ахират - лапни хийирлу я вичиз

وَالْوَالِدَانَ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَوْلَاهَا وَاجْعَل لَّنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَل لَّنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا ﴿٧٦﴾

الَّذِينَ ءَامَنُوا يُقْتَلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقْتَلُونَ فِي سَبِيلِ الظَّالِمِينَ فَتَتَلَوُا هَٰؤُلَاءِ عَلَىٰ أُلْسِنٍ أَلْسِنَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٦﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشِيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَىٰ وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧٦﴾

(Аллагъдикай) кичӀе хъайидаз, ва квез гъич «хумравдин цилин къвала авай (*яргъи цIар хътин*) къацIа авай гъал» къван зулумни жедач» (*савабар тIимилардач, гунагъар артухардач*). -

78. - Гъина куьн хъайитIани къиникъ (*ажал*) квез агакъда, гъатта куьн эцигнавай къакъан мягкъем минарайра (*къельейра*) хъайитIани. - Ва эгер абуруз хъсан кар хъайитIа, абуру (*шадвализ*) лугъуда: «Им - Аллагъдин патай я», ва эгер абурун къилел пис кар атайтIа, абуру лугъуда: «Им - ви патай я (*эй, Мугъаммад*)!» Лагъ: «Вири (ам) - Аллагъдин патай (*Адан къисмет-къадардалди*) я!» Ва вуч хъанва а ксарихъ - абур гъич мукъвални жезвач (*вуна абуруз ийизвай*) ихтилатдин гъавурда гъатуниз?!

79. (*Эй, инсан*) Вуч хийир кар ви къилел атанватIани - ам Аллагъдин патай я, ва вуч писвал ви къилел атанватIани - ам вавай я (*ви гунагъриз килигна я*). Ва Чна вун (*эй, Пайгъамбар*) инсанриз расул яз ракъурнава, ва бес я -Аллагъ (*а кардиз*) шагъид яз!

80. Вуж расулдиз муьтIуьгъ хъайитIа - ам Аллагъдиз муьтIуьгъ хъанва. Ва вуж (*адаз итIаатлу хъуникай*) (къулухъ) элкъвейтIа - бес, Чна вун абурал хуьдайди (*гуьзчи*) яз ракъурнавач, эхир!

81. Ва абуру (*Пайгъамбардин патав гвайла*) лугъузва: «(Чи кар) - (ваз) муьтIуьгъ хъун я!» Ва абур ви патавай экъечIайла (*яргъа хъайшла*)

أَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشِيدَةٍ وَإِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِكَ قُلْ كُلُّ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ﴿٧٨﴾

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٧٩﴾

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ﴿٨٠﴾

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَّوْا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ ﴿٨١﴾

- абурукай (са) кIапIалди (йифиз чинебадаказ) къаст ийизва чпи (ваз) лагъайдалай гъейриди (*муьтIуьгъ тахъана асивал авун*). (Амма) Аллагъди кхъизва абуру (йифиз) къаст ийизвай крар (*ва жаза хгуда*). (Гъавилъй) элкъуьгъ (вун *эй, Пагъамбар*) абурукай ва Аллагъдал (вуна) «таваккул» (*умуд*) ая! Ва бес я - Аллагъ арха (*хуьдайди, куьмекчи*) яз!

82. Бес, абуру Къуръандал фагъум - фикир ийизвачни? Эгер ам Аллагъдилай гъейри масадан патай тиртIа, абуруз ана гзаф зидвилер (*аксвилер, сад-садав дуьз татун, кун тавунар*) жагъидай.
83. Ва абурув саламатвилин (*мусурманар гъалиб хъунин*) ва я къурхувилин (*абур душмандин кIаник акатунин*) кардин (са) хабар агакъайла, абуру ам (*тадиз*) чукIурзава (*виридаз*). Ва эгер абуру а кар расулдин патав ва я абурукай чIехи ксарин (*алимрин, эмиррин*) патав элкъуьр хъувунайтIа - кардин гъакъикъат ахтармишиз чирзавайбуруз абурукай, (*а кардин мана*) чир (*малум*) жедай. Ва эгер Аллагъдин (патай) (чIехи) нямет тахъанайтIа квез ва Адан регъимни - (*дугъриданни*) табиь жедай куьн шейтIандиз, са тIимилбуру квачиз.
84. (Гъавилъй) джигъад твах вуна (*эй, Пайгъамбар*) Аллагъдин рекъе, ви хиве эцигнава анжах ви патахъай жавабдарвал. Ва муъминрикни гъевес ктур (вуна, *Аллагъдин рекъе джигъад тухун карда*). Белки, Аллагъди (*валди ва муъминралди*)

وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّنُونَ فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٨١﴾

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْفُرْعَانَ ۗ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴿٨٢﴾

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ ۗ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَىٰ أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنبِطُونَهُ مِنْهُمْ ۗ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٣﴾

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلِّفُ إِلَّا نَفْسَكَ ۗ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ ۗ عَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَكْفِ بِأَسْ أَلَّذِينَ كَفَرُوا ۗ وَاللَّهُ أَشَدُّ بَاسًا وَأَشَدُّ تَنكِيلًا ﴿٨٤﴾

кафирвал авунвайбурун гуж (дяве) акъвазарин. Ва (бес), Аллагъ - гужлувилиз лапни къуватлуди, ва (масадбуруз ибрет жедайвал) лапни къати жаза гудайди я, эхир!

85. Ни «шафаатвал» авуртIа хъсан «шафаатвал авуналди» (вуж чалишмиш хъайитIа масадаз хийир гуз, ни арачивал, тавакъу авуртIа масадаз хийир гунир ва я адалай писвал алудунин карда) - адаз адакай несиб (савабдин пай) ава, ва ни «пис шафаатвал» авуртIа (масадав писвал атакъариз арачивал, тавакъу авуртIа) адаз адакай несиб (гунагъдин пай,) ава. Ва Аллагъ - гъар са шейнал (гуъзчивализ) хуъзвайди, шагиддвалзавайди я!

86. Ва квез салам гайила (гъар гыхьтин хъайитIани саламдалди) куъне салам хце адалай хъсандалди ва я гъам (хътинди) элкъуър хъия (куъне жавабдиз адалай артух ва я гъам хътин салам хце). Гъакъкъатда, Аллагъ - гъар са кардиз гъисаб тухудайди (эвез гудайди) я!

87. Аллагъди - Адалай гъейри (ибадатдиз лайихлу) илагъи авач! - гъакъкъатда, (Ада) куън кIватI хъийида Къияматдин Йикъахъ (а Юкъуз) виче са шакни авачир! Вуж я (къван) Аллагъдилай керчекди ихтилатдиз?!

88. Бес, вуч хъанва квез (эй, муъминар) - мунафикърин гъакъиндай (куън) къве кIапIал хъанва?! (Вични) Аллагъди абур чпи къазанмишайди (абуру авур асивилер) себеб яз элхкъуърнавайла

مَنْ يَشْفَعْ شَفَعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ
نَصِيبٌ مِّنْهَا وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَعَةً سَيِّئَةً
يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِّنْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيتًا ﴿٨٥﴾

وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ
مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٨٦﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ
يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ
مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٨٧﴾

* فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِتْنَةٍ
وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا أَتُرِيدُونَ أَن
تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ
فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿٨٨﴾

(абурун) лап пис гьалдиз (куфрдиз). Бес, кvez вич Аллагьди ягьалмишвиле тунвайди дуьз рекьел гьиз кIанзавани? Ва вуж Аллагьди ягьалмишвиле ттунватIа, ваз ам патал (ам дуьз рекьел гьидай) рехъ гьич жагьидач!

89. КIан я абуроз (мунафикьриз) куьне кафирвал авунайтIа, абуроз чпи кафирвал авур хьиз - куьн сад хьиз жедайвал. (Гьавилай) кьамир куьне абурокай муьквал дустар яз, та абуроз Аллагьдин рекье гьижра ийидалди (чпин иман субут авун яз куьч жедалди диндин рекье). Ва эгер абур (кьулухъ) элкьвейтIа (чпиз эмирнавай кардикай), - куьне яхъ абур ва (ягьиз) йикь абур гьина кvez абур жагьайтIани. Ва кьамир куьне абурокай (садни) я муьквал дуст яз, ва я куьмекчи яз.

90. Анжах - чеб, квехъ галаз икьрар ктIуннавай ксарихъ (кьебиладихъ) галаз алакьалубур квачиз (а мунафикьрикай); ва я (чеб) куь патав - чпин хурар дар хьанваз куь аксина дяве тухуз кIан тийиз ва чпин халкьдин аксинани дяве тухуз кIан тийиз, атайбур квачиз. Ва эгер Аллагьдиз кIан хьанайтIа Ада абур гьалдардай квел, ва дугьриданни абуроз куь аксина дяве тухудай. Ва эгер абуроз квевай «яргъаз хьайитIа» ва куь аксина дяве тухун тавуртIа, ва кvez баришугьвал (ислягьвал) теклифайтIа - (а чIавуз), Аллагьди кvez абуроз аксина са рехъни кьалурнавач (абурохъ дяве тухудай са ихтиярарни ганвач).

وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ
سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّى
يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِن تَوَلَّوْا فَحَدُّهُمْ
وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا
مِنْهُمْ وِلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٨٩﴾

إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ
وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ
صُدُورُهُمْ أَن يُقْتِلُوكُمْ أَوْ يَقْتُلُوا
قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ
فَلَقَاتَلُوكُمْ فَإِنِ اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقْتِلُوكُمْ
وَأَلْقَوْا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ
لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ﴿٩٠﴾

91. Квез (*эй, муъминар*) жагъида масадбурни (*мунафикърикай*), чпиз квекайни саламатвиле ва чпин халкъдикайни саламатвиле жез кІанзавайбур (*мусурманриз винелай чпи Ислам къабулнавайди къалурзава, ва чпин халкъдиз абурун ширкдин дин тухуз къалурзава*). Гъар сеферда абур элкъуър хъувурла фитнедихъ (*абуруз эвер хгайла ширкдихъ*), абур аниз михъиз аватзава (*пис акатзава*). Ва эгер абур квекай «яргъаз тахъайтІа», ва баришугъ (*меслят*) хъун теклиф тавуртІа, ва чпин гъилер акъвазар (*хуьн*) тавуртІа, - куьне яхъ абур (къуват эцигна) ва ягъиз йикъ абур гъина абур квел гъалтайтІани. Ва ахътинбур - абурун винел (дяве тухуз) Чна квез ачух делил ганва!
92. Ва (гъич) ихтияр авач муъминдиз (*иман гъанвай касдиз маса*) муъмин кас яна рекъидай - хатІа яз (*гъалатІ яз, хатадай*) авун квачиз, ва ни хатІа яз муъмин кас (яна) къейитІа, ада (*гунагъдикай гъил михъи хъун патал*) муъмин лукІ (кас) азадун лазим я, ва адан (*къейидан*) хзандиз къан (*къейи касдин ивидин гъакъи* виш деведин къимет) хгана кІанда, анжах эгер абур (*къейидан хзанди*) ам садакъа яз авуртІа квачиз (*эгер абур багъишайтІа - гун герек авач*). Ва эгер ам (*хатІадай яна къейиди*) вич муъмин яз квез душман тир къебиладикай тиртІа, - а чІавуз (*тахсиркарди*) муъмин лукІ азадна кІанда. Ва эгер ам (*хатІадай яна*

سَتَجِدُونَ ءآخِرِينَ يَرِيدُونَ أَن يُامَنُوكُمْ
وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ كُلٌّ مَا رَدُّوا إِلَى الْفِتْنَةِ
أُرْكَسُوا فِيهَا فَإِن لَّمْ يَعتَرِلُوْكُمْ وَيَلْقُوا
إِلَيْكُمْ السَّلَامَ وَيَكْفُرُوا أَنبِيَئِهِمْ
فَخذُوهُمْ وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ تَقفْتُمُوهُمْ
وَأُولَئِكَ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ
سُلْطٰنًا مّبِينًا ﴿٩١﴾

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَن يَقتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا
خَطَاً وَمَن قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ
رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ
إِلَّا أَن يَصَدَّقُوا فَإِن كَانَ مِنَ قَوْمٍ عَدُوٍّ
لَّكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ
وَإِن كَانَ مِنَ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ
مِيثَاقٌ فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ
رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ
شَهْرَيْنِ مُتتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِّنَ اللَّهِ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٩٢﴾

кьейиди) куьни абурун арада икърар авай кьебиладикай тиртга, - а ч!авуз (*тахсиркарди*) къан хгун лазим я адан (*кьейидан*) хзандиз, ва муъмин лук! азадна к!анда. Ва низ (*тахсиркаррикай*) жагъизвачт!а мумкинвал (*лук! азаддай*), - ада кьве варз галаз-галаз сив хвена к!анда, Аллагъдин патай тир туба яз (*Аллагъди адан туба кьабулун патал*). Ва Аллагъ - вири чидайди, камаллуди я!

93. Ва ни муъмин кас къастунай яна кьейит!а - адаз гьакъи (*жаза*) Жегъеннем жеда, даим яз ана амукъдай, ва хъел ала адал Аллагъдин, ва лянет авунва (Ада) ам, ва (Ада) адаз зурба азаб гьазурнава!

94. Эй, иман гъанвайбур! Куьн рекъыз экъеч!айла Аллагъдин рекъе (*джигъаддиз*), - куьне кар (ахтармишна) ачухдиз чира ва лугъумир куьне квез салам гайидаз: «Вун муъмин туш», - дуьньядин уьмуурдин (фана) менфятар т!алабиз (*а касдин шейэр, яракъар кьахчуз к!анз*) - (бес), Аллагъдихъ ава гзаф паяр (*бул няметар, душманривай квез гудай девлетар*). Гьа ак! авай куьнни виликдай - Аллагъди квез регъим гана (*имандин нямет багъишна*), гьавилляй (ахтармишна) якъиндиз чира куьне. Гьакъикъатда, Аллагъ - куьне ийизвай амалрикай хабар авайди я!

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِدًا فَجَزَاؤُهُ
جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ
وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿١٣﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا صَرَبْتُمْ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ
آلَقَى إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا
تَبَتُّغُونَ عَرَصَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ
مَعَانِمٌ كَثِيرَةٌ كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ
فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ اللَّهَ
كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٤﴾

95. Сад хъыз (*барабар*) жедач чеб (*джигъаддиз тефена*) ацукънавайбур муъминрикай - бедендиз нукъсанвал авай (*буьркъуь, гзаф квеци.. шикеста хванвай*) ксар квачиз - ва Аллагъдин рекъе чпин мал-девлетралди ва чпин чанаралди джигъад тухузвайбур! Аллагъди, чпин мал-девлетралди ва чпин чанаралди джигъад тухузвайбуруз ацукънавайбурун винел (еке) дережа ганва. Ва гъар садаз (*уьзурлу себеп авайбурукайни джигъад тухузвайбурукай*) Аллагъди «лап хъсанди» (*Женнет*) хиве кьунва. Ва джигъад тухузвайбуруз Аллагъди ацукънавайбурун винел артуханвал ганва чIехи савабалди -

96. Адан патай тир (чIехи) дережайралди, ва (гунагъар) багъишламишуналди, ва (еке) регъим авуналди. Бес, Аллагъ - багъишламишдайди, регъимлуди я, эхир!

97. Гъакъикъатда, чпи (чпиз) зулум ийиз (*мумкинвал аваз куфрдин уьлкведай куьч тежез*) малаикри (*чпин*) чанар къахчузвайбур, (абуруз малаикри) лугъуда: «Куь гъал гъикI тир (*куь диндин кар патакъай*)?» Абуру лугъуда: «Чун (*чи*) чилел зайиф гъалда авай». Абуру (*малаикри*) лугъуда: «Бес, Аллагъдин чил гегъенш туширни, куьн ана (*маса чкадиз*) куьч жедайвал?!» Ахътинбур - абурун «хтана акъваздай чка» Жегъеннем я, ва гъикъван пис «хкведай чка» я (ам)! -

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ
اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَّ اللَّهُ
الْحَسَنَىٰ وَقَضَىٰ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى
الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩٥﴾

دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ
عَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٩٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْنَاهُمُ الْمَلَائِكَةَ ظَالِمِينَ أَنْفُسِهِمْ
قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي
الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً
فَتَهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَا وَلَّهُمْ جَهَنَّمَ
وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٩٧﴾

98. Зайфбур квачиз - итимрикай, дишегълийрикай ва аялрикай - чпивай гьилле (*чарá*) ийиз алак тийизвай ва (чеб авай четин гьалдай экъечиз) дуьз рехъ жагъуриз тежезвай,
99. Ахътинбур - мумкин я, Аллагъди абуруз багъишламишин (*афивал ийин*). Бес, Аллагъ - афивалдайди, багъишламишдайди я, эхир!
100. Ва ни Аллагъдин рекъе «гъижра» авуртIа (*куьч хъайтIа*), адаз чилел гзаф «акъваздай чкаяр» (*вичиз хиласвал ва къуват, ва душманриз агъузвал ва магълубвал жедай - экъуьчIна яшамиш жедай чкаяр*), ва (*няметрин*) булвал (*агъвалар*) жагъида. Ва вуж вичин кIвалей экъечIайтIа Аллагъдин ва Адан Расулдин патав «гъижра» ийиз, ахпа, адаз (*вичин чкадив агакъдалди*) кьиникъ атайтIа - адан саваб Аллагъдал тестикъ хъанва (*Ада Вичел къачунва*): бес, Аллагъ - багъишламишдайди, регъимлуди я, эхир!
101. Ва куьн рекъиз (*сефердиз*) экъечIайла - гунагъ авач (квез бязи) кIпар куьруь ийиз, эгер (квез) кафирвал авурбуру квез писвализ (*кпIуналлайла квел гъужум ийиз*) кичI аватIа. Гъакъикъатда, кафирар квез ачух душманар я!
102. Ва вун (*эй, Пайгъамбар женгина*) абурун арада аваз хъайила ва вуна абуруз (имамвализ) капI кьиле тухузвайла, - къуй са десте абурукай вахъ галаз акъвазрай

إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ
وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا
يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿٩٨﴾

فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ
وَكَانَ اللَّهُ عَفْوًا غَفُورًا ﴿٩٩﴾

* وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي
الْأَرْضِ مُرَعًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ
مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ
يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠٠﴾

وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ
خِفْتُمْ أَنْ يُفْتِنَكُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ
الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُّبِينًا ﴿١٠١﴾

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ
فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا
أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا

ва къуй (абуру) чпин яракъарни (силагъ-арни) къачурай. Ва абуру «сажда» авурла, къуй абур (куь муькуь десте) куь къулухъ хъурай (душмандин чина акъвазна. Ва кпІунин сад лагъай кыл куьтягъ хъайила имамди акъвазна гуьзлемишда, ва къулухъ галай сифте жергеди кылди чпин капІ бегъемарда), ва (ахпа) къуй атурай маса десте капІ тавунвай ва къуй абуру вахъ галаз санал капІ авурай (ви имамвилик кваз чпин кпІунин сад лагъай кыл авурай, амай кыл - гъарда кылди бегъемарда), ва къуй абуру чпин мукъаятвал хуърай ва чпин яракъарни къачурай. Клан я кафирвал авурбуруз куьн куь яракърикай ва куь шейэрикай гъафилвиле хъана - абур (садлагъана) куь винел гъужум ийидайвал са (зурба) тепилмиш хъуналди (куьн миьхиз тергдайвал). Ва гунагъ авач квез, эгер квез марфадикай азият аватІа, ва я куьн азарлу ятІа - куьне куь яракъбар (чилел) эцигайтІа, амма куь мукъаятвал хуьх! Гъакъикъатда, Аллагъди кафирриз агъузардай азаб гъазурнава!

103. Ва куьне капІ (адâ авуна) тамамарайла - Аллагъ рикІел ва мецел гъваш куьне (куьн кІвачел) акъвазнавайлани, ацукънавайлани ва куь къваларал ярх хъанвайлани (вири гъалара). Ва квез секинвал хъайила (душмандикай саламатвал

مِنَ زُرَّائِكُمْ وَلَتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَى
لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا
حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتْهُمْ^{١٠٣} وَدَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنَّا أَسْلِحَتْكُمْ
وَأَمْتِعْتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً
وَاحِدَةً^{١٠٤} وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن
كَانَ بِكُمْ آذَى مِّن مَّطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ
مَّرْضَىٰ أَن تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ^{١٠٥} وَخُذُوا
حِذْرَكُمْ^{١٠٦} إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا
مُّهِينًا^{١٠٧}

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ فَيَسَّ
وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ^{١٠٨} فَإِذَا أَطْمَأْنَنْتُمْ
فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ^{١٠٩} إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى
الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوقُوتًا^{١١٠}

хъана, кІвалериз хтайла) -
капI кылиз акъуд куьне
(тамамдиз). Гъакъикъатда, капI
- тайин вахтара ийидай ферз я
муъминрал алай!

104. Ва усалвал ийимир (куьне) а ксариз (*куь душманриз*) гужар авунин карда. Эгер квез тIарвилер (*эзиятар*) жезватIа (*дяведа*), гъакъикъатда, абурузни (*куь душманризни*) тIарвилер (*эзиятар*) жезва квез тIарвал жезвайвал (*ва абуру куь аксина дяве акъвазарзавач*). Амма куьне Аллагъдин патай умудзава ам (*саваб, куьмек*) - абуру (*гъич*) умуд тийизвай кар. Ва Аллагъ - вири чизвайди, камаллуди я!
105. Гъакъикъатда, Чна ваз (авудна) ракъурнава Ктаб гъахъ аваз, вуна инсанрин арада ваз Аллагъди къалурайвал дуван авун патал, ва (*гъич*) жемир вун хаинрин гъакъиндай (тереф хуьз) гъуьжетдайди.
106. Ва «астагъфир» ая (вуна) Аллагъдиз (*вири гъалара, ва эмир ая тахсиркарризни астагъфир авун*): гъакъикъатда, Аллагъ - багъишламишдайди, регъимлуди я, эхир!
107. Ва (*тереф хуьз*) гъуьжет ийимир (вуна) чпи (чпин аксина) хиянатвал ийизвайбурун (*Аллагъдиз асивал ийиз чеб Адан азабдик кутазвайбурун*) патахъай. Гъакъикъатда, Аллагъдиз (*гъич*) кIандач (гзаф) хиянаткар, гунагъкар тирди!

وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ إِن تَكُونُوا
تَأْلَمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ
وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٠٤﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ
لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ
وَلَا تَكُن لِّلْخَائِنِينَ خَصِيمًا ﴿١٠٥﴾

وَأَسْتَغْفِرِ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا
رَّحِيمًا ﴿١٠٦﴾

وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ
أَنْفُسَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ
خَوَانًا أَثِيمًا ﴿١٠٧﴾

108. Абуру (*чеб акваз кичЕз*) инсанрикай чуьнуьх (*чин*) жезва, (амма) Аллагъдикай чуьнуьх жезвач (*Адакай регъуь-гъаявал ийизвач*) - Ам абурухъ галазватІани (*Вичин чирвилелди*) абуру йифиз (Ам) гъич рази тежер гафар лугъуниз къаст ийизвай чІавузни (*тахсир квачир касдал масадан шей чуьнуьхунин бугътен вегъин*). Аллагъди абуру ийизвай амал (*вири гафар, крар*) (Вичин чирвилелди) элкъуьрна къунва (*са шейни Адакай чуьнуьх туш*).

109. Ингъе, куьн (*эй, муъминар*) - ахътинбур (*чпи чпин аксина хиянатвалзавайбурун тереф хуьз гъужетзавайбур*), куьне и дуьньядин уьмуьрда абурун тереф хуьз гъужетарзава, бес ни абуру патал Къияматдин Юкъуз Аллагъдихъ галаз абурун тереф хуьз гъужетда?! Ва я вуж я ам абурул арха яз жедайди?!

110. - Ни пис амал авунатІа, ва я вичиз зулум авунатІа (*гунагъар авуна*), ахпа Аллагъдиз «астагъфир» авуртІа, - адаз Аллагъ (гзаф) багъишламишдайди, (гзаф) регъимлуди яз жагъида!

111. Ва ни гунагъ къазанмишайтІа, ада ам (анжах) вичиз (*вичин чандиз*) акси яз къазанмишзава. Ва Аллагъ - вири чидайди, камаллуди я!

112. Ва ни къазанмишайтІа хатІа (*къаст авачиз гунагъ авуртІа*) ва я гунагъ (*къаст авуна еке гунагъ авуртІа*), ахпа ам михьи (*тахсирсуз*) касдал вегъейтІа

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ
مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّنُونَ مَا
لَا يَرْضَىٰ مِنَ الْقَوْلِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا
يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٠٨﴾

هَاتَانِثُمْ هَتُولَاءِ جَدَانْتُمْ عَنْهُمْ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَدِلِ اللَّهَ عَنْهُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ
وَكَيْلًا ﴿١٠٩﴾

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ
ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا
رَّحِيمًا ﴿١١٠﴾

وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَى
نَفْسِهِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١١﴾

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ
بِهِ بَرِيئًا فَقَدْ أَحْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا
مُؤْتَبَرًا ﴿١١٢﴾

- (гъакъикъатда), ада вичел
буьгътендин ва ачух гунагъдин
(залан пар) къачунва. -

113. Ва эгер ваз (*эй, Пайгъамбар*)
Аллагъдин (патай) (ЧӀехи) нямет ва
Адан регъим тахъанайта (*Ада ваз
багъишай пайгъамбарвал ва вагъй
ракъуриз вун хуьн тавунайта*),
- дугъриданни, абурукай са
дестеди къаст ийидай вун
ягъалмишвиле тваз (*гъахъдикай
къакъудиз, вуна дуьз къарар къабул
тийидайвал*), амма абуру анжах
чпи чеб ягъалмишвиле твазва, ва
абурувай ваз гъич са зарарни гуз
жедач (*Аллагъди вун хуьзвайвиляй*).
Ва Аллагъди ваз Ктаб (*Къуръан*)
ва камаллувал (*Сунна*) (авудна)
ракъурнава, ва (*гъакъни*) чирнава
(Ада) ваз (виликдай) ваз тийижир
шейэр. Ва Аллагъдин регъим
(*няметар*) ваз багъишнавай-
ЧӀехи я!

114. Хийир (*менфят*) авач абурун
ЧӀехи пай «чинебан рахунра» -
анжах, садакъа гун ва я дуьзвал
авун ва я инсанрин арада меслят
авун буюрмишзавай чинебан
рахунрилай гъейри. Ва ни а
кар Аллагъдин разивилихъ
чалишмиш жез ийизватта, Чна
адаз (*гележегда*) ЧӀехи саваб гуда.

115. Ва ни расулдиз акси пад (*рехъ*)
къуртта вичиз (Дуьз) рехъ ачух
(*чир*) хъайидалай къулухъ ва табий
хъайитта муъминрин рекъелай
гъейридаз, Чна адан ихтиярда
твада ада вичиз къачур рехъ
(*Чна ам вич элкъвенвай рекъихъ
галаз тада, гъа ягъалмишвилин*

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ
طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ أَنْ يُضْلَوْكَ وَمَا يُضْلَوْنَ إِلَّا
أَنْفُسُهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْزَلَ
اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ
مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ
عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴿١١٣﴾

* لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّنْ نَّجْوَاهُمْ إِلَّا
مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ
بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ
مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا
عَظِيمًا ﴿١١٤﴾

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ
لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ
نُؤَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُضَلِّهِ ۗ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ
مَصِيرًا ﴿١١٥﴾

рекьел рекьидайвал...) ва Чна адав Жегьеннемда къати кунин (*кана кармаш хьунин*) азаб чӀугваз тада. Гьикъван писди я ам (*Жегьеннем*) - хкведай чка яз!

116. Гьакъикъатда, Аллагьди багъишламишдач (*гьич садазни*) Вичиз (*масад*) шерик гьун (*ширкдикай туба тавуна кьейидаз*), ва багъишламишда (Ада) адалай гьейрибур (*амай гунагьар*) - Вичиз кӀан хъайидаз. Ва ни Аллагьдиз шерик гъайитӀа, гьакъикъатда, ам рекьелай алатнава яргъал алатуналди (*ам ягъалмиш хъанва дуъз рекьикай яргъал ягъалмишвилелди*).

117. Абуру дуъа ийизва (*куьмек тӀалабиз эверзава яни ибадатзава*) Адалай гьейри - анжах, «диши жинсинин затӀариз» (*диши жинсинин тӀварар алай бутариз*); ва абуру дуъа ийизва (*куьмек тӀалабиз эверзава яни ибадатзава*) - анжах муьтӀуьгъсуз (*аси*) шайтӀандиз,

118. Аллагьди ам - лянет авунва. Ва ада (*шейтӀанди*) лагъана: «За (гьар гьикӀ хъайитӀани) Ви лукӀарикай тайин несиб (*пай*) къачуда (*Дуъз рекьикай къакъудна ягъалмишвиле твада*).

119. Ва (дугъриданни) за абур рекьелай алудда, ва (дугъриданни) за абуруз буш (*таб*) умудар хиве къуна гьевесламишда, ва (дугъриданни) за абуруз эмирда (*гъайванрин япар къатӀ авун, бутариз талукъарнавай гъайванар лишанламишун яз*) ва абуру (дугъриданни) мал-

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١١٦﴾

إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنْتَنَا وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ﴿١١٧﴾

لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا ﴿١١٨﴾

وَالَّذِينَ هُمْ وَأَلْوَالِيَهُمْ فَلَيُبَيِّنَنَّ لَهُمْ وَاذَانَ الْعَنَمِ وَلَا مُرْتَهَنَهُمْ فَلَيَغْيِرَنَّ خَلْقَ اللَّهِ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا ﴿١١٩﴾

къарадин япар къатI ийида,
ва (дугъриданни) за абуруз
эмирда (кар) ва абуру Аллагъдин
халкънавай затIара (*абурун
гьалара*) дегишвилер твада!» Ва ни
шейтIан куьмекчи яз къачуртIа
Аллагъ туна, гьакъикъатда, адаз
ачух зиян (*гьалаквал*) хьанва!

120. Ада (*шейтIанди*) абуруз (*табдиз*)
хиве къазва ва абур буш умудрал
гьевесламишзава. Ва шейтIанди
абуруз хиве къазвайди анжах
алдатмишвал я!
121. Ахътинбур - абурун (хтана)
акъваздай чка Жегъеннем жеда,
ва жагъидач абуруз адакай
(*катдай*) далдалух!
122. (Амма), чпи, иман гъана ва
диндар крар авурбур - Чна абур
Женнетра твада чпин (*Женнетдин
Квалерин ва бустанрин*)
агъадихъай вацIар авахъзавай,
гьамишалугъ ана амукъдайбур яз,
эбеди яз, - Аллагъдин ганвай гаф
яз, гьакъикъат тир. - Вуж я (къван)
Аллагъдилай керчекди гафариз
(*ихтилатдиз*)?! -
123. (А чIехи савабдив - *Женнетдив
агакъариз*) жезвайди туш куь (*эй,
мусурманар*) субутсуз хиялралди
(*КIан хьунралди, мурадралди*), ва
(жезвайди туш) Ктаб-эгълийрин
субутсуз хиялралди - (ам анжах
иман гъана дуьз диндар амал
авурла къазанмиш жезва)! Ни
пис кар авуртIа - адаз а кардин
эвез (*жаза*) гуда, ва жагъидач
адаз Аллагъдилай гьейри я арха
(*хуьдайди*), я куьмекчи (*азабдикай
къутармишдай*).

يَعِدُّهُمْ وَيُمَيِّنُهُمْ وَمَا يَعِدُّهُمُ الشَّيْطَانُ
إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢٠﴾

أُولَٰئِكَ مَا أَوْلَهُمْ جَهَنَّمَ وَلَا يَجِدُونَ
عَنْهَا حَيْصًا ﴿١٢١﴾

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعَدَّ اللَّهُ
حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿١٢٢﴾

لَيْسَ بِأَمَانِيكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ
الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ
وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا
نَصِيرًا ﴿١٢٣﴾

124. Ва ни диндар крарикай авуртlа итгим хъайитlани дишегъли хъайитlани - вич муъмин яз, - ахътинбур Женнетдиз фида ва (абуруз) хумравдин цилин далу патавай гъвечlи фур къван зулумни жедач (*саваб тlимилардач*).
125. Ва вуж я къван (мадни) хъсанди диндиз - вичин чин (*вич михъиз са*) Аллагъдиз муътlуъгъар авунвайдалай, (вични) дуъз (диндар) крар ийизвайди яз, ва Ибрагъиман диндиз табий хъанваз - гъаниф яз (*ширкдикай чlуру динрикай яргъа хъана Аллагъдин садвилехъ чалишмиш хъанвайди яз*)?! Ва къачунва Аллагъди Ибрагъим халил яз (*лап kлани, лап мукъвал, виридакай хъянавай дуст яз*)!
126. Ва (са) Аллагъдиз талукъ я цавара вуч аватlани ва чилел вуч алатlани (*вири Адан ихтиярда ава*); ва гъар са шей (*вири крар*) Аллагъди (Вичин чирвилелди) элкъуърна къунва (*са шейни Адакай чубнух туш*).
127. Ва абуру вавай дишегълийрин гъакъиндай «фетва» (*къварар акъудун, месэла баян гана гъялун*) хабар къазва. Лагъ: «Аллагъди квез «фетва» гузва абурун гъакъиндай, ва (*гъакlни «фетва» язва*) - квез Ктабда (*Къуръанда*) кlелзавай шейэр етим дишегълийрин гъакъиндай, чпиз куъне («Аллагъди квел» абуруз гун ферзнавай шейэр» (*магъар, ирс...*)) гун тийизвай, ва чпел (бязибурал) квез эвленмиш жез кlанзавай (ва

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ
أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا ﴿١٢٤﴾

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ
لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ
حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٢٥﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ﴿١٢٦﴾

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ
يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ
فِي الْكِتَابِ فِي يَتْلَىٰ النِّسَاءِ الَّتِي لَا
تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَن
تَنكِحُوهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوَالِدِينَ
وَأَن تَقُومُوا لِلْيَتَامَىٰ بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوا
مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا ﴿١٢٧﴾

бязибурал квез эвленмиш жез
кІан тийизвай *ва масабурузни*
абурал эвленмиш жез кѳадагѳа
ийизвай), ва (*гѳакІни «фетва»* гузва
квез) зайифбурун (*гѳвечІибурун*)
гѳакъиндайни аялрикай. Ва
(*гѳакІни квез Кѳурѳанда кІелзавайди*)
куъне адалатлувилелди етимрин
кѳайгѳу чІугунин гѳакъиндай. Ва
вуч хийир кар куъне авуртІани
- гѳакъикѳатда, Аллагѳдиз ам
чизва».

128. Ва эгер папаз кичІевал хѳайитІа
вичин гѳуълуън патай (*вич*)
саймиш тавунин (*вич адан рикІиз*
кѳайи хъунин) ва я вичикай (ам)
элкѳуънин, - гунагѳ авач абуруз
(*гѳуълуъзни папаз*) чпин арада
абуру (кѳведани) меслят авуртІа
- меслят авуналди (*наѳакѳадин*
харжияр авунин, нубатдин йифер
паюнин крара дегишвилер ттуртІа).
Ва меслят авун - хийирлу я! Ва
чанариз (*неѳсериз*) мискѳивал
тІебиат яз (*гѳамиша квай хесет*
яз) авунва. Ва эгер куъне (*эй,*
итимар куъ а папариз) хѳсанвал
(*дуъз алакѳаяр*) авуртІа ва квез
(*абурун гѳакъиндай* Аллагѳдикай)
кичІевал хѳайитІа - гѳакъикѳатда,
Аллагѳдиз куъне ийизвай
амалрикай (*крарикай*) хабар ава,
эхир (*Ада квез а крарин эвез хгуда*)!

129. Ва гѳич жедач квевай (*эй, са*
шумуд наб авай итимар куъни куъ)
папарин арада сад хѳиз (*тамам*)
адалатлувал ийиз (*муъгѳуъбатда,*
яни вири папар сад хѳиз рикІиз
кІан жедач, сад муъкуъдалай гзаф

وَإِنَّ أُمَّرَأَةً خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُورًا أَوْ
إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا
بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ وَأُحْضِرَتِ
الْأَنْفُسُ الشُّحَّ وَإِنْ تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ
اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٢٨﴾

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ
وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمِيلِ
فَتَذَرُوهُنَّ كَالْمَعْلُوقَاتِ وَإِنْ تَصْلِحُوا
وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٢٩﴾

кІан хъун мумкин я), гъатта куьн (гзаф) чалишмиш хъайитІани. (Бес, *гъавилъй*) ян гумир куьне (квез *тІимил кІани папахъай*) михъиз ян гуналди (*гзаф кІани папахъ*), куьне ам (*тІимил кІани паб*) куърсарнавайди хъиз таз (я *тІалакъ гана азад туширди яз я паб лагъана дуьз алакъа авачиз*)! Ва эгер куьне (*куь алакъаяр*) дуьзар авуртІа (*папарин арада дуьзвилелди йифер пайиз, дуьзвилелди лазим харжияр ийиз*) ва квез (*абурун гъакъиндай Аллагъдикай*) кичІевал хъайитІа, гъакъикъатда, Аллагъ - багъишламишдайди, регъимлуди я, эхир!

130. Ва эгер абур къвед (*гъуьлни паб*) ччара хъайитІа - Аллагъди абуроз гъар садаз Вичин (гегъенш) регъимдикай (сад масадалай) аслу туширвал багъишда. Аллагъ - (регъимриз) гегъеншди, (гзаф) камаллуди я!
131. - Ва (са) Аллагъдиз талукъ я цавара вуч аватІани ва чилел вуч алатІани. - Ва гъакъикъатда, Чна эмирнава квелай вилик чпиз Ктаб атайбуруз, ва (*бурюмишзава*) квезни (*эй, Мугаммад пайгъамбардин уьммет*) «(Бес), Аллагъдикай кичІе хъухъ (квез)! Ва эгер куьне кафирвал авуртІа, - (бес), гъакъикъатда, Аллагъдиз талукъ я цавара вуч аватІани ва чилел вуч алатІани (*вири Адан ихтиярда ава*)! Ва Аллагъ - девлетлуди (*са куьнизни муьгътеж туширди*), (зурба) тариф алайди я!»

وَإِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِّن سَعَتِهِ
وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿١٣٠﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
وَلَقَدْ وَّصَّيْنَا الَّذِيْنَ اٰتٰوْا الْكِتٰبَ مِنْ
قَبْلِكُمْ وَاَيَّاكُمْ اَنْ اَتَّقُوا اللَّهَ وَاَنْ
تَكْفُرُوْا فَاِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا
فِي الْاَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيْدًا ﴿١٣١﴾

132. Ва (са) Аллагъдиз талукъ я цавара вуч аватлани ва чилел вуч алатлани, ва бес я - Аллагъ арха яз (*хувдайди, гувзчи яз!*)
133. Эгер Адаз кІан хъайитІа - Ада куън (*тергна*) алудда, эй, инсанар, ва масадбур (*квелай хъсандиз Ислам кыле тухудай маса ксар*) гъида. Ва гъакъикъатда, Аллагъ - а кардал (лап) къудратлу я!
134. Низ (*квекай, эй, инсанар*) дуъньядин саваб (*хийцар*) кІанзаватІа - (са) Аллагъдихъ ава гъам дуъньядин савабни ва гъам Ахиратдинни (*гъавилъй са Адавай тІалаба куъне дуъньядинни ва Ахиратдинни хийцар*). Ва Аллагъ - вири ванер къведайди, вири аквадайди я, эхир!
135. Эй, иман гъанвайбур! Куън, (гъамиша) адалатлувал кыле тухузвайбур хъухъ - Аллагъ патал шагъидвалзавайбур яз, гъатта (а шагъидвалун) квес чпиз акси яз хъайитІани, ва я (*куъ*) диде-бубайриз ва (*куъ*) мукъва-къилийриз. Девлетлуди яз хъайитІани ам (*вичин гъакъиндай куъне шагъидвалзавай кас*) ва я кесибди яз хъайитІани - Аллагъдиз гзаф талукъ я абур къведни (*куън абурун девлетлувилиз ва я кесибвилиз килигмир - куъне адалатлувилелди дуван ая, ва абуроз вуч хийцрлу ятІа са Аллагъдиз хъсан чизва*). Ва табий жемир (*куън куъ*) гъевесриз - адалатлувал авун патал (*ва я: адалатлувал тийиз*). Ва эгер куъне чІурувилехъ дегишарайтІа (*шагъидвал*) ва я (патахъ) элкъвейтІа

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلًا ﴿١٣٢﴾

اِنْ يَّمٰثُ بِذٰهَبِكُمْ اَيُّهَا النَّاسُ
وَيٰٓاْتِ بِاٰخِرِيْنَ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى ذٰلِكَ
قَدِيْرًا ﴿١٣٣﴾

مَنْ كَانَ يُرِيْدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللّٰهِ
ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيْعًا
بَصِيْرًا ﴿١٣٤﴾

* يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا كُوْنُوْا قَوٰمِيْنَ
بِالْقِسْطِ شٰهَدَآءَ لِلّٰهِ وَلَا وَّعٰى اَنْفُسِكُمْ
اَوْ الْوٰلِدِيْنَ وَالْاَقْرَبِيْنَ اِنْ يَكُنْ غَنِيًّا
اَوْ فَقِيْرًا فَاَللّٰهُ اَوْلٰى بِهَمٰٓا فَلَآ تَتَّبِعُوْا
الْهَوٰى اَنْ تَعْدِلُوْا وَاِنْ تَلَوْتُمْ اَوْ تَعْرَضُوْا
فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ حٰبِيْرًا ﴿١٣٥﴾

(адакай, шагьидвал тавуна ва я чуньухарайтIа), - гъакъикъатда, Аллагъдиз куьне ийизвай амаларикай (вири) хабар ава (ва эвез хгуда)!

136. Эй, иман гъанвайбур! Иман гъваш куьне (давамара имандал хъун ва мадни мягъкемара куь иман) Аллагъдихъ ва Адан расулдихъ ва Ктабдихъ Ада Вичин расулдиз (авудна) ракъурнавай, ва ктабрихъ Ада виликдай (авудна) ракъурнавай. Ва ни Аллагъдихъ, Адан малаикрихъ, Адан ктабрихъ, Адан расулрихъ ва Эхиримжи Йикъахъ кафирвал авуртIа - гъакъикъатда, ам дуьз рекьяй (лап) яргъаз акъатнава (зурба ягъалмишивиле ава).

137. Гъакъикъатда, чпи, иман гъана - ахпа кафирвал авурбур, ахпа мад иман гъана - ахпа мад кафирвал авурбур, ахпани (чпин) куфр артухарайбур (куфрдин рехъ давамарна терсвал авурбур), - туш ахътинди Аллагъ - абуруз багъишламишдайвал ва (абур) дуьз рекъел гъидайвал!

138. «Шад» хабар це (вуна эй, Пайгъамбар) мунафикъриз - абуруз азиятлу азаб жедайди,

139. Чпи, кафирар куьмекчияр (архаяр) яз къазвай муъминар туна! Бес, абуру (мунафикъри) гъабурувай гъейбатлувал (къудратлувал, гъалибвал) тIалабзавани?! Гъакъикъатда, вири гъейбатлувал (къудратлувал, гъалибвал) Аллагъдиз талукуь я (са Адан ихтиярда ава)!

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ
وَرَسُولِهِ ءَ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى
رَسُولِهِ ءَ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ
وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ
وَرُسُلِهِ ءَ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا
بَعِيدًا ﴿١٣٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ ءَامَنُوا
ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آزَدُوا كُفْرًا لَمْ
يَكُنْ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ
سَبِيلًا ﴿١٣٧﴾

بَشِيرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣٨﴾

الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ
دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَلْيَبْتَغُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ
فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿١٣٩﴾

140. Ва гъакъикъатда, (куь *Раббиди*) квез (эй, муъминар) Ктабда (*Къуръанда*) (авудна) ракъурнава: «(бес), квез ван хъайила (*са ни ятIани*) Аллагъдин аятрин гъакъиндай кафирвал ийиз ва я абурукай ягъанатар ийиз - (гъич) ацукъмир куьн абурухъ галаз, та абур адалай гъейри (*маса*) рахунриз гъахъдалди». ТахъайтIа, гъакъикъатда, куьн гъабуруз ухшар жада. Гъакъикъатда, Аллагъди мунафикъар ва кафирар Жегъеннемда кIватIда, вири!

141. (*А мунафикъар*) - абур, квехъ вуч жедатIа килигиз гуьзетмишзавайбур я: (бес), эгер квез Аллагъдин патай гъалибвал гана ачухун хъайитIа (*кафиррал винел пад къачуна куьне абурун чилер, девлетар къуртIа*), абуру лугъуда: «Бес, чун квехъ галачирни?!» Ва эгер кафирриз (*гъалибвиликай*) несиб хъайитIа, абуру лугъуда: «Бес, чна квез (*кафирриз*) архавална куьмекначирни ва куьн (чна) муъминрикай хвеначирни?!» Амма Аллагъди куь арада дуван ийида Къияматдин Юкъуз. Ва гъич ачухдач Аллагъди кафирриз рехъ муъминрин винел!

142. Гъакъикъатда, мунафикъар Аллагъ алдатмишариз алахънава (*Адан муъмин лукIариз винелай иман къалуриз ва чпин рикIера куфр чуьнуьхиз*), амма Ада абур чеб алдатмишарзава (*муъминриз абурукай хабар гана, ва Ахиратдани абуруз къати азаб гъазурна*).

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ
إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا
وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى
يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ
إِذَا مَثَلْتُمْ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ
وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾

الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ
فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ
وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ
نَسْتَحِذْكُمْ عَلَيْهِمْ وَنَمْنَعْكُمْ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى
الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤١﴾

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَهُوَ
خَدِيعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا
كَسَالَىٰ يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ
اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٢﴾

Ва абур (*мунафикъар*) кпІунал акъваздайла лап кагъулдиз акъвазвава, (*абуру капІзава* анжах) къалурун патал инсанриз, ва (абуру) Аллагъ рикІел (ва мецел) гъизвач, са тІимилдалай гъейри,

143. (*Абур*) жувавай - жув квахънаваз (*шаклу яз, кьве рикІин яз*) ава - гъа арадаваз (*имандин ва куфрдин*). (*Абур*) я ибурук (*муъминрик*) квач ва я муькуьбурук (*кафиррик*) квач. Ва вуж Аллагъди ягъалмишвиле туртІа, гъич жагъидач ваз ам патал (*Дуъз рекъел гъидай*) рехъ!
144. Эй, иман гъанвайбур! Къачумир куьне кафирар архаяр (*куьмекчияр*) яз муъминар туна. (Бес), квез (*кафирар архаяр ва дустар яз къуналди*) Аллагъдиз куь аксина ачух делил гуз кІанзавани (*куь иман дуъз туширди къалурдай*)?!
145. Гъакъикъатда, мунафикъар ЦІун лап кІаневай къатуна жеда, ва гъич жагъидач ваз абур патал куьмекчи,
146. - (*Амма*) чпи, туба авуна ва (*чпин гъал ва амал*) дуъзар хъувуна, ва Аллагъ (-дин Дин) кІевиз къуна, ва чпин дин михидаказ ва дуъздаказ Аллагъдиз талуькарайбур квачиз, - ахътинбур муъминрихъ галаз жеда. Ва (гележегда) Аллагъди муъминриз чІехи саваб гуда!
147. Куъз я Аллагъдиз квез азаб гун (*Аллагъди квез жаза гудач*), эгер куьне шукур авуртІа ва иман гъайитІа?! - Ва Аллагъ - шукурлуди, вири чизвайди я!

مُذَبِّبِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٣﴾

يَتَّبِعُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَرْيَدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَنَا مُبِينًا ﴿١٤٤﴾

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٥﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٦﴾

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَءَامَنْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ﴿١٤٧﴾

148. Аллагъдиз кІандач ван алаз (кІевиз) лугъун - пис гафар, вичиз (масада) зулум авур касди (лагъайди) квачиз. Ва Аллагъ - вири ванер къведайди, вири чидайди я!
149. Эгер куъне (ийизвай) хийирдин кар винел акъудайтІа, ва я куъне ам чуьнуьхарайтІа, ва я куъне (квез масада авур) пис кардилай гъил къачуртІа (гъаф авуртІа), - гъакъикъатда, Аллагъ - гъафдайди, къудратлуди я, эхир!
150. Гъакъикъатда, чпи Аллагъдихъ ва Адан расулрихъ кафирвалзавайбур (Ктаб-эглийрикай), ва Аллагъдин ва Адан расулрин арада ччаравал тваз кІанзавайбур (Аллагъдихъ агъуна расулрихъ агъун тийиз) ва лугъузвайбур: «Чна бязибурухъ иман гъанва ва бязибурухъ чна кафирвалзава», ва кІанзава (абуруз) а арадай рехъ жагъуриз,
151. Ахътинбур - гъабур я кафирар гъакъикъатда, ва Чна кафирриз агъузардай азаб гъазурнава!
152. Ва чпи, Аллагъдихъ ва Адан расулрихъ иман гъайибур, ва абурукай (пайгъамбаррикай) садан арадани фаркъ тун тийизвайбур (садахъ иман гъиз муькуьдахъ кафирвализ), - ахътинбуруз Ада чпин савабар гуда: ва Аллагъ - багъишламишдайди, регъимлуди я, эхир!

* لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوِّءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ﴿١٤٨﴾

إِنْ تُبْدُوا خَيْرًا أَوْ تُخْفُوهُ أَوْ تَعْفُوا عَنْهُ
سُوِّءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفْوًا قَدِيرًا ﴿١٤٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ
وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ
وَيَقُولُونَ نُوْمِنُ بِبَعْضِ وَنَكْفُرُ
بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ
سَبِيلًا ﴿١٥٠﴾

أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا
لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿١٥١﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ
يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَٰئِكَ سَوْفَ
يُؤْتِيهِمْ أَجْرَهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفْوًّا
رَحِيمًا ﴿١٥٢﴾

153. Вавай (эй, *Пайгъамбар*) Ктаб -эгълийри (*чувуд-дин гвайбуру*) вуна абуруз цавай Ктаб авудун тлалабзава (*Мусадиз атай кхъенвай кьулар хътин*). Гьакъикъатда, абуру Мусадивай гьадалайни чӀехи кар тлалабнай ва лагъанай: «Чаз Аллагъ ачухдиз къалура!» ва абур цӀайлапанди къуна (*къиникъ агакънай*) абурун зулумдиз килигна. Ахпа (Аллагъди абурал чан хканай ва) абуру (къизилдин) дана (гъуц яз) къунай (*ибадатиз*) чпиз ачух делилар атайдалай кьулухъ, ва Чна а кар багъишламишнай (*абурун тубадиз килигна*). Ва Мусадиз Чна ачух делил багъишнай.

154. Ва Чна абурун винел ТӀур-дагъ хкажнай абурун «къинералди мягъкемарнавай икърар» себеб яз (*абур чпи ганвай икърар кьилиз акъудуникай яргъа жедайла, кичӀе хъана къабулун патал*), ва Чна абуруз лагъанай: «Гъахъ (куьн *Байт-уль-Макъдисдин*) варарай сажда ийизвайбур яз (*агъуз хъана икрамзавайбур яз, амма абур ацукъна хъиз кьулухъ патар галчӀуриз- галчӀуриз гъахъна*)!», ва (мадни) Чна абуруз лагъанай: «Киш йикъан кар чӀурмир куьне (*абуруз киш юкъуз балугъар къаз къадагъа тир*)!» Ва Чна абурувай кӀеви (*залан*) икърар къачунай.

155. Ва (лянетна Чна абур): абуру чпин (къинералди мягъкемарнавай) икърар чӀуруниз, ва (абуру) Аллагъдин аятрихъ (*делилрихъ*,

يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنزِلَ عَلَيْهِمْ
كِتَابًا مِّنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ
أَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً
فَأَخَذْتَهُمُ الصَّعِقَةَ يُظْلِمُهُم مَّا تَخَذُوا
الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ
فَعَفَوْنَا عَن ذَٰلِكَ وَعَاتَيْنَا مُوسَىٰ
سُلْطٰنًا مُّبِينًا ﴿١٥٣﴾

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا
لَهُمْ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا
تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا
غَلِيظًا ﴿١٥٤﴾

فِيمَا نَقَضْتَهُمْ مِّيثَاقَهُمْ وَكَفَرْتَهُمْ بِآيَاتِ
اللَّهِ وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقِّ

ишарайрихъ) кафирвал авуниз, ва (абуру) са гъакъни авачиз пайгъамбарар яна кьиниз, ва (абуру) «чи рикIер кIевиз кIевнава (перде ала ва гъавилйа аниз ви гафар гъахъзавач)» лугъуниз килигна. - Аксина! Аллагъди абурал (*абрун рикIерал*) муьгъуьр гъалчнава абурун куфр себеб яз, ва абурун иман гъидач, са тIимилбурулай гъейри. -

156. Ва (*гъакIни Чна абур лянетна*) абурун куфр себеб яз, ва абурун Марйамакай (*Иса пайгъамбардин дидедикай чIуру гафар*) лугъуниз килигна - чIехи буьгътен яз.
157. Ва (*гъакIни Чна абур лянетна*) абурун: «Гъакъикъатда, чна «Масиъгъ» Марйаман хва Иса -Аллагъдин расул - яна кьена» гафар себеб хъана. (Амма) абурун ам (яна) кьенвач, ва ам абурун кIарасдал (*шалмандал*) ктIунна (чIемерукдай ва я жидадалди яна) кьенвач - амма, абурун маса кас ухшар гъана адаз (*Исадиз*) (*Аллагъди маса кас Исадиз тешипигъ авуна, ва абурун кьейиди Иса пайгъамбар туш, ам адаз ухшар авунвай маса кас тир*). Ва гъакъикъатда, а кардин гъакъиндай гъуьжетра (*чаравилера*) авайбур, дугъриданни, шаклувиле ава адан патахъай. Авач абурун а карда са чирвални - (*субутсуз*) гиманриз табий хъунилай гъейри. Ва кьенвач абурун ам (*чeб*) якъинлу яз (*абурун еке шак авай*

وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ
عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا
قَلِيلًا ﴿١٥٥﴾

وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتَلْنَا
عَظِيمًا ﴿١٥٦﴾

وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَىٰ ابْنَ
مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ
وَلَكِن شُبِّهَ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا
فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ
إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ﴿١٥٧﴾

чпи яна кьейидан патахъай) (ва я:
Ва кьенвач абуру ам - якъиндиз
(гъакъикъатда).

158. Туш (аксина)! Аллагъди ам Вичин
патав хкажнава (адал чан алаз).
Бес, Аллагъ - гзаф гужлуди
(къудратлуди), камаллуди я, эхир!

159. Ва (Эхирзаман жедалди Иса
пайгъамбар чилел хтайла) Ктаб-
эгълийрикай гъар сада адахъ (Иса
пайгъамбардихъ, ва я: ам Аллагъди
Вичин патав хкажнавайдахъ)
гъакъикъатда иман гъида ам
(Иса пайгъамбар, ва я: Ктаб-эгъли
кас) рекъидалди, ва Къияматдин
Юкъуз ам (Иса пайгъамбар) абурал
шагъид жеда!

160. Ва (гъакІни) зулум себегъ яз
чувуд-дин гвайбуру авур Чна
абуроз гъарамна - (виликдай)
абуроз гъалал авунвай няметар
(хуш тІуьнар), ва (гъакІни) абуроз
гзафдиз Аллагъдин рекъелай
алудуниз килигна.

161. Ва (гъакІни) абуроз селем (файда)
къачун себегъ яз - (гъакъикъатда),
чпиз ам (Тавратда) къадагъа
авунвайтани, ва (гъакІни)
абуроз гъакъ авачиз инсанрин
мал - девлетар тІуьрвилай.
Ва гъазурнава Чна кафирриз
абурукай азиятлу азаб.

162. Амма чирвилера мягъкембуроз
абурукай (Аллагъдин къанунрикай
дерин чирвилер авайбуру), ва
муъминри - иман гъанва ваз
(авудна) ракъурнавайдахъ
(Къуръандихъ) ва валай вилик

بَل رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا
حَكِيمًا ﴿١٥٨﴾

وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لِيُؤْمِنَنَّ
بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ
عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ﴿١٥٩﴾

فَيُظْلَمُونَ مِنْ الَّذِينَ هَادُوا حَرَمْنَا عَلَيْهِمْ
طَيِّبَاتٍ أَجَلَتْ لَهُمْ وَبَصَدْتَهُمْ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ﴿١٦٠﴾

وَأَخَذَهُمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكَلِهِمْ
أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ
مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦١﴾

لَكِنِ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ
وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ
وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ
وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ

(авудна) ракъурнавайдахъ
(*Ктабрихъ*), ва (иллаки) капI
кыле тухузвайбур, ва закат
гузвайбуру, ва Аллагъдихъ ва
Эхиримжи Йикъахъ агъунвайбуру
- ахътинбуруз Чна (гележегда)
чехи саваб гуда!

163. Гъакъикъатда, Чна ваз (*эй, Пайгъамбар*) «вагъй» ракъурна
(«вагъй» - Аллагъди пайгъамбарриз
*Джабраил малаикдилаи ва я маса
жуьре ачухарзавай, ракъурзавай,
рикIе твазвай чирвилер я*) Чна
Нугъаз ва адалай гуьгъуьнай
хъайи пайгъамбарриз «вагъй»
ракъурайвал. Ва Чна «вагъй»
ракъурна Ибрагъимаз, Исмаилаз,
Исгъакъаз, Йакъубаз ва Сихилриз
(*Йакъубан веледрикай хъайи цIикъвед
сихилрин пайгъамбарриз*), Исадиз,
Айубаз, Йунуказ, Гъаруказ ва
Сулейманаз. Ва Давудаз Чна
«Забур» (ктаб) багъишна.
164. Ва (Чна ракъурнай *инсанриз*)
расулар чпикай Чна ваз виликдай
гъикая авур (*хабар гайи*), ва
расуларни чпикай Чна ваз ахъай
тавур (*лугъун тавур*). Ва рахана
Аллагъ Мусадихъ галаз (*гъакъикъи*)
рахуналди (*арачи галачиз*).
165. (Чна ракъурна) расулар шад
хабар гудайбур яз (*Зи савабдикай*)
ва игътиятлувал авунин хабар
гудайбур яз (*Зи азабдикай*),
инсанриз Аллагъдин вилик са
делилни (*са уьзуюрлу себебни*)
амукъ тийидайвал расулрилай
(*абур ракъурайдалай*) гуьгъуьниз.
Ва Аллагъ - гзаф гужлуди,
камаллуди я!

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَٰئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا
عَظِيمًا ﴿١٦٤﴾

* إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ
نُوحٍ وَالْتَّيِّبِينَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ
إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ
وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَعَاثَيْنَا دَاوُدَ
زُورًا ﴿١٦٥﴾

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ
وَرُسُلًا لَمْ نَقْضُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ
مُوسَىٰ تَكْلِيمًا ﴿١٦٦﴾

رُسُلًا مُّبْتَلِينَ وَمُنذِرِينَ لِقَلَّ يُكُونُ
لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ
وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٦٧﴾

166. Амма (эгер *Ктаб-эгълийри кафирвал авуртIа вахъ - эй, Пайгъамбар*)- (бес), Аллагъди шагъидвалзава Ада ваз (авудна) ракъурнавайдалди (*Къуръандалди - вун Адан расул тирди*), (авудна) ракъурнава Ада ам (*Къуръан*) Вичин чирвилелди (*ва я*: Вичин чирвал аваз), ва (гъакIни *ам гъакъ тирди*) малаикрини шагъидвалзава. Ва бес я - Аллагъ шагъид яз!
167. Гъакъикъатда, чпи кафирвал авуна ва (*масадбур*) Аллагъдин рекъелай алудайбур, гъакъикъатда, (абур) ягъалмиш хъанва (*Дуъз рекъикай*) яргъал ягъалмишвилелди (*яргъалдиз рекъелай алатнава*).
168. Гъакъикъатда, чпи кафирвал авуна ва зулум авурбур, - туш Аллагъ ахътинбуруз багъишламишдайди (*гунагъар*) ва (*туш ахътинбуруз хийирдин ва я къутармиш жедай*) рехъ къалурдайди!
169. - Жегъеннемдиз къведай рекъелай гъейри, вичени чеб гъамишалугъ яз амукъдай, эбеди яз! Ва а кар ийиз Аллагъдиз регъят я.
170. Эй, инсанар! Гъакъикъатда, куь патав куь Раббидин патай гъахъ гъаз расул (*Мугъаммад пайгъамбар*) атанва, - иман гъваш (куьне, ам) квез хийирлу я! Ва эгер куьне (*иман тагъана*) кафирвал авуртIа, - (*гъакъикъатда, Аллагъ гъич муьгътеж туш квез ва куь имандиз, вучиз*

لَكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ وَيَعْلَمُ الْمَلَايِكَةَ يَشْهَدُونَ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿١٦٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٦٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغَيِّرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ﴿١٦٨﴾

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٦٩﴾

يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَآمَنُوا خَيْرًا لَكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧٠﴾

лагъайтIа) гьакъикъатда, Аллагъдиз талукъ я (са Адан ихтиярда ава) цавара вуч аватIани ва чилел вуч алатIани (вири). Ва Аллагъ - вири чидайди, камаллуди я!

171. Эй, Ктаб -эгълияр (*Инжил-эгъли - «насáраяр»!* «Къадардилай артухвал» ийимир куьне куь диндин карда (*къадарсузвализ сергъятрилай элячИмир*); ва лугъумир (куьне) Аллагъдикай (са шейни), гъахъдилай гъейри (*Аллагъдин гъакъиндай тапарар тубIуьрмир - Иса Адан велед я лугъуз куьне*). Гъакъикъатда, «Масiгъ» - Иса Марйаман хва, Аллагъдин расул я, Адан «Келима» я Марйамал ракъурнавай (*Джабраил малаикдилай Марйамал агакъарнавай «Хъухъ» - келимадалди ам хъанва*), ва Адан патай тир руьгъ я (*амай инсанар хъыз бубадин ва дидедин стIалдикай хъанвай аялдин ччанда ттунвай руьгъ хъыз туш*). (Гъавиляй) иман гъваш (куьне) Аллагъдихъ ва Адан расулрихъ, ва «илáгъияр пуд ава» лугъумир (куьне) (*«Илáгъи - пуд шей санал я» лугъумир*)! Куьтягъара (*акъвазра а кар* куьне), - ам квез хийирлу я! Гъакъикъатда, Аллагъ - сад тир Илáгъи я. Пак я (ва михъи я) Ам Адаз велед хъуникай! Адаз талукъ я (вири) - цавара вуч аватIани, чилел вуч алатIани (*вири Адан махлукъар* я). Ва бес я - Аллагъ арха (*килигдайди, хуьдайди*) яз (*гъавиляй са Адал «юкъ вегъ», умуд ктур - Ам квез бес я, ва гъимир куьне Адаз шерик ва къамир Адаз хва*)!

يَتَأَهَّلَ آلَكَتَبِ لَا تَعْلَمُوا فِي دِينِكُمْ
وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا
الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ
وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ
فَقَامُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ
أَنْتَهُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهُ وَاحِدٌ
سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ
وَكِيلًا

172. Гъич вич вине къдач (*вичиз лайих тушиз гъисабдач*) «Масігъди» (*Иса пайгъамбарди*) вич Аллагъдиз лукІ хъун, ва (*гъакІни гъич лавгъавалдач а кардиз*) (Аллагъдиз) мукъва авунвай малаикрини! Ва ни Адаз ибадат авуникай вич вине къуртІа (*вичиз лайих тушиз гъисабайтІа*) ва такабурлувал авуртІа, - (Ада) абур вири (*инсанар Къияматдин Юкъуз*) Вичин патав къватІ хъийида (*ва дуван авуна гъар садаз вичин эвез гуда*).

173. Ва (эгер), чпи, иман гъана ва диндар амал авурбур лагъайтІа, - абуруз (Ада) тамамвилелди чпин савабар гуда ва Ада абуруз артухарни ийида Вичин зурба регъимдикай. Ва (эгер), чпи чеб (*а кардикай*) вине къурбур (*чпиз лайих тушиз гъисабайбур*) ва такабурлувал авурбур лагъайтІа, - абуруз (Ада) азиятлу азаб гуда. Ва жагъидач (абуруз) Аллагъдилай гъейри чпиз я арха (*азабдикай къутармишдай*) ва я куъмекчи.

174. Эй, инсанар! Гъакъикъатда, квез куъ Раббидин патай делил (*Мугъаммад пайгъамбар*) атанва, ва Чна квез ачух нур (*Къуръан*) (авудна) ракъурнава.

175. (Гъавилай), чпи, Аллагъдихъ иман гъана ва ам (*Къуръан*) къевиз къурбур лагъайтІа, - (Ада) абур Вичин патай тир регъимда ва няметда твада, ва (Ада) абур Дуъз рекъеваз тухуда Адан патав агакъдайвал (*Адан разивилихъ ва Женнетдиз*). (*Амма чпи кафирвал авурбур лагъайтІа, - абуруз азият ва азаб жедә.*)

لَنْ يَسْتَنكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ
عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلٰٓئِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ
يَسْتَنكِفْ عَنْ عِبَادَتِيْهِ وَيَسْتَكْبِرْ
فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيْهِ جَمِيْعًا ﴿١٧٢﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحٰتِ
فَيَرْفَعُهُمْ أَجْرُهُمْ وَيَزِيدُهُمْ مِّنْ فَضْلِهِ
وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنكفُوا وَاسْتَكْبَرُوا
فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ
مِّنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧٣﴾

يٰٓأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهٰنٌ مِّن
رَّبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُّبِيْنًا ﴿١٧٤﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَأَعْتَصَمُوا
بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِّنْهُ وَفَضْلِ
وَيَهْدِيهِمْ إِلَيْهِ صِرَاطًا مُسْتَقِيْمًا ﴿١٧٥﴾

176. Абуру вавай «фетва» (*къарар акъудун, ирсдин месэла гъялун*) хабар къазва. Лагъ: «Аллагъди квез «фетва» гузва (диде-буба ва аялар авачиз) къейи касди тунвай ирс патахъай». Эгер (флан) кас (*стха*) къейитIа, вичихъ велед (ва диде-буба) авачиз ва адаз вах амукъайтIа - адаз (*вахаз*) ада тунвайдакай (*ирсдикай*) зур пай жеда. Ва адаз (*стхадиз*) вири ирс жеда адан (*къейи вахан*) эгер ам (*вах*) аял (ва диде-буба) авачиз къейитIа. Ва эгер абур (*къейи стхадин вахар*) - кве вах амукънаватIа, абуруз (къведаз) - пуд паюникай кве пай жеда ада тунвайдакай (*ирсдикай*). Ва эгер абур (*амукънавай варисар*) - стхаяр (ва вахар), итимар ва дишегълияр, яз хъайитIа, (а чIавуз) итимдиз кве дишегълидиз къван несиб (*най*) къвезва. Аллагъди квез баян гузва, куьн ягъалмиш тахъун патал. Ва Аллагъ - вири крар чизвайди я!

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي
الْكُلَّةِ إِنَّ امْرُؤًا هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ
وَلَهُ وَاحَةٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ
يَرِيهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتْ
أُثْمَانِيَةَ فَلَهَا مِنَ الثَّلَاثِ مِمَّا تَرَكَ وَإِنْ
كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً فَلِلَّذَكَرِ مِثْلُ
حَظِّ الْأُنثِيَّاتِ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ أَنْ
تَضِلُّوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧٦﴾

سُورَةُ الْمَائِدَةِ

5 - Сура: «аль-Маидагъ»
(Дуьзмишай суфра)

Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагъдин тIварцIелди!

1. Эй, иман гъанвайбур! Куьне
(Аллагъдин вилик имандин гъакъиндай
ганвай ва куьне сада-садаз ганвай)
икърарар тамамвилелди кылиз
акъуда. Гъалал авунва квез мал-
къара гъайванар (*девеяр, калер, хпер,*
цIегьер), - квез кIелзавай затIар
(*гиликъайди, вакIан як, ва...*) квачиз,
(ва) куьн «игърам»-гъалда аваз
(*гъаж ва я умра ийидайла лацу кве*
пек алукун лазим я, ва а гъалда гзаф
крар къадагъа я) ва я куьн «Гъарам»-
(*лугъудай чка*)-да аваз (куьне) ягъай
гъуьрчни квачиз (*Гъарам - Меккада*
ва Мединада къадагъа алай чкаяр я,
ана гыч ихтияр авач: гъуьрч ийидай,
тарар ва векьер атIудай, чилелай
масадан квахънавай шеъ къахчудай,
ва...). Гъакъикъатда, Аллагъди
Вичиз кIани къарар къабулзава
(*гъуькуьм ийизва*)!
2. Эй, иман гъанвайбур! Къадагъавал
чIурмир (куьне) Аллагъдин диндин
лишанрин (*диндин къайдайрин*);
ва я «къадагъа алай» варцарин,
ва я къурбанддин гъайванрин, ва
я гарданлухралди къурбанддиз
лишанламишнавай гъайванрин (*ва*
гъакIни абурун сагъибрин), ва я чеб,
чпин Раббидин патай регъимар ва

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ
أَحَلَّتْ لَكُمْ بِهِمَّةُ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا
يُنْتَلَى عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ
حُرْمٌ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ﴿١﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَحْلُوا شَعْتِيرَ
اللَّهِ وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ
وَلَا الْقَلْبِدَ وَلَا ءَأَمِينَ الْأَيْتِ الْحَرَامِ
يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّن رَّبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَإِذَا
حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ
شِقَاتُ فَوْمٍ أَن صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ

разивал тIалабиз «Къадагъа алай КIвализ» (*Кябедал*) чалишмиш жезвайбурун (гъакъиндай). Ва куьн «игърам»-дин гъалдай экъечIайла (*эвелан - ихтиярар авай гъалдиз хтайла*) - куьне гъуьрч ая (*эвела хьиз*). Ва къуй (*квез*) а ксар гзаф такIан хьунин (*абурун ажугъ хьунин*) карди - абуру квез «Масжиду-уль-Гъарáмдиз» (*Кябедал*) физ рехъ ганач лугъуз - квев зулум ийиз (*ддиндин сергъятар чIур ийиз*) гъич тун тавурай! Ва куьмек це куьне сада-садаз хъсан крар ва (Аллагъдикай) кичIевал авунин карда, ва куьмек гумир куьне сада-садаз гунагъар ва мидявал (*зулум, ддиндин сергъятар чIур*) авунин карда! Ва кичIе хухъ квез Аллагъдикай, гъакъикъатда, Аллагъ - кIеви (*къати*) жаза гудайди я!

3. Гъарамнава квез: лешер (*гиликъайди*), иви (*тукулрла экъичзавай*), вакIан як, Аллагъдилай гъейри масадан тIварцIел тукIунвайди, бамиш хъайиди, гатана (*къван гъалчна, лашунив яна*) къейиди, аватайди (*виняй аватна къейиди*), крчаривди яна къейиди, вагъши гъайванди кукIварайди - (*бамиш хъайиди, къванци ягъайди, аватайди, крчаривди ягъайди, вагъши гъайванди кукIварайди - абур рекуьдалди*) куьн тукIваз ахгакъайбур квачиз, ва (*гъарам я гъакIни*) (бутриз) къурбандар тукIвадай чкадал (*еке къванерал*) тукIунвайди, ва куьне хьелерал(*нацIаралди*) фал вегъиз чирунни (*адалди къарар къабулун гъарамнава*). Ам

الْحَرَامَ أَنْ تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ
وَالْتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ
وَالْعُدْوَانِ وَأَتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ﴿٢٠٨﴾

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ
الْخِنزِيرِ وَمَا أُهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ
وَالْمَوْفُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ
السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصَبِ
وَأَنْ تَسْتَفْسِمُوا بِالْأَزْلَمِ ذَٰلِكُمْ فِسْقٌ
الْيَوْمَ يَبْسُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ
فَلَا تَحْشَوْهُمْ وَأَخْشَوْنَا الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ
لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي
وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ
فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرٍ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ
عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠٨﴾

(винидихъ къалурнавай гъарам крар авун) - фасикъвал (Аллагъдиз муьтIуьгъвилайяй экъечIун, асивалун) я. - Къе умуд атIана кафирвал авурбурун куь диндикай (куьне Ислам дин гадаруникай, Ислам дин акъваз хъуникай), (бес), квез абурукай кичIе жемир, Закай кичIе хъухъ! Къе, За квез куь Дин (Ислам) бегъемарна, ва За квез Зи нямет тамамарна, ва За разивал ганва квез Ислам дин (яз) хъунал. (Бес), вуж мажбур хъайитIа каша гъатна (гъарам шейэр тIуьниз), (вични) гунагъ кардихъ ян таганвайди яз (гунагъ рекъе авачирдаз адакай нез ихтияр ава тIимил), (бес), гъакъикъатда, Аллагъ - багъишламишдайди, регъимлуди я, эхир! -

4. Абуру (асгъабри) вавай хабар къазва, вуч чпиз (тIуьнрикай) гъалал ятIа. Лагъ: «Квез гъалалнава хушди (хъсан тIуьнар). Ва (гъакIни гъалал я гъуьрч) чпиз куьне гъуьрч ийиз чирнавай йиртижи гъайванри (куьне вердишарнавай чпиз кIирер авай вагъши гъайванри: лекъенри, кицIери ва мсб, ва я къармахар авай вагъши къушари лекъери, кардри ва мсб) къур - (вични) куьн кицIер вердишарзавайбур (абур талим-завайбур) яз, квез Аллагъди чирнавайдакай абуруз чириз. (Бес), неъ (куьне) абуру къурдакай куьн патал, ва Аллагъдин тIвар яхъ адал (абур ракъурдайла). Ва кичIе хъухъ квез Аллагъдикай! Гъакъикъатда, Аллагъ гъахъ-гъисаб фад ийидайди я!

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أُجِلَّ لَهُمْ قُلْ أَجَلٌ لَّكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُم مِّنَ الْجَوَارِحِ مُكَيِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمْتُمُ اللَّهَ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥٠﴾

5. Къе квез гьалалнава хуш (*хъсан, гьалал*) тӀуьнар, ва чпиз Ктаб атанвайбурун тӀуьнарни (*ягьудрин ва насарайри чпин шариатда кьалурнавайвал тукӀур гьайванрин якӀарни*) квез гьалал я, ва куь тӀуьнар (*куьне мусурманри тукӀур гьайванрин якӀар*) абуруз гьалал я. Ва (*гьакӀни квез гьалал я эвленмиш жез*) михьи эдеблу азадлурал муьмин-дишегьлийрикай, ва (*ва гьакӀни ихтияр ава квез эвленмиш жез*) эдеблу михьи азад дишегьлийрал чпиз квейла вилик Ктаб атанвайбурукайни (*ягьудрин ва насарайрин дишегьлийрал*), куьне абуруз абурун гьакъи (*магьар*) гайитӀа,- куьнни эдеблу, михьивал хуьзвайбур, явавал тийизвайбур ва ашняр кьачун тийизвайбур яз (*ва гьакӀни эгер квез тагьсир тийиз хьайитӀа куь Ктаб- эгьли папарин динди*). - Ва ни иман(-дин инандирмишвилер) инкарна кафирвал авуртӀа, гьакъикъатда, адан амал (*кӀар*) гьаваян (*чӀур*) жеда, ва Ахиратдани ам зарар (*зиянвал*) хьайибурукай жеда».-

6. Эй, иман гъанвайбур! Куьн кпӀунал акъваздайла (*квез капӀи ийиз кӀан хьайила - ва квез дастамаз яни кпӀунин гьилер-чуьхуьн гьачиз ятӀа*) - куьне куь чинар, ва куь гьилер къуьнтерал къван (*къуьнтерни кваз*) чуьхуьх, ва куь къилерал (*къежей*) гьил алтадра, ва кӀегьебрал къван (*куь*) кӀвачер (*чуьхуьх*). Ва эгер куьн «жунуб»- гьалда аватӀа («*еке циркинвилин гьалда*»- *папахъ галаз жинсвилин алакъяр хьайила, ва я*

الْيَوْمَ أَجَلٌ لَّكُمْ الْظَّيْبُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ جَلٌ لَّكُمْ وَطَعَامُكُمْ جَلٌ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٥﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا

ахвар акуна... мая акъатайла инсан чиркин гьалда жезва, ва адакай важиблу я беден чухуьн), - куьне михьивал ая (кпIунал акъваздалди беден чухуьх). Ва эгер куьн азарлу ятIа, ва я рекъе (сеферда) аватIа, ва я квекай сад гъажетханадай хтанатIа (къециз фена), ва я куьне дишегълийрик кянаватIа (папахъ галаз жинсвилин алакъаяр авунватIа) (ва я: дишегълийрик хкIунватIа) ва квез яд жагъаначтIа, - (а чIавуз) чалишмиш хьухъ (куьн) михьи накъвадал ва (куь капаралди ягъиз чил) адакай куь чинрилай ва куь гъилерилай гъил алтада (икI накъвадал «гъилер-чухуьн къачуниз» - «тайаммум» лугъуда). Аллагъдиз квез четинвилер ийиз кIанзавач (кпIуниз михьивал къачунин карда), амма, Адаз кIанзава куьн михьи ийиз, ва квез Вичин няметар тамамариз, - белки, куьне шукур ийин!

7. Ва рикIел гъваш (куьне) Аллагъдин няметар квез ганвай, ва Адан агът (кIеви икърар) Ада квехъ галаз кутIуннавай: куьне «Чаз ван хъана ва чун муьтIуьгъ я» лагъай чIавуз. Ва кичIе хьухъ квез Аллагъдикай! Гъакъикъатда, Аллагъдиз хурара авай шейэр (рикIера авай крар вири) чизва!

8. Эй, иман гъанвайбур!
Куьн Аллагъ патал (гъакъ)
мягъкемдиз кьиле тухузвайбур
хьухъ (Адаз ганвай икърарар
тамамариз), адалатлувилелди

فَأَمْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ
مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ
مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُظَاهِرَكُمْ
وَلِيُبَيِّنَ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿٦﴾

وَأَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيقَاتَهُ
الَّذِي وَاتَّقُوا اللَّهَ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا
وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ﴿٧﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُونُوا قَوْمِينَ
لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ
شِقَاتُ قَوْمٍ عَلَىٰ ءَآلٍ تَعْدِلُوا

шагьидвалзавайбур яз. Ва къуй квез (са бязи) ксар гзаф такIан хьунин карди (*квез авай а ксарин ажугъди*) куьне адалатлувал тийидайвал ийиз тун тавурай. Адалатлувал ая куьне - а кар (Аллагъдикай) кичIе хьуниз лап мукъва я. Ва кичIе хьухъ квез Аллагъдикай. Гъакъикъатда, Аллагъдиз куьне ийизвай крарикай (вири) хабар ава!

9. Аллагъди хиве кьунва (*вяд ганва*), чпи, иман гъана ва диндар амал авурбуруз - абуруз (*гунагъар*) багъишламишун ва чIехи саваб (*Женнет*) жедайди.
10. Ва чпи, кафирвал авурбур ва Чи аятар (*делилар, ишараяр*) таб яз кьурбур - абур «Джагъымдин»-сагъибар (*Жегъеннем-эгълияр*) я.
11. Эй, иман гъанвайбур! Рикел гъваш (куьне) Аллагъдин нямет квез гайи - бязи ксари чпин гъилер квел яргъи ийиз (*гъужумиз*) къаст авур чIавуз, амма Ада абурун гъилер квекай къакъудна. Ва кичIе хьухъ квез Аллагъдикай. Ва къуй Аллагъдал «таваккул» (*КIеви умуд, «юкъ вигъин»*) авурай муъминри!
12. Ва гъакъикъатда, Аллагъди Исраилан рухвайривай (къинералди мягъкемарнавай) икърар (*михьыдаказ ва дуьздаказ са Аллагъдиз ибадат талуькар ийида лагъвай агът*) къачуна, ва Чна абурукай цIикъвед регъбер (*кавха*) тайинарна (*Аллагъди а кар Мусадиз буюрмишина, ва а цIикъвед регъберди чпин сихилривай Аллагъдиз, Адан*

أَعِدُّوا لَهُ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ
إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٩﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٠﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَتَ
اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ قَوْمٌ أَن يَبْسُطُوا
إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ
عَنكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْتَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

* وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ
وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ
اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ
وَأَتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي
وَعَزَّرْتُمُوهُمْ وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا
حَسَنًا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ

расулдиз, Адан Ктабдиз муьтГуьгъ хьунин икьрар къачуна). Ва Аллагъди лагъана (Исраилан несилриз): «Гъакъикъатда, Зун - квехъ гала (хуьз, куьмек гуз). Эгер куьне капI кьилиз акъудайтIа, закат гайитIа, Зи расулрихъ иман гъайитIа ва абуруз куьмек гайитIа, ва Аллагъдив «хъсан бурж» бурж вугайтIа (Аллагъдин рекъе харж авуртIа), гъакъикъатда, За квелай куь пис крар (гунагъар михъна) алудда, ва гъакъикъатда, За куьн Женнетра твада (ракъурда), чпин (анра КIвалерин, тарарин) агъадихъай вацIар авахъзавай. Ва ни квекай адалай кьулухъ (а икьрар ганвайдалай кьулухъ) кафирвал авуртIа, гъакъикъатда, ам дуьз рекъелай алатнава (ягъалмишмилихъ)».

13. Ва абуру чпин (кьинералди мягъкемарнавай) икьрар чIуруниз килигна Чна абур лянетна, ва абурун рикIер Чна векъи (къван хьиз КIеви) авуна (абуруз иманди эсер ийидач). Абуру келимаяр чпин чкайрилай алудзава (мана дегIишарзава, чIуру баян гузва), ва вичелди чпин рикIел гъанвай шейинин (Тавратдин) (еке) пай абуру рикIелай алуднава (адалди амал авун абуру гадарнава). Ва ваз ара датIана (гъамиша) абурун патай хиянатвал (гайи икьрар чIурун, гайи гаф кьилиз акъуд тавун, маса гун..) аквада, са тIимилбур квачиз абурукай. (Бес), гъаф ая вуна абуруз ва гъил къачу абурулай. Гъакъикъатда, Аллагъдиз хъсан крар (жуваз

وَأَلَدُّ خَلْتَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ

فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٣﴾

فِيمَا نَقُضُهُمْ مَبِئَلَهُمْ لَعْنَتُهُمْ وَجَعَلْنَا
قُلُوبَهُمْ قَسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ
مَوَاضِعِهِ ۚ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ ۗ
وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا
قَلِيلًا مِنْهُمْ فَأَعْفُ عَنْهُمْ وَأَصْفَحْ إِنَّ
اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣﴾

*писвал авурбуруз афавал,
багъишламиш*) ийидайбур кІанда!

14. Ва чеб «наса́ра-я» я лагъайбурувайни (чеб Иса пайгъамбардиз табибур я лугъузвайбурувай. Амма, гъакъикъатда, абур адаз табибур туш) - Чна абурун (къинералди мягъкемарнавай) икърар къачуна (абур чпин Пайгъамбардиз муьтлуьгъ жеда, адаз куьмекда лагъай агът). Амма (абуру чпин динда дегишвилер ттуна, ва) чпиз вич «рикел гъун» яз ганвай шейинин (Инжилдин) (еке) пай рикелай алудна (адалди амал авунач). (Гъавилай), къарагъарна Чна абурун арада адават (душманвал) ва (садаз-сад) такІанвал Къияматдин Йикъалди. Ва (гележегда) - Аллагъди абуроз чпи авур крарикай хабар гуда (ва жаза хгуда)!
15. Эй, Ктаб-эгълияр! Гъакъикъатда, атанва куь патав Чи расул (Мугъаммад пайгъамбар) - квез, Ктабда (Тавратда, Инжилда) авайдакай куьне (инсанрикай) чуьнуьхарнавай гзаф шейэрин баян гуз, ва гзаф крарикай ам киснава (элкъвенва). Гъакъикъатда, атанва квез Аллагъдин патай «нур» ва «ачух ктаб» (Къуръан)!
16. Аллагъди адалди (Къуръандалди) Вичин разивилихъ къекъвезвайбур саламатвилин рекъерал гъизва, ва абур зулуматрай (куфрдин мичИвилерай) нурдиз (имандин экуьниз) акъудзава Адан

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرَىٰ أَخَذْنَا
مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ
فَأَعْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى
يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا
كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١٤﴾

يَتَأْهَلُ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا
يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِّمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ
مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ
قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ
مُّبِينٌ ﴿١٥﴾

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ
السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ
مُّسْتَقِيمٍ ﴿١٦﴾

изиндалди, ва абур Дуъз рекъиз
гъизва.

17. (Дугъриданни) кафирвалнава
чпи «гъакъикъатда, Аллагъ -
ам, Марйаман хва Масигъ я» -
лагъайбуру (*акI лагъайбуру кафирар
хъанва*). Лагъ: «Бес, нивай алакьда
са шей къванни ийиз Аллагъдин
аксина (*Адан эмир акъвазариз?*),
эгер Адаз Масигъ- Марйаман хва,
ва адан диде, ва чилел алайбуру -
вирибуру терг ийиз кIан хъайитIа?!»
(*лагъ вуна, эй, Пайгъамбар, а авам
ксар хашпарайриз: эгер Иса илагъи
тиртIа - куьне тестикъарзавайвал
- ада Аллагъдин эмир акъвазардай
вичин диде Марйамаз ажал атайла,
амма адавай а кар ийиз хъанач, ва
вичин ажални адавай акъвазариз
жедач - гъа и карда делил ава
абур къведни гъакIан инсанар
тирди амай инсанар хъиз*). Ва (са)
Аллагъдиз я талукъди (*вири*)
гъакимвал - цаварин, чилин
ва абурун (къведан) арада авай
(*вири*) шейэрин винел (*вири Адан
ихтиярда ава*). Ада (Вичиз) кIан
хъайи шей халкъзава, ва (са)
Аллагъ вири шейэрал (*кIарал*)
къудратлу я!
18. Ва лагъана «ягъудри» ва
«насáрайри»: «Чун - Аллагъдин
рухваяр, ва Адан кIанибуру я». Лагъ:
«Бес, вучиз Ада квез куь гунагъриз
килигна азаб гузва?!» Туш, куьн -
(гъа амай инсанар хъиз) инсанар я
Ада халкънавайбурукай тир! Вичиз
кIанидаз Ада багъишламишда
ва Вичиз кIанидаз азаб гуда.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ
الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ
اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحُ
ابْنُ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ وَفِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا
بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ
اللَّهِ وَأَحِبُّهُمْ قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ
بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِّمَّنْ خَلَقَ
يَعْفُو لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ
وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا
بَيْنَهُمَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾

Ва (са) Аллагъдиз талукъ я
гъакимвал - цаварин, чилин, ва
абурун (къведан) арада авай(вири)
шейэрин винел, - ва Адан патав я
(элкъвена) хтун (виридан)»!

19. Эй, Ктаб-эгълияр! Гъакъикъатда,
атанва куь патав Чи расул
(Мугъаммад гъахъ гъваз, дуьз рехъ)
баян гуз квез - расулар ракъбурун
акъваз хъайи вахтунилай къулухъ
(а муддатдилаай гъуьгъуьниз), куьне
лугъун тийидайвал: «Чи патав
атайди туш я шад хабар гудайди,
я игътиятвал авунин хабар
гудайди!» Дугъриданни, атанва
куь патав шад хабар гудайди (иман
гъайибуруз) ва игътиятвал авунин
хабар гудайди (гунагъкарриз)! Ва
Аллагъ вири шейэрал (кърарал)
къудратлу я!
20. Ва (рикIел гъваш, эй, Пайгъамбар)
ингъе Мусадидичин халкъдиз
лагъана: «Эй, зи халкъ! РикIел
гъваш (рикIел хуьх) куьне
Аллагъдин няметар квез багъишай
- (Ада) куь арада пайгъамбарар
авуна, ва квекай пачагъар авуна,
ва (квез) алемрикай садазни тагай
шей гана.
21. Эй, зи халкъ! Гъахъ (куьн) пак
чилел (Аллагъдиди михъи, берекатлу
авунвай уьлкведиз -Байт-аль-
Макъдисдиз), вич квез Аллагъди
важиблу авунвай (аниз куьн гъахъун
ва анавай кафир халкъдихъ куьне
дяе тухун - Ада хиве къунвай), ва
къулухъ хъфимир (куьн) далу
галайвал, - тахъайтIа, куьн (еке)
зиян хъайибур яз элхкъведа».

يٰٓأَهْلَ الْكِتٰبِ قَدْ جَآءَكُمْ رَسُوْلُنَا
يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلٰٓى فِتْرَةِ مِّنَ الرُّسُلِ اَنْ
تَقُوْلُوْا مَا جَآءَنَا مِنْ بَشِيْرٍ وَّلَا نَذِيْرٍ
فَقَدْ جَآءَكُمْ بَشِيْرٌ وَّ نَذِيْرٌ وَّ اللّٰهُ عَلٰٓى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿١٩﴾

وَ اِذْ قَالَ مُوسٰٓى لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ اذْكُرُوْا
نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ جَعَلْ فِيْكُمْ
اَنْبِيَآءَ وَ جَعَلَكُمْ مُّلُوْكَ وَاَتٰنَكُمْ مَّا
لَمْ يُوْتِ اَحَدًا مِّنَ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٢٠﴾

يَقُوْمُ اَدْخُلُوْا الْاَرْضَ الْمَقْدَسَةَ الَّتِي
كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْ وَّلَا تَرْتَدُّوْا عَلٰٓى
اَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوْا خٰسِرِيْنَ ﴿٢١﴾

22. Абуру лагъана: «Эй, Муса!
Гъакъикъатда, ана гужлу халкъар
(*зурба ксар*) ава, ва гъакъикъатда,
чун аниз гъич гъахъдай туш та
абур анай экъечИдалди. Ва эгер
абур анай экъечИайтIа, - чун аниз
гъахъда».
23. (Чeб) (Аллагъдикай) кичIебурукай
тир, чпиз (къведазни) Аллагъди
нямет ганвай, къве итимди
лагъана: «Гъахъ (куьн *аниз*) абурун
патав (анин) варарай. (Бес), куьн
аниз гъахъайла - гъакъикъатда,
куьн гъалиб хъайибур жеда. Ва (са)
Аллагъдал «таваккул» ая (куьне),
эгер куьн муъминар ятIа!»
24. Абуру лагъана: «Эй, Муса!
Гъакъикъатда, чун аниз гъич
гъахъдач - эбеди яз, абур ана
амай къван вахтунда. (Бес), алад
вунни ви Рабби ва къведани женг
чIугу, гъакъикъатда, чун гъа инал
ацукъда».
25. Ада (*Мусади*) лагъана: «Рабби! Зи
ихтиярда жувалай ва зи стхадилай
гъейри (касни) авач: (бес), дуван
атIутI Вуна чини ва фасикъ ксарин
арада (*ччара ая чун*).
26. Ада (*Раббиди*) лагъана:
«Гъакъикъатда, ам (*а пак чил*)
абуруз яхцIур йисуз гъарам я, (*ва
а яхцIур йисан къене*) абур чилел
ина-ана гъатна жеда (*рехъ жагъин
тийиз*). Ва (гъавиляй) пашман
жемир вун (*я, Муса*) фасикъ ксарин
гъакъиндай!»

قَالُوا يَمُوسَى إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ
وَإِنَّا لَن نَّدْخُلَهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِن
يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ ﴿٢٢﴾

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخْفَوْنَ أَنْعَمَ
اللَّهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا
دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ عَلَيْهِونَ وَعَلَى اللَّهِ
فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٣﴾

قَالُوا يَمُوسَى إِنَّا لَن نَّدْخُلَهَا أَبَدًا مَّا
دَامُوا فِيهَا فَأَذْهَبَ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَفَقْتِلَا
إِنَّا هُنَا قَاعِدُونَ ﴿٢٤﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي
فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٥﴾

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً
يَتِيهُونَ فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ
الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

27. Ва кIела вуна (я, *Мугъаммад*) абуруз (*чувуд-дин гвайбуруз*) Адаман кьве хцин кьиса - гьахъ яз (*абурукай дуьз хабар* яз), абуру кьведани (*Аллагъдиз*) кърбанд гъайи чIавуз; ва ам садавай (*Аллагъди*) кьабулна ва муькуьдавай - кьабулнач. (*Аниз килигна ада вичин стхадал пехивална* ва) ада лагъана: «За вун, дугъриданни, яна рекьида». Ада лагъана (*стхади жаваб гана*): «Гьакъикъатда, Аллагъди кьабулзава анжах (Адакай) кичIебурун патай.

28. Эгер вуна зал зун (яна) рекъин патал ви гъил яргъи авуртIани, за вал вун (яна) рекъин патал жуван гъил яргъи ийидач, гьакъикъатда, заз Аллагъдикий - алемрин Раббидикай - кичIе я».

29. Заз (*жув хуьз вал жуван гъил хкаж тавуналди*) кIанзава вуна зи (гьакъиндай - *яна кьинин*) гунагъни ви гунагъарни жувал къачуна (*гваз фин*) - вун ЦIун эгълийрикай жадайвал. Ва ахътинди я - зулумкаррин жаза!

30. (*Са кьадар вахтунда ам шаклу хъана амукъна*) Ва гевеслу авуна ам адан нефсини вичин стха яна кьинал (*а кар адаз хъсан яз кьалурна*) - ада ам (яна) кьена, ва ам еке зиян хъайибурукай хъана.

31. (*Ада вичин стха яна кьейила адаз чизвачир мейитдиз вуч ийидатIа*) Ва (*гъавиляй*) Аллагъди къаргъа (*къуш*) ракъурна (*вичини*) чил кьечIягъзавай - адаз (*къанлудиз*) вичин стхадин (*пис гьалдиз элкъвенвай*) мейит гьикI чуюнуьхдатIа кьалурун патал.

* وَأَتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقْبَلُ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُقْبَلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٧﴾

لَئِن بَسَطتَ إِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسٍ بِإِيدِي إِلَيْكَ لِأَقْتُلَنَّكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبْوَأَ بِإِيمِي وَإِيْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاؤُ الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخٰلِصِينَ ﴿٣٠﴾

فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُورِي سَوْءَةَ أَخِيهِ قَالَ يُوتِلْتِى أَعْجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ فَأُوْرِي سَوْءَةَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ﴿٣١﴾

Ада (*къанлуди*) лагъана: «Агъ, еке мусибат (*къати азаб*) я заз (*зун и къаргъа къван амач*)! Бес, зун и къаргъади хъиз ийиз ажиз хъанвани къван, - за жуван стхадин (*чГур хъанвай*) мейит (*чили кучудна*) чуьнуьхар авун патал?»
Ва ам еке гъайифвал (*перишанвал*) хъайибурукай хъана.

32. Гъавилай (*а сифте къиникъ себеб яз*) Чна Исраилан рухвайриз къанун эцигна (*малумарна*): карикI я - ни чан (*инсан*) къейитIа - (маса) чан къинай (*къисас*) тушиз, ва я чилел чГурувилер авун себеб тушиз (*вичин жаза къиникъ тирди жазаламишун квачиз*) - ада вири инсанар къейидай (*къейи хъиз*) я. Ва ни адал чан туртIа (*ам къиникъ къадагъа тирвилай*), ада вири инсанрал чан турдай (*тур хъиз*) я. Ва гъакъикъатда, атанай абурун (*Исраилан несилрин*) патав Чи расулар ачух делилар гъаз, ахпа, гъафбур абурукай адалай къулухъни (Аллагъди эцигнавай) сергъатар чГурзавайбур хъана, чилел.

33. Аллагъдихъ ва Адан расулдихъ дяве тухузвайбурун (*ачухдиз душманвализ*) ва чилел чГурувилер (*къиникъар, чуьнуьхунар...*) ийиз чалишмиш жезвайбурун эвез (*жаза*) - абур (*инсафсуздиз*) яна къин, ва я кIарасдал (*шалмандал*) ктIунна (*гъанал инсафсуздиз*) яна къин, ва я абурун гъилерни кIвачер аксина (*чапрасдиз*) атIун, ва я абур чилерилай чукурун, я!

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَن قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ ﴿٣٢﴾

إِنَّمَا جَزَأُ لَ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خَلْفٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٣﴾

Ам (*а жаза*) - абуруз и дуъньяда агъузвал (*алчхвал*) гун я, ва Ахиратдани абуруз чIехи азаб жеда,

34. (Анжах), (*а дяве тухузвайбурукай* чпи) туба хъувурбур квачиз чеб куь гъиле гъатдалди. Ва чир хъухъ квез (*эй, муъминар*) - гъакъикъатда, Аллагъ багъишламишдайди, регъимлуди я!

35. Эй, иман гъанвайбур! КичIе хъухъ (квез) Аллагъдикай ва жагъура (куьне) Адав мукъув жедай рекъер (*мукъув хъухъ Аллагъдиз Адаз итIаалувализ ва Адан разивилихъ чалишмиш жез*), ва «джигъад» твах (куьне) Адан рекъе, квез (еке) агалкъун (*Женнет*) жедайвал!

36. Гъакъикъатда, (*чпи*) кафирвал авурбур - эгер, абуруз хъанайтIа чилел алай вири затIар (*девлетар*) ва са гъакъванди адахъ галаз мадни ам гана Къыяматдин Йикъан азабдикай чеб къутармишун патал, - ам абурувай (*гъич*) къабулдачир, ва абуруз азиятлу азаб жеда (*Жегъеннемда*)!

37. Абуруз кIан жеда ЦIаюнай экъечIиз, амма абур анай (*гъич*) акъатдач, ва абуруз - гъамишалугъ азаб жеда!»

38. Ва угъри- итимдин ва угъри дишегълидин (*чуьнуьх авур касдин*) гъилер атIутI (куьне) абурун (*эй, гъакимвал гъилевай чIехи ксар*) - абуру (къведа) къазанмиш авур кардин эвез яз - Аллагъдин патай тир эсерлу кIеви жаза яз. Ва Аллагъ - гъаф гужлуди (*къудратлуди*), камаллуди я!

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْرَأُ عَلَيْهِمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٤﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ ؕ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِثْلَهُ مَعَهُ لَيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَا تُقِيلُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوكَ مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِمٌ ﴿٣٧﴾

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٨﴾

39. Ва ни вичин зулумдилай (*угъри кардилай*) гуьгъуьниз туба авуртIа ва дуьз хъвуртIа - гъакъикъатда, Аллагъди адан туба къабулда. Гъакъикъатда, Аллагъ - багъишламишдайди, регъимлуди я!
40. Бес, (ваз) чизвачни, гъакъикъатда, Аллагъдиз - (са) Адаз талукъ тирди цаварин ва чилин гъакимвал (*виридан Иеси Ам тирди*) - Ада (Вичиз) кIан хъайидаз азаб гуда ва (Вичиз) кIан хъайидаз багъишламишда. Ва Аллагъ вири крарал къудратлу я!
41. Эй, расул! Къуй пашман тавурай (вун), чпи куфр ийиз тади ийизвайбуру (*ви пайгъамбарвал инкариз*), чпи: «Чна иман гъанва!» чпин сивералди лугъзвайбурукай чпин рикIер инанмиш тушиз (*пашманвалмир вуна мунафикърал - Аллагъди ваз абурун аксина куьмек гуда*). Ва (*гъакIни*) чувуд-дин гвайбурукайни (*ви пайгъамбарвал инкариз тади ийизвайбуру* - къуй вун пашманар тавурай): (абур) - тапаррихъ гзаф яб акалзавайбур я, (*ва гъакIни* абур) гзаф яб акалзавайбур я ви патав татанвай маса ксарихъ. Абуру (*а маса ксари*, Тавратдин) келимаяр (чIурувилихъ) дегишарзава-чпин чкайрал эцигна авайдалай къулухъ, ва лугъзва: «Эгер квез (*Мугъаммадан патай*) им (*чпи дегишарнавай къарар, малумат*) атайтIа - куьне ам къачу (*къабула*), ва эгер квез ам (*а къарар*) тагайтIа

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٩﴾

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

* يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنكَ الَّذِينَ يُسْرِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِن قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمَّعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَّعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ لَمْ يَأْتُواكَ بِتُحْرَفُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَذَا فَخُذُوهُ وَإِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَظْهَرَ قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٤١﴾

- куын мукъаят (*яргъа*) хъухъ адакай (*ам къабулуникай!*)! Ва вуж Аллагъдиз (Дуъз рекъикай) ягъалмишвиле тваз кIан хъайитIа - гъич алакъдач вавай (*эй, Пайгъамбар*) са шей къванни ийиз ам патал (*ам*) Аллагъдин эмирдикай хуъдай. Ахътинбур (*а мунафикъар, ягъудар*) я а ксар - Аллагъдиз абурун рикIер михъи ийиз кIан тахъайбур. Абуруз и дуъньяда агъузвал (*ва еке беябурвал*) жеда, ва Ахиратда абуруз чIехи азаб жеда!

42. (Абур - *яни чувуд-дин гвайбур* - я) - тапаррихъ гзаф яб акалзавайбур ва гъарам (шей) гзаф незвайбур. Ва эгер абур ви къилив атайтIа (*вуна абурун арада дуван авун патал*) - (бес), ая дуван (вуна) абурун арада ва я элкъуьгъ абурукай. Ва эгер элкъвейтIа (вун) абурукай (*нагагъ дуван атIун тавуртIани*) - абурувай ваз гъич са шейининни зарар гуз жедач. Ва эгер вуна дуван ийиз хъайитIа - дуван ая (вуна) абурун арада адалатлувилелди. Гъакъикъатда, Аллагъдиз адалатлубур кIанда!

43. Ва гъикI абур вакай дуванчи ийизва (*чеб ви пайгъамбарвилехъ ва ви Ктабдихъ инанмиш тушиз*)-чпихъни виче Аллагъдин къанун авай Таврат авайла?! Ахпа адалай гуьгъуьнизни - (абур) элкъвена къулухъ жезва (*эгер ви кгарардал чеб рази тахъайтIа*). Ва туш ахътинбур - иман гъанвайбур (*Аллагъдихъ*)!

سَمْعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَلُونَ لِلسُّحْتِ
فَإِنْ جَاءَكَ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرِضْ
عَنْهُمْ وَإِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ يَصْرُوكَ
شَيْئًا وَإِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ
بِالْقِسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٤٢﴾

وَكَيْفَ يُحْكِمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ
فِيهَا حُكْمُ اللَّهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ
ذَلِكَ وَمَا أَوْلَيْكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٣﴾

44. Гъакъикъатда, Чна (авудна) ракъурна Таврат виче (Дуъз рекин) регъбервал ва нур (*баян*) авай. Адалди - чпи (Аллагъдиз михъиз) муътуъгъвал авур - пайгъамбарри дуван ийизвай «ягъудрин» арада (*ам къанун яз кыле тухузвай*). Ва (*гъакъИни дуван авуна адалди*) регъбералимри ва хахам-алимри - чпиз (*пайгъамбарри* аманат яз) тапшурмиш авур Аллагъдин Ктабдай тир чирвилералди, ва (абур) адал (*а Ктабдал, ва пайгъамбарри «ягъудрин» арада Аллагъдин Ктабдал дуван авунал* шагъидар тир. (Ва лагъанай Чна абуруз): «Бес, инсанрикай киче жемир квез - Закай киче хъухъ! Ва Зи аятар (*делилар*) тIимил къиметрихъ маса гумир (*дегишмир*) куъне (*За ракъурнавай Ктабдалди дуван авун тамир куъне усал къиметдихъ*)! Ва ни Аллагъди (авудна) ракъурнавайдалди къарар къабулзавачтIа (*дуван ийизвачтIа*), - ахъгинбур, гъабур я кафирар.

45. Ва ферз авуна Чна абурал ана (*Тавратда кхъена буъругъна абуруз*): гъакъикъатда, чан (*яна кын лазим я къисас яз*) - чандихъ, вил (*акъудун лазим я къисас яз*) - вилин эвезда, нер (*ахтIун лазим къисас яз*) - нерин эвезда, яб (*ахтIун лазим къисас яз*) - япун эвезда, свах (*акъуд хъуеун лазим къисас яз*) - сухан эвезда, ва хирерайни - къисас ава. Ва ни (*къисас къахчун тавуна*) ам садакъа яз ауртIа - ам адаз гунагърикай

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ
يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا
لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبَّانِيَّونَ وَالْأَحْبَارُ بِمَا
أَسْتَحْفَظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ
شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَآخِشَوْنَ
وَلَا تَشْتَرُوا بِإِيتِي تَمَنَّا قَلِيلًا وَمَنْ
لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْكَافِرُونَ ﴿٤٤﴾

وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفْسَ
بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفَ
بِالْأَنْفِ وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ
وَالْحُرُوجَ قِصَاصًا فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ
فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا
أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٥﴾

михъивал я. Ва ни Аллагъди (авудна) ракъурнавайдалди къарар къабулзавачтIа (*дуван ийизвачтIа*), - ахътинбур, гъабур я зулумкараар.

46. Ва гуьгъуьналлаз ракъурна Чна Марйаман хва Иса абурун (*а пайгъамбаррин*) гелераваз, вичелай вилик атай Таврат тестикъарзавайди яз, ва Чна адаз Инжил багъишна - виче (*Дуьз рекъин*) регъбервал ва нур (*баян*) аваз, ва адалай вилик атай Тавратда авайдини тестикъарзавайди яз, ва (*дуьз*) регъбервал ва несигъат яз (Аллагъдикай) кичIебуруз.
47. Ва къуй «Инжил-эгълийри» (*чпин патав Аллагъди Иса пайгъамбар ракъурнавай халкъди*) Аллагъди адаваз (авудна) ракъурнавайдалди дуван авурай (*къарар къабулрай*). Ва ни Аллагъди (авудна) ракъурнавайдалди къарар къабулзавачтIа (*дуван ийизвачтIа*), - ахътинбур, гъабур я фасикъар (*муьтIуьгъсузур*).
48. Ва (авудна) ракъурна Чна ваз Ктаб (*Къуръан, виче анжаж*) гъахъ аваз, тестикъариз адалай вилик хъайи Ктабар, ва абурун винел чIехивалдайди (ва шагъидвалдайди) яз. (Гъавилай) дуван ая вуна (*эй, Пайгъамбар*) абурун (*Ктаб-эгълийрин*) арада Аллагъди (авудна) ракъурнавайдалди (*Къуръандалди*), ва табий жемир вун абурун гъевесриз ваз атанвай

وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِعَيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ
مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ
وَأَتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ
وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ
وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٦﴾

وَلِيَحْكُمَ أَهْلَ الْإِنجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ
فِيهِ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤٧﴾

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّمًا
عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ
وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ
الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً
وَمِنْهَا جَاءَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ
أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا
ءَاتَلْتُمْ فَأَسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ

гъахъдикай элкъвена. Чна гъар садаз квекай (*уьмметрикай*) шариат ва (гъяркъубъ) рехъ авунва. Ва эгер Аллагъдиз кIан хъанайтIа Ада квекай са уьммет (*са фикирдал, шариатдал алай са еке жемят*) ийидай, амма Ада (гъар жуьре шариатар авуна) - куьн ахтармишун патал (Ада) квез багъишнавайдан (*тайинарнавай шариатрин*) гъакъиндай. (Гъавилияй) тади ая куьне хийирлу крар ийиз. (Са) Аллагъдин патав я куь виридан (элкъвена) хтун, ва Ада квез хабар гуда куь арада чаравилер (*аксивилер*) хъайи крарин гъакъиндай (*ва гъар садаз эвез хгуда*)!

49. Ва дуван ая (вуна, *эй, Пайгъамбар*) абурун (*ягъудрин*) арада Аллагъди (авудна) ракъурнавайдал (*Къуръанда*), ва (вун) абурун къизмишвилериз (*гъевесриз*) табиь жемир, ва мукъаят хъухъ (вун) абурукай абуру вун Аллагъди ваз (авудна) ракъурнавайдан (*Гъахъдин*) бязидалай алудуникай. Ва эгер абур (*ви къарардикай*) къулухъ элкъвейтIа, ваз чир хъухъ: Аллагъдиз кIанзава анжах - абур жазаламишиз абурун бязи гунагъриз килигна. Ва гъакъикъатда, гзафбур инсанрикай фасикъар (*муьтIуьгъсузбур*) я!

50. Бес, абуруз «джáгъилиййадин» (*Ислам дин къведалди вилик хъайи авам вахтарин*) дуван (*къанун*) кIанзавани?! Ва вуж Аллагъдилаь

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾

وَأَنْ أَحْسَبُ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ
وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَأَحْذَرُهُمْ أَنْ
يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ
فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاَعْلَمَ أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ
يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ
النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٤٩﴾

أَفَحُكْمَ الْجَهْلِِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ
مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥٠﴾

хъсан (*адалатлу*) я къван къанундиз (*дувандиз*) якъинвал авай (*инандирмиш тир*) ксар патал?!

51. Эй, иман гъанвайбур! Къамир (куъне) «ягъудар» ва «насáраяр» Абур чеб чпин куъмекчияр (ва дустар) я (*ягъудри садбуру мукуъбуруз куъмек гузва, гъакИни хашпарайри сада-садаз, ва ягъударни хашпараяр мусурманриз душманвал авунин карда сад жезва*). Ва ни квекай (*эй, мусурманар*) абур куъмекчияр (ва дустар) яз къуртIа, гъакъикъатда, ам (вич) гъабурукай я (*адаз гъабуруз хъыз жаза жеда*). Гъакъикъатда, Аллагъди зулумкар ксар дуыз рекъел гъидач!
52. Ва ваз аквазва хъи, чпин рикIера азар авайбуру (*мунафикъри*) абурун (*ягъудрин*) гъакъиндай тади ийизва (*куъмек тIалабиз*), ва лугъзува: «Чаз кичIезва чи къилел «ЧIуру дегишвал» (*гъал*) къвез». Белки Аллагъди (*муъминриз*) (гъалибвал гана) ачухун гуда, ва я (Ада) Вичин патай (*а ягъудар, ва насáраяр усалардай*) са кар гъида, - ва (*а чIавуз*) абур (*мунафикъри*) чпин чанара чунуъх авур кардал гъайифар ийида (*еке пашманвалда*).
53. Ва (*ахпа*), иман гъайибуру (*сада-садаз*) лугъуда: «Гъа ибур тирни (лап алахъна чпин къинерал) Аллагъдал зурба къинер къурбур дугъриданни чеб квехъ гала - лугъуз?!» ЧIур (*гъаваян*) хъана абурун (*мунафикърин*) авур крар, ва абур еке зиян хъайибурукай хъана!

* يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا
الْيَهُودَ وَالنَّصْرَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ
أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ
فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
يُسْرِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَحْنُ فِي
تَصِيبِنَا دَائِرَةٌ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ
بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُضْبِحُوا
عَلَىٰ مَا أَسْرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ نَدِيمِينَ ﴿٥٢﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ ءَامَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ
أَفْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ إِنَّهُمْ
لَمَعَكُمْ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَأُصْبِحُوا
خٰسِرِينَ ﴿٥٣﴾

54. - Эй, иман гъанвайбур! Вуж квекай вичин Диндикай (*Исламдикай*) элкъвейтIа (*ни муртадвал авуртIа - ада Аллагъдиз гыч са зарарни гудач*) - (гъакъикъатда), Аллагъди (*Исламдиз*) гъида (*ахътин*) ксар - Вичиз абур кIандай ва абуруз Вич кIандай, чебни муъминрал атайла умунлубур (*регъимлубур*), кафиррал атайла викIегъбур (*гужлубур*), (*чпини*) Аллагъдин рекъе «джигъад» тухудайбур, ва (*чпиз, Диндин гъакъиндай*) тугъметдайбурун тугъметдикай киче туширбур! Ам (*ахътин гъалар*) - Аллагъдин (патай тир) зурба нямет (*еке регъим*) я - (Ада) Вичиз кIан хъайидаз гузвай. Ва Аллагъ - (*регъимдиз*) гегъеншди, вири чидайди я! -

55. (Гъакъикъатда), куь арха (*эй, муъминар*) - анжах Аллагъ, Адан расул, ва (чпи) иман гъанвайбур я - чпи, капI кылиз акъудзавай, закат гузвай - чебни умунлубур (*Аллагъдикай кичIебур*) яз (*ва я: ферз кпIарилай алава* суннат кпIарни ийизвайбур яз).

56. Ва ни Аллагъ, Адан расул, ва иман гъанвайбур арха (*куьмекчи*) яз къуртIа (*ам Аллагъдин дестедикай жеда, ва*) гъакъикъатда, Аллагъдин десте - гъабур я гъалиб жедайбур!

57. Эй, иман гъанвайбур! Куьне, чпи куь Дин ягъанат ва къугъунар яз къунвайбурукай - чпиз квелай вилик Ктаб атанвайбурукай ва кафиррикай - абур дустар (ва куьмекчияр) яз къамир. Ва киче хъухъ (квез) Аллагъдикай, эгер куьн муъминар ятIа!

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْ بَرْتَدَّ مِنْكُمْ
عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ
يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ
أَعَزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ
فَضَّلَ اللَّهُ يَوْمِيهِ مِنَ بَشَأٍ وَاللَّهُ وَاسِعٌ
عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ
ءَامَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ
الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٥﴾

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا
فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٦﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا
الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوعًا وَلَعِبًا
مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ
وَالْكَافِرَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

58. Ва куьне (*эй, муъминар азан гана*) кпЛуниз эверайла, абуру (*Ктаб-эгълийри ва мушрикри*) ам (*азан*) ягъанат ва къугъун яз къазва. Ам - абур акьулди къатун тийизвай ксар тирвилай я.

59. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар*): «Эй, Ктаб-эгълийр! Бес, куьне чаз ийизвай айиб (*туьгъмет, инкар*) ам анжах - чна Аллагъдихъ, ва чаз (авудна) ракъурнавайдахъ (*Къуръандихъ*), ва чалай вилик (авудна) ракъурнавайдахъ иман гъанвайвилай тушни, ва (*гъакъИни*) - квекай чѐхи пай фасикъар тирвилайни тушни?!»

60. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар*): «Хабар гудани за квез - гъадалайни пис тирдакай эвездиз Аллагъдин вилик (*низ мадни пис жаза жедатIа*)? - (Ам я эвез) вич Аллагъди лянетнавайдан ва вичел Адан хъел алайдан ва чеб Ада маймунриз ва вакъариз элкъуърайбурун ва (чпи) «ТIагъут»-дизни ибадат авурбурун. Ахътинбур - (*Ахиратда*) лапни пис чка жедайбур, ва дуъз рекъикай лап ягъалмишбур я».

61. Ва куь патав (*эй, мусурманар*) атайла абуру (*чувуд - мунафикъри*) лугъузва: «Чна иман гъанва!», амма (гъакъикъатда,) абур кафирар яз (*куь патав*) атана ва (гъакъикъатда,) ада (*куфрда*) аваз (*кафирар яз*) абур экъечИни хъувуна. Ва Аллагъдиз лап хъсан чизва вуч абуру (*рикIера*) чуьнуьхнавайтIа.

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوهَا هُزُوًا
وَلَعِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٨﴾

قُلْ يٰٓأَهْلَ الْكِتٰبِ هَلْ تَنقُمُونَ مِنَّا
إِلَّا أَنْ ءَامَنَّا بِاللّٰهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا
وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلُ وَأَنْ أَكْتُرِكُمْ
فَسِقُونَ ﴿٥٩﴾

قُلْ هَلْ أُنبِئُكُمْ بِشَرِّ مِّنْ ذَلِكَ مُجُوبَةً
عِنْدَ اللّٰهِ مَنْ لَعَنَهُ اللّٰهُ وَعَضِبَ عَلَيْهِ
وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ
الطَّاغُوتِ أُولَئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ عَن
سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٦٠﴾

وَإِذَا جَاءَهُمْ قَالُوا ءَامَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا
بِالْكُفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ ءَ وَاللّٰهُ
أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٦١﴾

62. Ва аквазва ваз (*эй, Пайгъамбар*), абурукай (*чувудрикай*) гзафбуру тади ийизва гунагъар ийиз, душманвал ийиз, ва абуру гъарам тӀуьнин кардани. Гъакъикъатда, лап писди я абуру авур амал!

63. (Бес), акъвазарнайта абур (*абурун*) регъбер-алимри ва хахам-алимри абурун гунагъ гафарикай ва абуру гъарамди тӀуьникай! Гъакъикъатда, лап писди я абуру авур кар (*халкъ гунагъар авуникай акъвазар тавун*)!

64. Ва лагъана «ягъӀудри»: «Аллагъдин Гъил (*хийирдикай, бул ризкы гуникай*) кутӀунва (*мискъиди я*)». - Абурун чпин гъилер кутӀунва (гъар са хийир кардикай, *чеб я лап мискъибур!*), ва (абуру) лагъай гафариз килигна абур лянетнава. - Туш! Адан къве Гъилни ачух я, (Ада) Вичиз КӀанивал серфзава (*няметар пайзава*). - Ва (*гъелбетда*) гзафбуруз абурукай, ваз ви Раббиди (авудна) ракъурнавайда (*Къуръанди*) (абуру) сергъятар чӀурун ва куфр авун артухарда (*абурун пехилвилай*). - Ва вегъенва (*тунва*) Чна абурун арада душманвал ва такӀанвал Къияматдин Йикъалди. Гъар сеферда абуру дяведин цӀай куькӀуьрайла, Аллагъди ам туьхуьрзава. Ва чалишмиш жезва (*алахънава*) абур чилел чӀуру крар (*гунагъар, писвилер, фитнеяр*) ийиз. Амма Аллагъдиз чӀурувилер ийизвайбур КӀандач!

وَتَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ يُسْرِعُونَ فِي الْأَيْمِ
وَالْعُدْوَانِ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتِ لَبِئْسَ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٣﴾

لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّيُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَنْ
قَوْلِهِمُ الْأَيْمِ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتِ لَبِئْسَ
مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٣﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُوبَةٌ
عَلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ
يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ
وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ
مِن رَّبِّكَ ظُعَيْنًا وَكُفْرًا وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ
الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ
كَلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ
وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا وَاللَّهُ لَا
يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾

65. Ва эгер Ктаб-эгълийри иман гъанайтIа, ва (Аллагъдикай) кичевал авунайтIа (*Адан эмирар кылиз акъудиз, къадагъайрикай яргъаз жез*) - (гъакъикъатда), Чна абурулай абурун пис крар алуддай (*гунагъар багъишламишдай*) ва (гъакъикъатда, Чна) абур (гъаф ва гъамишалугъ) няметрин Женнетра твадай.
66. Ва эгер абуру Таврат ва Инжил, ва (*ахпа*) абуруз чпин Раббидин патай (авудна) ракъурнавайд (*Къуръанни*) кыле тухванайтIа (*адалди амал авунайтIа*)-(а чIавуз) абуру чпин винедихъайни (*цавай къевезвай марфадикай жезвай ризкыни*) ва чпин Iвачерин Iаникайни (*чилляй экъечIавай ер-емишдикайни*) (булдиз) недай! Ава абурун (*Ктаб-эгълийрин*) арада уртабаб уьмметни (*гъахъдиз муьтIуьгъ жемьатни*), ва гъафбур абурукай - лап писди я абуру ийизвай амал!
67. Эй, расул! Агакъара (вуна *инсанрив*) ваз ви Раббидин патай (авудна) ракъурнавайди (*вагъй*)! Эгер вуна а кар тавуртIа (*са пай агакъарна маса пай чуьнуьхарайтIа*) - (вуна) Ада ракуруайди (*Адан «Кагъаз», Дин*) агакъарнач (*ам - вуна эмир агакъар тавун я*). (Бес), Аллагъди вун инсанрикай (*душманрикай*) хуьда. Гъакъикъатда, Аллагъди кафир ксар дуьз рекъяй тухудач!
68. Лагъ: «Эй, Ктаб-эгълияр! Куьн (*Дуьз диндикай*) са кардални алач - та, куьне Таврат, Инжил ва квез куь Раббидин патай (авудна)

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ ءَامَنُوا وَاتَّقَوْا
لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ
جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٦٥﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ
وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكْفَلُوا
مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِن تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ مِّنْهُمْ
أُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ سَاءَ مَا
يَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾

* يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ
مِنْ رَبِّكَ ۗ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ
رِسَالَاتَهُ ۗ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ ۗ إِنَّ
اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٧﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ
حَتَّىٰ تُقِيمُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا
أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ

ракъурнавайди (*Къуръан*) (дуъздиз) кыле тухудалди. Ва (*гъелбетда*) гзафбуруз абурукай, ваз ви Раббиди (авудна) ракъурнавайда (*ваз Къуръан атунин карди*) (абуру) сергъятар чIурун ва куфр авун артухарда (*чпин пехилвиляй*). (Гъавиляй) гъайиф чIугумир вуна (*пашман жемир вун*) кафир ксарин гъакъиндай.

69. Гъакъикъатда, чпи иман гъанвайбур (*мусурманар*), ягъудар, «сáбиъ»-ар (*Аллагъди халкънавай чпин асул хесетдал, чпин тIебиатдал аламай ксар чпиз тайин дин авачиз*) ва «насáраяр» - (*абурукай*) ни Аллагъдихъ ва Эхиримжи Йикъахъ иман гъанатIа (*Аллагъ сад ва Мугъаммад пайгъамбар гъахъ тирди тестикъарзавай тамам иман*) ва диндар амал авунатIа, - абуруз (*Къияматдин Юкъуз*) кичIевал жедач ва жедач абур пашманни.

70. (Гъакъикъатда), Чна Исраилан рухвайривай (кьинералди мягъкемарнавай) икърар къачунай, ва Чна абурун патав расулар ракъурнай. Гъар сеферда, абурун патав (*а расулрикай са*) расул атайла абурун нефсериз хуш тушир кар гъаз, - садбур абуру таб яз кьунай, ва муькуьбур - ягъиз рекъизвай.

71. Ва абуру (*чпиз адай*) жаза тежедайди хъиз гъисабнай, (гъавиляй) абур (*Гъахъдин гъакъиндай*) буьркъуь ва биши хъана. Ахпа, (чпел азаб атайла абуру туба авуна ва) Аллагъди

وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُم مَّا أُنزِلَ إِلَيْكَ
مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا فَلَا تَأْسَ عَلَى
الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا
وَالصَّابِغُونَ وَالنَّصْرَىٰ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٩﴾

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَارْسَلْنَا
إِلَيْهِمْ رُسُلًا كَلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا
لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا
يَقْتُلُونَ ﴿٧٠﴾

وَحَسِبُوا أَنَّا لَآ تَكُونُ فِتْنَةً فَعَمُوا
وَصَمُّوا ثُمَّ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا
وَصَمُّوا كَثِيرًا مِّنْهُمْ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا
يَعْمَلُونَ ﴿٧١﴾

абурун туба къабулна, ахпа (чпиз
Гъахъ ачух хъайидалай къулухъ)
гзафбуру абуркай (адакай мад)
буьркъуь ва биши хъана. Ва
Аллагъдиз абур ийизвай амалар
аквазва (ва гъардаз эвез гуда)!

72. (Гъакъикъатда), кафирвалнава
чпи «гъакъикъатда, Аллагъ -
ам, Марйаман хва Масигъ я» -
лагъайбуру (акI лагъайбуру кафирар
хъанва), ва Масигъ-ди лагъана: «Эй,
Исраилан несилар! Ибадат ая куьне
(са) Аллагъдиз - зи Раббидиз ва куь
Раббидиз!» (чи виридан Раббидиз).
(Бес), гъакъикъатда, ни Аллагъдиз
шерик гъайитIа - адаз Аллагъди
Женнет гъарамнава ва адан (хтана
акъваздай) чка ЦIай жеда, ва жедач
зулумкарриз куьмекчияр (анай
къутармишдай)!

73. (Гъакъикъатда), кафирвалнава чпи
«гъакъикъатда, Аллагъ - пудакай
сад я» лагъайбуру («Илагъи - пуд шей
санал я» лугъузвайбуру кафирар я) -
(вични) гъич авачирла илагъи Сад
Аллагъдилай гъейри! Эгер абур
чпи лугъузвайди (а гафар) акъвазар
тавуртIа, гъакъикъатда, кафирвал
авурбурук абуркай лап азиятлу
азаб хкIада (ЦIа)!

74. Бес, абур (а кардикай) туба авуна
Аллагъдихъ элхкъвезвачни (абур), ва
Адаз «астагъфир» ийизвачни?! Бес,
Аллагъ - гзаф багъишламишдайди,
регъимлуди я эхир!

75. (Гъакъикъатда), Марйаман
хва, Масигъ - анжах расул я,
(дугъриданни) адалай виликни
расулар хъана (алатна), ва адан

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ
الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَقَالَ الْمَسِيحُ بَنِي
إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ
إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ
مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧٢﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ
ثَلَاثَةٍ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا إِلَهٌ وَاحِدٌ وَإِن
لَّمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٣﴾

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونََهُ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٤﴾

مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ
قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُمُّهُ
صِدِّيقَةٌ كَانَا يَأْكُلَانِ الطَّعَامَ ﴿٧٥﴾

диде сиддикъ кас (*лап керчек, Кевиз инанмиш кас*) тир. Абуру кьведани тIуьн недай (*абур кьведни амай инсанар хьиз тIуьн тIуьниз муьгътеж тир* - ва гьич жедач тIуьн тIуьниз муьгътеж махлукъар илагъяр). Килиг (вун эй, *Пайгъамбар*) гьикI Чна абуруз делилар (*лишанар*) баян гана ачух ийизватIа, ахпани тамаш (вун) гьикI абур (гъахъдикай) элкъуьрзаватIа!

76. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар а кафирриз*): «Бес, куьне Аллагъдилай гъейри чпин ихтиярда квез я зиян гун, я менфят гун авачир (гъуцариз) ибадат ийизвани къван (*абур шерикар яз къаз*)?! (Гъакъикъатда), Аллагъ - са Гъам - Вири Ванер Къведайди, Вири Чидайди тирла!»

77. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар*): «Эй, Ктаб-эгълияр! Кьадардилай артухвал ийимир куьне куь диндин карда (*къадарсузвализ сергъятрилай элячIмир*) гъакъ тушир кар яз, ва табий жемир куьн - чеб (квела) вилик ягъалмишвиле гъатнавай, ва чпи гзафбур ягъалмишвиле ттур, ва чеб Дуьз рекъикайни ягъалмишвиле авай ксарин гъевесриз».

78. (*Аллагъди*) лянетламишнава кафирвал авурбур Ибраилан несилрикай - Давудан мецелди (*адаз рагъурнавай ктаб Забурда*) ва Марйаман хва Исадин (мецелди - *Инжилда*). Ам (*а кар*) - абуру

أَنْظُرْ كَيْفَ نَبَّيْنَاهُمْ الْأَيَّاتِ ثُمَّ أَنْظُرْ
أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٧٥﴾

قُلْ أَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ
لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ﴿٧٦﴾

قُلْ يَتَأَهَّلِ الْكُتُبِ لَا تَعْلَمُوا فِي
دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ
قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا
وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٧٧﴾

لَعْنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ
عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ
ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾

асивал авурвилай ва (Аллагъдин
къадагъайрин сергъатар чГуриз)
тахсиркарвилер авурвилай я!

79. (Абуру) сада-сад акъвазарзавачир
пислемишуниз лайих (чГуру)
крарикай абуру авур. Гъикъван
писди я - абуру авур а кар!

80. Ваз аквазва (эй, Пайгъамбар),
гзафбуру абурукай (ягъудрикай)
кафирвал авурбур (мушрикар)
дустар ва куьмекчияр яз къазва.
Лап писди я абурун чанари абуруз
гъазурайди- Аллагъдиз чпин хъел
гъун (адалди абуру Аллагъдиз хъел
гъидай кар авуна), ва азабда абур
даим яз амукъда (Къыяматдин
Юкъуз)!

81. Ва эгер абуру (ягъудри) Аллагъдихъ,
ва (Мугъаммад) Пайгъамбардихъ,
ва адаз (авудна) ракъурнавайдахъ
(Къуръандихъ) иман гъанвайтга -
абуру абур (мушрикар) дустар ва
куьмекчияр яз къадачир, амма
хьи гзафбур абурукай (Аллагъдиз)
муьтгуьгъсузбур я!

82. Гъакъикъатда, ваз (эй, Пайгъамбар)
жагъида иман гъанвайбуруз
(мусурманриз) виридалайни пис
душманвалзавайбур инсанрикай
«йагъудар» ва чпи ширк
авунвайбур (мушрикар) тирди,
ва гъакъикъатда, ваз жагъида
(гъакIни) абурукай (инсанрикай)
виридалайни мукъвабур иман
гъанвайбур (мусурманар) кIан
хъуниз, чпи: «чун насáраяр
я!» - лугъузвайбур тирди. Ам (а

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ
لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾

تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنفُسُهُمْ
أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ
خَالِدُونَ ﴿٨٠﴾

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ مَا اتَّخَذُوا أَوْلِيَاءَ وَلَٰكِنَّ
كَثِيرًا مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨١﴾

* لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ الْتَائِبِ عَذْوَةَ الَّذِينَ
ءَامَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ
أَقْرَبَهُمْ مَّوَدَّةَ الَّذِينَ ءَامَنُوا الَّذِينَ قَالُوا
إِنَّا نَصْرِيَّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قسيسين
وَرَهْبَانًا وَآتَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٨٢﴾

кар) - абурун (*насáрай-рин*) арада кешишар-алимар ва клисада яшамиш жез ибадатзавайбур авайвилай, ва абуру (*гъахъ къабулуникай*) такабурлувал тийизвайвилай я.

83. Ва абуруз (*насáрай-риз*) расулдиз (*Мугъаммад пайгъамбардиз* авудна) ракъурнавайдан (*Къуръандин*) ван хъайила - ваз абурун вилер накъварай ацфузвайди аквада чпиз чир хъайи гъахъдикай. Абуру лугъзува: «Чи Рабби! Чна иман гъанва, бес, кхьихъ Вуна чун шагъидвалзавайбурухъ галаз (*чунни Мугъаммад пайгъамбардин уьмметдикай ая чпи Къияматдин Юкъуз амай вири уьмметрал шагъидвалдай*)!»

84. (*Ва абуру лагъана*): «Ва вучиз чна Аллагъдихъ ва чи патав атанвай гъахъ-дихъ иман гъидач къван - чаз кIанзавайди чи Раббиди чун диндар ксарихъ галаз санал (*Женнетда*) ттун тирла!?»

85. (*Гъавилай*) Аллагъди абуру акI лугъуниз килигна абуруз саваб гана - Женнетар, чпин (*анра авай кIвалерин, тарарин*) агъадихъай вацIар авахъзавай, абур ана даим яз амукъдай. Ва ам я - хъсан крар ийизвайбурун гъакъи (*саваб*)!

86. Ва чпи кафирвал авурбур (*насáрай-рикай ва амайбурукайни*) ва Чи делилар (*аятар*) таб яз къурбур - абур «Джагъим»-дин - эгълияр я!

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَىٰ
أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا
مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا ءَأَمَنَّا فَاكْتُبْنَا
مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨٣﴾

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ
الْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ
الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿٨٤﴾

فَأَثْبِتْهُمْ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ
جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٥﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٨٦﴾

87. Эй, иман гъанвайбур! Къадагъа ийимир куьне Аллагъди квез гъалал авунвай няметар (*хуш затIар*). - Ва (*Аллагъдин къадагъайрин*) сергъятар чIурмир (куьне). - Гъакъикъатда, Аллагъдиз сергъятар чIурдайбур кIандач!

88. Ва неъ (куьне) Аллагъди квез пай ганвайдакай гъалалди хушди (*менфятлуди, хъсанди*), ва кичIе хъухъ квез Аллагъдикай - Вичихъ куьн агъунвай (*иман гъанвай*)!

89. Аллагъди квез куь лагълагъ къинерай (*ният, къаст авачиз къур къинерин патахъай*) жаза гудач, амма хъи (Ада) жаза гуда квез (*жавабдарвал хабар хкъада*) куьне кIеви къаст авуна къур къинерин патахъай. Ва (*а къунвай къин къилиз акъуд тавунин гунагъ*) ам (*Аллагъди*) багъишламишун патал лазим я: куьне куь хизандиз гузвай юкван тIуьнрикай цIуд кесибдиз тIуьнар (*недай шей*) гун, ва я абуруз (*цIуд кесибдиз*) алукидай парталар гун, ва я лукI азад авун. Ва низ жагъизвачтIа (*а пудакай са кар ийидай мумкинвал*), - (а чIавуз ада) пуд югъ сив хвена кIанда. Ам (*а крар*)- куь къинерин (*абур чIурунин гунагъдилай*) гъил къачун патал авун лазим кар я, куьне къинер къурла (*ва абурукай азад хъжез кIан хъайила*). Ва (куьне эй, мусурманар) куь къинер хуьх (*къамир къинер, ва я къилиз акъуда эгер къуртIа, ва я гъил къачуниз себеб жедай кар ая, эгер чIурайтIа*)! Гъа икI - Аллагъди квез Вичин делилар (*аятар*) баян ийизва, куьне (*Адаз*) шукур авун патал!

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَحْرَمُوا طَيِّبَاتِ
مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ
لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٨٧﴾

وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا
وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِء مُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي
أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا
عَقَدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَرْتُهُنَّوَ إِطْعَامِ
عَشْرَةِ مَسْكِينٍ مِنْ أَوْسَطِ مَا
تُطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كَسَوْتُهُمْ أَوْ
تَحْرِيرِ رَقَبَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ
أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفْرَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ
وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ ءَايَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٨٩﴾

90. Эй, иман гъанвайбур!
Гъакъикъатда, «хамр» (*акбул кевдай - кефли ийидай, пиянардай затлар: чехир, ички ва...*) ва «майсир» (*къызгъин кзугъунар, кзумар*), ва (*мушрикри чпин*) къурбанд-гъайванар эцигна тукIвадай къванер (*ва я: бутар*), ва хъелерал (*нацIаралди*) фал вегъиз чирун, - шейтáндин амалрикай тир мурдарвал я, (гъавиляй) абурукай яргъа (*къверехдиз*) хъухъ куьн, - квез агалкъунар хъун патал!
91. Гъакъикъатда, шейтáндиз «хамр»-далди ва «майсир»-далди куь арада душманвал ва такIанвал тваз кIанзава (*анжах*), ва куьн (куьне) Аллагъ рикIел ва мецел гъуникай (*Къуръандикай,...*) ва кпIуникай къакъудиз кIанзава. (Бес), акъвазарзавачни куьне?! (*акъвазара а гунагъ крар- гила къадагъа авунва квез!*)
92. Ва муьтIуьгъ хъухъ (куьн) Аллагъдиз ва муьтIуьгъ хъухъ расулдиз, ва мукъаят хъухъ (*асивал авуникай!*) Ва эгер куьн (къулухъ) элкъвейтIа (*муьтIуьгъ хъуникай*) - бес, (квез) чир хъухъ: гъакъикъатда, Чи расулдин хиве авайди анжах ачухдиз агакъарун я (*Дин!*)
93. Гунагъ авач (чпи) иман гъана ва диндар амал авурбуруз - абуру (*великдай*) дадмиш авуникай (*къадагъа къведалди абуру гъарамди тIуьна ва хъвана лугъуз*), - абуру (Аллагъдикай) кичевал авунвайла (*ва я: къадагъайрикай мукъаятвал авунвайла*) ва иман гъана (*иман гъун давамарна*)

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّمَا الْحَمْرُ
وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَمُ رَجْسٌ
مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَأَجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ﴿٩٠﴾

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمْ
الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْحَمْرِ وَالْمَيْسِرِ
وَيُضْذِكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ
الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنتَهُونَ ﴿٩١﴾

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأَحْذَرُوا
فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا إِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا
الْبَلَاغُ الْمُبِينِ ﴿٩٢﴾

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا
اتَّقَوْا وَعَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ
اتَّقَوْا وَعَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَأَحْسَنُوا وَاللَّهُ
يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٣﴾

ва диндар крар авунвайла, ахпа (Аллагъдикай) кичЕвал авуна ва иман гъанвайла (Аллагъдикай кичЕвал ва иман мадни артухарнавайла), ахпа (Аллагъдикай) кичЕвал авуна ва «иғъсáн» дережадиз атанвайла, - (гъакъикъатда), Аллагъдиз «иғъсáн» дережада авайбур кIанда («иғъсáн» - Пáйгъамбардин гъадис-да къалурнавайвал: "Вуна Аллагъдиз ибадат авун я ваз Ам аквазвай хъиз - ва эгер ваз Ам аквазвачтIа, гъакъикъатда, Адаз вун аквазва"))

94. Эй, иман гъанвайбур! (Гъар гъикI хъайитIани) Аллагъди куьн (куьн гъаж ва я умра ийиз «игъра́м»-гъалда авайла) вичив куь гъилер ва куь жидаяр агакъиз тир гъуьрчдалди ахтармишда (адалди квез имтигъан ийида), - чирун патал Аллагъди (винел акъудун патал) низ Адакай кичЕзватIа (Ам) акун тийиз (кылди аваз чинеба тирлани, ашкарадаказ тирлани). Ва ни адалай (и къадагъадилай) гуьгъуьниз сергъатар чIурайтIа, - адаз лап азиятлу азаб жеда.

95. Эй, иман гъанвайбур! Гъуьрч ямир (куьне) (ихтияр авач квез кьурамаатдин гъуьрч ягъиз рекъидай) - куьн «игъра́м»-гъалда авайла (гъаж ва я умра ийидайла лацу кьве нек алукIун лазим я, ва а гъалда гзаф крар къадагъа я) ва я куьн «Гъарам»-(лугъудай чка)-да аваз хъайитIа (Гъарам- Меккада ва Мединада къадагъа алай чкаяр я, ана гъич ихтияр авач: гъуьрч

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لِيَبْلُوكُمْ اللَّهُ
بِشَيْءٍ مِّنَ الصَّيْدِ تَنَالَهُ أَيْدِيكُمْ
وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَخَافُهُ
بِالْغَيْبِ فَمَن أَعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٤﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَفْتُلُوا الصَّيْدَ
وَأَنْتُمْ حُرْمٌ وَمَن قَتَلَهُ مِنكُمْ مُتَعَمِّدًا
فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعْمِ يَحْكُمُ
بِهِ ذُو عَدْلٍ مِّنكُمْ هَدِيًّا بَلِغَ
الْكَعْبَةِ أَوْ كَفَرَةً طَعَامَ مَسْكِينٍ أَوْ
عَدْلُ ذَلِكَ صِيَامًا لِّيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ

ийидай, тарар ва векьер атIудай, чилелай масадан къвахънавай шеъ къахчудай, ва...). Ва ни квекай ам (гъуърчдин гъайван, къуш....) къастунай яна къейитIа, (адаз важиблу я) эвез хъувун - мал-къарадикай (вичи яна) къейидаз (ягъай гъуърчдиз) ухшар авай гъайван (тукIуна садакъа хъувун), - адан гъакъиндайни къарар квекай адалатлу къве касди къабулун лазим я - Кябедал агакъарна кIани къурбанд яз (ам Меккада - Гъарамда - авай кесибриз пайна кIанда). Ва я (адаз важиблу я) гъил къачун патал лазим кар авун - тIуън гун кесибриз (а гъайвандин кзиметдихъ рузи къачуна ам Гъарамда авай кесибриз паюн, гъар садаз зур киле), ва я (адаз важиблу я) сивер хуън - а къадардиз барабар къван (гъар са зур киледай - са югъ сив хуън лазим я), - (и жаза Аллагъди адаз тайинарнава) ада вичин (авур) кардин завал (писвал) дадмишун патал! Виликдай (и къадагъа къведалди) хъайиди Аллагъди багъишламишнава; амма вуж (къадагъа авунвайдалай къулухъ) элкъвена хтайтIа (а гунагъ авунихъ) - Аллагъди адалай интикъам къахчуда. Ва Аллагъ - гзаф гужлуди, интикъам къахчунин сагъиб я!

96. Гъалалнава квез гъуълуън гъуърч ва адан (гъуълый къачузвай) недай затIар (гъуълуън гъайванар, балугъар) - ишлемишдай менфятар яз квез ва рекъевайбурузни (сеферда авайбуруз). Ва гъарамнава квез къурамадал гъуърч авун

عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ
اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٩٥﴾

أَجَلٌ لَّكُمْ صَيِّدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ
مَتَلَعًا لَّكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ وَحَرَّمَ عَلَيْكُمْ
صَيْدَ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرَمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ
الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٦﴾

куьн «игъра́м»-да ва я «Гъ́арам»-
(лугъудай чка)-да авай къван
вахтунда. Ва киче хъухъ квез
Аллагъдикай, - Вичин патав куьн
кIватI хъийидай (*гъахъ- гъисабдиз*)!

97. Аллагъди Кябе - «Къадагъа
алай КIвал» - инсанриз (*Дин-
дин кардани ва дуьньядин
кардани*) хийир яз авунва, ва
(*гъакIни*) къадагъа алай варз, ва
къурбанд гъайванар (*Гъарамдиз
тухузвай*), ва гарданлухар туна
лишанламишнавай гъайванар
(*гъаждиз*). Ам (акI авунва) - квез
чир хъун патал, гъакъикъатда,
Аллагъдиз цавара вуч аватIани
ва чилел вуч алатIани (вири)
чизвайди, ва гъакъикъатда, Аллагъ
- гъар са шей чизвайди тирди.
98. Чир хъухъ (квез *эй, инсанар*):
гъакъикъатда, Аллагъ - кIеви жаза
гудайди тирди, ва гъакъикъатда,
Аллагъ - багъишламишдайди,
регъимлуди тирди!
99. - Расулдин хиве авайди (*адал
алай везифа*) - анжах агакъарун
я (*Дин*). - Ва Аллагъдиз (куьне)
винел акъудзавай крарни ва
(куьне) чуьнуьхарзавай крарни
(*вири*) чизва!
100. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар*): «Писди
ва хъсанди (*гъич*) сад хъиз туш
(*кафир барабар туш музминдиз,
гунагъкар - итIааатлудаз, авам
- алимдиз, гъарам мал - гъалал
малдиз*), (*гъатта*) писдан гзафвили
вун ажеблу авуртIани». Ва (*бес*),
Аллагъдикай киче хъухъ квез,
эй, акъулдин сагъибар, - квез (*еке*)
агалкъунар хъун патал!

* جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْغُبِّيَّةَ الْحَرَامَ
فِيمَا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ
وَالْقَاتِدَ ذَلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ
مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ
اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٧﴾

أَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٨﴾

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا
تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٩٩﴾

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ
أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ
يَتَأُولَى الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠٠﴾

101. Эй, иман гъанвайбур! Хабар къамир куъне (*герексуз*) шейэрикай (*лазим авачир крарикай*), эгер квез (*абур*) ачух хъайитIа - (*абурукай*) квез пис (*четин*) жеда. Ва эгер куъне абурукай Къуръан (авудна) ракъурзавай вахтунда (*Пайгъамбардин уьмуьрда*) хабар къуртIа, квез (*ам*) ачух жеда. Аллагъди адан гъакъиндай квез афивалнава. Ва Аллагъ - гзаф багъишламишдайди, юмшагъвалдайди (*гунагъ авурди тадиз жазаламиш тийидайди, мергьяматлуди*) я!

102. Дугъриданни, хабар къунай ахътин (суалар) квелай вилик хъайи ксарини (*чпин пайгъамбарривай*), - ахпа ам себеб яз (*чпиз буюрмишай а кар тавунай*), абур кафирар хъанай (*куьнни мукъаят хъухъ*).

103. Аллагъди (шариатдин) эмир яз авунвач (*буюрмишнавач мушикриз*): я «багъйрагъ» (*тайин къадар йисара деедин шарагар хайила, вичин яб къве патаз падна, бутариз бахина михъиз ахъхайнавай деве*), я «саибагъ» (*бутариз бахинавай гъайван, азадвилiz ахъхайнавай деве*), я «васълагъ» - (*сифте яз хадайла, къве йисуз галаз-галаз диши шарагар хайи, ахпа ахъхайнавай диши гъайван*), я «гъам» (*тайин къадар диши девейриз ягъайла, ахъхайнавай эркек деве*), - амма кафирвал авурбуру Аллагъдал

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَسْـَٔلُوْا عَنۡ
اٰسۡبَآءِۤ اِنْ تُبَدِّلَكُمۡ سُوۡكُمۡ وَاِنْ
تَسْـَٔلُوْا عَنْهَا حِيۡنَ يُنۡزَلُ الْفُرۡقَانُ تُبَدِّ
لَكُمۡ عَقۡاَ اللّٰهٖ عَنْهَا وَاللّٰهُ غَفُوۡرٌ
حَلِيۡمٌ ﴿١١١﴾

قَدۡ سَآلَهَا قَوۡمٌ مِّنۡ قَبۡلِكَۙ ثُمَّ اَصۡبَحُوۡا
بِهَا كٰفِرِيۡنَ ﴿١١٢﴾

مَا جَعَلَ اللّٰهُ مِنۡ بَحِيۡرَةٍ وَّلَا سَابِيۡةٍ
وَّلَا وَّصِيۡلَةٍ وَّلَا حَامٍ وَّلٰكِنۡنَ الَّذِيۡنَ
كَفَرُوۡا يَفۡتَرُوۡنَ عَلٰى اللّٰهِ الْكٰذِبَ
وَآكۡثَرُوۡهُمۡ لَا يَعۡقِلُوۡنَ ﴿١١٣﴾

таб вегъезва (*тапарар кзундармишиз а крар Аллагъдин тварцилхъ язавá*), ва абурун (*кафиррин*) ч!ехи паюни кьат!узвач (*гъахъ ва таб чара жезвач абурувай*).

104. Ва абуруз (*а кафирриз*) лагъай ч!авуз: «Ша (куьн) - Аллагъди (авудна) ракъурнавайдан (*Кзуръандин*) ва расулдин патав», - абуру лугъзва: «Чаз чи бубаяр алаз жагъай рехъ бес я!» Бес, абурун бубайриз (*Гъахъдикай*) са шейни чизвачирт!ани ва абур дуъз рекъе авачирт!ани (*шбуру а рехъ тухудани кьван*)?!

105. Эй, иман гъанвайбур! Квел алайди куьне куь чанарин къайгъу ч!угун я (*Аллагъдиз ит!аатлувализ ва Адан кьадагъайрикай яргъаз жез*). Квез зарар гудач ягъалмишвиле гъатнавайда (*адан ягъалмишвиликай квез зарар авач*), - куьн дуъз рекъел алайла (*куьне дуъз рехъ тухузвайла*). (Са) Аллагъдин патав я куь хтун-виридан, ва Ада квез куьне авур амалрикай хабар гуда (*Дуъз рекъеваз фейидаз-саваб, кафирвал авурдаз - азаб гуда*)!

106. Эй, иман гъанвайбур! Квекай садан патав ажал (*адан лишанар*) атана веси ийидайла къуй шагъидвал авурай квекай (*мусурманрикай*) тир адалатлу кьведа (*кьве шагъид къурай ийизвай весидиз*), ва я маса кьведа квейла гъейрибурукай - эгер куьн сеферда (*рекъе*) ават!а ва

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ
وَأَلَىٰ الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا
عَلَيْهِ ءَابَاءَنَا ءَأُولُو كَانٍ ءَأَبَاؤُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٠٤﴾

يَتَّيِّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا عَلَيْكُمْ
أَنْفُسَكُمْ ۖ لَا يَضُرُّكُمْ مَن ضَلَّ إِذَا
أَهْتَدَيْتُمْ إِلَىٰ اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
فِيئْتِبُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

يَتَّيِّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا شَهَدَةٌ بَيْنَكُمْ إِذَا
حَضَرَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ
أَثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ أَوْ ءَاخِرَانِ
مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ
فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْسِبُوهُمَا
مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ

куь кьилел кьиникьин мусибат атанватIа (*квев кьиникъ мукъув хъанватIа*). Акъвазара куьне абур къведни (*къве шагьидни*) кпIунилай гугъуьниз ва абуру къведани Аллагъдал кьин кьуна лугъуда - эгер куьн шаклу хъайитIа -: «Чна маса къчазувач адахъ гьакъи (*дегишзавач ам эвездихъ*), (гъатта) ам (*эвезчи чаз*) мукъва кас хъайитIани, ва чна чуьнуьхарзавач Аллагъдин (вилик чна авунвай) шагьидвал (*гьикI чаз ван хъанатIа гьикI чаз акунатIа - гъа жуьре чна агакъар хъийизва*). (ТахъайтIа яни эгер чна чIурайтIа), гьакъикъатда, чун гунагъаррикай жеда!»

107. Ва эгер малум хъайитIа (*эгер кьейи касдин архайриз жагъайтIа*) абур къведни (*а шагьидар*) лайихлу хъанвайди гунагъ карда тахсирлу авуниз (*хиянат, таб авунвайди малум хъайитIа*), - (а чIавуз) абурун къведан (*а шагьидрин*) чкадал маса къве кас (*къенвайдан архайрикай - шагьидвиле*) акъвазрай - чеб (ирсдиз) виридалайни лайихлу тир мукъва-къилийрикай, виридалайни мукъвал (*талукъ*) къвед (*абурукай*), ва абуру (*къведани*) Аллагъдал кьин къада: «Чи къведан шагьидвал а къведан шагьидвилелай дуьз (ва къабулуниз лайихлу) я, ва чна сергьятар чIурзавач, - (тахъайтIа яни эгер чна таб лагъайтIа) гьакъикъатда, а чIавуз чун зулумкаррикай жеда».

إِن أَرْتَبْتُمْ لَا نُشْرِي بِهِءَ ثَمَنًا وَلَوْ كَانَ
ذَا قُرْبَىٰ وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ إِنَّا إِذًا
لَّيِّنَ الْأَثِيمِينَ ﴿١٠٧﴾

فَإِنْ عُرِيَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّ إِثْمًا
فَقَاخِرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ
اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلَٰئِينَ فَيُقْسِمَانِ
بِاللَّهِ لَشَهَدَتْنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَدَتَيْهِمَا وَمَا
أَعْتَدَيْنَا إِنَّا إِذًا لِّلْمُنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٧﴾

108. Ам (*акI авун*)- лап мукъвал я шагьидвал гъа дуьз тамам жуьреда кылииз акъудуниз, ва я кичIе хьуниз абуруз - (*дуьз тушир чпин*) кынер элкъуьр хъийидайди, абурун кынерилай гуьгъуьниз. Ва кичIе хьухь квез Аллагъдикай ва яб це куьне (*муьтIуьгъ хьухь*)! Ва Аллагъди фасикъ (*Аллагъдин эмирдикай элкъвенвай*) ксар дуьз рекъяй тухудач.

109. Ва (рикIел гъваш куьне, *эй, инсанар*) а Югъ - Аллагъди расулар кIватIдай ва лугъудай: «Квез вуч жаваб ганай (куь уьмметри)?» Абуру лугъуда: «Чахъ чирвал авач (*абуру чалай гуьгъуьниз вуч авунатIа*), гъакъикъатда, са Вун я (*я Аллагъ*)- «гъайб»-ар (*чинебан крар, вилерикай чуьнуьх тир крар*) (вири) Чизвайди».

110. Ингъе Аллагъди лугъуда (а Юкъуз): «Эй Иса, Марйаман хва! РикIел гъваш (вуна) Зи нямет ваз гайи ва ви дидедиз (*гайи няметни*)! (Ва) За ваз Пак Ругъ-далди (*Джабраил малаикдалди*) къуват гана, - (вун) гъеле кьепIина амайла инсанрихъ (галаз) рахазвай ва яшар тамам хъайилани (*къани цIудалай яхцIур йисалди тир къулан яш хъайила-пайгъамбар яз рахана*). Ва За ваз савадвал, ва камаллувал (*арифдарвал, къанажагъвал*), ва Таврат ва Инжил чирна. Ва (вуна) чепедин палчухдикай къушарин кIалубар (*субретар*) туькIуьрзавай Зи изиндалди ва абуруз (вуна) уф гузвай ва абурукай (*чан алай*

ذَلِكَ أَذَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَدَةِ عَلَيَّ
وَجْهَهَا أَوْ يَخَافُوا أَنْ تُرَدَّ أَيْمَنُ بَعْدَ
أَيْمَنِهِمْ ۗ وَأَتَّقُوا اللَّهَ وَأَسْمَعُوا ۗ وَاللَّهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٠٨﴾

* يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا
أُجِبْتُمْ قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّمُ
الْغُيُوبِ ﴿١٠٩﴾

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ
نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أُتِدَّتْكَ
بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ
وَكَهْلًا وَإِذْ عَلَّمْنَاكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ۗ وَإِذْ تَخَلَّقْنَا مِنْ
الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنْفُخُ فِيهَا
فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي ۗ وَتُبْرِئُ الْأَكْمَةَ
وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ
بِإِذْنِي ۗ وَإِذْ كَفَفْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ عَنْكَ
إِذْ جِئْتَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالَ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنَّا هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
مُبِينٌ ﴿١١٠﴾

гъакъикъи) къушар жезвай Зи изиндалди. Ва (вуна) буъркъуьди ва жузам азар квайди сагъар хъувуна Зи изиндалди, ва Зи изиндалди вуна мейитар (сурарай чан хканваз) акъудна. Ва За Исраилан рухваяр вакай акъвазарна (*абуру вун яна кьин къаст авурла - а кардикай хвена*) - (вун) абурун патав ачух делилар гваз атайла (*вун гъахъ пайгъамбар тирди тестикъарзавай*). Ва кафирвал авурбуру абурукай лагъанай: «Им - ачух суьгъуьр я!»

111. Ва (рикIел гъваш вуна *эй, Иса*) За шагирдриз (*ви мукъвал юлдашриз*) инандирмишна: «Иман гъваш (куьне) Захъ ва Зи расулдихъ (*Иса дайгъамбардихъ*)!» Абуру лагъана: «Чна иман гъанва (*чи Рабби*)! Шагъидвал ая Вуна, гъакъикъатда, чун мусурманар (*Ваз муьтIуьгъбур*) хъанвайди!»
112. (Ва рикIел гъваш) шагирдри лагъанай (а чIавуз): «Эй, Иса Марйаман хва! Жедани ви Раббидивай чаз цавай дуьзмишай суфра авудиз?» Ада лагъана: «КичIе хъухъ (квез) Аллагъдикай, - эгер куьн (*гъакъикъи*) муьминар ятIа!»
113. Абуру лагъана: «Чаз адакай (*цавай авудай дуьзмишай суфрадаллайдакай*) нез Iанзава, ва чи рикIерни секин жедайвал (*ам акуналди*), ва чаз чир жедайвал вун чахъ галаз керчек тирди, ва чунни а кардиз шагъидар жедайвал.»

وَإِذْ أَوْحَيْنَا إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي قَالُوا آمَنَّا وَأَشْهَدُ بِأَنَّنا مُسْلِمُونَ ﴿١١١﴾

إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ قَالَ أَتَقُولُونَ اللَّهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْنَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١١٣﴾

114. Марйаман хва Исади лагъана: «Я Аллагъ, чи Рабби! Авуда (Вуна) чаз цавай дуьзмишай суфра. Ам чаз виридаз сувар жеда (*чна ам авудай югъ сувар яз кьада*) - чи эвелимжибурузни (*чазни*) ва чи эхиримжибурузни (*чалай кьулухъ кьведайбурузни*), ва Ви патай делил яз жеда. Ва багъиша (Вуна) чаз паяр (*ризкьяр*), Вун паяр (*ризкьяр*) гузвайбурун Виридалайни Хъсанди (*виридалайни хъсан Ризкьы Гудайди*) я, эхир!»

115. Аллагъди лагъана: «За авудда ам квез, амма ни квекай адалай кьулухъ кафирвал авуртIа, бес, гьакъикъатда, За адаз ахътин азаб гуда хьи, алемрикай За гьич садазни тагудай хътин!»

116. Ва ингъе Аллагъди лугъуда (*а Юкъуз*): «Эй, Иса Марйаман хва! Вуна лагъанани инсанриз: «Куьне зун ва зи диде кье илагъи яз къачу Аллагъдилай гъейри?!» Ада лугъуда: «Лап пак я Вун! Гьич ихтияр авач заз, за жуваз гъахъ авачир гафар лугъун. Эгер за акI лагъанвайтIа Ваз ам дугъриданни чизваз жедай. Ваз зи чанда вуч аватIа чизва, амма заз Ви Чанда вуч аватIа чизвач. Гьакъикъатда, Вун - «гъайб»-ар (*чинебан, чуьнуьх тир крар* вири) Чизвайди я, эхир!»

117. За абуруз лагъанач (затIни) - (са) Вуна заз эмир авур кардилай гъейри: «Бес, ибадат ая куьне Аллагъдиз, зи Раббидиз ва куь Раббидиз (*виридан Раббидиз*)!» Ва

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عَيْدًا لِأَوْلِيَانَا وَأَخْرِنَا وَمَا بَيْنَكَ بَيْنَهُ وَارْتُقِنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١٤﴾

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُرْسِلُهَا عَلَيْكُمْ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَإِنِّي أَخَذْتُهُ عَذَابًا لَّا أَعْدِيهِ وَأَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١١٥﴾

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ لِيَعْقِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ مَا أَنْتَ قُلْتِ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعَلَّمَ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَالِمُ الْغُيُوبِ ﴿١١٦﴾

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُمْ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مِمَّا دُمْتُمْ فِيهِمْ

зун абурал шагъид тир абурун арада (зун) амай кван вахтунда. Ва Вуна зав вафат агакъарайла (*дуюньядилай къахчуна цавуз хкажайла*), - Вун тир абурал Гуъзчивалзавайди, ва (са) Вун я вири крарал шагъидвалзавайди!

118. Эгер Вуна абуруз азаб гайитIа, бес, гъакъикъатда, абур - Ви бендеяр я эхир! Ва эгер Вуна абуруз багъишламишайтIа, бес, гъакъикъатда, Вун - Газф Гужлуди, Камаллуди я эхир!»
119. Аллагъди лугъуда (*Иса пайгъамбардиз, а Юкъуз*): «Им - керчекбуруз абурун керчеквиликай менфят жедай югъя! Абуруз - Женнетар гъазурнава чпин агъадихъай вацIар авахъзавай, гъамишалугъ ана амукъдайбур яз, эбеди яз!» Аллагъ - абурулай рази я, ва абурни Адалай рази я. Ам (*а кар*) - чIехи агалкъун я!
120. (Са) Аллагъдиз талукъ я цаварин, ва чилин ва анра авайбурун винел гъакимвал (*вири Адан ихтиярда ава, виридан Иеси Ам* я). Ва Ам - гъар са кардал (*вири шейэрал*) къудратлу я!

فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتَ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١١٧﴾

إِن تُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ عَبَادُكَ وَإِن تُعْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٨﴾

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١٩﴾

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٢٠﴾

سُورَةُ الْأَنْعَامِ

6 - Сура: «аль-АнГІам»
(Мал-къара)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. (Вири) гьамд хьуй - Аллагъдиз, Вичи цавар ва чил халкънавай, ва (Вичи) зулуматар (*мичИвилер*) ва нур яратмишай! Ахпа (*и баяндилай кьулухъни*) кафирвал авурбуру чпин Раббидихъ галаз (масадбур) барамбар ийизва (*Адаз шерикар гъизва*).
2. Ам я - куьн (*куь бан-буба Адам*) ччепедин палчухдикай халкъ авурди, ахпа (Ада) (*куьн дуйньяда жедай*) вахт тайинарна. Ва ава тайинарнавай (маса) вахтни Адан вилик (*са Адаз чизвай - Къияматдин Югъ алуькдай вахт*), ахпа (*и баян гана квез чир хьанвайдалай кьулухъни*) куьне (*эй, мушрикар Къияматдин Юкъуз квел чан хкунин гьакъиндай*) генани шаклувалзава!
3. Ва Ам (*Аллагъ*) я - (*ибадат авуниз лайихлу тир*) Илагъи цаварални чилелни. Адаз куь сирерни (*чинебан крарни*) чизва, куь ачух крарни, ва чизва куьне къазанмишзавайдини (*ийизвай хъсан ва пис амаларни*).
4. Ва гъихътин делил (*лишан, аят*) чпин Раббидин делирикай абурун патав атанатІани, абур абурукай (*къабул тийиз, патахъ*) элкъвез хъана.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ
أَجَلًا وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ
تَمْتَرُونَ ﴿٢﴾

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ
يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا
تَكْسِبُونَ ﴿٣﴾

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ
إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤﴾

5. Ва таб яз кјуна (абуру) гяхъ ам чпин патав агайла. Ва (мукъвара) абурув агакьда хабарар чпи яѓанатар авур кардин (абуруз аквада чпи яѓанатар авур кар ам гяхъ тирди, ва ам таб яз кюрбуруз азаб жедайди)!

6. Бес, абуруз (кафирвалзавайбуруз) акунвачни гьикъван (гзаф) уьмметар Чна чпелай вилик гьалакнаватIа (тергнаватIа). Чна абуруз квез (эй, кафирар) гун тавур мумкинвилер (такъатар) ганай чилел, ва Чна абурал (булдиз) (сад-садан гуьгъуьналлаз) марфар кърна ва абурун аѓади хъай (яшамии жезвай чкайрин патаривай) Чна вацIар авахъдайвал авуна, - (амма абуру асивална) ва абурун гунагъар себел яз Чна абур тергна, ва абурулай гуьгъуьниз Чна маса несилар арадал гъана.

7. Ва эгер Чна ваз (эй, Пайѓамбар) (цавай) чарара аваз Ктаб авуднайIани (чарче кхьенваз), ва абуру чпин гьилералди адак хкIунайIани, - кафирвал авурбуру гъар гьикI хъайитIани лугъудай: «Им - анжах, ачух суьгъур я!»

8. Ва абуру (а мушикри) лаѓана: «АвуднайIа адаз малаик!» (ам гяхъ пайѓамбар тирди тестикъардай). Ва эгер Чна малаик авуднайIа - (абурун азабдин) кар тамам жедай, ахпа абуруз муьгълетни хгудачир!

9. Ва эгер Чна ам (расул) малаик (-рикай) авунайIани (Мугъаммад пайѓамбардин ериндал расул яз малаик ракурнайIани) - Чна ам итим (яз) ийидай (инсандин суьретдаваз ракурдай)- абуруз

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ
فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنبَتُهُ مَا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٧﴾

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنْ
قَرْنٍ مَّكَّنْتَهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نُمَكِّنْ
لَكُمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا
وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ
فَآهْلَكْنَاهُمْ يَذُنُّونَ وَأَنْشَأْنَا مِنْ
بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ﴿٧﴾

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَابٍ
فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٧﴾

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنزَلْنَا
مَلَكَ لَفُضِيَ الْأَمْرُ ثُمَّ لَا يُنظَرُونَ ﴿٨﴾

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكَ لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا
وَلَلْبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَا يَلْبِسُونَ ﴿٩﴾

ам аквадайвал, адахъ рахадайвал)
 ва (вичин) гьакъиндай
 абур ачухсузвиле (акахъай
 гьалда) авай кар Чна абуруз
 (мад) ачухсуз ийидай (абуру
 Мугъаммад пайгъамбардин
 гьакъиндай шаклувалзавайвал -
 абуру а малаикдин гьакъиндайни
 шаклувалдай).

10. Ва дугъриданни валай виликни
 расулрикай ягъанатар (*рахшандар*)
 авунай, амма абурукай ягъанатар
 авурбурув гьа чпи ягъанатар авур
 кар (*инкар авур азаб*) агакъна.
11. Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*):
 «Къекъуьгъ (куьн) чилел
 (*сефердиз экъечI*), ахпа (куьн)
 килиг - гьихътинди хъанатIа
 (*пайгъамбаррин рехъ*) таб яз
 къурбурун эхир!»
12. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар а
 мушикриз*): «Цавара авай ва чилел
 алай затIар нинбур я?!» Лагъ:
 «Аллагъдинбур (куьнени а кар хиве
 къазва- гъавилъай са Гьадаз ибадат
 ая куьне)! - Ада Вичел регъимлувал
 (авун) ферзнава (*Ада Вичел
 къачунва, Ада Вичиз важиблу авунва
 махлукъриз регъим авун! Гъавилъай
 Ада тади ийизвач Вичин лукIариз
 жаза гуз*). - (Ада) куьн дугъриданни
 (*ва гьелбетда*) кIватI хъийида
 Къияматдин Йикъахъ (*а Юкъуз*) -
 виче са шакни авачир. Ва чпи чеб
 квадарайбуру (*Пайгъамбарди гъаз
 атанвай гьахъдикай менфят къачун
 тавуна - ширк, куфр авуна чпи чеб
 гьалаквиллиз, азабдиз вегъенвайбуру*),
 - абуру иман гъидач!

وَلَقَدْ أَسْتَهْزَيْتَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَحَاقَ
 بِالذِّينِ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ
 يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٠﴾

قُل سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ أَنْظِرُوا كَيْفَ
 كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ ﴿١١﴾

قُل لِّمَن مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 قُل لِلَّهِ كَتَبَ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ
 لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ
 فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا
 يُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

13. Ва (са) Адаз талуќь я - (*вири*) секин (*чуьнуьх*) тир затІар йифиз, ва юкъузни (*вири Адан лугІар я, ва махлукъар я*); ва Ам - Вири Ванер Къведайди, Вири Чидайди я!»
14. Лаѓь (вуна *эй, Пайѓамбар а мушрикриз*): «За, цаварин ва чилин Халиќь - Аллагъдилай гъейри масад арха яз къачудани къван, - вични Ада (*махлукъриз*) ризќьи (*тІуьн*) гузвайла ва (Адаз) Вичиз ризќьи (*тІуьн*) гун тийизвайла (садани, *яни Ам ризќьидиз муьѓтеж тушцрла*)?! Лаѓь: «Гъакъикъатда, заз эмирнава зун (*и уьмметдикай* Адаз) эвелимжи муьтІуьѓъ хъайиди хъун. Ва (*эмирнава заз*): гъич жемир вун мушрикрикай!»
15. Лаѓь (вуна *эй, Пайѓамбар а мушрикриз*): «Гъакъикъатда, заз кичезва Чехи Йикъан (*Къияматдин Йикъан зурба*) азабдикай, эгер за зи Раббидиз асивал авуртІа!»
16. А юкъуз нивай ам (*азаб* Ада) яргъаз авуртІа, (гъакъикъатда), адаз (Ада) регъимлувал авуна; ва гъам - ачух агалкъун я!
17. Ва эгер вав (*эй, инсан*) Аллагъди зарар (*лап кесибвал, балá, азар*) хкІурайтІа - (бес), Адалай гъейри ам алуддайди авач! Ва эгер Ада вав хийир (*девлет, саѓвал*) хкІурайтІа - (бес), Ам вири крарал къудратлу я эхир!
18. Ва Ам я – (*вирибурал*) Винел Пад Къачудайди (*ѓар са шей Адаз муьтІуьѓгвиле ава*); (Ам) вине

* وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣﴾

قُلْ أَعْيَرَ اللَّهُ اتَّخِذْ وَلِيًّا فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْرِكِينَ ﴿١٤﴾

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

مَنْ يُصِرْفَ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ وَذَلِكَ الْقَوْمُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يَمْسَسْكَ بِبُخَيْرٍ فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْخَبِيرُ ﴿١٨﴾

ава Вичин лукІарикай; ва Ам - Камаллуди, (*Виридакай*) Хабар Авайди я! ва Ам - Камаллуди, (*Виридакай*) Хабар Авайди я!

19. Лагъ (вуна *эй*, *Пайгъамбар а мушрикриз*): «Вуч шагъидвал лапни чІехи я?! (*гъи шагъидвал я виридалайни зурбади - зун гъахъ расул тирди тестикъардай?*)»
Лагъ: «Аллагъ - Шагъид я зи ва куь арада (*Адаз чизва за квез имандихъ эверзавайди ва куьне заз гузвай жавабарни*). Ва и Къуръан «вагъй ракъурна инандирмишнава» заз (*вагъй - Аллагъди пайгъамбарриз Джабраил малаикдилай ва я маса жуьре ачухарзавай, ракъурзавай, инандирмишзавай чирвилер, крар, шейэр я*) - за квез адалди игътиятлувал авунин хабар гун патал ва (*гъакІни, ам*) агакъайбурузни. (*Ва лагъ абуроз*): «Бес, куьне Аллагъдихъ галаз маса илагъияр ава лугъуз шагъидвалзавагани?!» Лагъ: «За шагъидвалзавач (*а кардиз*)». Лагъ: «Гъакъикъатда, Ам - (тек) сад тир Илагъи (*Аллагъ*) я, ва гъакъикъатда, зун яргъа (*михи*) я куьне (Адаз) гъизвай шерикрикай (*куьне Адаз шерикар яз кьуна ибадатзавай гъуцарикай, яни куь ширкдикай*)!»

20. Чпиз Чна Ктаб багъишнавайбуруз (*чпиз Чна Таврат ва Инжил ракъурнавайбуруз*) ам (*Мугъаммад пайгъамбар*) чпин рухваря чидайвал, чизва! Чпи чеб квадарайбуруз (*Пайгъамбарди гваз атанвай гъахъдикай менфят къачун*

قُلْ أَيْ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ اللَّهُ
شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ
هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ
أَيْتَكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ ءَالِهَةً
أُخْرَى قُلْ لَا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهُ
وَاحِدٌ وَإِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿١٩﴾

الَّذِينَ ءَاتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ
كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمُ الَّذِينَ خَسِرُوا
أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾

тавуна - ширк, куфр авуна чпи чеб телефвилиз, азабдиз вегезвайбуру), - абуру иман гыдач!

21. Ва вуж я мадни зулумкарди (вичи) Аллаѓдыкай тапарар кьундармиш авунвайдалай ва я Адан аятар (делилар) таб яз кьунвайдалай?! Гьакъикъатда, зулумкарриз гыч агалкьунар жедач!
22. (Ва къуй игьтиятвал авурай абуру) а Ёикъакай - Чна абур вири кIватI хъийидай, ахпа (чпи) ширк авурбуруз Чна лугъудай: «Гынава, куь шерикар (гъуцар) куьне (абур Аллаѓдин шерикар я лугъуз) тестикъарай?» (гынава абурун шафаат, куьмек квез?!)
23. Ахпани, (Чна шерикрин гьакъиндай хабар кьунин) имтигъандиз абурун жаваб жеда анжах лугъун: «Кьин кьазва (чна) Аллаѓдал - чи Раббидал, чун мушрикъар тушир!»
24. Килик садра (эй, Пайгъамбар), гыкI абуру чпин гьакъиндай табзаватIа! Ва кьакъатна (квяхьна) абурувай чпи кьундармиш авурди (шерикрикай са куьмекни хьанач).
25. Ва ава абурун (а мушрикрин) арада вахъ (Къуръан кIелдайла) яб акалзавайбурни, ва (абур чпин гьевесриз табиь хъайивилай) Чна абурун рикIерал (кIевдай) пердеяр вегъенва абур адан гъавурда гьат тийидайвал, ва абурун япарани - бишивал (агъурвал, заланвал) авунва. Ва эгер абуруз вири (лап гзаф) делилар (лишанар) акуртIани (Мугъаммад пайгъамбар гьахъ тирди тестикъарзавай), (абуру) абурухъ

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٦١﴾

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا آيِنَ شُرَكَائِكُمُ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٢﴾

ثُمَّ لَمْ تَكُن فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبَّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٦٣﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٦٤﴾

وَمِنْهُمْ مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ يُجَدِِّلُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسْطِيرٌ الْأُولَىٰ ﴿٦٥﴾

инанмишвалдач, ғыатта абур
ви патав атайла (*а делилар чпиз
акурдалай кьулухъни*) - абуру вахъ
галаз ғыужетарзава: кафирвал
авурбуру лугъузва: «Ибур - анжах
эвелимжибурун риваятар (*сифте
халкъари лагъанвай ва чпин ктабра
кхъенвай таб кысаяр*) я!»

26. Ва абуру (*муширикъри*) адан
ғыакъиндай кьадагъа ийизва
(*инсанрив Пайгъамбардиз яб гун
тазвач*), ва чеб адакай яргъаз
жезва, ва абуру (*адалди*) анжах чеб
ғыалакзава ва абуру ғыич ғыисни
ийизвач (*а кар*).
27. Ва эгер акуртла ваз (*эй, Пайгъамбар*)
- абур ЦПун вилик акъвазарнавайла
(*Къияматдин Юкъуз, дугъриданни
ваз зурба кар аквада!*), абуру
лугъуда хьи: «Агъ! Элкъуър
хъувунайтла чун (*дуньядин
уьмуърдиз*), - чна чи Раббидин
делилар (*аятар*) таб яз кьадачир, ва
чун муъминрикайни жедай!»
28. Туш! Амма ачух хъана абуроз
чпи виликдай чуьнуьх авур кар
(*абуроз чизвай Пайгъамбарри гваз
атанвай имандин кар ғыахъ тирди,
амма абуру чпин жемятриз винел
акъудзавачир а кар*). Ва эгер абур
элкъуър хъувунайтлани (*дуньядин
уьмуърдиз*) - абур мад ғыа чпиз
кьадагъа авунвай кардал элкъвена
хкведай! Ва ғыакъикъатда, абур
тапархъанар я!
29. Ва абуру (*а муширикъри*) лагъана:
«Им (*и уьмуър*) - анжах и дуньядин
чи уьмуър я, ва чал чан хкидайди
туш (*кьейидалай кьулухъ*)».

وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْتَوْنَ عَنْهُ وَإِنْ
يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا
يَلَيْتَنَا نُرَدُّ وَلَا نُكَذَّبُ بِآيَاتِ رَبِّنَا
وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٧﴾

بَلْ بَدَا لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ
وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ
لَكٰذِبُونَ ﴿٢٨﴾

وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا
نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٢٩﴾

30. Ва эгер ваз (*эй, Пайѓамбар*) акуртга абур (*Ахиратда чан хкун инкарзавайбур*) чпин Раббидин вилик акъвазарайла (*Къбияматдин Юкъуз*, дугъриданни ваз аквада зурба кар!) - Ада лугъуда: «Бес, им (*и чан хкун*) -гъакъикъат (*гъахъ*) тушни?» Абуру лугъуда: «Эхъ (гъахъ я), кьин къазва чи Раббидал!» Ада лугъуда: «Бес, дадмиша гила азаб, куьне кафирвал авуниз килигна!»

31. Гъакъикъатда, еке зиянвал хъанва Аллагъдихъ галаз гуьруьшмиш хъун таб яз къурбуруз. Та, абуруз (*Къбияматдин*) Сят атай чӀавуз - бейхабардиз, абуру лугъуда: «Агъ, гъайиф хьи чаз - чна ана (*дуньядин уьмуьрда*) къайгъусузвална гъиляй ахъа авур мумкинвилерал!» - (вични), абур чпин (гунагърин) залан парар чпин далуйраллаз тухуз (*ялиз*) жеда! Амма хьи, гъикъван писди я абуру ялзавай (гунагърин) залан парар!

32. - И дуньядин уьмуьр - анжах къугъун ва машгъулат я, ва Эхиримжи Мескен (*Эхиримжи Яшамши Жедай Чка*) лапни хийирлу я - чпи (Аллагъдикай) кичевалзавайбуруз (*Адан эмирар къилиз акъудиз, къадагъайрикай яргъаз жез*). Бес, куьне къатӀузвачни (*эй, мушрикъар*)?

33. Гъакъикъатда, Чаз чизва абуру лугъузвай гафари вун пашманарзавайди. Бес, гъакъикъатда, абуру вун таб яз къазвач, амма зулумкарри инкарзавайди Аллагъдин делилар (*ишараяр, аятар*) я!

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ قَالَ أَلَيْسَ هٰذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُقُوا
الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٠﴾

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمْ السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا
يَسِّرْتَنَا عَلَىٰ مَا فَرَطْنَا فِيهَا وَهُمْ
يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ أَلَا سَاءَ
مَا يَزُرُونَ ﴿٣١﴾

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ
وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّ الَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ ﴿٣٢﴾

قَدْ نَعَلِمَ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ
فَأْتَهُمْ لَا يَكْذِبُونَكَ وَاللَّيِّنَ
الظَّلِيمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٣٣﴾

34. Ва ɡаќќыќытда, валай виликни расулар таб яз кыунай, амма абуру сабур авунай чеб таб яз кыунал ва (чпиз) азият гунал - та, абуруз Чи куьмек кыведалди. Ва Аллаѓдын Келимаяр (*Ада Вичин расулриз ɡғалибвал, куьмек гуда лаѓай*) табдил ийидайди (*деѓишардайди*) авач! Ва ɡаќќыќытда, атанва ваз расулрин хабаррикай (*абуруз Аллаѓды гайи ɡғалибвилерикай, ва абур таб яз кырбуруз хыйи жазайрикай хабарар*).
35. Ва эгер ваз абур (*мушрикыар вуна эвер гузвай кардикай*) патахь элкыуьн залан хыанватѓа, - бес, (эгер) вавай алакыдатѓа жаѓуьриз чилин кѓаник фидай рехь (*ѓирве чиле*) ва я гуьрар цавуз хкаждай- (вуна) абуруз (*Чна раќурнавайдалайни артух са*) делил ɡыидайвал, (ая вуна а кар!). Ва эгер Аллаѓдыз кѓан хыанайтѓа - Ада абур дуьз рекьел кѓватѓдай (*имандал ɡыидай*). (Ѓывилияй) жемир вун авамрикай (*эдебсузбурукай*)!
36. Ѓаќќыќытда, (*ви эверуниз*) жаваб гуда - анжах, (чпиз) ван кыезвайбуру (*вуна лугузвай ɡафар кыбулун патал яб гузвайбуру*). Амма «мейитар» (*вакай элкывенвай кафирар*)- абурал Аллаѓды чан хкида, ахпа абур Адан патав хкида (*ва ɡахь- ɡысаб ийида*).
37. Ва абуру (*мушрикыри лавѓгавализ*) лаѓана: «(Авудна) раќурнайтѓа адаз вичин Раббидин патай са алапат (*делил*)!» Лаѓы: «Ѓаќќыќытда, Аллаѓ делил

وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا وَأُوذُوا حَتَّىٰ أَتَاهُمْ نَصْرُنَا وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبِيِّ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٤﴾

وَإِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنْ أُسْتِظْعِمَ أَنْ تَتَّبِعِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ بِآيَةٍ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٢٥﴾

* إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْمَوْتَىٰ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٢٦﴾

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ فُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يُنَزِّلَ آيَةً وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

(авудна) ракъуриз къудратлу я, амма абурун чӀехи паюниз чизвач (делилар Аллагъди анжах сеbeb аваз ва гъахъ патал авудзавайди)!»

38. Ва алач чилел са гъайванни (чилел къекъвезвай) ва авач са къушни, вичин кве лувуналди лув гузвай - (чеb) (*гъар са жинсиниз вичин къетIенвилер, вичин низам авай*) жемятар тушир, куьн хъыз (*эй, инсанар*). Чна Ктабда (*Лавгъу-ль-Магъфуз-да*) са шейни ахъйнавач (*къалур тавуна тунвач*). Ахпа (абур) чпин Раббидин патав кIватI хъийида (*Къияматдин Юкъуз гъахъ -гъисаб патал*).

39. Ва чпи Чи делилар (*аятар*) таб яз къурбур - биши я, ва лал я, (*абур*) зулуматра (*мичIивилера*) ава. Аллагъди Вичиз кIан хъайиди ягъалмишвиле твада, ва Вичиз кIан хъайиди Ада дуьз рекъел эцигда.

40. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар а муширкриз*): «Куьне гъикI фикирзава квекай (*хабар це аз*), эгер квел Аллагъдин азаб атайтIа, ва я квез Сят алуқъайтIа (*Къияматдин Югъ атайтIа*), куьне Аллагъдилаь гъейри (масадаз) ялвариз эвердани (*дуьа ийидани - квел атанвай балá алудун патал*), эгер куьн гъахъбур ятIа (*куь гъуцарикай квез куьмек жеда лагъай куь гафара*)?!»

41. Аксина! Куьне са Гъадаз (*анжах Аллагъдиз*) ялвариз эверда (*дуьа -тIалабунар ийида*) - ва алудда (Ада) куьне (Адаз) ялвариз

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا ظَلِيْرٍ يَطِيْرُ
يَجْنَحِيْهِ اِلَّا اُمَّةٌ اَمَّا لَكُمْ مَا فَرَرْنَا
فِي الْكِتٰبِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ اِلٰى رَبِّهِمْ
يُحْشَرُوْنَ ﴿٣٨﴾

وَالَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِآيٰتِنَا صُمُّ وَبُكْمٌ فِي
الْظُلُمٰتِ مَنْ يَشِآءُ اِلٰهُ يَضِلُّهُ وَمَنْ
يَشِآءُ يَجْعَلْهُ عَلٰى صِرٰطٍ مُسْتَقِيْمٍ ﴿٣٩﴾

قُلْ اَرَايْتُمْ اِنْ اٰتٰتِكُمْ عَذٰبُ اِلٰهِ
اَوْ اٰتٰتِكُمْ السَّاعَةُ اَغَيَّرَ اِلٰهُ تَدْعُوْنَ
اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٤٠﴾

بَلْ اِلٰيٰهُ تَدْعُوْنَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُوْنَ
اِلَيْهِ اِنْ شِآءَ وَتَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُوْنَ ﴿٤١﴾

эверзавай кар (*а балá*), эгер Адаз кІан хъайитІа, ва (*Кеве авай а Чавуз*) куьне рикГелай алудда (куьне Адаз) шерикар яз гъизвайбур (*куь гъуцар*).

42. Ва дугъриданни Чна валай виликни уьмметрин патав (расулар) ракъурнай (амма абуру абур таб яз къунай) - ва Чна абур (*а уьмметар* абуруз) дарвилер (*кесибвилер*) ва азарар (*тІалар*) гуналди жазаламишна, - белки абур (*чпин Рабиддиз*) умунлу (*муьтІуьгъ*) жен!
43. Ва абуруз Чи гуж (*жаза*) атай чІавуз - хъанайтІа абур умунлу! Амма абурун рикІер векъи (*къван хътин Кеве*) хъана, ва хъсан яз къалурна абуруз шейтІанди абур авура амалар (*ширк ва гунагъар*)!
44. Ва абуруз авунвай несигъатар (*рикІел гъанвай ибретар*) абуру рикГелай алудайла, Чна абуруз гъар са шейинин (*абуруз кІани хийширрин хазинайрин*) варар ахъайна, та абуру чпиз ганвай паярал дамах авурла - Чна абур бейхабардиз (*азабдивди*) къуна, ва ингъе абур - михъиз умуд атІана амукъна!
45. Ва эхиримжидалди (*михъиз*) тергна (чпи) зулум (*ширк, куфр*) авурбур. - (Вири) гъамд хъуй Аллагъдиз - алемрин Раббидиз (*расулриз куьмек гайи ва абурун душманар терг авур*)! -

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ
فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ
يَتَضَرَّعُونَ ﴿٤٢﴾

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا
وَلَكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمْ
الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ
أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا
بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ
مُبْسُوتُونَ ﴿٤٤﴾

فَقَطَّعَ دَابِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ
لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٥﴾

46. Лаѓ (вуна *эй*, *Пайѓамбар а мушикриз*): «Квез гьикI аквазва (*хабар це заз*), эгер Аллагьди куь «ван атунин бажарагьвал», куь «акунрин бажарагьвилер» кьахчуртIа ва куь рикIерал муьгьуьр эцигайтIа (*квевай фагьумиз, кьатIуз тежедайвал*), Аллагьдилаь гьейри (маса) гьи илаѓьиди абур квез хгуда? Килиг, гьикI Чна делилар жуьреба-жуьредбур гьизватIа, ахпа (генани) абур (*абурукай*) патахь элкьвезва.

47. Лаѓ (вуна *эй*, *Пайѓамбар а мушикриз*): «Куьне гьикI фикирзава квекай (*хабар це заз*), эгер квел Аллагьдин азаб атайтIа бейхабардиз ва я ачухдиз, - бес, (*ширк ийиз, пагьамбарар таб яз кьаз*) зулумзавай ксарилаь гьейри вужар гьалак (*терг*) ийида кьван (*а чIавуз*)?»

48. Ва Чна расулар раќьурзавайди я анжах шад хабар гудайбур (*иман гьайибуруз*) ва игьтиятлувал авунин хабар гудайбур яз (*кафирвал авурбуруз*), ва ни (*расулрихъ*) иман гьайитIа ва диндар амал авуртIа, - жедач абуроз кичIевал, ва жедач абуроз пашманвални!

49. Ва чпи Чи делилар, (аятар) таб яз кьурбур, - абуров азаб хкIада (*агаќьда*) чпи авур фасикьвилериз (*куфрдиз, муьтIуьгььсузвилериз*) килигна!

50. Лаѓ (вуна *эй*, *Пайѓамбар а мушикриз*): «За квез зав Аллагьдин хазинаяр гва лугьузвач, ва заз гьайб (*чинебанди, вилерикай чуьнуьх тир крап, жележегдин*

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ
وَأَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ عَلَى قُلُوبِكُمْ مَنْ
إِلَهُ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ أَنْظُرْ كَيْفَ
نُصِّرَفَ الْآيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْذِفُونَ ﴿٦٦﴾

قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَيْتُمْ عَذَابَ اللَّهِ
بِعْتَةٍ أَوْ جَهْرَةٍ هَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ
الظَّالِمُونَ ﴿٦٧﴾

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ
وَمُنذِرِينَ فَمَنْ ءَامَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٨﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا يَسْئُمُ الْعَذَابُ
بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٦٩﴾

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ
وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبِ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي
مَلَكٌ إِنْ أَتَيْتُمْ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ

кpар) чизвач, ва за квез зун малаикни я лугъзвач. Зун анжах заз «ракъурзавай вагъй-диз» табий я». Лагъ: «Барамбар (*сад хъыз*) яни буъркъуъди (*Аллагъдин делилар таквазвай кафир*) ва экв аквазвайди (*абур акваз иман гъанвай муъмин*)?! Бес, куъне фикирзавачни?!»

51. Ва игътиятлувал авунин хабар це (вуна *эй, Пайгъамбар*) адалди (*Къуръандалди*) (чпиз) чпин Раббидин патав кIватI хъувуникай кичлезвайбуруз (*муъминриз*), чпизни Адалай гъейри (маса) арха (*куъмекчи*) ва шафаат ийидайди (*тереп хуъз экъечIдайди*) авачир, - абур Аллагъдикай кичлевал авун патал (*Адан эмиpар кылиз акъудиз ва къадагъайрикай яргъаз жез*)!
52. Ва чукурмир (вуна *эй, Пайгъамбар*) чпи, чпин Раббидиз йикъан къыляйни ва йикъан эхирдайни дуъа ийизвайбур (*ибадатзавайбур*) чпиз (*адалди рикIин сидкыдай*) Адан Чин (*Адан разивал, суваб къачуз*) кIанзавай! Вал алач гъич (*ви хиве авач эй, Пайгъамбар*) абурун гъахъ-гъисабдин кар (*абурун гъахъ-гъисаб Аллагъдиз талукъ я*), ва ви гъахъ-гъисабдин кар абурал алач гъич (*абурун хиве авач*) - (вуна) абур чукурдайвал (ва адалди) вун зулумкаррикай жез.
53. - Гъа икI - Чна абурун садбур (*деветлу муширикъар*) муъкуьбуралди (*кесиб муъминралди*) синемишна, абур лугъдайвал: «Аллагъди гъа

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥١﴾

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وِئَاءٌ وَلَا شَفِيعٌ عَلَيْهِمْ يَتَّقُونَ ﴿٥١﴾

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

وَكَذٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِّيَقُولُوْا اٰهٰنٰوْا لَآءِ مَنَ اللّٰهِ عَلَيْهِمْ مِّنْ بَيْنِنَا اَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَعْلَمَ بِالشّٰكِرِيْنَ ﴿٥٣﴾

ибуруз (*имандин*) нямет ганвани чи арадай?» Бес, Аллаѓдыз виридалайни хъсан чизвачни шукурлубур (вужар ятIа - *ѓабур Дуьз рекъел гъидайвал*)?! -

54. Ва ви патав Чи аятрихъ (*делилрихъ*) иман гъанвайбур атайла, лаѓ: «Салам квез! Куь Раббиди Вичел ферзнава регъимлувал (авун *яни Ада Вичел къачунва, Ада Вичиз важиблу авунва махлуќъриз регъим авун!*), - бес, ни квекай пис амал авуртIа авамвилай (*эдебсузвилай*), ахпа адалай кьулухъ туба авуна ва (амал) дуьз хъвуртIа (*диндар амал авуртIа*), бес, гъакъикъатда, Ам - баѓъишламишдаиди, регъимлуди я эхир!»

55. Гъа икI - Чна баян гана ачухарзава аятар (*делилар*), ва (ачухдиз) чир жедайвал тахсиркаррин (*пайѓамбарриз акси экъечIнавайбурун яни мушрикрин*) рехъ!

56. Лаѓ (вуна *эй, Пайѓамбар а мушрикриз*): «Гъакъикъатда, заз (*Аллаѓды*) къадагъа авунва за ибадат авун куьне Аллаѓдылай гъейри ибадатзавай (*дуьаяр, тIалабунар ийизвай*) затIариз (*куь бутариз, гъуцариз*). Лаѓ (*абуруз*): «Зун куь гъевесриз табий жедач, (эгер табий хъайитIа, а чIавуз) зун дугъриданни (дуьз рекъикай) яѓалмишвиле жеда, ва зун дуьз рекъе авайбурукай жедач».

57. Лаѓ (вуна *эй, Пайѓамбар а мушрикъриз*): «Гъакъикъатда, зун зи Раббидин патай тир ачух делилдал (*Аллаѓдин шариатдал*)

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا
فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى
نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ
سُوءًا بِمِجْهَلَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ
وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٤﴾

وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٥﴾

قُلْ إِنِّي نُهِيتٌ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ
تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ لَّا أَتَّبِعُ
أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ
الْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ
مَا عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ ﴿٥٧﴾

ала, ва куьне ам таб яз кьунва. Куьне тади кутазвай кар (*азаб*) зав гвач (*зи ихтиярда авач*). Къарар къабулун (*кар кветI авун*) - анжах Аллагъдиз талукуь я (*Адан ихтиярда ава*): Ада гъахъ ахъайзава (*лугъузва, гъахъдикай хабар гузва*), ва Ам - виридалайни хъсан «дуван атIана (*дуьзвал ва чIурувал, гъакъ ва таб*) чара ийизвайди я!»

58. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар*): «Эгер зав гвайтIа куьне тади кутазвай кар (*азаб*), дугъриданни зини куь арада авай месэла (*фадлай*) гъялна куьтягъ жедай: бес, Аллагъдиз лап хъсан чизва зулумкарар!

59. Ва Адав гва гъайб-дин (*чинебан крарин*) куьлегар, чизвач абур (садазни) са Адалай гъейри. Ва Адаз чизва къураматдал вуч алатIани ва гъуьле вуч аватIани (*вири*). Ва (*чилел*) аватзавай гъар са пеш - Адаз адакай чизва. Ва авач (гъич) (*магъсулдин, къуьлубн*) са тварни чилин мичIивилера, ва авач са рутубатлу-дини (*ицIи, къеж квайди, тазади*) ва къурайдини, - (вич) ачух Ктабда (*Лавгъ-уль-Магъфузда*) авачир.

60. Ва Ам я - Вичи куь чанар къахчузвайди йифиз (*куьн ахвара авайла. А гъал ухшар я ажал атайла чан къахчуниз*), ва юкъуз куьне вуч къазанмиш ийизватIани (Адаз) чизва. Ахпа Ада квел ана (*юкъуз*) чан хкизва тайинарнавай вахт бегъем хъун патал, ахпа Адан патав я куь хтун, ахпа Ада квез куьне вуч амал авунатIа хабар гуда.

إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ يَفُصِّ الْحَقَّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ﴿٥٧﴾

قُلْ لَوْ أَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعِجِلُونَ بِهِ لَفُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾

* وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنَ رِزْقِهِ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمَتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٥٩﴾

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِقَاضِيَ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾

61. Ва Ам я – (вирибурал) Винел Пад Къачудайди (гъар са шей Адаз муьтӀуьгъвиле ава); (Ам) вине ава Вичин лукӀарикай; ва Ада ракъурзава квел хуьдайбур (*куь амалар кхъизвай, гъисабзавай, хуьзвай малаикар*), та квекай садаз къиникъ атайла Чи векилри адан руьгъ къахчузва, ва абуру (*а карда*) къайгъусузвал (*бушвал*) ийизвач.
62. Ахпа абур Аллагъдин - чпин Гъакъикъи Агъадин (*Пачагъдин*) патав хкида. (Эхъ!) Къарар (*дуван атӀун*) - анжах Адаз талуку я, ва Ам - гъахъ-гъисаб Виридалайни фад ийидайди я!»
63. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар а мушрикриз*): «Ни куьн къутармишзава къурамаддин ва гъуьлуьн зулуматрикай (*абурун хатайрикай, зараррикай*), куьне умундиз ва чинеба Адаз дуьа ийиз: «Эгер Ада чун идакай къутармишайтӀа, чун гъакъикъатда, шукурлубурукай жеда» - ялварзавай чӀавуз?
64. Лагъ (вуна абуруз *эй, Пайгъамбар*): «Аллагъди къутармишзава куьн абурукай ва гъар са дертдикай (*четинвеликай*), ахпа куьне (генани) (Адаз) шерик гъизва».
65. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар*): «(Са) Ам я къудратлуди квел азаб ракъуриз куь винел патайни (*цӀайлапанар, тӀурфанар...*) ва я куь кӀвачерин кӀанерикайни (*залзалаяр...*), ва я куьн акадарна (*куь фикир какадарна*) (куьн гъар жуьре) кӀапӀалриз элкъуьрна -

وَهُوَ الْفَاحِشُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ
عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ
أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا
يُفْرِطُونَ ﴿٦١﴾

ثُمَّ رُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمْ الْحَقَّ ۗ لَا لَهَ
إِلٰهَ إِلَّا اللَّهُ ۗ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحٰسِبِيْنَ ﴿٦٢﴾

قُلْ مَنْ يُنَجِّيكُمْ مِّنْ ظُلُمٰتِ الْاَلْبٰرِ
وَالْبَحْرِ تَدْعُوْنَهُ و تَضَرَّعٰ وَحُفِيَّةً
لَّيْنٌ اُنْجَلْنَا مِنْ هٰذِهِ لَنَكُوْنَنَّ مِنَ
الشَّاكِرِيْنَ ﴿٦٣﴾

قُلِ اللّٰهُ يُنَجِّيكُمْ مِّنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ
ثُمَّ اَنْتُمْ تُشْرِكُوْنَ ﴿٦٤﴾

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلٰى اَنْ يَّبْعَثَ عَلَیْكُمْ
عَذٰبًا مِّنْ فَوْقِكُمْ اَوْ مِنْ تَحْتِ
اَرْضِكُمْ اَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيْعًا وَيُذِيقَ
بَعْضَكُمْ بَاسَ بَعْضٍ ۗ اَنْظُرْ كَيْفَ
نَصَرَفَ الْاٰیٰتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُوْنَ ﴿٦٥﴾

квекай садбурув муькуьбурун
гуждин (*кѓалрин, яна кьиникьрин*)
дад аквадайвал ийиз». Килиг
(вун) гьикІ Чна делилар (аятар)
жуьреба-жуьредбур гьизватІа
абур гьавурда гьатун (*ва фикир-*
фагьумун) патал!

66. Ва ви халкъди (*эй, Пайгьамбар*) ам
(*Кьурѓан*) таб яз кьуна, ам (*вири*
патарихъай) гьахъ яз. Лагь (вуна
абуруз): «Зун квел кьаюм (*хуьдайди*)
туш» (зун - *Аллагьдин патай дин*
агакьарзавай расул я).

67. Гьар са (зурба) хабардихъ
(*Кьурѓанда кьалурнавай*) кьилиз
акъатдай (*ам тестикъ жедай*) вахт
ава, ва гележегда квез чир жеда (*а*
азаб агакьайла)!

68. Ва ваз (*эй, Пайгьамбар*) чпи Чи
аятрин гьакьиндай буш (*чІуру,*
таб) ихтилатар ийизвайбур
(*Кьурѓандикай яѓанатрин рахунриз*
гьахъзавайбур) акурла, - элкьуьгъ
(*яргьаз хьухъ*) вун абурукай, та абур
адалай гьейри (маса) ихтилатдиз
гьахьдалди. Ва эгер шейтІанди ви
рикІелай алудайтІа (а кар) - рикІел
хтайдалай кьулухъ зулумкар
ксарихъ галаз (гьич) ацукьмир.

69. Ва чпи (Аллагьдикай) (*Адан*
эмирар кьилиз акьудиз ва
кьадагьайрикай яргьаз жез)
кичевалзавайбурал - абурун
(*Кьурѓандикай яѓанатарзавайбурун*)
гьахъ-гьисаб авунин патахъай
са жавабдарвални алач, - амма
(абурал ала *яни абурун хиве ава*)
несигьат гун, белки абуруз
(Аллагьдикай) кичІе жен!

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَسْتُ
عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦٦﴾

لِكُلِّ نَبِيٍّ مُّسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا
فَاعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي
حَدِيثِ غَيْرِهِ وَإِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ
فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَى مَعَ الْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ ﴿٦٨﴾

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ
مِنْ شَيْءٍ وَلَكِنْ ذِكْرَى لَعَلَّهُمْ
يَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾

70. Ва тур (вуна *эй, Пайгъамбар*, чпи) чпин дин кьугъун ва машгъулат яз кьунвайбур (*фикир гумир диндикай ягъанатарзавайбуруз*)- чебни и дуьньядин умуьрди алдатмишнаваз. Ва рикел гъваш (вуна) (абурун) адан (*Къуръандин*) куьмекдалди - (пака гъар са) чан вичи къазанмишай пис крарин (*куфрдин, гунагърин*) гиравда (*асуллувиле*) тежедайвал (*чан гъалаквилеиз вегъин тийидайвал*), - вичизни Аллагъдилай гъейри арха (*куьмекчи*) ва шафаатчи (*тереф хуьдайди*) авачиз! Ва эгер ада (*чанди вич*) азабдикай къутармишунин гъихътин гъакъи гайитлани, адавай ам къачудач (*къабулдач*). Ахъгинбур - чпи къазанмишай пис крарин гиравда (*гъалаквиле*) гъатнавайбур я. Абуруз - лап кудаи (*звал акъатнавай*) хъвадай шей (*шараб*) ва азиятлу азаб жеда - (абуру) кафирвал авуниз килигна!

71. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар а мушикриз*): «Бес, чна Аллагъдилай гъейри - чаз я менфят гуз тежедай ва чаз я зарар гуз тежедай затгариз (*гъуцариз* дува ийиз) эвердани (*ибдатдани*) мегер?! Ва (*акI хъайитIа*) чун - чи къулухъ элкъуьр хъийидани (*Исламдай куфрдин*), Аллагъди чун Дуьз рекъел гъанвайдалай къулухъ?! - Вич шейтIанри рекъяй акъудна, (вичин рехъ алатна) чилел - вич-вичивай квахъна авай, (вичихъни) юлдашар галай: «Чи патав ша!» - лугъуз дуьз рекъиз эверзавай (амма вичи яб тагузвай) кас хъиз! (*ни муртадвал авуртIа* - вич

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا
وَعَزَّوْتَهُمُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَذَكَرَ بِهِ أَنْ
تُبَسَّلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ وَإِنْ
تَعْدِلْ كُلُّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا أُولَئِكَ
الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ
مِّنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا
يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

قُلْ أَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا
وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ
هَدَيْتَنَا اللَّهُ كَالَّذِي أُسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ
فِي الْأَرْضِ حَيْرَانَ لَهُ أَصْحَابٌ
يَدْعُونَهُ إِلَىٰ آلِهَتِي أَنِّي قُلٌّ إِنَّ
هُدَىٰ اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ وَأَمْرًا لِّنُسَلِّمَ
لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

Исламдиз атанвайдалай кьулухъ
- муширикрин, кафиррин эверуниз
килигна, мусурман юлдашарни
гадарна вич а гунагъ кардикай
акъвазарзавай - адан гьал ухшар я:
шейтІанри вичин кьил чІурна, чилел
кьил элкъвей патахъ физ авай, чпихъ
галаз вичиз дуьз рекъиз эверзавай
дустарни гадарнавай касдин гьалдиз!
яни ухшар гъанва: имандилай кьулухъ
муртадвал авун - акьул квахънавай
дилидаз, куфр - кьил элкъвей патахъ
физ куьчейра гьатуниз, муртадвилиз
эверзавай муширикар - шейтІанриз,
Аллагъди вагъй ракъурна инсанриз
имандихъ эверун - дуьз рекъиз
эверзавай мусурман юлдашириз.) Лагъ
(вуна эй, Пайгъамбар а муширикъриз):
«Гъакъикъатда, Аллагъдин дуьз
рехъ - ам я (анжах гъахъ) Дуьз
рехъ, ва (лагъ): «Чаз (виридаз)
эмирнава чун алемрин Раббидиз
(михъиз) муьтІуьгъ хьун!

72. Ва (гъакІни эмирнава чаз): «(Бес,
капІ кьилиз акъуда (куьне),
ва Адакай кичІе хьухъ квез
(Адан эмирар кыле тухуз ва
къадагъайрикай яргъа жез). Ва Ам
я - Вичин патав (вири) куьн кІватІ
хъийидайди (Къияматдин Юкъуз)!»

73. Ва Гъам (Аллагъ) я - цавар ва чил
халкъ авунвайди, гъахъ патал
(камаллу себеп аваз). Ва (рикІел
гъваш вуна эй, Пайгъамбар) - а
югъ Ада лугъудай: «Хъухъ!» ва ам
(лагъай кар гъасятда) женни ийида.
Адан Гаф - (тамам) гъахъ я (ва я:
рикІел гъваш Ада лугъудай югъ
(Къияматдин Югъ) Адан гъахъ тир
гаф: «Хъухъ!» - ва ам (Ада лагъай

وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا زَكَاةَ وَهُوَ الَّذِي
إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٢﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
بِالْحَقِّ وَيَوْمَ يَقُولُ كُن فَيَكُونُ قَوْلُهُ
الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ
عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةُ وَهُوَ الْحَكِيمُ
الْخَبِيرُ ﴿٧٣﴾

шей) женни ийида -). Ва (са) Адаз талукъ я гъакимвал - (*малаикди*) Къаргъудиз уф гудай юкъуз! (Ам я) - Гъайб (*вилерикай чуьнуьх тир, чинебан*) крар ва ачух (*ашкара*) крар чизвайди! Ва Ам - Камаллуди, (Виридакай) Хабар Авайди я!

74. (Ва рикел гъваш вуна *эй, Пайгъамбар*) Ибрагъима вичин буба Азар-аз лагъай вахт: «Бес, вуна бутар илагъияр яз къазвани?! Гъакъикъатда, заз вун ва ви халкъ ачух ягъалмишвиле аваз аквазва».

75. Ва гъа икI - Чна Ибрагъимаз цаварин ва чилин малакут (*зурба пачагълугъ*) къалурзава (*абурун виридан винел Аллагъдиз зурба гъакимвал авайди - адаз тамамдиз чир хъун патал*), ва ам якъинлубурукай (*лап кIевиз инандирмишбурукай*) хъун патал.

76. Ва ам (*Ибрагъим*) йифи (*вичин мичIивилелди михъиз*) кIевайла (*ам рахана вичин хъалкъдихъ абуроз чпи гъетериз ийизвай ибадат чIуру кар тирди субут авун патал*) - адаз (*Ибрагъимаз цава лап экуь*) гъед акуна (*ва халкъдин фикир тавгъиддихъ желб авун патал*) ада лагъана: «Им я - зи Рабби!» Ва ам (*гъед*) акIайла (*гъед хъфейла, квахъайла*) ада лагъана: «Заз акIидайбур (*квахъдай илагъияр*) кIандач».

77. Ва адаз варз акурла цIийиз экъечIиз, ада (*вичин халкъдихъ галаз тавгъиддин гъакъиндай рахунар давамариз*) лагъана: «Им я - зи Рабби!» Ва ам акIайла (*хъфейла*,

* وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ عَازِرْ أَتَتَّخِذُنِي صُنَامًا وَإِنَّيَ أَرَأَيْكَ وَعَاقِبَتِ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٧٤﴾

وَكَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ ﴿٧٥﴾

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَأَلْبَسُنَّ الْأَفْلِينَ ﴿٧٦﴾

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَئِن لَّمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ ﴿٧٧﴾

чуьнуьх хъайила) ада лагъана:
«Эгер зун зи Раббиди дуьз рекьел
гъун тавуртга, зун дугъриданни
ягъалмишвилевайбурукай жеда».

78. Ва адаз рагъ (*шамси*) акурла
цИийиз экъечИиз ада лагъана
(*вичин халкъдиз*): «Им я - зи Рабби!
Им (виридалай) чӀехи я!» Ва ам
акӀайла (*хӀфейла, ацукъайла*)
ада лагъана: «Эй, зи халкъ!
Гъакъикъатда, зун куьне ийизвай
ширкдикай (*ва я*: куьне Адаз
шерикар яз гъизвайбурукай) яргъа
(*алакъасуз*) я!»

79. Гъакъикъатда, за зи чин
(*ибадатра*) (Вичи) цавар ва
чил Яратмишнавайди патал
элкъуьрнава «гъаниф»-ди
(*вири чӀуру динрикай элкъвена,
Дуьз диндихъ - Аллагъ сад тирди
тестикъарзавай диндихъ - ян
ганвайди*) яз, ва зун мушрикрикай
туш!»

80. Ва адан хъалкъди адахъ галаз
(*тавгьиддин гъакъиндай*) гъуьжетна.
Ада лагъана: «Куьне захъ
галаз Аллагъдин гъакъиндай
гъуьжетзавани, (вични) Ада
зун (гъакъикъатда) дуьз рекьел
гъанвайла? Ва (*эгер куьне куь
гъуцаралди заз кичӀерар гузватӀа*)
заз кичӀе туш куьне Адаз шерикар
яз гъизвайбурукай, анжах эгер
зи Раббидиз са кар кӀан хъайитӀа
(квачиз). Зи Раббиди чирвилелди
гъар са шей элкъуьрна кьунва. Бес,
(куьне) рикӀел гъизвачни (*за баян
гузвай крарал фикирзавачни*)?!

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسُ بَارِعَةً قَالَ هَذَا رَبِّي
هَذَا أَكْبَرُ فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يَاقَوْمِ إِنِّي
بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٧٨﴾

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٧٩﴾

وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحِبُّونِي فِي اللَّهِ
وَقَدْ هَدَانِي وَإِلَّا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ
إِلَّا أَن يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ
شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٨٠﴾

81. Ва гьикІ кичіе жеда заз куьне шерикар яз кьунвайбурукай (*куь гьуцарикай*), - (квез) кичіезвачирла куьне Аллагьдиз шерикар гьуникай (*чпин гьакьиндай*) (Ада) квез са делилни (авудна) ракур тавунвай затІар (*Аллагьди квез куь гьуцар илагьяр я лагьанвач, ва Ада квез абуроз ибадат ая лагьана эмирнавач*)?! Бес, гьим кьве дестедикай (*мушикрин десте ва тавгьид- эгьлийрин десте*) саламатвилиз гьаф лайихлу я (*Аллагьдин азабдикай*), эгер квез чизватІа?!
82. Чпи иман гьана ва чпин имандик зулум (*ширк*) какадар тавурбур, - абуроз жеда саламатвал, ва абур я дуьз рекьел алайбур!»
83. Ва (*вири*) ам - Чи делил я, Чна Ибрагьимаз ганвай адан халкьдин аксина. Чаз кІан хьайиди Чна дережайриз хкажзава (*и дуьньядани, Ахиратдани*). Гьакьикьатда, ви Рабби - гьаф камаллуди, вири чизвайди я!
84. Ва пишкешна Чна адаз (*Ибрагьимаз*) (*хва*) Исгьаќь ва (*хтул*) Йаќуб; - вири (абур) Чна Дуьз рекьел гьана. Ва дуьз рекьел гьанай Чна Нугьни (*абуралай*) виликдай ва адан (*Нугьан*) несилдикай тир - Давуд, Сулейман, Аййуб, Йусуф, Мусá ва Гьарун. Ва гьа икІ - Чна хьсан крар (*рикІин сидкьидай диндар амал*) ийизвайбуруз (*хьсан*) гьакьи гузва! -

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ
أُنْكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ
عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ
بِالْأَمْنِ ۗ إِنَّ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨١﴾

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ
أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٨٢﴾

وَتِلْكَ حُجَّتُنَا ءَاتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَىٰ قَوْمِهِ
تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مِّنْ نَّشَأٍ ۗ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ
عَلِيمٌ ﴿٨٣﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ۗ كُلًّا هَدَيْنَا
وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ ۖ وَمِن ذُرِّيَّتِهِ
دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ
وَهَارُونَ ۗ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٤﴾

85. Ва (ѓаќаѓи Чна дуѓз реќел гѓана) Заќарийа, Яѓыйа, Иса ва Иљйас - вири (абур) «салиѓ»- буруќай (дндарриќай) тир.
86. Ва (ѓаќаѓи) Исмайл, аль-Йасаѓ, Йўнус ва Лўт, - вирибуруз (а пайѓамбарриз) Чна артуханвал (дереза) гана (амай) алемрин винел. -
87. Ва (ѓаќаѓи, Чаз кЈан хъайибур) - абурун бубайриќай, абурун несилриќай, абурун стхайриќай, - Чна абур хќяна ва абур Чна Дуѓз реќел гѓана.
88. Ам (а Дуѓз рехѓ) - Аллаѓдин (патай тир) Дуѓз рехѓ я, (Ада) а Реќел гѓизва (аѓалди дуѓз реќеваз тухузва) Вичиз кЈан хъайиди Вичин лукЈарриќай, - ва наѓаѓ абур (а пайѓамбарри) ширк авунайтЈа (Адаз шерикар гѓанайтЈа), гъаќыќятда, пуч жедай абур авур крар!
89. Абур - Чна чпиз (Аллаѓди) Ктаб, камаллувал (арифдарвал) ва пайѓамбарвал ганвайбур я! Ва эѓер а шейэрихѓ (а Ктабрихѓ, пайѓамбарвилихѓ) кафирвал авуртЈа ибуру (Мекќадин аѓалийри) - (бес), гъаќыќятда, Чна ихтибарнава а крар (абурухѓ иман гѓун, дндар амал авун) (маса) ксарал чеб абурухѓ (а шейэрихѓ) кафирвалзавайбур тушир (Чна тапшурмишнава мугъаѓирриз, ансарриз ва абурун гелеваз физвай муѓминриз- Къямаѓдин Йикѓалди).

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِبْرَاهِيمَ
مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾

وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا
فَضَّلْنَا عَلَىٰ الْعَالَمِينَ ﴿٨٦﴾

وَمِنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَأَخْوَانِهِمْ
وَأَجْتَنَّبْتَهُمْ وَهَدَيْتَهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ
مُّسْتَقِيمٍ ﴿٨٧﴾

ذَٰلِكَ هُدَىٰ اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ
مِنَ عِبَادِهِ ۗ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٨﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَ وَالنَّبِيَّةَ ۚ فَإِن يَكْفُرْ بِهَا
هَٰؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا
بِكَاذِبِينَ ﴿٨٩﴾

90. Абура (*а пайѓамбар*) - (чеб) Аллаѓди дуьз рекьел гъанвайбура, ва гъабурун дуьз рекьиз табиь хъухъ (вунни, *абурун рекьеваз алад эй, Пайѓамбар*). Лагъ (вуна) (*муширкъриз*): «За квевай а кардихъ (*Ислам дин агакъарунихъ*) гъакъи тГалабзавач (*зав саваб Аллаѓди гузва*). Ам (*за квез эверзавай Ислам*) - анжах рикел гъун (*несигъат*) я алемриз (*вири инсанриз*)».

91. Ва абур (*муширкъри*) Аллаѓдиз Адан гъакъикъи къадир (*чЛехивал, дережа*) ганач (*абуроз Адан зурба дережа, къадир чир хъанач*) абур лагъай чАвуз: «Аллаѓди инсанриз (*вайгъ-дикай*) са шейни (авудна) ракъурнавай туш». Лагъ (вуна *абуроз эй, Пайѓамбар*): «Бес, ни (авудна) ракъурна Мусадигъаз атай Ктаб - инсанриз нур ва регъбервал яз?» (*Ахпа, эй, язъудар*) куьне ам (*а Ктаб*) (къилди) чарар (*къулар*) авунай винел акъудиз адакай (са пай) ва гъафди чъунуьх ийиз! Вични квез чирнавайла (*Къургандай*) я квез я куь бубайриз чизвачир крар?!» Лагъ: «Аллаѓди!» Ахпа тур абур чпин буш (*чЛуру*) рахунра, къугъваз.

92. (*Ва лагъ вуна абуроз Аллаѓди Мусадиз Ктаб авудна*), ва и Ктабни - Чна ам (авудна) ракъурнава (ваз), (*ам*) (гъаф) берекатлуди, адалай вилик хъайибур (*Ктабар*) тестикъарзавайди я, ва (*Чна ам ракъурнава*) вуна (адалди) шегъеррин (*ва хуьгерин*) дидедиз (*виридалайни къилин ва асул тир шегъер Меккадиз - адан агъалийриз*) ва

أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدْنُهُمْ
أَقْتَدِيَهُ قُلُوبٌ لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِن
هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٩٠﴾

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا
مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَيَّ بَشَرٍ مِّنْ شَيْءٍ
قُلْ مَنْ أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ
بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ
تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ
كَثِيرًا وَعَلَّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ
وَلَا آبَاءُكُمْ قُلِ اللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي
خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩١﴾

وَهَذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُّصَدِّقٌ
الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى
وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ
يُحَافِظُونَ ﴿٩٢﴾

адан патарив гвайбуруз (Аллағьдин азабдикай) игътиятлувал авунин хабар гун патал. Ва чпи Ахиратдихъ иман гъанвайбуру адахъ (*Къуръандихъ*) инанмишвалзава, ва абуру чпин кIпарни (вахтунда кыиле тухуз) хуъзва.

93. Ва вуж я мадни зулумкарди (*вичи*) Аллағьдикай тапарар къундармиш авунвайдалай, ва я (*вичи*) лағьайдалай: «Заз вагъй ракъурнава» вичиз (Аллағьди) вагъй-дин са шейни ракъур тавунваз; ва я вичи лугъузвайдалай: «Зани авудда Аллағьди авудна ракъурай хътинди (*Къуръан*)»?! Ва ақунайта ваз (*эй, Пайгъамбар*) зулумкарар рекъиз чандик хъайила (*кыиникын пис четин гьалара*), ва малаикри чпин гъилер (*абурал*) яргъи авунвайла: «Акъуда куь руьгъер! Къе квез агъузвилин азаб - жаза я, куьне Аллағьдикай гахъ тушир гафар лағьайвиляй ва Адан аятрин (*делилрин*) гъакъиндай такабурвал авурвиляй!»

94. Ва гъакъикъатда, куьн Чи патав (*гъахъ-гъисабдиз ва эвездиз*) кыилдибур яз (*текдиз*) атанва (*хтана*) Чна куьн сифте сефер халкь авур гьалда хъиз, ва куьне Чна квез багъишай няметар куь далуйрихъ кьулухъ (*дуьньядин уьмуьрда*) туна, ва аквазвач Чаз квехъ (*галаз*) куь «шафаатчияр» (*куь гъуцар, куьне абур куь тереф худайбур я лағьай ва*) куьне абур квез (*Аллағьдин*) шерикар я лугъуз тестикъарай (*гиман авур*). Дугъриданни (*гила*)

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ
وَمَنْ قَالَ سَأُنزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَوْ
تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ
وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرَجُوا
أَنْفُسَهُمْ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ
بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ
وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٩٣﴾

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ كَمَا خَلَقْتَكُمْ
أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرْكْتُمْ مَا حَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ
ظُهُورِكُمْ وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَاءَكُمُ
الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ
لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا
كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٩٤﴾

куь араяр кьатІ хьанва (*дуйньяда хьайи алакьаяр атІанва*), ва (*квахьна*) кьакьатна квекай куьне (*гьакІ я лугьуз*) тестикьарай шейни (*шерикар яз кьур куь гьуцарни*).

95. Гьакьикьатда, Аллагь я - (набататрин тумарин) тварар ва цилер (падна) ахьайзавайди (*ва абурай экьечІзава кьацар, кьуьлер, тарар*); (Ада) чан алай затІ (*инсан, гьайван*) акьудзава чан алачир затІунай (*маядин стІалдикай*), ва чан алачир затІ (*маядин стІал*) акьудзава чан алай затІунай (*инсандай, гьайвандай*). Гьа ахьтинди я (квез) - Аллагь (*а зурба крар ийизвайди анжах Аллагь я*)! - Бес, гьикІ куьн элкьуьрзава (*гьахьдикай, ва куьне Адалай гьейри масадаз ибадатзава*)?! -
96. (Ам я) - (йифен мичІивал падна) пакаман (*йикьан*) экв ахьайзавайди, ва йиф (Ада) секинвал яз авунва, ва шамси ва кьемер (*рагь ва варз*) (авунва Ада) гьисаб яз (*абуру кьведани чпин фалакра кьалурнавай дуьз гьисабдалди гьерекатзава - адалди инсанри вахтар чирзава, гьисаб кьиле тухузва*). Ам (*а крар*) - Лап Кьудратлудан, Вири Чидайдан эцигнавай кьайда (ва кьадар) я!
97. Ва (са) Ам я - квез гьетер авунвайди куьне абурай (дуьз) рехь жагьурдайвал кьураматдин ва гьуьлуьн мичІивилера (*Ада куьн патал - эй, инсанар - гьетер яратмишнава куьне чилелни, гьуьлел сеферда авайла дуьз рехь жагьурун патал*). Гьакьикьатда, Чна баян гана ачухарнава делилар (*лишанар*) чирвал авай ксариз!

* إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالْتَوَىٰ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ﴿٩٥﴾

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٩٦﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النَّجْمَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٩٧﴾

98. Ва (са) Ам я - куьн (*эй, инсанар*) са чандикай арадал гъанвайди - (ва авунва квез) «амукъдай (*акъваздай*) чка» (*дидедин руфун*) ва «хуьдай (*эцигдай*) чка» (*бубайрин къулан тар*). Гъакъикъатда, Чна баян гана ачухарнава делилар (*аятар, лишанар*) фагъумлу (*гъавурда гъатзавай*) ксариз!

99. Ва (са) Ам я - цавай яд авуднавайди; ва Чна адалди гъар са жуьре набатат акъуднава (*экъечлиз тунва*) - акъуднава Чна адакай (*набататрин жуьрейрикай*) къацар (*ахпа*) вичяй Чна сад-садан винел галќанвай тварар акъудзавай (*къуьлуьн къилер хьиз*). Ва хумравдин тарцяй - адан тумунин киседай - (акъудна Чна) галгамар, (*къачуз*) мукъвал тир. Ва (акъудна Чна) ципицІрин багълар, ва (акъудна Чна) зейтун-тарар ва анар- тарар - сад-садаз ухшар авай (*нешер патакъай*) ва ухшар авачир (*теам патакъай*). Килиг (куьн) адан (*а набатдин*) емишриз ада бегъер гъанвайла, ва адан дигмиш хъуниз (*чруниз*)! Гъакъикъатда, а крара - делилар ава иман гъанвай ксариз!

100. Ва абуру (*мушикри*) Аллаѓдиз джинрикай шерикар авуна - (вични) Ада абур халкънавайла. Ва абуру Адаз рухваяр ва рушар туьќуьрнава таб яз, (чпиз) са чирвални авачиз. (Лап) пак я Ам, ва (лап) вине я Ам - абуру (Адаз) гузвай сифетрикай (*луѓузвай шикилдикай*)!

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ
فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ
لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿٩٨﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا
مِنْهُ خَضِرًا مُخْرِجًا مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا
وَمِنْ التَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ
وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ
مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَبِهٍ أَنْظَرُوا إِلَى
تَمْرِهِ إِذَا أُنْمِرَ وَيَنْعِمُ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٩٩﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ
وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ
سُبْحٰنَهُ وَتَعٰلٰى عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٠٠﴾

101. (Ам я) - Арадал Гъайиди цавар ва чил сифте чешне авачиз. Гъинай (*гъикI*) жеда Адаз велед Адахъ «уьмуьрдин юлдаш» (*наб*) тахъанвайла?! Ва Гъада вири шейэр халкънава, ва (са) Адаз вири шейэр чизва!
102. Гъа ахътинди я (квез) - Аллагъ, Рабби куь, авач илаъги (*ибадат авуниз лайихлу тир*) Адалай гъейри, (Ам я) вири шейэрин Халикъ. - (Гъавилай), са Адаз куьне ибадат ая! Ва Ам - гъар са шейинал къаюмвалзавайди (*идара ийизвайди, гуьзчи, хувзвайди*) я!
103. Акунри (*килигунри*) Ам михъиз къатIузвач (и дуьньяда Аллагъ вилериз аквадач, амма ахиратда муьминриз аквада Ам), ва Ада килигунар къатIузва (*аквазва*); ва Ам - Юмшагъди (*Вири КъатIуз Чизвайди, Акьулдивай, гъиссеривай гъисс тежедайди*), Виридакай Хабар Авайди я!
104. (Лагъ вуна эй, *Пайгъамбар а муширькири*): «Гъакъикъатда, квез куь Раббидин патай (*квез*) басаратвал гъидай шейэр (*чпелди квез Дуьз рехъ аквадай, Гъахъ къатIудай ачух делилар*) атанва, ва низ акунатIа (*ни къатIанатIа абуралди Гъахъ ва абуру къалурзавай кардихъ иман гъана амал авунатIа*) - ам (*адан менфят*) вич патал я, ва вуж (*абурун гъакъиндай*) буьркьюь хъанатIа - ам вичиз аксина я. Ва туш зун квел къаравул (*гуьзчи*)!»

بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنَّى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٠﴾

ذَٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَأَعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١١٢﴾

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١١٣﴾

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ عَمِيَٰ فَعَلَيْهَا ۖ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِمَفْظِطٍ ﴿١١٤﴾

105. - Ѓа икI - Чна аятар (*делилар*) жуьреба-жуьредбур ѓана баян гузва (тамамвилелди), ва (абуру *яни муширикри*) ѓатта лугъзва: «Вуна (*эй, Пайѓамбар ам ктабрай, алимривай*) кIелна чирнава!», ва (*жуьреба-жуьре аятар, делилар ɡъизва адалди*) Чна ам (*Кѓурѓан, ɡьякь*) баян гана ачухарун патал (*ѓьякь*) чизвай ксариз (*ам кьабулна адаз табиь жедайвал*). -

106. Табиь хьухь (вун *эй, Пайѓамбар*) ви Раббидин патай ваз раќурнавай «ваѓьй»-диз. Авач илагьы (*ибадатдиз лайихлу*) Адалай ɡейри, - ва элкьуьѓ вун муширикьрикай.

107. Ва эгер Аллаѓдиз кIан хьанайтIа абуру ширк ийидачир. Ва Чна вун абурал гуьзчи (*ќьаравул*) яз авунвач ва туш вун абурал кьаюмни (*абурун крар идара ийизвайди, абур хуьзвайди*).

108. Ва экьуьѓьмир (*себ гумир*) куьне (*эй, мусурманар*) абуру (*муширикри*) Аллаѓдилаь ɡейри (*ялвариз*) дуьаяр ийизвай (*ибадатзавай*) затIариз - тахьайтIа, (абуру) Аллаѓдиз экьуьѓьда (*себ гуда*) душманвализ (ва) са чирвални авачиз. Ѓа икI - Чна ɡар уьмметдиз абурун амал (*кар*) хьсан (*иер*) яз кьалурнава, ахпа абурун Раббидин патав я абурун элкьвена хтун, ва Ада хабар хгуда абуроз чпи авур амалрикай.

109. Ва абуру (*муширикри*) лап алакьдай кьван алахьиз чпин кьинерал Аллаѓдал кьинер кьуна, - (бес),

وَكَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْأَيَاتِ وَيَقُولُوا
دَرَسَتْ وَلُبِّيَّتُهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٥﴾

اتَّبِعْ مَا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ ۖ لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ ۖ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا ۗ وَمَا جَعَلْنَاكَ
عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۗ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ
بِوَكِيلٍ ﴿١٠٧﴾

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ
اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ
كَذَلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ
رَبِّهِم مَّرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٠٨﴾

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِن
جَاءَهُمْ آيَةٌ لِّيُؤْمِنُوا بِهَا

эгер абурун патав чҗехи алапат
- керапат атайтҗа, абуру адахъ
дугъриданни инанмишвалда.
Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*):
«Чҗехи алапатар - керапатар -
анжах Аллагъдив гва (*вири Адан
патай я, Ада Вичиз кҗан хъайила
ам ракъурзава*). Ва ккуъ квез
малумзава (*эй, муъминар яни
гъинай квез чида*): ам (*керапат*)
абурун патав атайлани абуру
иман тигъидайди?!»

110. Ва Чна абурун рикҗер ва абурун
вилер (*килигунар*) элкъуързава
(*Чна абуру а делилрикай менфят
къачуниз манийвалзава ва
абуру инанмишвалдач*) - абуру
адахъ (*Къуръандин аятрихъ*)
эвелимжи сеферда инанмишвал
тавурвал, ва Чна абур чпин
«асивализ сергъятар чҗурунин
карда» (*куфрда*) буъркъуьдаказ
(*шаклудаказ*) гада.

111. Ва эгер Чна абурун патав
(*цавай*) малаикар авуднайтҗани
(*абуру тҗалабайвал*), ва (*Чна
мейитрал чан хкана*) абурухъ
галаз къенвайбур раханайтҗани
(*вирибуру пайгъамбарар гъахъ
тирди тесстикъариз*), ва Чна
абуруз (чан хкана) кҗватҗ
хъвунайтҗани вири шейэр (*абуру
тҗалабай, чпин вилик*) абуру
(гъа чҗавузни) иман гъидачир
- Аллагъдиз кҗан хъайидалай
гъейри, амма абурун чҗехи пай
авамвиле ава (*вун гваз атанвай
гъахъдин гъакъиндай!*) -

قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ
أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٩﴾

وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَرَهُمْ كَمَا
لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي
طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١٠﴾

* وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَكَةَ
وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْقِيَّ وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ
كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا إِلَّا
أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ
يَجْهَلُونَ ﴿١١١﴾

112. Ға ик1 (*Чна ваз душманралди имтигъан авунвайвал*) - Чна ғар са пайғамбардиз авунва душманар - шейттанар инсанрикай ва джинрикай, абурун садбуру муькуьбуруз инандирмишзава ч1ағурнавай гафар алдатмишарун яз. - Эгер ви Раббидиз к1ан хъанайт1а, абуру ак1 ийидачир (*амма а кар Аллагъдин патай имтигъан я*). - (Бес, *гъавиляй*) тур вуна абур ва абуру къундармишзавайди (*туьк1уьрзавай тапарар, яни фикир гумир, ва жаза гумир*)!
113. Ва ян гудайвал адахъ (*алдатмишун тир ч1ағурнавай гафарихъ*) (чпи) Ахиратдихъ инанмишвал тийизвайбурун рик1ери, ва абур ғадал рази жедайвал ва (абуру) къазанмишун патал (пис краикай) абуру къазанмишзавайди.
114. (Лагъ вуна *эй, Пайғамбар а муширикъриз*): «Бес, за Аллагъдилай гъейри масад дуванчи яз т1алабдани кван (*зини куь арада*) вични Ам тирла квез Ктаб (авудна) рақурнавайди бегъем (*ачух*) баян гана?!» Ва чпис Чна Ктаб багъиш авунвайбуруз (*чпис Чна Таврат ва Инжил рақурнавай Исраилан несилриз - абурун хахамриз, алимриз*) (якъиндиз) чизва гъакъикъатда, ам (*Кбуръан*) - ви Раббидин патай (авудна) рақурнавайди тирди (виче) гъахъ аваз. (Гъавиляй) гъич жемир вун шаклубурукай (*Чна ваз рақурнавай вагъй-дин патахъай*)!

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَبِيحِينَ
الْإِنْسِ وَالْحَيِّ يُوْحَىٰ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ
رُّحْرَفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا
فَعَلُوهُ فَذَرَّهُمْ وَمَا يُفْتَرُونَ ﴿١١٢﴾

وَلِتَصْعَقَ إِلَيْهِ أَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ وَلِيَرَوْهُ وَليَقْتَرِفُوا مَا هُمْ
مُقْتَرِفُونَ ﴿١١٣﴾

أَفَعَيَّرَ اللَّهُ أَبْتغَىٰ حَكَمًا وَهُوَ الَّذِي
أَنْزَلَ إِلَيْكُمْ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ
ءَاتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ
مِّن رَّبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ
الْمُمْتَرِينَ ﴿١١٤﴾

115. Ва лап тамамвилихъ агакьнава
ви Раббидин Келима (*акьалтҗай*
бегьемвал ава Къуръандиз)
дуъзвилин ва адалатлувилин
патахъай (*ана авай гафар,*
къалурнавай крар вири гьахъ я, ва
ана авай эмирар, къарарар вири
лап адалатлубур я). Авач Адан
Келимаяр дегешардайди (*табдил*
ийидайди): бес, Ам - Вири Ванер
Къведайди, Вири Чидайди я, эхир!

116. Ва эгер вун (*эй, Пайгъамбар*)
чилел алайбурун чҗехи паюниз
муьтҗуьгъ хъайитҗа - абуру вун
Аллагъдин рекъяй акъудда
(*Адан диндикай ягъалмишвиле*
твада). Абуру табий хъанва анжах
гиманриз ва абуру анжах «гъакҗан
къатҗунар» (*гиманар, тапарар*)
къундармишзава!

117. Гъакъикъатда, ви Раббидиз -
Гъадаз виридалайни хъсан чизва
вуж Адан рекъяй акъатдайди ятҗа;
ва Гъадаз виридалайни хъсан
чизва Дуъз рекъяй физвайбурни!

118. Ва (гъавилай) куьне неъ (*эй,*
муъминар) вичел (*тукҗвадайла*)
Аллагъдин тҗвар кьунвай
затҗарикай (*къурбандрикай*),
эгер куьн Адан делилрихъ
инанмишбур ятҗа!

119. Ва вучиз куьне недач къван
(*гъайванрикай тукҗвадайла*) вичел
Аллагъдин тҗвар кьунвайдакай
(*ккуь куьн акъвазарзава адакай*
куьне тҗуьникай) - вични Ада
квез (*баян гана бегьемдиз*)
ачухарнавайла вуч (Ада) квез
гъарам авунватҗа, анжах куьн а
кардиз (*гъарамнавайди тҗуьниз*)

وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا
لَّا مُبَدَّلَ لِكَلِمَتِهِ ۗ وَهُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ﴿١١٥﴾

وَأَن تُطْعَ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ
يُضِلُّوكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا
الظَّنَّ ۗ وَإِنَّ هُمْ إِلَّا يُخْرَصُونَ ﴿١١٦﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَن يَضِلُّ عَن
سَبِيلِهِ ۗ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١١٧﴾

فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِن
كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ ۖ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ
اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَّا حَرَّمَ
عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا أَضْطَرَّرْتُمُ إِلَيْهِ ۗ وَإِنَّ
كَثِيرًا لِّيُضِلُّونَ بِأَهْوَاءِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ
رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١١٩﴾

мажбур хъайи гьал квачиз (*лап каш акьалтна маса шеъ авачиз клеве гьатайла, а ч!авуз ам квез ихтияр ава*)?! Ва гьакъикъатда, гзафбур (*масадбур*) рекъяй акъудзава (*Дуьз рекъикай къакъудзава*) чпин гевесриз килигна са чирвални авачиз. Гьакъикъатда, ви Раббидиз - Гьадаз виридалайни хъсан чизва «сергьятар ч!урзавайбур» (*зулумкара*)!

120. - Тур куьне (*эй, инсанар*) ачух гунагъ ва адан чинебандини (*яргъа хъухъ абурукай*). Гьакъикъатда, (чпи) гунагъяр къазанмишзавайбуруз эвез (*жаза*) гуда абуру къазанмиш авур пис крариз (*гунагъриз*) килигна! -

121. Ва немир куьне (*эй, мусурманар*) вичел (*тук!вадайла*) Аллагъдин т!вар кюн тавунвайдакай, - бес, гьакъикъатда, ам (*ахътинди т!уьн*) фасикъвал (*Аллагъдиз асивал*) я! Ва гьакъикъатда, шейт!анри чпин терефдарриз (*мушрикриз*) дугъриданни инандирмишзава (*гъар жуьре ч!уру фикира*) абуру квехъ галаз гьуьжетардайвал (*геликъай гьайвандин як недай ихтияр ава лугъуз*). Ва эгер куьн абуруз муьт!уьгъ хъайит!а (*а карда*), (а ч!авуз) гьакъикъатда, куьн мушрикъар я.

122. Ва бес, вич мейит яз тирла (*ширкда аваз гьалак яз шаклу яз, ва ахпа*) Чна адал (*адан рик!ел имандалди*) чан гъана ва Чна адаз нур (*ам пайгъамбардиз табиьбурукай*) авуна - вичелди (*а нур себел яз*) ам инсанрин (*чан*

وَذَرُوا ظِلْهَرِ الْاِثْمِ وَبَاطِنَهٗٓ اِنَّ الَّذِيْنَ
يَكْسِبُوْنَ الْاِثْمَ سَيَجْزَوْنَ بِمَا كَانُوْا
يَفْتَرُوْنَ ﴿١٢٠﴾

وَلَا تَأْكُلُوْا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اَسْمُ اللّٰهِ
عَلَيْهٖ وَاِنَّهٗ لَفِسْقٌۭ وَّ اِنَّ الشَّيْطٰنَ
لَيُوْحُوْنَ اِلَيْكُمْ اَوْلِيّٰٓيٰٓهِمْ لِيَجْذِبُوْكُمْ
اِذَا ظَعْنُوْهُمْ اِنَّكُمْ لَمُشْرِكُوْنَ ﴿١٢١﴾

اَوْ مَن كَانَ مِيْتًا فَاحْيَيْنَهٗ وَجَعَلْنَا لَهٗ
نُوْرًا يَمْشِيْ بِهٖ فِي النَّاسِ كَمَن مَّثَلُهٗ
فِي الظُّلُمٰتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا كَذٰلِكَ
رُيِّنَ لِلْكَافِرِيْنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٢٢﴾

алайбурун) арада къекъезвай (дуъз рекъяй физвай) кас, - (бес, адан гьал) вич зулуматра (авамвилин, ягъалмишвилин мичИвилера) анай акъат тийиз авайдан мисал (гьал) хъиз яни?! (и аятда вич ширкдикай азад хъана Сад Аллагъдихъ иман гъайи касдин гьал ухшар гъанва - вич мейит тирла Аллагъди вичел чан гъанвай касдин гьалдиз, ва вич ширкда амукънавай касдин гьал ухшар гъанва вичин сура амукънавай мейитдин гьалдиз) Гъа икI - (Чна) кафирриз абуру авур (пис) амал хъсан яз къалурна!

123. Ва гъа икI - Чна гъар са хуъре анин гунагъкаррин башчяр (чIуру крар ийизвайбурун кыле акъвазнавай чIехи ксар) авуна - абуру анра чинебан чIуру къастар (гьиллеяр) ийидайвал. Амма абуру чинебан чIуру къастар анжах чпин аксина ийизва, ва абуру (а кар) гъич гъиссни ийизвач.

124. Ва абурун (мушрикрин) патав делил (аят) атайла абуру лагъана: «Чна гъич иман гъидач та (Аллагъди) чазни Аллагъдин расулриз ганвай хътинди (пайгъамбарвал, делилар, кераматар) гудалди». - Аллагъдиз лап хъсан чизва гъиниз ийидатIа Вичин «ракъурдай шей» («кагъаз», яни нел тапшурмишдатIа пайгъамбарвал, низ ракъурдатIа вагъй). (Ва) мукъвара агакъда тахсиркарвилер (гунагъ крар) авурбурув агъузвал (русвагъвал) Аллагъдин вилик ва кIеви азабни - абуру авур (чинебан) чIуру къастариз килигна (Исламдин аксина гьиллеяр авурвилай)!

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرًا
مُجْرِمِيهَا لِيَمْكُرُوا فِيهَا وَمَا يَمْكُرُونَ
إِلَّا بِأَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢٣﴾

وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ
حَتَّى نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ اللَّهُ
أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ سَيُصِيبُ
الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ
شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

125. (Ва) вуж Аллагьдиз дуьз рекьел гьиз кІан хьайитІа, адан хуру (Ада) Исламдиз ачухарда, ва вуж Адаз (*Дуьз рекьикай*) ягьалмишвиле тваз кІан хьайитІа, (Ада) адан хуру (*Гьахь кьабулиз кІан тийиз*) дарди гуьтІуьди ийида на лугьуди ам (гужалди) цавуз хкаж жезва (*ва адан нефес дар жезва*). Гьа икІ (*кафиррин рикІер дар авурвал*) - Аллагьди азаб (*жаза*) эцигзава (*Адахь*) агьун тийизвайбурул!

126. Ва (гьа) им (*Чна ваз баян гузвай Ислам, эй, Пайгьамбар*) - ви Раббидин (*разивилихь агакьардай*) рехь я дуьзди яз. Гьакьикьатда, Чна (*баян гана* бегьемдиз) ачухарнава аятар (*делилар*) - (*абур*) рикІел гьана ибрет кьачудай ксар патал.

127. Абуруз (*аятар рикІел гьизвайбуруз*) «Саламатвилин Мескен» (*Женнет*) жеда чпин Раббидин патав. Ва Ам абурун Арха (*Куьмекчи*) жеда, абуру аур амалриз килигна.

128. Ва (рикІел гьваш) а югь, Ада абур вири (*кафирар, муширар ва абурун терефдарар шейтІанар, жинерар*) кІватІ хьийидай (ва лугьудай): «Эй, жинеррин кІватІал (*еке жемят*)! Дугьриданни куьне лап гзаф инсанриз кар авуна (рекцияй акьудна *яни куьне абур ягьалмишарна ва абур квез табиь хьана*)». Ва абурун «дустари» (*терефдарри*) инсанрикай (*кафирри, муширки*) лагьана: «Чи Рабби! Чакай садбуру муькуьбурукай (*сада- сад*

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٥﴾

وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا قَدْ فَصَّلْنَا آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾

* لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٧﴾

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا يَمَعَشَرَ الْجَنِّ قَدِ اسْتَكْبَرْتُمْ مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أَوْلِيَاؤُهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَّغْنَا آجَلَنَا الَّذِي أَجَلْتَ لَنَا قَالَ الْتَأْتُوا مَثْوَىٰكُمْ خَلِيدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٨﴾

ишлемишиз) «менфятар» къачуна, ва чун Вуна чаз (тайнарна) эцигай чи мугълетдин эхирдив агакьна». Ада (*Аллагъди*) лугъуда: «ЦIай я - куь «акъваздай (*яшамши жез амукъдай*) чка», даим яз (куьн) ана амукъиз - Аллагъдиз кIан хъайиди квачиз». - Гъакъикъатда, ви Рабби - гзаф камаллуди, вири чидайди я!

129. Ва гъа икI (*Чна кафир инсанрин винел шейтIан- жинерриз агъавал, гъакимвал гайивал*) - Чна зулумкар ксарин садбуруз муькуьбурун винел агъавал (*гъукум*) гузва, абуру къазанмиш авурдаз (*абурун гунагъриз*) килигна.
130. «Эй, (*кафирар хъайи*) жинеррин ва инсанрин жемят! Бес, куь патав расулар атаначирни квекай тир, квез Зи аятар (кIелиз) ахъайзавай (*абурукай хабар гузвай*) ва (чпи) квез куь и Йикъахъ галаз гуьруьшмиш жедай игътиятлувилин хабар гузвай?!» Абуру лугъуда: «Чна шагъидвал ийизва чал (*расулар атайди ва абуру чав аятар агакъарайди...амма чна абур таб яз къуна*)». Ва алдатмишна абур (*кафирар*) и дуьньядин уьмуьрди, ва абуру чпел (*чпиз акси тир*) шагъидвална, бес, гъакъикъатда, чеб кафирар тир лагъана.
131. Ам (*Чна расулар ракъурун*) - авилай я хьи, ви Раббиди хуьрер (*уьлквезар*) терг ийидай туш (*абурун*) зулумдиз килигна, абурун агъалияр гъафилвиле аваз (*расулри Диндикай хабар таганмаз*).

وَكَذَلِكَ نُؤَلِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا
بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٢٩﴾

يَمَعَشَرَ الحَيِّ وَالْإِنسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ
رُسُلٌ مِّنكُمْ يَقُصُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي
وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا
شَهِدْنَا عَلَى أَنفُسِنَا وَعَرَّتْهُمُ الْحَيَوةُ
الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا
كَفَّيرِينَ ﴿١٣٠﴾

ذَلِكَ أَن لَّمْ يَكُن رَّبُّكَ مُهْلِكَ الْفَرَى
بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا غَفِلُونَ ﴿١٣١﴾

132. Ва ғыар садаз (абурун) (чпи) авур амалриз килигна дережаяр ава. Ва ви Рабби - абуру ийизвай амалрин ғыакындай ғыафилвиле авач!
133. Ва ви Рабби - (са Ам) я Девлетлуди (*Вич садазни ва куьнизни муьгытеж туширди, вири махлукьар Адаз муьгытеж тирди*), (Чехи) Регымдин Сағыби! Эгер Адаз КІан хьайитІа Ада куьн алудда (*тергда*) ва квелай гуьгыьуниз куь чкадал ғыида Вичиз КІан хьайибур - (Ада) куьн (*виликдай хьайи*) маса ксарин несилдикай арадал ғыайивал.
134. Ғыакыкьатда, квез хиве кьунвай (ғыельяґ) кар (*эй, муширикьар яни азаб*) дугьриданни ам кьведа (*квел*), ва куьн (*Ам*) ажиз ийиз жедайбур (*гыич*) туш! (*квевай адакай катиз, ккечІиз жедач*)
135. Лаґь (вуна *эй, Пайґьамбар*): «Эй, зи халкь! Куьне куь ғыалда (*кьайдада*) амал ая, зани амал ийида (*заз зи Раббиди эмирнавайвал*) ва (ахпа) квез чир жеда низ жедаТІа хьсан эхир (Ахиратдин) Мескенда. Ғыакыкьатда, зулумкарриз агалкьунар (гыич) жедач!»
136. Ва абуру (*муширикри*) Аллаґьдиз пай (*несиб*) (тайинар) авунва Ада яратмишнавай затІарикай: цанвай никІерикай (*кьацарин ва тарарин безьеррикай*) ва малкьарадикай, ва абуру лаґьана: «Им (*и пай*) - Аллаґьдиз!» - чпин (ґыакІан) фикирралди (*буш тестикьруналди*), - «Ва им (*и пай*) - чи шерикриз». Ва абурун шерикриз тирди (*абуруз*

وَلِكُلِّ دَرَجَتٍ مِّمَّا عَمِلُوا وَمَا رَبُّكَ
بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٢﴾

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ يَشَاءُ يُدْهِبْكُمْ
وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ كَمَا
أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَةِ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿١٣٣﴾

إِنْ مَا تُوْعَدُونَ لَاتٍ وَمَا أَنْتُمْ
بِمُعْجِزِينَ ﴿١٣٤﴾

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي
عَامِلٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ
عَقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣٥﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ
نَصِيبًا فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ بِرَعْمِهِمْ وَهَذَا
لِشُرَكَائِنَا فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ
إِلَى اللَّهِ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَى
شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٦﴾

тайинарनावай пай) - ам Аллагъдин (паюнив) агакъзавач, ва Аллагъдиз тирди (*талукъарनावай пай*) ам абурун шерикрив (*абурун паюнив*) агакъзава. Гъикъван писди я абуру къабулзавай къарарар (*лап чІуруди я абуру къетІнавай кар*)!

137. Гъа икІ (*шейтІанди муширикъриз бегъеррикай ва маларикай Аллагъдиз пай тайинарун хъсан яз къалурайвал*) - гзафбуруз муширикърикай абурун шерикри чпин аялар яна къин (*шейтІанри муширикъриз кесиб хъуналди кичІерар гуз а кар*) хъсан яз къалурна, абур (*ахътин бубаяр са гъакъни авачиз инсан къинин гунагъ авуналди*) «телефвилиз» вегъин патал, ва абуруз абурун дин(-дин *кпар*) какадарун патал. Ва эгер Аллагъдиз кІан хъанайтІа (абуру) а кар ийидачир (*амма Ада а кар къисмет- къадарна Адаз абурун асивал ва абуруз пис эхир жедайди чизвайвилай*) - (*амма*) тур вуна абур (*эй, Пайгъамбар*) ва абуру къундармиш ийизвай (таб) крарни (*элкъуьгъ вун абурукай*)!

138. Ва абуру (*мушикри*) лагъана: «И малар (*мал-къара, девеяр*) ва цанвай никІер (*къацарин ва тарарин бегъерар*) къадагъа я; абур анжах чаз кІан хъайибуру дадмишда», - чпин «(гъакІан) фикирралди» (*буш тестикъаруналди*). Ва (*мушикърри гъакІни лагъана*: и) малар (гъайванар: *девеяр*)

وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتَلَ
أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاءَهُمْ لِيَزْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا
عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ
فَذَرَهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٧﴾

وَقَالُوا هَذِهِ أَنْعَمَ وَحَرَّتْ جِبْرٌ
لَّا يَظَعْمَهَا إِلَّا مَن نَّشَاءُ بِرِزْعِهِمْ
وَأَنْعَمَ حَرَمَتْ ظُهُورُهَا وَأَنْعَمَ لَّا
يَذْكُرُونَ أَسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِ
سَيَجْزِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٨﴾

- абурун далуяр ғыарамнава (акбахуниз, пар тухуниз), ва (ава) малар (ғыайванар: *девеяр*)
 - абурал (абуру *тукІвадайла*)
 Аллаѓаѓдин тІвар кызвач, - Адал таб кьундармишиз (*Аллаѓаѓдал таб вегьез*). (Ахпа) Ада абуроз эвез (*жаза*) хгуда, абуру авур кьундармишунриз (*тапарриз*) килигна!

139. Ва абуру (*муширикри*) лаѓана: «И маларин руфунра авайди (*и ғыайванрни хазвай балаяр*), - чи итимриз ихтияр ава (*са ғыабуроз талукъ я*) ва ғыарам я чи папариз». Ва эгер ам кьенвайди (*чан алачирди*) яз хьайитѓа, - абур (*вири*) ана (*ам тІуьнин карда*) иштиракчияр я. (Гележегда) Ада абуроз абуру гайи сифетрин (*лагьай ғыаларин*) эвез (*жаза*) хгуда. Ґыакьикьатда, Ам - гзаф камаллуди, вири чидайди я!

140. (Дугьриданни) зиянвал хьанва (чпи) чпин аялар яна кьейибуруз (еке) сефигьвал яз (*ва*) са чирвални авачиз, ва чпиз Аллаѓаѓди (*ризкьи яз*) пай ганвай затѓар (*бязи ғыайванар*) ғыарам авурбуруз - Аллаѓаѓдал таб кьундармишиз (*таб вегьез*). Дугьриданни (абур) яѓѓалмишвиле ғыатна ва тушир абур дуьз рекье авайбур!

141. Ва (са) Ам я - (даяхар кваз *чиликай*) хкажनावай (*цпипцІрин баѓѓлар*) ва хкаж тавунвай бустанар арадал ғыанвайди, ва хумравдин тарар, ва (*цанвай*) кьацар -(чпини)

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ
 لِّذُكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلَيْنَا آزْوَاجِنَا وَإِن
 يَكُن مَّيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءَ سَيَجْزِيهِمْ
 وَصَفَهُمْ إِنَّهُ وَحَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٣٩﴾

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا
 بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ
 أُفْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا
 مُهْتَدِينَ ﴿١٤٠﴾

* وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَّعْرُوشَاتٍ
 وَغَيْرِ مَّعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ
 مُخْتَلِفًا أَكْلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَانَ

ѓар жуьредин «недай затѓар» (беѓер) гъизвай, ва зейтунар (зейтундин тарар) ва анарар (анаррин тарар, вичин емишар) ухшар авай (шикилдиз) ва ухшар авачир (тѓямдиз). Неъ (куьне) адан емишриќай (абуру) емиш гъайила, ва ам (беѓер) кѓватѓ хъувур юќѓуз (чѓавуз) адан гъакъи (закат) це. Ва исраф (къадардилай артух авун, вара-зара авун) ийимир куьне, гъакъикъатда, Адаз исраф-даибур кѓандач!

142. (Ва яратмишна Ада) маларикай (кѓвалин гъайванар: девеяр, калер, хпер, џегъер) пар ялдаибурни (еке девеяр), ва «фаршан»-тирбурни (маса крар патал тирбурни: туќѓуна недаибур, гъвечѓибур...). Неъ (куьне) квез Аллагъди (ризкъи яз) пай ганвай затѓарикай (а кѓвалин гъайванрикай), ва табиќ жемир (куьн, Аллагъди гъалалнавай шейэр гъарам ийиз) шейтѓандин камариз! Гъакъикъатда, ам - квез ачух душман я!

143. (Яратмишна Ада квез а гъайванар) муъжуьд жуьре (жуьтер яз): хперикай - квед (эркек-диши), ва џегъерикай - квед (эркек-диши). Лагъ: «А кве эркекар (хперин ва џегъерин) Ада гъарамнавани я (тахъайтѓа) а кве дишибур, ва я а кведбурунни дишибурун руфунра («аялрин кѓвалера») авайбур?! Хабар це куьне заз чирвилелди, эгер куьн гъахъбур ятѓа».

مُتَشَبِّهًا وَعَبِيرٌ مُتَشَبِّهٌ كُلُّوا مِنْ ثَمَرِهِ
إِذَا أَثْمَرَ وَعَاتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا
تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٤٢﴾

وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمَلَةٌ وَفَرَسًا كُلُّوا مِمَّا
رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ
الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿١٤٣﴾

ثَمَنِيَّةً أَرْوَجُ مِنَ الصَّانِ أَتْنَبِ وَمِنَ
الْمَعْرِ أَتْنَبِ قُلْ أَلَدَّ كَرِينَ حَرَمَ أَمْ
الْأَتْنَبِينَ أَمَا أَشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ
الْأَتْنَبِينَ تَبْتُونِي بِعِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿١٤٣﴾

144. Ва (гьакІни Ада халкънава куьн патал) девейрикайни - кьвед (эркек- диши), ва калерикайни - кьвед (эркек- диши). Лагь: «Ада а кьве эркекар гьарамнавани ва я а кьве дишибур, ва я а кьведбурунни дишибурун руфунра («аялрин кІвалера») авайбур (шарагар)?! (и аятди 5-сурадин 106- аятда кьалурнавай гьайванар мушрикьри чпиз кьадагьа авун чІуру кар тирди тестиькарзава). Я тахбайтІа куьн (эй, мушрикьар) шагьидар тирни (чкадал алайни) Аллагьди кьез и кар (а гьайванар кьадагьа авун) буюрмишдайла?!» Бес, вуж я мадни зулумкарди вичи Аллагьдин гьакьиндай таб кьундармиш ийизвайдалай (вичи Аллагьдикай тапарар тувьІуьрзавайдалай) - инсанар (Дуьз рекьикай) ягьалмишвиле ттун патал, са чирвални авачиз?! Гьакьикъатда, Аллагьди зулумкар ксар дуьз рекьиз гьидач!

145. Лагь (вуна эй, Пайгьамбар): «Заз (Аллагьди) раькурнавай (инандирмишнавай) «вагьй»-да жагьизвач заз недайдаз недай шеь гьарамнаваз (куьне кьадагьа я лугьузвай шейэрикайни), - (эгер ам) тушиз хьайитІа: гиликънавайди (шариатдин кьайдадалди тукІун тавуна чан акъатнавайди), (тукІурла) авахьай (экьичай) иви, вакІан як - (бес), гьакьикъатда, ам (вири) мурдар затІ я, - ва я (эгер а гьайван тукІун тушиз хьайитІа) - фасикьвал авун (Аллагьдиз муьтІуьгьсузвалун) Аллагьдилаь гьейри (масадан) тІварцІел

وَمِنَ الْأَيْلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ
قُلْ ءَأَلَدُّ كَرِينٍ حَرَمٌ أَمْ الْأُنثَيْنِ أَمْ
أَسْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيْنِ أَمْ
كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصَلَكُمُ اللَّهُ بِهِدًا
فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ
كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ اللَّهَ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٤﴾

قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى
طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً
أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ فَإِنَّهُ
رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهْلٍ لِّغَيْرِ اللَّهِ بِهِ
فَمَنْ أَضَلُّ مِنْ غَيْرِ بَاطِلٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ
رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٥﴾

туќлунвайди яз. Ва вуж мажбур хъанатѓа (*ахътинди нез пис каша гъатнаваз- кын тавун патал*) - (вич) зулумзавайди тушиз ва сергъятрилай элячІзавайди тушиз (*герекдалай артухди тenez*), - бес, гъакъикъатда, ви Рабби - (ѓзаф) багъишламишдайди, (ѓзаф) регъимлуди я!

146. Ва (хабар це вуна *эй, Пайгъамбар а мушикриз*) Чна чувудрин-дин гвайбуруз гъарамна (*гъайванрикай ва кзушарикай*) гъар са (хилериз пай тушиз сад тир) кек алайбур (*деве, къаз, девекъуш*), ва калерикайни хперикай Чна абуруз гъарамна абурун къведбурунни пи (*маѳ*), анжах абурун къведбурунни юкъван тарал алай, къенерик (*ратарик*) квай ва кІарабрик ккІанвайди квачиз. Ам (*а шейэр абуруз гъарам авун*) Чна абуруз ахътин эвез (*жаза*) ганай абурун зулумдиз (*авур чІуру крариз*) килигна: ва гъакъикъатда, Чун керчек я (*Чна дуьз лугъузва*)!

147. Ва эгер абуру (*мушикри, чувудри*) вун таб яз къртѓа, (бес, жува) лагъ: «Куь Рабби геѓенш регъимдин Саѓъиб я, ва тахсиркар (*гунагъкар*) ксарилай Адан жаза (*азаб*) алудиз жедай туш».

148. (Ахпа) чпи ширк авурбуру лугъуда: «Эгер Аллагъдиз кІан хъанайтѓа чна ширк ийидачир, ва чи бубайрини, ва чна са шейни гъарамни ийидачир». Гъа икІ (*ибуру вун -эй, Пайгъамбар - таб*

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُفْرٍ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُرُهُمَا أَوْ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ذَلِكَ جَزَيْنَهُمْ بِبِعْثِهِمْ وَإِنَّا لَصَدِيقُونَ ﴿١٤٦﴾

فَإِن كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبِّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٧﴾

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا

яз кьунвайвал)- абурулай вилик хьайибуруни таб яз кьунай (*расулар*), та абуру Чи (*патай тир*) жаза (*азаб*) дадмишна. Лагь (вуна *эй*, *Пайгьамбар абуруз*): «Авани квез са жуьредин кьванни (дуьз) чирвал (*куьне гьарам авунвай крарин, лугьуз тестикьарзавай гафарин гьакъиндай*) - куьне ам чаз винел акьуддайвал?! Куьн табий хьанва анжах гиманриз, ва куьне анжах «гьакІан кьатІунар» (*гиманар, тапарар*) кьундармишзава!»

149. Лагь (вуна *эй*, *Пайгьамбар абуруз*): «Бес, Аллагьдихь ава (зурбаз) чІалахъардай (*гьуьжеткардал гьалибвал кьачудай*) делил, - эгер Адаз кІан хьанайтІа, куьн вири Ада дуьз рекьел гьидай».

150. Лагь (вуна *эй*, *Пайгьамбар а мушрикриз*): «Гъваш (куьне) куь шагьидар чпи шагьидвал ийизвай гьакъикъатда Аллагьди им (*куьне гьарамнавайди*) гьарамнава лугьузвай!» Эгер абуру (*тапаррин*) шагьидвал авуртІа, (бес), вуна абурухь галаз шагьидвал ийимир (*абурун чІалахъ жемир, ва чир хухь ваз ам ачух таб тирди*). Ва табий жемир вун (чпи) Чи делилар (*аятар*) таб яз кьунвайбурун гьевесриз, ва чпи Ахиратдихь инанмишвал тийизвайбурун ва чпин Раббидихь галаз (масадбур *Адаз шерикар яз кьуна*) барамбар ийизвайбурун!

قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِّنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ
لَنَا إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا
تَخْرُصُونَ ﴿١٤٨﴾

قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَلِغَةُ فَلَوْ شَاءَ
لَهَدَيْكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٤٩﴾

قُلْ هَلْ مِمَّ شُهَدَاءَ كُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ
أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَذَا فَإِن شَهِدُوا
فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٠﴾

151. Лаѓ (вуна *эй*, *Пайѓамбар* *абуруз*): «Ша (куьн), за кЈелда куь Раббиди квез вуч гъарамнаватЈа». (Эмирнава Ада квез): куьне Адаз са шейни шерик гъун тавун; диде-бубайриз хъсанвал авун; ва рекъимир куьне куь аялар (кылел атанвай) кесибвиликай кичле хъана, - Чна гузва квез ризкыи (*рузи*) ва гъабурузни; ва алчач (*еке гунаѓ*) крарив мукъув жемир куьн - абурукай я ачухбурув я чинебанбурув; ва (яна) рекъимир куьне чан (*инсан*) Аллаѓди гъарамнавай - анжах гъахъ авай гъал квачиз (*къанлудилай къысас къахчуз яна кын, эвленмиш хъайдалай кьулухъ зина авур кас яна кын, ва муртадвал авур кас яна кын квачиз*). Ам (а крар) - квез буюрмишнава (*куь Раббиди*), белки куьне (*фикир- фаѓумна*) къатЈун!

152. Ва мукъув жемир куьн (*къамир*) етимдин малдив, - анжах мадни хъсан кар (*етимриз хийир*) авай гъал квачиз, та (ам) вичин тамам яшдихъ агакъдалди; ва тамамдиз алцума куьне киле (*уълчме*) ва терез адалатлувилелди. Чна чандин (*инсандин*) хиве твазвач (*са карни*) - адалай алакьдай кардилай гъейри. Ва куьне лугъудайла (*шаѓидвализ, хабар гуз, ва...*) адалатлувал ая (куьне) гъатта абур мукъва-кылияр яз хъайитЈани, ва Аллаѓдихъ галаз хъайи (*Адан шариятдиз муьтЈуьѓ жеда лаѓъай*) икърар тамамара (*беѓемдиз кылиз акъуда* куьне). Ам (*а крар*) - Ада квез буюрмишнава (*веси авуна*), белки куьне рикЈел гъин (*несигъат къачун*)!

* قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّيَ
عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا
وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا
أَوْلَادَكُمْ مِمَّنْ إِمْلَيْتُمْ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ
وِآيَاهُمْ وَلَا تَقْرُبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ
مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي
حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَٰلِكُمْ وَصَلَّيْتُ
بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾

وَلَا تَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ
أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ
وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَا تَكْلِفُ نَفْسًا
إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ
ذَا قُرْبَىٰ وَيَعْهَدُ اللَّهُ أَوْفُوا ذَٰلِكُمْ
وَصَلَّيْتُ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٢﴾

153. Ва (буюрмишнава Ада квез) бес, гьакъикъатда, им (Ислам) - Зи рехъ я дувъди яз; (бес), табий хъухъ гъадаз (*гъа рекъиз*), ва табий жемир (куън маса) рекъериз абуру куън Адан (*Дуъз*) рекъивай къакъудна (*гъа рекъериз*) ччара ийида. Ам (*Аллагъдин Дуъз рекъеваз фин*) - Ада квез буюрмишнава (*веси авунва*), квез (Адакай) кичӀе хъун патал (*Адан эмирар кылиз акъудиз ва къадагъайрикай яргъа жез*)!»

154. (*Лагъ вуна эй, Пайгъамбар а мушрикриз*): «Ахпани, Чун я багъишайди Мусадиз Ктаб тамамвал яз хъсанвалзавайдан (хъсанвилиз) (*диндарбурун диндарвилез адан уьмметдикай*), ва баян аз гъар са шейниз (*диндин крарикай*), ва (Дуъз рекин) регъбервал ва регъим яз (*абуруз*), - белки абуру (*Исраилан рухвайри*) чпин Раббидихъ галаз гуърушмиш хъунихъ (*дуъз*) инанмишвал ийин (*ва а кардиз амал ийин*)!»

155. Ва и Ктаб (*Къуръан*) - Чна ам (авудна) ракъурнава (*Муѓаммад пайгъамбардиз*), (ам) берекатлуди я - (гъавилай) табий хъухъ куън адаз ва кичӀе хъухъ (Аллагъдикай) - квез (Аллагъди) регъим ийидайвал (*адалди Адан азабдикай кхатдайвал ва савабни къазанмишдайвал*)!»

156. (*Чна и Ктаб авудна ракъурнава*) Куъне (*эй, кафирар арабрикай*) талагъун патал: «Ктаб (авудна) ракъурнай чалай вилик анжаж къве (еке) жемятдиз (*ягъудриз ва*

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ
وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن
سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّوْلُكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى
الَّذِي أَحْسَنَ وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ
وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ
يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٤﴾

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ
وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٥٥﴾

أَن تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابَ عَلَيَّ
طَائِفَتَيْنِ مِن قَبْلِنَا وَإِن كُنَّا عَن
دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ ﴿١٥٦﴾

насáрайриз), ва чун абурун «Келна чирунрикай» (*абурувай тарсар къачуникай*) гъафилвиле авай».

157. Ва я куьне (*эй, муширикъар*) талагъун патал: «Эгер чаз Ктаб (авудна) ракъурнайТIа чна дугъриданни абурулай мадни хъсандиз дуьз рехъ кыле тухудай (*чун мадни мягъкемдиз дуьз рекъел жедай*)». Бес, (ингъе) квез атанва (хъи) куь Раббидин патай ачух делил (*араб чIалал тир Къуръан*) ва (Дуьз рекъин) регъбервал ва регъим (*и уьмметдиз*)! Ва (*бес*), вуж я мадни зулумкарди вичи Аллагъдин делилар (аятар) таб яз къурдалай ва абурукай (патахъ) элкъвейдалай (*ва масадбур абурукай къакъудайдалай*)?! (Гележегда) эвез хгуда Чна чеб Чи делилрикай (аятрикай) (патахъ) элкъвейбуруз (*ва масадбур абурукай къакъудайбурузни*) лап пис (*къати*) азабдалди абур (патахъ) элкъуьниз (*ва масадбур абурукай къакъудуниз*) килигна!

158. Бес, абуру (*аятрикай патахъ элкъвенвайбуру*) чпин патав (*чан къахчудай*) малаикар атунилай ва я (*Къияматдин Юкъуз дуван атIуз*) ви Рабби атунилай, ва я ви Раббидин (*патай*) бязи лишанар (*Къияматдин Йикъан ишараяр*) атунилай гъейри маса кар гуьзлемишзавани?! Ви Раббидин (*патай*) бязи лишанар атай юкъуз менфят жедач чандиз адан имандикай (вичи) адалай вилик иман тагъай ва я (*менфят жедач чандиз*) вичин иманда

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أُنزِلَ عَلَيْنَا لَكُنْتُ
لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ
مِّن رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةً فَمَنْ أَظْلَمُ
مِمَّن كَذَبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَفَ عَنْهَا
سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا
سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ ﴿١٥٧﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَكَةُ
أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ
رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا
يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامِنْتَ
مِن قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا
قُلِ انْتظِرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾

(инанмишвал авур девирда) хийир къазанмиш тавур (иман гъана диндар амал тавур касдиз туба ийиз кІан хъайитІа - ам къабул жедач). Лагъ (вуна абуруз эй, Пайгъамбар): «Гуъзлемиша (куъне а крар атун), гъакъикъатда, чнани гуъзлемишда!»

159. Гъакъикъатда, чпи, чпин дин (дегишвилер ттуна) ччара (пай-пай) авуна ва (чеб) кІапІал-кІапІал хъайибур - вун (эй, Пайгъамбар) абурухъ галаз гъич сакІани алакъалу туш! Абурун кар (дуван) анжах Аллагъдив гва, ахпа хабар хгуда Ада абуруз чпи авур амалрикай (ва гъардаз вичин эвез хгуда)!
160. Вуж (Къияматдин Юкъуз) хъсан (диндар) кар гваз атайтІа, адаз гъам хътин цІудан саваб жеда, ва вуж пис (гунагъ) кар гваз атайтІа - адаз анжах гъам хътин садан эвез (жаза) гуда, ва абуруз зулум ийидач (артух жаза гана)!
161. Лагъ (вуна эй, Пайгъамбар а мушрикъриз): «Гъакъикъатда, зун зи Раббиди гъанва Дуъз рекъиз, (дуъньядин ва Ахиратдин) кар дуъз къайдада твадай дин яз, Ибрагъиман дин-ни яз гъаниф тир (муъкуъ вири дин-ар туна Аллагъ сад тирди тестикъарзавай диндихъ ян ганвай). Ва тушир ам (Ибрагъим пайгъамбар) мушрикърикай!
162. Лагъ (вуна эй, Пайгъамбар а мушрикъриз): «Гъакъикъатда, зи капІ(-ар) ва (за ийизвай) зи къурбанд(-ар), ва зи уьмуър ва зи

إِنَّ الَّذِينَ فَرَقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا
لَسْتُ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى
اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٥٩﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَلِهَا
وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا
مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٠﴾

قُلْ إِنِّي هَدَيْتَنِي رَبِّيَ إِلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيمًا مِثْلَهُ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٦١﴾

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي
لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾

кыникъ талукънава Аллағдыз -
алемрин Раббидиз,

163. Авач Адаз шерикар (*авач Адаз барамбарди я Адан илэгъивиле, я Адан раббивиле, я Адан тIварара ва сифетра*), ва а кар (*тавғид кыиле тухун*) заз эмирнава, ва зун сад лағъайди я мусурманрикай (*Аллағдыз муьтIуьгъ хъанвайбурукай и уьмметдикай*)».
164. Лағъ (вуна эй, *Пайгъамбар а мушрикриз*): «Бес, за (масад) Аллағдылай гъейри тIалабдани рабби (*илэгъи*) яз - вични Ам вири шейэрин Рабби тирла?! Ва гъар са чанди (*гунагъ, писвал*) къазанмишзава анжах вичиз акси яз. Ва (са) «пар ялзавай (чандини)» масадан (*маса чандин гунагърин*) пар ялдач. Ахпа, куь Раббидин патав я куь хтун, ва Ада квез куь арада (фикиррин) чаравилер хъайи крарикай хабар хгуда (*диндин крапа*)».
165. Ва (са) Ам я - квекай «сада садалай гуьгъуьниз (*са несилди муькуьдан*) чка къадайбур» авунвайди чилел, ва (Ада) квекай садбур муькуьбурулай дережайриз хкажнава - Ада куьн ахтармишун (*имтигъан авун*) патал (Ада) квез ганвайдан (*няметрин*) гъакъиндай (*квекай Адаз шукур ийидайди ва тийидайди винел акъатун патал*). Гъакъикъатда, ви Рабби жазадиз йигинди (*жаза фад гудайди*) я, ва гъакъикъатда, Ам - (гзаф) багъишламишдайди, (гзаф) регъимлуди я!

لَا شَرِيكَ لَّهُ ۖ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ
الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾

قُلْ أَغْيَرَ اللَّهُ بِنِعْمَةِ رَبِّيَ وَهُوَ رَبُّ كُلِّ
شَيْءٍ ۖ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا
عَلَيْهَا ۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ ثُمَّ
إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا
كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٤﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ
وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ
لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُم ۗ إِنَّ رَبَّكَ
سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَعَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٥﴾

سُورَةُ الْأَعْرَافِ

7 - Сура: «аль-Ағраф»
(Цлан кылер (син))

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагдын тІварцІелди!

1. Алиф, лям, мім, сód.
2. (И) Ктаб ваз (авудна) рақұрнава (ви Раббидин патай), - (гъавиляй) къуй ви рикІе адан патахъай дарвал (шак) тахъурай, - вуна адалди игътиятвал авунин хабар гун патал ва «рикІел гъун» (несигъат) яз муъминриз.
3. Табий хухъ (куьн) (эй, инсанар) квез куь Раббидин патай (авудна) рақұрнавай шейэриз (Къуръандиз ва Суннатдиз), ва Адалай гъейри (маса) архайриз (агъайриз, гъуцариз) табий жемир (куьн). (Ва гъикъван) тІмил рикІел гъизва (ибрет къачузва куьне)!
4. Ва гъикъван (гзаф) хуьрер (абурун агъалияр) Чна тергнай - (ва) атана абурал Чи (патай) еке гуж (азаб) йифен вахтунда (абур ксанвайла), ва я абур нисиниз ял ягъиз ксанвайла.
5. Ва абурун дуьа (ялвар) хъанай - абурал Чи (патай) еке гуж (азаб) атай чІавуз - анжах: «Гъакъикъатда, чун зулумқарар тир!» - лугъун.
6. Ва гъакъикъатда, (гъар гъикІ хъайитІани) Чна хабар хкъада (расулар) нин патав рақұрнавайтІа

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْمَصِّ ①

كَتَبْنَا أَنْزِلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي
صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ لِتُنذِرَ بِهِ وَذَكَرَى
لِلْمُؤْمِنِينَ ②

اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ
وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا
تَذَكَّرُونَ ③

وَكَمْ مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَهَا بِأَسَنَّا
بَيِّنَاتٍ أَوْ هُمْ قَائِلُونَ ④

فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بِأَسَنَّا
إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ⑤

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ
الْمُرْسَلِينَ ⑥

гъабурувайни (*гъар са уьмметдивай, халкъдивай*), ва гъакъикъатда, хабар хкъада Чна ракъурнавай илчийривайни (*расулривайни - гъикI абуру дин агакъарнатIа, ва вуч жаваб абуруз абурун халкъари ганатIа*).

7. Ва гъакъикъатда, Чна абуруз чирвилелди ахъайда (*вири инсанриз чпи авур амалрикай Чаз чирвал аваз хабар хгуда*); ва гъич хъаначир Чун - авачиз (*абурухъ галачиз - Чаз абурун вири гъаларикай чизвай, виридакай хабар авай!*)

8. Ва (*инсанрин крар алцумдай*) терезар жеда а Юкъуз - гъахъ (*адалатлувал*): ва нин (*хъсан крарин*) терездин хел залан хъайитIа, - гъабур я агалкъунар хъайибур,

9. Ва нин терезар къезил хъайитIа (*пис крар гзаф хъана*), - абур чпи чеб зиянвиле ттурбур я Чи делилрин (*аятрин*) гъакъиндай зулум (*инкар*) авуниз килигна (*чпи чеб квадарайбур, Пайгъамбарди гваз атанвай гъахъдикай менфят къачун тавуна - ширк, куфр авуна чпи чеб гъалаквиллиз, азабдиз вегъейбур я*).

10. Ва гъакъикъатда, Чна квез (*эй, инсанар*) чилел мумкинвилер гана, ва Чна квез анал яшайишдин такъатар авуна, - лап тIимилди я куьне ийизвай шукур!

11. Ва гъакъикъатда, Чна куьн (*куь асул: куь ата-буба Адам*) халкъна, ахпа Чна квез (*куь асул- Адамаз*) суьрет (*къамат*) гана, ахпа Чна малаикриз лагъана: «Сажда (*икрам*) ая куьне Адамаз!». Ва абуру икрам (*сажда*)

فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِم بِعِلْمٍ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ ﴿٧﴾

وَالْوَزْنَ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨﴾

وَمَنْ حَقَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ حَسِرُوا أَنفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعْيِشًا قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿١٠﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُن مِّنَ السَّاجِدِينَ ﴿١١﴾

авунай, са иблисдилай гъейри, ам икрам авурбурукай хъанач.

12. Ада (*Аллагъди*) лагъана: «Куь ваз манийвална (вуна) икрам тийиз (*куь акъвазарна вун икрам авуникай*) - За ваз эмир авурла?» Ада лагъана: «Зун адалай хъсан (*артух*) я: Вуна зун цлукай халкъна, ва ам Вуна халкънава ччепедикай».

13. Ада (*Аллагъди*) лагъана: «ЭвичІ анай (*ават хъухъ а Женнетдай*); (гъич) виже къведач вуна ана такабурлувал авун, ва (*бес*) экъечІ (*квахъ*), гъакъикъатда, вун агъузвилевайбурукай (*алчавал хъанвайбурукай*) я!»

14. Ада (*иблисди вичин умуд атІайла Аллагъдин регъимдикай*) лагъана: «Муьгълет це (Вуна) заз, абурал чан хкидай йикъалди (*за абурукай жери къванбур рекъай акъудда*)».

15. Ада (*Аллагъди*) лагъана: «Гъакъикъатда, вун (*За*) муьгълет ганвайбурукай я (*чпис За муьгълет гун виликдай За къисмет-къадарнавайбурукай я - та малаикди Къаргъудиз сифте сефер уф гудалди ва вири махлукар рекъида*)».

16. Ада (*иблисди*) лагъана: «Вуна зун ягъалмишвиле турвилай, дугъриданни зун ацукъда абур патал тир Ви Дуьз рекъел (*абуруз аксивализ, рекъелай алудиз*).

17. Ахпа, дугъриданни, зун абурун патав къведа абурун виликайни, абурун къулухъайни, абурун эрчи патарихъайни, ва абурун чапла патарихъайни, ва жагъидач Ваз абурун чІехи пай шукурлубур яз».

قَالَ مَا مَنَّكَ إِلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ
قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَّارٍ
وَحَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿١٢﴾

قَالَ فَأَهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ
أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ
الصَّٰغِرِينَ ﴿١٣﴾

قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤﴾

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ﴿١٥﴾

قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ
صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١٦﴾

ثُمَّ لَآتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ
خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَنِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ
وَلَا يَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ﴿١٧﴾

18. Ада (*Аллагъди*) лагъана: «ЭкъечІ анай нифретлуди (*айиб алайди*) яз, чукурнавайди яз! Дугъриданни, ваз табий хъайибур абурукай, - За, гъакъикъатда, квелди вирибуралди Жегъеннем ацІурда!»
19. «Ва эй, Адам! Яшамиш хъухъ вунни ви паб Женнетда, ва неъ (куъне къведани) квез кІанивал (*гъына ва мус кІандатІани*) амма и тарцив мукъув жемир (*адан емишрикай немир*), бес, (*нагагъ куъне а кар авуртІа*) куън (къведни) зулумкаррикай жеда!»
20. Ва (*бес*) «чІуру фикир кушкушна» абуруз (къведазни) шейтІанди - винел (*ачухдал*) акъудун патал абуруз (къведаз) абурукай чуънухнавайди чпин «авратрикай» (*айиб чкаяр къециларун патал*), ва лагъана: «Куъ Раббиди квез (къведаз) и тар анжах квекай (къведакайни) малаикар тахъун патал ва я куън (къведни) даимбур тахъун патал къадагъа авунвайди я».
21. Ва еке кинер къуна ада (Аллагъдал) абуруз (къведаз): «Гъакъикъатда, зун квез (къведазни) - хъсан несигъат гузвайбурукай я».
22. Ва гъалдарна ада абур къведни (*а кардал*) алдатмишвилелди. Ва абуру (къведа) а тарцикай дад акурла - абуруз (къведаз) чпин авратар ачух хъана, ва абуру (къведа) чпел женнетдин (*тарарин*) пешер алкІуриз башламишна. Ва абурун Раббиди абуруз (къведаз) эверна: «Бес, За квез (къведаз) а тар

قَالَ أخرجَ مِنْهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا لَمَنْ
تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿١٨﴾

وَيَتَادَمُ أَسْكُنُ أَنْتَ وَرَوْجُكَ الْجَنَّةَ
فَكَلَّا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ
الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

فَوَسَّسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا
وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْءَاتِهِمَا وَقَالَ مَا
نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ
إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَتَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ
الْخَالِدِينَ ﴿٢٠﴾

وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢١﴾

فَدَلَّهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ
بَدَتْ لَهُمَا سَوْءَاتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ
عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا
رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَ الشَّجَرَةِ
وَأَقُلْ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ
مُبِينٌ ﴿٢٢﴾

къадагъа авуначирни ва (За) квез (къведазни) гъакъикъатда, шейтІан квез (къведаз) - ачух душман я, лагъаначирни?»

23. Абуру (къведани) лагъана: «Чи Рабби! Чна чаз зулум авуна, ва эгер Вуна чаз багъишламиш тавуртІа ва чаз регъим тавуртІа, чун гъакъикъатда, зиян хъайибурукай жеда».

24. Ада (*Аллагъди*) лагъана: «ЭвичІ (*ават хъухъ*) куьн (*чилел*), куьн сад садаз душманар жеда! Ва квез чилел «амукъдай (*акъваздай*) чка» ва няметар ишлемишдай мумкинвал (*фана дуьньядин уьмуьр*) жеда та тайин тир вахтуналди».

25. Ада (*Аллагъди*) лагъана (*Адамаз ва Гъавва-диз ва несилризни*): «Гъана (*чилел*) куьн яшамиш жеда (*куьне уьмуьр акъудда*), ва гъана куьн рекъинни ийида ва гъанай куьн ахкъудни хъийида (*чан хкана - Къияматдин Юкъуз*)».

26. Эй, Адаман рухваря (*несилар*)! Дугъриданни Чна квез авуднава (*авунва*) либасар (*парталар*) куь авратар (*айиб чкаяр, гъаяяр*) кІевирдай, ва безетмишдайбурни (*зинет патал алуқІдайбурни*). Амма «(Аллагъдикай) кичІевилин либас» - гъам я лапни хийирлуди! Ам (*а няметар гун*) - Аллагъдин делилрикай я (*Ам - виридан Рабби тирди, Ам - Сад тирди, Ам - Вичин лукІар патал гзаф регъимлу тирди къалурзавай*) - абуру рикІел гъун (*ва шукур авун*) патал!

قَالَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا
وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾

قَالَ أَهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ
وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَى
حِينٍ ﴿٢٤﴾

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا
تُخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾

يَبْنَیْ عَادَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا
يُؤَارِي سَوْءَاتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ
الْتَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ
اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٦﴾

27. Эй, Адаман рухвар (несилар)!
Къуй куън шейтанди фитнеда
твадайвал (*алдатмишарна
рекьяй акъуд*) тавурай (гъич, яни
гъич табиий жемир адаз), ада куъ
ата-бубаяр (*куъ буба Адам ва
куъ диде Ѓавва́ алдатмишарна*)
Женнетдай акъудайвал, абурулай
(къведалайни) абурун (*вичелди
Аллагъди абур къведни Клевнавай*)
либасар алудиз - абуруз чпин
авратар (ачухдал) къалурун патал.
Гъакъикъатда, адаз (*шейтандиз*)
ва адан жинсдиз куън аквазва
- квез абур (санани) такваз.
Гъакъикъатда, Чна - шейтандар
архаяр (*куъмекчияр, дустар*) яз
авунва иман тигъизвайбуруз!
28. Ва (абуру яни *кафирри*) алчах (*чируу*)
кар авурла, абуру лугъзува: «Чаз
чи бубаяр а кардал алаз жагъана,
ва Аллагъди чаз а кар эмирнава».
Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*):
«Гъакъикъатда, Аллагъди (гъич)
эмирзавач алчах (*чируу*) крар авун!
Бес, куъне Аллагъдикай квез
чин тийизвай крар лугъзвани
(*къундармишзавани*)?!»
29. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар
а мушикриз*): «Зи Раббиди
адалатлувал эмирнава. Ва
(*эмирнава Ада квез*), бес, элкъуъра
куъне дуъздиз куъ чинар (*са Адахъ*)
гъар са «ибадатдин чкада», ва
Адаз дуъа (*ялварар*) (*ва ибадат*)
ая- михъиз (*ихласдиз*) Адаз дин
талукъарна. ГъикІ Ада куън сифте
арадал гъанатІа - гъакІ куън (*Адан
патав*) (элкъвена) хквенни ийида!»

يَبْتِيْ عَادَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمْ الشَّيْطٰنُ كَمَا
اَخْرَجَ اٰبُوَيْكُمْ مِّنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا
لِيَّاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْءَٰنَهُمَا اِنَّهٗ يَرٰكُمْ
هُوَ وَقَبِيْلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ
اِنَّا جَعَلْنَا الشَّيْطٰنِ اَوْلِيَّاءَ لِلَّذِيْنَ
لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٢٧﴾

وَإِذَا فَعَلُوا فَحْشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا
ءَابَاءَنَا وَاللّٰهُ أَمَرَنَا بِهَا قُلْ إِنَّ اللّٰهَ
لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَآءِ أَتَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

قُلْ أَمَرَ رَبِّيْ بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا
وُجُوْهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوْهُ
مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ كَمَا بَدَأَكُمْ
تَعُوْدُونَ ﴿٢٩﴾

30. (Адан лукІарикай) Са десте Ада дуъз рекъел гъана, ва (муъкуъ) десте - (чи Дуъз рехъ къабул тавуна) абурал ягъалмишвал тестикъ хъана. Гъакъикъатда, абуру шейтІанар архаяр (ва куъмекчияр) яз къуна Аллагъ туна, ва абуру чеб дуъз рекъевайбур яз гъисабзава!

31. Эй, Адаман рухваяр (*несилар*)! Зинет гъалда хъухъ куън гъар са мискІин (*капІ*) патал (*михъивал ая, хъсан парталар алукІ ва безетмиш хъухъ куън гъар капІ ийидайла*); ва неъ куъне ва хъухъ ва исраф (*къадардилай артух, вара-зара авун*) ийимир куъне, гъакъикъатда, Адаз исраф-дайбур кІандач!

32. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар а авам мушрикриз*): «Ни гъарамнава Аллагъдин (*патай тир*) зинетар (*безетмишдай затІар: иер парталар...*) Вичин лукІар патал авунвай (*халкънавай*), ва хуш (*гъалал*) ризкъиярни?! Лагъ: «Абур (*а зинетар, хуш тІуънар*) - иман гъанвайбур патал я и дуъньядин уъмуърда (*ва кафирри а карда иштиракзаватІани*), ва къетІендиз (*анжах*) гъабуруз - Къияматдин Юкъуз». Гъа икІ - Чна делилар баян гуз ачухарзава чирвал авай ксар патал!

33. Лагъ: «Зи Раббиди (дугъриданни) гъарамнава, анжах: алчах (*чІуру*) крар абурукай ачухбурни ва чинебанбурни, (*ва гъарамнава*) гунагъар, ва (масадаз) зулум (*писвал*) авун са гъакъни авачиз, ва (*гъарамнава Ада*) куъне Аллагъдиз шерик гъун (*Адахъ галаз масадаз*

فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ
إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٣٠﴾

* يَبَيِّنِي ۚ ءَادَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ
مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ
لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ
لِعِبَادِهِ ۖ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ
لِلَّذِينَ ءَامَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً
يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ
لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ
مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ ۖ وَأَلْبَانًا مُّغَيَّرَ
الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ
بِهِ ۖ سُلْطَنًا ۖ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا
لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

ибадат авун) вичин гьакъиндай Ада са делилни (авудна) ракъур тавунвай (*Аллагъди квез куь гъуцар илагъияр я лагъанвач, ва Ада квез абуруз ибадат ая лагъана эмирнавач*), ва (*гьакІни гьарамнава*) куьне Аллагъдикай квез чин тийижир кар лугъун (*Адал таб кар вегъин*)».

34. Ва гьар са уьмметдиз - (вичин *жазадин*) вяде ава (*куфр авур, расулар таб яз кьур гьар са жемьатдиз тайинарнай вичин муьгьлет ава*). Ва абурун вяде (*жазадин вахт*) атайла, абуру (адакай) са тІимил вахт къванни геж ийидач (*абуруз муьгьлет хгудач*), ва абурувай (ам) вилик ийизни (*я адалай вилик физни*) жедач».

35. Эй, Адаман рухваяр (*несилар*)! Эгер куь пагав (*Зи*) расулар атайтІа (*чебни*) квекай (*инсанрикай*) тир, квез Зи делилар ахъайиз (*аятар кІелиз*) - бес, ни квекай (Аллагъдикай) кичІевал авуртІа ва (вичин амал) дуьзди (*диндарди*) авуртІа, - жедач абурун винел кичІ (*Къбияматдин Юкъуз*) ва жедач абуруз пашманвални (*и дуьньяда гъилия са кар ахъайна лугъуз*)!

36. Ва чпи, Чи делилар (*аятар*) таб яз кьурбур ва абурун гьакъиндай такабурлувал авурбур (*къабул тийиз*) - ахътинбур ЦІун эгълияр жеда, абур ана даимдиз амуькда.

37. Ва вуж я мадни зулумкарди вичи Аллагъдикай тапарар кьундармишайдалай ва я

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ
لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٥﴾

يَبَيِّنِي ۖ أَدَمَ إِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ
يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ ۖ فَأْتِيَنِي فَمَنْ آتَىٰ
وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ﴿٣٦﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿٣٧﴾

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۖ أُولَٰئِكَ يَتَنَاهَهُمُ

Адан аятар таб яз кърдалай?!
 Ахьтинбур - абурув агакьда чпин
 несиб (*най*), Ктабда (*Лавгьу- ль-
 Магьфузда*) кьалурнавайдакай.
 Та абурун патав (абурун) чан
 кьачуз Чи векилар (*чан кьахчудай
 малашкар*) атайла, абуру
 (*малашкри*) лугьуда: «Гынава
 куьне Аллагьдилай гьейри
 (Тлалабунариз) эверайбур (*куьне
 ибадат авур гьуцар*)?» Абуру
 лугьуда: «Квахь хьана (*кьакъатна*)
 абур чакай!», ва (а Чавуз) абуру
 гьакьикъатда, чеб (*дуйньяда*)
 кафирар тир лагьана чпел (*чпиз
 акси тир*) шагьидвалда.

38. Ада (*Аллагьди*) лугьуда (*мушикриз*):
 «Гьахь (куьн) квелай вилик
 хьайи (*куьн хьтин кафирар хьайи*)
 джинрин ва инсанрин уьмметрихь
 галаз Цуз (*Жегьеннемдиз*). Гьар
 сефер (аниз) са уьммет гьахьайла,
 ада лянетламишда вичиз ухшарди
 (*вилик хьайи кафир уьммет чеб
 гьабурун гуьгьуьнай фейивилляй
 ягьалмишвиле гьатай*). Та абур ана
 вири сад-садав агакьайла (*санал
 KvatI хьайила*), абурун (*гьар са
 уьмметдикай*) эхирда (*башчийри
 гуьгьуьна*) хьайибуру абурун эвелда
 (*вилик- кылик*) хьайибурукай
 лугьуда: «Чи Рабби! Гьа ибур я чун
 ягьалмишвиле турбур (*гьахьдикай*),
 (*гьавилляй*, Вуна) абуруз (са шумуд
 сефер) артухара Цун азаб». Ада
 лугьуда: «Гьардаз (*квекайни ва
 абурукайни*) (са шумуд сефер)
 артухарнавай жеда, - амма квез
 чизвач (*гьардаз вуч азаб жедатIа*)!»

تَصِيْبُهُمْ مِّنَ الْكِتَابِ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ
 رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْنَهُمْ قَالُوا أَيْنَ مَا كُنْتُمْ
 تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا
 عَنَّا وَشَهِدُوا عَلَيْنَا أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا
 كَافِرِينَ ﴿٢٧﴾

قَالَ أَدْخُلُوا فِي أَمْرٍ قَدْ خَلَتْ مِن
 قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالإِنسِ فِي النَّارِ
 كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ أُخْتَهَا حَتَّىٰ
 إِذَا آذَرُكُوا فِيهَا جَمِيعًا قَالَتْ أُخْرِنَهُمْ
 لِأَوْلَانَهُمْ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَتَاتِنَهُمْ
 عَذَابًا ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ قَالَ لِكُلِّ
 ضِعْفٍ وَلَكِن لَّا تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

39. Ва абурун эвелда (*вилик- кылик*) хъайибуру абурун эхирда (*башчийрин гуьгьуьна*) хъайибуруз лугьуда: «Квез са артухвални (*къетІенвални*) авач чалай. (Гъавиляй), дадмиша (гила) куьне азаб куьне къазанмиш авурдаз (*гунагъриз*) килигна!»
40. Гъакъикъатда, чпи Чи делилар (аятар) таб яз къурбур ва абурун гъакъиндай такабурувал авурбур (*къабул тийиз*) - абуроз (*абурун авур амалриз ва абурун руьгъериз*) цавун варар (гъич) ахъа жедач, ва (гъич) гъахъдач (*ракъурдач*) абур Женнетдиз - та рагунин тІеквендиз деве гъахъдалди (*жедай кар туш ам гъич са чІавузни*)! Гъа икІ - Чна гунагъкарриз эвез (*тахсиркарриз жаза*) гузва!
41. Абуруз Жегъеннемдикай «эКІянавай мес» жеда, ва абурун винелни (цІукай тир) «винел вегъедайбур (*КІевдай яргъанар*)». Гъа икІ - Чна зулумкарриз эвез (*жаза*) гузва!
42. Ва чпи иман гъана ва диндар амал авурбур - Чна чандин (*инсандин*) хиве анжах адавай алакъдай кар твазва - абур Женнетдин эгълияр жеда, абур ана даим амукъда.
43. - Ва акъудна Чна абурун (*Женнет-эгълийрин*) хурара авай ажугъ (*такІанвал*), абурун агъадихъай вацІар авахъиз жеда. - Ва абур лугьуда: «(Вири) гъамд (*шукур*) хъуй Аллагъдиз, чун ин кардал рекъе тур (*Женнетдин рекъяй фидайвал авур*)! Ва эгер Аллагъди чун дуьз рекъе ттуначиртІа, чун

وَقَالَتْ أُولَئِهِمْ لِأَخْرَجْتُهُمْ مِمَّا كَانُوا لَكُمْ
عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ فَذَوْقُوا الْعَذَابَ بِمَا
كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٣٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا
عَنْهَا لَا يَفْتَحُ لَهُمُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ
وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلْبِغَ الْجَمَلُ
فِي سِمِّ الْحِيَاطِ وَكَذَلِكَ نُجَزِي
الْمُجْرِمِينَ ﴿٤٠﴾

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ
غَوَاشٍ وَكَذَلِكَ نُجَزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا أُولَئِكَ
أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٢﴾

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلِيٍّ يُجْرَى
مِنْ تَحْتِهِمْ أَنْ نَزَّلُوا الْحَدِيدَ لِلهِ
الَّذِي هَدَيْنَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ
لَوْلَا أَنْ هَدَيْنَا اللهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ
رَبِّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوا أَنْ تَلْعَمُوا الْجَنَّةَ
أُورِثْنَاهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

дуыз рекъе жедачир. Дугъриданни, гъахъ гваз атана чи Раббидин расулар». Ва абуруз эверда: «А Женнет - квез ам ирс яз ганва куъне авур (*диндар*) амалриз килигна!»

44. Ва эверда Женнет - эгълийри (*чеб Женнетдиз гъахъайла къулухъ*) ЦІун эгълийриз: «Дугъриданни, чаз чи Раббиди хиве къурди гъахъ яз жагъана, жагъанани квез куъ Раббиди хиве къурди (*азаб*) гъахъ яз?» Абуру лугъуда: «Эх!» Ва эверда (ван алаз) хабар гудайда абурун арада: «Бес, Аллагъдин лянет ава зулумкарриз (*кафирриз, мушрикриз*),
45. Чпи, Аллагъдин рекъикай (*чеб патахъ элкъвена ва масадбур*) къакъуд авур, ва ам какур (*патахъ*) яз къалуриз чалишмиш хъайи, ва абуру Ахиратдихъни кафирвалзавай!»
46. Ва абурун (къведан *яни Женнетдин ва Жегъеннемдин*) арада (чІехи) цал (*еке пару*) жеда, ва а («аль-АгІраф» - *лугъудай*) цлан къилерал итимар (*чпин хъсан крар ва гунагъар барамбар хъанвай ксар*) жеда, (абуруз) гъар сад (*женнет-эгъли лацу чинрай ва жегъеннем-эгъли чІулав чинрай*) лишанрай абурун чир жеда. Ва абуру (*а цлан къилерал алай итимри*) Женнет - эгълийриз эверда: «Салам квез!» Абуру (*цлан къилераллайбур*) аниз (*Женнетдиз гъеле*) гъахънавач - чпиз (а кар) гзаф тамарзу ятІани.

وَنَادَى أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ
أَنْ قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ
وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ
فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى
الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا
عُوجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ ﴿٤٥﴾

وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ
يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَتِهِمْ وَنَادُوا أَصْحَابَ
الْجَنَّةِ أَنْ سَلِّمُوا عَلَيْهِمْ لَمْ يَدْخُلُوهَا
وَهُمْ يَظْمَعُونَ ﴿٤٦﴾

47. Ва абурун вилер (*цлан кылерал алайбурун килигунар*) Цун эгълийрихъ (*абурухъ гуьруьшмиш жедай патахъ*) элкъуьр авурла, абуру лугъуда: «Чи Рабби! Вуна чун зулумкар ксарихъ галаз санал ийимир!»
48. Ва эверда «цлан кылерал алайбуру» (чпиз) абурун лишанрай чизвай (*Жегъеннемда авай, куфрдин башчияр хъайи*) итимриз, (ва) лугъуда: «Куьмек хъанач квез куь кIватунрикай (*куь гзаф мал-девлтрикай, куь еке жемятрикай*), ва куьне (*имандин гъакъиндай*) авур такабурлувиликай!»
49. Гъа ибур (*и зайиф ва я кесиб мусурманар*) туширни (чпин гъакъиндай) куьне кынер кьурбур, абуруз Аллагъди регъим (*Женнет*) багъишдач лагъана?!» (*Ва Аллагъди а цлан кылерал алайбуруз* лугъуда): «Гъахъ (куьн) Женнетдиз, квел я кичIевал жедач ва куьн пашманни жедач!»
50. Ва эверда Цун - эгълийри Женнет - эгълийриз: «Бес, элич (куьне) чал (гзафдиз) яд, ва я квез Аллагъди пай ганвай ризкьидикай». Абуру лугъуда: «Гъакъикъатда, Аллагъди ам (къведни) гъарамнава кафирриз,
51. Чпи, (*Аллагъди буюрмиширनावай*) чпин дин машгъулат ва кьугъун яз кьур, ва (чебни) дуьньядин уьмуьрди алдатмишарайбуруз». - Ва кье Чна абуру «рикIелай алудда» (*гъакI гадарна рикIелай алатайди хъиз тада*), абуру чпин и йикъахъ

* وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تَلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾

وَنَادَى أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَاهُمْ قَالُوا مَا أَغْنَىٰ عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تُسْتَكْبِرُونَ ﴿١٨﴾

أَهْوَلَاءَ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا حَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿١٩﴾

وَنَادَى أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٠﴾

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّبْنَاهُمْ لِحَيَاتِهِ الدُّنْيَا فَأَلْدِمْنَا نَسَبَهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَذَا وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٢١﴾

галаз гуьруьшмиш хьун рикІелай
алудур жуьре, ва Чи делилар
(*аятар*) абуру инкар авурвилай! -

52. Ва дугъриданни ракъурна Чна
абуруз Ктаб (*Чна а кафирри*
Къуръан агакъарна) - вичиз Чна баян
ганвай тамам чирвилер аваз, (дуьз
рекьин) регъбервал ва регъим яз
муъмин ксариз.
53. Бес, абуру (*кафирри*) ам (*Къуръанда*
къалурнавай крар- Ахиратда чан
хкун, кафирриз пис жаза хьун...)
тестикъ хъана ачух хъунилай
(*къилиз акъатунилай*) гъейри,
маса шей гуьзлемишзавани?!
Ам (*а крар*) тестикъ хъана ачух
жедай Юкъуз, ам (*Къуръан*)
рикІелай алудайбуру виликдай
(*адакай элкъевена ам инкарайбуру*)
лугъуда: «Дугъриданни гъахъ
гваз атанай чи Раббидин расулар,
- бес, авани чаз шафаат-дайбур
(*тереф хуьз экъечІдайбур*), абуру
чи тереф хуьдайвал (*чи Раббидин*
вилик)? Ва я элкъуьр (къван)
хъийидатІа чун (*дуьньядиз*) - чна
авур амалдилай гъейри маса
амал ийидайвал?» Дугъриданни,
абуру чпи чеб еке зиянвле
ттуна (*абур чпи чеб квадарна,*
гъиляй акъудна: Пайгъамбарди
гваз атанвай гъахъдикай менфят
къачун тавуна - ширк, куфр авуна
чпи чеб гъалаквиллиз, Жегъеннемдин
азабдиз вегъена), ва квахъна
(*къакъатна*) абурувай абуру
къундармиш авурди (*гъуцар,*
шерикар)!

وَلَقَدْ جِئْتَهُمْ بِكِتَابٍ فَصَلْنَاهُ عَلَىٰ
عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي
تَأْوِيلَهُ يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ
جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ فَهَلْ لَنَا مِنْ
شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلْ غَيْرَ
الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ
وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٥٣﴾

54. Гьакьикъатда, куь Рабби (*эй, инсанар*) - Аллагъ я, Вичи цавар ва чил ругуд йикъан къене халкъ авур, ахпа (Ам) Аршдал хкаж хъана (*адалай винеда тестикъ хъана, Аллагъдиз Вичиз лайихлу тирвал. И месэлада гьар жуьре фикирар хъанва. Им адаз гегъенишдиз баян гудай чка туш, амма чун ин месэлада виликдай - сифте пуд асирда - хъайи чи диндар несилрин рекъяй фида: имам Маликан, аль-АвзагІийдин, ас-Саврийдин, ал-Лейс ибн Са'Иддин, имам аш-Шафиидин, имам Агъмадан, Исгъакъ ибн Рагъавайгъдин ва масадбурунни: «Ам тестикъар авун чаз атанвайвал, ам гъи гьалда, гьикI я суал тагана, са куьнизни ухшар тагъана ва са шейни инкар тавуна»- Ибн Касир 2п. ч. 295). Ада йифелди югъ кIевзава (*чуьнуьхзава, ва йикъалди йиф*) - вични сада муькуьдан гуьгъуьнаваз гьерекатзаваз. Ва (*халкънава Ада*) рагъ (*шамси*), варз (*къемер*) ва гъетер - (*чеб вири*) Адан эмирдиз муьтIуьгъ яз. Эхъ! Са Адаз талукъ я - халкъ авун (*вири махлукъар арадал гъун*), ва эмир авун (*виридан винел гьакимвалун*). Гзаф Берекетлуди я Аллагъ - алемрин Рабби!*

55. - Дуьа ая (*ялвара, тIалабунариз эвера*) куьне куь Раббидиз (*эй, мусурманар*) умунлу яз ва чинебадаказ. Гьакьикъатда, Адаз (*шариатда къалурнавай*) «сергъятар чIурзавайбур» кIандач!

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى
الْعَرْشِ يُغِثِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ
حَثِيثًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ
مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ ۗ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ
تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾

أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ
لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٥﴾

56. Ва чІурувал ийимир (куьне) чилел - ам дуьз къайдадиз гъанвайдалай кьулухъ, ва дуьа ая (ялвара, тІалабунариз эвера) куьне Адаз кичІевилелди ва умуд кваз. Гъакъикъатда, Аллагъдин регъим хъсан крар (дундар амал) ийизвайбуруз мукъвал я! -
57. Ва (са) Ам я - (Вичи) гарар ракъурзавайди, шад хабар яз Вичин регъимдин (марфадин) вилик. Та абуру (гарари) залан цифер (булутар) хкажна тухвайла, Чна ам чансуз чилел (а уьлкве патал) гъалзава, ва аниз Чна яд авудзава ва адалди Чна гъар са емишрикай акъудзава (экъечІдайвал ийизва). Гъа икІ - Чна (чан хкана чиляй) ахкъудзава мейитарни (Къияматдин Юкъуз Аллагъди ракъурда чилел къетІен марф ва адакди чи беденар экъечІ хъийида сурара -чанвай тумар чиляй экъечІдайвал); куьне рикІел гъана ибрет къачун патал!
58. Ва хъсан чил (мублагъ чкада марф къвайила) адан набататар экъечІзава (фарашидиз) вичин Раббидин изиндалди, ва чІуру (чили) (шуьрекат чкадай), - (адай набататар) экъечІзава анжах четинвилелди (усалдиз). Гъа икІ - Чна баян гуз гъар жуьредин делилар гъизва (Аллагъдиз) шукур ийизвай ксариз!
59. Гъакъикъатда, Чна Нугъ вичин халкъдин патав ракъурна ва ада лагъана: «Эй, зи халкъ! Аллагъдиз ибадат ая (куьне), авач квез Адалай гъейри маса илагъи. Гъакъикъатда, заз, квез Чехи ийкъан азаб жез кичІезва».

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا
وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ
قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلَ الرِّيحَ بَشْرًا بَيْنَ يَدَيْهِ
رَحْمَتِهِ ۗ حَتَّىٰ إِذَا أَقْلَّتْ سَحَابًا نَقَلَا
سُقْنَتَهُ لَيْلَةً مِّمَّتٍ فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ
فَأَخْرَجْنَا بِهِ ۖ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذَلِكَ
نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

وَالْبَلَدِ الطَّيِّبِ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ ۖ بِإِذْنِ رَبِّهِ ۗ
وَالَّذِي خَبَتْ لَا يُخْرِجُ إِلَّا نَكِدًا كَذَلِكَ
نُصَرِّفُ الْأَيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿٥٨﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ ۖ فَقَالَ لِقَوْمِهِ
أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرِهِ ۖ إِلَيْنِ
أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥٩﴾

60. Чехи ксари (*виллик -кылик квайбуру*) адан халкъдикай, лаг'бана: «Г'як'зык'ятда, чаз вун ачух яг'балмишвиле аваз аквазва».
61. Ада лаг'бана: «Эй, зи халкъ! Зак яг'балмишвал (*гыч*) квач, амма хьи зун (г'як'зык'ятда) - алемрин Раббидин патай расул я.
62. За квеv зи Раббидин «рак'урнавай эмирар» («*каг'азар*») агак'арзава ва за квеv несиг'ят гузва; ва заз Аллаг'дин патай квеv тийижир крар чизва (*Адан шариатдикай*).
63. Ва бес, квеv ажеб х'анвани, куь Раббидин патай «Рик'ел г'ун» куь патав квекай тир са итимдиз атанва луг'юз - (вични) ада квеv иг'тиятлувал авунин хабар гун патал, ва куьне (Аллаг'дикай) кичевал авун патал ва квеv (Адан патай) рег'имни х'ун патал?!»
64. Ва абуру ам (*Нуг' пайг'амбар*) таб яз к'уна, ва Чна ам ва адах' галайбур гимида к'утармишна, ва Чи делилар таб яз к'урбур Чна батмишарна. Г'як'зык'ятда, абур (*Г'ях' такваз*) буьрк'уь ксар тир!
65. Ва «Г'ад» - (*халкъ*)дин патав (*абуру бутариз ибадатайла* Чна рак'урна) абурун стха Г'уд. Ада лаг'бана: «Эй, зи халкъ! Аллаг'диз ибадат ая (куьне), квеv Адалай г'ейри маса илаг'и авач, бес, квеv (Аллаг'дин азабдикай) кич'езвачни?!»
66. Адан халкъдикай кафирвал авур чехи ксари лаг'бана: «Г'як'зык'ятда, чаз вун сефиг' г'алда аваз (*кими яз*) аквазва

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِيۚ إِنَّا لَنَرُّكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٦٠﴾

قَالَ يَقَوْمَ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦١﴾

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

أَوْعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَتَعْلَمُوا أَنَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٣﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَخْبَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلِكِ وَأَعْرَفْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٤﴾

* وَإِلَىٰ عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِۚ أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥٓ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٥﴾

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِيۚ إِنَّا لَنَرُّكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٦٦﴾

(вуна чаз чи гъуцар вири гадарна са Аллагъдиз ибадат ая лугъуниз килигна), ва гъакъикъатда, чна фикирзава (чун якъинлу я) вун - (Аллагъдикай таб лугъузвай) тапархъанрикай тирди».

67. Ада лагъана: «Эй, зи халкъ! Зак сефигъвал (*гъич*) квац, амма хъи зун (гъакъикъатда) - алемрин Раббидин патай расул я.
68. За квеv зи Раббидин «ракъурнавай эмирар» («*кагъазар*») агакъарзава ва зун квез - вафалу (*куьн патал дугъри, ихтибарлу*) несигъатчи я.
69. Ва бес, квез ажеб хъанвани, куь Раббидин патай «Рикел гъун» куь патав квекай тир са итимдиз атанва лугъуз - (вични) ада квез игъиятвал авунин хабар гун патал?! Ва рикел гъваш (куьне *эй, гІад - халкъ*) - Ада квекай Нугъан халкъдин гуьгъуьнлай чилел «(алатайбурун) чкадал атайбур» авуна, ва куь жендекриз зурбавал артухарна. (Бес), Аллагъдин няметар рикел гъваш (куьне *шукур ийиз, итІаалувализ*), квез агалкьунар жедайвал (*и дуньядани ва Ахиратдани*)!»
70. Абуру лагъана: «Вун чи патав (*эй, Гъуд*), чна анжах са Аллагъдиз ибадат авун патал ва чна чи бубайри ибадат авур затІар (*гъуцар*) тун (*гадарун*) патал атанвайди яни? Гъваш кван (*кьилиз акъуда*) вуна чаз вичелди кичІерар гузвайди (*азаб*), эгер вун гъахъбурукай ятІа!»

قَالَ يٰقَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلٰكِنِّي
رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعٰلَمِينَ ﴿٦٧﴾

أُبَلِّغُكُمْ رِسٰلَتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ
نٰصِيحٌ ۖ أَمِيْنٌ ﴿٦٨﴾

أَوْعٰجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ
عَلَى رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَأَذْكُرُوا
إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَآءَ مِن بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ
وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَصۜطَةً ۗ فَأَذْكُرُوا
عٰلَآءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ
مَا كَانَ يَعْبُدُ ءَابَاؤُنَا فَآتِنَا بِمَا تَعِدُنَا
إِن كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿٧٠﴾

71. Ада лагъана: «Дугъриданни квел куь Раббидин патай азаб ва гъзааб (*ажугъ*) тестикь хъана. Бес, куьне захъ галаз (*чеб гъакъикъибур тушир*) гъакІан тІварарин (*куь гъуцарин*) гъакъиндай гъуьжетзавани - куьне ва куь бубайри абуруз гъуцар я лагъай тІварар ганвай?! Аллагъди квез абурун патахъай (*абур илагъияр я лагъай, абуруз ибадатиз ихитияр ава лагъай*) са делилни авуднавач. Бес, гуьзлемиша куьне (*жаза*), (гъакъикъатда), зунни квехъ галаз гуьзлемишзавайбурукай жеда».

72. Ва (*атана абурап къати гарун пис азаб, ва*) Чна ам (*Гъуд*) ва адахъ галайбур къутармишна Чи патай тир (еке) регъимдиз килигна, ва дибдай (*эхиримжидалди*) тергна Чна Чи делилар таб яз кьурбур, ва тушир абур иман гъайибур!

73. Ва «самуд» - (*халкъ*) дин патав (*Чна ракъурна*) абурун стха Салигъ. Ада лагъана: «Эй, зи халкъ! Аллагъдиз ибадат ая (куьне), авач квез Адалай гъейри (маса) илагъи. Дугъриданни квез куь Раббидин патай (ачух) делил атанва: им - Аллагъдин (*патай тир* диши) деве я, (ам) квез делил (*лишан*) я; тур ам (куьне) Аллагъдин чилел (*чІура векъ*) нез, ва куьне адав писвал кІурмир, тахъайтІа квез азиятлу азаб агакъда!

74. Ва рикІел гъваш (куьне) - Ада куьн авуна «гІад» -дин гуьгъуьнлай (чилел) абурун чкадал атайбур, ва (Ада) куьн чилел яшамиш жез ацукъарна - адан дуьзенрал

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِّن رَّبِّكُمْ رِجْسٌ وَعَصَبٌ فَأَنْجِدُونَنِي فِي أَسْمَاءِ سَمَيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَعَابَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ فَاَنْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿٧١﴾

فَأَنْجِبْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٧٢﴾

وَالِى تُمُودَ أَحَاهُمْ صَلِحًا قَالَ يَقُومُ أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِّنْ إِلٰهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذُرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ أَلِيمٍ ﴿٧٣﴾

وَأذْكُرُوا إِذْ جَعَلْنَا خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأْنَا فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا

куьне имаратар (*чІехи дараматар*) эцигзавай ва дагъларикай кІвалер атІуз расзавай. Бес, рикел гъваш (куьне) Аллагъдин няметар, ва чІуру крар ийиз писвал чукІурмир (куьне) чилел!»

75. Такабурлувал авур чІехи ксари адан халкъдикай, лагъана - (чѐб чІехибуру) зайифарнавайбуруз (*усал жемятдиз*) иман гъанвайбуруз абурукай: «Квез, гъакъикъатда, Салигъ вичин Раббиди ракъурнавайди тирди чизвани?» Абуру лагъана: «Гъакъикъатда, чна адав гваз ракъурнавайдахъ инанмишвалзава!»

76. Такабурлувал авурбуру лагъана: «Гъакъикъатда, чна куьне иман гъанвайдахъ кафирвалзава!»

77. Ва (абуру а диши) деве сухна тукІуна (*ам тукІун патал метІерин даматар атІана*) ва (*адалди абуру*) чпин Раббидин эмирдин гъакъиндай еке такабурвална, ва абуру лагъана: «Эй, Салигъ! Гъваш (вуна) чал вуна чаз хиве къурди (*вичелди чаз кърухуяр гузвай азаб*), эгер вун (*ракъурнавай*) расулрикай ятІа».

78. Ва абур (къати ван галай) зурба залзалади къуна - ва абур чпин яшамиш жезвай чкада метІер яна чинихъди ярх хъана къена.

79. Ва элкъвена (*къулухъ хъана*) ам (*Салигъ*) абурукай (*абуру деве тукІурла ва азаб тестикъ хъайила*) ва лагъана: «Эй, зи халкъ! Дугъриданни за квез зи Раббиди

فَأَذْكُرُواْ آءَالَآءَ اللّٰهِ وَلَا تَعْتَوْاْ فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِيْنَ ﴿٧٦﴾

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْا مِنْ قَوْمِهٖ
لِلَّذِيْنَ اسْتَضَعِفُوْا لِمَنْ ءَامَنَ مِنْهُمْ
اَتَعْلَمُوْنَ اَنّْٰ صَلِحًا مُّرْسَلٌ مِّنْ رَبِّهٖٓ
قَالُوْا اِنَّا بِمَاۤ اُرْسِلَ بِهٖٓ مُّؤْمِنُوْنَ ﴿٧٧﴾

قَالَ الَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْا اِنَّا بِالَّذِيْ ءَامَنْتُمْ
بِهٖٓ كٰفِرُوْنَ ﴿٧٨﴾

فَعَقَرُوْا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ اَمْرِ رَبِّهٖمْ
وَقَالُوْا لَا يَصْلِحُ اٰتِيْنَا بِمَا تَعِدُنَاۤ اِنْ
كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿٧٩﴾

فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوْا فِيْ دَارِهِمْ
جٰثِمِيْنَ ﴿٨٠﴾

فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يٰٓقَوْمِ لَقَدْ اٰبَلَعْتُمْ
رِسَالَآةَ رَبِّيْ وَصَحَّفْتُمْ لَكُمْ وَلٰكِن
لَّا تُحِبُّوْنَ التَّنصِيْحِيْنَ ﴿٨١﴾

«ракъурай эмир» («кагъаз») агакъарна, ва за квез несигъат гана, амма хъи квез несигъат гудайбур (*меслят къалурдайбур*) кІан хъанач».

80. Ва (рикІел гъваш вуна ЛутІ (*пайгъамбар*) ада вичин халкъдиз лагъай чІавуз: «Куъне ява (*мурдар*) кар ийидани къван?! Квелей вилик а кар алемрикай (гъич) садани авунач!
81. Гъакъикъатда, куъне гъашервилиз (*къизмиш гъевесдиз*) табиъ хъана папарин ериндал итимрихъ галаз «жинсвилин алакъаяр» ийизва! Аксина, куън исрафзавай (*сергъатар чІурзавай, тахсиркар*) ксар я!»
82. Ва адан халкъдин жаваб хъана- анжах лугъун (садбуру муъкуъбуруз): «Акъуда (*чукура* куъне) абур куъ хуърйай, бес, гъакъикъатда, абур (*чеб алчах, негъ крарикай хуъзвай*) лап михъивал ийиз кІанзавай инсанар я эхир!»
83. Ва Чна ам (*ЛутІ пайгъамбар*) ва адан хизан (*а хуърйай экъечІунин эмир гана*) къутармишна, адан паб квачиз - ам (къулухъ амукъна) терг хъайибурукай хъана.
84. Ва Чна абурал (къванерин) марф къурна, бес, килик (вун) гъихътинди хъанатІа гунагъкаррин (*тахсиркаррин*) эхир!
85. Ва «Мадйан»- (*къебиле*)дин патав (Чна ракъурна) абурун стха Шуайб. Ада лагъана: «Эй, зи халкъ! Аллагъдиз ибадат ая (куъне), авач квез Адалай гъейри (маса) илăгъи. Дугъриданни квез куъ Раббидин патай ачух делил атанва. Бес,

وَلَوْ أَنَّا إِذْ قَالْ لِقَوْمِيهِ أَتَأْتُونَ الْفَلْحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾

إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٨١﴾

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنْفُسٌ يَتَعَطَّرُونَ ﴿٨٢﴾

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا أُمَّرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٨٣﴾

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٨٤﴾

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَبْقَوْمُ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ

тамамвилелди алцумара куъне киле (*уьлчме*) ва терез, ва инсанриз абурун шейэр кими ийимири (*рахана шейэрик синих кутаз, абурун кимет тIимиларун патал*), ва (*куфр, зулум ийиз*) чIурувилер ийимир (*чукIурмир*) куъне чилел, ам (*великдай хъайи пайгъамбаррин шариатралди*) дуьз къайдадиз гъанвайдалай кьулухъ. Ам (*за квез буюрмишзавай крар*) - куън патал (лап) хийирлу я, эгер куън инанмишвалзавайбур ятIа!

86. Ва ацукьмир куън гъар са рекьел - (куъне) къурхуяр гуз, ва Аллагъдин рекьелай алудиз Адахъ иман гъанвайбур, ва ам (*Аллагъдин рехъ*) какур (*патахъ*) къалуриз (*чIурувилехъ дегушариз*) чалишмиш жез. Ва рикел гъваш (куъне *Аллагъдин няметар квез*) - куън тIимил авай ва Ада куън гзафарна. Ва килиг (куън) - (*чилел*) чIуру крарзавайбурун эхир гъихъгинди хъанатIа!

87. Ва эгер квекай (*эй, зи халкъ*) са дестеди (*жемятди*) (Аллагъди) зав гваз ракъурнавай шейинихъ иман гъанватIа, ва (маса) дестеди - иман гъанвачтIа, - сабур ая (*гуьзлемиша* куъне) та Аллагъди чи арада дуван ийидалди. Ва Гъам я - дуван ийидайбурун виридалайни хъсанди!

88. Такабурлувал авур чIехи ксари адан халкъдикай, лагъана: «Дугъриданни, чна вун эй, Шуайб ва вахъ галаз иман гъанвайбурни чи хуьрай акъудда (*великдай а шегьердин тIвар Айкат тир гила*

أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨٥﴾

وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ مَن ءَامَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا وَأَذْكَرُوا إِذْ كُنتُمْ قَلِيلًا فَكَثَرْتُمْ وَأَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٦﴾

وَإِن كَانَ طَآئِفَةٌ مِّنْكُمْ ءَامَنُوا بِأَلَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَآئِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٧﴾

* قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَشْعِيبَ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَكَ مِن قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ ﴿٨٨﴾

Табук лугъузва), я тушни куьн чи диндиз хкведа» («хкведа»-гафунай гъавурда гъатзава хьи абур вири виллигдай абурун динда авай хъыз, амма а кар Шуайб пайгъамбардиз талукъ туш, вучиз лагъайтІа Аллагъ Таалади вири пайгъамбарар абуроз пайгъамбарвал къведалдини ширкдикай, чІуру динрикай хвенвайди я). Ада (Шуайба) лагъана: «Чаз (а кар) лап такІан ятІани?!

89. (Шуайба лагъана): «Эгер чун куь диндиз хтайтІа, дугъриданни ам чна Аллагъдал таб къундармишун жеда (вични) Аллагъди чун адакай (куь чІуру диндикай) къутармишнавайдалай къулухъ. Ва ихтияр авач чаз аниз хкведай, анжах эгер Аллагъдиз - чи Раббидиз - кІан хъайитІа (а кар жеда). Элкъъурна къунва чи Раббиди вири шейэр чирвилелди. Чна Аллагъдал «таваккул» (кІеви умуд, «юкъ вегъин») авунва. Чи Рабби, дуван атІутІ (Вуна) чи ва чи халкъдин арада гъахъдалди (ва гъалибвал це чаз), бес, Вун я эхир - дуван ийидайбурун виридалайни хъсанди!»

90. Ва кафирвал авур чІехи ксари адан халкъдикай, лагъана: «Эгер куьн (эй, халкъ) Шуайбаз табий хъайитІа, дугъриданни куьн зиян хъайибурукай жеда».

91. Ва абур (кафирар) къати ван галай залзалади къуна, ва абур чпин яшамиш жезвай чкада метІер яна чинихъди ярх хъана къена.

قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ نَجَّيْنَا اللَّهُ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَمْسَأَ اللَّهُ رَبَّنَا وَسِعَ رَبَّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ﴿٨٩﴾

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَئِن آتَيْتُمُ شُعْبًا إِنَّا لَنَكْفِيَنَّكُمْ إِذَا لَخَسِرُونَ ﴿٩٠﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جِثْمِينَ ﴿٩١﴾

92. Чпи Шуайб таб яз кьурбур (*михъиз терг хъана ва абур*) ана (дуланмиш) тахъайди хъиз хъана. Чпи Шуайб таб яз кьурбур - гъабур чеб зиян хъайибурукай хъана!
93. Ва элкъвена (*кьулухъ хъана*) ам (*Шуайб*) абурукай (*абурал азаб тестикъ хъайила*) ва лагъана: «Эй, зи халкъ! Дугъриданни за квев зи Раббиди «ракъурай эмирар» («*кагъазар*») агакъарна, ва за квез несигъат гана. Ва бес, гьикІ за (*чпи азаб къазанмишай*) кафир ксарал гъайиф чІугвада (*пашманвал ийида*)?!»
94. Ва гъар хуъруъз Чна пайгъамбар ракъурай (адан эгълийри ам таб яз кьурла) - Чна адан эгълийриз балâяр (*азарар, тІалар*) ва бедбахтвилер (*дарвилер, кесибвал*) гана, - белки абур умунлу (*муьтІуьгъ*) жен!
95. Ахпа Чна дегишарна (*абуруз*) пис гъалдин чкадал хъсан гъал (*сагъвал ва булвал*) гана, та абур (ва абурун агъвалар) гзаф хъана (*Чи патай абуруз муьгълет гхун яз, ва абуру шукур авун патал, амма абуру ибрет къачунач ва чпин чІуру рехъ гадарнач, аксина*) абуру лагъана: «Дугъриданни чи бубайризни бедбахтвилер (*дарвал, кесибвал*) ва шадвилер (*сагъвал ва булвал*) хъанай» (*абур виридан кылел къвезвай хийирдин ва шиирдин дуьшуьшар я*). Ва Чна абур бейхабардиз (*азабдалди*) къуна - абуру (*ам атун*) гъич гьисни тавуна!

الَّذِينَ كَذَّبُوا شَعِيبًا كَأَن لَّمْ يَعْتُوا فِيهَا الَّذِينَ كَذَّبُوا شَعِيبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٢﴾

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَاقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَتِي رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ آسَأُ عَلَى قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٩٣﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ ﴿٩٤﴾

ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّى عَفَوْا وَقَالُوا قَدْ مَسَّ آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ فَأَخَذْنَاهُمْ بَعْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩٥﴾

96. Ва эгер (Чна *пайгъамбарар ракъурай*) а хуърерин агъалийри иман гъанайтІа ва (Аллагъдикай) кичІевал авунайтІа - Чна абуруз цавайни чилйяни берекатар ахъайдай, амма (абуру *имандин кар*) таб яз къуна, ва Чна абуру (*азабдалди*) къуна - (абуру) къазанмиш авур крариз (*куфрдиз, гунагъриз*) килигна!
97. Бес, а хуърерин агъалияр саламатвиле авани чпел Чи (*патай*) еке гуж (*азаб*) атуникай йифен вахтунда абуру ксанвайла?!
98. Ва бес, а хуърерин агъалияр саламатвиле авани чпел зугъадин вахтуна (*рагъ экъвечІна нисини жедалди вахт*) Чи (*патай*) еке гуж (*азаб*) атуникай абуру къугъунарзавайла (*машгъулатра авайла*)?!
99. Ва бес, абуру Аллагъдин амалдарвилакай (*Ада чпиз муъгълет гана ва а муъгълетда няметар хгана, ахпани адал яғалмиш хъайила къати жаза хгуникай*) саламатвиле авани?! Ва Аллагъдин амалдарвилакай анжах «(чеб) зиянвиле авай ксари» игътиятлувал ийизвач!
100. Ва бес, ачух (*ашкара*) хъанвачни чеб чилин варисар хъанвайбуруз адан сифте эгълийрилай гуъгъуниз (*пайгъамбарар таб* яз къуна Аллагъди *терг* авур халкъарин чилерал абурун варисар хъиз яшаммиш жезвай халкъариз: арабрин къебилайриз, мушрикриз ва масадбурузни ачухдиз чир

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ ءَامَنُوا وَأَتَّقُوا
لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ وَلَٰكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٦﴾

أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا
بَيِّنَاتٍ وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿٩٧﴾

أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا
ضَحَىٰ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩٨﴾

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ
إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩٩﴾

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِن
بَعْدِ أَهْلِهَا أَن لَّوْ نَشَاءُ أَصَبْنَاهُمْ
بِذُنُوبِهِمْ وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا
يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾

хъанвачни), эгер Чаз КІан хъайитІа Чна чеб жазаламишдайди чпин гунагъриз килигна, ва Чна чпин рикІерал муьгъуьр эцигдайди ва чеб (*гъахъдин*) ван текъвез жедайди?!

101. А хуьрер, Чна ваз абурун (зурба) хабаррикай ахъайзава (*эй, Пайгъамбар - квез ибрет жедайвал*). Ва дугъриданни атанай абурун патав абурун расулар ачух делилар гъаз, амма хьи абур иман гъайибур хъанач (чпи) виликдай (*делилар къведалдини*) таб яз къур кардихъ. Гъа икІ (*а кафиррин рикІерал муьгъуьр эцигайвал*) - Аллагъди (*вири*) кафиррин рикІерал муьгъуьр эцигзава!
102. Ва жагъанач Чаз абурун (*виликдай хъайи уьмметрин*) чІехи паюниз икърардиз вафалувал аваз; ва Чаз абурун чІехи пай фасикъар (*Чи эмирдиз муьтІуьгъсузбур*) яз жагъана.
103. Ахпа, Чна абурун гуьгъуьнлай Чи делилар (*аламатар-кераматар*) гъаз Муса ракъурна «фиръаван»-дин ва адан (*жемятдин*) вилик - къылик квай ксарин патав, амма абуру абурун (*а аламатрин-кераматрин*) гъакъиндай зулум авуна (*инкарна, кафирвална*). Ва килиг (*вун эй, Пайгъамбар*) чІуру крар (*куфр, гунагъар*) авурбурун эхир гъихътинди хъанатІа!
104. Ва Мусади лагъана: «Эй, фиръаван! Гъакъикъатда, зун алемрин Раббидин патай расул я.

تِلْكَ الْأَقْرَبَى نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِهَا
وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا
لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ يَطْبَعُ
اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ﴿١٠١﴾

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ وَإِن
وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٢﴾

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَى بِآيَاتِنَا إِلَى
فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا بِهَا فَانظُرْ
كَيْفَ كَانَ عِقَابِ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٣﴾

وَقَالَ مُوسَى يُفْرَعُونَ إِيَّيْ رَسُولٍ مِنْ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾

105. Важиблу (*лазим*) я за Аллагъдикай анжах гъахъ лугъун. Дугъриданни зун куь патав куь Раббидин патай ачух делил гваз атанва - бес, ракъура (*ахъая* вуна) захъ галаз Исраилан рухваря (*Аллагъдиз ибадатдайвал*)!»

106. Ада лагъана: «Эгер вун делил (*аламат-керамат*) гваз атанвайди ятІа, ачуха (*къалура* кван вуна) ам, эгер вун гъахъбурукай ятІа».

107. Ва ада (*Мусади*) вичин аса (*гъиляй*) вегъена ва ингъе адакай ачух (*халисан*) чЪехи гъуэлягъ хъана.

108. Ва ада (*Мусади*) вичин гъил (парталдин хурудай тунвай арадикай *ва я*: хъуьчІуькай) хкудна ва ингъе ам (*нур гуз*) лацуди хъана килигзавайбуруз, (*ва хъуьчІуьк куктурла ам вичин сифте гъалдиз элхкъвезвай*),

109. ЧЪехи ксари фиръавандин халкъдикай, лагъана: «Гъакъикъатда, им (*Муса*) - кар хъсан чидай суьгъуьрчи я,

110. Адаз куьн куь чилелай акъудиз кІанзава». (*Фиръаванди лагъана*): «Бес, вуч (куьне) буюрмишзава (*вуч меслят къалурзава*)?»

111. Абуру лагъана: «Къулухъ ая - адан ва адан стхадин кар (*а къведахъ галаз гъуьжет авун гежел вегъ*), ва ракъура шегъерра кІватІдай ксар,

112. Гъидайвал (абуру) ви патав (хъсандиз) кар чидай вири суьгъуьрчияр».

حَقِيقٌ عَلَىٰ أَن لَّا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ
قَدْ جِئْتَكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَأَرْسِلْ
مَعِيَ نَبِيًّا مِنْ إِسْرَائِيلَ ﴿١٠٥﴾

قَالَ إِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِنْ
كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٠٦﴾

فَأَلْفَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٧﴾

وَنَرَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بِيضَاءٌ لِلنَّظِيرِينَ ﴿١٠٨﴾

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ
عَلِيمٌ ﴿١٠٩﴾

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِّنْ أَرْضِكُمْ
فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿١١٠﴾

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ
حَاشِرِينَ ﴿١١١﴾

يَأْتُونَكَ بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿١١٢﴾

113. Ва атана суйгьурчияр фиръавандин патав ва лагъана: «Жедани чаз, гьакъикъатда, гьакъи - эгер чун гъалибвал хъайибур хъайитІа?»
114. Ада (*фиръаванди*) лагъана: «Эхъ, (ва гьакІни) куьн заз мукъвалнавайбурукай жеда (*куьне гъалибвал къачуртІа!*)»
115. Абуру (*суйгьурчийри*) лагъана: «Эй, Муса! Я вуна вегъ (*ви аса*), я (сифте) вегъедайбур чун жеда (*чи суйгьурдин затІар*)».
116. Ада лагъана: «Вегъ куьне!» Ва абуру вегъейла (*суйгьурдин затІар, адалди абуру*) инсанрин вилер суйгьурда туна (*адакди инсанри хиял авуна, абурун вилерикай карагна суйгьурчийри авурди гьакъикъи шей тир хъиз, амма ам анжах буш хиял я*) ва абурук къурху (*еке кичІ*) кутуна ва (абуру) зурба суйгьур къалурна.
117. Ва инандирмишна Чна Мусадиз (*адан рикІе туна*): «Вегъ (вуна) жуван аса!» Ва ингъе ада (*адан асадикай хъайи гьакъикъи гъулягъди*) абуру къундармишзавай «тапаррин затІар» туькъуьнзава (*къуртІзава*).
118. Ва гъахъ алуькна (*ачух хъана*), ва абуру авур кар (*суйгьур*) чІур хъана (*таб тирди ачух хъана*).
119. Ва абур (*суйгьурчияр*) анал магълуб хъана (*кІаник акатна*), ва абур (*вири ва фиръаван ва адан жемьатни*) агъузвал хъайибур хъана!

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٣﴾

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿١١٤﴾

قَالُوا يَا مُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقَى وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِينَ ﴿١١٥﴾

قَالَ أَلْقُوا فَلَمَّا أَلْقَوْا سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِسِحْرِ عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾

* وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٧﴾

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾

فَعَلِبُوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صٰغِرِينَ ﴿١١٩﴾

120. Ва (*метІерихъди*) ават хъана суьгъурчияр - сажда ийизвайбур яз.

وَأَلْقَى السَّحَرَةَ سَاجِدِينَ ﴿١٢٠﴾

121. Абуру лагъана: «Чна иман гъанва алемрин Раббидихъ -

قَالُوا ءَأَمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢١﴾

122. Мусадин ва Гъарунан Раббидихъ!»

رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ﴿١٢٢﴾

123. Фиръаванди лагъана: «Куьне, за квез ихтияр гудалди, Адахъ иман гъанвани? Гъакъикъатда, им - амалдарвал (*гылле*) я куьне амалдарвилелди шегъерда авунвай, (куьне) анай адан агъалияр акъудун патал. Амма (мукъвара) квез чир жеда (*эй, суьгъурчияр гыхътин жаза квез зи патай жедатІа*)!»

قَالَ فِرْعَوْنُ ءَأَمَنْتُمْ بِهِ قَبْلَ أَنْ ءَأْذَنَ لَكُمْ إِنَّ هَذَا لَمَكْرٌ مَّكْرُتُمْوهُ فِي الْمَدِينَةِ لِنُخْرِجُوا مِنْهَا أَهْلَهَا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿١٢٣﴾

124. Гъакъикъатда, за куь гъилер ва кІвачер чапрасдиз атІуда (*эрчІи гылни чапла кІвач ва я чапла гылни эрчІи кІвач*), ахпа, гъакъикъатда, за куьн вири (хумрав тарцин) танрал куьрсда (*ва я: шалманрал кІунна чІемерукдай ва я жидадалди яна рекъида*)!»

لَأَقْطَعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِمَّنْ خَلَفَ ثُمَّ لَأَصْلَبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٢٤﴾

125. Абуру лагъана: «Гъакъикъатда, чун (*вири, гъар гыкІ хъайитІани*) чи Раббидин патав хквезва!

قَالُوا إِنَّا إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿١٢٥﴾

126. Ва вуна (*эй, фиръаван*) чак тахсир кутазва (*айиб ийизва*) анжах - чна чи Раббидин делилрихъ иман гъана лугъуз, абур чи патав атайла. Чи Рабби! Вуна чал сабур илич (*чаз кІеви сабур це*) ва чун мусурманар (*Ваз муьтІуьгъбур*) яз рекъидайвал ая!»

وَمَا تَنْقِمُ مِنَّا إِلَّا أَنْ ءَأَمَنَّا بِآيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَتْنَا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَقَّفْنَا مُسْلِمِينَ ﴿١٢٦﴾

127. Ва фиръавандин халкъдин вилик-кылик квай ксари лагъана: «Вуна (*эй, фиръаван*) (гъакІ) тадани Муса ва адан халкъ абуру (*Мисрдин*) чилел чІурувал ийиз ва вун ва ви гъуцар (*саймиш тийиз*) таз?!» Ада лагъана: «Чна абурун рухваяр кърмишда (*яз рекьид*) ва абурун дишегълияр чан алаз тада, ва чав абурун винел «винел пад» гва (*чун абурал гъалиб я*)!»

128. Мусадн вичин халкъдиз лагъана: «Аллагъдивай куьмек тІалаб ая (куьне *фиръавандикай ва адан жематдикай*) ва сабур ая. Гъакъикъатда, чил (вири) Аллагъдин ихтиярда ава, Ада ам Вичин лукІарикай Вичиз кІанидаз ирсивиле гузва, ва хъсан эхир (Аллагъдикай) кичІебуруз жеда».

129. Абуру (*Мусадн халкъди*) лагъана: «Чаз вун чи патав къведалдини азият гана ва вун чи патав атайдалай кьулухъни». Ада лагъана: «Белки куь Раббиди куь душманар терг ийин, ва квекай а чилел абурулай кьулухъ (абурун) чкадал акъваздайбур ийин, куьне гъикІ (*гъихътин*) амал ийидатІа килигдайвал (*шукур ва я куьфр*)!»

130. Ва гъакъикъатда, Чна фиръаванан жемят кьурагъвилералди ва бегъерар тІимиларуналди (*жазаламишна*) синемешна, абуру рикІел гъана ибрет къачун патал (*туба ийидайвал*)!

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَدْرُ مُوسَى وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَآلِهَتِكَ قَالَ سَتَقْتُلُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَتَسْتَحْيُونَ نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ ﴿١٢٧﴾

قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَأَصْبِرُوا إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٢٨﴾

قَالُوا أَوِذِنَا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا قَالَ عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٢٩﴾

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقِصٍ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٣٠﴾

131. (Амма абуру ибрет кѡачунач, аксина абуру ягѡалмишвал артухарна.)
 Ва абурув хѡсан гѡал (нямет) агакѡайла абуру лугѡзува: «Им чаз я (чун а кардиз лайихлу тирвилѡй)»!
 Ва абурув пис гѡал (кѡурагѡвал, балá) агакѡайла, абуру ам Мусадихъ ва адахъ галайбурухъ галаз лишанламишзава. Туш!
 Абуруз пис лишан хѡун (адан гѡакѡикѡи себев) Аллагѡдив гва (Ада кѡадар - кѡисмет ийизва абуруз жезвай мусибатар, - абурун куфр, гунагѡар себев яз), амма абурун чѡехи паюниз (а кар) чизвач!
132. Ва абуру (фирѡаванан жемѡтди) лагѡана: «Вуч (ва я гѡихѡтин) делил (керѡат) вуна чаз (ѡй, Муса) гѡайитГани, вуна абуралди чун суѡгѡурда тваз (вуна чун адалди фирѡаванан диндилай алудун патал), - чун вахъ иман гѡидайбур туш (чна вахъ гѡич инанмишвалдач)!»
133. Ва Чна, абурал ракѡурна тІурфан (абурун никІерал, чуѡллерал, кІвалерал яд акѡалтна), чѡехи циѡер (абурун емишар, бегѡерар, ракІарар, кІвалерин кѡавар ва абурун либасар - парталарни тІуѡна), нетІер (абурун майва-емиш, мал-кѡара ва набататар пучна), хѡипер (абуралди абурун кѡапар, тІуѡнар, месер аѡІана), ва ивиѡар (абурун ваѡІар, кѡуйар ивидиз элкѡвена) - (гѡар сад кѡилди яз) ачух тир аламатар яз, амма абуру такабурлувална ва абур гунагѡкар (тахсиркар) халкъ тир.

فَإِذَا جَاءَتْهُمْ أَحْسَنُ مَا لَبَّؤْا لَنَا بِهَذِهِ
 وَإِن نُّصِيبُهُمْ سَيِّئَةً يَطَّيَّرُوا بِمُوسَى
 وَمَنْ مَعَهُ إِلَّا إِنَّمَا ظَنُّرُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ
 وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣١﴾

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لِّتَسْحَرَنَا
 بِهَا فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ
 وَالضَّفَادِعَ وَاللَّمَ عَائِدَاتٍ مُّفَصَّلَاتٍ
 فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿١٣٣﴾

134. Ва абурал а азаб (*ва я: Пегъуьн*) атайла, абуру лагъана: «Я Муса! Дуьа ая жуван Раббидиз (*mlalaba vi Раббидивай*) чи патахъай ваз (Ада) чирнавайвал (*ваз Ада вагъй ракъурна инандирмишнавайвал: туба авурла азаб алудунин гъакъиндай*). Эгер вуна чалай и азаб алудайтІа, чна вахъ, гъакъикъатда, иман гъида ва чна вахъ галаз Исраилан рухваяр дугъриданни ракъурда».
135. Ва Чна аборулай а азаб алудайла - малум тир вахтуналди вичивни чеб (*гъар гъикІ хъайитІани*) агакъдай, - ингъе, абуру гайи гаф (*икърар*) чІурзава (*ва куфр давамарзава*).
136. Ва (*азабдин тайинарнавай вахт атайла*) Чна аборулай интикъам къахчуна (*абуруз пис жаза хгана*) ва Чна абур гъуьле батмишарна - абуру Чи делилар (*аламатар, кераматар*) таб яз къурвиляй ва абурун гъакъиндай (абуру) гъафилвал авурвиляй!
137. Ва Чна чеб (*фиръавандин жемятди*) зайифар авур халкъдиз ирвиле (*ирс яз*) гана а чилин рагъэкъечІдай патар ва рагъакІидай патарни, вични Чна берекатлу авур. Ва тамам хъана (*къилиз акъатна*) ви Раббидин хъсан Келима Исраилан рухвайрин гъакъиндай, абуру сабур авурвиляй. Ва Чна дарбадагъна фиръаванди ва адан халкъди расай (*авур*) шейэр ва абуру эцигай затІарни (*дараматар, карханаяр, бустанар*)!

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ لَئِن كَشِفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٣٤﴾

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجْزَ إِلَى أَجَلٍ هُمْ بَلِّغُوهُ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿١٣٥﴾

فَأَنْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَعْرَفْنَاهُمْ فِي آلِيمٍ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٣٦﴾

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضَعُونَ مَشْرِقَ الْأَرْضِ وَمَغْرِبَهَا الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا ۖ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ بِمَا صَبَرُوا ۖ وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٣٧﴾

138. Ва Чна Исраилан несила
гъуълун а патаз акъудна, ва
атана (абур са) халкъдин патав
чпин бутариз давамлудаказ
къуллугъзавай (*ибадатзавай*).
Абуру (*Мусадин халкъди*) лагъана:
«Эй, Муса! Чазни ая вуна илагъи
(*чна адаз ибадатдайвал*) абуруз
илагъияр авайвал». Ада лагъана:
«Гъакъикъатда, куьн авам ксар я!
139. Гъакъикъатда, абур авай гъал
(*ширкдин кар*) гъалак (*мерз*)
жедай гъал я, ва абуру авур амал
(гъахъсузди я ва) чІур (*пуч*) жеда!»
140. Ада (*Мусади*) лагъана: «Бес,
за квез Аллагъдилай гъейри
(масад) илагъи яз тІалабдани
къван, вични Ада квез алемрин
вилик (*куь заманада авай амай
инсанрин вилик - куь арадай
гзаф пайгъамбарар ракъурна*)
артуханвал ганвайла?!»
141. - Ва (рикІел гъваш куьне эй,
Исраилан несила) Чна куьн
фиръавандин жемятдикай
къутармишнай. Абуру кве
дадмишиз тазвай лап пис азабар,
куь рухвар (пис) кърмишзавай
(*рекъизвай*) ва куь дишегълияр чан
алаз тазвай. Ва а крапа квез - куь
Раббидин патай чІехи имтигъан
авай! -
142. Ва тайинарна Чна Мусадиз къанни
цІуд йиф(-ен муьгълет) (*ада
сивер хуьз гъазурвал акун патал,
а муьгълетдилай гуьгъуьниз адаз
ТІур- дагъдин патав ша лагъана
Чун адахъ галаз кылди рахун
патал - ва а чІавуз Чна адаз
Дуьз рекъин регъбервал- виче*

وَجَوْرُنَا بِنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا
عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَى أَصْنَامٍ لَهُمْ قَالُوا
يَمُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ
قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾

إِنَّ هَؤُلَاءِ مُتَّبِعُونَ مَا هُمْ فِيهِ وَبِطُلَّ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٩﴾

قَالَ أَغَيَّرَ اللَّهُ أَنْعِيَكُمْ إِلَهًا وَهُوَ
فَضْلُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤٠﴾

وَإِذْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ
يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يُقْتَلُونَ
أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي
ذَلِكَ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤١﴾

* وَوَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا
بِعَشْرِ فِتْنَةٍ مِيقَاتِ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ
مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ أَخْلِفْنِي فِي قَوْمِي
وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٢﴾

шариатдин кѡанунар авай Таврат
ракѡурдайвал), ва абур (а кѡанни
цІуд югѡ) Чна цІудалди бегѡем
(артух) хѡувуна,- ва (адалди) адан
Раббиди эцигнавай вахт яхцІур
йиф яз тамам хѡана. Ва Мусади
(вич Аллагъдихъ галаз чинебан
сугъбет ийиз фидайла) вичин стха
Гъаруназ лагъана: «Зи чкадал
хѡухъ вун зи халкъдин арада ва
дуъзвал (къиле) твах, ва табий
жемир (вун) чІурувилер (зунагъар)
ийизвайбурун рекъыз».

143. Ва Чна тайинарнавай вахтунда
(яхцІур йиф бегъем хъайи чІавуз)
Муса атайла (ТІур- дагъдал), ва
адан Рабби адахъ галаз рахайла,
(Мусадиз Аллагъ акваз кІан хѡана
ва) ада лагъана: «Рабби! Къалура
заз (Вун), зун Ваз килигдайвал».
Ада лагъана: «Гъич аквадач ваз
Зун (и дуъньяда Зун акваз жедач
вавай), амма (вун) и дагъдиз
килиг. Эгер ам вичин чкадал
аламукъайтІа (За Жув а дагъдиз
ачух авурла), (ахпа) ваз Зун
аквада». Ва адан Рабби (а) дагъдиз
ачух хъайила, Ада ам (кукІварна)
руквадиз элкѡурна (чилихъ галаз
сад хѡувуна), ва Муса вич вичелай
фена ярх хѡана. Ва ам вич вичел
хтайла, ада лагъана: «Лап пак я
Вун! За Ваз туба ийизва (за авур
кардикай), ва зун - сифтеди я
муъминрикай».

144. Ада (Аллагъди) лагъана: «Эй,
Муса! Гъакъикъатда, За вун
хкъанава (ви девирда авай амай
вири) инсанрин винел (ваз
артухвал ганва) Зи «ракѡурнавай
эмирриз» ва Зи Келимайриз (Зун

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ
قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَن تَرَنِي
وَلَكِن أَنظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ
مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَنِي فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُ
لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَىٰ
صَعْقًا فَلَمَّا أفاق قَالَ سُبْحٰنَكَ ثُبْتُ
إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٣﴾

قَالَ يٰمُوسَىٰ إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ
بِرِسَالَتِي وَبِعَٰلَمِي فَخُذْ مَا آتَيْنٰكَ
وَكُن مِّنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾

вахъ кылди, арада масад авачиз
рахуниз) килигна. (Гъавиляй)
къачу (яхъ, вуна) За ваз ганвайди
(ракъурнавайди) ва (вун)
шукурлубурукай хъухъ!»

145. Ва кхъена Чна адаз (*Тавратдин*)
къуларал гъар са шейникай -
несигъат яз ва гъар са шейиниз
баян яз. (*Аллагъди лагъана*):
«(Гъавиляй) къачу (вуна)
абур (*а къулар*) къватдалди
(*мягъкемдиз кыле твах*), ва эмир
ая ви халкъдиз - къачурай (*кыле
тухурай*) лап хъсан тир абур.
(Гележегда) За квез къалурда
фасикърин мескен (*Аллагъдиз
муьтІуьгъ тахъайбурун чка- Цай*)!»

146. - (Ахпани), За элкъурда
(*къакъудда*) Зи делилрикай
(*шариатдикай*) чпи са гъакъни
авачиз чилел такабурулвал
ийизвайбур (*абур Чи делилрин
гъавурда гъат тийидайвалда*)!
Ва абуруз вири (*лап гзаф*)
делилар акуртІани, абуру
адахъ инанмишвалдач. Ва эгер
абуруз дуъзвилин (*хийрдин*)
рехъ акуртІани, абуру ам рехъ
яз къачудач, амма эгер (абуруз)
ягъалмишвилин (*чІурувилин,
куфрдин*) рехъ акуртІа, ам абуру
рехъ яз къазва. Ам (*а крар*) - абуру
Чи делилар таб яз къурвиляй
ва (абуру) абурукай гъафилвал
авурвиляй я.

147. Ва чпи Чи делилар ва Ахиратда
(*Аллагъдихъ*) гуьруьшмиш хъун
тапаррай къурбурун амалар
файдасуз (*чІур*) жеда! Бес, абуруз
гузвайди анжах чпи авур амалрин
эвез (*жаза*) тушни?! -

وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَابِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
مَّوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ فَخَذَهَا
بِقُوَّةٍ وَأَمَرَ قَوْمَكَ بِأَخْذِهَا بِحَسَنَاتٍ
سَأُورِيكُمْ دَارَ الْفَلْسِقِينَ ﴿١٤٥﴾

سَأَصْرَفُ عَنْ آيَاتِي الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ
فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كُلَّ
آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ
الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِنْ يَرَوْا
سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٦﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْأَخْرَةِ
حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾

148. Ва авуна (чпиз) Мусадин халкъди адалай гуьгъуьниз (*Муса Тур-дагъдал фейила Аллагъ адахъ рахун патал*) чпин безегрикай (*къзилрикай*) данадин КІалуб (*руьгъ авачир жасад*) (чпиз гъуц яз), (вичихъни) бугъ ядай ван авай. Бес, абуруз ам чпихъ галаз рахун тийизвайди ва ада чпиз дуьз рехъ къалур тийизвайди аквазвачирни?! Абуру ам (гъуц яз) къачуна - чеб зулум авурбур яз.
149. Ва (*Муса пайгъамбар хтана абуруз чпи авур кар лап чІуруди тирди субут авурла ва кардин гъакъиндай*) «абурун гъилера акъурла»- яни абур чпи авур кардал пашман хъайила, ва (абуруз чеб дуьз рекъикай) ягъалмиш хъанвайди акурла, абуру лагъана: «Эгер чаз чи Раббиди регъим (тавуртІа) ва чаз багъишламиш тавуртІа, чун гъакъикъатда, (еке) зиян хъайибурукай жеда!»
150. Ва ажугълу ва пашман яз Муса вичин халкъдин патав хтайла (*Аллагъди адаз вичин халкъди авур кардикай хабар ганвай*), ада лагъана: «Лап писди я, куьне залай къулухъ зи чкадал къиле тухвай кар. Куьне куь Раббидин эмирнавай кардик тади кутазвани?!» Ва ада (*Мусадү*) къулар гадарна, ва вичин стхадин къил къуна ам вичихъди чІугъваз. Ада (*стхадү*) лагъана: «Эй, зи дидедин хва! Гъакъикъатда, жемятди зун зайифарна, ва абур зун рекъиз гъазур тир. Бес,

وَأَتَّخَذَ قَوْمٌ مُوسَىٰ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ أَلْمُ يَرَوْنَ أَنَّهُمْ لَا يَكْلِمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٨﴾

وَلَمَّا سَقَطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَئِن لَّمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَنَعْفِرْ لَنَا لَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِنْ بَعْدِي أَعْجَلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ وَأَلْقَى الْأَلْوَابَ وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ قَالَ ابْنَ أُمَّ إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضَعُّفُونِي وَكَادُوا يَفْتُلُونَنِي فَلَا تُشْمِتْ بِي الْأَعْدَاءَ وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥٠﴾

(вуна *заз жаза гуз* чи) душманриз шад жедайвал ийимир, ва зун (вуна) зулум (*ви чІалаз тамаш тавур, ширк*) авур ксарихъ галаз ийимир!»

151. Ада (*Мусади*) лагъана: «Рабби! Багъишламиша заз ва зи стхадиз, ва Вуна чун Ви регъимдик ктур, бес, Вун - регъимлубурун виридалайни регъимлуди я эхир!»
152. Гъакъикъатда, чпи данадин кІалуб (гъуц яз) кьурбур - абурув чпин Раббидин гъазаб (*ажугъ*) агакьда ва агъузвални дуъньядин уьмуърда. Ва гъа икІ - Чна (*чпин диндин карда*) тапарар къундармишайбуруз эвез (*жаза*) гузва!
153. Ва чпи пис крар авуна ахпа адалай гуьгъуьниз туба авуна ва иман гъайибур, - гъакъикъатда, ви Рабби, адалай (*тубадилай*) гуьгъуьниз - (*абуруз*) багъишламишдайди, регъимлуди я!
154. Ва Мусадикай хъел хкатайла (*ам секин хъайила*) ада кьулар къахчуна. Ва абура (*а кьуларин асулдилай къачунвай сьуретдин чинра*) (дуъз рекьин) регъбервал ва регъим авай чпиз чпин Раббидикай кичІезвайбуруз.
155. Ва хкъана Мусади вичин халкъдикай пудкъанни цІуд итим Чна тайинарнавай вахт патал (*туба ийиз Тур-дагъдал фидайвал*). Ва чкадал атайла абуру Мусадиз лагъана чун инанмиш жедач вахъ

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلَايْحِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥١﴾

إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيِّئَاتٍ لَّهُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَذَلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ ﴿١٥٢﴾

وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِن بَعْدِهَا وَأَمِنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٥٣﴾

وَلَمَّا سَكَتَ عَن مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَابَ ۗ فِي نُسُخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾

وَأَخْتَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِّمِيقَاتِنَا ۖ فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُم مِّن قَبْلِ وَإِيَّيَّ ۗ أَنهَلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا

та чаз Аллагъ аквадалди ва вун Адахъ галаз раханвайвилай кьалура вуна чаз Ам.) Ва абур (кьати) залзаладик акатайла (а ксар вири кьена, ва Мусади) лагъана: «Рабби! Эгер Ваз кІан хъанайтІа, Вуна абур - идалай виликни (и гьал жедалди) гьалакдай (*тергдай*) ва зунни. Бес, Вуна чун гьалакдани чакай сефигьбуру авур кардиз килигна?! А кар (*зи халкьди данадин кІалубдиз ибадатун*) - анжах имтигъан (*синемишун*) я Ви патай, - адалди Вуна Ваз кІаниди ягъалмишвиле твазва ва Ваз кІаниди Вуна дуьз рекьел гъизва. (Са) Вун я - чи Арха (*Куймекчи*); багъишламиша (Вуна) чаз ва регъим ая чаз, - бес, Вун - багъишламишдайбурун виридалайни хъсанди я эхир!

156. Ва кхьихъ (*кьисмет ая* Вуна) чаз хъсан гьал и дуьньядани ва Ахиратдани, - гьакъикъатда, чна Ваз туба авунва». Ада лагъана: «Зи азаб - За ам агакьарзава Заз кІанидав, ва Зи регъим - гегьенш я вири шейэриз (*вири махлукъар Зи регъимдик ква*). Ва За ам (*Зи регъим*) кхьида (*кьисметда*) чпи (*Закай эмирар кьилиз акъудиз ва кьадагъайрикай яргъаз жез*) кичІевалзавайбуруз ва закат гузвайбуруз ва чпи Чи делилрихъ иман гъанвайбуруз;

157. Чибни табиь гирбуруз расулдиз - кІел-кхьин тийижир (*савадсуз*) пайгъамбардиз (*Мугъаммадаз*), вичикайни абуруз чпихъ авай Тавратда ва Инжилда кхьенваз

إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنِ تَشَاءُ
وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ أَنْتَ وَلِيْنَا فَاغْفِرْ لَنَا
وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿١٥٦﴾

* وَأَكْتُبْ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً
وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُدُنَا إِلَيْكَ قَالَ عَذَابِي
أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ
كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ
وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا
يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٦﴾

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ
الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْنُوبًا عَلَيْهِمْ فِي
الْقُرْآنِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ

жагъизвай - ада (*а Пайгъамбарди*)
 абуруз дуъз (*хъсан*) кар авун
 эмирда, ва нагъакъан (*нис*) кар
 къадагъа ийида, ва хъсанди (*хуш
 няметар*) абуруз гъалал ийида, ва
 писди (*мурдарди*) абуруз гъарам
 ийида, ва алудда (ада) абурулай
 абурун (залан) ппар ва виликдай
 абурун хиве эцигнавай (лап)
 четин везифаяр. Ва (бес), чпи
 адахъ иман гъайибур ва адан
 тереф хвейибур (*адаз къуват гана,
 ва я*: чехи гъурмет авурбур) ва
 адаз куъмек гайибур ва адав гваз
 авуднавай нурдиз (*Къуръандиз*)
 табий хъайибур - ахътинбур,
 гъабур я агалкъунар жедайбур!»

158. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар*): «Эй,
 инсанар! Гъакъикъатда, зун -
 Аллагъдин расул я квез вирибуруз
 (*вири инсанриз ракъурнавай*),
 - са Вичиз цаварин ва чилин
 гъакимвал (*цесивал*) талукъ тир!
 Адалай гъейри (*ибадат авуниз
 лайихлу тир* маса) илагъи авач,
 Ада чан гъизва ва чан къахчузва.
 (Гъавилай) иман гъваш (куъне)
 Аллагъдихъ ва Адан расул тир
 кІел-кхъин тийижизвай (*савадсуз
 тир*) пайгъамбардихъ, вичини
 Аллагъдихъ ва Адан Келимайрихъ
 (*Каламрихъ*) иман гъанвай, ва
 табий хъухъ куън адаз куън дуъз
 рекъе хъун патал!»

159. Ва хъана Мусадин халкъдин
 арада гъахъдалди (инсанар) дуъз
 рекъеваз тухвай ва адалди (дуван
 ийиз) адалатлувал авур (еке)
 жемятни.

وَيَنْهَهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيَجْلُ لُهُمُ الظَّيْبَتِ
 وَيَحْرِمُ عَلَيْهِمُ الْحَبَائِبَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ
 إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ
 فَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ
 وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ ۗ أُولَٰئِكَ
 هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾

قُلْ يٰٓأَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ
 جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مَلِكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ
 لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَتَمٰنَوْا بِاللَّهِ
 وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الّٰذِي الّٰذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
 وَكَلِمٰتِهِ ۗ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾

وَمِن قَوْمِ مُوسَىٰ أُمَّةٌ يَّهْدُونَ بِالْحَقِّ
 وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٩﴾

160. Ва пайна Чна абур (*Мусадин халкъ*)
 цІикъвед паюниз сихилар яз -
 уьмметар яз. Ва (*абур къумлухда
 яргъа рекъе аваз цихъ къаних яз*)
 адан халкъди адавай хъваз яд
 тІалабайла Чна Мусадиз вагъй-
 далди инандирмишна: «Ягъа ви
 асадалди а (Чехи) къван!». (*Ада
 ам асадалди яна*) ва пад хъана адай
 цІикъвед булах (*чешме*) акъатна
 (*Бану - Исраилдин сихилрин къадар
 тирвал*), ва вири инсанриз (*гъар
 са сихилдиз*) чпин «яд хъвадай
 чка» чир хъана. Ва Чна абурал
 булутралди серин (*хъен*) авуна,
 ва Чна абуроз манну (*ширинлук*)
 ва сальва (*туртурар*) авудна,
 (*ва лагъана Чна абуроз*): «Неъ
 (куъне), Чна квез пай ганвай
 хуш няметрикай, (*амма абуроз
 разивалнач ва маса шейэр тІалабна
 ва абур адакай магърум хъана..*)» Ва
 абуроз (*адалди*) Чаз зулум авунач,
 амма абуроз чпи-чпиз зулум
 авуна.

161. Ва (рикІел гъваш *эй*, *Пайгъамбар
 абуроз авур асивал* - Аллагъди)
 абуроз лагъайла: «Яшамиш
 хъухъ (куън) и хуъре (*Байт-уль-
 Макъдис шегъерда*) ва неъ (куъне)
 анавайдакай квез кІанивал, ва
 лагъ: ««гъитІататун» (: алуда чалай
 чи гунагъар). Ва гъахъ (куън *а
 шегъердин*) варарай (*Аллагъдиз
 итІаатлувализ*) икрам (*сажда*)
 ийизвайбуруз яз - багъишламишда
 Чна куъ хатІаяр (*гунагъар*) ва
 артухарда Чна саваб хъсан крар
 ийизвайбуруз!»

وَقَطَعْنَهُمْ أَفْتَنَى عَشْرَةَ أَسْبَابًا أَمَمًا
 وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ
 أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْبَجَسَتْ
 مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ
 أُنَاثٍ مِّمَّ شَرِبَهُمْ وَظَلَلْنَا عَلَيْهِمُ الْعَمَمَ
 وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّٰنَ وَالسَّلْوَىٰ كُلًّا
 مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا
 وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٦١﴾

وَإِذْ قِيلَ لَهُمْ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ
 وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ
 وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَّغْفِرْ لَكُمْ
 خَطِيئَتَيْكُم مَّا سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦١﴾

162. Ва дегишарна зулум авурбуру абурукай (*Аллагъди эмирнавай гаф*) чпиз лагъанвайдалай гъейри гафуналди. Ва ракъурна Чна абурал цавай (пис) азаб абур увор зулумдиз килигна.

163. Ва хабар яхъ (вуна *эй, Пайгъамбар*) абурувай (*ягъудривай*) (вич) гъульуьн патав хъайи хуъруьккай-абуру киш йикъан (къадагъайрин) сергъятар чІур авуникай, (вични) абурун патав чпин балугъар абурун кишдиз ачухдиз (*цин винелай акваз гзафдиз*) къвезвайла ва абур у киш югъ къиле тухун тийизвай юкъуз (*ва я*: абур у киш тушир юкъуз) абурун патав къвезвачир. Гъа икІ - Чна абур у имтигъан авуна (*абур синемишна*), абур увор фасикъвиллиз (*Аллагъдиз муьтІуьгъвилляй экъечІуниз*) килигна!

164. Ва ингъе абурукай са жемятди (*киш юкъуз асивал авурбуруз несигъат гузвай* маса жемятдиз) лагъана: «Вучиз куьне чеб Аллагъди гъалакдай (*тергдай*) ва я чпиз къати азаб гудай ксариз несигъат ийизва?!» Абуру лагъана: «Куь Раббидин вилик гъахъардай себеб хун патал, ва белки абур у (Аллагъдикай) кичІе жен!»

165. Ва абур у (*киш юкъуз асивал авурбуру*) чпиз рикІел гъайи кар (*несигъат*) рикІелай алудайла (*ва давамарайла гунагъ кар*) - Чна къутармишна чпи пис кар къадагъа ийизвайбуру, ва пис къати азабдалди къуна Чна чпи зулум авурбуру, абур у фасикъвал (*асивал*) авуниз килигна.

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٦٢﴾

وَسَأَلَهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةً الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حَيَاتُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّحًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ لَا تَأْتِيهِمْ كَذَلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٣﴾

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا مَعَذِرَةٌ إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٦٤﴾

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ ۖ أَنْجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَدَابٍ بَئِيسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٥﴾

166. Бес, абуру чпиз къадагъа авунвай кардин гъакъиндай такабурлувал авурла (*къадагъаяр чІурна киш юкъуз балугъар курла*), Чна абуруз лагъана: «Хъухъ квекай негъ хъанвай маймунар (*элкъубъгъ куьн усал маймуриз*)!»

167. Ва (рикІел гъваш *эй, Пайгъамбар*) - ви Раббиди хабар гана (*малумарна*): дугъриданни ракъурда Вичи абурал (*ягъудрал*) Къияматдин Йикъалди абурув пис азабар дадмишиз тадайбур. Гъакъикъатда, ви Рабби жаза фад гудайди я, ва гъакъикъатда, Ам - багъишламишдайди, регъимлуди я!

168. Ва Чна абур (*ягъудар*) пай-пай авуна чилел жематар яз: ава абурун арада диндар ксарни, ва ава адалай агъадавайбурни (*ахътинбур туширбурни яни кафирар, фасикъар*). Ва синемишна Чна абур хъсанвилералди (*бул няметралди*) ва писвилералди (*четинвилералди, балагъралди*), - белки абур элкъвена хквен (*Аллагъдиз муьтІуьгъвилиз*)!

169. Ва атана гуьгъуьнлай - абурулай къулухъ - гуьгъуьнлай несилар чпел Ктаб (*Таврат*) ирс яз гъалтай, абуру и «мукъвал тир шейинин» (*дуньядин*) «фана затІар» (*гъалал-гъарам килиг тийиз къанихдиз*) къачузва, ва лугъузва: «Чаз багъишламишда!» Ва эгер абурал гъалтайтІа гъам хътин «фана шей» (*гъарам тирдакай*), абуру (*гъамни*) къачузва. Бес, абурувай

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ
كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿١٦٦﴾

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ
الْقِيَامَةِ مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ
إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿١٦٧﴾

وَقَطَعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا مِنْهُمْ
الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ
وَبَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿١٦٨﴾

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا
الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَى
وَيَقُولُونَ سَيُعَذِّبُنَا وَإِن يَأْتِيهِمْ عَرَضٌ
مِّثْلُهُ يَأْخُذُوهُ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ
الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا
الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ وَالنَّارُ الْآخِرَةُ
خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦٩﴾

Ктабдин (*Тавратдин*) гьакъиндай
икърар къачуначирни абуру
Аллагъдин патахъай анжах гьахъ
лугъуда лагъай; ва абуру ада
авайди кІелна чирни авур тир?!
(Вични) «Эхиримжи Мескен»
(*Ахиратда*) лапни хийирлу тирла
(Аллагъдикай) кичІебуруз, бес,
куъне къатІузвачни?!

170. Ва чпи Ктаб мягъкем къунвайбуру
(*анавайди кыле тухузвайбуру*)
ва капІ къилиз акъудзавайбуру,
- гьакъикъятда, Чна дуъзвал
(*дундарвал*) ийизвайбурун саваб
зйи ийидач (*квадардач*)!
171. Ва (рикІел гъваш *эй, Пайгъамбар*)
Чна абурун (*бану- исраил халкъдин*)
винел (бинедай акъудна *ТІур*)
дагъ хкажай вахт на лугъуди ам
еке циф я ва (абуруз) якъиндиз
чир хъана ам чпел аватдайди
(*эгер абуру Тавратда авайди*
къабул тавуртІа). (*Ва лагъанай Чна*
абуруз): «Къачу (куъне) Чна квез
ракъурнавай шей- къуватдалди
(*кІевиз яхъ*) ва рикІел гъваш ана
авайди, квез (куъ Раббидикай)
кичІевал хъун патал!»
172. Ва (рикІел гъваш *эй, Пайгъамбар*)
- ви Раббиди Адаман рухвайрай,
абурун далуйрай (*къулан тарарай*)
абурун несилар акъудна,
ва абурув чпин гьакъиндай
шагъидвал ийиз туна: «Бес,
Зун тушни - куъ Рабби?» Абуру
лагъана: «Эхъ (Вун я), чна
шагъидвалзава!» (И кар) - куъне
Къияматдин Юкъуз: «Чун и
кардикай гъафилвиле авай» -
талгъун патал я.

وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكَتَابِ وَأَقَامُوا
الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نَضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٧٠﴾

* وَإِذْ تَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ
وَقَطَّبُوا عَلَيْهِمْ وَأَقْبَعُ بِهِمْ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ
بِقُوَّةٍ وَادْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧١﴾

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ
ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ
بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَن تَقُولُوا يَوْمَ
الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ ﴿١٧٢﴾

173. Ва я куьне талгъун патал:
«Дугъриданни, виликдай чи
бубайри я ширк авурди ва чун
анжах абурулай кьулухъ атай
несил тир. Бес, Вуна чун таб
гвайбуру (*Гъахъ таб яз кьурбуру*)
авурдаз килигна гъалакдани?»
174. - Гъа икІ - Чна делилар (*аятар*)
баян гана ачухарзава, ва белки
абур элкъвена хквен (*ширк туна*
- *Гъакъдихъ*). -
175. Ва кІела (вуна *эй*, *Пайгъамбар*)
абуруз Чна вичиз Чи делилар
гайи касдин хабар, амма ам
(*хтІур хамунай жендек акъатайвал*)
абурукай къакъат хъана (*ада абур*
чирна, ахпа инкарна ва абурукай
кьулухъ элкъвена), ва шейтІанди
адан гуьгъуьниз агакъарна
(*ам гъилий акъат тийидавал*
кьуна) ва ам (*а кас Дуьз рекъикай*)
ягъалмишвиле авайбурукай хъана.
176. Ва эгер Чаз кІан хъанайтІа - Чна
ам абуралди виниз акъуддай
(*дережадиз хкаждай*), амма ам
«агъуз хъана чилихъ» (*ада ян гана*
дуйньядин няметрихъ) ва табий
хъана вичин гъевесдиз (*нефсинин*
къизмишвилериз). Ва адан (*ахътин*
касдин) мисал ухшар я мисалдиз
кицІин: эгер вуна адал вегьейтІа
(*ам чукурун патал*) ам мез акъудна
(*гъелекдиз*) фад нефес къачуз жеда,
ва я вуна ам (секиндив) туртІани -
ам (генани) мез акъудна фад нефес
къачуз жеда. Ам я мисал (*гъал*) -
чпи Чи делилар (*аятар*) таб яз кьур
ксарин. Ва ахъая вуна (*абуруз*) и
къиса (ва маса хъайи къисаярни),
- белки абуру (*ви халкъди*) фикир
ийин (*ва вахъ иман гъин*)!

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ
وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا
فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ ﴿١٧٣﴾

وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿١٧٤﴾

وَأَنْتَ عَلَيْهِمْ نَبَأٌ الْأَذَىٰ ءَأَتَيْنَاهُ ءَايَاتِنَا
فَأَنْسَلَخْ مِنْهَا فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ
مِنَ الْغَاوِينَ ﴿١٧٥﴾

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَٰكِنَّهُ أَخْلَدَ
إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ
الْكَلْبِ إِنْ تَحَمَلَ عَلَيْهِ يَلْهَثُ أَوْ تَرَكَهٗ
يَلْهَثُ ذَٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا فَأَقْصُصْ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٦﴾

177. Гъикъван писди я мисал яз Чи делилар (*аятар*) таб яз ккур ксарин мисал (*чирвилер гадарна дуъз рекъяй экъечІна ва вичин гъевесрин гуьгъуьна гъатайди - тештигъ авунва кицІиз!*) Абуру чпи-чпиз зулум авуна!

178. Вуж Аллагъди дуъз рекъел гъайитІа - гъам я дуъз рекъевайди, ва вуж Ада ягъалмишвиле ттуртІа - ахътинбур, гъабур я еке зиянвал хъанвайбур!

179. Ва дугъриданни яратмишнава Чна Жегъеннемдиз гзафбур джинрикай ва инсанрикай (*ахътинбуру чеб Жегъеннемдиз гъидай амал ийида*): абурухъ (*ахътин ксарихъ*) ава рикІер абуралди чпи къатІун тийизвай (*гъавилай абуру я савабдик умуд кутазвач, я жазадикай кичІевалзавач*), ва ава абурухъ вилер абуралди чпиз (*Чи делилар, аламатар, ишараяр*) акун тийизвай, ва ава абуруз япар абуралди чпиз (*Гъахъдин, Къуръандин аятрин*) ван къвен тийизвай. Ахътинбур - ухшар я гъайванриз (*чпиз аквазвай шейэрин, иесиди чпиз лугъузвай гафарин гъавурда гъат тийизвай малариз*), гъатта абур мадни гзаф ягъалмиш я. Ва ахътинбур - гъабур я гъафилвиле авайбур!

180. Ва (*эй, мусурманар*) Аллагъдихъ ава - виридалайни гуърчег тІварар; (*гъавилай*) Адаз гъабуралди эвера (*куъне дуъаяр ийиз, тІалабунариз*), ва тур (*куъне яни яргъа хухъ*) Адан тІварарин гъакъиндай (*инкар ийиз, дегишвилер тваз гъахъдикай патахъ*)

سَاءَ مَثَلًا لِّلْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
وَأَنفُسُهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٧٧﴾

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدَىٰ وَمَنْ
يَضِلَّ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَٰسِرُونَ ﴿١٧٨﴾

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ
وَالإِنسِ لَهُمْ قُلُوبٌ لَّا يَفْقَهُونَ بِهَا
وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ
أُذُنٌ لَّا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَٰئِكَ
كَأَنَّا نَعْمٌ بَلْ هُمْ أَصْلُ أُولَٰئِكَ هُمُ
الْغَٰفِلُونَ ﴿١٧٩﴾

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا
وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ
سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾

ян гузвайбур. Абурув чпи ийизвай амалрин эвез (*жаза* гьелбетда) агакьда!

181. Ва ава Чна халкьнавайбурун арада уьммет (*жемят - яни мусурманар*) гьахьдалди (инсанар) дуьз рекьеваз тухузвай ва адалди (*дуван ийиз*) адалатлувал ийизвай.
182. Ва чпи Чи аятар таб яз кьурбур Чна абур тавламишда (*дуьньядалди тухуда, абурун язгалмишвал мадни дерин ийида*) гьинлай ятIа чпиз чирни тежедайвал.
183. Ва За абуруз муьгьлетар гуда (*уьмуьрдин эхирдалди*). Гьакъикъатда, Зи амалдарвал зурбади (*Клевида*) я эхир!
184. Ва бес, абуру (*Чи делилар таб яз кьунвайбуру*) фикирнавачни (*ва чизвачни абуруз*)?! Квач абурун юлдашдик (*Мугьаммад пайгьамбардик*) жунувал! Ам - анжах ачух игьтиятлувал авунин хабар гудайди я!
185. Ва бес, абур килигнавачни цаварин ва чилин малакътдиз (*Аллагьдин а зурба пачагьлугьдиз*) ва (анра) Аллагьди халкь авунвай гьар са шейиниз (*абурун гьакъиндай фикирна ибрет кьачузвачни*), ва (*фагьумнавачни абуру*) бес, абурун вахт (*ажал*) мукьвал хьанвайди мумкин тирди (*абуру а крарикай ибрет кьачуна сад Аллагьдихъ иман тагьайтIа абур куфрдал рекьиде ва абуруз пис азаб жеда*)? Ва гьи ихтилатдихъ адалай (*и Кьурьандилай*) кьулухъ абуру инанмишвалзава?!

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ
يَعْدِلُونَ ﴿١٨١﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ
مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٢﴾

وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿١٨٣﴾

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِّنْ جِنَّةٍ
إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١٨٤﴾

أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ
عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ
فِي أَيِّ حَيْثٍ بَعَدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٥﴾

186. Вуж Аллагьди ягьгалмишвиле твазватІа - адаз дуъз рекьел гьидайди жедач, ва Ада абур чпин «асивализ сергьятар чІурунин карда» (*куфрда*) буъркьубдаказ, шаклудаказ тада.

187. Абуру (*муширьри*) вавай (*эй, Пайгьамбар Кьияматдин*) Сятдин гьакьиндай хабар кьазва: «Мус я адан алуькьдай вахт (*яргьалди гьублера авай гими эхирки хтана кьерехдал акьваз жедайвал - а Югь мус атана алуькьда*)?» Лагь: «А кардин (вахтуникай) чирвал анжах зи Раббидив гва. Анжах Ада ачухда ам - вичин вахт хьайила. - Заланди я ам (*адан вахтунда жезвай еке мусибатар, четинвилер*) цаварани ва чилелни! - Ам квез анжах бейхабардиз кьведа». Абуру вавай хабар кьазва - вуна адакай (гзаф) хабарар кьуна ваз ам чизвайди хьиз. Лагь: «Гьакьикьатда, адан (вахтуникай) чирвал анжах Аллагьдив гва, амма инсанрин чІехи паюниз чизвач (*са Аллагьдиз а кар чизвайди*)».

188. Лагь: «Зи ихтиярда авач (*зав гвач*) за жуваз менфят ва я зарар гун, анжах Аллагьдиз кІан хьайиди квачиз. Эгер заз «гьайб» (*чинебанди: чуьнуьх тир крар, гележегдин крар*) чизвайтІа - за жуваз хийирар (*няматар*) гзафардай, ва зав писвал хкІадачир. Зун анжах - (*жазадикай*) игьтиятлувал авунин хабар гудайди ва (*савабдикай*) шадвиллин хабар гудайди я, инанмишвалзавай ксариз».

مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٨٦﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا
قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجَلِّيهَا
لَوْفِيهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا بَغْتَةً
يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا قُلْ إِنَّمَا
عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٧﴾

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا
مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتَ أَعْلَمُ الْغَيْبِ
لَأَسْتَكْبَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ
السُّوءُ إِن أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٨﴾

189. Ам я - халкъ авунвайди куьн (эй, *инсанар*) са чандикай (*Адамакай*) ва яратмишна Ада адакай адан пабни, адаз адан (*папан*) патав секинвал жедайвал. (Ахпа), ада (*гъуьлуь*) ам «вичелди кЕвайла» (*папахъ галаз «жинсвилин алакъа» авурла*) ада (*папа*, виче) «къезил пар» (*маядин стІал*) къачуна ва паб ам гваз хъана (*лугъур хътин фикир тагуз*). Ва ам бедендиз залан хъайила (*хадай вахт мукъвал хъайила*), абуру къведани Аллагъдиз - чпин Раббидиз - дуъа авуна (*Адавай ялвариз тІалабна*): «Эгер Вуна чаз дуъз велед гайитІа, чун гъакъикъатда, шукурлубурукай жеда!»

190. Ва Ада абуруз (къведаз) дуъз велед багъишайла - абуру (къведани) Адаз шерикар авуна Ада чпиз багъишайдан (*аялдин*) гъакъиндай (*а аял халкънавайди са Аллагъ я - амма мушрик диде - бубайри а аял чпин гъуцариз бахшизава, аялдиз а гъуцарихъ галаз алакъалу тІварар гузва...*). Лап вине я Аллагъ - абуру (Адаз) шерик гъуникай (*пак я ва яргъа я Ам абуру ийизвай ширкдикай!*)

191. Бес, абуру (*а мушрикъри*) (Аллагъдиз) шерикар яз гъизвани вичи (са шейни) халкъ тийизвайди ва чеб (Аллагъди) халкънавайбур?!

192. Ва (*гъакІни*), чпивай абуруз (*мушрикъриз*) куьмек гуз алакъ тийизвайбур, ва чпивай чпизни куьмек гуз тежедайбур?!

* هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ
وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ
إِلَيْهَا فَلَمَّا تَغَشَّاهَا حَمَلٌ خَفِيْفًا
فَمَرَّتْ بِهِ فَلَمَّا أَثْقَلَتْ دَعَوَا اللَّهَ
رَبَّهُمَا لِيَنْ أَاتِيَتِنَا صَالِحًا لَتَكُوْنَنَّ مِنَ
الشَّاكِرِيْنَ ﴿١٨٨﴾

فَلَمَّا آتٰتٰهُمَا صَالِحًا جَعَلَا لَهُ
شُرَكَآءَ فِيمَا آتٰتٰهُمَا فَتَعَالَى اللَّهُ عَمَّا
يُشْرِكُوْنَ ﴿١٨٩﴾

أَيُّشْرِكُوْنَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ
يُخْلَقُوْنَ ﴿١٩٠﴾

وَلَا يَسْتَطِيعُوْنَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا أَنْفُسُهُمْ
يَنْصُرُوْنَ ﴿١٩١﴾

193. Ва эгер куьне (*эй, муширикьар*) абуруз (*куьне ибадатзавай бутариз, гьуцариз*) дуьз рекьиз эверайтІани, абур квез табий жедач. Куьн патал сад хьиз я - куьне абуруз эверайтІани ва я куьн кисна акъвазайтІани (*абуру куьне эверай кардиз жаваб гудач вучиз лагьайтІа абуруз я ван къвезвач я аквазвач*).
194. Гьакъикъатда, куьне (*эй, муширикьар*) Аллагъдила гъейри (тІалабунариз) эверзавайбур (*куьне ибадатзавай затІар*) куьн хьтин лукІар (*халкънавай затІар*) я (*Аллагъдин*)! Бес, (тІалабунариз) эвера кван (куьне) абуруз, къуй абуру квез (*куь тІалабунариз, ялварриз*) жаваб гурай, - эгер куьн гьахьбур ятІа!
195. Бес, абурухъ (*куь гьуцарихъ*), чеб абуралди къекъведай кІвачер авани (*квез куьмекиз*)?! Я тахьайтІа абурухъ гъилер авани, чпи абуралди кІевиз къадай (*куьмек яз, хуьн яз*)?! Я тахьайтІа абурухъ вилер авани, чпиз абуралди аквадай (*квез куьмек гун патал*)?! Я тахьайтІа абурухъ япар авани, чпиз абуралди ван къведай (*ва квез ван тахьайди квез хабар гудай*)?! Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар а муширикьриз*): «Эвера (куьне) куь шерикриз, ахпа ая заз куьне (куь) чІуру къастар (*зи аксина*) ва заз муьгълетни гумир!
196. Гьакъикъатда, зи арха - Аллагъ я, Вичи (заз) Ктаб авудна ракъурнавай. - Ада диндар ксариз архавал ийизва! -

وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَتَّبِعُكُمْ
سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْتُمُوهُمْ أَمْ أَنْتُمْ
صَلِيُونَ ﴿١٩٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ
أَمْثَلُكُمْ فَأَدْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا
لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٤﴾

أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ
يَبْطِشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ
بِهَا أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا قُلْ
أَدْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُوا فَلَا
تُنظِرُونَ ﴿١٩٥﴾

إِنَّ وَرَآئِيَ اللَّهِ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ
يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿١٩٦﴾

197. Ва куьне Адалай гъейри (чпивай тГалабунариз) эверзавайбур - абурувай квез куьмек гуз жезвач, ва чпивай чпизни куьмек жезвач.
198. Ва эгер (куьне) абуруз дуьз рекъыз эверайтГани, абуруз ван къведач». Ва ваз абур (*абурун бутар*), ваз килигзаваз (*килигзавай хъыз*) аквада, амма абуруз (*затІни*) аквазвач.
199. (*Эй, Пайгъамбар ва адан уьммет!*) Афивал ая (вуна *инсанрин къилихрин ва крарин гъакъиндай*), ва дуьзвал эмир ая, ва авамрикай (*патахъ*) элкъубгъ!
200. Ва эгер вав шейтІандин патай чІуру футфа (*пис хиял, хъел акатун*) хКІуртІа, Аллагъдивай жув хуьнин куьмек тГалаба (*лагъ: «АгІузу биллягъи мина-шшейтІани -рражїм»*) - бес, гъакъикъатда, Ам - вири ванер къведайди, вири чизвайди я, эхир!
201. Гъакъикъатда, (Аллагъдикай) кичІебуру, чпик шейтІандин патай «(чІуру) фикир» акаатай (*хКІур*) чІавуз, абуру рикІел хкизва (*Аллагъдин эмирар, туба авун*), ва ингъе абуруз аквазва (*дуьз рехъ - ва гунагъдикай яргъаз жезва*).
202. Ва абурун (*шейтІанрин*) стхаяр (*мушрикар, кафирар*) - абуруз абуру (*шейтІанри*) артухарзава ягъалмишвал, ахпа абуру (чалишмишвилер) тІимиларни ийизвач (*гунагъ авун давамарзава*).

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ
نَصْرَكُمْ وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٧﴾

وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَسْمَعُوا
وَتَرَاهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا
يُبْصِرُونَ ﴿١٩٨﴾

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ
الْجَاهِلِينَ ﴿١٩٩﴾

وَأَمَّا يَنْزِعَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِّنَ
الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٢٠١﴾

وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّوهُمْ فِي الْعَیِّ ثُمَّ
لَا يَقْصِرُونَ ﴿٢٠٢﴾

203. Ва вуна (эй, Пайгъамбар) абуруз (муширикъриз абуру лагъай) делил (аламат) тагъайла, абуру лугъузва: «Хкянайга (ва я: туькІуьрнайтга) вуна ам!» Лагъ: «(Делилар гъун - аламат къалурун зи ихтиярда авай кар туш) Зун анжах зи Раббидин патай заз ракъурзавай «вагъй»-диз табий я. Им (и Къуръан) - квез куь Раббидин патай «чпелди (квез) дуьз рехъ аквадай (Гъахъ кьатІудай) ачух делилар» я, ва регъбервал ва регъим я - инанмишвалзавай ксариз».

204. Ва Къуръан кІелдайла, куьне адаз (дикъетдалди) яб це ва (рахунар тавуна) кисна яб акала, - белки квез (Аллагъди) регъим ийин.

205. Ва (рикІел) ва мецел гъваш (вуна) ви Рабби жуван чанда (кьилди авайла) - умундиз ва кичІ аваз, ва кІевиз тушизни (юкьван гъалдин ванцелди) - йикъан кьилйини ва йикъан эхирдани, ва (гъич) жемир вун гъафилвиле авайбурукай (къайгъусузвал ийизвайбурукай)!

206. Гъакъикъатда, ви Раббидин патав гвайбуру (малаикри) Адаз ибадат авуникай (гъич) такабурвалзавач, ва абуру Ам (югъди йифди) пак ийизва, ва са Гъадаз (абуру) сажда ийизва (икрамзава)!

وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِآيَةٍ قَالُوا لَوْلَا آجْتَبَيْتَهَا قُلْ إِنَّمَا أَتَّبِعُ مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ مِنْ رَبِّي هَذَا بَصَآئِرٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠٣﴾

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٠٤﴾

وَأَذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْحَمْدِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُن مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٢٠٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ﴿٢٠٦﴾

سُورَةُ الْأَنْفَالِ

8 - Сура «аль-Анфаль»
(Гъазаватда душманривай гъатай шейэр)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Абуру (*асгъабри*) вавай (*эй*, *Пайгъамбар*) гъазаватда (*джигъадда*) душманривай гъатай шейэрин гъакъиндай хабар къазва. Лагъ: «Гъазаватда душманривай гъатай шейэр Аллагъдиз ва расулдиз талукъ я». Ва кичІе хъухъ (квез) Аллагъдикай ва куь араяр дувзар хъия. Ва муьтІуьгъ хъухъ (куьн) Аллагъдиз ва Адан расулдиз, - эгер куьн муьминар ятІа!»
2. (Тамам иман авай) муьминар анжах абур я - Аллагъдин тІвар къурла чпин рикІерик кичІ акатдайбур, ва чпиз Адан аятар кІелайла абурун иман артух (*мадни кІеви*) жедайбур, ва чпин Раббидал «таваккул» (*кІеви умуд*, «юкъ вегъин») ийизвайбур;
3. Чпи, капІ кылиз акъудзавайбур ва Чна чпиз пай ганвайдакайни (*Аллагъдин рекъе*) харжзавайбур.
4. Ахътинбур - гъабур я гъакъикъи (*дуьз*) муьминар. Абуруз - чпин Раббидин патав (вине) дережаяр, ва багъишламишун ва багъа паяр гъазурнава (*Женнетда*).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ
وَالرَّسُولِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ
بَيْنِكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِن
كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ
قُلُوبُهُمْ وَإِذَا لَبِثَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ
إِيمَانًا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
يُنْفِقُونَ ﴿٣﴾

أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ
عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

5. (Гъзаваатда душманривай гъатай шейэрин гъакъиндай куь арада чаравилер хъайила Аллагъди адан патахъай къарар акъудайвал) - гъакI ви Раббиди вав (*эй, Пайгъамбар Мединада*) кIваляй экъечIиз туна (*Бадр- гъазаватдиз*) гъакъ аваз, - гъакъикъатда, муъминрикай са дестедиз кIанзавачиз тиртIани,
6. Абуру (*бязи муъминри*) вахъ галаз гъакъ кар патахъай гъуьжетарзава (*женг тухунин гъакъиндай*) (вични) а кар ачух хъанвайдалай гуьгъуьниз, на лугъуди абур къиникъдиз гъалзава, чеб килигиз -килигиз.
7. Ва (рикIел гъваш куьне *эй, гуьжетзавайбур*) ингье - Аллагъди квез кве дестедикай сад квез жадаиди хиве къуна (*я аришвершидин пар алай карван я мушрикрин къушундал гъалибвал*). Ва квез, гуж (*дяве*) квачирди квез хъанайтIа кIанзавай, амма Аллагъдиз кIанзава Вичин Келимайралди гъахъ тестикъариз, ва кафирар эхирдалди терг ийиз,
8. Гъахъ (*Ислам*) тестикъарун патал ва таб (*куфр, ширк*) квадарун (*чирун*) патал,- гунагъкарриз (*мушрикриз* а кар) такIан ятIани.
9. (Ва рикIел гъваш куьне Аллагъди квез гайи нямет) куьне куь Раббидивай «истигъаса» (*ччарадин, душмандин винел гъалибвал гунин куьмек тIалаб*) авурла, ва (*бес*), Ада квез жаваб гана: «За квез агъзур малаик имдád (*артухан куьмек*) ракъурда - сад-садан гуьгъуьналлайбур яз!»

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكٰرِهُونَ ﴿٥﴾

يُجٰدِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسٰفِقُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٦﴾

وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَن يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَع دَابِرَ الْكَافِرِينَ ﴿٧﴾

لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨﴾

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِآلِيفٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ ﴿٩﴾

10. Ва Аллагъди ам (*квез*) шад хабар яз авуна, ва куь риклер адалди секин хьун патал. Ва гъалибвал анжах Аллагъдин патай я; гъакъикъатда, Аллагъ - къудратлуди, камаллуди я!
11. Ингъе Ада квел къезил ахвар ракъурна (*куьн «ахварин хиялдалди» Клевна*) - Адан патай секинвал (*саламатвал*) яз, ва квел цавай яд авудна куьн адалди михьи авун патал ва квелай шейтандин чирк («*Чуру фикирар кушкучун*») алудун патал, ва куь риклер мягкемрун патал, ва (*куь*) кIвачин кIанер адалди кIеви авун патал (*марф къурна къум къежирна ам КIеви авуна, кIвачер къумадиз гъахъ тийидавал*).
12. Ингъе ви Раббиди малаикриз инандирмишна (*алакъарна, рикIе ттуна*): «Гъакъикъатда, Зун квехъ гала, - (бес,куьне) иман гъанвайбур мягкемара! За кафирвал авурбурун риклера еке кичI твада ва куьне абурун гарданар ягъа (*амIумI*), ва ягъа (*къамIа*) абурун тупарни (ва кIвач- гъилни)!»
13. Ам (*а кар абуруз*) - абуру Аллагъдиз ва Адан расулдиз акси пад къурвилай я. Ва ни Аллагъдиз ва Адан расулдиз акси пад къунватIа, - гъакъикъатда, Аллагъ къати жаза гудайди я!
14. Ам (*а азаб*) квез жаза я (*эй, кафирар и дуньяда*) - дадмиша гила (куьне) ам! Ва гъакъикъатда, кафирриз (*Ахиратда*) - ЦIун азаб ава!

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ
بِهِ قُلُوبُكُم مَّا التَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

إِذْ يُغَشِّيكُمُ اللَّعَاسُ أَمَنَةً مِنْهُ وَيُنزِلُ
عَلَيْكُم مِّنَ السَّمَاءِ مَاءً لِّيُطَهِّرَكُم
بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُم رِجْسَ الشَّيْطَانِ
وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ
الْأَقْدَامَ ﴿١١﴾

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي
مَعَكُمْ فَتَبَيَّنُوا الَّذِينَ ءَامَنُوا سَأَلْتَنِي فِي
قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرَّعْبَ فَأَصْرَبُوا
فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَأَصْرَبُوا مِنْهُمْ كُلَّ
بَنَانٍ ﴿١٢﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ
يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ﴿١٣﴾

ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ
النَّارِ ﴿١٤﴾

15. Эй, иман гъанвайбур! Куын кафирвал авурбурухъ галаз гуьруьшмиш хъайила женгина чин-чина, - (куьне) далуяр элкъуьрмир абурухъ (*катмир*)!
16. Ва ни а юкьуз (*женгина чин-чиниз ягъайла - катиз*) абурухъ вичин далу элкъуьрайта, анжах, женг патал (*амалдарвализ*) къерехдихъ хъана элкъвена хтун патал яз квачиз, ва я (мусурманрин къушунрин маса) дестедик эжкечун патал къулухъ хъун яз квачиз, - дугъриданни ам вичел Аллагъдин хъел алаз къулухъ хкведа (*ам Аллагъдин гъазабдик акатда*), ва адан «хтана акъваздай чка» Жегъеннем жеда, ва лап пис «хкведай чка» я (ам)!
17. Бес, куьне яна къенач (*эй, муъминар а мушрикар Бадр- гъазаватда*), амма Аллагъди абур къена (*квез абурун винел куьмек гана*), ва вуна гадарнач (*эй, Пайгъамбар гъапа авай къум мушрикрал*) вуна гадарайла, амма Аллагъди гадарна (*ам*). Ва синемшун патал Ада муъминар Вичин патай хъсан имтигъандалди. Гъакъикъатда, Аллагъ - ван къведайди, вири чидайди я!
18. Ам (*а хъсан имтигъан*) - квез (*муъминриз Аллагъдин патай*) я, ва гъакъикъатда, Аллагъ - кафиррин гъиллеяр зайифардайди я (*Ада абурун чIуру къастар чIурда*).
19. Эгер куьне (*эй, мушрикьар, Аллагъди зулумкарар жазаламишна*) гъалибвал гун тIалабзаватIа,-

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ الَّذِينَ
كَفَرُوا زَحَفًا فَلَا تُولُوهُمْ ٱلْأَدْبَارَ ﴿١٥﴾

وَمَنْ يُولِهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبرُهُ إِلاَّ مُتَحَرِّفًا
لِقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ فَقَدْ بَاءَ
بِعِصْيِ مَنِ ٱللَّهِ وَمَأْوَهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ
ٱلْمَصِيرُ ﴿١٦﴾

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَكِنَّ ٱللَّهَ قَتَلَهُمْ وَمَا
رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ ٱللَّهَ رَمَىٰ
وَلِيُبْلِيَ ٱلْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا إِنَّ
ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

ذَٰلِكُمْ وَأَنَّ ٱللَّهَ مُوهِنٌ كَرِيمٌ
ٱلْكَافِرِينَ ﴿١٨﴾

إِن تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمُ ٱلْفَتْحُ
وَإِن تَنْتَهُوا فهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ

дугъриданни а «гъалибвал» (Адан жаза) квеа агакнава. Ва эгер куьне (куь куфр, асивилер) акъвазарайтIа, - ам квеа хийирлу я, ва эгер куьн (мад) элкъуьн хъувуртIа (муъминрин аксина женг чIугунихъ) - Чунни (мад) элкъуьн хъийида (абуроз гъалибвал ва квеа агъузвал гунин кардихъ), ва гъич са куьмекни жедач квеа куь дестедикай (жемятдикай) (гъатта) адан къадар гзафди хъайитIани. Ва гъакъикъатда, Аллагъ - муъминрихъ гала (абурун патал ала).

20. Эй, иман гъанвайбур! МуьтIуьгъ хъухъ (куьн) Аллагъдиз ва Адан расулдиз, ва (къулухъ) элкъвемир куьн адакай квеа (Къуръандай кIелзавай аятрин, делилрин, несигъатдин) ван къвез- къвез.
21. Ва жемир куьн (эй, муъминар), чпиз (Къуръандин аятар кIелайла): «Чаз ван хъанва»- лагъайбур хъиз (мушикар, мунафикъар хъиз), амма (гъакъикъатда) абуроз яб гузвач (абурал фикризавач).
22. - Гъакъикъатда, «чилел къекъвезвай затIарикай» (вири чан алай затIарикай)» виридалайни писбур я Аллагъдин вилик - бишибур (гъахъдин ван текъвезвай), лалбур (гъахъдин гаф талгъузвай), чпи (акъулдалди Аллагъдин эмирар) къатIун тийизвайбур.
23. Ва эгер Аллагъдиз абуроз (са гъихътин ятIани) хийир авайди чизвайтIа (авачирди чизва), Ада абуроз ван къведайвал ийидай

وَإِنْ تَعُدُّوا نَعْدَ وَلَنْ تُعْبَىٰ عَنْكُمْ
فِيئَتَّكُمْ شَيْئًا وَلَوْ كَثُرَتْ وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ
وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنْتُمْ
تَسْمَعُونَ ﴿٢٠﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ
لَا يَسْمَعُونَ ﴿٢١﴾

* إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ
الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يُعْقِلُونَ ﴿٢٢﴾

وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَأَسْمَعَهُمْ ۗ
وَلَوْ سَمِعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

(*Къуръандин несигъатрин*). Ва эгер Ада абуруз ван къведайвал авунайтлани, гъакъикъатда, абур (*адахъ иман гъуникай*) къулухъ элкъведай, чебни (*гъахъдикай*) михъиз элкъвенвайбур яз. -

24. Эй, иман гъанвайбур! Жаваб це (куъне) Аллагъдиз ва (*Адан*) расулдиз ада квез эверайла «квел чан гъызвай» кар патал (*вучиз лагъайтА адан эверуниз жаваб гуниг карда - ава квез дуъз, тамам уьмуър и дуьньядани ва Ахиратдани*). Ва чир хъухъ (квез *эй, муъминар*) - гъакъикъатда, Аллагъди инсандинни адан рикИн арада ччаравал твадайди, ва гъакъикъатда - Гъадан патав куън кIватИни хъийида!
25. Ва кичIе хъухъ (квез *эй, муъминар*) имтигъандикай (*мукъаят хъухъ мусибат атуникай*), - вични квекай анжах зулум авурбурун къилел (къилди) къвен тийидай (*масадбурни акатдай*). Ва чир хъухъ (квез) - гъакъикъатда, Аллагъ къати жаза гудайди тирди!
26. Ва рикIел гъваш (куъне *эй, муъминар*) - куън тIимил авай зайифбур яз чилел, квез «инсанри куън вегъена къаз» (*куъ винел фад гъалибвал къачуз*) кичIез авай, ва Ада квез «хтана акъваздай чка» авуна (*Медина шегьер*), ва Ада куън Вичин куъмекдалди къуватлу авуна, ва Ада квез няметрикай паяр гана - куъне шукур авун патал (*Адаз*)!

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ
وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ
وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ
وَقَلْبِهِ ۗ وَأَنَّهُ رِجْوَىٰ لِلَّذِينَ آمَنُوا ﴿٢٤﴾

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا
مِنْكُمْ خَاصَّةً ۗ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

وَأذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ
فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ
النَّاسُ فَتَآوَنَكُمُ وَيَدَّكُم بَيْنَهُمْ
وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿٢٦﴾

27. Эй, иман гъанвайбур! Аллагъдин ва расулдин гъакъиндай хиянаткарвал ийимир (куъне), ва ийимир куъне хиянаткарвал квел ихтибарнавай аманатрин гъакъиндай, (*аманатар хвена Кланзавайди*) квез чиз-чиз.
28. Ва чир хухъ квез (*эй, муъминар*) - гъакъикъатда, куъ мал-девлетар ва куъ веледар имтигъан тирди, ва гъакъикъатда, Аллагъдив - Гъадав гва Чехи саваб!
29. Эй, иман гъанвайбур! Эгер куъне Аллагъдикай кичлевал авуртла (*Адан эмирар кылиз акъудиз ва къадагъайрикай яргъа жез*) Ада квез (*гъахъ ва таб, дуъзвал ва чIурувал*) фаркъ (*ччара*) ийидай бажарагъвал гуда, ва куъ пис крар квелай алудда ва квез (*гунагъар*) багъишламишда. Гъакъикъатда, Аллагъ - еке регъимдин (*зурба няметрин*) Сагъиб я!
30. Ва (рикIел гъваш вуна *эй, расул*) кафирвал авурбуру ваз чинебан чIуру къастарзавай вахт вун къуна дустагъда тун, ва я яна рекъин, ва я (*шегъердай*) чукурун патал, - абуру чинебан чIуру къастарзава ва Аллагъди (*абурун аксинани*) амалдарвалзава. Бес, Аллагъ - амалдарвалзавайбурун виридалайни хъсанди (*зурбади*) я эхир!
31. Ва абуруз Чи аятар кIелайла абуру лугъузва: «Бес, чаз ван атанва (*виликдай*). Эгер чаз кIан хъайитIа идаз ухшарди чнани лугъуда. Ибур (*вуна чаз кIелзавай аятар*) - анжах эвелимжибурун къысаяр (*хкетар*) я!»

يَتَّيَّبُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ
وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا ءَمَنَتِكُمْ وَأَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا ءَمَوَالِكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ
وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾

يَتَّيَّبُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ
لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ
أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ
وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَكْرِيينَ ﴿٣٠﴾

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا
لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا
أَسْطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣١﴾

32. Ва (рикел гъваш вуна эй, расул) абуру (ви халкъдикай муширки) лагъанай: «Я, Аллагъ! Эгер им (Мугъаммада гъаз атанвай Къуръан) - гъахъ ятла Ви патай (ракъурнавай),- (акI ятла) къура (Вуна) чал цавай къванерин марф ва я ракъура (Вуна) чаз азиятлу азаб» (абурун фикир тир Къуръан гъакъ туширди, ва гъавияй абуру тIалабунар авуна чпиз азаб ракъурунин, ва ам татайла адалди абуру субут ийиз кIанзавай Къуръан Аллагъдин патай туширди).
33. Ва туш Аллагъ ахътинди вун (эй, Пайгъамбар) абурун арада аваз абуруз азаб гудайди; - ва туш Аллагъ абуруз азаб гудайди абуру астагъфир ийиз хъайитла. -
34. Ва вуч хъанва абуруз, Аллагъди абуруз азаб тагуз (гъикI абуруз азаб гудач къван) - (вични) абуру (мугъминар) «Масжид-уль-Гъарам»- дикай (Кябедикай) къакъудзавайла (аниз атун къадагъа ийизвайла) ва чебни адан терефдарар (килигдай, хуьдай ксар) туширла?! Адан (Масжид-уль-Гъарам-дин) терефдарар анжах (Аллагъдикай) кичебур я, амма абурун чIехи паюниз чизвач (а кар)!
35. Ва абурун капI тир КIвалин (Кябедин) патав (абуру Пайгъамбардин кпIуникай ягъанатар ийиз авур абурун «капI» тир) - анжах уьфт ва капар ягъун. (Гиладмиша (куьне) азаб, куьне авур кафирвилиз килигна!

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِن كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ
مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَابًا مِّنَ
السَّمَاءِ أَوْ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٢﴾

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا
كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٣﴾

وَمَا لَهُمْ آلَا يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ
عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ
إِنِ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلَٰكِن أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً
وَتَصَدِيَةً فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ
تَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾

36. Гьакъикъатда, кафирвал авурбуру чпин мал-девлет харжзава Аллагъдин рекъелай алудун патал. Ва абуру ам харжни ийида, ахпа ам абуруз «еке гъайифвал» (*паишманвал*) жеда, ахпа абур магълубни жеда (*муъминри абурал гъалибвални къачуда*). Ва (чпи) кафирвал авурбур - Жегъеннемдиз к1ват1 хъийида,
37. Ччара авун патал Аллагъди писди (*алчахди*) хъсандакай, ва писди сад садан винел вегъена вири са к1ват1ал ийидайвал ва ам Жегъеннемда твадайвал. Ахътинбур (*а кафирар*) - гъабур я (еке) зиянвал хъйибур (*и дуъньядани ва Ахиратдани*).
38. Лагъ (вуна *эй*, *Пайгъамбар*) кафирвал авунвайбуруз: «Эгер абуру акъвазарайт1а (*чпин куфр ва мидявал Пайгъамбардиз*) - абуруз вилик хъйи (гунагъ) крар багъишламишда, ва эгер абуру (мад) элкъуън хъувурт1а (*чпин ч1уру крарихъ, Пайгъамбардин аксина дяе тухунихъ*) - бес, дугъриданни виликдай хъанва, эхир, эвелимжибурун рехъ (*виликдай хъйибурун гъакъиндай хъйи Чи адет - абуру гъахъ таб яз къурла ва чпин терсвал давамарайла Чна абуруз фад азаб ганай*).
39. Ва женг ч1угу (куъне *эй*, *муъминар*) абурухъ (*муширикхъ*) галаз - та фитне (*ширк, Аллагъдин диндиз аксивал авун*) амукъ тийидалди ва дин (*ибадатар, т1еатар*) вири са Аллагъдиз талукъ жедалди». Ва эгер абуру акъвазарайт1а

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيُضِدُّوا
عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُنفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ
عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ﴿٣٦﴾

لِيُمَيِّزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ
الْخَبِيثَ بَعْضُهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمُهُ
جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ هُمُ
الْخٰسِرُونَ ﴿٣٧﴾

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُعْزَرْ لَهُمْ
مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ
سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ
الَّذِينَ كُلُّهُ لِي اللَّهِ فَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا
يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾

(чпин ширк ва дуыз дин - Ислам - кьабулайтIа) - гьакъикъатда, Аллагъдиз абуру ийизвай амал (кар) аквазва!

40. Ва эгер абур (а мушрикар кьулухъ) элкъвейтIа (куьне эверзавай имандикай), - бес, чир хьухъ квез (якъиндиз), гьакъикъатда, Аллагъ - куь Арха тирди. Гьикъван хъсан Арха я (Ам), ва гьикъван хъсан Куьмекдайди я (Ам)!

41. Ва чир хьухъ (квез эй, муьминар) - гьакъикъатда, куьне «гъазаватда душмандивай кьур шей» (гьар вуч шей ятIани) - гьакъикъатда, Аллагъдиз талукъ я адан вад паюникай са пай, ва расулдиз, (адан) мукъва-кылийриз, етимриз, кесибриз ва рекъе авайбуруз (вадакай кьуд пай женгина иштирак авур кьушунриз пайда, ва амайди - вадакай са пай - пайда вад чкадал: са пай Аллагъдиз - ва расулдиз (амни харжда вири мусурманрин игътияжвал авай крариз), кьвед лагъай пай - гуда Пайгъамбардин мукъва-кылийриз ва абурук акатзава: Бану-Гъашиш ва Бану-МутIмIалиб (ибуруз вад паюникай са пай гузва вучиз лагъайтIа абуруз садакьяяр къачудай ихтияр авач), пуд лагъай пай - гуда етимриз (буба амачир гъвечIи аялар балугъвилини яшдив агакь тавунвай), кьуд лагъай пай - гуда кесибриз, вад лагъай пай - гуда рекъевай ксариз (чпин пул, харжияр куьтягъ хъана хъфиз тежезвай), - эгер куьн иман гъанвайбур ятIа Аллагъдихъ ва Чна Чи Бендедиз (Мугъаммадаз)

وَإِن تَوَلَّوْا فَاَعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ مَوْلٰىكُمْ
وَنِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيْرُ ﴿٤٠﴾

* وَاعْلَمُوْا اَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَاَنَّ
لِلّٰهِ خُمْسُهُ وِلِلرَّسُوْلِ وَلِذِي الْفُرْجٰى
وَالْيَتٰىمٰى وَالْمَسْكِيْنَ وَاَبْنِ السَّبِيْلِ
اِن كُنْتُمْ ءَاْمَنْتُمْ بِاللّٰهِ وَمَا اَنْزَلْنَا عَلٰى
عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقٰنِ يَوْمَ التَّقٰى الْجَمْعٰنِ
وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٤١﴾

(авудна) ракъурнавайдахъ фаркъдин юкъуз (*гъахъ табдикай фаркълу авур, тафаватлу хъайи юкъуз*) - къве жемят (*къве къушун*) гуърушмиш хъайи юкъуз (*Бадргъазаватда*). Ва (гъакъикъатда), Аллагъ вири крарал къудратлу я!

42. Ингъе куън а чӀавуз (дередин *Мединадиз*) мукъвал алай къерехдал алай, абур (*куь душманрин къушун*)- яргъал алай къерехдал, ва (*девейрал алай, алвердин*) карван - квелай агъада. Ва эгер куъне къведбурунни (*тайинарнавай вахтунда гуърушмиш хъунин*) икърар ктӀунайтӀа - куъне (а) хиве къур вахт (дугъриданни) къиле тухудачир. Амма (куь арада икърар тахъана Аллагъди куън гуърушмишарна) - Аллагъди къилиз акъудун патал «авуна тамам хъанвай» (*Ада хъун къадаркъысметнавай еке*) кар, - (вични) гъалак жедайди гъалак хъун патал (*вичиз - Аллагъдин патай тестикъ хъайи ва адалди уъзуърни амукъ тавур*) ачух делилдилай къулухъ, ва «(имандалди) чан атун» патал чан къведайдал (*вичиз-Аллагъдин патай тестикъ хъайи*) ачух делилдилай къулухъ. Ва гъакъикъатда, Аллагъ - вири ванер къведайди, вири чидайди я!

43. (Ва рикӀел гъваш *эй, Пайгъамбар* а чӀавуз) Аллагъди ваз абур ви ахварда тӀимил яз къалурна (*ва вуна асъабриз хабар зайила абур мадни мягъкем ва жуърэтлу хъана*); ва эгер Ада ваз абур гъаф

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ
الْقُصْوَى وَالرَّكْبُ اسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَوْ
تَوَاعَدْتُمْ لِاخْتِلَافِئْتُمْ فِي الْمَيْعَدِ وَلَكِنْ
لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ
مَنْ هَلَكَ عَن بَيْتِنَا وَيَحْيَى مَنْ حَيَّ
عَن بَيْتِنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

إِذْ يُرِيكَهُمُ اللَّهُ فِي مَنَايِكَ قَلِيلًا وَلَوْ
أَرَاكَهُمْ كَثِيرًا لَفَشِلْتُمْ وَلَتَنْزَعْتُمْ
فِي الْأَمْرِ وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ إِنَّهُ عَلِيمٌ
بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٣﴾

яз кьалурнайта, куьн жуьрэтсуз
жедай, ва а кардин гьакъиндай куь
арада гьуьжет (*ччаравал*) жедай.
Амма Аллагьди саламатна (*хвена
куьн а кардикай*), гьакъикъатда,
Адаз чизва хурара вуч аватта!

44. (Ва рикел гъваш *гьакъни эй,
Пайгъамбар* а ч!авуз) Ада квез
абур - куьн гуьруьшмиш хъайила
(*женгина*) - куьн вилера т!имил
яз кьалурна, ва абурун вилера
куьн т!имиларна - Аллагьди
кьилиз акъудун патал «авуна
тамам хъанвай» (*Ада хъун къадар-
кысметнавай ч!ехи*) кар. - Ва са
Аллагьдин патав (вири) крап
хкизва! -
45. - Эй, иман гъанвайбур! Квел
(*душмандин кьушунрин*) десте
гьалтайла - мягкем (*дурумлу*)
хъухъ ва Аллагь гзаф «рикел ва
мецел гъваш» куьне (*дубаяр ийиз*) -
квез агалкьун хъун патал!
46. Ва муьт!уьгъ хъухъ (куьн)
Аллагьдиз ва Адан расулдиз
ва гьуьжетар ийимир (*садвал
ч!урмир*) куь арада - тахъайта,
куьн жуьрэтсуз (*зайиф*) жеда
ва куь («гарун») къуват фида
(*гъалибвал квахъда*), ва сабур ая
куьне! Гьакъикъатда, Аллагь
сабурлубурухъ гала!
47. Ва ухшамиш жемир куьн - чеб,
чпин к!валерай такабурлувализ ва
«масадбурун вилик чеб кьалуриз»
ва (масадбур) Аллагьдин рекъелай
алудиз экъеч!айбуруз (*мушикриз*).
Аллагьди абуру ийизвай амалар
(элкьуьрна) кьунва (чирвилелди). -

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ الْتَقَيْتُمْ فِي آعْيُنِكُمْ
قَلِيلًا وَيُقَلِّلُكُمْ فِي آعْيُنِهِمْ لِيَقْضَى
اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿٤٤﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً
فَاتَّبَعُوا وَآذَكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ﴿٤٥﴾

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا
فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَأَصْبِرُوا
إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٦﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
بَطْرًا وَرِفَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٤٧﴾

48. Ва (рикЛел гъваш *гъакІни эй, Пайгъамбар* а чІавуз) шейтІанди абуруз абурун амалар чІагур авуна (*хъсан яз къалурна*) ва лагъана: «Къе инсанрикай квел гъалибвал къачудайди авач, ва зунни квез архавалдайди (*куьмекдайди, хуьдайди*) я». Ва къве десте (*къве къушун*) сад-садаз акурла, ам (*шейтІан «вичин дабанар акІуриз -акІуриз»*) атайвал къулухъ хъфена, ва лагъана: «Гъакъикъатда, зун квекай яргъа я (*зун квехъ галач и карда*); гъакъикъатда, заз квез таквазвайди (*муьминриз куьмек гуз атанвай малаикар*) аквазва, гъакъикъатда, заз Аллагъдикай киче я! Ва Аллагъ къати жаза гудайди я!»

49. Ва (рикЛел гъваш куьне) ингъе мунафикъри ва чпин рикІера азар авайбуру лугъузва: «Алдатмишарнава абуру (*мусурманар*) абурун динди». (*Амма а мунафикъар гъавурда авач, бес*) Ва ни Аллагъдал таваккул авунватІа (*адаз Ам бес я*) - гъакъикъатда, Аллагъ - гзаф гужлуди, гзаф камаллуди я эхир!

50. Ва эгер ваз ақунайта (*эй, Пайгъамбар*) малаикри кафирвал авурбурун чанар къахчузвайла - абуру абурун ччинар ва абурун далуяр ягъиз ва (лугъуз): «Дадмиша куьне ялав алаз кузвай цІун (*Жегъеннемдин*) азаб (-а чІавуз ваз ажеб кар аквадай)!

وَإِذْ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَلَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ فَلَمَّا تَرَآتِ الْفِيئَتَانِ نَكَصَ عَلَى عَقَبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنْكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٨﴾

إِذْ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ عَرَّ هَهُؤُلَاءِ دِينُهُمْ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٩﴾

وَلَوْ تَرَى إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبِرَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥٠﴾

51. Ам (*а азаб*) - куь гъилери къазанмишайдаз (*виллигдай авур крариз*) килигна, ва гъакъикъатда, Аллагъ (Вичин) луклариз зулум ийидайди гъич туширвиляй я».
52. (Абурун кар, *рехъ*) фиръавандин жемятдин ва абурулай вилик хъайибурунни деб-диз (*кардиз*) ухшар я. - Абуру Аллагъдин делилрихъ (*аятрихъ*) кафирвална ва Аллагъди абуру жазадивди къуна абурун гунагъриз килигна. Гъакъикъатда, Аллагъ - къуватлуди, къати жаза гудайди я!
53. Ам (*а пис жаза гана*) - вучиз лагъайтIа, гъакъикъатда, Аллагъ Вичи инсанриз багъишнавай няметар дегишардайди (*къахчудайди*) туш, та абуру чеб авай гъал дегишардалди (*чIуру краралди, инкар авуналди*), ва (*вучиз лагъайтIа*) гъакъикъатда, Аллагъ - вири ванер къведайди, вири чидайди я!
54. (Абурун деб (*кар, рехъ*)) ухшар я деб-диз фиръавандин жемятдин ва абурулай вилик хъайибурунни. (Абуру) чпин Раббидин делилар таб яз къуна, ва Чна абуру абурун гунагъриз килигна гъалакна (*тергна*), ва фиръавандин жемят Чна батмишарна. Ва вири (абуру) зулумкарап тир!
55. Гъакъикъатда, Аллагъдин вилик виридалайни писбур «чилел къекъвезвай затIарикай» - чпи, кафирвал авунвайбур ва чпи иман тигъизвайбур я,

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ
لَيْسَ بِظَلْمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٥١﴾

كَذَّابٍ ءَالٍ فِرْعَوْنَ وَٱلَّذِينَ مِن
قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِآيَاتِ ٱللَّهِ فَأَخَذَهُم
ٱللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ إِنَّ ٱللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ
ٱلْعِقَابِ ﴿٥٢﴾

ذَلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً
أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا
بِأَنفُسِهِمْ وَأَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٣﴾

كَذَّابٍ ءَالٍ فِرْعَوْنَ وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ
كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ
بِذُنُوبِهِمْ وَأَغْرَقْنَا ءَالَ فِرْعَوْنَ وَكُلَّ
كَانُوا ظٰلِمِيْنَ ﴿٥٤﴾

إِنَّ شَرَّ ٱلدَّوَآبِّ عِنْدَ ٱللَّهِ ٱلَّذِينَ
كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٥﴾

56. - (Ахьтинбурукай я) чпивай
вуна (*чпи ви аксина дяве тухудач,
ва душмандиз куьмекдач лагъай*)
икърар къачунвайбур, ахпани чпи
чпин «агът» (*икърар*) чIурзавайбур
гъар сефер чпини (Аллагъдикай)
кичIевал тийизвайбур.
57. Ва эгер абур (*вахъ галаз хъайи
икърарар чIурайбур*) вал женгина
гъалтайтIа (куьне гъалибвал
къачуз) - вуна (абуруз къати азаб
це) абурун гуьгъуьналлайбур
абуруз килигна чкIидайвал - абур
(*гуьгъуьналлайбуру*) рикIел гъана)
ибрет къачун патал!
58. Ва эгер ваз (*эй, Пайгъамбар
чпихъ галаз икърар авунвай*) са
ксарин патай (*абуру*) хиянатвал
авунин кичIевал аватIа (*лишанар
пайда хъанваз*) - гадар хъия (вуна)
абуруз (*абурухъ галаз хъайи икърар
яни хабар хце абуруз икърар кардик
кумачирди*), куьн (*куь къведбурунни
гъал*) сад хъиз жедайвал.
Гъакъикъатда, Аллагъдиз
хиянаткара кIандач!
59. Ва къуй кафирвал авурбуру
чеб «вилик акатайди» хъиз (*Чи
азабдикай хкатай хъиз*) гъич гъисаб
тавурай, гъакъикъатда, абурвай
(*Чун*) ажиз ийиз жедач (*чеб
къутармишиз жедач*).
60. Ва гъазура (куьне *эй, мусурманар*)
абур патал (*куь душманрин аксина*)
къевай алакъдай (*жедай*) къван
къуватар (*яракъар, силагъар*) ва
(*гъакIни гъазават патал гъазурна*)
кутIунвай (гзаф) балкIанар
(*атлу къушунар*), - кичIерар гун

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ
عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿٥٦﴾

فَأَمَّا تَتَّقَنَّاهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِدْ بِهِمْ مَنْ
خَلَقَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

وَأَمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَأَنْشِدْ
إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْخَائِبِينَ ﴿٥٨﴾

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا إِنَّهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ
رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ
وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا
تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ

(*кѳурхутмишун*) патал куьне адалди Аллагъдин душмандиз, ва куь душмандизни, ва (гъакНи) масабурзни абурулай гъейри чеб квез чин тийизвай - (амма) Аллагъдиз абур чизва. Ва вуч куьне Аллагъдин рекъе харжайтГани,- квев (ам, *адан эвез* Аллагъди) тамамвилелди ахгакъарда ва квез са зулумни (*тИмилвал*) ийидач.

61. Ва эгер абуру ислягъвал авунихъ ян гайитГa, вунани ам патал ян це, ва Аллагъдал «таваккул» ая (вуна): гъакъикъатда, Гъам я - Вири Ванер Къведайди, Вири Чидайди!
62. Ва эгер абуруз (*адалди амалдарвална*) вун алдатмишиз клан хъайитГa - гъакъикъатда, ваз Аллагъ бес я; Ам я - ваз куьмек гайиди Вичин куьмекдалди, ва муъминралди къуватлу авурди,
63. Ва абурун (*муъминрин*) рикIер сад авурди. Эгер вуна чилел алай къван вириди (*девлетар*) харж авунайтГани (*абурун рикIер сад авун патал*) - вавай абурун рикIер сад ийиз жедачир, амма Аллагъди абур сад авуна (*имандал кIватна*). Гъакъикъатда, Ам - къудратлуди (*гзаф гужлуди*), гзаф камаллуди я!
64. Эй, Пайгъамбар (*Неби*)! Бес я ваз Аллагъ, ва (бес я Ам) ваз табий хъанвай муъминризни!
65. Эй, Пайгъамбар! Гъевеслу ая (вуна) муъминар женг чIугунин кардал. Эгер куь арада сабурлу къад (*кас*) хъайитГa, абуру (*душманрикай*) къве виш касдал

وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٦١﴾

* وَإِنْ جَحَحُوا لِّلْسَلْمِ فَأَجْزَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦١﴾

وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي أَيْدِيكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

وَأَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلْفَتْ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَئِنَّ اللَّهَ أَلْفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٣﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٤﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَدْرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ

гъалибвал къачуда; ва эгер квек (ахътин) виш кас хъайитIа, абуру кафирвал авурбурукай агъзур касдал гъалибвал къачуда, - абуру (*кафирар* гъакъикъатдин) гъавурда гъат тийизвай (*къанажагъсуз*) ксар тирвиляй.

66. Гила Аллагъди квез (*эй, муъминар*) къезиларнава; ва чизва (Адаз), гъакъикъатда, квез зайифвал авайди. Ва (гила) эгер куь арада сабурлу виш (кас) хъайитIа - абуру къве вишел гъалибвал къачуда, ва эгер куь арада (сабурлу) агъзур (кас) хъайитIа, абуру къве агъзурдал гъалибвал къачуда Аллагъдин ихтиярдалди: бес, Аллагъ - сабурлубурухъ гала эхир!
67. Виже къведач пайгъамбардиз адаз есирар хъана (*женгина ада душманрикай есирар къуна тадай ихтияр авач*), та ада зурба гуж ийидалди чилел (*кафирар тергна чилел адан гъакимвал тестикъ жедалди*). Квез (*эй, мусурманар куьне Бадр гъазаватда есирар къуналди*) и дуьньядин «пайда хъана ахпа квахъ хъийидай паяр» (*мал-девлет*) кIанзава, амма Аллагъдиз - Ахират кIанзава. Ва Аллагъ - гзаф гужлуди, гзаф камаллуди я!
68. Эгер Аллагъдин патай виликдай авачиртIа «кхъенвай къадар-къисметдин эмир» (*чи уьмметдиз дяведа кафирривай гъатай шейэр къачуз гъалалвал ганвай*) - дугъриданни хкIадай квек чIехи азаб куьне къачунвайдаз килигна.

وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا آلَ فِئَةٍ
مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا
يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾

أَلَنْ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ
فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ
مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ
مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ
وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٦٦﴾

مَا كَانَ لِيَتَّيَّنَ أَنْ يَكُونَ لَهُدَّ أَسْرَى
حَتَّى يُثَخَّنَ فِي الْأَرْضِ تُرِيدُونَ عَرَضَ
الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ وَاللَّهُ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٦٧﴾

لَوْلَا كِتَابٌ مِّنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ
فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٨﴾

69. Ва (акI тирла), неъ (куъне) квез «гъзаваатда душманривай гъатайдакай» (*есирар азад авунай квез гайи гъакъидикайни*) - гъалалди, хушди яз, ва Аллагъдикай кичIе хъухъ (квез). Гъакъикъатда, Аллагъ - гзаф багъишламишдайди, гзаф регъимлуди я!

70. Эй, Пайгъамбар! Лагъ (вуна) куъ гъиле (*ихтиярда*) гъатнавай есирриз: «Эгер Аллагъдиз куъ рикIера хийир (*иман*) аваз чир хъайитIа (*эгер куъне иман гъайитIа*) - Ада квез (*есирдай азадун патал мусурманри*) квевай къачунвайдалай (*а гъакъидилай*) мадни хъсанди гуда, ва квез (*гунагъарни*) багъишламишда. Бес, Аллагъ - гзаф багъишламишдайди, гзаф регъимлуди я эхир!»

71. Ва эгер (абуруз) кIан хъайитIа ваз хиянатвал ийиз (*чеб аххъаяйла гайи гаф чIурна мадни дяве тухвайтIа*) - бес, абурз виликдайни хиянатвал авунай Аллагъдиз - ва Ада (ваз) абурз винел «винел пад» (*гужлувал*) ганай (*абур Бадр- гъзаваатда мусурманрин гъиле ттуна*). Бес, Аллагъ - вири чидайди, гзаф камаллуди я эхир!

72. Гъакъикъатда, чпи иман гъана ва гъижра авурбур (*Диндин рекъе куъч хъайибур*) ва чпин мал-девлетралди ва чпин чанаралди Аллагъдин рекъе женг чIугурбур (*джигъад авурбур - мугъажира*), ва (гъакIни) чпи «яшамиш жез акъваздай чка» гана ва куъмек гайибур (*ансарар*) - абур садбур муъкуъбуруз куъмекчияр (ва дустар, *мукъва ксар*) я. Ва чпи,

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٩﴾

يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَن فِي أَيْدِيكُم مِّنَ الْأَسْرِ إِن يَعلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُم خَيْرًا يُؤْتِكُم خَيْرًا مِّمَّا أُخِذَ مِنْكُم وَيَغْفِرَ لَكُم وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٧٠﴾

وَإِن يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِن قَبْلُ فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ ءَاوَأُوا وَتَصَرَّوْا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُم مِّن وَلِيَّتِهِم مِّن شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا وَإِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ إِلَّا عَلَىٰ

иман гъана ва гъижра тавурбур (куьч тахъайбур) - квел абуруз куьмекчивал (дуствал) авунин буржи алач, та абуру гъижра ийидалди. Ва эгер (мушрикьри абуруз зулум авуна) абуру квевай диндин карда куьмек тлалабайтIа, куьне абуруз куьмек гун лазим я,- анжах эгер ам (а куьмек) квехъ галаз (клевIи) икьрар кутIунвай халкъдиз акси туштIа. Ва Аллагъдиз куьне ийизвай амалар (крав) аквазва!

73. Ва чпи, кафирвал авурбур - абурун садбур муькуьбуруз куьмекчияр ва дустар я. Эгер куьне (эй, мусурманар) а кар тавуртIа (мусурманри сада-садаз куьмек тагайтIа) - чилел фитне (рекьяй акъудунар) ва еке чурувал жеда.

74. Ва чпи иман гъана ва гъижра авурбур ва Аллагъдин рекье женг тухвайбур (джигъад авурбур), ва (гъакIни) чпи «яшамиш жез акъваздай чка» гана ва куьмек гайибур - ахътинбур, гъабур я муьминар гъахъдиз (дуьздиз). Абуруз - (Аллагъдин патай) багъишламишун, ва багъа (хуш, жумартлу) пай жеда (Женнетда)!

75. Ва чпи, (мугъажиррилай ва ансаррилай) гуьгбуьнай иман гъана ва гъижра авуна ва квехъ галаз санал женг тухвайбур (джигъад авурбур) - ахътинбурни квекай я (эй, муьминар). Ва мукъва-къилияр Аллагъдин ктабда (къанунда) сад - садаз гзаф талукъ (мукъвал) я (амай муьминрилай). Гъакъикъатда, Аллагъдиз гъар са шей (вири крав) чизва!

قَوْمٌ بَيَّنَّكُمْ وَبَيَّنَّهُمْ مَيَّنْتُكَ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٧٣﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٧٤﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَّهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٧٥﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدِ وَهَاجَرُوا وَجَّهَدُوا مَعَكُمْ فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧٥﴾

سُورَةُ التَّوْبَةِ

9 - Сура: «ат-Тавбагъ» (Туба)

- (Им) - Аллагъдин ва Адан расулдин патай (икъраррикай) азад хьун (*абур элкъуър хъувун, гъич авун*) малумрун я куьне (чпихъ галаз) икърарар кутлунвай мушрикриз.
- (Лагъ вуна *абуруз*): «Сиягъат ая (куьне) чилел (*сеферриз экъечI - эй, мушрикар*) къуд вацран къене (*саламатвилеваз*), ва чир хъухъ квез: квевай Аллагъ ажиз ийиз гъич тежедайди (*Адан азабдикай хкечIиз тежедайди*) ва гъакъикъатда, Аллагъди кафирриз агъузвал (*беябурвал*) гудайди!
- Ва (*гъакIни* им) - Аллагъдин ва Адан расулдин патай хабар гун я инсанриз «чIехи гъаж» - юкъуз (*гъаждин чIехи- юкъуз: Къурбан-сувардин юкъуз*): гъакъикъатда, Аллагъ мушрикрикай михъи (*яргъа*) тирди ва Адан расулни (*абурукай элкъвенвайди*). (Гъавилай), эгер куьне (*эй, мушрикъар ширкдикай*) туба авуртIа (*ва иман гъайитIа*) - ам квез хийирлу я. Ва эгер куьн (къулухъ) элкъвейтIа (*гъахъ къабулуникай, ва давамарайтIа куь ширк*) - (бес,) чир хъухъ (квез): гъакъикъатда, квевай Аллагъ ажиз ийиз гъич тежедайди (*Адан азабдикай къутармиш тежедайди*). Ва «шад» хабар це (вуна) (*чпи*) кафирвал авурбуруз - азиятлу азабдин!

بَرَاءَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١﴾

فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَلَمُوا
أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي
الْكَافِرِينَ ﴿٢﴾

وَأَذَانٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ
يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ
مِّنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ
فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا
أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ
كَفَرُوا بِعَذَابٍ آَلِيمٍ ﴿٣﴾

4. Анжах, куьне чпихъ галаз икърар кутлунвай - ахпани чпи (*икърардин шартIарикай*) са шейни чIур тавур ва квез акси яз садазни куьмек тагай мушрикар квачиз, - бес, абурухъ галаз хъайи икърар адан муьгълетдин эхирдал кьван (куьне) тамамара! Гьакъикъатда, Аллагъдиз (Вичикай - *эмирар кьилиз акъудиз ва къадагъайрикай яргъаз жез*) кичIевалзавайбур кIанда!

5. Ва къадагъа - варцар (*къуд вацран муьгълет*) куьтягъ хъайила - дяве твах (куьне) мушрикърихъ (ягъиз йикъ мушрикъар) гъина квез абур жагъайтIани, абур (*есирдиз*) къачу, элкъуьрна яхъ абур (*абурун хуьрера, къелейра кьушунралди, ва гьакIни мусурманрин чилерал гьахъиз тамир*), ва абур «вили хуьдай чкайрал» (*абурун рекъерал*) виринал гуьзчивал твах! Ва эгер абур туба авуртIа ва капI кьилиз акъудайтIа ва закат гайитIа - рехъ ачуха (куьне) абурун (*ахъая абур*), гьакъикъатда, Аллагъ - гзаф багъишламишдайди, гзаф регъимлуди я!

6. Ва эгер мушрикърикай сада квевай саламатвал тIалабайтIа, адаз а саламатвал це - та, ада Аллагъдин каламдихъ (*Къуръандихъ*) яб акалдалди, ахпа ам вичин «саламат чкадив» агакъара. Ам (*Чна акI эмирнава*) - абур (*кафирар, мушрикар Исламдикай*) чирвал авачир ксар тирвиляй (*ва мумкин я чир хъайила абур у иман гъун*).

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُوا إِلَيْهِمْ عَاهِدَهُمْ إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٤١﴾

فَإِذَا أَنْسَلَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرْمَ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَأَحْضُرُوهُمْ وَأَقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٢﴾

وَإِن أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلِمَةَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

7. ГьикI жеда кван мушрикъриз Аллагъдин вилик ва Адан расулдин вилик икърар - куьне чпихъ галаз «Къадагъа алай МискИндин» (*Масжиду-уль-Гъарамдин*) патав икърар кутГунвайбурулай гъейри?! Абуру квехъ галаз (*икърар*) дуъз кыле тухузвай кван вахтунда, куьнени абурухъ галаз дуъз кыле твах: гъакъикъатда, Аллагъдиз (*Вичикай - икърар дуъз кылиз акъудиз*) кичЕвалзавайбур кIанда!
8. - ГьикI (*абуруз икърар жеда кван*) - эгер абуру квел винел пад къачуртIа абуру квехъ галаз я мукъвавал, я икърар кыле тухун тийиз хъайила?! Абуру куьн чпин сивералди рази ийиз алахънава, амма абурун рикIери инкарзава, ва абурун чIехи пай - фасикъар (*вафасузбур*) я.
9. Абуру Аллагъдин делилар (*аятар*) гана адахъ гъвечIи къимет маса къачуна (*а делилар усал къиметдихъ яни дуьньядин фана няметрихъ дегшарна - гъахъ къабул тавуна чпин куфрдал амукъна* ва масадбурни) Адан рекъелай алудна. Гъакъикъатда, лап писди я абуру авур амал (*кпар*)!
10. Абуру (*мушрикри*) муъмин касдин гъакъиндай я мукъвавилин алакъаяр, я (кутГунвай) икърар (*адан шартIар*) кыле тухузвач. Ва ахътинбур - гъабур я «сергъятар чIурзавайбур» (*зулумкапар*)!

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقْتُمُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾

كَيْفَ وَإِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨﴾

أَشْتَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾

11. Ва эгер абуру туба авуртIа, капI кылиз акъудайтIа, ва закат гайитIа, - (абур) куь диндин стхаяр я! - Ва Чна (баян гана) ачухарзава Чи аятар (*делитар*) чирвал авай ксариз! -

12. Ва эгер абуру чпин кынер (*кынералди мягкемарнавай икьрарар*) чIурайтIа абурун кутIунвай икьрардилай кьулухъ ва (чпи) куь диндик айиб (*синих*) кутаз хъайитIа, - женг чIугуг (куьне) куфрдин башчийрихъ (*чIуру чешне кьалурзавайбурухъ*) галаз - гьакъикъатда, абуруз кынер (хуьн) авайди туш, абуру акъвазарун патал!

13. Бес, женг чIугвадачни кьван (куьне) чпин кынер чIурай ва расул чукурдай къаст авур ксарихъ галаз (вични) гьабур тирла куь аксина сифте башламишайбурни?! Квез абурукай кичIевал авани?! Бес, Аллагъ - лапни лайихлу я квез Адакай кичIе хьуниз, эгер куьн муъминар ятIа.

14. Абурун аксина женг чIугуг (куьне), - Аллагъди абуруз азаб гуда куь гьилералди, ва абуруз агъузвал гуда, ва квез абурун винел гьалибвал гуда, ва муъмин ксарин хуруяр сагъар (*ачух*) хьийида,

15. Ва абурун рикIерин ажугъни алудда (*секинарда*)! Ва (*ни мушрикрикай туба авуртIа*) Аллагъди къабулда туба Вичиз кIан хъайидан. Ва Аллагъ - вири чидайди, камаллуди я!

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ
فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَنَفَّصْنَا الْأَيْدِيَّ
لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

وَإِنْ نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ
وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أَيْمَةَ الْكُفْرِ
إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ﴿١٢﴾

أَلَا تَتَذَكَّرُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا
بِإِخْرَاجِ الرُّسُولِ وَهُمْ بَدَّءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ
أَلَمْ تَخْشَوْهُمْ فَأَلَّ اللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

فَاتْلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْرِجُهُمْ
وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ
مُؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾

وَيَذْهَبْ عَيْظٌ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى
مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾

16. Я тахъайтга куьне (*эй, мусурманар*) гьисабнавайни куьн гьакI тадай хъыз (имтигъан тавуна) - Аллагъди чир тавунамаз джигъад авурбур квекай ва (чпи) Аллагъдилай ва Адан расулдилай ва муъминрилай гъейри (масадабур) «чинебан мукъвал дустар» яз кьун тавурбур?! Ва Аллагъдиз куьне ийизвай (вири) амалрикай хабар ава!

17. Виже къведач (*ихтияр авач*) Аллагъдин мискIинра мушрикри иштиракна (*абур кардик кутаз*) - (*гафаралдини краралди*) чеб кафирар тирди шагъидвализ. Ахътинбур - абурун амалар гъаваянбур (*файдасузбур*) я, ва абур даимдиз ЦIа жеда!

18. Аллагъдин мискIинра (*ибадат ийиз*) иштиракда (*мискIинрал чан гъида*) анжах: вичи Аллагъдихъ ва Эхириджи Йикъахъ иман гъана, капI кыле тухвана, закат гана ва вичиз са Аллагъдилай гъейри (масадакай) кичIе туширда, - гъакъикъатда, ахътинбур - дуьз рекъевайбурукай жеда!

19. Бес, куьне (*эй, къурайш халкъ*) гъажийриз хъвадай яд гун (*гъаж ийизвай ксариз хъваз зем-зем яд гун*) ва «Масжиду-уль- Гъарамдихъ» гелкъуьн (*куь а крар*) - вичи Аллагъдихъ ва Эхириджи Йикъахъ иман гъана ва Аллагъдин рекъе джигъад авурдахъ (*адан крарихъ*) галаз сад хъыз авунвани?! Абур Аллагъдин вилик сад туш: ва Аллагъди (*чпи ширк ийиз чпиз*) зулумзавай ксар дуьз рекъеваз тухудач эхир (*абурун крар къабулдач*)!

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِجَنَّةٍ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسْجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ بِالْكَفْرِ أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿١٧﴾

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَءَاتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾

* أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

20. Чпи, иман гъана ва «гъижра» авурбур ва чпин мал-девлетрални ва чпин ччанаралди Аллагъдин рекъе джигъад авурбур - лапни чѳехи я дережадиз Аллагъдин вилик: ва ахътинбур - гъабур я агалкъунар хъайибур.
21. Шадарзава абур абурун Раббиди Вичин патай тир (чѳехи) регъимдалди, ва (еке) разивилелди ва Женнетралди, - абуруз анра даиман няметар ава,
22. Гъамишалугъ амукъдайбур яз анра, эбеди яз. Гъакъикъатда, Аллагъдихъ - Адахъ ава зурба саваб!
23. Эй, иман гъанвайбур! Къамир куъне куъ бубаяр ва куъ стхаяр куъмекчияр (ва дустар) яз, эгер абуруз куфр гзаф кІан хъанватІа имандилай. Ва ни квекай абур куъмекчияр (ва дустар) яз къуртІа, - ахътинбур гъабур я зулумкара.
24. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар мусурманриз*): «Эгер куъ бубаяр, куъ рухваяр, куъ стхаяр, куъ папар, куъ (лап талуку) мукъвакылияр, мал-девлетар куъне къазанмишай (*кІватІнавай*), алишвериш квез акъвазиз кичезвай, ва кІвалер (*маканар*) куън рази тир, - квез Аллагъдилай, Адан расулдилай ва Адан рекъе джигъад авунилай гзаф кІан ятІа - бес, гуъзлемиша куъне (та) Аллагъди Вичин эмир (*жаза*) гъидалди. - Ва Аллагъди аси ксар дуъз рекъеваз тухудач эхир!» -

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَّهَدُوا
فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
أَعْظَمَ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ
وَجَنَّاتٍ لَّهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ﴿٢١﴾

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ
عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا ءَابَاءَكُمْ
وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ
عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنكُمْ
فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾

قُلْ إِن كَانَ ءَابَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ
وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ
وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ
كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ
إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي
سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٤﴾

25. Гьакъикъатда, Аллагъди квез (дявейрин) гзаф чкайра куьмек (ва *гъалибвал*) гана, ва Гъунайнин (Меккадин ва *ТІауфдин арада авай Гъунайн- тІвар алай чІехи дереда, гыжрадин 8-йисуз хъайи гъазаватдин*) юкъузни - куьн куь гзафвили тажуб авур чІавуз (ва куьне лагъанай: амма квез адакай са куьмекни хъаначир (*квел душманди винел пад къачунай*) ва квез чил дар хъанай гегъеншзавай, ахпани куьн къулухъ хъанай элкъвена катзавайбур яз.

26. Ахпа, Аллагъди Вичин расулдал ва муъминрал Вичин (патай) секинвал авудна, ва авудна (*малаикрин*) къушунар (чеб) квез акунни тавур, ва кафирвал авурбуруз (Ада) азаб гана. Ва гьам я - кафирриз эвез (*жаза*)!

27. Ахпа (*ни абурукай туба авуртІа*) Аллагъди адалай гуьгъуьниз Вичиз кІан хъайидан туба къабулда: бес, Аллагъ - багъишламишдайди, регимлуди я эхир!

28. Эй, иман гъанвайбур!
Гьакъикъатда, мушрикара мурдарвал я - (гъавилай), къуй абур «Масжиду-уль- Гьарамдиз» (*Кябедиз*) мукъва тахбурай мад чпин и йисалай къулухъ (*гыжрадин 9-йисалай къулухъ абуруз къадагъа я гъаж ийиз Кябедал*)! Ва эгер квез (*эй, мусурманар*) кесибвал (*игътияжвал*) хъуникай кичІезватІа (*абуру квехъ галаз ариш-вериш акъвазарна, недай-хъвадай затІар атІана*) - Аллагъди куьн Вичин (чІехи) няметдикай

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ
وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ
فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ
عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ
مُذَبِّرِينَ ﴿٢٥﴾

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ
وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا
وَعَدَدَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقَدْ كَانَ جَزَاءُ
الْكَافِرِينَ ﴿٢٦﴾

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ
يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٧﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِتْمَانًا الْمَشْرُكُونَ
نَجَسٍ فَلَا يَقْرُبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ
عَامِهِمْ هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ
يُغْنِيكُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ إِنَّ
اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

гана девлетлу (*игътияжсуз*)
ийида, эгер (Адаз) кІан хъайитІа.
Гъакъикъатда, Аллагъ - вири
чидайди, камаллуди я!

29. Женг чІугуг (куьне *эй*,
мусурманар) чпи Аллагъдихъ
ва Эхиримжи Йикъахъ иман
тигъызвай, (ва чпи) Аллагъди ва
Адан расулди гъарамнавайди
гъарам яз кьун тийизвай ва
(чпи) Гъахъ-Дин кыле тухун
тийизвайбурухъ галаз - чпиз
Ктаб атанвайбурукай (*Ктаб-
эгълийрикай*), та абуру чпин
гъилералди дегъек (*харж*) гудалди
чебни агъузарнавайбур яз.
30. Ва «ягъудри» лагъана: «Гъузайр
(*Уъзайр*) - Аллагъдин хва я». Ва
«насáрай»-ри лагъана: «Масíгъ
(*Иса*) - Аллагъдин хва я». Ам
- абурун сивера авай гъакІан
гафар я (*бине авачиз лугъузвай*),
абур (*а кардалди*) виликдай хъайи
кафирвал авурбурун гафариз
ухшар я. Терграй абур Аллагъди!
Гъи жуьре абур (гъахъдикай)
элкъуьрзава (*гъикI абур гъахъдилай
алудзава*)?!
31. Абуру (*Ктаб-эгълийри*) чпин
алимар, ва чпин кешишар, ва
(*гъакІни*) Марйаман хва Масíгъ
Аллагъдилай гъейри агъаяр яз
кьунва. Амма абуруз анжах сад тир
Илагъидиз (*Аллагъдиз*), Вичелай
гъейри маса илагъи авачир, ибадат
авун эмирнавайди тир. Пак я ва
вине я Ам, абуру (Адаз) шерик
гъуникай (*пак я ва яргъа я Ам абуру
ийизвай ширкдикай*)!

قَتَلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ
وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ
صَاغِرُونَ ﴿٢٩﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ
الْمَسِيحِيُّ ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ
بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا
مَنْ قَبْلَ قَتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾

أَتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهَبَنَهُمْ أَرْبَابًا مِّنْ
دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا
إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
سُبْحٰنَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾

32. Абуруз (*мушикриз, Ктаб-эглийриз*) чпин сивералди Аллагъдин нур тухуьриз кІанзава (*Аллагъди ракъурнавай дин- Ислам таб яз къуна адан делилар чІуриз кІанзава*), амма Аллагъди са Вичин нур тамамарунилай гъейри масакІа ийидач (*Ада гъар гъикІ хъайитІани Вичин нур тамамарда*) - кафирриз (*а кар*) гзаф такІан ятІани.

33. Ам (*Аллагъ*) я - ракъурнавайди Вичин расул (Дуьз рекъин) регъбервал (*Къуръан*) ва Гъахъдин Дин (*Ислам*) гваз, ам (*гъахъ Дин*) Ада вири динрилай vine авун патал, (гъатта а кар) мушикриз гзаф такІан ятІани.

34. Эй, иман гъанвайбур! Гъакъикъатда, гзафбуру (чувуд-диндин) алимрикай ва (насарайрин) кешиширикай инсанрин мал-девлет гъакъ авачиз (*батІулдиз: ришветралди ва...*) незва, ва (абуру) Аллагъдин рекъикай къакъудзава. Ва чпи, къизилар ва гимишар кІватІзавайбур ва ам Аллагъдин рекъе харж тийизвайбур (*закатар тагуз, важиблу харжияр тийиз*) - абуруз азиятлу азабдин муштулух це,

35. А юкъуз - Жегъеннемдин цІун къене абур (*кІватІур къизилар ва гимишар*) къатиз ифирдай ва абуралди абурун пелер, абурун къвалар ва абурун далуяр тагъмаламишдай (*кудай*, ва абуроз лугъуда): «Им я - куьне кІватІна турди квез, (гила) дадмиша куьне кІватІна турдан (азаб)!»

يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ
وَيَأْتِي اللَّهَ إِلَّا أَن يُيَمِّنَ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ ﴿٣٢﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ
الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ
الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

* يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ
الْأَجْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لِيَآكُلُونَ أَمْوَالَ
النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ
اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْتُمُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ
وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ
بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾

يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فُتُكْوَىٰ
بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا
مَا كُنْتُمْ لَأَنفُسِكُمْ فَدَوْقُوا مَا كُنْتُمْ
تَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾

36. Гьакъикъатда, Аллагъдин вилик (ва «Лавъбу-ль-Магъфуз») - да кхъенвайвал) варцарин къадар - цикъвед варз я Аллагъдин Ктабда (Ада тайинарнайвай къанунда) цаварни чил халкъ авур юкъуз, абурукай къуд - къадагъабур я (дяве тухуз гъарам варцар: зуль-къагъда, зуль-гъижжагъ, мугъаррам, ражаб. А варцар Аллагъди къадагъа авуна Ибрагъим пайгъамбардин шариатда - инсанриз менфят яз ва гъаж патал). Ам я - Дуъз Дин (Халикъдин патай Дуъз Къанун): (гъавилай) куъне квез (куъ ччанариз) абура (а варцара) зулум ийимири. Ва женг чӀугуг куъне вири мушрикрхъ галаз, абуру квехъ вирибурухъ галаз женг чӀугвазвайвал. Ва чир хъухъ (квез) гьакъикъатда, Аллагъ - Вичикай кичӀебурун патал ала!
37. Гьакъикъатда, (къадагъаварз *гезел*) къулухъ вегъин - куфр(-дин крар) артухрун я! Адалди (*шейтӀанди*) ягъалмишвиле твазва кафирвал авурбур. Абуру ам (*къадагъа варз*) са йисуз (*къадагъавал алудна*) гъалал ийизва, ва муъкуъ йисуз ам гъарам (*къадагъа*) ийизва, Аллагъди гъарам авунвай къадардихъ галаз дуъз атун патал - (адалди абуру) гъалал авун патал Аллагъди гъарамнавайди! Хъсан яз къалурнава абуруз (*шейтӀанди*) абурун пис амалар (*амалрин писвал*). Ва Аллагъди кафирвалзавай ксар дуъз рекъел гъидач!

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ذَلِكَ لِلَّذِينَ أَحَقُّوا الْقِيَمَ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ وَقَتِّلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يَقْتُلُونَكُمْ كَافَّةً وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُحْلُونَهُ وَمَا يَحْرَمُونَهُ مِمَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ فَيُحْلُوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ سَاءَ أَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٧﴾

38. Эй, иман гъанвайбур! Вуч хъанва квехъ, квез лагъайла: «ЭкъечI (куьн) Аллагъдин рекъе (джигъаддиз)!» куьн заландиз чилив агатнава (*гуьгуьваллиз, кIвалера ацукънава*)?! Бес, куьне Эхират туна и дуьньядин уьмуьрдал разивалнавани?! Бес, и дуьньядин уьмуьрдин паяр (*няметар*) Ахиратдин патав (гекъыгайла) лап тIимил (*ва усал*) я эхир!

39. Эгер куьн (*эй, муьминар*) экъечI тавуртIа (джигъаддиз *куь душманрин аксина*) - Ада квез азиятлу азаб гуда ва дегишарда (куьн *тергна*) маса ксаралди, ва (*джигъаддиз экъечI тавуналди*) квевай Адаз гъич са зарарни гуз жедач: бес, Аллагъ - вири крарал къудратлу я эхир!

40. Эгер куьне (*эй, асгъабар*) адаз (*расулдиз*) куьмек тагайтIа (*адахъ галаз джигъаддиз экъечI тавуртIа*) - гъакъикъатда, Аллагъди адаз куьмек гана кафирвал авурбуру ам (*Меккадай*) чукурай чIавуз - «къведакай къвед лагъайди яз» (*гъижрадин рекъе - къведакай сад ам тир чIавуз*) - абур къвед а магъарада авай чIавуз, ада вичин юлдашдиз: «Пашман жемир, гъакъикъатда, Аллагъ чахъ гала!» - лагъай чIавуз. Ва Аллагъди адал Вичин (*патай*) секинвал авудна ва (Ада) ам чеб квез акунни тавур (*малаикрин*) къшунралди къуватлу (*дурумлу*) авуна. Ва кафирвал авурбурун келима (Ада) лап агъузди тирди авуна. Ва Аллагъдин

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا مَا لَكُمْ اِذَا قِيْلَ لَكُمْ اَنْفِرُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَنْتُمْ اِلَى الْاَرْضِ اَرَضِيْتُمْ بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا مِنَ الْاٰخِرَةِ فَمَا مَتَّعَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٣٨﴾

اِلَّا تَنْفِرُوْا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا وَيَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوْهُ سَيِّئًا وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٣٩﴾

اِلَّا تَنْصُرُوْهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللّٰهُ اِذْ اَخْرَجَهُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ثٰنِيْ اٰثْنَيْنِ اِذْ هُمَا فِي الْغَارِ اِذْ يَقُوْلُ لِصٰحِبِهٖ لَا تَحْزَنْ اِنَّ اللّٰهَ مَعَنَا فَاَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِيْنَتَهٗ عَلَيْهِ وَاَيَّدَهٗ بِجُنُوْدٍ لَّمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا السُّفْلٰى وَكَلِمَةَ اللّٰهِ هِيَ الْعُلْيٰى وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٤٠﴾

Келима - (са) гьам я виридалай
вине тирди! Ва Аллагъ - гзаф
гужлуди, гзаф камаллуди я!

41. ЭкъечІ куьн (джигъаддиз)
«къезилбур язни» ва «заланбур
язни» (*жегъылбур язни ва къуьзуьбур
язни, регъят ва я четин ЯтІани*), ва
джигъад твах (куьне) Аллагъдин
рекеь куь мал-девлетралди ва
куь ччанаралди. Ам - куьн патал
хийирлу я, эгер квез чиз хъанайтІа!

42. Эгер ам (*вуна эверзавай Табук-
гъазаватдин кар*) - мукъвал (*регъят*)
тир паяр (*душманривай гъазаватда
гъатдай затІар*) ва юкьван гьалдин
(*яргъал тушир*) рехъ тиртІа - абур
(*мунафикъар*) ви гуьгъуьнаваз
къведай, амма абуруз яргъи мензил
залан (*яргъалди*) яз акуна. Ва (абуру
ахпа) Аллагъдал кьинер къада: «Эгер
чавай жез хъанайтІа, чун квехъ
галаз санал экъечІдай». Абуру (*чпин
тапарралди ва мунафикъвал авуналди*)
чпи чеб гъалакзава (*телефъава*), ва
Аллагъдиз чизва, гъакъикъатда,
абур - тапархъанар тирди.

43. Аллагъди ваз афивалрай
(*багъишламиширай*)! Вучиз вуна
(*эй, Пайгъамбар*) абуруз ихтияр
гана (*гъазаватдиз татана кІвалера
амукъдай*) - та, ваз ачухдиз чир
жедалди чпи дуьз лагъайбур ва чир
жедалди ваз (*а карда*) табзавайбур?!

44. Чпи Аллагъдихъ ва Эхиримжи
Йикъахъ иман гъанвайбуру
ихтиярар тІалабзавач вавай
чпин мал-девлетралди ва чпин
ччанаралди джигъад авун
патал! Ва Аллагъдиз хъсан чизва
(Вичикай) кичІебур!

أَنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ
وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ
لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا
لَأَتَّبِعُوكَ وَلَا كُنُّنَا بَعْدَتَ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ
وَسَيَجْلِبُونَ بِاللَّهِ لَوْ اسْتَطَعْنَا خُرُوجًا
مَعَكُمْ يَهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾

عَقَا اللَّهُ عَنْكَ لَمَ أَذْنَتَ لَهُمْ حَتَّى
يَتَّبِعَنَّ لَكَ الَّذِينَ صَدَّقُوا وَتَعْلَمُ
الْكَاذِبِينَ ﴿٤٣﴾

لَا يَسْتَدْنِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾

45. Вавай (*квалера акъваздай*) ихтияр къачузва анжах - чпи, Аллагъдихъ ва Эхиримжи Йикъахъ инанмишвал тийизвай ва (чпин) риклерни шаклу тирбуру, - ва абур чпин шаклувиле кье риклин хъана ава.

46. Ва эгер абуроз (джигъаддиз) экъечлиз клан хъанайтла, абуроз адаз (дяведин) тадаракар гъазурдай. Амма таклан хъана Аллагъдиз абур ракъуриз, ва (Ада) абур жуърэтсуз авуна (*акъвазарна*) а кардикай, ва лагъанай абуроз: «Ацукъ (*амукъ*) куьнни ацукънавайбурухъ (*папарихъ, аялрихъ, начагъбурухъ*) галаз!»

47. Эгер абур квехъ галаз (санал женгиниз) экъечинайтла, абуроз квез анжах къайдасузвал артухардай ва тадивализ куь арайра къекъведай, фитнеда тваз куьн, - ва куь арада абуроз яб гузвайбурни (*фад абурун члалахъ жезвайбурни*) ава. - Ва Аллагъдиз зулумзавайбур чизва!

48. Дугъриданни, абур виликдайни (*Табук- гъазаватдилай виликни мусурманриз аксивализ*) фитнедихъ чалишмиш хъанай ва ви гъакъиндай абуроз крар (*гыллеяр, къастар*) веревирднай - та, гъахъ атана ва Аллагъдин кар (*Ислам*) гъалиб жедалди (*Мекка ачухна мусурманри винел пад къачудалди*), абуроз а кар таклан тиртлани.

49. Ва ава абурун (*мунафикърин*) арада вичи икI лугъузвайдини: «Ихтияр це (вуна) заз (*эй, Пайгъамбар Табук- гъазаватдиз текъведай*) ва зун фитнедик акатдайвал ийимир (вуна, *яни зун экъечлайтла*

إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي
رَبِّهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾

* وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً
وَلَكِن كَرِهَ اللَّهُ انبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ
وَقِيلَ أَفَعَدُّوا مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٤٦﴾

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا
وَلَأَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ
وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

لَقَدْ ابْتَعُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ
الْأُمُورَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ
وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٤٨﴾

وَمِنْهُمْ مَن يَقُولُ أَتَذَن لِي وَلَا تَعْتَبِنِي
أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ
لَمَحِيظَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾

- абурун дишегълийрин гъакъиндай фитнедик акатда зун!» Туш! Абур (мунафикъвиллин зурба) фитнедиз аватнава. - Ва гъакъикъатда, Жегъеннемди кафирар элкъурна къада (са кафирдивайни адай экъечИиз жедач)! -

50. Эгер ваз хъсан кар (гъалибвал, девлетар) хъайитла - абуроз а кардикай пис жезва. Ва эгер вал са мусибат (дяведа кЛаник акатун, четинвал) атайтла, абур лугъузва: «Чна чи кардиз гъазурвал акунай виликамаз (Пайгъамбардихъ галаз тефена чун саламатдиз амукъна)!», ва (абур) элкъвена хъфизва шадбур яз.

51. Лагъ (эй, Пайгъамбар): «Чи кылел анжах Аллагъди чаз кхъенвай (къадар-къисметнавай) кардилай гъейри гъич са шейни къведач. Ам я - чи Арха (Куьмекчи). Ва къуй (са) Аллагъдал таваккул авурай муъминри!»

52. Лагъ (вуна абуроз эй, Пайгъамбар): «Куьне, чи гъакъиндай къве хъсанвилакай сад (гъар гъикI хъайитЛани) чаз хъунилай гъейри, маса шей гуьзлемишзавани?! Ва чна гуьзлемишзава Аллагъди квез Вичин патай азаб гун ва я чи гъилералди. Бес, гуьзлемиша (куьне), чунни квехъ галаз гуьзлемишзавайбур я!»

53. Лагъ (а мунафикъриз): «Харж ая куьне (куь мал-девлет) гуьгъуьллудиз ва я мажбурдаказ (гъикI куьне авуртЛани) - гъич къабулдач (Аллагъди) квевай, - гъакъикъатда, куьн (Адаз) муьтлуьгъсуз ксар тирвиляй».

إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَحَدْنَا أَمْرًا مِنْ قَبْلٍ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسَيْنَيْنِ وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا فَتَرَبَّصُوا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ ﴿٥٢﴾

قُلْ أَنْفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَلَ مِنْكُمْ مِنْكُمْ إِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٣﴾

54. Ва абурун харжияр абурувай къабул авуниз манийвал авурди (абурун харжияр къабул тахъунин себеб) - абуру Аллагъдихъ ва Адан расулдихъ кафирвал авуниин кар я, ва кпунизни абур анжах кагъулдиз къвезва, ва харжиярни абуру анжах чпиз такIанз (мажбур яз) ийизва.

55. Ва къуй вун абурун мал-девлетри ва абурун веледри тажублу тавурай. Аллагъдиз адалди кIанзава анжах азаб гуз абуроз и дуъньядин уьмуьрда, ва (кIанзава) абуру чеб кафирар яз чан гудайвал ийиз.

56. Ва абуру (мунафикъри) Аллагъдал къинер къазва, гъакъикъатда, чеб - квекай я лугъуз, туш абур квекай, амма абур (анжах гзаф) кичIезвай ксар я.

57. Эгер абуроз (мунафикъриз) (чуьнуьх жедай) далдалух ва я (еке) магъараяр (къветIер) ва я са гъахъдай чка жагъанайтIа - абур анихъ элкъведай чебни тадиз чалишмиш жезвайбур яз (аниз, яни чпиз гъазаватдиз ша лугъуз кичIевилъй абур аниз катна чуьнуьх жедай).

58. Ва ава абурун (а мунафикърин) арада садакъайрин (абур паюнин) гъакъиндай вак айиб (тахсир) кутазвайбурни. Эгер чпиз адакай гайитIа абур рази я, ва эгер (абуроз) адакай тагайтIа - ингъе абуроз хъел къвезва (ва вун тахсирзава).

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ
إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۗ وَلَا
يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ وَلَا
يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهِونَ ﴿٥٤﴾

فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا
يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ وَمَا هُمْ
مِّنكُمْ وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرُقُونَ ﴿٥٦﴾

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأًا أَوْ مَعْرَجًا أَوْ مَدْخَلًا
لَوَلَّوْا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٧﴾

وَمِنْهُمْ مَّن يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ
أَعْطُوا مِنْهَا رِضْوَانًا لَّمْ يُعْطُوا مِنْهَا
إِذَا هُمْ يَسْحَطُونَ ﴿٥٨﴾

59. Ва эгер абуру (*ваз айибзавайбуру*) разивалнайга чпиз Аллагъди ва Адан расулди гайидал, ва лагъанайга: «Чаз Аллагъ бес я, Аллагъди чаз Вичин чѐхи регъимдикай гуда ва (*гуда*) Адан расулди (*Аллагъди багъшинавай паярикай*), гъакъикъятда, чна Аллагъдихъ тамарзувалзава (*са Аллагъдиз чна тавакъу ийизва агъваллувал гун патал*)!» - (ам абуруз чпиз хийирлу тир).

60. - (Ферз тир) садакъаяр (*закатар*) талукъ я: - анжах факъирриз, кесибриз, а кардал кІвалахзавайбуруз (*закатар кІватІзавайбуруз*), чпин рикІер (куьне *Исламдихъ*) желб ийизвайбуруз (*вичи цІийиз дин къабулнавайдаз ам мягъкемрун патал, ва я вичи Исламдихъ майилвална ва адакай мусурманриз еке хийир жедайдаз, ва я вичелди мусурманрилай са пис кар алуд жедайдаз*), ва лукІар азад авунин карда, ва буржара авайбуруз, ва Аллагъдин рекъе (*джигъаддиз*), ва рекъе (*сеферда*) авай касдиз (*пулар гумачиз кІвализ хъфидай мумкинвал авачирбуруз*), - Аллагъдин патай тир ферз яз. Ва Аллагъ - вири чидайди, камаллуди я! -

61. Ва ава абурун (*мунафикърин*) арада Пайгъамбардиз (*гафаралди*) азиат гузвайбур (*кефи хазвайбур*), ва абуру лугъзува: «Ам яб я» (ада вири гафарихъ яб акалзава ва чІалахъ жезва). Лагъ: «(Ам) - хийирдин яб я (*ада яб акалзава анжах виче хийир авай крарихъ*) куьн

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾

﴿٥٩﴾ إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَرَمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أُذُنٌ قُلْ أُذُنٌ خَيْرٌ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

патал. Ам Аллагъдихъ агъунва,
ва муъминрихъ ам инанмиш
(*чIалахъ*) я. Ва ам - регъим я
иман гъанвайбуруз квекай». Ва
чпи Аллагъдин расулдиз азият
гузвайбуруз, - абуруз азиятлу азаб
жеда!

62. Абуру (*мунафикъри*) квез Аллагъдал
(*тапаррин*) кьинер къазва куьн
рази авун патал; амма Аллагъ ва
Адан расул лапни лайихлу я абуру
Ам рази авуниз (*Адахъ иман гъана,
муьтIуьгъвална*), эгер абуру (*дубъз*)
муъминар ятIа.

63. Бес, абуруз чизвачирни, ни
Аллагъдиз ва Адан расулдиз
аксивал авуртIа, гъакъикъатда,
адаз Жегъеннемдин цIай жедайди
вич ана даим яз амукъдай?! Ам -
чIехи агъузвал (*русвагъвал*) я!

64. Къурхувал (*игътиятвал*) ава
мунафикъриз чпин патахъай
сура авудуникай чпин рикIера
авайдакай (*куфрдикай*) абуруз
хабар гудай. Лагъ: «Ая (куьне)
ягъанатар! Гъакъикъатда, куьне
къурхувал ийизвай кар Аллагъди
винел акъудда».

65. Ва эгер вуна абурувай хабар къуртIа
(*абуру чпин арада мусурманрикай
ийизвай ягъанатрин ихтилатрикай*),
абуру, гьелбетда, лугъуда:
«Чна анжах гъакIан ихтилатар,
къугъунар ийизвайди тир». Лагъ
(вуна *эй, Пайгъамбар абуруз*): «Куьне
Аллагъдикай, Адан аятрикай
(*делилрикай*) ва Адан расулдикай
ягъанатар ийизвайни?!»

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيُرْضُوكُمْ وَاللَّهُ
وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضُوهُ إِنْ كَانُوا
مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مِنَ يُحَادِدِ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ فَأَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَلِيدًا فِيهَا
ذَلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾

يَحْذَرُ الْمُتَنَفِقُونَ أَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ
تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ اسْتَهْزِئُوا إِنِّي
اللَّهُ مَخْرُجٌ مَّا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ
وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَءَايَاتِهِ وَرَسُولِهِ
كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾

66. Багънаярмир (гила куьне), дугъриданни куьне кафирвал авуна «куь имандилай» (*куьне винелай къалурзавай имандилай*) къулухъ. Эгер Чна квекай са дестедиз (*чпи багъишламишун тТалабай*) афивална багъишламишайтани, (муькуь) дестедиз Чна азаб гуда абур тахсиркара (*кафирар*) хъайивилляй.

67. Мунафикъ итимар ва мунафикъ папар, - абур садбур муькуьбурукай (*сад-садакай*) я. Абуру пис (*нагъакъан*) кар эмир ийизва ва дуьз (*хъсан*) кар къадагъа ийизва ва чпин гъилер чувкъвена къазва (*мискъивализ харж тийиз*). Абуру Аллагъ рикЛелай алуднава, ва Ада абур рикЛелай ракъурнава (*алуднавайбур хъиз гъакI тунва Вичин регъимдик кутун тавуна*). Гъакъикъатда, мунафикъар - гъабур я (*Адаз*) муьтлуьгъсузбур!

68. Аллагъди мунафикъ итимриз, ва мунафикъ папариз, ва кафирриз - Жегъеннемдин цIай (*жедаиди*) хиве къунва, абур ана даим яз амуькдай. Ам абуруз бес я! Ва лянетнава абур Аллагъди, ва абуруз - гъамишалугъ давамлу азаб жеда.

69. (*Куь гъал эй, мунафикъар*) квелай вилик хъайибурун (*кафир уьмметрин*) гъал хъиз я! Абур квелайни къуватдиз гуьжлу тир ва мал-девлетдизни веледриз гзаф тир. Ва абуру чпин (няметрин) паяр ишлемишна менфят къачунай, куьнени квелай вилик хъайибуру чпин (няметрин) паяр

لَا تَعْتَدُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ
إِنْ نَعَفَ عَنْ طَائِفَةٍ مِّنْكُمْ نُعَذِّبْ
طَائِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾

الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِّنْ بَعْضٍ
يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ
وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ
الْمُنْفِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٦٧﴾

وَعَدَّ اللَّهُ الْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقَاتِ وَالْكُفَّارَ
نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ
وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِمٌ ﴿٦٨﴾

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ
قُوَّةً وَأَكْثَرَ أَمْوَالًا وَأَوْلَدًا فَاسْتَمْتَعُوا
بِخَلْقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلْقِكُمْ كَمَا
اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلْقِهِمْ
وَخُضْتُمْ كَالَّذِي خَاضُوا أُولَئِكَ
حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ

ишлемишна менфят къачурвал,
куь (няметрин) паяр ишлемишна
менфят къачуна. Ва куьн (*куфрдин,*
диндикай ягъанатрин) буш
ихтилатриз гьуьчНай, - абуру авур
(*куфрдин, диндикай ягъанатрин*)
буш ихтилатриз гьуьчНун хьиз.
Абурун амалар (*кrap*) и дуьньядани
Ахиратда гъаваянбур (*чIур*) хъана.
Ва ахьтинбур - гъабур я (еке) зиян
хъайибур!

70. Бес, абурув чпелай вилик
хъайибурун хабар агакъначни:
Нугъан халкъдин, ГIад-дин,
самуд-дин, Ибрагъиман
халкъдин, Мадйандин
агъалийрин, Муътафикат-дин
(*ЛутIан халкъдин хуьрерин*)?
Абурун патав ачух делилар гваз
абурун расулар атанай (*амма*
абуру абуру таб яз къунай- *ва*
Аллагъди а халкъариз азаб ганай).
Бес, Аллагъди абуруз зулум
авуначир, амма абуру чпи-чпиз
зулум авунай!

71. Амма муъмин итимар ва
муъмин дишеглияр - абуру
сад-садаз куьмекчияр ва
дустар я. Абуру дуьз (*хъсан*) кар
эмирзава ва пис (*нагъакъан*)
кар къадагъа ийизва, капI
къилиз акъудзава, закат гузва
ва Аллагъдиз ва Адан расулдиз
муьтIуьгъвалзава. Ахьтинбур -
абуруз Аллагъди (*дугъриданни*)
регъим ийида (*азабдикай*
къутармишна Женнетдиз
ракъурда). Гъакъикъатда, Аллагъ -
къудратлуди, гзаф камаллуди я!

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْخٰسِرُونَ ﴿٦٩﴾

أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ إِبْرٰهِيْمَ
وَأَصْحٰبِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكٰتِ
أَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَمَا كَانُوا
لِللّٰهِ لِيُظْلِمَهُمْ وَلٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ
يُظْلِمُونَ ﴿٧٠﴾

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنٰتُ بَعْضُهُمْ
أَوْلِيَاءُ بَعْضٌ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ
الزَّكٰوةَ وَيُطِيعُونَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ
أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ إِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ
حَكِيْمٌ ﴿٧١﴾

72. Аллагъди хиве кьунва муъмин итимриз ва муъмин дишегълийриз Женнетар, - чпин агъадихъай (анравай кВалерин, тарарин кЛаникай) вацIар авахъна физвай, - чебни ана даиман амукъдай, ва (гъакIни еке) кВалер иербур яз (гъамишалугъ яз яшамии жез амукъдай) «Гъадн»- женнетра. Ва Аллагъдин патай разивал (абуруз) - лапни чIехи я (Женнетрилай ва анавай няметрилай). Гъам я - чIехи агалкъун!

73. Эй, Пайгъамбар! Женг (джигъад) твах (вуна) кафиррин ва мунафикърин аксина ва абуруз векъивал (кЛевивал) къалура. Абурун «хтана акъваздай чка» Жегъеннем я, ва гъикъван пис «хкведай чка» я ам!

74. Абуру (мунафикъри), чпи (Пайгъамбардикай пис гафар) лагъай туш лугъуз Аллагъдал кьин къазва, (амма абуру табзав) ва дугъриданни абуру куфрдин келима лагъана, ва абур «чпин Исламдилае» гуьгъуьниз (винелай Ислам къабулнавайди къалурайдалай къулухъ) кафирвалнава. Ва абуру къаст (кЛеву ният) авунай абурувай кьилиз акъуд ийиз тахъай кар (абуруз Пайгъамбардиз еке зарар гуз кIанзавай). Ва абуру (мунафикъри) интикъам къачузва - (анжах), Аллагъди ва Адан расулди абур Вичин (Аллагъдин) чIехи регъимдикай (булдиз няметар) гана девлетлу авуна лугъуз. Ва (абурун аксина женг тухвайла) эгер абуру туба авуртIа, ам абуруз

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكَنٍ طَيِّبَةٍ فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ وَرِضْوَانٍ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرَ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٧٢﴾

يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ جِهَدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَأَعْلَظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٧٣﴾

يُخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهُمْ أُولَئِكَ لَمْ يَتَّوَلَوْا وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٤﴾

(чпиз) хийирлу я, ва эгер абур (а кардикай) элкъвейтIа (*ва чпин куфр давамарайтIа*), - Аллагъди абуруз и дуьньядани ва Ахиратдани азаб гуда азиятлу азабдалди. Ва авач абуруз чилел я арха ва я куьмекчи (*азабдикай хуьдай*)!

75. Ва ава абурун (*мунафикьрин*) арада Аллагъдиз икьрар гайибур: «Эгер Ада чаз Вичин чIехи регьимдикай пай (*девет*) гайитIа, чна гьелбетда садакьяр гуда, ва чун дугьриданни диндарбурукай жеда».
76. Ва Ада абуруз Вичин чIехи регьимдикай (*бул няметрикай*) пай гайила, - абур адан патяхъай мискъивална, ва кьулухъ хъана (*а кардикай*) чебни (михъиз) элкъвенвайбур яз.
77. Ва (а кардиз килигна) гуьгъуьнлай Ада абуруз мунафикьвал (мадни) артухарна абурун рикIера абур Адахъ галаз гуьруьшмиш жедай Йикъалди, - абур чпи Аллагъдиз хиве кьур кар чIурайвилай, ва абур тапарарзавайбур тирвилай.
78. Бес, абуроз чизвачирни, гъакъикъатда, Аллагъдиз чпин сирер (*рикIера чуьнуьхнавай крап*) ва чпин чинибан рахунар чизвайди, ва гъакъикъатда, Аллагъ - (вири) гъайб-ар чизвайди тирди?!
79. Чпи (*мунафикьри*), муъминрикай чпин гуьгъуьллувилелди (*алава яз гзаф*) садакьяр гузвайбурук, ва чпиз анжах жафадалди (*садакьадиз гудай шей*) жагъизвайбурук (*чпин жизви такъатриз килигна лап*

* وَمِنْهُمْ مَّنْ عَاهَدَ اللَّهُ لَئِنْ آتَيْنَا مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

فَلَمَّا آتَيْنَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٧٦﴾

فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿٧٧﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٧٨﴾

الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

тIимил гузвайбурукни) синих (*айиб*) кутазвайбур - ва адалди абурукай ягъанатар ийиз, - Аллагъди абурукай (чпикай) ягъанатар (*рахшандар*) ийида, ва абуруз азиятлу азаб жеда!

80. Астагъфир (*Аллагъдивай гунагърилай гъил къачун тIалабун*) ая (вуна) абур патал, ва я ийимир (вуна) абур патал астагъфир, - эгер вуна пудкъанни цIуд сефер абур патал астагъфир авуртIани, Аллагъди абуруз гъич багъишламишдач. Ам - абуру Аллагъдихъ ва Адан расулдихъ кафирвал авурвилай я. Ва Аллагъди фасикъ ксар дуъз рекъел гъидач эхир!

81. Шадвална (*Табук- гъазаватдиз*) тухун тавуна чеб (*Пайгъамбарди*) къулухъ тунвайбуру (*мунафикъри*) чеб тефена ацукъунал Аллагъдин расулдилай гуьгъуьниз (*аксина*). Ва абуруз Аллагъдин рекъе чпин мал-девлетралди ва чпин чанаралди джигъад ийиз такIан хъана, ва абуру лагъана (*садбуру-муькуьбуруз*): «ЭкъечIимир (куьн) женгиниз зегъемдин вахтунда!» Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар абуруз*): «Жегъеннемдин цIай зегъемлувилиз лапни къати я!» Эгер абур гъавурда гъатзавайтIа!

82. Къуй авурай (*чпин*) хъуьруьнар тIимил (*и дуйньяда*), ва къуй (*ахпа Жегъеннемдин цIа*) авурай гъаф шехунар - эвез (*жаза*) яз чпи къазанмишайдаз (*куфрдиз, мунафикъвилиз*) килигна!

أَسْتَغْفِرُ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرُ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٨٠﴾

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خَلِيفَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

83. Ва эгер Аллагъди вун (*гъазаватдилаи кьулухъ*) хкайтIа - са дестедин патав абурукай, ва абуру вавай (*маса джигъаддиз*) экъечIун патал ихтияр (*изин*) къачуртIа, бес, (вуна) лагъ: «Гъич эхъбечIдач мад куьн захъ галаз - эбеди яз (*са чIавузни*), ва мад гъич женг тухудач куьне захъ галаз санал душмандиз аксина. Гъакъикъатда, куьн сад лагъай сефер (*татана кIвале*) ацукъиз рази хъанай; (гъавиляй) ацукъ (куьн) кьулухъ амукайбурухъ галаз!»

84. Ва ийимир (вуна *эй, Пайгъамбар*) жаназа-капI садални абурукай (*мунафикърикай*) кьейидал - эбеди яз, ва (*ам кучудиз*) адан сурални акъвазмир. Бес, гъакъикъатда, абуру Аллагъдихъ ва Адан расулдихъ кафирвална эхир, ва (абур) чеб фасикъяр (*имансузбур*) яз къена!

85. Ва къуй вун абурун мал-девлетри ва абурун велетри тажублу тавурай. Аллагъдиз анжах кIанзава абуруз и абуралди азаб гуз и дуьньяда, ва абуру чеб кафирар яз чан гудайвал ийиз.

86. Ва (авудна) ракъурайла (*Пайгъамбардиз*) сура (виче эмир авай): «Аллагъдихъ иман гъваш куьне ва Адан расулдихъ галаз санал джигъад ая», - абурукай (*мунафикърикай*) девлетрин сагъибри (*агъваллубуру*) вавай ихтияр къачузва ва лугъузва: «Тур чун (вуна), чун ацукънавайбурухъ галаз жеда!»

فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِّنْهُمْ فَاسْتَعِذْ نُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٨٣﴾

وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِّنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨٤﴾

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

وَإِذَا أَنْزَلَتْ سُورَةٌ أَنْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَعِذْكَ أُولَئِكَ الظَّوْلُ مِنْهُمْ وَقَالُوا دَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَلْعِيِّنَ ﴿٨٦﴾

87. Абуру чеб, (кьулухъ)
амукъзавайбурухъ (*дишегълийрихъ,*
аялрихъ) галаз (*абур хьыз*)
амукъунал разивална, ва абурун
рикIерал муьгъуьр гьалчнава,
ва абур (*чпиз вуч хийирлу ятIа*)
гъавурда гьатзавач.
88. Амма расулди ва (чпи) иман
гъанвайбуру адахъ галаз чпин
мал-девлетралди ва чанаралди
джигъад тухвана. Ва ахьтинбур
- гъабуруз хийирар (*няметар,*
савабар) жеда, ва ахьтинбур -
гъабур я агалкъунар хъайибур!
89. Аллагъди абуруз (*Ахиратда*)
Женнетар гъазурнава чпин (*анра*
авай зурба Iвалерин, тарарин)
агъадихъай вацIар авахъзавай,
даимдиз амукъдайбур яз анра. Ам
я - чIехи агалкъун!
90. Ва атана (ви патав) гъахъардай
себебар гъизвайбур бедевийрикай
(*куьчери арабрикай*), чпиз
(амукъиз) ихтияр гун патал. Ва
чпи Аллагъдиз ва Адан расулдиз
тапарар авурбур (*са уьзуьрни авачиз*
гъазаватдиз тефена) ацукъна. (Ва
гележегда) азиятлу азаб агакъда
кафирвал авурбурув абурукай!
91. Зайифбуруз, азарлубуруз ва харж
ийидайди жагъин тийизвайбуруз
(*экъечI тавуна женгиниз,*
амукъайтIа) гунагъ авач - эгер
абуру Аллагъ патал ва Адан расул
патал несигъатар гайитIа (*а карда*).
(Бес), хъсан крар ийизвайбурун
аксина рехъ (*туьнбуьгъдай себеб*)
авач эхир! - Ва Аллагъ - гзаф
багъишламишдайди, гзаф
регъимлуди я! -

رَضُوا بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ
عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

لَكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ
جَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأُوْلَآئِكَ لَهُمْ
الْخَيْرَاتُ وَأُوْلَآئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ
لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ
سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى
وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ
حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى
الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ عَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿٩١﴾

92. Ва (*гъакІни*, гунагъ алач) чеб ви патав вуна абур (акъахна гъалдай гъайванраллаз) тухун (*вуна чпиз улакь жагъуриз куьмек гун*) патал атайла, вуна абуруз лагъайла: «Заз жагъызвач куьн квеллаз тухудатІа», чпин вилер накъварай ацІанваз чпиз харждай затІни жагъанач лугъуз пашманвиляй, элкъвена хъфейбурал.
93. А рехъ (*туьнбуьгъдай себеб*) ава анжах - чпи, вавай ихтияр къачузвайбурун аксина чеб девлетлуяр яз (*гунагъ ва айиб гъабурал ала*). Абуру чеб (къулухъ) амукъзавайбурухъ (*дишегълийрихъ, аялрихъ*) галаз (*абур хъыз*) амукъунал разивална, ва Аллагъди абурун рикІерал муьгъуьр эцигна, (гъавиляй) абуруз чинни ийизвач (*чпин пис гъалдикай*).
94. Абуру (*уьзуьрлу, къабулиз жедай себеб авачиз гъазаватдиз тefена ацукъай мунафикъри*) куьн (элкъвена) хтайла абурун патав квез (*эй, муьминар*) чеб миxъи (*гъахълу тирди субут*) ийидай себебар гъызва. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар*): «Михъи (*гъахъ тирди субут*) ийидай себебар гъимир (куьне), чун квехъ гъич чІалахъ жедач! Гъакъикъатда, Аллагъди чаз куь крарикай (*гъаларикай*) хабар ганва. Ва аквада Аллагъдиз куь амалар ва Адан расулдиз (*куьне туба авуртІа - туба аквада, ва мунафикъвал давамарайтІа - а кар аквада*). Ахпа (*Къияматдин Юкъуз*) куьн (элкъуьрна) хкида гъайбни (*чинебан, чуьнуьх тир крар*) ва ачух крарни Чизвайдан патав, - ва

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيَبُوهُمْ تَفِيفُصٌ مِنَ الدَّمِغِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾

* إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءٌ رِضْوَانًا يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَأْنَا اللَّهُ مِنْ أَحْبَابِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَمَنْ تَرَدُّونَ إِلَىٰ عِلمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنبئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

Ада квез хабар гуда куьне авур амалрикай» (ва гьардаз вичин эвез гхуда).

95. Абуру (а мунафикьри) квез Аллагьдал кьинер кьада куьн (гьазаватдай элкьвена) хтай чIавуз абурун патав - куьн чпикай элкьуьн патал (куьне абуруз айиб, тугьмет тавун патал). Бес, элкьуьгь (куьн) абурукай, - абур «мурдар затIар» я эхир, ва абурун «хтана акьваздай чка» Жегьеннем я - жаза яз абуру кьазанмишайдаз килигна!
96. Абуру квез (эй, муьминар) кьинер кьазва, чпелай куьн рази хьун патал. (Бес), эгер куьн абурулай рази хьайитIани (квез абурун тапаррикай хабар авачирвилай), - гьакьикьатда, Аллагь фасикь (Аллагьдиз ва Адан расулдиз муьтIуьгьвиле авачир) ксарилай рази жедач!
97. Бедевиар (куьчери арабар) - куфрдииз ва мунафикьвилииз мадни кIеви (пис) я, ва Аллагьди Вичин расулдиз (авудна) ракъурнавайдан (диндин) сергьятар чир тахьун - абуруз лапни талукь я (шариатдин кьанунар чир тахьуниз абур артух лайихлу я). Ва Аллагь - вири чидайди, гзаф камаллуди я!
98. Ва ава бедевийрин арада чпи (Аллагьдин рекье) харжзавайди жерме (зиян) яз гьисабзавайбурни (савабдик умуд кутун тийиз), ва куь кьилел «чIуру дегишвилер (бедбахтвилер)» атун (абуру) гуьзлемишзава. Абурул чпел (абурун чпин кьилел) кьведа «писвилин чIуру дегишвал!» Бес, Аллагь - ван кьведайди, вири чидайди я эхир!

سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رَجِسٌ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾

يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِن تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٦﴾

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُّ بِكُمُ الدَّوَائِرَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

99. Ва ава бедевийрин арада Аллагъдихъ ва Эхиримжи Йикъяхъ иман гъанвайбурни, ва абуру гъисабзава чпи (*Аллагъдин рекъе джигъаддиз*) харжзавайди мукъва хъун яз Аллагъдин вилик, ва расулдин дуъайрин себегни яз. Дугъриданни! Ам (*диндар крар, харжияр*) абур патал (Аллагъдиз) мукъва хъун я! Бес, Аллагъди абур Вичин регъимда (*Женнетда*) твада. Гъакъикъатда, Аллагъ - гзаф багъишламишдайди, гзаф регъимлуди я!

100. Ва (*иман къабулунин карда*) виридалайни вилик акатайбур (чеб) эвелимжибур хъайибур: «мугъажир»-рикайни (*Меккадай Мединадиз «гъижра» авур «асгъабрикай»*) ва «ансар»-рикай (*Пайгъамбардиз куъмек гайи Мединадин агъалийрикай*), ва чеб (*имандин карда*) абурун гуъгъунаваз фейибур - дуъздиз (*диндар амал ийиз*) - абурулай Аллагъ рази я, ва абур Адалайни рази я. Ва гъазурнава (Ада) абуруз Женнетар чпин (*анра авай зурба кВалерин, тарарин*) агъадихъай вацлар авахъзавай,- гъамишалугъ амукъдайбур яз анра - эбеди яз. Ам я - чѐхи агалкъун!

101. Ва куъ (*Мединадин*) къваларив гвай бедевийрикни мунафикъар ква (*бязибур абурукай мунафикъар я*), ва Мединадин агъалийрикни мунафикъвилел кЕвиз акъвазнавайбур (*чпи чеб адал вердишарнавайбур*) ква, ваз (*эй, Пайгъамбар*) абур чидач,

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَتَوَخَّذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبَةً عِنْدَ
اللَّهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ
لَّهُمْ سَيَدْخِلُھُمْ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنْ أَلَّ اللَّهُ
عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٩﴾

وَالسَّبِغُونَ الْأَوْلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ
وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ
رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ
لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

وَمِنَ حَوْلِكُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ
مُتَنَفِقُونَ وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا
عَلَى الْتِفَاقٍ لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ
سَعَدِبَهُمْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَى عَذَابِ
عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾

Чаз абур чизва. Чна абуроз
къведра азаб гуда, ахпани абур
(элкъуърна) хкида чѐхи азабдиз
(Жегъеннемдин чIа).

102. Ва ава (*Мединадин агъалийрин
ва къваларив гвайбурун арада*)
масадбурни - чпин гунагъар хиве
къур (*ва Аллагъдиз туба авур*):
абуру какадарна диндар амални ва
муькуь писдини, - дугъриданни,
Аллагъди абурун туба къабулда.
Гъакъикъатда, Аллагъ - гзаф
багъишламишдайди, гзаф
регъимлуди я!

103. Къачу (вуна *эй, Пайгъамбар*) абурун
(*гунагъар хиве къуна туба авурбурун*)
мал-девлетрикай садакъа, вичелди
абур миxъи ийидай ва хъсанардай,
ва абур патал дуъа ая (вуна),
гъакъикъатда, ви дуъа - абур патал
секинвал (*асайши*) я, ва Аллагъ -
(*дуъайрин*) ван къведайди, вири
чидайди я!

104. Бес, (абуруз) чизвачирни,
гъакъикъатда, Аллагъди - туба
къабулзавайди Вичин лукIарин
патай, ва (Ада) -садакъаярни
къабулзавайди, ва гъакъикъатда,
Аллагъ - Ам, Туба Гзаф
Къабулдайди, Регъимлуди тирди?!

105. Ва лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар*):
«Куьне (*диндар*) амал ая - (бес),
аквада куь амал Аллагъдиз, Адан
расулдиз ва муьминриз. Ва (ахпа
- *Къяматдин Юкъуз* - элкъуърна)
хкида куьн (*Вичиз*) гъайб (*чинебан
кIар*) ва ачух крар Чизвайдан
патав, ва Ада квез хабар гуда
куьне авур амалрикай» (*ва гъардаз
вичин эвез хгуда*).

وَأَخْرُونَ أَخْرَفُوا يَذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا
عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى
اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿١١٢﴾

خَذَ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ
وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلَّى عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ
سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٣﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ
عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ
اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١١٤﴾

وَقُلْ أَعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ
وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ إِلَى
عَلِيمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١١٥﴾

106. Ва (*гъазаватдиз тefена амукайбурун арада*) ава масабурни: (чпин кар) гезел вегъенвайбур Аллагъдин эмир (гуъземешун) патал (*пуд касдин кар къулухъ авунвай - Аллагъди къарар къабулдалди*): Ада абуруз я азаб гуда, я (Ада) абурун туба къабулда. Ва Аллагъ - вири чидайди, гзаф камаллуди я!
107. Ва (*амма мунафикъар*) - чпи, мискГин эцигайбур (*муъминриз*, еке) зарар патал, ва куфр авун яз, ва муъминар сад-садавай къакъудун патал, ва «вили хуьдай чка яз» виликдайни Аллагъдиз ва Адан расулдиз акси яз женг чгугурдаз, - ва гьелбетда абуру кьинерни къада: «Чаз анжах хъсан (*хийир*) кар ийиз кГан хъана!», (амма хьи) Аллагъди шагъидвалзава, гъакъикъатда, абур тапархъанар тирди, -
108. (КапI ийиз) акъвазмир вун (*эй, Пайгъамбар*) ана (*а мискГинда* гъич) са чГавузни! Гъакъикъатда, вич сифте йикъалай (Аллагъдикай) кичевилел бинеламишнавай мискГин (*Къубаъ - мискГин*) лап лайихлу я вун ана (капI ийиз) акъвазуниз. Ана - михивал ийиз кГандай итимар ава. Ва Аллагъдиз михивалдайбур кГанда!
109. Бес, вичин (эцигзавай) дарамат (*кГвал*) Аллагъдикай кичевилел ва (*Адан*) разивилел бинеламишайди хъсан яни, я тахъайтIа вичин дарамат ацахъзавай тик къвалан (*гуьнедин*)

وَعَاخِرُونَ مُرْجُونَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ
وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا
وَتَفْرِيْقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَرِضَادًا لِّمَنْ
حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ وَلَيَحْلِفُنَّ
إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ
لَكٰذِبُونَ ﴿١٠٧﴾

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لَمَسْجِدٍ أُسِّسَ عَلَى
التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ
فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَّطَهَّرُوا
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ ﴿١٠٨﴾

أَفَمَنْ أُسِّسَ بُنْيَانُهُ عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ
وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أُسِّسَ بُنْيَانُهُ عَلَىٰ
شَقَا جُرْفٍ هَارٍ فَأَنْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٩﴾

къерехдал бинеламишай - ва
вич адахъ галаз Жегъеннедин
цІуз аватайди?! Ва Аллагъди
зулумзавай ксар дуыз рекъел
гъидач эхир!

110. Акъваз хъанвач (*ва давам жеда*)
шаклувал яз хъун абурун рикІера
абуру эцигай дарамат - та абурун
рикІер пад-пад жедалди (*абур
рекъидалди*). Ва (бес), Аллагъ -
вири чидайди, гзаф камаллуди я
эхир!
111. Гъакъикъатда, Аллагъди
муъминривай абурун ччанар
ва абурун мал-девлетар «маса
къачунва» - абуруз эвезда Женнет
гуз. Абуру Аллагъдин рекъе женг
чІугвазва - абуру ягъиз-рекъизва
ва чебни (ягъиз) рекъизва. (Ада)
Вичел къачунвай гъахъ тир хиве
къун яз: Тавратда, Инжилда
ва Къуръанда. Ва вуж я мадни
вафалуди вичин икърар (*агът*)
къилиз акъудуниз Аллагъдилаи?!
(Гъавилай) шадвал ая куъне (*эй,
муъминар*) куъ алишверишдал
куъне Адахъ галаз савда (-*дин
икърар*) авур. Ва гъам я - чІехи
агалкъун!
112. (Абур - *яни чпиз Женнет хиве
къунвай муъминар* - я): туба
ийизвайбур (*гунагърикай яргъабур*),
ибадатзавайбур (*Аллагъди чпел
важиблугу авунвай крар* къилиз
акъудзавайбур), гъамд (*шукур*)
ийизвайбур, сивер хуъзвайбур
(*ва я: Аллагъдин рекъе сеферриз
экъечІзавайбур*), рукъгъ-завайбур
(*юкъ агъузиз икрамзавайбур*)

لَا يَزَالُ يُبْنِيْنَهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيْبَةً فِي
قُلُوْبِهِمْ اِلَّا اَنْ تَقَطَّعَ قُلُوْبُهُمْ وَاللّٰهُ
عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿١١٠﴾

* اِنَّ اللّٰهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اَنْفُسَهُمْ
وَأَمْوَالَهُمْ بِاَنْ لَّهُمْ الْجَنَّةُ يُقْتَلُوْنَ فِي سَبِيْلِ
اللّٰهِ فَيَقْتُلُوْنَ وَيُقْتَلُوْنَ وَعَدًا عَلَيْهِ حَقًّا
فِي التَّوْرَةِ وَالْاِنْجِيْلِ وَالْفُرْاٰنِ وَمَنْ اَوْفٰى
بِعَهْدِهِ مِنْ اللّٰهِ فَاَسْتَبْشِرُوْا بِبَيْعِكُمْ
الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهٖ وَذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ
الْعَظِيْمُ ﴿١١١﴾

التَّابِعُوْنَ الْعٰبِدُوْنَ الْحَمِيْدُوْنَ
السَّابِقُوْنَ الرَّاٰكِعُوْنَ السَّجِدُوْنَ
الْاٰمِرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَالنَّاهُوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَالْحٰفِظُوْنَ لِحُدُوْدِ اللّٰهِ وَبَشِيْرِ
الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١١٢﴾

сажда-ийизвайбур (*пел чилиз яна икрамзавайбур*), дуъз (*хъсан*) кар эмирзавайбур, пис (*нагъакъ*) кар къадагъазавайбур, ва Аллагъдин (*Ада эцигнавай*) сергыятар хуъзвайбур (*эмирар кылиз акъудзавайбур*). Ва шад хабар це (вуна, *эй, Пайгъамбар ахътин*) муъминриз!

113. Виже къведач (*ихтияр авач*) Пайгъамбардиз ва (чпи) иман гъанвайбуруз - (абуру) мушрикриз, гъатта абур мукъва-къилияр яз хъайитлани астагъфир авун, чпиз ачухдиз чир хъайидалай къулухъ абур «Джагъым»-дин (*Цун*) эгълияр тирди (*абур ширкдал алаз къенвайла*).
114. Ва Ибрагъиман астагъфир авун вичин буба патал - ам анжах, гайи гафуниз килигна тир (*виликдай*) адаз хиве къур. Ва адаз ам (*вичин буба*) Аллагъдин душман тирди ачухдиз чир хъайила - ам адакай яргъа хъана (*элкъвена*). Гъакъикъатда, Ибрагъим - гзаф умунди, милаимди (*масадаз векъивал авуникай жув хуьдайди*) тир!
115. Ва туш Аллагъ ахъгинди - (*Дуъз рекъикай*) ягъалмишвиле твадайвал ксар, Вичи абур дуъз рекъел гъайидалай къулухъ, та абуруз квекай абур мукъаят (*яргъа*) хъана кIандатIа (ачухдиз) баян гудалди. Гъакъикъатда, Аллагъ - вири шейэр (*кIарр*) чизвайди я!

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا أَنْ
يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أَوْلَىٰ
قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ
أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾

وَمَا كَانَ أَسْتَعْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا
عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ
أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ
لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٤﴾

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ
هَدَاهُمْ حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ إِنَّ
اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

116. Гьакъикъатда, Аллагъдиз - Гьадаз талукъ я цаварин ва чилин гьакимвал (*виридан Иеси - Ам я, вири - Ада идара ийизва*)! Ада чан гъизва, ва чан къахчузва. Ва авач квез Аллагъдилай гъейри я арха я куьмекчи!

117. Гьакъикъатда, Аллагъди туба къабулна (*багъишламишна*) Пайгъамбардиз, ва мугъажир-ризни ансар-риз чеб четин вахтунда (*зегъемдикди, недай хъвадай затІни авачиз лап яргъал рекъиз гъазаватдиз экъечІна*) адаз табиь хъайи, абурукай са дестедин рикІер (*гъахъдикай патахъ*) ян гуз са тІмил амайдалай гуьгъуьниз (*тефена ацукъиз*), - ахпа Ада абуруз багъишламишна. Гьакъикъатда, Ам - абур патал гзаф мергъаматлуди (*Вичин лукІарин язух къведайди*), гзаф регъимлуди я!

118. Ва (*гъакІни* Аллагъди туба къабулна) а пуданни - чеб къулухъ амукъайбурун (*чпин гъакъиндай Аллагъди къарар къабулун къулухъ вегъейбурун*)! Та абуруз гегъенш тир чил дар хъайила, ва абуруз чпин ччанар (*рикІер*) (пашманвилай) дар хъайила, ва якъиндиз чир хъана абуруз Аллагъдикай далдаламиш жедай чка авачирди анжах са Гьадан Вичин патав хтунилай гъейри - ахпа Ада абурун туба къабулна (*багъишламишна*) абур туба авурбурукай (*Адаз итІаатлувилиз хтайбурукай*) хъун патал. Гьакъикъатда, Аллагъ - Ам я Туба Гзаф Къабулдайди, Гзаф Регъимлуди!

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
يُحْيِي وَيُمِيتُ وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ
مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٦﴾

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى التَّيِّبِ وَالْمُهَاجِرِينَ
وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ
الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَرِيغُ قُلُوبُ
قَرِيبِي مِّنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ
رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٧﴾

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا حَتَّىٰ إِذَا
صَافَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ
وَصَافَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَن
لَّا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ
عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ
الرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾

119. Эй, иман гъанвайбуру! Киче хъухъ (квез) Аллагъдикай ва хъухъ куьн керчекбурухъ галаз.

120. Виже (*дуьз*) къведач Мединадин агъалийриз ва абурун къваларив яшамиш жезвай куьчери-арабризни Аллагъдин расулдикай къулухъ амукъна (*джигъаддиз тефена*), ва (*гъакІни виже къведач абуру*) чпин ччанар вилик кутуна адан ччандилай (*чеб саламатдиз кІвалера ацукъна Пайгъамбар джигъаддиз экъечІна четинвилера ва хатавилера хъана. Яни абурул важиблу я Пайгъамбардиз табиь хъун ва абуру а кар къилизни акъудна*). Ам (акІ я) - вучиз лагъайтІа Аллагъдин рекъе вуч абурун къилел атайтІани: цихъ къанихвал, галат хъун, каш гун, ва (абуру) гъар са вегъезвай къадам (*душмандин чилел*) кафирриз ажугъ гъизвай, ва (абуру) гузвай гъар са зиян душмандиз - абуруз адалди (*гъар са кардалди*) диндар амал авун кхъизва. Гъакъикъатда, Аллагъди хъсан (*диндар*) крар ийизвайбурун саваб зяйи ийидач (*квадардач*)!

121. Ва (*гъакІни*) гъар са харжи абуру (*Аллагъдин рекъе*) харжзавай гъвечІи ва я чІехи, ва гъар са дере абуру (къекъвез) атІузвай - абуруз (ам *диндар амал яз*) кхъизва, Аллагъди абуруз абуру авур виридалайни хъсан амалрин (*ва я*: абуру авур амалрилай мадни хъсан) эвез гун патал.

يَتَّيَّبُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَتَقُوا اللَّهَ وَكُونُوا
مَعَ الصَّٰدِقِينَ ﴿١١٩﴾

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ
الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ
وَلَا يَرْعَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ۗ ذَٰلِكَ
بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ
وَلَا مَخَضَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يُظَنُّونَ
مَوْطِنًا يَعْغِطُ الْكُفَّارَ وَلَا يَتَأَلَوْنَ
مِنْ عَدُوِّ نَبِيلًا ۗ إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ
عَمَلٌ صَالِحٌ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢٠﴾

وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً
وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ
لِجَزَائِهِمْ ۗ اللَّهُ أَحْسَنُ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾

122. Ва виже (*дуьз*) къведач (душмандин аксина женг чӀугваз) муъминар вири санал экъечІна. ЭкъечІнайтІа (*экъечІрай гъазаватдиз*) абурукай гъар са жемятдай са десте - абуру (*тефена амукъайбуру*) динда (дерин) чирвилер къачун патал ва игътиятвал авунин хабар гудайвал чпин халкъдиз чеб абурун патав хъфейла, - абуру мукъаятвал авун патал (*Аллагъдин эмирар кылииз акъудиз, ва къадагъайрикай яргъа жез*)!
123. Эй, иман гъанвайбур! Женг чӀугуг (куьне) куь мукъварал алай кафиррин аксина, ва къуй абуруз - квез векъивал (*гужлувал*) аваз жагъирай (*клевѝ жаза це*). Ва квез чир хьухъ, гъакъикъатда, Аллагъ (Вичикай) кичебурухъ галайди!
124. Ва (*Аллагъди Къуръандин*) са сура (авудна) ракъурайла - абурун (*а мунафикърин*) арада ава (*ягъанат ийиз*) лугъзвайбур: «Низ квекай ида (*и суради*) иман артухарна?!» Амма иман гъанвайбур лагъайтІа - абуруз ада (*а суради*) иман артухарна ва абуру шадвалзава (*имандал, а сурадал*).
125. Ва (эгер) чпин рикІера азар (*мунафикъвал, шак*) авайбур лагъайтІа - абуруз ада (*а суради*) чпин мурдарвилин (*чпин куфрдин*) винел мурдарвал (мадни) артухарна, ва (абур) чеб кафирвалзавайбур яз къена.
126. Бес, абуруз (*мунафикъриз*) аквазвачни чеб гъар йисуз садра ва я къведра (*мусибатар гуз*) синемишзавайди?! Ахпа (*адалай къулулхъни*) абуру туба ийизвач

* وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَآفَّةً
فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ
لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا
رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قَتِيلُوا الَّذِينَ
يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلَيَجِدُوا فِيكُمْ
غِلظَةً وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٢٣﴾

وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَّن
يَقُولُ أَلَيْسَ لَنَا بِدِينٍ هَٰذِهِ إِيمَانًا فَأَمَّا
الَّذِينَ ءَامَنُوا فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَهُمْ
يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَتْهُمْ
رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ
كَافِرُونَ ﴿١٢٥﴾

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ
مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ
يَذَكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾

ва абуру рикІел гъана ибретни къачузвач.

127. Ва (Аллагъди авудна) ракъурайла са сура (виче мунафикърин кар винел акъудзавай) - абурун садбур (Пайгъамбардин патав ацукънавайла) муькуьбуруз килигзава: «Куьн садаз къвани аквазвани?» (муъминрикай, эгер къарагъна хъфейтІа), ахпани (эгер садазни такваз хъайитІа) абуру къарагъна хъфизва (Пайгъамбардин патавай, чеб беябур ийиз кичІез). Аллагъди абурун рикІер (имандикай) элкъуьрнава - абуру гъавурда гъат тийизвай (гъавурда гъатун патал фикир- фагъум тийизвай) ксар тирвилай!
128. Гъакъикъатда, атанва куь патав (эй, муъминар) квекай чпикай (куь халкъдикай) тир расул, квез хъанвай четинвилерикай (азиятрикай) адан чандиз залан я. Ам куьн патал гзаф алахъзава (куьн имандал, дуьз рекъел гъунал), (ва) муъминар патал ам - гзаф мергъяматлуди (язух къведайдиди), гзаф регъимлуди я!
129. Ва эгер абуру (муширикъар, мунафикъар кьулухъ) элкъвейтІа (вахъ иман гъуникай), (вуна абуруз) лагъ: «Заз Аллагъ бес я! Авач илаъги (ибадат авуниз лайихлу тир) Адалай гъейри, са Гъадал за таваккул авунва, ва (са) Ам - чІехи Аршдин Рабби я!» (Тахт-виридалайни чІехи халкънавай затІ я)

وَإِذَا مَا أَنْزَلَتْ سُورَةٌ نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرَىٰكُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ أَنْصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٨﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

سُورَةُ الْيُونُسَ

10 - Сура: «Йунус»
(Йунус)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. Алиф, лям, ра. Ибур - камаллу (ва я: мягкем ва ачух манадин) Ктабдин аятар я.
2. Бес, (бязи) инсанриз ажеб хъанвани Чна вагъй ракъурна лугъуз чпин арадай са итимдиз: «Игътиятвал авунин хабар це вуна инсанриз, ва шад хабар це (вуна) иман гъанвайбуруз, гъакъикъатда, абуруз чпин Реббидин патав (чпи авур диндар амалриз килгизна) хъсан эвез (саваб) жедайди»?! (Ва абурун патав Аллагьдин расул атайла ва кIелайла Къуръан) кафирвалзавайбуру лагъана: «Гъакъикъатда, им - ачух сугъурчи я».
3. Гъакъикъатда, куь Рабби - Аллагъ я, Вичи цаварни чил халкъ авур ругуд йикъан къене, ахпа Ам Аршдал хкаж хъана (Ам Аршдилай вине ава). Ада (вири) крар идара ийизва. (Адан вилик Къияматдин Юкъуз) шафаат ийидай (тереф хуьз экъечIдай) садни жедач - анжах Адан изиндилай гуьгъуьниз (Аллагьди низ шафаат ийидай ихтияр гайитIа - анжах гъада ийида)! - Гъа ахътинди я Аллагъ, куь Рабби, - Гъадаз ибадат ая (куьне). Бес, куьне рикIел гъизвачни (фагъумзавачни, ибрет къачузвачни)?!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

اَلْكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا اَنْ اَوْحَيْنَا اِلَى رَجُلٍ مِّنْهُمْ اَنْ اَنْذِرِ النَّاسَ وَبَيِّرِ الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اَنْ لَّهُمْ قَدَمٌ صَدَقِ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۗ قَالَ الْكٰفِرُوْنَ اِنَّ هٰذَا لَسَجْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿٢﴾

اِنَّ رَبَّكُمْ اللهُ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيّٰمٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ۗ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ ۗ مَا مِنْ شٰفِعٍ اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ اِذْنِهٖ ۗ ذٰلِكُمْ اللهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ ۗ اَفَلَا تَدَّكَّرُوْنَ ﴿٣﴾

4. Са Адан патав я - куь элкъвена хтун виридан (*Къияматдин Юкъуз*), Аллагъдин гъахъ тир ганвай гаф яз. Гъакъикъатда, Ада халкъзава сифтедай (*авачирди арадал гъизва*), ахпа ам Ада мад цГийиз яратмиш хъийизва (*мад сефер арадал хкизва*) - чпи, иман гъана диндар амал авурбуруз эвез (*саваб*) гун патал адалатлувилелди. Ва чпи кафирвал авурбур - абуруз лап ргазвай цикай хъвадай затІ жеда ва азиятлу азабни, (абуру) авур кафирвилиз килигна.
5. Ам (*Аллагъ*) я - рагъ (*шамси*) ишигъ гудайди яз, ва варз (*къемер*) нур гудайди яз авунвайди, ва (Ада) адаз (*вацраз* цавра) «ам жедай чкаяр» тайинарнава, квез йисарин къадар ва гъисаб чир хьун патал (*ракъиналди йикъарин гъисаб чир жезва, ва вацралди - варцарин ва йисарин*). Аллагъди абур халкънава анжах гъахъ патал (*камаллу сеbeb ва кар аваз*). Ада делилар (*ишараяр, аятар*) баян гана ачухарзава (кар) чизвай ксар патал.
6. Гъакъикъатда, йифни югъ дегиш хьуна, ва Аллагъди цавара ва чилел халкъ авунвай затІара - дугъриданни делилар (*ишараяр*) ава (Аллагъдикай) кичгезвай ксариз.
7. Гъакъикъатда, чпи, Чахъ галаз гуърушмиш хьунихъ умуд тийизвайбур ва дуьньядин уьмуърдал разивал авунайбур ва адал секин хъанвайбур, ва чеб Чи делилрикай (*аятрикай*) гъафилвиле авайбур, -

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا
إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ
الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ
مِّنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا
يَكْفُرُونَ ﴿٦﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً
وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا
عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ
ذَٰلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿٥﴾

إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ
اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ
يَتَّقُونَ ﴿٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا
بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَأَطْمَأَنَّنُوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ
عَنْ ءَايَاتِنَا غَافِلُونَ ﴿٧﴾

8. Ахьтинбур - абурун «хтана акъваздай чка» ЦПай жеда чпи къазанмишайдаз килигна.
9. Гъакъикъатда, чпи иман гъана ва диндар амал авурбур - абур чпин Раббиди Дуъз рекъеваз тухуда абурун имандиз килигна, - (ахпа Ахиратдани абур) чпин (*Квалерин, утагърин*) агъадиҳъай вацIар авахъзавай Няметрин (*гъамишалугъ тир, хушбахтвилин*) Женнетра жеда,
10. Эвер (*дуъа*) абурун анра: «Пак я Вун, Аллагъ!» - жеда. Ва салам гун (*тебрикдин гаф*) абурун ана жеда: «Салам!» Ва абурун эвердин эхирни: «Гъамд (*шукур*) хъуй Аллагъдиз - (*вири*) алемрин Раббидиз!» - жеда.
11. Ва эгер Аллагъди тади ийиз хъанайтIа инсанрив шийир (*писвал*) агакъарунин карда (*абурун пис дуъайриз жаваб гуз*) Ада абурув хийир (*хъсанвал*) агакъарунин карда гзаф тади ийизвайвал - (*дугъриданни*) абурув чпин ажал агакъардай (*абур гъалак жедай*), - амма, Чна Чахъ галаз гуърушмиш хъуниҳъ умуд тийизвайбур чпин «асивал ийиз сергъатар ЧIурунин карда» (*куфрда*) буъркъуьдаказ (*шаклудаказ*) тазва.
12. Ва инсандив зарар хкIурла (*къилел балá атайла*), ада Чаз (*дуъа ийиз, ялвариз*) эверзава (вич) къвалахъ ярх хъанвазни, ва я ацукънаваз, ва я акъвазнаваз. Ва Чна адалай адан зарар алудайла - ам, вичив хкIур зарар патахъай гуя ада Чаз эвер (*ялвар, дуъа*) тавурди хъиз,

أُولَٰئِكَ مَا أَوْهَمُهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ ﴿٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
يَهْدِيهِمْ رَبُّهُم بِأَيْمَانِهِمْ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٩﴾

دَعَوْنَهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ
فِيهَا سَلَامٌ وَأَخْرَجُوا دَعْوَانَهُمْ أَنَّ الْحَمْدُ
لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

* وَلَوْ يُعْجِلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ
أَسْتَعْجَلَهُمْ بِالْخَيْرِ لَقَضَىٰ إِلَيْهِمْ
أَجَلَهُمْ فَتَذَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا
فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١﴾

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنبِهِ
أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ
ضُرَّهُ مَرَّ كَأَن لَّمْ يَدْعُنَا إِلَىٰ ضُرِّ
مَسَّهُ كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾

къекъевезва. Ға икI - сергыятар
 чIурзавайбуруз (*кафирриз*)
 чпи ийизвай амалар хъсан яз
 къалурнава.

13. Ва гъакъикъатда, Чна квелай
 виликни (*эй, мушириклар расулар*
таб яз къур) несилар (*уьмметар*)
 тергнай абуру зулум (*ширк*) авурла
 - ва атанай абурун патав абурун
 расулар ачух делилар (*ишараяр*)
 гваз, ва абур (*а халкъар*) иман
 гъайибур хъаначир. Ға икI - Чна
 тахсиркарвилер ийизвай (*Аллагъди*
тайинарнавай сергыятар чIурзавай)
 ксариз эвез (*жаза*) гузва!

14. Ахпа Чна квекай авуна «садбур
 алатайла абурун чкадал
 акъвазайбур» чилел абурулай
 гуьгъуьниз - Чун килигдайвал
 гъикI куьне амал ийидатIа.

15. Ва абуруз (*мушикриз*) Чи аятар
 келайла ачухбур яз - чпи, Чахъ
 галаз гуьруьшмиш хъунихъ умуд
 тийизвайбуру (*Ахиратдихъ агъун*
тавунвайбуру) лугъузва: «Гъваш
 (вуна) Къуръан идалай гъейриди,
 я (тушни) ам дегишара!» Лагъ
 (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*): «Заз
 ихтияр авач ам за жуван патай
 дегишардай. Зун табий я анжах
 заз ракъурзавай вагъй-диз, ва
 гъакъикъатда, заз кичезва, эгер за
 зи Раббидиз асивал авуртIа - Чехи
 йикъан азабдикай».

16. Лагъ: «Эгер Аллагъдиз кIан
 хъанайтIа, за ам (*Къуръан*) квез
 кIелдачир, ва Ада квез адакай
 марифат (*чирвал*) гудачир. Ва
 гъакъикъатда, зун яргъал вахтунда

وَلَقَدْ أَهَلَكْنَا الْقُرُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ
 لَمَّا ظَلَمُوا وَجَاءَهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
 وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ
 الْمُجْرِمِينَ ﴿١٣﴾

ثُمَّ جَعَلْنَاكَمْ خَلِيفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ
 بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

وَإِذَا تَثَلَى عَلَيْهِمْ أَيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ
 الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا أَتُتِ بِقُرْءَانٍ
 غَيْرِ هَذَا أَوْ بَدِّلُهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ
 أُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَائِي نَفْسِي إِنْ أَتَيْعُ إِلَّا
 مَا يُوحَى إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ
 رَبِّي عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ
 وَلَا أَدْرَأَكُمْ بِهِ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ
 عُمُرًا مِّن قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦﴾

(яхцӀур йисан уьмуьрда) адалай
вилик (зав Къуръан вагъй яз атана
за квез ам кӀелиз башламишдалдини)
куь арада хъанай эхир. Бес,
куь акьулди къатӀузвачни (ам
зи патай туширди, ам Аллагъди
ракъурнавайди)?!»

17. Бес, вуж я мадни зулумкарди
вичи Аллагъдин гъакъиндай
тапарар къундармишайдалай
ва я Адан аятар (*делилар*) таб яз
къунвайдалай?! Гъакъикъатда,
(*ахътин*) тахсиркарриз агалкъунар
(гъич) жедач!
18. Ва абуру (*муширкри*) Аллагъдила
гъейри ибадатзава чпиз я зарар
я менфят гуз тежедай шейэри
(*гъуцариз*), ва лугъузва: «Абур
- чи шафатчияр (*чи тереф хуьз
экъечӀдайбур*) я Аллагъдин вилик».
Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*):
«Бес, куьне Аллагъдиз Адаз
цаварал ва чилел чин тийизвай кар
хабарзавани (*чирзавани*)?!» Лап пак
я Ам, ва вине я Ам - абуру (Адаз)
гъизвай ширкдикай!»
19. - Ва инсанар (*эвелдай*) са уьммет
(*вири Ислам диндал алай са жемят*)
тир, ва абур (*ахпа*) ччара хъана
(*садбуру кафирвална, муькуьбур
- имандал аламукъна*). Ва эгер ви
Раббидин патай виликдай ганвай
Келима авачиртӀа (*гунагъкарриз
муьгълет гунин ва гъахъ-гъисаб
Къияматдин Юкъуз хъунин
гъакъиндай Гаф*) - дугъриданни,
дуван атӀудай абурун арада (абуру)
ччаравалзавай крада (*гунагъкарриз
азаб гудай ва гъахъдал алайбур
къутармишдай*). -

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ
كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۗ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
الْمُجْرِمُونَ ﴿١٧﴾

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ
وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شَفَعُوا
عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَنتَبِشُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَـٰعْلَمُ
فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحٰنَهُ
وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً
فَاخْتَلَفُوا ۗ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ
لَقَضَىٰ بِبَنِيهِمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾

20. Ва абуру (*терсвалзавай кафирри*) лугъзува: «Авуднайга адаз вичин Раббидин патай са делил (*ам гъахъ тирди тестикъардай са алаамат*)! Лагъ (вуна): «Гъайб-дин крар - анжах Аллагъдиз талукъ я, (ва) гуъзлемиша (куъне - *Аллагъди чи арада дуван атлун*), зунни гуъзлемишзавайбурукай жеда квехъ галаз!»
21. Ва Чна инсанрив (*мушириквив*), чпив зарал (*бедбахтвилер*) хКурдалай гуъгъуъниз - регъимдин (*няметрин*) дад акваз турла, - ингъе абурухъ Чи делилрин (*аятрин*) гъакъиндай амалдарвилер (*гъиллеяр*) жезва. Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*): «Аллагъ - амалдарвилиз лапни йигин я!» Гъакъикъатда, Чи векилри (*малаикри*) куъне ийизвай амалдарвилер (*гъиллеяр*) кхъизва.
22. (Са) Ам я - куън къурааматдални (*гъайванраллаз*), ва гуълелайни (*гимийраваз*) фидайвал (*физ-хкведайвал*) ийизвайди. Та куън гимийра авайла... ва абуру (*гимияр гуълелай*) абуру (*ксар*) аваз хуш гаралди (йигиндиз) физваз ва абуру адал шадвал ийизвайла; ингъе абурал (*гимийрал*) къати тлурфан къвезва, ва абурал (*ксарал*) гъар (са) чкадай лепеяр къвезва ва абуруз (якъиндиз) чир жезва чеб (*гъалак хъуни, ажалди*) «элкъвена къунвайди», - (а ч!авуз) абуру (*чпин гъуцар гадарна, тек са*) Аллагъдиз (ялвариз, *дуъа ийиз*) эверзава, чпин дин халисдиз Адаз талукъарна: «Эгер Вуна чун идакай къутармишайга, чун дугъриданни шукурлубурукай жеда!»

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ
فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانظُرُوا إِلَيَّ مِنْ

مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿٢٠﴾

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ
مَسَّتْهُمْ إِذَا لَهُمْ مَكْرٌ فِي آيَاتِنَا قُلِ اللَّهُ
أَسْرَعُ مَكْرًا إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُوبُونَ مَا
تَمْكُرُونَ ﴿٢١﴾

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّىٰ
إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِكِ وَجَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيحٍ
طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ
وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوا
أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ
الَّذِينَ لِنِ أَجْبَيْتَنَا مِنْ هُدُوهِ لَنَكُونَنَّ
مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٢٢﴾

23. Ва Ада абур кўтармиш авурла,
- ингъе, абуру чилел чИурувал
(зулум, яни ширк) ийизва са
гъахъни авачиз. Эй, инсанар, куь
(ийизвай) чИурувал (зулум, ширк)
анжах квез чпиз акси я, - (вични)
(ам) дуьньядин уьмуьрдин
«вахтуналди ишлемишдай шей» я,
ахпа куь (элкъвена) хтун Чи патав
я, ва Чна квез куьне авур (вири)
амалрикай хабар гуда.

24. И дуьньядин уьмуьрдин мисал
(фад акъатна куьтягъ хьунин
карда) ухшар я циз (марф яз) Чна
цавай авуднавай; ва (гъасятда) ам
акахъзава (ва экъечIзава) чилин
набататар (бязибур) инсанри ва
(бязибур) малари недай. Та, чили
вичин безетмишвал къачурла
ва гуьрчег хъайила, ва адан
агъалийри чеб адал (бегъер кIватI
хъувуна адакай менфят къачунал)
къудратлу яз фикирайла, адав
Чи (Чна къадар-къисметнавай
кар ам вири телеф авунин) эмир
агакъзава йифиз ва я юкъуз
ва Чна ам (михъиз) гвенвайди
хъиз ийизва, гуя накъ ам (а чка,
къацар аваз) кардик квачир
(гъа икI куь дуьньядин уьмуьрдин
куьне дамахзавай гуьрчегвилерни
пуч жеда). Гъа икI - Чна баян
гана ачухарзава (Чи) делилар
фикирзавай ксар патал!

25. Ва эверзава (квез) Аллагъди
«Саламатвилин Мескендиз»
(Женнетдиз), ва «Дуьз рекъел»
(Исламдал) гъизва (Ада) Вичиз кIан
хъайиди!

فَلَمَّا أَجَبَهُمْ إِذَا هُمْ يَبْعُونَ فِي الْأَرْضِ
بِغَيْرِ الْحَقِّ يَتَأْتِيهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَعَيْتُمْ
عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ
إِنِّيَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ
مِنَ السَّمَاءِ فَآخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ
مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّىٰ
إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ
وَوَدَّعَ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَدِرُونَ عَلَيْهَا أَتْنَهَا
أَمْرًا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا
كَأَن لَّمْ تَغْن بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ
الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾

وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي
مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٥﴾

26. Чпи, хъсан кар (*диндар амал*) авурбуруз Лап Хъсанди (*Женнет*) ва артухвални (*Женнетда Аллагъдиз килигдай мумкинвал*) жеда. Ва клевдач абурун ччинар я (дертлувилини) чулавлли, я агъузвилини гъалди (*Жегъеннем эгълийриз хъиз*). Ахътинбур - Женнетдин эгълияр я, абурун ана даим яз амукуьда.
27. Ва чпи, пис крар къазанмиш авурбур, пис кардин эвез - гъам хътин (*барамбар*) жаза жеда, ва абурун агъузвилини гъалди клевда; жедач абурун (чеб) Аллагъдикай (*Адан азабдикай*) хуьдайдини! На лугъуди абурун ччинар лап мичли тир йифен кIусаралди клевнава! Абурун - ЦIун эгълияр я, абурун ана даим яз амукуьда.
28. Ва (рикIел гъваш *эй, Пайгъамбар*) а югъ Чна абурун вири кIватIдай, ахпа Чна (чпи) ширк авурбуруз лугъуда: «(Акъваза) алай чкадал, куьн ва куь шерикар», ва Чна абурун (михъиз) ччара ийида (*алакъаяр атIуда*), ва абурун шерикри лугъуда: «Куьне чаз ибадат авурди туш.
29. Ва бес я Аллагъ - Шагъид яз чини куь арада, гъакъикъатда, чун куь ибадатдикай (михъиз) гъафилвиле авай (*чаз гъич чизвай тушир*)».
30. - Гъанал гъар са чанди вичи виликдай авурди ахтармишда (*адаз аквада ва якъиндиз чир жеда*). - Ва (элкъуьрна) хкида абурун Аллагъдин - чпин Гъакъикъи (*Гъахъ*) Архадин патав, ва квахъда (*къаказатда*) абурувай чпи къундармиш авурди (*абурун тапаррин гъуцар*).

* لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ
وَلَا يَرَهُمْ يُجْوَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿٣٦﴾

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ
بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ مَّا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ
مِنْ عَاصِمٍ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ
قِطْعًا مِّنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٧﴾

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ
أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَائِكُمْ
فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَائُهُمْ مَّا كُنْتُمْ
إِذَا نَا تَعْبُدُونَ ﴿٣٨﴾

فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ
كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغْفِيلِينَ ﴿٣٩﴾

هُنَالِكَ تَتْلَوْنَ كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ
وَرُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمْ الْحَقُّ وَصَلَّ
عَنْهُمْ مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٤٠﴾

31. Лагъ (эй, *Пайгъамбар а муширкиз*): «Ни гузва квез ризкѝи цавай ва чиляй? Я тахъайт!а Нин ихтиярда ава (квез ганвай) ван хъунин ва акунрин гѝиссер? Ва Ни чан алайди чансуздай акъудзава ва чансузди чан алайдай акъудзава? Ва Ни «кар» (*вири алемар*) идара ийизва?» Бес, абуру лугъуда: «Аллагъди». Ва вуна лагъ: «Бес, куъне кичевалзавачни (Адакай, *Адан эмирар кылиз акъудиз ва Ам ширкдикай пак ийиз*)?!»
32. Ва гъа ихътинди я Аллагъ - куъ Гъахъ (Гъакъикъи) Рабби! Бес, гъахъдилай (*гъакъикъатдилай*) кѝулухъ вуч ава къван, са ягъалмишвилелай гъейри?! Бес, гъиниз куън (куъ акъулди) элкъуързава (*са Адаз ибадат авуникай*)?!»
33. Гъа ик1 - тестикъ хъана фасикъвал (*Адаз муътIуъгъсузвал*) авурбурун гъакъиндай ви Раббинин Келима, абуру иман тигъидайди!
34. Лагъ: «Куъ шерикрин арада сифтедай халкъ ийидайди (*авачирди арадал гъидайди*), ахпа ам цIийиз арадал хкидайди авани?» Лагъ: «Аллагъди сифтедай халкъни ийизва, ахпа ам мад сефер (*цIийиз*) арадални хкизва. Бес гъинихъ куън элкъуързава (*гъахъдикай*)?!»
35. Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*): «Куъ шерикрин арада вичивай Гъахъдихъ рехъ къалуриз (*Гъахъдал гъиз*) жедайди авани?» Лагъ: «Аллагъди гъизва Гъахъдал (*Гъахъдин рекел*). Бес, Гъакъдин рекел гъизвайдаз (*Аллагъдиз*) табий хъун гъзаф лайихлу яни,

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَمَنْ
يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ
مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدِيرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ
اللَّهُ فَعَلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾

فَذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعَدَ
الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ﴿٣٢﴾

كَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ
فَسَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَبْدُوا
الْحُلُقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ قُلِ اللَّهُ يَبْدُوا الْخُلُقَ
ثُمَّ يُعِيدُهُ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ﴿٣٤﴾

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي
إِلَى الْحَقِّ قُلِ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ
يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لَا
يَهْدِي إِلَّا أَنْ يُهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ
تَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾

я тахъайт!а - вич дуъз рекъел
тагъайт!а, вичивай дуъз рехъ
жагъуриз (*дуъз рекъел къвез*)
тежедайдаз (*куъ гъуцар*)?! Бес, квехъ
вуч хъанва, гьик! куъне дуванзава
(*къарар акъудзава*) ?!

36. Ва абурун (*мушрикрин*) ч!ехи пай
анжах гиманриз (*буш хиялриз*) табиъ
я (*чпин бутар гъуцар яз къунин карда*
ва абуру чеб Аллагъдиз мукъва ийизва
лугъунин карда). Гъакъикъатда,
гимандивай гъахъ (*якъин*) гъич эвез
ийиз (*адан чкадал акъвазиз*) жедач.
Гъакъикъатда, Аллагъдиз абуру
ийизвай крар (*вири*) чизва!

37. Ва и Къуръан (гъич садавайни)
къундармишиз хъун гъич мумкин
туш са Аллагъдин патай хъунилай
гъейри, амма (ам) адалай
вилик хъайибур (*Пайгъамбарриз*
атай Ктабар) тестикъариз, ва
Ктабдиз (*Аллагъди Пайгъамбардин*
уьметдиз ракъурнавай шариатдиз)
баян гун яз, - виче са шакни авачиз
(ам) алемрин Раббидин патай я!

38. Я тахъайт!а абуру лугъузвани:
«Ам ада (*Пайгъамбарди*)
къундармишнавайди я?!» Лагъ:
«Бес, гъваш (куъне са) сура къванни
ам хътин (*адаз ухшар авай*), ва
эвера Аллагъдилаи гъейри квевай
алакъдай къванбуруз (*виридаз, квез*
куъмекдиз), эгер куън гъахъбуру ят!а!»

39. Туш! Абуру, вичикай чирвал чпи
къат!ун тавунвайди (*Къуръан*)
таб яз къунва (*чеб гъавурда гъат*
тавунмаз, чпиз анавай гъахъ чир
тахъанмаз), ва абурув адан баян
(ва ана къалурнавай крар къилиз

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا
يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا
يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَىٰ مِنْ
دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ
يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ
مِن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ
مِثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ
اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعَلَمِهِ ۖ وَلَمَّا
يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ ۚ كَذَّبَ الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِهِمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الظَّالِمِينَ ﴿٣٩﴾

акъатун) гъеле агакьनावач. Гъа икI - абурулай вилик хъайибуруни таб яз къунай. Ва килиг (вун - *ибрет къачу*) - зулумкаррин эхир гъихътинди хъанатIа!

40. Ва ава абурун арада (*ви халкъдик ква эй, Пайгъамбар*) адахъ (*Къуръандихъ*) агъадайбур ва ава абурун арада адахъ агъун тийидайбурни. - Ви Раббидиз лап хъсан чизва Чурувилер ийизвайбур! -

41. Ва эгер абуру вун тапаррай къуртIа, лагъ: «Заз - зи амал (ва дин) ава, квез - куъ амал. Куън за ийизвай амалдикай яргъа (*алакъасуз*) я, ва зун яргъа (*алакъасуз*) я куъне ийизвай амалдикай (*куъне зи амалдин патахъай жаваб гудач, ва за - куъ амалрин патахъай*)».

42. Ва ава абурун (*кафиррин*) арада вахъ (*ви гафарихъ, аятрихъ*) яб акалзавайбурни (*амма абуру дубз рекъел къвезвач*). Бес, вавай бишибуруз ван къведайвал ийиз жедани мегер, вични эгер абурун акъулди къатлун тийиз хъайитIа?! (*гъакI - гъа ибуруни вавай дубз рекъел гъиз жедач!*)

43. Ва ава абурун арада ваз (*ва вун пайгъамбар тирди тестикъарзавай делилриз*) килигзавайбурни (*амма абуруз ваз Аллагъди ганвай имандин нур аквазвач*). Бес, вавай буъркъубур дубз рекъел гъиз жедани мегер, вични эгер абуруз басаратвални (*къанажагъвал, рикIиз акун*) авачиз хъайитIа?!

وَمِنْهُمْ مَّنْ يُؤْمِنُ بِهِۦٓ وَيَمُنُّهُمُ
مِّنْ لَّا يُؤْمِنُ بِهِۦٓ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ
بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٤٠﴾

وَإِن كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلٍ وَلكُمْ
عَمَلٌكُمْ أَنْتُمْ بَرِيٓئُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا
بَرِيٓءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ
تَسْمِعُ الصَّمَّ وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٢﴾

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي
الْعُمَىٰ وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ ﴿٤٣﴾

44. Гьакъикъатда, Аллагъди инсанриз гьич зулум ийизвач (*гунагъар артухариз, савабар тIимилариз*), амма (*гунагъкар*) инсанри чпи-чпиз зулум ийизва!
45. Ва Ада абур кIватI хъийидай юкъуз (*Къияматдин Юкъуз*), - на лугъуди абур (*чтин сурара*) йикъакай са жизви вахтунда амукъна, - абуруз чпиз чеб чир хъжеда (*и дуьньяда хъиз*). Дугъриданни (еке) зиянвал хъана (*жеда а чIавуз*) Аллагъдихъ галаз гуьруьшмиш хъун таб яз кьурбуруз ва дуьз рекъе тахъайбуруз!
46. Ва эгер Чна ваз (*эй, Пайгъамбар*), Чна абуруз хиве кьунвай кардин (*азабдин*) бязи пай къалурайтIани (*и дуьньяда*) ва я Чна ви чан къахчуртIани (*вав вафат агакъарайтIани ам ваз къалурдалди*) - Чи патав я абурун (элкъвена) хтун. Ахпани, Аллагъ Шагъид я - абуру ийизвай крарал (*ва гьардаз вичин эвез хгуда*).
47. Ва гьар са уьмметдихъ расул хъана, - ва (*Къияматдин Юкъуз*) абурун расул атайла абурун арада (*гьар са уьмметдин ва адан расулдин арада Аллагъди*) адалатлувилелди дуван ийида ва абуруз зулум ийидач.
48. Ва абуру (*мушрикри*) лугъузва: «Мус жеда и хиве кьунвай кар (*Къияматдин Югъ алукъун*), эгер куйн (*мусурманар*) гьахъбур ятIа?»

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ
النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٤﴾

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً
مِّنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خَسِرَ
الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا
مُهْتَدِينَ ﴿٤٥﴾

وَأَمَّا نُورِيكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ
تَتَوَقَّيْنَاكَ فَإَلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ
شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٦﴾

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ
بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدِ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

49. Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*):

«Зи гъиле (*ихтиярда*) авач зун жув патални я зарар, я хийир - Аллагъдиз кІан хъайидалай гъейри. Гъар са уьмметдихъ тайинарнавай вяде (*вахт*) ава. Абурун вяде (-*дин эхир*) атайла, абуру (адакай) са тІимил вахт къванни геж ийидач (*муьгълет хгудач абуруз*), ва абурувай (ам) вилик ийизни жедач».

50. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар а*

мушикриз): «Квез гъикІ аквазва (*куь фикир вуч я*) - эгер куь патав Адан азаб атайтІа йифен вахтунда ва я юкъуз, - (*бес*), кквек я тади кутазвайди тахсиркарри (*гунагъкарри*) адалди?!»

51. Бес, ахпа, ам (атана) алуқъайла

куьне инанмишвалзавани адахъ (*вични а чІавуз иман гъуникай менфят амачирла*)?!
(*Ва лугъуда квез а чІавуз*):

«Гила (инанмишвалзавани), - дугъриданни куьне (виликдай) (таб яз кбуна) адак тади кутунвай тир?!»

52. Ахпа, (*ширк авуна чпин ччанариз*)

зулум авурбуруз лугъуда:
«Дадмиша (куьне) даимвилин азаб, - бес, квез эвез хъийизвайди анжах куьне къазанмиш авурдаз килигна тушни?!»

53. Ва абуру (*мушикри*) вавай (*эй, Пайгъамбар*) хабарар къазва: «Ам (*Ахиратда азаб*) гъахъ (кар) яни?»
Лагъ: «Эхъ, зи Раббидал кьин хъуй, гъакъикъатда, ам гъахъ (кар) я, ва квевай (Ам, *винел пад къачуна гъич*) ажиз ийиз жедач (*хкечІиз жедач Адан жазадикай*)!»

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا
إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا
جَاءَ أَجْلُهُمْ فَلَا يَسْتُخْرُونَ سَاعَةً
وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٤٩﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ
بَيِّنَاتٍ أَوْ نَهَارًا مَاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ
الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٠﴾

أَتُمْ إِذَا مَا وَعَقَّ عَامِنْتُمْ بِهِ عَالَمِينَ وَقَدْ
كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥١﴾

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ
الْخُلْدِ هَلْ تُنْجِرُونَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ
تَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾

* وَيَسْتَنْبِئُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِي وَرَبِّي
إِنَّهُ هُوَ الْحَقُّ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٣﴾

54. Ва (гъакъикъатда), эгер зулум (*ширк, куйфр*) авур гъар са ччандихъ чилел алай къванди вири аваз хъанайтга - ада вич азабдикай азад авун (*къутармишун*) патал (гъелбетда) ам (вири) гудай. Ва чуьнуьхарда (абуру *чпин*) еке гъайифвилер (*пашманвилер*) абуруз (*къвезвай*) азаб акурла. Ва дуван ийида абурун арада адалатлувилелди, ва абуруз зулум ийидач.

55. Бес (*эхъ*)! Гъакъикъатда, цавара (вуч аватлани) ва чилел вуч алатлани (вири) са Аллагъдиз талукъ я (*виридан иеси Ам я*)! Бес (*эхъ*)! Гъакъикъатда, Аллагъдин ганвай гаф (*чан хкун ва мушикриз азаб гун*) гъахъ я, амма абурун члехи паюниз (*а кар*) чизвач!

56. Ада (*Аллагъди*) чан гъизва ва чан къахчунни ийизва, ва Адан патав куьн (*вири* элкъуьрна) хкинни ийида (*куьн кьейидалай къулухъ*).

57. Эй, инсанар! Дугъриданни атанва квез куь Раббидин патай тир несигъат (*Къуръан*), ва (*гъакъини ам я*) сагърун (*дава*) хурара (*рикIера*) авай шейэрикай (*ширкдикай, ягъалмишвилерикай, шакдикай ва азаррикай*) ва (*гъакъини ам я*) муъминар патал (Дуъз рекъин) регъбервал ва регъим!

58. Лагъ (*эй, Пайгъамбар вири инсанриз*): «Аллагъдин (патай тир) (члехи) няметдал ва регъимдал», - гъадал (*Къуръандал*) къуй абуру шадвал авурай. Ам - абуру кIватIзавайдалай (*мал-деветдилай* лапни) хийирлу я.

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي
الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ ۖ وَأَسْرَأُ النَّدَامَةَ
لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ ۖ وَفُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ
وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ أَلَا
إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَسِنَّ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

هُوَ يُحْيِي ۖ وَيُمِيتُ ۖ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾

يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ
مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ
وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ ۖ فَبِذَلِكَ
فَلْيَفْرَحُوا ۗ هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾

59. Лагъ (вуна эй, *Пайгъамбар а инкарзавайбуруз*): «Квез гьикI аквазва (*хабар це заз куь фикир вуч я*) Аллагъди квез авуднавай ризкъидин (*рузидин, няметрин*) гъакъиндай - куьне адакай са вуч ятIани (квез) гъарам яз ва (са вуч ятIани адакай) гъалал яз авунва?! Лагъ: «Ам Аллагъди квез ихтияр ганвани (*акI ийиз*), я тахъайтIа куьне Аллагъдикай (тапарар) къундармишзавани (*таб яз Адал вегъез*)?»
60. Ва фикир вуч я чпи Аллагъдикай тапарар къундармишзавайбурун - Къияматдин Юкъуз (*а чIавуз абуруз гъихътин жаза гудатIа*)?! Гъакъикъатда, Аллагъ (чIехи) регъимдин (*еке жумартвилин*) Сагъиб я инсанар патал (*Ада абуруз гзаф няметар гузва ва Ада тади ийизвач жаза гуз Вичикай тапарар къундармишайбуруз*), - амма абурун чIехи паюни шукур ийизвач!
61. Ва гъи карда (*эй, Пайгъамбар*) вун хъайитIани, ва гъи аятар вуна адай (*Къуръандай*) кIелиз хъайитIани, ва вуч амал куьне (*гъар сада*) ийиз хъайитIани - Чун квел Шагъидар я куьне ам гъиле къуна ийизвайлани. Ва чуьнуьх туш ви Раббидикай я чилел я цава зерре-дин (*ва я: лап кульуь цекв къван*) заланвал авай шейни ва я гъадалайни гъвечIиди ва я чIехиди, - (ам вири) ачух Ктабда ава (*Лавгъ-уль - Магъфузда кхъенва*).

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنَ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ ءَلِلَّهِ أَذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ ﴿٦١﴾

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْءَانٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦١﴾

62. Эхъ! Гъакъикъатда, Аллагъдин «авлияяр» (*терепдарар, Ада пай ганвай ксар*) - жедач абуруз кичевал (*Ахиратда*) ва жедач абур пашманни (*дуъньядин паярикай чпин гъилляй акъатайдал*),

63. (Аллагъдин «авлияаяр» я) - чпи, иман гъайибур ва Аллагъдикай кичевал авурбур (*Адан эмирар кылиз акъудиз ва къадагъарикай яргъа жез*),

64. - Абуруз шад хабарар жеда и дуъньядин умуърдани ва Ахиратдани. Дегишрун (*табдил авун*) авач Аллагъдин Келимайриз (*Ада гайи гаф чИурдач ва дегишардач*)! Ам (*а крар*) - гъам я чехи агалкъун!

65. Ва къуй вун (*эй, Пайгъамбар*) абурун (*мушикрин*) гафари пашман тавурай! (Бес), гъакъикъатда, вири гъайбатлувал (*къудратлувал*) - са Аллагъдиз талукъ я! Ам - Ван Къведайди, Вири Чидайди я!

66. Эхъ! Гъакъикъатда, Аллагъдинбур я цавара вуж аватлани ва чилел вуж алатлани (*виридан иеси Ам я*)! Ва ккуыз табий я чпи Аллагъдилай гъейри шерикриз эверзавайбур (*ибадатзавайбур*)? Абур табий хъанва анжах гиманриз ва абур анжах «гъаклан къатлунар» (*гиманар, тапарар*) къундармишзава!

67. - (Са) Ам я - квез (*эй, инсанар*) йиф авунвайди куън ана секин хъун патал, ва югъ - (виче квез) аквадайди яз. Гъакъикъатда, а кра - делилар ава яб гудай (*ва абурал фикирдай*) ксариз! -

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي
الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَٰلِكَ
هُوَ الْقُوَىٰ الْعَظِيمُ ﴿٦٤﴾

وَلَا يَحْزَنكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٥﴾

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِي
الْأَرْضِ ۗ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ ۗ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ
وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٦٦﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا
فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ
لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٧﴾

68. Абуру (*муширкири*) лагъана:
«Аллагъди Вичиз велед (аял)
къачунва» (*муширкири малаикар*
Аллагъдин рушар я лугъузвай).
Пак я Ам (*ва лап яргъа ва михъи*
я Ам а кардикай)! Ам я - (тамам)
Девлетлуди (*са ккуънизни мугътеж*
туширди)! Са Адаз талукъ я (*са*
Гъаданбур я) - цавара вуч аватлани
ва чилел вуч алатлани (вири), (*ва*
гъикI жеда Адаз велед - вири шейэр
Ада халкънавай затIар тирла?!)
Авач квез адан (*куь таб гафунин*)
гъакъиндай са делилни! Бес,
куьне Аллагъдикай квез тийижир
кар лугъузвани (*Адал таб кар*
вегъезвани)?!
69. Лагъ (*эй, Пайгъамбар*):
«Гъакъикъатда, чпи, Аллагъдикай
тапарар туькIуьрзавайбуруз
агалкъунар (гъич) жедач (*я дуьньяда*
ва я Ахиратда)!»
70. (Ахътинбурун кар) - няметар
(*менфятар*) ишлемишун я са
тIимил и дуьньяда, ахпа - Чи
патав я абурун (элкъвена) хтун.
Ахпа (*а чIавуз*) Чна абурув кIеви
азаб дадмишиз тада абуру авур
куфрдиз килигна.
71. Ва кIела (вуна) абуруз (*а*
муширкириз - эй, Пайгъамбар)
Нугъан хабар (*къиса*) ада вичин
халкъдиз лагъай чIавуз: «Эй, зи
халкъ! Эгер квез зи кар ва за куь
рикIел Аллагъдин делилар гъун
залан хъанватIа (*ва гъавилай куьн*
заз акси яз экъечIзаватIа) - бес,
са Аллагъдал за таваккул ийизва
(«*юкь вегъезва*»); бес, сад авуна къетI

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ ۗ هُوَ الْعَزِيزُ
لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ اِنَّ
عِنْدَكُمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ بِهٰذَا اْتَقُوْلُوْنَ
عَلٰى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٦٨﴾

قُلْ اِنَّ اِلٰهَيْنِ يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكٰذِبَ
لَا يُفْلِحُوْنَ ﴿٦٩﴾

مَتَّعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ
نُذِقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوْا
يَكْفُرُوْنَ ﴿٧٠﴾

* وَاَنْتَ عَلَيْهِمْ نَبَاٌ نُّوحٍ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ
يَقَوْمِ اِنَّ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَّقٰمِي
وَتَذٰكِرِي بِآيٰتِ اللّٰهِ فَعَلٰى اللّٰهِ
تَوَكَّلْتُ فَاَجْمِعُوْا اَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ
ثُمَّ لَا يَكُنْ اَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ
اَقْضُوْا اِلَيَّْ وَلَا تَنْظُرُوْنَ ﴿٧١﴾

ая куьне куь кар куь шерикрихъни
галаз (*эвера шерикризни*), ахпани
къуй куь кар квез ачух туширди
яз тахъурай (*ачух ая кар*), ахпа
ая зи дуван ва заз (куьне гъич)
муьгълетни хгумир!

72. Ва эгер куьн (*за квез эверзавай
диндикай*) (кьулухъ) элкъвейтга,
- бес, за квевай гъакъи (*эвез*)
тґалабначир; зи гъакъи (*эвез,
саваб*) анжах Аллагъдив гва, ва
заз зун мусурманрикай (*Адаз
муьтґуьгъбурукай*) хъун эмирнава!»

73. Ва абуру (*Нугъан халкъди*) ам таб
яз кьуна, ва Чна ам ва адахъ
галайбур (*муьминар*) гимидаваз
къутармишна, ва Чна абурукай
алатайбурун чкадал акъвазайбур
(*чилел абурун чка кьурбур*) авуна,
ва Чи делилар таб яз кьурбур
Чна батмишарна. Бес, килиг
(вун), чпиз игътиятлувал авунин
хабар атайбурун (*чпини ам таб
яз кьурбурун*) эхир гъихътинди
хъанатга!

74. Ахпа, Чна ракъурна адалай
гуьгъуьниз расулар чпин
халкъарин патав, - ва абур
абурун патав ачух делилар гваз
атана, - амма хъи абур иман
гъидайбур хъанач атґлабуру (*Нугъан
халкъди*) виликдай таб яз кьур
кардихъ. Гъа икӀ - Чна «сергъатар
чӀурзавайбурун» (*зулумзавайбурун*)
рикӀерал муьгъуьр эцигзава!

75. Ахпа Чна абурулай кьулухъ
Муса ва Гъарун Чи делилар гваз
фиръавандин ва адан (жемятда)
чӀехи (*вилик-къилик квай*) ксарин
патав ракъурна, амма хъи

فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ إِنْ
أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أكونَ
مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٧٢﴾

فَكَذَّبُوهُ فَتَبَيَّنَتْهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفَلَكِ
وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَائِفَ وَأَعْرَفْنَا الَّذِينَ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُنْذَرِينَ ﴿٧٣﴾

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ
فَجَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا
بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ نَطْبَعُ
عَلَى قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ ﴿٧٤﴾

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَى وَهَارُونَ
إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا
وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿٧٥﴾

абуру (*гъахъ къабулуникай*) еке
такабурвална - бес, абур тахсиркар
(*гунагъкар*) ксар тир!

76. Ва абуроз Чи патай гъахъ атайла,
абуру лагъана: «Гъакъикъатда, им
(*Мусадиди гъанвайди*) - ачух суьгъуьр я!»

77. Мусадиди лагъана: «Куьне (а гафар)
лугъузвани гъахъдикай квез ам
атанвайла (*квев агакънавайла*)?
Бес, им суьгъуьр яни къван, - ва
суьгъуьрчийриз гъич агалкъунар
жедач эхир?!»

78. Абуру (*Мусадиди*) лагъана: «Вун
чи патав, чаз чи бубаяр алаз
жагъай кардилаи чун элкъуьриз,
ва квез къведаз (*Мисрдин*) чилел
чехивал (*агъавал*) жедайвал (ийиз)
атанвайди яни, - ва туш чун иман
гъидайбур квехъ (къведахъ)!»

79. Ва фиръавандиди лагъана: «Гъваш
(куьне) зи патав гъар са (хъсандиз)
кар чидай суьгъуьрчи!»

80. Ва (*кIватIна абур тадиди адан патав,
ва*) суьгъуьрчийр атайла, Мусадиди
абуроз лагъана: «Вегъ (куьне *чилел*)
куьне вегъезвай шейэр (*куь епер,
асаяр*)!»

81. Ва абуру вегъейла (*чилел*),
Мусадиди лагъана: «Куьне
гъанвайди (*къалурайди*) суьгъуьр
я - гъакъикъатда, Аллагъди ам
чIурда. Гъакъикъатда, Аллагъди
чIурувалзавайбурун амал
дуьзмишдач (*туькIуьрдач*).

82. Ва гъахъ тестикъарда Аллагъди
Вичин Келимайралди, тахсиркарриз
(*гунагъкарриз*) такIан ятIани (*а кар*)».

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ
هَذَا لَسِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٦﴾

قَالَ مُوسَىٰ أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ
أَسِحْرٌ هَذَا وَلَا يُفْلِحُ السَّاجِرُونَ ﴿٧٧﴾

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَلْفِتَنَّا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ
ءَابَاءَنَا وَتَكُونَ لَكُمْ الْكِبْرِيَاءُ فِي
الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ أَتُتُونِي بِكُلِّ سِحْرِ
عَلِيمٍ ﴿٧٩﴾

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ
أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُّلقُونَ ﴿٨٠﴾

فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُّوسَىٰ مَا جِئْتُمْ بِهِ
السَّحَرُ إِنَّ اللَّهَ سَبِّطُهُ وَإِنَّ اللَّهَ
لَا يَصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨١﴾

وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ
الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٢﴾

83. Ва иман гъана Мусадихъ анжах са (Гимил) несилди адан халкъдикай, кичІ аваз фиръавандикай ва чпин чЕхи ксарикай - (ада) чпиз (*азаб гуналди*) имтигъан ийиз. Ва гъакъикъатда, фиръаван (вич) виняй къадайди (*гуж ийидайди, такабурлуди*) тир чилел, ва гъакъикъатда, ам исраф-авурбурукай (*куфр ва зулум авуна сергъатар чІурайбурукай*) тир.

84. Ва Мусадиди лагъана: «Эй, зи халкъ! Эгер куьне Аллагъдихъ иман гъанватІа - бес, Гъадал (куьне) таваккул ая, эгер куьн мусурманар (*Адаз муьтІуьгъбур*) ятІа!»

85. Ва абуру лагъана: «(Са) Аллагъдал чна таваккул авунва. Чи Раббиди, ийимир Вуна чун имтигъан яз зулумкар ксариз (*абуруз чал гъалибвал гумир: а кар чаз чи дин патахъай четин имтигъан жеда, ва абуру чеб гъахъ тирвиляй гъалиб хъана лугъуз фикирда*),

86. Ва къутармиша Вуна чун Ви регъимдалди кафир ксарикай!»

87. Ва Чна вагъй - ракъурна инандирмишна Мусадиз ва адан стхадиз: «Гъазура куьне (къведани) куь халкъдиз Мисрда (*Египетда*, маса) кІвалер ва ая (куьне) куь кІвалер къибледихъ (*кІлар гъанра ая*), ва капІ къилиз акъуда куьне (*вичин вахтара*), - ва шад хабар це муьминриз!»

فَمَا ءَامَنَ لِمُوسَىٰ إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِّن قَوْمِهِ
عَلَىٰ خَوْفٍ مِّن فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِم أَن
يَفْتِنَهُمْ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ
وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٨٣﴾

وَقَالَ مُوسَىٰ يَاقَوْمِ إِن كُنتُمْ ءَامِنْتُمْ
بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِن كُنتُمْ
مُسْلِمِينَ ﴿٨٤﴾

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا
فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٨٥﴾

وَنَحْنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَن تَبَوَّءَا
لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا وَاجْعَلُوا
بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَبَشِّرِ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٧﴾

88. Ва Мусади лагъана: «Чи Рабби! Гъакъикъатда, Вуна фиръавандиз ва адан (халкъдин) чїехи ксариз и дуъньядин умуърда зинетар (*безекар*) ва мал-девлетар ганва, чи Рабби, абуру (ишлемишзава ам) Ви рекъикай ягъалмишрун (*рекъелай алудун*) патал. Чи Рабби, терг (*пуч*) ая (Вуна) абурун мал-девлетар ва абурун рикІерал муьгъуьр эциг (*рикІера четинвал ттур*), - абуру иман тигъидайвал та абуруз азиятлу азаб аквадалди».

89. Ада (*Аллагъди*) лагъана: «Гъакъикъатда, куь (къведанни) дуьадиз (*тІалабунриз*) жаваб ганва (*куь дуьа къабул хъанва*), - бес, давамара куьне (къведани) дуьз рехъ мягъкемдиз кыле тухун ва гъич табий жемир куьн (къведни) (*чтиз гъахъдикай*) чирвал авачирбурун рекъиз».

90. Ва Чна Исраилан рухваяр гъуьлуьн а патаз акъудна (*гъуьл са шумуд чкадал къатІна абуруз рекъер яз*), ва абурун гуьгъуьна (*геле*) фиръаван ва адан къшунар гъатна зулум ва душманвал авун яз. Та адав (*фиръавандив*) батмиш хъун агакъайла ада лагъана: «За иман гъанва, бес, авачирди (маса) илагъи Вичихъ Исраилан рухвайри иман гъанвайдалай гъейри, ва зун мусурманрикай (*Адаз муьтІуьгъбурукай*) я!»

91. (Аллагъди лагъана): «Гила яни (*гила вуна иман гъизвани, амма гила иман гъуникай менфят авач!*), - (вични) виликдай вуна асивал авунвайла ва вун чІурувилер ийизвайбурукай тирла?!

وَقَالَ مُوسَى رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَاشدَّدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٨٨﴾

قَالَ قَدْ أُجِيبَت دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَانِ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

* وَجَوْرَنَا بِنَبِيِّ إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغِيًّا وَعَدْوًا حَتَّىٰ إِذَا أَدْرَكَهُ الْعَرْقُ قَالَ ءَأَمَنْتَ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي ءَأَمَنْتَ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩٠﴾

ءَأَلَّنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلَ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٩١﴾

92. Бес, кѣе Чна ви беден кѣутармишда
 валай гуьгъуьна авайбуруз вун
 делил (*ишара, ибрет*) хьун патал.
 - Ва гьакъикъатда, гзафбур
 инсанрикай Чи делилрикай
 гьафилвиле ава! -

93. Ва гьургьриданни (*фиръаван ва адан
 кѣушунар батмишарайдалай кѣулухъ*)
 Чна Исраилан рухваря яшамиш жез
 ацукъарна «яшамиш жез ацукъдай
 керчек чкада» (*гуьзел уьлкведа*) ва
 Чна абуруз хийиррикай паяр гана
 (*гьалал, хуш ризкьы багъишна*). Ва
 абур (*чпин арада*) ччара хьанач, - та
 абуров чирвал агакъдалди (*Тавратда
 кьалурнавай Мугъаммад пайгъамбар
 ва адаз ракъурнавай Къуръан атайла
 абуру садбуру инанмишвална
 ва муькуьбуру инанмишвалнач*).
 Гьакъикъатда, ви Раббиди абурун
 арада дуван ийида Къияматдин
 Юкъуз (абур) чара хъайи крара!

94. Ва эгер вун (*эй, Пайгъамбар*)
 шаклувиле аватIа Чна ваз
 (авудна) ракъурнавайдан (*а
 хабардин*) патахъай, - бес, хабар
 яхъ (вуна) Ктаб (*Таврат, Инжил*)
 клелзавайбурувай, валай вилик.
 Гьакъикъатда, ваз ви Раббидин
 патай гьахъ атанва ва гьич жемир
 вун шаклувалзавайбурукай (*им
 - Пайгъамбардиз лагъанвай гафар
 я адан халкъдиз - Меккадавай
 мушрикриз - ван атун патал Ктаб-
 эгълийрини шагъидвалзавайди а
 кардиз*)!

95. Ва (*гьакини*) гьич жемир вун,
 чпи, Аллагъдин делилар таб яз
 къурбурукай, (тахъайтIа), вун (еке)
 зиянвал хъайибурукай жеда.

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ
 خَلَقَكَ آيَةً وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ
 عَنْ آيَاتِنَا لَغَفِلُونَ ﴿٩٢﴾

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مُبَوَّأً صَدِّقٍ
 وَرَزَقْنَهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ فَمَا أَحْتَلِفُوا
 حَتَّى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي
 بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ
 يَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾

فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ
 فَسْأَلِ الَّذِينَ يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ
 قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
 فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٩٤﴾

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِ
 اللَّهِ فَتَكُونُوا مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٥﴾

96. Гъакъикъатда, чпел (*чпин гъакъиндай*) ви Раббидин Келима тестикъ хъанвайбуру - иман гъидач (абуру),
97. Гъатта абуруз гъар са делил (*ва несигъат*) атайтГани, та абуруз азиятлу азаб аквадалди (*ва азаб акурла абуру иман гъайитГани адакай абуруз менфят жедач!*)
98. Ва бес, са хуър къван хъанани (вичин агъалийри чпел азаб къвезваз акурла) иман гъайила - абуруз чпин имандикай менфят хъайи, са Йўнусан халкъдилай гъейри?! Абуру иман гъайила Чна абурулай агъузвилин (*беябурдай*) азаб алудна дуъньядин уьмуърда ва Чна абуруз няметар ишлемишдай мумкинвал хгана тайин вахтуналди (*уьмуър хгана ажалар агакъдалди*).
99. Ва эгер ви Раббидиз кІан хъанайтІа - чилел алайбуру вирибуру иман гъидай, вирида (*амма Аллагъди Вичин камаллувилелди Вичиз кІан хъайиди имандал гъизва*). Я тахъайтІа вуна инсанар мажбурзавани (абур) муъминар хъун патал?!
100. Ва (*гъич*) са ччандивайни иман гъиз жедач Аллагъдин изин авачиз. Ва (Ада) азаб (*ягъалмишвал*) эцигзава чпи (*гъахъдин делилар*) къатГун тийизвайбурул!

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٦﴾

وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّى يَرَوْا
الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٩٧﴾

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ آمَنَتْ فَنَفَعَهَا
إِيمَانُهَا إِلَّا قَوْمٌ يُونُسُ لَمَّا آمَنُوا
كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِلْيَافَةِ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٩٨﴾

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ
كُلَّهُمْ جَمِيعًا أَفَأَنْتَ تُكْفِرُ النَّاسَ حَتَّىٰ
يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٩٩﴾

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ
اللَّهِ وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ
لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٠﴾

101. Лагъ (эй, Пайгъамбар ви халкъдиз):
«Килиг (куьн) гьихътин крар
(делилар) аватIа цавара ва чилел
(фикир це гьихътин ажеб крар,
лишанар анра аватIа - абуру врида
имандихъ рехъ къалурзава)!» -
Амма делилрикай (лишанрикай)
ва игътиятлувал авунин хабар
гузвайбурукай (расулрикай) гьич
менфят жедач иман тигъидай
ксариз! -

102. Бес, абуру (а мушрикри)
чпелай вилик хъайибурун
йикъариз ухшар тирди
(азабдин югъ) атунилай гъейри
маса кар гуъзлемишзавани?!
Лагъ: «Гуъзлемиша (куьне),
гъакъикъатда, зунни квехъ галаз
гуъзлемишзавайбурукай я (куь
жаза)!»

103. Ахпа, Чна Чи расулар ва иман
гъайибуру къутармишзава. Гъа икI
- Чна Чал важиблу авунвай кар яз,
- Чна муъминар къутармишзава.

104. Лагъ: «Эй, инсанар! Эгер куьн
зи диндин патахъай шаклувиле
аватIа, - за (гьич) ибадатзавач куьне
ибадатзавай затIариз Аллагъдилай
гъейри, амма за ибадатзава
(са) Аллагъдиз - Вичи куь ччан
къахчузвай, ва заз эмирнава зун
муъминрикай хьун!»

105. Ва (эмирнава заз): бес, дуъз ая
жуван ччин Диндихъ (михъиз
талукъара жуван ччан дуъз Диндиз)
- гъаниф яз (вири чIуру динар туна,
дуъз диндихъ - Аллагъдин садвилехъ
ян гана), ва гьич жемир вун
мушрикрикай!

قُلْ أَنْظَرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا تُغْنِي الْأَيُّتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ
لَّا يُؤْمِنُونَ ﴿١١١﴾

فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ
خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ قُلْ فَانْتَظِرُوا إِنِّي
مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿١١٢﴾

ثُمَّ نُتِجِي رَسُولَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ
حَقًّا عَلَيْنَا نُنِجِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٣﴾

قُلْ يَتَأَيَّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي شَكٍّ
مِّنْ دِينِي فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ
مِن دُونِ اللَّهِ وَلَكِن أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي
يَتَوَقَّعُكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٤﴾

وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا
وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١١٥﴾

106. Ва эвермир вуна (*тлалабунариз, ялвариз*) Аллагъдилай гъейри, вичивай ваз я менфят я зарар гуз тежедай затҒариз. Бес, эгер вуна (акI) авуртҒа - гъакъикъатда, вун а чIавуз зулумкаррикай жеда.

107. Ва эгер вав Аллагъди зарар хкIурайтҒа (*балá агакъарайтҒа*) - авач ам алуддайди са Адалай гъейри. Ва эгер Адаз кIан хъайитҒа ваз хъсанвал ийиз - авач Адан хийир (*нямет*) элкъуърдайди (*акъвазардайди*)! Ада агакъарзава ам Вичиз кIанидав Адан лукIарикай. Ва Ам - Гзаф Багъишламишдайди, Гзаф Регъимлуди я!

108. Лагъ (*эй, Пайгъамбар*): «Эй, инсанар! Гъакъикъатда, квез куь Раббидин патай гъахъ атанва. Ва вуж дуьз рекъел атайтҒа - ам дуьз рекъел анжах вич патал къвезва, ва вуж (*гъахъдин гъакъиндай*) ягъалмишвиле хъайитҒа, - ам ягъалмишвиле жезва анжах вичиз аксина. Ва туш зун квел къаюм (*вичел куьн имандал гъун тапшурмишнавайди*) (*зал алайди анжах дин агакъарун я*)».

109. Ва табий хъухъ (вун *эй, Пайгъамбар*) ваз ракъурзавай вагъйдиз ва сабур ая - та, Аллагъди (*вини абурун арада*) дуван ийидалди. Бес, Ам - дуван ийидайбурун виридалайни хъсанди я эхир!»

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ
وَلَا يَضُرُّكَ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنْ
الظَّالِمِينَ ﴿١٠٦﴾

وَإِنْ يَمَسُّكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ
لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ
لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٧﴾

قُلْ يَتَّبِعُهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ
مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي
لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا
وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٨﴾

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَأَصْبِرْ حَتَّىٰ
يُحْكَمَ اللَّهُ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٠٩﴾

سُورَةُ هٰودٍ

11 - Сура: «Гъуд»
(Гъуд)

Мергьяматлу, Регъимлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Алиф, лям, ра. И Ктаб - вичин аятар лап тамамарнавай (*вичик гъалатIар, дуъз татунар квачир, ажеб тегъердин, гъейран ийидай манаяр авай, фасагъатлу*), ахпа ачух баянни ганвай, - лап камаллудан, вири хабар авайдан (*Аллагъдин*) патай я!
2. (*И Къуръан авудна ракъурнава*) куъне ибадат тавун патал садазни са Аллагъдилай гъейри (*са Аллагъдиз ибадат авун патал*). - Гъакъикъатда, зун квез Адан патай (*азабдикай*) игътиятлувал авунин хабар гудайди ва (*сувабдин*) шад хабар гудайди я! -
3. Ва (куъне) астагъфир авун патал куъ Раббидиз, ахпани, туба авуна элкъуьгъ (куън) Адахъ - Ада квез дуъньядин хуш дуланажагъ гуда (та) тайинарнавай вахтуналди (*куъ уьмуьрдин эхирдалди*), ва гъар са хъсан кардин (*диндар амалдин*) сагъибдиз (Ада) Вичин хъсанвал (*суваб*) гуда. Ва эгер куън (къулухъ) элкъвейтIа (*за квез эверзавай кардикай*), - (бес), гъакъикъатда, заз кичІезва квез Зурба Йикъан азаб жез.
4. Аллагъдин патав я куъ (элкъвена) хтун, ва Ам вири крарал къудратлу я!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّ كِتَبٌ أَحْكَمْتُ آيَاتُهُ ثُمَّ فَصَّلْتُ
مِن لَّدُنِّ حَكِيمٍ حَبِيرٍ ﴿١﴾

أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي لَكُمْ مِّنْهُ
نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ﴿٢﴾

وَأَن أَسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ
يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ
مُّسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ
وَإِن تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ كَبِيرٍ ﴿٣﴾

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٤﴾

5. Эхъ! Абуру (*муширикъри*) чпин хуруяр алгъурузава (*акГажарзава*) - (*чпин рикIера авай пис крар*) Адакай чуьнуьхарун патал. Эхъ! Абуру (чеб) парталралди кIевзавай чIавузни Адаз абуру чинеба ийизвайдини ва ачухдиз ийизвайдини чизва! Гъакъикъатда, Адаз хураара (*рикIера, ччанда*) вуч аватIа (вири) чизва (*сирер, ниятар, фикирар*)!
6. Ва авач «чилел къекъевезвай чан алай затIни» (*вири*) чилел вичин рузи Аллагъдал алачир (*виридаз ризкъи са Аллагъди гузва*), ва Адаз гъар садан - ам «аваз жедай чкани» (*дъуьньядин уьмуьрда*) ва ам «эцигна жедай чкани» (*адан къиникълай къулухъ*) чизва. Вири ам - ачух Ктабда ава!
7. Ва Ам я - Вичи ругуд йикъан къене цавар ва чил халкънавайди, - ва Адан Арш йицел алай (*цаварни чил халкъдалди*), - (*халкънава абур*) синемишун патал куьн вуж квекай амалдиз хъсан ятIа. Ва эгер вуна (*эй, Пайгъамбар а муширикъриз*) лагъайтIа: «Гъакъикъатда, квел къейидалай къулухъ чан хкида», - кафирвал авурбуру (гъелбетда) лугъуда: «Им - анжах ачух суьгъуьр я!»
8. Ва эгер Чна абурукай азаб таъхир авуртIа (*гежел вегейтIа*) тайинарнавай вахтуналди (*тIимил къван вядеда*), абуру лугъуда: «Ккуь (къуна) акъвазарнава ам (*азаб*)?» Эхъ! Абурал (ам) атай юкъуз, алудиз жедайди туш ам абурулай, ва абур чпи ягъанатар авур а карди (*азабди элкъуьрна*) къада.

أَلَا إِنَّهُمْ يَتَّبِعُونَ صُدُورَهُمْ لَيْسَتْ خَفَاؤُا مِنْهُ أَلَا حِينَ يَسْتَعْشُونَ ثِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُبِيرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ عَالِمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٦٠﴾

* وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلُّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦١﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَلَئِنْ قُلْتُمْ إِنَّا لَنُكْفِرُكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧٠﴾

وَلَئِنْ أَخْرَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ لَيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُ أَلَا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٨٠﴾

9. Ва эгер Чна инсандив дадмишиз туртга Чи патай регъим (*сагъвал, девлет*) - ахпа ам Чна адавай къяхкъудайтга, - гъакъикъатда, ам (лап) умуд атгайди, (*няметар*) лап инкардайди жезва!
10. Ва нагагъ, адав хкГур (*агакъай*) зарардилай гуьгъуьниз Чна адав (еке) нямет дадмишиз туртга, ада (гъелбетда) лугъуда: «Алатна залай писвилер (*мад гъич кхведач зал*)!» Гъакъикъатда, ам еке шадди ва лап дамах гвайди жезва!
11. Анжах, (чпи) сабур авуна ва диндар амал авурбур квачиз (*иман гъанваз*); ахътинбур - абуруз багъишламишун (*гунагърилай гъил къачун*) ва Чехи саваб жада!
12. Ва мумкин я вуна (*эй, Пайгъамбар*) ваз ракъурзавай (*инандирмишзавай*) вагъй-дикай бязи пай тун (*агакъар тавуна, мушриклар гъавурда гъат тийиз кичЕз*), ва (*мумкин я*) адакай ви хур дар жезва, абуру: «Авуднайтга адаз хазина, ва я атанайтга адахъ галаз (*пайгъамбарвал тестикъариз*) малаик!» - лугъуникай (*мукъаят хъухъ вун а крарикай*). Вун (*эй, Пайгъамбар*) - анжах, игътиятлувал авунин хабар гудайди я! Ва Аллагъ - гъар са шейинал къаюм (*гуьзчи, хуьдайди*) я!
13. Я тахъайтга, абуру (*а мушрикри*) «Ам (*Къуръан*) ада (*Мугъаммада*) къундармишнавайди я» лугъузвани?! Лагъ (вуна *абуруз*): «Гъваш кван (куьне) цлуд сура адаз ухшар авай -

وَلَيْنِ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ لَكَفُورٌ كَفُورٌ ﴿٩﴾

وَلَيْنِ أَذَقْتَهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَاءٍ مَّسَّةٍ لَّيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتِ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ ﴿١٠﴾

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١١﴾

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِءِ صَدْرِكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ كِتَابًا أَوْ جَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٢﴾

أَمْ يَقُولُونَ أَفْتَرَنَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرِيَتٍ وَأَدْعُوا مَن اسْتَطَعْتُمْ مِّن دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٣﴾

къундармишнавайбур яз, ва эвера (куьне *куьмекдиз*) Аллагъдилай гъейри квевай жедай къванбуруз (*вирибуруз*), эгер куьн гъахъбур ятIа (*куь а гафара*)!»!

14. (Ва) эгер абуру квез (*а кардиз*) жаваб тагайтIа (*абур вири ажиз тирвилай*) - (*якъиндиз*) чир хъухъ квез, бес, ам (*Къуръан*) Аллагъдин чирвал аваз авуднавайди, ва (*гъакIни*) авачирди (*маса*) илIагъи Адалай гъейри. Ва (*и делилдилай къулухъ*) хъанвани куьн - (Адаз) муьтIуьгъвалзавайбур?!
15. - Низ (*вичин амалралди*) и дуьньядин уьмуьр ва адан зинетар (*гуьзелвилер*) кIанзаватIа - Чна тамамдиз агакъарда абурув ана абурун амалрин гъакъи, ва абуруз ана кими (*тIимиларни*) ийидач.
16. Ахътинбур - абуруз, Ахиратда анжах ЦIай жедайбур я, ва гъаваянди (*файдасузди*) жеда абуру авур крар ана, ва бада (*чIур*) жеда абуру авур амалар. -
17. Бес, вич, вичин Раббидин патай тир ачух делилдал алайди ва вичин гуьгъуьна Адан патай тир шагъидвалзавайдини авайди (*Джибриль*), ва адалай (*Къуръандилай*) виликни Мусадин Ктаб регъбер ва регъимлувал яз - (бес, ахътин муьмин кас сад хъиз жедани вич анжах дуьньядин зинетрин къайгъуда авайдахъ галаз)?! Ахътинбуру (*ачух делилдал алайбуру*) - адахъ (*Къуръандихъ*) инанмишвалзава (*ва адан къанунрал амал ийизва*). Ва

فَالَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّمَا
أُنزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَأَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ
أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٤﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيَّنَتَهَا
نُوفِ إِلَيْهِمْ أَعْمَلْتُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا
لَا يُبْخَسُونَ ﴿١٥﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا
النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبِطُلَّ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيْتَةٍ مِّن رَّبِّهِ وَيَتْلُوهُ
شَاهِدٌ مِّنْهُ وَمِن قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ
إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ
وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ
مَوْعِدُهُ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ إِنَّهُ
أَلْحَقُ مِنَ رَبِّكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٧﴾

ни адахъ (*Къуръандихъ*) кафирвал авуртга дестейрикай (*куфрдин жемятрикай: муширикай, Ктаб-эгълийрикай...*) - адаз «хиве къунвай чка» ЦИай я. (Бес), (*гъичи*) шаклувиле жемир вун адан (*Къуръандин*) гъакъиндай; гъакъикъатда, ам - гъахъ я ви Раббидин патай, амма чIехи пай инсанри иман гъизвач!

18. Ва вуж я мадни зулумкарди - вичи Аллагъдикай (*Адан гъакъиндай*) тапарар къундармишзавайдалай?! Ахътинбур - гъана акъвазарда (*Къияматдин Юкъуз, чпин амалрин гъахъ- гъисабдиз*) абурун Раббидин вилик, ва шагъидри (*малаикри, пайгъамбарри*) лугъуда: «Ибур я - чпин Раббидин гъакъиндай тапарар туькIуьрайбур. Эхъ! Къуй Аллагъдин лянет хъурай зулумкарриз,
19. Чпи, Аллагъдин рекъикай (чеб патахъ элкъвена ва масадбур) къакъуд авур, ва ам какур (*патахъ*) яз къалуриз чалишмиш хъайи, ва абуру Ахиратдихъни кафирвалзавай!»
20. Абур (*кафирар*) - тушир (абур) (Ам) ажиз ийиз жедайбур (*Адан азабдикай ккечIиз жедачир*) чилел, ва авачир абуруз Аллагъдилай гъейри терефдарар (*Адан жазадикай хъудай куьмекчияр*). Абуруз азаб (гъаф сефер) артухарда; бес, абурувай яб гуз жезвачир (*Къуръандихъ*) ва абуруз аквазвачир (*гъахъдин делилар*)!

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ
الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ
أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٨﴾

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ
وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ
كَفِرُونَ ﴿١٩﴾

أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي
الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِن دُونِ اللَّهِ
مِن أَوْلِيَاءَ يُضْعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ مَا
كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا
يُبْصِرُونَ ﴿٢٠﴾

21. Ахътинбур - чпи чеб еке зиянвиле ттурбур я *(чпи чеб квадарайбур я - Пайгъамбарди гъаз атанвай гъахъдикай менфят къачун тавуна - ширк, куфр авуна чпи чеб гъалаквиллиз, азабдиз вегъенвайбур я)!*
22. Гъелбетда *(са шакни авачиз) -* Ахиратда виридалайни еке зиянвал хъайибур гъабур жеда!
23. Гъакъикъатда, чпи иман гъана ва диндар амал авурбур ва чпин Раббидиз тамам ит'ааатлувал *(Адан эмиррин ва къадагъайрин гъакъиндай михъиз умунвал)* авурбур - ахътинбур Женнетдин эгълияр я, абур ана даим яз амукъда.
24. А къве дестедин *(муширикърин ва музминрин)* гъал ухшар я - буъркъубъ ва биши касдин *(им кафирдин гъал я)* ва вилериз аквазвай ва ванни къвезвай касдин *(им музминдин гъал я)* гъалдиз. Бес, абур къведбур гъалдиз *(мисалдиз)* сад хъиз яни?! Бес, рик'ел гъана фикирзавачни *(ибрет къачузавачни)* куъне?!
25. Ва *(гъакъикъатда)* ракъурна Чна Нугъ вичин халкъдин патав *(ва ада абуруз лагъана):* «Гъакъикъатда, зун квез ачух «игътиятлувал авунин хабар гудайди» я *(Адан азабдикай)!*
26. Бес *(куъне)* садазни ибадат ийимир са Аллагъдилай гъейри, гъакъикъатда, заз кич'езва *(куъне са Аллагъдиз ибадат тавурт'а)* квез азиятлу Йикъан азаб жез!»

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَصَلَّ
عَنَّهُمْ مَا كَانُوا يَفْقَرُونَ ﴿٢١﴾

لَا جَزْمَ لَنَاهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ
الْأَخْسَرُونَ ﴿٢٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَأَخْبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٣﴾

* مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصْمَىٰ
وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا
أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ
نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٥﴾

أَن لَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ
عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمِ إِلْيَاسَ ﴿٢٦﴾

27. (Ва) адан халкъдикай кафирвал авур чехи ксари (*тадиз*) лагъана: «Чаз вун (*эй, Нугъ*) анжах гъа чун хътин инсан яз аквазва (*вун малаик туш чи арадай къет*Индиз ваз вагъй *ракъурдайвал*), ва (гъакІни) чаз, ваз табий хъанвайбур чакай анжах лап усалбур тирди аквазва (*чпиз*) гъа сифте фикир атанмазни (*фикирни тавуна*), ва чаз, квез чалай са артухвални аваз аквазвач, - аксина, чна фикирзава (*чаз якъиндиз чизва*) куьн табзавайбур тирди (*а карда*)».

28. Ада (*Нугъа*) лагъана: «Эй, зи халкъ! Бес, квез гъикІ аквазва (кар), эгер зун зи Раббидин патай тир ачух делилдал алаз хъайитІа ва Ада заз Вичин патай (еке) регъим (*пайгъамбарвал*) ганватІа - (ва) квез а кар чуьнуьхди хъанватІа (*куьн адакай «буьркъуь» авунватІа куьне фикирни тавуна инкар авурвилайі*)? Бес, чна куьн ам къабулунал мажбурдани къван, (вични) квез ам такІанзавайла?!

29. Ва эй, зи халкъ! За квевай а кардихъ (*гузвай несигъатдихъ*) мал-девет тІалабзавач, зи гъакъи (*саваб*)- анжах Аллагъдив гва. Ва чукурдач за (чпи) иман гъанвайбур: гъакъикъатда, абур чпин Раббидихъ галаз гуьруьшмиш жеда (*Къияматдин Юкъуз*), амма заз куьн авамвилевай ксар яз аквазва (а карда).

30. Ва эй, зи халкъ! Ни заз Аллагъдикай куьмек гуда, эгер абур за чукурайтІа? Бес, куьне (*кпарал*) фикирзавачни?

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ
مَا تَزْرَعُ إِلَّا أَشْجَارًا مِثْلَنَا وَمَا تَزْرَعُ
إِلَّا أَشْجَارًا إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا بِآدِي
الرَّأْيِ وَمَا تَزْرِي لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلِ
بَلْ نُنظِّقُكُمْ كَذِبِينَ ﴿٢٧﴾

قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ
مِّن رَّبِّي وَءَانِنِي رَحْمَةً مِّن عِنْدِي
فَعَمِيَّتْ عَلَيْكُمْ أَنْزِلُكُمْ مَوْهَا وَأَنْتُمْ
لَهَا كَرِهُونَ ﴿٢٨﴾

وَيَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَا لَآ إِنْ
أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَمَا أَنَا بِظَارِدِ
الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّهُمْ مُلْقُوا رَبَّهُمْ وَالْكَافِي
أَرْبَكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٢٩﴾

وَيَقَوْمِ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ
طَرَدْتَهُمْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣٠﴾

31. Ва лугъузвач за квез: «Зав Аллагъдин хазинаяр гва, ва «заз гъайб чида», ва лугъузвач за: «Гъакъикъатда, зун - малаик я». Ва (*гъакИни*) лугъузвач за - куь вилери агъузарзавай (*алчак яз къалурзавай*) ксариз (*усал муъминриз*): «Абуруз Аллагъди хийир (*суваб*) гъич багъишдач». Аллагъдиз абурун ччанара (*рикIера*) вуч аватIа лап хъсан чизва, - тахъайтIа (*эгер за а кар авуртIа*) зун зулумкаррикай жеда».

32. Абуру лагъана: «Эй, Нугъ! Дугъриданни вуна чахъ галаз гъуьжетарна ва чахъ гъуьжетар вуна гзаф авуна, - гъваш кван (вуна) чаз а кар вуна чаз хиве къунвай (*гъелягъ къунвай азаб*), эгер вун гъахъбурукай ятIа!»

33. (Ада) лагъана: «Ам квез анжах Аллагъди гъида - эгер Адаз кIан хъайитIа, ва куьн (Ам) авиж ийиз жедайбур туш (*квевай Адан азабдикай ккечIиз жедач*).

34. Ва менфят гудач квез зи насигъатди - эгер заз (*гележегдани*) квез насигъат ийиз кIан хъайитIа, - эгер Аллагъдиз куьн (*гъахъдикай*) ягъалмишвиле тваз кIанзаваз хъайитIа. Ам я - куь Рабби, ва Адан патав куьн (элкъуьрна) хкида (*Ахиратда - гъахъ-гъисаб патал*)».

35. Я тахъайтIа абуру лугъузвани «Ам ада къундармишнавайдIа я». Лагъ: «Эгер за ам къундармишнаватIа, (са) зал жеда «за авур тахсиркарвал» (*зи гунагъ*), ва зун куьне ийизвай гунагърикай яргъа (*михъи*) я».

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ
وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ
وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِي أَعْيُنُكُمْ لَنْ
يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي
أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣١﴾

قَالُوا يَنْتُوخُ قَدْ جَدَلْتَنَا فَأَكْثَرْتَ
جِدْلَنَا فَأَتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ
الصَّادِقِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا
أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٣٣﴾

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِي إِنْ أَرَدْتُ
أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ
أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ
تُرْجَعُونَ ﴿٣٤﴾

أَمْ يَقُولُونَ أَفْتَرْتَهُ قُلْ إِنْ أَفْتَرَيْتُهُ
فَعَلَىٰ إِجْرَامِي وَأَنَا بَرِيءٌ مِّمَّا
تُجْرِمُونَ ﴿٣٥﴾

36. Ва Нугъаз (*Аллагъди*) вагъй ракурна инандирмишна: «Бес, иман гъидач ви халкъдикай мад садани - виликдай иман гъанвайбурулай гъейри. (Гъавиляй) пашман жемир вун абуру авунвай крарикай!»
37. Ва туьКуьра (*раса* вуна) гими Чаз акваз (*Чи гуьзчивилик кваз*) ва Чи инандирмишуналди (*Чи эмирралди ва куьмекдалди*), ва тавакъу ийимир (вуна) Заз (*рахамир Захъ*) чпи, зулум (*куфр*) авунвайбурун патахъай: гъакъикъатда, абуру батмишда!»
38. Ва туьКуьриз (*ийиз*) хъана (ада) гими, ва гъар сеферда адан патавай адан халкъдикай тир чѳехи ксар фидайла, абуру адакай ягъанатар ийизвай. Ада лагъана: «Эгер куьне чакай ягъанатар ийизватIа, дугъриданни чнани квекай ягъанатар ийида, куьне ягъанатар ийизвайвал.
39. Ва (муьквара) квез чир жеда, нив вич агъузардай азаб агакъдатIа (*и дубньяда*) ва даим тир азабни низ жедатIа (*Ахиратда*)!»
40. Та, Чи патай (*а кафирар тергдай*) эмир атайла ва тIанурдай къатиз яд акъатайла, Чна лагъана (*Нугъаз*): «Ягъа аниз (*акъадара гимидиз*) вирибурукай (*вири жуьрейрикай*) са жуьт (*эркекдини дишиди*), къвед яз, ва ви хизанни - анжах вичин гъакъиндай виликдай Келима атанвайди квачиз (*ви паб ва хва квачиз*), ва (*акъадара гимидиз*) (чпи) иман гъанвайбуруни». Амма иман гъана адахъ галаз (*анжах*) тIимилбуру.

وَأَوْحَىٰ إِلَىٰ نُوْحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدْ ءَامَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

وَأَصْنَعِ الْفُلْكَ يَا عَيْنِنَا وَوَحِينَا وَلَا تُخْطِئْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّغْرَقُونَ ﴿٣٧﴾

وَيَصْنَعِ الْفُلْكَ وَكَلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأَ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنِّي فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ﴿٣٨﴾

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَجِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٣٩﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ فَئَلْنَا أَحْمِلَ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ ءَامَنَ وَمَا ءَامَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤٠﴾

41. Ва ада (*Нугъа вичихъ галай муъминриз*) лагъана: «Акъях куьн аниз (*гимидиз*), Аллагъдин тIварцIелди я адан фад фин (*целай*) ва (эхирдай) адан акъваз хьунни (къерехдал). Гъакъикъатда, зи Рабби - (*туба авурбурун гунагъар*) Гзаф Багъишламишдайди, (*абур патал*) Гзаф Регъимлуди я!»

42. - Ва (*фад*) физ ава ам (*гими*) абур аваз дагълар хътин лепейраллаз. - Ва эверна Нугъа вичин хъиз къилди къерехдихъ акъвазнавай: «Я чан зи хва! Акъях (вунни) чахъ галаз ва кафиррихъ галаз жемир (вун)».

43. Ада (*хци*) лагъана: «За дагъдал далда къада зун цикай хуьдай» (*зун къакъан дагъдал хкаж жеда цикай хуьдайвал*). Ада (*Нугъа*) лагъана: «Авач къе хуьдайди Аллагъдин эмирдикай (*Ада эмирнавай кардикай - батмиш хьуникай*), - анжах, чпиз (Ада) регъим авунвайбур квачиз (*гъабур - хвена къутармиш жеда*)». Ва ччара авуна (*сад-садавай къакъудна*) лепеди абур къвед, ва ам (*Нугъан хвани*) батмиш хъайибурукай хъана.

44. Ва лагъана (*Аллагъди*): «Эй, чил! Туькьуьн ая (*фад жувак чIугу*) жуван яд! Ва - я, цав! Акъвазара (къурун)!» Ва агъуз аватна (*чилиз хъфена тIимил хъана*) яд, ва къилиз акъатна эмир (*кар тамам хъана*). Ва гими «ал-Джудий» - дагъдал акъваз (*тестикъ*) хъана. Ва лагъанай: «Зулумкар ксариз яргъавал хъурай (*Аллагъдин регъимдикай, яни абур гъалак хъурай*)!»

* وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِبَهَا
وَمُرْسَهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٤١﴾

وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَى
نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْرَلٍ يُبَيِّنُ أَرْكَبَ
مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ ﴿٤٢﴾

قَالَ سَوَّيْتِي إِلَى جَبَلٍ يَعْصِفُنِي مِنْ
الْمَاءِ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ
إِلَّا مَنْ رَجِمَ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ
مِنَ الْمَغْرِقِينَ ﴿٤٣﴾

وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَسَّامَاءُ
أَقْلَعِي وَغِيضَ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ
وَأَسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدًا
لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

45. Ва эверна Нугъа вичин Раббидиз, ва (ада) лагъана: «Рабби! Гъакъикъатда, зи хва - зи хзандикай я, ва Ви гайи гаф гъахъ я, ва Вун - дуван ийидайбурун виридалайни камаллуди я эхир!»
46. Ада (*Аллагъди*) лагъана: «Эй, Нугъ! Ам туш ви хзандикай (*За ваз къутармишда лагъана гаф гайи - адан куфрдиз килигна*), ва ам (*ада авурди*) диндарсуз амал; (гъавиляй вуна) Завай ваз чирвал авачир кар тlалабмир (*тавакъу ийимир*). Гъакъикъатда, За ваз, вун авамрикай тахъун несигъат гузва».
47. Ада (*Нугъа*) лагъана: «Рабби! За Вавай заз чирвал авачир кар тlалабуникай зун хуьн тlалабава, - ва эгер Вуна заз багъишламиш тавуртlа ва Вуна заз регъим тавуртlа, зун (еке) зиян хъайибурукай жада».
48. Лагъана (*Аллагъди*): «Я Нугъ! ЭвичI (*чилел гимидай*) Чи патай салам ва берекатар аваз ваз ва уьмметризни вахъ галайбурукай. Ва жада уьмметар (*жемятар*) - Чна чпиз ишлемишиз (дуьньядин) няметар гудай, (*амма*) ахпа абурув Чи патай азиятлу азаб хkлада (*Къияматдин Юкъуз*)».
49. Ам (*Нугъ пайгъамбардин ва адан халкъдин къиса*) - гъайбдин (*чинебан тир, алатнавай*) хабаррикай я, Чна ваз ам вагъй-ракъурна инандирмишзава. Я ваз, я ви халкъдиз ам чизвачир икъван чlавалди. (Гъавиляй) сабур ая (вуна), гъакъикъатда, (хъсан) эхир - (*Аллагъдикай*) кичlебуруз я!

وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي
مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ لَحَقُّ وَأَنْتَ
أَحْكَمُ الْحَكَمِينَ ﴿٤٥﴾

قَالَ يَنْتُوخُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ
عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْتَلِنَ مَا لَيْسَ
لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّيْ أَعْظَمُ أَنْ تَكُونَ
مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٤٦﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ
مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي
وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٤٧﴾

قِيلَ يَنْتُوخُ أَهْبِطْ بِسَلَمٍ مِّنَّا وَبَرَكَاتٍ
عَلَيْكَ وَعَلَىٰ أُمَمٍ مِّمَّنْ مَعَكَ وَأُمُّ
سَمِيْعُهُمْ نَمَّ يَمْسُهُمْ مِّنَّا عَذَابٌ
أَلِيمٌ ﴿٤٨﴾

تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا
كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ
هَذَا فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَقِيبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٩﴾

50. Ва (ракъурна Чна) Г1ад- (*халкъ*) дин патав абурун стха Гъуд. Ада лагъана: «Эй, зи халкъ! Куьне (са) Аллагъдиз ибадат ая, квез Адалай гъейри (*ибадатдиз лайихлу*) маса илаъги авач эхир! Куьн анжах (тапарар) къундармишзавайбур я (*куьне ийизвай ширкдин карда*).

51. Эй, зи халкъ! За квевай а кардихъ (*гузвай несигъатдихъ*) гъакъи т1алабзавач, зи гъакъи (*саваб*) анжах зун Яратмишайдав гва. Бес, куьне къатгузвачни (*зун гъахъ кар гъаз атанвайди*)?!

52. Ва эй, зи халкъ! Астагъфир ая (*гунагъар багъишламишун т1алаба* куьне) куь Раббидивай, ахпани Адаз туба ая (куьне); (*эгер куьне ак1 авурт1а*) Ада квез булдиз марфар ракъурда (*адакди куь няметар артух жеда*), ва квез куь къуватдин винел (мадни) къуват артухарда (*несилар гзафарна*). Ва (кьулухъ) элкъуьмир (куьн *за квез эверзавай кардикай*) - тахсиркара (*гунагъкара*) яз!»

53. Абуру лагъана: «Эй, Гъуд! Вуна чаз ачух делил (*субут*) гъанац, ва чна ви гафариз килигна чи гъуцар тадач (*гадардач*), ва чун вахъ агъадайбурни туш (*инанмишни жедач*).

54. Чна лугъузва хьи, вахъ чи бязи гъуцари писвал (*диливал*) галуькарнава». Ада (*Гъўда*) лагъана: «Гъакъикъатда, за Аллагъ шагъид яз къазва, ва шагъидвал ая (куьнени) зун яргъа (*михьи*) тирди куьне (Адаз) шерикар яз кьунвайбурукай,

وَالۡىٓ عَادٍ اٰخَاهُمۡ هُوۡدًاۙ قَالَ يٰۤاَيُّهَاۙ
اَعۡبُدُوۡا اللّٰهَ مَا لَكُمۡ مِّنۡ اِلٰهٍ غَيۡرُوۡهُۙ
۝٥٠ اِنۡ اَنْتُمۡ اِلَّا مَفۡتُرُوۡنَ ﴿٥٠﴾

يٰۤاَيُّهَاۙ لَّاۤ اَسۡئَلُكُمۡ عَلَيۡهِۙ اَجۡرًاۚ اِنۡ اَجۡرِيۙ
۝٥١ اِلَّا عَلٰى الَّذِيۙ فَطَرۡنِيۙۙ اَفَلَا تَعۡقِلُوۡنَ ﴿٥١﴾

وَيٰۤاَيُّهَاۙ اَسۡتَعۡفِرُوۡا رَبِّكُمۡ ثُمَّ تَوۡبُوۡاۙ
۝٥٢ اِلَيۡهِۙ يُرۡسِلِ السَّمۡآءَ عَلَيۡكُمۡ مِّدۡرَارًاۙ
وَيَزۡبِذۡكُمۡ فُوۡةًۙ اِلَى۟ فُوۡتِيۡكُمۡ وَلَا تَتَوَلَّوۡاۙ
۝٥٣ مَّجۡرِيۡنَ ﴿٥٣﴾

قَالُوۡا يٰۤاَيُّهَاۙ يٰۤهٰودُ مَا جِئۡتَنَا بِبَيِّنَةٍۙ وَمَا نَحۡنُۙ
۝٥٤ بِتَارِكِيۙۙ اِلٰهِيۡنَاۙ عَنۡ قَوْلِكَ وَمَا نَحۡنُۙ لَكَۙ
۝٥٥ بِمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿٥٤﴾

اِنۡ تَقُوۡلُۙ اِلَّاۤ اَعۡتَرٰكَۙ بَعۡضُۙ اِلٰهِيۡنَاۙ
۝٥٦ بِسُوۡءٍۙۙ قَالَ اِنۡنِيۙۙ اَشۡهَدُ اللّٰهَۙ وَاَشۡهَدُوۡاۙ اَنۡنِيۙۙ
۝٥٧ بَرِيۡءٌۙۙ مِّمَّاۙ تُشۡرِكُوۡنَ ﴿٥٧﴾

55. Адалай гъейри! Бес, ая (куьне) зи аксина (куь) гьиллеяр (*къастар*) - вирида, ахпани, заз муьгълетни гумир.
56. Гъакъикъатда, за Аллагъдал «таваккул» авунва - зи ва куь Раббидал. Авач «чилел къекъвезвай чан алай са затІни» - Ада адан «къилин вилик пад (*мег алай чка*) къун тавунвай» (*абур вири михъиз Адан ихтиярда ава*). (*За са Гъадал умуд авунва вучиз лагъайтІа*) Гъакъикъатда, зи Рабби дуьз рекъел ала (*Ам - лап адалатлуди я*)!
57. Ва эгер куьн (къулухъ) элкъвейтІа (*за квез эверзавай кардикай*), - бес, гъакъикъатда, за квев зун куь патав вуч гваз ракъурнавайтІа (*ам*) агакъарнава! Ва зи Раббиди (*эгер куьне иман тагъайтІа куьн тергна алудда ва*) куь чкадал маса халкъ гъида (*са Адаз ибадатдай*), ва квевай Адаз са куьнинни зарар гуз жедач. Гъакъикъатда, зи Рабби гъар са шейнал - гуьзчивалдайди (*хуьдайди*) я!»
58. Ва Чи эмир (*азаб*) атайла - Чна Гъуд ва адахъ галаз иман гъайибур къутармишна Чи патай тир регъим сеbeb хъана, ва къутармишна Чна абур (пис) къати азабдикай.
59. Ва гъахътинди тир гІад (*халкь*) - абур чпин Раббидин делилар инкар авуна, ва Адан расулриз асивал авуна, ва (абур) гъар са (гзаф) такабурлу, (лап) терсдан эмирдиз табий хъана (*абурун гафарин гуьгъуьнаваз фена*).

مِن دُونِهِ فَكَيْدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ
لَا تُنظِرُون ﴿٥٥﴾

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ
دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي
عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٦﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ
إِلَيْكُمْ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ
وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا إِنَّ رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
حَفِيظٌ ﴿٥٧﴾

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ
ءَامَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ
عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٨﴾

وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ
وَءَعَصَوْا رُسُلَهُ وَءَاتَبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ
عَنِيدٍ ﴿٥٩﴾

60. Ва (жаза яз абуруз Аллагъди) абурун чпин гугъуьна лянет ттуна и дуьньядани ва Къбияматдин Юкъзунни. Эхъ! Гъакъикъатда, гIад-ди чпин Раббидихъ кафирвал авуна. Эхъ! Къуй яргъавал (*гъалаквал*) хъурай гIад-диз - Гъудан халкъдиз!

61. Ва (ракъурна Чна) самўд-дин патав абурун стха Салигъ. Ада лагъана: «Эй, зи халкъ! Куьне Аллагъдиз ибадат ая, авач квез Адалай гъейри (*ибадатдиз лайихлу*) маса илагъи. Ада куьн (*куь улу-буба Адам* сифтедай) чиликай арадал гъана (*накъвадикай яратмишна*) ва (Ада) квекай (анал яшамиш жез) ам кардик кутадайбур авуна (*анал тумар цаз, дараматар эцигиз...*), - (гъавиляй) астагъфир ая (куьне) Адаз, ахпани туба авуна элкъуьгъ (куьн) Адахъ! Гъакъикъатда, зи Рабби - мукъвалди, (дуьариз) жаваб гудайди я!»

62. Абуру лагъана: «Я Салигъ! Дугъриданни, вун чи арада тамарзу кас тир (*чаз хъсан умуд авай вун чи чIехиди жеда лагъана*), икъван чIавалди. Бес, вуна чаз, чна, чи бубайри ибадатзавай шейэриз ибадат авун къадагъа ийизвани?! Ва гъакъикъатда, чун, шаклувиле твадай (*еке*) шакда ава вуна чаз эверзавай кардин патахъай».

63. Ада (*Салигъа*) лагъана: «Эй, зи халкъ! Квез гъикI аквазва (*хабар це заз*), эгер зун зи Раббидин патай тир ачух делилдал алаз хъайитIа ва Ада заз Вичин патай регъим (*чIехи нямет - пайгъамбарвал*)

وَأْتِيعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ
الْقِيَامَةِ إِلَّا عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا
بُعْدًا لِعَادِ قَوْمِ هُودٍ ﴿٦٠﴾

* وَإِلَىٰ تَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ
أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنِّي إِلَهٍ عِزَّةٌ
هُوَ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ
فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي
قَرِيبٌ مُّجِيبٌ ﴿٦١﴾

قَالُوا يَصْلِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا
قَبْلَ هَذَا أَتَنْهِنَّا أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ
آبَاؤُنَا وَإِنَّا لَفِي شَكِّ مِمَّا تَدْعُونَا
إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٦٢﴾

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنْتُمْ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ
مِّن رَّبِّي وَعَآلِي مِنِّي رَحْمَةً فَمَنْ
يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِن عَصَيْتُهُ فَمَا
تَرِيدُونَ عِزِّي تَحْسِيرٍ ﴿٦٣﴾

ганватIа, - бес, ни заз куьмек гуда
Аллагъдикай эгер за Адаз асивал
авуртIа (за квеv агакьар тавуртIа
Адан эмиpар)?! Ва (эгер зун квеv
табий хьайитIа) куьне заз «еке
зияндилай» гъейри маса шей
артухардач.

64. Ва эй, зи халкь! Им (квеv акваз-
акваз чIехи кьван пад хъана анай
акъатай) - Аллагъдин (диши) деве
я куьн патал делил яз (за эверзавай
кар гъахъ тирди тестикьарзавай),
- бес, тур (куьне) ам (чIура векъ)
нез Аллагъдин чилел, ва хкIурмир
(агакьармир куьне) адав писвал,
- тахъайтIа, куьн мукьвал тир
азабди кьада (квеv пис жаза
агакьда)».
65. (Амма абуру пайгъамбар таб яз
кьуна ва) абуру ам (деве) «сухна
тукIуна» (ам тукIун патал
метIерин дамараp атIана), ва ада
(Салигъа) лагъана: «Ишлемиш
хъия (куьне) дуланажагъдин
няметар куь уьлкведа пуд юкьуз
(ахпа гъакъикъатда, квеv азаб
агакьда): а кар - вяд я таб тушиp
(Аллагъдин патай хиве кьунвай кар я
гъакъикъатда кьилиз акъатдай)!»
66. Ва Чи эмир атайла (абур
гъалак авунин гъакьиндай) - Чна
Салигъ ва адахъ галаз иман
гъайибур кьутармишна Чи
патай тир регъим себеб хъана ва
(кьутармишна Чна абур) а йикъан
беябурвиликай (агъузвал хьуникай).
- Гъакъикъатда, ви Рабби - Гъам
я Лап Кьуватлуди, Гзаф Гужлуди
(Кьудратлуди)! -

وَيَقَوْمٌ هَدِيَةً نَّاقَهُ اللَّهُ لَكُمُ آيَةٌ
فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا
تَمْسُوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ
قَرِيبٌ ﴿٦٤﴾

فَعَفَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ
آيَاتٍ ذَلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْدُوبٍ ﴿٦٥﴾

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَالَّذِينَ
آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِن خِزْيِ
يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿٦٦﴾

67. Ва зулум авурбур кЛеви ванци кьуна (*пис къати ванцин азабдик акатна*), ва абур чпин яшамиш жезвай чкайра метлер (*чилиз*) яна чинихъди ярх хъана кьена.
68. На лугъуди абур ана яшамиш хъайиди туш (*абур фад тергна ва пуч хъана - ана тахъайди хъыз хъана*). Эхъ! Гъакъикъатда, самуд- (*халкъ*)ди чпин Раббидихъ кафирвална. Эхъ! Къуй яргъавал хъурай самуд-диз (*Аллагъдин регъимдикай*)!
69. Ва гъакъикъатда, атана Ибрагъиман патав Чи (*ракъурнавай*) векилар (*малаикар*) (*адаз аял жеда лагъай*) шад хабар гваз, (абуру) лагъана: «Салам!», (ада) лагъана: «Салам!» (*квезни*), ва ада геж тавуна (*мугъманриз къунагълугъ яз*) къавурмишнавай дана гъана.
70. Ва адаз абурун гъилер адак (*тГуьник*) хкЛун тийиз акурла, «адан кьил акъатнач» абурай (*хуш атанач абурун кар*) ва ада абурукай кичІ гьиссна (*амма ада а кар чьунъхарна*). Абуру лагъана: «КичІе жемир! Гъакъикъатда, чун (*Аллагъди*) ЛутІан халкъдин патав ракъурнава (*абуруз азаб гуз*)».
71. Ва адан паб (*Сара пердедин кьулухъ*) акъвазнавай (*рахунрин ванер къвез*), ва ам (*паб*) хъуьрена; ва Чна адаз (*папазни*) шад хабар гана (*вичизни вичин итимдиз жедай*) Исгъакъакай, ва Исгъакъан гуьгъуьнай - (*хтул*) Йакъубакай.

وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَثِيمِينَ ﴿٦٧﴾

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۗ أَلَا إِنَّ تَمُودًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ ۗ أَلَا بَعْدَ لَثْمُودَ ﴿٦٨﴾

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلَنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا سَلَمًا قَالَ سَلَّمَ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ ﴿٦٩﴾

فَلَمَّا رَأَى أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ لُّوطٍ ﴿٧٠﴾

وَأَمْرًا تُهْرَقَابِمَهُ فَصَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ﴿٧١﴾

72. Ада (*nana*) лагъана: «Дерт я аз!
Бес, за аял хадани кван вични
зун куюзу къари тирла, ва зи
и гъулни (*lan*) куюзуди яз?!
Гъакъикъатда, им - ажеб кар я!»
73. Абуру (*малаикри nanaз*) лагъана:
«Вуна Аллагъдин эмирдал
тажубвалзавани?! Къуй квел
Аллагъдин регъим ва Адан
берекатар хъурай (эй), (*Ибрагъим
пайгъамбардин*) кВалин агъалияр!
Гъакъикъатда, Ам - Гъамддиз
Лайихлуди, Гъайбатлуди (*Чехиди*) я!
74. Ва Ибрагъималай кичевал
алатайла, ва адав шад хабар
агакъайла, ада Чахъ (*Чи
малаикрихъ*) галаз ЛутГан халкъдин
патахъай гъужетар (*меслятдин
рахунар*) ийиз хъана.
75. Гъакъикъатда, Ибрагъим -
милаимди (*жува жув масадаз
туьнтвал, векъивал авуникай
хуьдайди*), (инсанар патахъай
къайгъударди) гзаф рикI кудайди,
(гзаф туба ийиз вичин гъар са
карда Аллагъдин патав элкъвез)
хкведайди я!
76. (*Малаикри лагъана*): «Эй, Ибрагъим!
Элкъуьгъ (вун) и кардикай (*чахъ
галаз гъужетарун акъвазара*),
гъакъикъатда, ви Раббидин эмир
атанва эхир, ва гъакъикъатда,
абуруз (*ЛутГан халкъдиз*) - элкъуьриз
(*алудиз*) тежер азаб къведа!»
77. Ва ЛутГан патав Чи илчияр
атайла - абур патахъай адаз пис
хъана (*абур атуникай адаз дерт
хъана - адаз абур малаикар тирди
чизвачир, ва адаз киче хъана вичин*

قَالَتْ يَوَيْلَئِي أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا
بَعْلِي شَيْخًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٧٢﴾

قَالُوا أَنْتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحِمَتُ اللَّهِ
وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ
حَمِيدٌ مُجِيدٌ ﴿٧٣﴾

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ
الْبُتْرَى يُجْدِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٤﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ ﴿٧٥﴾

يَتَّبِعُهُمْ بَاطِنًا إِذْ يُبَايِعُهمْ
فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَأَنْهَضْتَهُمْ
عَنْ أَهْلِ بَيْتِهِمْ عَذَابٌ
غَيْرٌ مَرْدُودٍ ﴿٧٦﴾

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ
وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ
عَصِيبٌ ﴿٧٧﴾

мугъманриз адан халкъди чІуру кар ийиз), ва абурун себеддай «Гъил куьруь хъана» («гъил яргъи ийиз чка дар хъана»- им мисал я, яни вуч ийидатІа гъикІ абур вичин халкъдикай хуьдатІа чин тийиз са чара тежез амукъна), ва (ада) лагъана: «Им - четин югъ я».

78. Ва атана адан халкъ адан патав - гъерекатиз адан къилив; ва (адалай) виликни абуру «чІуру крар» (*итимди итимдихъ галаз жинсвилин алакъаяр*) ийизвай. Ада (*ЛутІа*) лагъана: «Эй, зи халкъ! Ангъе - абур зи рушар я (зи уьмметдин папар я, - ва Пайгъамбар вичин уьмметдиз бубадин ериндал я, - эвлениш хъухъ абурал), абур - куьн патал лап михъивал я (куьн гунагъ кардикай хуьнин карда). Бес, киче хъухъ (квез) Аллагъдикай ва зун зи мугъманрин патахъай беябур ийимир (абур заз мугъманвиле авайла куьне абуруз писвал ийиз). Авачни куь арада къанажагълу (намуслу) итим?!»

79. (Абуру) лагъана: «Дугъриданни ваз (эй, ЛутІ) чизва, чаз ви рушара гереквал (*игътияжвал*) авачирди. Ва гъакъикъатда, ваз чизва чаз вуч кІанзаватІа».

80. Ада (*ЛутІа*) лагъана: «(Агъ!) Эгер захъ куь аксина (куь хура акъваздай) къуват (куьмечияр) аваз хъанайтІа, ва я (эгер захъ) хуьнин куьмек тІалабдай «гужлу даях» (*арха*) аваз хъанайтІа (за куьн акъвазардай а кардикай)!»

وَجَاءَهُمْ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ
كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ قَالَ يَقَوْمِ
هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا
اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ فِي ضَيْفِي أَلَيْسَ
مِنْكُمْ رَجُلٌ رَّشِيدٌ

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَمَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ
حَقِّ وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ

قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةٌ أَوْ آوِي إِلَى
رُكْنٍ شَدِيدٍ

81. Абуру (*малаикри*) лагъана: «Эй, Лут! Гъакъикъатда, чун - ви Раббидин илчияр я (*ви халкъ терг ийиз ракъурнавай*), (абур) вав гъич агакъдач (*ваз писвализ*). (Бес), йифен рекъе гъат (вун) жуван хизанарни галаз йиф кумаз (*экъечI куь хуьряй йифен къула*), - ва къуй квекай садни къулухъ элкъуьн тавурай, - ви паб квачиз, гъакъикъатда, адав атIабурув агакъдайди (*телеф хъун*) агакъда. Гъакъикъатда, абуруз хиве къунвай (*азабдин*) вахт - сабагъ (*экуьнан вахт*) я. Бес, сабагъ муквал алачни?!»

82. Ва Чи эмир атайла (*азаб агакъарунин*), Чна абурун (*хуьрерин*) винел пад кIаник пата авуна (*элкъуьрна чин пад кIаникна*) ва абурул ара датIана (*жерейра аваз*) сад-садан гуьгъуьналлай лап кIеви хъанвай ччепедин къванерин марф къурна,

83. (*Вични а къванер*) лишанламишнаваз ви Раббидин патай. Ва ам (*а терг авур абурун хуьрер, ва я: азабдин къванер*) зулумкарривай (*къурайширин кафиррикайни*) яргъа туш!

84. Ва (ракъурна Чна) Мадйан-дин (агъалийрин) патав абурун стха Шуайб. Ада лагъана: «Эй, зи халкъ! Са Аллагъдиз ибадат ая(куьне), авач квез (маса) илагъи (*ибадатдиз лайихлу*) Адалай гъейри! Ва тIимилармир куьне (*инсанриз алцумдайла*) уьлчмеяр ва терезар (*кимиз гумир*). Гъакъикъатда, заз

قَالُوا يَلْبُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَن يَصِلُوا
إِلَيْكَ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ
وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرَاتَكَ
إِنَّهُ وَمُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ
الصُّبْحَ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ﴿٨١﴾

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَلَيْهَا سَابِلَهَا
وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَابًا مِّن سَجِيلٍ
مَّنضُودٍ ﴿٨٢﴾

مُسَوِّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ
بَبَعِيدٍ ﴿٨٣﴾

* وَإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَتَقَوْمِ
أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَلَا
تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِنِّي أَرَانَكُمْ
بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمِ
الْحِسَابِ ﴿٨٤﴾

куьн хийирда (*деветлувиле*) авайди аквазва, ва гьакъикъатда, заз кичѳезва квез «элкъуьрна къадай» йикъан азаб жез (*вичин азабди куьн элкъуьрна къадай*).

85. Ва эй, зи халкъ! Тамамара куьне уьлчме ва терезар адалатлувилелди, ва инсанриз абурун шейэр тИмилармир (*кими ийимир*), ва Чѳуру крар ийиз писвал чукГурмир (куьне) чилел.

86. Аллагъдин (*патай*) «тунвайди» (*квез амукъзавай гьалал хийир, къазанжи*) хийирлу я квез, эгер куьн муьминар ятIа, ва зун квел гуьзчивалзавайди туш».

87. Абуру лагъана: «Эй, Шуайб! Ваз (*вуна ийизвай*) ви кпЛуни эмирзавани чна, чи бубайри ибадатзавай затIар тун (*гадрун*), ва я чна чи мал-деветдин гьакъиндай чаз вуч кIанзаватIа гьам авун тун?! (*Ва адакай ягъанатариз абуру лагъана*): Бес, гьакъикъатда, вун - къанажагълу, хъсан тедбир авай кас я, эхир!!»

88. Ада лагъана: «Эй, зи халкъ! Квез гьикI аквазва (*бес, гьикI жеда кар*) эгер зун зи Раббидин патай тир ачух делилдал алаз хъайитIа, ва (Ада) заз Вичин патай «хъсан пай» (*пайгъамбарвал, ва я: гьалал бул ризкы*) ганваз хъайитIа?! Ва кIанзавай туш заз - квез аксивал ийиз за квез къадагъа ийизвай крара (*за квез къадагъа ийиз за жува ам чIурдач*). Заз анжах хъсанар ийиз (*куь гьал дуьз хъийиз*) кIанзава - жувалай алакъдай къван, ва зи

وَيَقَوْمٌ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ
بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ
وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٨٥﴾

بَقِيَّتِ اللَّهُ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿٨٦﴾ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿٨٧﴾

قَالُوا يَشْعَبُ أَصْلُوكَ تَأْمُرُكَ أَنْ
تَتْرُكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي
أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ
الرَّشِيدُ ﴿٨٧﴾

قَالَ يَقَوْمُ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيْتَةٍ
مِّن رَّبِّي وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا
وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَىٰ مَا
أَنْهَيْكُمْ عَنْهُ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا
اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ
تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿٨٨﴾

агалкъун (заз куьмек, кар туькГуьн)
анжах Аллагъдивай я; са Гьадал за
таваккул авунва, ва са Адан патав
зун (туба ийиз) хквезва.

89. Ва эй, зи халкъ! Къуй, заз аксивили
(куьне заз ийизвай мидявили, квез
захъ галаз авай ччаравили) куь
къилел Нугъан халкъдин, ва я
Гъудан халкъдин, ва я Салигъан
халкъдин къилел атай хътин кар
(азаб) къведайвал гъич тавурай! Ва
Лутан халкъни квекай яргъа авач
(замандизни, макандизни).

90. Ва астагъфир ая (куьне) куь
Раббидиз, ахпа туба(-яр) ая Адаз;
гъакъикъатда, зи Рабби - гзаф
регъимлуди, (туба ийидайбу) гзаф
кИандайди я!»

91. Абуру лагъана: «Эй, Шуайб! Чун вуна
лугъузвайдакай гзафдан гъавурда
гъатзавач; ва гъакъикъатда, чаз вун
чи арада зайиф тирди аквазва (вун
чехи ксарикай туш). Ва эгер ви сихил
(чи диндал алай чна гъурметзавай ви
миресар) тахъанайтла - чна ваз къван
гудай (дашкъалагъна гъалакдай), ва
туш вун чаз азизди (истеклуди, ва я:
туш вун чи винел гужлуни)».

92. Ада (Шуайба) лагъана: «Эй, зи
халкъ! Квез зи сихил багъа (ва
гъайбатлу) яни Аллагъдилай куьне
ам (Адан эмир) куь къулухъ вегъена
далудихъ авунваз (рикIелай
ракъурнаваз, къ依из акъуд тийиз)?!
Гъакъикъатда, зи Раббиди куьне
ийизвай крар (чирвилелди)
элкъуьрна къунва (ва гъардаз вичин
эвез хгуда)!

وَيَقَوْمٌ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي أَنْ
يُصِيبَكُمْ مِثْلَ مَا أَصَابَ قَوْمُ نُوحٍ أَوْ
قَوْمِ هُودٍ أَوْ قَوْمِ صَالِحٍ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ
مِّنْكُمْ بِبَعِيدٍ ﴿٨٩﴾

وَأَسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ ثُبُوا إِلَيْهِ إِنَّ
رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ ﴿٩٠﴾

قَالُوا يَشْعَبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مِّمَّا
تَقُولُ وَإِنَّا لَنَرْنَكَ فِيمَا صَعِبًا وَلَوْلَا
رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْنَا
بِعَزِيزٍ ﴿٩١﴾

قَالَ يَاقَوْمِ أَرَهْطِي أَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ
وَأَخَذْتُمُوهُ وَرَأَيْكُمْ ظَاهِرًا إِنَّ رَبِّي بِمَا
تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٩٢﴾

93. Ва эй, зи халкъ! Куъне куъ тегъерда амал ая (*квевай жедай къван*), зани амал ийида (*заз зи Раббиди эмирнавайвал*). (Ва) ахпа квез чир жед а нив вич агъузардай (*беябурдай*) азаб агакъдатла, ва вуж (*чакай*) тапархъан ятла. Ва гуъзетмиша куъне, гъакъикъатда, зани квехъ галаз гуъзетмишда!»
94. Ва Чи эмир атайла (*а халкъ тергдай*) - Чна Шуайб ва адахъ галаз иман гъайибур къутармишна Чи патай тир регъим себеб хъана. Ва (чпи) зулум авурбур (*кафирар*) клеви ванци къуна (*лап къати ванцик акатна*), ва абур чпин яшамиш жезвай чкайра метер (*чилиз*) яна чинихъди ярх хъана къена.
95. На лугъуди абур ана яшамиш хъайиди туш (*абур фад тергна ва пуч хъана - ана тахъайди хъыз хъана*). Эхъ! Къуй яргъавал хъурай (*Аллагъдин регъимдикай*) мадъанвийриз, - самуд-диз яргъавал хъайивал!
96. Ва (гъакъикъатда) ракъурна Чна Муса Чи аламатар (*кераматар*) ва ачух делил гваз,
97. Фиръавандин ва адан (жемятдин) чIехи ксарин патав. Амма (*фиръаванди Мусадихъ кафирвална ва эмирна чIехи ксаризни ва*) абур фиръавандин эмирдиз табиъ хъана - фиръавандин эмир къанажагълуди (*дуъзди*) туширтлани.

وَيَقَوْمٌ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَاتِبِكُمْ لِي إِلَىٰ عَمَلٍ سَوِّفَ تَعْلَمُونَ مَنِ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُجْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَذِبٌ وَأَرْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ ﴿٩٣﴾

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَرِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٩٤﴾

كَانَ لَمْ يَغْتَوْا فِيهَا إِلَّا بَعْدًا لِمَدِينٍ كَمَا بَعَدَتْ ثَمُودُ ﴿٩٥﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٩٦﴾

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ ۚ فَاتَّبَعُوهُ أَمْرًا فِرْعَوْنَ وَمَا أَمْرٌ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ﴿٩٧﴾

98. Къияматдин Юкъуз ам (*фиръаван*)
вичин халкъдин къиле аваз жеда
ва ада абур «яд хъвадай чкадиз»
(хъыз) Цѳуз тухуда - гзаф писди я
«яд хъвадай чка» абур тухузвай!
99. Ва абурун гуьгъуьна (*Аллагъди*)
лянет ттунва инани (*и дубньядани*),
ва Къияматдин Юкъузни. Гзаф
писди я а багъиш (*пишкеш* сад-
садахъ галаз) абуроз гузвай!
100. Ам (*а крар*) - хуърерин хабаррикай
я Чна ваз ам (*абурун къисаяр*)
ахъайзава. - Ава абурукрай
(*хуърерикай*) акъвазна амайбурни,
ва ава «гвенвайбурни» (*зел*
амачирбурни). -
101. Ва Чна абуроз зулум авунач
(*тахсир авачиз азаб ганач*), амма
зулум абуроз чпи-чпиз авуна (*ширк*
авуна). Ва са куьнинни куьмек
хъанач абуроз абуроз Аллагъдилай
гъейри эверай (*ибадатай*) абурун
гъуцарикай, ви Раббидин эмир
атайла, ва абуроз анжах «еке
зияндилай» (*гъалаквилелай*)
гъейри абуроз затѳни артухарнач!
102. Ва гъа ихътинди я ви Раббидин
(азабдалди) къун - Ада чеб
зулумкара тир хуърер
(азабдалди) къурла. Гъакъикъатда,
Адан (*патай* азабдалди) къун - лап
азиятлуди, гзаф гужлуди я!
103. Гъакъикъатда, а (*зулум авур хуърер*
терг авунин) карда - ибрет ава
вичиз Ахиратдин азабдикай
кичѳедаз. - Ам (*Къияматдин*
Югъ) - я (*ахътин*) югъ ам патал
инсанар (вири) кѳватѳ хъийидай
(*гъахъ-гъисаб ийиз*), ва ам - я югъ

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ
وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ ﴿٩٨﴾

وَأَتَّبِعُوا فِي هَذِهِ لَعْنَةَ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ
بِئْسَ الرَّفْدُ الْمَرْفُودُ ﴿٩٩﴾

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْفَرَى نَفْضُهُ عَلَيْكَ
مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ ﴿١٠٠﴾

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آهَاتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ أَمْرُ
رَبِّكَ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْسِيبٍ ﴿١٠١﴾

وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْفَرَى
وَهُنَّ ظَلِيمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ ﴿١٠٢﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِمَنْ خَافَ عَذَابَ
الْآخِرَةِ ذَلِكَ يَوْمٌ مَجْمُوعٌ لُهُ النَّاسُ
وَذَلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ ﴿١٠٣﴾

(виче вири халкънавай затГари иштиракна) шагъидвалдай (*ва виридаз аквадай!*) -

104. - Ва Чна ам (*Къияматдин Югъ*) - анжах, тайинарнавай муддатдин эхирдалди таъхир ийизва (*къулухъ вегъенва!*) -
105. А (*Югъ*) алукубай ЧІавуз, Адан ихтияр авачиз са чанни (*касни*) рахадач; ва жеда абурун арада бахтсуздини (*азабда авайди*), ва (*жеда*) бахтлудини (*няметра авайди*).
106. Ва эгер (*чеб и дубъяда чпин чГуру фикирриз, пис крариз килигна*) бахтсуз хъайибур лагъайтА - абур ЦІа жеда, абуруз ана (*лап четин гьалдиз килигна*) «угъ ягъун» (*гужуналди нефес акъудун*) ва «ял къаз четиндиз нефес къачун» (*суза*) жеда,
107. Гъамишлугъ амукудайбур яз ана - цаварни чил амай къван (*эбеди яз*), ви Раббидиз кІан хъайи кар (*вахтар*) квачиз (*гунагъар авур муъминар анай фад-геж акъудда гъамишалугъ ана тадач*). Гъакъикъатда, ви Рабби - Вичиз кІан хъайи кар къилиз акъуддайди я!
108. Ва эгер чпиз (Аллагъди) бахтлувал гайибур лагъайтА - Женнетда жеда, гъамишлугъ амукудайбур яз ана - цаварни чил амай къван (*эбеди яз*), ви Раббидиз кІан хъайи кар квачиз (*Аллагъди гунагъар авур муъминар Женнетдиз геж ракъурда - Жегъеннемда гунагърин жаза гайидалай къулухъ*), - датІана жедай (*къатІ тежедай давамлу*) пишкеш яз!

وَمَا نُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مَّعْدُودٍ ﴿١٠٤﴾

يَوْمَ يَأْتُ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ ﴿١٠٥﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَفِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ ﴿١٠٦﴾

خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿١٠٧﴾

* وَأَمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا فَفِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءٌ غَيْرَ مَجْدُودٍ ﴿١٠٨﴾

109. (Гъавилай) шаклувиле жемир вун (эй, Пайгъамбар) абуру (муширикъри) ибадатзавай затІарин гъакъиндай. Абуру ибадатзава чпин бубайри ибадатайвал виликдай. Ва гъакъикъатда, Чна тамамвилелди агакъарда абурув чпин пай кими тушиз!

110. - Ва гъакъикъатда, Чна Мусадиз Ктаб багъишнай - ва адан гъакъиндай (садбуру иман гъана ва муъкуьбуру кафирвална) ччаравилер хъана. - Ва эгер ви Раббидин патай виликдай гайи Келима авачирта (Аллагъди азаб тадиз гудач лагъай) - абурун арада дуван тамам авунвай (кафирриз азаб гана муъминар къутармишна). Ва гъакъикъатда, абур адан (Къуръандин) гъакъиндай - шаклувиле твадай (шубгъалу ийидай) шакда ава.

111. Ва гъакъикъатда, ви Раббиди гъар садаз (а халкъарикай) чпин амалрин (эвез) тамамвилелди гуда; гъакъикъатда, Адаз абуру ийизвай амалрикай хабар ава!

112. (Гъавилай), дуъздиз дин кыле тухун давамара (эй, Пайгъамбар) - ваз эмирнавайвал, ва вахъ галай туба авурбуруни, ва ЧІурмир (куъне Аллагъди эцигнавай) сергъятар, гъакъикъатда, Адаз куъне ийизвай амалар аквазва!

113. Ва ян гумир (куъне) зулум (ширк) авурбурухъ - тахъайта, квев ЦІай хкІада. Ва авач квез Аллагъдилай гъейри архаяр (хуьдайбур), ахпани квез куъмекни гудач!

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هَؤُلَاءِ
مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤَهُمْ
مِّن قَبْلُ وَإِنَّا لَمَوْفُوهُم نَصِيبُهُمْ عِزٌّ
مَّنْقُوصٌ ﴿١٠٩﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَآخْتَلَفَ
فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ
لَفُضِّضَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكِّ مِّنْهُ
مُرِيبٍ ﴿١١٠﴾

وَإِنَّ كَلَّا لَمَّا لِيُوقِيَهُمْ رَبُّكَ أَعْمَلَهُمْ
إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١١﴾

فَأَسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَن تَابَ مَعَكَ
وَلَا تَطَّعُوا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٢﴾

وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ
النَّارُ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن
أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿١١٣﴾

114. Ва капI ада ая (вуна *тамамвилелди эй, Пайгъамбар*) йикъан къве къбиялни ва йифен мукъвал сятерани (*вахтарани*).

Гъакъикъатда, хъсан (*диндар*) крари пис (*гунагъ*) крар алудзава (*квадарзава*). Ам - рикел гъун я, рикел гъана несигъат (*ибрет*) къачузвайбуруз.

115. Ва сабур ая (вуна *эй, Пайгъамбар*) - гъакъикъатда, Аллагъди хъсан крарзавайбурун гъакъи (*суваб*) зяйи ийидач (*квадардач*)!

116. (Бес), аваз хъанайтIа квейлай вилик хъайи несилрин (*уьмметрин*) арада лайихлувилин (*диндарвилин ва чирвилерин*) сагъибар (*дуьз ксар*) - чпи, (*кафирриз, гунагъкарриз*) чIуру крар авун чилел къадагъа ийизвай! (Амма) анжах тIимилбур хъана - (чебни) Чна къутармиш авур! Ва табий хъана зулум (*чIуру крар, гунагъар*) авурбур чпиз ганвай гурлувилериз (*леззетрин, няметрин гуьгъуьна гъатна*), ва абур (*а кар авуналди*) тахсиркара (*шукур тавур гунагъкара*) тир (*ва чпиз азаб къазанмишна*).

117. Ва туш ви Рабби ахътинди, хуьрер (*анрин агъалияр*) зулумвилелди терг ийидайвал, абурун агъалияр дуьзвал ийизвайбур яз (*Аллагъди жазаламишзава - чIурувилер, зулум, гунагъар авур хуьрер*).

118. Ва эгер ви Раббидиз кIан хъанайтIа Ада (вири) инсанар са уьммет (*Исламдал алай са жемят*) ийидай. Ва абур (*гъахъ диндикай*) ччаравилера хъун давам жезва,

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَزُلْفًا مِّنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرَى لِلذَّاكِرِينَ ﴿١١٤﴾

وَأَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِعُّ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٥﴾

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِن قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّنْ أَنحَيْنَا مِنْهُمْ ۖ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أَتَرَفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿١١٦﴾

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهِلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ ﴿١١٧﴾

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً ۗ وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾

119. Анжах ви Раббиди (чпиз) регъим авурбур квачиз (*абуру Адахъ иман гъана ва пайгъамбарриз табиъ хъана*). Ва а кар патал Ада абур халкънава (*Аллагъди Вичин камаллувилелди инсанар гъар жуъре фикиррал алаз авунва*). Ва тамам жеда (*къилиз акъатда*) ви Раббидин Келима: «За (дугъриданни) ацГурда Жегъеннем джинралдини инсанралди - абурукай (къведбурукайни) санал (*абурукай шейтандин рекъиз табиъ хъайибуралди*)».

120. Ва вири (*гъар са хабар*) Чна ваз расулрин хабаррикай ахъайзава (*эй, Пайгъамбар*) - Чна адалди ви рикI мягъкемарзава. Ва инани (*и сурадани*) атанва ваз - гъахъ, ва несигъат, ва рикIел гъун муъминриз.

121. Ва лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар*) агъун тийизвайбуруз: «Амал ая (куъне) куъ тегъерда, гъакъикъатда, чнани амал ийида (*Аллагъди эмирнавайвал*)».

122. Ва гуъзлемиша (куъне *чи кар кквел бегъем жедатIа*), (*ва*) гъакъикъатда, чнани гуъзлемишда (*куъ эхир гъихътинди жедатIа*)!»

123. Ва (са) Аллагъдиз талукуъ я цаварин ва чилин гъайб (*вири чуънуъх тир крарикай чирвал*); ва (са) Адан патав хкизва гъар са кар, вирибур, - (гъавилай) Гъадаз ибадат ая (вуна *эй, Пайгъамбар*), ва Адал таваккул ая. Ва ви Рабби куъне ийизвай амалрикай гъафилвиле авач!

إِلَّا مَنْ رَّجِمَ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ
وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْ
الْحِجَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١١٩﴾

وَكَلَّا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ
مَا نُنَبِّئُ بِهِءِ فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ
الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٠﴾

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَلُوا عَلَىٰ
مَكَاتِبِكُمْ إِنَّا عَمِلُونَ ﴿١٢١﴾

وَأَنْتَظِرُونَ إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٢٢﴾

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ
يُرْجَعُ الْأُمُورُ كُلُّهُ فَاَعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ
وَمَا رَبُّكَ بِغَفِيلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

سُورَةُ يُوسُفَ

12 - Сура: «Йўсуф»
(Юсуф)

Мергьяматлу, Регъимлу
Аллагъдин тІварцІелди!

- Алиф, лям, ра. Им - (вич ачух, ва вичини) баян гуз ачухарзавай Ктабдин аятар я.
- Гьакъикъатда, Чна ам (*а Ктаб*) - Къуръан жуъреда (*кІелдай Ктаб къайдада*) араб чІалалди яз (авудна) ракъурнава, куъне къатІун патал (*куън гъавурда гъатун, квез чир хъун патал*).
- Чна ваз ахъайзава (*гъыкая ийизва эй, Пайгъамбар*) виридалайни хъсан къысаяр, Чна ваз и Къуръан вагъй яз ракъуруналди, адалай вилик вун гъафилбурукай тиртІани (*ана кгалурнавай крарикай*).
- (РикІел гъваш вуна *ви халкъдин*)- Йўсуфа вичин бубадиз (*Йақубаз*) лагъай вахт: «Я зи буба!
Гьакъикъатда, заз (ахварай) цІусад гъед, шамси (*рагъ*) ва къемер (*варз*) акуна. Заз абур жуваз сажда ийиз акуна».
- Ада (*Йақуба*) лагъана: «Я (чан) зи хва! Вуна ви ахвар ви стхайриз ахъаймир, тахъайтІа абур ваз чинебан чІуру къаст ийида.
Гьакъикъатда, шейтІан - инсандиз ачух душман я!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّ تِلْكَ ءَايَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿١﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْءَانَ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٣﴾

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ﴿٤﴾

قَالَ يَبْنَؤُ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَيَّ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٥﴾

6. Ва ға ик1 - вун ви Раббиди хяяни ийида, ва ваз (инсанри ахъайзавай акур) ахварриз баян гузни чирда, ва ваз ва Йақъубан тухумдиз Вичин (ч1ехи) нямет тамамарда (ваз пайгъамбарвал гуда) - виликдай ам (ч1ехи нямет) ви бубайриз - Ибрагъымазни, Исгъақъаз тамамарайвал. Ғақъикъатда, ви Рабби - вири чидайди, гзаф камаллуди я!»
7. Ғақъикъатда, Йўсуфан ва адан стхайрин (карда) - делилар (ибретар) ава хабар къадайбуруз (абурун кардиқай).
8. Ингъе, абуру лагъанай: «Йўсуфни адан стха (хайи стха, амайбур адаз стхаяр тир анжах бубадила), чи бубадиз чалай гзаф к1ан я - чун са жемят яз. Ғақъикъатда, чи буба ачух ягъалмишвиле ава!»
9. «(Куьне яна) йикъ Йўсуф ва я гадара ам (яргъал) чилел, (а ч1авуз) куь бубадин чин куьн патал азад жеда, ва адалай къулухъ куьн дуьз (туба авуна диндар) ксар жеда».
10. Абурукай са лагъайда лагъана: «Куьне Йўсуф рекъимир, ва (куьне) ам къуйдин к1аниз вегъ - ам рекъера авай ксарин к1ап1алди (жагъай шей хъиз) къахчуда, эгер куьн ийизвайбур ят1а (ам вичин бубадивай къақъуддай кар)».
11. Абуру (Йўсуфан стхайри) лагъана: «Я чи буба! Вахъ вуч хъанва вуна Йўсуф чал ихтибар тийиз? - Ғақъикъатда, чун адаз хийир (гуз) к1анзавайбур я. -

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦﴾

* لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ ءَايَاتٍ لِّلسَّالِفِينَ ﴿٧﴾

إِذْ قَالُوا لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِمَّا نَحْنُ غَضَبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٨﴾

أَقْتُلُوا يُوسُفَ أَوْ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهَ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ ﴿٩﴾

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَلْقُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ يَلْتَقِطُهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿١٠﴾

قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَىٰ يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنَصِحُونَ ﴿١١﴾

12. Рақъура (вуна) ам чахъ галаз пака - (*хъсандиз нез*) кеф чӀугурай ва кӀугъурай, ва гъакъикъатда, чун ам хуьдайбур я».

13. Ада (*Йақуба*) лагъана: «Гъакъикъатда, куьн ам галаз фини зун пашманарзава, ва заз, ам жанавурди нез кичӀезва куьн адакай гъафил (*дикъетсуз*) хъайила».

14. Абуру лагъана: «Эгер ам жанавурди тӀуьртӀа чун (*кӀзуватлу*) са жемят яз, - гъакъикъатда, чун а чӀавуз (еке) зиянвиле жеда (*чун ажизбур, беябурчияр яз жеда*)».

15. (*Ада абуруз ихитияр гана.*) Ва абур ам галаз фейила ва (абуру) ам кӀуйдин кӀане жедайвал авун къетӀ авурла (абуру ам аниз вегъена). Ва Чна адаз (*Йўсуфаз*) вагъй - далди инандирмишна: «Вуна, гъакъикъатда, абуруз чпин и кардикай хабар хгуда, абуру гъич гъисси тийиз (*а чӀавуз ви кардикай*)».

16. Ва атана абур чпин бубадин къилив няниз, шехъзавайбур яз,

17. Абуру лагъана: «Я чи буба! Гъакъикъатда, чун (чукурунра, чӀемерукрай - *хъелерай* - ягъунра) акъажунариз фена ва Йўсуф чна чи йуькдин (*шейӀрин*) патав туна - (бес), ам жанавурри тӀуьна; амма вун чахъ инанмиш жедайди туш, чун дуьз лугъузвайбур ятӀани».

أَرْسَلَهُ مَعَنَا عَدَا يَرْتَع وَيَلْعَب وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿١٢﴾

قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ
وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ
غَافِلُونَ ﴿١٣﴾

قَالُوا لَيْنَ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ
إِنَّا إِذَا لَحَسِرُونَ ﴿١٤﴾

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَأَجْمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي
غَيْبَتِ الْجُبِّ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ
بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾

وَجَاءَتْ وَآبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٦﴾

قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ
وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتْلَعِنَا فَآكَلَهُ
الذِّئْبُ وَمَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا وَلَوْ كُنَّا
صَادِقِينَ ﴿١٧﴾

18. Ва (абур) ттапан иви алай адан перем гваз атана (*абуру адан перем ттапан ивидалди кьацгурна гъана*). Ада (*Йақуба*) лагъана: «Туш! Квез куь нефсери (*Йусуфан гьакъиндай* чIуру) кар хъсан яз кьалурнава (*ва куьне а кар авунва*), амма (зи кар) - хъсан (*тамам*) сабур авун я, ва Аллагъ я - Вичивай куьмек тIалабна кIанзавайди, куьне шикил лугъузвай кардин гьакъиндай!»
19. Ва атана сеферчийрин кIапIал (*рекъевай ксар*) - абуру чпин яд гъидай кас (*кьуйдал*) ракъурна ва ада вичин къаб (*хамуникай авунвай ведре*) авудна (*кьуйдиз, ва адахъ галаз Йусуфни винел ахкъатна*). Ада лагъана: «Шад хабар я! Им - (*лап жегьил*) гада я хьи!» Ва абуру ам чуьнуьхарна, маса гудай затI яз. - Ва Аллагъдиз абуру ийизвай амалар (*кrap* вири) чизва. -
20. Ва абуру ам живи кьиметдихъ маса гана - са шумуд диргъемдихъ, ва абур адан гьакъиндай тIимил иштягъ авурбурукай тир.
21. Ва ам маса къачур касди Мисрдай (*Египетдай*) вичин папаз лагъана: «Гъуьрметлуди (*тамамди*) ая адан хьунухъ (чи кIвале), белки чаз адакай хийир жеда, ва я чна ам велед яз къачуда (*хвавиле кьада*)». Ва гъа икI - Чна Йўсуфаз имканиятвал (*еке мумкинвилер*) гана чилел ва Чна адаз (*инсанри ахъайзавай акур*) ахварриз баян гуз чирун патал. - Ва Аллагъ Вичин кардал гъалибди я, амма инсанрин чIехи паюниз чизвач (*а кар*). -

وَجَاءَ وَعَلَىٰ قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ
بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا
فَصَبِرْ بِحَمِيلٍ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا
تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَىٰ
دَلْوَهُ قَالَ يَبُشْرَىٰ هَذَا غُلْمٌ وَأَسْرُوهُ
بِضَعَةٍ وَاللَّهُ عَلَيْهِمُ يَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ
وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ﴿٢٠﴾

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِن مِّصْرَ لَا مَرْآتِي
أَكْرَمِي مَثْوَاهُ عَسَىٰ أَن يَنْفَعَنَا أَوْ
نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي
الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ
وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾

22. Ва ам (*Йусуф*) вичин тамам яшдив агакхайла, Чна адаз камаллувал (*пайгъамбарвал*) ва илим (*чирвал*) гана. Ва гъа икI - Чна, хъсан крар ийизвайбуруз (*чпин*) гъакъи гузва!
23. Ва вичин кIвале ам (*Йусуф*) авай (*чIехи касдин*) паб чалишмиш хъана ам (*Йусуф*) рекъяй акъудиз (*вичин гуьрчегвилер къалуриз адан темягь ракъуриз алахъна*), ва агална (а дишегълиди) ракIарар ва лагъана: «Гъереката вуна (зи патав *зун ви ихтиярда ава*)». Ада (*Йусуфа*) лагъана: «Аллагъди хуьрай зун а кардикай! Бес, ада - зи агъади (*кIвалин иесиди*) заз хъсан чка ганва эхир (*заз хъсан къаюмвал авунва*). Гъакъикъатда, зулумзавайбуруз агалкъунар жедач!»
24. Ва дугъриданни ада (*a papa*) ам патахъай (*кIеви*) къаст авунай, ва адани а паб патахъай къаст ийидай, эгер адаз (*Йусуфаз*) вичин Раббидин делил ақуначиртIа. Гъа икI (Чна адаз делил къалурнай) - Чна адалай писвал ва мурдарвал (*гунагъ кар*) алудун патал. Гъакъикъатда, ам - Чи хкъянавай лукIарикай я!
25. Ва (*вилик элячIиз*) гъерекатна абуру (*къведани*) ракIар галайвал (*Йусуфа тади авуна - экъечIиз, ва дишегълиди - ам къаз кIанз*), ва ада (*papa*) адан (*Йусуфан*) перем къулухъай къазунна, - ва ракIар сивел абуруз (*къведазни*) папан агъа (*гъуьл*) алаз жагъана! Ада (*papa*) лагъана: «Ви хизандиз писвал ийиз кIан хъайидан эвез (*жаза*) душтагъда тунилай ва я азиятлу азабдилай гъейри, вуч я?!»

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ ءَاتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا
وَكَذَلِكَ نُجِزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢﴾

وَرَوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ
وَعَلَّقَتْ الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْت لَكَ قَالَ
مَعَادَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ إِنَّهُ
لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣﴾

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهٖ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَن رَّءَا
بُرْهَانَ رَبِّهٖ كَذَلِكَ لِنَصَّرَفَ عَنْهُ
السُّوٓءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنۢ مِّنۢ عِبَادِنَا
الْمُخْلِصِينَ ﴿١٤﴾

وَأَسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِن
دُبُرٍ وَأَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ قَالَتْ
مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا أَن
يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٥﴾

26. Ада (*Йусуфа*) лагъана: «Ам (*а дишегъли*) вич я чалишмиш хъайиди зун вичиз кІанзавай кардиз муьгІуьгъариз (*ам я темягъ ракъуриз зун рекъяй акъудиз алахънавайди*)». Ва шагъидвална (са) шагъидвалайда а папан хзандай (*къепІина авай гъвечІи аялди лагъана*): «Эгер адан (*Йусуфан*) перем виликай къазуннаватІа - дишегъли гъахъ я, ва ам (*Йусуф*) - тапарар ийизвайбурукай я.
27. Ва эгер адан перем къулухъай къазуннаватІа - дишегълиди тапарарнава, ва ам (*Йусуф*) - гъахъбурукай я».
28. Ва адаз (*гъуьлуьз*) адан перем къулухъай къазуннавайди акурла, ада лагъана: «Гъакъикъатда, ам (*и кар*) - куь (*папарин*) гъиллейрикай я, - гъакъикъатда, куь (*дишегълийрин*) гъиллеяр зурбабур я!
29. «(*Эй*), Йусуф, элкъуьгъ вун а кардикай (*масадаз садазни ахъаймир*)! Ва вуна (*эй*, *паб*) - астагъфир ая жуван Раббидиз, гъакъикъатда, вун гунагъкаррикай я».
30. Ва шегъерда авай дишегълийри лугъуз хъана: «Азиз лугъудай чІехи касдин паб чалишмиш хъанва вичин (жегъил) къаравуш (*темягъ тухвана*) рекъяй акъудиз! Гъакъикъатда, муьгъуьббат адан (*а папан*) рикІин пердедив агакънава (*адаз еке кІанивилер хъанва*). Гъакъикъатда, чаз ам (*а паб*) - ачух ягъалмишвиле аваз аквазва».

قَالَ هِيَ رَزَوَاتِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ أَهْلِهَا إِن كَانَ قَمِيصُهُ وَرُقْدًا مِّن قَبْلِ فَصَدَقْتَ وَهُوَ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٢٦﴾

وَإِن كَانَ قَمِيصُهُ رُقْدًا مِّن دُبُرٍ فَكٰذِبَةٌ وَهُوَ مِنَ الصٰدِقِيْنَ ﴿٢٧﴾

قَلَمًا رَّءَا قَمِيصَهُ رُقْدًا مِّن دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِّن كَيْدِكُنَّ إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيْمٌ ﴿٢٨﴾

يُوسُفُ أَعْرَضَ عَن هٰذَا وَاسْتَعْفِرِي لِذَنبِكِ إِنَّكَ كُنْتِ مِنَ الْخٰطِئِيْنَ ﴿٢٩﴾

* وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِيْنَةِ امْرَأَتُ الْعَرَبِ تُرٰوِدُ فَتَلِهَا عَن نَّفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرٰهَا فِي ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٣٠﴾

31. Ва адаз (*патаз*) абурун (*а дишегълийрин*) гвиллейрин (*мекиррин, фитнейрин*) ван хъайила, ада абурун патав ракъурна (*эвериз*), ва абуруз (ада) къуьнт яна ацукъдай чкаяр гъазурна, ва абурукай гъар садав чуқулни вугана (*емишар атгуз*) ва лагъана ада (*Йўсуфаз*): «ЭкъечI абурун (*а дишегълийрин*) вилик!» Ва абуруз ам акурла - зурба авуна ам (*адан гзаф гуьрчегвиляй виниз хкажна ам, еке тарифна адан*), ва (*мягътел хъана*) чпин гъилер атIана, ва лагъана: «Аллагъди хвена хъуй! Им - инсан туш, им анжах багъа малаик я!»

32. Ада (*пана*) лагъана: «Ингъе, квез а кас - вичин патахъай куьне зун айиб авур. Ва дугъриданни, зун я чалишмиш хъайиди адан темягъ ракъуриз жувал («*жинсвилли алакъа*» *авунихъ майил авурди*), - (амма) ада мягъкемдиз хвена вич. Ва эгер ада за адаз буюрмишзавай крар къилиз акъуд тавуртIа, ам дугъриданни дустагъда гъатда, ва ам усалбурукай (*агъузвилевайбурукай*) жеда».

33. Ада (*Йўсуфа*) лагъана: «Рабби! Абуру заз эверзавай кардилай заз (*Ви разивал патал*) дустагъ гзаф хуш я. Ва эгер Вуна залай абурун гвиллеяр (*амалдарвилер*) алуд тавуртIа - за абурухъ ян гуда, ва (а чIавуз) зун авамрикай (*сефигърикай*) сад жеда!»

34. Ва (гъасятда) жаваб гана адаз адан Раббиди (*адан дуьа фад къабулна*) ва адалай абурун (*а дишегълийрин*)

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ
وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكِنًا وَعَاثَتْ كُلَّ
وَّاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سَبْكِيًّا وَقَالَتْ أَخْرِجْ
عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ
أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا
إِن هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣١﴾

قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ وَلَقَدْ
رَوَدُّهُ عَن نَّفْسِهِ فَأَسْتَعْصَمَ وَلَئِن
لَّمْ يَفْعَلْ مَا ءَامُرُهُ لَيُسْجَنَنَّ وَيَكُونَا
مِنَ الصَّغِيرِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ رَبِّ السَّبْحُنْ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا
يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي
كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُن مِّنَ
الْجَاهِلِينَ ﴿٣٣﴾

فَأَسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ
كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٤﴾

гьиллеяр алудна. Гьакъикъатда,
Ам - Ван Къведайди, Вири
Чидайди я, эхир!

35. Ахпа, абуруз (*а Азиз лугьудай чЛехи касдин жемьатдиз*) - (*Йусуфак тахсир квачирди субутзавай*) делилар акурдалай къулухъни - (чпи) ам са къадар вахтуналди душтагъда тун ашкара хъана (*абуру а кар къетI авуна* - *фитне секин хъун патал*).

36. Ва адахъ (*Йусуфахъ*) галаз душтагъда (*пачагъдин къуллугъчийрикай тир*) къве жегьил гъатна. А къведакай сада лагъана: «Гьакъикъатда, заз зун (ахварай) аквазва - за уьзуьмар (*ципицIар*) чучъкьез (*чехир хкудиз*)», ва муькуьда лагъана: «Гьакъикъатда, заз зун (ахварай) аквазва - за жуван къилел эцигна фу тухуз (вични) нуькIвери адакай нез... (*Я Йусуф*) хабар це вуна чаз адан (*чи ахварин*) баяндикай, гьакъикъатда, чаз аквазва вун хъсанвилер ийизвайбурукай тирди».

37. Ада лагъана: «Квез (къведазни, тайинарнавай) рузи яз гузвай тIуьн къвезмазни за квез (къведазни) адан (*куь ахварин*) баян гуда - ам квез къведалди. Ам квез (*за ахварриз гузвай баян*) - заз зи Раббиди ганвай чирвилерикай я! Гьакъикъатда, за - (чпи) Аллагъдихъ инанмишвал тийизвай ва чпи Ахиратдихъни кафирвалзавай ксарин дин туна (*гадарна*)!

ثُمَّ بَدَأَ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا آيَاتِ
لَيْسَ جُنَّتُهُ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٣٥﴾

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانٍ قَالَ
أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرْنِي آعِصِرَ حَمْرًا وَقَالَ
الْآخَرُ إِنِّي أَرْنِي أَحْمِلَ فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا
تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ ۗ إِنَّا
نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٦﴾

قَالَ لَا يَا بُنَيَّ كُنَّا نَطْعَامٌ تُرَزَّقَانِهِ ۗ إِلَّا
نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ ۗ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا
ذَٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي ۗ إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ
قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ
كَافِرُونَ ﴿٣٧﴾

38. Ва табий хъана зун диндиз зи бубайрин - Ибрагъиман, Исгъакъан ва Йакъубан. Виже къведач (*ихтияр авач*) чаз чна Аллагъдиз гъич са шей къванни шерик гъана. Ам (*тавгъиддин дин*) - Аллагъдин чѐхи регъим я чаз (*пайгъамбарриз*) ва (*гъакӀни*) инсанар патал, амма инсанрин чѐхи паюни шукур ийизвач.

39. Эй, зи «дустагъдин къве юлдаш»! Бес, ччара-ччара тир агъяр (*гъуцар*) хъсан яни я тахъайтӀа - Аллагъ, Сад Тирди, Виридан Винел Гъалибвал Къачудайди?!

40. Куъне, - Адалай гъейри - ибадатзава анжах (гъакӀан) тӀварариз (*къундармишнавай гъуцариз*) чпиз куъне ва куъ бубайри тӀварар ганвай, авуднавач Аллагъди ам патахъай са делилни. Гъуъкуъм авун (*вири ихтиярар*) - анжах Аллагъдиз талукъ я. Ада эмирнава куъне садазни ибадат тавун - са Вичелай гъейри! Гъам я - дуъз дин! Амма инсанрин чѐхи паюниз чизвач (а кар).

41. Эй, зи «дустагъдин къве юлдаш»! (*Ингъе квез куъ ахваррин баянар:*) Квекай къведакай сад лагъайтӀа - (ада) вичин агъадиз (*пачагъдиз*) чехир цаз гуда, ва муъкуъди лагъайтӀа - (ам) кӀарасдал (*шалмандал*) ктӀунна (чӀемерукдай ва я жидадалди) яна рекъида ва нуъкӀвери адан къиликай (кӀуф ягъиз) неда. Къаза-къадар авуна тамам хъанва куъне (къведа) вичин гъакъиндай «фетва» (*месэла баян гана гъялун*) хабар къазвай кар!»

وَأَتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِيِ إِِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَٰلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾

يَصْلِحِي السِّجْنِ عَارِبَابُ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمْ اللَّهُ الْوَّاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءَ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاءُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ أَحْكُمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَٰلِكَ الْبَيْنُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

يَصْلِحِي السِّجْنِ أَمَا أَحَدُكُمْ فَيَسْعِي رَبَّهُ حَمْرًا وَأَمَا الْأَخْرُ فَيُصَلِّبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ ﴿٤١﴾

42. Ва ада (*Йўсуфа*), вичиз чир хъайи а кведакай кьутармиш жедайдаз лагъана: «Вуна ви агъадин велик зун рикел гъваш (*адаз зи кардикай лагъ*)!» Амма шейтанди адан рикелай алудна вичин агъадин рикел гъиз, ва ам (*Йўсуф*) са шумуд йисуз дустагъда амукъна.

43. Ва пачагъди лагъана: «Гъакъикъатда, заз (ахварай) аквазва ирид куьк кал абур ирид яхун кали нез, ва кьуьлуьн ирид кьацу кьил ва масадбур (са гъакъван) кьуранвайбурун. Эй, (жемятдин) члехи ксар! «Фетва» (*баян гана вуч лагъай члал ятIа*) хабар це (куьне) заз зи ахварин гъакъиндай, эгер куьн (*акур*) ахварриз теъбир (*баян*) гудайбур ятIа!»

44. Абуру лагъана: «(Ам) - акахъай ахваррин кIватIал я! Ва туш чун (ахътин) ахварриз баян гуз чидайбур».

45. Ва а кведакай кьутармиш хъайида лагъана (*Йўсуфан дустагъдин юлдашиди*) - ва рикел хтана адан са гзаф вахтунилай (*Йўсуфан кар*): «За квез адан баяндин хабар гуда, бес, зун ракъура».

46. «(Я) Йўсуф! Эй, «сиддикъ» (*гъамиша дуьз рахадай, керчек*) кас! «Фетва» (*баян гана вуч лагъай члал ятIа хабар*) це вуна чаз: ирид куьк кал ирид яхун кали тIуьнин ва (кьуьлуьн) ирид кьацу кьилин ва масадбур (са гъакъван) кьуранвайбурун, - зун инсанрин патав хкведайвал, абуруз чир хьун патал».

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِّنْهُمَا
أذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنَسَهُ الشَّيْطَانُ
ذَكَرَ رَبِّهِ فَكَذَّبَ فِي السَّجِنِ بَضْعَ
سِنِينَ ﴿٤٢﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ
سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعَ
سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ يَا أَيُّهَا
الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رَأْيِي إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا
تَعْبُرُونَ ﴿٤٣﴾

قَالُوا أَضَعَتْ أَحْلَامَ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ
الْأَحْلَامِ بِعَلَمِينَ ﴿٤٤﴾

وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ
أَنَا أَنْتَبْتُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ﴿٤٥﴾

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ
بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ
وَسَبْعِ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ لَّعَلِّي
أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾

47. Ада лагъана: «Куьне ирид йисуз (галаз-галаз куь) адет тирвал тум (*кѳуьл*) цуз, - ва гвейи гвен (куьне - *магъсулар*) вичин (кѳуьлуьн) кѳилера тур (*геждалди амукъдайвал*), са тѳимилди квачиз куьне незвайдакай.
48. Ахпа, адалай кѳулухъ четин ирид йис кѳведа - куьне гѳабур патал гѳазурайди хънедай, куьне (*суьрсет яз, тум яз*) хуьз тунвай са тѳимил кѳванди квачиз.
49. Ахпа, адалай кѳулухъ кѳведа йис инсанриз марфар жедай - ва (а чѳавуз) абуру (*бегъеррин булвиляй - цѳицѳрикай, зейтунрикай*) шуьткѳуьниз межеярни хкудда».
50. Ва пачагъди лагъана: «Гѳваш (куьне) ам зи патав!» Ва адан (*Йусуфан*) патав векил атайла, ада лагъана: «Ахлад жуван агъадин патав ва адавай - (*чкѳулралди*) чпин гѳилер атѳай дишегълийрин кардикай хабар яхъ. Гѳакъикъатда, зи Раббидиз абурун (*дишегълийрин*) гѳиллейрикай (тамамдиз) чизва».
51. Ада (*пачагъди*) лагъана: «Вуч кар тир куьди (*папарин*), куьн Йусуф рекъяй акѳудиз чалишмиш хъайила (*ва квез адан патай лайихсуз кар акунани*)?» Абуру (*папарин*) лагъана: «Аллагъди хвена хъуй! Чаз адакай са нагъакъан карни чидач». Азиз - лугъудай чѳехи касдин папа лагъана: «Гѳила гѳахъ винел акъатна (*тестикъ хъана*), ам зун тир адан темягъ ракѳурна ам рекъяй акѳудиз чалишмиш хъайиди, ва гѳакъикъатда, ам керчекбурукай я!»

قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا فَمَا
حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا
مِّمَّا تَأْكُلُونَ ﴿١٧﴾

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادًا
يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا
تُحْصِنُونَ ﴿١٨﴾

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُعَاثُ
النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ﴿١٩﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ أَتُؤْمِنُ بِهِ فَمَا جَاءَهُ
الرَّسُولُ قَالَ أَرْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ فَسَأَلَهُ مَا
بَالُ النِّسْوَةِ الَّتِي قَطَعْنَ أَيْدِيَهُنَّ إِنَّ
رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾

قَالَ مَا خَطْبُكَ إِذْ رَأَدْتَنِّي يُوسُفُ
عَنْ نَفْسِهِ فُلَنَ حَشْ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا
عَلَيْهِ مِنْ سَوْءٍ قَالَتْ أُمْرَأَتُ الْعَرَبِيِّ
الَّذِي حَصَحَصَ الْحَقُّ أَنَا رَأَدْتُهُ عَنْ
نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٥١﴾

52. Ам (*и кар за хиве кьазва*) чир хьун патал адаз (*гъуьлуьз*) - вич авачирла за адаз хиянатвал тавунвайди, ва (вучиз лагъайтIа) гьакъикъатда, Аллагъди хаинвалзавайбурун гьиллейриз рехъ гудач.
53. Ва за зун (гунагъдикай) михъи я лугъузвач, гьакъикъатда, нефсини писвал гзаф эмирзавайди я, анжах, зи Раббиди (вичиз) регъимлувал авурди квачиз. Гьакъикъатда, зи Рабби - гзаф багъишламишдайди, гзаф регъимлуди я!»
54. Ва пачагъди лагъана: «Гъваш ам (куьне) зи патав, за ам (кьилди са) жуваз хкяда (*лап мукъвалбурукай ийида*). Ва ам адахъ (*Йусуфахъ*) галаз рахайла, ада лагъана: «Къе (*гила*) вун чи вилик - чIехи дережа авай ва ихтибарлу кас я».
55. Ада (*Йусуфа*) лагъана: «Зун (Мисрдин) чилин хазинайрал (чIехивиле тайин) ая: бес, зун - (хъсан) хуьдайди, (кар хъсан) чидайди я эхир».
56. Гъа икI - Чна Йўсуфаз имканиятвал (*ихтиярар*) гана (*Мисрдин*) чилел, - вичиз кIандай чкада ана яшамиш жез. Чна Чи регъим агакъарзава Чаз кIан хъайидав, ва Чна хъсан крар ийизвайбурун гьакъи (*саваб*) зяйи ийидач.
57. Ва (гьелбетда), Ахиратдин саваб - лапни хийирлу я чпи иман гъана ва (Аллагъдикай) кичIевал авурбуруз.
58. Ва атана Йўсуфан стхяяр (*Мисрдиз*) ва абур адан патав (*Йусуф авай чкадиз*) гъахъна - ва адаз абур чир хъана, амма абуруз ам чир хъанач.

ذٰلِكَ لِيَعْلَمَ اَنِّي لَمْ اَخْنُهٗ بِالْغَيْبِ وَاَنَّ
اللّٰهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخٰتِيْنِ ﴿٥٢﴾

* وَمَا اَبْرٰى نَفْسِيْٓ اِنَّ الْتَفْسَ لَآمَارَةٌ
بِالسُّوٓءِ اِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّيْٓ اِنَّ رَبِّيْ غَفُوْرٌ
رَّحِيْمٌ ﴿٥٣﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ اَتْتُوْنِيْ بِهٖٓ اَسْتَخْلِصُهٗ
لِنَفْسِيْٓ فَلَمَّا كَلَّمَهٗ قَالَ اِنَّكَ الْيَوْمَ
لَدَيْنَا مَكِيْنٌ اٰمِيْنٌ ﴿٥٤﴾

قَالَ اَجْعَلْنِيْ عَلٰٓى خَزَايِنِ الْاَرْضِ اِنِّيْ
خَفِيْظٌ عَلِيْمٌ ﴿٥٥﴾

وَكَذٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوْسُفَ فِى الْاَرْضِ يَتَّبِعُوْٓا
مِنْهَا حَيْثُ يَشَآءُ نُّصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ
نَّشَآءُ وَلَا نُضِيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٥٦﴾

وَلَا جُرْ الْاٰخِرَةَ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ ءَامَنُوْٓا
وَكَانُوْٓا يَتَّقُوْنَ ﴿٥٧﴾

وَجَآءَ اِخْوَتُهٗ يُوْسُفَ فَدَخَلُوْٓا عَلَيْهِ
فَعَرَفُوْهُهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُوْنَ ﴿٥٨﴾

59. Ва (ада) абуруз абурун йуък гъазурайла (*таъмин авурла*), ада лагъана: «(Куъне) зи къилив куъ бубадин патай тир куъ стха гъваш (*абуру адаз ахъайнай чпин хзандикай*). Бес, квез аквазвачни (гъакъикъатда) за киле (*уълчме*) тамамвилелди гузвайди, ва зун мугъманар къабулзавайбурукай лап хъсанди тирди?!»
60. Ва эгер куъне ам зи патав тагъайта, квез зи патай килени жедач (*алцумдач квез уълчмедалди къуъл, рузи*), ва зав (куън гъич) мукъувни жемир (*мад сефер хквемир Мисрдиз*)».
61. Абуру лагъана: «Чун, адан буба члалал гъиз чалишмиш жеда ам патахъай, ва дугъриданни чна (гъакI) ийида».
62. Ва ада (*Йўсуфа*) вичин жегъил къаравушриз лагъана: «Абурун мал (*алишверишидин шейэр, метягъар*) чпин йуъкера (*гъебейра*) хтур, абуруз чпин хзанрин патав хтайла адакай чир жедайвал, белки абуру элкъвена хквен (*мад сефер абурухъ тIуън къачуз*)!»
63. Ва абуру чпин бубадин патав хтайла, (абуру) лагъана: «Чи буба, чаз мад сеферда киле (*къуъл*) хгудайвал туш (*чахъ чи стха галачиз хъайитIа*), бес, ракъура (вуна) чахъ галаз чи стха, - чна уълчме (*къуъл*) къачуда. Ва гъакъикъатда, чна ам хуьда!»

وَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَّازِهِمْ قَالِ اٰتٰنُوْنِيْ بِاٰخِ
لَكُمْ مِّنْ اٰيٰتِكُمْ اَلَّا تَرَوْنَ اٰتِيْ اَوْفِي
الْكَيْلِ وَاَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِيْنَ ﴿٥٩﴾

فَاِنْ لَّمْ تَاْتُوْنِيْ بِهٖۤ ؕ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ
عِنْدِيْ وَلَا تَقْرَبُوْنِ ﴿٦٠﴾

قَالُوْا سَرٰوِدُ عَنْهُ اٰبَاۗهُ وَاِنَّا لَفٰعِلُوْنَ ﴿٦١﴾

وَقَالَ لِفِتْيٰنِهٖۤ اَجْعَلُوْا بِضْعَتَهُمْ فِيْ
رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُوْنَهَا اِذَا اُنْقَلَبُوْا اِلَى
اٰهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿٦٢﴾

فَلَمَّا رَجَعُوْا اِلَى اٰبِيْهِمْ قَالُوْا يٰۤاَبَانَا مُنِعَ
مِنَّا الْكَيْلُ فَاَرْسِلْ مَعَنَا اٰخٰنًا نَّكْتُلُ
وَاِنَّا لَهُمْ لَحٰفِظُوْنَ ﴿٦٣﴾

64. Ада лагъана: «Бес, за квел ам гьикI ихтибарда - виликдай за квел адан стха ихтибар авур хьиз?! Амма Аллагъ я - виридалайни хъсан Хуьдайди! Ва Ам - регъимлуйрин виридалайни регъимлуди я!»
65. Ва (абуру) чпин ппар (йўвк) ахъайала, абуруз чпин шейэр (мал) чпиз элкьуьр хъувунваз жагъана. Абуру лагъана: «Я чи буба! Чаз мад вуч кIанда кван? Ингъе чи шейэр (мал) чав элкьуьрна вахганва. (Ва къведай сефер) чна чи хзанриз недай суьрсетарни къачуна гъида (таъминарда), ва чна чи стхани саламатдиз хуьда, ва чна са деведин ппар уьлчме артухни къачуда (атай гъар садаз - са деведин ппар гузвай тир). Ам - къезил уьлчме я».
66. Ада лагъана: «За гъич ракъурдач ам квехъ галаз, та, куьне ам зи патав (сагъ-саламатдиз) хкида лагъана Аллагъдин патай тир (Ам шагъидвиле къачуна Адал кьин кьунвай) икърар гъидалди, - куь кьилел куь такъатдилаь вине тир кар атун квачиз (кьиникь, есирда гъатун). Ва абуру адаз чпин «къинералди мягъкемарнавай икърар» гъайила, ада (Йақъуба) лагъана: «Аллагъ - чна лугъузвай гафарал къаюм (ва шагъид) я!»
67. Ва (Йақъуба) лагъана: «Я, зи рухвар! (Куьн) са дарваздай гъахъмир (шегъердиз), (кьилди-кьилди) са шумуд дарвазрай гъахъ. Ва завай (и зи эмирдалди) куьн Аллагъдикай хуьниз са куьмекни гуз жедай туш. Гъукум авун (кар къисмет-къадар авун) анжах

قَالَ هَلْ ءَامَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا
 ءَامَنُتُمْ عَلَىٰ أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ فَأَلَّهَ خَيْرٌ
 حَفِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ﴿٦٤﴾

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَعَهُمْ وَجَدُوا بِصُعُوتِهِمْ
 رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا بَنَاتَنَا مَا نَبِيٌّ
 هَٰذِهِ بِصُعُوتِنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَبِيرٌ أَهْلَنَا
 وَنَحْفَظُ أَخَانًا وَنَزَادُ كَيْلٍ بَعِيرٍ ذَٰلِكَ
 كَيْلُ بَيْسِرٍ ﴿٦٥﴾

قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُونِ
 مَوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ إِلَّا أَنْ
 يُحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّا ءَاتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ
 اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٦٦﴾

وَقَالَ يَبْنَئِي لَا تَدْخُلُوا مِن بَابٍ وَاحِدٍ
 وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي
 عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَحْسَمْتُ
 إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
 الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٧﴾

Аллагъдиз талукуь я: Гьадал за таваккул (*умуд, юкь вегьин*) авунва, ва кьуй са Гьадал таваккул авурай таваккулзавайбуру!»

68. - Абур чпин бубади эмир авур патарихъай гьахъайла (*шегьердиз*) - а кардикай абур Аллагъдикай (*Ада авунвай кьисметдикай*) хуьн патал са куьмекни жедайвал тушир, ам - анжах, Йакъубан рикIе авай игътияж (*гереквал*) тир, ада кьилиз акъудай -. - Гьакъикъатда, ам (еке) чирвилерин сагъиб тир Чна адаз (*вагъй - далди*) чирвилер гайивиляй. - Амма инсанрин чIехи паюниз чизвач (*а крар*).
69. Ва абур Йўсуфан кьилив (*тавханадиз*) гьахъайла, ада вичин (*хайи*) стха вичив агудна; (ада) лагъана: «Гьакъикъатда, зун - ви стха я: ва пашман жемир вун абуру авур амалдиз килигна».
70. Ва (ада) абуруз абурун йуькар гьазурайла (*суйрестар авай ппар девейриз ягъайла*), ада а къаб (*бади*) вичин стхадин йуькда туна, ахпа, эвердайда (тикрар ийиз) эверна: «Эй, карванчияр! Дугъриданни куьн угърияр я!»
71. Абуру (*карванчийри*) - абур (*къаравушар*) чпихъ элкъвейла, лагъана: «Куь вуч я квахънавайди?»
72. Абуру лагъана: «Чаз пачагъдин къаб жагъизвач (*бади квахънава*); ва ни ам хкайтIа - (*адаз*) са деведин ппар жеда (*гьакъи яз*). Ва зун (*къаравушарин чIехиди*) а кардиз замин я».

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهَا وَإِنَّهُ لَدُو عَلِيمٍ لِمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ آوَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾

فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَتَيْتَهَا الْعِيبُ إِنَّكُمْ لَسَرِِقُونَ ﴿٧٠﴾

قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقَدُونَ ﴿٧١﴾

قَالُوا نَفَقْدُ صَوَاعَ الْمَلِكِ وَلَمَن جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ﴿٧٢﴾

73. Абуру (*карванчийри яни Йўсуфан стхайри*) лагъана: «Аллагъдал кын хый! Квез (хъсандиз) чизва, чун (Мисрдин) чилел чѳурувилер ийиз атанвайди туширди, ва чун угъриярни туш».
74. Абуру (*къаравушири*) лагъана: «Гъихътинди жеда а кардин эвез (*а къаб чъунуъхунин жаза*), эгер куън табзавайбур хъайитIа?»
75. Абуру лагъана: «А кардин эвез (*жаза*) - нин йуъкдай ам жагъайтIа, (*ам*) вич а кардиз эвез жеда (*а угъри чъунуъхай затIунин иесидиз лукIвиле жеда эвез яз*). Гъа икI - чна зулумкарриз эвез (*жаза*) гузва!»
76. (*Ва карванчийр Йўсуфан патав хкана, ва*) башламишна ада (*Йўсуфа*) абурун гъебейрилай (*чантайрилай*) вичин (*хайи*) стхадин гъебедилай вилик, ахпа (ада) ам (*бади*) вичин (*хайи*) стхадин гъебедай акъудна. Гъа икI - Чна Йўсуф патал гъилле (*амалдарвал*) авуна. Адавай (*Мисрдин*) пачагъдин къанундалди вичин (*хайи*) стха къахчуз (*вичихъ галаз таз*) жедачир, анжах Аллагъдиз кIан хъайила (хъана). Чна Чаз кIан хъайибур дережайриз хкажзава. Ва гъар са чирвилерин сагъибдилай вине адалайни (гзаф) чидайди ава (*та чирвилер вири Аллагъдал куътягъ жедалди*)!
77. Абуру лагъана: «Эгер ада чъунуъхнаватIа, бес, виликдай адан стхадини (*Йўсуфани*) чъунуъхай тир». Ва Йўсуфа и кар вичин ччанда чъунуъхарна, ва ам (*абурун буъгътен*) абуруз ачухнач.

قَالُوا تَأَلَّفَهُ لَقَدْ عَلَّمْتُمْ مَا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَرِيقِينَ ﴿٧٣﴾

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ﴿٧٤﴾

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٧٥﴾

فَبَدَأَ بِأَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِعَاءِ أَخِيهِ كَذَلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن نَّشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ﴿٧٦﴾

* قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلُ فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ قَالَ أَنْتُمْ شَرُّ مَكَانٍ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿٧٧﴾

Ада (вичи-вичикди) лагъана: «Куън гъалдиз мадни пис я, ва Аллагъдиз (хъсан) чизва (куъне) лугъузвай шикилдикай (*кардикай*)!»

78. Абуру (*тавакзу ийиз*) лагъана: «Эй, чӀехи кас (*Азиз*)! Гъакъикъатда, адаз - буба ава, лап яшлу кьуъзуь кас (*адавай и вичин хва галачиз къатламиш жедач*), - (вуна) адан ериндал чакай сад къачу. Гъакъикъатда, чаз вун хъсанвилер ийизвайбурукай тирди аквазва».
79. Ада лагъана: «Аллагъди хвена хъуй (*яргъазрай*) чна вичивай чи метягъ (*шей*) жагъайдалай гъейри (масад) къачун, - тахъайтIа (*эгер чна акI авуртIа*) чун зулумқарар жеда».
80. Ва абурун умуд атIайла адакай, абуру чинеба меслят авун патал кьилди хъана. Абурун чӀехида лагъана: «Бес, квез чизвачни квевай куъ бубади Аллагъдин патай тир икърар къачунвайди, ва виликдай Йўсуфан гъакъиндайни куъне къайгъусузвал авунвайди?! (Гъавилай) гъич санизни элячIдач (*хъфидач*) зун (*Мисрдин*) чилелай, та заз бубади ихтияр гудалди, ва я Аллагъди зи патахъай са кар гъукум ийидалди (*къадар - къисметдалди*). Ва Ам - гъукум ийидайбурун виридалайни хъсанди я эхир!»
81. Ахлад куън куъ бубадин патав ва лагъ: «Чи буба! Дугъриданни ви хци чуънуьхна; ва чна, анжах, чаз чир хъайи кардин гъакъиндай шагъидвалзава (*чаз ақуна стхадин йуькдай а къаб жагъайди*); ва чун гъайб (*гележегдин*) крар чизвайбур

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا
كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرَاكَ
مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٨﴾

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَن وَجَدْنَا
مَتَّعَنَا بِهِ مِنَّا إِذَا لَطَلِمُونَ ﴿٧٩﴾

فَلَمَّا اسْتَيْسَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا قَالَ
كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ
أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِن
قَبْلِ مَا فَرَطْتُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أُبْرَحَ
الْأَرْضَ حَتَّى يَأْذَنَ لِىَ أَبِي أَوْ يَحْكُمَ
اللَّهُ لى وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٠﴾

أَرْجِعُوا إِلَىٰ آبَائِكُمْ فَقولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ
أَبْنَاكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمَنَا
وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ ﴿٨١﴾

туш (чна ваз икърар гайи чIавуз чаз чизвачир ада бади чуьнуьхдайди)».

82. «Ва хабар яхъ (вуна я чи буба) чун хъайи хуьруьвайни (адан агъалийривай), ва чун чпихъ галаз хтай карванчийривайни, ва гъакъикъатда, чун дуьз лугъузвайбур я».
83. Ада (Йақуба) лагъана: «Туш! Квез куь нефсери (адан гъакъиндай чIуру) кар хъсан яз къалурнава, амма (зи кар) - хъсан (тамам) сабур авун я, белки Аллагъди абур вири зи патав хкин. Гъакъикъатда, Ам - Вири Чидайди, Гзаф Камаллуди я!»
84. Ва элкъвена (хъфена) ам (Йақуб) абурукай, ва лагъана: «Агъ! Дерт (еке гъайифвал) хъана заз Йўсуфан патяхъай!» Ва адан вилер пашманвиликиди лацу хъана, ва ада (пашманвал) винел акъудзавачир.
85. Абуру лагъана: «Аллагъдал къин хъуй, Йўсуфан тIвар къун акъвазардач вуна, та вун лап азарлу (такъатсуз) жедалди ва я вун гъалак хъайибурукай жедалди!»
86. Ада лагъана: «За анжах Аллагъдиз зи хажалатдикай ва пашманвикай шикаятзава, ва заз Аллагъдин патай квез тийижирди чизва!»
87. Эй, зи рухваря! Алад куьн (мад Мисрдиз), Йўсуфанни ва адан стхадин (хъсандиз) суракъ ая куьне, ва умуд атIумир (куьне) Аллагъдин регъимдикай. Гъакъикъатда, умуд атIузва Аллагъдин регъимдикай анжах кафирвалзавай ксари!»

وَسَّئِلَ الْفَرِيَّةِ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعَيْرِ الَّتِي
أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَدِيقُونَ ﴿٨٢﴾

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا
فَصَبِّرْ بِجَمِيلٍ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ
جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾

وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسْفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ
وَأَبْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزَنِ فَهُوَ
كَظِيمٌ ﴿٨٤﴾

قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتُنُوا تَذَكَّرُ يُونُسَ
حَتَّىٰ تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ
الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَنِي وَحْزَنِي إِلَى اللَّهِ
وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

يَبْنِي أَذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُونُسَ
وَأَخِيهِ وَلَا تَأْتِسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ
لَا يَأْتِسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْفُؤْمُ
الْكَافِرُونَ ﴿٨٧﴾

88. (Ва мад фена абур Мисрдиз, ва) абур адан патав (*тавханадиз*) гъяхъайла, абуру лагъана: «Эй, ч!ехи кас (*Азиз*)! Чав ва чи хизанрив зарар хк!унва (*кѳурагъвилер хъана, каша гъатнава*). Ва чун т!имил (ва усал) метягъар (*мал, алишвершидин шейър*) гъаз атанва, - бес, вуна чаз киле це тамамдиз ва (вуна) чаз садакъя ая (*ам*). Гъакъикъатда, Аллагъди садакъя ийизвайбуруз гъакъи (*саваб*) гуда!»

89. Ада (*Йўсуфа*) лагъана: «Квез чир хъанани, куъне Йўсуфаз ва адан стхадиз вуч авунат!а, куън авамвилевайбур тирла?!»

90. Абуру лагъана: «Бес, вун дугъриданни Йўсуф яни?» Ада лагъана: «Зун Йўсуф я, ва им - зи стха я. Гъакъикъатда, Аллагъди чаз еке регъим авунва (*санал kivatI хъууна*): гъакъикъатда, ни (Адакай) кич!евал авурт!а ва сабур авурт!а - гъакъикъатда, Аллагъди хъсан крар ийизвайбурун саваб зяйи ийидач (*квадардач*)!»

91. Абуру лагъана: «Талл!агъи! (*Валл!агъ, Билл!агъ, Талл!агъ - пудни Аллагъдал къин къадай гафар я*) Аллагъди ваз чи винел артухвал ганва, ва гъакъикъатда, чун еке хат!а авурбур (*гунагъкарар*) тир».

92. Ада лагъана: «Туъгъмет (*айиб*) алач квел, къе, Аллагъди квез багъишламишрай - бес, Ам регъимлуърин виридалайни регъимлуди я эхир!»

93. «Ахлад (куън) и зи перем гъаз ва вегъ ам зи бубадин чинал - адаз экв ахквада, ва куън вири хизанарни галаз зи патав хъша».

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ
مَسْنَا وَأَهْلُنَا الضَّرُّ وَجِئْنَا بِبِضْعَةٍ مُرْجَلَةٍ
فَأَوْفِ لَنَا الْكَفِيلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ
يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ
إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٨٩﴾

قَالُوا أءَأَنَّكَ لَأَنْتَ يُوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ
وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَن
يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾

قَالُوا تَأَلَّهِ لَقَدْ عَاقَبَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِن
كُنَّا لَخَطِئِينَ ﴿٩١﴾

قَالَ لَا تَتْرِبْ عَلَيكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ
لَكُمُّ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩٢﴾

أَذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا فَأَلْقُوهُ عَلَى وَجْهِ أَبِي
يَأْتِ بِصَبْرًا وَأَتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٣﴾

94. Ва карван ярғъа хъайила (*Мисрдай экъечІна Шам галайвал*), абурун бубади лағъана: «Гъакъикъатда, заз Йўсуфан ни къвезва. Эгер куьне зун хибри (*сефигъ*) хъанвайдай къун тавуртІа (*къвез гъакъикъатда зи гафар гъахъ тирди чир жеда*)!»
95. Абуру (*къвалав гвайбуру адан хизандай*) лағъана: «Таллагъи! Гъакъикъатда, вун ви къадим яғъалмишвиле ама!»
96. Ва шад хабар гудайди (*Йўсуфакай муштулух гвайди*) атайла - ада ам (*перем*) адан чинал вегъена ва (*Йакъубан*) вилериз экв хтана (*акваз башламиш хъувуна*). Ада лағъана: «Бес, за къвез, гъакъикъатда, заз Аллағъдин патай къвез чин тийизвайди чизва лағъаначирни?!»
97. Абуру (*рухвайри*) лағъана: «Я чи буба! Астагъфир ая (*гъил къачун тІалаба* вуна чаз Аллағъдивай) чи гунагъриз, гъакъикъатда, чун гунагъкараар (*хатІаяр авурбур*) тир».
98. Ада лағъана: «За куь патахъай зи Раббидиз астагъфир ийида, гъакъикъатда, Ам - Гзаф Багъишламишдайди, Гзаф Регъимлуди я эхир!»
99. Ва (*рекъе гъатна Йакъуб вичин хизанарни галаз Йўсуфан патав Мисрдиз, ва*) абуру Йўсуфан къилив атайла, ада вичин диде-буба вичив агудна ва лағъана: «Буюр, ша (куьн) Мисрдиз, ин шá-Аллағъ, (*вири четинвилерикай*) саламатвилевайбур яз!»

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفَنِّدُونِ ﴿٩٤﴾

قَالُوا تَاللَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ ﴿٩٥﴾

فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْقَاهُ عَلَى وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

قَالُوا يَا بَانَا أَسْتَغْفِرُ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ ﴿٩٧﴾

قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٩٨﴾

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ عَاوَى إِلَيْهِ أَبْوِيَهُ وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ إِن شَاءَ اللَّهُ عَامِينَ ﴿٩٩﴾

100. Ва ада вичин диде-буба (*пачагъдин*) тахтдал хкажна (*вичин патав ацукъарна*). Ва агъуз хъана абур адаз сажда ийизвайбур яз (*диде-бубади ва цўсад стхади адаз икрам авуна*). Ва ада (*Йўсуфа*) лагъана: «Я, зи буба! Им - зи ахварин баян я виликдай (акур), дугъриданни зи Раббиди ам гъакъикъат яз авуна. Ва дугъриданни Ада заз (еке) хъсанвал авуна (Ада) зун дустагъдай акъудай вахтунда, ва (Ада) куън (*куъчери яз яшамши хъайи*) къумлухдай иниз гъайи вахтунда, (вични) шейтанди зини зи стхайрин араяр чўрайдалай (*чи арада чуъруъкар турдалай*) кьулухъ. Гъакъикъатда, зи Рабби Вичиз кІан хъайи кардин гъакъиндай хъсандиз рафтарвал (*дуъздиз идара*) ийидайди я. Гъакъикъатда, Ам - Вири Чидайди, Гзаф Камаллуди я!

101. (*Ахпа Йўсуфа Аллагъдиз дуъа авуна*): «Рабби! Дугъриданни Вуна заз гъакимвал гана ва Вуна заз (акур) ахварриз баян гуз чирна, (я) Цаварни чил Яратмишайди, Вун я - зи Арха и дуъньядани, Ахиратдани! Зун мусурман яз рекъидайвал ая, ва салигъ ксарик кутур зун (*пайгъамбаррив агакъара зун*)!»

102. Ам (*Йўсуфан кыса*) - гъайбдин (*инсанрин чирвилерикай чуънуъх тир*) хабаррикай я, Чна ам ваз (*эй, Пайгъамбар*) вагъй яз ракъурзава. Ва галачир вун абурухъ - абур чпин кар сад авуна кьетІ ийиз кІватІ хъайила - абуру гъилле (*Йўсуфаз чўруа гъаст*) ийидайла.

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا
وَقَالَ يَا بَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُءْيَايَ مِنْ قَبْلُ
قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ
أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ
الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي
وَبَيْنَ إِخْوَتِي إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ إِنَّهُ
هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٣٠﴾

* رَبِّ قَدْ ءَاتَيْتَنِي مِنَ الْمَلِكِ وَعَلَّمْتَنِي
مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿١٣١﴾

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ
وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ
يَمْكُرُونَ ﴿١٣٢﴾

103. Ва чѐхи пай инсанар (*ви халкъдикай эй, Пайгъамбар вахъ*) иман гъидайбуру туш, - вун алахъайтгани (*абур имандал гъиз*)!
104. Ва вуна абурувай адахъ (*имандихъ эверунихъ, Къуръан агакъарунихъ*) гъакъи тѐлабзавач. Ам (*Къуръан*) - анжах Рикѐл гъун я алемриз (*вири инсанриз*)!
105. Ва гъикъван гзаф делилар (*лишанар*) ава цавара ва чилел (*Аллагъ сад тирди тѐстикъарзавай*) - абуруз (*инсанриз*) абур акваз я, ва абур абурукай элкъвенва (*фикир тагуз*).
106. Ва абурун чѐхи паюни иман гъизвач Аллагъдихъ абуру Адаз шерик тагъанмаз (*абуру инанмишвалзава вири затлар Аллагъди халкънавайди, виридаз ризкъи Ада гузвайди, амма генани абуру Адахъ галаз маса гъуцариз ибадатзава*).
107. Бес, абур саламатвиле (*хатасузвиле*) авани къван чпиз Аллагъдин азабдикай кѐвдайди (*элкъуърна къадай бала*) атуникай, ва я абуруз бейхабардиз Сят атуникай (*Къияматдин Югъ алукъуникай*), чпи гъич гъиссни тавуна?!
108. - Лагъ: «Им (*шариат*) - зи рехъ я, за эверзава Аллагъдихъ (*са Адаз ибадат авуниз*) ачух делилдал алаз (*басаратвал аваз*), - за ва заз (*зи рекъиз*) табиъ хъанвайбуру. Ва лап пак я Аллагъ, ва туш зун мушрикрикай!» -

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ
بِمُؤْمِنِينَ ﴿١١٣﴾

وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ هُوَ إِلَّا
ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ﴿١١٤﴾

وَكَلَّيْنِ مِّنْ عَائِيَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
يَمُرُونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١١٥﴾

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ
مُشْرِكُونَ ﴿١١٦﴾

أَفَأَمِنُوا أَن تَأْتِيَهُمْ غَشِيَةٌ مِّنْ عَذَابِ
اللَّهِ أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ﴿١١٧﴾

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ
بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي ۖ وَسُبْحٰنَ اللَّهِ
وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١١٨﴾

109. Ва валай виликни (*эй, Пайгъамбар*)
 Чна ракъурнай (*инсанриз*) анжах
 итимар, хуърерин (*ва шегъеррин*)
 агъалийрикай - чпиз Чна
 вагъй ракъуриз. Бес, абур (*ви*
пайгъамбарвал таб яз кунвайбур)
 сеферриз экъечнавачни
 (*сиягъатнавачни*) чилел, ва
 килигнавачни абур чпелай вилик
 хъайибурун эхир гъихътинди
 хъанват!?! Ва Ахиратдин Мескен
 (*яшамии жедай чка - Женнет*) -
 лапни хийирлу я (Аллагъдикай)
 киче хъайибуруз. Бес, куъне
 къатузвачни?!

110. (*Виликдай хъайи пайгъамбарризни*
куъмек фад атаначир...) та
 расулрин умуд ат!айла (*чпин*
халкъари иман гъуникай), ва
 абуру (*а халкъари*) фикир авурла
 чпиз (*расулри*) таб крар хиве
 къунвай хъиз, - (*а ч!авуз*) абуруз
 (*расулриз*) Чи куъмек атанай - ва
 къутармишнай Чаз к!ан хъайибуру
 (*муъминар*), ва элкъуърдач
 Чи гуж (*азаб*) тахсиркар
 ксарилай (*расулар таб яз къур*
гунагъкаррилай)!

111. Гъакъикъатда, абурун
 къисайра (*пайгъамбаррикай*
гъикай!ра) акъулдин сагъибриз
 ибретар ава; туш ам (*Къуръан*)
 къундармишнавай (*т!таб*)
 эхтилат, амма (*ам авуднава*)
 адалай вилик хъайибуру
 тестикъарун яз, ва гъар са
 шейиниз баян гун яз, ва (дуъз
 рекъин) регъбервал ва регъим яз
 инанмишвалзавай ксариз.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحِي
 إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ أَفَلَمْ يَسِيرُوا
 فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
 الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ
 لِلَّذِينَ اتَّقَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠٩﴾

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوْا
 أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّي
 مَنْ نَشَاءُ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ
 الْمُجْرِمِينَ ﴿١١٠﴾

لَقَدْ كَانَ فِي قَصصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي
 الْأَلْبَابِ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ
 وَلَكِنْ تَصَدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ
 وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ
 يُؤْمِنُونَ ﴿١١١﴾

سُورَةُ الرَّعْدِ

13 - Сура: «ар-Раг'д»
(Цавун ван)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин т'варц'елди!

1. Алиф, лям, м'им, ра. Ибур - Ктабдин (К'урьандин) аятар я. Ва ваз ви Раббидин патай (авудна) рак'урнавайди (К'урбан) - г'яхъ (г'як'ык'ят) я, амма х'и ч'ехи пай инсанри иман г'извач.
2. Аллагъ я - цавар даяхар (дестекар) квачиз виневаз (х'кажнаваз) халк'навайди, квез абур (цавар) аквазвайвал, ахпа (Ам) Аршдал х'каж х'ана (Ам Аридилай вине ава), ва Ада рагъ ва варз (шамси ва к'емер) муьт'уьг'арнава, г'яр сад г'ерекатна физва (вичин фелекда) тайин тир вахтуналди (тайинарнавай вахт патал). Ада кар (вири крар) идара ийизва, делилриз баян гузва (ачухарзава) - куьн, куь Раббидихъ галаз гуьруьшмиш х'унихъ як'индиз инандирмиш х'ун патал.
3. Ва (са) Ам я - чил (гегьеншдиз) эк'янавайди, ва анал «мяг'кембур» (даг'лар) ва вац'ар авунвайди, ва вири емишрикай - (Ада) анал к'ве жуьре (яз) авунва. Ада йифелди югъ к'евзава. Г'як'ык'ятда, а крара (заф ва дерин) фикирзавай ксариз делилар ава!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْمَرَّةَ تِلْكَ آيَاتِ الْكِتَابِ وَالَّذِي أُنزِلَ
إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ
تَرَوْنَهَا ثُمَّ أَسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ
الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُّسَمًّى يُدِيرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ
لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ﴿٢﴾

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا
رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا وَمِنْ كُلِّ الشَّجَرَةِ جَعَلَ
فِيهَا رَوْحِينَ أَنْتَنٌ يُغَشَّى الْإِيلَ النَّهَارَ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣﴾

4. Ва чилел ала сад-садан патав гвай чилин чукар (жуьреба - жуьредин), ва ципиц'рин баг'лар, ва цанвай никер, ва са дувулдай экъеч'навай ва кылди дувулрай экъеч'навай хумравдин тарар, чеб г'а са йицелди дугузвай (*алай чилиз г'а са яд гузвай*), ва Чна абурукай садбуруз муькуьбурулай артухвал (*эфзелвал*) гузва недай зат'ара (*емишрин г'ак'биндай*). Г'ак'ик'ятда, а крара - делилар (*лишанар*) ава к'ат'узвай (*к'ванажаз'гу*) ксариз!
5. Ва эгер вун тажуб жезват'а (*эй, Пайг'амбар - абур вахъ, К'зур'андихъ вири и делилар г'айидалай к'улухъ иман таг'унал*) - (лапни) тажублу я абурун гафар: «Яраб, чун (к'ена) рукадиз элк'вейла, дуг'риданни чун ц'ийиз халк' х'ыйида жал?» Ах'тинбур - чпин Раббидихъ кафирвал авунвайбур я. Ва ах'тинбур - абурун гарданра (ц'ун) бухавар жедайбур я (*К'зияматдин Юк'уз*). Ва ах'тинбур - Ц'ун аг'алияр я, абур ана даим яз амуьк'да.
6. Ва (абуру) вак (*эй, Пайг'амбар*) пис г'алдин (*азабдин*) патах'ай тади кутазва х'сан г'алдилай (*иман г'унилай*) вилик, ва дуг'риданни абурулай виликни «чешне жедай тег'ерда гайи жазаяр» х'анва эхир! Ва г'ак'ик'ятда, ви Рабби инсанар патал - баг'ишламишунин Саг'иб я абуру зулум ийизват'ани (*Ада абуруз туба авунин варар ах'гайнава ва ам*

وَفِي الْأَرْضِ قِطْعٌ مُّتَجَوِّرَاتٌ وَجَنَّتْ
مِنَ الْأَعْنَابِ وَزَرْعٌ وَنَجِيلٌ صِنَوَانٌ
وَعَدْرٌ صِنَوَانٍ يُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ
وَنُقُضَلُ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْأَكْثَلِ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٦﴾

* وَإِنْ تَعَجَّبَ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَعْدَا
كُنَّا تُرْبًا أَيْنَا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ وَأُولَئِكَ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ الْأَعْلَى
فِي أَعْنَاقِهِمْ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٦﴾

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ
وَقَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمُثَلَّثُ وَإِنَّ
رَبَّكَ لَدُوٌّ مَغْفِرَةٌ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ
وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٦﴾

авунихъ эверзава). Ва гъакъикъатда, ви Рабби - къати жаза гудайди я (*терсвализ куфр давамарайбуруз*)!

7. Ва кафирвал авурбуру (*Меккадавай мушрикри*) лугъузва: «Авуднайта адаз (*Пайгъамбардиз*) вичин Раббидин патай са делил (*аламат-керамат*)!» Гъакъикъатда, вун - анжах, игътиятлувал авунин хабар гудайди я, ва гъар са халкъдихъ регъбер (*Дуъз рехъ къалурдайди*) ава!

8. Аллагъдиз чизва гъар са дишиди руфунал квел залан ятӀа (*дишибуру вичин руфуна вуч бала аваз къекъвезватӀа*), ва (*дидейрин руфунра*) «аялдин кӀвалери» вуч тӀимилар ийизватӀа ва вуч артухар ийизватӀа (*вахтсуз ва я геж хаз*). Ва Адан вилик гъар са шейиниз къадар ава.

9. (Ам я) - гъайб ва ачухди (*чинебан ва ашкара крар*) Чизвайди, Чехиди, Виридалайни Винеди (*вирибурал винел пад къачудайди, нукъсанрикайни писвилерикай вине тирди, Вичин Затдалди Виневайди*)!

10. Сад хъиз я (*Аллагъдиз - виридакай сад хъиз хабар ава*) - квекай ни гафар чинеба лугъузватӀа ва ни ам ачухдиз лугъузватӀа, ва (я) вуж йифиз чуьнуьх жезватӀа ва юкъуз ачухдиз рекъе къекъвезватӀа.

11. Адаз (*Аллагъдиз*) ава (малаикар) - (*инсандин*) гуьгъуьна авайбур адан виликайни ва адан къулухъайни (*сада-сад дегшиариз гъамиша адахъ галайбур*), Аллагъдин эмирдалди ам хуьзвай (ва адал

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَاتُهُ مِنْ رَبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ﴿٧﴾

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامَ وَمَا تَزْدَادُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ﴿٨﴾

عَلِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرِ الْمُتَعَالِ ﴿٩﴾

سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَّنْ أَسْرَ الْقَوْلِ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنُّهَارِ ﴿١٠﴾

لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِّن بَيْن يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا

гъвзчивалзавай). - Гъакъикъатда, Аллагъди инсанрин гъал дегишдач, та абуру чпи чпин гъал дегишардалди (*хъсан гъалда аваз гунагъар авурла - писвилехъ жеда, ва гъакI пис гъалда аваз туба авуна диндар амал авурла - хъсанвилехъ жеда*). Ва эгер Аллагъдиз са ксариз писвал (*бала*) гуз кIан хъайитIа - ам (*са куьнивайни*) элкъуьриз (*акъвазариз*) жедач, ва жедач абуруз Адалай гъейри (са) архани (*куьмекчини*)! -

12. Ам я - квез цIайлапан къалурзавайди къурхувал патал (*цIайлапанди ягъуникай*) ва умуд патал (*марф атунин*), ва арадал гъизва (Ада) залан цифер (*чпе гзаф марфар авай*).
13. Ва цавун ванери (*гугрумри*) гъамд гъиз Адаз пакзава (Ам), ва малаикрини - Адакай кичIевилъай. Ва ракъурзава (Ада) цIайлапанар ва абуралди Вичиз кIан хъайиди язава (*гъалакзава*), - абуру (*кафирри*) Аллагъдин патахъай (*Ада чан хкунин гъакъиндай*) (квехъ галаз) гъуьжетар ийиз, бес, Ам гуждиз (*къуватдиз*) зурбади я эхир!
14. (Са) Адаз талукъ я - гъахъдин дува («*тавгъиддин*» *эверун - ля илягъа илла Аллагъ: вири ибадатар, дуьаяр са са Адаз талукъ я*). Ва абуру (*мушикри*) Адалай гъейри (тIалабунариз) эверзавайбуру (*ибадатзавай гъуцар*) - абуру абуруз са шейни жаваб гузвач, - абурун гъал абурухъ галаз ухшар я (*вич цихъ къаних яз*) вичин

فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن
وَالِ ١١

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوَافًا وَطَمَعًا
وَيُنشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ١٢

وَيَسِيحُ الرِّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلٰٓئِكَةُ مِن
خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا
مَن يَشَاءُ وَهُمْ يُجٰدِلُونَ فِي اللّٰهِ وَهُوَ
شَدِيدُ الْحٰٓحَالِ ١٣

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن
دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُم بِشَيْءٍ اِلَّا
كَبَسِطَ كَفْيَهُ اِلَى الْمَآءِ لِيَبْلُغَ فَاَهُ وَمَا
هُوَ بِبَلِغِغَةٍ وَمَا دَعَا الْكٰفِرِيْنَ اِلَّا فِي
ضَلٰلٍ ١٤

къве кап (яргъа авай) йицел
яргъи авунвайдан гьалдиз ам
вичин сивив агакъарун патал, ва
агакъзавач ам анив. Ва кафиррин
дуъаяр (*ялварар, ибадатар*) анжах
ягъалмишвиле ава (*дуъзвиликай
яргъа я, гъаваянбур я*)!

15. Ва (са) Аллагъдиз сажда ийизва
цавара авайбуру, ва чилел
алайбуру - гуьгъуьллувилелни
ва мажбурдаказни, ва абурун
хъенрини - йикъан кыляйни
ва йикъан эхирра (*пакамахъни
нянрихъни*).
16. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар а
мушрикъриз*): «Вуж я цаваринни
чилин Рабби?» Лагъ: «Аллагъ я».
Лагъ: «Бес, куьне Адалай гъейри
(*масадбур*) архаяр яз кьунвани
чпивай (*гъатта*) чпиз я менфят
я зиян гуз алакь тийизвайбур?»
Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар абуруз*):
«Бес, сад хъиз яни буьркьуьди
(*кафир кас*) ва экв аквазвайди
(*муъмин кас*)?! Ва я бес, сад хъиз
яни мичИвилер (*куфр*) ва нур
(*иман*)?!» Ва я абуру Аллагъдиз
шерикар гъанвани (*гъуцар*) чпи Ада
(халкъ авур) затIар хътин затIар
халкъ авур, ва (гъавилай) абуруз
(*чпин гъуцари халкъ авур*) затIар
тешпигъ (*ухшар*) хъана (*Аллагъди
халкъ авур затIариз - ва абуру
чпин гъуцаризни ибадатун лазим
тирди фикирна*)?!» Лагъ (вуна *эй,
Пайгъамбар абуруз*): «(Са) Аллагъ я -
вири шейэрин Халикъ, ва Ам - Сад
Тирди, Виридан винел Винел пад
Къачудайди я!»

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظَلَّلَهُمْ بِالْعُدْوِ
وَالْأَصَالِ ﴿١٥﴾

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ
اللَّهُ قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ
أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ
نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي
الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ أَمْ
هَلْ يَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ
أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ
خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَبَّهُ
الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ قُلِ اللَّهُ
خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ
الْوَحِيدُ الْقَهُّورُ ﴿١٦﴾

17. (Аллагъди мисал гъызва гъахъдин ва табдин гъакъиндай:) Ада цавай яд авудна - ва дереяр (гъар сад) вичин ч'ехивилиз килигна (целди ац'лана) авахъиз фена. Ва селди винел хкаж хъанвай кафни вичеллаз тухвана. - Ва (абуру) ц'аюнал ифирзавай зат'арикайни (къизил-гимшиш, цур ц'урурдайла) безекар ва я метягъар (герек зат'ар, алатар) гъазуриз к'анз, гъахътин каф арадал къвезва. Гъа ик'1 - Аллагъди гъахъдин ва табдин гъакъиндай мисал гъызва. - Ва эгер каф лагъайт'а - ам гадарна алатда, ва инсанриз менфят гудайди (яд) лагъайт'а - ам чилел амукъда (таб каф хъыз квахъда, ва гъахъ - яд хъыз амукъда инсанриз менфят гуз). Гъа ик'1 - Аллагъди мисалар гъызва (инсанриз - Дуъз рекъин ва ягъалмишвилиш)!

18. Чпи, чпин Раббидиз (Ада и мисалар гъана Дуъз рекъиз эверайла муьт'уьгъвална) жаваб гайибуруз «Лап Хъсанди» (Женнет) жеда, ва чпи Адаз (Адан эверуниз, кафирвална) жаваб тагайбур, эгер абуруз чилел алай вири зат'ар (девлетар) ва са гъакъванди адахъ галаз мадни хъанайт'а, (дугъриданни) абуру ам вири (чеб) азабдикай азад (къутармиш) хъун патал гудай. Ахътинбур - абуруз гъахъ-гъисаб писди (четинди) жеда, ва абурун (хтана) акъваздай чка Жегъеннем жеда, ва гъикъван пис (чпиз эк'Янавай) «мес» я ам!

أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَهُٖ
 بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا
 وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ
 حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلُهٗ ۗ كَذٰلِكَ
 يَضْرِبُ اللّٰهُ الْحَقِّ وَالْبَاطِلَ ۗ فَاَمَّا الزَّبَدُ
 فَيَذٰهَبُ جُفَاءً ۗ وَاَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ
 فَيَبْقٰى فِي الْاَرْضِ ۗ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ
 الْاَمْثَالَ ۝١٧

لِّلَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا لِرَبِّهِمْ الْخُسْرٰى وَالَّذِيْنَ
 لَمْ يَسْتَجِيبُوْا لَهُ لَوْ اَنَّ لَهُمْ مَّا فِي
 الْاَرْضِ جَمِيْعًا وَمِثْلُهٗ مَعَهٗ لَافْتَدَوْا
 بِهٖٔ اَوْ لِيٰتِيْكَ لَهُمْ سُوْءُ الْحِسَابِ
 وَمَا وَّهَمُّهُمْ جَهَنَّمَ وَيَبْسُوْنَ السَّيْۤاهُ ۝١٨

19. Бес, ваз ви Раббидин патай (авудна) ракъурнавайди (*Къуръан*) гъахъ тирди чизвай кас (*адахъ иманни гъана*) - вич (*Гъахъдикай*) буъркъуь тирдахъ галаз сад хъиз яни?! Гъакъикъатда, (рик'ел гъана) ибрет къачуда анжах акъулдин сагъибри,
20. Чпи, Аллагъдин агът (*Адахъ галаз авунвай икърар*) тамамвилелди къилиз акъудзавай ва (къинералди мягкемарна ганвай) икърарар ч'ур тийизвай;
21. Ва чпи, Аллагъди (*чпиз*) гилигун эмирнавай крар гилигзавай (*мукъавилин ва диндин стхавилин алакъаяр хуъзвай*), ва чпиз чпин Раббидикай кич'езвай, ва чпиз гъахъ-гъисабдин писвиликай (*заланвиликай*) къурху авай;
22. Ва чпи, сабурлувал ийизвай (*азиятрал, т'еатрал*) чпин Раббидин разивилихъ чалишмиш жез, ва кап' адá ийизвай, ва Чна чпиз пай ганвайдакай чинеба ва ачухдиз харжзавай, ва хъсан кардалди пис кар алудзавай. Ахътинбур - абуруз Хъсан Мескен» (*Ахиратда хъсан нетижа*) жеда -
23. Адн - женнетар абур аниз гъахъдай ва (*гъак'ни*) диндарбур хъайибур абурун бубайрикай, папарикай ва несилрикай. Ва (*ана мубарак ийиз*) абурун патав гъар са рак'арай малаикар къведа:
24. «Салам квез, куьне сабур авурвилай! Гъикъван гуърчег Хъсан Мескен я - (куь Хъсан Мескен, *Женнет*)!

* أَفَمَن يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿١٩﴾

الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْفُضُونَ الْمِيثَاقَ ﴿٢٠﴾

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ ۖ أَن يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ﴿٢١﴾

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٢﴾

جَنَّاتٍ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَن صَلَحَ مِن ۖ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ ۗ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِم مِّن كُلِّ بَابٍ ﴿٢٣﴾

سَلَّمَ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعَمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٤﴾

25. Ва чпи, Аллагъдин агът (*шк'рар*)
 Ч'урзавайбур ам кынералди
 мягкемарайдалай к'улухъ,
 ва Аллагъди (*ч'из*) гилигун
 эмирнавай крар к'ат'завайбур
 (*мукъвавилин алак'баяр хуьн
 тийизвайбур*), ва чилел ч'урувилер
 (*гунагъ крар*) ийизвайбур -
 ахъгинбур, абуруз лянет жеда, ва
 абуруз Пис Мескен (*Ахиратда пис
 эхир*) жеда!
26. (Са) Аллагъди геъеншарзава
 (*артухарзава*) ризк'и (*пай*) Вичиз
 к'анидаз ва т'имилар (*дар*) ийизва
 (ризк'и - Вичиз к'анидаз). Ва абуру
 (*кафирри*) дуьньядин уьмуьрдал
 (*артух*) шадвилер ийизва
 (*дамахзава*), амма х'и дуьньядин
 уьмуьр Ахиратдив гекъигайла
 - анжах (са) т'имил ишлемишна
 акъалт'Идай шеъ хъиз я!
27. Ва кафирвал авурбуру лугъзва:
 «Авуднайт'а адаз вичин Раббидин
 патай делил (*аламат, керамат*)!»
 Лагъ: «Гъакъикъатда, Аллагъди
 Вичиз к'аниди ягъалмишвиле
 твазва (*гъахъдикай*), ва дуъз рекъе
 твазва (Ада) Вичихъди (*Вичин гъахъ
 диндихъ, Адан разивал т'Илабиз*) вич
 (Адахъ) элхкъвейди! -
28. (*Дуъз рекъеваз тухузва Ада*) чпи
 иман гъайибур ва чпин рик'ер
 Аллагъ рик'ел (ва мецел) гъунал
 секин жезвайбур. Эхъ! Аллагъ
 рик'ел (ва мецел) гъуналди рик'ер
 секин жезва.
29. Чпи иман гъайибур ва диндар
 амал авурбур - абуруз хушбахтвал
 (*тамам хийир*) ва хъсан «хкведай
 чка» (*Женнет*) жеда!»

وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ
 مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ
 يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ
 لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ٢٥

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
 وَفَرَحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ
 الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ ٢٦

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ
 آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ
 يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أُنَابَ ٢٧

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ
 اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ٢٨

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى
 لَهُمْ وَحَسُنَ مَا فِي ٢٩

30. Гъа икI (*Чна валай виликни расулар ракъурайвал*) - Чна вун ракъурна (и) уьмметдиз, вичелай виликни маса уьмметар хъана алатай - вуна абуроз кIелун патал Чна ваз ракъурнавай вагъй (вични) абуру (*ви халкъди*) Мергьяматлудахъ (*Адан садвилихъ*) кафирвалун давамарзавайла. Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*): «Ам (*Мергьяматлуди*) - зи Рабби я, авач илагъи (*ибадат авуниз лайхлу ти*) Адалай гъейри, (са) Адал за таваккул (*еке умуд*) авунва, ва Адан патав (зи) туба авуна хтун!»

31. Ва эгер хъанайтIа Ктаб (вич кIелайла) адалди дагълар (*чпин*) чкайрилай юзурдай ва я адалди чил къатI-къатI ийидай (*вацIар, булахар акъудиз*), ва я адалди (*чан хкана*) мейитар рахадайвал ийиз жедай - (ам жедай гъа и Къуръан, ва абур гъа чIавузни адахъ иман гъидачир). Амма, крар вири - (са) Аллагъдиз талукъ я (*ахътин аламатар гъун ва амай крарни са Аллагъдин ихтиярда ава*)! Ва бес, иман гъанвайбуруз (якъиндиз) чир хъанвачни - эгер Аллагъдиз кIан хъайитIа Ада инсанар вири дуъз рекъел гъидайди (*са аламатни галачиз*)?! Ва акъваздач (*давам жеда*) кафирвал авурбурун кылил чпи авур кардиз (*куфрди*) килигна пис къурхутмишдай крар (*еке бедбахтвилер*) атун (*бейхабардиз*), ва я ам абур яшамиш жезвай чкайрин мукъварив хъун та Аллагъди хиве къур кар (*жаза*) къедалди. Гъакъикъатда, Аллагъди хиве къур кар чIурдач!

كَذٰلِكَ اَرْسَلْنَاكَ فِيْ اُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا اُمَمٌ لَّا تَلْتَلُوْا عَلَيْهِمُ الَّذِيْٓ اَوْحَيْنَاۤ اِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُوْنَ بِالرَّحْمٰنِ قُلْ هُوَ رَبِّيْٓ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ مَتَابِ ﴿٣٠﴾

وَلَوْ اَنَّ قُرْءَانًا سُرِّيْتْ بِهٖ لَجَبٰلٌ اَوْ قُطِعَتْ بِهٖ الْاَرْضُ اَوْ كَلِمَٔ بِهٖ الْمَوْتٰٓىۙ بَلْ لَلّٰهُ الْاَمْرُ جَمِيْعًاۗ اَلَمْ يَأْتِىَسِ الْاٰذِيْنَ ءَاْمَنُوْۤا اَنْ لَّوْ يَشَآءُ اللّٰهُ لَهٰدٰى الْاِنْسَانَ جَمِيْعًاۗ وَلَا يَزَالُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْۤا تُصِيْبُهُمْ بِمَا صَنَعُوْۤا قَارِعَةًۙ اَوْ تَحُلُّ قَرِيْبًا مِّنْ دَارِهِمْ حَتّٰى يَأْتِىَ وَعْدُ اللّٰهِۗ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُخَلِّفُ الْوَعْدَ ﴿٣١﴾

32. Ва дугъриданни валай виликни расулрикай ягъанатар авунай, - ва За муьгълет хганай кафирвал авурбуруз, ахпа За абур (азабалди) кьунай. Ва гьихътинди тир Зи (патай тир) жаза!

33. Бес, Вичи гъар са чаңдал, ада вуч крар къазанмишзават'а гуьзчивалзавайди (*ам халкъ авуна адаз ризкьи гуз, хуьз*) (са карни алакь тийизвай гъуцар хъиз яни)?! - Амма абуру Аллагъдиз шерикар гъанва (*чин авамвиляй - абуруз ибадатиз*). Лагъ (вуна абуруз эй, *Пайгъамбар*): «Лагъ (куьне) абурун т'варар (*сифетар, гьалар! Гьич авач абуруз илагъивилин сифетар, гьалар - абуруз ибадатдайвал*)! Я тахъайт'а куьне Адаз хабар гузвани Адаз тийижизвай шейэрикай (*шерикрикай*) чилел, я тахъайт'а ам (*куьне абуруз шерикар лугъун*) винелай лугъузвай (гьак'ан) гафар яни (*чеб гьакъикъатда зат'ини тушир*)?!» Туш! Кафирвал авурбуруз абурун гьиллеяр (*чинебан ч'уру къастар шейт'анди*) хъсан яз къалурнава, ва абур (*адалди*) дуьз рекъелай алуднава. Ва вуж Аллагъди ягъалмишвиле ттурт'а, адаз дуьз рекъел гъидайди авач!

34. Абуруз (*а кафирриз*) дуьньядин уьмуьрдани азаб жеда, ва Ахиратдин азаб (*абуруз*) - лап заланди жеда, ва жедач абуруз (чеб) Аллагъдикай хуьдайди!

وَلَقَدْ أَسْهَزَيْتَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ
فَأَمَلَيْتَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتَهُمْ
فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٣٣﴾

أَفَمَن هُوَ قَائِمٌ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا
كَسَبَتْ ۗ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلُوبًا سَمُّوهُمْ
أَمْ تُنذِرُونَهُمْ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ
أَمْ يَظْهَرُ مِنَ الْقَوْلِ ۗ بَلْ زَيْنٌ لِلَّذِينَ
كَفَرُوا مَكْرُهُمْ وَصُدُّوا عَنِ السَّبِيلِ ۗ
وَمَن يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن هَادٍ ﴿٣٣﴾

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۗ وَلِعَذَابُ
الْآخِرَةِ أَشَقُّ ۗ وَمَا لَهُم مِّنَ اللَّهِ مِن
وَاقٍ ﴿٣٤﴾

35. (Аллагъдикай) кичлебуруз хиве кьунвай Женнетдин шикил я: абурун (*Женнетда авай тарарин, зурба к'валерин*) агъадихъай вац'лар авахъна физва, анин недай зат'лар (*емишар*) ва анрин хъенар гъамишалугъбур я. Ам (*Женнетдин саваб*) - (Аллагъдикай) кичлебурун нетижа я (*абуруз жедай хъсан эхир* я), ва кафиррин нетижа (*эхир*) - Ц'ай я.

36. Ва чпиз Чна Ктаб ракъурнавайбуру (*абурукай иман гъайибуру*) - шадвалзава (*Чна*) ваз (авудна) ракъурнавайдан (*Къуръандин*) гъакъиндай. Амма, (*ваз аксивалзавай*) к'ват'галрин арада адан са пай инкарзавайбурни ава. Лагъ (вуна *абуруз*): «Заз эмирнава, анжах - за Аллагъдиз ибадат авун ва Адаз за шерик тагъун. Адан патав (*са Адаз ибадат авуниз*) за эверзава, ва Адан патав я (зи) хтунни!»

37. - Ва гъа ик' (*Чна пайгъамбарриз гъардаз вичин ч'лалат Ктаб ракъурайвал*) - Чна (авудна) ракъурнава (*ваз*) ам (*Къуръан*) къанун яз араб ч'лалатди. - Ва эгер вун (*эй, Пайгъамбар*) абурун (мушрикрин) гъевесриз табий хъайит'ла, ваз чирвилер атайдалай къулухъ - ваз Аллагъдикай (*вун хуьдай*) я куьмекчи ва я хуьдайди жедач! -

38. (*Мушрикри лугъуз хъана: эгер ам пайгъамбар ят'ла вучиз ам эвленмиш жезва?*) Ва дугъриданни валай

﴿ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ لَنْ يَجْرِيَ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلُّهَا دَائِمٌ وَظُلُّهَا تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴾

وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَيْهِ أَدْعُوا وَإِلَيْهِ مَوَابِ

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَئِنْ أَنْتَبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ ﴿٣٧﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً وَمَا كَانَ لِرُسُولٍ

виликни Чна расулар ракъурнай, ва Чна абуруз папарни несиларни авунай. (Ва мушрикри лагъана эгер ам пайгъамбар ятIа ада чна тIалабай аламати ра гъидай!) Ва жедай кар туш расулди Аллагъдин изин авачиз делил гъун (аламат къалурун расулдин ихтиярда авай кар туш - анжах Аллагъдин изиндалди ва къумекдалди я). Гъар са кардиз (ам жедай вичин) вахт ава ва гъар са вахтуниз (къхенвай) тайинвал ава (я вилик я къулужъ тежедай).

39. Аллагъди Вичиз кIан хъайи шеъ квадарзава (дегишарзава), ва (Вичиз кIан хъайи шеъ) тестикъарзава (тазва); ва Адав гва - Асул-Ктаб (Лавгъу-ль-Магъфûз).
40. Ва нагагъ Чна ваз (эй, Пайгъамбар) абуруз (вун таб яз къунвай мушрикриз) Чна хиве къунвайдакай бязиди (азабдин са пай) дугъриданни къалурайтIани, ва я Чна ви чан къахчуртIани (а кар жедалди), - вал алайди (ви буржи) анжах (Дин) агакъарун я, ва Чал - гъахъ-гъисаб авун ала!
41. Бес, абуруз акунвачни, гъақъикъатда, Чна къвердавай (абур алай) чил адан къерехрай тIимиларзавайди (кафирар алай чил мусурманри къазвайди)? Ва Аллагъди къарар акъудзава (кар къетIзава), ва Адан къарар (гуьгъуьнлай) дегишардайди (Адан гъукум элкъуьрдайди) авач! Ва Ам - фад гъахъ-гъисаб ийидайди я!

أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٨﴾

يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ ۖ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ ﴿٣٩﴾

وَإِنْ مَا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتُوفِّيَنَّكَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤٠﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا ۗ وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقَّبَ لِحُكْمِهِ ۗ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤١﴾

42. Ва дугъриданни абурулай вилик хъайибуруни (*чпин расулрин аксина*) гыллеяр (*амалдарвилер*) авунай, амма Аллагъдиз талукъ я - амалдарвал вири (*абурун гыллеяр чӀурда, ва чпиз аксина ийида*). Адаз гъар са ччанди вуч къазанмишзаватӀа чизва, ва (мукъвара) чир жеда кафирриз - Хъсан Мескен (*Ахиратда хъсан нетижа*) низ жедатӀа!
43. Ва лугъзва кафирвал авурбуру: «(Я, *Мугъаммад!*) Туш вун (Аллагъди) ракъурнавай илчи (*расул*)». Лагъ (вуна *абуруз*): «Аллагъ бес я Шагъид яз зини куь арада, ва (*гъакӀни*) чпиз Ктабдин гъакъиндай чирвилер авайбурни (*Ктаб-эгълийрикай захъ иман гъайи алим ксарин шагъидвални*)!»

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَئِمَّ الْمَكْرُ
جَمِيعًا يَعْلمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ
وَسَيَعْلَمُ الْكُفْرُ لِمَنْ عُقِبِيَ الدَّارِ ﴿٤٢﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا
قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ
وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٤٣﴾

سورة إبراهيم

14 - Сура: «Ибраѓым»
(Ибраѓым)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. Алиф, лям, ра. (И) Ктаб (*Къуръан*)
- Чна ваз ам (авудна) ракъурнава,
вуна инсанар зулуматрай нурдиз
акъудун (*куфрдин ягълмишвилерай*
- *имандиз гъун*) патал абурун
Раббидин изиндалди - (Дуъз) рекъыз
Лап Гужлудан (*Къудратлудан*),
Гьамддиз Лайихлудан,
2. - Аллагьдин, (са) Вичиз цавара вуч
аватIани ва чилел вуч алатIани
талукъ тир (*виридан иеси - Ам я,*
вири - Адан ихтиярда ава). Ва «еке
мусибат (*гъалаквал*)» жеда кафирриз
кIеви азабдикай,
3. Чпиз, дуьньядин уьмуьр
Ахиратдилай гзаф кIан хьанвай
(*ам артух кьунвай*), ва (масадбур)
Аллагьдин рекъикай къакъудзавай
(*абуруз манийвалзавай*) ва ам (*Дуъз*
рехъ) какурди ийиз алахънавай (*ам*
патахъди яз къалуриз чалишмиш
ханвай)! Ахьтинбур - яргъал
ягълмишвиле ава.
4. Ва гьар са расул Чна вичин халкъдин
чIалал рахазвайди яз ракъурнай,
ада абуруз (*Аллагьдин шариатдин*)
баян гун патал, - ва Аллагьди
ягълмишвиле твазва Вичиз кIан
хъайиди, ва дуъз рекъел гъизва

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّكَتَدْبُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ
مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى
صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿١﴾

اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَيُؤْتِي لِكُلِّ فَرِيقٍ مِّنْ عَذَابٍ
شَدِيدٍ ﴿٢﴾

الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى
الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ
وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَأُولَئِكَ فِي صُلْحٍ
بَعِيدٍ ﴿٣﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ
لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي
مَن يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤﴾

Вичиз клан хъайиди. Ва Ам - Гзаф Гужлуди (*Къудратлуди*), Камаллуди (*Арифдарди*) я!

5. Ва дугъриданни Чна Чи делилар (*аламатар*) гваз Муса ракъурна: «Бес, акъуда (вуна) жуван халкъ зулуматрай (*мичивилерай*) нурдиз, ва рикел гъваш вуна абурун - Аллагъдин (патай тир гъалибвилини) йикъар (ва няметар). Гъакъикъатда, а карда делилар (*ибретар*) ава - гъар са (гзаф) сабурлу, (гзаф) шукурлу касдиз!»
6. Ва (рикел гъваш вуна *эй*, *Пайгъамбар* - ингъе) Мусадидичин халкъдиз лагъана: «Рикел гъваш куъне Аллагъди квез гайи нямет Ада куън фиръавандин жемятдикай къутармишайла - (абуру) квез пис азабар члугъваз тазвай, ва куъ рухваяр тукъвазвай, ва куъ дишегълияр чан аламаз тазвай (*чпис лукъвализ, къуллугъиз*). Ва а крада (*ва адакай къутармиш хъуна*) квез - куъ Раббидин патай члехи имтигъан авай.
7. Ва (рикел гъваш *эй*, *зи халкъ*) куъ Раббиди (гъакъикъатда) малумарнава: «Эгер куъне (*Заз*) шукур авуртла (*къутармиш авунай*), За квез дугъриданни мадни артухарда (*няметар*); ва эгер куъне (*асивална*) инкар авуртла - гъакъикъатда, Зи азаб гзаф къатиди я!»
8. Ва Мусадиди (*абуруз*) лагъана: «Эгер куъне ва чилел алай къван вирибуру кафирвал авуртла - гъакъикъатда, Аллагъ девлетлуди (*са куънизни муъгътеж туширди*), гъамддиз лайихлуди (*тариф алайди*) я!»

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٥﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَخْرَجْنَا مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٦﴾

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ﴿٧﴾

وَقَالَ مُوسَىٰ إِن تَصَفَّرُوا أَنْتُمْ وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٨﴾

9. Бес, квез (эй, *Пайгъамбардин уьммет*) квелай вилик хъайибурун: - Нугъан халкъдин, Гад -дин, самуд -дин, ва абурулай къулухъ хъайибурунни хабар атанвачни?! - Чизвач абурукай (*абурун къадардикай*) садазни са Аллагъдилаф гъейри. - Абурун патав ачух делилар гваз чпин расулар атанай - амма абуру (*а халкъари*) чпин гъилер (чпин) сиверив тухуз хъана (*ажугъвиляй кГасиз, ва я ягъанатрин хъуьруьн кЈевиз*) ва лагъанай (*расулри*): «Гъакъикъатда, чна квез гваз ракъурнавай шейинихъ (*Гъахъдихъ, тавгъид-дихъ*) кафирвалзава, ва гъакъикъатда, чун куьне чаз эверзавай кардин (*имандин*) патахъай шаклувиле твадай (*шубгъалу*) шакда ава».
10. Абурун расулри (*абуруз*) лагъана: «Аллагъдин (*са Ам гъахъ илагъи тирвили*н ва са Адаз ибадат авунин) гъакъиндай шак авани - цаваринни чилин Халикъдин (*гъакъиндай*), - Ада квез эверзава (имандиз) багъишламишдайвал куь гунагъар, ва муьгълет хгун патал квез (*тергдай азаб алудна куь ажал маса вахтунал вегъедайвал*) тайин тир вахтуналди?!» Абуру лагъана: «Куьн - анжах, гъа чун хътин инсанар я, - квез чун чи бубайри ибадат авур затАрикай (*чи диндикай*) къакъудиз кІанзава, гъваш кван куьне чаз ачух делил (*куь гафар гъахъ тирди субутзавай*)!»

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُؤُا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ
نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ
لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَهُمْ رُسُلُهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ
وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا
لَفِي شَكِّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٩﴾

* قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِي اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ
لَكُمْ مِنَ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخَّرَكُمْ إِلَىٰ
أَجَلٍ مُّسَمًّى قَالُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ
مِثْلُنَا تُرِيدُونَ أَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ
يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿١٠﴾

11. Абурун расулри лаѓана абуруз:
«Дугъриданни, чун ѓа куьн хътин инсанар я - амма Аллагъди (чѢхи) нямет (*пайѓамбарвал*) баѓъишзава Вичиз кІан хъайидаз Вичин лукІарикай. Ва жедай туш чавай квез делил ѓъиз - Аллагъдин изин авачиз (*керамат къалурун расулрин ихтиярда авай кар туш - анжах Аллагъдин изиндалди ва куьмекдалди я*). Ва къуй (са) Аллагъдал таваккул авурай муъминри (*са Адал умуд авурай, «юкь вегъирай» - чпин вири краа!*)!»
12. Ва вучиз чна Аллагъдал таваккул ийидач къван - (вични) Ада чун чи дуьз рекъера тунвайла (*Адан къанунриз табиь хъайила азабдикай къутармиш жедай*)?! Ва чна дугъриданни (ва ѓелбетда) куьне чаз гузвай азиярал сабури ийида. Ва къуй анжах Аллагъдал таваккул авурай таваккул -завайбуру!»
13. Ва кафирвал авурбуру чпин расулриз лаѓана: «Чна дугъриданни куьн чи чилерилай чукурда, я тахъайтІа куьн чи диндиз хкведа». (Амма) абуруз (*расулриз*) чпин Раббиди (ваѓъй -ракъурна) инандирмишна: «Чна дугъриданни зулумкара ѓъалакда (*кафирар терда*),
14. Ва дугъриданни Чна куьн (*ва квез табиь хъайи муъминар*) а чилерал яшамиш жез ацуќарда абурулай кьулухъ (*абурукай азадна куь ихтиярда твада*). Ам - (*Къияматдин Юќъуз*) Зи вилик акъвазуникай киче хъайидаз ва За кьунвай ѓъеляѓдикай (*азабдикай*) киче хъайидаз жеда!»

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِن نَّحْنُ إِلَّا بَشَرٌ
مِّثْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ
يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۗ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ
تَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَعَلَىٰ
اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا
سُبُلَنَا ۗ وَلَنَصْبِرَنَّ عَلَىٰ مَا آذَيْتُمُونَا
وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿١٢﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ
لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي
مِلَّتِنَا فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ
الظَّالِمِينَ ﴿١٣﴾

وَلَنَسُكِّنَنَّكُمْ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ
ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ
وَعِيدِ ﴿١٤﴾

15. - Ва абуру (*расулри чпин Раббидивай*) гъалибвал тГалабна (*кафир халкъарин винел – ва абуруз Ада жаваб гана*), - ва гъар са (лап) терс (еке) залум (чӀехи) зиянвиле хъана (*Гъахъ къабул тавуна такабурувал авурбур гъалак хъана*).
16. Адан (*ахътин кафирдин*) вилик квайди - (*ам гуьзетзавай*) Жегъеннем я, ва адаз хъвадайди яз ириндин яд гуда.
17. Ам алахъда гужуналди ам туькьуьниз - ва ам туькьуьн авуниз (ам) мукъвални жедач (*амма хъи ам мажбурда*) - ва гъар са чкадай адаз къиникъ къведа, амма ам рекъидач (*регъят жедайвал*), ва адан виликни (*ам гуьзетзавай*, маса) къати азаб ква.
18. Чпин Раббидихъ кафирвал авунвайбурун амалрин мисал (*гъал*) ухшар я - руьхъведин мисалдиз гар авай юкъуз къати гару тухвай (*вири тухвана са гелни тун тавур*). Абурувай чпи къазанмишайдакай са куьнинни менфят къачуз жедач (*абуру ийизвай хъсан крар: мукъва-къиливилин алакъаяр хуьн, кесибдиз куьмек гун ва... – абурукай Къияматдин Юкъуз са менфятни жедач Аллагъдин вилик, а хъсан крар куфрди чӀурда, квадарда – гару руьхъ квадарайвал*). Гъам я (*иман авачиз хъсан крарай саваб гуьзетун*)- яргъал ягъалмишвал!

وَأَسْتَفْتِحُوا وَحَابٌ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٥﴾

مِّنْ وَرَائِهِ جَهَنَّمُ وَيُسْقَىٰ مِنْ مَّاءٍ صَدِيدٍ ﴿١٦﴾

يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ وَمِنْ وَرَائِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ ﴿١٧﴾

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٨﴾

19. Бес, ваз (эй, инсан) акунвачни (чизвачни) гьакъикъатда, Аллагъди цавар ва чил гьакъикъат патал (камаллу себеп аваз - гьакI гьаваянда тушиз) халкънавайди?! Эгер Адаз кIан хъайитIа, куьн (чилелай михъиз) алудда ва цIийи халкънавай затIар гьида (Адаз муьтIуьгьвалдай).

20. Ва а кар - Аллагъдиз зурба кар туш (Адавай тежедай кар туш, лап регьят я ийиз).

21. Ва (Къияматдин Юкъуз) абур вири Аллагъдин вилик ачухдал экъечIда (сурарай), ва зайифбуру (жемятди) такабурулувал авурбуруз (чIехи ксариз) лугъуда: «Гьакъикъатда, чун квез табийбуру тир, бес, гила алуддани куьне чалай Аллагъдин азабдикай са шей къванни (куьне чаз хиве къурвал)?» Абуру лагъана: «Эгер Аллагъди чун дуьз рекъел гъанайтIа, чна куьнни дуьз рекъеваз тухудай. Сад хъиз я чаз (гила тафават авач), чна (къурху кваз) хажалат чIугуртIани ва я сабуру авуртIани - чаз къутармиш жез катдай чка авач».

22. Ва (Аллагъди дуван авуна) кар бегьем хъайила, шейтIанди лугъуда: «Гьакъикъатда, Аллагъди квез хиве къуна гъахъ тир хиве къун (Ахиратда чан хкун, гъахъ-гъисаб авун), ва хиве къунай зани квез (бес, а крар жедай туш лагъана), амма за квез (гайи гаф) чIурна (таб кар хиве къуна алдамишарна). Ва заз куь винел гьакимвал (агъавал, мажбурудай къуват) (ва заз са делилни) авачир, амма за квез эвернай (куфрдииз)

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٩﴾

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿٢٠﴾

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُّعْتَدُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَوْ هَدَّئَنَا اللَّهُ لَهُدَيْنَاكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجْرَعْنَا أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَّحِيصٍ ﴿٢١﴾

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلَا تَلُمُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِي إِنْ كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٢﴾

ва куьне заз жаваб ганай (*зав табий хъанай*). (Гъавиляй) куьне зун айибмир, куьне куьн айиб ая (*куь гунагъдай куьне квез туьгъмет ая*). Туш зун (*куь куьмекдин эверуниз, гъараюниз жаваб гана*) куьн къутармишдайди ва туш куьн (*зи куьмекдин эверуниз, гъараюниз жаваб гана*) зун къутармишдайбурни. Гъакъикъатда, за инкарзава (*къабулзавач*) куьне зун (Адаз) шерик яз гъун виликдай (*дуьньядин уьмуьрда*). Гъакъикъатда, зулумкарриз (*гъахъ туна таб кардиз табий хъайи*) - абуруз азиятлу азаб ава!

23. Ва (чпи) иман гъана ва диндар амал авурбур Женнетра твада (*анриз ракъурда*), - абурун (*Женнетда авай тарарин, зурба кIвалерин*) агъадихъай вацIар авахъиз физвай, абурун анра даим яз амуькда - абурун Раббидин изиндалди. Ва абурун тебрик авун (*салам гун*) ана жеда: «Салам!»

24. Бес, ваз (*эй, Пайгъамбар*) акунвачни (*чизвачни*) гъикI Аллагъди мисал гъанватIа хъсан келимадиз (*келим-шагъада: ля илягъа илля Аллагъ*) - (ам) хъсан тар хъиз я (*хумравдин чIехи тар*) вичин диб (*дувулар*) мягъкем тир ва хилер цава авай?!

25. Ада (*тарци*) вичин недай затI (*емишар*) гъар са (*тайин*) вяеда гузва вичин Раббидин изиндалди (*гъа икI - имандин тарни я: адан асул мягъкемдиз тестикъ я муъминдин рикIе - инанмишвал ва чирвал яз, ва адан хилер - диндар*

وَأُدْخِلَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ
لَا يُخَيَّبُهُمْ فِيهَا سَلَمٌ ﴿٢٣﴾

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً
طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ
وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ﴿٢٤﴾

تُؤْتِي أُكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا
وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

амал ва хъсан кџилихар хкаж ийизва Аллаѓдин патав ва адаз савабар къезва гъар са чӀавуз). -
Ва Аллаѓди инсанриз мисалар гъизва (абуру рикӀел гъана) ибрет къачун патал! -

26. Ва пис келимадин мисал (куфрдин келимадин гъал) ухшар я пис тарциз («гъанзал»- колоквинт, яни чӀуру къабахдин жуьредикай тир, чилелай экӀя хъана аруш жедай са набататдиз) (вич) дибдай акъудна чилин винел алай, - авач адахъ мягъкем диб (ва вине авай хилер) (гъа икӀ - кафир касни я, адаз я секинвал авач, ва ада виче са хийцрни авач, ва адан хъсан крарни Аллаѓдин патав хкаж жезвач).

27. Аллаѓди мягъкемарда (чпи) иман гъайибур мягъкем (гъахъ) гафуналди (келима-шагъадалди) дуьньядин уьмуьрдани ва Ахиратдани (сурун суалриз жаваб гудайлани). Ва ягъалмишвиле твада Аллаѓди зулумкарар. Ва Аллаѓди Вичиз кӀан хъайи кар ийизва!

28. Бес, ваз ақуначни, Аллаѓдин няметар куфрдалди эвез авунвайбур (Аллаѓди чпиз Меккада ганвай саламтавилин, ва чпкай Пайгъмбар раќзурунин няметриз шукур авунин ериндал куфр хянавай къурайшидин кафирар) ва чпин халкъ (терефдарар) «гъалаквилин макандиз» гъайибур (Пайгъмбардин аксина дяведин майдандал, - ана къирмиш хъана ахпани)

وَمَثَلِ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ
أَجْتَنَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ
قَرَارٍ ﴿٦٦﴾

يَتَّبِعُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ
فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ
اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴿٦٧﴾

* أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ
كُفْرًا وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴿٦٨﴾

29. - Жегъеннемдиз, чпи ана къати кунин (*кана кармаш хьунин*) азаб чӀугвадай?! Ва гьыкьван пис «акъваздай (*амукьдай*) чка» я ам!
30. Ва абуру (*а кафирри, мушрикрин башчийри*) Аллагъдиз «барамбарбур» авунва (*туькГуьрнава: Адаз шерикар гъана абуруз ибадатзава*) - (*инсанар*) Адан рекъикай ягъалмишарун патал. Лагъ (*абуруз эй, Пайгъамбар*): «Ишлемиша (куьне *фана дуьньядин*) няметар, бес, гъакъикъатда, куь хтун - ЦӀуз я!»
31. Лагъ (*эй, Пайгъамбар*) Зи иман гъанвай лукӀариз: къуй абуру капӀ адӀ авурай (*вичин вахтара ва дуьздиз*), ва Чна чпиз пай ганвайдакай (*Аллагъдин рекъе*) харж авурай чинебани ва ачухдизни, виче я савда (*гъакъи гана къутармиш авун*) я дуствал (*адакай менфят*) тежер Югъ къведалди.
32. Аллагъ я - цавар ва чил халкънавайди, ва цавай яд авуднавайди ва адалди (*чиляй*) емишрикай акъуднавайди квез рузи яз, ва квез гимияр муьтӀуьгъарнавайди - (*абур*) Адан изиндалди гъуьлерилай йигиндиз (*фад*) фин патал, ва квез вацӀар муьтӀуьгъарнавайди,
33. Ва (Ада) квез рагъ ва варз (*шамси ва къемер*) муьтӀуьгъарнава - къведни ара датӀана чпин рекъерай (гъар сад вичин гъалдаваз) физваз (*квез абурун ишигъдикай, вахтарикай менфят ава*), ва муьтӀуьгъарнава (Ада) квез йиф (*секин хъана ял ягъун патал*) ва югъ (*къазанмишун патал*),

جَهَنَّمَ يَصَلُّونَهَا وَيُبْسِ الْقَرَارَ ﴿٣٠﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا لِّيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ
قُلْ تَمَتَّعُوا فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ﴿٣١﴾

قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا يُقِيمُوا
الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا
وَعَلَانِيَةً مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِي يَوْمٌ لَا بِنِعْمٍ
فِيهِ وَلَا خِلَلٍ ﴿٣١﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ
مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمْ
الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ
وَسَخَّرَ لَكُمْ الْأَنْهَارَ ﴿٣٢﴾

وَسَخَّرَ لَكُمْ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ
وَسَخَّرَ لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٣٣﴾

34. Ва Ада квез куьне Адавай тлалабай вири шейэрикай ганва. Ва эгер куьне Аллагъдин няметар гъсабиз хъайитІа (*алахъайтІа*), квевай абурун къадар гъсабиз (*чириз*) жедач. Гъакъикъатда, (*кафир*) инсан - (*вичиз*) гзаф зулум ийидайди, (*няметар*) гзаф инкардайди я!
35. Ва (рикІел гъваш вуна *эй*, *Пайгъамбар абурун*) Ибрагъима (дуъа ийиз) лагъай вахт: «Рабби! Саламатди ая и уьлкве (*Мекка*), ва зунни зи рухвар чна бутариз ибадат авуникай яргъа ая (*хуьх*)!»
36. Рабби! Гъакъикъатда, абуру инсанрикай гзафбур (дуъз рекъикай) ягъалмишарнава (*абур себеб хъана гзафбур ягъалмишвиле гъатнава*). Бес, вуж заз табий хъайитІа - ам закай я (*зи диндал ала*), ва вуж зи чІалаз килиг тавуртІа, бес, гъакъикъатда, Вун - багъишламишдайди, регъимлуди я эхир!
37. Чи Рабби, гъакъикъатда, за зи несилдикай - (виче) набатат авачир (*къаџар тежер, яд авачир*) дeреда яшамиш жез ацукъарнава, Ви «Къадагъа (авунвай) КІвалин» патав. Чи Рабби, (*за а кар авунва Ви эмирдалди*) - абуру (ана) капІ адá авун патал, - бес, Вуна инсанрин рикІери ян гудайвал ая (*гъевесламиша*) абурухъ, ва абуруз (ана) гъар жуьре) емишрикай пай це, абуру (Ваз) шукур ийидайвал!

وَأَتَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٣٤﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿٣٥﴾

رَبِّ إِنَّهُمْ أَضَلَّلَنِي كَثِيرًا مِنْ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٦﴾

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾

38. Чи Рабби! Ѓьякѓикѓатда, Ваз чна чуьнуьх ийизавай крарни (*чинебандини*) ва чна ашкара ийизавай крарни (*ачухдини*) чизва. Ва Аллаѓдыкай я чилел я цава са шейни чуьнуьх жедач!
39. (Вири) ѓямд хьуй Аллаѓдыз - заз кьуьзуь хьанватIани (*аялар техжерла*) Исмайл ва Исѓаќь баѓишай. Ѓьякѓикѓатда, зи Рабби - дуьадин (*тIалабунрин эверунин*) Ван Кьведайди (*Жаваб гудайди*) я!
40. Рабби! Закай (*давамвилелди*) капI ада ийидайди ая, ва зи несилдыкайни (*ахьтинбур ая*). Чи Рабби! Ва кьабула (Вуна) (зи) дуьа (*ялварар*)!
41. Чи Рабби! Баѓишламиша (Вуна) заз, ва зи диде-бубадиз, ва муьминриз ѓяхь-ѓысаб кьиле фидай Юкьуз!»
42. Ва ѓыч ѓысабмир (вуна *эй*, *Пайѓамбар*) Аллаѓ ѓьяфилди яз зулумкарри ийизвай амалрыкай. Ада абуруз анжах муьѓлет гузва (*гежел вегьезва жаза*) виче вилер кьах хьана жедай (*еке кичI хьана вилер рацIамрихьди ккаж хьана агал тежез амуькдаи*) йикьалди.
43. (Ва кьараѓда абур чпин сурарай ѓяхь-ѓысаб тухудай чкадихь) тади ийиз (гарданарни яргьы авуна) кьилер чпин (виниз) ккажна. Абурун кьебекьар (*вилер кичIевилай кьах хьана*) ѓьалдиз хквен тийиз жеда, ва рикIер абурун ичи жеда.

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٣٨﴾

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْتِعْيَالًا وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعٌ الدَّعَاءِ ﴿٣٩﴾

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ﴿٤٠﴾

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهُ غَفْلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْعَدْتُهُمْ هَوَاءً ﴿٤٣﴾

44. Ва игътиятвал авунин хабар це (вуна *эй, Пайѓамбар*) инсанриз - чпив азаб агакьдай Йикъакай, ва (а ч1авуз) зулум авурбуру лугьуда: «Чи Рабби! Муьглет хце чаз мукьвал вахтуналди - чна Ви эверуниз жаваб гуда (*иман гъида*), ва чун расулризни табий жеда». (Амма абуруз лугьуда): «Бес, куьне виликдай кьинер кьуначирни кьез (*дуйньядай Ахиратдиз*) акъатун жедай кар туш лаѓана?!»
45. Ва куьн (*эй, мушикар*), (чпи) чпиз зулум авурбурун (*ва чеб Чна терг авур халкьарин*) яшамиш хъайи чкайра акъваз хъанва (*физ-хквез гъанра ава*), ва кьез ачухдиз чир хъанай Чна абуруз гьик1 авунай1а, ва Чна кьез (*Къурьанда*) мисаларни гъанай.
46. Ва дугъриданни абуру чпин гьиллеяр (*чинебан ч1уру къастар*) авуна (*мушикри Пайѓамбар яна рекьидай чинебан ч1уру къаст авунай*), амма абурун гьиллеяр Аллагъдив гва (*вири чизва, ва жазаламишда*), ва жедач абурун гьиллейривай дагълар чкайрилай алатдайвал ийиз (*зайиф я абурун чинебан ч1уру къастар*).
47. (Гъавилай), гьич гьисабмир (вуна *эй, Пайѓамбар*) Аллагъди Вичин расулриз ганвай Вичин вяд (*гъайи гаф*) ч1урда лаѓана. Гъакъикъатда, Аллагъ - гзаф гужлуди (*къудратлуди*), (*асивал авурбурулай*) интикъам къачудайди я.

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ
الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ
نُحِبُّ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرَّسُولَ لَوْلَمْ تَكُونُوا
أَفْسَمْتُمْ مِن قَبْلِ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ ﴿٤٤﴾

وَسَكَنتُمْ فِي مَسْكِنٍ الَّذِينَ ظَلَمُوا
أَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ
وَضَرَبْنَا لَكُمْ الْأَمْثَالَ ﴿٤٥﴾

وَقَدْ مَكَرُوا مَكَرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكَرُهُمْ
وَإِن كَانَ مَكَرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ﴿٤٦﴾

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِيفًا وَعْدِيهِ ۗ رُسُلَهُ
إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤٧﴾

48. (Интикѓам ва жаза жада) а Юкѓуз - чил маса чилел дегишардай ва (ѓакI) цаварни. Ва абур (*вири инсанар*) - (*чпин сурарай экѓечИна*) ачухдал акѓатда Аллаѓдин - Сад тирдан, Виридан винел Винел пад кѓачудайдан вилик!
49. Ва а юкѓуз ваз (*эй, Пайѓамбар*) аквада тахсиркарар (*кафирар*) сад-садав (*кье-кьеде ва я гѓил гѓилив ва кIвач кIвачив*) агудна зунжурралди (*бухавралди*) кутIунваз.
50. Абурун перемар кѓир (*шкьякь*) хѓтин ягѓдикай (*гѓеридикай*) жада, ва абурун чинарни ЦIу КIевиз жада.
51. (*Кьяматдин Юкѓуз абуруз Аллаѓди акI ийида*) Аллаѓди гьяр са чандиз вичи кѓазанмишайдан гьякьи (*эвез*) гун патал. Гьякьиќатда, Аллаѓ гьякь-гьисаб фад ийидайди я!
52. Им (*и Кѓурѓан*) - инсанар патал агакьярун (*хабар гун*) я (*чеб авай ягѓалмишвиликай уях хьун, ибрет кѓачун патал*) ва адалди абуруз игѓиятлувал авунин хабар гун патал, ва чир хьун патал абуруз (*якѓиндиз*) Ам (*Аллаѓ*) - Сад тир Илѓги (*Сад Аллаѓ*) тирди, ва рикIел гѓана ибрет кѓачун патал акьулдин саѓибри (*кѓанажагѓлу ксар*)!

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ
وَالسَّمَوَاتُ وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ
الْقَهَّارِ ﴿٤٨﴾

وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقْرَنِينَ فِي
الْأَصْفَادِ ﴿٤٩﴾

سَرَابِيلُهُمْ مِّن قَطِرَانٍ وَتَغَشَّى وُجُوهُهُمْ
النَّارُ ﴿٥٠﴾

لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ إِنَّ
اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥١﴾

هَذَا بَلَّغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ
وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ
أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٥٢﴾

سُورَةُ الْحَجَرِ

15 - Сура: «аль-Хиџр»
(Гъижр)

Мергьяматлу, Регъимлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Алиф, лям, ра. Ибур - (Пак) Ктабдин ва (вич) ачух (ва вичи гъахъ тамамдиз ачухарзавай) Къуръандин аятар я.
2. Мумкин тирвал, кІан жеда кафирвал авурбуруз чеб мусурманар хъанайтІа (шаксуз кІан жеда кафирриз чеб мусурманар хъанайтІа Ахиратда чпин пис гъални ва мусурманрин хъсан гъал акурла)!
3. Тур (вуна эй, Пайгъамбар) абур - нез, няметар ишлемишиз ва буш хиялри (умудри) абур машгъул ийиз, гележегда абуруз чир жеда (чпин пис нетижа)!
4. - Ва са хуърни (шегъерни) Чна гъалак авур туш - вичихъ малум «кхъенвай вахт» авачиз (Чна тайинарнавай вахтунив агакъайла ахпа...).
5. Гъич са уьмметдивайни вичин ажалдилай я вилик элячІиз жедач (ам къведалди гъалак жедач), я кълухъ амукъиз (ажалдилай)! -
6. Ва абуру (Пайгъамбар таб яз къур кафирри) лагъана: «Эй, вичиз (Аллагъди) Зикр (Къуръан) (авудна) ракъурнавайди, дугъриданни вун - дилиди (акъулсузди) я!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُّبِينٍ ١

رُبَّمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ٢

ذَرَهُمْ يَأْكُلُوا وَيَمْتَسِعُوا وَيُلْهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ٣

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرِيْبَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَّعْلُومٌ ٤

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَجِرُونَ ٥

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ٦

7. ГъанайтІа вуна чаз малаикар (*вун расул тирди субут ийиз*), эгер вун керчекбурукай (*гъахъбурукай*) ятІа!»
8. (*Ва Аллагъди жаваб гана:*) Чна малаикар анжах гъахъ (кар) гваз (*гъакъикъи азаб гваз асивал авурбуруз*) агъуз ракъурзавайди я, ва а чІавуз (*малаикар азаб гваз эвичІайла*) абуруз (*кафирриз*, Аллагъди) муьгълет хгудач.
9. Гъакъикъатда, Чна - Зикр (*Къуръан*) (авудна) ракъурнава, ва гъакъикъатда, Чна ам хуьнни ийида (*Чун я ам хуьдайдини*).
10. Ва дугъриданни, Чна валай вилик (*эй, Пайгъамбар*) эвелимжи (уьмметрин) жемятрани (*расулар*) ракъурнай.
11. Ва гъи расул абурун патав мус атанайтІани, абуру адакай ягъанатар ийиз хъана (*ваз и мушрикри ийизвай кар атІабуру чпин расулризни авунва*).
12. Гъа икІ (*эвелимжи уьмметри чпин расулар таб яз къуна абурукай ягъанатар авун сеbeb яз Чна абурун рикІера куфр турвал*) - Чна а кар и тахсиркаррин (*мушрикрин*) рикІерани твазва!
13. Абуру адахъ (*ваз авуднавай Къуръандихъ*) иман гъизвач. - Бес, дугъриданни сифтебуруз хъайи мисал (*адет кар*) виликдай хъанва эхир (*иман тагъай халкъар Аллагъди азаб гана терг авун*)! -
14. Ва эгер Чна абуруз (*а кафирриз*) цавун (са) варар ахъайнайтІани ва абуру аниз хкаж жез хъанайтІани

لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَكَةِ إِن كُنْتَ مِنَ
الصَّادِقِينَ ﴿٧﴾

مَا نُزِّلَ الْمَلَكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا
إِذَا مُنظَرِينَ ﴿٨﴾

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ
لَحَافِظُونَ ﴿٩﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شَيْعِ
الْأَوْلِيَيْنِ ﴿١٠﴾

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١١﴾

كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ
الْمُجْرِمِينَ ﴿١٢﴾

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ ۚ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ
الْأَوْلِيَيْنِ ﴿١٣﴾

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَاءِ
فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرَجُونَ ﴿١٤﴾

давамвилелди (*цаварин зурбавал, анравай ажеб крар акваз*),

15. Абуру дугъриданни лугъудай:
«(Кар анжах ам я хьи) чи акунар
(*вилер пердедалди*) Клевнава, туш,
чун - суьгъурдик акатнавай ксар
я!»
16. Ва гъакъикъатда, Чна цава
«Гъетерин КапАлар» авунва ва
Чна ам килигдайбуруз чАгурнава
(*гуьрчегарнава*).
17. Ва Чна ам (*цав*) гъар са «вичиз
къван гана чукурнавай»
шейТандикай хвенва.
18. Анжах, ни чинеба яб гана
(*малаикрин гафар*) чуьнуьхайТани
- адан гуьгъуьнизни ачух «ялав
алай гъед» фида (*ам кудайвал*).
19. Ва чил Чна (гегъеншдиз) экIянава,
ва Чна анал «мягъкембур»
(*дагълар*) вегъенва, ва Чна анай
экъечIдайвал авунва гъар са шей
(*гъар жуьре набататар* - чпин
къадар ва жуьре) тайинарнавай.
20. Ва квез Чна анал яшайишдин
(*дуланажагъдин лазим*) шейэрни
авуна, ва (*гъакIни авунва Чна квез
ана*) абур - чпиз ризкъи гун квел
алачирбур (*несилар, къаравушар,
гъайванар...* - *абуруз виридаз ризкъи
Аллагъди гузва*).
21. Ва авач са шейни вичин хазинаяр
Чав гвачир (*вири жуьредин няметар
Аллагъдив гва*). Ва Чна ам малум
тир къадардалди авудзава (*Чи
камаллувилелди*).

لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ
قَوْمٌ مَّسْحُورُونَ ﴿١٥﴾

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَرَازِبَاتٍ
لِّلنَّظِيرِينَ ﴿١٦﴾

وَحَفِظْنَا بِهَا مِن كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ﴿١٧﴾

إِلَّا مَن اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَاتَّبَعَهُهُ شِهَابٌ
مُّبِينٌ ﴿١٨﴾

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ
وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْرُونَ ﴿١٩﴾

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعْيِشَ وَمَنْ لَّسْتُمْ
لَهُ بِرَازِقِينَ ﴿٢٠﴾

وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا
نُنزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢١﴾

22. Ва Чна гарар ракъурна
«маяламишдайбур яз» (*адалди
набататриз, цуьквериз - маядин
руг язава, ва цифери - марф арадал
гъизва*) ва авудна Чна цавай яд, ва
Чна ам квез хъвадай затІ яз авуна,
ва куьн туш ам кІватІна хуьзвайди
(*Чун я ам булахар, вацІар авуна
ракъурзавайди, хуьзвайди*).
23. Ва гъакъикъатда, (анжах) Чна - чан
гъизва ва (Чна) чан къахчузва,
ва Чун я - варисар (*чилин ва
анал алайбурун виридан - Чун я
амукъдайди!*).
24. Ва Чаз дугъриданни чизва
виликдай хъайибурни квекай,
ва Чаз дугъриданни чизва
гуьгъуьнлай къведайбурни
(*Къбияматдин Йикъалди*).
25. Ва гъакъикъатда, ви Раббиди - Ада
абур кІватІ хъйида. Гъакъикъатда,
Ам - гзаф камаллуди, вири
чидайди я!
26. Ва гъакъикъатда, Чна инсан
(*Адам*) хъалкънава «вич геждалди
туна ранг ва ни дегиш хъанвай
чулава палчухдикай тир» къурай,
галукъарайла ван ийидай
чепедикай.
27. Ва жин (*абурун ата-буба - Иблис*)
Чна халкъна ам адалай (*Адамалай*)
вилик цІун самуьм -дикай (*зегъемлу
ялавдикай*).
28. Ва (рикІел гъваш вуна *абурун эй,
Пайгъамбар*) ви Раббиди малаикриз
лагъай вахт: «Гъакъикъатда,
За халкъдайвал я инсан «вич
геждалди туна ранг ва ни дегиш

وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ

بِخَلْقِنَا ۝٢٢

وَإِنَّا لَتَنَحُّنُ نُجِيءَ وَنُيَيْتُ وَنَحْنُ

الْوَارِثُونَ ۝٢٣

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَخْرِينَ ۝٢٤

وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ بِحَشْرِهِمْ إِنَّهُ هَكَئِيمٌ

عَلِيمٌ ۝٢٥

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَلٍ مِّنْ

حَمِيمٍ مَّسْنُونٍ ۝٢٦

وَالْحَبَّآنَ خَلَقْتَهُ مِنْ قَبْلِ مِنْ نَّارِ

السَّمُومِ ۝٢٧

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰئِكَةِ إِنِّي خَلَقْتُ

بَشَرًا مِّنْ صَلْصَلٍ مِّنْ حَمِيمٍ مَّسْنُونٍ ۝٢٨

хъанвай чІулав палчухдикай тир»
кьурай, галуькарайла ван ийидай
чепедикай,

29. Ва За дуьзна тамамарайла ам, ва
За адан кьенез Зи руьгьдикай уф
гайила (*адак Зи патай тир руьгь
ктурла - чан гъайила*), адаз сажда
(*икрам*) ийиз (*агъуз*) ават хьухъ
(куьн)»,
30. Ва (*гъасятда*) сад амай кван вири
малаикри сажда (*икрам*) авуна,
31. Са Иблисдилай гъейри, ада вич
сажда (*икрам*) авурбурухъ галаз
хьун кьабулнач.
32. Ада (*Аллагъди*) лагъана: «Эй,
Иблис! Вуч хъанва ваз - (вун)
сажда авурбурухъ галаз хьун
тавуна (*вучиз вун сажда авурбурукай
хъанач*)?»
33. Ада лагъана: «Виче кьведач
за сажда авуна инсандиз - вич
Вуна «вич геждалди туна ранг
ва ни дегиш хъанвай чІулав
палчухдикай тир, кьурай,
галуькарайла ван ийидай
чепедикай халкънавай».
34. Ада (*Аллагъди*) лагъана: «ЭкъечІ
(*квахъ*) анай, гьакъикъатда, вун -
(алчахарна) чукурнавайди я.
35. Ва гьакъикъатда, вал Эвездин
Йикъалди лянет жеда!»
36. Ада лагъана: «Рабби! Муьгълет хце
(Вуна) заз - абурал (*инсанрал*) чан
хкидай йикъалди».
37. Ада лагъана: «Бес, гьакъикъатда,
вун - (чпиз За) муьгълет
ганвайбурукай я

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي
فَقَعُوا لَهُ سَلْجِدِينَ ﴿٢٩﴾

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٣٠﴾

إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى أَنْ يَكُونَ مَعَ
السَّاجِدِينَ ﴿٣١﴾

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ
السَّاجِدِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ لَمْ أَكُنْ لِأَسْجُدَ لِبَنِي خَلْقْتَهُ
مِنْ صَلْصَلٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٣٣﴾

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٣٤﴾

وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٥﴾

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٦﴾

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٧﴾

38. Малум вядедин (*Исрафила сифте сефер Къаргъудиз уф гайила вири рекьидай*) йикъалди!»
39. Ада лагъана: «Рабби! Вуна зун ягъалмишди (*рекция акъатнавайди*) авуниз килигна, за (гъелбетда) абуруз (*Адаман несилриз*) (џуру крар, гунагъар авун) хъсан яз къалурда чилел, ва за абур вири гъар гьикІ хъайитІани рекьяй акъудда,
40. Абурукай (*Вуна*) хкъанавай (*дую михи*) Ви лукІар квачиз!»
41. Ада (*Аллагъди*) лагъана: «Им я - дуьз рехъ Зи патав (*ва Зи Женнетдиз*).
42. Гъакъикъатда, Зи лукІар - авач ваз абурун винел гъакимвал, (чеб) ваз табий хъайибурал квачиз, рекьяй акъатнавайбурукай».
43. Ва гъакъикъатда, Жегъеннем - «хиве къунвай чка» я абуруз виридаз (*Иблисдиз ва адаз табий хъайибуруз*)!
44. Адахъ (*Жегъеннемдихъ*) ирид дарвазар ава (*сад муькуьдан кІаник кваз*) ва гъар са дарвазриз абурукай (*Иблисдиз табий хъайибурукай*) - тайин тир пай ава (*гъар са къатуниз Жегъеннемдин - авур гунагъриз килигна пайнавай несиб ава*).
45. Гъакъикъатда, (Аллагъдикай) кичлеbur - (Женнетрин) бустанра ва булахрин арада жеда.
46. (*Ва лугъуда абуруз*): «Гъахъ (куьн) анриз саламатвиле аваз, (салам аваз), ва (*азабдикай*) хатасузвиле аваз!»

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٨﴾

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٩﴾

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤١﴾

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنْ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿٤٢﴾

وَأِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٣﴾

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُومٌ ﴿٤٤﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٥﴾

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ءَامِنِينَ ﴿٤٦﴾

47. Ва Чна абурун хурара авай такІанвилер (*ажугъар*) акъудна. Ва (*Женнетда яшамши жеда*) абур стхаяр яз, (*ацукъна*) тахтрал (*ацукъун, къаткун патал хъуьтуьл месер алай чарнайрал*) сад-садан чина (*къаншарда*) аваз.
48. ХкІадач абурув ана юргъунвал (*галатун*), ва абур анай (*Женнетдай*) акъудни ийидач (*даим яз ана амукъда*).
49. Хабар це (вуна *эй, Пайгъамбар*) Зи бендейриз; гъакъикъатда, Зун – (Гзаф) Багъишламишдайди, (Лап) Регъимлуди тирди,
50. Ва гъакъикъатда, Зи азаб, - ам (гзаф) азиятлу азаб я!
51. Ва хабар це (вуна) абуруз Ибрагъиман мугъманрикай (*малаикрикай*)
52. Абур адан кылив атай (*тавханадиз гъахъай*) чІавуз, - абуру лагъана: «Салам!» (*ва ада абурун саламдиз жаваб гана, ахпа абуруз тІуьн гъайила абуру гъил яргъи тийиз акурла*) ада лагъана: «Гъакъикъатда, чаз квекай кичІ ава!»
53. Абуру лагъана: «КичІе жемир! Гъакъикъатда, чна ваз шад хабар гузва чирвилер авай веледдикай» (*квез хва жеда - Исгъакъ*).
54. Ада лагъана: «Куьне заз, зав кьуьзуьвал агакънавай чІавуз, (ихътин) шад хабар гузвани?! Куьне зун кквелди шадарзава?!»

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا
عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ ﴿٤٧﴾

لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا
بُْمُخْرَجِينَ ﴿٤٨﴾

* نَبِيُّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْعَفْوَур
الرَّحِيمِ ﴿٤٩﴾

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمِ ﴿٥٠﴾

وَتَبَّيَّهْتُمْ عَنْ صَيفِ إِبْرَاهِيمَ ﴿٥١﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَّمَا قَالَ إِنَّا
مِنْكُمْ وَجُلُونَ ﴿٥٢﴾

قَالُوا لَا تَوَجَّلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ
عَلِيمٍ ﴿٥٣﴾

قَالَ أَبَشِّرْتُمُونِي عَلَىٰ أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ
فِيمَ تَبَشِّرُونَ ﴿٥٤﴾

55. Абуру лагъана: «Чна вун шадарнава гъахъдалди (чна *ваз гъахъ муштулух ганва*), - бес, жемир вун (*аял хьуникай*) умуд атІанвайбурукай!»
56. Ада лагъана: «Бес, вуж вичин Раббидин регъимдикай умудсуз жеда къван, (чеб) рекъяй акъатнавайбурулай гъейри?!»
57. Ада лагъана: «Бес, куь кар (*везифа*) вуч я, эй, (ракъурнавай) векилар?»
58. Абуру лагъана: «Гъакъикъатда, чун гунагъкар ксарин патав (*абур тергиз*) ракъурнавайди я,
59. (Са) ЛутІан хзан квачиз: гъакъикъатда, чна абур вири къутармишда,
60. Адан паб квачиз, (Аллагъдин эмирдалди) чна къетІнава гъакъикъатда ам (къулухъ) амукъна гъалак жедайбурукай жеда».
61. Ва ЛутІан хзандин патав (ракъурнавай) векилар атайла,
62. Ада лагъана: «Гъакъикъатда, куьн (заз) чин тийидай ксар я».
63. Абуру лагъана: «Туш! Чун ви патав абуру (*ви халкъди*) шаклувал авур кар (*азаб*) гъаз атанвайди я.
64. Ва чун ви патав гъахъ (*хабар*) гъаз атанва, ва гъакъикъатда, чун - керчекбур (*дуьз лугъузвайбур*) я!
65. (Гъавиляй) ийфен рекъе гъат вун (*экъечІ анай*) жуван хзанни галаз - ийфен са пай фейила, ва вун абурун къулухъ галаз (*эхирда аваз*) хьухъ. Ва къуй

قَالُوا بَشِّرْنَاكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُن مِّنَ الْقٰنِطِيْنَ ﴿٥٥﴾

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِن رَّحْمَةِ رَبِّهِۦٓ اِلَّا الضَّٰلُوْنَ ﴿٥٦﴾

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ اَيُّهَا الْمُرْسَلُوْنَ ﴿٥٧﴾

قَالُوْا اِنَّا اُرْسِلْنَا اِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِيْنَ ﴿٥٨﴾

اِلَّا اَعَالَ لُوْطٍ اِنَّا لَمَنْجُوْهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٥٩﴾

اِلَّا اَمْرًاۗتُهُۥ قَدَرْنَا اِنۡهَآ لَمِيْنُ الْغٰبِرِيْنَ ﴿٦٠﴾

فَلَمَّا جَآءَ اَعَالَ لُوْطٍ الْمُرْسَلُوْنَ ﴿٦١﴾

قَالَ اِنۡكُمْ قَوْمٌ مُّكۡرُوْنَ ﴿٦٢﴾

قَالُوْا بَلۡ جِئۡتَكَ بِمَا كَاۡنُوْا فِيْهِ يَمۡتُرُوْنَ ﴿٦٣﴾

وَاَتَيْنٰكَ بِالْحَقِّ وَاِنَّا لَصٰدِقُوْنَ ﴿٦٤﴾

فَاسۡرِۢ بِاَهۡلِكَ بِقَطۡعِ مِّنَ النَّيۡلِ وَاَتَّبِعْ اَدۡبَرَهُمْ وَلَا يَلۡتَفِتۡ مِنۡكُمۡ اَحَدٌ وَّاَمْضُوْۤا حَيۡثُ تُؤۡمَرُوْنَ ﴿٦٥﴾

квекай садни (кьулухъ) элкъуьн тавурай (тахъайтIа адав азаб агакьда), ва куьне фин давамара квез эмирзавайвал (Шамдавай Гьамурийа шегьер галайвал)».

66. Ва вагъй - ракъурна инандирмишна Чна адаз (къисмет-къадар авунвай) а кар: гьакъикъатда, абур эхиримжидалди терг ийида абуроз экуьн вахт алукайла.
67. Ва атана (ЛутIан патав) шегьердин агъалияр еке шадвилер ийиз (адан кIвале авай мугъманрикай хабар хъайила, абурухъ галаз чIуру кар ийиз кIанз).
68. Ада лагъана: «Гьакъикъатда, абур - зи мугъманар я, бес, зун беябур ийимир (куьне).
69. Ва Аллагъдикай кичIе хьухъ квез, ва заз агъузвал жедай кар ийимир (куьне) (зи мугъманрик кяна)».
70. Абуру лагъана: «Бес, чна ваз алемрин патяхъай (маса инсанар мугъманвилиз къабулун) къадагъа авуначирни?!»
71. Ада лагъана: «Ангъе (куь дишегълияр) - зи рушар (гьар са пайгъамбар вичин уьмметдиз бубадин ериндал я - эвленмиш хьухъ), - эгер куьн а кар ийизвайбур ятIа».
72. - (За, Аллагъди) ви уьмуьрдал кьин къазва (я, Мугъаммад)! Абур чпин «къил-къилелай фенвай гьалда» (ягъалмишвиле) буьркьуьдаказ (шаклу яз) ава. -

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هَتُولَاءِ مَقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ ﴿٦٦﴾

وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٦٧﴾

قَالَ إِنَّ هَتُولَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُونِ ﴿٦٨﴾

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ ﴿٦٩﴾

قَالُوا أَوْلَمْ نُنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٧٠﴾

قَالَ هَتُولَاءِ بَنَاتِي إِنْ كُنْتُمْ فَعِلِينَ ﴿٧١﴾

لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٢﴾

73. Ва кьуна абур (*азаб тир*) кьати ванци - абуроз рагъ экъечІдай ЧІавуз.
74. Ва Чна адан винел пад кІаник пата авуна (*а шегьер элкъурна чин пад кІаникна*) ва Чна абурал канвай чепедин кьванерин марф кьурна.
75. Гьакъикъатда, а карда - делилар ава, лишанриз фикир гуз килогзавайбуруз (*ибрет къачузвайбуруз*)!
76. Ва гьакъикъатда, ам (*а шегьер*) чкадал аламай (*кардик кумай*) рекьел ала (*Меккадай Шамдиз фидай рекье*).
77. Гьакъикъатда, а карда - муъминриз делил ава!
78. Ва (гьакъикъатда), «аль-Айкатдин» (*Шуайб пайгъамбардин халкъдин чкадин*) агъалиярни зулумкара тир!
79. Ва (гъавиляй) Чна абуроз интикъам авуна (*жазаламишна*). Гьакъикъатда, абур кьведни (*ЛутІ ва Шуайб пайгъамбаррин халкъарин хуьрер*) ашкара тир ачух рекьел ала (*рекьеравай ксариз аквазва вуч абурукай амукънаватІа*).
80. Ва дугъриданни «аль-Гъиџрдин» агъалийри (*самуд-халкъди*) (Алагъди) ракъурнавай векилар (*Салигъ пайгъамбар*) таб яз кьунай (*алай вахтунда: Арабистанда Хайбардай Табукдиз фидай рекье «Мадаину - Салигъ» лугьудай чка я*).
81. Ва Чна абуроз Чи делилар ракъурнай, амма абур абурукай элкъвенай.

فَأَخَذْتَهُمُ الصَّيْحَةَ مُشْرِقِينَ ﴿٧٣﴾

فَجَعَلْنَا عَلَيْهِمْ سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن سِجِيلٍ ﴿٧٤﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلمُتَوَسِّمِينَ ﴿٧٥﴾

وَإِنَّهَا لِسِيبِیلٍ مُّقِيمٍ ﴿٧٦﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾

وَإِن كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لظَّالِمِينَ ﴿٧٨﴾

فَأَنْتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿٧٩﴾

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ

المُرْسَلِينَ ﴿٨٠﴾

وَأَتَيْنَهُمُ آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا

مُعْرِضِينَ ﴿٨١﴾

82. - Ва (абуру) дагъларикай (*ragara*)
кIвалер атIуз расзавай (чеб)
саламатвиле авайбур жедайвал. -
83. (Ва) абур (*азаб тир*) къати ванци
къуна - (абуруз *фад*) пакаман вахт
тирла.
84. Ва абуроз чпи къазанмиш
авурдакай (*девлетрикай*,
дагъларикай атIанвай кIвалерикай
чеб азабдикай хуьдай) са куьмекни
хъанач.
85. Ва цавар ва чил ва абурун (къведан)
арада авай шейэрни Чна анжах
гъахъ патал (*камаллу себеб аваз*,
гъакI гъаваянда тушиз) халкънава.
Ва гъакъикъатда, Сят (гъелбетда)
къведа (*Къияматдин Югъ алуьда*
- гъар садаз вичи авур крарин эвез
хгудайвал). (Гъавилай) афивал ая
(вуна *эй*, *Пайгъамбар*) абуроз иер
афивилелди (*ваз аксивал авурбурун*
хъел татана элкъуьгъ абурукай, гъил
къачу)!
86. Гъакъикъатда, ви Рабби, Ам -
(Зурба) Халикъ, Вири Чидайди я!
87. - Ва дугъриданни, Чна ваз
багъишнава «ирид тикрар
жезвайбур» (*гъар капIунал кIелиз*
тикрар жезвай ирид аят яни сура
аль - Фатиъа) ва чIехи (*багъа*)
Къуръан! -
88. Вил ттуна килигмир вун Чна
абурукай бязи жуьрейриз
ишлемишиз ганвай няметриз
(*темягъ аваз килигмир вун Чна*
бязи кафирриз, мушрикриз ганвай
девлетриз), ва (вун) абурун
гъакъиндай (*абуру кафирвал авунал*)

وَكَانُوا يَنْجُتُونَ مِنَ الْجِبَالِ الَّتِي أُبْرِدُوا
عَافِينَ ۝٨٦

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ ۝٨٧

فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝٨٨

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا
بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ ۝٨٩
فَأَصْفَحْ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ ۝٩٠

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلْقُ الْعَلِيمُ ۝٩١

وَلَقَدْ آتَيْنَكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي
وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ۝٩٢

لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ
أَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ
وَأخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ۝٩٣

пашман жемир. Ва «агъуза жуван лув» муъминриз (*абурухъ галаз хъуьтуьл ва милайим хъухъ*),

89. Ва лагъ: «Гъакъикъатда, зун - (*баян гуз*) ачухардай «игътиятлувал авунин хабар гудайди» я» (*Аллагъдин патай тир азабдикай*).

90. Чна (ам) «пай авурбурал» авудайвал (*чпи Къуръандин са паюнихъ инанмишвална муькуь пай инкарна ам пай авур Ктаб-эгълийриз, къурайшидин кафирриз азаб гайивал*),

91. Чпи, Къуръан пайи-паяр яз авур.

92. Ва кьин къазва ви Раббидал (*Аллагъди Вичел кьин къазва*) - гъакъикъатда, Чна абуровай дугъриданни хабар хкъада, виридавай

93. Абуру авур амалрикай!

94. Ва ачухарна малумара (вуна *эй, Пайгъамбар*) ваз (*Аллагъди эмирнавай кар (Исламдиз эверун)*), ва элкъуьгъ (вун) мушрикрикай! (*сифте пуд йисуз Пайгъамбарди инсанриз диндиз эверзавай чинеба, ахпа и аят атайла башламишна ашкара ийиз*).

95. Гъакъикъатда, Чна вун хвенва (*азаднава вакай*) ягъанатарзавайбурукай (*къурайширин башчийрикай*),

96. Чпи, Аллагъдихъ галаз (*чпиз*) маса илаъги (*шерик*) кьунвай, (амма) абуроз ахпа чир жеда (*чпин кардин жаза*)!

وَقُلْ إِنِّي أَنَا اللَّذِيذُ الْمُبِينُ ﴿٨٩﴾

كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ﴿٩٠﴾

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ﴿٩١﴾

فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٢﴾

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

فَأَصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٤﴾

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ﴿٩٥﴾

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

97. Ва гъакъикъатда, Чаз, абуру (*вакай ва Диндиз эверуникай*) лугъузвай (*пис*) гафарикай ви хур дар жезвайди, чизва.
98. (Гъавиляй) пак ая вуна ви Рабби гъамд гъиз Адаз (*Субгъана Аллагъи ва би гъамдигъи - лугъуз*), ва сажда (*капI*) ийизвайбурукай хъухъ (*ви рикIе авай пашманвиликай, дарвиликай ваз куьмек жеда*),
99. Ва ибадат ая (вуна) ви Раббидиз, та ваз якъин (*ажал*) къведалди (*давамара ви уьмуьрдин эхирдалди*)!

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٧﴾

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُن مِّنَ السَّاجِدِينَ ﴿٩٨﴾

وَأَعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٩٩﴾

سُورَةُ النَّحْلِ

16 - Сура: «ан-Нахл» (Чижер)

*Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!*

1. Аллагьди эмирнавай кар атанва
(*Къияматдин Югъ алукуьн мукьвал хъанва*) - бес, куьне (*эй, имансуз ксар Пайгъамбардин гъелягъар ягъанатрай къаз а Юкъуз жедай куь азабдик ва*) а кардик тади кутумир. Пак я Ам, ва Вине я Ам абуру (Адаз) шерик гъуникай!
2. Ада (авудна) ракъурзава малаикар
(*Джабраил*) - «ругъ» (*вагъй*) гваз Вичин крарикай Вичиз кІан хъайидан патав Адан лукІарикай (*пайгъамбарриз, Адан эмирдалди*):
- «бес, игътиятвал авунин хабар це куьне (*инсанриз, Аллагьдиз шерик гъун къадагъа кар тирди ва*) гъакъикъатда авачирди илагъи (*ибадат авуниз лайихлу тир*) Залай гъейри! Ва (*гъавиляй*) кичІе хъухъ (къез) Закай!»
3. (Ада) цавар ва чил гъакъикъат патал (*камаллу сеbeb аваз*) халкънава. - Вине я Ам, абуру (Адаз) шерик гъуникай! -
4. Ада инсан (*маядин*) стІалдикай халкънава, (бес), ингъе ам - ачух еке гъуьжеткар я (*Ахиратда чан хкун авач лугъуз*)!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَتَىٰ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَانَهُ
وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١﴾

يُنزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ
مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ
لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ﴿٢﴾

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ تَعَالَىٰ
عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣﴾

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ
حَصِيمٌ مُّبِينٌ ﴿٤﴾

5. Ва халкънава Ада (*гьакIни*) мал-къара; абура квез чимивал (абурун *сарикай*) ва (*маса*) менфятар ава, ва абурукай куьне ненни (*тIуьнни*) ийизва.
6. Ва абура квез гуьзелвал ава (*куь рикIера шадвал твазва* - нязиз гьаятдиз) хъяйдайлани ва пакамаз (*чIурал*) уьруьшдиз акъуддайлани.
7. Ва абуру куь залан ппарар тухузва (*яргьал*) уьлквейриз, квевай анив анжах ччанарал еке гуж акъалтна агакъиз жедай (*гьайванар галачиз*). Гьакъикъатда, куь Рабби - гзаф мергьяматлуди (*Вичин лукIарин язух къведайди*), гзаф регимлуди я!
8. Ва (халкънава Ада) балкIанар, къатирар ва ламар, куьн абурал акъахна фин патал ва гуьрчегвални яз. - Ва халкъзава (Ада) квез чин тийизвай шейэрни. -
9. - Аллагьдал ала дуьз рехъ къалурун (*Дуьз рекьин баян гун*). Ва абурукай (*рекьерикай*) патаз акъуддайбурни ава (*Дуьз рекьикай*). Ва эгер (Адаз) кIан хъанайтIа - (Ада) куьн вири Дуьз рекьел (*Имандал*) гьйдай. -
10. Ам я - цавай яд авуднавайди. Квез адакай хъвадайдини (*хъвадай яд*) жезва ва адалди (Ада экъечIдайвал ийизва) кулер (*набататар, векьер*) - виче (куьне *гьайванар*) ахъайна чIура хуьзва.
11. Ада квез адалди (*а целди гьар жуьре*) магъсулар, зейтунар, хумравар, ципицIар, ва гьар са жуьре емишрикай экъечIдайвал ийизва. Гьакъикъатда, а карда - делил ава фикирдай (*фагьумдай*) ксариз!

وَالَّذِينَ نَعَّمْ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ
وَمَنْتَفِعُ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٥﴾

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ
تَسْرَحُونَ ﴿٦﴾

وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا
بَلِيغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنْفُسِ إِنَّ رَبَّكُمْ
لَرءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٧﴾

وَالْحَنَئِيلَ وَالْيَعْقَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا
وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

وَعَلَى اللَّهِ فَصُدُّ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ
وَلَوْ شَاءَ لَهَدَلَكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩﴾

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ
مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجْرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ﴿١٠﴾

يُثْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ
وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١١﴾

12. Ва муьтІуьгъарнава Ада квез йиф ва югъ, рагъ ва варз (*шамси ва кѳемер*); ва гъетерни Адан эмирдалди муьтІуьгъ авунва. Гъакъикъатда, а карда - делилар ава (акъулди) къатІузвай ксариз!

13. Ва (*гъакІни Ада муьтІуьгъарнава квез*) Ада куьн патал яратмиш авунвай (*чпи несилар гудай*) затІарни чилел - гъар жуьредин рангаринбур яз (*гъайванар, къушар; ва набататар, мяденрай менфят патал хкуддай шейэр*). Гъакъикъатда, а карда делил ава (рикІел гъана) ибрет къачудай ксариз!

14. Ва са Ам я - гъуьл муьтІуьгъарнавайди (*куьн патал*), куьне анай таза як тІуьн патал, ва куьне анай безекарни (*жавагырар, гевгъерар*) акъуддаивал квез алукІдай. - Ва ваз аквазва гимияр ана яд къатІиз физва. - Ва (*муьтІуьгъарнава Ада гъуьл*) куьне Адан еке регимдикай (*няметрикай*) къазанмишун патал, ва куьне шукур авун патал (*Аллагъдиз - са Адаз ибадатиз*)!

15. Ва вегъенва Ада чилел «мягъкембур» (*дагълар*) - ам (*чил*) куьнни галаз галтад тахьун патал, ва (*гъакІни авунва Ада анал*) вацІар, ва рекъер - куьн дуьз рекъеваз фин патал. -

16. Ва (авунва Ада *рекъера авай ксари ишлемишдай гъар жуьре*) лишанар. Ва гъетералдини абуру (*йифиз*) дуьз рехъ жагъурзава.

وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِي إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٢﴾

وَمَا ذَرَأَّا لَكُمُ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَنُهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٣﴾

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَازِرَ فِيهِ وَلِيَبْتَلِيَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٤﴾

وَأَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوْسِي أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَرَ سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥﴾

وَعَلَّمَنَّا بِأَلْتَجْمِ ۖ هُمْ بِهِتَدُونَ ﴿١٦﴾

17. Бес, Вичи (и вири затIар) халкъзавайди (*Аллагъ*) сад хъиз яни (*са затIни*) халкъ тийизвайдахъ галаз (*Адаз хъиз куьне гъуцаризни ибадатиз*)?! Бес, куьне рикел гъизвачни (*къатIузвачни Аллагъдин зурбавал ва ибадатдиз лайихлуди са Ам тирди*)?!

18. Ва эгер куьне Аллагъдин няметар гъисабиз хъайитIа (*алахъайитIа*), квевай абур гъисабиз (*къадар чириз*) жедач! Гъакъикъатда, Аллагъ - гзаф багъишламишдайди, гзаф регъимлуди я!

19. Ва (са) Аллагъдиз чизва (куьне) чуьнуьхзавай крарни ва ачух (*ашкара*) ийизвай крарни.

20. Ва низ абуру (*муширикри*) Аллагъдилай гъейри (тIалабунариз) эверзаватIа (*абуру ибадатзавай бутар, гъуцар*) - (абуру) са шейни халкъзавач, ва абур чеб халкънавайбур я (*а бутар, гъуцар кафирри чпин гъилералди яратмишнава - бес гъикI абуру абурувай тIалабунариз абуруз ибадатзава?*)!

21. (Абур *куь бутар*) - «мейитар» я, чансуз затIар я, ва абуру гъич гъиссни ийизвач мус абурал (*чпис ибадатзавай муширикрал Аллагъди*) чан хкидатIа.

22. Куь (*гъакъикъги*) илэгъи - сад тир Илэгъи (*Аллагъ*) я. Ва чпи Ахиратдихъ инанмишвал тийизвайбур - абурун риклери инкарзава (*къабулзавач - гъахъ илэгъи са Аллагъ тирди*) ва абуру

أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ
أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٧﴾

وَأَنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصَوْنَهَا إِنَّ
اللَّهَ لَعَفَّورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٨﴾

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿١٩﴾

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ
شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢٠﴾

أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ
يُبْعَثُونَ ﴿٢١﴾

إِلَهُكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكِرَةٌ وَهُمْ
مُستَكْبِرُونَ ﴿٢٢﴾

такабурлувалзава (са Адаз ибадат авуникай).

23. - Са шакни алач (гъахъ кар я):
гъакъикъатда, Аллагъдиз чизва
абуру чуьнуьхзавай (чинебан)
кранни ва ачух (ашкара) ийизвай
кранни. Гъакъикъатда, Адаз
такабурлувалзавайбуру (гъич)
Кандач! -
24. Ва абуруз (мушикриз) лагъайла:
«Куь Раббиди вуч (авудна)
ракъурнава?» - абуру лугъузва:
«(Ам) - эвелимжибурун къисаяр
(сифте халкъарин хкетар) я!»
25. (А гафарин нетижа яз) - абуру
ялдайвал Къыяматдин Юкъуз чпин
(гунагърин) парар вири, ва (гъакИни)
абуру (Исламдикай) ягълмишвиле
ттурбурун гунагърикай хъайи
гунагърин парарни (табий
хъайибуруз ягълмишвиликай) са
чирвални авачиз. Агъ! Гъикъван
писди я абуру ялдай (гунагърин)
залан пар!
26. Дугъриданни, абурулай вилик
хъайибуруни (чпин пайгъамбаррин
аксина) гъиллеяр (чинебан чИуру
къастар) авунай, амма Аллагъди
абурун «эцигнавай дарамат»
бинедай чукIурна (тукIуьрнавай
чИуру къастар чIурна) - ва ават хъана
абурал къав чпин винелай, ва
абуруз чпи гъич гъиссни (гуьзетни)
тавур патахъай азаб атана»
(им - Аллагъдин диндиз аксивал
авур къуватлу халкъар гъасятда
михъиз бинедай терг авуниз гъанвай
мисал я).

لَا جَرَمَ أَنْ أَلَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا
يُعْلِنُونَ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢٣﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَآذًا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا
أَسْطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾

لِيُخَمِّلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ
أَلَا سَاءَ مَا يَزِيدُونَ ﴿٢٥﴾

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتَى اللَّهَ
بُنْيَانُهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمْ
السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَنَّهُمُ الْعَذَابُ
مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

27. Ахпа, Къияматдин Юкъуз Ада абур баябурда (*азаб гана агъузвал гуда*) ва лугъуда: «Гъинава шерикар Зи, чпин гъакъиндай (*абур гъуцар я лугъуз ибадатиз*) куъне (*пайгъамбарриз, муъминриз душманвал авуна*) акси пад къур? (*Къуй гила абуру квелай азаб алудрай!*)» (А Ч!авуз), чпиз (Аллагъди) чирвилер ганвайбуру (*пайгъамбарри, муъминри*) лугъуда: «Гъакъикъатда, баябурвал (*агъузвал*) ва писвал (*азаб*) къе кафирриз жеда!»

28. Малаикри чпин чанар чпи-чпиз зулум ийизваз (*ширкдал, куфрдал алаз*) къахчузвай ксар - (къиникъ атайла) абуру (михъиз умунлу аъана) муътлуъгъвал къалурда (*ва лугъуда*): «Чна са пис амални (*са гунагъни*) авурди туш!» (Абуруз лугъуда): «Аксина (*куъне табзава*), гъакъикъатда, Аллагъдиз куъне авур амалар (вири) чизва!»

29. (Гила) гъахъ (куън) Жегъеннемдин дарвазрай, гъамишалугъ амукъдайбур яз ана!» Ва гъикъван писди я такабурлубурун акъваздай чка (*мескен*)!

30. Ва лагъайла (Аллагъдикай) кич!ебуруз: «Вуч (авудна) ракъурнава куъ Раббиди?» - абуруз лагъана: «Хийир (ракъурнава) (*еке нямет, берекат я - иман гъанвайбуруз!*)» Чпи, хъсан (*диндар*) крар авурбуруз и дуъньяда хъсанвал (*Аллагъдин патай куъмек, няметар*) жеда. Ва Ахиратдин Мескен (*яшамии жедай чка* -

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقِقُونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٧﴾

الَّذِينَ تَتَوَفَّيْنَاهُم مَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقَوْا السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلَى إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَلَيْتَسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٩﴾

* وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٠﴾

Женнет абуруз) лапни хийирлу
я! Ва гьикьван гуьрчегди я -
(Аллагьдикай) кичебурун Мескен
(*Женнет*)! -

31. (Ам я) - «Адн - Женнетар» (*адн*
- *гьамишалугь яшамши жез*
амукьдай), чеб аниз гьахьдай, чпин
(*анавай чехи квалерин, тарарин*)
агьадихъайни вацлар авахъзавай.
Абур патал ана абуруз кІан хъайи
шейэр (вири) жеда. Гьа икІ -
Аллагьди (Вичикай) кичебуруз
эвез (*саваб*) гузва!

32. Малаикри, чпин чанар чеб хъсан
гьалдавайбур яз (*ширкдикай*
михьибур яз) кьахчузвай ксар
- (малаикри абуруз) лугьуда:
«Салам кьез! ...Гьахь (*алад*, куьн)
Женнетдиз, куьне авур амалдиз
(*имандиз, Аллагьдин эмирар кылиз*
акьудуниз) килигна».

33. Бес, абуру (*мушикри*)
гуьзлемишзавайди анжах: чпин
патав малаикар атун (*чан кьахчуз*)
ва я чпин Раббидин эмир (*бейхабар*
азаб) атун тушни мегер?! Гьа икІ
- абурулай вилик хъайибуруни
авунай (*ибуру пайгьамбар таб*
яз кьунвайвал - атІабуруни
таб яз кьунай ва абур Аллагьди
тергнай). - Ва Аллагьди абуруз
зулум авуначир, амма хъи абуру
чпи-чпиз зулум авунай. -

34. Ва абурув чпи авур пис амалрин
жаза (*писвилер*) агакьна, ва абур
чпи ягьанатар авур карди (*азабди*,
элкьуьрна) кьуна.

جَنَّتْ عَدْنٌ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِي مِّنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ
كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾

الَّذِينَ تَتَوَفَّيهِمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ
يَقُولُونَ سَلَّمَ عَلَيْكُمْ أَذْخَلُوا الْجَنَّةَ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ
أَوْ يَأْتِيَ أَمْرٌ رَبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ
مِن قَبْلِهِمْ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ
كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٣﴾

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ
مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٤﴾

35. Ва (*гъакІни*) лагъана мушрикри: «Эгер Аллагъдиз кІан хъанайтІа, чна Адалай гъейри са шейинизни ибадат ийидачир - я чна, я чи бубайри, ва Адан ихтияр авачиз гъич са шейни чна гъарам ийидачир». Гъа икІ - абурулай вилик хъайибуруни авунай (*ва абур Ада тергнай, ва а терг авун - делил я Аллагъ абурун крарилай рази туширди!*). Ва расулрал алайди (*абурун везифа*) анжах: ачухдиз (*Дин*) агакъарун тушни мегер?!
36. Ва дугъриданни, Чна (*виликдай хъайи*) гъар са уьмметдиз расул ракъурна (*ада абуроз* лугъун патал): «Са Аллагъдиз ибадат ая (куьне), ва «ТІагъут-дикай» (*Аллагъдилай гъейри амай вири шейъриз: гъуцариз, къейибуруз, бутариз, шейтІандиз ибадат авуникай*) яргъа хъухъ!» - Ва абурукай (*гъар са уьмметдикай*) чеб Аллагъди дуьз рекъел гъайибурни хъана, ва хъана абурун арада чпел (*терсвал авурвилай*) ягъалмишвал тестикъ хъайибурни. - Бес, къекъуьгъ куьн чилел (*сефердиз экъечІ*) ва килиг (куьн, *расулар*) таб яз къурбурун эхир гъихътинди хъанатІа (*тергун*)!
37. Гъикъван вун (*эй, Пайгъамбар*) гзаф алахъайтІани абур (*а мушикар*) дуьз рекъел гъиз, - гъакъикъатда, Аллагъди дуьз рекъел гъидач (*Ада*) ягъалмишвиле ттунвайбур (*ягъалмишвиле амукъун къадар-къисметнавайбур*), ва жедач абуроз куьмекчиярни!

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٥﴾

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكذِبِينَ ﴿٣٦﴾

إِنْ تَحْرِصْ عَلَى هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٧﴾

38. Ва (абуру) лап алакьдай къван алахъиз чпин квинерал Аллагьдал квинер къуна: «Аллагьди кьенвайдал чан хкидач» - лугьуз. Аксина, (чан хкида), Ада Вичел къачунвай, гьахъ тир хиве къунвай кар яз! Амма инсанрин гзаф паюниз чизвач (*Аллагьдин къудратлувал а кардал*).
39. (Аллагьди виридал чан хкида) - (баян гана) ачухун патал абуруз вичин гьакьиндай (абурун арада) ччаравилер хъайи крар, ва чир хьун патал кафирвал авурбуруз чеб тапархъанар тирди.
40. (Гьакъикъатда) Чи гаф я са шейиниз, Чаз ам (ийиз) кІан хъайила, Чна адаз анжа лугьун: «Хъухъ!» - ва ам (гьасятда) жезва (Чна адаз: «Хъухъ!» лугьун бес я - а шей, а кар гьасятда арадал къвезва).
41. Амма чеб Аллагьдин рекье куьч хъайибур чпиз (*мушикри*) зулум авурдалай гуьгъуьниз, - Чна дугьриданни абуруз и дуьньядани яшамиш жез ацукьдай хъсан чка гъазурда, ва (гьелбетда) Ахиратдин саваб - мадни чІехи я. Эгер абуруз (*Аллагьдин рекье куьч хьун гезел вегъезвайбуруз*) чиз хъанайга (*авай еке савабдикай*)!
42. (А куьч хъайибур я) - чпи, сабурулувал авурбур ва чпин Раббидал таваккул авунвайбур.
43. Ва Чна валай виликни (*эй, Пайгъамбар*), Чна чпиз вагьй (ракъурна) инандирмиш авур анжах итимар ракъурнай (*пайгъамбарар яз, малаикар*

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ
اللَّهُ مَن يَمُوتُ بَلَىٰ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يُخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ
الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَذِبِينَ ﴿٣٩﴾

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَن نَّقُولَ
لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿٤٠﴾

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا
ظَلَمُوا لَنَنْبُوْتَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً
وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا
يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٢﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُوحِي
إِلَيْهِمْ فَسَاءَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

ракъурначир). - Бес, хабар яхъ куъне
(эй, *мушрикар*) Ктаб- эгълийрин
алимривай, эгер квез чизвачтIа. -

44. (Чна расулар ракъурнай)
ачух делилар ва кхъенвай
кьулар (*Ктабар*) гваз. Ва ваз
(эй, *Пайгъамбар*) Чна Зикр
(*Къуръан*) (авудна) ракъурнава
- вуна инсанриз чпиз (авудна)
ракъурнавайдаз (*Къуръандиз*)
баян гун патал, ва абуру фагъум-
фикир авун (*ва адалди Дуъз рекъел*
атун) патал!
45. Бес, чпи чинебан чIуру къастар
ийиз (*Пайгъамбардин аксина*) пис
гъиллеяр авурбур (*мушрикар*) -
Аллагъди чеб чилив туькъуьниз
туникай, ва я абурун патав чпи
гъич гъиссни тийизвай (*хабарни*
авачир) патахъай азаб атуникай
хатасузвиле (*саламатвиле*)
авани мегер?!
46. Ва я (Ада) абур чпин (майишатдин)
крарал чалишмиш хъанвайла
(азабдалди) кьуникай - ва жедач
абурувай ажиз ийиз (Ам, *яни Адан*
азабдикай хкечIуз жедач)!? -
47. Ва я (Ада) абур, чеб кичIе гьалда
аваз (азабдалди) кьуникай?! Бес,
гъакъикъатда, куь Рабби - гзаф
мергъяматлуди (*Вичин лукIарин*
язух къведайди), гзаф регъимлуди
я эхир!
48. Ва бес, абур килигнавачни
Аллагъди халкънавай гьар
шейиниз - абурун хъенар (*серинар*)
чкадилай чкадал физфайди
(*ян гузвайди*) эрчи ва чапла

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ
لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾

أَفَأَمَّنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ
يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمْ
الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٥﴾

أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقْلِيهِمْ فَمَا هُمْ
بِمُعْجِزِينَ ﴿٤٦﴾

أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَى تَخَوُّفٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ
لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٤٧﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ
يَتَفَيَّؤُا ظِلَالُهُ عَنِ الَّتِيْمِينِ وَالشَّمَاوِلِ
سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ ﴿٤٨﴾

патарихъай Аллагъдиз сажда ийизвайбур яз ва чеб умунлубур (*Адаз михъиз муьтГуьгъбур*) яз?!

49. Ва (са) Аллагъдиз «сажда» ийизва - цавара авай затГари ва чилел алай затГари: чилел къекъвезвай чан алай затГарини, ва малаикрини, ва абуру (*Адаз ибадат авуникай*) такабурулувал ийизвач.
50. Абуруз (*малаикриз*) кичЕзва чпин Раббидикай - абурулай винеда авай, ва чпиз (*Ада*) эмирзавай крар (абуру *тамамдиз вири*) къилиз акъудзава.
51. Ва (*гъакИни*) лагъана Аллагъди (*Вичин лукГариз*): «Къве илАгъи къамир (куьне), гъакъикъатда, Ам (*Аллагъ*) - анжах Сад Тир ИлАгъи я, ва (бес) са Закай (квез) кичЕ хъухъ!»
52. Ва са Адаз талукъ я цавара вуч аватГани ва чилел вуч алатГани (*виридан иеси Ам* я), ва (*анравай вирида*) Дин (*ибадатар, тлеатар*) са Адаз талукърун лазим я, даиман! Ва бес, (куьне) Аллагъдилай гъейри (масадакай) кичЕвалзавани?!
53. Ва квез авай гъар са нямет ам (*вири са*) Аллагъдин патай я. Ахпа, квес са зарар (*бала*) хкIурла, (гъасятда) Адаз я куьне ялвариз (*куьмекдиз*) эверзавайди.
54. Ахпа, Ада квелай зарар (*бала*) алудайла, ингъе квекай са кIватIалди (*мушрикри*) чпин Раббидиз (мад *масадбур*) шерикар гъизва,

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةِ وَهُمْ لَا يُسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٩﴾

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٥٠﴾

* وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلٰهَيْنِ اثْنَيْنِ ۚ إِنَّمَا هُوَ إِلٰهٌ وَاحِدٌ فَإِلٰهِي فَآرْهُبُونِ ﴿٥١﴾

وَلَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصْبًا أَفْعَبَرِ اللَّهُ تَتَّقُونَ ﴿٥٢﴾

وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْرُونَ ﴿٥٣﴾

ثُمَّ إِذَا كَسَفَ الضُّرُّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

55. Инкарун патал (абуру) Чна чпиз багъишнавайди (*няметар*). Бес, ишлемишиз менфят къачу куъне (*куъ дубъндикай*), амма квез ахпа чир жеда (*куъ куфрдин жаза*)!
56. Ва абуру (*мушрикри*) пай (*несиб*) акъудзава Чна чпиз пай ганвай шейэрикай (*няметрикай*) (абуруз) чин тийизвай шейэриз (*абурун гъакъикъат тийижизвай, ва чпиз са шейни чин тийизвай, ва чпивай я хийир я зарар гуз тежезвай зат* Париз - *гъуцариз, бутриз*). Аллагъдал кьин хъуй, (*Къбияматдин Юкъуз*) квевай хабар хкъада (*жаваб гун истемши хъийида*) куъне къундармишай кардин патахъай!
57. Ва абуру Аллагъдиз руш-аялар талукъарзава (*малаикар Аллагъдин рушар я лугъуз*). Пак я Ам (*михьи я абуру лугъузвайдакай*)! Ва абуруз (*чпиз*) - тamarзу тирбур (*рухваяр*).
58. Ва абурукай садаз руш хъана лагъана шад хабар гайила, адан чин чIулав жезва (*гъамуни кьуна*), ва ам (*ажугълу яз*) пашмандиз ава,
59. Ам элдикай (*халкъдикай*) чуънуьх жезва - вичиз ганвай пис муштулухдиз килигна: тадани ам (*вичиз хъанвай руш чан алаз*) вичиз агъузвал яз, ва я ам чилик кутадани (*чан алаз кучуддани*)?! Агъ! Гъикъван писди я абуру къабулзавай къарарар (*лап чIуруди я абуру къет* Инавай кар)!

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا
فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِّمَّا
رَزَقْنَاهُمْ تَاللَّهِ لَتَسئلَنَّ عَمَّا كُنْتُمْ
تَفْتَرُونَ ﴿٥٦﴾

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحٰنَهُ وَلَهُمْ
مَا يَشْتَهُونَ ﴿٥٧﴾

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ
مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾

يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِن سُوءِ مَا بُشِّرَ
بِئِنَّ أَيْمِسِيكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي
الْتُّرَابِ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾

60. - Чпи, Ахиратдихъ инанмишвал тийизвайбуруз (*кафирриз*) писвилин гьал (*пис сифетар*) ава, амма Аллагъдиз - виридалайни vine тир гьал (*лап тамам сифетар*) талукъ я. Ва Ам - Лап Гужлуди, Гзаф Камаллуди я! -

61. - Ва эгер Аллагъди инсанар абурун зулумдиз (*куфрдиз, гунагъриз*) килогна жазаламишиз хъанайтIа, Ада анал «чилел къекъведай чан алай са затIни» тадачир, амма Ада абуроз (а кар) гежел вегъезва тайинарнавай вахтуналди. Ва абурун (тайинарнавай) вахт атайла, абуроз (адакай) са тIимил вахт къванни геж ийидач (*муьгълет хгудач абуроз*), ва абуровай (ам) вилик ийизни (*я адалай вилик физни*) жедач. -

62. Ва талукъарзава абуроз (*мушикри*) Аллагъдиз - чпиз хъун такIан кар (*чпиз руш-аял хъун гзаф такIан я, амма абуроз малаикар Аллагъдин рушар я лугъузва*). Ва абурун мецери ттаб кар ихилатзава (*таб тир кар лугъузва*): бес, гъакъикъатда чпиз лап хъсан гьал жеда. Са шакни авач - гъакъикъатда, абуроз ЦIай жеда, ва дугъриданни абур (ана) гадарна туна жеда!

63. Аллагъдал къин къазва, дугъриданни Чна валай виликни уьмметрин патав (*расулар*) ракъурнай (*эй, Пайгъамбар*) - ва шейтIанди абуроз (*уьмметриз*) чпин амалар (*куфр, ширк, пайгъамбарар таб яз къун*) хъсан яз къалурна. Ва ам (*шейтIан*) я абурун (*мушикрин*)

لَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ
السَّوْءِ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٦٠﴾

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ
مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَا كُنْ
يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فِإِذَا جَاءَ
أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَجِرُّونَ سَاعَةً وَلَا
يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦١﴾

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ
وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ أَنَّ لَهُمُ
الْحُسْنَٰى لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُمْ
مُفْرَطُونَ ﴿٦٢﴾

تَأْتِيهِمْ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ
فَزَيَّنَّ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ أَعْمٰلَهُمْ فَهَوَّ
وَأَيُّهُمْ النَّيْرَمُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

арха (*куьмекчи*) кьенин юкъузни
(*виликдай хъайибуруз хъсан яз*
кьалурайвал ада и мушикризни хъсан
яз кьалурзава абурун чтуру амалар),
ва абуруз азиятлу азаб жеда!

64. Ва Чна ваз (*эй, Пайгъамбар*)
Ктаб (авудна) ракъурнава (вуна)
абуруз анжах баян гун патал
абуруз (*диндин крапа*) фикирдин
ччаравилер хъанвай крарин
гъакъиндай, - ва (*ракъурнава а*
Ктаб - Къуръан) (Дузъ рекъин)
регъбервал ва регъим яз муъмин
ксариз (*иманлуйриз*).
65. Ва (са) Аллагъди цавай (*циферикай*)
яд авуднава ва адалди чилел чан
гъана (*набататар акъудна*) ам
чансуз хъанвайдалай кьулухъ.
Гъакъикъатда, а карда делил ава
(*чан хкуниз, ва Аллагъдин садвилиз*)
яб гузвай (*фикир-фагъумзавай*)
ксар патал!
66. Ва гъакъикъатда, квез мал-къарада
(дугъриданни) ибрет ава:
Чна квез хъваз гузва абурун
руфунра хуквада авай шейинин
(*гирнагънавай алафдин*) ва ивидин
арадай тешкил жезвай затІ -
михъи (*саф*) нек, хъвадайбуруз
сафалу (*хуш*) тир.
67. Ва (*гъакъини Чи няметрикай я квез*)
хумравдин (тарцин) ва ципицПрин
(тарцин) емишрикай авунвайди
- куьне адакай хкудзава кефли
ийидай хъвадай шейни (*а кар*
Аллагъди ички гъарам ийидалди тир)
ва ийизва хъсан рузини (*тиуьнарни*).
Гъакъикъатда, а карда делил ава
къатгузвай (*къанажагълу*) ксариз!

وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ
لَهُمُ الَّذِي آخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً
لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٤﴾

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ
الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً
لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٥﴾

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُّسْقِيكُم
مِمَّا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا
خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ ﴿٦٦﴾

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ
تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

68. Ва инандирмишнава (*чирвал ганва*) ви Раббиди чИжери: «Дагълара, тарарал, абуру расзавай чардахра (*инсанри эцигзавай куьнуьйра*) туькӀуьра (*квез*) кӀвалер;
69. Ахпа неъ (куьне) гьар са емишрикай ва алад (куьн *фидайла-хкведайла*) куь Раббидин рекьера аваз - муьтӀуьгьарнавайбур яз». Акъатзава абурун (*яни чИжерин*) руфунрай «шараб» (*хьвадай затӀ* - *вирт*) гьар жуьре рангарин, виче инсанар патал сагьрун (*шифа*) авай. Гьакъикъатда, а карда делил (*ибрет*) ава фикир-фагьумзавай ксариз.
70. Ва (са) Аллагьди куьн халкънава, ахпа Ада куь чанарни къахчузва. Ва ава куь арада (*эй, инсанар*) вич (Аллагьди) (элкъуьрна) хкизвайдини уьмуьрдин лап усал гьалдихъ (*гьалдай фейи къуьзуьвилихъ*), адаз чирвилерилай къулухъ са шейни чир тежедайвал. Гьакъикъатда, Аллагь - вири чидайди, лап къудратлуди я!
71. Ва садбуруз квекай муькуьбурун винел Аллагьди артуханвал ганва ризкъидин (*дуьньядин паярин*) патахъай. Ва чпиз (*Аллагьди*) артухвал ганвайбуру элкъуьр хъийизвач (*хгузвач*) чпин ризкъи (*паяр*) абурун эрчӀи гьилерик акатнавайбуруз (*чпин лукӀариз*) - абур а карда (*девлетра*) чпихъ галаз сад хьиз (*барамбар*) жедайвал (*бес, гьикӀ абуру Ада халкънавай Адан лукӀар Адаз барамбар ийизва* - *шерикар яз гьиз?!*) Бес, (абуру) Аллагьдин няметар инкарзавани?!

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي
مِنَ الْجِبَالِ بَيْوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا
يَعْرِشُونَ ﴿٦٨﴾

ثُمَّ كُلِي مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ
رَبِّكَ ذُلُلًا يَخْرُجُ مِنْ بَطُونِهَا شَرَابٌ
مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ
فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٩﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ وَمِنكُم
مَّن يَرُدُّ إِلَىٰ أَرْدَلِ الْعُمُرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ
بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٧٠﴾

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضُكُم عَلَىٰ بَعْضٍ فِي
الرِّزْقِ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَأْدِي رِزْقِهِمْ
عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ
أَفَبِعِزْمَةِ اللَّهِ يُجْحَدُونَ ﴿٧١﴾

72. Ва квез Аллагьди квекай чпкай (инсанрин жинсдикай) жуьтер (папар) авунва, ва куь папарикай (Ада) квез веледар (рухвар) ва (абурун несилрикай) хтулар авунва, ва (Ада) квез (маса) хуш паярикайни (няметрикайни) паяр ганва. Бес, абур тгаб кардихъ (шерикрихъ, гъуцарихъ) инанмишвалзавани, ва Аллагьдин няметрихъ абур кафирвалзавани (инкарзавани - шукур тийиз)?!
73. Ва ибадатзава абур (мушрикри) Аллагьдила гъейри (гъуцариз) чпин ихтиярда абур патал гъич са ризкъини авачирбуруз - я цаварай (марфар) я чиляй (бегьерар), ва алакьдач абурвай (са шейни).
74. (Гъавиляй) куьне (эй, инсанар) Аллагьдиз - «ухшарбур» гъимир (са шейни Адаз тешипигъ ийимир, абуроз Адан сифетрикай бязибур гуз ва абур Адан шерикар яз къаз)! Гъакъикъатда, Аллагьдиз чизва (куьне ийизвай амал), ва квез чизвач (вуч гунагъ куьне ийизватІа, ва гъихътин жаза квез жедатІа)!
75. Аллагьди мисал яз гъанва масадан гъилик квай лукІ (вичивай) са шейни алакь тийизвай (вич вичин ихтиярда авачиз, вичиз кІани са карни жезвачир, ва вичихъ вичин са мал девлетни авачир), ва (маса - азадлу касни) вичиз Чна Чи патай хъсан паяр (гъалал ризкъи, няметар) багъишнавай вичини адакай чинибани ва ачухдизни (хийирдин рекъе) харжзавай - бес, (абур) сад хъиз жедани (ва гъа икІ - Вич, Халикь

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبِطْلِ يُؤْمِنُونَ وَيَنْعَمَتِ اللَّهُ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٧٢﴾

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِّنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٧٣﴾

فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٤﴾

* ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَّمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَمِن رَّزَقَتِهِ مِثًا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوُونَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

*тир, вири крар идара ийизвай,
виридаз ризкы гузвай Аллагъ - гыч
сад хыз туш Вичин лукІарихъ галаз)
?! - Гьамд (шукур) хьуй Аллагъдиз!
- Туш! Абурун (мушикрин) чѐхи
паюниз чизвач (вири няметар, вири
шукур са Аллагъдиз талукъ тирди,
ва са Ам - ибадат авуниз лайихлуди
тирди)!*

76. Ва (гьакІни, Адаз шерикар гъун
чуру кар тирди тестикъариз)
Аллагъди мисал яз гъанва кьве
кас: сад а кьведакай лалди я
(вичиз лугъузвайдан гъавурда гъат
тийизвай ва вичивай масадни
гъавурда тваз тежедай ва) са
карни алакъ тийизвай, ва ам
вичин къаюмдиз (*мукъва иесидиз*
хиве гъатнавай) залан пар я,
гъиниз ам тапшурмишайтІани
(*ракъурайтІани*) ада хийир гузвач.
Бес, сад хыз жедани ам (*ахътинди*)
ва (къвед лагъай кас) вичи
адалатлувал (*дуъзвал*) эмирзавайди
вични дуъз рекъел алаз (*яни бес,*
гъикІ куьне сад хыз ийизва лал ва
биши бут - Къудратлу, Аллагъдихъ
галаз)?!

77. Ва (са) Аллагъдиз талукъ я
цаварин ва чилин гъайб-дикай
(*анравай чьунуьх тир вири*
крарикай) чирвал. Ва Сят дин
(*Къбияматдин Югъ садлагъана*
алукъунин) (зурба) кар - (ам)
«саниз лап тадиз вил вегъин»
хыз (*легъзедилайни фад*) я, аксина,
ам мадни мукъвал (*гъадалайни*
йигин) я. Гьакъикъатда, Аллагъ
гъар са кардал (*вири шейэрал*)
къудратлу я!

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا
أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى
مَوْلَاهُ أَيْنَمَا يُوَجَّهُهُ لَا يَأْتِ بَخِيرٍ هَلْ
يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٦﴾

وَلِلَّهِ عَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أُمِرَ
السَّاعَةَ إِلَّا كَلِمَاتٍ بَصِيرَةٍ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ
إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٧٧﴾

78. Ва (са) Аллагъди куън куъ дидейрин
руфунрай акъуднава, квез са
шейни чин тийиз. Ва авунва квез
Ада ван хъунин гъисс, акунин
гъисс ва рикIер (*къатIунар, акъул*)
- куъне шукур авун патал (Адаз *а*
няметрин)!

79. Бес, абур килигнавачни къушариз
- (лув гуниз) муьтIуьгъарнавай
(цавун) гъавада, абур (*цавун*
гъавада) Аллагъдилай гъейри
садани къунвач?! Гъакъикъатда,
а краа делилар ава
инанмишвалзавай ксариз!

80. Ва Аллагъди квез куъ кIвалерикай
яшамиш жедай чка авунва. Ва
авунва (Ада) квез кIвалер мал-
къарадин хъицикърикайни
(*алачухар, юртар*) - квез абур
къезил яз жагъизва куън рекъе
авай юкъузни ва (сеферда
авачиз) акъвазнавай юкъуз. Ва
(авунва Ада квез) абурун сарикай
(*хперин*), туькдикай (*деведин*
сарикай), чIарарикай (*Цегърен*) -
аваданлухарни ва метягъарни
(*герек затIарни*), тайин тир
вахтуналди.

81. Ва Аллагъди квез хъенар авунва
Ада халкънавай затIарикай, ва
дагълара (Ада) квез чуьнуьх жедай
чкяяр (*далдалухар, магъараяр*)
авунва, ва авунва (Ада) квез куън
зегъемдикай хуьдай либасар, ва
(*гъакIни*) либасар (*ракъун парталар*
- *къеркъер*) куън куъ гуждикай
(*дядедин хатадикай*) хуьдай. Гъа икI
(и *няматар ганвайвал*) - Ада квез
Вичин няматар тамамарзава (*гъахъ*
Диндиз баян гуналди), куъне (Адаз)
муьтIуьгъвал авун патал!

وَاللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِّنْ بُطُوْنِ اٰمِهَاتِكُمْ
لَا تَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْاَبْصَرَ وَالْاَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ

اَلَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِيْ جَوِّ
السَّمٰوٰتِ مَا يَمْسِكُهُنَّ اِلَّا اللّٰهُ اِنَّ فِيْ
ذٰلِكَ لَآيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُوْنَ

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ بُيُوْتِكُمْ
سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ جُلُوْدِ الْاَنْعٰمِ
بُيُوْتًا تَسْتَخِفُّوْنَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ
اِقَامَتِكُمْ وَمِنْ اَصْوٰفِهَا وَاَوْبَارِهَا
وَأَشْعَارِهَا اَتْنٰنًا وَمَتْنٰعًا اِلَى حَيْثُ

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُم مِّمَّا خَلَقَ ظِلٰلًا
وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْجِبَالِ اَكْنٰنًا
وَجَعَلَ لَكُم سَرَآيِلَ تَقِيْكُمْ اَلْحَرَّ
وَسَرَآيِلَ تَقِيْكُمْ بَاسَكُمْ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ
لَكُمْ نِعْمَتَهُ وَاَلَيْسَ لَكُمُ الْعٰلَمُكُمْ تُسَلِّمُوْنَ

82. - Ва эгер абур (*Исламдикай*) элквейтга - вал алайди (*ви хиве авайди эй, Пайгъамбар*), анжах, ачух агакъярун я (*Дин*)!

83. Абуруз (*мушикриз*) Аллагъдин няметрикай чизва, ахпа (абуру) инкарзава ам (*шукур гъидай чкадал ширк ийизва*), ва члехи пай абурун кафирар (*инкарзавайбур*) я. -

84. Ва (рикел гъваш вуна *абурун*) а Югъ - Чна гъар са уьмметдикай шагъид гъидай, ахпани кафирвал авурбуруз ихтиярни хгудач (*уьзуьрлу себебар хкиз*), ва абурувай (*абурун Рабби*) «чпелай рази хъхъун патал тлалаб авун» (*чпелай рази хъжедай кар хъувун*) тлалабни хъийидач.

85. Ва зулум авурбуруз азаб акур члавуз (*абуру тавакъу ийида къезиларун*) - абуроз (ам) къезиларни ийидач ва абуроз муьгълетни хгудач.

86. Ва ширк авурбуруз (*Къияматдин Юкъуз*) чпин шерикар акурла, абуроз лугъуда: «Чи Рабби! Гъа ибур тир чи шерикар (*гъуцар*) Валай гъейри чна чпиз эвер авур (тлалабунариз, *яни ибадат авур*)». Ва (гъасятда) абуроз (*шерикри*) гъалч хъийида абурал гафар: «Гъакъикъатда, куьн - тапархъанар я!»

87. Ва абуроз (*мушикри*) а Юкъуз Аллагъдин вилик муьтгъуьгъвал къалурда (*ийида*), ва (*амукъдач*) квахъда абурозкай абуроз къундармиш авур крар (*гъуцари чпиз шафаат авун...*).

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ الْمُبِينُ ﴿٨٢﴾

يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٣﴾

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٨٤﴾

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٨٥﴾

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شَرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هَؤُلَاءِ شُرَكَائُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٨٦﴾

وَأَلْقَوْا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلْمَ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٨٧﴾

88. Чпи, кафирвал авуна ва (масадбур) Аллагъдин рекъикай къакъудайбур, - Чна абуруз азабдин винел азаб артухарда, абуру авур чѳуру крариз килигна.
89. Ва (рикѳел гъваш *эй, Пайгъамбар*) а Югъ - Чна гъар са уъмметдиз абурал шагъид гъидай абурукай чпикай тир, ва вун Чна ибурал (*и уъмметдал*) шагъид яз гъида. Ва (авудна) ракъурнава Чна ваз Ктаб (*Къуръан*) - гъар са шейиниз баян яз, (Дуъз рекъин) регъбервал яз, регъим яз ва шад хабар яз мусурманриз (*Аллагъдиз муътуъгъбуруз - хъсан эхирдикай, еке савабдикай*).
90. Гъакъикъатда, Аллагъди эмирзава: адалатлувал (хуън), хъсанвал авун, мукъва - къилийриз (*чпин*) гъакъ гун (*мукъвавилин алакъаяр къиле тухун*); ва къадагъазва Ада - мурдарвилер (*алчах гафар ва крап*), нагъакъанвилер (*пис крап, гунагъар*) ва зулум. Ада квез несигъат гузва - куъне рикѳел гъун (*менфят къачун*) патал!
91. Ва тамамвилелди къилиз акъуд куъне Аллагъдиз ганвай икъар (*агът*) - (куъне) икърар авунвайла, ва чѳурмир куъне къинер (*къин къуна ганвай гаф, хиве къур кар*) абур мягъкемнавайдалай къулухъ: бес, (дугъриданни а кардалди куъне) Аллагъ квел Замин (*Шагъид, Гуъзчи*) яз къачунва эхир! - Гъакъикъатда, Аллагъдиз чизва куъне вуч ийизват!а! -

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
زَدْنَهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا
يُفْسِدُونَ ﴿٨٨﴾

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ
مِّنْ أَنفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ
هَٰؤُلَاءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا
لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ
لِّلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾

* إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ
وَإِيْتَايَ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ
الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُم
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْفُضُوا
الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ
اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا
تَفْعَلُونَ ﴿٩١﴾

92. Ва (чГурмир куьне имандин *икърар ва адалди*) ухшар жемир куьн вичи, вичин хранвай шей (*михъиз*) акъадарай (*сефиъгъ*) дишегълидиз - (*ам*) мягъкемдиз хранвайдалай къулухъ (тахар аххъайнавай) гъалариз элкъуьрай, куь кьинер алдатмишунриз элкъуьриз куь арада, - (*чГуриз тахъуй куьне икърарар*) са жемятдиз муькуь жемятдилаь (*къадардин ва агъвалдин*) артухвал хъуниз килигна. Аллагъди куьн адалди анжах ахтармишзава (*квез имтигъан ийизва*). Ва (гъакъикъатда), Ада квез баян хгуда Къияматдин Юкъуз - куьн (*дуьньяда*) ччара хъайи крарин (*ва гъардаз вичин эвез гуда*).
93. Ва эгер Аллагъдиз кІан хъанайтІа Ада квекай са уьммет (*имандал алай са жемят*) ийидай. Амма, Ада Вичиз кІан хъайиди ягъалмишвиле твазва, ва дуьз рекъел гъизва (Ада) Вичиз кІан хъайиди. Ва дугъриданни, квевай (*гъар садавай*) хабар хкъада (*Къияматдин Юкъуз и дуьньяда*) куьне авур амалрикай.
94. Ва элкъуьрмир (куьне) куь кьинер алдатмишунриз куь арада, - тахъайтІа, «цІуьдгъуьнда кІвач (*къадам*)» ам (*кІвач*) мягъкемдиз акъвазнавайдалай къулухъ, ва дадмишда (куьне) писвал (*жаза, а кардалди куьне масадбур*) Аллагъдин рекъикай (*Исламдикай*) къакъудуниз килигна, ва (*Ахиратда*) квез - чІехи азаб жеда.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِي نَقَصَتْ غَزَلَهَا مِنْ
بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ
دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ
أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ إِنَّمَا يَبُلُوكُمْ اللَّهُ بِهِ
وَلِيُبَيِّنَ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ
فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٩٢﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً
وَلَكِنْ يَضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي
مَنْ يَشَاءُ وَلَنْتَسَلَّنَ عَمَّا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ
فَتَرِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ مُبَوِّئِهَا وَتَذُوقُوا السُّوَاءَ
بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩٤﴾

95. Ва маса гумир (*дегишмир*) (куьне) Аллагъдин икърар тИмил къиметрихъ (*ам чИурмир дуьньядин менфятриз килигна*), гъакъикъатда, Аллагъдив гвайди (*икърар къилиз акъудунай авай саваб*) - куьн патал гъам лап хийирлу я, эгер квез чир хъанайтIа!

96. Квез авай менфятар акъалтIа (*куь дуьньядин няметар куьтягъ жеда*), амма Аллагъдив гвайди (*савабар*) гъамиша амукъда. Ва дугъриданни, Чна сабур авурбуруз чпин эвез (*саваб*) гуда абуру авур лап хъсан амалдиз килигна.

97. Ни диндар амал авуртIа вич муъмин яз - итим хъайитIани, дишегъли хъайитIани - Чна дугъриданни адаз хуш (*бахтлу*) яшайишдин уьмуьр гуда, ва дугъриданни, Чна абуруз абуру авур лап хъсан амалриз килигна, чпин савабни гуда.

98. Ва вуна Къуръан кIелдайла - (вуна) Аллагъдивай, «вичиз къван гана чукурнавай» (*Аллагъдин регъимдикай чукурнавай, алчахарнавай*) шейтIандикай хуьн тIалаба (*лагъ: Агъузу би-Плягъи мина-ш-шайтIани р-ражIм*).

99. Гъакъикъатда, авач адаз агъавал иман гъанвайбурун ва чпин Раббидал таваккулзавайбурун винел.

100. Агъавал ава адаз - анжах, ам куьмекчи яз къуна адаз муьтIуьгъвалзавайбурун винел, ва

وَلَا تَسْتُرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ تَمَنَّا قَلِيلًا إِنَّمَا
عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٩٥﴾

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ
بَاقٍ وَلَنَجْزِيَنَ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ
بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أَنَّىٰ وَهُوَ
مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ
أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْءَانَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِّنَ
الشَّيْطٰنِ الرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطٰنٌ عَلَى الَّذِينَ
ءَامَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٩٩﴾

إِنَّمَا سُلْطٰنُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ
وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٠﴾

ам (адаз муьтIуьгъвалун) себеб яз мушрикар хъанвайбурун винел.

101. Ва Чна (са) аятдин чкадал (*маса*) аят гъана дегишарайла, - ва Аллагъдиз лап хъсан чизва Вичи вуч (авудна) ракъурзаватIа (*гъи аят гъинал дуьз къвезватIа*), - абуру лугъзува: «Вун (*эй, Пайгъамбар*) анжах къундармишзавайди (*тIтаб тукIуьриз Аллагъдал вегъезвайди*) я!» Туш (*абуру лугъзвайвал*)! (Амма) абурун чIехи паюниз чизвач (*чIин Раббидикай, Адан къанурикай*)!
102. Лагъ (*абуруз эй, Пайгъамбар - Къуръан за тукIуьрнавайди туш*): «Ам (*Къуръан*) авуднава Пак Рубъди (*Джабраил малаикди*) ви Раббидин патай (*виче*) гъакъ аваз - иман гъанвайбур мягъкемарун патал, ва (*гъакIни Дуьз рекъин*) регъбервал яз, ва шад хабар яз мусурманриз (*Аллагъдиз итIаатлубуруз*)».
103. Ва дугъриданни, Чаз чизва абуру (*мушрикри*) лугъзвайди: «Гъакъикъатда, адаз (*Пайгъамбардиз Къуръан*) инсанди чирзава». (*Аллагъди абурун тапарриз жаваб гузва*): «Абуру, вичихъ ян гузвай касдин чIал ажам (*ачухсузди*) я, амма им (*Къуръандин чIал*) - ачух (фасагъатлу) араб чIал я.
104. Гъакъикъатда, чпи Аллагъдин аятрихъ инанмишвал тийизвайбур, - Аллагъди абуру дуьз рекъел гъидач, ва абуруз азиятлу азаб жеда!

وَإِذَا بَدَلْنَا آيَةً مَّكَانَ آيَةٍ وَاللَّهُ أَعْلَمُ
بِمَا يُنزِلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ بَلْ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ
بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهُدًى
وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٢﴾

وَلَقَدْ نَعَلِمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ
بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ
أَعْجَمِيٌّ وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ﴿١٠٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ
لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾

105. Гьакъикъатда, тапарар кьундармишзава - анжах, чпи Аллагъдин аятрихъ инанмишвал тийизвайбуру (*Къуръан Пайгъамбарди туькИуърнавайди я лугьуз*), ва ахътинбур - гьабур я тапархъанар!
106. Ни, вичин имандилай кьулухъ Аллагъдихъ кафирвал авуртIа, - анжах, вич а кар авуниз (*куфрдин келима лугьуниз масада*) мажбур авурди квачиз вичин рикIни (*а чIавуз*) иман аваз секин яз (*имандал мягкем яз*, - ахътиндаз гунагъ авач), амма ни вичин хур куфрди азчухайтIа - абурал Аллагъдин патай гъазаб (*нис ажугъ*) жеда, ва абуруз - чIехи азабни жеда.
107. Ам (*ажугъ ва азаб*) - абуруз дуьньядин уьмуьр Ахиратдилай артух кIан хъайивилай я, ва гьакъикъатда, Аллагъди кафир ксар дуьз рекьел тигъидайвилай я.
108. Ахътинбур - чпин рикIерал, ван атунин ва акунин гьиссерал (*япарал ва вилерал*) Аллагъди муьгьуьр гьалчнавайбуру я; ва ахътинбур - гьабур я гьафилбур;
109. Са шакни алач (*гьелбетда*), гьабур жеда Ахиратда (еке) зиянвал хъайибур (*чпин уьмуьр азаб жедай кар патал акъудайбур*).
110. Ахпа, гьакъикъатда, ви Рабби - (чпи) гьижра авурбуруз (*мушрикри эзиятар гана чпиз*) имтигъан хъайидалай кьулухъ,

إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِقَايَاتِ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَذِبُونَ ﴿١٠٥﴾

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا
مَنْ أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ
وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا
فَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الْكَافِرِينَ ﴿١٠٧﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ
وَسَمِعِهِمْ وَأَبْصَرِهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْعَافِلُونَ ﴿١٠٨﴾

لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ
الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٩﴾

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا
فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ
بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٠﴾

ахпани джигъад (*женг*) тухвана ва сабур авурбуруз, - гъакъикъатда, ви Рабби адалай къулухъ, (гъелбетда), багъишламишдайди, регъимлуди я!

111. (Ва рик'ел гъваш вуна *абурун*) а Югъ - гъар са чанди атана вичин патахъай (*уъзуьрар гъиз, вичин тереф хуьз*) гъуьжет ийидай, ва гъар са чандиз вичи авур амалдин эвез тамамвилелди гуда ва абуруз зулумни ийидач (*къазанмишайдалай азаб артухардач ва савабни тилимлардач*)!
112. Ва мисал яз гъанва Аллагъди (са) хуьр (*Мекке - шегъер*), адаз саламатвал ва секинвал авай; аниз адан ризкъи гъар са чкадай къвезвай булвилелди (ва) нушди яз, амма ада (*а хуьруьн агъалийри*) Аллагъдин няметрин гъакъиндай (*шукур гъин тийиз, ширк ийиз*) инкарвал авуна, - ва Аллагъди адав (*а хуьруьн агъалийрив*) кашан «либас» ва кичИдин (либас) дадмишиз туна, (абуру) ийизвай крариз (*куфрдиз, асивилериз*) килигна.
113. Ва дугъриданни, абурун патав чпин арадай тир расул атана, амма абуру ам таб яз къуна, - ва абур азабди къуна, (чеб) зулум (*ширк*) ийизвайбуз яз.
114. Бес, (*гъавиляй*) неъ куьне (*эй, муъминар*) Аллагъди квез пай ганвайдакай гъалалди ва хушди яз ва Аллагъдин няметриз шукур ая, эгер куьн (дугъриданни са) Адаз ибадатзавайбуз ятIа!

* يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوْفَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١١١﴾

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ ءَامِنَةً مُّطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَّرَتْ بِأَنْعَمِ اللَّهِ فَأَذَقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١١٢﴾

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١١٣﴾

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَلًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِن كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١١٤﴾

115. Ада квез гъарамнава анжах: гиликънавайди (*шариатдин къайдадалди тукІун тавунвай гъайван*), (тукІурла экъичзавай) иви, вакІан як, ва вич Аллагъдилай гъейри масадан тІварцІел кърбанднавай (*тукІунвай*) гъайван-(дин як). Ва вуж (*лап кІеве гъатна*) мажбур хъайитІа (*и гъарамнавай шейэрикай нез*) - вич зулумзавайди тушиз ва сергъятар чІурзавайди тушиз, - гъакъикъатда, Аллагъ - багъишламишдайди, регъимлуди я!

116. Ва лугъумир куъне (*эй, муширикай*), куъ мецери шикил лугъузвай таб кар: им гъалал я, ва им гъарам я, (куъне) Аллагъдал (*Адан ТІварцІухъди*) тапарар кърндармишун патал. Гъакъикъатда, Аллагъдикай тапарар кърндармишзавайбуруз (*Адал тапарар вегъезвайбуруз* гъич) агалкъун жедач!

117. (Ам, *абуруз ганвай няметар*) - анжах, тІимил тир ишлемишдай менфятар я, ва (*Ахиратда*) абуруз азиятлу азаб жеда.

118. Ва чувудрин дин гъайбуруз Чна гъарамнай Чна виликдай ваз ахъай авур (*хабар гайи*) шейэр, ва Чна абуруз зулум авуначир, амма абур чпи чпиз зулум авунай (*куфр ва гунагъар авуналди - ва гъавилай абуруз къадагъа авунай*).

119. Ахпа, гъакъикъатда, ви Рабби - чпиз чин тийиз пис кар (*гунагъар*) авурбуруз, ахпа адалай къулухъ

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالْدَّمَ وَالْحَمَّ
الْخَنِزِيرِ وَمَا أَهْلَ لِعَیْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنِ
أَضْطَرَّ عَیْرَ بَآغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ
عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٥﴾

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتِكُمْ
الْكَذِبَ هَذَا حَلَلٌ وَهَذَا حَرَامٌ
لِّتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ إِنَّ الَّذِينَ
يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا
يُفْلِحُونَ ﴿١١٦﴾

مَتَّعَ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٧﴾

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا
عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَمَا ظَلَمْنَهُمْ وَلَكِن
كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٨﴾

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهْلَةٍ
ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا

туба авуна (*чпин гьал, крар*) дуъз хъувурбуруз, - гьакъикъатда, ви Рабби адалай къулухъни - гзаф багъишламишдайди, лап регъимлуди я!

120. Гьакъикъатда, Ибрагъим - (чӀехи) имам тир (*ва ам текдиз уьммет тир*), Аллагъдиз муьтӀуьгъди, гъанифди (*вири чӀуру динрикай элкӀвена дуъз диндихъ Аллагъдин садвилихъ ян гайиди*) тир, ва тушир ам мушрикрикай,
121. Ам Адан (*Аллагъдин*) няметриз шукурлуди тир; Ада ам (*пайгъамбарвилиз*) хкъана ва (Ада) ам Дуъз Рекъел (*тавгъидал*) гъана.
122. Ва Чна адаз и дуьньяда «хъсан гъал» багъишна, ва гьакъикъатда, Ахиратда ам - «салигъ ксарикай» (*лап диндарбурукай*) жеда (*лап вини дережа авайбурун арада жеда*).
123. Ахпа, Чна ваз вагъйдалди инандирмишна (*эй, Пайгъамбар*): «Табий хъухъ (вун) Ибрагъиман диндиз гъанифди яз, ва (*гъич*) тушир ам мушрикрикай».
124. Гьакъикъатда, киш югъ (*а юкгуз диндин кьетӀен везифаяр кьиле тухун, Чна*) ферз авунай - чпи, адан гьакъиндай (*чпин Пайгъамбардиз*) аксивал авурбуруз (*чувудрин дин гвайбуруз сифте кьетӀен югъ яз жуьма югъ тайинарनावай амма абуру ам кьабул тавуна киш югъ хкъана...*). Ва гьакъикъатда, ви Раббиди дуван атӀуда абурун арада Къияматдин

إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٩﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا
وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٠﴾

شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ أَجْتَبَلَهُ وَهَدَنَاهُ إِلَى
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٢١﴾

وَعَاتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَإِنَّا فِي
الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٢٢﴾

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ
حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٣﴾

إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا
فِيهِ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٢٤﴾

Юкъуз абур ччара хъайи (чпин
Пайгъамбардиз аксивал авур) крара!

125. Эвера (эй, Пайгъамбар вуна)
жуван Раббидин рекъиз
камаллувилелди ва хъсан
несигъатдалди, ва гъуъжет ая
(вуна) абурухъ (ваз аксивалзавай
ксарихъ галаз) - лапни хъсан
тегъердалди (хъуътуьлдиз, дуьздиз).
Гъакъикъатда, ви Раббидиз, -
Адаз лап хъсан чизва вуж Адан
рекъикай ягъалмишвиле аватла,
ва Адаз лап хъсан чизва - дуьз
рекъе авайбурни!
126. Ва эгер куьне жаза гузватла (квез
писвал авурбурулай интикъам
къачузватла), - куьне жаза це
(анжах) квез гайи хътин «жаза»,
- ва эгер куьне сабур авуртла,
бес, ам - мадни хийирлу я сабур
ийизвайбуруз.
127. Ва сабур ая (вуна эй, Пайгъамбар),
- ва ви сабур - анжах Аллагъдин
патай я (Ам я ваз куьмекзавайди)!
- Ва пашман жемир (вун) абурун
(ваз аксивалзавайбурун) патахъай,
ва жемир вун дарвиле (хажалатда)
абуру ийизвай гъиллейриз
(амалдарвилериз) килигна (ам чпиз
акси жеда).
128. Гъакъикъатда, Аллагъ - (Вичикай)
кичӀе тирбурухъ ва чпи хъсан
(диндар) крар ийизвайбурухъ гала!

ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ
وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَدِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ
أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ
عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٥﴾

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ
وَلَيْنَ صَبْرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِّلصَّابِرِينَ ﴿١٢٦﴾

وَأَصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ
وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ
مِّمَّا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٧﴾

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ
مُحْسِنُونَ ﴿١٢٨﴾

سُورَةُ الْإِسْرَاءِ

17 - Сура: «аль-Исраъ» (Йифен сиягъат)

Мергьяматлу, Регъимлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. (Лап) Пак я Ам - Вичин ЛукІрав (Мугъаммад пайгъамбардив) йифен вахтунда «Масжид-уль-Гъарам»-дай (*Къадагъа алай МискІндай, Меккадай*), вичин патарив гвай чкаяр Чна берекатлу авунвай «аль-Акъсá МискІндиз» (*Палестинада, Байт-уль-Макъдис яни Иерусалимда Ілліяъ лугъудай чкада авай «Лап Яргъал МискІндиз»*) йифен сиягъат ийиз турди, адаз Чи делилрикай къалурун патал. Гъакъикъатда, Ам - Вири Ванер Къведайди, Вири Аквадайди я!
2. Ва (*гъакІни*) ракъурна Чна Мусадиз Ктаб, ва адакай Чна Исраилан (*Йакъубан*) несилриз (Дуъз рекъин) регъбервал авуна, (ва ана лагъанвай): «Къамир (куъне) Залай гъейри (масад) арха (*Рабби*) яз,
3. - (Эй), Чна чеб Нугъахъ галаз (гимидаваз) тухвайбурун (*къутармишайбурун*) несилар (*Аллагъдиз ибадат авунин карда шерикар гъимир куъне ва шукур ая Адан няметриз Нугъалай чешне къачуз*); гъакъикъатда, ам шукурлу (*Чи*) бенде тир!»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا
الَّذِي بَرَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِن مِّنْ آيَاتِنَا
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١﴾

وَأَنبَأْنَا مُوسَىٰ أَن كَتَبَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى
لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ أَلَّا تَتَّخِذُوا مِن دُونِي
وَكِيلاً ﴿٢﴾

ذُرِّيَّةً مِّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ
عَبْدًا شَكُورًا ﴿٣﴾

4. Ва хабар гана Чна а Ктабда Исраилан (*Йақубан*) несилриз (Чна абуруз кьадар-кьисметнавай кар): «Дугъриданни, куьне (*Байт-уль-Макъдисдин*) чилел ЧИуру крар ийида кьве сеферда, ва (дугъриданни) куьне такабурлувалда - еке такабурлувал (*асивал, зулум*) авуналди».
5. Ва а кьведакай сад лагъайдан хиве кьунвай вахт атайла (*куьне ЧИуру крар авуна ва*) Чна квел зурба гуждин (*къуватдин*) сагъибар тир Чи лукIар ракъурна (*гъалдарна*), ва абур (куь чилер кьуна, ва кьвехъ кьекъвез) куь кIвалерин арайрай кьекъвенай. Ва (ам) тир вяд (*хиве кьунвай кар*) - гьар гьикI хъайитIани хъана кьилиз акъатдай!
6. Ахпа Чна, кьвез элкъуър хъувуна абурун винел (гъалибдаказ) хтун, ва Чна кьвез мал-девлетар ва рухваяр артухарна имдад (*куьмек*) гана, ва Чна куьн мадни гзаф авуна «куьмекдиз кIватI жедай кIватIал» патахъай (*куьне туба авуна Аллагъдиз муьтIуьгъвал авуниз килигна*).
7. (*Ва лагъана Чна а Ктабда*): «Эгер куьне хъсан кар авуртIа, - куьне хъсан кар ийизва куьн патал, ва эгер куьне пис кар авуртIа, ам кьвез чпиз (*пис*) я». Ва бес, (*а кьведакай*) эхиримжи сефердин хиве кьунвай вахт атайла...- (Чна мад сефер квел куь душманар ракъурнай) абуру куь чинриз пис (жедайвал) авун патал (*квел гъалибвал къачуна куь чинрал агъузвилини, гъамунин эсерар*

وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٤﴾

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولَىٰ بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا ﴿٥﴾

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا ﴿٦﴾

إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسْتَوْأُوا وُجُوهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيَبْتَرُوا مَا عَلُوا ثُمَّ تَنْبِيرًا ﴿٧﴾

акъатдайвал), ва абур мискИндиз (*Байт-уль-Макъдисдиз*) гъахъдайвал абур аниз сад лагъай сефер гъахъайвал (*харанI ийиз*), ва абуру чпи вичел винел пад къачур (*чпин гъилик акатай*) гъар са шей михъиз чIурдайвал (*телефдайвал*).

8. Белки куь Раббиди квез (*эй, Израилан несилар*) регъим ийин (эгер куьне туба хъувуна дуьз хъувуртIа куь крар). Ва эгер куьн элкъуьн хъувуртIа (*чIуру крар авунихъ*), - Чунни элкъуьн хъийида (*жаза хгунихъ*). Ва Чна Жегъеннем - кафирриз дустагъхана яз авунва.
9. Гъакъикъатда, и Къуръанди къалурзава виридалайни дуьз тир (рехъ - *Исламдин рехъ*), ва шад хабар (*муштулух*) гузва чпи диндар амал ийизвай муъминриз - гъакъикъатда, абуруз еке саваб жедайди,
10. Ва гъакъикъатда, чпи Ахиратдихъ инанмишвал тийизвайбуруз, - Чна абуруз азиятлу азаб гъазурнавайди!
11. Ва инсанди (*бязи вахтара хъел атайла вичиз ва я хзандиз*) писвилин дуьани ийизва вичин хийир-дуьа ийизвайвал, - ва инсан (*вичин тIебиатдиз*) лап тади квайди я.
12. Ва авунва Чна йиф ва югъ къве делил яз, - ва йифен делил (*варз*) Чна (экв квадарна) ишигъсузди авунва, ва йикъан делил (*рагъ*) Чна авунва аквадайвал ийидайди (*экв гудайди*), - куьне (*йикъан вахтунда*)

عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يَرْحَمَكُمْ وَإِنْ
عُدْتُمْ عُدْنَا وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ
حَصِيرًا ﴿٨﴾

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّذِي هِيَ
أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْلَمُونَ
الصَّلَاةَ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ﴿٩﴾

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعدْنَا
لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٠﴾

وَيَدْعُ الْإِنْسَانَ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ
وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَاجِلًا ﴿١١﴾

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتَيْنِ فَمَحْوَنًا
آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً
لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا
عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ

регъмар (*няметар*) къазанмишун патал куъ Раббидин патай, ва квез йисарин къадар ва (*варцарин ва йикъарин*) гъисаб чир хъун патал. Ва гъар са шей - Чна тамам баян гана ам ачухарнава.

13. Ва гъар са инсан - Чна адан «кисмет хъайи пай» (*авур хъсан ва я пис амал*) адан гарданда тунва (*ччара тахъана гъамиша адахъ галаз жедайвал авунва, яни адаз гъахъ-гъисаб жеда анжах вичи авур амалрин*). Ва Къияматдин Юкъуз Чна адаз (*вичи авур амалар кхъенвай*) ктаб акъудда - адал ам ачухнавайди яз гъалтда.
14. (*Ва лугъуда адаз*):«Къела жуван ктаб! Къе ваз вун (*жув*) бес я жувал гъисаб тухудайди (*шагъидвалдайди*) яз!»
15. Вуж дуъз рекъел атайтга, ам анжах вич патал дуъз рекъиз къвезва, ва вуж (*дуъз рекъикай*) ягъалмишвиле хъайитга, ам анжах вичиз акси яз ягъалмишвиле жезва. Ва гъич са гунагъкар чандини масадан гунагърин пар ялдач (*жаваб гудач*). Ва Чна (*са халкъдизни, са хуъруъзни*) азаб гайиди туш - та Чна (*абурун патав*) расул ракъурдалди.
16. Ва эмирзава Чна (а) хуъруън кефина дуланмиш жезвай агъалийриз (*деветлуйриз, чехибуруз, - амай жемат абуроз табий я, - Аллагъдиз муътгъуъгъвал авун, расулдиз табий хъун*) - амма (*абуру расулар таб яз къуна*) ана асивалерзава, - ва адал (*а хуърел азабдин*) келима тестикъ жезва, ва Чна ам (*михъиз*) дарбадагъзава, - Чаз ам тергиз кІан хъайила!

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلْنَاهُ تَفْصِيلًا ﴿١٣﴾

وَكُلُّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَبْعَهُ فِي عُقُبِهِ ۖ
وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ
مَنْشُورًا ﴿١٤﴾

أَفْرَأَ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ
حَسِيبًا ﴿١٥﴾

مَنْ أَهْتَدَىٰ فَأَتَمَّا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۗ
وَمَنْ ضَلَّ فَاتَمَّا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ
وِازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ
حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا ﴿١٦﴾

وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا
مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا
الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ﴿١٧﴾

17. Ва гьикъван (гзаф) несилар
Чна тергнай Нугъа (-н халкъди-)
лай губъгъуьнизни! Ва бес я - ви
Рабби, Вичин лукларин гунагърин
гъакъиндай вири хабар авайди ва
вири аквазвайди яз.
18. Низ (*анжах*) фад тирди (*дубъньядин
уьмуьр*) кІанз тиртІа - Чна адаз
ана фад гана, Чаз кІан хъайи шей
(*няметрикай*) ва Чаз кІан хъайидаз.
Ахпа Чна адаз (*Ахиратда*)
Жегъеннем гуда - виче (ада) къати
кунин азаб чІугвадай (вични)
айибнавайди, (*Адан регъимдикай*)
чукурнавайди яз.
19. Ва низ Ахират кІан хъанатІа, ва
лазим тир чалишмишвилелди
адахъ сяйи (*чалишмишвал*)
авунатІа, вич муъмин яз -
ахътинбуруз чпин сяйидиз шукур
къведа (*абурун авур амал Аллагъди
къабулда ва саваб гуда*).
20. Гъардаз (*къведбурузни*) Чна
(давамвилелди) (ризкъидин)
куьмек гузва - абурузни (*дубъньядин
уьмуьр кІанзавайбуруз*), ва ибурузни
(*Ахират кІанзавайбурузни*) - ви
Раббидин багъишрикай (*паярикай*)
гуз, ва ви Раббидин багъишар
(*паяр*) къадагъабур туш (*гъардаз
адакай пай ава*).
21. Килиг (вун эй, *Пайгъамбар*),
гьикІ Чна садбуруз абурун
муькуьбурун винел (*дубъньядин
паяра, крара*) артухвал ганватІа.
Ва гъакъикъатда, Ахират - лапни
чІехи я дережайриз, ва лапни чІехи
я артухвилез.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ
وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا
بَصِيرًا ﴿١٧﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ
فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ
جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا ﴿١٨﴾

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا
وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ
مَشْكُورًا ﴿١٩﴾

كُلًّا نُمِدُّهُنَّ أَهْوَاءَهُنَّ وَهَوَاهُ مِنْ عَطَايَ
رَبِّكَ ۖ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ﴿٢٠﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ فَضَلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ
وَالْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ
تَفْضِيلًا ﴿٢١﴾

22. Къамир (вуна *эй, инсан*)
Аллагъдихъ галаз маса илагъи
(яни шерик *гъамир Адаз, барамбар*
иймир Адаз са шейни, ва куьмекчи
ва арачи къамир Адаз - гъич садни
ва гъич са кардани) - тахъайтIа вун
айиб алайди яз, (куьмек авачиз)
тунвайди яз ацукъда (амукъда).
23. Ва эмирнава (*гъукумнава*) ви
Раббиди куьне садазни ибадат
тавун са Вичелай гъейри, ва
(эмирнава) диде-бубадиз хъсанвал
авун. Эгер абурукай сад ва я
къведни къуьзуввилахъ агакъайтIа
ви патав, - (*гъич*) лугъумир (вуна)
абуруз (къведаз) «Уф (*эгъ*)!»
ва гъараймир (вуна) абуруз
(къведаз), ва лагъ (вуна) абуруз
(къведазни) хуш (*хъуьтуьл*) гафар
(*гъуьрметдивди рахух*).
24. Ва агъуза (вуна *жуван*) умунвилини
лув абурун (къведанни) вилик
регъимлувализ (*абуруз*), ва
лагъ: «Рабби! Регъим ая абуруз
(къведазни), абуру зун аял
чIавалай (*сабур ва регъим авуна*)
тербияламишуниз килигай».
25. Куь Раббидиз (*эй, инсанар*) куь
ччанара вуч аватIа лап хъсан
чизва. Эгер куьн диндарбур
хъайитIа, бес, гъакъикъатда,
Ам - (*чти гъамиша туба ийиз*)
элкъвена хкведайбуруз (Адахъ)
багъишламишдайди я!
26. Ва це (вуна) мукъва-къилидиз
вичин гъакъ (*мукъвавилини алакъаяр*
хухъ ва куьмекарни це), ва (*гъакIни*
вичин гъакъ це) - кесибдизни ва

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ
مَذْمُومًا مَّخْذُومًا ﴿٢٢﴾

* وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ
وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبُلُغَنَّ عِنْدَكَ
الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ
لَهُمَا آفٌ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا
كَرِيمًا ﴿٢٣﴾

وَأَخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مَنْ
الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي
صَغِيرًا ﴿٢٤﴾

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِنَّ
تَكُونُوا صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ
عَفْوَراً ﴿٢٥﴾

وَأَتَىٰ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ
وَأَبْنَى السَّبِيلِ وَلَا تُبْدِرْ تَبْدِيرًا ﴿٢٦﴾

рекеь авайдазни. - Ва артух серф
(герексуз харжар) ийиз вара-зара
ийимир.

27. Гьакъикъатда, (герексуз харжар
ийиз) вара-зара ийидайбур
шейтІанрин стхаяр (*терефдарар*) я,
ва шейтІан - вичин Раббидиз гзаф
инкарвалдайди я. -
28. Ва эгер вун абурукай (*вуна куьмек
гана кІани: мукьва- кьили, кесиб,
рекеь авай ксарикай*), абуруз гудай
шеь авачиз) элкъвез хъайтІа, ви
Раббидин патай вуна умудзавай
(*гуьзетзавай*) регъимар (*няметар*)
жагъуриз, - бес, лагъ (вуна) абуруз
къезил (*хъсан*) гаф (*ва хъайшла
куьмек хгуда лагъ*).
29. Ва ийимир (вуна) жуван гъил
кутІунвайди (*алкІурнавайди*) яз
жуван гардандал (*хийирдин рекеь
харж авуникай мискъивал ийимир*) ва
ахъаймир (вуна) ам (*гъил*) михъиз
ахъайюналди (*ви такъатрилай
артух харжмир*), - тахъайтІа
вун айиб алайди яз, такъатсуз
хъанвайди яз ацукъда (*амукъда*).
30. Гьакъикъатда, ви Раббиди Вичиз
кІанидаз ризкьи гегъеншарзава,
ва дарзава (Вичиз кІанидаз).
Гьакъикъатда, Ам - Вичин
лукІарикай вири хабар авайди,
вири аквазвайди я!
31. Ва (*гъавилляй эй, инсанар*) кесиб
хъуникай кичІе яз рекъимир
куьне куь аялар. - Чна гузва
абуруз ризкьи (*рузи*), ва квезни. -
Гьакъикъатда, абур (яна) кьин - еке
гунагъ я!

إِنَّ الْمُبَدِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ
وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ﴿٢٧﴾

وَإِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ
مِّن رَّبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُلْ لَّهُمْ قَوْلًا
مَّيْسُورًا ﴿٢٨﴾

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ
وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسِطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا
مَّحْسُورًا ﴿٢٩﴾

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ
وَيَقْدِرُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا
بَصِيرًا ﴿٣٠﴾

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ
نَّحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ
خِطَاءً كَبِيرًا ﴿٣١﴾

32. Ва (куън) зинадиз мукъва жемир (а кардиз мукъва ийидай себебрикайни яргъа хуьхъ - жув зинадикай хуьн патал), гъакъикъатда, ам - (лап) мурдарвал ва чѳуру рехъ я!
33. Ва (яна) рекъимир ччан (маса кас - вич яна рекъин) Аллагъди гъарам авунвай, анжах гъахъ аваз хъайиди квачиз (шариатда ихтияр ганвай: къясас къахчун, зина авурдаз жаза гун, муртадвал авурдаз жаза гун, - квачиз). Ва вуж вичиз (масада зулум авуна (яна) къейитла (са гъакъни авачиз), - Чна адан (къейидан) иесидиз (архадиз, варисдиз ва я: гъакимдиз) (къясас къахчун) ихтиярар ганва, - амма къуй ада (къясас къахчуз) яна къинин карда (Аллагъди эцигнавай) сергъатар чѳур тавурай. Гъакъикъатда, адаз (къейидан иесидиз, Аллагъдин патай) куьмек ганва.
34. Ва мукъув жемир куьн (къямир) етимдин малдив - анжах, (етим патал) мадни хъсан кар авайди квачиз, - та (ам) вичин тамам (балугъвилини) яшдихъ агакъдалди. Ва къилиз акъуд (куьне) ганвай (вири) икърарар, гъакъикъатда, икъраррин патахъай (Аллагъди Къяматдин Юкъуз) жаваб истемишда.
35. Ва киледал (уьлчмедал) алцумдайла (куьне) - уьлчме тамамара ва алцума дуьз терезралди. А кар - (къез мадни) хийирлу я, ва нетижадиз (эхирдизни мадни) хъсан я.

وَلَا تَقْرُبُوا الزَّيْنَىٰ إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً
وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٣٢﴾

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ۗ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطٰنًا فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ ۗ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ﴿٣٣﴾

وَلَا تَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ
أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ
إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ﴿٣٤﴾

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كُنْتُمْ وَرَنُوبًا بِالْقِسْطِ
الْمُسْتَقِيمِ ۗ ذٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٣٥﴾

36. Ва табий жемир (вун) ваз чирвал авачир кардиз (*такур шей акуна лугъумир, ван татай кар ван атана лугъумир, субутсуз гиманриз, фикирриз табий жемир - субут ая, якъиндиз чира - ахпа гаф лагъ ва я кар ая*). Гъакъикъатда, ван хъунин гъисс, акунин гъисс ва рикI - абурун виридан патахъай хабар хкъада (*инсандивай, ва абурувай гъардавай хабар хкъада инсандикай*).
37. Ва къекъевимир (вун) чилел дамах (*фурс*) гваз. Гъакъикъатда, вавай (*акI къекъуьналди ви кIвач гъалчиз*) я чил пад ийиз (*къатIуз*) жедач ва я (*къама ял ттуна жув винедай къуналди*) вун къакъанвилиз (*яргъивилиз*) дагъларив гъич агакъдач!
38. Вири а крар - писди (абурукай) ви Раббидин велик нифретлу я (*Адаз гзаф такIан я*).
39. - Ам (*винидихъ баян ганвай крар*) - ви Раббиди ваз вагъй - ракъурна инандирмишнавай камаллувеликай я. - Ва къамир (*вуна эй, инсан*) Аллагъдихъ галаз маса илагъи (*шерик гъумир Адаз ибадат авунин карда*), - тахъайтIа, вун туьгъмет (*айиб*) алайди яз, чукурнавайди (*гъар са хийирдикай яргъазнавайди*) яз Жегъеннемдиз гадарда!
40. Бес, куь Раббиди (*эй, мушикар*) рухваяр квез къетIендиз ганвани, ва (Вичи) малаикар рушар яз къачунвани?! Гъакъикъатда, куьне зурба (*чIуру*) гаф лугъузва!

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ
السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ
كَانَ عِنْدَهُ مَسْئُولًا ﴿٣٦﴾

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَن
تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَن تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ﴿٣٧﴾

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ
مَكْرُوهًا ﴿٣٨﴾

ذَلِكَ مِمَّا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ
الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ
فَتُلْقَى فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَّدْحُورًا ﴿٣٩﴾

أَفَأَصْفَاكُمْ رَبُّكُم بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ
مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنثًا إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ
قَوْلًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾

41. Ва гъакъикъатда, Чна и Къуръанда гъар жууре баянар гана (*къанунар, эмирар, мисалар, несигъатар гъана*) ачухарнава - абуру (*инсанри*) рикел гъана ибрет (*менфят*) къачун патал, амма (а карди) абуруз анжах «элкъвена катун» (*Гъахъдикай яргъа хъун*) артухарзава.

42. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар - мушикриз*): «Эгер Адахъ (*Аллагъдихъ*) галаз, - абуру лугъузвайвал, - (маса) илâгъияр авайтла - (а чавуз) абур Аршдин Сагъибдихъ (*Аллагъдин винел гъалибвал къачуз*) рехъ жагъуриз алахъдай».

43. - Пак я Ам, ва лап вине я (Ам) - зурба винизвилелди, - абуру (*мушикри*) лугъузвай гъаларикай (*краникай*).

44. Тасбигъзава Адаз (*пакзава Ам, шагъидвалзава Адан паквиллиз*) ирид цавари, ва чили ва абурал (*цаварал ва чилел*) алайбуру (*вири затлари*). Ва са шейни авач - Ам пак ийиз Адаз гъамд тийизвай, амма куьн гъавурда гъатзавач абурун тасбигъдин (*пак ва тариф авунин*). Гъакъикъатда, Ам - юмшагъвалдайди (*гунагъ авурди тадиз жазаламиш тийидайди, мергъаматлуди*), (*Вичин луклариз*) багъишламишдайди я!

45. Ва (вуна) Къуръан келдайла (*мушикриз ван къвез*), Чна вини ва чпи Ахиратдихъ инанмишвал тийизвайбурун арада клевнавай (*чуьнух тип*) перде ийизва (*абуруз Пайгъамбардив писвал агакъариз*

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا
وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤١﴾

قُلْ لَوْ كَان مَعَهُ ءَالِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذَا
لَا بُتَعُوا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾

سُبْحٰنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا
كَبِيرًا ﴿٤٣﴾

نُسِجَ لَهُ السَّمَوٰتِ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ
وَمَن فِيهِنَّ وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ
بِحَمْدِهِۦ وَلَكِن لَّا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ
إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤٤﴾

وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ
الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا
مَّسْتُورًا ﴿٤٥﴾

манийвалдай, ва абур Къуръандин гъавурда гъат тавун патал абурун акъулар кIевдай - абурун куфрдиз ва инкаруниз килигна).

46. Ва абурун рикIерал Чна «шаршафар» (*кIевдай пердеяр*) вегъенва абур адан гъавурда гъат тийидайвал, ва абурун япарани - заланвал (*бишивал*) авунва. Ва (вуна) ви Рабби Къуръанда мецел гъайила - Ам саддиз (*Къуръан кIелдайла гъахъ илагъи са Аллагъ тирди лугъуз, ва тек са Адакай рахаз муширикрин гъуцарикай лугъун тийиз*) абур чпин далуяр элкъурна хъфизва - нифрет аваз (*ва я: катзавайбур яз*).

47. Чаз лап хъсан чизва абуру (*муширикрин баичийри вуна Къуръан кIелдай чIавуз*) гъикI (*вуч чIуру къаст аваз*) яб акалзаватIа - (абуру) ваз яб гузвайла, ва (*Чаз гъакини чизва*) абурун чинибан рахунарни зулумкарри лугъузвайла: «Куън анжах суьгъурдик акатнавай касдиз я табийди!»

48. Килиг (*вун эй, Пайгъамбар*) гъикI абур ви гъакъиндай мисалар гъизватIа, - абур еке ягъалмишвиле гъатнава, ва (*гъавилайя*) абурувай рехъ жагъуриз алакъзавач (*Гъахъдихъ - Дуьз рекъихъ*)!

49. Ва абуру (*муширикри*) лагъана: «Бес, чакай (*къейила кьулухъ михъиз ктIана*) кIарабар ва руг хъайила, чал чан хкидани цIийиз халкъ хъувуна?!»

وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ
وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِذَا ذُكِرْتِ رَبَّكَ
فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَوْ عَلَىٰ أَدْبُرِهِمْ
نُفُورًا ﴿٤٦﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ إِذْ
يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ نَجْوَىٰ إِذْ
يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنَّا تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا
مَّسْحُورًا ﴿٤٧﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا
فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٤٨﴾

وَقَالُوا أَءِذَا كُنَّا عِزْلًا مَّزِفْتَنَا آءِنًا
لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٤٩﴾

50. Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*): «Элкъуьгъ куьн къванериз ва я ракуьз,
51. Ва я куь хурара (*куь акъулдай*) зурба тир затІарикай (са маса) затІуниз (*куь фикирдай - чпел чан атун гъич мумкин тушир шейэриз*), - гъар гъикІ хъайитІани квел чан хкида!)» Ва абуру лугъуда: «Ни чун элкъуьрна хкида (*Ни чал чан хкида*)?» Лагъ: «Вичи куьн сифте сефер Арадал Гъайида». Ва абуру (*а кардикай ягъанатариз*) ваз чпин къилер агъуз-виниз ийиз юзурда, ва лугъуда: «(Бес), ам мус жеда?» Лагъ: «Мумкин я (ам) мукъвара хьун!»
52. (Ам жеда) а юкъуз - Ада квез эвердай (*куьн сурарай экъечІун патал*), ва куьне Адаз жаваб гуда (*Гъахъ-гъисабдиз экъечІада*), - Адаз гъамд ийиз -, ва (*а чІавуз*) куьне куьн (*чилел*) са тІимил къван (*вахт*) хъайиди хъиз гиманда (*фикирда*).
53. Ва лагъ (вуна) Зи (*муъмин*) лукІариз, къуй абуру (*рахадайла, гъуьжетдайла*) лап хъсан тир гафар лугъурай. (*Эгер абуру акІ тийиз хъайитІа*) дугъриданни шейтІанди абурун арада (тадиз) чуьруькар (*къалмакъал*) твада. Гъакъикъатда, шейтІан инсандиз - ачух душман я!
54. Куь Раббидиз куь гъалар лап хъсан чизва (*эй, инсанар*). Эгер Адаз кІан хъайитІа - (Ада) квез регъимлувал ийида (*дуьз рекъел гъида*), ва я эгер Адаз кІан хъайитІа

﴿قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا﴾

أَوْ خَلْقًا مِّمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ
فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُنَا قُلِ الَّذِي
فَطَرَكُمُ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ
رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَى هُوَ قُلْ عَسَى
أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ﴿٥١﴾

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ
وَتَذُنُونَ إِنَّ لَبِئْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٢﴾

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ
إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ
كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا ﴿٥٣﴾

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنَّ يَسَاءَ يَزْحَمُكُمْ
أَوْ إِنْ يَسَاءَ يُعَذِّبُكُمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ
عَلَيْهِمْ وَكَيْلًا ﴿٥٤﴾

- (Ада) квез азаб гуда (куьн куфрдал рекьидайвал ийида). Ва Чна вун (эй, Пайгъамбар) абурул къаюм (абурун патахъай жавабдарвал тухудайди) яз ракъурнавач (ви везифа - анжах, Дин агакъарун я).

55. Ва ви Раббидиз лап хъсан чизва цаварал ва чилел вуж алатани (вири). Ва дугъриданни Чна пайгъамбаррин садбуруз муькуьбурун винел артуханвилер ганва, ва Давудаз Чна Забур (*Ктаб*) багъишна.

56. - Лагъ (вуна эй, Пайгъамбар а мушрикриз): «Эвера, куьне (гъуцар) я лугъуз тестикъарнавайбуруз, Адалай гъейри: авач абурун ихтиярда квелай бедбахтвал (*бала*) алудун ва я (*ам садалай* масадал) ракъурун (*алакъдач абурувай са карни*)!» -

57. Низ абуру (*мушрикри - Аллагъдилай гъейри - Талабунариз*) эверзаватла (*пайгъамбаррикай, диндар ксарикай, малаикрикай*), - абур чеб чпин Раббидиз муькуьв жез алахънава (*диндар амал ийиз Адан разивал къачуз*) - вуж абурукай мадни (гзаф) муькуьв жедатла лугъуз, ва абуру Адан регъмдик умуд кутунва ва (абуруз) Адан азабдикай кичлезва. Гъакъикъатда, ви Раббидин азаб - вичикай муькъаят хъун лазим шей я (*гъакъИни, бязи тафсирика къалурнава ихътин сеbeb: са бязи ксари джирриз ибадатзавай, ахпа джирри Ислам дин къабулна, амма а ксар чпин гъалда амуькна...*)!

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَن فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ۗ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ
عَلَىٰ بَعْضٍ ۗ وَءَاتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ﴿٥٥﴾

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِّن دُونِهِ
فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضَّرِّ عَنْكُمْ
وَلَا تَحْوِيلًا ﴿٥٦﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ
رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ
رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ ۚ إِنَّ عَذَابَ
رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ﴿٥٧﴾

58. Ва са хуърни жедач (*вичин агъалийри пайгъамбарар таб* яз кьуна кафирвал авур) Чна чеб терг тавуна тадай Къбияматдин Югъ алукудалди ва я чпиз Чна кIеви азаб тагана тадай, - а кар Ктабда цIарара чIугунва (*Лавгъ-уль-Магъфүзда - вири шейэр кхьенвай «Хуъзвай Кьулуна» кхьенва!*)

59. Ва Чун делилар ракъруникай акъваз хьунин себеб - анжах, эвелимжибуру абур таб яз кьун я (*муширкири Пайгъамбардивай тIалабай аламатар ракъруникай Чун акъваз хьунин себеб - сифте халкъарини абур тIалабна ва Чна абур ракъруайла абуру адахъ кафирвална - ва гъавилияй Чна а халкъар тергнай...*). Ва самуд - (*халкъ*)-диз Чна - (*делил яз* диши) деве ракърунай ачухдиз къалурдайди яз (*ам гъахъ делил тирди*), амма абуру адан гъакъиндай зулум (*кафирвал*) авуна (ва Чна абур тергнай). Ва делилар Чна (*расулрив гваз*) ракърузава - анжах, кьурху (*кичI*) гун патал (*инсанри адакай ибрет къачуна - иман гъун патал!*)

60. Ва (рикIел гъваш *эй, Пайгъамбар*) Чна ваз лагъанай: «Гъакъикъатда, ви Раббиди инсанар (*вири Вичин чирвилелди ва къудратдалди*) элкъурна кьунва!» Ва Чна ваз (*Исраъ ва Мигъраждин йифиз*) къалурай тамашаяр (*вилералди ақунар, аламатар*) - инсанриз анжах имтигъан яз авуна, ва Къуръанда (къалурнавай) «лянетлу тарни» (*Жегъеннемда авай, пис туйкьуьл емиширин «закъкъумдин»*)

وَإِنْ مِنْ قَرِيْبَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوْهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ أَوْ مُعَذِّبُوْهَا عَذَابًا شَدِيْدًا كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُوْرًا ﴿٥٨﴾

وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوْلَادَ وَعَآثِنَا أَمْوَدَ النَّفَاقَةِ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوْا بِهَا وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا تَخْوِيْفًا ﴿٥٩﴾

وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَعَلْنَا الرُّءْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُوْنَةَ فِي الْفُرْعَانِ وَنُحُوْفُهُمْ فَمَا يَزِيْدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيْرًا ﴿٦٠﴾

тарни имтигъан ва ахтармишун аз авунва). Ва Чна абуруз (*гъар жуъре делилар гъуналди, жазаяр гуналди*) кичерар гузва, амма (*а карди*) абуруз артухарзава - анжах, зурба зулумкарвал (*абурун куфр, асивал, ягъалмишвал мадни артух жезва*).

61. Ва (рикел гъваш *эй, Пайгъамбар*) Чна малаикриз лагъай вахт: «Сажда ая (куъне) Адамаз!», - ва абуру вирида сажда авуна са Иблисалай гъейри, ада лагъана: «Бес, за - Вуна вич чепеди (-н *палчухди*)-кай халкънавайдаз сажда ийидани къван?!»
62. Ада (*Иблиса*) лагъана: «Хабар це заз (Ваз гъикI аквазва): им - вичиз Вуна зи винел артухвал ганвайди?! Эгер Вуна заз муъгълет гайитIа (*чан алаз туртIа*) Къяматдин Йикъалди, за адан несил (*балкIандин сиве къенерар туна инсанди ам гъалдайла вичиз кIанивал муъIуъгъардайвал за абур жуваз*) дугъриданни муъIуъгъарда (*рекъяй акъудда*), са Тимилбур (*муъмин ксар*) квачиз».
63. Ада (*Аллагъди*) лагъана: «Алад! Бес, вуж абурукай ваз табий хъайитIа, - гъакъикъатда, Жегъеннем куъ гъакъи (*жаза*) жеда, тамам гъакъи (*жаза*) яз!»
64. Ва гъалдра (*гъевеслу ая гунагъ крарал*) жуван сесиналди (*севт -далди, эверуналди, футфа ктуналди*) вуж абурукай вавай жедатIа, ва кIватIна желб ая абурал жуван атлу ва ях (*пияда*) къушунар, ва иштирак ая абурухъ галаз мал-девлетра (*гъарам жуъре*

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ قَالَ مَا أَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا ﴿٦١﴾

قَالَ أَرَأَيْتَكَ هَذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ لِنِ أَعْرَتِنِ إِلَى يَوْمِ الْآفِيَّةِ لِأَخْتِنِكَ نَ دَرَيْتَهُ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٢﴾

قَالَ أَذْهَبَ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاءُكُمْ جَزَاءً مَوْفُورًا ﴿٦٣﴾

وَأَسْتَفْرِزُّ مِنْ أَسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبَ عَلَيْهِمْ بِخِيلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعَدَّهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٦٤﴾

къазанмишиз, шейтандиз пай акъудиз) ва веледра (зина авун хъсан къалуриз) ва хиве яхъ (гаф це) абуруз (ваз табиббуруз абуруз кІани крар, - гъакъикъатда, таб тир кар). - Ва шейтанди абуруз хиве къазвайди анжах алдатмишвал (ва таб кар) я! -

65. Гъакъикъатда, Зи (гъакъикъи муъмин) лукІар - авач ваз гъакимвал (рекъай акъуддай къудратлувал) абурун винел. Ва бес я ви Рабби - арха (хуьдайди ва куьмекдайди) яз (муъминриз)!»
66. Куь Рабби я (эй, инсанар) – Вичи куьн патал гимияр гъуьлелай гъализ (явашидиз) ракъурзавайди, куьне Адан регъимрикай тІалаб авун (сеферриз экъечІиз ариш- вериш ийиз ризкъи къазанмишун) патал. Гъакъикъатда, Ам куьн патал (гзаф) регъимлуди я!
67. Ва квев гъуьлел зарар хкІурла (батмиш хъун агакъайла, квевай) квахъзава куьне (тІалабунариз) эверзавайбур (куь рикІелай физва куьне ибадатзавай куь гъуцар) - са Адалай гъейри. Ва Ада куьн къураматдал ахгакъарна къутармишайла - куьн (мад) (са Адаз эверуникай, имандикай) элкъевезва. - Бес, инсан - (няметриз шукур тийидай) гзаф инкардайди я эхир! -
68. Бес, куьн саламатвиле авани къван Ада (куьн гъуьляй къутармишина къерехдал ахкъудайла) а къураматдин къерех куьнни алаз (чилиин) къенез аватдайвал

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ
وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلاً ﴿١٥﴾

رَبُّكُمْ الَّذِي يُزِيحُ لَكُمْ الْفُلْكَ فِي
الْبَحْرِ لَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ كَانَ
بِكُمْ رَحِيماً ﴿١٦﴾

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ
تَدْعُونَ إِلَّا إِلَٰهًا فَلَمَّا نَجَّيْكُمْ إِلَى الْبَرِّ
أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا ﴿١٧﴾

أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يُخَسِّفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ
أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا
لَكُمْ وَكِيلاً ﴿١٨﴾

авуникай, ва я квел къванерин марф ракъуруникай?! Ахпа, квез архани (*хубдайди ва куьмекдайдини*) жагъидач!

69. Я тахъайт!а куьн саламатвиле авани къван, Ада куьн мад сеферда аниз (*гъуьлел*) рахкуруникай ва (Ада) квел кук!вардай гар ракъуруникай - ва куьне кафирвал авурвилай (Ада) куьн батмишаруникай? Ахпани жагъидач квез - адан патахъай Чавай истемишунар хъийидайди (*интикъам къахчуз гъуьгуьна гъатдайди*)!

70. - Ва гъакъикъатда, Чна Адаман несилриз гъурметлу гъал ганва (*инсандиз - акъул ва тамам суьрет ганва, пайгъамбарар ракъурнава, вини дережадиз хкажна*), ва абур Чна чилелай ва гъуьлелай (улакъраваз: *гъайванраллаз, гимийраваз*) тухузва, ва (Чна) абуруз хуш няметрикай паяр ганва (*гъалал т!уьнар-хъунар...*), ва Чна абуруз Чна халкънавайбурун гзафбурун винел еке артуханвал ганва. -

71. (Рик!ел гъваш *эй, Пайгъамбар*) а Югъ, Чна вири инсанриз (*гъар са жемятдиз*) чпин башчидин (*ч!ехидан*) т!варц!ихъ яна (*эй, Мусадин уьммет! Эй, флан фиргъавандин уьммет!* - лугъуз) эвердай. Ва нив вичин (*авур крар авай*) ктаб эрч!и гъиле вугайт!а, - бес, гъабуру чпин ктаб к!елда (шаддиз), ва абуруз гъич «хумравдин цилин къвала авай (яргъи ц!ар хътин) къац!а авай гъал» къван зулумни жедач.

أَمْ أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى
فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِنَ الرِّيحِ
فَيَغْرِقَكُمْ يَمًا كَفَرْتُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُوا
لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ﴿٦٩﴾

* وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي
الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ
وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا
تَفْضِيلًا ﴿٧٠﴾

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمْئِهِمْ فَمَنْ
أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَأُولَئِكَ يَقْرَءُونَ
كِتَابَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧١﴾

72. Ва вуж ина (*дуюньяда, гьакъ такваз*)
буъркьюь тиртIа, ам Ахиратдани
буъркьюьди ва дуьз рекьикай
мадни ягъалмишди жеда.
73. Ва абур (*муширкар, дугъриданни*)
мукъвал тир вун Чна ваз
инандирмишнавай (*ракъурнавай*)
вагъй дилай алудиз (*Къуръандин
бязи аятрикай къакъудиз*) - вуна
Чакай адалай гъейриди (*маса шей*)
къундармишдайвал, ва а чIавуз
абуру вун мукъвал дуст яз къадай.
74. Ва эгер Чна вун (*Гъахъдал*)
мягъкемар тавунайтIа (*ва вун
абурухъ ян гуникай хуьн тавунайтIа*)
- вун дугъриданни абурохъ ян
гуниз мукъвал жедай, са тIимил
къван.
75. А чIавуз (*яни эгер вуна муширкрихъ
ян ганайтIа*) - Чна вав уьмуьрдани
къве сефер артух (*азаб*), ва
къиникъдани къведра артухди
дадмишиз тадай. Ахпа ваз Чакай
(*Чи азабдикай*) хуьдай куьмекчини
жагъидачир!
76. Ва абур (*кафирар*) мукъвал хъанвай
вун кIвачин ийиз (*куьч хъунал*) а
чилелай (*Меккадай*, абур вун)
анай чукурун патал, - а чIавуз
абур чебни валай къулухъ анжах са
тIимил вахтунда амуькдай (*абурув
фад жаза агакъдай*).
77. (*Абурув азаб фад агакъардай* - Чна
тайинарнавай) суннат (*адет*) яз
- валай вилик Чна ракъурай Чи
расулрин гъакъиндай (*расулриз
акси хъана абур чукурайла а халкъар
абурулай гьуьгьуниз геждалди*

وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي
الْآخِرَةِ أَعْمَى وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٧٢﴾

وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِي أُوحِيَ
إِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ وَإِذَا
لَا تَخَذُوكَ حَلِيلًا ﴿٧٣﴾

وَلَوْلَا أَنْ ثَبَّتْنَاكَ لَقَدْ كِدْتَ تَرْكُنُ
إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا ﴿٧٤﴾

إِذَا لَأَذُنُوكَ ضِعْفَ الْحَيَاةِ وَضِعْفَ
الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا
نَصِيرًا ﴿٧٥﴾

وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفْرِزُونَكَ مِنَ الْأَرْضِ
لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَإِذَا لَا يَلْبَثُونَ
خَلْقَكَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٧٦﴾

سُنَّةً مَن قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا
وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ﴿٧٧﴾

амукънач - абур вири тергнай, ва ам - Аллагъдин адет, суннат, къануня). - Ва жагъидач ваз Чи суннатда (къанунда) дегишвал хъана (Чи «суннат» маса гъалдиз ва я кардиз элкъведач, масанихъ алатдач, - ам гъар гъикI хъайитIани къилиз акъатда). -

78. КапI ада ая (вуна) рагъ цавун юкъвалай алатайдалай (башламишна) - йифен мичИвилел къван (*а арада ава къуд капI: нисин, рагъдунин, гъетрен ва месин*), ва (ада ая) экуънин Къуръанни (*экуън капIни - Къуръан яргъалди кIелиз*). Гъакъикъатда, экуънин Къуръандиз (*экуънин капIуниз - йифен малаикарни ва йикъан малаикарни кIватI хъана*) шагъидвалзава!

79. Ва йифекайни (са паюна) вуна (*эй, Пайгъамбар ахварикай къарагъна*) тагъажжуд капI ая адалди (*Къуръан кIелиз*) артухвал яз ваз, ви Раббиди вал чан хкун патал тарифлу дережада (*тариф алай чка ганваз - Аллагъди вакай вири инсанар патал шафаатчи ийидайвал, ва вирибуру ви тариф ийидайвал!*)

80. Ва лагъ (вуна): «Рабби! Гъахъдайвал ая (Вуна) зун (*гъар са хийирлу чкадиз, кардиз*) дуъзвилин гъахъуналди, ва акъуда (*экъечIдайвал ая Вуна*) зун (*гъар са хийирсуз чкадай, кардай*) дуъзвилин экъечIуналди. Ва ая (*це*) заз (Вуна) Ви патай (мягъкем) делил (*еке къуват*), куъмекчи яз (*душманрин аксина*)».

أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَى عَسَى
الَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ
كَانَ مَشْهُودًا ﴿٧٨﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَى
أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ﴿٧٩﴾

وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ
وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَأَجْعَلْ لِي مِنْ
لَّدُنكَ سُلْطَانًا نَّصِيرًا ﴿٨٠﴾

81. Ва лагъ (вуна): «Гъахъ (*Ислам*) атана ва таб (*ширк*) квахъна. Гъакъикъатда, таб - квахъдайди я!»
82. Ва (авудна) ракъурзава Чна - вич (*рикIериз ва беденриз*) сагърун (*дарман, дава*) ва регъим тирди муъминриз - Къуръан, ва зулумкарриз (*кафирриз*) ада анжах зиян аргухарзава.
83. Ва Чна (*кафир*) инсандиз няметар гайила ам (*Чи эмиррикай, Чаз ибадат авуникай* патахъ) элкъвезва ва (вичин къвал элкъурна) яргъа жезва. Ва адав писвал (*балá, кесибвал, азарлувал*) хКIурла - ам лап умудсузди я (*чарá атIана амукъзава*).
84. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар*): «Гъар сада вичин жуъреда (*вичин рехъ тирвал*) амал ийизва - ва куь Раббидиз (лап) хъсан чизва вуж дуъз рекъе аватIа (*нин рехъ дуъзди ятIа*)».
85. Ва абуру (*кафирри*) вавай руьгъдикай хабар къазва. Лагъ: «Руьгъ зи Раббидиз талукъ крарикай я, ва квез (*ва вири инсанриз адан гъакъиндай*) чирвилерикай анжах тIимилди ганва».
86. Ва эгер Чаз кIан хъайитIа, Чна ваз инандирмишнавай (*ракъурнавай*) вагъй къахчуда (*ви рикIяй*), ахпа ваз адан патахъай Чи аксина архани (*вун хуьдайди, ваз куьмекдайдини*) жагъидач!
87. Амма ви Раббидин патай регъим яз (*Чна ам ви рикIе мягъкемарнава*). Гъакъикъатда, Адан регъим ваз

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ
الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ﴿٨١﴾

وَنُنزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ
وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ
إِلَّا خَسَارًا ﴿٨٢﴾

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَسَا
بِجَانِبِهِ ۖ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يُثُوسًا ﴿٨٣﴾

قُلْ كُلُّ عَمَلٍ عَنَى شَاكِلِيهِ ۖ فَرُبُّكُمْ
أَعْلَمُ بِمَن هُوَ أَهْدَى سَبِيلًا ﴿٨٤﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ ۖ قُلِ الرُّوحُ
مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ
إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٥﴾

وَلَئِن سَأَلْتَنَا لَئِن دَهَبْنَا بِآلِذِي
أُوْحَيْنَا ۖ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُتَجِدِّينَ ۚ بِهِ
عَلَّمْنَا ۖ وَكَيْلًا ﴿٨٦﴾

إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ ۚ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ
عَلَيْكَ كَبِيرًا ﴿٨٧﴾

ганвай - чѣхи я (*Ада ваз зурба
няметар ганва*)!

88. Лагъ: «Эгер инсанар ва джинар
кIватI хъайитIани и Къуръандиз
ухшарди ийиз (*фикир сад авуртIани
ам хътинди тукIуьриз*), - абурувай
адаз ухшарди ийиз жедач, гъатта
абурун садбур муькуьбуруз
куьмекчиар хъайитIани».
89. Ва дугъриданни, Чна инсанриз и
Къуръанда гъар са мисалдикай
гъана гъар жуьре баянар ганва,
амма инсанрин чѣхи паюни
къабулзавач са шейни - са инкар
авунилай гъейри (*Къуръандалди
амал тийиз - ана къалурнавай Дуьз
рехъ, делилар инкарзава*).
90. Ва абуру лагъана: «Чун вахъ
гъич инанмиш жедач, та вуна
(*Меккадин*) чилияй чаз (*авахъна
фидай*) чешме ядалди (*акъуддалди*),
91. Ва я - вахъ хумраврин ва
ципицIрин багъ жедалди, ва (вуна)
адан арайрайни къизгъин вацIар
(*къубуяр*) ядалди (*тухудалди*),
92. Ва я - вуна чал, - вуна
тестикъарзавайвал, - цав чIукар-
чIукар къурдалди (*вегъедалди*), ва
я - вуна Аллагъ ва малаикар (чи)
вилик гъидалди (*чаз аквадайвал*),
93. Ва я - вахъ къизилдикай кIвал
жедалди, ва я - вун цавуз хкаж
жедалди ва чун ви хкаж хъунихъни
инанмиш жедач, та вуна чал Ктаб
авуддалди чна ам (*ана авайди*)
кIелдайвал. Лагъ: «Пак я зи Рабби!
Бес, зун - анжах инсан тушни
расул (*найгъамбар*) тир?!»

قُلْ لِّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ
يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ
وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ
مِن كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ
إِلَّا كُفُورًا ﴿٨٩﴾

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ تَفْجُرَ لَنَا
مِنَ الْأَرْضِ يَنْبوعًا ﴿٩٠﴾

أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّجِيلٍ وَعَنْبٍ
فَتَفْجِرَ الْأَنْهَارُ خِلَالَهَا فَجَيْرًا ﴿٩١﴾

أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمَتِ عَلَيْنَا
كَيْسًا أَوْ تَأْتِي بِلِئَالٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ
قَبِيلًا ﴿٩٢﴾

أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّنْ زُخْرِفٍ أَوْ
تَرْتَقِي فِي السَّمَاءِ وَلَنْ نُؤْمِنَ لِرُؤْيَاكَ
حَتَّىٰ تُنزِلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَّقْرُؤُهُ قُلْ
سُبْحَانَ رَبِّيَ هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا
رَّسُولًا ﴿٩٣﴾

94. Ва (*кафир*) инсанриз абурун патав «(Дуъз рекьин) регъбервал» атайла иман гъуниз манивал авурди, анжах: (абуру) «Бес, Аллагъди расул яз инсан ракъурнавани?» - лугъун я.
95. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар а кафирриз*): «Эгер чилел малаикар алаз хъанайтIа къекъвез секиндив, а чIавуз Чна абурун патав расул яз цавай малаик (авудна) ракъурдай».
96. Лагъ (*абуруз*): «Аллагъ бес я - шагъид яз зини куъ арада. Гъакъикъатда, Ам - Вичин лукIарикай вири хабар авайди, (абуру ийизвай вири крар) аквазвайди я!»
97. Ва вуж Аллагъди дуъз рекьел гъайитIа - гъам я дуъз рекъевайди; ва вужар (Ада) ягъалмишвиле туртIа - бес, гъич жагъидач ваз абур патал архаяр (*дуъз рекьел гъидай куьмекчяр*) Адалай гъейри. Ва Къиямагдин Юкъуз Чна абур кIватI хъийида - абур чпин ччинрал (къекъвез), буъркъуъ яз, лал яз ва биши яз. Абурун «хтана акъваздай чка» Жегъеннем жеда: гъар сефер ам яваш (*цIай секин*) хъайила Чна абуруз (*абурун беденрин*) ялав артух (*гужлу*) хъийида.
98. Ам (*а азаб*) - абуруз эвез (*жаза*) я, абуру Чи делилрихъ (*аятрихъ*) кафирвал авурвилай, ва абуру лагъайвилай: «Бес, чакай (*къейшла къулухъ михъиз ктIана*) кIарабар ва руг хъайила, чал чан хкидани цIийиз халкъ хъувуна?!»

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمْ
الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا
رَّسُولًا ﴿٩٤﴾

قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يُمَسِّحُونَ
مُظْمِئِينَ لَنَرْنَا عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ
مَلَكًَا رَّسُولًا ﴿٩٥﴾

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ
إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٩٦﴾

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلِّ
فَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَيَحْشُرُهُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عُميًا وَبُكْمًا
وَصُمًّا مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ
سَعِيرًا ﴿٩٧﴾

ذَٰلِكَ جَزَاءُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا
وَقَالُوا آءَاذَا كُنَّا عِظْمًا وَّرُفَاتًا آءَانَا
لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٩٨﴾

99. Бес, абуруз акунвачни (*чизвачни*), гъакъикъатда, Вичи цавар ва чил (*ва анра авай къван вири затлар сифте чешне авачиз*) халкъ авунвай Аллагъ къудратлу тирди абуруз ухшарбур халкъ авунал (*чеб хътинбур халкъ хъувунал*)?! Ва абуруз Ада вахт эцигнава - виче са шакни авачир (*абурун ажалдиз, чан хкуниз*), амма зулумкарри (*кафирри*) къабулзавач (*са карни*) - са инкар авунилай гъейри.
100. - Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар а муширикъриз*): «Эгер зи Раббидин регъимрин хазинаяр куь ихтиярда авайтIа, а ЧIавузни куьне чуькъвена къадай (*мискъивалдай*) харж (*авуна куьтягъ ва кесиб*) жез кичIевилай, бес, инсан лап мискъиди я эхир!» -
101. Ва дугъриданни, Чна Мусадиз ачух кIуьд делил (*аламат*) ракъурнай (*адан пайгъамбарвал гъахъ тирди тестикъарзавай*). Бес, хабар яхъ вуна (*эй, Пайгъамбар*) Израилан несилривай - ам (*Муса*) абурун патав атайла (*делилар гъаз*), адаз фиръаванди лагъанай: «Гъакъикъатда, за фикирзава, вун - я Муса, суьгъурдик акатнава».
102. Ада (*Мусад*) лагъана: «Дугъриданни ваз чизва, абур (*кIуьд делил*) - анжах, цаваринни чилин Раббиди (авудна) ракъурнавайди басаратвал гъидай шейэр (*чтелди квез Дуьз рехъ аквадай, Гъахъ къатIудай ачух делилар*) яз, ва гъакъикъатда, за фикирзава (*якъиндиз*), вун - я фиръаван, гъалак жеда».

* أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ
مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا رَيْبَ فِيهِ
فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ﴿١١٦﴾

قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي
إِذَا لَأَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ وَكَانَ
الْإِنْسَانُ قَنُورًا ﴿١١٧﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ
فَسَأَلَ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ
لَهُمْ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَمُوسَىٰ
مَسْحُورًا ﴿١١٨﴾

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَمَا أَنْزَلَ هَٰؤُلَاءِ
إِلَّا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِصَآئِرٍ وَإِنِّي
لَأَظُنُّكَ يَفِرْعَوْنُ مُتَبُورًا ﴿١١٩﴾

103. Ва адаз (*фиръавандиз*) абур а чилелай (*Мисрдай*) чукуруиз кІан хъана, ва Чна ам ва адахъ галайбур (*кьушунар*) вири (*гьуьле*) батмишарна.
104. Ва Чна лагъана адалай (*фиръаван кьейидалай*) кьулухъ Исраилан несилриз: «Яшамиш хъухъ (куьн) и чилел (*Шамда*), амма Ахиратдин (гъакъиндай) хиве кьунвай кар (*Къияматдин Югъ*) алукаяйла Чна куьн вири (*куь жемятни ва атІабурни*) вири хкида (*Гъарасат майдандал гъахъ-гъисаб тухуз*)».
105. Ва гъахъ аваз Чна ам (*Къуръан*) (авудна) ракъурнава, ва (*виче*) гъахъ авазни (*дегишни тахъана*) ам (агъуз) атанва (*агакънава*). - Ва вун Чна (*эй, Пайгъамбар*) анжах - шадвилин ва игътиятлувал авунин хабар гудайди яз ракъурнава. -
106. Ва Чна ам (*Къуръан*) - паяриз чара авуна, (*баян гана*), кІелдай ктаб яз (авунва) - вуна ам инсанриз аставилелди (*тади квачиз*) кІелун патал, ва (авудна) ракъурнава Чна ам паяралди.
107. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар ам таб яз кьунвайбуруз*): «Инанмишвал ая куьне адахъ (*Къуръандихъ*) ва я инанмишвал ийизвач куьне (*адахъ*) - (сад хъиз я: *куь иманди адаз артухвал гузвач, ва куьне инкаруникай адаз зарар авач*). Гъакъикъатда, чпиз адалай вилик (*Къуръан ракъурдалди Аллагъдин патай*) чирвилер ганвайбуруз (*Ктаб-эгълийрин алмирз*) - ам

فَأَرَادَ أَنْ يَنْتَفِيزَهُمْ مِنَ الْأَرْضِ
فَأَعْرَضْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ جَمِيعًا ﴿١٣﴾

وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِيَبْتَئِ اسْرَائِيلَ أَكُنُوا
الْأَرْضَ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا
بِكُمْ لَفِيضًا ﴿١٤﴾

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ وَمَا
أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١٥﴾

وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى
مَكَّةَ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ﴿١٦﴾

قُلْ ءَامِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ
أُوْتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ
يَجِرُونَ لِلَّذِينَ سَجَدًا ﴿١٧﴾

кТелайла абур ченейрихъ ярх
(чинрихъ ават) жезва - сажда
ийизвайбур яз,

108. Ва абур лугъзува (*Къуръандин ван атайла*): «Лап Пак я чи Рабби! Гъакъикъатда, чи Раббидин вяд (*хиве къунвай кар*) - дугъриданни къбилиз акъатдайди я!»
109. Ва абур ченейрихъ ярх (*ават*) жезва - шехъиз, ва ада (*Къуръанди*) абуроз умунвал (*Аллагъдин вилик муьтIуьгъвал*) артухарзава.
110. Лагъ (вуна *эй*, *Пайгъамбар муширикъриз*): «Эвера (куьне) тIалабунариз Аллагъдиз (*я Аллагъ, лугъуз*), ва я эвера (куьне) тIалабунариз Мергъяматлудаз (*я Рагъман, лугъуз*), - гъикI куьне (Адаз) эверайтлани (куьне эверзава сад тир Раббидиз - вучиз лагъайтIа) Адаз виридалайни гуьрчег тIварар ава эхир!» Ва сес хкажна ийимир жуван капI (*кIеви ванцелди кIелмир вуна Къуръан кIунал*) я артух явашдизни, амма юкъван тегъер хкъягъа.
111. Ва лагъ: «(Вири) гъамд хъуй Аллагъдиз, Вичиз велед къачун тавунвай, ва Вичиз гъакимвиле (*агъавиле*) шерик авачир, ва Вичиз къаюм (*куьмекчи*) авачир (*герек тушир*) ажизвеликай (*ажизди туш Ам куьмекчидиз муьгътеж жедайвал*)». Ва чIехивал це (вуна) Адаз - (тамам) чIехивал гуналди!

وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعَدُ
رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ﴿١٠٨﴾

وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ
خُشُوعًا ﴿١٠٩﴾

قُلِ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّحْمَنَ أَيًّا مَا
تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ وَلَا تَجْهَرُ
بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ
ذَٰلِكَ سَبِيلًا ﴿١١٠﴾

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وِليٌّ مِنَ الدُّنْيَا وَكَبِيرُهُ
تَكْبِيرًا ﴿١١١﴾

سُورَةُ الْكَافِرَاتِ

18 - Сура: «аль-Кагъф»
(Магъара (дагъда))

Мергъяматлу, Регъмлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. (Вири) гъамд хъуй Аллагъдиз, Вичин ЛукІраз Ктаб (авудна) ракъурай - виче са какурвални тавуна (*а Ктабдиз са патахъвални авач - ана Гъахъдикай ян гун, гъалатI, мана дуъз татун, аксивал гъич авач*),
2. - Дуъзди яз (*гъамиша Дуъз рекъеваз тухудайди ва уъмметдин гъал дуъз ийидайди яз*). (*Ва авуднава Ада а Ктаб - адалди мушикриз, кафирриз*) игътиятвал авунин хабар гун патал зурба гуждикай (*азабдикай*) Адан патай гудай, ва шад хабар гун патал чпи диндар амал ийизвай муъмнриз - абуруз хъсан саваб (*Женнет*) жедайдакай,
3. - Чебни ана (*а савабда*) даим яз амукъдай,
4. Ва (*гъакІни авуднава а Ктаб*) игътиятлувилин хабар гуз, чпи: «Аллагъди велед къачунва» -лагъайбуруз.
5. Авач абуруз а кардин гъакъиндай са чирвални ва абурун бубайризни (*чеб абуруз субут тийиз табий хъанвай*). Зурбади (*лап писди, чІуруди*) я, келима яз, абурун сиверай акъатзавай а гафар! Абуру анжах ттаб лугъзва!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ
الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ﴿١﴾

قَيِّمًا لِيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِّن لَّدُنْهُ
وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ
الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ﴿٢﴾

مَكِّيِّينَ فِيهِ أَبَدًا ﴿٣﴾

وَيُنذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ﴿٤﴾

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ
كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ
إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ﴿٥﴾

6. Ва мумкин я вуна вун гъалак авун пашманвиляй абурун эсерриз килигна (*эй, Пайгъамбар вуна ви чан телеф авун мумкин я еке гъайиф чИугваз абур вакай элкъуьниз килигна*), - эгер абуру (*ви халкъди*) и Ихтилатдихъ (*Къуръандихъ*) инанмишвал тавурта.-
7. Гъакъикъатда, Чна чилел алай затлар (*набататар, гъайванар, вацIар, хазинаяр...*) адаз гуьрчегвал яз авунва, Чна абуроз (*инсанриз*) вуж абурукай амалдиз хъсан ятIа имтигъан авун патал.
8. Ва гъакъикъатда, Чна анал алай къванди (*вири затIар*) къурагъ накъвадиз (*набататсуз, канвай руквадиз*) элкъурда.
9. Я тахъайтIа вуна магъарадин ва (кхъинар алай) кълуунин сагъибар Чи делилрикай лап ажебди яз гъисабнавани (*Бес, эй, Пайгъамбар - вуна дагъарда чуьнуьх хъайи ксарин ва Ктабдин сагъибрин къиса Чи аламаатрикай лапни ажебди яз гъизабзавани*)?!
10. (РикIел гъваш *вуна - чтин иман хуьн патал* са гъвечIи кIапIал) жегъилар магъарадиз чуьнуьх хъайи вахт, - ва (абуру *гъасятда*) лагъана: «Чи Рабби! Багъиша (Вуна) чаз Ви патай регъим, ва туькIуьра (Вуна) чаз чи кар дуьзвал гана».
11. Ва Чна абурун япарал (*ван атуникай* кIевдай перде) вегъена (*яни абурал ахвар ракъурна*) магъарада гзаф къадар йисара.

فَلَعَلَّكَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ عَلَيْكُمْ إِذْ
لَمْ يَأْمُرُوا بِهَذَا الْحَدِيثِ أُسْقُوا ①

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لِّهَا
لِنَبْلُوَهُمْ أَتَيْتَهُمْ أَحْسَنَ عَمَلًا ⑦

وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا
جُرًّا ⑧

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ
وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ ءَايَاتِنَا عَجَبًا ⑨

إِذْ أَوْىءَ الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا
ءَاتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ
أَمْرِنَا رَشَدًا ⑩

فَصَرَبْنَا عَلَيْهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ
عَدَدًا ⑪

12. Ахпа Чна абур (ахварай) къарагъарна - Чна чирун (инсанриз ашкара авун) патал къве дестедикай гыда дуыз гысабдатІа абур (ана) амукай вахт (муддат),
13. Чна ваз (эй, Пайгъамбар) ахъайзава абурун (зурба) хабар дуыздаказ (гъахъвилелди). Гъакъикъатда, абур я жегъилар - чпин Раббидихъ инанмишвал авур, ва Чна абуроз Дуыз рехъ (къиле тухун) артухарна (имандал мягъкемарна).
14. Ва Чна абурун рикІер кІеви (имандалди мягъкем) авунай (абурун кафир тир пачагъди жегъилриз туьгъмет авурла чпин гъуцариз кеуллугъзавач лагъана) абур (адан вилик) къарагъна лагъай чІавуз: «Чи Рабби - (Вичиз чна ибадатзавай, Ам) - цаваринни чилин Рабби я! Чна гъич эвердач (тІалабунариз) Адалай гъейри са гъуцдизни, - тахъайтІа, чна лап чІуру (гъахъдикай яргъа) гаф лугъун жеда (Аллагъдилай гъейри масадаз илагъивал, раббивал талукърун жеда).
15. (Ва абур сада-садаз лагъана): «Ам - чи халкъ я, абур (чпиз маса) гъуцар къунва Адалай гъейри. Де гъурай кван абур (гъурай тІун а мушрикри) абурун гъакъиндай ачух делил (ва абур гъанвачирла делил - ам лагъай чІал я абур чпин акъида, инанмишвилер бинеламишнава табдал ва хатІадал)! (Бес), вуж я мадни зулумкарди вичи Аллагъдикай тапарар къундармиш авунвайдалай (Адаз шерикар талукъарна абурозни ибадат ийиз)?!

ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَىٰ لِمَا لَبِئُوا أَمَدًا ﴿١٢﴾

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِأَحْقِّ إِنَّهُمْ
فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ﴿١٣﴾

وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا
رَبُّنَا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَن نَّدْعُوهُ
مِنْ دُونِهِ إِلهَا لَقَدْ قُلْنَا إِذًا شَطَطًا ﴿١٤﴾

هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ ءَالِهَةً
لَّوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِم بِسُلْطٰنٍ بَيِّنٍ فَمَنْ
أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿١٥﴾

16. Ва (абур сада-садаз лагъана) эгер кун абуркай (куь халкъдикай) ва абур Аллагъдилай гъейри ибадатзавай затГарикай ччара хъанватIа - бес, (дагъда) магъарадиз чуюнуьх хухъ (куьн са Аллагъдиз ибадатдайвал), - куь Раббиди квез Вичин регъимдикай эКIяда (артух ачухда), ва квез куь кар патахъай лазим шейэрни гъазурда (яшайишидиз герек затГарни гуда)».
17. (Абур магъарадиз экъечIна ччара хъайила, Аллагъди абурал ана ахвар рактурна...) Ва ваз аквазва рагъ ам экъечIдайла абурун магъарадикай эрчи патахъ ян гуз (магъарадин гъахъдай чка - къапу - кефер патахъай галай, ва рагъ хкаж жадайла къапудай къенез ягъайла анин хъен эрчи патахъди тIимил жезвай), ва ам (рагъ) акIидайла абуралай алатзавай чапла патахъ (рагъ хъфидайла адан нурад гъахъзавай къапудин чапла патахъай), - ва абур чеб адан (яни магъарадин) геъгенш чкадал алай. Ам - Аллагъдин алаамат крарикай (Чи къудратлувилин делилрикай) я. Вуж Аллагъди дуьз рекъел гъайитIа, - ам я дуьз рекъевайди, ва вуж Ада ягъалмишвиле ттуртIа, - гъич жагъидач ваз ам патал регъбервалдай (дуьз рехъ къалурдай) арха (куьмекчи).
18. Ва вуна абур (ахварик квачиз) уяхбур яз гъисабдай - чеб (абур дугъриданни) ксанвайтIани. Ва Чна абур (гагъ) эрчи къвалахъ ва (гагъ) чапла къвалахъ

وَإِذْ أَعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ
فَأَوْرَأُوا إِلَى الْكَهْفِ بِنَشْرِ لَكُمْ رَبُّكُمْ
مِّن رَّحْمَتِهِ وَيُهَيِّئْ لَكُمْ مِّنْ أَمْرِكُمْ
مِرْفَقًا ﴿١٦﴾

* وَتَرَى السَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَزْوُرُ
عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ
تَقْرُبُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ
مِّنْهُ ذَلِكَ مِنْ عَآيَاتِ اللَّهِ مَن يَهْدِ اللَّهُ
فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَن يُضِلِلْ فَلَن تَجِدَ لَهُ
وَلِيًّا مَّرْشِدًا ﴿١٧﴾

وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا وَهُمْ رُقُودٌ وَنُقَلِّبُهُمْ
ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ وَكَلْبُهُم
بَسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ لَوِ اطَّلَعْتَ

элкъуързавай. Ва абурун кици (ацукъна) вичин тапацар яргъи авуна (*магъарадин*) сивел (*къапудал*) алай. Эгер вун абуруз (винедай) килигнайтIа, вуна абурукай къулухъ жедай катиз, ва вун (*вичан*) абурукай еке кичIдалди ацIудай.

19. Ва гъа икI (*Чна абур пуд виш йисан къене ахварал ракъурайвал*) - Чна абурал чанни хкана (*ахварай авудна*) абуру сада-садавай чпин арада хабар къун патал: - Абурукай са лагъайда лагъана: «Куън гъикъван вахтунда амукъна (*късанваз ина*)?» Абуру лагъана: «Чун амукъна са юкъуз ва я йикъан са паюна». Муъкуьбуру лагъана: «Куъ Раббидиз хъсан чида гъикъван куън амукънатIа; (бес), ракъура куъне куъ и гимишдин пулни вугана квекай сад шегъердиз: къуй ам ана гъина (ва я низ) лап михъи (*хуш, гъалал*) тIуън аватIа килиграй ва (къуй ада) квез адакай рузи (*тIуън*) гъурай, ва къуй ада эдеблувилелди (*чинеба хъиз*) авурай ва квекай маса гъич садазни малум тавурай.

20. Гъакъикъатда, эгер абуруз куън ашкара (*куъ кар малум*) хъайитIа, абуру куън къванер гъалчна рекъида ва я куън чпин диндиз хкида, - ва а чIавуз квез агалкъун гъич жедач, эбеди яз!»

21. Ва гъа икI (*Чна абур виш йисара ахварал ракъурайвал, ахпани абур ахварай къарагъарайвал*) - Чна абурал расалмиш жедайвал авуна (а шегъердин агъалияр), -

عَلَيْهِمْ لَوْلِيَّتٌ مِنْهُمْ فَارًا وَلَمَلِدَتْ
مِنْهُمْ رُجْبًا ﴿١٨﴾

وَكَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ قَالَ
قَائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِئْتُمْ قَالُوا لَبِئْنَا يَوْمًا
أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا
لَبِئْتُمْ فَأَبْعَثُوا أَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ
هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ أَيُّهَا أَزْكَى
طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ
وَلَا يُسْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا ﴿١٩﴾

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ
يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذًا
أَبَدًا ﴿٢٠﴾

وَكَذَلِكَ أَغْتَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيُعْلَمُوا أَنْ
وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ
فِيهَا إِذْ يَتَنَزَّعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ

абуруз (*инсанриз*) чир хьун патал, гьакъикъатда, Аллагъдин вяд (*хиве кьунвай кар* - кьенвайбурал чан хкун) гьахъ тирди, ва гьакъикъатда, Сят (*Къияматдин Югъ*) - ада са шакни авачирди! (*Вични Чна абурал расалмишна*) абур чпин арада (*Къияматдин Йикъан, ва я: магъарадиз феи жегьилрин*) гьакъиндай гьужетариз авайла. (*А жегьилрин кардикай хабар хъайила ... абур кьейидалай кьулухъ*) абуру (*шегъердин агъалийри*) лагъана: «Куьне абурал (*абурун магъарадин къапудал абур кIевдай*) са дарамат эциг, - абурун кар чпин Раббидиз хъсан чизва» -. Ва абурун карда винел пад къачурбуру (*нуфузлу, чIехи ксари*) лагъана: «Чна дугъриданни абурун чкадал мискIин хкажда (*ибадатхана эцигда*)!»

22. Абуру (*абурун гьакъиндай гьужетзавай садбуру*) (гележегда) лугъуда: «(Абур) пуд авай - кьуд лагъайди абурун кицI тир, ва лугъуда (*масадбуру*): «Абур вад авай - ругуд лагъайди абурун кицI тир» - гъайб тир кардикай (гафар) гьалчиз (*субутсуз гиман ийиз*). Ва лугъуда (*пуд лагъайбуру*): «(Абур) ирид авай - муъжуьд лагъайди абурун кицI тир». Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар*): «Зи Рабби я виридалайни хъсан чизвайди абурун къадар, ва чизвач абурукай (*абурун къадардикай, инсанриз*) - са тIимилбуруз квачиз». (Гъавилай) гьужет ийимир вуна абурун

فَقَالُوا أَبْنَاؤُا عَلَيْنِهِمْ بُنَيْنًا رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِم مَّسْجِدًا ﴿٢٢﴾

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ قُل رَّبِّي أَعْلَمُ بِعَدَّتِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ فَلَا تُمَارَ فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَهْرًا وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٢٢﴾

гъакъиндай (*Ктаб-эглийрихъ ва масадбурухъ галаз*) - анжах ачух тир (*регъятдиз субутдай*) гъужетдалди (ая), ва «фетва» хабар къамир вуна абурун гъакъиндай абурукай садавайни.

23. - Ва гъич лугъумир вуна (ваз ийиз Кланзавай) кардиз: «Гъакъикъатда, пака за ам ийида»,
24. Анжах, «ин шá Аллагъ» - гаф галаз (лагъ). Ва эгер ви рикелай фейитIа (*а къадагъа - ва вуна «ин шá Аллагъ» галачиз лагъайтIа*) - жуван Рабби рикел ва мецел гъваш (вуна). Ва лагъ (вуна): «Белки заз зи Раббиди дуъзвилиз мадни мукъвал рехъ къалурда идалай («*Магъарадин сагъибрин*» къысадилай)». -
25. Ва амукъна абур (*ксанваз*) чпин магъарада пуд виш йис ва артмишна (абуру) кIуъд йис (*ракъинин йисаралди пуд виш йис хъана, ва вацран йисаралди - пуд вишни кIуъд*).
26. (*Ва вавай эй, Пайгъамбар хабар кърла абур магъарада хъайи муддатдикай*) лагъ (вуна): «Аллагъдиз хъсан чида, гъикъван абуру (*ана*) амукънатIа. Са Адаз талукъ я цаварин ва чилин гъайб - рикай чирвал, - ажеб тамамдиз вири аквадайди я Ам, ва ажеб хъсандиз вири ванер къведайди я (Ам)! Авач абуруз (*инсанриз*) Адалай гъейри са архани, ва садни къазвач Ада Вичин гъакимвиле (*пачагъвиле*) шерик яз».

وَلَا تَقُولَنَّ لِشَأْنٍ إِيَّايَ فَاعِلٌ ذَلِكَ
غَدًا ﴿٢٣﴾

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَادْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ
وَقُلْ عَسَى أَنْ يَهْدِيَنِي رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ
هَذَا رَشَدًا ﴿٢٤﴾

وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ
وَأَرْزَادُوا تِسْعًا ﴿٢٥﴾

قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا لَهُ غَيْبٌ
الْسَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ
مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ
فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾

27. Ва кѝла (вуна *эй, Пайгъамбар*)
ваз вагъй - ракъурна
инандирмишнавай ви Раббидин
Ктаб (*Къуръан*) - вири. Авач (*садни*)
Адан келимаяр табдил ийиз
(*дегишиз*) жедайди, ва ваз Адалай
гъейри (*масадавай*) далдалух (*хуьн*)
гъич жагъйдач.

28. Ва (мягъкемдиз) хуьх вуна
жув - чпи йикъан къяляйни ва
йикъан эхирдани чпин Раббидиз
(*ялвариз*) эверзавайбурухъ галаз,
чпиз (*адалди*) Адан Чин (*Адан*
разивал, саваб къачуз) кІанз
(*давамвилелди алакъаяр хуьх вуна*
эй, Пайгъамбар кесиб муъминрихъ
галаз). Ва элкъуърмир жуван вилер
абурукай дуьньядин уьмуърдин
гуьрчегвилерихъ ялиз, ва
муьтгуьгъ жемир (вун) Чна вичин
рикІ Чун рикел гъуникай гъафил
авунвай ва вичин гъевесриз табиь
хъанвай ва вичин карни зулумди
(*гъални гъалакди*) тирдаз.

29. Лагъ (вуна *а гъафилбуруз*): «(Им)
(*за квез гъанвайди*) - куь Раббидин
патай тир Гъахъ я: (бес), низ
кІанзаватІа - иман гъурай (адахъ
вич патал), ва низ кІанзаватІа -
кафирвал авурай (*вичиз аксина*)».
Гъакъикъатда, Чна зулумкарриз
Цай гъазурнава, вичин цлари
абур элкъуърна къадай. Ва
эгер абуру къутармишунин
куьмек тІалабайтІа, абуруз
къутармишунин куьмек яз - (лап
ргазвай) гъеридин кІанер хътин
яд гуда, ччинар (*ккана*) чурурдай.
Гъикъван пис хъвадай шей я -

وَأْتَلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ
لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ
مُلْتَحَدًا ﴿٢٧﴾

وَأَصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ
رَبَّهُمْ بِالْعَدْوَةِ وَالْعَيْتِ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ
وَلَا تَعُدَّ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا
قَلْبَهُ عَنِ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ
أَمْرُهُ فُرُطًا ﴿٢٨﴾

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَمَنْ شَاءَ
فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ إِنَّا
أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ
سُرَادِقُهَا وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ
كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ الشَّرَابُ
وَسَاءَتْ مُرْتَقَقًا ﴿٢٩﴾

(ахътин яд)! Ва гзаф писди я (ам *а Цай*) - ял ядай (акъваздай) чка яз!

30. Гъакъикъатда, чпи иман гъана ва диндар амал авурбур, - гъакъикъатда, Чна хъсан амал авурбурун саваб зйи ийидач (*гъакъи квадардач*).
31. Ахътинбур - абуруз Адн женнетар жеда, чпин агъадихъайни вацар авахъиз. Абур - ана къизилдикай тир цамаралди безетмишда ва (абуру) къелечі ипекдикай ва зарлу харадин къацу либасар алукда, - (чебни) ана вичел винелай перде ва хъуьцуьганар алай тахтрал (*чарпайрал*) къуьнт яна ярх (хъана) жеда. Гъикъван иерди я саваб (*абурун гъакъи*) - (а Женнетар)! Ва гзаф хъсанди я (ам *а Женнетар*) - ял ядай (ва яшамиш жез акъваздай) чка яз (*абуруз*)!
32. Ва гъваш вуна абуруз (*эй, Пайгъамбар - ви халкъдикай кафирриз*) мисал (яз) - къве итим (*сад - кафир, ва муькуьди - муьмин*): садаз (*кафирдиз*) Чна ципицрин къве багъ авуна (ва) абур къведни Чна хумравдин тараралди элкъуьрна клевна, ва абурун (къведан) арадани къацар авай (*цанвай*) никлер авуна.
33. - Къве багъдини вичин емишар (*бегьер*) гъана, ва адакай (*бул бегьердикай*) са шейни кими авунач, ва абурун (къведан) арайрайни Чна (къизгъин) вацар (*къубуяр*) тухвана. -

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾

أُولَٰئِكَ لَهُمْ جَنَّتُ عَدْنٍ تَجْرَىٰ مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ يُجَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِّن سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَّكِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ نِعْمَ الثَّوَابُ وَحَسَنَتْ مُرْتَقًا ﴿٣١﴾

* وَأَضْرَبَ لَهُمْ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَبٍ وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زُرْعًا ﴿٣٢﴾

كُنَّا الْحَبَّتَيْنِ ءَأْتَتْ أَكْلَهَا وَلَمْ تَظْلِم مِّنْهُ شَيْئًا وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا نَهْرًا ﴿٣٣﴾

34. Ва адаз (*а кьве багъдин сагъибдиз*) бегъерар (ва маса мал-деветарни) авай, ва (гъавилай) ада вичин (*муъмин*) юлдашдиз лагъана, - чпин кьведан арада суьгъбет тухуз (*муъмин юлдашди адаз имандин рекъиз эверайла - ада лавгъавализ жаваб гана*): «Заз валай мал-деветни гзаф ава, ва (зун валай) (мукъва ксарин) дестедизни (*куьмекчийризни*) - гужлу я».

35. Ва ам - (*Ахиратда чан хкунихъ кафирвализ*) вичиз зулум ийизвайди яз, - вичин багъдиз гъахъна (ада) лагъана: «Зун инанмиш туш им са мус ятлани телеф (*пуч*) жеда лагъана!

36. Ва зун инанмиш туш (*за фикризавач хьи Къияматдин*) Сят алукъда лагъана! Ва эгер зун (элкъуърна) хкайтлани зи Раббиндин патав - (гъакъикъатда), заз (*Адан патав*) адалайни (*багъдилайни*) хъсанди жагъида - (элкъвез) хкведай чка яз (*заз, - зун Адан вилик къимет авай кас тирвилай!*)».

37. Адаз адан (*муъмин*) юлдашди лагъана, - чпин кьведан арада суьгъбет тухуз: «Бес, вуна, Вичи вун халкънавайдахъ - накъвадикай, ахпа (маядин) стлалдикай, ахпани вакай тамамвилелди дуьзна итим (*инсан*) авунвайдахъ кафирвалзавани?!

38. Амма, зун (*за вуна хьиз лугъузвач, за лугъузва*) - ам, Аллагъ зи Рабби я, ва за зи Раббидиз садни шерик яз къазвач!

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ﴿٣٤﴾

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ قَالَ مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا ﴿٣٥﴾

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُدِدْتُ إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنْقَلَبًا ﴿٣٦﴾

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّاكَ رَجُلًا ﴿٣٧﴾

لَكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ﴿٣٨﴾

39. Ва лагъанайтIа (вуна) вун ви багъдиз гъахъайла (*ва гуьрчег багъди вун ажеб авурла*): «Má ша Аллáгъ, ля къуввата илля биллягъ (*и шер багъ заз багъишун - Аллагъдиз кIан хъайивал я, авач заз къуват им туькIуьриз - къуват анжах Аллагъдин патай я*)!» Эгер ваз аквазватIа, заз валай мал-девлет ва веледар тIимил аваз,
40. Белки, зи Раббиди заз (мадни) хъсанди багъишин ви багъдилай, ва (*белки*) адал (*ви багъдал*) цавай телефдай балá ракъурин - (а чIавуз) ам цIуьдгъуьндай (*къецил*) накъвадиз элкъведа,
41. Ва я адан ятар (*михъиз*) чилик хъфида, ва вавай ам жагъур хъийиз (*акъудиз*) гъич жедач.
42. Ва элкъуьрна къуна (балáди) адан емишар (*кафирдин вири мал- девлет телеф хъана*), ва ам вичин ккапар (*гъилер гагъ винихъ гагъ агъадихъ*) элкъуьриз хъана (*гъайиф чIугъваз*) адал авур къван харжийрал, - ва ам (*багъ*) михъиз ичIи хъана (*даяхар ярх хъана сад-садан винел аватна*) вичин бинедай чIур хъанваз, ва ам лугъуз хъана: «Агъ! Гъун тавунайтIа за зи Раббидиз шерик, садни!»
43. Ва хъанач адаз Аллагъдикай хуьз адаз куьмек гудай жемят (*мукъва ксар*), ва хъанач ам (вичи вичиз куьмек гана жазадикай хилас хъана) винел пад къачурди.
44. Гъанал (*гъахътин чкадал, ахътин четин гъалара*) къаюмвал (*куьмек авун*) - анжах, Гъахъ тир Аллагъдиз

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ
اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِنَّ تَرَنِّ أَنَا أَقَلُّ مِنْكَ
مَالًا وَوَلَدًا ﴿٣٩﴾

فَعَسَى رَبِّي أَنْ يُؤْتِيَنِي خَيْرًا مِّنْ جَنَّتِكَ
وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حَسْبَانًا مِّنَ السَّمَاءِ
فَتَصْبِحُ صَعِيدًا زَلَقًا ﴿٤٠﴾

أَوْ يُصْبِحَ مَأْوَاهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيعَ
لَهُ طَلَبًا ﴿٤١﴾

وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفْمِيهِ عَلَى
مَا أَنْفَقَ فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا
وَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّيَ أَحَدًا ﴿٤٢﴾

وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِئَةٌ يَنْصُرُونَهُ مِن دُونِ
اللَّهِ وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا ﴿٤٣﴾

هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا
وَخَيْرٌ عُقْبًا ﴿٤٤﴾

талукъ я; Ам я - савабдиз
виридалайни хийирлуди, ва
виридалайни хийирлуди я (Ам) -
хъсан эхир гунизни (*Вичин муъмин
лукIариз*).

45. Ва гъваш вуна (*эй, Пайгъамбар*)
абуруз (*инсанриз*) дуьньядин
уьмуьрдин (гъакъиндай) мисал,
- ам ухшар я циз (вич) Чна
цавай авуднавай: адалди чилин
набататар (къалиндиз экъечIна)
какахъна - ахпа абур (къурана)
куьлуь къалариз (*гъашемриз*)
элкъвена гарари (гъарнихъ)
чукIуриз (*къацу абад багъ зулухъ
гъикI фад телеф жезватIа - гъакI
дуьньядин хъсан уьмуьрни фад
дегиш жезва телефвилихъ*). - Ва
гъакъикъатда, Аллагъ гъар са
кардал лап къудратлу я! -
46. - Мал-девлет ва рухваря
- дуьньядин уьмуьрдин
гуьрчегвилер (*зинетар*) я, амма
(*чпин саваб даим*) амуькдаи
диндар крар - лапни хийирлу я ви
Раббидин патав савабдиз, ва лапни
хийирлу я (*абурай саваб къачуниз*)
умуд авуниз.
47. Ва (рикIел гъваш абурун - *эй,
Пайгъамбар*) а югъ, Чна дагълар
(*юзурна чпин* чкайрилай) алуддай,
ва ваз чил (са шейни алачиз)
ачухдиз аквада, - ва Чна абур
(*вири: эвелимжибурни эхиримжибур
санал*) кIватI хъийида ва Чна
абурукай (*кIватI хъувун тавуна*)
садни тадач,

وَأَضْرَبَ لَهُمْ مَثَلِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَا
أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ
الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيحُ
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿٤٥﴾

الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ
ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ﴿٤٦﴾

وَيَوْمَ نَسِيرُ الْجِبَالِ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً
وَحَشَرْنَاهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٤٧﴾

48. Ва абур жергедаваз чпин Раббидин вилик гъида (ва лугуьуда абуруз): «Дугъриданни атанва куьн Чи патав (квел чан хканва) - Чна куьн сифте сефер (гъар сад текдиз - я девлет авачиз я веледар галачиз) халкъ авурвал. Амма (эй, чан хкун инкарайбур) куьне гиман (фикир) авунай Чна квез (куьн кьейидалай кьулухъ чан хкидай) вахт гъич тайинардач лагъана».

49. Ва эцигда ктаб (авур амалар авай, гъар садан гъиле), ва ваз аквада тахсиркара (гунагъкара зурзаз) кичлела ана авайдаз килигна. Ва абур лугуьуда: «Еке бедбахтвал (мусибат) я чаз! Им вуч ктаб я, виче я гъвечи (кра) я члехи (кра) тун тавуна вири гъисабнавай?!» Ва абуруз, чпи авур къван амалар чпин вилик (гъанваз) жагъида. Ва ви Раббиди садазни зулум ийидач (къазанмишайдалай саваб тилмилариз ва я азаб артухариз)!

50. Ва (рикел гъваш вуна) Чна малаикриз лагъай вахт: «Сажда (икрам) ая (куьне) Адамаз!» (Ва гъясатда) абур (вири малаикри икрам) сажда авуна, са Иблисдилай гъейри - ам джинрикай тир, (бес) ада вичин Раббидин эмирдиз асивална (муьтГуьгъсуз хъана). Бес, куьне (эй, инсанар) ам (Иблис) ва адан несилар архаяр (куьмекчияр) яз къачузвани Зи чкадал (Зи еринда), вични абур куь душманар тирла?! Лап пис эвез (ам) - зулумкарриз (Аллагъдиз муьтГуьгъ хъана кIанзавай чкадал шейтIандиз муьтГуьгъ хъун)!

وَعُرْضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا
كَمَا خَلَقْتَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ
أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُم مَّوْعِدًا ﴿٤٨﴾

وَوَضِعَ الْكِتَابَ فَتَرَى الْمُرْمِيْنَ
مُشْفِقِيْنَ مِمَّا فِيْهِ وَيَقُولُوْنَ يُوَيَّلْتَنَا
مَا لِهٰذَا الْكِتٰبِ لَا يُغَادِرُ صَغِيْرَةً
وَلَا كَبِيْرَةً اِلَّا اَحْصٰهَا وَوَجَدُوْا
مَا عَمِلُوْا حٰضِرًا وَلَا يَتَّظِلُمْ رِْبُكَ
اَحَدًا ﴿٤٩﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِآدَمَ
فَسَجَدُوْا اِلَّا اِبْلٰسَ كَانَ مِنَ الْغٰٓئِبِيْنَ
فَفَسَقَ عَنْ اَمْرِ رَبِّهٖۤ اَفَتَتَّخِذُوْهُ
وَدْرِيْٓتَهُۥٓ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُوْنِيْ وَهُمْ لَكُمُ
عَدُوٌّ بٰٓئِسٌ لِّلظٰلِمِيْنَ بَدَآ ﴿٥٠﴾

51. Къачуначир За абур (*Иблис ва адан несилар*) шагъидар (ва куьмекчияр) яз цавар ва чил халкъ авунин карда, ва (*гъакIни*) абур чеб халкъ авунин карда (*садбур халкъдайла - муькуьбур*). Ва (гъич) къачудач За - (*масадбур*) рекъяй акъудзавайбур (*ягъалмишивиле твазвайбур*) куьмекчияр яз (*бес, гъикI куьне абур архаяр яз къазва, вични Зун текдиз вири шейэрин Халикъ тирла?!*)
52. (Ва рикIел гъваш вуна *абурун*) а Югъ - Ада (*мушикриз*) лугъдай: «Эвер це Зи шерикриз - куьне абур (*шерикар*) я лугъуз тестикъарай». Ва (абуру) абуроз эверда (*куьмекдиз*), амма абуроз (абуру) са жавабни гудач, ва Чна абурун (*яни мушикрин ва абурун гъуцарин*) арада гъалак жедай чка (*Жегъеннеддин дере*) авуна.
53. Ва аквада тахсиркарриз (*гунагъкарриз*) Цай, ва абуроз якъиндиз чир жеда дугъриданни чеб аниз аватдайди, ва абуроз анай (*къутармиш хъун патал*) экъечIдай (маса) чка жагъидач.
54. Ва гъакъикъатда, Чна инсанриз и Къуръанда гъар са мисал гъана гъар жуьре баянар ганва, амма инсан виридалайни гзаф гъуьжеткар я!
55. Ва инсанриз иман гъиз манийвал авунач (*са шейинини*) абурун патав (Дуьз рекъин) регъбервал (*Къуръан*) атайла, ва (абуру) чпин Раббидиз астагъфир авуниз - (*абуру Пайгъамбар таб яз къуна*) чпиз эвелимжибурун адет (*гъалакдай*

* مَا أَشْهَدْتَهُمْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَلَا خَلَقَ أَنْفُسَهُمْ وَمَا كُنْتُ
مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضُدًا ﴿٥١﴾

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَاءِيَ الَّذِينَ
رَعِمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ
وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا ﴿٥٢﴾

وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ النَّارَ فَظَنُّوا أَنَّهُمْ
مُؤَاقِعُهَا وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٣﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ
مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ
شَيْءٍ جَدَلًا ﴿٥٤﴾

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمْ
الْهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ
سُنَّةٌ الْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ
فُبُلًا ﴿٥٥﴾

жаза) атун тIалабунилай гъейри, ва я абурув жуъреба - жуъре азаб агакъунилай гъейри (*яни абуруз манийвалзавайди - абур, виликдай хъайи чпин пайгъамбарар таб яз къур халкъарин рекъяй фин я, та чпив азаб агакъдалди - эвелимжибурув агакъайвал*).

56. Ва ракъурзавайди я Чна расулар анжах шадвилин хабардарар ва игътиятлувал авунин хабар гудайбур яз. Ва гъуъжетарзава кафирвал авурбуру тапаррин куъмекдалди, адалди гъахъ (чкадилай) алудун патал. Ва абуру (*кафирри*) Чи делилар (*аятар*), ва чпиз ганвай игътиятлувилин хабарар (*гъелягъар къунвай крар*) ягъанатрай къунва.
57. Ва вуж я мадни зулумкарди, низ вичин Раббидин аятар (*делилар*) рикIел гъайила (тадиз) абурукай элкъвенвайдалай - вичин гъилери виликдай авурди (*нис крар*) рикIелай ракъурна?! Гъакъикъатда, Чна абурун рикIерал (КIевдай) пердеяр вегъенва абур адан (*Къуръандин*) гъавурда гъат тийидайвал, ва абурун япарани - заланвал (*бишивал*) тунва. Ва вуна абуруз Дуъз рекъиз (*Имандиз*) эверайтIани, - абур гъич къведач Дуъз рекъел, гъич са вахтундани - а кар сеbeb яз.
58. Ва ви Гзаф Багъишламишдай Рабби - Еке регъимдин Сагъиб я. Эгер Ада абуруз чпи къазанмишайдаз килигна жаза гуз хъанайтIа, Ада абуруз азаб тадиз гудай (*бес, Ам*

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ
وَمُنذِرِينَ وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِالْبَطِيلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا
آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا ﴿٥٦﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ
فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَا
إِنَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ
يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ تَدْعُهُمْ
إِلَى الْهُدَى فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا ﴿٥٧﴾

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ
بِمَا كَسَبُوا لَعَجَلْ لَهُمُ الْعَذَابَ بَلْ لَهُمْ
مَوْعِدٌ لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْيَلًا ﴿٥٨﴾

- гунагъ авурди тадиз жазаламиш тийидайди, мергьяматлуди я). Амма абуруз хиве къунвай вахт ава (*Къияматдин Югъ*), ва абуруз адакай далдаламиш (*катна чуьнуьх*) жедай чка гъич жагъидач.

59. Ва а хуьрер (*гъад- халкъдин, Салигъ, ЛутI, Шуайб пайгъамбаррин халкъарин хуьрер*) Чна абур терг авуна (абуру) зулум (*куфр, ширк*) авурла, ва Чна абурун «гъалак жедай вьедедиз» тайинарнавай вахт авунай.
60. Ва (рикIел гъваш вуна) Мусадидичин (жегъил) къаравушдиз (*вичиз къуллугъзавай касдиз*) лагъай вахт: «Зун акъваздач (*за къекъуьн давамарда*), та (зун) къве гъуьл санал акахъзавай чкадал агакъдалди ва я зун йисара (*лап яргъи вахтунда*) къекъведа (*зун а диндар касдихъ галаз гуьруьшмиш жедалди*)».
61. Ва абур (къведни) къве гъуьл санал акахъзавай чкадив агакъайла (*абур са рагун къвалав ял ягъиз ацукъна... ва анал*) абурун рикIелай алатна чпин балугъ, - (*ва балугъдал чан хтана гъуьлуьз хкадарна*) ва ада вичин рехъ гъуьлуьз къуна - Теквен хъиз (*ам фейи чкадай яд акахъ хъийизвачир ачух ара амукъзавай*).
62. Ва абур (къвед а *къве гъуьл санал акахъзавай* чкадила) фена алатайла, ада вичин (жегъил) къаравушдиз лагъана: «Гъваш кван чаз чи нагъар (*экуьнин тIуьн*), дугъриданни чал и чи сеферда

وَيْلَكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْتَهُم لَمَّا ظَلَمُوا
وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِم مَّوْعِدًا ﴿٥٩﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَتْلِهِ لَا أُبْرِحُ حَتَّىٰ
أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ﴿٦٠﴾

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا
فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦١﴾

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِقَتْلِهِ إِئِنَّا عَدَاءُهَا
لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ﴿٦٢﴾

(рекье) юргъунвал гьалтнава (чун рекъи яна галат хьанва)».

63. Ада лагъана: «(Рикел аламани ви) чун рагун патав далдаламиш хъайи (а члехи къванцел ял ягъиз ацукъай) вяде вуч тир?!
Бес, дугъриданни (а члавуз) балугъдикий зи рикелай алатна, ва (ваз) адакай рикел гъиз зи рикелай алудна анжах шейтанди, ва ам гьульуз вичин рекъе гьатна. Ажеб кар я!»
64. Ада (Мусади) лагъана: «Гъа кар тир чна истемишзавайди (ам тир чаз герек тирди - гъа балугъ квахъай чка заз лишан тир а диндар кас гьалтдай чкадин)». Ва абур (къведни) элкъвена кълухъ хтана (а рагун патав) чпин гелера къекъвез-къекъвез.
65. Ва абуроз (къведаз анал) Чи лукЛарикай тир са ЛукI (диндар кас Хазир) алаз жагъана - Чна вичиз Чи патай тир регъм багъишнавай, ва вичиз Чна Чи патай тир (зурба) чирвилерни ганвай.
66. Мусади адаз (Хазираз) лагъана: «Ихтияр авани заз ви гуьгъуьнаваз къвез (ваз рекъе юлдашвализ) вуна заз ваз (Аллагъди) ганвай чирвилерикай чирун патал хийир (дуьзвал) тирди?»
67. Ада (Хазира) лагъана: «Гъакъикъатда, вавай гъич алакьдач сабур ийиз захъ галаз,
68. Ва гъикI вуна сабур ийида, вуна «чирвилелди элкъуьрна къун тавунвай» (яни ваз чин тийизвай) кардал?!»

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوْيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ
فَأَبَى نَيْسِيَّتْ الْحُوتِ وَمَا أَنْسَيْنِيهِ إِلَّا
الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي
الْبَحْرِ عَجَبًا ﴿١٣﴾

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبِغُ فَأَرْتَدَّا عَلَى
أَثَارِهِمَا قَصَصًا ﴿١٤﴾

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً
مِّنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَّدُنَّا عِلْمًا ﴿١٥﴾

قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَيْتَكَ عَلَى أَنْ
تُعَلِّمِنِ مِمَّا عَلَّمْتَ رُسُلًا ﴿١٦﴾

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿١٧﴾

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ -
خُبْرًا ﴿١٨﴾

69. Ада (*Мусадиди*) лагъана: «Ваз зун - ин шá-Аллагъ (*эгер Аллагъдиз клан хъайитIа*) - сабурлу яз жагъида, ва за ви са эмирдизни муьтIуьгъсузвал ийидач».
70. Ада (*Хазира*) лагъана: «Мад эгер вун зи гуьгъуьна аваз къведайвал (*вуна заз рекъе юлдашвал ийидайвал*) хъанватIа, бес, вуна завай са шейиникайни хабар къамир (*вун нарази хъайи крарикай*), та за жува адакай ваз ахъайдалди (*баян гудалди*)».
71. Ва (абур) къведни (*гъуьлуьн къерехдайтIуз*) рекъе гъатна, та абур (къведни) гимидиз акъахайла ада (*Хазира гимидин* кларас хана) адай тIеквен (*пад*) акъудна. Ада (*Мусадиди*) лагъана: «Вуна адай (хана) тIеквен ана авайбур батмишарун патал акъуднавани (*вични абурчу чун гимидиз пулсуз гъаваян къачунавайла*)?! Дугъриданни вуна зурба пис кар авуна!»
72. Ада (*Хазира*) лагъана: «Бес, за лагъаначирни - гъакъикъатда, вавай гъич алакъдач сабур ийиз захъ галаз?»
73. Ада (*Мусадиди*) лагъана: «Туьнбуьгъмир вуна заз (*вуна лагъай шартI*) зи рикелай фена лугъуз, ва четинвал гуз клеветамир вуна зун зи карда».
74. Ва (*Хазира адан узьуьр къабулна, ахпа гимидай эвичIна*) абур къведни (мад) рекъе гъатна, та абурал (къведални) са лап жегъил гада гъалтна ва (гъасятда) ада ам

قَالَ سَتَجِدُنِي إِِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا
وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ﴿٦٩﴾

قَالَ فَإِنْ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ
شَيْءٍ حَتَّى أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٧٠﴾

فَأَنْظَلْنَا حَتَّىٰ إِذَا رَكَبَا فِي السَّمَاءِ
خَرَقْنَاهَا فَأَلْحَرْنَا حَتَّىٰ لَئِن لَّمْ يَهِتْبَا لَهَا
لَهَّابًا ﴿٧١﴾

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ
صَبْرًا ﴿٧٢﴾

قَالَ لَا تَأْخُذْ بِمَا نَسِيتَ وَلَا تُرْهِقْنِي
مِنْ أَمْرِي عُسرًا ﴿٧٣﴾

فَأَنْظَلْنَا حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ
قَالَ أَقْتَلْتَنِي بِمَا كَفَرْتُ بِمَا كَانَ بَيْنَنَا
عَهْدٌ مُّبِينًا ﴿٧٤﴾

(*Хазира а гада*) яна кьена. Ада (*Мусади*) лагъана: «Бес, вуна михьи (*гунагьсуз*) ччан, маса ччандин кьисас тушиз, яна кьенани?! Дугъриданни вуна лап пислемишдай (*еке айиб алай*) кар авуна!»

75. Ада (*Хазира*) лагъана: «Бес, за ваз лагъаначни, гьакъикъатда, вавай гьич алакьдач сабур ийиз захъ галаз?»
76. Ада (*Мусади*) лагъана: «Эгер идалай кьулухъ за вавай са шей кьван хабар хкьуртIа, захъ галаз мад рекьин юлдашвал хъийимир: дугъриданни вав зи патай (*захъ галаз рекье юлдашвалун акъвазардай*) сеbeb агакънава».
77. Ва (*Хазира адан узьуър къабулна, ахпа*) абур кьведни (мад) рекье гьатна, та абур (кьведни) са хуьруьн агъалийрин патав агайла, абуру (кьведани) адан агъалийривай тIуьн тIалабна, амма абуру (*агъалийри*) разивал ганач абур (кьвед) мугъманвиле къабулиз. Ва абуруз (кьведаз) ана ян гана аватиз мукъвал хъанвай цал жагъана ва ада (*Хазира*) ам дуьз хъувуна. Ада (*Мусади*) лагъана: «Эгер ваз кIан хъанайтIа вуна а кардихъ гьакъи кьачудай (*вучиз кьачунач вуна?*)».
78. Ада (*Хазира*) лагъана: «Им - зини ви арада чара хъун я (*чун ччара хъжедай вахт* я). (Мукъвара) за ваз (*вуна заз тугьгьмет авур ва*) вавай сабур ийиз тахъай крарин баяндикай хабар гуда.

* قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٥﴾

قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَلِحْنِي ۖ قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ﴿٧٦﴾

فَأَنْظِلْنَا حَتَّىٰ إِذَا أَتَىٰ أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَظْعَمَ أَوْلَاهَا فَأَبَوْا أَنْ يُصَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَ فَأَقَامَهُ ۗ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا ﴿٧٧﴾

قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ ۚ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٧٨﴾

79. Эгер (за *тлеквен акъудай*) а гимидин гъакъиндай лагъайтга - бес, ам гъуълел кIвалахзавай кесибринди тир ва за ам (хана) чIуриз кIан хъана - вучиз лагъайтга абурун къулухъ вири (сагъ) гимияр гужалди къакъудзавай пачагъ галай.

80. Ва эгер а (жегыл) гададин гъакъиндай лагъайтга - бес, адан диде-буба муъмин ксар тир, (гъавиляй) чаз ада (*чIехи хъайила вичин кафирвиляй*) абур (къведни) гужа тваз кичIе хъана (*Аллагъди эцигнавай*) сергъятар чIурунихъ ва кафирвал авунихъ ялиз.

81. Ва (гъавиляй) чаз кIан хъанай абурун (къведанни) Раббиди абуруз (къведаз) - адалай михъвилизи (*диндарвилизи*) хийирлуди ва регъимлувилизи (*диде-бубадиз гъурмет авуниз*) лап мукъвалди хгана эвез авуна.

82. Ва эгер а цлан патахъай лагъайтга - бес, ам а шегъерда авай етим къве гададинди тир ва адан кIаник абур (къвед) патал хазина квай - ва абурун буба «салигъ» (*диндар*) кас тир! Ва (*гъавиляй*) ви Раббидиз кIан хъана абур (къведни) чпин акъул балугъвилин яшдив агакъна ва абуру чпи абурун (къведан) хазина (*анай*) ахкъудна - ви Раббидин патай регъимлувал яз (*абуруз*). Ва за а крар жуван къарардалди авурди туш (*анжах Аллагъдин эмирдалди авуна*). Ам я - баян вавай чпел сабур ийиз тахъай крарин».

أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسْكِينٍ
يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرْدَتْ أَنْ أَعْيِبَهَا
وَكَانَ وِرَآءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ
غَضَبًا ﴿٧٩﴾

وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا
أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ﴿٨٠﴾

فَأَرْدْنَا أَنْ يُبَدِّلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ
زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ﴿٨١﴾

وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي
الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ
أَبُوهُمَا صَالِحًا فَآرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا
أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً
مِّن رَّبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُ، عَن أَمْرِي ذَلِكَ
تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٢﴾

83. Ва абуру (*кѳурайшдикай тир мушрикри*) вавай «Зуль-Къарнайн»-дикай (*са диндар пачагъдикай*) хабар къазва. Лагъ (вуна *абуруз*): «Келда за квез адан хабардикай (*виче несигъат ва*) рикел гъун авай крар».

84. Гъакъикъатда, Чна адаз чилел еке гумкинвилер (*гъиле еке ихтиярар авай пачагъвал*) гана, ва Чна адаз гъар са шейинин гъакъиндай такъатар (*чIехи пай крар патахъай - чирвилер, алакьунар, алатар*) гана.

85. (*Ам а такъатар лазим тирвал ишлемишиз хъана...*) Ва ам рекъе гъатна,

86. Та ам (*вичин пачагълугъда*) рагъ акIизвай чкадив агакъайла, адаз ам (*чIулав къарадай акъатзавай*) къалу чешмедихъ акIиз жагъана ва адан патав адаз (*са*) халкъ жагъана. Чна лагъана: «Эй, Зуль-Къарнайн! Я вуна абуруз азаб гуда (*абуру авур чIуру крариз килигна*) ва я вуна абуру патал (еке) хъсанвалда (*абуруз имандиз, Дуъз рекъиз эверда*)».

87. Ада лагъана: «Ни зулум авуртIа (*имандиз эверайла ни кафирвалайтIа*) - чна адаз азаб гуда (*и дуъньяда*), ахпа ам вичин Раббидин патав (элкъуърна) хкида, ва Ада адаз гзаф залан азаб гуда (*Жегъеннемда*).

88. Ва ни иман гъана ва диндар амал авуртIа - адаз Лап Хъсанди (*Женнет*) жеда саваб яз (*Аллагъдин патай*), ва лугъуда чна адаз чи эмирдикай лап регъятди (*хъсан гафар ва рафтарвилер*)».

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ ذِي الْقُرْنَيْنِ قُلْ
سَأْتُلُوا عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٨٣﴾

إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَءَاتَيْنَاهُ مِنْ
كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا ﴿٨٤﴾

فَاتَّبِعْ سَبَبًا ﴿٨٥﴾

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا
تُغْرَبُ فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ وَّوَجَدَ عِنْدَهَا
قَوْمًا فَلَمَّا يَدَّا الْقُرْنَيْنِ إِمَّا أَنْ تَعَذَّبَ
وَإِمَّا أَنْ تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا ﴿٨٦﴾

قَالَ أَمَا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ
ثُمَّ يَرُدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا
نُّكْرًا ﴿٨٧﴾

وَأَمَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ
جَزَاءً الْحَسَنَىٰ وَسَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا
يُسْرًا ﴿٨٨﴾

89. Ахпа ам (*шаркъ пад галайвал*) (мад) рекъе гъатна (*а такъатар лазим тирвал ишлемишиз*),

90. Та ам (*вичин пачалугъда*) рагъ экъечІдай чкадив агакъайла, адаз ам (*рагъ*) жагъана экъечІиз са ксарин винел, чпиз Чна адакай хуьдай затІар (*ракъзиникай КІевдай далдаяр*) тавунвай.

91. - (Адан кар) - гъа икІ я! (Бес), дугъриданни Чна адаз авай такъатар (*вири: еке пачагълугъ, къушунар, девлетар, алакьунар...*) чирвилелди элкьуърна кьунва эхир! -

92. Ахпа ам (мад) рекъе гъатна (*а такъатар лазим тирвал ишлемишиз*),

93. Та ам а кьве дагъдин арадив агакъайла адаз а кьведанни вилик чеб саки рахунрин (*чтелай гъейри масабурун чІаларин*) гъавурда гъат тийизвай халкъ жагъана.

94. Абуру (*са бубат*) лагъана: «Эй, Зуль-Къарнайн! Гъакъикъатда, Йагъжужани Магъжужа (*ажижал-мажижди - инсанрикай тир кьве чІехи къебилади*) чилел чІурувилер ийизва (*вири шейэр тергиз*), гудани (*тайинардани*) чна ваз гъакъи (*харж*) вуна чини абурун арада банд (*манийвалдай затІ*) авун патал?»

95. Ада лагъана: «Заз зи Раббиди ганвай мумкинвилер (*такъатар*) виридалайни хийирлу я, - бес, куьмек це куьне заз (*куь*) кьуватдалди, за куьни абурун

ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٨٩﴾

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ لَّمْ نَجْعَلْ لَهُم مِّن دُونِهَا سِتْرًا ﴿٩٠﴾

كَذَٰلِكَ وَقَدْ أَحْطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ﴿٩١﴾

ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٩٢﴾

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا لَّا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ﴿٩٣﴾

قَالُوا يَا بَنِي آلْفِرَنْجِ إِنَّا يَا جُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ﴿٩٤﴾

قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ﴿٩٥﴾

арада (са шумуд къат тир) зурба
цал ийида,

96. Гъваш (куъне) зи патав (геце зав)
ракъун члехи кIусар». Та ада
(къве дагъдин арадавай дередин)
къве гуънедин ара (ацIурна)
дуъзарайла ада лагъана: «Уф гана
къизмишра (куъне цIай)!» Та ада
ам (ракъ) цIаюниз элкъуърайла,
ада лагъана: «Гъваш (куъне) зи
патав - за адал цIурурнавай цур
цадайвал (цла авай а ракъарал цур
эчIурдайвал)».
97. Ва (эхирдай) хъанач абурувай
(ягъжудивай ва магъжудивай)
адан (яни зурба цлан) винел
акъахиз, ва алакънач абурувай
адай тIеквен акъудиз.
98. Адалагъана: «Им (изурбацалэцигун)
- зи Раббидин патай тир регъим
я (инсанриз)! Ва зи Раббиди хиве
къунвай кар (ягъжуж ва магъжуж
экечIдай вахт) атайла, Ада ам
мандав (экъисай кIул) алачир деве
хъиз ийида (михъиз чукIурна чилихъ
галаз дуъзда); ва зи Раббиди хиве
къунвай кар (Адан вяд) - гъахъ я,
эхир!»
99. Ва туна Чна абур а юкъуз
садбур муькуъбурук какахъиз.
Ва уф гуда (Исрафил малаикди)
Къаргъудиз - кIватI хъийида
Чна абур вири санал (Гъахъ-
гъисабдиз).
100. Ва гъана къалурда Чна
Жегъеннем а Юкъуз кафирриз -
ачухдиз,

ءَاثُوْنِي زُبْرَ الْحَدِيْدِ حَتّٰى اِذَا سَاوٰى
بَيْنَ الصَّدَقَيْنِ قَالَ اَنْفُخُوْا حَتّٰى اِذَا
جَعَلَهُ نَارًا قَالَ ءَاثُوْنِيْ اَفْرِغْ عَلَيْهِ
قَطْرًا ﴿٦٦﴾

فَمَا اسْتَطَعُوْا اَنْ يَّظْهَرُوْهُ وَمَا اسْتَطَعُوْا
لَهُ نَقَبًا ﴿٦٧﴾

قَالَ هٰذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّيْ فَاِذَا جَاءَ وَعْدُ
رَبِّيْ جَعَلَهُ دَكَّآءً وَّكَانَ وَعْدُ رَّبِّيْ حَقًّا ﴿٦٨﴾

* وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوْجٌ فِيْ
بَعْضٍ وَّنُفِخَ فِي الصُّوْرِ فَجَمَعْنَاهُمْ
جَمْعًا ﴿٦٩﴾

وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِّلْكَافِرِيْنَ
عَرْضًا ﴿٧٠﴾

101. Чпин вилер, Зун риклел ва мещел гъуникай (*Зун риклел гъидай делилриз килигуникай*) пердедалди (михъиз) кевнаваз хъайи ва чпивай (*Зун риклел гъидай делилриз*) яб гуз алакъ тавур (*чпин терсвиляй куфрдал*).

102. Ва гысабнавайта кафирвал авурбуру (чпи) Зи луклар (*чпиз*) архаяр (*ва куьмекчияр*) яз кьун Залай гъейри, дуьз я лагъана?! Гъакъикъатда, Чна кафирриз Жегъеннем гъазурнава - кьунагълух яз (*мугъмандиз гъазурнавай акъваздай чка, тIуьн ва маса гьуьрметар яз*).

103. - Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар инсанриз*): «Хабар гудани чна квез (*Аллагъдин патай*) - виридалайни гзаф зиянвиле жедайбурукай (авур) амалрин гъакъиндай,

104. Нин чалишмишвилер дуьньядин уьмуьрда (авур) - ягълмишвиле хъанатIа (*чIуру рекъе саяи авурбурукай*), чпини гысабиз хъсан крар (*чпи дуьз амал*) ийизвай хъиз?!» -

105. Ахътинбур - чпин Раббидин аятрихъ (*делилрихъ*) ва Адахъ галаз гуьруьшмиш хъунихъ кафирвал авунвайбур я, - ва абурун амалар гъаваянбур (*чIур хъайибур, файдасузбур*) жеда, ва Къияматдин Юкъуз Чна абуроз са заланвални гудач (*Терезрал абурун хъсан амалриз са заланвални жедач*).

106. Ам (*абуроз гъазурнавайди*) - абурун гъакъи (*жаза*) я, Жегъеннем я, абуроз кафирвал авурвиляй ва Зи

الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غَطَاءٍ عَن
ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا ﴿١٢١﴾

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا
عِبَادِي مِنْ دُونِ أَوْلِيَاءِ إِنَّا أَعْتَدْنَا
جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا ﴿١٢٢﴾

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ
أَعْمَلًا ﴿١٢٣﴾

الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ﴿١٢٤﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ
وَلِقَائِهِمْ فَحَبِطَتْ أَعْمَلُهُمْ فَلَا تُقِيمُ
لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وِزْنًا ﴿١٢٥﴾

ذَلِكَ جَزَاءُهُمْ جَهَنَّمَ بِمَا كَفَرُوا
وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوعًا ﴿١٢٦﴾

делилар (*аятар*) ва Зи расулар ягъанатрай кьурвилай.

107. Гъакъикъатда, чпи иман гъана ва диндар амал авурбур - абуруз «Фирдавс» - женнетар жеда къунагълух яз (*Фирдавс* - *виридалайни: вине тир, кьулан тир, хъсан тир бустанар я. Вири Женнетрин вацIар анай акъатзава*),
108. Чеб ана даиман амуькдаибур яз, - кIан жедач абуруз анай (масаниз) элячIна.
109. Лагъ (*эй, Пайгъамбар*): «Эгер гъуьл (*вири гъуьлерин ятар*) зи Раббидин келимаяр (кхъин) патал кхъинардай ранг хъанайтIа, - дугъриданни гъуьл акъалтIдай (*куьтягъ жедай*) зи Раббидин келимаяр акъалтIдалди, гъатта Чна (*адал*) ам хъгинди (*а гъуьл кьванди*) мад алава авунайтIани (*алава яз гъанайтIани*)».
110. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар а муширикриз*): «Гъакъикъатда, зун анжах инсан я, гъа куьн хътин; заз (зи Раббидин патай) вагъй ракъурна инандирмишзава - бес, (гъакъикъатда), куь Илагъи - анжах Сад Тир Илагъи (*Аллагъ*) я. Ва (бес), ни вичин Раббидихъ галаз гуьруьшмиш хъунихъ умудзаватIа (*Адахъ гуьруьшмиш жедай Юкъуз - низ Адан саваб къачуз кIанзаватIа, ва Адан азабдикай кичIезватIа*), къуй ада диндар амал авурай, ва (*къуй*) вичин Раббидиз ийизвай ибадатда садни шерик яз кьун тавурай!»

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ﴿١٧٨﴾

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ﴿١٧٩﴾

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لَّكَلِمَاتِ رَبِّي
لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي
وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ﴿١٨٠﴾

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ
أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ فَمَن كَانَ
يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا
صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ
أَحَدًا ﴿١١٠﴾

سُورَةُ مَرْيَمَ

19 - Сура: «Марйам»
(Марйам)

Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Кáф, гьа, йа, гІайн, соáд.
2. (Им) - рикІел гьун я ви Раббидин регьимдикай, (багьишай) Вичин лукІраз Закарийáдиз,
3. Ада (*ялвариз*) вичин Раббидиз чинебан эверуналди эверай вахтунда.
4. Ада лагьана: «Рабби! Гьакьикъатда, (зи гьал ам я хьи): кІарабар зи зайиф хьанва ва зи кьил рехивилин ялавди кьунва (*зи кьилин чІарара рехивал ялав хьиз куькІевенва*). - Ва (идалай виликни) за Ваз - Рабби - (тІалабунариз) дуьаяр авурла, зун бахтсуздиз (гьич) амуькьначир (*Вуна зи дуьаяр, ялварар кьабул тавуна туначир, аксина - кьабулна бахтлу авуна*)! -
5. Ва дугьриданни заз кичІезва залай гуьгьуьниз зи мирес - варисрин (*бубадин патай*) патахъай (*зун кьейидалай кьулухъ зи талухъ мукьва-кьилийри Дин дуьз кьиле тухунин патахъай*), - ва зи пабни аялар тежедайди (*сивинсузди*) я; бес, пишкеш ая Вуна заз Ви патай тир (са) арха (*велед, варис*),

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِهِيْعَصَّ ۝۱

ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا ۝۲

إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا ۝۳

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَأَشْتَعَلَ
الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ
شَقِيًّا ۝۴

وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوْلِيَّ مِنْ وَرَائِي وَكَانَتِ
أُمَّرَأَتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ
وَلِيًّا ۝۵

6. Вич заз (*пайгъамбарвиле*) варис жедай ва вичел Йакъубан хизандивайни ирс гьалтдай. Ва ая ам Вуна - Рабби- вичелай (Вун, *ва Ви диндар лукларни*) рази жедайди».
7. «Эй, Закарийя! Гьакъикъатда, Чна ваз муштулук (*шад хабар*) гузва (эркек) аялдикай, вичин тIварни Йагъйа тир, - (садни) авунач Чна гьа тIвар алай виликдай (*Чна адалай вилик а тIвар садазни ганач*)».
8. Ада (*Закарийяди*) лагъана: «Рабби! Заз (эркек) аял (*хва*) гьикI жеда, зи паб аялар тежедайди тирла ва зунни кIарабар «кьурай кьалар хьиз жедай» (*лап кьуьзуь*) яшдив агакьнавайла?»
9. Ада (*малаикди*) лагъана: «Гьа акI я кар (*вуна лугъузвайвал: ви паб сивинсузди я, ва вун лап кьуьзуь хьанва*)! (Амма) ви Раббиди лагъана: «А кар Заз - ийиз регьят я, бес, вунни За виликдай халкьнай вун гьич авайдени тушиз (*вун са шейни тушир*)».
10. Ада (*Закарийяди*) лагъана: «Рабби! Заз лишан ая». Ада лагъана: «Лишан ваз ам я хьи, вун сагъ-сагъламди яз, пуд йифиз (ва пуд юкъуз) инсанрихъ галаз рахун тавун (*рахаз жедач вавай*)».
11. Ва ам мигърабдай вичин халкьдин патав экъечIна ва (*ада*) абуруз ишара авуна: «Пак ийиз шукур ая (*куьне Аллагъдиз*) фад пакамазни ва йикъан эхирдани!»

يَرْثِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ ۖ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ﴿٦﴾

يَذَكِّرْنَا إِنَّ أَنْبِيئَكَ بِعِلْمِهِ أَسْمُهُ يَخِي
لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا ﴿٧﴾

قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلْمٌ وَكَانَتِ
أَمْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ
عِتِيًّا ﴿٨﴾

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ
خَلَقْتَنَا مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ﴿٩﴾

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً ۖ قَالَ آيَاتُكَ أَلَّا
تُكَلِّمَ النَّاسَ تِلْكَ لَيْلٍ سَوِيًّا ﴿١٠﴾

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ
فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً
وَعَشِيًّا ﴿١١﴾

12. (Ва Йагъййа Чехи хъайшла Аллагъди адаз эмирна): Эй, Йагъййа! Къачу (вуна) Ктаб къуватдалди (Тавратда авайди чирна мягъкемдиз кыле твах)!» Ва Чна адаз лап жегъил аял (аял - кыл) яз камаллувал багъишнаи,
13. Ва (гъакИни гана Чна адаз) Чи патай тир шафакъат (мергьямат), ва михъивал (гунагърикай). Ва тир ам (Аллагъдикай) кичЕди,
14. Ва (тир ам) вичин диде-бубадиз гзаф гъурметдайди, ва (гъич) тушир ам лавгъади (масадаз гужардайди) ва асивалдайди (муьтIуьгъсузди).
15. Ва (Аллагъдин патай саламатвал ва) салам хъурай адаз (Йагъййадиз) ам хайи юкъуз, ва ам рекъидай юкъуз, ва адал чан хкана (ам) дири хъийидай юкъузни!
16. Ва рикЕл гъваш (вуна) и Ктабда Марйамакай (КЕла Къуръандай адан хабардикай) - ам вичин хзандикай шаркъ (рагъэкъечIдай) патяхъ галай чкадиз ччара хъайи чIавуз,
17. Ва ам абурукай пердедихъ далдаламиш (КЕвдай затIунихъ чуьнуьх) хъана. Бес, Чна адан патав Чи Руьгъ (Джабраил малаик) ракъурна, ва ам адан (Марйаман) вилик тамам инсандин суьретдаваз пайда хъана.
18. Ада (Марйама) лагъана: «За Мергьяматлудавай зун хуьн вакай тIалабзава, эгер вун (Аллагъдикай) кичЕди ятIа».

يَبْحَثِي خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتَيْنَاهُ
الْحُكْمَ صَبِيًّا ﴿١٢﴾

وَحَنَانًا مِّن لَّدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَ تَقِيًّا ﴿١٣﴾

وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُن جَبَّارًا
عَصِيًّا ﴿١٤﴾

وَسَلَّمَ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ مَيُوتَ وَيَوْمَ
يُبْعَثُ حَيًّا ﴿١٥﴾

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَدَتْ
مِن أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ﴿١٦﴾

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا
إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ﴿١٧﴾

قَالَتْ إِنَّيَأَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِن
كُنْتَ تَقِيًّا ﴿١٨﴾

19. Ада лагъана: «Зун анжах ви Раббидин (*ракъурнавай*) илчи я, за ваз михъи (*пак*) велед (*эркек аял*) пишкешун патал».
20. Ада (*Марйама*) лагъана: «Заз (эркек) аял гынай жеда кван, - зак инсанди (*эвлемши хъана итимди*) хкГун тавунвайла ва зун чГуру рекъе авайдини (*зина ийизвайди*) туширла?!»
21. Ада (*малаикди*) лагъана: «Гъа акI я кар (*вуна лагъайвал: я итим вак хкГунвач, я чГуру рекъе авай паб вун туш*)! (Амма) ви Раббиди лагъана: «А кар Заз - ийиз регъят я. Ва (*гъакIни*) ийидайвал Чна ам делил (*а велед лшан*) яз инсанар патал, ва Чи патай тир регъим яз». Ва ам (*Иса пайгъамбар а къайдада халкъ авун*) - къадар-къисмет авуна тамам хъанвай кар я!»
22. Ва (*малаикди Марйаман перемдин хивяй уф гайила кьулухъ гъасятда*) ам руфунал залан хъана (*Марйам аялдик акатна*), ва (*инсанар гъавурда гъат тийиз кичIевилъяй*) ам (*Марйам*) ам гваз яргъал тир чкадиз ччара хъана.
23. Ва, муърцери (*аял хадайла вилик жедай тIалри*) ам (*Марйам*) хумрав тарцин тандин патав атун мажбурна. Ада лагъана: «Агъ, къенайтIа зун и кардилай вилик ва хъанайтIа зун (*виридан*) рикIелай фенвай (*ва герек амачиз саданни*) рикIел хквен тийидай шей яз!»

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا ﴿١٩﴾

قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا ﴿٢٠﴾

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَيَّ هَيِّئٌ وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِّلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا ﴿٢١﴾

* فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا ﴿٢٢﴾

فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَى جِذْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ يَلَيْتَنِي مِثَّ قَبْلِ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مِّنْسِيًّا ﴿٢٣﴾

24. Ва ада (*Джабраила, ва я: ханвай таза аялди - Исади*) адаз адан агъадай эверна: «Пашман жемир (вун)! Ви Раббиди (*ваз*) ви кІаникай (*гъвечІи вацІ хътин* авахъна физвай) булахни авунва.
25. Ва юзура (*агъура* вуна) жувахъди хумравдин тарцин тан, вал таза хумравар аватда,
26. Ва неъ (вуна) (*а хумравар*) ва хъухъ (*а булахдай*), ва секинара вил (*шадвал ая а аялдал*)! Ва эгер ваз инсанрикай сад акуртІа (*ви кардикай хабар къаз*), лагъ: «Гъакъикъатда, за Мергъяматлудаз сив хуън незуър авунва (*за Аллагъдиз кисун хиве къунва*) ва къе зун са инсандихъни рахадач»».
27. Ва атана ам (*Марйам*) амни гваз вичин халкъдин патав - (аял) къужада аваз. Абуру лагъана: «Я Марйам, дугъриданны вуна зурба (*чуру*) кар авуна!
28. Я Гъаруъна вах! Ви буба писвал ийидай кас тушир ва ви дидени чуру рекъе авайди тушир».
29. Ва ада (*Марйама*) адахъди ишара авуна (*аялдал къалурна*), абуру лагъана: «Чун, вич куърпе аял яз къепина авайдахъ галаз гъикІ рахада?!»
30. Ада (*аялди - Иса пайгъамбарди*) лагъана: «Гъакъикъатда, зун - Аллагъдин лукІ я, Ада заз Ктаб багъишнава ва закай пайгъамбар авунва.
31. Ва Ада зун авунва берекатлуди яз гъина зун хъайитІани, ва Ада заз эмирнава (*гележегда*) за; зал чан

فَتَادَنْهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَّا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكَ تَحْتِكَ سَرِيًّا ﴿٢٤﴾

وَهَزَيْتُ إِلَيْكَ بِيَدِ الْعَجَلَةِ نَسْقِطُ عَلَيْكَ رَطْبًا جَنِيًّا ﴿٢٥﴾

فَكُلِي وَأَشْرَبِي وَوَقَرِي عَيْنًا فِيمَا تَرْضَيْنَ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا ﴿٢٦﴾

فَأْتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ قَالُوا يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا ﴿٢٧﴾

يَتَأْتَحَتُ هَرُونَ مَا كَانَ أَبُوكَ أَمْرًا سَوْءًا وَمَا كَانَتْ أُمَّكَ بَغِيًّا ﴿٢٨﴾

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْأَمْتِدِ صَبِيًّا ﴿٢٩﴾

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ ءَاتَانِي الْمَكْتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا ﴿٣٠﴾

وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ﴿٣١﴾

аламай кван вахтунда капI авун
ва закат гун.

32. Ва (авунва Ада) зун зи дидедиз
гъурмет ийидайди яз, ва авунвач
Ада зун лавгъади, бахтсузди.
33. Ва (*Аллагъдин патай салам ва*)
саламатвал хъурай заз зун хайи
юкъузни, зун рекьидай юкъузни,
ва зал чан хкана дири хъийидай
Юкъузни!»
34. - Ам (*ахътинди*) я - Иса, Марйаман
хва, гъахъдин гаф яз, вичин
гъакъиндайни абуру (*Ктаб-
эгълийри*) шаклувалзавай.
35. Гъич виже (ва дуъз) къведач
Аллагъди Вичиз (*Вичи халкънавай
Вичин лукI*) велед (яз) къачун. Пак
я Ам! Ада са кар къетI авурла, Ада
адаз (са): «Хъухъ!» - лугъун бес я, ва
(ам) гъасятда жезва. -
36. (*Исади лагъана*): «Ва гъакъикъатда,
Аллагъ - зи Раббини я куь Раббини:
куьне Гъадаз ибадат ая. Гъа им я -
Дуъз рехъ!»
37. (*Амма Ктаб-эгълийрин*) кIапIалри
(*Дуъз рекъикай ян гана ва Иса
пайгъамбардин гъакъиндай абуру*)
чпин арада ччара хъана. (Гъавиляй)
еке мусибат (*къати азаб, гъалаквал*)
жеда кафирвал авурбуруз Чехи
Йикъан тамашадикай (*абуруз а
Юкъуз аквадай чпин зегъле ракъурдай
краникай*)!
38. Гъикъван хъсандиз (*ажебдиз*)
абуруз ван къвез жеда, ва гъикъван
хъсандиз (абуруз) акваз жеда -
абур Чи патав къведай Юкъуз!
Амма зулумкара къе

وَبَرًّا بِوَالِدَتِي وَلَمْ يَجْعَلْ لِي جَبَارًا شَقِيًّا ﴿٣٢﴾

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ
وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ﴿٣٣﴾

ذَٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ
الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ ﴿٣٤﴾

مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحَانَهُ
إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ
فَيَكُونُ ﴿٣٥﴾

وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هٰذَآ
صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٣٦﴾

فَأَخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ
لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ مَّشْهَدِ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ﴿٣٧﴾

أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُونَنَا لَكِنِ
الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٨﴾

(и дуьньяда, гьахъдикай яргъа яз) ачух ягъалмишвиле ава.

39. Ва игътиятлувал авунин хабар це (вуна *эй, Пайгъамбар*) абуруз (еке) пашманвилин (*ва гъайифвилин*) Йикъакай - кар къетI авуна тамам авурла (*дуван атIана женнет-эгълияр Женнетдиз ва жегъеннем эгълияр Женнемдиз ракъурдайла жедай*), (амма) абур (*къе и дуьньяда*) гъафилвиле ава, ва абур у инанмишвалзавач (*иман гъизвач*).
40. Гъакъикъатда, Чун жеда ирсдарар чилин ва адал алайбурун (*виридан*), ва Чи патав абур (элкъуърна) хкида (*Гъахъ- гъисаб патал*)!
41. Ва рикIел гъваш (вуна) и Ктабда Ибрагъимакай (*кIела Къуръандай адан хабардикай*). - Гъакъикъатда, ам сиддIкъ (*лап керчек муъмин кас*), (ва) пайгъамбар тир. -
42. Ада вичин бубадиз лагъай чIавуз: «Я зи буба! Вучиз вуна (вичиз) ван къвен тийизвай, (вичиз) акун тийизвай, ва вичивай ваз са куьнинни (*я зарардикай хуьдай, я менфят гудай*) куьмек тежедай шейиниз (*бутариз*) ибадатзава?
43. Я зи буба! Гъакъикъатда, заз (*Алагъдин патай*) атанва чирвилер ваз агун тавунвай (*чирвилерикай*); (гъавилияй) табий хухъ вун заз (*за эверзавай карда*) - за ваз дуьз рехъ къалурда (*дуьз рекъеваз тухуда*)!
44. Я зи буба, (вуна) шейтIандиз ибадатмир (*адаз табий хъана маса гъуцариз ибадатиз*): гъакъикъатда,

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ
وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾

إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِنَّا
يُرْجِعُونَ ﴿٤٠﴾

وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ
صِدِّيقًا نَبِيًّا ﴿٤١﴾

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا
لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ
شَيْئًا ﴿٤٢﴾

يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ
يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٤٣﴾

يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ
كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا ﴿٤٤﴾

шейтІан Мергьяматлудаз лап асиди (*муьтІуьгъсузди*) я!

45. Я зи буба! Заз кичІезва (*вун куфрдал алаз рекъыз* ва) вав Мергьяматлудан патай азаб хкІаз ва вакай шейтІандиз юлдаш жез (*Ша*)!»

46. Ада (*Ибрагъиман бубади*) лагъана: «Вун зи илагъийрикай (*абур кІан тахъана*) элкъвезвани, я Ибрагъим? Эгер вуна акъвазар тавуртІа (*а кар*), гъакъикъатда, за вун къван гана рекъида (*дашкъалагъда*). Ва (*вач, тур зун ва*) ччара хъухъ закай яргъалди (*чун хъел* я)!»

47. Ада лагъана: «Салам (*саламатвал* зи *патай*) ваз! (Гележегда) за астагъфир ийида зи Раббидиз ви патахъай (*валай гъил къачун тІалабда*): гъакъикъатда, Ам - зун патал гзаф юмшагъди (*мергьяматлуди*) я.

48. Ва зун квекай ва куьне Аллагъдилай гъейри чпивай тІалабунариз эверзавайбурукай (*куьне ибадатзавай куь гъуцарикай*) ччара жезва. Ва за зи Раббидивай (*дуьа, ялвар ийиз*) тІалабзава, белки зун зи Раббидивай ялварар (*тІалабунар, дуьаяр*) авуниз килигна, бахтсузди тежен».

49. Ва ам (*Ибрагъим*) абурукай ва абуру Аллагъдилай гъейри ибадатзавай затІарикай ччара хъайила, Чна адаз (*хва*) Истгáкъ ва (*хтул*) Йáкъуб пишкешна. Ва гъар садакай (*а къведни*) Чна пайгъамбарарни авуна.

يَتَّابِتْ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ
مِّنَ الرَّحْمَنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ﴿٤٥﴾

قَالَ أَرَأَيْبُ أَنْتَ عَنِّي يَا بَرَاهِيمُ
لَيْنَ لَمْ تَنْتَهَ لِأَرْجَمَنَّكَ وَأَهْجُرَنِي
مَلِيًّا ﴿٤٦﴾

قَالَ سَلِّمْ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي
إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا ﴿٤٧﴾

وَأَعْتَرَى لَكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ
وَأَدْعُوا رَبِّي عَسَىٰ أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ
رَبِّي شَقِيًّا ﴿٤٨﴾

فَلَمَّا أَعْتَرَاهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ
اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا
جَعَلْنَا نَبِيًّا ﴿٤٩﴾

50. Ва Чна абуруз (*пудазни*) Чи регъимдикай пишкешна, ва Чна абуруз вини дережадин хъсан тариф (*тIвар-ван*) жедайвал авуна (*инсанрин арада*).
51. Ва рикIел гъваш (вуна) и Ктабда Мусадикай (*кIела Къуръандай адан хабардикай*). Гъакъикъатда, ам тир (Аллагъди) хкянавайди, ва тир ам расулни, пайгъамбарни.
52. Ва эверна Чна адаз ТIур-дагъдин эрчи патахъай (*Мусадиди рагъэкъечIдай патахъ чин элкъуьрайла, эрчи патахъ галай дагъдин къвалахъай*), ва Чна ам (Чаз) «мукъув» авуна (*Чна адахъ галаз*) чинебан суьгъбет авуналди.
53. Ва багъишна Чна адаз Чи регъимдикай яз адан стха Гъарун - пайгъамбар яз (*куьмекчи яз адаз*).
54. Ва рикIел гъваш (вуна *эй*, *Пайгъамбар*) и Ктабда Исмайлалакй (*кIела Къуръандай адан хабардикай*). Гъакъикъатда, ам вяд (*зайи гаф*) къилиз акъудуниз керчекди тир, ва тир ам расулни, пайгъамбарни.
55. Ва (*гъакIни*) ада вичин хизандиз капI адá авун ва закат гун эмирзавай, ва тир ам вичин Раббидин вилик вичелай (Рабби) рази тирди.
56. Ва рикIел гъваш (вуна) и Ктабда Идрисакй (*кIела Къуръандай адан хабардикай*). - Гъакъикъатда, ам сиддикъ (*лап керчек муьмин кас*), (ва) пайгъамбар тир. -
57. Ва Чна ам вине чкадиз (*ва къакъан дережадиз*) хкажна.

وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيمًا ﴿٥٠﴾

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ مُوسَى إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ﴿٥١﴾

وَنَدَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا ﴿٥٢﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ﴿٥٣﴾

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ﴿٥٤﴾

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا ﴿٥٥﴾

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ﴿٥٦﴾

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيمًا ﴿٥٧﴾

58. Абур - Аллагъди чпиз няметар ганвайбур я пайгъамбаррикай (авунваз) Адаман несилдикай, ва Чна Нугъахъ галаз (гимиди аваз) тухвайбурун (несилдикай), ва Ибрагъиман ва Исраилан несилдикай ва Чна дуъз рекъел гъайибурукай ва Чна хкъягъайбурукай. Абуруз Мергъяматлудан аятар Келайла, абур - агъуз (*метИерал*) ават жезвай сажда ийизвайбур ва шехъзавайбур яз.
59. (Амма) атана абурулай гуъгъуъниз (абурун чкадал) (*пис*) несилар - чпи капІ квадарай (*гадарай*, *къайгъусузвал авур*) ва (чеб) гъевесриз табиий хъайи, бес, гележегда гьалтда абурал (еке) зиянвал (*абурун ягъалмишвилин ва гунагърин пис жаза - Жегъеннемда*),
60. Анжах, вичи туба авуна ва иман гъана ва диндар амал авурди квачиз, - ахъгинбур Женнетдиз фида ва абуруз са шейининни зулум ийидач (*савабар тИмилардач*),
61. - Адн - женнетриз («*адн*»- гъамишалугъ яз *яшамии жез амукъдай, эбедивилин Женнетриз*), - (чеб) Мергъяматлуда Вичин лукIариз хиве къунвай, гъайб яз (*вилерикай чуънуъх*). Гъакъикъатда, Адан вяд (*хиве къунвай кар*) къилиз акъатдайди (*атана агакъдайди*) я!
62. Абуруз (*Женнет эгълийриз*) ана лагълагъдин (*буш рахунрин*) ванер къведач, - анжах саламдин (*ван къведа*). Ва абуруз ана чпин

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ
التَّيِّبِينَ مِنَ ذُرِّيَّةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا
مَعَ نُوحٍ وَمِن ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ
وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا إِذَا تُتْلَىٰ
عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمٰنِ حَرَّوْا سُجَّدًا
وَبُكِيًا ﴿٥٨﴾

* فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا
الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسُوفَ
يَلْقَوْنَ عَذَابًا ﴿٥٩﴾

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا
فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ
شَيْئًا ﴿٦٠﴾

جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمٰنُ
عِبَادَهُ بِهَا لَعْنٍ إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ
مَأْتِيًا ﴿٦١﴾

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَعْنًا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ
رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴿٦٢﴾

ризкьини (*тІуьн-хъунни*) жеда пакамахъни нянрихъни (*абуруз кІан хъайи вири вахтара*).

63. Гъахътинди я Женнет - Чна ирс яз гузвай (*багъишзавай*) Чи лукІарикай вич (Аллагъдикай) кичІеди яз хъайидаз (*Чи эмирар кылиз акъудиз ва къадагъайрикай яргъаз жез*).
64. Ва (*лагъ вуна эй, Джабраил - Пайгъамбардиз*): «Чун (*малашкар цавай чилел*) эвичІава анжах ви Раббидин эмирдалди. Адаз талукъ я чи вилик квай крарни (*Ахиратда*) ва чи къулухъ галай крарни ва абурун арада авайдини. Ва ви Рабби - гъич туш (*крар*) рикІелай алатдайди (*ваз геждалди вагъй ракъур тавуна таз*)!»
65. (Ам) я - цаварин, чилин ва абурун (къведан) арада авай (*вири*) шейэринни Рабби, гъавиляй (са) Адаз ибадат ая (вуна *эй, Пайгъамбар*) ва еке сабур (*Кевивал*) ая Адаз ибадат авунин карда! Бес, чидани къван ваз (*са масад*) Ам хътинди (*Адаз хътин тІварар, сифетар, гъалар, крар авайди*)?!»
66. Ва лугъузва (*кафир*) инсанди: «Бес, зун къейила (*къулухъ*) зун (сурай) ахкъудда жал чан алайди яз?»
67. Бес, (а) инсанди рикІел гъизвачни, гъакъикъатда, Чна ам виликдай халкъ авунвайди - вич гъич авайдини туширла?!
68. Ва къин къазва ви Раббидал - Чна (*Къияматдин Юкъуз*) дугъриданни кІватІ хъийида абурни (*чан хкунихъ инанмишвал тийизвайбурни*) ва

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ
كَانَ تَقِيًّا ﴿٦٣﴾

وَمَا نَنْتَرِلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ
أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا
كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ﴿٦٤﴾

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
فَاعْبُدْهُ وَأَصْطِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ
لَهُ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ أَإِذَا مَا مِثُّ لَسْوَفٍ
أُخْرِجُ حَيًّا ﴿٦٦﴾

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ
قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا ﴿٦٧﴾

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ
لَنَحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ﴿٦٨﴾

шейтІанарни, ахпа Чна абур
Жегъеннемдин къвалав гъида -
(*чеб агъузвилин гьалдаваз* адан вири
патарихъай) метІерал акъвазнаваз.

69. Ахпа, Чна гъар са кІапІалдикай
(*куфрдин гъар са жемятдикай*)
Мергъяматлудаз абурукай лап
асивал (*гунагъкарвал*) авурди
(*куфрдин кыле акъвазай башчияр*)
хкудна ччара ийида.
70. Ахпани, Чаз лап хъсан чизва, ана
(*Жегъеннемда*) къати кунин (*кана
кармаш хъунин*) азаб чІугуниз вужар
виридалайни лайихлу ятІа.
71. - Ва жедач квекай (*куфрдин
кІапІалрикай*) садни аниз гъахъ
тавур (*ва я: гъар са инсан аниз
фида Жегъеннемдин винел алай
муькъвелей фидайла - ва гъар сад
вичи авур қрариз килигна анлай я а
патаз элячІада, я ам ЦІуз аватда*).
Ам ви Раббидиз - (Вичи) важиблу
авунвай, къисмет - къадар авунвай
кар я!
72. Ахпани, Чна (Аллагъдикай)
кичІебур (аниз финикай)
къутармишда, ва зулумқарар Чна
ана (*гъакІ гадарна*) тада, метІерал
акъвазарнаваз. -
73. Ва абуруз (*инсанриз*) Чи аятар
кІелайла (баян гана) ачухбур
яз, кафирвал авурбуру иман
гъайибуруз лугъузва: «Гъим
(*кафиррин ва муъминрин*) кве
дестедикай мадни хъсан я
гъалдиз (*дережадиз*), ва лапни
хъсан я кким-из (*итимар кІватІ
жедай рахунариз ацукъдай чкадин*

ثُمَّ لَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ
عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا ﴿٦٩﴾

ثُمَّ لَنْزِعُنَّ أَعْلَمَ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا
صِلِيًّا ﴿٧٠﴾

وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ
حَتْمًا مَّقْضِيًّا ﴿٧١﴾

ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ
فِيهَا جِثِيًّا ﴿٧٢﴾

وَإِذَا تَنَادَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ
الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا أَيُّ
الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَأَحْسَنُ نَدِيًّا ﴿٧٣﴾

патахъай: нин ккимел гъейбатлу, нуфузлу гзаф ксар къвезва)?»

74. Ва гыкьван (гзаф) несилар терг авунай Чна абурулай виликни, чеб ибурулай агъвалдизни, акунризни (*мензера-дизни*) мадни хъсан тир!
75. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар а мушикриз*): «Вуж (*чакай къведбурукай* Гъахъдикай) ягъалмишвиле аватIа, къуй адаз Мергъяматлуда (*а гьалда*) муьгьлет мадни яргъи авурай. - Та абуруз чпиз хиве къунвай кар акурла: я азаб (*и дуьньяда*), я (*бейхабардиз* Къияматдин) Сят алукуьун, а чIавуз абуруз чир жеда вуж лап пис тиртIа макандиз (*ва гьалдиз*) ва (вуж) лапни зайиф тиртIа къшундиз (*ва къуватдиз*).
76. Ва артухарда Аллагъди дуьз рекьел атайбуруз Дуьз рехъ кыле тухун (*имандал мягъкемарда*). Амма (*чпин саваб* даим) амукъдай диндар крар лапни хийирлу я ви Раббидин патав савабдиз ва лапни хийирлу я нетижадиз (*кардин эхирдиз*)».
77. Бес, акунани (*чизвани эй, Пайгъамбар*) ваз, Чи аятрихъ кафирвал авурди ва лагъайди (*аль-Гъас бин Ваил лугъудай кас ва адаз ухшарбурни*): «Заз дугъриданни (*Ахиратдани*) мал-девлетар ва веледар гуда»?!
78. Ам гъайб -диз килигнавани (*адаз гележегдин крар чир хъанвани, чинебан крар акунвани*), я тахъайтIа адаз Мергъяматлудан патав - (*а кар патахъай*) авунвай икьрар авани?!

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّن قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثْنًا وَرِعِيًّا ﴿٧٤﴾

قُلْ مَن كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَدًّا حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّعَاءَةَ فَسَيَعْلَمُونَ مَن هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضْعَفُ جُنْدًا ﴿٧٥﴾

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَاقِيَتِ الصَّلِحَاتِ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَّرَدًّا ﴿٧٦﴾

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتِيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا ﴿٧٧﴾

أَطَّلَعَ الْغَيْبَ أَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٧٨﴾

79. Туш (*гыч жедач ада лугъузвайвал*)!
Чна (гьелбетда) кхыда ада
лугъузвай (таб гафар), ва артухарда
Чна адаз азаб (*Ахиратда*) - яргъи
авуналди!
80. Ва Чун жеда адаз варис ада
лугъузвай затІарин (*Чна къахчуда
адавай веледар, девлетар*), ва ам Чи
патав (*Къыяматдин Юкъуз*) текдиз
хкведа.
81. Ва кьунва абуру (*муширикри*) маса
гъуцар Аллагъдилай гъейри, абур
чпиз гъайбатлувал (*ва куьмекчияр*)
хьун патал.
82. Туш (*гыч жедач абуру лугъузвайвал*)!
(Гележегда) абуру (*гъуцари*) чпиз
(*муширикри*) авур ибадат инкар
ийида ва абур абуруз зидвиле
(*аксивиле*) жеда.
83. Бес, ваз акунвачни (*эй,
Пайгъамбар*), гъакъикъатда,
Чна кафиррал шейтІанар
ракъурнавайди - абурук абуру
(*шейтІанри*) еке къалабулух
(*теспачавал*) кутаз (*ва гунагъар
авунихъ гьалдариз*) авайди?!
84. (Гъавилай) вак абурун патахъай
(*абуруз азаб гун тІалабиз*) тади
акатмир, гъакъикъатда, Чна абуруз
анжах гъисаб тухузва (*абуруз амай
уьмуьррин, абурун крарин*).
85. Чна, (Аллагъдикай) кичІебур
Мергъяматлудан патав азиз (*ва
гъуьрметлу*) векилрин десте яз
кІватІ ийидай Юкъуз,
86. Ва тахсиркара (*кафирар*) Чна
Жегъеннемдиз цихъ къанихбур яз
(векъидаказ) гьалдай (*Юкъуз*),

كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ
الْعَذَابِ مَدًّا ﴿٧٩﴾

وَنَرِيَّهُمْ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا ﴿٨٠﴾

وَأَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ عَالِهَةً لَّيَكُونُوا
لَهُمْ عِزًّا ﴿٨١﴾

كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ
عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٨٢﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ
تَوَزُّؤُهُمْ أَرْأَىٰ ﴿٨٣﴾

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَذَابًا ﴿٨٤﴾

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَقَدًّا ﴿٨٥﴾

وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وِرْدًا ﴿٨٦﴾

87. (А Ч1авуз - я кафирриз, я гъуцариз) садазни шафаат -ийидай ихтияр жедач (садавайни алакьдач. Килиг 4-сура 85-аят), анжах чпи Мергьяматлудахъ галаз икьрар авурбур квачиз (чпиз Аллагьди шафаат ийидай ихтияр гун хиве кьунвайбур: малаикар, пайгьамбарар, муъминар - са гьабуруз ихтияр жеда)!)
88. Ва абуру (а кафирри) лагьана: «Мергьяматлуда (Вичиз) велед кьачунва».
89. Гьакъикъатда, куьне (эй, акI лагьайбур, адалди гьич тахъай хьтин) зурба Ч1уру кар авуна!
90. Цавар пад-пад жез гьазур я а кардикай ва чил кьатI-кьатI жез, ва дагълар кукIвар хьана аватиз,
91. Абуру Мергьяматлудаз велед талукъ авуна лугъуз.
92. Ва виже кьведач (дуьз кьведач) Мергьяматлудаз, Ада велед кьачун!
93. Гьакъикъатда, цавара авай ва чилел алай вирибур - Мергьяматлудаз анжах лукI яз кьвезва.
94. Гьакъикъатда, Ада абуруз гьисаб тухванва ва Ада абур гьар сад гьисабнава.
95. Ва вири абур Къияматдин Юкъуз Адан патав текдиз (кьилди) кьведа.
96. Гьакъикъатда, чпи иман гъана ва диндар амал авурбур - абуруз Мергьяматлуда (дугъриданни) кIанивал (муьгьуьббат) багъишда (Адан муъмин бендейрин рикIериз абур кIанарда).

لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٨٧﴾

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ﴿٨٨﴾

لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا ﴿٨٩﴾

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَّقَطِرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ وَخِزُّ الْجِبَالِ هَذَا ﴿٩٠﴾

أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا ﴿٩١﴾

وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ﴿٩٢﴾

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتَايَ الرَّحْمَنِ عَبْدًا ﴿٩٣﴾

لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿٩٤﴾

وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا ﴿٩٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا ﴿٩٦﴾

97. Бес, дугъриданни Чна ам (*Къуръан*)
регъатар авунва ви (*эй, Пайгъамбар,*
араб) чЛалалди - вуна адалди
(Аллагъдикай) кичебуруз шад
хабар гун патал, ва адалди (вуна)
игътиятлувал авунин хабар гун
патал лап терс ксариз (*Гъахъдикай*
ян гузвай, чИру гуъжеткарриз).
98. Ва гъикъван (гзаф) несилар (*эй,*
Пайгъамбар) Чна абурулай (*ви*
халкъдилай) виликни терг авунай!
Бес, сад къванни вуна абурукай
гъиссавани, ва я ваз абурун яваш
сесинин ван къванни къвезвани?!
(*ГъаК I Чна ви халкъдикай кафирарни*
тергда...)

فَاتِمَا يَسْرَتَهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ
الْمُتَّقِينَ وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لُدًّا ﴿٩٧﴾

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّن قَرْنٍ هَلْ يُحِشُّ
مِنْهُمْ مِّنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ﴿٩٨﴾

سُورَةُ طه

20 - Сура: «Тіа гъа»
(Тіагъа)

Мергъяматлу, Регъимлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Тіа гъа.
2. Чна ваз (эй, Пайгъамбар) Къуръан вун четин гъалда (Кеве) гъатун патал (авудна) ракъурнавач (ам кыле тухуз тахъана),
3. Амма (Чна ам авуднава) - рикІел гъун яз (Аллагъдикай) кичІе тирдаз (Адан эмирар кылиз акъудиз ва къадагъайрикай яргъаз жез),
4. (Авудна) ракъурун яз - Вичи чил ва вине (къакъан) цавар халкъ авунвайдан патай.
5. (Ам я) - Мергъяматлуди, (Ам) Аршдал хкаж хъанва (Ам Аршидай вине ава, Адаз Вичиз лайихлу тирвал, гыкІ ятІа чаз чизвач...)
6. Са Адаз талукъ я цавара вуч аватІани ва чилел вуч алатІани, ва абурун къведан арада вуч аватІани, ва чилин кІаник вуч кватІани (чилини къене авайдини).
7. Ва эгер вуна гафар ван алаз лугъуз хъайитІани - бес, гъакъикъатда, Адаз чинебандини чизва ва (гъадалайни) лапни чуьнуьх тирдини.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طه ١

مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى ٢

إِلَّا تَذَكُّرَةً لِّمَن يَخْشَى ٣

تَنْزِيلًا مِّمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ
الْعُلَى ٤

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ٥

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا
بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى ٦

وَإِن تَجْهَرُ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ
وَأَخْفَى ٧

8. (Ам я) - Аллагъ, авач илагъи
(*ибадат авуниз лайихлу тир*) Адалай
гъейри! Са Гадаз ава тамам
гуърчег Тварар!
9. Ва агакънани вав (*эй, Пайгъамбар*)
Мусадикай хабар,
10. Адаз (*Мадйандай Мисрдиз хквезваз
йифиз, кукъИвенвай*) цай акур
чавуз. Бес, ада вичин хзандиз
лагъана: «Куън инал амукъа,
гъакъикъатда, заз (*ачухдиз*) цай
акунва. Белки, за квез адакай цук
гъин ва я цун патав заз дуъз рехъ
(къалурдайди) жагъин».
11. Ва ам адан (*цун*) патав атайла, адаз
(*Аллагъди*) эверна: «Я Муса!
12. Гъакъикъатда, Зун - ви Рабби
(*Аллагъ*) я! Бес, хтун жуван
шаламар (*кИвачин къапар*),
гъакъикъатда, вун пак тир Тувá-
дереда ава.
13. Ва За вун хянава
(*пайгъамбарвилиз*), (гъавилай)
яб це ваз инандирмишзавай
(*ракъурзавай*) вайгъ-диз:
14. «Гъакъикъатда, Зун - Аллагъ я!
Авач илагъи (*ибадат авуниз лайихлу
тир*) Залай гъейри, гъавилай са Заз
ибадат ая, ва капI ада ая (вуна) -
Зун рикел (ва мецел) гъун патал!
15. Гъакъикъатда, (Къияматдин)
Сят къведа, - Зун ам чин авуниз
мукъвал я (*адан вахт За Жувакайни
саки чуънуъхзава, Залай гъейри ам
алукъдай вахт садазни чизвач!*),
- гъар са ччандиз ада ийизвай
чалишмишунриз (*амалдиз*)
килигна эвез гун патал!

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ
الْحُسْنَى ﴿٨﴾

وَهَلْ أُنثِيَ حَدِيثُ مُوسَى ﴿٩﴾

إِذْ رَمَا نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي
ءَانَسْتُ نَارًا لَّعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا
بِقَبَسٍ أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى ﴿١٠﴾

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ يَمُوسَى ﴿١١﴾

إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ
الْمُقَدَّسِ طَوًى ﴿١٢﴾

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى ﴿١٣﴾

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي
وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٤﴾

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا
لِيُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَى ﴿١٥﴾

16. (Гъавиляй) къуй вун (*эй, Муса*) гъич къакъуддайвал тахъурай адакай (*имандикай Къияматдин Йикъахъ, амал авуна гъазурвал акуникай*) (вичи) адахъ иман тигъизвай ва вичин гъевесриз табий хъанвайда, - тахъайтга вун гъалак жеда.

17. Ва ам вуч я, ви эрчи гъиле авайди, я Муса?!»

18. Ада лагъана: «Им зи аса я, зун (*къекъведайла*) адал гъалт жезва, ва за адалди зи хпериз (тарарилай пешер) кИвадарзава. Ва заз адакай маса менфятарни (*гъажетарни*) ава».

19. Ада (*Аллагъди*) лагъана: «Гадра ам, я Муса!»

20. Ва ада ам гадарна - ингъе адакай (зурба) гъуэлягъ хъана зарбдиз фидай (*Мусадиз а кар акурла ам катна*).

21. Ада (*Аллагъди Мусадиз*) лагъана: «Къахчу ам ва киче жемир; Чна ам адан сифте гъалдиз (*жуьредиз*) элкъуэр хъийида.

22. Ва эгис жуван гъил жуван къвалак (*гъил хъуьчГуьк ктур*); ам са писвални (*азарни*) квачиз (*жив хъиз*) лацу яз ахкъатда, мадни са алапат яз.

23. (*Чна а крар авуна*) Чна ваз Чи зурба алапатрикай (*Чи къудратлувилин делилрикай*) къалурун патал.

24. Алад (вун *эй, Муса*) фиръавандин патав, гъакъикъатда, ада (*Аллагъди эмирнавай къанурин*) сергъятар чIурнава (*бес, эвера адаз Имандихъ ва Аллагъдиз муьтГуьгъвилихъ*)».

فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا
وَأَتَّعَ هَوْنَهُ فَتَرَدَّى ﴿١٦﴾

وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَمُوسَى ﴿١٧﴾

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّؤُاْ عَلَيْهَا وَأُشُّ
بِهَا عَلَىٰ عَنَتِي لَوْلِي فِيهَا مَقَارِبُ
أُخْرَىٰ ﴿١٨﴾

قَالَ أَلْقَاهَا يَمُوسَىٰ ﴿١٩﴾

فَأَلْقَاهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَىٰ ﴿٢٠﴾

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا
الْأُولَىٰ ﴿٢١﴾

وَأَصْمُمْ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ تَخْرُجُ
بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سَوَاءٍ آيَةً أُخْرَىٰ ﴿٢٢﴾

لِئْرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَىٰ ﴿٢٣﴾

أَذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ﴿٢٤﴾

25. Ада (*Мусади*) лагъана:
«Рабби, заз зи хур ачухара (за пайгъамбарвилин везифа кыле тухуниз зи рикI гегъеншара, ва а кардиз манийвалдай шейэр кичI, ажизвал... алуда),
26. Ва зи кар заз кьезилара!
27. Ва «зи мецел алай тIвал ахъа ая»
(ачух, *фасагъатлу мез це заз*),
28. Абур зи гафунин (*эхтилатдин*)
гъавурда (хъсандиз) гъатдайвал.
29. Ва тайинара заз куьмекчи зи
хзандикай,
30. Зи стха Гъарунакай.
31. Адалди зи далу къуватлу ая
32. Ва адакай зи карда иштиракчи ая
(*адазни пайгъамбарвал це*),
33. Чна Ваз «тасбигъ» ийидайвал
гзафдиз (*Вун гзаф пак ийидайвал*),
34. Ва чна рикIел (ва мецел) гъидайвал
Вун гзафдиз:
35. Бес, гъакъикъатда, Ваз чун (*чи гъал*
хъсандиз) аквазва эхир».
36. Ада (*Аллагъди*) лагъана:
«Дугъриданни багъишда ваз
вуна тавакъу авур (*тIалабай вири*)
шейэр, эй, Муса.
37. Ва дугъриданни Чна ваз (*эй, Муса*)
нямет багъишной маса сефердани
(*виликдайни Чна ваз регъим*
авунай- вун аял тирла фиръавандин
зулумдикай къутармишайла),
38. Чна ви дидедиз инандирмишай
кар инандирмиш авур чIавуз:

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿٢٥﴾

وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ﴿٢٦﴾

وَأَحْلِلْ عُقْدَةَ مِنِّ لِسَانِي ﴿٢٧﴾

يَفْقَهُوا قَوْلِي ﴿٢٨﴾

وَأَجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِّنْ أَهْلِي ﴿٢٩﴾

هَرُونَ أَخِي ﴿٣٠﴾

أَشَدُّ بِهِ أَزْرِي ﴿٣١﴾

وَأَشْرِكُهُ فِي أَمْرِي ﴿٣٢﴾

كَيْ نُنسِخَكَ كَثِيرًا ﴿٣٣﴾

وَنَذُرْكَ كَثِيرًا ﴿٣٤﴾

إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا ﴿٣٥﴾

قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَى ﴿٣٦﴾

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى ﴿٣٧﴾

إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰ ﴿٣٨﴾

39. «Эцига ам (*аял*) сундухда, ва вегъ ам (*сундух*) вацIуз (*Нилдиз*), ва вацIу ам кьерехдиз гадарда; ам Зи ва адан душманди кьахчудаивал». Ва За вал Зи патай тир кIанивал рактъурай чIавузни (*инсанриз вун кIан жедайвал*). Ва вун хвена чIехи авун патал Зи Вилик (*ва Зи хуьник кваз*),

40. - Ингъе ви вах кьекъвезва (*ви суракьда*) ва (ада *вун кьахчур хизандиз*) лугъзува: «За квез адан кьайгъударвал ийидайди (*хур гуз адахъ гелкьведайди*) кьалурдани?» ...Бес, Чна вун ви дидедин патав хканай (*вун фиръавандин кIвале хъайидалай кьулухъ*) - адан вилиз хуш хьун патал ва ам перишан тахьун патал. Ва (*ахпа*) вуна са кас яна кьенай ва Чна вун гъамуникай (*ва кьисас кьахчунин кичIевиликай*) кьутармишной ва Чна ваз зурба имтигъанралди имтигъанар авунай. (*Бес вун куьч хьанай анай*) ва вун йисаралди Мадйандин агъалийрин арада амукьнай, ахпа, атана вун (*анай*) (Чи) кьадар-къисметдалди - эй, Муса (*Чна тайинарнавай вахтунда - кьалурнавай чкадиз*)!

41. Ва вун За Жув патал гъазурнава (*За ваз а няметар гана Зи эмирар, Дин агакьарун патал хкянава*).

42. Алад вун ва ви стхани Зи делилар гваз ва зайифвалмир куьне (къведани *давамлудаказ*) Зун рикIел гъунин карда.

43. Алад къведни фиръавандин патав, гьакъикъатда, ада (*куфр, зулум*

أَنْ أَقْدِفِيهِ فِي النَّابُوتِ فَأَقْدِفِيهِ فِي الْيَمِّ
فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِي
وَعَدُوٌّ لَهُ وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ حَبَابَ مِثْيَ
وَلِتُصْنَعَ عَلَى عَيْنِي ﴿٣٩﴾

إِذْ تَمْشِي أُخْتُكَ فَتَقُولُ هَلْ أَدُلُّكُمْ
عَلَىٰ مَنْ يَكْفُلُهُ ۖ فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمَمِكَ
كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ۗ وَتَوَلَّيْتَ نَفْسًا
فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَتَنَّاكَ فُتُونًا
فَلْيَبْتَئْ سِنِينَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ ثُمَّ جِئْتَ
عَلَىٰ قَدَرٍ يَمْوَسَىٰ ﴿٤٠﴾

وَأَصْطَفَيْنَاكَ لِنَفْسِي ﴿٤١﴾

أَذْهَبَ أَنْتَ وَأَخُوكَ بِآيَاتِي وَلَا تَنبَأُ فِي
ذِكْرِي ﴿٤٢﴾

أَذْهَبَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ﴿٤٣﴾

авуна Аллагъди эмирнавай крарин)
сергьятар чӀурнава,

44. Бес, лагъ куъне (къведани) адаз хъуьтуьл гаф, белки ада рикӀел гъана ибрет къачун (*вичи ийизвай чӀуру кар акъвазарин*) ва я адаз (*вичин Раббидикай*) кичӀе жен».
45. Абуру (къведани) лагъана: «Чи Рабби! Гъакъикъатда, чаз кичӀезва ада чи вилик пад къаз (*тадиз жаза гуз*), ва я ада зулум ийиз».
46. Ада (*Аллагъди*) лагъана: «КичӀе жемир квез, гъакъикъатда, Зун квехъ (къведахъ) гала, Заз ван къвезва (*куь рахунрин*) ва (Заз) аквазва (*куь къведан амални*).
47. Вач къведни адан патав, ва лагъ (къведани): «Гъакъикъатда, чун - ви Раббидин къве расул (*ракъурнавай векилар*) я, бес, физ ихтияр це (вуна) Исраилан несилдиз чахъ галаз ва абуруз азаб гумир. Дугъриданни чун ви патав ви Раббидин патай тир делил гваз атанва. Ва саламатвал жеда (*Адан*) дуьз рекъыз табий хъайидаз!
48. Гъакъикъатда, чаз, вагъь ракурна инандирмишнава: бес, дугъриданни, азаб жеда вичи (Гъахъ) таб яз къурдаз ва (адакай) къулухъ элкъвейидаз». (*Абур къведни фиръавандин патав атана, ва адаз а гафар вири лагъана.*)
49. Ада (*фиръаванди*) лагъана: «Вуж я къван куь (къведан) Рабби, я Муса?»
50. Ада лагъана: «Чи Рабби - Ам я, Вичи (вири халкъна) гъар са шейиниз вичин дуьз кӀалуб

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَى ﴿٤٤﴾

قَالَا رَبَّنَا إِنَّنَا نَخَافُ أَنْ يَفْرُطَ عَلَيْنَا
أَوْ أَنْ يَطَّغَى ﴿٤٥﴾

قَالَ لَا تَخَافَا إِنَّنِي مَعَكُمَا أَسْمَعُ
وَأَرَى ﴿٤٦﴾

فَأْتِيَاهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ
مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا تُعَذِّبْهُمْ قَدْ
جِئْنَاكَ بِبَيِّنَاتٍ مِّن رَّبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَيْنَا
مِنْ أَتَّبَعِ الْهُدَى ﴿٤٧﴾

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ
كَذَّبَ وَتَوَلَّى ﴿٤٨﴾

قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمَا يَمُوسَى ﴿٤٩﴾

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ
ثُمَّ هَدَى ﴿٥٠﴾

(шикил) ганвайди, ахпани (гъардаз) дуъз рехъ къалурнавайди».

51. Ада (фиръаванди) лагъана: «Бес, эвелимжи несилрин гъал (кар) гъикІ я (алатай девирра хъайи чеб дуъз рекъел тахъай чи ата- бубайрин гъал гъикІ я)?»
52. Ада лагъана: «Абурукай чирвал зи Раббидив гва, Ктабда (Лавгъ-уль-Магъфүзда). Зи Рабби я ягъалмиш (хатІа) жедайди туш, я (Ам са кар, са шей) рикІелай фидайди (фикирдай акъатдайди) туш».
53. - (Ам (яни Аллагъ) я) - Вичи, квез чил (мес хъыз) эКІянаваз авунвайди (яшайшидиз къулайдаказ, дуъзди яз), ва анал квез рекъер туьКгуърнавайди, ва цавай яд авуднавайди. Ва адалди Чна жуъреба-жуъредин набататар акъудна (экъечІиз туна).
54. (Инсанризни Чна лагъана): «Неъ (куъне адакай) ва куъ мал-къарани (адалди чІурара) хуьх. Гъакъикъатда, а карда къанажагъдин сагъибриз делилар (акъулли ксариз ибрет) ава! -
55. Адакай (чиликай) Чна куън халкънава (эй, инсанар), гъаниз Чна куън (элкъуърна) рахкурда (къейила аник кухтада), ва адай Чна куън мад сефер ахкъудда (чан алаз, Гъахъ- гъисабдиз).
56. - Ва дугъриданни, Чна адаз (фиръавандиз) Чи аламатар (делилар) къалурна - вири, амма ада таб яз къуна ва къабулнач. -

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَى ﴿٥١﴾

قَالَ عَلِمَهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى ﴿٥٢﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِّن نَّبَاتٍ شَتَّى ﴿٥٣﴾

كُلُوا وَأَزْعُوا أَنْعَمَكُمُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النَّهْيِ ﴿٥٤﴾

* مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ﴿٥٥﴾

وَلَقَدْ أَرْبَنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَى ﴿٥٦﴾

57. (Мусадн фиръавандиз еке аламатар къалурайдалай къулухъ) ада лагъана: «Я Муса! Вун чи патав ви суьгъурдалди чун чи чилелай чукурун патал атанвайди яни?
58. Дугъриданни (муькъвара) къалурда чнани ваз ахътин суьгъур; бес, тайинара (вуна) чини ви арада малум вахт ва чка, я чна я вуна ам чIур тийидай - дуьзен (ва юкъвал алай) чкадал.
59. Ада (Мусадн) лагъана: «Квез тайинарнавай вахт (ва чка) - «зинетдин» (гуьрчегвилердай) сувар югъ я, ва къуй инсанарни пакамахъ (рагъ экъечIайла нисини жедалди) вахтуна кIватIна хурай!»
60. Ва (гьерекатна) фиръаван (элкъвена) хъфена (серенжемар къабулиз), ва (ада) вичин гьиллеяр гъазурна (суьгъурчияр кIватIна), ахпа атана.
61. Мусадн абуруз (фиръавандин суьгъурчийриз) лагъана: «Гъалаквал (еке писвал) я квез! Аллагъдикай тапарар къундармиш ийимир - тахъайтIа, Ада куьн азабдалди (михъиз) тергда, - бес, гъакъкъатда, (Аллагъдин гъакъиндай) тапарар къундармиш авурди еке зиянвиле ава!»
62. Ва абурун арада гъуьжетар (акъажунар) хъана (Муса патахъай) абурун кардин гъакъиндай, ва абуру чуьнуьх хъана «чинебан меслятар» авуна.

قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ أَرْضِنَا
بِسِحْرِكَ يَا مُوسَى ﴿٥٧﴾

فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِّثْلِهِ ۖ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ
مَكَانًا سَوِيًّا ﴿٥٨﴾

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمَ الزَّيْتَةِ وَأَنْ مُحْشَرٍ
الْإِنْسَانِ ضُحًى ﴿٥٩﴾

فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَى ﴿٦٠﴾

قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَيَّ
إِنَّ اللَّهَ كَذِيبًا فَيُسْحِتُكُمْ بِعَذَابٍ ۖ وَقَدْ
حָبَبَ مِنِّي افْتَرَىٰ ﴿٦١﴾

فَتَنَزَّلُ عُلُوًّا مَّرْهُمَ بَيْنَهُمْ وَأَسْرُوا
الْجَنُودِ ﴿٦٢﴾

63. Абуру (*субъгъурчийри*) лагъана:
«Гъакъикъатда, ибур къведни
- субъгъурчийр я: абуруз
(къведаз) куьн куь чилелай чпин
субъгъурдалди чукуруиз кІанзава,
ва абуруз (*къведаз*) куь лап чешнелу
рекъяй физ кІанзава.
64. Бес, кІватІна сад ая куь
амалдарвилер (*гъиллеяр*), ахпа алад
(куьн са) жерге яз. Дугъриданни
агалкъун жеда къе, винел пад
къачурдаз!»
65. Абуру (*субъгъурчийри*) лагъана:
«Эй, Муса! Я вуна гадарда (*чилел
жуван аса*), я тахъайтІа сифте
гадардайбур чун жеда?»
66. Ада лагъана: «Ваъ, куьне гадара!»
Ва (*абуру чпин епер ва асаяр чилел
вегъена ва*) ингъе адаз (*Мусадиз*)
абурун субъгъурдикай абурун епер
ва абурун асаяр йигиндиз юязвай
(*гъуулягъар хъиз*) хиял атана.
67. Ва Мусаді вичин чанда кичІ
гъиссна (*жемятдин патахъай...*).
68. Чна лагъана (*Мусадиз*): «КичІе
жемир! Гъакъикъатда, вун я (*абурал
гъалибвал къачуна*) вине жедайди!
69. Ва гадара (*чилел*) жуван эрчІи
гъилевайди, ада абуру туькІуьр
авурди туькьюьнда; гъакъикъатда,
абуру авурди - субъгъурчидин
гъиллеяр я, ва субъгъурчидиз
гъич агалкъунар жедач гъиниз ам
атайтІани (*субъгъур ийиз*).
70. (*Гадарна чилел Мусаді вичин аса -
ам чІехи гъуулягъдиз элкъвена ада
абурун вири епер, асаяр туькьюьнна*).
Ва (*метІерихди*) ават хъана

قَالُوا إِن هَذَا لَسِحْرَانِ يُرِيدَانِ أَنْ
يُخْرِجَاكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا
وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثَلَّىٰ ﴿١٣﴾

فَأَجْمَعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ أَتَوُا صَفَاً وَقَدْ
أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَىٰ ﴿١٤﴾

قَالُوا يَمُوسَىٰ إِمَّا أَنْ تُلْفَىٰ وَإِمَّا أَنْ
نَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْفَىٰ ﴿١٥﴾

قَالَ بَلْ أَلْفُوا إِذَا جِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ
يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ ﴿١٦﴾

فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَىٰ ﴿١٧﴾

قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَىٰ ﴿١٨﴾

وَأَلْقَىٰ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفَ مَا صَنَعُوا
إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدٌ سَجِرٌ وَلَا يُفْلِحُ
السَّاجِرُ حَيْثُ أَتَىٰ ﴿١٩﴾

فَأَلْفَىٰ السَّحْرَةَ سَجْدًا قَالُوا ءَأَمَنَّا بِرَبِّ
هَارُونَ وَمُوسَىٰ ﴿٢٠﴾

суйгъурчияр - сажда ийизвайбур
яз; (ва) лагъана: «Чна иман гъанва
Гъарунанни Мусадин Раббидихъ!»
(эгер аданди суйгъур тиртIа адавай
чал гъалибвал къачуз жедачир).

71. Ада (фиргъаванди суйгъурчийриз)
лагъана: «Куъне, адаз (Мусадиз)
инанмишвалнава за квез ихтияр
гудалди! Гъакъикъатда, ам куъ
чIехиди я, квез суйгъур чирай.
Бес, дугъриданни за куъ гъилер
ва кIвачер атIуда чапрасдиз (эрчи
гъилни чапла кIвач ва я чапла гъилни
эрчи кIвач) ва за куън хумрав
тарцин танрал (ктIунна) михер яна
алкIурда. Ва (ахпа) дугъриданни
квез чир жеда чакай нин (зи ва
я Мусадин Раббидин) азаб лап
къятиди ва мадни геждалди
амукъдайди ятIа».

72. Абуру (суйгъурчийри) лагъана: «Чна
вун гъич виниз (артух) яз къадач
чаз атанвай ачух делилрилай, ва
(чна ви агъавал гъич виниз яз къадач)
- Вичи чун халкъ авунвайдалай
(Аллагъдин раббивилелай). Бес, къетI
ая жуван къетIзавай кар (жуваз
вуч кIандатIани ая); гъакъикъатда,
вуна къетIзава кар анжах
дуйньядин уьмуьрда (ви агъавал
анжах и дуйньяда я).

73. Гъакъикъатда, чна чи Раббидихъ
иман гъанва Ада чи гунагъар ва
вуна чун мажбур авуна чна авур
суйгъурар багъишламишун
патал. Ва (бес) Аллагъ - лапни
хийирлу я, ва (Адан саваб ва жаза)
гъамишалугъ амукъдайди я!»

قَالَ عَمِنْتُمْ لَهُ وَقَبْلَ أَنْ أَعِذَّنَ لَكُمْ
إِنَّهُوَ لَكَبِيرُكُمْ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ
فَلَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِمَّنْ
خَالَفَ وَلَا صَلِّبَنَّكُمْ فِي جُذُوعِ
النَّخْلِ وَلَتَعْلَمَنَّ أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا
وَأَبْقَى ﴿٧١﴾

قَالُوا لَنْ نُؤْتِيَنَّكَ عَلَى مَا جَاءَنَا مِنْ
الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرَنَا فَاقْضِ مَا
أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي هَذِهِ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا ﴿٧٢﴾

إِنَّا عَامِتْنَا رَبِّبْنَا لِيُغْفِرَ لَنَا خَطِيئَتَنَا وَمَا
أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ
وَأَبْقَى ﴿٧٣﴾

74. - Гьакъикъатда, вуж вичин Раббидин патав тахсиркар (*кафир*) яз атайтIа, - гьакъикъатда, адаз Жегьеннем жеда, ам ана я къена рекьидач я адал (дуъз) чан хъана жедач.
75. Ва вуж Адан патав муъмин яз диндар амал (*кпар*) авуна атайтIа, - ахътинбур, абуруз лап вини дережаяр жеда -
76. Аџн - женнетар, чпин (*анавай зурба кIвалерин, тарарин*) агъадихъай вацIар авахъзавай, (чебни) анра гъамишалугъ амукъдайбур яз. Ва гъам я (*гунагърикай, мурдарвеликай*) михъивал авурбурун эвез! -
77. Ва дугъриданни Чна Мусадиз вагъй - ракъурна инандирмишна: «Бес, рекъе гъат йифиз (*Мисрдай*) Зи лукIар (*Исраилан несилар*) галаз ва абуруз гъуляй (тIуз) къуру тир рехъ тукIуъра. Са кичIевални авачиз ваз (*фиръаванди гуьгъуьна гъатна*) вав агакъаруникай ва къурхуни авачиз ваз (*батмиш хъуникай*)!»
78. (*ЭкъечIна йифиз Муса пайгъамбар Исраилан несилар галаз...*) ва фиръаван вичин къушунар галаз абурун гуьгъуьна гъатна, - (бес), кIевна абур (*фиръаван ва адан къушунар*) гъуле кIевай шейини (*зурба лепеди пис батмишарна*).
79. Ва фиръаванди вичин халкъ ягъалмишвиле ттуна ва дуъз рекъеваз тухванач.

إِنَّهُ مَن يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ﴿٧٤﴾

وَمَن يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ ﴿٧٥﴾

جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَٰلِكَ جَزَاءُ مَن تَزَكَّىٰ ﴿٧٦﴾

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَن أَسْرِ بِعِبَادِي فَاصْرَبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَفْ دَرَكًا وَلَا تَخْشَىٰ ﴿٧٧﴾

فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَغَشِبَهُمْ مِّنَ اللَّيْمِ مَا غَشِبَهُمْ ﴿٧٨﴾

وَأَصْلَ فِرْعَوْنَ قَوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ ﴿٧٩﴾

80. - Эй, Израилан несилар! (Риклел гъваш куъне) Чна куън куъ душмандикай къутармишной, ва Чна квез Тлур дагъдин эрчи пата (квез *Таврат авудун патал Мусадихъ галаз чинебан сугъбет тухунин*) икърар тайинарнай, ва Чна квез манну (*ширинлук*) ва сальва (*туртурар*) авуднай.

81. (Ва лагъанай Чна квез): «Неъ куъне иердакай Чна квез пай яз ганвай (*рузи яз багъишнавай няметрикай*) ва сергъятар Чурмир (*зулум ва такабурлувал ийимир*) а карда - тахбайтга, квел Зи ажугъ къведа, ва нел Зи ажугъ атайтга дугъриданни ам (*михъиз*) гъалак жеда (*Цун кIаниз аватда*).

82. Ва гъакъикъатда, Зун - (вичи) туба авуна, иман гъана, диндар амал авуна ахпани дуъз рекъеваз фейидаз - гзаф багъишламишдайди я! -

83. Ва (*Аллагъди лагъана*): «Я Муса! Куъ тади кутуна вак ви халкъ таз (*абур туна виликмаз вун инал къвез*)?»

84. Ада лагъана: «Абур зи геле аваз къвезва, ва за Ви патав къвез тади авуна Рабби, Вун рази хъун патал».

85. Ада (*Аллагъди*) лагъана: «Гъакъикъатда, Чна ви халкъдиз валай гуъгъуъниз имтигъан авуна (*вун абур туна атайдалай кълулхъ - абур къизилдикай авунвай данадин кIалубдиз ибадат авуналди*), ва самирийвиди абур ягъалмишвиле ттуна (*рекъелай алудна*)».

يَبْنَئِ إِسْرَائِيلَ قَدْ أَحْبَبْنَاكُمْ مِّنْ
عَدُوِّكُمْ وَوَعَدْنَاكُمْ جَانِبَ
الْطُّورِ الْأَيْمَنِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ
وَأَلْسَلُوا ٨٠

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ
وَلَا تَطْعَمُوا فِيهِ فَيَجِلَّ عَلَيْكُمْ
غَضَبِي وَمَنْ يَجِلَّ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ
هَوَى ٨١

وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَنْ تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ
صَالِحًا ثُمَّ أَهْتَدَى ٨٢

* وَمَا أَعْجَلَكَ عَن قَوْمِكَ يَمُوسَى ٨٣

قَالَ هُمْ أَوْلَاءِ عَلَىٰ أَثَرِي وَعَجِلْتُ
إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى ٨٤

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ
وَأَصْلَهُمُ السَّامِرِيُّ ٨٥

86. Ва хтана Муса вичин халкъдин патав ажугълу ва пашман яз. Ада лагъана: «Эй, зи халкъ! Бес, квез куь Раббиди хъсан кар хиве къуначирни (*Таврат авудун*)?! Я тахъайт!а квез а (кардин) вахт яргъал хъанвани?! Ва я квез квел куь Раббидин патай ажугъ атун кІан хъанани ва гъавиляй куьне заз гайи гафни (*хиве къур карни*) чІурна?!»

87. Абуру лагъана: «Чна чаз кІан хъана (*чи ихтиярдалди*) ваз гайи гаф чІурайди туш. Амма чал а халкъдин безекрикай тир ппарар эцигнавай (*чав гъар садав фиръавандин халкъдин къизил-гимши гъаз тир*), ва чна абур (*къизилар цІуруриз цІай авай фуруз*) вегъена, ва гъакІ сáмирийви-дини (*цІуз Джабраил малаикдин балкІандин кІвачин гелерин накъвни*) вегъена».

88. Ва ада (*сáмирийви-ди*) абуруз (*безекрикай, къене гар гъатайла*) калин гъарайдин ван ийидай данадин кІалуб (*туькГуьрна*) арадал акъудна, ва абуру (*ягъалмишбуру*) лагъана: «Им я куь илáгъи, ва Мусадин илáгъини, (амма) адан (*Мусадин*) рикІелай фенва (*а кар*)».

89. - Бес, абуруз (*данадин кІалубдиз ибадатайбуруз*) ада чпиз са гафни жаваб хгун тийизвайди, ва адавай чпиз я зарар я менфят гуз тежезвайди аквазвачирни?!

90. Ва дугъриданни Гъарунани абуруз адалай вилик (*Муса кхведалдини*) лагъанай: «Эй, зи халкъ! Гъакъикъатда, куьн адалди ахтармишзава (*ам квез имтигъан*

فَرَجَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا
قَالَ بَقِوْهُ أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعَدًّا
حَسَنًا أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ
أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّكُمْ
فَأَخْلَفْتُم مَّوْعِدِي ﴿٨٦﴾

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا وَلَكِنَّا
حُمَلْنَا أَوْزَارًا مِّن زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَذَفْنَاهَا
فَكَذَلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ ﴿٨٧﴾

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عَجَلًا جَسَدًا لَهُ خُوَارٌ
فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُمْ وَإِلَهُ مُوسَىٰ
فَنَسِيَ ﴿٨٨﴾

أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا
وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ صَرًّا وَلَا نَفْعًا ﴿٨٩﴾

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِن قَبْلُ يَقَوْمُ
إِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ
فَاتَّبِعُونِي وَاطِيعُوا أَمْرِي ﴿٩٠﴾

я). Ва гъакъикъатда, куь Рабби - Мергъяматлуди (*Аллагъ*), я, - (бес), табий хъухъ (куьн) заз ва муьтлуьгъ хъухъ зи эмирдиз!»

91. Абуру (*данадин кАлубдиз ибадатайбуру*) лагъана: «Чна гъич тадач (*акъвазардач*) адаз икрам авун (*ибадатун*), та чи патав Муса ккведалди». -
92. Ада (*Мусади*) лагъана: «Я Гъарун! Ккуь ваз манийвална ваз абур рекъяй акъатнавайди акурла,
93. Вун заз табий тахъана (*вучиз вун зи патав атанач*)?! Бес, вуна зи эмирдиз муьтлуьгъсузвалнани?»
94. (*Ва Мусади вичин са гъили Гъарунан кыл ва муькуь гъили адан чуру къуна жувахъди чугваз хъана*, ва Гъаруна адаз) лагъана: «Эй, зи дидедин хва! Къамир (вуна) зи чуру ва зи кыл. Гъакъикъатда, заз киче хъана вуна (*заз*): «Вуна Израилан рухвайрин арада ччаравал туна ва вуна зи гаф хвенач» - лугъуникай».
95. Ада (*Мусади*) лагъана: «Ви къаст вуч я, эй, сáмирийви?»
96. Ада (*сáмирийвиди*) лагъана: «Заз акуна абуруз такур шей (*кар*): ва за Векилдин (*Джабраилан, адан балкАнди тунвай*) геляй са гъаб яна (*са кап*) накъв къачуна ва за ам вегъена (*а къизил - гимишдал*): гъа икI заз зи нефсини хъсан къалурна (*а кардал темягъ ракъурна*)».
97. Ада (*Мусади*) лагъана: «Вач гила (*квахъ*), гъакъикъатда, (амай) уьмуьрда вун жеда лугъуз (*гъар*

قَالُوا لَنْ نَّبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّى
يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَى ﴿٩١﴾

قَالَ يَهْرُونُ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ
ضَلُّوا ﴿٩٢﴾

أَلَا تَتَّبِعُنِي أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي ﴿٩٣﴾

قَالَ يَبْنَومٌ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي
إِنِّي خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي
إِسْرَائِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ﴿٩٤﴾

قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَمِرِيُّ ﴿٩٥﴾

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ
قَبْضَةً مِّنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ
سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي ﴿٩٦﴾

قَالَ فَأَذْهَبَ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ
لَا مِسَاسَ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَّنْ نُخْلَفَهُ

са гьалтайдаз): «Зак хкІамир, зунни хкІадач» (*вирида вун гадарна текди яз жеда вун - ваз жаза яз*). Ва гьакъикъатда, ваз (*гьакІни*) жеда хиве кьунвай кар - вични (*Аллагъди*) ам ви гьакъиндай гьич чІур тийидай (*Ахиратда ваз азаб жедай вахт тайинарнава ва вакай ам гьич гежел вегьидач*). Ва килиг (гила вун) жуван гъуцдиз вичиз вуна давамвилелди икрам (*убадат*) авур: гьакъикъатда, чна ам (михъиз) ккуда ахпани ам чна ругна (гарув вугана) гьуьлуьз чукурда.

98. Гьакъикъатда, куь Илагъи - анжах Аллагъ я, Вичелай гъейри (*убадат авуниз лайихлу тир*) са илагъини авачир. Элкъурна кьунва Ада вири шейэр чирвилелди!»
99. Гъа икІ - Чна ваз, виликдай хъайи крарин хабаррикай ахъайзава. Ва гьакъикъатда, Чна ваз Чи патай Зикр (*РикІел Гъун, - Къуръан*) багъишнава.
100. Вуж адакай (*кьулухъ*) элкъвейтІа, ада Къияматдин Юкъуз (чІехи) гунагъ (*-дин пар вичеллаз*) ялда,
101. Гъамишалугъ ана (*азабда*) амукъдайбур яз, ва гьикъван пис пар яз жеда абуруз - Къияматдин Юкъуз (*а гунагъар сеbeb хъана Жегъеннемдиз ракъурдайвиляй*),
102. - Къаргъудиз (*Исрафил малаикди*) уф гудай юкъуз! Ва Чна кІватІ хъийида а юкъуз тахсиркарап (*кафирар*) (мичІи) вилибур яз.

وَأَنْظُرْ إِلَى إِلٰهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ
عَاكِفًا لَّنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لَنَنْبِفَنَّهٗ فِي الْيَمِّ
نَسْفًا ﴿٩٧﴾

إِنَّمَا إِلٰهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ
وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٩٨﴾

كَذٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ
سَبَقَ وَقَدْ ءَاتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ﴿٩٩﴾

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَاِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ
الْقِيٰمَةِ وِزْرًا ﴿١٠٠﴾

خٰلِدِيْنَ فِيْهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ
حِمْلًا ﴿١٠١﴾

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّوْرِ وَنَخْشُرُ الْمُجْرِمِيْنَ
يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ﴿١٠٢﴾

103. Абуру (*кичИевиляй*) чпин арада кушкушдалди рахада: «Куьн ана (*дуйньяда*) хьайиди анжах цГуд (*югъ*) я!»
104. - Чаз (*Аллагъдиз*) лап хъсан чизва абуру вуч лугъудатIа - абурукай (*а карда*) виридалайни чешнелу рехъ гвайда (*лапни акьуллуда*) лугъудай чIавуз: «Куьн ана амуькдайдиди анжах са югъ я».
105. Ва абуру (*ви халкъди эй, Пайгъамбар*) вавай дагъларин патахъай хабар къазва; - лагъ (вуна): «Зи Раббиди абуру ругна, (гарув вугана) михъиз чукIурда (*Къияматдин Юкъуз*),
106. Ва абурукай (*чилихъ галаз сад хъувуна*) дуьз дуьзенлухар авуна тада;
107. Аквадач ваз анрал я дереяр, я тепеяр (*какур чкаяр, агъада авай чкаяр ва я КIунтIар*)!»
108. А Юкъуз абуру (*инсанар, Гъарасат-майдандиз*) эверзавайдан гуьгъуьниз фида - адакай са патахъ фидай са мумкинвални авачиз (*ва я*: ам патал са патахъни элкъуьн тавуна), ва ванер - сесер (абурун) Мергъяматлудан вилик умунлу (*секин*) жеда, ва ваз анжах кушкушрин (*яваш сесерин*) ван къведа.
109. А Юкъуз (садазни) шафаат-дикай менфят жедач - анжах, вичиз (*шафаат ийизвайдаз*) Мергъяматлуда ихтияр гана ва вичин патахъай (*шафаатчиди тереф хуьнин*) гафар лугъунал Ада разивал гайидаз квачиз (*са*

يَتَخَلَّفُونَ بِبَيْتِهِمْ إِن لَّيْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ﴿١١٣﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً إِن لَّيْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ﴿١١٤﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ﴿١١٥﴾

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿١١٦﴾

لَا تَرَى فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ﴿١١٧﴾

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴿١١٨﴾

يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَعَةُ إِلَّا مَنْ أِذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ﴿١١٩﴾

иманлуйриз шафаатдикай куьмек жеда).

110. Адаз (*Аллагъдиз*) чизва абурун вилик квай карни (*гележегни*) ва абурулай кьулухъ галайдни (*хъана алатнавайди*), ва абурувай Ам чирвилералди (элкъуьрна) къаз жедач (*абуруз Адан чирвилерни чизвач*).
111. Ва чинар (абурун) умундаказ агъузвиле жеда - Гъамиша Чан Алайдан, (вири затІар Вичиз муьтеж яз, гъар са шей идара ийиз) Вири Къиле Тухузвайдан (*Аллагъдин*) вилик. - Ва дугъриданни еке зиянвиле жеда вичи зулум (-дин ппар) ялайди (*ширк авурди*). -
112. Ва ни, вич муьмин яз диндар крар авунатІа, адаз я зулум хъунин (*гунагъар артухарунин*), я кимивал хъунин (*саваб тІумиларунин*) кичІевал жедач.
113. Ва гъа икІ - Чна ам араб чІалал тир Къуръан яз (авудна) ракъурнава ва Чна ана гъар жуьредин къурхуяр ганва (*гъелягъар кунва*) - абуруз (*Аллагъдикай*) кичІевал хъун патал ва я ада (*Къуръанди*) абуруз «рикІел гъун» арадал гъун патал (*ибрет къачуна, иман гъана - Аллагъдиз муьтІуьгъ жедайвал*)!
114. - Бес, вине я (*ва пак я*) Аллагъ - Гъахъ (*Гъакъикъи*) Пачагъ! - Ва тади къачумир (вуна *эй, Пайгъамбар*) Къуръандин гъакъиндай ваз ам «вагъй авун» (*инандирмишун*) тамам жедалди (*Джабраил малаикди ам агакъарун бегъемдалди*

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
وَلَا يُحِيطُونَ بِهِءَ عِلْمًا ﴿١١٠﴾

* وَعَنْتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ ۗ وَقَدْ خَابَ
مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿١١١﴾

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ﴿١١٢﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا
فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحَدِّثُ
لَهُمْ ذِكْرًا ﴿١١٣﴾

فَتَعَلَى اللَّهِ الْمَلِكُ الْحَقُّ ۗ وَلَا تَعْجَلْ
بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَىٰ إِلَيْكَ
وَحْيُهُ ۗ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ﴿١١٤﴾

*тади къачумир вуна ам фад
кЛелиз...),* ва лагъ: «Рабби! Заз
чирвилер артухара».

115. Ва дугъриданни Чна Адамавай
икърар (*агът*) къачунай (*ада
Женнетда а къадагъа авунвай
тарцикай недалди*) вилик, амма
ада рикЛелай алудна ва Чаз адахъ
къастунал Клевивал (*къетГьивал*)
аваз жагъанач.
116. Ва (рикЛел гъваш *эй, Пайгъамбар*),
Чна малакриз лагъай вахт:
«Сажда (*икрам*) ая куъне Адамаз!»
Ва абуру (*вирида*) сажда авуна са
Иблисдилай гъейри, ада (авун)
къабулнач.
117. Ва (*гъавиляй*) Чна лагъана: «Эй,
Адам! Гъакъикъатда, им (*Иблис*)
ваз ва ви папаз душман я, къуй
ада куън (къведни) Женнетдай
акъуддайвал тахъуй гъич -
тахъайтIа, вун жафáдик жеда (*эгер
вун Женнетдай акъудайтIа - вун
четин гъалда, Кеве гъатда*)!»
118. Гъакъикъатда, ваз (*эй, Адам*)
ана (*Женнетда*) ава - (*зегъмет
алачиз гъар жуьре тIуьнар нез*) каш
тахъун ваз, ва (*либасар аваз*) ваз
къецIилвал тахъун,
119. Ва гъакъикъатда, ваз ана я (цихъ)
къанихвал жезвач, я ваз (*зугъа-
вахтунин* ракъинин) зегъемлувал
авач».
120. Ва шейтIанди адаз «Чуру фикирар
кушкуш» авуна, (ада) лагъана:
«Эй, Адам, къалурдани за ваз
даимвилин тар (*эгер вуна адакай
тIуьртIа - вун гъамишалугъ*

وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِن قَبْلِ فَتَنَىٰ
وَلَمْ يَخُذْ لَهُ عَزْمًا ﴿١١٥﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ
فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ ﴿١١٦﴾

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ
وَلِزَوْجِكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكَ مِنَ الْجَنَّةِ
فَتَشْفَىٰ ﴿١١٧﴾

إِنَّ لَكَ أَلًا تَجُوعُ فِيهَا وَلَا تَعْرِىٰ ﴿١١٨﴾

وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَصْحَىٰ ﴿١١٩﴾

فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ
هَلْ أَدُلُّكَ عَلَىٰ شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ
لَّيَالَىٰ ﴿١٢٠﴾

яз амуьда), ва гъакимвал (агъавал)
-куьтягъ тежедай?!»

121. Ва абуру (къведани: *Адама ва Гъавади*) адакай тІуьна, ва абуруз къведазни чпин авратар (*гъаяяр*) ачух хъана, ва абуру (къведани) чпел женнетдин (*тарарин*) пешерикай (*туьІуьриз Клевдайди*) алкІуриз эгечІна. Ва Адама вичин Раббидиз муьІуьгъсузвална ва (*а кар авуналди*) адаз ягъалмишвал хъана.
122. - Ахпа, адан Раббиди ам хяна, адан туба къабулна ва дуьз рекъел гъана (*адаз пайгъамбарвал гана*). -
123. Ада (*Аллагъди*) лагъана: «ЭвичІ анай (*чилел* къведни - *Адам Гъава галаз ва Иблис*) - вири, куьн (*Адам ва Иблис*) садбур муькуьбуруз душманар яз жеда. Бес, эгер квез (*эй, Адам ва несилар*) Зи патай (Дуьз рекъин) регъбервал атайтІа, - вуж Зи «(Дуьз рекъин) регъбервилиз» табий хъайитІа ам я рекъелай алатдач (*ягъалмишвиле гъатдач и дуьньяда*), я ам бахтсуз жедач (*четин гъалда жедач Ахиратда*)!
124. Ва вуж Зи Зикр-дикай (*РикІел Гъуникай*) (патахъ) элкъвейтІа, гъакъикъатда, адаз дар ва четин яшайиш (*уьмуьр*) жеда, ва Къияматдин Юкъуз Чна адал чан хкида (ам) буьркъуьди яз».
125. Ада лугъуда: «Рабби! Вучиз Вуна зал чан хканва - (*зун*) буьркъуьди яз, дугъриданни (*дуьньяда*) зун экв аквадайди тир эхир?»

فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتَ لَهُمَا سَوْءَٰتُهُمَا
وَوَظِيفًا يَّخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ
الْجَنَّةِ وَعَصَىٰ آدَمَ رَبَّهُ، فَغَوَىٰ ﴿١٢١﴾

ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَىٰ ﴿١٢٢﴾

قَالَ أَهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ
لِبَعْضٍ عَدُوٌّ فِيمَا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي
هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ
وَلَا يَسْتَفِئِ ﴿١٢٣﴾

وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ
مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
أَعْمَىٰ ﴿١٢٤﴾

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَىٰ وَقَدْ كُنْتُ
بَصِيرًا ﴿١٢٥﴾

126. Ада (*Аллагь Таалади*) лугьуда: «Гъа икI - атанай ви патав Чи делилар (*аятар*), амма вуна абур рикЕлай ракъурна (*иман тагъана абурукай элкъвена*), ва гъа икI - вунни къе рикЕлай ракъурда (*Ща тада*)».

127. Ва гъа икI - Чна эвез (*жаза*) гузва (*вичи Раббидиз асивална - куфр, ширк авуна*) сергъатар чIурай ва вичин Раббидин делилрихъ иман тагъай гъар садаз. Ва Ахиратдин азаб мадни къатида ва лапни яргъал (*гъамшалугъ*) амукъдайди я!

128. Бес, абуруз (*ви халкъдиз эй, Пайгъамбар*) къалурнавачни дуъз рехъ а карди чпелай вилик гъикъван гзаф несилар (*пайгъамбарар таб яз къур*) Чна терг авунатIа, - (*вични*) чеб абурун яшамиш хъайи чкайра (*терг хъайи халкъарин харанIайра рекъйя фидайла*) къекъвезва?! Гъакъикъатда, а карда къанажагъдин (*акъулдин*) сагъибриз делилар (*ва ибрет*) ава!

129. Ва эгер виликдай ви Раббидин патай ганвай Келима хъаначиртIа, ва (*а кардиз*) тайинарनावай вахт авачиртIа, - (*абуруз тадиз и дуъньяда гъалаквал, азаб*) важиблу жедай (*абуру куфр авуниз килигна*).

130. (Гъавилай) сабур ая (вуна *эй, Пайгъамбар*) абуру лугъузвай (*таб*) гафарал, ва пак ая (вуна) ви Рабби гъамд гъиз (*экуьн капI ийиз*) рагъ экъечIдалди ва (*рагъдунин капI ийиз*) ам акIидалди (*хъфидалди*), ва йифен вахтарани - пак ая (вуна

قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آءَاتِنَا فَنَسِيَتْهَا
وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنسى ﴿١٢٦﴾

وَكَذَلِكَ نُجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ
بِآيَاتِ رَبِّهِ ۖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ
وَأَبْقَى ﴿١٢٧﴾

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنَ
الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسْجِدِهِمْ إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَى ﴿١٢٨﴾

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَكَانَ
لِرِءَايَا وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ﴿١٢٩﴾

فَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ
رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ
غُرُوبِهَا وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ
وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ ﴿١٣٠﴾

Ам), ва (*гъакІни*) йикъан (эвел ва эхир) кылерани, - вун (*Аллагъди ваз а диндар крарай гайи савабдал*) рази жедайвал.

131. Ва «гъич яргъи ийимир вуна ви вилер» Чна абурукай (*муширикрикай ва абуруз ухшарбурукайни - девлетлуйриз*) ганвай гъар жуьрейрин няметрал (*артух килигмир вун Чна абуруз ганвай девлетриз, хуш гъалариз*) - дуьньядин уьмуьрдин гуьрчегвилер яз, Чна (*абуруз ам ганва*) адалди абуруз имтигъан авун патал. Ва ви Раббидин (патай тир) паяр (*ризкы, суваб*) - мадни хийирлу я (*къез муьминриз, абуруз ганвайдалай*) ва лапни яргъал амукъдайди (*давамлуди*) я!
132. Ва эмир ая (*эй, Пайгъамбар*) жуван хизанриз капI (адá) авун, ва жувани адал (*капI адá авунал*) (еке) сабур ая, - Чна вавай ризкы тIалабзавач, - Чун я ваз ризкы (*рузи*) гузвайди. Ва хъсан эхир - (*Аллагъдикай*) кичIе хьунихъ гала (*Хъсан эхир - Женнет жеда Аллагъдикай кичIе тир муьмин ксариз*).
133. Ва абуру (*Пайгъамбар таб яз къунвайбуру*) лагъана: «ГъанайтIа ада чаз вичин Раббидин патай са (ачух) лишан (*делил*)!» Бес, абуруз эвелимжи Кьулара авайдан (*виликдай хъайи пайгъамбаррин Ктабра къалурнавай крар тестикъарзавай*) ачух делил (*Къуръан*) атанвачни?!

وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِيَتَّقُوا رَبَّكُم مِّنْ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ﴿١٣١﴾

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا تَسْأَلْكَ رِزْقًا نَّحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ ﴿١٣٢﴾

وَقَالُوا لَوْلَا يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ مِنْ رَبِّكَ آيَاتٌ مِّنْ رَبِّكَ أَوْلَم تَأْتِيهِمُ بَيِّنَاتٌ مِّنْ رَبِّكَ أَوْلَىٰ ﴿١٣٣﴾

134. Ва эгер Чна абур (*ам таб яз кунвайбур*) адалай вилик (*Пайгъамбар ва Къуръан ракъурдалди*) азаб гана гъалакнайта, абуру (*дугъриданни*) лугъудай: «Чи Рабби! Рақъурнайта Вуна чи патав расул - (*адахъ инанмишвална*) чун Ви аятриз (*делилриз*) табий жедайвал, - чаз агъузвал ва (*азаб гана*) беабурвал жедалди!»
135. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар а мушрикъриз*): «Вирибуру (*чакай ва квекай - агалкъун, гъалибвал низ жедатта*) гуъзлемишзава, - (бес), куънени гуъзлемиша (*давамара*). Ахпа квез чир жеда, вужар «дуъз рекъин сагъибар» (*гъахъ диндин ксар*) тирта ва вуж дуъз рекъел атанатта (*дуъз рекъеваз фенатта чун ва я куън*)!»

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِّن قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ مِن قَبْلِ أَنْ نَذِلَّ وَنَخْزَىٰ ﴿١٣٤﴾

قُلْ كُلُّ مُتَرَبِّصٍ فَتَرَبِّصُوا فَسَتَعْلَمُونَ
مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنْ
أَهْتَدَىٰ ﴿١٣٥﴾

سُورَةُ الْأَنْبِيَاءِ

21 - Сура: «аль-Анбийяъ» (Пайгъамбар) (Небийяр)

*Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тІварцІелди!*

1. Мукъвал хъанва инсанриз абурун (*амалрин*) гъакъ-гъисаб, амма абурун (*мушикар, кафирар*) гъафилвиле ава, (*адакай*) элкъвенвайбурун яз.
2. Гъихътин цІийи тир рикІел гъун (*Къуръандин са аят*) абурун патав атанатІани чпин Раббидин патай, абуру адахъ яб акалзава анжах къугъунара (*ягъанатар*) ийиз,
3. РикІерни чпин гъафил (*къайгъусуз*) яз (*герек авачир кралди Къуръандикай машгъул яз*). Ва абуру чуьнуьх хъана «чинебан меслятар» авуна - зулум авурбуру (*мушикри, - инсанриз лугъудайвал*): «Бес, ам (*Пайгъамбар*) - гъа куьн хътин инсан тушни?! Бес, куьн суьгъурдихъ фидани къван (*адаз табий жедани, - абуру Пайгъамбарди гъаз атанвай Къуръандин аятриз «суьгъур» лугъузвай*), къез акваз - акваз (*ам суьгъур турди*)?!»
4. (*Аллагъди абурун чинебан суьгъбетрикай Пайгъамбардиз хабар гана...*) ада (*абуруз*) лагъана: «Зи Раббидиз вири гафарикай чизва цавани чилелни; ва Ам - (*вири ванерин*) Ван Къведайди, Вири Чидайди я».

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَقْرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ
مُعْرِضُونَ ﴿١﴾

مَا يَأْتِيهِمْ مِّن ذِكْرٍ مِّن رَّبِّهِمْ مُّحَدَّثٍ
إِلَّا أَسْتَمِعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٢﴾

لَا هِيَّةَ فُؤُؤُهُمْ وَأَسْرُوا التَّجْوَى الَّذِينَ
ظَلَمُوا هَلْ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ
أَفْتَأْتُونَ السَّحَرَ وَأَنْتُمْ تَبْصُرُونَ ﴿٣﴾

قَالَ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤﴾

5. Аксина, абуру (*бязи мушикри*) лагыана: «Ам (*Къуръан*) - какахънавай ахваррин кІватІал я!» Аксина (*бязибуру лагыана*): «Ам ада къундармишнава!» Аксина (*бязибуру лагыана*): «Ам - шаир я!» (*Эгер адаз чна вичихъ инанмишвална кІанзаватІа*) - бес, къуй ам чи патав (са) делил (*керамат- аламат*) гваз атурай, эвелимжибур (*виликдай пайгъамбарар*) ракъурайвал!»
6. Абурулай вилик (гъич) са хуъруъни (*агъалийри*) иман гъаначир (*чпин пайгъамбарри гъайи а делилрихъ, аксина абуру ам таб яз къуна - ва гъавиляй*) Чна абур гъалакни (*тергни*) авуна; бес, абуру (*Меккадавай мушикри чпи тІалабай делилар Чна ракъурайтІа*) инанмишвалдани къван, - (*ваъ, инанмишвалдач*)?!
7. (*Мушикърын гафариз*: «Бес, ам (*Пайгъамбар*) - гъа куън хътин инсан тушни?! - *жаваб* яз *Аллагъди лагыана*): Ва Чна валай виликни (*эй, Пайгъамбар*) анжах итимар ракъурнай, Чна чпиз вагъй ракъурна инандирмишна; - бес, хабар яхъ куъне (*эй, Меккадавай кафирар*) чирвилер авай ксаривай (*виликдай атай Ктабрикай чирвал авай алимривай*), эгер квез чизвачтІа (*а кар*)! -
8. Ва Чна абур тІуън нен тийидай беденар яз авуначир (*виликдай хъйи пайгъамбарринни инсанвилин тІебиат Чна масад авуначир - абур тІуъниз, хъуниз муъгтеж тушиз тушир*), ва абур гъамишалугъ (*чан аламаз*) амукъдайбурни тушир.

بَلْ قَالُوا أَضَعَفْتُ أَحْلَمَ بَلْ أَفْتَرْتَهُ
بَلْ هُوَ شَاعِرٌ فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ
الْأَوْلُونَ ﴿٥﴾

مَا آمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا
أَفْهُمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِي
إِلَيْهِمْ فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ
الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَلِيدِينَ ﴿٨﴾

9. Ахпани, Чна абуруз (*пайгъамбарриз Чи*) вяд (*куьмек ва гъалибвал гуда лагъай гаф*) кылиз акъуднай, ва Чна абур ва Чаз кIанибурни къутармишнай, ва (*пайгъамбарар таб яз къур*) сергъатар чIурайбур Чна гъалакнай (*тергнай*).

10. Дугъриданни Чна квез (авудна) ракъурнава Ктаб (*Къуръан*) - виче куьн рикел гъун (*квез гъайбатвал гъуьрметар*) авай, - бес, куьне къатIузвачни?!

11. Ва гыкъван гзаф хуьрер Чна (михъыз) кукIварнай (*чпин агъалияр пайгъамбаррихъ кафирвална*) зулумкарар тир, - ва абурулай гуьгъуьниз Чна маса ксар (*уьмметар*) арадал гъанай! -

12. Ва абуру (*а хуьрера авай зулумкар агъалийри*) Чи гуж (*азаб*) гысс авурла, ингье абур анай (*а хуьрай*) (чамарариз) чукурзава.

13. (*Ва лагъанай абуруз*): «(Чамарариз) катмир куьн, ва (элкъвена) ахлад квез ганвай гурлу гъаларин (*бул няметрин*) патав ва куь (*туькIуьрнавай*) кIвалериз, белки квевай жузунар авуртIа (*ва я: са шей тIалабайтIа*)!

14. Абуру (*чпи зулум авурди хиве къуна ва*) лагъана: «Агъ, еке мусибат (*гъалаквал*) я чаз! Гъакъикъатда, чун (*куфр авуналди*) зулумкарар тир!»

15. Ва гъам хъана абурун эверунар (*абур а гафар лугъуз амукъна*) - та, Чна абур (гвенвай) гвен хъыз, (*цIай хъыз*) хкахънавайбур авуна

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ ﴿٩﴾

لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠﴾

وَكَمْ فَصَمْنَا مِنْ قَرِيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿١١﴾

فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ ﴿١٢﴾

لَا تَرْكُضُوا وَأَرْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسْكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّعِلُونَ ﴿١٣﴾

قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿١٤﴾

فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ ﴿١٥﴾

(мейттриз элкъурна. И мисалдин баян: гвен гуьдалди ам гуьрчег къацар тир, ва цІай кхахьдалди ам гужлу ялав тир... - гьа икІ а кафирарни чпин уьмуьрда къуватлу яз, гуьзел яз тир - амма эхирдай абур гьалак авуна).

16. Ва халкънавайди туш Чна цав, чил ва абурун (къведан) арада авай къванди гьакІ къугъунариз (аксина, Чна ам халкънава камаллу себеб аваз, Чи къудратлувилин делил яз, ибрет яз ва менфят патал)!
17. Эгер Чаз машгъулдай шей (велед, юлдаш) къачуз кІан хъанайтІа, Чна ам (куьн авай алемдикай, дуьньядикай къачун тавуна) Чи патавай (гъайб - дин алемдай: цавун- агъалийрикай, малаукрикай) къачудай, (амма) Чна (а кар гьич) ийидач.
18. Аксина, Чна гьахъ табдал «гьалчзава» (адалди ам язава), ва ада (гьахъди) ам кукІварзава (Чна гьахъдиз баян гузва ва инсанриз чирзава), ва ингье - ам (таб) - квахъзава. Ва квез (эй, мушрикар Ахиратда) еке азаб (гьалаквал) жеда - куьне (куь Раббидиз) гузвай (лайихсуз) сифетриз килигна!
19. Ва (са) Адаз талукуь я цавара авайбур ва чилел алайбур (вири). Ва Адан патав гвайбуру (малаукри) Адаз ибадат авунин карда (гьич) такабурлувалзавач, ва абур (гьич) юргъунни (ибадат авуникай галатни) жезвач.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
لَعِينِينَ ﴿١٦﴾

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهُمْ آتًا تَحَذُّهُ مِنْ
ذُنُوبِهِمْ لَفَعَلْنَا إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٧﴾

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ
فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمُ الْوَيْلُ
مِمَّا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ
عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ
وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ﴿١٩﴾

20. Абуру (Адаз) тасбигъзава (*Ам пакзава тариф ийиз*) йифди - югъди, галат тахъана (*акъваз тавуна*).
21. Я тахъайтIа, абуру (*муширикри чпиз*) чиликай тир гъуцар къунвани, чпивайни (*къейибурал*) чан хкиз жедай?!
22. Эгер анра (къвенани: *цавара ва чилел*) Аллагъдилай гъейри (маса) илâгъияр авайтIа (*абур идара ийизвай*) - (а чIавуз) абур къведбурни къайдадай акъатна (*низам*) чIур жедай. Бес, (лап) пак я (*ва михъи я*) Аллагъ - Аршдин Рабби, абуру (Адаз) гузвай сифетрикай (*Адакай лугъузвай шикилдикай- Адаз шерик гъуникай*)!
23. (*Гъакъикъатда, Халикъ са Аллагъ тирди ва са Ам ибадатдиз лайихлу тирди тестикъзавай делилрикай сад ам я хъи*): Ада ийизвай крарикай Адавай (*садани гъахъ-гъисаб*) хабар къадач (*Ада тайинарзавай къисмет- къадаррин, гузвай эмиррин гъакъиндай гъич садавайни жавабдарвал истемишиз жедач*), амма абурувай (*авур гъар са кардикай*) хабар хкъада (*гъахъ-гъисаб*).
24. Я тахъайтIа, абуру (*муширикри*) Адалай гъейри (*маса*) илâгъияр къунвани?! Лагъ (*вуна абуруз эй, Пайгъамбар*): «Гъваш (куъне) куъ (ачух) делил (*а кардиз*)! Ингъе, им (*Къуръан*) - захъ галайбур (*зи уъммет*) патал РикIел Гъун я (*авач ана квез са делилни*), ва (*гъакIни*) хъана РикIел Гъун (*Ктабар*):

يُسَيِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ﴿٢٠﴾

أَمْ اتَّخَذُوا إِلَهًا مِّنَ الْأَرْضِ هُمْ
يُنشِرُونَ ﴿٢١﴾

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلَاءُ اللَّهِ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا
فَسُبْحٰنَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا
يَصِفُونَ ﴿٢٢﴾

لَا يُسْئَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْئَلُونَ ﴿٢٣﴾

أَمْ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ آلِهَةً قُلْ هَاتُوا
بُرْهَانَكُمْ هَذَا ذِكْرٌ مِّن مَّعِيَ وَذِكْرُ
مَن قَبْلِي بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ
الْحَقَّ فَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٤﴾

Таврат, Инжил, Забур...) залай вилик хъайибурузни (*авач абура куьне лугъузвай кардиз: Аллагъдиз шерикар ава, Ада абур гъуцар яз къун ихтияр ганва - са делилни*)». Амма абурун чӀехи паюниз гъахъ чизвач, - бес, абур (*адакай*) элкъвенва».

25. Ва валай виликни (*эй, Пайгъамбар*) Чна са расулни ракъурнач - Чна адаз: «Бес, авач илагъи (*ибадатдиз лайихлу тир*) Залай гъейри ва (*гъавилай*) са Заз куьне ибадат ая!» - вагъй далди инандирмиш тавунмаз (*Чна гъар са расул ракъурна анжах Чна вичиз а кар вагъй - ракъурна инандирмишнаваз*)!

26. Ва абуру (*муширикри гъакИни*) лагъана: «Мергъяматлуда Вичиз велед(-ар) къачунва (*абуру малаикар Аллагъдин рушар я лагъанай*)». Пак я Ам! Аксина, (*малаикар*) - (*Аллагъди чеб Вичиз мукъув авунвай къакъан дережаяр ганвай*) гъурметлу лукӀар я.

27. Абуру Адалай вилик гаф лугъузвач (*анжах Ада эмирай гафар лугъузва*), ва абуру (*анжах*) Адан эмирдалди амал ийизва.

28. Адаз чизва абурун вилик вуч кватӀани (*гележегда абуру ийидай крарни*) ва абурун къулухъ вуч галатӀани (*виликдай авур крарни*). Ва абуру анжах - вичин патахъай (*малаикри шафаат авуниз*) Ада разивал гайидан патахъай шафаат ийизва, ва абуру Адакай кичӀевилай игътиятвалзава (*Адаз муьтӀуьгъсузвал авуникай*).

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ
إِلَّا نُوحِيَ إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا
فَاعْبُدُونِ ﴿٦٥﴾

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ بَلْ
عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ﴿٦٦﴾

لَا يَسْئِفُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ
يَعْمَلُونَ ﴿٦٧﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَىٰ وَهُمْ مِنْ
خَشِيَّتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٦٨﴾

29. Ва ни абурукай лагъаназ хъайитІа:
«Гъакъикъатда, зунни илăгъи я
Адахъ галаз» - ахътиндаз Чна
Жегъеннем эвез (*жаза*) яз гуда. Гъа
икІ - Чна зулумкарриз (*мушрикриз*)
эвез (*жаза*) гузва.
30. Ва бес, кафирвал авурбуруз
акунвачни (*чир хъанвачни*),
гъакъикъатда, цаварни чил абур
къведни (*сифтедай*) ккІанвай (сагъ)
са шей тир - ва Чна абур къведни
(сад - садавай къакъудна) ччара
авунвайди, ва Чна цикай чан алай
гъар са шей(-инин *асул*) авунвайди
(*яратмишнавайди*)?! Бес, абур
иман гъизвачни?!
31. Ва чилел Чна мягъкем дагълар
авунва - ам абур (*чилел алайбур*)
алаз галтад тахъун патал, ва анал
Чна гъяркъубъ гирвеяр (*фидай аряяр*)
авунва - рекъер яз, абур дуъз рекъе
гъатун патал (*яшайишдин крарани*,
тавгъиддин гъакъиндаини)!
32. Ва цав Чна (*чилиз*) къав яз авунва,
(*вични Чна цав аватуникай...*, *гъакІни*
шейтІанрикай) хуъзвайди яз,
амма абур (*кафирар*) адан (*цавун*)
лишанрикай элкъвенва (*рагъ, варз*,
гъетер - *абурал фикир тийиз*).
33. Ва (са) Ам я - йиф ва югъ, рагъ
ва варз халкънавайди. Гъар сада
(абуру) фелекда (*цавун тагъда*,
вичин гегъениш гъерекатдин рекъе)
«сирнавзава» (*Ибн Аббаса лагъана*:
абур элкъвезва чхрадин тупучІ
элкъвезвайвал).

* وَمَنْ يَّقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِّنْ دُونِهِ
فَذَلِكَ نُجْزِيهِ جَهَنَّمَ كَذَلِكَ نُجْزِي
الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾

أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا
وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ
أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٠﴾

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ
بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَّعَلَّهُمْ
يَهْتَدُونَ ﴿٣١﴾

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَفًّا مَّحْفُوظًا وَهُمْ عَنْ
آيَاتِهَا مُعْرَضُونَ ﴿٣٢﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٣﴾

34. Ва са инсандизни Чна валай
виликни (*эй, Пайгъамбар*) эбедивал
гайиди туш, бес, эгер вун кьейитІа
гъабур яни даимдиз амуькдаибур?!

35. - Гъар са чанди кьиникъ
дадмишда. Ва Чна квез пис
краралди, хъсан краралди (*хийир*
- *шийрдалди*) имтигъанзава,
ахтармишун яз, ва (*ахна*) Чи патав
куьн элкъуьрна хкида (*гъахъ- гъисаб*
ва эвез патал). -

36. Ва кафирвал авурбуруз вун акурла
абуру вун ягъанатрай къазва:
«Гъа им яни куь гъуцарикай
(чІурукІ) рахазвайди (*куь гъуцар*
айиб ийизвайди)?!» - чпи абуру
Мергъяматлудан (патай тир)
Рикел Гъунихъ (*Къуръандихъ*)
кафирвал ийизваз!

37. - Инсан тадивиликай (*вичин*
тебиатдиз лап тади квайди яз)
халкънава! (*мушрикри Аллагъдин*
патай азаб жедай туш, бес,
вучиз ам геж хъанва лугъузвай)-.
- Мукъвара За къалурда квез
Зи (*къудратлувилин*) делилар
(*агакъарда квез азаб*); (бес), тади
кутамир куьне (Зак)! -

38. Ва абуру (*кафирри*) лугъузва: «Мус
алуькда а хиве кьунвай кар, - эгер
куьн (*эй, Пайгъамбар ва ваз табиий*
хъанвайбур) гъахъбур ятІа?»

39. Эгер, кафирвал авурбуруз
чиз хъанайтІа абурувай чпин
чинривай, чпин далуйривай ЦІай
къаьуд тежедай вахтуникай (ва
ам якъиндиз алуькдайди) ва чпис
са куьмекни тагудайди - (гъич

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِّن قَبْلِكَ الْخُلْدَ
أَفَايُن مِتَّ فَهُمْ الْخَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ
وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٢٥﴾

وَإِذَا رَأَوْكَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِ
يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا أَهَذَا الَّذِي يَذْكُرُ
ءَالِهَتِكُمْ وَهُمْ يَذْكُرِ الرَّحْمَنِ هُمْ
كَفَرُونَ ﴿٢٦﴾

خُلِقَ الْإِنسَانُ مِنْ عَجَلٍ سَأُورِيكُمْ
ءَايَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٢٧﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٢٨﴾

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكْفُونَ
عَن وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَن ظُهُورِهِمْ
وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٢٩﴾

акъваздачир абур чпин куфрдал
ва гыч тади кутадачир абуру
азабдик)!

40. Туш! Ам (*Къыяматдин Югъ*) абурун
патав бейхабардиз къведа - ва
ада абур серсер (*къах*) ийида. Ва
абурувай ам (чпелай) элкъуьриз
жедач, ва абуроз муьгълетни
хгудач (*туба хъийиз ахгакъдайвал*)!

41. Ва дугъриданни валай виликни
(*эй, Пайгъамбар*) расулрикай
ягъанатар авунай - (*гъавиляй*)
агакънай абурукай (*расулрикай*)
рахшандар авурбурув гъа чпи
ягъанатар авур кар (*азаб*).

42. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар*
- а *азабдин патахъай тади*
кутазвайбуруз): «Ни хуьда
куьн Мергъяматлудакай (*Адан*
азабдикай) йифизни, юкъузни?!
(- *Садани*)» Аксина, абур чпин
Раббидин (*патай тир*) Рикел
Гъуникай (*Къуръандикай*)
элкъвенва!

43. Я тахъайтга, абуроз чеб Чакай хуьз
жедай илагъяр авани?! - Абурувай
(*гъуцаривай*) чпивай чпиз куьмек
гуз жезвач, ва абур (чеб садавайни)
Чакай хуьз (*къутармишиз*) жедач.

44. Туш! Чна абуроз ва абурун
бубайризни (няметар)
ишлемишдай мумкинвилер ганва
- та абуроз уьмуьр яргъал фена
(*ва адалди абур алдатмиш хъанва*
- *аялар, девлетар гзаф хъайила*
ягъалмиш хъана чпин куфрдал
давамвалзава, ва фикирзава чпив
азаб агакь тийидай хъиз). Бес,

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَعْتَةٌ فَبَقَتْهُمْ فَلَائِي سَتَطِيعُونَ
رَدَّهَا وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٤٠﴾

وَلَقَدْ أَسْتَهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَحَاقَ
بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤١﴾

قُلْ مَنْ يَكْلُؤُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ
بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٤٢﴾

أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِن دُونِنَا
لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنفُسِهِمْ وَلَا هُمْ
مِنَّا يُصْحَبُونَ ﴿٤٣﴾

بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَيًّا طَالًا
عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي
الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا أَفَهُمُ
الْغَالِبُونَ ﴿٤٤﴾

абуруз аквазвачни, Чна къвез чил адан къерехрай тИмиларзавайди (муширикар алай чилер Ислам диндин эгълийри ачухзавайди)? Бес, абур (а кафирар) яни гъалиб тирбур?!

45. Лагъ (вуна эй, Пайгъамбар, халкъдиз): «За квез анжах (Аллагъдин патай тир) вагъй - далди (Къуръандалди) игътиятлувал авунин хабар гузва». Ва биши тирдаз (Гъахъдикай яни кафирриз) эвердин ван къвезвач - чпиз игътиятлувал авунин хабар гузвайлани.

46. Ва эгер абуров (кафирриг) ви Раббидин патай лап живи пай азаб хкІуртІа - абур дугъриданни лугъуда: «Агъ, «еке мусибат (къати азаб, гъалаквал)» я чаз, гъакъикъатда, чун (зулумкара тир ширк авуналди)!»

47. Ва эцигда Чна Къияматдин Югъ патал адалатлу Терезар - ва са чандизни зулум ийидач гъич са куьнинни. Ва эгер (гъар са касди авур хъсан ва я пис амал) «хардалдин» са твар къван заланвал авайди хъайитІани, Чна ам хкида (хардал - набатат я дувулар са шумуд хел тир, къен буш хътин аквазай тан авай, еке пешер алай, хъипи гъвечІи цуьквер акъудда чебни элкъведай пахладин хътин тум жедай яргъи шуькІуь къуд пипІен хътин сирсилар хъиз, чпйяни гъвечІи чІулав тумар акъатда «хардал» лугъудай). Ва бес я (инсанриз) - Чун (дуьз) гъахъ-гъисаб тухузвайбур яз!

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ
الصُّمُّ الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنذَرُونَ ﴿٤٥﴾

وَلَيْنَ مَسَّتْهُمُ نَفْحَةٌ مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ
لَيَقُولُنَّ يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٤٦﴾

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ
فَلَا تظَلْمُ نَفْسٌ سَيِّئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ
حَبَّةٍ مِّنْ حَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَىٰ بِنَا
حَسِيبِينَ ﴿٤٧﴾

48. Ва дугъриданни багъишна Чна Мусадиз ва Гъаруназ «Ччара Ийидайди» (*Гъахъ табдикай фаркълу ийидай Ктаб - Таврат*), ва (*Дуъз рехъ къалурдай*) нур, ва рикелел гъун яз (*Аллагъдикай*) кичебуруз,
49. Чпиз, (*чеб садазни такваз*) къилди авайлани (*ва Ам акунни тийиз*) чпин Раббидикай кичебуруз, ва чпиз (*Къбияматдин*) Сятдикай къурху (*игътият*) авайбуруз.
50. Ва им (*Къуръан*) - берекатлу (*гзаф хийирлу*) Рикелел Гъун я, Чна ам (*авудна*) ракъурнава. Бес, куъне ам (*Къуръан*) инкарзавани?!
51. Ва дугъриданни Чна Ибрагъимазни адан дуъз рехъ (*еке къанажагъвал*) ганай адалай вилик, - ва Чаз адакай хъсан чизвай (*ам а кардиз лайихлу турди*), -
52. Ада вичин бубадиз ва вичин халкъдиз лагъай члавуз: «Им вуч суъретар я, куъне чпиз давамвилелди икрамзавай (*ибур вуч кАлалубар я бутарин - куъне чпи туькГуърнавай, ва ибадатзавай*)?»
53. Абуру лагъана: «Чаз чи бубаяр абуруз ибадат ийиз жагъана (*ва чунни чи бубайрин рекъяй физва*)».
54. Ада (*Ибрагъима абуруз*) лагъана: «Гъакъикъатда, куън чеб ва куъ бубаяр ачух ягъалмишвиле авай».
55. Абуру лагъана: «Вун чи патав гъахъ гваз атанвани (*рикЛивай яз*), тахъайтла вун къугъунар (*зарафатар*) ийизвайбурукай яни?»

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ
وَضِيَاءَ وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾

الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِّنَ
السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴿٤٩﴾

وَهَذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ أَنزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَهُ
مُنْكَرُونَ ﴿٥٠﴾

* وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِن قَبْلُ
وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ ﴿٥١﴾

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ
الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٥٢﴾

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عِبَادِينَ ﴿٥٣﴾

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَعَاءَابَاؤُكُمْ فِي
ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٥٤﴾

قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ
اللَّاعِبِينَ ﴿٥٥﴾

56. Ада лагъана: «Аксина! Куь Рабби (Вичиз ибадат авуниз за квез эверзавай) - цаваринни чилин Рабби я Вичи (вири) абур (сифтедай) халкънавай, ва зун (квез) - а кардиз (Аллагъ сад тирвилизи) шагъидвалзавайбурукай я».
57. Ва (Ибрагъима лагъана): «Аллагъдал кьин кьазва! За дугъриданни, куь бутриз са амал акъудда, куьн элкъвена хъфейдалай кьулухъ!»
58. Ва ада абур хана кIус- кIус авуна абурун екеди квачиз, абур адан патав хтун патал (жузунариз...- адалди абуроз чир жедайвал чеб ягъалмишвиле авайди).
59. (Ва хтана халкъ, ва абуроз чпин бутар а гьалдаваз акурла) абуроз лагъана: «Чи гъуцариз икI ни авуна? Гъакъикъатда, ам (гьелбетда), зулумкаррикай я!»
60. Абуру(-кай бязибуру) лагъана: «Чаз Ибрагъим тIвар алай са жегъил абуркай (акси) рахаз ван хъанай».
61. Абуру (чIехи ксар) лагъана: «Гъваш кван (куьне) ам (Ибрагъим) (ам) инсанрин вилерик жедайвал, абуроз шагъидвалун патал (ада вичин тахсир хиве къадайла)».
62. Абуру лагъана: «Вун яни чи гъуцариз и кар авурди, я, Ибрагъим?»
63. Ада лагъана: «Аксина, ам авурди абурун и чIехиди я, бес, хабар яхъ куьне абуровай (чпивай), эгер абур рахазватIа!»

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
الَّذِي فَطَرَهُنَّ وَأَنَا عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ مِنَ
الشَّٰهِدِينَ ﴿٥٦﴾

وَتَأْتِيهِ لَآكِيْدَةٌ أَصْنَمَكُمْ بَعْدَ أَنْ
تُوَلُّوْا مُدْبِرِيْنَ ﴿٥٧﴾

فَجَعَلَهُمْ جُودًا إِلَّا كِبْرًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ
إِلَيْهِ يَرْجِعُوْنَ ﴿٥٨﴾

قَالُوْا مَنْ فَعَلَ هَٰذَا بِآلِهَتِنَا إِنَّهُ لَمِنَ
الظَّالِمِيْنَ ﴿٥٩﴾

قَالُوْا سَمِعْنَا فَتَىٰ يَدْعُهُمْ يُقَالُ لَهُ
إِبْرَاهِيْمُ ﴿٦٠﴾

قَالُوْا فَأَتَوْا بِهِ عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ
يَشْهَدُوْنَ ﴿٦١﴾

قَالُوْا ءَأَنْتَ فَعَلْتَ هَٰذَا بِآلِهَتِنَا
يَبْرَاهِيْمُ ﴿٦٢﴾

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيْرُهُمْ هَٰذَا فَسَلُّوْهُمْ
إِنْ كَانُوْا يَنْطِقُوْنَ ﴿٦٣﴾

64. Ва абур чеб чпихъ элкъвена
(*абур фикирдик акатна*), ва
(садбуру муькуьбуруз) лагъана:
«Гъакъикъатда, куьн чеб я
зулумкарар (*абуруз ибадатна ширк
авуналди*)!»
65. Ахпа абур «чпин кылин кукIвахъ
элкъвена» (*чпин дуьз фикир михъиз
дегиш хъувуна чIурувилихъ, ва
лагъана*): «Дугъриданни ваз чизва
абурувай рахаз тежезвайди».
66. Ада (*Ибрагъима*) лагъана: «Бес,
куьне Аллагъдилай гъейри квез
са куьнинни я менфят я зарар гуз
тежезвай затIариз ибадатзавани?!
67. Агъ (*айиб хъуй*) квез ва куьне
Аллагъдилай гъейри ибадатзавай
затIаризни! Бес, куьне (*фикирна*)
къатIузвачни?!»
68. Абуру лагъана: «Куьне ам (*Ибрагъим
цIа*) куг ва куьмек це куь гъуцариз
(*абурун душман терг авуналди*), эгер
куьн (*абуруз куьмек*) ийизвайбур
ятIа!» (*Ва абуру чIехи цай авуна аниз
Ибрагъим гадарна, амма Аллагъди
Вичин расулдиз куьмек гана...*)
69. Чна лагъана: «Эй, цIай! Хъухъ
вун къайивал (*серинвал яз*) ва
саламатвал яз Ибрагъимаз!» (...
*ва ам цIаюнай сагъ- саламатдиз
ахкъатна*.)
70. Ва абуруз адаз гьилле (*чинебан
чIуру къаст*) ийиз кIан хъанай,
амма Чна абурукай чпикай чIехи
зиянвал хъайибур (*ва магълуб
хъайибур*) авуна.
71. Ва къутармишна Чна ам (*Ибрагъим*)
ва ЛутIни (*галаз ам*) Чна алемриз
берекатлу авунвай чилиз акъудна

فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ
الظَّالِمُونَ ﴿٦٤﴾

ثُمَّ نَكِسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتُمْ
مَا هَٰؤُلَاءِ يَنطِقُونَ ﴿٦٥﴾

قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا
لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٦﴾

أَفِي لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ
أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

قَالُوا حَرِّفُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِن
كُنْتُمْ فَعِلِينَ ﴿٦٨﴾

قُلْنَا يَنَارُ كُوفِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ
إِبْرَاهِيمَ ﴿٦٩﴾

وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ
الْأَخْسَرِينَ ﴿٧٠﴾

وَجَنَيْنَهُ وَوَلَّوْطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا
فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

(Иракдай -Шамдиз. Ва ЛутI - Ибрагъим пайгъамбардин стхадин гада тир, ЛутIани Ибрагъим пайгъамбардихъ галаз инанмишвал авунвай).

72. Ва Чна адаз Исгъакъ (*хва*) багъишна ва (*адалай*) алава яз (*хтул*) Йакъубни, ва (абурукай) вирибурукай Чна диндарбур авуна.
73. Ва Чна абурукай Чи эмирдалди дуз рехъ къалурзавай имамар (*регъберар - чешнеяр*) авуна, ва Чна абуруз вагъй ракъурна инандирмишна: хийирлу крап авун, капI адá авун (*лазим къайдада ва давамвилелди*) ва закат гун, - ва абур са Чаз ибадатзавайбур тир.
74. Ва ЛутIазни Чна камаллувал (*пайгъамбарвал*) ва илим (*еке чирвилер ва къанаж*) багъишна, ва Чна ам «мурдарвилер» ийизвай хуъруькай (*адан агъалийрикай*) къутармишна: гъакъикъатда, абур нагъакъан (*чируу*) ксар, фасикъар (*Аллагъдиз муьтIуьгъсузвалзавайбур*) тир!
75. Ва Чна ам (*ЛутI*) Чи регъимдик кутуна (*батмиш хъуникай къутармишна*); гъакъикъатда, ам диндарбурукай тир!
76. Ва (рикIел гъваш вуна *эй*, *Пайгъамбар*) Нугъ - ада (Чаз) эверай чIавуз (*куьмек тIалабиз*) адалай (*а пайгъамбаррилай*) вилик, ва Чна адаз (*адан дуьадиз*) жаваб ганай ва амни адан хизанар Чна чIехи пашманвиликай къутармишнай.

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً
وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ ﴿٧٢﴾

وَجَعَلْنَاهُمْ أَيْمَةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا
إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ
وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عَبِيدِينَ ﴿٧٣﴾

وَلَوْ طَاءَ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَنَجَّيْنَاهُ
مِنَ الْغَرِيْبَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبَائِثَ
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَلسِيقِينَ ﴿٧٤﴾

وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُ مِنَ
الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

وَنُوحًا إِذْ نَادَى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا
لَهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ
الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾

77. Ва Чна адаз чпи Чи делилар таб яз кьур халкъдикай (хуьнин) кубмек ганай; гьакъикъатда, абур нагъакъан халкъ (*гзаф пис ксар*) тир ва (*гъавиляй*) Чна абур батмишарна - вирибур.

78. Ва (рикел гъваш вуна *эй*, *Пайгъамбар*) Давуд ва (*адан хва*) Сулейман абур (къведани са) цанвай никлин гъакъиндай дуван ийизвайла - аниз йифиз са ксарин хпер гъахъна зиянар ганваз тир. Ва Чун абурун дувандиз шагъидар тир,

79. Ва (бес) Чна Сулейман а кардин (*дуьз дувандин*) гъавурда ттуна. (*и късадин баян тафсирдин ктабра ава*) Ва гъар садаз (*Давудаз ва Сулейманаз*) Чна камаллувал (*пайгъамбарвал*) ва илим (*еке чирвилер ва къанажагъ*) гана. Ва Давудаз Чна муьтГуьгъарна дагълар адахъ галаз (санал Чаз) тасбигъдайвал (*пак ва тариф ийидайвал*) ва къушарни (*Давуда Аллагъдиз тасбигъ дайла, дагълариз ва къушариз адан ван хъайила абурони адахъ галаз тасбигъ ийизвай*). - Ва Чун я (*а кар*) авурбур (*а кардал кудратлубур*) я! -

80. Ва Чна адаз (*Давудаз*) ракъукай либасар (*къеркъер*) расдай сенят чирна, куьн патал - (ада) куьн куь (яракърин) гуждикай куьн патал (*женгера*). Бес, куьне шукур ийизвани (*а няметрин патахъай*)?!

81. Ва Сулейманаз (*Чна муьтГуьгъарна*) гар - къятиди яз, (ам) адан эмирдалди гьерекатна физвай

وَوَصَّرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمٍ سَوِيًّا فَأَعْرَفْتَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٧٧﴾

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَخْتَصِمَانِ فِي الْحَرْثِ
إِذْ نَفَسَتْ فِيهِ عَنَمُ الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ
شَاهِدِينَ ﴿٧٨﴾

فَقَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ ۖ وَكَلَّا ۖ ءَاتَيْنَا حُكْمًا
وَعِلْمًا ۖ وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ
وَالظَّلِمَةَ ۖ وَكُنَّا فَعِلِينَ ﴿٧٩﴾

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبِيسٍ لِّكُم لِيُحْصِنَكُمْ
مِّنْ بَأْسِكُمْ ۖ فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ ﴿٨٠﴾

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ
إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا

вич Чна берекатлу авунвай чилел
(Шамдиз). - Ва Чун гьар са шей
(вири крар) чизвайбур я! -

82. Ва (муьтГуьгьарна Чна Сулейманаз
гьакІни) шейтІанрикай ам патал
(гьуьлуьн) деринриз эвичІзавайбур
(жавагьирар, мержанар акъудиз)
ва абуру (адаз) адалай гьейри
маса кІвалахарни ийизвай. Ва
Чун абур (шейтІанар - Сулейманаз
муьтГуьгьсуз хьуникай) хуьзвай.

83. Ва (рикІел гьваш вуна эй,
Пайгьамбар) Аййуб, (ада) вичин
Раббидиз эверай (ялвармишай)
чІавуз: «Гьакьикъатда, зак зарар
хкІунва, - бес, Вун регьимлурин
виридалайни Регьимлуди я эхир
(алуда залай а балá)!»

84. Ва Чна адаз (адан дуьадиз, ялвардиз)
жаваб гана, ва адал алай зарарар
(балáяр) Чна алудна, ва Чна адаз
багъиш хьувуна адан хизанар ва са
гьакьванбур абурухъ галаз (мадни)
- Чи патай регьим яз, ва рикІел
гьун (несигьат) яз (сабур ийиз)
ибадатзавайбуруз.

85. Ва (рикІел гьваш гьакІни) Исмаїл,
Идріс ва Зу-ль-Кифл. Вири (абур)
сабурлубурукай тир.

86. Ва Чна абур Чи регьимдик кутуна:
гьакьикъатда, абур диндарбурукай
тир.

87. Ва (рикІел гьваш) Зу-нНун (чІехи
балугьдин юлдаш - Йунус) - ам хьел
кваз феи чІавуз. Бес, фикирна
ада Чна вичиз дарвал (а кардай
жаза) тагудай хьиз. ...Ва ингье
ада зулуматра (гьуьлуьн, ийфен,

وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمِينَ ﴿٨١﴾

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَن يَعْصُونَ لَهُ
وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ
حَافِظِينَ ﴿٨٢﴾

* وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ وَآتَى مَسْئِي
الضُّرِّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٨٣﴾

فَأَسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرِّ
وَعَاتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِنْهُمُ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ
عِنْدِنَا وَذِكْرَى لِلْعَالَمِينَ ﴿٨٤﴾

وَأِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ
مِّنَ الصَّابِرِينَ ﴿٨٥﴾

وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِّنَ
الصَّالِحِينَ ﴿٨٦﴾

وَذَا التُّونِ إِذ ذَّهَبَ مُغْضِبًا فَظَنَّ أَنْ
لَّن نَّقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ
لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ
الظَّالِمِينَ ﴿٨٧﴾

балугъдин рифунин къене патан мичливилера) аваз эверна: «Бес, авач илâгъи (ибадат авунииз лайихлу тир) Валай гъейри. Лап пак я Вун! Гъакъикъатда, зун зулумкаррикай тир (халкъдал сабур тавуникай туба ийизва)!»

88. Ва жаваб гана Чна адаз (адан дуьадиз, ялвардиз), ва Чна ам гъамуникай къутармишна. Гъа икI - Чна муъминар къутармишзава.
89. Ва (рикIел гъваш вуна эй, Пайгъамбар) Закариййâ (пайгъамбар) - ада вичин Раббидиз эверай чIавуз: «Рабби! Зун текдиз тамир (зав несилар. варисар багъиша), бес, Вун - варисрин Виридалай Хъсанди я эхир!» (вири алемар къейидалай кьулухъни Амукъдайди са Вун я!)
90. Ва адаз Чна (адан дуьадиз, ялварриз) жаваб гана ва адаз Чна Йагъйâ (хва) багъишна, ва Чна адаз адан паб (а кардиз) ярамиш жедайвал гъазурна. Гъакъикъатда, абуру хъсан крар ийиз тади ийизвай, ва умудлувилелди ва къурхувилелди Чаз (ялвариз) эверзавай, ва (абур) Чаз умунбур (муьтIуьгъбур) тир!
91. Ва (рикIел гъваш вуна эй, Пайгъамбар - Иса пайгъамбардин диде Марйам) вичин гъая («рушвилил михивал») хвейи дишегъли - (бес), Чна (Джабраил малаш ракъурна адан парталдин хуруда авай кьацIай) адан къенез Чи патай тир руьгъдикай «уф гана» (ва адакди ам «руфунал залан хъана» - вичик са итимдини

فَأَسْتَجِبْنَا لَهُ وَنَخِينَهُ مِنَ الْعَمِّ
وَكَذَلِكَ نُجِي الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

وَرَكْرَكًا إِذْ نَادَى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي
فَرَدًّا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴿٨٩﴾

فَأَسْتَجِبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ
وَأَصْلَحْنَا لَهُ وَرَوْحَهُ إِنَّهُمْ كَانُوا
يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَذْعُرُونَ رِعْبًا
وَرَهْبًا وَكَانُوا لَنَا خَدِيعِينَ ﴿٩٠﴾

وَالَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا
مِنْ رُوحِنَا وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً
لِّلْعَالَمِينَ ﴿٩١﴾

кя тавунваз ада хва хана). Ва Чна ам (*Марйам*) ва адан хва (*Иса*) - алемриз (*Чи кьудратлувилин*) делил яз авуна.

92. Гьакъикъатда, им (*пайгъамбарри кьалурнавай рехъ*) - куь дин я, сад тир дин яз (виридаз), ва (са) Зун я - куь Рабби, (гъавилай) куьне Заз ибадат ая!
93. Ва абур чпин (диндин) карда чпин арада чаравилер ттуна (*инсанар кIанIалриз пай хъана*) - вири (абур) Чи патав (элкъвена) хкведа (*ва Чна абурун гьахъ-гьисаб ийида*).
94. Ва (бес), ни вич муъмин яз диндар крар авуртIа - адан сыйи (*чалимишунар*) квадардач (*чIурдач*), ва гьакъикъатда, Чна адаз (*абур*) кхъизва.
95. - Ва (гьар са) хуьруьз Чна терг авур (*адан агьалийриз Чна*) кьадагъа авунва элкъвена хтун (*и дуьньядиз Къияматдин Йикъалди*) (*ва гьакIни кьадагъа авунва абур Эхиратда Чи патав хтун тавун, яни дугъриданни абур Чи патав хкведа ва абуроз чпин куфрдин жаза хгуда*). -
96. Та, Йагъжуж ва Магъжуж (*ажижал-мажиж кIевна агалнавай банд*) ахъа авурла абур гьар са тепедилай тадиз кьведа (*ва гишин жанавурап хъиз вири телефиз кьуд патаз чкIида*),
97. Ва мукъвал хъана жеда (вич) гьакикъат тир хиве кьунвай кар (*Къияматдин Югъ*), ва ингъе кафирвал авурбурун вилер агалдар хъана (*еке кичI хъана*

إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ﴿٩٢﴾

وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ كُلَّ إِلَيْنَا رَاجِعُونَ ﴿٩٣﴾

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ ﴿٩٤﴾

وَحَرَّمَ عَلَى قَرِيَّةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٩٥﴾

حَتَّىٰ إِذَا فُيِّتَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿٩٦﴾

وَأَقْرَبَ الْوَعْدِ الْحَقُّ فَإِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ أَبْصَرُ الَّذِينَ كَفَرُوا يُوتِلُنَا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٩٧﴾

вилер раџаМрихџди жкаж хъана
агал тежез кџах хъана) амукьда
(ва абуру лугьуда): «Агь, «еке
мусибат (кџати азаб, гьалаквал)»
я чаз, дугъриданни чун идакай
гъафилвиле авай! Аксина, чун
зулумкара тир (чи Эхиратдиз
гьазурвилер тавур)!»

98. Гьакъикъатда, куьн (кџурайшдин
мушрикар ва масадбурни) ва
куьне Аллагъдилай гъейри
ибадатзавай затГар (бутар ва
гьакІни джинрикайни инсанрикайни
вичиз масадбуру ибадат авун
рази хъайибурни) Жегъеннемдиз
вегъедай (кудай) затГар жеда, -
(вири) куьн аниз гьахьда!
99. Эгер абур (куьне Аллагъдилай гъейри
ибадат авур затГар) илагъияр
тиртГа, абур аниз (Жегъеннемдиз
квехъ галаз эй, мушрикар)
аватдачир, - ва вирибур (куьн ва
куь гьуцар) ана эбеди яз амукьда!
100. Абур (мушрикар, азабдикай) ана
угъ яз (суза ийиз) жеда ва абуруз
ана ванни хкведач.
101. Гьакъикъатда, чпиз Чи
патай виликдай хъсан
гьал (иман, диндар амал)
хъайибур - ахътинбур адакай
(Жегъеннемдикай) яргъа авуна
жеда,
102. Абуруз адан ванни къведач
(кџатиз кузвай Жегъеннемдин), ва
абур чпин ччанариз кІан хъайи
(хуш тир) няметра эбеди яз
амукьда.

إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
حَصَبُ جَهَنَّمَ أَنْتُمْ لَهَا وَرِدُونَ ﴿٩٨﴾

لَوْ كَانَ هَتُولَاءِ ۖ آلهةَ مَا وَرَدُوهَا وَلَا
فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٩٩﴾

لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ
أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ﴿١٠١﴾

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا وَهُمْ فِي مَا
أَسْتَهْتَمْتُمْ أَنْفُسَهُمْ خَالِدُونَ ﴿١٠٢﴾

103. Пашманардач абур «лап еке кичевилини», ва малаикри абур (хъсандиз) къаршиламишда: «Им - квез (*вилукдай*) хиве къунвай куь югъ я (*квез саваб гудай*)!»

104. Чна цав алчударна кІватІдай юкъуз - кхьинар алай чар луьле хъиз алчуддаивал - гьикІ сифтедай Чна халкъ авунатІа (*авачирди арадал гъанатІа*), гьакІ Чна абур ціийиз мад яратмиш хъийида (*мад сефер арадал хкида*), Чна Чал къачунвай вяд яз. Гьакъикъатда, Чун (а кар) ийидайбур я (*Чун а кар ийиз къудратлу я*)!

105. Ва дугъриданни Чна (авудна ракъурай) Ктабра кхьенва, «Лавгъул-Магъфъуз-да» кхейдалай гуьгъуьниз: бес, чил Зи диндар лукІариз (*мусурманриз*) ирвиле жеда.

106. Гьакъикъатда, ида (*Къуръанда*) (тамам) агакърун (*бес къадар ибрет*) ава - (*дуьз*) ибадатзавай ксар патал!

107. Ва Чна вун (*эй, Пайгъамбар*) - анжах (чІехи) регъим яз ракъурнава алемар (*инсанар*) патал!

108. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар*): «Заз вагъй далди инандирмишзавайди анжах са кар я: «бес, (гьакъикъатда), куь илагъи (*вичиз ибадат авуниз лайихлу тир*) - анжах Сад тир Илагъи (*Аллагъ*) тирди» - ва ийизвани куьне

لَا يَحْزَنُهُمُ الْفَرَعُ الْأَكْبَرُ وَتَتَلَقَّاهُمْ الْمَلَائِكَةُ هَذَا يَوْمُكُمْ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿١٣٣﴾

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِ لِنُكْتِبَ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدَّا عَلَيْهَا إِنَّا كُنَّا فَعْلِينَ ﴿١٣٤﴾

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴿١٣٥﴾

إِنَّ فِي هَذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ عَابِدِينَ ﴿١٣٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٣٧﴾

قُلْ إِنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهُهُ وَاحِدٌ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٨﴾

(Адаз) муьтГуьгъвал (хъанвани куьн мусурманар - ихътин баян гайидилай гуьгъуьниз)?!»

109. Ва эгер абур (*Исламдикай*) кьулухъ элкъвейтIа, лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*): «За квез хабар ганва (за квев агакъарнава заз Аллагъди ракъурнавай вагъй) - сад хъиз я (гила зунни куьн чирвал патахъай). Ва чизвач заз - квез хиве кьунвай гъелягъ (*азаб*) мукъув гвани я тахъайтIа яргъа авани.
110. - Гъакъикъатда, Адаз гафарикай ван алаз лугъузвайдини чизва ва чизва Адаз куьне (*куь рикIера*) чуьнуьхзавайдини. -
111. Ва заз чидач, белки ам (*квез хиве кьунвай азаб геж хъун*) квез имтигъан ва няметар ишлемишдай мумкинвал гун я жеди, тайин тир вахтуналди.
112. Ада (*Пайгъамбарди*) лагъана: «Рабби! (Чи ва гъахъ таб яз кьунвай чи халкъдин арада) дуван атIутI гъахъдалди. Ва чи Рабби - Мергъяматлуди, анжах Вичивай (чна) куьмек тIалабзавайди я, куьне (*эй, кафирар*) лугъузвай шикилдин (*Къуръандикай, Пайгъамбардикай лугъузвай таб гафарин, фитнейрин*) аксина!»

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ ءَاذَنْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ
وَإِنْ أَدْرِي أَقْرَبُ أَمْ بَعِيدٌ مَّا
تُوعَدُونَ ﴿١٠٩﴾

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا
تَكْتُمُونَ ﴿١١٠﴾

وَإِنْ أَدْرِي لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَّكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ
حِينٍ ﴿١١١﴾

قَالَ رَبِّ أَحْكُم بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ
الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ﴿١١٢﴾

سُورَةُ الْحَجِّ

22 - Сура: «аль-Хадж»
(Гъаж)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тІварцелди!

1. Эй, инсанар! КичІе хуьхъ (квез) куь Раббидикай! Гъакъикъатда, Сятдин (*Къияматдин Йикъан*) залзала зурба кар я!
2. Квез а кар акур юкъуз - (*зурба кичІдикай*) гъар са хур гузвай дидедин рикІелай фида вичи хур гузвай бала, ва гъар са «КІвачел залан тирда» (*аялдик квай дишида*) вичин аял «вегъеда» (*вахтсуз хада*), ва ваз инсанар кефлибур (*пиянбур*) хъиз аквада, амма абур кефлибур туш, анжах хъи Аллагъдин азаб - гужлуди я!
3. Ва ава инсанрин арада (*бязибур - куфрдин башчияр*, вичиз) са чирвални авачиз Аллагъдин гъакъиндай гъуьжетар къазвай ва табий жезва (ам) гъар са муьтІуьгъсуз (*аси*) шейтІандиз.
4. Адаз важиблу авунва (*шейтІандиз кхъенва, къадар-къисметнава*): бес, ни ам куьмекчивиле къунватІа (*адаз табий хъанватІа*), гъакъикъатда, ам ада рекъяй акъудда (*ягъалмишвиле твада*) ва ам (ада) «Сагъір»- дин (*Жегъеннемдин*) азабдиз рекъе твада.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَأْتِيهَا النَّاسُ آتِفُقُوا رَبِّكُمْ إِنَّ زَلْزَلَةَ
السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ﴿١﴾

يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ
عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ
حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَرَىٰ وَمَا
هُمْ بِسُكَرَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ
شَدِيدٌ ﴿٢﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ
عِلْمٍ وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَّرِيدٍ ﴿٣﴾

كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَن تَوَلَّاهُ فَأَنَّهُ
يُضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٤﴾

5. Эй, инсанар! Эгер куын (Аллагъди *къейибурал*) чан хкунин гъакъиндай шаклувиле аватIа, бес (*чир хъухъ квез*) гъакъикъатда, Чна куын (*куь ата буба Адам*) накъвадикай халкъна, ахпа (*адан несилар*) - стIалдикай, ахпа - лахтадикай (*ивидин*), ахпа - (*са сиве жакъвадай къван*) якIун кIусуникай (*садбурун*) суьрет тамамар авунвай (*ахътинди чан алай куьрпе аял яз дуьньядиз акъатзава*) ва (*муькуьбур*) суьрет тамамар тавунвай (*ахътинди бегъем тахъана - хкатзава*), - Чна квез баян гун патал (*Чи къудратлувиликай, инсан халкъ авунин гъаларикай*). Ва тазва Чна «аялдин кIвалера» (*дидейрин руфунра*) Чаз кIан хъайибур (*суьрет тамамди*) тайин тир вахтуналди (*ам хадалди*), ахпа Чна куын акъудзава куьрпе аялар яз, ахпа куьн куь тамамвилихъ (*къуватлу шидихъ*) агакъдайвал. Ва ава квекай вичин чан (Аллагъди) къахчузвайди (*тамамвилихъ агакъдалди*), ва ава квекай вич (Аллагъди) элкъуьрна хкизвайди уьмуьрдин лап усалвилихъ (*къуьзуьвилин зайифвилихъ*), адаз чирвилерилай къулухъ са шейни чир техжедайвал! Ва (*гъакIни*) ваз аквазва чил къурагъ (*бегъерсуз, чансуз*) яз, амма Чна адал яд авудайла - адак гъерекат (*винидихъ юзун*) акатзава, дакIуна хкаж жезва ва адай экъечIзава гъар са жуьредин гуьзел (*этирлу, вилер шадардай*) набататар.

6. А крар (акI я вучиз лагъайтIа) гъакъикъатда, Аллагъ - са Ам гъахъ (*гъакъикъат*) тирвилай (*ва*

يَتَّيَّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ
الْبَعَثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن تُّرَابٍ ثُمَّ
مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِّن عَلَقَةٍ ثُمَّ مِّن مُّضْغَةٍ
مُّخَلَّقَةٍ وَعَجِيرٍ مُّخَلَّقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ وَنُقِرُّ
فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى
ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِيَبْلُغُوا
أَشَدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَّن يُتَوَفَّىٰ وَمِنْكُمْ
مَّن يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْدَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ
مِن بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَىٰ الْأَرْضَ
هَامِدَةً فِإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ
أَهْتَرَّتْ وَرَبَّتْ وَأَنْبَتَتْ مِن كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ﴿٢٢﴾

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُحْيِي
الْمَوْتَىٰ وَأَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٢﴾

амай вири гъуцар инсанри чпиз туькГуьрнавайбур я, а гъуцар гъакъикъат тушиз гъаклан буш тIварар я инсанри ганвай), ва дугъриданни Ада чансузбурал чан гъизвайвиляй, ва дугъриданни Ам гъар са кардал къудратлу тирвиляй,

7. Ва дугъриданни (*Къияматдин*) Сят алуькда - ада са шакни авач, - ва дугъриданни Аллагъди сурава авайбурал чан хкида!
8. Ва ава инсанрин арада (*бязи кафирар*) вичи Аллагъдин гъакъиндай гъуьжетарзавайди (*вичиз*) са чирвални авачиз, ва я регъбервал авачиз, ва я нурлу (*баян гудай*) ктаб авачиз,
9. Элкъуьриз вичин къвал (*гардан патахъариз такабурлувализ*) - (*вичин гъуьжетралди*) Аллагъдин рекъелай алудун патал. Адаз и дуьньяда агъузвал (*алчах хьун*) жеда, ва Къияматдин Юкъуз Чна адав къати цIун кунин азаб дадмишиз тада.
10. (*Ва адаз лугъуда*): «Ам - ваз ви гъилери виликдай къазанмишайдаз (*авур гунагъриз*) килигна я, ва гъакъикъатда, Аллагъ - (гъич) туш (Ам) лукIариз зулум ийидайди (*гунагъ авачиз азаб гудайди туш*).
11. Ва ава инсанрин арада (вичи шаклувиле аваз, имандинни куфрдин) къерехдал алаз Аллагъдиз ибадатзавайди, - эгер адав хийир (*дуьньядин нямет*) агакъайтIа ам адалди секин жезва (*давамарзава ибадатун*); амма

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٧﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنبِئٍ ﴿٨﴾

ثَانِي عِظْفِهِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَنُذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٩﴾

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ يَدَاكَ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلْمٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿١١﴾

эгер адан кылиел имтигъан яз писвал атайт!а ам вичин чинихъди кылин кук!вахъ элкъвезва (*Дин гадарзава*), - (а кардалди) адан гъилияй акъатна и дуьньяни ва Ахиратни (*хийир и дуьньядинни ва Ахиратдинни*)-. - Гъам я - ачух зиянвал хъун! -

12. Ада (*Дин гадарайда*) Аллагъдин ериндал, вичиз я зарар я менфят гуз тежедайдаз (ялвариз) эверзава (*ибадатзава*). Гъа ам я - (*Гъахъдикай*) яргъал ягъалмишвал!
13. Ада, ялвариз эверзава (*яни ибадатзава*) вичин зарар менфятдилай мукъвал тирдаз (*гъуцариз*). Дугъриданни писди я ахътин арха (*куьмекчи*), ва дугъриданни писди я ахътин юлдаш!
14. - Гъакъикъатда, Аллагъди, чпи иман гъана ва диндар амал авурбур Женнетриз ракъурда чпин (*Женнетдин зурба к!валерин ва тарарин*) агъадихъай вац!ар авахъзавай. - Гъакъикъатда, Аллагъди Вичиз к!ан хъайи кар ийизва! -
15. Ни фикирзават!а Аллагъди адаз (*Муъаммадаз*) куьмек гудач лагъана и дуьньядани ва Ахиратдани - къуй ада (*ахътинда*) цавук (*къакъан къавук*) еб кут!унрай (вич асмишиз) ахпа (ам) къат! авурай ва (къуй) килиграй алуд ийидат!а вичин чуру къастуни (*вичиз*) авай а ажугъ. (*Гъелбетда, Аллагъди куьмек ва гъалибвал гуда Вичин Пайгъамбардиз!*)

يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُ وَمَا لَا يَنْفَعُهُ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٢﴾

يَدْعُوا لِمَنْ ضُرُّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ
لَيْسَ الْمَوْلَىٰ وَلَيْسَ الْعَشِيرُ ﴿١٣﴾

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرَىٰ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿١٤﴾

مَنْ كَانَ يَظُنُّ أَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُدْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ ﴿١٥﴾

16. Ва гъа икI - Чна ам (*Къуръан*) ачух тир аятар яз (авудна) ракъурнава, ва гъакъикъатда, Аллагъди (адалди) Вичиз кIаниди дуъз рекъел гъизвайвилай.
17. Гъакъикъатда, (чпи) иман гъанвайбур (*Аллагъдихъ ва Мугъаммад пайгъамбардихъ*), ва (чпи) чувуд-дин къиле тухвайбур, ва сáбийар (*чпин инсанвилин Тебиатдал амукъна маса тайин диндиз табиъ тахъай ксар*), насáра-яр (*Иса пайгъамбардин рехъ тухузвайбур*), ва мажуси-яр (*цIайпересар*) ва чпи ширк авурбур (*гъуцариз, бутариз ибадатна*), - гъакъикъатда, Аллагъди абурун арада Къияматдин Юкъуз дуван атIана ччара ийида. Гъакъикъатда, Аллагъ гъар са шейнал (*кардал*) Шагъид я!
18. Бес, ваз акунвачни (*чир хъанвачни*) гъакъикъатда, Аллагъдиз - Адаз цавара авайбуру, чилел алайбуру, ракъини, вацра, гъетери, дагълари, тарари, «чилел къекъвезвай чан алай затIари» (*вири гъайванри*), ва гзафбур инсанрикайни сажда ийизвайди?! - Ва гзафбур (*инсанрикай*) азабдиз лайихлу хъанва -! - Ва вуж Аллагъди агъузарайтIа, адаз гъуърмет ийидай садни жедач -. Гъакъикъатда, Аллагъди Вичиз кIан хъайи кар ийизва!
19. Ибур (*къведбур*:-) - акъажунарзавай къве кIапIал я (*яни муъминар ва кафирар*), чпин Раббидин

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ يُبَيِّنَاتٍ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ﴿١٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّالِحِينَ وَالصَّرِيَّ وَالْمُجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٧﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿١٨﴾

* هَذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِعَتْ لَهُمْ نِيَابٌ

гъакъиндай гъужетарзавай. Ва
чпи кафирвал авурбур лагъайга,
- абуруз Цукай парталар атлана
гъазурнава ва абурун квилерилай
виняй ргай яд эличда,

20. Адакди абурун къенера (*руфунра*)
авайди црада, ва (абурун)
хамарни.
21. Ва абуруз (*Кашунин кыл галай*)
ракъун чумахъар (*ва я*: ракъун
къирмажар) гъазурнава (*абур ягъиз*).
22. Гъар сеферда абуруз анай
(*Цаюнай*) экъечлиз клан хъайила
(еке) гъамуни кунваз, абур аниз
элкъурна рахкурда, (*ва абуруз*
лугъуда): «Дадмиша (*гила куъне*)
къати цун кунин азаб!»
23. Гъакъикъатда, Аллагъди, иман
гъана ва диндар амал авурбур
чпин агъадихъай вацлар
авахъзавай Женнетра твада, абур
ана къизилдин цамаралди ва
гевгъердалди безетмишда, ва ана
абурун либасар ипекдинбур жада!
24. Ва рекъе ттуна абур (*Аллагъди*)
хъсан келимадихъ (*ва я*: хъсан
келимаяр ван къведай чкадиз),
- ва рекъе ттуна (Ада) абур Гзаф
Тарифлудан (*ва я*: гзаф тариф алай)
рекъиз (*Женнетдиз гъидай Исламдин*
рекъиз)! -
25. Гъакъикъатда, чпи кафирвал
авуна ва Аллагъдин рекъикай
ва «Масжидуль-Гъарамдикай»
(*масадбур*) къакъудзавайбур вични
(«*Масжидуль-Гъарам*») Чна вири
инсанар патал сад хъиз авунвай гъа
(гъамиша анавай) чкадинбурузни
ва паталай атанвай (*куъчери*)

مِن نَّارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِمُ
الْحَمِيمُ ﴿١٩﴾

يُصْهِرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ﴿٢٠﴾

وَلَهُمْ مَقْلِعٌ مِنْ حَدِيدٍ ﴿٢١﴾

كَلَّمَآ أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ
غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ
الْحَرِيقِ ﴿٢٢﴾

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ يُجْلَوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ
ذَهَبٍ وَّلُؤْلُؤًا وَّلِبَاسَهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٢٣﴾

وَهُدُودًا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ وَهُدُودًا
إِلَى صِرَاطٍ الْحَمِيدِ ﴿٢٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنِ
سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي
جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً الْعَاكِفُ فِيهِ
وَالْبَادِ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِالْحَادِ بِظُلْمٍ نَذَقَهُ
مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿٢٥﴾

ксаризни, - (Чна абуруз пис тIардай азаб гуда). Ва низ ана («*Масжидуль-Гьарáмда*») (гьахъ туна патахъ) ян гуз кIан хъайитIа зулум (*ширк, гунагъ*) ийиз Чна адав азиятлу азаб дадмишиз тада.

26. Ва (рикIел гъваш *вуна эй, Пайгъамбар*) Чна Ибрагъимаз КIвалин (*Кябедин*) чка къалурай вахт (*ам эцигун патал*) (*ва эмирнай Чна адаз*): «Заз са шейни шерик яз гъмиир, ва михьи ая Зи КIвал (*Кябе - куфрдикай, ширкдикай, бидятрикай, зулумдикай, чиркинвилерикай*): тIавáф завайбур (*Кябедихъ элкъезвайбур*), (кпIунал, ва я адахъ элкъвена дуьа ийиз) акъвазнавайбур, ва рукúъар (*кпIунал юкъ агъузунар*) - саждаяр ийизвайбур патал».

27. Ва азан це (*вуна эй, Ибрагъим - ван алаз эверна хабар це*) инсанриз гъаждин гъакъиндай: къведа абур ви патав яхдиз (*КIвачи-кIвачи*) ва я гъар са къелечI якIун гъайванрал (*гзаф девейрал, балкIанрал...*) алаз, къведа абур, гъар са яргъал рекъерай (*дерин дерейрай*),

28. Абуру атана чпиз менфятар къазанмишун (*гунагърилай гъил къачун, гъаждин саваб къазанмишун, алиш- вериш авуна къазанжияр къачун ва маса хийиар*) патал, ва Ада чпиз пай яз ганвай малар-гъайванрал Аллагъдин тIвар къун (*рикIел ва мецел гъун*) патал малум тир йикъара (къурбанддиз тукIвадайла): ва неъ

وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ
لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ
وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿٢٦﴾

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا
وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ
عَمِيقٍ ﴿٢٧﴾

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ
اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقْنَاهُمْ
مِّنْ بَيْمَاتِهِ الْأَنْعَامَ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا
أَوَامِرَ رَبِّكُمْ ﴿٢٨﴾

(куьне) абурукай ва дарвилевай
кесибдизни тӀуьн це!

29. Ахпа кӀуй абуру чпин «гъаждин
кӀайдаяр (кӀар)» тамамаррай,
ва кӀуй чпин (кӀунвай) незуьрар
кӀилиз акӀудрай, ва (кӀуй абуру)
тӀавáф авурай - Къадим ва Азад
КӀвалихъ (КӀябедихъ).
30. Гъа кар! Ва ни Аллагъдин «(гзаф
гъуьрметлу, паквилелди хуьн
лазим тир) чӀурун виже текъвер
кӀар» гъейбатлу яз къазватӀа -
ам адаз (вичиз) вичин Раббидин
вилик хийирлу я! Ва гъалал авунва
квез (тукӀуна нез) мал-кӀара,
анжах квез (абурукай гъарам я
лагъана Къуръанда) кӀелзавайбур
(гиликъайди ва масадбур)
квачиз. - Бес, яргъа хуьхъ куьн
мурдарвилакай бутарин (бутар-
мурдарвал я), ва яргъа хуьхъ тапан
чӀаларикай (Аллагъдикай ттаб
гафар лугъуникай), -
31. Аллагъдиз гъаниф -бур (куьн амай
вири динрикай элкӀвена са Адаз
михъиз ибадатзавайбур) яз, Адаз
шерикар гъин тийизвайбур яз.
Ва ни Аллагъдиз шерик гъайитӀа
- на лугъуди ам цавай аватзава
ва ам я кӀушари вегъена кӀуна
чуьнуьхзава ва я ам къати гару
(лап) яргъал чкадиз вегъезва
(адан мисал вич Дуьз рекъикай яргъа
хуьнин, вич имандин вини дережадай
куфрдин лап агъадиз аватунин, ва
шейтӀанри вири патарихгъай ам
кӀунин карда - ухшар ава цавай
аватзавайдан мисалдиз ва ам я

ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلِيُوفُوا نُذُورَهُمْ
وَلِيَطُوفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٢٩﴾

ذَلِكَ وَمَنْ يُعْظِمِ حُرْمَتِ اللَّهِ فَهُوَ
خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَأُجِلَّتْ لَكُمْ
الْأَنْعَمُ إِلَّا مَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا
الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ
الزُّورِ ﴿٣٠﴾

حُنَفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ
يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ
فَتَخَطَّفَهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوَى بِهِ الرِّيحُ فِي
مَكَانٍ سَحِيقٍ ﴿٣١﴾

кѳушари вегъена къазва ва я ам
къати гару тухвана вегъезва са
дагъардиз)!

32. Гъа кар! Ва ни Аллагъдин «диндин
лишанар» (къайдаяр) гъейбатлу яз
къазватIа (гъуърметлудаказ абур
къилиз акъудзаватIа), гъакъикъатда,
а кар - рикIерин кичIевиликай я
(Аллагъдикай) (яни ам Аллагъдикай
кичIе тир рикIер авай ксарин
гъаларикай я).

33. Квез абурa (а мал-къарада)
менфятар ава тайин тир
вахтуналди (къурбандиз
тукIвадалдини куъне абурукай сар,
некIер ... къачузва), ахпа абурун
«чка» - Къадим (ва Азад) КIвал
(Кябе) я (абурун эхир - Меккада
тукIун я).

34. Ва гъар са (квелай вилик алатай
муъминрин) уъмметдиз Чна
«къурбанд ийидай къайда (ва я:
чка)» тайин авуна, - абурa Ада чпиз
пай яз ганвай мал-гъайванрал
Аллагъдин тIвар къун (рикIел ва
мецел гъун) патал (къурбандиз
тукIвадайла. Ва я: Абуруз мал-
гъайванар (ризкъи яз) пай Ада
ганвайвиляй абурa Аллагъдин
тIвар рикIел ва мецел гъун патал).
Бес, куъ илaгъи (ибадат авунизиз
лайихлу тир) - Сад тир Илaгъи
(Аллагъ) я, ва (гъавиляй) са Гъадаз
куън муътIуъгъ хуъхъ. - Ва шад
хабар це (вуна эй, Пайгъамбар)
(чпин Раббидин) умунбуруз
(ахътин муъминриз - и дуъньядани ва
Эхиратдани хийр жедайди),

ذٰلِكَ وَمَنْ يُعِظِمِ شَعْبِرَ اللّٰهِ فَاِنَّهَا مِنْ
تَفْوٰى الْقُلُوْبِ ﴿٣٢﴾

لَكُمْ فِيْهَا مَنَفَعٌ اِلٰى اَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ
مَحَلُّهَا اِلٰى الْبَيْتِ الْعَتِيْقِ ﴿٣٣﴾

وَلِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنَسَكًا لِّيَذْكُرُوْا اَسْمَ
اللّٰهِ عَلٰى مَا رَزَقْنٰهُمْ مِنْ بَهِيمَةٍ اَلَّا يَنْعَمُوْا
فَاِلٰنْهٰكُمْ اِلٰهُ وَاَحَدٌ فَلَهُ سَلَمٌ اَوْ اَبْتَرٌ
اَلْمُخْبِتِيْنَ ﴿٣٤﴾

35. (Абур я) чпиз Аллагъдин тIвар кьурла абурун рикIериз лап кичIе жезвайбур, чпин кьилел къезвайдал (*четинвилерал, мусибатрал*) сабурлувал ийизвайбур, чпи (*давамвилелди*) капI адá ийизвайбур ва Чна чпиз пай ганвайдакай (*Аллагъдин рекъе*) харж ийизвайбур. -
36. Ва (*чIехи жендекдин куьк*) девеяр (*ва калер къурбанд авун*) - Чна квез абур Аллагъдин «диндин лишанрикай (*къайдарикай*)» авунва, - абурá квез хийир (*менфятар*) ава. Бес, Аллагъдин тIвар яхъ (*куьне*) абурал (*тукIвадайла, яни Бисмиллягъ - лагъ куьне, девеяр*) вилик квай чапла кIвач кутIунна пуд кIвачел акъвазарнавайла. Ва абур чпин къваларал ярх хъайила (*тукIуна руьгъ акъатайла*) неъ куьне абуркай ва тIуьн це (*вичи утанмишвиляй тIалаб тийизвай*) кесибдиз ва (*игътияжвал аваз тIалабзавай*) кесибдизни. Гъа икI (*и муьтIуьгъар авур жуьреда*) - Чна абур квез муьтIуьгъарна, куьне (*Аллагъдиз*) шукур авун патал!
37. Абурун (*яни къурбандрин*) я якIар я ивияр Аллагъдив гъич агакъдач, амма «(Адакай) кичIевал» куь патай Адав агакъзава. Гъа икI - Ада квез абур муьтIуьгъарнава куьне Аллагъдиз чIехивал тестикъарун (*Ам гъайбатлу авун*) патал Ада куьн дуьз рекъел гъайивилияй. Ва шад хабар це (*вуна эй, Пайгъамбар*) хъсан кар (*диндар амал*) ийизвайбуруз (*абуруз хийир ва агалкъунар жедайди*)!

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ
وَالصَّابِرِينَ عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمُ وَالْمُتَّقِينَ
الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِينَ جَعَلْنَا لَكُم مِّنْ شَعَائِرِ اللَّهِ
لَكُمْ فِيهَا حَرِّمٌ فَأذِكُرُوا اسْمَ اللَّهِ
عَلَيْهَا صَوَافٍ فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا
فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِعُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ
كَذَلِكَ سَخَّرْنَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُحُومَهَا وَلَا دِمَائُهَا
وَلَكِنْ يَنَالُهُ اتَّقَوٰى مِنْكُمْ كَذَلِكَ
سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا
هَدَيْنَاكُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٧﴾

38. Гьакъикъатда, Аллагъди иман гъанвайбур (*кафиррин, душманрин писвилерикай*) хуъзва. Гьакъикъатда, Аллагъдиз кIандач гьар са гзаф хиянаткар, (*няметар*) гзаф инкардай кас!
39. Ихтияр ганва чпин аксина (*кафирри*) женг чIугвазвайбуруз (*мусурманриз*) (*кафиррин аксинани женг тухуз*), - абуруз (*кафирри*) зулум авунвайвиляй. Ва гьакъикъатда, Аллагъ абуруз куьмек (*гъалибвал*) гунал лап къудратлу я.
40. - Абур (*а мусурманар*) абуру са гьахъни авачиз (*зулумдалди*) чпин яшамиш жезвай чкайрай акъуднава, абуру (*мусурманри*) анжах лугъузвайвиляй: «Чи Рабби - Аллагъ я». Ва эгер Аллагъди инсанар садбур муькуьбуралди акъвазар тийиз хъанайтIа (*зулум ва чIурувилер акъвазарун патал женг тухуз ихтиярар гана*) - дугъриданни (*а чIавуз*) гъуьжреяр, килисаяр, чувудрин ибадатханаяр, мискIинар - чпе Аллагъдин тIвар гзаф къазвай (*рикIел ва мецел гъизвай*) - михъиз чукIурдай. Ва Аллагъди дугъриданни куьмек гуда вичи Адаз (*Адан диндиз*) куьмек гузвайдаз, гьакъикъатда, Аллагъ лап къуватлуди, гзаф гужлуди я!
41. (*Чна куьмек гун хиве къунва ахътин муьминриз*) чпи, эгер Чна чпиз чилел гьакимвилин ихтиярар гайитIа - чпи капI ада ийидай, ва закат гудай, ва дуьз (*хъсан*) кар эмирдай, пис (*нагъакь*) кар

﴿ إِنَّ اللَّهَ يُدْفِعُ عَنِ الَّذِينَ ءَأْمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ ﴾

﴿ اذِنَ لِلَّذِينَ يُقْتُلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴾

﴿ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ وَلَا دَفْعَ اللَّهُ لِلنَّاسِ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَّهَدَمَتْ صَوَامِعَ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدٌ يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا ۗ وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴾

﴿ الَّذِينَ إِنْ مَكَنْتُهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ عَلِيمٌ ﴾

къадагъа ийидай. Ва са Аллагъдив
гва (вири) крарин эхир (*Адан патав
вири ккведа*).

42. Ва эгер абуру вун (*ви
пайгъамбарвал*) таб яз къуртIа - бес,
абурулай виликни (*пайгъамбарар*)
таб яз къунай: Нугъан халкъди,
ГIад-ди ва сIамуд-ди,
43. Ва Ибрагъиман халкъди ва ЛутIан
халкъди,
44. Ва Мадйандин агъалийри
(*Шуайб пайгъамбар таб яз къур*);
ва Мусани (*фиргъаванди ва адан
жемятди*) таб яз къунай, - ва (бес),
За кафирриз вахтни (*муьгълетни*)
хганай, ахпа За абур къунай
(азабдалди). Ва гъихътинди хъана
(Зи) пислемишун (*хъел атана
жазаламишун*)!
45. Ва гъикъван (*гзаф*) хуърер ава Чна
абур терг авунай абур(-ун *агъалияр*)
зулумкарар тирвилай, - ингъе
абур баябан (*инсанар амачиз ичIи*)
яз, чпин (ават хъанвай) къаварал
цлар ярх хъана (*харалIаяр яз*) ава,
ва (*гъакIни гъикъван ама* гъазур)
ишлемиш тийизвай къуйарни, ва
эцигнавай (*мертебайрин* зурба)
драматарни!
46. Бес, абуру (*къурайшдин мушрикри*)
сиягъатнавачни чилел - абуруз
чпелди къатIудай рикIер жедайвал
ва я чпелди ван къведай япар
жедайвал (*ибрет къачудайвал*)?!
Гъакъикъатда, кар ам хъи -
буъркъуь жезвайди акунар (*вилер*)
туш, амма буъркъуь жезвайди
хурара авай рикIер я.

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ
نُوحٍ وَعَادٌ وَنَمُودٌ ﴿٤٢﴾

وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمِ لُوطٍ ﴿٤٣﴾

وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَكُذِّبَ مُوسَىٰ
فَأْمَلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ
فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٤﴾

فَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ
فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَبُرُّ مَعْظَلَةٍ
وَقَصْرِ مَشِيدٍ ﴿٤٥﴾

أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُون لَهُمْ
قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ
بِهَا فَإِنَّهَا لَا تَعْقَىٰ الْأَبْصَارَ وَلَا كُن
تَعْقَىٰ الْقُلُوبَ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴿٤٦﴾

47. Ва абуру вак (*эй, Пайгъамбар*) азабдин патахъай тади кутазва, - амма Аллагъди Вичин «хиве къунвай кар» гъич чIурдач (*азаб гьелбетда къведа*). Ва гъакъикъатда, югъ (*азабдин югъ Ахиратда*) ви Раббидин патав агъзур йис хъиз я куъне ийизвай гъисабдалди!
48. Ва гъикъван (гзаф) хуърер хъана За абуруз вахт хганай (*азаб гегел вегъенай*) чеб зулумкараар яз! Ахпа абур За къунай (азабдалди), ва са Зи патав я (элкъвена) хтун.
49. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар*): «Эй, инсанар! Гъакъикъатда, зун квез анжах, игътиятвал авунин хабардар я (*баян гана*) ачухардай».
50. - Ва чпи, иман гъана ва диндар амал авурбур - абуруз багъишламишун (*гунагъар*) ва багъа пай (*чIехи нямет - Женнет*) жеда.
51. Ва чпи Чи аятрин гъакъиндай са вуч ятIани ийиз чалишмиш хъайибур абур ажиз ийиз КIанз (*чпин куфр давамариз, аятар таб яз къаз, абурун аксина гыллеяр ийиз...*) - ахътинбур «Джагъым»-дин (*Къати ЦIун*) эгълияр жеда. -
52. Ва Чна валай вилик ракъурай гъар са расулди ва пайгъамбарди (*Аллагъди ракъурай аятар*) кIелдайла, шейтIанди адан кIелуник (*чIуру фикир, кушкучи*) кутазвай (*ада кIелзавай аятрин гъакъиндай инсанрин рикIера шак, шубгъат ттун патал*), амма Аллагъди шейтIанди вегъезвайди (*кутазвайди*) квадарзавай, ахпа Аллагъди Вичин аятар

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ﴿٤٧﴾

وَكَلَّا يَنْ مِّن قَرْيَةٍ أَمَلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ أَخَذْتُهَا وَالَّتِي الْأَمْصِرُ ﴿٤٨﴾

قُلْ يَتَأْتِيهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٩﴾

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٠﴾

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٥١﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا تَمَنَّى أَلْتَمَسُ الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٢﴾

тестикъарзава (*мягкемарзава*).
- Ва Аллагъ вири чидайди, гзаф камаллуди я! -

53. (*Аллагъди а мумкинвал ганва акI авуниз*) Ада, шейтIанди вегъезвайди чпин рикIера азар авайбуруз ва чпихъ къван хъгин (*векъи*) рикIер авайбуруз имитигъан авун патал. Ва гъакъикъатда, зулумкараp - (*гъахъдикай*) яргъал ччаравиле (*ва адаватвиле*) ава!
54. Ва (*гъакIни Аллагъди шейтIанди кушкуншавайди квадарзава*) чир хъун патал (чпиз Аллагъди) чирвал ганвайбуруз, гъакъикъатда, ам (*аятар*) ви Раббидин патай тир гъахъ тирди, ва (абуру) а адахъ (мадни гзаф) иман гъидайвал - ва (*адалди*) абурун рикIер адаз умунлу (ва секин) жедайвал. - Ва гъакъикъатда, Аллагъди - иман гъайибур дуъз рекъиз гъида (*адаз гъахъ рехъ къалурда, чуру рекъикай хуьда*)! -
55. Ва чпи кафирвал авурбур адан (*Къуръандин*) гъакъиндай шаклувиле аваз амукъда, та (*абурув*) бейхабардиз (*Къияматдин*) Сят агакъдалди ва я абурув менфятсуз йикъан (*ва я: вичихъ йиф галачир Къияматдин Йикъан*) азаб агакъдалди.
56. Вири гъакимвал (*ихтияраp*) а юкъуз (анжах) Аллагъдив жеда ва Ада абурун арада дуван ийида. Ва чпи иман гъана ва диндар амал авурбур - (абур) няметрин (*гъамишалугъ тир хушвилерин*) Женнетра жеда.

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقَى الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ
فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ
وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ
مِن رَّبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ
قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِلَى
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٤﴾

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ
حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ
عَذَابٌ يَوْمٍ عَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ
فَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي
جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٥٦﴾

57. Ва чпи кафирвал авурбур ва Чи аятар таб яз кьурбур - абуруз агъузардай (*алчахардай*) азаб жеда (*Жегьеннема*)!
58. Ва чпи Аллагъдин рекъе гьижра авурбур (*куьч хьайибур*), ахпа чеб я яна кьейибур (*кафиррихъ галаз женгина*) ва я (чеб) чпин ажалдик кьейибур - дугъриданни Аллагъди абуруз хъсан паяр (*Женнетдин бул няметар*) гуда. - Гьакъикъатда, Аллагъ - Ам я, паяр (*пишкешар*) гудайбурун виридалайни хъсанди! -
59. Дугъриданни Ада абур ракъурда (ахътин) «гъахъдай чкадиз» - (вичелай) абур рази жедай (*Женнетдиз*). Ва гьакъикъатда, Аллагъ - вири чидайди, юмшагъвалдайди (*гунагъ авурди тадиз жазаламиш тийидайди, мергьаматлуди*) я!
60. Гьа кар! Ва ни, вичиз (*зулумкарди*) гайи хътин жазадалди (*ам*) жазаламиш хъвуртIа, ахпа адаз (*зулумкарди мад*) зулум авуртIа, Аллагъди адаз (*зулум хьайидаз*) дугъриданни куьмек (*гъалибвал*) гуда. Гьакъикъатда, Аллагъ - гъаф ийидайди, гзаф багъишламишдайди я!
61. Кар акI я - вучиз лагъайтIа, гьакъикъатда, Аллагъди (*Вичин кьудратлувилелди*) - йиф йикъа твазва ва югъ йифе твазва (*югъ йифен эвездай, ва йиф йикъан эвездай яргъи ийизва*), ва (*вучиз лагъайтIа*) гьакъикъатда, Аллагъ - вири ванер къведайди, вири аквадайди я!

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٥٧﴾

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا
أَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا
وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٥٨﴾

لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُّدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ وَإِنَّ اللَّهَ
لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿٥٩﴾

* ذَٰلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ
بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ
لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ﴿٦٠﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ
وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ
بَصِيرٌ ﴿٦١﴾

62. Кар акI я - вучиз лагъайтIа, гъакъикъатда, са Аллагъ Гъахъ (*Илагъи*) я, ва гъакъикъатда, абуру Адалай гъейри (ялвариз) эверзавай (*ибадатзавай*) шейэр таб я (*гъуцар, бутар - чурувал, батIулвал* я), ва (*вучиз лагъайтIа*) гъакъикъатда, Аллагъ - Ам Виридалай Вине Тирди, Чехиди я!
63. Бес, ваз акунвачни, гъакъикъатда, Аллагъди цавай яд авуднавайди - ва (*адалди*) чил къацуди жезва?! Гъакъикъатда, Аллагъ вири къатIузвайди (*юмшагъди*), виридакай хабар авайди я!
64. Са Адаз талукъ я цавара вуч аватIани ва чилел вуч алатIани (вири). Ва гъакъикъатда, Аллагъ - са Ам я Девлетлуди (*са куьнизни муьгътеж тушир*), Гзаф Тарифлуди!
65. Бес, ваз акунвачни, гъакъикъатда, Аллагъди чилел алай (*вири*) шейэр квез муьтIуьгъарнавайди, ва гимиярни - гъуьлелай фад физваз Адан эмирдалди?! Ва (Ада) цав чилел аватуникай къунвайди (*хвенвайди*) - анжах Адан ихтиярдалди... Гъакъикъатда, Аллагъ инсанар патал - гзаф мергъяматлуди (*Вичин лукIарин язух къведайди*), гзаф регъимлуди я!
66. Ва са Ам я - квел (*сифте*) чан гъайиди, ахпа (Ада) куь чан къахчузва, ахпа (Ада) квел (*мад*) чан хкида. Гъакъикъатда, инсан - гзаф инкардайди я (*Аллагъдин аятар, делилар, няметар*)!

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا يَدْعُوْنَ
مِنْ دُوْنِهٖ هُوَ الْبَاطِلُ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ
الْعَلِيُّ الْكَبِيْرُ ﴿٦٦﴾

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً
فَتَنْصِبُحُ الْاَرْضَ فَخَضْرَآءٌ اِنَّ اللّٰهَ لَطِيْفٌ
خَبِيْرٌ ﴿٦٧﴾

لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَاِنَّ
اللّٰهَ لَهُوَ الْعَلِيُّ الْحَمِيْدُ ﴿٦٨﴾

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي
الْاَرْضِ وَاَلْفُلَكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ
بِاْمْرِهٖ وَاِيْمَسِيْكُ السَّمٰءَ اَنْ تَقَعَ عَلٰى
الْاَرْضِ اِلَّا بِاِذْنِهٖ اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ
لَرءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿٦٩﴾

وَهُوَ الَّذِيْ اَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيْتُكُمْ ثُمَّ
يُحْيِيْكُمْ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَكَفُوْرٌ ﴿٧٠﴾

67. Гъар са уьмметдиз Чна диндин крар-къайдаяр (ва ибадатрин чкаяр) тайин авуна - абуру адалди амал ийиз хъана. Ва къуй абуру (*муширикри*) вахъ галаз (*эй, Пайгъамбар*) гъич бягъс чугГвадайвал (*акъажунардайвал тахъурай*) и карда (*Аллагъди эмирнавай ви шариатдин гъакъиндай*)! Ва эвера вуна (*инсанриз*) ви Раббидихъ, - гъакъикъатда, вун дуьз рекъел (*гъахъ диндал*) ала!
68. Ва эгер абуру (*кафирри*) вахъ галаз (*гъахъсуз*) гъуьжет авурТa, (вуна *анжах*) лагъ: «Аллагъдиз хъсан чизва куьне ийизвай крарикай!»
69. Аллагъди дуван ийида куь арада Къияматдин Юкъуз, куьн ччара хъайи крарин гъакъиндай.
70. Бес, ваз (*эй, Пайгъамбар*) чизвачни, гъакъикъатда, Аллагъдиз цава вуч аватлани ва чилел вуч алатлани виридакай (*тамамдиз*) чизвайди?! Гъакъикъатда, ам (*вири*) - Ктабда («Хуьзвай Къулуна») ава! Гъакъикъатда, а кар (*вири затIарикай чир хъун*) - Аллагъдиз регъят я!
71. Ва абуру (*муширикри*) давамарзава ибадатун Аллагъдилай гъейри - Ада чпин гъакъиндай (*абуруз илагъияр лугъудай ва ибадатдай*) са делилни авуд тавунвай затIариз ва (*ибадатзава абуру*) чпиз абурун гъакъиндай са чирвални авачир шейэриз. Ва жедач зулумкарриз (*ширкзавайбуруз*) са куьмекчини!

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ
فَلَا يَنْزِعُ عَنْكَ فِي الْأَمْرِ وَأَدْغُ إِلَىٰ رَبِّكَ
إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُّسْتَقِيمٍ ﴿٦٧﴾

وَإِنْ جَدَلْتَهُمْ فَقُلْ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا
تَعْمَلُونَ ﴿٦٨﴾

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا
كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٦٩﴾

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ
عَلَىٰ اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧٠﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يَنْزَلْ
بِهِ سُلْطَانًا وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ
وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٧١﴾

72. Ва абуруз (*мушикриз*) Чи аятар келайла ачухбур (*бянлубур*) яз, ваз чир жеда кафирвал авурбурун чинрай такланвал (*ажугълувал*) - абур чпиз Чи аятар келзавайбурал тепилмиш жез гъазур я. Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*): «Хабар гудани за квез гъадалай писди вуч ятла куьн патал? - (*Гъадалай писди квез*) Цай я, Аллагъди кафирвал авурбуруз хиве кунвай. Ва гъикъван пис элкъвена хкведай чка я ам!»

73. Эй, инсанар! Мисал гъанва - куьне адахъ (хъсандиз) яб акала! Гъакъикъатда, куьне Аллагъдилай гъейри (тлалабунариз) эверзавайбур (*куьне ибадатзавай гъуцар*) - абурувай тIветI кванни гъич халкъ ийиз жедач, гъатта абур (*вири гъуцар*) а кар патал кIватI хъайитIани! Ва эгер тIветIре абурувай са шеъ къакъудайтIани, абурувай ам адавай къутармишизни жезвач. Зайиф я - кар тIалабзавайдини (*гъуцариз ибадатзавайдини*) ва нивай тIалабзаватIа гъамни (*гъуцар чебни*) (ва я: зайиф я гъуц - тIветIревай къахкъудиз, ва зайиф я - тIветIни)! (Ва бес, гъикI куьне ахътин зайифбур илагъияр яз къазва?!)

74. Абуру (*мушикри*) Аллагъдиз Адан гъакъикъи (*лазим тир*) къадир (*дережа*) ганач (*абуруз Адан чIехивилин къадир чир хъанач, - Адаз шерикар гъиз!*). Гъакъикъатда, Аллагъ - (зурба) къуватлуди (*вири затIар халкъ аур*), гзаф гужлуди (*лап къудратлуди*) я!

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ
فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ
يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ
عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا قُلْ أَفَأَنْتُمْ تُبْشِرُونَ
مِن ذَلِكُمُ النَّارَ وَعَدَّهَا اللَّهُ الَّذِينَ
كَفَرُوا وَيُبَشِّرُ الْمَصِيرُ ﴿٧٢﴾

يَتَأْتِيهَا النَّاسُ ضُرْبٍ مِّثْلٍ فَاسْتَمِعُوا
لَهُ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ
يَسْلُبُهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ
مِنْهُ ضَعْفَ الظَّالِمِ وَالْمَأْطُوبِ ﴿٧٣﴾

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ
لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٧٤﴾

75. Аллагъ я хкязавайди расулар малаикрикайни, инсанрикайни. Гьакъикъатда, Аллагъ - вири ванер къведайди, вири аквадайди я!
76. Адаз абурун (*малаикрин, инсанрин*) вилик квай (*абуруз гележегда жедай*) крарни ва абурун кьулухъ галай (*абурулай гьугъуьниз жедай*) крарни чизва. Ва са Аллагъдин патав (*вири*) крар элкъуьрна хкида.
77. Эй, иман гъанвайбур! Рукъъ ая (куьне - *кпIуна юкь агъузна*), сажда ая (куьне), ибадат ая (куьне) куь (*сад тир*) Раббидиз, ва хийирлу крар ая - квез агалкъунар хьун патал!
78. Ва джигъад твах (*женг чIугу*) куьне Аллагъ патал - Адаз лайихлу джигъаддалди . Ада куьн хкянава (*вирибурукай - Вичин дин кыле тухуз, ва куьн Мугъаммад пайгъамбардин уьмметдикай авунва*) ва авунвач Ада квез динда са четинвални - (*вични и дин*) куь буба Ибрагъиман дин-ни яз. Ада (*Аллагъди*) квез «мусурманар» лагъай тIвар гана виликдай (*и Ктабдилай вилик*) ва инани (*Къуръандани*), - (*Ада куьн хкяна и дин кыле тухуз*) (*Чи*) расул (*Мугъаммад пайгъамбар*) квел шагъид жедайвал (*ада квез дин агакъарнавайдал, ва уьмметди адахъ иман гъанвайдал*), ва куьн шагъидар хьун патал инсанрал (*амай уьмметрал - абурун пайгъамбарри абурув дин агакъарнавайдал, - мусурманриз а кардикай Къуръанда хабар ганвайвилай*). Гъавиляй (*квез*

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٧٥﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٧٦﴾

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٧﴾

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِّثْلَ مَا أَنبَأَكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٧٨﴾

*а кардин къадир хъана кІанда, шукур
ийиз - куъне) капІ адá ая, закат
це ва куъмек яз яхъ Аллагъ (Адал
таваккул ая, Адавай къутармишун,
хуън тІалаба), Ам я - куъ Арха
(Хуъдайди, Куъмекчи). Ва гъикъван
хъсанди я а Арха, ва гъикъван
хъсанди а Хъсан Куъмекчи!*

سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ

23 - Сура: «аль-Муъминун»
(Муъминар) (Иманлуяр)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Дугъриданни агалкъунар хъанва муъминриз (Аллагъдихъ иман гъанвайбуруз):
2. Чеб, кпІуна чпин (Аллагъдикай кичІе яз) умунлу тир,
3. Чеб, лагълагъдикай элкъвенвай (буш рахунрикай яргъа тир),
4. Чпи, закат гун адá ийизвай,
5. Чпи, авратар (эркек- дишивилин лишанар, гъаяяр) чпин (гъарамдикай) хуъзвай,
6. Анжах чпин папар ва чпин эрчІи гъилик акатайбур (гъазаватда есирда къуна, лукІвиле гъатай дишегъляяр) квачиз, гъакъикъатда, (а карда) абурал айиб алач,
7. Ва ни адалай анихъ галайдахъ чалишмишвал авуртІа (ни вичин папарилай ва лукІ- дишегълийрилай гъейри масадбур тІалабайтІа), - ахътинбур гъабур я сергъатар чІурзавайбур (чІуру крар ийизвайбур),
8. Ва чпи, аманатар чпин ва (ганвай) икърарар хуъз къилиз акъудзавай,
9. Чпи, кпІар чпин хуъзвай (вахт-вахтунда ва дуъз ийиз).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ﴿٤﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٥﴾

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ
فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٦﴾

فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَوُتِّيكَ هُمْ
الْعَادُونَ ﴿٧﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ﴿٨﴾

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩﴾

10. - Ахътинбур - гъабур я варисар,
11. Чпиз Фирдавс (*Женнет*) «ирс»
яз жедай, чебни ана даим яз
амукъдай.
12. Ва дугъриданни Чна инсан
халкънава къаришугъдикай -
чепедикай тир.
13. Ахпа Чна ам стІал яз «амукъдай
мягъкем чкада» (*дидедин руфуна*)
эцигна.
14. Ахпа Чна а стІалдикай - ивидин
лахта халкъна, (*ахпа*) Чна а ивидин
лахтадикай - якІун кІус халкъна,
(*ахпа*) а якІун кІусуникай - Чна
кІарабар халкъна ва ахпа Чна
кІарабрал як алукина (*гьалдна*).
Ахпа Чна адаз маса гьал (*руьгь
ттуна чан гьана*) арадал гьана.
Бес, лап берекатлу я Аллагъ -
яратмишдайбурун виридалайни
хъсанди (*гьар са шей лап хъсандиз,
тамамдиз халкъдайди*)!
15. Ахпа, гьакъикъатда, куьн (*эй,
инсанар*) адалай кьулухъ (*уьмуьр
куьтягъ хъайила*) гьар гьикІ
хъайитІани рекьиди (*квекай
вирибурукай мейитар жеда*),
16. Ахпа, гьакъикъатда, Къияматдин
Юкьуз - квел дугъриданни чан
хкида (*гьахъ- гьисаб патал*).
17. Ва дугъриданни Чна куь винел
ирид рекьер (*цавар; фелекар*)
халкънава. Ва гьич туш Чун (*Чна*)
халкънавай затІарин гьакъиндай
гьафилбур!

أُولَئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ﴿١٠﴾

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا

خَالِدُونَ ﴿١١﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ

طِينٍ ﴿١٢﴾

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ﴿١٣﴾

ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا

الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظْمًا

فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ

خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ

الْخَالِقِينَ ﴿١٤﴾

ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ ﴿١٥﴾

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقٍ وَمَا

كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَنِيَلِينَ ﴿١٧﴾

18. Ва авуднава Чна цавай (*лазим*) кьадар яд ва Чна ам ччиле акъвазарнава (*секинарнава*). - Ва гьакъикъатда, Чун ам кьахчузни (*кьадар хъийизни* гьелбетда) къудратлу я. -
19. Ва адалди (*а целди*) Чна квез багълар арадал гъана хумравдин ва ципицирин - абура квез гзаф (*кьадар ва жуьреяр*) емишар ава, ва абурукай куьне ненни ийизва.
20. Ва (арадал гъана Чна *квез адалди* зейтундин) тарни Синайда Тур-дагъда экъечIзавай; экъечIзава (ам) вичик гъери кваз ва гузва (ада) «ТГуьниз дад, ранг гъидай затIни» - недайбур патал.
21. Ва гьакъикъатда, квез мал- къарада (*Квалин гъайванра*) ибрет ава: Чна квез абурун руфунрай тир -хъвадай затI (*нек*) гузва. Ва абура квез гзаф менфятар ава, ва абурукай куьне ненни (*тIуьнни*) ийизва.
22. Ва абурални ва гимийрал алазни куьн инихъ-анихъ тухунни ийизва.
23. Ва дугъриданни Чна Нугъ адан халкъдин патав ракъурна, ва ада лагъана: «Эй, зи халкъ! Ибадат ая куьне Аллагъдиз, авач квез Адалай гъейри (*ибадат авуниз лайихлу тир*) маса илагъи. Бес, квез (Адакай) кичIезвачни?!»
24. Ва (*тадиз*) адан халкъдикай кафирвал авур вилик-кьилик квай (*чIехи*) ксари лагъана: «Им (*Нугъ*) - анжах гъа куьн хътин инсан я, адаз, вичиз квелай артухвал

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَّاهُ فِي
الْأَرْضِ وَإِنَّا عَلَى ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ ﴿١٨﴾

فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّتٍ مِّنْ نَّجِيلٍ
وَأَعْنَبٍ لَّكُمْ فِيهَا فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ ﴿١٩﴾

وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ
بِالذُّهْنِ وَصَيْغٍ لِلْأَكْلِينَ ﴿٢٠﴾

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً لِّتُسْقِيَهُمْ
مِمَّا فِي بُطُونِهَا وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ
كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢١﴾

وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ
اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنِّ إِلَهٍ غَيْرُهُ
أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٣﴾

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ
مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ
يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ

хъана кІанзава. Ва эгер Аллагъдиз
(чи *патав* *векил* *ракъуриз*) кІан
хъанайта, Ада (*гъелбетда*)
малаикар (авударна) *ракъурдай*, -
чаз идакай (*Нугъа лугъузвай хътин*
эхтилатдикай) чи эвелимжи
бубайрин вядедани ван хъайи туш.

25. Ам (*Нугъ*) - анжах, диливал
(*жунувал*) квай кас я, (гъавилляй)
гуъзлемиша куъне адан патахъай
са къадар вахтуналди.
26. Ада (*Нугъа*) лагъана: «Рабби! Куъмек
це заз (*гъалибвал* *це заз халкъдал*),
абуру зун (*зи пайгъамбарвал*)
тапаррай къурвилляй!»
27. Ва Чна адаз (вагъй далди)
инандирмишна: «Бес, туькІуъра
(*раса* *вуна*) гими Чаз акваз
(*Чи гуъзчивилик* *кваз*) ва Чи
инандирмишнуалди (*Чи*
эмирралди, *ва куъмекдалди* *ва вун* *Чи*
хуьник *квазни*). Ва Чи эмир атайла
(*ви халкъдиз батмишаруналди*
азаб *гунин*) ва тІанурдай гужлуз
яд акъатайла, акъадара ана
(*гимида*, *чан* *алай*) гъар садакай
жуът (*эркек*- *диши*) ва ви хизанни
- анжах абурукай вичин патахъай
виликдай (*куфрдиз* *килигна* *гъалак*
жеда *лагъай*) (Зи) Келима тестикъ
хъанвайбур (*яни* *ви* *паб* *ва* *хва*)
квачиз. Ва тавакъу ийимир (вуна)
Заз зулум авурбурун патахъай,
гъакъикъатда, абур батмиш жеда!
28. Ва гимидиз акъахна вун ва вахъ
галайбур анал тестикъ хъайила
(*куън* *гимида* *ацуквайла*), (бес), лагъ
вуна: «Гъамд хуьй Аллагъдиз
чун зулумкар (*кафир*) ксарикай
къутармишай!»

مَلِكَةً مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا
الْأُولَىٰ ﴿٢٤﴾

إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جَنَّةٌ فَنَرَبَّصُوا بِهِ
حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٢٥﴾

قَالَ رَبِّ أَنْصُرْنِي بِمَا كَدَّبُونِ ﴿٢٦﴾

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا
وَوْحَيْنَا فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ
فَأَسْلُكُ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ
وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ
مِنْهُمْ وَلَا تُخَلِّطَنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا
إِنَّهُمْ مُّعْرِفُونَ ﴿٢٧﴾

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى
الْفُلْكِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّانَا مِنَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٨﴾

29. Ва лагъ вуна (*мадни*): «Рабби, авуда Вуна зун (*ахпа гимидай чилел*) берекатлу «яшамиш жез ацукьдай чкадиз», бес Вун - яшамиш жез чка гузвайбурун виридалайни хъсанди я эхир!»

30. Гъакъикъатда, а карда (*Нугъан ва адан халкъдин къысада*) делилар ава, ва гъакъикъатда, Чна имтигъан ийизва (*пайгъамбарриз, муъминриз - чпин халкъаралди, ва халкъариз - пайгъамбарар ракъуруналди*)!

31. Ахпа Чна абурулай къулухъ арадал гъана несил - масадбур (*самуд, ва я гъад халкъ*).

32. Ва Чна абуруз чпикай (*тир*) расул (*Салигъ, ва я Гъуд*) ракъурна: «Бес, ибадат ая куъне са Аллагъдиз, авач квез (*ибадат авуниз лайихлу тир*) илагъи Адалай гъейри. Бес, квез кичезвачни (Адакай)?!»

33. Ва адан халкъдикай велик-къилик квайбуру (*члехи ксари*) - чпи кафирвал авур, ва Ахиратда гуърушмиш хъун таб яз къур, ва чпиз Чна дуъньядин уьмуърда бул няметар (*гурлу дуланмишвал*) гайи, лагъана: «Им (*квез тавгъиддихъ - Аллагъдин садвилихъ эверзавай пайгъамбар кас*) - анжах гъа куън хътин инсан я, адани незва куъне незвайдакай ва ада хъвазва куъне хъвазвайдакай.

34. Ва эгер куън гъа куън хътин инсандиз муьтлугъ хъайитла, гъакъикъатда, куън (*а члавуз*) зиянвиле авайбур жеда (*куь гъуцар туна - адаз табий хъуналди*).

وَقُلْ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُّبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٢٩﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِن كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ﴿٣٠﴾

ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا ءآخَرِينَ ﴿٣١﴾

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنِّ إِلَهِ غَيْرُهُ ؕ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِلِقَاءِ آلِآخِرَةِ وَأَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٣٣﴾

وَلَئِن أَطَعْتُمْ بَشَرًا مِّثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذًا لَّخٰسِرُونَ ﴿٣٤﴾

35. Бес, ада квез, куьн кьейила ва квекай руг ва кIарабар хьайила, куьн (*куь сурарай чан алайбур яз*) ахкъудда лагъана хиве къазвани?!
36. Яргъа я - яргъа я (*ам жедай кIвалах туш*) - квез хиве къунвай (гъелягъдин) кар (*къейибурал чан хкун*)!
37. Ам (*чи уьмуьр*) - анжах и дуьньядин чи уьмуьр я; чун рекъизва(садбур) ва чун яшамиш жезва (муькуьбур) (*ва я*: Са несил чакай рекъизва ва маса несилдал чан къезва), ва чал чан хкидайдини туш.
38. Ам (*квез имандихъ эверзавай пайгъамбар*) - анжах, Аллагъдикай тапарар къундармишнавай итим (*таб туькIуьрна Аллагъдал вегъенвай кас*) я, ва чун адахъ инанмиш туш».
39. Ада (*расулди*) лагъана: «Рабби! Куьмек це заз (*гъалибвал це заз халкъдал*), абуру зун (*зи пайгъамбарвал*) таб яз къунвайвилай!»
40. Ада (*Аллагъди*) лагъана: «Са Тимил (вахтунилай) дугъриданни абур (еке) гъайифар чIугъваз жеда (*ва я*: *са арадилаь экуьнин вахт алуькайла - абур гъайифар чIугъвазвайбурукай жеда*)».
41. Ва (*тадиз*) абур къати ванци(-н *азабди*) къуна гъахъ аваз (*лайихлу яз*) - ва абур Чна (селдин *къилел жедай къурай кIарасрин, пешерин*) зирзибил хъиз авуна (*вири михъиз тергна*). Ва къуй яргъавал хъурай зулумкар (*ширк, куфр авур*) ксариз!
42. Ахпа Чна арадал гъана абурулай гуьгъуьниз маса уьмметар (*халкъар*).

أَيَعِدُّكُمْ أَنْكُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا
وَعِظْمًا أَنْكُمْ مُخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾

* هَيَّاهَاتَ هَيَّاهَاتَ لِمَا تُوْعَدُونَ ﴿٢٦﴾

إِنَّ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا
وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٢٧﴾

إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٢٨﴾

قَالَ رَبِّ أَنْصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونَ ﴿٢٩﴾

قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لِيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ ﴿٣٠﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ
غَنَاءً فَبَعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٣١﴾

ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ ﴿٣٢﴾

43. - Гыч са уьмметдивайни вичин вахтунилай (*ажалдиллай*) вилик элячиз (*виликмаз вахт куьтягь жедалди рекъиз*) жедач, ва жедач (абурувай адакай) кьулухъ амукизни (*ам кьулухъ вегъизни*)! -
44. Ахпа, Чна ракьурна сад-садан гуьгьуьнлай (ара аваз) Чи расулар. Гьар сеферда (са) уьмметдин патав абурун расул атайла, абуру ам таб яз кьунай, - ва Чна абур (*кафирвал авур халкьар*) садбур муькуьбурун гуьгьуьнаваз (*гьалаквиллиз*) ракьурна, ва Чна абур «риваятриз» элкьурна (*абурун кьилел атай крар - ибрет кьачудай кьысар яз авуна*). Ва кьуй яргъавал (*гьалаквал*) хьурай (*расулрихъ*) иман тигъизвай ксариз (*халкьариз*)!
45. Ахпа Чна, Муса ва адан стха Гьарун ракьурна Чи (*патай тир*) аламатар ва ачух делил гваз,
46. Фиръавандин ва адан (халкьдин) вилик-кьилик квай ксарин патав, амма абуру еке такабурлувална. - Ва абур чеб виняй кьунвай ксар тир (*маса халкьар чпиз кьуватдалди муьтлуьгьарна зулум ийиз*). -
47. Ва абуру лагъана: «Бес, чун гьа чун хьтин кьве инсандихъ (*Мусадихъ ва Гьарунахъ*) инанмиш жедани кьван вични абурун (кьведан) халкьди чаз муьтлуьгь яз кьуллугъзавай?!»
48. - Ва абуру абур кьвед табдай кьуна - ва абур гьалак (*терг*) хьайибурукай хьана (*гьуьле батмишарна*).
49. Ва дугьриданни Чна Мусадиз Ктаб багъишна - абур (*адан халкь*) дуьз рекьел атун патал!

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَسْخِرُونَ ﴿٤٣﴾

ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا كُلًّا مَا جَاءَ أُمَّةً رَسُولُهَا كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ فَبِعَدَا لِقَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٤٤﴾

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٤٥﴾
إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ ۚ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ ﴿٤٦﴾

فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا عِبَادُونَ ﴿٤٧﴾

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٤٨﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾

50. Ва Чна Марйаман хва (*Иса*) ва адан диде (*Марйам*) делил яз авуна (*Чи къудратлувилин*), ва Чна абуруз (къведаз) тепедал (яшамиш жез ацукъдай) далдалух гана - (*мублагъ ва саламат*) акъваздай чка ва авахъзавай яд (*михъи чешме*) авай чка яз.

51. (*Ва лагъанай Чна гъар са расулдиз*): «Эй, расулар (*Аллагъди ракъурнавай векилар*)! Неъ куъне хъсан (*хуш*) тирбурукай (*гъалал няметрикай*) ва диндар амал ая (куъне). Гъакъикъатда, Заз - куъне вуч амал ийизватла хъсан чизва!

52. Ва гъакъикъатда, им (*винидихъ къалурнавай - диндин къанунар*) - куъ дин я (*эй, пайгъамбарар*), сад тир дин яз (*виридаз*), ва Зун я - куъ Рабби, (*гъавилай*) кичле хъухъ квез Закай (*Зи эмирар кылиз акъудиз ва къадагъайрикай яргъаз жез*)!

53. Амма абуру (*уъмметри*) чпин кар (*сад тир Дин пай- пайна*) ччара авуна чпин арада - ктабриз (*гзаф динриз - гъар са клангалдихъ вичин члуру ктаб хъана*). Ва гъар са дестеди вичиз авайдал шадвалзава (*дамахзава ва фикирзава са чеб гъахъдал алай хъыз ва амайбур вири ягъалмишвиле авай хъыз*)».

54. Ва тур (*вуна эй, Пайгъамбар*) абур гъа чпин ягъалмишвилин деринра та (*абур гъалак ийидай*) вядедалди.

55. Бес, абуру (*а кафирри*) гъисабзаватла Чна чпиз гузвай имдадар (*куъмекар*) - мал-девлетрин ва рухвайрин,

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً وَآوَيْنَهُمَا إِلَى رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥٠﴾

يَأْتِيهَا الرُّسُلُ كُلُّوَا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَأَعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾

وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّةٌ وَاحِدَةٌ وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴿٥٢﴾

فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٥٣﴾

فَذَرَهُمْ فِي عَمَرَتِهِمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٥٤﴾

أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُم بِهِ مِنْ مَّالٍ وَبَيْنَ ﴿٥٥﴾

56. Чна чпиз няметар (*хийирар*) гуз гьерекатзавай хьиз (*чеб лайихлу тирвиляй*)?! Аксина, (ам абуруз тавламишун я - *абурун* ягълмишвал *мадни деринарун*, *абур дуьньядалди тухун* я), (амма) абуру гьиссзавач (а кар)!
57. Гьакъикъатда, чпиз, чпин Раббидикай кичевилай (*Адан жазадикай*) кърхувал авайбур,
58. Ва чпи, чпин Раббидин аятрихъ (*Къуръандихъ*) инанмишвалзавай,
59. Ва чпи, чпин Раббидиз шерикар гъин тийизвай,
60. Ва чпи, чпи гузвай шейэр (*куьмекар, садакьяар*) гузвай - чпин рикIер кърхулу яз (чпин) Раббидин патав абур (элкъвена) хкведайвилай,
61. - Ахътинбуру тади ийизва хийир (*диндар*) крар ийиз, ва абур а карда (*диндар крар гзаф авунин акъажунра масадбурулай*) вилик элячIзава.
62. Ва хиве твазвач Чна ччандин (*инсандин*) са шейни - анжах адалай алакьдайдалай гъейри; ва ава Чахъ ктаб (*виче авур крар кхъизвай, ва вичи*) гъахъ лугъузвай . Ва (*садазни*) абуруз зулум ийидач (*хъсан крар тIимилариз ва я гунагъар артухариз*).
63. Аксина, абурун (*кафиррин*) рикIер идакай (*Къуръандикай*) дерин ягълмишвиле (*ва лап гъафилвиле*) ава. Ва ава абуруз амалар атIабурулай (*муъминри ийизвай крарилай*) гъейрибур, абуру амалзавай.

نَسَارُ لَّهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَل
لَّا يَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشِيَةِ رَبِّهِمْ
مُشْفِقُونَ ﴿٥٧﴾

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٨﴾

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجَلَةٌ
أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿٦٠﴾

أُولَٰئِكَ يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا
سَابِقُونَ ﴿٦١﴾

وَلَا نَكْلِفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا
كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي عَمْرٍةٍ مِنْ هَذَا
وَلَهُمْ أَعْمَلٌ مِنْ دُونِ ذَلِكَ هُمْ لَهَا
عَمِلُونَ ﴿٦٣﴾

64. Та Чна абурун кефина яшамиш жезвайбур (*чIехи ксар*) азабдалди кьурла, ингъе абуру ав ацалтна ава (куьмек, кьутармишун тIалабиз).
65. - (*Абуруз лугьуда*): «Къе ав ацалтна гьараймир куьне (*кьутармишун тIалабиз*)! Гьакъикъатда, квез Чакай хуьдай куьмек жедач!
66. Дугъриданни, квез Зи аятар кIелнай, амма куьн дабанар акIуриз кьулу-кьулухъди фенай,
67. Такабурлувал ийиз адакай (*ва я*: такабурлувализ адалди *яни Масжид- уль -Гьарамдалди, ам куь гъиле ава лугьуз*), - йифен эхтилатариз (*Кябедин патав Пайгъамбардин диндикай*) чIурукIа рахазвайбур я». -
68. Бес, абуру и Каламдал (*Кьуръандал*) фикирзавачни (*ам гъахъ тирди чир жедайвал*)?! Я тахъайтIа, абуруз чпин эвелимжи бубайриз татайди (*расул, Ктаб*) атанвайвиляй яни (*ам инкариз адакай элкъвенвайди*)?!
69. Я тахъайтIа (*абуру иман тигъиз*)- абуруз чин тийиз тирни чпин расул ва гъавиляй абуру ам инкарзавани?!
70. Я тахъайтIа (абуру) ам (*Пайгъамбар жунувал*) диливал квай кас я, лугьузвани?! - (*гьелбетда абурунди таб гафар я*)! Аксина, ам (*Пайгъамбар*) абурун патав гъахъ (*Кьуръан, тавгъид*) гваз атанва, амма абурун чIехи паюниз гъахъ такIан я.

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِم بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ يَجْعَرُونَ ﴿٦٤﴾

لَا تَجْعَرُوا الْيَوْمَ إِنَّكُمْ مِنَّا لَا تَنْصُرُونَ ﴿٦٥﴾

قَدْ كَانَتْ آيَاتِي تُنْتَلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ تَنْكِبُونَ ﴿٦٦﴾

مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ سَعِيرًا تَهْجُرُونَ ﴿٦٧﴾

أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٦٩﴾

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُم بِالْحَقِّ وَأَكْتَرَهُم بِالْحَقِّ كَرَهُونَ ﴿٧٠﴾

71. Ва эгер гъахъ абурун гъевесриз табий (жез) хъанайтIа (эгер Аллагъди абурун гъевесриз кIани крар шариятда тайинарнайтIа) - (а чIавуз) дугъриданни чIур (барбатI) жедай цавар ва чил ва анра авай къванбурни. Аксина, Чна абуруз ракъурнава абурун «РикIел гъун» (Къуръан), амма абур чпин «РикIел гъун» - икай (патахъ) элкъвенва.

72. Я тахъайтIа вуна (эй, Пайгъамбар) абурувай харж (гъакъи) тIалабзавани (вуна абурув Дин агакъарунай - ва мискъивиляй абуру иман тигъиз яни, ва я абурувай ам гуз тежез иман гъиз жезвачиз яни)?! - Амма, ви Раббидин (патай) гъакъи (саваб, вуна умудзавай) - лап хийирлу я! - Ва Ам я - ризкъи (паяр) гудайбурун виридалайни хъсанди! -

73. Ва гъакъикъатда, вуна (эй, Пайгъамбар) абуруз (ви халкъдиз, ва амай вири инсанризни) Дуъз рекъиз (дуъз диндиз - Исламдиз) эверзава.

74. Ва гъакъикъатда, Ахиратдихъ инанмишвал тийизвайбур - (Дуъз) Рекъикай элкъвенва (ян ганва)!

75. Ва эгер Чна абуруз (Меккадавай мушрикриз) регъим авунайтIани ва абурал алай зарар (къурагъвал ва каш) алуднайтIани - (абуру) чпин «асивал ийиз сергъятар чIурунин карда» (куфрда ва терсвиле) амукъун кIевивализ давамардай, (чпин чIуру рекъе) шаклубур яз.

76. Ва дугъриданни Чна абур (ширкдиз килигна) азабдалди къунай, амма абур умунлу хъанач чпин Раббидиз ва (муътIуъгъдиз) ялвармишзавач (абуру Адаз).

وَلَوْ أَتَّبَعَ الْخَلْقَ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ
السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ
أَتَيْنَهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ
مُعْرِضُونَ ﴿٧١﴾

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَجَ رِبِّكَ خَيْرٌ
وَهُوَ خَيْرُ الرَّزَاقِينَ ﴿٧٢﴾

وَأِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٣﴾

وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ
الصِّرَاطِ لَنُكِبُونَ ﴿٧٤﴾

* وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ
ضُرِّ اللَّجْجِ فِي طُعَيْنِهِمْ يَعْصِمُونَ ﴿٧٥﴾

وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا
لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ ﴿٧٦﴾

77. Та, Чна абурал къати азабдин «варар ахъай авурла», ингъе - абур ана михъиз чарá (умуд) атIана жеда (вуч ийидатIа чин тийиз - вилик квайди анжах гъамишалугъ азаб жеда)!
78. Ва (са) Ам я - квез, ван атунин гъисс, ва акунрин гъисс ва рикIер яратмишнавайди - тIимилди я куъне ийизвай шукур!
79. Ва (са) Ам я - куън арадал гъана (несилар гзафарна гъарна) чукIурнавайди чилел, ва Адан патав куън кIватI хъийида (гъахъ-гъисабдиз).
80. Ва (са) Ам я - (авачир шей арадал гъана адал) чан гъизвайди ва (ахпа ажал атайла) чан къахчузвайди, ва (са) Адаз талукъ я - йиф ва югъ дегишарун (Адан къудратлувилелди жезва а кар); бес, къатIузвачни куъне (а делилар)?!
81. Аксина, абуру (кафирри) - эвелимжибуру лагъай хътин гафар лагъана.
82. Абуру лагъана: «Бес, чун къейила ва (чун) руквадизни кIарабриз элкъвейла - бес, гъакъикъатда, чал (мад сефер) чан хкидани?!
83. Дугъриданни хиве къунва чаз ва виликдай чи бубайризни и кар (амма ам хъанач), - ам анжах эвелимжибурун риваятар (таб къисаяр) я!»
84. Лагъ (вуна абуруз): «Нинбур я (ва нин ихтиярда ава) и чил ва анал алайбур (вири), - эгер куън чизвайбур ятIа?»

حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا ذَا عَذَابٍ
شَدِيدٍ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْسُونَ ﴿٧٧﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ
وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾

وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٧٩﴾

وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ
الَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٨٠﴾

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ﴿٨١﴾

قَالُوا أَءِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظْمًا إِذْنَا
لَمَبْعُوثُونَ ﴿٨٢﴾

لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَءَابَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ
إِنْ هَذَا إِلَّا أَسْطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٨٣﴾

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٨٤﴾

85. Абуру лугьуда: «Аллагьдин». Лагь (вуна *абуруз*): «Бес, куьне рикел гьизвачни (*абурун виридан халикь ва иеси Ам тирла - Ам кьудратлу тирди квел чан хкунал, - куьне фагьумзавачни*)?!»
86. Лагь (вуна *абуруз*): «Вуж я ирид цаваринни Рабби ва Рабби - чѐхи Аршдин?»
87. Абуру лугьуда: «Аллагьдинбур я». Лагь: «Бес, кичевалзавачни куьне (Адакай - *Адан эмирар кьилиз акьудиз ва кьадагьайрикай яргъаз жез?! Ва эгер куьне масадаз ибадат авуртIа Адалай гьейри - Ада квез азаб гуникай*)?!»
88. Лагь (вуна *абуруз*): «Нин гьиле ава вири шейэрин винел чѐхи гьакимвал (*пачагьвал*), ва Вичи (*масадакай*) хуьн (*саламатвал, кьутармишвал*) гузвайди ва Вичикай (*Адан аксина*) садавайни хуьн (*кьутармишвал*) гуз тежедайди, - эгер куьн чизвайбур ятIа?»
89. Абуру лугьуда: «Аллагьдин (*а крар са Адаз талукь я*)». Лагь: «Бес, гьикI куьн суьгьуьрда твазва (*куь акьул фена куьн алдатмиш жезва-гьахъдикай элкъвез*)?!»
90. Аксина (*кар- квез куь язгалмишвилевай башичйри кьалурзавай хьыз гьич туш, - амма хьи а инкарзавайбуруз*) абуруз Чна гьахъ (*Пайгьамбардие гваз Кьурьан*) ракьурнава, - ва гьакьикъатда, абур тапархъанар я (*чпин ширкда, ва Эхиратда чан хкун инкар авунин карда*)!

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٥﴾

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٨٦﴾

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٨٧﴾

قُلْ مَنْ مَلِكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٨﴾

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ ﴿٨٩﴾

بَلْ أَتَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٩٠﴾

91. Аллагъди (Вичиз) велед къачунвач ва Адахъ галаз санал (*вичиз ибадат авун дуъз къевезвай* маса са) илагъини авач. АкI хъанайтIа (*эгер аваз тиртIа*) - гъар са илагъи вичи халкъ авур затIар гваз къилди жадай, ва абурун садбуру муъкуьбурал винел пад къачудай. Лап пак я (*ва михъи я*) Аллагъ - абуру лугъузвай шикилдикай (*гузвай сифетрикай, шерик гъуникай*),

92. Са Вичиз «гъайб» ва ачухди (*чинебан ва ашкара крар*) чизвайди! Бес, вине я (*ва михъи я*) Ам - абуру шерик гъуникай (Адаз)!

93. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар*): «Рабби! Эгер Вуна заз, абуроз (*мушкриз*) хиве къунвай гъелягъар (*зи уьмуьрда*) къалурдайвал ятIа,

94. Рабби, бес, ийимир Вуна зун зулумкар ксарин арада!»

95. Ва гъакъикъатда, Чун къудратлу я ваз дугъриданни къалуриз Чна хиве къазвай кар (*азаб*) абуроз.

96. (*Ваз мушрикри писвал, авурла эй, Пайгъамбар*) алуда (вуна) а писвал - вич хъсанди тирдалди (*вуна абуроз писвилелди жаваб хгумир, аксина, хъсанвал ая*); Чаз лап хъсан чизва абуру гузвай сифетрикай (*Диндикай, Пайгъамбардикай лугъузвай тапаррикай*).

97. Ва лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар*): «Рабби! За Вавай (зун) шейтIанрин футфайрикай хуьн тIалабзава,

98. Ва за Вавай Рабби, абур (атана) захъ галаз хъуникай (*зи крара иштирак авуникай*) хуьн тIалабзава!»

مَا أَخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ
مِنْ إِلَهٍ إِذَا لَذَهَبَ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ
وَأَعْلَا بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَانَ اللَّهِ
عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٩١﴾

عَلِيمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَلَىٰ عَمَّا
يُشْرِكُونَ ﴿٩٢﴾

قُلْ رَبِّ إِمَّا تُرِيبِي مَا يُوعَدُونَ ﴿٩٣﴾

رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٩٤﴾

وَإِنَّا عَلَىٰ أَنْ نُرِيكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَدِيرُونَ ﴿٩٥﴾

أَدْفَعْ بِآلَتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ نَحْنُ
أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿٩٦﴾

وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ
الشَّيْطَانِ ﴿٩٧﴾

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ ﴿٩٨﴾

99. Та, абурукай (*а муширикрикай*) садан патав кынирик атайла, ада лугьуда: «Рабби! Зун элкьуьрна рахкура (*дуюньядиз*).
100. Белки за диндар амал ийин, за виликдай тур (*иман, Ви эмирар кылиз акъудун*). Ваъ, эхир (*гыч жедач ада тГалабай кар*)! Гьакъикъатда, абур (*гьакГан*) гафар я ада лугьузвай (*менфят жедач адаз абурукай*). Ва абурун кьулухъ «барзах» (*дуюньядиз хтун акъвазардай манийвал*) жеда (*барзах - дуюньядин уьмуьрдинни Эхиратдин уьмуьрдин арада авай гьал я*) - абурал чан хкидай (*Къияматдин*) Йикъалди.
101. Ва Къаргъудиз уф гайи чГавуз (*Къияматдин Юкъуз Исрафил малаикди*) - а юкъуз абурун арада (*дамахар авур, тереф хуьз пад кьур*) мукъвавилер амукъдач, ва абуру сада-садавай (*гьалдикай*) хабарни хкъадач.
102. (А чГавуз) нин терезар (*хъсан крар гзаф хъана*) залан хъайитГа, - ахътинбур я агалкьунар жедайбур,
103. Ва нин терезар (*хъсан крар тИмил хъана*) кьезил хъайитГа, - ахътинбур, чпи чпис (еке) зиян гайибур (*чеб чпин гъилляй акъатайбур*) я, Жегъеннемда даим яз амукъда (абур),
104. - Абурун чинар цГу пис куз жеда, ва абур ана (*еке тГалдикай чин атГугъна*) пГуззарар агаж хъана сарар экъис хъана жеда.

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ ﴿٩٩﴾

لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِن وَرَائِهِم بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٠٠﴾

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿١٠١﴾

فَمَنْ ثَقَلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿١٠٣﴾

تَلْفَحُ وُجُوهُهُمُ النَّارَ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿١٠٤﴾

105. (Ва лугьуда абуруз): «Бес, квез Зи аятар (Къуръан) клелначирни, амма куъне абур таб яз къунай?!»
106. Абуру лугьуда: «Чи Рабби! Чал чи бедбахтвили гъалибвал къачуна, ва чун рекъяй акъатай ксар хъана.
107. Чи Рабби, акъуда чун анай (Цпаюнай, ва рахкура чун дуйньядиз) - ва эгер чун (элкъвена) хтайтIа (асивилиз, куфрдиз) - (а чIавуз) дугъриданни чун зулумкара я».
108. Ада лугьуда (абуруз): «Амукъ (гила) ана негънаваз (алчახбур яз), ва рахамир Захъ галаз!
109. Гъакъикъатда, Зи лукIарикай са дестеди лугъуз тир: «Чи Рабби! Чна иман гъанва - бес, багъишламиша (Вуна) чаз (гунагъар), ва чаз регъим ая - Вун регъимлубурун виридалайни хъсанди я эхир!»
110. Ва куъне (эй, кафирар) абур ягъанатрал вегъенай, та (а карди) куъ рикIелай алудна Зун рикIел гъун, ва куъне абурал хъуъруьнар ийиз тир.
111. Гъакъикъатда, къе За абуруз эвез (еке саваб) ганва абуру сабур авурвилай - гъакъикъатда, гъабур тирвилай (еке) агалкъун хъайибур (Женнет- эгълийрикай хъана)».
112. Ада лугьуда (Жегъеннем - эгълийриз): «Куън чилел гъикъван къадаар йисар амукъна?»
113. Абуру лугьуда: «Чун амукъна (чилел) са юкъуз ва я йикъан са паюна, - бес, хабар яхъ гъисаб тухузвайбурувай».

أَلَمْ تَكُنْ ءَأَيَّتِي تُثَلِّىٰ عَلَيَّكُمْ فَكُنْتُمْ بِهَا تُكذِّبُونَ ﴿١٠٥﴾

قَالُوا رَبَّنَا عَلَّيْتَ عَلَيْنَا شِفْوَتَنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ ﴿١٠٦﴾

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنَّا عِندَنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿١٠٧﴾

قَالَ أَحْسَبُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونَ ﴿١٠٨﴾

إِنَّهُ كَانَ قَرِيْبٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا ءَأَمَنَّا فَأَغْفِرْ لَنَا وَأَرْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّحِيمِينَ ﴿١٠٩﴾

فَأَتَّخَذْتُمُوهُمْ سِحْرِيًّا حَتَّىٰ أَنْسَوَكُم ذِكْرِي وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضْحَكُونَ ﴿١١٠﴾

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ هُمُ الْفَٰئِزُونَ ﴿١١١﴾

قَالَ كَمْ لَبِئْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ ﴿١١٢﴾

قَالُوا لَبِئْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَسْءَلِ الْعَادِيْنَ ﴿١١٣﴾

114. Ада лугьуда: «Куьн амуькьайди (ана) са тIимил вахтунда я (гила Эхиратда азабда амуькьдай вахтунив гекъигайла, ва эгер куьне сабур авунайтIа Аллагьдиз муьтIуьгъвализ - квез Женнет жедай), эгер квез чиз хъанайтIа!»
115. Мегер куьне гьисабнавайтIа, Чна куьн гьакI гьаваянда (са кар патални тушиз) халкънавай хьиз ва куьн Чи патав (элкъуьрна) хкин тийидай хьиз?»
116. Бес, лап вине я (ва пак я) Аллагь, Гьахъ тир Пачагъ -(Ада гьакI гьаваянда, шейэр халкъ авуникай)! Авач илаъги (ибадат авуниз лайихлу тир) Адалай - багъа (лап лайих, гуьзел) Аршдин Раббидилай, гьейри!
117. Ва ни Аллагьдихъ галаз маса гьуцдиз эверайтIа (ибадатайтIа) (вични) а карда вичиз (гьич) са делилни авачир, - адан гьахъ-гьисаб анжах адан Раббидив гва (Ахиратда). Гьакъикъатда, кафирриз агалкъун (къутармишвал) (гьич) жедач (Къияматдин Юкъуз)!»
118. Ва лагъ (вуна эй, Пайгъамбар): «Рабби! Багъишламиша (Вуна) (гунагъар) ва регьим ая (чаз- туба къабулиз, диндар крарал мягъкемариз), - бес, Вун регьимлубурун виридалайни хъсанди я эхир!»

قَالَ إِنْ لَيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا لَوْ أَنْتُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١٤﴾

أَفَحَسِبْتُمْ أَنْمَّا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنْتُمْ عَلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿١١٥﴾

فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ﴿١١٦﴾

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿١١٧﴾

وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١١٨﴾

سُورَةُ النُّورِ

24 - Сура: «ан-Нур» (Нур)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

- (Им я) - сура (*Журъандин тайин са пай*) Чна (ам ваз) (авудна) ракъурнавай ва ферз (*ана къалурнавайдал амал авун важиблу*) авунвай, ва виче аваз Чна ачух делилар авуднавай, - куьне (*эй, муъминар*) рикІел гъун (*ва къилиз акъудун*) патал!
- Зина авур дишегълидиз ва зина авур итимдиз (*эгер абур садрани эвленмиш тахъанвайбур тиртІа*) - абурукай гъар садаз виш сеферда (къирмаждалди) ягъуналди жаза це (*ва гъакІни ам са йисуз чукурна кІанда яшаммиш жезвай чкадай*). Ва къуй квез абурун (къведан) язух татурай Аллагьди дин къиле тухунин карда, эгер куьн Аллагьдихъ ва Эхиримжи йикъахъ иман гъанвайбур ятІа. Ва къуй абуруз (къведаз) азаб гудайла муъминрикай са дестеди шагидвал авурай (*амайбуруз ибрет жедайвал*).
- Зина авур итим эвленмиш жеда анжах зина авур дишегълидал ва я мушрик дишегълидал. Ва зина авур дишегъли гъуьлуьз фида анжах зина авур итимдиз ва я мушрикдиз. Ва муъминриз а кар (*зина авурдахъ галаз некаягъ авун*) гъарам авунва (*та зина авурда туба ийидалди*).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُورَةٌ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١﴾

الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَيْشَهِدَ عَدَاِبُهُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحَرِّمَ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

4. Ва чпи, миxьи дишегълийрал (зинадин тахсир) вегъезвайбур (*ни азад, гъуьлуьк квай дишегълийрик зинадин тахсир ктуртIа*) (ва гъакИни тахсирсуз итимрал), ахпа кьуд шагъид тагъайтIа (*а кардиз*), - кьудкъад сеферда къирмаждалди ягъа (куьне) абур (*буьгътен вегъейбур*) ва абурун шагъидвал къабул хъийимир - гъамишалугъ яз, ва ахътинбур - гъабур я фасикъар (*асибур*),
5. Анжах, чпи адалай гуьгъуьниз туба авуна ва (чпин) гъал дуьз хъувурбур (*диндарбур хъхайбур*) квачиз (*ахътинбуру авур шагъидвал къабула*), - (бес), гъакъикъатда, Аллагъ багъишламишдайди, регъимлуди я эхир!
6. Ва чпи, са чпелай гъейри (*маса*) шагъидар авачиз, чпин папарал (*зинадин тахсир*) вегъезвайбур, (*къазидин вилик*) абурун гъар садан шагъидвал авун хъана кIанда - кьин къаз Аллагъ шагъидвилиз гъун кьуд сеферда - бес, гъакъикъатда, вич (*итим*) дуьз лугъузвайбурукай я лагъана (*а карда*),
7. Ва вад лагъайди (*шагъидвалун*), - (бес), вичел Аллагъдин лянет хъурай лагъана, эгер вич табзавайбурукай ятIа.
8. (*Гъуьлуьн и гафаралди папаз жаза - яни къван гун рекьидалди - тестикъ жезва*) Ва адалай (*папалай*) азаб алудда, ада (папа) кьуд сеферда - кьин къаз Аллагъ шагъидвилиз гъиз, ам (*итим*) табзавайбурукай я лагъана шагъидвал авунин карди,

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا
بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً
وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ
هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا
فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ
لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَشَهَدَتْ
أَحَدُهُمْ أَرْبَعٌ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ
الصَّادِقِينَ ﴿٦﴾

وَالْخَمِيْسَةَ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ
كَانَ مِنَ الْكَاذِبِيْنَ ﴿٧﴾

وَيَدْرَأُوْا عَنْهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعٌ
شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِيْنَ ﴿٨﴾

9. Ва вад лагъайдини яз - (бес), къуй Аллагъдин ажугъ вичел (*папал*) хъурай эгер ам (*итим*) гъахъбурукай ятІа (*а карда. Ва папа и кынерин гафар лагъайла, - абуру къведни ччара авун лазим я*).
10. Ва эгер Аллагъдин (патай) чІехи нямет ва Адан регъим хъаначиртІа квез (*эй, муъминар- и къанунар тайинаруналди гъуьлуьнни папан алакъайрин гъакъиндай*), ва Аллагъ туба къабулдайди, камаллуди туширтІа - (квез гзаф крар четин жедай ва табзавайбурув тадиз вичин азаб агакъдай)!
11. Гъакъикъатда, чпи (*вири муъминрин диде - Айишадикай, ада «ЧІуру кІвалах» авуна лагъай*) ифк (*буьгътен*) гъайибур - квекай (са) кІапІал я. Ва куьне а кар (*абуру вегъей буьгътен*) квез пис яз гъисабмир, аксина, ам куьн патал хийирлу я (*Пайгъамбардин паб Айиша а кардикай михъи тирди ашкара хъана, гъакъикъи мусурманри чеб дуьз тухвана савабар хъана...*). Абурукай гъар са касдиз вичи къазанмишай гунагъ жеда. Амма абурукай вичел а кардин чІехи пай къачурдаз (*мунафикърин башчидиз*) - адаз чІехи азаб гъазурнава.
12. (*Эй, а фитнедикай ван хъайибур*) квез а кардикай ван хъайила, авунайтІа хъсан фикир муъмин - итимри ва муъмин-дишегълийри чпикай (*садбуру муькуьбурукай*) ва лагъанайтІа: «Им - ачух буьгътен я»!

وَالْحَمِصَةَ أَنْ غَضَبَ اللَّهُ عَلَيْهَا إِنْ
كَانَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٩﴾

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ
وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنْكُمْ
لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم بَلْ هُوَ خَيْرٌ
لَّكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ مَا أَكْتَسَبَ
مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ
وَالْمُؤْمِنَاتُ بَأْنَفْسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا
إِفْكٌ مُّبِينٌ ﴿١٢﴾

13. (Ва а фитне гъайбуру) гъанайтІа абуру а кардиз кьуд шагъид (а кар тестикъардай)! - Ва бес, абуру шагъидар гъанвачирла, - ахътинбур, Аллагъдин вилик тапархъанар гъабур я.
14. Ва эгер Аллагъдин (патай) чІехи нямет (мергъямат) ва Адан регъим хъаначиртІа квез и дуньядани ва Ахиратдани - дугъриданни хкІадай квек куьне а карда авур гзаф (фитне) рахунриз килигна, чІехи азаб.
15. Куьне а (мтаб) кар къаршиламишзавайла куь мецералди ва куьне лугъузвайла куь сивералди квез чирвал авачир кар. Ва куьне ам вилевачир кар яз гъисабзавай, амма Аллагъдин вилик ам чІехи (гунагъ) кар я.
16. Ва квез (эй, а фитнедикай ван хъайбуру) адан ван хъайила, лагъанайтІа куьне (квез хабар гайбуруз): «Ихтияр авач чаз - чун а кардикай рахаз. - Пак я Вун (я Рабби, Ви Пайгъамбардин папакай акІ лугъуз)! - Им - чІехи буьгътен я».
17. Аллагъди квез несигъат гузва - куьне мад ахътин кар гъич са чІавузни хъувун тавунин, эгер куьн (Адахъ) иман гъанвайбур ятІа.
18. Ва баян гана ачухарзава Аллагъди квез аятар, ва Аллагъ - вири чидайди, гзаф камаллуди я!
19. Гъакъикъатда, чпиз, иман гъанвайбурукай мурдар гафар (хабар) кІана кІанзавайбуруз

لَوْلَا جَاءَ وَعَلَيْهِ بِأَرْبَعَةٍ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ فَأُولَئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَذِبُونَ ﴿١٣﴾

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٤﴾

إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّئًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهِذَا سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾

يَعْظُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧﴾

وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُجِبُونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَحِشَةُ فِي الَّذِينَ ءَامَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي

азиятлу (*тIарвал гудай*) азаб жеда и дуьньядани ва Эхиратдани. Ва са Аллагьдиз чизва (*абурун буюьгтенар, ва инсанриз куькай хийир аватIа, ва куькай писвал аватIа...*), ва квез чизвач!

20. Ва эгер Аллагьдин (патай) чIехи нямет (*мергьямат*) ва Адан регьим хьаначиртIа квез (*эй, а фитне кардик акаатайбур*), ва гьакъикъатда, Аллагь - лап мергьяматлуди (*Вичин лукIарин язух къведайди*), гзаф регьимлуди туширтIа, - (гудачир квез и несигъатар, баянар, ва квез тадиз гунагьрин жаза агакьардай)!

21. Эй, иман гъанвайбур, табиь жемир куьн шейтIандин камариз (*фимир адан геле аваз*)! Ва вуж шейтIандин камариз (*рекьвериз*) табиь хъайитIа, бес, гьакъикъатда, ада мурдар ва нагьакъан (*негь*) крар эмирзава эхир. Ва эгер Аллагьдин (патай) чIехи нямет (*мергьямат*) ва Адан регьим хьаначиртIа квез, квекай гьич садни гьич са чIавузни михьи жедачир (*гунагьрин чиркинвилакай*), амма Аллагьди Вичиз кIанзавайди михьи ийизва. Ва Аллагь - ван къведайди, вири чидайди я!

22. Ва къуй кьинер кьун тавурай квекай (диндарвиле) чIехи дережадин ва (мал-девлетдин) агьваллувилин сагьибри - (чпи) мукьва-кьилийриз, кесибриз ва Аллагьдин рекье куьч хьанвайбуруз (*садакьайрин, харжарин*) куьмек хгудач лагъана (*абуру авур гунагь кардиз*

الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ زَعُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠﴾

* يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوبَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوبَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢١﴾

وَلَا يَأْكُلُ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا ۗ أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٢﴾

килигна). Къуй абуру гъаф авурай ва гъил къачурай. Бес, квез кІанзавачни Аллагъди квез багъишламишна?! Ва Аллагъ - гзаф багъишламишдаиди, лап регъимлуди я!

23. Гъакъикъатда, чпи, михъи, (чІуру кар авун фикирдани авачиз) гъафилбур тир муъмин - дишегълийрал (*зинадин*) буьгътен вегъезвайбур - абуруз лянет ава и дуьньядани ва Ахиратдани, ва абуруз чІехи азаб жеда,
24. - Абурун мецери, ва абурун гъилери ва абурун кІвачери (абуру) авур амалрин гъакъиндай абурун аксина шагъидвалдай Юкъуз.
25. А Юкъуз - абуруз Аллагъди чпин дуьз эвез (*адалатлу гъакъи*) тамамвилелди гуда, ва абуруз чир жеда гъакъикъатда, Аллагъ - Гъахъ тирди, Ачух! (*Ам Вич - Гъахъ я, Адан гафар гъахъ я, Адан гъелягъар гъахъ я, Адан гъахъ-гъисаб гъахъди я*).
26. Нагъакъан (*негъ, чІуру*) гафар ва крар - талукъ я (*хас я*) нагъакъан ксариз (*пис итимриз ва папариз*) ва нагъакъан ксар (*пис итимар ва папар*) - талукъ я нагъакъан гафариз ва крариз. Ва хъсан (*дуьз*) гафар ва крар талукъ я - хъсан ксариз (*къени итимриз ва папариз*), ва хъсан (*дуьз*) ксар (*къени итимар ва папар*) - талукъ я хъсан (*лайихлу*) гафариз ва крариз (*ва нагъакъ папар - нагъакъ итимриз, ва нагъакъ итимар-нагъакъ папариз, ва къени папар - къени итимриз ва къени итимар*

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ
الْعَفْلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لَعُنُوا فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ
وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾

يَوْمَذِ يُوفِّيهِمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ
وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ﴿٢٥﴾

الْحَبِيبَاتِ وَالْحَبِيبِينَ وَالْحَبِيبُونَ
لِلْحَبِيبَاتِ وَالطَّيِّبَاتِ لِلطَّيِّبِينَ
وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ أُولَئِكَ مُبَرَّءُونَ
مِمَّا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ
كَرِيمٌ ﴿٢٦﴾

- кѣни папариз). Ахьтинбур (хѣсан, кѣни итимар ва папар) - абуру (буьгътенчийри) лугъзвайдакай яргъа (михьи) я. Абуруз (кѣнибуруз) - багъишламишун ва багъа пай (Женнетдин няметар) гъазурнава!

27. Эй, иман гъанвайбур! Гъахьмир куьн - куь кIвалерилай гъейри - (маса) кIвалериз та (ихтияр тIалабна) разивал къачудалди ва адан агъалийриз салам гудалди. А кар - куьн патал хийирлу я (мадни эфзел я), белки куьне рикIел гъана (Адан эмирар къилиз акъудин)!

28. Ва эгер квез анра садни жагъун тавуртIа - гъахьмир (куьн) анриз, та квез ихтияр гудалди. Амма эгер квез лагъайтIа: «Элкъвена хъвач!» - куьн (элкъвена) хъвач. А кар - куьн патал лап михъивал я. Ва Аллагъдиз (тамамдиз) чизва куьне ийизвай амал.

29. Гунагъ авач квез куьн (ихтияр къачун тавуна) гъахъунай (инсан) яшамиш тежезвай кIвалериз чпе квез метягъар (ишлемишдай шейэр, менфятар) авай (умуми чкайриз). Ва Аллагъдиз куьне ачухдиз ийизвай крарни ва куьне чуьнуьх (чинеба) ийизвай крарни чизва!

30. Лагъ (вуна эй, Пайгъамбар) муъмин - итимриз, къуй абуру чпин вилер агъуз авурай, ва чпин авратар (эркеквилин гъаяяр) хуьрай (гъарам крарикай, зинадикай). Ам - абуру (чеб) патал михъивал я. Гъакъикъатда, Аллагъдиз абуру вуч ийизватIани хабар ава!

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَدْخُلُوْا بُيُوْتًا
غَيْرَ بُيُوْتِكُمْ حَتّٰى تَسْتَأْذِنُوْا وَّتَسَلِّمُوْا
عَلٰى اٰهْلِهَا ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُوْنَ ﴿٢٧﴾

فَاِنْ لَمْ تَجِدُوْا فِيْهَا اَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوْهَا
حَتّٰى يُوْذَنَ لَكُمْ وَاِنْ قِيْلَ لَكُمْ
اَرْجِعُوْا فَاَرْجِعُوْا هُوَ اَرْزٰى لَكُمْ وَاللّٰهُ
يَمَّا تَعْمَلُوْنَ عَلِيْمٌ ﴿٢٨﴾

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَدْخُلُوْا
بُيُوْتًا غَيْرَ مَسْكُوْنَةٍ فِيْهَا مَتَعٌ
لَّكُمْ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُوْنَ وَمَا
تَكْتُمُوْنَ ﴿٢٩﴾

قُلْ لِلْمُؤْمِنِيْنَ يَعْضُوْنَ مِنْ اَبْصَلِهِمْ
وَيَحْفَظُوْا فُرُوْجَهُمْ ذٰلِكَ اَرْزٰى لَهُمْ اِنَّ
اللّٰهَ خَبِيْرٌ يَّمَّا يَصْنَعُوْنَ ﴿٣٠﴾

31. Ва лагь (вуна *эй, Пайгъамбар*) муъмин-дишегълийриз: къуй абуру чпин вилер чиле ттурай, ва чпин авратар (*дишивилин гъаяр*) хуърай (*гъарам крарикай*), ва къуй абуру чпин гуъзелвилер ачухдал акъуд (*кълалур*) тавурай - анжах, адакай ачухдал алайди квачиз. Ва къуй абуру (*муъмин-дишегълийри*) чпин хев -хуруяр шаршаврив клеврай, ва къуй абуру чпин гуъзелвилер ачухдал акъуд тавурай (*садазни*) - анжах чпин гъуелер ва я чпин бубаяр, ва я чпин гъуелерин бубаяр, ва я чпин рухвар, ва я чпин гъуелерин рухвар, ва я чпин стхяр, ва я чпин стхайрин рухвар, ва я чпин вахарин рухвар, ва я чпин дишегълияр (*мусурман папар кафир папар квачиз*), ва я чпин эрчи гъилик акатайбур (*джигъадда есирда къуна, лукIвиле гъатай дишегълияр*), ва я «табийвал (*кIвализ алакълувал*) авай» чпизни дишегълийрихъ гъевеслувал (*темягъ*) авачирбур итимрикай, ва я дишегълийрин авратриз килиг тийизвай (*темягъ авачиз дишегълийрин авратрикай хабар авачир*) аялар - (*абурун вилик*) квачиз. Ва къуй абуру чпин кIвачер (*чилел кIевиз*) гьалч тавурай абуру кIевнавай безекрикай чир жедайвал (*къекъведайла ванер акъуд тавурай*). Ва туба ая куъне Аллагъдиз - вирида, эй, муъминар, белки квез агалкъунар жен!

32. Ва эвленмиша (куъне *эй, муъминар*) квекай субай ксар (*гъуъл авачир папар, ва гъакIни паб*

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَرِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ خُمُرَهُنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءَ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاؤَ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّبِيعِينَ غَيْرِ أُولِي الْأَرْبَابَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوْ الْوَالِدِ الَّذِي لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦٧﴾

وَأَنْكِحُوا الْأَيَّتَى مِنَكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا

авачир итимар - азадбурукайни)
 ва куь лукIарикайни ва лукI-
 дишегълийрикай диндарбур. Эгер
 абур (*эвленмиш жез кIанзавайбур*)
 кесибар ятIа - Аллагъди абур
 Вичин чIехи регъимдикай (гана)
 девлетлу ийида. Ва Аллагъ
 (регъимдиз, няметриз) гегъеншди,
 вири чидайди я!

33. Ва къуй, эвленмиш жедай
 мумкинвал жагъин
 тийизвайбуру (*нефс хвена*)
 «михъивал» хуърай, та Аллагъди
 Вичин чIехи регъимдикай
 (гана) абур девлетлу ийидалди.
 Ва чпиз, куь эрчIи гъилик
 акатнавай лукIарикай чеб са
 флан къадар пулунихъ азад
 авунин гъакъиндай икърар
 кхъин кIанзавайбуруз - це куьне
 абуруз ахътин икърар кхъинин
 разивал, - эгер квез абурук
 хийир квайди (*къанажагъвал*
аваз) чизватIа, ва це (куьне)
 абуруз Аллагъдин малдикай
 (*эменнидикай*) Ада квез ганвай.
 Ва мажбур ийимир куьне куь
 лукI-дишегълияр (*къаравушар,*
гъакъидихъ) къагъбевал авуниз,
 - эгер абуруз михъивал хуъз
 кIанз ятIа, - куьне и дуьньядин
 уьмуьрдин фана затIар
 къазанмишун патал. Ва ни абур
 мажбур авуртIа, гъакъикъатда,
 Аллагъ (*а дишегълияр патал*) чеб
 мажбур авурдалай къулухъни
 - багъишламишдайди,
 регъимлуди я (*ва гунагъ - абур*
мажбур авурбуруал ала)!

فُقِرَاءَ يُغْنِيهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ
 وَسِعَ عَلِيمٌ ﴿٢٣﴾

وَلَيْسَتَعْفِيفَ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ
 نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ
 وَالَّذِينَ يَبْتِغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ
 أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ
 خَيْرًا ۗ وَأَتَوْهُمْ مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي
 آتَاكُمْ وَلَا تُكْرَهُوا فَتَيِّبْتُمْ عَلَى
 الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ مُحْصَنَاتٍ لَتَبْتَغُوا عَرَضَ
 الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهِنَّ فَإِنَّ اللَّهَ
 مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٣﴾

34. Ва дугъриданни Чна квез (*эй, инсанар*) (авудна) ракъурнава (*Къуръандин*) аятар баян гана (*гъахъ*) ачухарзавай, ва мисални - квелай вилик хъана алатайбурун (*гъаларикай*), ва (Аллагъдикай) кичебуруз (ибрет къачудай) несигъатни.
35. Аллагъ - цаварин ва чилин нур я (*Ада идара ийизва вири крар цаварани чилелни, ад дувъз рекъел гъизва цавун ва чилин агъалияр. Ам Вич нур я, ва Ам нурди кIевнава, Адалди нурлу хъанва цавар ва чил, Ва Аллагъдин Ктаб - нур я*). Адан нур (*иман, муъминдин рикIе*) - ухшар я къацIаллай чирагъдиз, чирагъ вич шуъшеда ава, шуъше вич гевгъер гъетрез ухшар я, - ам, берекатлу зейтундин тарцикай (тир чIемедикай) куькIуър жезва вични я рагъэкъечIдай я рагъакIидай пата авачир (*юкъвал алаз, виче гъар патахъай рагъ акъазвай*), адан гъери гъатта цIай хIун тавунмазни экв гуз гъазур я. Нурдин винел нур! Аллагъди Вичиз кIан хъайиди Вичин нурдихъ рекъе твазва, ва Аллагъди инсанриз мисалар гъизва. ва Аллагъдиз гъар са шей (*вири крар*) чизва!
36. (*А нурди ишигъ гузва*) кIвалера (*мискIинра*) чеб хкажиз (*эцигиз, виниз акъудиз*) ва чпе Адан тIвар зикр ийиз (*рикIел гъиз, гъамд ийиз, Къуръан кIелиз*) Аллагъди ихтияр ганвай, тасбигъзава (*канIзава*) Адаз анра пакамахъни ва нянрихъни,

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ
وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ
وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٢٤﴾

* اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ
نُورِهِ كَمِشْكُوذٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ
الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا
كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِن شَجَرَةٍ مُّبْرَكَةٍ
زَيْتُونَةٍ لَّا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ
زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُّورٌ
عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ
وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَلَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٥﴾

فِي بُيُوتٍ أُذِنَ لِلَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ
فِيهَا أَسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْعُدْوَةِ
وَالْأَصَالِ ﴿٢٦﴾

37. - Итимри, чеб я алишверишди, я маса гунин карди машгұл (масанихъ алуд) тийизвай Аллағь рикЕл ва мецел гъуникай, ва капI адá авуникай ва закат гуникай - абуруз кичЕзва а Йикъакай виче (зурба кичИдикай) рикЕр ва вилер (гъар патахъ) элкъведай,

38. Аллағьди абуруз чпи авур лап хъсан амалрин саваб гун патал ва Вичин (чЕхи) регъимдикай абуруз мадни артухарун патал. Ва Аллағьди Вичиз кIан хъайидаз къадар-гъисаб авачир (къван) паяр (ва саваб) гуда!

39. Амма, чпи кафирвал авурбур - абуру авур (хъсан) крар (мукъва-кыливилин алакъаяр хуьн, кесибриз куьмекар гун...) ухшар я «сарáб- диз» баябан чуьлда (сарáб - ачух, секин, чими гъавада чуьлда ва я рекъера яргъа авай гъавадин къатар яд хъыз акун, ва гъа тегъерда абур, мукъвал алайди хъыз, гъакъикъатда аквазвай хъыз хъун). Цихъ къанихда ам яд яз гъисабзава, та ам адан патав атайла адаз ам жағъизвач шей (яд) яз. (Бес, кафирди фикирзава вичин амалрикай вичиз менфят жедай хъыз ва Къияматдин Югъ атайла адаз са савабни жағъидач) - ва адаз Аллағь жағъида адан патав - ва Ада адав тамамвилелди адан гъисаб (авур амалрин гъакъи) агакъарда. Ва Аллағь - гъахъ-гъисаб фад ийидайди я!

40. Ва я ухшар я - мичIивилериз лап дерин гъуьле авай вични лепедин винелай лепе къвез кIевзавай ва

رَجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ﴿٢٧﴾

لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٨﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَلُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيَعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ مَاءً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهُ عِنْدَهُ فَوْقَهُ حِسَابَهُ ۗ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٩﴾

أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لَّجِيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ سَحَابٌ

гъадан винелни (*ушигъ Клевзавай*) цифер алай. (МичИвилер (*зулуматар*)) - сад-садан винел алай, (ада) вичин гъил яргъи авурла ам акуниз мукъвални жезвач (ам). Ва низ Аллагъди (*дуъз рекъел гъидай*) нур авунвачта, авач адаз са нурни (*дуъз рекъел гъидайди*)!

41. Бес, ваз акуначни (*чизвачни*) (*эй, Пайгъамбар*) - гъакъикъатда, Аллагъдиз цавара авайбуру, ва чилел алайбуру ва (лувар эКЯна) лув гузвай къушарини тасбигъзавайди (*Адан тарифиз Ам пакзавайди*)?! Гъар садаз (*Аллагъди абуроз чирна*) вичин капI (*дуъа*) ва «тасбигъ» чир хъанва. Ва Аллагъдиз (тамамдиз) чизва абуроз ийизвай амал!
42. Ва са Аллагъдиз талукъ я цаваринни чилин (*вири*) гъакимвал, ва са Аллагъдин патав я - элкъвена хтун (виридан - *Къияматдин Юкъуз*)!
43. Бес, ваз акуначни, гъакъикъатда, Аллагъди цифер гъалзавайди, ахпа паяр адан кукГурзавайди (*гилигъзавайди*), ахпа ам кIватIал яз ийизвайди ва ваз аквазва адан арайрай марф акъатзавайди? Ва Ада цавай ана авай дагълар (хътин циферай) хар авудзавайди, ва Ада ам (завал яз) къурзава Вичиз кIан хъайидал, ва Вичиз кIан хъайидалай ам алудзава?! Ва адан (*циферин*) цIайлапандин цIарцIарди вилерин экв тухуз гъазур (*мукъвал*) я!

ظَلَمْتُ بَعْضَهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدُهُ لَمْ يَكَدْ يَرَهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ ﴿٤١﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْطَّيْرِ صَفَّاتٍ كُلُّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٤١﴾

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٤٢﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُرْسِلُ سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَيُنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنِ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنًا يَرْفَعُهُ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَرِ ﴿٤٣﴾

44. Са Аллағды йиф ва юғъ (элкьюъриз) дегишарзава (*садан чкадал масад гъизва, абур яргъи ва я куьруь ийизва*). Гьакъикъатда, а карда ибрет ава басаратвилин сағьибриз (*кар дуьз къатГудай ва аквадай ксариз*)!
45. Ва са Аллағды «чилел къекъвезвай гьар са (*чан алай*) затI» цикай (*стIалдикай*) халкънава; ава абурукай вичин руфунал къекъвезвайбур (*галчIур жезвайбур*), ава абурукай къве кIвачел къекъвезвайбур, ва ава абурукай къудал къекъвезвайбурни. Аллағды Вичиз кIанзавай шей халкъзава. Гьакъикъатда, Аллағ гьар са шейинал (*вири крарал*) къудратлу я!
46. Дугъриданни Чна (авудна) ракъурнава аятар баян гана (*Гьахъ*) ачухарзавай. Ва Аллағды Вичиз кIан хъайиди Дуьз рекъел гъизва.
47. Ва абуру (*мунафикъри*) лугъузва: «Чна Аллағдихъ ва Расулдихъ иман гъанва, ва чун муьтIуьгъ хъанва (*Аллағдыз ва Адан расулдиз*)!» Ахпа са пай (*десте*) абурукай адалай гуьгъуьниз (къулухъ) элкъвезва (*Расулдин къарар къабул тийиз*), ва туш абур иман гъанвайбур.
48. Ва абуруз Аллағдин ва Адан расулдин патав эверайла абурун арада (ада *Пайгъамбарди*) дуван авун патал, - ингъе са пай абурукай (*Гьахъдикай* патахъ) элкъвезва.

يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٤٤﴾

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِّن مَّاءٍ فَمِنْهُمْ مَّن مَّن يَمْشِي عَلَى بَطْنِهِۦ وَمِنْهُمْ مَّن يَمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَّن يَمْشِي عَلَى أَرْبَعٍ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٥﴾

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٤٦﴾

وَيَقُولُونَ ءَأَمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مِّن بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مُّعْرَضُونَ ﴿٤٨﴾

49. Ва эгер гъахъ чпин патал алаз хъайитІа, - абур адан патав къвезва муьтІуьгъбур яз.

50. Бес, абурун (*Гъахъдикай патахъ элкъвезвайбурун*) рикІера азар авани, я тахъайтІа абур шаклу хъанвани (*Исламдин гъахъвилин гъакъиндай*), я тахъайтІа (абуруз) Аллагъди ва Адан расулди чпиз зулум ийиз (*гъахъсуз къарар къабулиз*) кичІезвани? Аксина! Ахътинбур - гъабур я зулумкара!

51. Амма (*гъакъикъи*) муъминар лагъайтІа абурун гаф тир - абуруз эверайла Аллагъдин ва Адан расулдин патав чпин арада (*Пайгъамбарди*) дуван авун патал - абур анжах лугъун: «Чна яб ганва ва чун муьтІуьгъ я!» Ва ахътинбур - гъабур я агалкъунар (*къутармишвал ва Женнетдин няметар*) жедайбур!

52. Ва вуж муьтІуьгъ хъайитІа Аллагъдиз ва Адан расулдиз, ва вичиз Аллагъдикай къурхувал хъайитІа (*авунвай крарин гъакъиндай*) ва (вичи) Адакай кичІевал авуртІа (*вилик амай уьмуьрда ийизвай крарин гъакъиндай*), ахътинбур - гъабур я (*и дуьньяда бахтлувал ва Эхиратда Женнет хъана*) еке агалкъун жедайбур!

53. Ва абур (*мунафикъри*) лап алакьдай къван алахъиз чпин кинерал Аллагъдал кинер къунва - эгер вуна абуроз (*эй, Пайгъамбар - джигъаддиз экъечІунин*) эмир гайитІа чеб дугъриданни (*вахъ галаз*) экъечІда лугъуз. Лагъ (вуна *абуруз*): «Къинер къамир

وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ ﴿٤٩﴾

أَفِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَمْ آرْتَابُوا أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحْيِفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولَهُ أَوْ يَبَلَغُ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥٠﴾

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشِ اللَّهَ وَيَتَّقْهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٥٢﴾

* وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ قُلْ لَا تُقْسِمُوا طَاعَةً مَعْرُوفَةً إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾

(куыне- табдиз)! МуьтІуьгъвал (куь муьтІуьгъвал анжах мецералди тирди) - малум я. Гьакъикъатда, Аллагъдиз куыне ийизвай амалдикай (тамамдиз) хабар ава!»

54. Лагъ (вуна эй, Пайгъамбар инсанриз): «МуьтІуьгъ хьухъ (куьн) Аллагъдиз ва муьтІуьгъ хьухъ Расулдиз. Ва эгер куьн (Пайгъамбардиз муьтІуьгъ хьуникай патахъ) элкъвейтІа - бес, адан (Пайгъамбардин) хиве авайди (Аллагъди) адан хиве эцигнавай кар я (Ислам - дин агакъарун, а кардин патахъай ам жавабдар я), ва куь хиве авайди - квел эцигнавай кар я (Пайгъамбардиз табиь хьун - куь везифа гъам я, куьн а кардин патахъай жавабдар я). Ва эгер куьн адаз муьтІуьгъ хъайитІа - куьн дуьз рекъел жеда. Ва расулдал алайди анжах - (вагъй) ачухдиз агакъарун я».

55. Аллагъди вяд ганва (хиве къунва) - чпи, иман гъана ва диндар амал авурбур квекай Ада абурукай чилел дугъриданни гъакимар (гъиле ихтиярар авай чІехи ксар, сердерар) ийида лагъана, - Ада абурулай вилик хъайибурукай гъакимар (сердерар) авурвал. Ва Ада абуруз, (Вичи) чпиз дин яз разивал гайи чпин дин (виринра чукІурна) къиле тухуз еке мумкинвал гуда, ва Ада абуруз абурун кичІевилин гъалдилаь къулухъ саламатвилин гъал гана дегишарда - абуру са Заз ибадатзавайла, са шейни Заз шерик яз тигъиз. Ва ни адалай гуьгъуьниз кафирвал авуртІа -

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَّا حُمِّلْتُمْ وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلْغُ الْمُبِينُ ﴿٥٤﴾

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمَنًا يُعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٥﴾

ахтынбур, гьабур я фасикьар (*Адаз муьтІуьгъвилай экъечІнавайбур*)!

56. Ва капІ (*лазим жуьре ва вичин вахтара*) адá ая (куьне), ва закат це (куьне), ва муьтІуьгъ хьухь Расулдиз - белки квез (*Аллагъди*) регьим ийин!
57. Гьич гьисабмир (вуна) кафирвал абурувай (Ам) ажиз ийиз жедай хьыз (*Адан азабдикай кхекІиз жеда лагъана*) чилел, абурун «хтана акъваздай чка» ЦІай я, ва гьикъван пис - хкведай чка я (ам)!
58. Эй, иман гъанвайбур! Къуй, квевай ихтияр къачурай (*куьн авай кІвализ гъахъун патал*) куь эрчІи гьилерик акатнавайбуру (*лукІари*) ва квекай балугъвилин яшдив агакъ тавунвайбуру (*аялри*) пуд сефerra (*чІавара*): экуьнин капІ жедалди, нисинихъ (*ял ягъиз*) куьне куь парталар (хтІуна) эцигнавайла ва месин кпІунилай къулухъни. Пуд «*масадаз*» ачух хъана (*акунa*) кІан тежедай гьаларин» вахтар я квез. Гунагъ алач квел ва абурал а чІаварилай къулухъ - (бес), абур куь къилив атун-хъфин гзаф авайбур я эхир, куь садбур - муькуьбурун патав (*атун-хъфин гзаф ава, герек крар аваз*). Гъа икІ - Аллагъди квез аятрин баян гузва. Ва Аллагъ - вири чидайди, гзаф камаллуди я!
59. Ва аялар тирбур квекай балугъвилин яшдив агакъайла, къуй абуру (*гъамиша*) ихтияр къачурай, чпелай вилик хъайибуру (*чІехибуру*) ихтиярар къачурвал. Гъа икІ - Аллагъди квез Вичин

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِعُوا
الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٦﴾

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ
فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمُ النَّارُ وَلَيْسَ
الْمَصِيرُ ﴿٥٧﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لِيَسْتَذِينَكُمْ
الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ
يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ
مِّن قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ
ثِيَابَكُمْ مِّنَ الظَّهِيرَةِ وَمِن بَعْدِ صَلَاةِ
الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَّكُمْ لَيْسَ
عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ
طَوَافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ
كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ
فَلْيَسْتَذِينُوا كَمَا أَستَذَنَ الَّذِينَ مِن
قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ ءَايَاتِهِ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾

аятрин баян гузва. Ва Аллагъ -
вири чидайди, гзаф камаллуди я!

60. Ва (кьюзуй хъана вацра кылер жедай
ва аял хадай яшдай акъатнавай)
«ацукънавайбур» дишегълийрикай
чпи гъуьлуьз финикай умуд
тихийизвай (*гъевес амачиз*) - бес,
гунагъ авач абуруз (абуру) чпин
(винелай алай бязи) парталар
(хтІуна) эцигайтІа зинетар
(*гъурчегвилер*) ачухдал акъуд
тавунвайбур яз, - амма абуру чеб а
кардикай хуьн (*хтІун тавун*) абуруз
мадни хийирлу я. Ва Аллагъ - ван
къведайди, вири чидайди я!

61. Авач гунагъ буьркьюьдаз, ва авач
гунагъ къецІидаз, ва авач гунагъ
азарлудаз (*чпин гъалдиз килигна*
абурувай шариатдин эмирар лазим
тирвал кылиз акъудиз тахъайтІа),
ва квез чпизни (*эй, муьминар* авач
гунагъ) тІуьн нез куь кІвалерай,
ва я куь бубайрин кІвалерай,
ва я куь дидейрин кІвалерай,
ва я куь стхайрин кІвалерай,
ва я куь вахарин кІвалерай, ва
я куь имийрин кІвалерай, ва я
куь эмейрин кІвалерай, ва я куь
халуьрин кІвалерай, ва я куь
халайрин кІвалерай, ва я вичин
куьлегар куь ихтиярда авайбурай
(квел ихтибарнавай *кІвалерай*),
ва я куь дустунин (*кІвалаяй*). Авач
квез гунагъ куьне санал (кІватІ
хъана) тІуьртІани ва я кылди-
кылди. Ва куьн (*кас авай ва я кас*
авачир) кІвалериз гъахъ авурла
- салам це куьне квез (*сада-садаз*:
ассаламу алейкум ва рагъматуллагы

وَالْمَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي لَا يَرْجُونَ
نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ
يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ
وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ﴿٦٠﴾

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى
الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ
وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ
بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ
أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ
بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ
أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ
أَخْوَالِكُمْ أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ أَوْ مَا
مَلَكَتُمْ مَفَاتِحَهُ أَوْ صَدِيقِكُمْ لَيْسَ
عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ
أَشْتَاتًا إِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى
أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبْرَكَةً
طَيِّبَةً كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾

ва баракатуғь, ва кас авачирла:
 ассаламу алейна ва ала ибадиллягы-
 ссалигыин) - Аллагьдин патай тир
 берекатлу, хуш салам гун яз. Гьа
 икI - Аллагьди квез аятрин баян
 гузва, куьне (фикир - фагьумна)
 кьатIун патал (ва амал авун патал)!

62. (Гьакьикьи) муъминар я анжах
 абур - чпи, Аллагьдихъ ва Адан
 расулдихъ иман гъанвайбур, ва
 (абур) адахъ (Пайгъамбардихъ) галаз
 умуми (жемятдин) карда санал
 алайла абур хъфизвач та адавай
 ихтияр къачудалди. Гьакьикьатда,
 чпи вавай ихтияр къачузвайбур
 - гьахьтинбур я (дугъриданни)
 Аллагьдихъ ва Адан расулдихъ
 инанмишвалзавайбур. Ва
 абуру вавай чпин са бязи крар
 (авун) патахъай ихтияр къачун
 хъайитIа - ихтияр це (вуна) ваз
 кIанидаз абурукай, ва абуруз
 Аллагьдивай багъишламишун
 тIалаба. Гьакьикьатда, Аллагь
 - багъишламишдайди, гзаф
 регьимлуди я!

63. (Эй, муъминар), иймир куьне
 куь арада Расулдиз эверун -
 куьне садбуру муькуьбуруз
 эвер гузвайвал (лугьумир куьне:
 я Мугаммад, амма хьи лагъ: я
 расула-Аллагь). Дугъриданни
 Аллагьдиз чизва квекай чинеба
 экъечIзавайбур (Пайгъамбардихъ
 галаз кIватI хъанвай чкайрай -
 ихтияр къачун тавуна чинеба
 экъечIзавай мунафикьар) - сад-
 садахъ чъунуьх жез (сада-садаз
 далда гуз). Бес, кьуй адан эмирдиз

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ
 وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ
 لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ إِنَّ الَّذِينَ
 يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ
 بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا أَسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ
 شَأْنِهِمْ فَأُذِنَ لِمَن شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرَ
 لَهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٣﴾

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ
 كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ
 الَّذِينَ يَسْتَلْثُونَ مِنْكُمْ لَوْ أَدَّاءٌ فَلْيَحْذَرِ
 الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ
 فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

(*Расулдин кардиз*) аксивал ийизвайбур чпин кьилел мусибат атуникай ва я чпив азиятлу азаб агакьуникай игьтиятлу хьурай!

64. Эхь! Гьакьикъатда, са Аллагьдиз талукь я цавара вуч аватІани ва чилел вуч алатІани (*са Ам я- виридан Халикь, Иеси, Илагь*). Дугъриданни Адаз чизва куь (*гьар садан*) кар (*куьне ачухдиз ва я чинеба, хьсан ва я пис кар ийизвай куь вири гьалар*)! Ва абур Адан патав (*элкьуьрна*) хкидай Юкьуз - (бес), хабар хгуда Ада абуруз чпи авур крарикай. Ва Аллагь - гьар са шей (*тамамдиз*) чизвайди я!

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قَدْ
يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ
فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ

سُورَةُ الْفُرْقَانِ

25 - Сура: «аль-Фуркъан»
(Фаркъ авун)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

- Лап Берекатлу я (Аллагь) - Вичи, лукІраз Вичин (Мугьаммадаз) «Фаркъ ийидайди» (Гьахъ ва таб чара ийидай Ктаб - Къуръан) (авудна) ракъурай - ам (Мугьаммад) алемриз игьтиятвал авунин хабардар хьун патал (Аллагьдин азабдикай), -
- (Са) Вичиз - цаваринни чилин винел (вири) гьакимвал талукъ тир, ва (Вичи) - (Вичиз са) веледни къачун тавунвай, ва Вичиз - гьакимвиле (пачагьвиле) са шерикни авачир, ва (Вичи) вири шейэр халкънавай ва гьардаз тайин къадарни (гьар са шей рехне квачиз дуьздиз, лазим уьлчмедаваз) авунвай.
- Ва кьунва абуру (муширикри чпиз) илагьияр Адалай гьейри (ибадатиз) - чпи са шейни халкъ тийизвай, ва чеб (абур ва муширикани - Аллагьди) халкънавайбур яз (ва гьакІни а гьуцар - муширикри чпин гьилералди туькІурнава къванерикай...). Ва абурун (гьуцарин) гьиле гьатта чеб патални я зарар (алудун) авач ва я менфят гун, ва авач абурун гьиле я кьиникъ, я чан гьун, я чан хкун (сурара авай мейитрал).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ
لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ۝١

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ
فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ
تَقْدِيرًا ۝٢

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ ءَالِهَةً لَا يَخْلُقُونَ
شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ
لِأَنْفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ
مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا ۝٣

4. Ва кафирвал авурбуру лагъана: «Им (*Къуръан*) - анжах ада къундармишнавай ттаб я ва маса ксарини адаз а карда куъмекнава». Гъакъикъатда, абуру (чпин и гафар лугъуналди) зулум ва ттаб авуна!
5. Ва абуру лагъана: «Ам (*Къуръан*) - эвелимжибурун риваятар (*таб къысаяр*) я - ада (вичиз) абур кхьин тПалабнавай, ва абур (*риваятар*) адаз пакамахъ ва нянихъ (масада лугъуз) кІелзава».
6. Лагъ (вуна *эй*, *Пайгъамбар* - а *кафирриз*): «Ам (*Къуръан*) - (авудна) ракъурнава Вичиз цаварани ва чилелни (*вири*) сирер чизвайда (*Аллагъди*). Гъакъикъатда, Ам - гзаф багъишламишдайди, лап регъимлуди я!»
7. Ва абуру (*мушрикри*) лагъана: «Ам (*Мугъаммад*) гъихътин расул я къван - ада (*чна хьыз тІуън*) незвайла ва базаррани къекъъезвайла?! Авуднайта (*Аллагъди*) адан патав малаик (*ам пайгъамбар тирди тестикъардай ва*) адахъ галаз санал игътиятвал авунин хабар гудайди жедайвал!
8. Ва я вегъенайтIа адаз (*цавай*) хазина, ва я хъанайтIа адаз (*еке*) бустан (вичи) анай (*емишар*) ненни ийидайвал!» Ва зулумкарри (*мушрикри муъминриз*) лагъана: «Куън анжах суъгъурдик квай касдиз табиъ хъанва!»
9. Килиг (вун *эй*, *Пайгъамбар*), гъикI (абуру) ви гъакъиндай мисалар гъанватIа (*гъихътин гафар вакай лугъузватIа*) - ва (*адалди*) абур

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا إِفْكٌ
أَفْتَرْتَهُ وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ
فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَرُؤُوسًا ﴿٥﴾

وَقَالُوا أَسْطِطِرُّونَ الْوَالِدِينَ
أَكْتَتَبْنَا فَهَىٰ تَمَلَّىٰ عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٥﴾

قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ
عَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٦﴾

وَقَالُوا مَا لِي هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ
الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا
أَنْزَلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ
نَذِيرًا ﴿٧﴾

أَوْ يُلْقَىٰ إِلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ
جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ
إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿٨﴾

انظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَلَ
فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٩﴾

ягълмишвиле гьатна, ва абурувай
(дуъз) рехъ жагъуриз жезвач
(Гьахъдихъ)!

10. Лап Берекатлу я Ам (*Аллагъ*)- эгер Адаз кІан хъайитІа - ваз адалайни (*абуру вавай тІалабайдалайни*) абуру гудайди - чпин агъадихъай (*арайрай*) вацІар авахъзавай бустанар, ва ийида (Ада) ваз (зурба) дараматарни.
11. Туш! Абуру таб яз кьунва Сят (*Къбияматдин Югъ алукуьн*), ва Чна Сят таб яз кьурбуруз гьазурнава - (къати) Ялав.
12. Ва адаз (*Ялавдиз*) абур яргъалай акурла - абуруз адан пис ажугълувилин (*къизмишвилилин*) ва къати гу-у-вдин ван къведа.
13. Ва абур адан (*Жегъеннемдин* са) дар чкадиз гадарайла - кутІуннаваз чеб, - ана абуру (*чпиз*) гьалаквиллиз (*Кевиз*) эверда (*къиникъ атана чеб азабдикай хилас хъун патал*).
14. (*Ва абуруз лугъуда*): «Куьне са гьалаквиллиз эвермир къе, эвера куьне гзаф гьалаквилериз!» (*куьмек жедач квез адакай!*)
15. Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*): «Бес, ам (*а Жегъеннем*) хъсан яни я тахъайтІа даимвиллин Женнет (*Алагъдикай*) кичІебуруз хиве кьунвай - (вични) ам абуруз эвез (*саваб*) ва «элкъвена хкведай чка» жедай?!»
16. Абуруз (*Алагъдиз муьтІуьгъбуруз*) ана (*Женнетда*) - абуруз (*няметрикай*) вуч кІан хъайитІани (ам) жеда, - даимдиз амуькдайбур яз. Ам (*хиве кьунвай Женнет*) - ви

تَبَارَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا
مِّنْ ذَلِكَ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلُ لَكَ فُصُورًا ﴿١٠﴾

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ
كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ﴿١١﴾

إِذَا رَأَتْهُمْ مِّنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا
تَغَيُّطًا وَرَفِيرًا ﴿١٢﴾

وَإِذَا الْفُلُومُ مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُّقْرَّبِينَ
دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا ﴿١٣﴾

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَجِدًا وَادْعُوا
ثُبُورًا كَثِيرًا ﴿١٤﴾

قُلْ أَذَلِكَ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ
الْمُتَّقُونَ كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا ﴿١٥﴾

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ كَانَ عَلَى
رَبِّكَ وَعْدًا مَّسْئُولًا ﴿١٦﴾

Раббиди Вичел къачунвай вяд я,
Адавай (низ хиве къунвайтIа абур
яни муъминри) тавакъу хъийидай.

17. Ва (рикIел гъваш) а югъ (Ада)
абур ва абур Аллагъдилай
гъейри ибадатзавай затIар
(гъуцар) къватI хъийидай - бес,
Ада лугъуда: «Ам куын яни Зи и
лукIар ягъалмишвиле ттурбур я
тахъайтIа абур чеб (Дуъз) рекъикай
ягъалмиш хъанани (чпин гъевесрин
гуъгъуьна гъатна квез ибадатнани)?!»

18. Абуру лугъуда: «Пак я Вун! Чаз
(гъич садазни) ихтияр авачир чна
Валай гъейри тир архаяр къун
(ва я: Ихтияр авачир чаз тIалабиз
масадбурувай Валай гъейри чаз
табийбур (ибадатдайбур) хъун).
Амма Вуна абуроз ва абурон
бубайриз (бул) няметар гана
(ва абур шукур авунин ериндал
инкар авуна) та абур РикIел Гъун
(Къуръан) рикIелай алудна, ва абур
«куътягъ хъанвай» (михъиз чIуру,
гъалак) ксар тир».

19. (Ва мушрикриз лугъуда: «Эгер куьне
лугъузватIа абур куь илагъияр
тир, ингъе) «Дугъриданни абур
куьн тапархъанрай къунва куьне
лугъузвай карда, ва (гила) алакьдач
квейай я алудиз (квейай азаб) ва я
куьмек гуз (жуваз)». Ва ни квейай
(инсанрикай) зулум (ширк) авуртIа,
Чна адав чIехи азаб дадмишиз тада!

20. Ва Чна валай виликни ракъурнай
«ракъурай векилар» - анжах, чпи
дугъриданни тIуьнни недай ва
базаррани къекъведай (инсанар)
яз. Ва Чна (эй, инсанар) квейай
садбур муькуьбуруз имтигъан

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ فَيَقُولُ ءَأَنْتُمْ أَضَلَلْتُمْ عِبَادِي
هَؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ﴿١٧﴾

قَالُوا سُبْحٰنَكَ مَا كَانَ يُثَبِّغِي لَنَا ۤان
تَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلٰكِن
مَّتَّعْتَهُمْ وَعِآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ نَسُوا الذِّكْرَ
وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ﴿١٨﴾

فَقَدْ كَذَّبْتُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا
تَسْتَطِيعُونَ صِرَافًا وَلَا نَصْرًا وَمَنْ
يُظْلِمِ فَبِمَنْ كَفَرَ مِنْكُمْ نُذِقُهُ عَذَابًا كَبِيرًا ﴿١٩﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا
إِنَّهُمْ لِيَآكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي
الْأَسْوَاقِ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ
فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ ۗ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿٢٠﴾

яз (*садбур муъминар ва муькуьбур кафирар яз, садбур девлетлубур ва муькуьбур кесиббур яз...*) авунва - ийизвани куьне сабур!? Ва ви Рабби - вири аквадайди я.

21. Ва лагъана чпи Чахъ галаз гуьруьшмиш хьунихъ умуд тийизвайбуру: «АвуднайГа чи кьилив малаикар (*Пайгъамбар гъахъ тирди тестикъариз*), ва я акунайГа чаз чи Рабби (*Ада чаз хабар гудайвал а кардикай*)! Гъакъикъатда, абуру еке такабурвална чеб лап виняй къуна, ва чӀехи зулум авуна (*сергъятрилай элячӀна*).

22. (Абуруз) малаикар аквадай юкъуз (*ажал агакьна чан къахчудаила, ва чпин сурара, ва Къияматдин Юкъуз*), - жедач а тахсиркарриз (*гунагъкарриз*) а юкъуз са шад хабарни, ва (*малаикри*) лугъуда: «Лап къадагъа авунвай къадагъа я (квез - *агалкьун ва Женнет хьун*)!»

23. Ва эгечӀда Чун абуру авур (*хъсан*) амалдив (*Чна абурухъ къаст ийида*) ва Чна ам гъвадик квай чкӀанвай лап куьлуь руквадиз элкъурда (*менфятсузди ийида* - *вучиз лагъайтӀа, авур хъсан амал Аллагъди къабулун патал кьве шартӀа*: *амал ийизвай касди Аллагъдихъ иман гъана михъи рикӀелай Аллагъ патал авуна кӀанда, ва а кар вич Пайгъамбардин суннада хъана кӀанда*).

24. Женнетдин - эгълийриз а Юкъуз - лапни хъсан «амукъдай (*акъваздай*) чка», ва лапни иер (нисиниз) ял ядай чка жеда!

* وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أَنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَيِكَةُ أَوْ تَرَى رَبَّنَا لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتُوًا كَبِيرًا ﴿١١﴾

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَى يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَّحْجُورًا ﴿٢٢﴾

وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا ﴿٢٣﴾

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ مَقِيلًا ﴿٢٤﴾

25. Ва (рикелел гъваш *вуна эй, Пайгъамбар*) а Югъ - цав къатI-къатI хъана арайрай (лацу, нурлу, назик) циф къведай, ва (*сад-садан гуьгъуьнаваз дестейралди цаварин*) малаикарни (авудна) ракъурдай,
26. - (Вири) гъакимвал (*гъакъикъи пачагъвал*) а Юкъуз - (*анжах*) Мергъяматлудаз (*талукъ*) жеда, ва кафирриз ам - лап четин (*залан*) Югъ жеда!
27. Ва (рикелел гъваш *вуна эй, Пайгъамбар*) а Югъ - зулумкарди (*муширикди- еке гъайиф чIугъаз ва паишманвализ*) вичин гъилер къасдай (вичини) лугъуз: «Агъ! ФенайтIа зун Расулдихъ галаз рехъ къуна (*Адаз табий хъанайтIа*)!»
28. Агъ! Еке мусибат (*гъалаквал*) я заз! КъуначиртIа за флан (*кафир*) кас «халил» (*лап кIани, лап мукъвал, вирибурукай хъянавай дуст*) яз!
29. Гъакъикъатда, ада зун Рикелел Гъуникай (*Къуръандикай*) ягъалмишарна, ам зав агакъайдалай къулухъ». Ва (дугъриданни) шейтIан - инсандин гъакъиндай (*ам чIуру карда ттуна, куьмек тагана*) гадардайди я!»
30. Ва Расулди лагъана: «Я Рабби! Гъакъикъатда, зи халкъди и Къуръан къайгъусуздаказ тунва!»
31. Ва гъа икI - Чна гъар са пайгъамбардиз душманар авунва тахсиркаррикай (*гунагъкаррикай*). Ва бес я ви Рабби - дуьз рекъел гъидайди яз ва куьмекчи яз (*ваз*)!

وَيَوْمَ تَشْقُقُ السَّمَاءُ بِالْغَمِّمْ وَتُرَلِّ
الْمَلَائِكَةُ تَنْزِيلًا ﴿٢٥﴾

الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمَنِ وَكَانَ يَوْمًا
عَلَى الْكٰفِرِينَ عَسِيرًا ﴿٢٦﴾

وَيَوْمَ يَعِضُ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ
يَلَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٢٧﴾

يَوْبَلَّغُنِي لَيْتَنِي لَمْ اتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ﴿٢٨﴾

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ
وَكَانَ الشَّيْطٰنُ لِلْإِنسٰنِ خَدُوْلًا ﴿٢٩﴾

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا
هٰذَا الْقُرْءَانَ مَهْجُوْرًا ﴿٣٠﴾

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا
مِّنَ الْمُجْرِمِينَ ۗ وَكَفٰى بِرَبِّكَ هٰدِيًا
وَتٰصِيْرًا ﴿٣١﴾

32. Ва кафирвал авурбуру лагъана:
«(Авудна) ракъурнайта адаз
(*Пайгъамбардиз*) Къуръан вири
санлай!» Гъа икI авунва (*Чна ам
пай- пай авудна ракъурнава*) - Чна ви
рикI адалди мягъкемарун патал.
Ва Чна ам (аставилелди, дуъз
къайдадаваз, баян гана ачухди яз)
(авудна) ракъурнава.

33. Ва абуру (*мушрикри*) ваз (*ви
гъакъиндай*) гъихътин мисал
гъайитIани (*инсанар ви рекъелай
алудиз, шаклувиле тваз*), Чна
ваз гъахъ (жаваб) гъида - вични
«тафсирдиз» (*баяндиз*) лапни
хъсанди.

34. (*А кафирар, мушрикъар*) абур
я - чпин чинрал (къекъевез,
*чинрихъди галчIуриз чеб
малаикри*) Жегъеннемдиз кIватI
хъийидайбур, - ахъгинбур я
лап пис макан (*чка*) жедайбур,
ва виридалайни яргъал
ягъалмишвилевайбур дуъз
рекъикай!

35. Ва дугъриданни Чна Мусадиз
багъишна Ктаб, ва Чна адан стха
Гъарун адахъ галаз куъмекчи
(*кардин юлдаш*) яз авуна.

36. Ва Чна лагъанай: «Алад
(къведни) Чи делилар таб яз
къунвай халкъдин патав (*абур
къведни фена, эвер гана абуроз
имандихъ, Аллагъдиз муътIуьгъ
хъунихъ, амма абур абур къведахъ
инанмишвалнач*), ва Чна абур
(*Фиръавандин жемят*) дарбадагъна
тергнай.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ
الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ
بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا ﴿٣٢﴾

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ
وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا ﴿٣٣﴾

الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ
جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ
سَبِيلًا ﴿٣٤﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا
مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا ﴿٣٥﴾

فَقُلْنَا أَذْهَبًا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا ﴿٣٦﴾

37. Ва Нугъан халкъни, абуру расулар таб яз ккурла Чна абур батмишарна ва Чна абур инсанриз делил (*ибрет*) яз авуна. Ва Чна зулумкарриз азиятлу (*пис тIарвал гудай*) азаб гъазурнава.

38. Ва (*телефна Чна*) гъад, ва самуд, ва «ар-Расс» -дин агъалияр (*гзаф яд акъатзавай чIехи къуйдин тIвар*), ва абурун арада (*а халкъарилай вилик ва я кьулухъ*) хъайи гзаф уьмметарни.

39. Ва гъар садаз (*а уьмметрикай*) Чна мисалар гъанай (*делилар гъиз баян ганай - амма абуру иман гъаначир*), ва вири (абур) Чна дарбадагъна кукIварнай.

40. Ва дугъриданни фенай абур (*Меккадавай мушрикар*) «зарардин марф» къвайи хуъруьн патавай (*къванерин марфади тергай ЛутI пайгъамбардин халкъдин хуър*). Бес, абуруз ам акулачни (*ибрет къачудайвал*)?! Аксина, (абур) чан хкида лагъана умудзавачир!

41. Ва абуруз вун (*эй, Пайгъамбар*) акурла, абур вун анжах ягъанатдай къазва, (*лугъуз*): «Им яни къван Аллагъди расул яз ракъурнавайди?!

42. Са тIимил амай ада (*Мугъаммада*) чун чи гъуцаривай (*ягъалмишарна*) къакъудиз, эгер чна сабур (*Кевивал*) тавунайтIа (*абуруз ибадат авунин*) кардал». - Ва (мукъвара), азаб акур чIавуз, абуруз чир жеда - вуж лап ягъалмишвиле авайтIа дуъз рекъин (*диндин*) патахъай (*чеб - ва я мусурманар*)!

وَقَوْمٌ نُّوحٌ لَّمَّا كَذَّبُوا الرَّسُلَ أَغْرَقْنَاهُمْ
وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً وَأَعْتَدْنَا
لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٧﴾

وَعَادًا وَثَمُودًا وَأَصْحَابَ الرَّسِّ وَقُرُونًا
بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا ﴿٢٨﴾

وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ وَكُلًّا تَبَّرْنَا
تَتْبِيرًا ﴿٢٩﴾

وَلَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أُمِطِرَتْ
مَطَرُ السَّوَاءِ أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرُونَهَا بَلًّ
كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ﴿٣٠﴾

وَإِذَا رَأَوْكَ إِذْ يَتَخَذُونَكَ إِلَّا هُزُؤًا
أَهَذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ﴿٣١﴾

إِنْ كَادَ لَيُبْضِلُنَا عَنْ ءَالِهَتِنَا لَوْلَا أَنْ
صَبَّرْنَا عَلَيْهِمْ وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ
يَرُونَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلَّ سَبِيلًا ﴿٣٢﴾

43. Акунани ваз (*эй, Пайгъамбар*)
вичин гъевесар вичиз илâгъи яз
къунвайди (*вичин нефсиниз кІан*
хъайи крариз, гъевесриз муътІуьгъ
хъанвайди - илâгъидиз муътІуьгъ
жедай жуьре), - бес, вун жедани
ахътиндал къаюм (*ам а кардикай*
хуьдайди, а кардилай элкъуьрна
имандал гъидайди)?!
44. Я тахъайтІа вуна абурун чІехи
паюниз (*гъахъдин делилрин*)
ван къвезвай хъиз ва я (*абур*)
абурун акъулди къатІузвай хъиз
гъисабзавани? Абур, анжах
гъайванар (*малар*) хъиз я, аксина,
абур (*гъайванрилайни*) лапни
ягъалмиш я (*къанажагълувилин*)
рекъин гъакъиндай (*гъайванар*
чубанрин са бязи гъарайрин гъавурда
акъуна элкъвезва, амма ибуру чпиз
хийир авай кардихъ эвер гайила
Пайгъамбарди гъич жаваб гузвач).
45. Бес, ваз акунвачни (*вун*
клингнавачни) ви Раббиди гъикІ
(*гъи къайдада Ада*) хъен экІянаватІа
(*экуьнахъ югъ ахъа жедайла та рагъ*
экъечІдалди жезвай хъен)? - Эгер
(Адаз) кІан хъанайтІа, гъакъикъатда,
(Ада) ам «секиндаказ» тадай (*артух*
ва я тІумил тийиз, ва я: амукъдайвал
авуна). - Ахпани, рагъ Чна
(*къалурдай*) лишан яз авунва, адал.
46. Ахпа Чна ам (*хъен*) «кІватІ
хъийизва» (*тІумиларзава*) Чахъди
яваш «кІватІ хъувуналди».
47. Ва (са) Ам я - Вичи квез йиф (*вичин*
мичивилелди) «кІевдай либас» яз
авунвайди, ва ахвар - (*секинвал*) ял
ягъун яз, ва югъ - «чан хтун» (*дири*
хъун) яз авунвайди.

أَرَعَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ
تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا ﴿٤٣﴾

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ
يَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ
أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾

أَلَمْ تَر إِلَىٰ رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظَّلَّ وَلَوْ
شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا السَّمْسَ
عَلَيْهِ دَلِيلًا ﴿٤٥﴾

ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ﴿٤٦﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا
وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ﴿٤٧﴾

48. Ва (са) Ам я - Вичин регъимдин (марфадин) вилик шад хабар яз (цифер гъидай) гарар рактурнавайди. Ва са Чна цавай (вич лап) михъи (ва вичи михъи ийидай марфадин) яд авуднава,
49. Адалди Чна чансуз уълкведал (чилел) чан гъун патал, ва ам хъвадай затI яз гун патал - Чна халкънавай бязи затIарикай тир маларизни (девеяр, калер, хпер) ва гзаф къадар инсанризни.
50. Ва дугъриданни Чна ам (марф- гагъ саниз гагъ масаниз къуриз) пайзава абурун арада - абуру рикел гъун патал (Аллагъдин няметар - ва шукур авун патал, ва марф магърум хъайибуру туба ва астагъфир авун патал - Ада регъим хъувуна марфар рахкурдайвал), амма инсанрин чIехи паюни къабулзавач са карни - анжах (няметар) инкар авунилай (ва я: куфрдилай) гъейри!
51. - Ва эгер Чаз кIан хъанайтIа, Чна гъар са хуъре «игътиятлувал авунин хабардар» (пайгъамбар) рактурдай. (Амма Чна анжах вун я, Мугъаммад - расул яз рактурнава чилел алай вири инсанриз ва Чна ваз эмирнава абурув и Къуръан агакъарун).
52. (Гъавиляй) муьтIуьгъ жемир вун кафирриз, ва абурухъ галаз женг чIугу адалди (Къуръандалди) зурба женгиналди! -
53. Ва са Ам я - къве гъуьл (агудна) кукIурнавайди (абурун арада - ятар чара ийидай, унихъ анихъ фин акъвазардай затIни авачиз): им (сад) - хъваз жедай дадлу

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ﴿٤٨﴾

لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَمًا وَنَأْسَى كَثِيرًا ﴿٤٩﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٥٠﴾

وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ﴿٥١﴾

فَلَا تَطِعِ الكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا ﴿٥٢﴾

* وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَّحْجُورًا ﴿٥٣﴾

ва им (муькуьди) - уькIуь, нарга (туькьюьл хьтин). Ва авунва Ада абурун (къведан) арада «барзах» (манийвал) ва зурба «чара ийидай затI» (перде).

54. Ва са Ам я - цикай инсан (итимдинни папан маядин стIалрикай несила) халкънаваиди - ва адаз мукьва-къилияр ва къавумвилин (эвленмиш хьунихъ алакьалу тир) мукьваяр авунва. Ва ви Рабби - лап къудратлуди я!
55. Ва (гьакI ятIани) абур (мушикри) Аллагьдилай гьейри - чпиз я менфят (эгер абуроз ибадатитIа), я зарар (эгер абуроз ибадатун туртIа) гуз тежедай затIариз (гьуцариз) ибадатзава. Ва кафир кас вичин Раббидин аксина (шейтIандиз) куьмекчи я!
56. Ва Чна вун (эй, Пайгьамбар) - анжах, «шад хабар гудайди» ва игьтиятлувал авунин хабардар яз ракъурнава.
57. Лагь (вуна абуроз): «За квевай адахъ гьакъи тIалабзавач, анжах кIанзавай касди вичин Раббидин патав рехъ жагьурунилай гьейри (ва низ Аллагьдин рекъе харж ийиз кIанзаватIа авурай, за ам жебир ийизвач)».
58. Ва таваккул (кIеви умуд, «юкь вегьин») ая (вуна) - Тамам Чан Алайдал, Вич (гьич) рекьин тийидайдал, ва пак ая Ам Адаз гьамд ийиз. - Ва бес я Ам - Вичин лукIарин гунагьрикай (вири) хабар авайди яз. -

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا ۗ وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ﴿٥٤﴾

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ ۗ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا ﴿٥٥﴾

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٥٦﴾

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِن أَجْرٍ ۖ إِنْ مَن شَاءَ أَن يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٥٧﴾

وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ ۗ وَكَفَىٰ بِهِ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا ﴿٥٨﴾

59. Вичи, цавар ва чил ва абурун (къведан) арада авай (*вир*) затлар ругуд йикъан къене халкъ авурдал, ахпа Вич Аршдал хкаж хъайи. (Ам я) - (Гзаф) Мергьяматлуди, (гъавиляй) хабар яхъ (вуна *эй, Пайгъамбар*) Адакай - виридакай хабар (*тамам чирвал*) авайдавай (яни *Аллагъдивай Вичивай*)!

60. Ва абуроз лагъайла:
«Мергьяматлудаз сажда ая (куъне)!»
- абуроз лугъузва: «Мергьяматлуди - вуч (*лагъай чIал*) я? Бес, чна - вуна чаз (*адаз сажда авун*) эмирзавайдаз сажда ийидани?!» Ва а карди (*Аллагъдиз сажда авун - эмир гуни*) абуроз яргъавал (*имандикай ва катун*) артухарзава.

61. Лап Берекатлу я Ам - Вичи цава гъетерин кIватIалар авунвайди (*яратмишнавайди*), ва авунва Ада ана - чирагъни (*рагъ*) ва нурлу варзни.

62. Ва (са) Ам я - йифни югъ (*нубатдалди сад-садан гуьгуьнлай къевез*) сада-садан чка къадайвал авунвайди - чпиз (*фикир ийиз, ибрет къачуз - ибурухъ ибадатдиз лайихлу тир Халикъ авайди*) рикIел гъиз кIанзавай, ва я чпиз (*Адаз Адан няметрин*) шукур ийиз кIанзавай ксар патал (- *а карда инсанриз мумкинвал ава - юкъуз агакъ тавур крар йифиз хъийиз ва йифиз агакъ тавур крар юкъуз хъийиз...*).

63. Ва Мергьяматлудан (*диндар*) лукIар - (абур я): чеб умунлудаказ (*секинди*) чилел къекъевезвайбур, ва чпихъ галаз авам ксар

الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا
بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى
الْعَرْشِ الرَّحْمَنُ فَسَلِّ بِهِ خَيْرًا ﴿٥٩﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا
وَمَا الرَّحْمَنُ أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا
وَزَادَهُمْ نُفُورًا ﴿٦٠﴾

تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا
وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ﴿٦١﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَاللَّهَارَ خِلْفَةً
لِّمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ﴿٦٢﴾

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْسُونَ عَلَى
الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ
قَالُوا سَلَامًا ﴿٦٣﴾

(эдебсузвилелди) рахайла (чпи) саламатвилини гафар лугузвайбур,

64. Ва чпи, йифер акъудзавайбур - чпин Раббидиз (*тагъажуд кпIара*) гзаф саждаяр ийиз ва кпIунал акъвазнавайбур яз,
65. Ва чпи (*дубайра ялвар ийиз*) лугузвай: «Чи Рабби! Алуда чалай (*яргъа ая чакай*) Жегъеннемдин азаб, гъакъикъатда, адан азаб (алат тийидай) гъамишалугъди я!
66. Гъакъикъатда, ам - лап писди я «амукъдай чка» ва «яшамиш жез акъваздай чка» яз!»
67. Ва чпи, (*чпин мал-девлет*) харж ийидайла я сергъятдилай элячI тийиз (*артух гзаф серф тийиз*, ва) я «чуькъвена кьун» (*мискъивал*) тийиз - (чпин харж авунар) а кьве гьалдин арада аваз ийизвайбур (*уртабаб яз*)!
68. Ва чпи, Аллагъдихъ галаз маса гъуцдиз (ялвариз) эвер тийизвай, ва (чпи) Аллагъди гъарамнавай (*маса касдин*) ччан (яна) рекъин тийизвай - анжах гъахъ аваз авурди квачиз (*шариатда къалурнавай гьалара квачиз*), ва чпи зинани тийизвайбур. Ва ни а крар (*а чIехи гунагъар*) авуртIа - адал (къати) жаза гьалтда.
69. - (Гзаф сефер) аргухарда адаз азаб Къияматдин Юкъуз, ва гъамишалугъ амуькда ам ана (*азабда*) - алчхарнаваз (*лап агъузарнаваз*) (*гъамишалугъ азабда амуькдайбур - а чIехи гунагъар пудни авурбур, ва я ширк авурбур* я).

وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ﴿٦٤﴾

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٦٥﴾

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٦٦﴾

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ﴿٦٧﴾

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٨﴾

يُضَعَفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدُ فِيهِ مُهَانًا ﴿٦٩﴾

70. Анжах - вичи туба авуна, ва иман гъана, ва диндар амал авурди квачиз, - бес, ахътинбурун пис крар Аллагъди хъсанбурулди дегишда; ва (бес) Аллагъ - гзаф багъишламишдайди, лап регъимлуди я эхир!

71. Ва ни туба авуна ва диндар амал авуртга - гъакъикъатда, ада Аллагъдиз туба ийизва (дуъз) туба авуналди (*Аллагъди ам къабулда*)!

72. Ва чпи, таб кардиз шагъидвал тийизвайбур (*чируу ва гунагъ крара иштирак тийизвай, ва таб шагъидвални тийизвайбур*), ва абур лагълагъдин (*буш, сефигъ ихтилатрин*) патавай фидайла (абур) лайихлудаказ физва.

73. Ва чпиз, чпин Раббидин аятар (*ва Аллагъ сад тирвилин делилар несигъат яз*) рикел гъайила - (абур) бишибур ва буъркъуьбур хъиз абурун гъакъиндай чилихъ ават тийизвайбур (*къайгъусузвал, гъафилвал тавуна - абурал фикириз итгаатлувал артухарзавайбур*).

74. Ва чпи, (*Аллагъдивай ялвариз, тГалабунариз*): «Чи Рабби! Багъиша (Вуна) чаз чи папарин ва эвледрин патахъай «вилерин шадвал» (*абур диндарбур ва муьтлуьгъбур ая, чаз абурукай хушвал ва секинвал це*) ва чакай (*гъар садакай Аллагъдикай*) кичебуруз имамар (*чешнеяр, регъберар*) ая - лугъузвайбур!

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا
فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٠﴾

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ
إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ﴿٧١﴾

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا
بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ﴿٧٢﴾

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ
يَخْرُجُوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعَعْمَانًا ﴿٧٣﴾

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ
أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا فَرَّةً أُعْيِنَ وَاجْعَلْنَا
لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٧٤﴾

75. Ахьтинбуруз (*ахьтин квилихар, сифтар авай лукГариз Мергьаматлу Аллагьдин*) - эвез яз гуда (Женнетда лап кьакьан дережада авай) тавханаяр абуру авур сабурдиз килигна, ва абурал ана тебрикар ва саламар гьалтда (*абур тебрикралди ва саламралди гуьруьмишда*),

76. - Гьамишалугъ ана амуькьдайбур яз. Гьикьван гуьрчегди я ам - «амуькьдай чка» ва «яшамиш жез акъваздай чка» яз!

77. Лагъ (вуна *эй, Пайгьамбар а мушрикриз*): «Зи Раббиди куьн саймишни тавуна тадай, эгер куь дуьаяр (*ялвариз эверунар*) тахъанайтIа (*ва я: Зи Раббиди куьн саймишни ийидачир, эгер адан (Пайгьамбардин) эвер гун тахъанайтIа, квез Исламдиз*). Бес, (ада квез эверна, амма) куьне ам (*Пайгьамбар, Къуръан*) таб яз кьуна, ва мукьвара а кар (*таб яз кьун, ва адай авай азаб*) - квехъ гьамиша галайди (*ахлат тийидайди*) жеда».

أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا
وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا ﴿٧٥﴾

خَالِدِينَ فِيهَا حَسَنَاتٌ مُّسْتَقَرًّا
وَمُقَامًا ﴿٧٦﴾

قُلْ مَا يَعْبُؤُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ
فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ﴿٧٧﴾

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ

26 - Сура: «аш-ШугІарáъ»
(Шаирар)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. ТІá, сін, мім.
2. Ибур - ачух (ва вичи Гьахь ачухарзавай) Ктабдин аятар я.
3. Мумкин я вуна (*эй, Пайгьамбар*) жув телеф авун (*вун кІевиз чалишмиш тирвиляй абур дуьз рекьел гьиз ва пашманвиляй*) абурукай муъминар жезвач лугьуз (*ийимир вуна акI*).
4. Эгер Чаз кІан хьайитІа Чна абурал цавай чІехи алапат авудда (*адакай кичІевиляй абуру инанмишвалдай*) ва абурун гарданар адаз муьтІуьгьбур яз жеда.
5. Ва гьихьтин цІийи тир «РикІел Гьун» (*Кьурьандай цІийи са аят*) абурун (*муширикрин*) патав атанатІани Мергьяматлудан патай, абур адакай (патахь) элкьвезвай.
6. Бес, абуру ам (*Кьурьан*) таб яз кьуна, ва мукьвара абурун патав чпи ягьанатар авурдан хабарар кьведа (*тестикь жеда ам Гьахь тирди ва абурув чпин жазани агакьда*).
7. Ва бес, абур килигнавачни чилиз - гьикьван гзаф, гьар са багьа (*иер ва менфятлу*) жуьредикай (*набататар*) экьечІдайвал авунватІа Чна анай?!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طَسَمَ ۝١

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۝٢

لَعَلَّكَ بَمِخْلَجٍ نَّفْسِكَ إِلَّا يَكُونُوا

مُؤْمِنِينَ ۝٣

إِنْ نَشَأْ نُزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةٌ

فَقُلَّتْ أَعْتَقْتَهُمْ لَهَا خَلِضِعِينَ ۝٤

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَنِ

مُحَدِّثٍ إِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ۝٥

فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا

بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ۝٦

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ أَنْبَتْنَا فِيهَا

مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ۝٧

8. Гьакъикъатда, а карда делил ава (Аллагъдин кьудратлувилин), (амма) абурун ч'ехи пай иман гъайибур хъанач.
9. Ва гьакъикъатда, ви Рабби - (са) Ам я Лап Кьудратлуди, Гзаф Регимлуди!
10. Ва (рик'ел гъваш *вуна ви халкъдин - эй, Пайгъамбар*) ви Раббиди Мусадиз эвер гайи (*адахъ рахай*) вахт: «Алад (вун) зулумзавай халкъдин патав, -
11. Фиръавандин халкъдин (*патав - дин, несигъат агакъара*). Бес, кич'езвачни къван абуруз (*зулум авунин жазадикай*)?!»
12. Ада (*Мусади*) лагъана: «Рабби! Гьакъикъатда, заз кич'езва абурун зун (*зи пайгъамбарвал*) тапаррай къаз,
13. Ва (*адакди*) зи хур дар (*ва заз ажугълувал*) жеда, ва зи мез ахъа жедач (*фасагъатлудаказ баян гуз жедач*), - бес, ракъура (Вуна) Гъáрунан патав (*Джабраил малаик... - а карда Гъáрун заз куьмекчи жедайвал*)!
14. Ва абурун (*фиръаванан халкъдин*) вилик зал гунагъ (*за абурукай сад - хатадай, къаст авачиз - яна къинин тахсир*) ала, - бес, заз кич'езва абурун зун (яна) рекъиз».
15. Ада (*Аллагъди*) лагъана: «Ваъ! (*абурувай вун рекъиз гъич жедач*) Бес, алад къведни Чи делилар гваз. Гьакъикъатда, Чун квехъ гала (*чирвилелди, куьмекдалди, хуьналди*) хъсандиз яб гузваз (Чна).

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٩﴾

وَإِذْ نَادَى رَبُّكَ مُوسَىٰ أَنْ أَتَيْتَ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾

قَوْمٍ فَرَعَوْنَ ۗ أَلَا يَتَّقُونَ ﴿١١﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿١٢﴾

وَيَضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْظِلُّ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَيَّ هَارُونَ ﴿١٣﴾

وَأَلْهِمْ عَلَيَّ ذَنْبًا فَاخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿١٤﴾

قَالَ كَلَّا فَادْهَبَا بِآيَاتِنَا إِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ ﴿١٥﴾

16. Бес, вач (къведни) фиръавандин пагав ва лагъ (къведани):
«Гъакъикъатда, чун (гъар сад) алемрин Раббидин расулар
(*ракъурнавай векилар*) я:
17. «Бес, ахъай ая вуна чахъ галаз
Исраилан несилар!»
18. Ада (*фиръаванди*) лагъана: «Бес,
чна ваз (*я, Муса*) - вун куърпе аял
ч'авуз чи (хзандин) арада тербия
ганачирни, ва ви уьмуърдикай
йисара вун чи арада амукъначни?»
19. Ва авуна вуна ви а кар - вуна
авур, вун (*чна ваз авур хъсанвилер*)
инкарзавайбурукай яз».
20. Ада (*Мусад*) лагъана: «За
а кар авуна а ч'авуз - зун
ягъалмишвилевайбурукай яз,
21. Ва зун катна квекай заз квекай
кич'е хъайила (*куьне зун
рекъиз*), ва (ахпа) зи Раббиди заз
камаллувал (*пайгъамбарвал ва
чирвал*) багъишна, ва (Ада) зун
ракъурнавай векилрикай авуна.
22. Ва а нямет яни вуна (*эй, фиръаван*)
зи чинал гъалчзавайди, - вуна
Исраилан несилар лук'виле
ттунвайла?!»
23. Фиръаванди лагъана: «Ва алемрин
Рабби вуч (лагъай ч'ал) я (*вуна - вун
Адан расул я лугъуз*)?»
24. Ада (*Мусад*) лагъана: «(Ам я)
- цаварин ва чилин ва абурун
(къведан) арада авай (*вири*)
шейэринни Рабби, эгер куьн
якъинвал авай ксар ят'а (*а карда -
иман гъваш куьне Адахъ*)!»

فَاتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

أَنْ أَرْسِلَ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٧﴾

قَالَ أَلَمْ نُزَكِّكَ فِيْنَا وَلَيْدًا وَلَيْثًا فِيْنَا
مِنْ عُمْرِكَ سِنِينَ ﴿١٨﴾

وَفَعَلْتَ فَعَلْتِكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ
الْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾

قَالَ فَعَلْتُهَا إِذَا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٢٠﴾

فَقَرَّرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُمْكُمْ فَوَهَبَ لِي
رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢١﴾

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدتَّ بَنِي
إِسْرَائِيلَ ﴿٢٢﴾

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٣﴾

قَالَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٢٤﴾

25. Ада (*фиръаванди*) вичин къваларив гвайбуруз лагъана: «Куъне яб гузвачни (*Мусади - залай гъейри Рабби ава лугъузвайди*)?!»

26. Ада (*Мусади*) лагъана: «(За квез Вичихъ эверзавай Рабби) - Ам я куъ Рабби (*Халикъ*), ва Рабби - куъ эвелимжи бубайринни (*бес, гыкI куъне ибадатзава гъа куън хътин вич Аллагъди халкънавай инсандиз - фиръавандиз, ва адазни къена алатнавай ата- бубаяр ава гъа квез хъиз*?!)».

27. Ада (*фиръаванди*) лагъана: «Гъакъикъатда, куъ патав ракъурнавай куъ расул дилиди я!»

28. Ада (*Мусади*) лагъана: «Машрикъ патан ва магъриб патан ва абурун арада авайданни (*экуъвилерин, мичивилерин...*) - Рабби, эгер куън (акъулди) къатгузвайбур ятIа».

29. Ада (*фиръаванди*) лагъана: «Эгер вуна (*эй, Муса*) залай гъейри (масад) илагъи яз къуртIа, за вун дугъриданни дустагъда ттунвайбурукай ийида».

30. Ада (*Мусади*) лагъана: «Ва гъатта за ваз (*зун Аллагъдин патай расул тирди*) ачухардай шей (*ачух делил*) гъайитIани?!»

31. Ада (*фиръаванди*) лагъана: «Гъваш (*къалура*) кван ам, эгер вун гъахъбурукай ятIа!»

32. Ва ада (*Мусади*) вичин аса (*чилел*) вегъена - ва ингъе ам ачух (*адакай гъакъикъи*) чIехи гъуялягъ хъана.

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ أَلَا تَسْتَمِعُونَ ﴿٢٥﴾

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأُولِينَ ﴿٢٦﴾

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمْ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿٢٧﴾

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا
إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

قَالَ لِمَنِ اتَّخَذَتْ إِلَهًا غَيْرِي لِأَجْعَلَكَ
مِنَ الْمَسْجُونِينَ ﴿٢٩﴾

قَالَ أَوْلَوْ جِئْتِكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ ﴿٣٠﴾

قَالَ فَأْتِ بِهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣١﴾

فَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ نُجْعَابٌ مُّبِينٌ ﴿٣٢﴾

33. Ва ада (*Мусáди*) вичин гъил (хъуьчГуькай) хкудна (*парталдинни хурун арадай акъудна*) - ва ингъе ам (*гъил*) лап лацуди хъана, килигзавайбуруз (*ажеб яз*).
34. Ада (*фиръаванди*) вичин патав гвай чХехи ксариз лагъана: «Гъакъикъатда, им (*Муса*) - дугъриданни, кар хъсан чидай (*магъыр*) суьгъуьрчи я,
35. (Адаз) вичин суьгъуьрдалди куьн куь чилелай чукуриз кIанзава, - бес, куьне вуч буюрмишзава (*вуч меслят къалурзава*)?»
36. Абуру (*адаз*) лагъана: «Гежел (*са тIимил къулухъ*) вегъ аданни ва адан стхадин кар, ва ракъура (вуна ксар) шегъерриз, (*суьгъуьрчияр*) кIватIдайбур яз,
37. Гъидайвал (абуру) ви патав гъар са (бегъем) кар чидай (*магъыр*) суьгъуьрчи».
38. Ва кIватI авуна суьгъуьрчияр малум йикъан (тайин) вахтунда («*Зинет*»- *йикъан зугъа (экуьнин)* - *вахтуна яни Нил- вацIа яд виридалайни гзаф жедай югъ*).
39. Ва инсанризни лагъана: «КIватI жезвани куьн (*а акъажунриз тамашиз*)?»!
40. Белки чун суьгъуьрчийриз табиь жен, эгер абур хъайитIа гъалибвал къачурбур».
41. Ва суьгъуьрчияр агайла, абуру фиръавандиз лагъана: «Жедани чаз дугъриданни пишкеш (*гъакъи*), эгер чун гъалибвал къачурбур хъайитIа?»

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّظِيرِينَ ﴿٣٣﴾

قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿٣٥﴾

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَبْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٣٦﴾

يَأْتُونَكَ بِكُلِّ سِحْرٍ عَلِيمٍ ﴿٣٧﴾

فَجَمِيعَ السَّحَرَةِ لِيَمِيقَتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٣٨﴾

وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ ﴿٣٩﴾

لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ إِنْ كَانُوا هُمْ الْعَالِيِينَ ﴿٤٠﴾

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَإِنَّا لَنَا لِأَجْرٍ إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْعَالِيِينَ ﴿٤١﴾

42. Ада лагъана: «Әхь, ва дугъриданни а чIавуз куьн (заз) мукъвал авунвай ксарикай жеда!»
43. Мусади абуруз (*сугъгьурчийриз*) лагъана (*абурун кар чIурдайвал*): «Вегь, куьне вуч вегъезватIа (*куь сугъгьурдикай шейэрикай*)!»
44. Ва абуру чпин епер, асяяр вегъена (*ва инсанриз акуна абур юзавзай гъулягъар, мурдарар хьиз*), ва (абуру) лагъана: «Къин къазва фиръавандин гъейбатдалди (*къудратдалди*), гъакъикъатда, чун я гъалиб жедайбур!»
45. Ва Мусади вичин аса вегъена ва ингъе - (*адакай чIехи гъулягъ хъана*) ада тукъуьнзава (абуру) къундармишзавай (*гъакъикъи тушир, сугъгьурдин таб тир*) шейэр.
46. Ва (*сугъгьурчийриз а кар акурла абуроз чир хъана Мусади гъанвай кар сугъгьур туширди- абур Аллагъдихъ иман гъана, ва тадиз агъуз*) ават хъана сугъгьурчийр (*Аллагъдиз*) сажда ийизвайбур яз.
47. Абуру лагъана: «Чна иман гъанва алемрин Раббидихъ -
48. Мусадинни Гъáрунан Раббидихъ!»
49. Ада (*фиръаванди*) лагъана: «Куьне, за квез ихтияр гудалди адаз (*ва я: адахъ Мусадихъ*) иман гъанвани? Гъакъикъатда, ам (*Муса*) куь чIехиди я - квез сугъгьур чирай, бес, ахпа квез чир жеда (*гъихътин жаза квез жедаIа*)! За дугъриданни куь гъилер ва куь кIвачер атIуда - чапрасдиз (*эрчи*

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذًا لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٢﴾

قَالَ لَهُمُ مُوسَىٰ أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ ﴿٤٣﴾

فَأَلْقُوا جِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ
فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ الْعَالِيُونَ ﴿٤٤﴾

فَأَلْفَىٰ مُوسَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا
يَأْفِكُونَ ﴿٤٥﴾

فَأَلْفَىٰ السَّحَرَةَ سَاجِدِينَ ﴿٤٦﴾

قَالُوا ءَأَمَّا رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿٤٨﴾

قَالَ ءَأَمَّنْتُمْ لَهُ وَقَبْلَ أَنْ ءَأَذَنَ لَكُمْ
إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمْ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ
فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ لَأَقْطَعَنَّ أَيْدِيَكُمْ
وَأَرْجُلَكُمْ مِمَّنْ خَلْفٍ وَلَأَصْلَبَنَّكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٤٩﴾

гҗилни чапла кIвач ва я чапла гҗилни эрчи кIвач), ва за дугъриданни куьн вири (хумрав тарцин) танрал куьрсада (ва я: шалманрал ктIунна чIемерукдай ва я жидáдалди яна рекьйда)!»

50. Абуру лагъана: «Зиян авач (кзайгъу авач)! Гъакъикъатда, чун чи Раббидин патав хквезва,
51. Гъакъикъатда, чна умудзава - чи Раббиди чи гунагърилай гҗил къачун, чун эвелимжи муъминар хьуниз килигна (чи халкъдикай)».
52. Ва (амукъна Муса Мисрда са къадар йисар, ада фиръавандиз кIуьд чIехи аламант къалурна... ахпа) Чна Мусадиз вагъй далди инандирмишна: «Бес, рекье гъат (вун) йифиз Зи (иман гъанвай) лукIарни галаз, (ва чир хьухъ квез фиръавандин къушунар) дугъриданни куь гуьгъуьна гъатда».
53. Ва фиръаванди - (Муса пайгъамбар къиле аваз Исраилан несилар экъечIнавайди чир хъайила) - шегъерриз кIватIдай ксар ракъурна (еке къушун гъазуриз).
54. (Ва ада лагъана): «Гъакъикъатда, абур (а катнавайбур) - тIимил тир гъвечIи кIапIал я,
55. Ва гъакъикъатда, абуру чаз пис хъел гъидай кар авунва,
56. Ва гъакъикъатда, чун вири - мукъаятбур хъана кIанда».
57. Ва акъудна Чна абур (фиръаван ва адан къушунар Мисрдай) - багъларин ва булахранин юкьвай,

قَالُوا لَا صَبْرَ إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٥٠﴾

إِنَّا نَتَطَمَعُ أَنْ يُغَيِّرَ لَنَا رَبَّنَا حَتَّىٰ نَأْتِيَ
كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾

* وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي
إِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ ﴿٥٢﴾

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٥٣﴾

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٤﴾

وَأِنَّهُمْ لَنَا لِعَائِبُونَ ﴿٥٥﴾

وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَادِرُونَ ﴿٥٦﴾

فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِّن جَنَّتٍ وَعَيْونِ ﴿٥٧﴾

58. Ва хазинаяр ва гуърчег кІвалер авай чкайрай.
59. Гъа икІ (*Аллагъди фиръаван ва адан жемят абурун мублагъ чилелай чукурна!*) - Исраилан несилризни Чна абур багъишна (*ахътин девлетар, багълар, булахар, хазинаяр*). -
60. Ва агакъарна абуру (*фиръаванди ва къушунди*) абурув - рагъ экъечІдайла,
61. Ва къве кІватІалдиз садаз - сад акурла Мусадин юлдашри лагъана: «Гъакъикъатда, чун агакъарна къунва!»
62. Ада (*Мусад*) лагъана: «Туш (*акІ!*)! Гъакъикъатда, захъ зи Рабби гала - ва Ада заз дуъз рехъ къалурда (*саламатвилхъ!*)!»
63. Ва (*а чІавуз*) Чна Мусадиз (вагъй -далди) инандирмишна: «Ягъа жуван асадалди гъуъл» - ва ам (*гъуъл*) пай хъана (*џИикъвед рекъериз*), ва гъар са пай (*а гъуълукъай ччара хъайи*) - чІехи дагъ хъиз хъана.
64. Ва Чна мукъув авуна аниз - муъкуъбур (*фиръавандин къушунар*).
65. Ва къутармишна Чна Муса ва адахъ галайбур, - вирибур.
66. Ахпа муъкуъбур Чна батмишарна (*абур аниз гъахъайла - гъуълуън ятар агуд хъувуна*).
67. Гъакъикъатда, а карда - делил ава (*Аллагъдин къудратлувилин*), ва хъанач абурун чІехи пай инанмишвал авурбур.

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٨﴾

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٥٩﴾

فَاتَّبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ ﴿٦٠﴾

فَلَمَّا تَرَاءَا الْجُمُعَانَ قَالَ أَصْحَابُ

مُوسَىٰ إِنَّا لَمُدْرِكُونَ ﴿٦١﴾

قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٦٢﴾

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَضْرِبْ بِعَصَاكَ
الْبَحْرَ فَأَنْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ
الْعَظِيمِ ﴿٦٣﴾

وَأَرْزَلْنَا تَمَّ الْأَخْرِينَ ﴿٦٤﴾

وَأَحْيَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٦٥﴾

ثُمَّ أَعْرَفْنَا الْأَخْرِينَ ﴿٦٦﴾

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾

68. Гъакъикъатда, ви Рабби - Ам я
Гзаф Гужлуди (*Къудратлуди*),
Регъмилуди!
69. Ва Кіела (вуна *эй*, *Пайгъамбар*)
абуруз Ибрагъиман хабардикай -
70. Ада вичин бубадиз ва вичин
халкъдиз лагъай Ч'авуз: «Куъне
куъз ибадатзава?!»
71. Абуру лагъана: «Чна бутриз
ибадатзава ва чна абуруз икрамун
давамарда».
72. Ада (*Ибрагъима*) лагъана: «Абуруз
куъ ван къвезвани куъне (ялвариз)
эверай Ч'авуз?
73. Я тахъайт'а абуру квез менфят
гузвани (*куъне абуруз ибадат
авурла*), ва я абуру квез зарар
гузвани (*куъне абуруз ибадат
тавурла*)?!»
74. Абуру лагъана: «Ваъ! (Амма) чаз
жагъана чи бубаяр (абуру) гъа ик'и
ийиз».
75. Ада (*Ибрагъима*) лагъана: «Бес,
акунани квез, куъне ибадатай
зат'ар (*фикирнавани куъне - куъз
куъне ибадатзават'а*),
76. Куъне ва куъ къадим бубайри?!
77. (*Ак'I ят'а*) - гъакъикъатда, абуру
(*вири куъ а гъуцар*) - заз душманар я.
Анжах алемрин Рабби квачиз - (са
Гъадаз за ибадатзава),
78. Ам я - зун халкънавайди, ва Ада я -
зун дуъз рекъеваз тухузвайди.
79. Ва са Ада - заз гузва т'уън ва хъун,
80. Ва зун азарлу хъайила, Ада - зун
сагъарзава,

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٨﴾

وَأْتَلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ ﴿٦٩﴾

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٧٠﴾

قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَنْظِلُ لَهَا عَافِيَةً ﴿٧١﴾

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمُ إِذْ تَدْعُونَ ﴿٧٢﴾

أَوْ يَنفَعُونَكُمُ أَوْ يَضُرُّونَ ﴿٧٣﴾

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ

يَفْعَلُونَ ﴿٧٤﴾

قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٧٥﴾

أَنْتُمْ وَعِبَادُكُمْ الْأَقْدَمُونَ ﴿٧٦﴾

فَأِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٧﴾

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٧٨﴾

وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿٧٩﴾

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٨٠﴾

81. Ва са Ам я - зи чан къахчудайди, ахпа зал чанни хкидайди.
82. Ва са Ам я - Ада зи хат'адилай (*гунагърилай*) гъил къачун за умуд ийизвайди, Эвездин Юкъуз».
83. (*Ибрагъима лагъана*): «Рабби! Пишкеш ая (Вуна) заз арифдарвал (*чирвилер*), ва зун диндар ксарик кутур (*зун гъабурухъ галаз ая Женнетда*),
84. Ва (Вуна) закай гуьгъуьналлайбурун (*несилрин*) арада хъсан т'вар -ван (*зи еке тариф*) жедайвал ая,
85. Ва зун няметрин Женнетдин варисрикай ая,
86. Ва зи бубадилай гъил къачу, гъакъикъатда, ам ягъалмишвиле авайбурукай тир,
87. Ва беябур ийимир (Вуна) зун абурал (*инсанрал*) чан хкидай Юкъуз».
88. (Ам я) - Югъ, виче я мал-девлетди, я рухвайри (*садазни*) менфят тагудай,
89. Анжах, вич Аллагъдин патав сагъ (*ширкдикай, куфрдикай, мунафикъвиликай саламат*) рикI гваз атайдалай гъейри (*адаз адакай менфят жеда*)!
90. Ва мукъвал ийида Женнет - (Аллагъдикай) кич'ебуруз,
91. Ва ачухдал акъудда «Джагъым» (*Жегъеннем*) - (*Дуьз рекъикай*) ягъалмишвиле хъайибуруз.
92. Ва абуроз лугъуда: «Гъинава куьне ибадат авурбур,

وَالَّذِي يُبَيِّنُ ثَمَّ يُّحْيِيْنَ ﴿٨١﴾

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ

الَّذِينَ ﴿٨٢﴾

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَأَلْحِقْنِي

بِالصَّالِحِينَ ﴿٨٣﴾

وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ﴿٨٤﴾

وَأَجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٨٥﴾

وَأَغْفِرْ لِي إِنِّي وَإِنَّهُ كَانَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٦﴾

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٨٧﴾

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾

إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾

وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩٠﴾

وَبُرِّرَّتِ الْجَبْهِيمُ لِلْعَاوِينَ ﴿٩١﴾

وَقِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٩٢﴾

93. Аллагъдилай гъейри? Куьмек гузвани абуру квез, ва я (чеб азабдикай хуьнин карда) жезвани абурувай гъалибвал къачуз?»
94. Ва гадарда абур аниз (*Жегьеннемдиз*) (гъар сефер кылихъди гадариз) - абур ва (абуру *Дуьз рекьикай*) ягъалмишвиле ттурбур,
95. Ва (гъакІни) иблисдин къушунар - вирибур!
96. Абуру лугъуда - чпин арада ана гъужетар ийиз:
97. «Аллагъдал кьин хъуй, гъакъикъатда, чун ачух ягъалмишвиле авай,
98. Чна куьн алемрин Раббидихъ галаз барабар авур чІавуз!
99. Ва анжах тахсиркарри (*куфрдин кылевайбуру*) чун рекъай акъудна (*ягъалмишарна*),
100. Бес, авач (*къе*) чахъ я тереф хуьдайбур (*шафаатдайбур*),
101. Я рикІ кудай мукъвал дуст.
102. Агъ! Эгер хъанайтІа чаз мумкинвал (*дуьньядиз элкъвена*) хкведай - чун муъминрикай жедайвал!»
103. Гъакъикъатда, а карда (*Ибрагъиман къисада*) - делил (*ва ибрет*) ава, ва хъанач абурун чІехи пай инанмишвал авурбур.
104. Ва гъакъикъатда, ви Рабби - (дугъриданни) Ам я Къудратлуди (*Гзаф Гужлуди*), Регъимлуди!
105. Нугъан халкъди ракъурнавай векилар (*расулар*) таб яз къуна,

مِن دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُونَكَ أَوْ
يَنْتَصِرُونَ ﴿٩٣﴾

فَكَذَّبُوا بِهَا هُمْ وَالْعَاوَنَ ﴿٩٤﴾

وَجُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿٩٥﴾

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٩٦﴾

تَاللَّهِ إِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٩٧﴾

إِذْ نُسَوِّصُكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٩٨﴾

وَمَا أَصَلْنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ﴿٩٩﴾

فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١٠٠﴾

وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ ﴿١٠١﴾

فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَكَوَّنَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٢﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّمَنْ كَانَ أَكْثَرُهُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٥﴾

106. Абурун стха Нугъа абуруз лагъай чIавуз: «Квез кичIезвачни (Аллагъдикай) (*ширк авунай квез азаб гуз*)?!»
107. Гъакъикъатда, зун квез - ихтибарлу расул я.
108. - Бес, кичIе хъухъ квез Аллагъдикай ва заз муьтIуьгъ хъухъ! -
109. Ва за квевай а кардихъ (*Дин агакварунихъ*) гъакъи тIалабзавач; заз гъакъи гун анжах - алемрин Раббидал ала (*саваб Ада гуда*)!
110. Бес, кичIе хъухъ квез Аллагъдикай ва муьтIуьгъ хъухъ заз!»
111. Абуру (*адан халкъди*) лагъана: «Бес, чна вахъ инанмишвалдани, ваз лап усалбур (*ажиз ксар*) табий хъанвайла?»
112. Ада лагъана: «Ва куьз я заз абуру авур крарикай чирвал (*зи хиве авач абуру авур крар чирун*)?!»
113. Абурун гъахъ-гъисаб анжах зи Раббидал ала, - эгер куьне кьатIуз хъанайтIа (*лугъудачир куьне заз акI*)!
114. Ва (*гыич*) чукурдач за - (*захъ*) иман гъанвайбур.
115. Зун анжах - (*баян гана*) ачухардай игътиятвал авунин хабар гудайди я».
116. Абуру лагъана: «Эгер вуна акъвазар тавуртIа (*ви эверун диндиз*), эй, Нугъ, гъакъикъатда, вун дашкъалагънавайбурукай (*къван гана къейбурукай*) жада».

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَحُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٦﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٠٧﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٠٨﴾

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ

أَجْرِي إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٩﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١١٠﴾

* قَالُوا أَنُؤْمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ ﴿١١١﴾

قَالَ وَمَا عَلِمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٢﴾

إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي لَو تَشْعُرُونَ ﴿١١٣﴾

وَمَا أَنَا بِظَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٤﴾

إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٥﴾

قَالُوا لَيْن لَّمْ تَنْتَهَ يَنُوحَ لَتَكُونَنَّ مِنَ

الْمَرْجُومِينَ ﴿١١٦﴾

117. Ада (*Нугъа*) лагъана: «Рабби!
Гъакъикъатда, зи халкъди зун (*зи пайгъамбарвал*) таб яз къунва!
118. Бес, дуван атГутІ (Вуна) зини абурун арада - къетГиз дуван атІуналди (*михъыз гъалакдайвал Ви диндиз аксибур*), ва къутармиша (Вуна) зун ва захъ галай муъминар!»
119. Ва Чна ам (*Нугъ*) ва адахъ галайбур - ацанвай гимида аваз къутармишна.
120. Ахпа Чна батмишарна - адалай (*Нугъ ва муъминар къутармишайдалай*) гуьгъуьниз - амайбур.
121. Гъакъикъатда, а карда (*Нугъан къисада*) - делил (*ишара, ибретар*) ава, амма хъанач абурун (*а гъахъ къисадин ван хъайибурун*) чІехи пай инанмишвал авурбур!
122. Ва гъакъикъатда, ви Рабби - (дугъриданни) Ам я Къудратлуди (*Гзаф Гужлуди - кафирриз жаза гудай*), Регъимлуди (*муъминар патал*)!
123. Таб яз къуна гІад - (*къебила*)-ди - ракъурнавай векилар (*расулар*),
124. Абурун стха Гъуда абуруз лагъай чІавуз: «КичІезвачни квез (Аллагъдикай)?
125. Гъакъикъатда, зун квез - ихтибарлу расул я.
126. Бес, кичІе хъухъ квез Аллагъдикай ва заз муьтІуьгъ хъухъ!
127. Ва за квевай а кардихъ гъакъи тІалабзавач, заз гъакъи гун анжах - алемрин Раббидал ала!

قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِ ﴿١١٧﴾

فَأَفْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾

فَأَنجِبْنِيهِ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿١١٩﴾

ثُمَّ أَعْرِقْنَا بَعْدَ الْبَاقِينَ ﴿١٢٠﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٢١﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٢﴾

كَذَّبَتْ عَادُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٢٥﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٢٦﴾

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٧﴾

128. Бес, куьне гьар тепедал (*маишгур рекьерин кьерехрив*) «зурба лишан» (*чӀехи дарамат*) эцигзавани - гьакI гьавайда ийизвайбур яз (*игьтияжвал авачиз, маишгьулат патал*)?!
129. Ва куьне карханаяр (*зурба кьелеяр, яд хуьдай хазинаяр, зурба дараматар*) туькIуьрзава, - куьн гьамишалугъ амуькьдай хьиз (*и дуйньяда*)!
130. Ва куьне (садбуруз) гуж ийидайла - куьне (инсафсуз) залумри хьиз гуж ийизва (*жазаламишзава*).
131. Бес, кичӀе хьухъ квез Аллагьдикай ва заз муьтIуьгъ хьухъ!
132. Ва кичӀе хьухъ (квез) Адакай - Вичи квез, квез чизвайбуралди имдад- ар ганвайдакай (*квез паяр, куьмекар багьшиनावайдакай*),
133. - Имдад (*паяр, куьмекар*) ганва Ада квез - мал-къарадалди ва рухвайралди,
134. Ва бустанралди ва булахралди.
135. Гьакъикъатда, заз кичӀезва (*эгер куьн муьтIуьгъ тахъайтIа*) - квев чӀехи (*кьурхуяр, тIалар жедай*) Йикъан азаб агакьиз.
136. (Абуру *адаз*) лагъана: «Чаз гьикI хъайитIани сад я - вуна несигъат авуртIани (*акьулар гайитIани*) ва я вун несигъатдайбурукай тахъайтIани (*чна вахъ инанмишвалдач*).
137. Им (*чна кьиле тухузвай кар*) - анжах, эвелимжибурун (*сифте несилрин*) ахлакьар (*диндин, адетдин карр*) я,

أَتْتَبُونَ بِكُلِّ رِيحٍ ءآيَةً تَعْبَثُونَ ﴿١٢٨﴾

وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ﴿١٢٩﴾

وَإِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿١٣٠﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٣١﴾

وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ﴿١٣٢﴾

أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَمٍ وَبَنِينَ ﴿١٣٣﴾

وَجَنَّتِ وَعُيُونٍ ﴿١٣٤﴾

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ

عَظِيمٍ ﴿١٣٥﴾

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعظمت أم لم تكن

مِنَ الْوَعظين ﴿١٣٦﴾

إِنْ هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣٧﴾

138. Ва чаз (а кар авунай) азабни гудай туш (*вуна лугузвай - эй, Гуд*)».
139. Ва абуру ам (*Гуд ва ада лугузвай крар*) таб яз кyuна, ва Чна абуру гyалакна. Гyакyикyатда, а карда - делил (*ишара*) ава, амма хyанач абурун (*а кyсадин ван хyайбурун*) чyехи пай инанмишвал авурбуру (*вах*)!
140. Ва гyакyикyатда, ви Рабби - (дугyриданни) Ам я Кyудратлуди (*Гзаф Гужлуди*), Регyимлуди!
141. Самуд (*кyебила*) -ди ракyурнавай векилар таб яз кyuна,
142. Абурун стха Салигyа абуруз лагyай чyавуз: «Кичyезвачни кyез (Аллагyдикай)?»
143. Гyакyикyатда, зун кyез - ихтибарлу расул я.
144. Бес, киче хyух (кyез) Аллагyдикай ва муyтуyг хyух (заз)!
145. Ва за кyевай а кардих гyакyи тyалабзавач, заз гyакyи гун - анжах, алемрин Раббидал ала!
146. Бес, (*куь Раббиди*) куьн гyакI тадани гyа инра авай кyвандан (*няметрин*) кyула, саламатвилеваз (*азабдикай, кyиникyдикай*),
147. Бустанрин ва булахрин арада,
148. Ва кyацарин (*цанвай никIерин*) ва чпин тумунин кисеярни (*емишарни*) назик - хумравдин (саларин) кyула,
149. Ва (куьне) дагyларикай кIвалер атIуз рассзава магyирвилелди, (ва лавгyавализ)?!

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ﴿١٣٨﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً ۖ
وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤٠﴾

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤١﴾

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٤٢﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٤٣﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٤٤﴾

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ

أَجْرِي إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٤٥﴾

أَنْتُمْ كُونَ فِي مَا هُنَّتْ أَعْيُنِنَ ﴿١٤٦﴾

فِي جَنَّتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٤٧﴾

وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلَعَتْ هَضِيمٌ ﴿١٤٨﴾

وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فَرِهِينَ ﴿١٤٩﴾

150. Бес, киче хьухъ квез Аллагьдикай
ва муьтгуьгъ хьухъ (заз)!
151. Ва муьтгуьгъ жемир куьн
исраф - завайбурун (*сергыатар*
чГурзавайбурун яни ширкдихъ
эверзавай куь башичийрин) кардиз,
152. Чпи, чилел чГурувилер
чукГурзавай ва хъсанар (*дубзар*)
тийизвай».
153. (Абуру) (*а халкъди*) лагъана:
«Вун (*эй, Салигъ*) - анжах, (Клеви)
субьгъурдик акатнавайбурукай я.
154. Вун - анжах, гъа чун хътин
са инсан я; бес, гъваш кван
делил (*къалура са керамат вун*
пайгъамбар тирди тестикъардай),
эгер вун гъахъбурукай яТа».
155. Ада лагъана: «Ингъе (*куьне*
тАлабай делил, керамат) - (диши)
деве (*адаз ам Аллагьди рагай, еке*
къванцяй акъудна)! Адаз (*деведиз*) -
яд хъвадай нубат ава (*малум югъ*
ава- яд акъатзавай чешмедай са
юкъуз ада кылди хъвада ва муькуь
югъ - кылди куьди я, ва гъак1 -
нубатдалди), ва квезни (*куь мал-*
къарадизни) ава малум тир йикъан
яд хъунин нубат.
156. Ва (куьне) адав писвал хкГурмир,
тахъайТа куьн чГехи (*къурхуяр,*
тАлар, гуж жедай) йикъан азабди
къада».
157. Амма абуру ам «сухна тукГуна»
(*ам тукГун патал метГерин*
дамарар атАна) ва абур (*а кардал,*
чпел къвезвай азабдин лишанар
акурла) пашман хъана.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ

الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ

وَلَا يُصْلِحُونَ

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ

مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا فَأْتِ بِآيَةٍ إِنْ

كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ

شِرْبٌ يَوْمَ مَعْلُومٍ

وَلَا تَمْسُوهَا بِسَوْءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ

يَوْمٍ عَظِيمٍ

فَعَقَرُوهَا فَاصْبَحُوا نَدِيمِينَ

158. Ва абурув (*тадиз*) азаб агакьна (*ва абур гьалак хьана*). Гьакъикъатда, а карда - делил (*ишара*) ава, ва хьанач абурун ч'ехи пай инанмишвал авурбур!
159. Ва гьакъикъатда, ви Рабби - (дугъриданни) Ам я Къудратлуди (*Гзаф Гужлуди*), Регъмлуди!
160. ЛутГан халкъди ракъурнавай векилар таб яз кьуна,
161. Абурун стха ЛутГа абуруз лагъай ч'авуз: «Кич'езвачни квез (Аллагъдикай)?»
162. Гьакъикъатда, зун квез - ихтибарлу расул я.
163. Бес, кич'е хьухъ (квез) Аллагъдикай ва муьт'убъгъ хьухъ (заз)!
164. За квевай а кардихъ гьакъи т'алабзавач, заз гьакъи гун - анжах, алемрин Раббидал ала!
165. Бес, куьне, (*вири*) алемрикай (*тафаватлу яз*) эркекрихъ галаз «жинсвилин алакъаяр» ийизвани,
166. Ва (куьне) квез куь Раббиди халкънавай папар туна?! Аксина! Куьн сергъятрилай эляч'навай (*зулумкар*) халкъ я!»
167. Абуру лагъана: «Эгер вуна акъвазар тавурт'а (*ви эверун Диндиз ва инкар авун чаз чи кар*), эй, ЛутГ, вун дугъриданни (*чи уьлкведай чукурна*) акъуднавайбурукай жеда».
168. Ада лагъана: «Гьакъикъатда, зун куь (*алчах*) амал гзаф так'анбурукай я (*заз куь амал гзаф нифретлу я*)».

فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٥٨﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٥٩﴾

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦٠﴾

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦١﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٦٢﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٦٣﴾

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ

أَجْرِي إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٤﴾

أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٥﴾

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ

أَزْوَاجَكُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿١٦٦﴾

قَالُوا لَنْ لِمَ تَنْتَهَى بِأَرْسَالِكُمْ أَنْ

تُخْرِجَ بَنِي الْمَدْيَنَ مِنَ الْقَرْيَةِ

قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ ﴿١٦٨﴾

169. (Ахпа ЛутIа дуъа авуна): «Рабби! Къутармиша (Вуна) зун ва зи хизанар абуру ийизвай амалдикай (а гунагъ кардикай ва адан жазадикай)!»
170. Ва (гъасятда) Чна ам къутармишна ва адан хзан-эгълиярни - вирибур,
171. Анжах, (иман тагъай яшлу) (са) къари (ЛутIан паб) квачиз - къулухъ (азабда) амукъайбурукай хъайи.
172. Ахпа, Чна муькуьбур (кафирвал авурбур дарбадагъна) кукIварна,
173. Ва Чна абурал (къванерин) марф къурна. Бес, гъикъван заваллуди (писди) я - чпиз (чтин пайгъамбарри) игътиятлувал авунин хабар ганвайбурун (ахътин) марф!
174. Гъакъикъатда, а карда делил ава, ва хъанач абурун чIехи пай иман гъайибур!
175. Ва гъакъикъатда, ви Рабби - (дугъриданни) Ам я Къудратлуди, Регъимлуди!
176. Аль-Айкатдин - эгълийри ракъурнавай векилар таб яз къуна (айкат - тарарин са жуьре я, абур экъечIзавай а чкадиз «аль -айкат» тIвар атана, ва анин агъалияр - Шуайб пайгъамбардин халкъ тир),
177. Абуруз Шуайба лагъай чIавуз: «КичIезвачни квез (Аллагъдикай)?»
178. Гъакъикъатда, зун квез - ихтибарлу расул я.
179. Бес, кичIе хъухъ (квез) Аллагъдикай ва муьтIуьгъ хъухъ (заз)!

رَبِّ نَجْنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٩﴾

فَتَجَبَّنَهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧٠﴾

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْعَجْرِينَ ﴿١٧١﴾

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿١٧٢﴾

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذِرِينَ ﴿١٧٣﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٤﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٥﴾

كَذَّبَ أَصْحَابُ لَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٦﴾

إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧٨﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٧٩﴾

180. За квевай а кардихъ гьакъи тҒалабзавач, заз гьакъи гун - анжах, алемрин Раббидал ала!
181. Тамамвилелди уьлчмиша куьне уьлчмеяр (*килеяр*), ва куьн кимиз гузвайбурукай жемир.
182. Ва дуьз терездалди алцум ая (куьне),
183. Ва (куьне) инсанриз абурун шейэр тҒимилармир (*кими ийимир*), ва чҒуру крар ийиз писвал чукҒурмир (куьне) чилел.
184. Ва кичҒе хьухъ квез Адакай - Вичи куьнни ва эвелимжи уьмметарни халкъ авунвайдакай».
185. Абуру лагъана: «Вун (*эй, Шуайб*) - анжах, клеви суьгьурдик акатнавайбурукай (*сад*) я.
186. Ва вун анжах гьа чун хьтин инсан я, ва чна фикирзава вун дугъриданни табзавайбурукай я лагъана.
187. Бес, авуда (*кьура*) вуна чал цавай (*азабдин*) чҒукар, эгера вун гьахьбурукай ятҒа!»
188. Ада лагъана: «Зи Раббидиз (лап хьсан) чизва, куьне ийизвай крар (*ширк, гунагьар*)».
189. Ва абуру ам таб яз кьунай, ва абур булутдин ийкьан азабди кьуна (*цифедин хьендик квайла абур вири цҒайлапанри яна кана*). Гьакъикъатда, ам - азаб тир зурба ийкьан!
190. Гьакъикъатда, а карда - делил (*ишара*) ава, ва хьанач абурун чҒехи пай инанмишвал авурбур!

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٠﴾

* أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ﴿١٨١﴾

وَزِنُوا بِالْقِسْطِاسِ الْمُسْتَقِيمِ ﴿١٨٢﴾

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ

وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿١٨٣﴾

وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْحَبِئَةَ

الْأُولَىٰ ﴿١٨٤﴾

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسْحَرِينَ ﴿١٨٥﴾

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَإِنْ نُنْظِقُكَ

لَيَنْ كَذِّبِينَ ﴿١٨٦﴾

فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنْ

كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٨٧﴾

قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨٨﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ الظَّلَّةِ

إِنَّهُوَ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٨٩﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ

مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٠﴾

191. Ва гъакъикъатда, ви Рабби -
(дугъриданни) Ам я Къудратлуди,
Регъимлуди!
192. Ва гъакъикъатда, ам (*Къуръан*)
- алемрин Раббидин (авудна)
ракъурун я (*Адан патай авудна*
ракъурнавай вагъй я)!
193. Эвична ам гваз Вафалу Руьгъ
(*Джабраил малаик*),
194. Ви рикел (*эй, Пайгъамбар* -
яни келна ада ам ваз ви рикел
гъатдайвал, вун гъавурда акъуна
ам рикел хъсандиз хъдайвал) -
вун игътиятлувал авунин хабар
гудайбурукай жедайвал,
195. (*Ва авудна ракъурнава Къуръан*)
- ачух (*фасагъатлу. баянлу*) араб
члалалди.
196. Ва гъакъикъатда адакай
(*Къуръандикай*) эвелимжибурун
кхъенвай къуларани (*великдай*
хъайи пайгъамбаррин ктабрани)
къалурнава!
197. Бес, абуруз делил тушни (*вун*
Аллагъдин расул ва Къуръан
гъахъ тирди къалурзавай) а кар
- Израилан несилрин алимриз
адакай (*Къуръандикай*) дуьз
чирвилер хъун?!
198. Ва эгер Чна ам бязи ажамриз
(*арабар туширбуруз* авудна)
ракъурнайга,
199. Ва ада (*ажам касди*) ам абуруз
(*къурейшириз ачух араб члалал*)
келнайгани абуру адахъ
инанмишвалдацир.
200. Гъа икI - Чна ам (*Къуръан инкар*
авун) тахсиркаррин (*муширикрин*)
рикелера ттунва!

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٩١﴾

وَإِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٢﴾

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾

عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٥﴾

وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٩٦﴾

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَنْ يَعْلَمَهُ

عُلَمَاؤُا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٩٧﴾

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٨﴾

فَفَرَّاهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٩﴾

كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠٠﴾

201. Абур адахъ иман гъидач та абуруз азиятлу азаб аквадалди,
202. - Бес, абурув ам бейхабардиз агакьда (чпи) гъич гъиссни тавуна.
203. Ва (а чIавуз) абуру лугъуда: «ГудатIа чаз муьгълет (*туба хъувуна диндар амал ийидайвал*)?»
204. Бес, (*абур алдатмиш хъанвани Зи азаб атун чпиз гъалелиг акъвазарнавайди, ва гъавиляй абуру*) Чи азабдик тади кутазвани?!
205. Бес, чизвани ваз (*эй, Пайгъамбар*), эгер Чна абуруз (*гзаф*) йисара няметар ишлемишдай мумкинвилер гайитIани (*муьгълет хгана, азаб гежел веъена*),
206. Ахпа, абурув чпиз хиве кьунвай кар (*гъелягъ, азаб*) агакьайла,
207. Вуч куьмек жеда абуруз (чпиз) няметар ишлемишунин мумкинвал гуникай? (*са куьмекни жедач а кардикай - эгер чпин ширкдикай туба тавуртIа, азаб фад-геж агакьда!*)
208. Ва са хуьрни Чна терг авур туш, адаз игътиятлувал авунин хабар гудайбур авачиз,
209. РикIел гъун яз (*абуруз ва къутармишвилин рехъ къалуриз*). (*ва я: (Им) - рикIел гъун я квез, эй къурейшрин жемат*). Ва тушир Чун зулумзавайбур (*игътиятвал авунин хабар гудай расул ракъурдалди азаб гуз*).
210. Ва эвичIнавач ам (*Къуръан*) гваз шейтIанар (*кафирри лугъузвайвал*).

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ
الْأَلِيمَ ﴿٢٠١﴾

فَيَأْتِيهِمْ بَعْتَةٌ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٢﴾

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ ﴿٢٠٣﴾

أَفِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٤﴾

أَفَرَأَيْتَ إِن مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٥﴾

ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٠٦﴾

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمَتَّعُونَ ﴿٢٠٧﴾

وَمَا أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنذِرُونَ ﴿٢٠٨﴾

ذِكْرَىٰ وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٠٩﴾

وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ﴿٢١٠﴾

- *Пайгъамбардиз Къуръан джинри, шейт'анри авуднавач).*

211. Ва гъич виже (*дуъз*) къведач абуруз, ва алакни ийидач абурувай -
212. Гъакъикъатда, абур (*Аллагъди ам авуддайла, цава аятрихъ*) яб акалуникай къакъуднава.
213. (Гъавиляй), эвермир вуна (т'Галабунариз) - Аллагъдихъ галаз маса илагъидиз, тахъайт'а, вун азаб хъайибурукай жеда.
214. Ва игътиятлувал авунин хабар це вуна (*эй, Пайгъамбар*) жуван лап мукъва тухумдиз (*талукъ миресриз*)!
215. - Ва агъуза жуван лув ваз табиъ хъанвайбуруз муъминрикай (*милаим ва хъуьтуьл хъухъ вун абурухъ галаз*). -
216. Ва эгер абуру ваз асивал (*ви миресри муьт'уьгъсузвал*) авурт'а, (бес) лагъ: «Гъакъикъатда, зун куьне ийизвай амалрикай (*ширкдикай*) яргъа я!»
217. Ва таваккул ая (вуна) Къудратлудал, Регъмилудал (*Аллагъдал*),
218. - Вичиз, вун йифен кп'ар ийиз акъвазайлани аквазвай,
219. Ва ви гъерекатарни (*юзунарни*) сажда ийизвайбурухъ галаз (*вуна жемьатдихъ галаз кап' кыле тухузвайлани*).
220. Гъакъикъатда, Ам - Ван Къведайди, Вири Чидайди я!

وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٢١١﴾

إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ ﴿٢١٢﴾

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ ﴿٢١٣﴾

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴿٢١٤﴾

وَأَخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١٥﴾

فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢١٦﴾

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٢١٧﴾

الَّذِي يَرِنَاكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٢١٨﴾

وَتَقَلَّبَكَ فِي السَّجْدِينَ ﴿٢١٩﴾

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٢٠﴾

221. Хабар гудани За квез (*эй, инсанар*) нел (*нин кылилв*) шейтáнар эвичIзаватIа?

هَلْ أَتَيْتُكُمْ عَلَىٰ مَنْ تَنَزَّلُ
الشَّيَاطِينُ ﴿٢٢١﴾

222. ЭвичIзава (абур) гьар са (гзаф) гунагькар еке тапархъан тирдал!

تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٢٢٢﴾

223. Абуру (*шейтáнар чпи*) «яб акалай кар» (*цава чинеба малаикрихъ яб акална чубьнуьхайди*) вегъезва (фалчийриз) (*абуру чпин яб цавухъ элкъуьрзава хъсандиз яб акалзавай хъыз на лугъуди абуру анихъ «яб вегъезва»*), ва чIехи пай абурун тапархъанар я.

يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْتُرُهُمْ كَذِبُونَ ﴿٢٢٣﴾

224. Ва шаирар - абуроз табиь жезва ягъалмишвилевайбур (*дуьз рекъе авачирбур*).

وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٢٢٤﴾

225. Бес, ваз акунвачни (*чизвачни - эй, Пайгъамбар*) абур (*шаирар*) гьар дeрeдa «кыл элкъвей патахъ физ авайди» (*а шаирри чпин шицратда гьар чIуру жуьредин рекъе, лайихсуз тегъер ишлeмишзава*),

أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٢٢٥﴾

226. Ва абуру (*шаирри, чпи авуна*) лугъузвайди - (абуру) ийин тийизвай крар?!

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢٦﴾

227. Анжах, (*шаиррикай*) чпи иман гъана ва диндар амал авуна ва Аллагъ гзаф рикIел-мецел гъана, ва (*чпин шицрралди*) абуроз (*муъминриз*) (*мушикри*) зулум авунвайдалай кьулухъ (*Ислам, Пайгъамбар хуьнин рекъе*) куьмек гайибур квачиз! Ва (мукъвара) чир жеда зулум авурбуруз (*шаиррикайни ва масадбурукайни*)-гъихътин (пис) «элкъвена хкведай чкадиз» абур элкъвена хкведатIа!

إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ
مَا ظَلَمُوا ۗ وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ
مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٢٢٧﴾

سُورَةُ النَّامِلِ

27 - Сура: «ан-Намль» (Цеквер)

*Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тIварцIелди!*

1. ТIа, сIн. Им я - аятар Къуръандин ва ачух (*ва гьахъ ачухарзавай*) Ктабдин,
2. (Дуьз рекъин) регъбервал ва шад хабар яз муъминриз (*иман гъанвайбуруз*),
3. Чпи, капI адá ийизвай, ва закат гузвай, ва чеб Ахиратдихъ якъиндиз инанмиш тир.
4. Гьакъикъатда, чпи Ахиратдихъ инанмишвал тийизвайбур - Чна абуроз абурон (пис) амалар хъсан яз къалурнава (*чагурнава*), ва абур рехъ алатна ава (*шаcludаказ*).
5. Ахътинбур - чпиз лап пис азаб жедайбур, ва Ахиратда абур - гъабур жедá виридалайни гзаф зиян хъайибур.
6. Ва гьакъикъатда, вал (*эй, Пайгъамбар*) гуьрушмишарзава Къуръан (*яни вуна къачузва ам*) - Лап камаллудан, Вири чидайдан (*Аллагьдин*) патай!
7. (Бес, рикIел гъваш вуна) - МусадI (*Мадйандай Мисрдиз къвез рекъевайла*) вичин хизандиз лагъай вахт: «Гьакъикъатда, за цIай гьисснава (*яргъалай акунва*); (*куьн*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طَسَّ تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿١﴾

هُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ ﴿٤﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْأَخْسَرُونَ ﴿٥﴾

وَإِنَّكَ لَلْقَلْبِ الْقُرْآنِ مِنَ لَدُنِّ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ﴿٦﴾

إِذْ قَالَ مُوسَى لِأَهْلِهِ إِنِّي آنَسْتُ نَارًا سَاءَ تِيكُم مِّنْهَا بَخْبِرٌ أَوْ أَسَاءَ تِيكُم بِشَهَابٍ مِّنْ سَمَوَاتِكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٧﴾

инал акъваз) (мукъвара) за квез анай хабар хкида, я за квез ялав алай цІукІ - (цІун) ккуыз (жуьгьен) гъида, куьне (адалди квез) чими ийидайвал».

8. (Ва) ам адан (цІун) патав атайла (адаз акуна къацу тарцин къене цІай аваз - ва цІай къвердавай артух жезвайла а тарциз къацувал ва нур артух жезвай - ва ада кыл цавухъ хкажайла адаз акуна а нур цавун аридихъ хкаж хъанваз, ва) адаз эверна: «Бес, берекатлу авунва (Аллагъди) «цІа авайбур» ва адан къваларив гвайбур (а нурди элкъвена къунвай: малаикар ва Муса). Ва лап пак я Аллагъ - алемрин Рабби!
9. Я Муса! Гъакъикъатда, Зун - Аллагъ я, Лап Къудратлуди, Гзаф Камаллуди!
10. Ва гадара жуван аса!» Ва (ада ам гадарна ва адакай гъуьлягъ хъана ва) адаз ам юзаз акурла на лугъуди ам (зилинг) илан (фад юзадай эркек мурдар) я - ам къулухъ элкъвена катиз ва ам мад (элкъвена) хтанач. (Аллагъди лагъана): «Я Муса! КичІе жемир, гъакъикъатда, Зи вилик (ракъурнавай) векилриз (расулриз, пайгъамбарриз) кичІе жедай туш.
11. Амма ни зулум авуртІа, ахпа (туба авуна) хъсан кардалди дегиш авуртІа пис кардилай къулухъ, - бес, гъакъикъатда, Зун - гъил къачудайди, регъимлуди я, эхир!

فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ بُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨﴾

يَمُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٩﴾

وَأَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَءَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَمُوسَىٰ لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ ﴿١٠﴾

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلْ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ فَإِنِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١﴾

12. Ва ттур жуван г'йл (*эй, Муса*)
ви парталдинни хурун арадай
(*хъубчГуьк кутур*) - ам анай
(лап) лацудаказ са зиянни
(*азарни*) квачиз ахк'ятда -
кГуьд алааматдикай (*сад*) яз -
фир'авандин ва адан халк'дин
патав (*За вун рак'зурунин карда*),
- г'як'тик'ятда, абур фасикъ
(*Аллаг'диз муьтГуьг'суз*) ксар я».
13. Ва абурув (*фир'авандин жемьатдие*)
Чи алааматар агак'байла ачухдиз
(*килигзавайдаз абуру к'алурзавай*
кардин г'як'тик'ят аквадайвал
ийиз), абуру лаг'яна: «Им - ачух
суб'гуьр я!»
14. Ва (абуру) зулумвилелди ва чеб вине
к'уна абур (*а алааматар*) инкарна -
чпин ччанара (*рик'ера*) абур (*г'яхъ*
тирди) як'индиз чизваз. Бес, килиг
(вун *эй, Пайг'амбар*) - г'их'тинди
х'янатла ч'урувилер авурбурун
эхир!
15. Ва дуг'риданни Чна Давудаз ва
Сулейманаз илим (*арифдарвал*)
баг'ишна, ва абуру (к'ведани)
лаг'яна: «(Вири) г'амд х'уй
Аллаг'диз, Вичи чаз артухвал гайи
гзафбурун винел Вичин му'мин
лук'арикай!»
16. Ва Сулейман х'яна варис
(*пайг'амбарвилини, чирвилерин,*
пачаг'вилини) Давудалай
гуьг'уьниз, ва ада (*Сулеймана вичин*
халк'диз) лаг'яна: «Эй, инсанар!
Чаз к'ушарин ч'ал чирнава, ва
чаз г'ар са (*лазим*) шей ганва.
Г'як'тик'ятда, г'я им я - ачух
артухвал!»

وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجَ بَيْضَاءَ
مِنْ غَيْرِ سُوِّ فِي تِسْعِ آيَاتٍ إِلَى
فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا
فَاسِقِينَ ﴿١٢﴾

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً قَالُوا هَذَا
سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١٣﴾

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ
ظُلْمًا وَعُلُوًّا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا
وَقَالَ آلِ الْحَمْدِ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلْنَا عَلَى
كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾

وَوَرِّثْ سُلَيْمَانَ دَاوُدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا
النَّاسُ عُلِّمْنَا مَنَاطِقَ الطَّيْرِ وَأُوتِينَا
مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَضْلُ
الْمُبِينُ ﴿١٦﴾

17. Ва кІватІна Сулейманаз адан кьушунар: джинрикай, ва инсанрикай, ва кьушарикай тир, - чебни тІарам низамда ттунваз (*кьайдада аваз*).
18. Та, абур (*Сулейман ва кьушунар*) цекверин-дередив агакьайла, са цеквре лагьана: «Эй, цеквер! Гьахь куьн куь мескенриз («*КІвалериз*»), кьуй Сулеймана ва адан кьушунри чпи гьич гьиссни тийиз куьн (*КІур гана*) (хана) кукІвар тавурай (*инал ишлеминнава гаф «ягьтІиманнакум»*) - яни *Клеви шеъ хун, ва чаз аквазва цекв Клевиз чукьквейла шеъ хадай хьиз ван кьезва - чи аямда илимди а кардиз гила фикир ганва!*)
19. Ва ам (*Сулейман*) адан гафарикай хъвер акатна милиз хъуьрена, ва ада (*Сулеймана*) лагьана: «Рабби! Вуна заз инандирмиша (*илгьам ая*) - за (*гьамиша*) шукур гьун Вуна заз ва зи диде-бубадиз гайи Ви няметриз; ва за (*гьамиша*) диндар амал авун (вичелай) Вун рази жедай; ва зун (Вуна) - Ви регьимдалди - Ви диндар лукІарик кутур (*зун гьабурукай жедайвал ая*)!»
20. Ва ахтармишна ада (*Сулеймана*) кьушарин гьалар, ва лагьана: «Вуч хьанва захъ, маллакутІкутІ аквазвач хьи заз, я тахъайтІа, ам чкадал алачирбурукай яни?»
21. (*Ва адаз ам чкадал алачирди чир хъайила ада лагьана*): «За дугьриданни адаз кьати азаб гуда, ва я за ам дугьриданни тукІвада, ва я ам зи патав ачух себеб (*делил*) гваз кьведа».

وَحُسْرَ لَسَلِيمَنْ جُنُودَهُ مِنْ الْجِنِّ
وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٧﴾

حَتَّىٰ إِذَا أَتَوْا عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمَلَةٌ
يَتَأْتِيهَا النَّمْلُ آدْخُلُوا مَسَكِنَكُمْ لَا
يَحْطِئَنَّكُمْ سُلَيْمَنْ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا
يَشْعُرُونَ ﴿١٨﴾

فَتَبَسَّ صَاحِبًا مِّنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ
أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ
عَلَيَّ وَعَلَىٰ وِلْدَائِي وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا
تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ
الصَّالِحِينَ ﴿١٩﴾

وَتَقَفَّذَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَالِي لَا أَرَىٰ
الْهُدَىٰ أَمْ كَانَ مِنَ الْعَالِيِينَ ﴿٢٠﴾

لَأَعَذِّبَنَّهٗ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ لَأَذْبَحَنَّهُ
أَوْ لِيَأْتِيَنِي بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٢١﴾

22. Ва ам (*кѳуи*) ярг'ал тушир (вахтунда) амукъна (*чкадал алачиз, ахпа хтана*) ва ада лаг'ана: «Заз чир х'анва ваз чир тах'анвай кар (*вуна чирвилелди элкѳурна кѳун тавунвай кар*). Ва зун ви патав Сабаѳдай (*Йемендай*) як'ин тир хабар гваз хтанва.
23. Г'як'ик'ятда, заз жаг'ана дишег'лиди абурун винел пачаг'вализ, ва адаз г'ар са (*лазим*) шей ганва, ва адах' зурба тахтни ава.
24. Заз, ада (*дишег'лиди*) ва адан халкъди Аллаг'дин ериндал ракъиниз сажда ийиз жаг'ана. Ва шейт'анди абуроз чпин амалар (*чѳуру крар*) х'сан яз к'ялурнава ва абур рек'елай алуднава - бес, абур дуыз рек'ел к'везвач,
25. (*Абуруз шейт'анди гуьрчегарнава чѳуру крар*) абур Аллаг'диз сажда тавун патал - Вичи винел акѳудзавай чуьнуьх тир зат'ар - цаварани ва чилелни (*марф, набататар*), ва (Вичиз) куьне чуьнуьх (*чинеба*) ийизвай крарни ва ачухдиз ийизвай крарни чизвай.
26. Аллаг' - авач илаг'и (*цбадат авуниз лайхлу тир*) - Вич ч'ехи Аршдин Рабби тир Адалай г'ейри!»
27. Ада (*Сулеймана*) лаг'ана (*а кѳуишдиз*): «Килигда чун, вуна дуыз хабар ганани, я тах'айт'а вун тапарх'анрикай тирни.

فَمَكَتْ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ نَحِطْ بِهِ وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنْتٍ يَمِينٍ ﴿٢٢﴾

إِنِّي وَجَدْتُ أَمْرًا تَمَلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَزَيْنُ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَلَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٢٤﴾

أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبَاءَ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٢٥﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٢٦﴾

* قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٢٧﴾

28. Алад и зи кагъаз гваз (*Сабагъдиз*) ва ам абуруз вегъ, ахпа кьулухъ хьухъ абурукай ва абуру вуч (жаваб) элкьуър хьийидатIа килиг».

29. Ада (*пачагъ дишегълиди*) лагъана: «Эй, чIехи ксар (*вилик-кылик квайбур*)! Гъакъикъатда, заз гъуърметлу кагъаз вегъенва (*багъа ва муьгъуър алай*).

30. Гъакъикъатда, ам Сулейманан патай я, ва гъакъикъатда, ам башламишзава «Бисми-ллъгъи-р-Рагъмáни-р-Рагъмí» (*Аллагъдин тIварцIелди, Мергъяматлудан, Регъмлудан*) - гафарилай,

31. Бес, «Вине къамир куьне куьн зи вилик (*за лагъай кар кылиз акъудуникай*), ва куьн (*Аллагъдиз муьтIуьгъбур (мусурманар)*) яз зи патав ша».

32. Ада (*пачагъ дишегълиди*) лагъана: «Эй, чIехи ксар! Заз зи карда меслят къалура, (*бес*), за са карни къатIай туш (*кветI авур туш*) та куьне заз (*а карда*) шагъидвал ийидалди (*мешвера, меслят къалурдалди*)».

33. Абуру лагъана: «Чун къуватдин (*кьушунрин ва яракърин*) сагъибар я ва зурба гужлувилин (*четин женгера игитвилин ва жуьрэтлувилин*) сагъибарни, ва къарар ви гъиле ава - бес, (*вуна чаз*) вуч эмир гудатIа жув килиг (*чун муьтIуьгъ жедá*)».

34. Ада (*пачагъ дишегълиди*) лагъана: «Гъакъикъатда, пачагъар (*чпин кьушунар гваз маса*) хуьруьз

أَذْهَبَ بِكَتْلِي هَذَا فَأَلْقِيَهُ إِلَيْهِمْ ثُمَّ
تَوَلَّ عَنْهُمْ فَأَنْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُؤِ إِنِّي أَنَّى إِلَيَّ
كَيْتَبُ كَرِيمٍ ﴿٢٩﴾

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٣٠﴾

أَلَا تَعْلَمُونَ عَلَىٰ وَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣١﴾

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُؤِ أَفْتُونِي فِي
أَمْرِي مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّىٰ
تَشْهَدُونَ ﴿٣٢﴾

قَالُوا نَحْنُ أَوْلُوا قُوَّةٍ وَأُولُوا بَأْسٍ شَدِيدٍ
وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ فَانظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ ﴿٣٣﴾

قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً
أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعْرَاجَ أَهْلِهَا آذِلَّةً

гъахъайла, абуру анаг чIур
(*харанI*) ийизва, ва (абуру) анин
гъуърметлу (*лайихлу*) агъалияр
агъузвилевайбуруз элкъуързава -
ва гъа икI абуру ийизва.

35. Ва гъакъикъатда, за - абуруз
(*Сулеймана вадан жемятдиз*) (*багъа*)
пишкеш ракъурда, ва гуъзетда
(*килигда*) ракъурнавай векилар вуч
(*кар*) гъаз хкъедатIа».

36. Ва (ам - *векилрин десте пишкешар*
гъаз) Сулейманан патав атайла,
ада лагъана: «Куъне заз мал-
деветдалди паяр гузвани (*зун рази*
ийиз)? Бес, Аллагъди заз ганвайди
(*пайгъамбарвал, пачагъвал, еке*
деветар) Ада квез ганвайдалай
гъаф хийирлу я, эхир. Аксина, (ам)
куън я куъ пишкешрал шадвал
ийизвайбур».

37. (*Ва Сулеймана - атанвай векилрин*
чIехидаз лагъана): «Ахлад абурун
патав! Ва дугъриданни къведа
чун абурун патав къушунар гъаз
- чпиз абурун гъакъиндай такъат
тежедай (*хура акъвазиз*), ва чна
абур анай чеб агъузвилевайбур яз,
чебни алчхарнавайбур яз чукурда
(*эгер абуру Аллагъдиз муъIуъгъвал*
тавуртIа)».

38. Ада (*Сулеймана*) лагъана: «Эй,
вилик-къилик квайбур! Ни квекай,
абур зи патав муъIуъгъбур
яз къведалди заз адан (*пачагъ*
дшегълидин а зурба) тахт гъида?»

39. Джинрикай ифритди (*гъаф*
къуватлу, зурба джин вичин
писвилай вичикай амайбур мукъаят

وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٢٥﴾

وَأَنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِم بِهَدِيَّةٍ فَنَظِرُهُ بِمَ
يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ ﴿٢٥﴾

فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَنَ قَالَ أُمَيْدُونِ بِيَالِي
فَمَا آتَيْنِيَ اللَّهُ خَيْرٌ مِّمَّا آتَيْتُكُمْ بَلْ
أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ ﴿٢٦﴾

أَرْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ
لَهُمْ بِهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ
صَلْبُونَ ﴿٢٧﴾

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَيُّكُمْ يَأْتِينِي
بِعَرَشِيهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٢٨﴾

قَالَ عِفْرِيْتُ مِنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ
بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ ﴿٢٨﴾

жедай) лагъана: «Вун ви авай чкадай (инсанрин арада дуван атлуз ацукънавай мажлисдай) къарагъдалди за ваз ам гъида; ва гъакъикъатда, зун а кар патал (дугъриданни) къуватлу ва ихтибарлуди я».

40. Вичиз Ктабдай чирвилер авайда (арифдарди) лагъана: «За ам ваз гъида - ви килигун (саниз килигзавайла са легъзеда патал вегъей вил - вилин нини - вичин) чкадал хкведалди». Ва адаз ам (тахт) вичин патав акурла чкадал алаз, ада лагъана: «Им - зи Раббидин (еке) регъимдикай я, заз имтигъан авун (зун ахтармишун) патал - за шукур ийидани я тахъайтга за (шукур тийиз) инкардани. Ва ни (Аллагъдиз) шукур ийизватга, ада шукур вич патал ийизва, ва ни инкарвал авуртга, бес, гъакъикъатда, зи Рабби (шукурдиз мугътеж тушир) девлетлуди, мердди (гзаф жумартлуди) я».

41. Ада (Сулеймана) лагъана: «Куъне дегишвилер ттур адаз адан тахтда (чир тежедайвал ая); чун килигин - ам дуъз рекъел къведани, я тахъайтга, ам дуъз рекъел текъведайбурукай жедани (вичин тахт чир хъхъунин карда)».

42. Ва ам (пачагъ дишегъли) атайла, адаз лагъана: «Гъа ихътинди яни ви тахт?» Ада (дишегълиди) лагъана: «Им гъам хътинди я». (Сулеймана лагъана): «Ва чаз чирвилер адалай (а дишегълидилай) вилик ганвай,

وَأِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٤٠﴾

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رآه مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ وَمَن شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ رَّبِّي عَنِّي كَرِيمٌ ﴿٤١﴾

قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنظُرُ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤١﴾

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكِ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِن قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٤٢﴾

ва чун (*абурулай вилик Аллагъдиз*) муьтГуьгъбурни (*мусурманарни*) тир».

43. Ва къакъудна ам (*а дишегъли - са Аллагъдиз ибадат авуникай*) - ада Аллагъдилай гъейри ибадат авур шейэри (*а кар себеб хъана*), гъакъикъатда, ам кафир халкъдикай тир!
44. Адаз (*а дишегълидиз*) лагъана: «Гъахъ (вун пачагъдин кIвалерин) гъаятдиз!» Ва адаз анаг акурла ада ам (*гъаятдин чил - лепе гузвай*) яд (*вир*) хъиз гъисабна ва ада вичин къве занг (*ценер хкажна*) къеџиларна. Ада (*Сулеймана*) лагъана: «Гъакъикъатда, ам - џIалџIамарнавай, шушедикай туькIуьрнавай (пачагъдин кIвалерин) гъаят я». Ада (*дишегълиди*) лагъана: «Рабби! Гъакъикъатда, за (*ширк авуналди*) жуваз зулум авуна, ва (*гила*) зун муьтГуьгъ хъанва Сулейманахъ галаз Аллагъдиз - алемрин Раббидиз!»
45. Ва дугъриданни Чна сáмуд (*халкъ*)-дин патав абурун стха Сáлигъ ракъурна: «Бес, куьне са Аллагъдиз ибадат ая!» Ва (*ада абуруз а кардиз эверайла*) - абур къве кIапIал хъана, гъуьжетарзавай.
46. Ада (*Сáлигъа - адахъ кафир авур кIапIалдиз*) лагъана: «Эй, зи халкъ! Вучиз куьне писвилик (*азабдик*) тади кутазва хъсанвилелай (*регъимдилай*) вилик (*ва я*: вучиз куьне тади ийизва писвилехъ - *квез азаб гъидай куфр ва гунагъ*

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ
إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٤٣﴾

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ
لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقِهَا قَالَتْ إِنَّهُ صَرْحٌ
مُمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ ۗ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ
نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٤٤﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا
أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ
يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٥﴾

قَالَ يَقَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ
الْحَسَنَةِ ۗ لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿٤٦﴾

авунихъ) хъсанвилелай (квез саваб гъидай иман ва диндар крарила) вилик? Авунайта куъне Аллагъдиз астагъфир - белки квез (Ада) регъим ийин!»

47. Абуру лагъана: «Чаз вуна ва вахъ галайбуру писвал лишанламишзава». Ада лагъана: «Куъ - писвал лишанламишун Аллагъдив гва (ам Адан патай тир кысмет-къадарнавай крар я, ва Ада квез эвезни гуда). Аксина, куън - (Аллагъди четинвилералди ва регъятвилералди, шадвилералди ва пашманвилералди ахтармишзавай) имтигъанзавай ксар я!»

48. Ва а шегъерда авай (чIехи ксарикай) кIуъд кас, (чпи) а чилел чIурувилер ийизвай ва хъсанар (гъич) тийизвай (Салигъ пайгъамбар яшамии хъайи шегъердин тIвар- «Гъижру-самуд» тир, ва алай вахтунда а чкадин тIвар «Диър-самуд» ва я «Мадáину Салигъ» я - Мединадай Табукдиз фидай рекъе. Ва Мугъаммад пайгъамбар мусурманар галаз Табук-гъазаватдиз фидайла а шегъердай фенай, ва абуруз ана са шумуд кзуй амаз акуна, амма Пайгъамбарди мусурманриз къадагъа авуна анай яд къачуз - анжах са кзуйдай ихтияр гана, - ва лагъана: Ам я кзуй Салигъ пайгъамбардин -керамат яз хъайи - деведи яд хъвайи кзуй.)

49. Абуру (а кIуъд касди чпин арада) лагъана: «Къин яхъ куъне сада-садаз Аллагъдалди - бес, чна дугъриданни адал (Салигъгал) ва адан хизандал бейхабардиз йифиз гъужумда (вири яна рекъида), ахпа

قَالُوا أَظَلَمْنَا بِكَ وَبِئْسَ مَعَكَ قَالٌ
ظَلَمْنَاكَ عِنْدَ اللَّهِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ
تُفْتَنُونَ ﴿٤٧﴾

وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ
فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٤٨﴾

قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ
لَنَقُولَنَّ لَوْ لَوِيَّةُ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ
وَإِنَّا لَصَدِيقُونَ ﴿٤٩﴾

чна дугъриданни, адан архадиз
(*иесийриз- миресриз*) лугъуда:
«Адан хизан гъалак жедайла чун
алай тушир, ва гъакъикъатда, чун
гъахъбур я».

50. Ва абуру (зурба) гъилле (*чинебан
чуру къаст*) авуна - ва Чнани зурба
гъилле (*амалдарвал*) авуна - абуру
гъич гъиссни тавуна (*а кар*).

51. Бес, килиг (вун *эй, Пайгъамбар*)
гъихътинди хъанатла абурун
гъилледин (*чинебан чуру
къастунин*) эхир - бес,
гъакъикъатда, Чна дарбадагъна
(*кукварна*) абур ва абурун халкъни
- вирибур!

52. Ва ангъе - абурун кIвалер баябан яз
(*инсанар амачиз ичли хъанваз*), абуру
зулум (*ширк, пайгъамбардиз асивал*)
авуниз килигна. - Гъакъикъатда, а
карда делил ава чирвал авай ксар
патал! -

53. Ва къутармишна Чна (*самуддиз
хъайи азабдикай*) - чпи иман гъана
ва (Аллагъдикай) кичIевал авурбур
(*Адан эмирар кылиз акъудиз ва
къадагъайрикай яргъаз жез, яни
Салигъ пайгъамбар ва муъминар*).

54. Ва (рикIел гъваш вуна *эй,
Пайгъамбар*) ЛутI - ада вичин
халкъдиз лагъай чIавуз: «Бес, куъне
ява кар ийидани къван - квез (*адан
мурдарвал*) аквазваз?!

55. Бес, гъашервилиз (*къызмиш
гъевесдиз*) табий хъана куъне
итимрихъ галаз жинсвилин
алакъаяр ийидани къван -
дишегълияр туна?! Амма хъи, куън
авам ксар я!»

وَمَكْرُورًا مَّكْرًا وَمَكْرًا مَّكْرًا وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٠﴾

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَا
دَمَّرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥١﴾

فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

وَأَنْجَيْنَا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٣﴾

وَلَوْطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَلْحَشَةَ
وَأَنْتُمْ تَبْصُرُونَ ﴿٥٤﴾

أَيَّتَكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّنْ دُونِ
النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿٥٥﴾

56. Ва адан халкъдин жаваб хъана, анжах, (абуру) лугъун: «Акъуда (чукура куъне) Лугъан хизан куъ хуърай: гъакъикъатда, абур - (куъне ийизвай крарикай) михъивалзавай ксар я».
57. Ва Чна амни адан хизан къутармишна - адан папалай гъейри, адаз (папаз) Чна - къулухъди амукъайбурукай (азабда гъалак) хъун къисмет-къадар авуна (ада вичин халкъдиз а Чуру карда куъмекар гайивилай ва а кардал разивал авурвилай).
58. Ва Чна абурал (къванерин) марф къурна. Бес, гъикъван заваллуди (писди) я - чпис (чтин пайгъамбарри) игътиятлувал авунин хабар ганвайбурун (ахътин) марф!
59. Лагъ (вуна эй, Пайгъамбар): «(Вири) гъамд хъуй Аллагъдиз, ва салам (ва саламатвал Адан патай) хъуй Адан лукъариз - чеб Ада хкъянавай. (Ва ахпа хабар яхъ ви халкъдин мушрикривай): «Бес, Аллагъ хъсан яни ва я абуру (Адаз) шерикар яз къунвайбуру (гъуцар)?!»
60. Я тахъайтIа, Ни цавар ва чил халкънава ва цавай квез яд авуднава - ва адалди Чна (ципицIрин ва хумраврин - жугъундалди элкъуърна кIевнавай) лап гуъзел бустанар экъечIдайвал авунва?! Гъич алакъдачир квевай экъечIдайвал ийиз анрин тарар (эгер Аллагъди цавай яд авуд тавунайтIа, ва куъ ихтиярда авач а кар)! Бес, авани Аллагъдихъ галаз (маса) илагъи (цавар ва чил

* فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا
أَخْرَجُوا آلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ
أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٥٦﴾

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا أَمْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا
مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٥٧﴾

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ
الْمُنذِرِينَ ﴿٥٨﴾

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ
أَصْطَفَيْنَا اللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾

أَمَّنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ
لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ
حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ
تُنْبِتُوا شَجَرَهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ بَلَّ هُمْ
قَوْمٌ يَعِدُلُونَ ﴿٦٠﴾

халкъ авунин, ризкыи гунин карда иштирак авур та куьне ам шерик яз къаз Адаз ибадатда)?! Амма хьи абур - (Гъахъдикай къерехдиз къекъечІзавай - масадбур Адахъ галаз) барамбарзавай ксар я!

61. Я тахъайтІа, Ни чил (*галтад тежез*) мягъкемди яз авунва, ва адан арайрай вацІар тухванва, ва адаз «мягъкембур» (*дагълар*) туькІуьрнава, ва къве гьуьлуьн арада манийвал (*перде*) авунва?! Авани, бес, Аллагъдихъ галаз (маса) илагъи (*Адахъ галаз а крара иштирак авур та куьне ам Адаз шерик яз къаз Адаз ибадатда*)?! Амма хьи, абурун чІехи паюниз чизвач (*Аллагъдин садвал ва чІехивал*).
62. Я тахъайтІа, Ни жаваб гузва чара атІай гьалда (*Кеве*) авайдаз, ада Адаз эверайла (*ялвариз*) ва (Ада *адалай*) писвал (*бала*) алудзава, ва квекай чилел «(алатайбурун) чка къазвайбур» ийизвайди?! Авани, бес, Аллагъдихъ галаз (маса) илагъи (*Адахъ галаз квез а няметар гузвай ва вич ибадат авуниз лайихлу тир*)?! Лап тІимилди я куьне рикІел гъизвайди (*ибрет къачузвайди - ва гъавилляй ширкдиз аватнава куьн*)!
63. Я тахъайтІа, Ни квез къурамадтин ва гьуьлуьн зулуматра (*мичІивилера дуьз*) рехъ къалурзава, ва Ни гарар ракъурзава Адан регъимдин (*марфадин*) вилик шад хабар яз?! Авани, бес, Аллагъдихъ галаз (маса) илагъи (*куьн патал - а крарикай са шеъ къванни*

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيًا وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ۗ أَلَيْسَ مَعَ اللَّهِ بُلُّ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾

أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَا وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ ۗ أَلَيْسَ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾

أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيْحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ۗ أَلَيْسَ مَعَ اللَّهِ تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٣﴾

ийизвайди)?! Вине я (*пак я*) Аллагъ
- абуру Адаз (масад) шерик яз
гъуникай!

64. Я тахъайтIа, Ни (*гъич авачир шей*)
сифте яз халкъзава, ахпа ам
мад цIийиз яратмиш хъийизва,
ва Ни - квез цавай ва чиляй
ризкы (*рузи*) гузва? Авани, бес,
Аллагъдихъ галаз (маса) илIагъи
(*а крар ийизвай*)?! Лагъ: «Гъваш
(кван) куьне куь делил, эгер куьн
гъахъбур ятIа (*Аллагъдиз шерик ава
лугъунин карда*)!»

65. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар абуруз*):
«Чизвач (садазни) - цавара
авайбуруз ва чилел алайбуруз
гъайб (*чъвнуьх тир, чинебан крар*) -
са Аллагъдилай гъейри! Ва абуру
гъич гъиссни ийизвач мус чпел
чан хкидатIа (*абуруз чизвач чеб
сурарай мус къарагъар хъийидатIа -
Къяматдин Югъ алуькдай чIавуз*)!»

66. Аксина, абурун чирвилер
Ахиратдин гъакъиндай тамамди
жеда (*Ахират гъахъ тирди абуруз
якъиндиз чир жеда а Югъ алуькна
чпиз акурла*). Амма, абуру адан
патахъай шаклувиле ава, аксина
(*алава яз*) абуру адакай (лап)
буьркьюь я!»

67. Ва лагъана кафирвал авурбуру:
«Бес, чун (*къена*) руквадиз
элкъвейдалай къулухъ ва чи
бубаярни - чун дугъриданни (*чан
хкана сурарай*) ахкъуддани къван?!

68. Дугъриданни хиве къунай а кар чаз
ва адалай вилик чи бубайризни.
Им - анжах эвелимжибурун

أَمَّنْ يَبْدُوْا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهُ وَمَنْ
يَرْزُقْكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَأَلَّهُ
مَعَ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِن كُنْتُمْ
صٰدِقِيْنَ ﴿٦٤﴾

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ
الْغَيْبَ اِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُوْنَ اٰيٰنًا
يُبْعَثُوْنَ ﴿٦٥﴾

بَلِ اَدْرٰكَ عِلْمِهِمْ فِي الْاٰخِرَةِ بَلْ هُمْ فِي
سَلٰكٍ مِّنْهَا بَلْ هُمْ مِّنْهَا عَمُوْنَ ﴿٦٦﴾

وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا اءِذَا كُنَّا تُرٰبًا
وَعَابًا وَّوْنًا اِنَّا لَمُخْرَجُوْنَ ﴿٦٧﴾

لَقَدْ وُعِدْنَا هٰذَا نَحْنُ وَعَابَا وَّوْنًا مِّن قَبْلُ
اِنَّ هٰذَا اِلَّا اَسْطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿٦٨﴾

риваятар (сифте халкъари лагъанвай
ва чпин ктабра кхъенвай таб
къисаяр) я!»

69. Лагъ (вуна эй, Пайгъамбар - чан хкун
таб яз къунвайбуруз): «Къекъуьгъ
(куьн) чилел (сеферриз экъечI) -
ва килиг тахсиркаррин (ам таб
яз къурбурун) эхир гъихътинди
хъанайтIа! (абур вири тергнай -
куьнни тергда Аллагъди, эгер куьне
иман тагъайтIа)».

70. Ва пашманвалмир (вуна эй,
Пайгъамбар) абурал (мушикрал,
абуру вун таб яз къунал), ва абуру
ийизвай гъиллейриз (чуру
къастариз) килигна жув дарвиле
твамир (Аллагъди ваз куьмекда).

71. Ва абуру (мушикри) лугъузва: «Мус
алукъда и хиве къунвай кар (азаб),
- эгер куьн гъахъбур ятIа?»

72. Лагъ (вуна эй, Пайгъамбар абуруз):
«Мумкин я квев мукъув хъанва
(лап куь гуьгъуьналла) куьне тади
кутазвай кардин (азабдин) бязи
пай».

73. Ва гъакъикъатда, ви Рабби - зурба
регъимдин Сагъиб я инсанар
патал, амма абурун чIехи паюни
шукур ийизвач (иман гъана - Адаз
ибадатзавач).

74. Ва гъакъикъатда, ви Раббидиз
абурун хурари вуч чуьнуьхзаватIа
ва абуру ачухдал вуч акъудзаватIа
(тамамдиз) чизва!

75. Ва авач (инсанрин вилерикай,
чирвилерикай) чуьнуьх са шейни
я цава я чилел - вич ачух Ктабда
(Лавгъь- уль-Магъфузда) авачир.

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٦٩﴾

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ
مِّمَّا يَمْكُرُونَ ﴿٧٠﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٧١﴾

قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ رَدْفَ لَكُمْ
بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٧٢﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ
وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٤﴾

وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٧٥﴾

76. Гьакъикъатда, и Къуръанди ахъайзава Исраилан несилриз члехи пай шейэр чпин патахъай абурун арада ччаравилер хъайи (абуруз а крарин гьакъиндай гьахъ ахъайзава).
77. Ва гьакъикъатда, ам (*Къуръан*) - (Дуъз рекъин) регъбервал ва регъим я (*адахъ*) инанмишбур патал.
78. Гьакъикъатда, ви Раббиди абурун арада кар (*дуван*) атлуда Вичин (*адалатлу, камаллу*) дувандалди. Ва (са) Ам - Лап Къудратлуди, Вири Чидайди я!
79. Ва таваккул (*умуд*) ая (вуна *эй, Пайгъамбар* - ва вири крар *вегъ*) Аллагъдал, бес, дугъриданни вун ачух гьахъдал ала эхир!
80. Бес (дугъриданни) жедач вавай - мейитриз (*къенвайбуруз*) ван къведайвал ийиз ва жедач вавай (*гьахъдикай*) бишибуруз - (*Исламдихъ эверзавай ви*) эвердин ван къведайвал ийиз - (*адакай*) абур элкъвена къулухъ жезвайла!»
81. Ва туш вун (*эй, Пайгъамбар*) - (*гьахъдикай*) буъркъуьбур абурун ягъалмишвилай (*акъудна абур*) дуъз рекъиз гъиз жедайди. Вавай ван къведайвал ийиз жеда анжах - вичи Чи аятрихъ инанмишвалзавайдаз, чебни муьтгъгъвалзавайбур тирбуруз.
82. Ва абурал (*азабдин*) Гаф тестикъ (*важиблу*) хъайила (*азаб алуькдаи вахт мукъвал хъайила*) - Чна акъудда абуруз чиляй (са) гъайван («чилел къекъведай чан алай

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَقْضَىٰ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٦﴾

وَإِنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُم بِحُكْمِهِ ۗ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٧٨﴾

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۖ إِنَّكَ عَلَىٰ الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٧٩﴾

إِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تَسْمَعُ الْقَمِّمَ الدُّعَاءَ إِذَا وَلُوا مَدْبِرِينَ ﴿٨٠﴾

وَمَا أَنْتَ بِهَدَىٰ الْعُمَىٰ عَن صَلَاتِهِمْ ۖ إِنَّ تَسْمَعُ إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُّسْلِمُونَ ﴿٨١﴾

* وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ﴿٨٢﴾

са затI»- Къияматдин Йикъан
лишанни яз) абурухъ рахадай:
бес, гъакъикъатда, (*кафирар,
мушрикар тир*) инсанри Чи аятрин
гъакъиндай якъинвал (*Къеви
инанмишвал*) авунач.

83. Ва (рикIел гъваш) а Югъ - Чна
гъар са уьмметдай Чи аятар таб яз
кьурбурун жемят (*курфдин кыле
акъвазай башчийрин десте*) кIватI
ийидай, - чебни кьуна акъвазарна
тIарам низамда ттуна (*гъахъ-
гъысабдиз*) гъализ.
84. Та абур атай чIавуз, (Ада) лугъуда:
«Куьне Зи делилар (*аятар*) таб яз
кьунани - куьне абур чирвилелди
(элкьуьрна) кьун тавунваз (*квез
абур дуьз туширди, чIуру тирди
тамамдиз чир тахъанваз - куьн
абуракай элкьвенани?!*), я тахъайтIа
вуч амал авуна куьне?»
85. Ва тестикъ (*важиблу*) хъана
абурал (*азабдин*) Гаф абурзулум
авурвилай - бес, абур рахунни
ийизвач (*чпиз уьзуьрар гъиз жезвач,
чпелай азаб алуддай субутар гъиз
жезвач*).
86. - Бес, абуроз акунвачни, Чна
йиф авунвайди - адан къене
чеб секин хъун патал, ва югъ -
(*экуьди, виче квез*) аквадайди яз?!
Гъакъикъатда, а карда - (*иман гвай*)
инанмишвалзавай ксариз делилар
ава! -
87. Ва (рикIел гъваш) а Югъ - (*Исрафил
малаикди*) Къаргъудиз уф гудай -
(адакди) пис кичле жеда цавара
авайбуруз ва чилел алайбуруз
(*виридаз*), анжах Аллагъдиз кIан

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِّمَّنْ
يَكْذِبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٨٣﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ قَالَ أَكَذَّبْتُمْ بِآيَاتِي
وَلَمْ تَحْضُرُوا بِهَا عَلِمًا أَمَّا ذَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ
لَا يَنْطِقُونَ ﴿٨٥﴾

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لَيْسَكُنُوا فِيهِ
وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ
لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٨٦﴾

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَنَرَع مَنْ فِي
السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ
اللَّهُ وَكُلُّ أَتَوْهُ دَاخِرِينَ ﴿٨٧﴾

хъайибуруз квачиз. Ва вири Адан патав умунбур (*лап муьтГуьгьбур*) яз къведа.

88. - Ва ваз аквазва дагълар, вуна гъисабзава абур (акъвазнавай) секинбур яз, амма абур физва циферин фин хъыз (*са патахъай маса патахъ*). (Ам я) Аллагъдин (*устадвилелди*) яратмишун - Вичи гъар са шей лап тамамвилихъ агакъарнавай. Гъакъикъатда, Адаз куьне ийизвай амалрикай (вири) хабар ава! -

89. Вуж (*Жъяматдин Юкъуз-иман, диндар кар ва*) хъсан амал гваз атайтIа - адаз адалай мадни хъсанди (*Женнет*) жеда, ва абур а юкъуз зурба кичевиликай саламатвиле жеда.

90. Ва вуж - пис амал (*ширк, гунагъар, чуру крар*) гваз атайтIа - абурун чинар кланикна (*чинрихъди*) ЦIуз гадарда. (Ва лугъуда абуроз): «Бес, квез гузвайди - анжах, куьне авур амалрин эвез (*жаза*) тушни?!»

91. (*Лагъ вуна эй, Пайгъамбар - инсанриз*): «Заз эмирнава - анжах, ибадат авун и уьлкведин (*Меккадин*) Раббидиз, Вичи ам «гъарам» (*къадагъа алайди*) яз авунвай (*Меккада гъуьрч ийидай, ттарар атIудай, векьер акъуддай, масадан квахънавай шеъ чилелай къахчудай, зулум ийидай, дяве тухудай... ихтияр авач, гъарам я*), ва са Вичиз - вири шейэрни талукъ тир! Ва заз эмирнава - зун мусурманрикай (*Адаз муьтГуьгьбурукай*) хъун,

وَتَرَىٰ أَجْيَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدًا وَهِيَ
تَمْرٌ مِّمَّا السَّحَابِ صَنَّ اللَّهُ الَّذِي
أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا
تَفْعَلُونَ ﴿٨٨﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ
مِنْ فَزَعٍ يَوْمِئِذٍ ءَأَمْنُونَ ﴿٨٩﴾

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ
فِي النَّارِ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٩٠﴾

إِنَّمَا أَمِرتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدِ
الَّذِي حَرَمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأُمِرتُ أَنْ
أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾

92. Ва (за инсанриз) Къуръан Келун». (Бес) вуж (*Къуръандалди*) дуъз рекъел атайтА - ам дуъз рекъел вич патал къвезва, ва вуж (*Дуъз рекъикай, имандикай*) ягъалмиш хъайитА - лагъ (*эй, Пайгъамбар*): «Гъакъикъатда, зун - анжах, (*Аллагъдин азабдикай*) игътиятлувал авунин хабар гудайбурукай (*расулрикай*) сад я».
93. Ва лагъ (*эй, Пайгъамбар*): «(Вири) гъамд (*шукур*) хъуй Аллагъдиз! Ва (мукъвара) къалурда Ада квез Вичин делилар (*аламатар-кераматар*), ва квез абур чир жеда. Ва ви Рабби, куъне ийизвай амалрикай (гъич) гъафил туш (*гъардаз вичин эвез хгуда*)!»

وَأَنْ أَتْلُوا الْقُرْآنَ فَمَنْ أَهْتَدَىٰ فَأْتَمَّا
يَهْتَدَىٰ لِنَفْسِهِ ۗ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا
أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿٩٢﴾

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ
فَتَعْرِفُونَهَا ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَفِيلٍ عَمَّا
تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

سُورَةُ الْقَصَصِ

28 - Сура: «аль-Къасас»
(Къиса)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тIварцIелди!

1. ТIа, сIн, мIм.
2. Ибур - ачух (ва вичи гъахъ ачухарзавай) Ктабдин аятар я.
3. Чна ваз кIелзава (*келимаяр*) Мусадин ва фиръавандин (зурба) хабардикай - гъахъдиз (*дуьздаказ*), иман гъанвай ксар патал.
4. Гъакъикъатда, фиръаванди такабурулвална (*вич вине къуна - Мисрдин*) чилел ва (ада) адан агъалияр kIaPал-kIaPал (*ччара*) авуна. Ада зайифарзавай абурукай са десте: абурун рухваря (ягъиз) рекъизвай ва абурун дишегълияр чан алаз тазвай. Гъакъикъатда, ам чIурувилер ийизвайбурукай тир!
5. Ва кIан хъана Чаз нямет гуз (*а чIавуз*) чеб (*фиръаванди*) зайифвиле ттунвайбуруз, ва абурукай (Чна) башчIяр ийиз (*хийир крар ийидай*), ва абурукай (Чна) (*гъакимвилин*) варисар ийиз,
6. Ва абуруз (Чна) чилел (еке) мумкинвилер (*абурун гъакимвал мягкемардай такъатар*) гуз, ва къалуриз (Чна) - фиръавандиз ва Гъаманаз ва абурун (къведан) къшунризни - чпи адакай игъгиятвалзавай (*кичI авай*) кар (*фиръаванан халкъ телеф хьун*).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طسّم ١

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ٢

نَتْلُو عَلَيْكَ مِنْ نَبَأِ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ٣

إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا يَسْتَضِعِفُ طَائِفَةَ مِنْهُمْ يُدْبِحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ٤

وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعَفُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ الْوَارِثِينَ ٥

وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ٦

7. Ва инандирмишна Чна Мусадин дидедиз (*Муса хайшла*): «Бес, хур це вуна адаз (*са къадар вахтунда*); ва киче хъайитIа ваз адан патахъай - (вуна) ам вегъ (*КIарасдин сундухда туна Нил*) вацIуз, ва киче жемир (ваз) ва пашманни жемир (вун), гъакъикъатда, Чна ам ви патав (элкъуърна) хкида, ва ам (Чна ракъурнавай) илчийрикай ийида».

8. Ва (*КIарасдин сундухдаваз Нил вацIаллаз физвайла нуькерриз жагъана*) ам фиръавандин хизанди къахчуна, - чпиз адакай душман ва пашманвал жедайвал. Гъакъикъатда, фиръаван ва Гъаман, ва абурун (къведан) къушунарни - гунагъкара (*ширкзавайбур*) тир!

9. Вафиръавандинпапалагъана: «(Им) - зазни ваз вилерин шадвал я. Куьне ам рекъимир; белки чаз ада менфят гун, ва я чна ам хвавиле къачун». Ва абуруз (*ам Муса тирди, ва адан гъилералди чеб гъалак жедайди*) хабарни авачир.

10. Ва Мусадин дидедин рикI ичи хъана. (Гъакъикъатда), ам а кар (*а аял вичин хва тирди*) ашкара ийиз (*винел акъудиз* лап) мукъвал тир, эгер Чна адан (*дидедин*) рикI мягъкемарначиртIа ам (*Чи Гафунихъ*) инанмишбурукай хъун патал.

11. Ва ада (*дидеди*) адан (*Мусадин*) вахаз лагъана (*сундухдаваз вацIуз вегъейла*): «Адан геле къекъуьгъ!» Ва ам (*вах*) яргъалай килигиз хъана адаз, ва абуруз (*фиръавандин жемятдиз*) хабарни авачир (*ам адан гуьзчивалзавай вах тирдакай*).

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ ۖ فإِذَا
خِفَتْ عَلَيْهِ فَأَلْقَيْهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي
وَلَا تَحْزَنِي ۗ إِنَّا رَأَوُنَا إِلَيْكَ وَجَعَلْنَاهُ مِن
الْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾

فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا
وَحَزَنًا ۗ إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا
خَالِفِينَ ﴿٨﴾

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنِي لِي
وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ
نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَرَجًا ۗ إِن كَادَتْ
لَتَبْدِيَ بِهِ ۖ لَوْلَا أَنَّ رَبَّنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا
لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠﴾

وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ ۖ قُصِبِ ۖ فَبَصُرْتُ بِهِ ۖ
عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١١﴾

12. Ва къадагъа авунай Чна адаз хур гузвай (*маса*) папар, адалай вилик (*вичин дидед патав хкидалди*). Ва ада (*ваха*) лагъана: «Къалурдани за квез (са) кІвалин хизан (чеб) адахъ гелкъведай куън патал - чпи (*къайгъу чІугваз, дуьз тербия гуз*) адаз хъсанвалдай?!»
13. Ва (*гъа икІ*) Чна ам вичин дидедин патав хкана, адан (*дидедин*) вилиз хуш (*секинвал*) хъун патал ва ам перишан тахъун патал, ва (адаз) чир хъун патал, гъакъикъатда, Аллагъдин вяд (*гайи гаф*) - гъахъ тирди, амма абурун (*муширикрин*) чІехи паюниз чизвач (*Адан вяд гъахъ тирди*)!
14. Ва ам (*Муса*) (къуватдин) тамамвилихъ агакъайла ва адаз (*акъулдин*) камилвал хъайила, Чна адаз камаллувал ва илим (*чирвилер*) гана. Ва гъа икІ (*чна Мусадиз- адан итІаатлувилиз, хъсан крариз килигна - хъсан эвез гайивал*) - Чна хъсан крар ийизвайбурув эвез агакъарзава!
15. Ва гъахъна ам (*Муса*) шегъердиз адан агъалияр гъафилвиле авай чІавуз, ва ана адаз къве итим кикІиз (*къалда аваз*) жагъана: им - вичин жемятдикай (*Исраилан несилрикай*) тир, ва им - адан душманрикай (*фиръавандин халкъдикай- къибтІ рикай*). Ва адан жемятдикай тирда адавай (*Мусадивай*) - душманрикай тирдан аксина куъмек тІалабна. Ва Мусадиди ам гъутув яна - ва ам къена. Ада (*Мусадиди*) лагъана: «Им (*зак футфа ва хъел кутун*) - шейтандин амалдикай я, гъакъикъатда, ам - (*инсандиз*) рекъйяй акъуддай, ачух душман я» (*и кар - Мусадиди пайгъамбарвал къведалди хъанай*).

* وَحَرَمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ ﴿١٢﴾

فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ۚ وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ ءَاتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤﴾

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَٰذَا مِنْ شِيعَتِهِ ۖ وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِ ۖ فَاسْتَغْنَىٰ ۗ الَّذِي مِّنْ شِيعَتِهِ عَلَىٰ الَّذِي مِّنْ عَدُوِّهِ ۖ فَوَكَّرَهُ ۖ مَوْسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ ۖ قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾

16. Ада (*Мусади*) лагъана: «Рабби! Гъакъикъатда, за жуваз зулум авунва, багъишламиша (Вуна) заз!» - ва Ада багъишламишна адаз. Гъакъикъатда, са Ам я - Гзаф Багъишламишдайди, Лап Регъимлуди!
17. Ада лагъана: «Рабби! Вуна заз (*багъишламишун ва и*) няметар гайивилай - бес, жедач зун гъич садрани тахсиркарриз (*гунагъкарриз*) куьмекчи!»
18. Ва (пакамахъ) ам шегъерда кичІ аваз хъана, вилив хуьз (*хабар*), ва ингъе, накъ куьмек тІалабайда адаз мад (куьмекдиз) гъарайзава. Мусади адаз лагъана: «Гъакъикъатда, вун ачух ягъалмишвилевай кас я!»
19. Ва адаз (*Мусадиз*) чпиз къведаз душман тирдаз гуж ийиз (*ам ягъиз*) кІан хъайила, ада (*куьмек тІалабай чувудди - кичІе хъана Мусади вич ядай хъиз*) лагъана: «Эй, Муса! Ваз зунни рекъиз кІанзавани, вуна накъ кас къейивал? Ваз анжах зулумкар (*масадаз гуж ийидай*) кас жез кІанзавайди я чилел, ва ваз (*къведан арада*) меслят ийидайбурукай жез кІанзавайди туш».
20. Ва шегъердин виридалайни яргъал патай (*а къыляй*) тади кваз са итим атана ва ада лагъана: «Я Муса! Гъакъикъатда, чІехи ксари меслятарзава ви патахъай, вун яна рекъин патал, бес, экъечІ (*вун шегъердай*), гъакъикъатда, зун ваз - хъсан несигъатчийрикай (*хъсан меслят къалурзайбурукай*) я!»

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي
فَغَفَرَ لَهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٦﴾

قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ
ظَاهِرًا لِّلْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا
الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِحُهُ
قَالَ لَهُ مُوسَى إِنَّكَ لَعَوِيُّ مُبِينٌ ﴿١٨﴾

فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْطَشَ بِالَّذِي هُوَ
عَدُوٌّ لَهُمَا قَالَ يَمُوسَى أَتُرِيدُ أَنْ
تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ
إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي
الْأَرْضِ وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ
الْمُصْلِحِينَ ﴿١٩﴾

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنَ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَى
قَالَ يَمُوسَى إِنَّ الْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ
بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ
النَّاصِحِينَ ﴿٢٠﴾

21. Ва ам кичІ кваз, вилив хуыз (мукъаятвализ) - экъечІна анай. Ада лагъана: «Рабби! Зун зулумкар ксарикай къутармиша!»
22. Ва (ам) Мадйан гьалтдай патахъ реке гьатайла ада лагъана: «Белки, заз зи Раббиди дуыз рехъ къалури (Мадйандиз- Яру-гьуьлуьн рагъакІидай пата, къиблепатахъ фидайла са варзни зура фидай мензилдиз яргъал шегьер)!»
23. Ва ам Мадйандин йицел (къуйдал) атайла, адаз анал инсанрин (чѐхи) жемят алаз жагъана (чпин малариз) яд гузвай, ва жагъана адаз абурукай са тІмил яргъал хъиз къве дишегъли (къведани чпин гъайванар йицел атуникай) чукуриз. Ада лагъана: «Вуч кар я куьди?» Абуру (къведа) лагъана: «Чна (чи гъайванриз) яд гузвай туш та чубанри (чпин малар) йицелай (элкъуьрна) хутахдалди, ва чи буба чѐхи яш хъанвай къуьзек я (малдиз яд гуз такватсуз я)».
24. Ва ада (Мусади) абур (къвед) патал (гъайванриз) яд гана, ахпа (ам элкъвена тарцин) хъендик хъфена, ва лагъана: «Рабби! Гъакъикъатда, зун - Вуна заз (авудна) ракъурдай няметрихъ (ракъурай хътин хийиррихъ: ризкъидихъ, ял ядай КІвалихъ) (гзаф) муьгътеж я».
25. Ва (гъасятда) адан патав а къве дишегълидикай сад - регъуьвилелди (намуслувилелди) къекъвез, атана лагъана: «Гъакъикъатда, зи бубади - вуна чун патал (гъайванриз) яд гунин гъакъи хгун патал ваз, эверзава ваз». Ва ам (Муса) адан (абурун

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢١﴾

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تَلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿٢٢﴾

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّى يُصْدِرَ الرِّعَاءُ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ﴿٢٣﴾

فَسَقَى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿٢٤﴾

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥﴾

бубадин) патав атана адаз (вичин) къиса ахъайала, ада лагъана: «Киче жемир, вун зулумкар ксарикай къутармиш хъана!»

26. А къведакай (*къве рушакай*) сада лагъана: «Зи буба! Вуна ам ижарада (*гъакъидихъ кIвалахдал*) яхъ, гъакъикъатда, вуна ижарада (*кирида*) къадай виридалайни хъсанди - къуватлуди, ихтибарлуди я».

27. Ада (*бубади Мусадиз*) лагъана: «Гъакъикъатда, заз вун и зи къве рушарикай садал эвленмишиз кIанзава - вуна заз ижара яз (*гъакъидихъ*) муъжуьд йисуз кIвалах ийида лагъай шартIуналди. Ва эгер вуна цIуд йис тамамарайтIа, ам ви патай (хъсанвал) я, ва кIанзавач заз ваз четинариз, ва ваз зун «ин ша Аллагъ» (*эгер Аллагъдиз кIан хъайитIа*) дугъри (*дуьз*) ксарикай яз жагъида».

28. Ада (*Мусади*) лагъана: «А кар - зини ви арада (икърар) я; а къве вахтуникай (*муддатдикай: муъжуьд ва я цIуд йис*) гъим за тамамарайтIани - (*ахпа*) заз мидявал жедайвал (*мад артухрунин зулум*) тахъурай, ва Аллагъ - чна лугъузвай кардал шагъид (*гуьзчи*) я!»

29. Ва а (*цIуд йисан*) вахт Мусади къилиз акъудна куьтыгъайла ва (ам) вичин хизанни галаз (*МадIандай Мисрдииз*) рекъе гъатайла - ада ТIур (дагъ) галай патахъай цIай гъиссна (*акунa*). Ада вичин хизандиз лагъана: «Куьн (инал) акъваз, гъакъикъатда, за цIай гъисснава -

قَالَتِ إِحْدَاهُمَا يَتَأَبَّتِ اسْتَجِرَةٌ إِنَّ خَيْرَ مَنْ اسْتَجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ﴿٦٦﴾

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ نُكَحَكَ إِحْدَى أَبْنَتَيْ هَتَيْنِ عَلَيَّ أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي حَبِيبٌ فَإِنْ أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَكَ عَلَيْكَ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٦٧﴾

قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلِينَ فَصَبِّتْ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَيَّ مَا نَقُولُ وَكَيْلٌ ﴿٦٨﴾

* فَلَمَّا قَضَى مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ ۖ آنَسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٦٩﴾

белки за квез анай са хабар хкин
ва я цӀун са цӀукI (*цӀай квай кIарас*),
куъне (*адалди цӀай авуна*) чими
ийидайвал».

30. Ва ам адан (*цӀун*) патав атайла,
адаз дередин эрчIи патахбай
(*къерехдихбай*) - берекатлу чкадал
алай тарцин патай, эверна: «Я,
Муса! Гъакъикъатда, Зун - Аллагъ
я, алемрин Рабби!
31. Ва гадара жуван аса!» Ва адаз ам
юзаз акурла на лугъуди ам (зиринг)
илан (*фад юзадай эркек мурдар*) я -
ам къулухъ хъана элкъвена катиз
ва ам (мад) элкъвена хтанач.
(*Аллагъди лагъана*): «Я, Муса!
Элкъуьгъ (вун) (*сифте чкадал хъша*),
ва киче жемир, гъакъикъатда, вун
саламатвиле авайбурукай я!
32. Ттур (вуна) жуван гъил
парталдинни хурун арадай
(*хъуьчIуьк кутур*) - ам анай (лап)
лацудаказ са зиянни (*азарни*)
квачиз акъатда, ва агуда вуна
жував ви лув (*гъил*) - кичIевал
алудун патал . Бес, абур къведни
(*аса - гъуьлягъдиз элкъвей*,
ва гъил - нур гуз лацу хъун) -
фиръавандиз ва адан (*жемятдин*)
вилик-къилик квай ксариз ви
Раббидин патай къве ачух делил
я, - гъакъикъатда, абур - фасикъ
(*муьтIуьгъсуз*) ксар я».
33. Ада (*Мусади*) лагъана: «Рабби!
Гъакъикъатда, за абурукай са
нефес (*кас*) къенва ва заз абуру зун
рекъиз кичIезва.

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ
فِي الْبُقْعَةِ الْمُبْرَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ
يَمُوسَىٰ إِلَيَّ أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾

وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ
كَأَنَّهُهَا جَانٌّ وَلِي مُدَبِّرًا لَمْ يَعْقِبْ
يَمُوسَىٰ أَقْبَلْ وَلَا تَخَفْ إِنَّكَ مِنَ
الْآمِنِينَ ﴿٣١﴾

أَسْأَلُكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ بَيْضَاءَ
مِنْ غَيْرِ سُوءٍ وَأَضْمُ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ
مِنَ الرَّهْبِ فَذُنُوبُكَ بَرَهْنَتَانِ مِنْ رَبِّكَ
إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا
فَاسِقِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا
فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿٣٣﴾

34. Ва зи стха Гъарун, ам залай фасагъатлу я мециз, - бес, (Вуна) ам захъ галаз рекъе тур куьмекчи яз, зи гъахъвал тестикъариз (*зи кардиз баян гуз*). Гъакъикъатда, заз абуру зун табдай къаз кичӀезва».

35. Ада (*Аллагъ Таалади*) лагъана: «Чна мягъкемарда ви гъил (*къуватлу ийида вун*) ви стхадалди, ва Чна квез (къведаз) делил ийида (*фиръавандин ва адан халкъдин вилик*) ва абурувай квев (*писвал*) агакъариз жедач. Чи делилралди куьн (къведни) ва квез (къведаз) табий хъайибурни - гъалиб жеда».

36. Ва абурун патав Муса Чи ачух тир делилар гваз атайла, абуру лагъана: «Им (*вуна гъанвай кар*) - анжах къундармишнавай суьгъуьр я. Ва чаз ван хъайиди туш (*вуна эверзавай*) и кардикай чи эвелимжи бубайрин арадани (*чи бубайрин девирдани абуруз а кардиз садани эвернач*)».

37. Ва лагъана Мусад: «Зи Раббидиз лап хъсан чизва Адан патай (*Дуьз рекъин*) регъбервал гваз вуж атанватӀа, ва низ (Эхиратдин) Мескенда хъсан эхир жедатӀа. Гъакъикъатда, зулумкарриз (*кафирриз*) агалкъун жедач!»

38. Ва лагъана фиръаванди: «Эй, вилик-къ依лик квай ксар! Заз квез залай гъейри маса гъуц аваз чидач. Бес, куькӀуьра заз эй, Гъаман, (цай) палчухдин винел (*акъугъарна кирпич атӀудайвал*) ва эцига заз къакъан минара (*лап къакъан дарамат*) белки зун

وَأَخِي هَارُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا
فَأَرْسَلُهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ
أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿٢٦﴾

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ
وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَنًا فَلَا يَصِلُونَ
إِلَيْكُمَا بِآيَاتِنَا أَنْتُمْ وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا
الْغَالِبُونَ ﴿٢٥﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ
قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرَى وَمَا
سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٣٦﴾

وَقَالَ مُوسَى رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ
بِالْهَدْيِ مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ تَكُونُ
لَهُ عَقَبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
الظَّالِمُونَ ﴿٣٧﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ
لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي يَهْمَنُ
عَلَى الظَّالِمِينَ فَاَجْعَلْ لِي صَرْحًا لَعَلِّي
أُطَّلِعُ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لأظنُّهُ مِنَ
الْكَذِبِينَ ﴿٣٨﴾

(хкаж хъана) Мусадин Илágьидиз килигин. Ва гъакъикъатда, за ам (*Муса*) тапархъанрикай я лагъана гиманзава (*фикирзава*)».

39. Ва лап еке такабурлувална ада ва адан къушунри (*Мисрдин*) чилел са гъахъни авачиз, ва фикирна абуру чеб Чи патав элкъуърна хкин тийидай хъиз (*къейидалай къулухъ*).
40. Ва Чна ам ва адан къушун (жазадалди) къуна ва Чна абур гъуьлуьз вегъена (*батмишарна*). Бес, килиг (вун), зулумкаррин гъуьгъуьнин гъал (*эжир*) гъихъгинди хъанат!а!
41. Ва авуна Чна абурукай башчияр (*къиле акъвазнавай ксар - чпин чИуру амалралди масадбуруз*) ЦИуз эвер гузвай, ва Къияматдин Юкъуз абуруз са куьмекни гудач.
42. Ва и дуьньяда Чна абурун гъуьгъуьна лянет ттунва, ва Къияматдин Юкъуз - абур пислемишнавайбурукай (*русвагъна алчахарнавайбурукай*) жада.
43. Ва дугъриданни багъишна Чна Мусадиз Ктаб (*Таврат*) - Чна эвелимжи уьмметар (*Нугъан халкъ, гIад, самуд, ЛутIан халкъ*) терг авунвайдалай къулухъ, - (*а Ктаб*) инсанриз (*Исраилан несилриз*) «чпелди дуьз рехъ аквадай (*гъахъ къатIудай*) ачух делилар» яз, ва (*Дуьз рекъин*) регъбервал ва регъим яз, - абуру рикIел гъун патал (*Аллагъдин няметар - ва шукур ийидайвал*).

وَأَسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُوا أَنَّهُم إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَأَنْظَرَ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾

وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾

وَأَتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ﴿٤٢﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾

44. Ва алачир вун (*эй, Пайгъамбар*) (*а дагъдкхай*) рагъакІидай патал Чна Мусадин хиве а кар (*пайгъамбарвал*) эцигдайла (*Чун Мусадихъ рахадайла*); ва вун (*а кардиз*) шагъидвал авурбурукайни тушир.

45. Амма Чна (*Муса пайгъамбардилай къулухъ*) (маса) уьмметар(-ни) арадал гъана, ва абуруз (*муширкриз*) уьмуьр (*деви*) яргъал фена (*ва абуру рикІелай алудна Аллагъдин эмцар*). Ва (яшамиш) хъаначир вун (*эй, Пайгъамбар*) Мадйандин агъалийрин арада - абуруз Чи аятар (*Ктаб*) кІелиз, амма Чун я (*вун расул яз*) ракъурайбур (*Чун я ваз вагъй - ракъурна хабар гайиди а крайкай*).

46. Ва гвачир вун (*эй, Пайгъамбар*) ТІур - (*дагъ*) дин къвалав Чна (Мусадиз - *яхцІур йикъан кардиз*) эвер гайила, - амма хъи (*Чна вун ракъурна расул яз, ва чирна ваз а крап*) регъимлувал яз ви Раббидин патай - вуна, чпин патав валай вилик игътиятлувал авунин хабар гудайди татанвай халкъдиз игътиятлувал авунин хабар гун патал - абуру рикел гъун патал (*несигъат ва амал ийидайвал*)!

47. Ва эгер тахъанайтІа, абурун къилел чпин гъилери къазанмишайдаз (*авур ширкдиз*) килигна мусибат (*азаб*) атун ахпани абуру лугъун: «Рабби! РакъурнайтІа Вуна чи патав расул чун Ви аятриз табий жедайвал ва чун муъминрикай жедайвал» - (*ракъурни ийидачир Чна вун расул яз абурун патав, амма хъи - ракъурна абуруз уьзуьр амуьк тийидайвал*).

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْعَرَبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا
إِلَىٰ مُوسَىٰ الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ
الشَّاهِدِينَ ﴿٤٤﴾

وَلَكِنَّا أَنْشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ
الْعُمُرُ وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ
تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَلَكِنَّا كُنَّا
مُرْسِلِينَ ﴿٤٥﴾

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا
وَلَكِن رَّحِمَةً مِّن رَّبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا
مَّا أَتَتْهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَوْلَا أَن نُّصِيبَهُمْ مُّصِيبَةً يَمَّا قَدَّمْت
أَيْدِيَهُمْ فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا
رَسُولًا فَتَنْبِئَ آيَاتِكَ وَنَكُونَ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

48. Ва абурун патав гъахъ (*Пайгъамбар Къуръан гъаз*) атайла Чи патай, абуру лагъана: «ГанайГа адазни, Мусадиз гайи хъгинди (*аламатар-керматар*)!» Бес, абуру Мусадиз гайидахъ кафирвалначирни виликдай? Абуру лагъана: «Им сада-садаз куьмекзавай къве суьгъуьр я» (*Къуръан ва Таврат*), ва лагъана абуру: «Гъакъикъатда, чна гъар садахъ (абурукай) кафирвалзава».

49. Лагъ (*эй, Пайгъамбар абуруз*): «Гъваш куьне (*маса*) ктаб Аллагъдин патай вич и къведалай (*Къуръандилайни Тавратдила* - Дуъз рекъин) регъбервилиз мадни дуъзди тир - зун адаз табий жеда, эгер куьн гъахъбур ят!а!»

50. Ва эгер абуру ваз жаваб тагайт!а (*ахътин ктаб тагъайт!а*) - бес, чир хъухъ ваз, абуру анжах чпин гъевесриз табий хъанвайди. Ва вуж я мадни гзаф ягъалмишвилевайди (*вичихъ*) Аллагъдин патай са регъбервални авачиз вичин гъевесриз табий хъанвайдалай?! Гъакъикъатда, Аллагъди - зулумзавай ксар дуъз рекъел гъидач!

51. Ва дугъриданни Чна паяр сад-садахъ гилигна сад авунваз (*баян гана*) ачухарнава абуруз (*ви халкъдиз, мушикриз*) Гаф (*Къуръан*) - абуру рикълел гъун (*ва ибрет къачун*) патал!

52. Чпиз, Чна адалай (*Къуръандилай*) вилик Ктаб багъишайбуру (*Дуъз рекъел атанвай Ктаб- эгълийри*) - абуру адахъ инанмишвалзава.

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا
لَوْلَا أُوتِيَ مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسَىٰ أَوْ لَمْ
يَكْفُرُوا بِمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ
قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا وَقَالُوا إِنَّا بِكُلِّ
كَافِرٍ لَّوْنٌ ﴿٤٨﴾

قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا أَتَّبِعُهُ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾

فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا
يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ
اتَّبَعَ هَوَاهُ يَبْغِيهِ هُدًى مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

* وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥١﴾

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ
بِهِ يَوْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

53. Ва абуруз ам Келайла, абуру лугъузва: «Чна адахъ иман гъанва! Гъакъикъатда, ам - чи Раббидин патай тир гъахъ я! Гъакъикъатда, Чун адалай виликни мусурманар (*Аллагъ сад тирди тестикъариз расулриз муьтIуьгъбур*) тир».
54. Ахътинбуруз - чпин саваб кье сефер (артух) гуда абуру сабур авурвилай. Ва (*гъакIни*) хъсан кардалди абуру пис кар алудзава, ва абуру Чна чпиз ганвай пайдикай (*хийирлу рекъера*) харжни ийизва.
55. Ва чпиз лагълагъдин ван хъайила, абуру адакай (патахъ) элкъевезва ва лугъузва: «Чаз - чи амалар (*кIар*) жеда, квез - куь амалар. Саламатвал квез (*чна куь писвилиз жаваб гудач*), ва КIанзавач чаз авамбур (-ун рехъ)».
56. Гъакъикъатда, вавай (*эй, Пайгъамбар*) ваз (*Дуьз рекъел гъиз*) КIан хъайи кас Дуьз рекъел гъиз жедач, амма Аллагъди Вичиз КIан хъайиди Дуьз рекъел гъида. Ва (са) Адаз виридалайни хъсан чизва - Дуьз рекъиз ярамишбур (*виже къведайбур, лайихбур*).
57. Ва абуру (*Меккадавай мушрик*) лагъана: «Эгер чун вахъ галаз (*эй, Пайгъамбар*) Дуьз рекъиз табий хъайитIа- (*амай мушрик - арабар чаз аксиз экъечIда ва*) чун чи чилелай «вегъена къуна хутахда (*дяве тухуз есирда къаз*)». Бес, Чна абуруз «Къадагъа алай уьлкве» (*Мекка*) саламатди авуна мумкинвилер (*такъатар*) ганвачни; аниз вири шейэрин емишар КIватIиз гъизва -

وَإِذَا يُنثَلِ عَلَيْهِمْ قَالَ أَوَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ آيَاتُ اللَّهِ أَنْتُمْ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾

أُولَئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٥٤﴾

وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَأَعْمِلُنَّ وَأَنتُمْ سَوَاءٌ وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا تَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ ﴿٥٥﴾

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَئِكَ اللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

وَقَالُوا إِن تَتَّبِعِ الْهُدَى مَعَكَ تَتَخَفَتْنَا مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا ءَامِنًا يُجِئِي إِلَيْهِ تَمَرَّتْ كُلُّ شَيْءٍ رَّزَقًا مِّنْ لَّدُنَّا وَلَئِكَ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

ризкы яз (*абуруз*) Чи патай?! Амма абурун чѣхи паюниз чизвач (*а кардин гьакъикъат*).

58. Ва гьикъван (гзаф) хуърер Чна тергнай - такабурлувал авур чпин (агъваллу) яшайишдиз килигна (*няметриз шукур тигъиз кафирвал авур*)! Бес, ангье - абурун мескенар (*Къвалер*) чпе абуралай гуьгъуьниз (яшамиш жез) садни ацукъ тавунвай (*несилар амачиз*), са тИмил квачиз, - ва (са) Чун хъана (*а хуърерин*) варисар.

59. Ва (гъич) туш ви Рабби хуърер гъалакдаиди, та (Ада) абурун виридалай кылин (хуьре) - Чи аятар кѣлдай расул рекье твадалди. Ва туш Чна хуърер гъалакдаибур - абурун агъалияр зулумзавайбур тирла квачиз!

60. Ва вуч шейэр (*менфятар*) квез ганватлани (*эй, инсанар*) - ам дуьньядин уьмуьрдин метягъяр я (*фана менфятар*) ва адан зинетар (*гуьрчегвилер*) я, ва Аллагъдин патав гвайди (*Ада Ахиратда итГаатлу иманлуйриз гъазурнавайди*) - лапни хийирлуди ва лапни яргъалди (*гъамышалугъ*) амуькдаиди я. Бес, куйне кьатлузвачни?!

61. Бес, чпиз Чна хъсан вяд хиве кьунвайбур (*Чна Женнет гуда лагъана гаф ганвай муъмин ксар*) - ва ам абурал (*дугъриданни*) гьалтни ийида - сад хъиз жедани къван Чна вичиз дуьньядин уьмуьрдин метягъяр (*фана менфятар*) ишлемишиз гайидахъ галаз, ахпани вич Къияматдин Юкъуз (*гьахъ- гьисабдиз*) хканвайбурукайни жедайдахъ?!

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرِيَةٍ بَطَرَتْ
مَعِيشَتَهَا فَتِلْكَ مَسْكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَنْ
مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ
الْوَارِثِينَ ﴿٥٨﴾

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى حَتَّى
يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ
آيَاتِنَا وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَى إِلَّا
وَأَهْلَهَا ظَالِمُونَ ﴿٥٩﴾

وَمَا أوتيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَّعُ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ
وَأَبْقَى أَفْلا تَعْقِلُونَ ﴿٦٠﴾

أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَنَقِيهِ
كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَّعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٦١﴾

62. Ва а Юкъуз Ада абуруз эверда ва лугъуда: «Гъинава Зи шерикар куьне (*абур Зи шерикар я лугъуз*) тестикъарай?!»
63. Лугъуда чпел (*азабдин*) Гаф тестикъ хъайбуру (*куфрдин башчийри*): «Чи Рабби! Ингье абур - чна (*чеб Дуъз рекъикай*) ягъалмишвиле ттурбур. Чна абур ягъалмишвиле ттуна чун (*чебни*) ягъалмишвиле хъайвал. Чун (*абурукай яргъа хъанва ва*) Вахъ элкъезва: абуру чаз ибадат авур тушир (*чун шерикар яз тушир - абур чпин гъевесриз табий хъана шейтІанриз ибадатнай*)».
64. Ва лугъуда (*мушикриз*): «Эвера (куьмекдиз) куь шерикриз!» Абуру абуруз эверда, амма абуруз жаваб гудач (абуру), ва (*а Члавуз*) абуруз (*Ахиратдин*) азаб аквада. Эгер абур Дуъз рекъеваз фенайтІа (*жедачир абуруз а азаб*)!
65. Ва а Юкъуз - Ада абуруз эверда ва лугъуда: «Вуч жаваб гана куьне (*Чна*) (ракъурай) векилриз?»
66. Ва буьркъеба (*чуьнуьх*) жеда абурукай хабарар (*жавабар, делилар*) а юкъуз, ва абуру сада-садавайни жузунни ийидач.
67. - Ва ни (*ширкдикай*) туба авуна, иман гъана ва диндар амал авуртІа - мумкин я ам агалкъунар хъайибурукай хъун (*и дуьньядани ва Ахиратдани. Мумкинвал - Аллагъдин патай дугъриданни жеда лагъай манада я*).

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَاءِ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٢﴾

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ ﴿٦٣﴾

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُم فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٤﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٥﴾

فَعَمِيَّتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٦٦﴾

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَىٰ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٧﴾

68. Ва ви Раббиди Вичиз кІан хъайи шей халкъзава ва хкъазва (*пайгъамбарвилизи ва я маса кардиз - Вичиз кІан хъайиди Вичин лукІарикай*); абурун ихтиярда авач хкъагъун. - Пак я Аллагъ ва лап вине я (Ам) - абуру (Адаз) шерикар гъуникай (*абурун ширкдикай*)! -
69. Ва ви Раббидиз чизва абурун хурари вуч чуьнухзавагІани ва абуру ачухдал вуч акъудзавагІани.
70. Ва Ам - я Аллагъ, Вичелай гъейри маса илагъи авачир (*ибадатдиз лайихлу тир*). Адаз талукъ я (вири) гъамд эвелимжидани (*и дуьньядани*) ва Эхиратдани; ва са Адаз талукъ я гъукум (*дуван авун*), ва Адан патав куьн хкинни ийида (*къейидалай къулухъ - гъахъ-гъисабдиз*). -
71. Лагъ (*эй, Пайгъамбар*): «Квез гъикІ аквазва (*хабар це заз куь фикир вуч я*), эгер Аллагъди квел йиф Къияматдин Йикъалди даимди авуртІа - гъи илагъиди, Аллагъдилай гъейри, квез нур (*ишигъ*) гъида?! Бес, квез ван гъвезвачни (*гъахъдин гафарин - фагъумна къабулдайвал*)?»
72. Лагъ (*абуруз*): «Квез гъикІ аквазва (*хабар це заз куь фикир вуч я*), эгер Аллагъди квез Къияматдин Йикъалди югъ мидаимди авуртІа, Аллагъдилай гъейри, гъи илагъиди квез йиф гъида, куьн ана (*ял яна*) секин жедайвал?! Бес, квез аквазвачни (*Аллагъдин зурба яратмишунар - йиф югъ дегши хьун*)?»

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ ۗ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٨﴾

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٦٩﴾

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَى وَالْآخِرَةِ ۗ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧٠﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهُ غَيْرَ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِضِيَاءٍ أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧١﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهُ غَيْرَ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهَا أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٢﴾

73. Ва Адан регъимдикай я - Ада квез йиф ва югъ халкъ авун: (*йифе*) виче куьн секин хьун патал, ва (*йикъа*) куьне Адан няметрикай тГалаб авун (*къазанмишун*) патал, ва куьне (*Адаз а няметрай*) шукур авун патал!»
74. Ва а Юкъуз Ада абуруз эверда ва лугъуда: «Гъинава Зи шерикар куьне (*абур Зи шерикар я лугъуз*) тестикъарай?!»
75. Ва хкудда Чна гъар са уьмметдикай шагъид (*абуруз ракъурнавай пайгъамбар абурал шагъидвалдай*), ва лугъуда Чна (*а уьмметриз - чпи пайгъамбарар таб яз къуна ширк авур*): «Гъваш куь делил (*Адаз шерикар гъун дуьз тирди субутзавай*)!» Ва чир жеда абуруз гъакъикъатда гъахъ (*ва делил*) Аллагъдив гвайди (*са Адаз талуку тирди*), ва квахъда абурувай (*михъиз рикТелай фида*) чпи къундармиш авур кар (*бутар-илагъияр яз къун*).
76. Гъакъикъатда, Къарун Мусадин халкъдикай тир - ва ада (*Къаруна*) абуруз (еке) зулум (*ва такабурлувал*) авуна. Ва Чна адаз акъван мал-девлет багъишнавай хьи - абур (*девлетар*) хуьзвай хазинайрин куьлегрин кIватIал ялиз къуватлу ксарин дестедиз залан тир. Ингъе адаз вичин халкъди лагъана: «Дамахмир (*лавгъавализ артух шадвалмир*) вуна, гъакъикъатда, Аллагъдиз (*артух*) дамахдайбур кIандач!

وَمِن رَّحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ
لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَنتَبَهُوا مِنْ فَضْلِهِ
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ
الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٧٤﴾

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا
بُرْهَانَكُمْ فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَصَلَّ
عَنَّهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٥﴾

* إِنَّ قُرُونًا كَانَتْ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى
عَلَيْهِمْ وَعَاتَيْنَهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ
مَفَاتِحَهُ لَتَنُوتُ بِالْغُصْبَةِ أُولَى الْقُوَّةِ إِذْ
قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا
يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿٧٦﴾

77. Ва тIалаба (*къазанмиша*) вуна Аллагъди ваз ганвайдал Эхиримжи Мескен (*Эхиратдин саваб*), - ва и дуьньядикайни жуван пай рикIелай алудмир. - Ва хъсанвал ая вуна (*адалди инсанриз*) Аллагъди ваз хъсанвал авурвал (*ам гуналди*), ва чалишмиш жемир вун чIурувал авунихъ чилел. Гъакъикъатда, Аллагъдиз чIурувалзавайбур кIандач!»

78. Ада (*Къаруна*) лагъана: «Ам (*а девлетар*) - заз анжа захъ авай чирвилериз килигна ганвайди я». Ва бес, адаз (*Къаруназ*) чизвачирни дугъриданни Аллагъди терг авунвайди - адалай вилик уьмметрикайни вичелай къватдиз мадни зурба тирбур ва мадни гзаф (мал-девлет) кIватI авурбур?! Ва тахсиркарривай (*и дуьньяда*) абурун гунагърикай хабар хкъадач (*Ада абуруз бейхабардиз азаб гуда*)!

79. Ва экъечIна ам (*Къарун*) вичин зинетралди (*безекралди*) безетмиш яз вичин халкъдин вилик. И дуьньядин уьмуьр кIанзавайбуру лагъана: «Агъ, чазни хъанайтIа Къаруназ ганвай хътинди, гъакъикъатда, ам - чIехи пайдин (*гзаф няметрин*) сагъиб я!»

80. Ва чпиз (*Аллагъдикай, Адан къанунрикай* Ада) чирвилер ганвайбуру лагъана: «(Игътиятлу хъухъ), еке мусибат (*лап писвал, гъалаквал*) жеда квез! Аллагъдин саваб (*Женнет*) лапни хийирлу я вичи иман гъана ва диндар амал авурдаз; ва (садазни) гудац адахъ (*а*

وَأَتَّبِعْ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ
وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ
كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ
الْفُسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٧﴾

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي
أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ
مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً
وَأَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ
الْمُجْرِمُونَ ﴿٧٨﴾

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ
الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا لِيَلْبِيتَ
لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قُورُونَ إِنَّهُ لَدُوٌّ حَظِي
عَظِيمٍ ﴿٧٩﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ تَوَابُ
اللَّهِ خَيْرٌ لِمَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا
وَلَا يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ﴿٨٠﴾

лайихлу хесетдихъ) гуьруьшмишвал хьун - анжах сабур авурбурулай гъейри (*а кар Аллагъди - анжах сабурлубуруз гуда*)».

81. Ва Чна ам (*Къарун*) ва адан кІвалер чилив туькъуьниз туна, ва хьанач адахъ десте (*къушунар*) - адаз куьмек гуз хъайи Аллагъдикай хуьз, ва хьанач ам вичиз куьмек гуз хъайибурукайни.
82. Ва накъ (*чеб*) адан чкадал хьана кІан хъайибур (*гила*) лугъуз хьана: «Агъ, ажеб я - гьикІ Аллагъди геьгеншарзаватІа (*гзафдиз гузватІа*) паяр Вичиз кІанидаз Вичин лукІарикай, ва дарзаватІа (*тІумилдиз гузватІа*) Вичиз кІанидаз! Эгер Аллагъди чаз регъим авуначиртІа Ада чунни (чиливи) туькъуьниз тадай (*чна лагъай гафариз килигна*)! Агъ, ажеб я - (бес, квез чизвачни) дугъриданни, кафирвалзавайбуруз агалкъун тежедайди (*я и дуьньяда ва я Эхиратда*)!»
83. А Эхиримжи Мескен (*Гъамишалугъ КІвал - Женнет ва адан няметар*) - Чна ам гъазурнава (*гъахъдикай*) чеб вине къаз (*такабурвализ*) кІан тийизвайбуруз чилел ва чурувилер ийиз (*такІанбуруз*). Ва хъсан эхир (*тарифлу нетижа*) - (Аллагъдикай) кичІебуруз жеда!
84. Вуж (*Къияматдин Юкъуз - иман, тавгъид ва*) хъсан амал гваз атайтІа - адаз адалай хъсанди (*саваб-Женнет*) жеда; ва вуж пис амал гваз атайтІа - бес, эвез (*жаза*) гуда пис крар авурбуруз анжах (*абуру*) авур амалдиз килигна.

فَحَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنْتَصِرِينَ ﴿٨١﴾

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَتَّوْا مَكَانَهُ بِالْأُمْسِ يَقُولُونَ وَيَكَانَ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَوْلَا أَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا وَيَكَانَهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٢﴾

تِلْكَ الدَّارُ الْأَخْرَى نَجَعَلَهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

85. Гъакъикъатда, Вичи вал (*эй, Пайгъамбар*) Къуръан ферз (*важиблу*) авурда (*вуна ам агакъарун ва кыле тухун*) - дугъриданни (элкъърна) хкида вун (Ада) «элкъърна хкидай чкадиз» (*Меккадиз*). Лагъ (*вуна а мушрикриз*): «Зи Раббидиз (лап) хъсан чизва - вуж (Дуъз рекъин) регъбервал гваз атанватIа, ва вуж ачух ягъалмишвиле аватIа!»
86. Ва вуна (*эй, Пайгъамбар*) умудни ийизвай тушир вал Ктаб (*Къуръан*) авудна ракъурда лагъана, амма ви Раббидин патай регъим яз (*ваз Ктаб авудна*), гъавиляй (*шукур ая вуна Аллагъдиз ва*) гъич жемир вун куъмекчи кафирриз (*аксивал ая абуруз*)!
87. Ва къуй къакъуд тавурай вун абуру (*мушрикри*) Аллагъдин аятрикай (*абур агакъаруникай*) (абур) ваз (авудна) ракъурнавайдалай къулухъ. Ва эвера (*вуна*) ви Раббидихъ (*давамара инсанриз Диндиз эвер гуз*), ва гъич жемир (вун) мушрикрикай (*абуруз куъмекар гуз*)!
88. Ва (Iалабунариз) эвермир (*ибадатмир*) вуна Аллагъдихъ галаз маса гъуцдиз! Авач илагъи (*ибадат авуниз лайихлу тир*) Адалай гъейри! Вири шейэр телеф (*фана*) жеда, са Адан Чинлай (*Асул Зат-дилаи*) гъейри. Са Адаз талуку я гъукум (*дуван авун*), ва са Адан патав куън (элкъърна) хкида!

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَأْدُكَ
إِلَىٰ مَعَادٍ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ
بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٨٥﴾

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ
إِلَّا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا
لِّلْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾

وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بِعَدُوَّةِ
أَنْزَلَتْ إِلَيْكَ وَأَدْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ
وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٨٧﴾

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ
الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٨﴾

سُورَةُ الْعَنْكَبُوتِ

29 - Сура: «аль-Ганкабút»
(Хуьшрекан)

Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. Алиф, лям, мим.
2. Инсанри гьисабзаватIа чеб гьакI тадай хьиз, (*абуру*) лагьайла: «Чна иман гьанва», - абуруз имтигьан тавуна?!
3. Ва дугьриданни имтигьан авуна Чна абурулай вилик хьайибурузни - ва гьакьикьатда, чирда (*винел акьудда*) Аллагьди чпи керчеквалзавайбур (*чпин иманда*) ва гьакьикьатда, чирда - тапархьанарни (*а карда*)!
4. Я тахьайтIа гьисабзавани пис крар (*ширк, гунагьар*) ийизвайбуру - чпи, Чалай вилик элядай хьиз (*чпи Чун ажиз авуна Чи азабдикай кьутармиш жедай хьиз*)?! Лап писди я абуру кьабулзавай (ахьтин) кьарарар (*ийизвай фикирар*)!
5. Ни умудзаватIа Аллагьдихъ галаз гуьруьшмиш жез (*ва Адан саваб кьачуз*) - гьакьикьатда, Аллагьдин (*Ада Гьахъ-гьисабдиз тайинарнавай*) вахт дугьриданни (*мукьвара*) кьведа. Ва Ам - Вири Ванер Кьведайди, Вири Чидайди я!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آلَمْ

أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا
ءَامَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ﴿٢﴾

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ
اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ
الْكَاذِبِينَ ﴿٣﴾

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ
يَسْفُهُنَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٤﴾

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ
لَآتٍ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٥﴾

6. Ва ни женг тухвайтIа (*Аллагъдин рекъе душмандин аксина жигъад авуртIа, ва вичин нефсинихъ аксина женг чIугваз четинвилерал сабур авуртIа*) - ада анжах вич патал женг чIугвазва (*адан саваб, хийир вичиз я*). Гъакъикъатда, Аллагъ - гъич муьгътеж туш алемриз (*вири патарихъай девлетлу яз - са куьнизни, ва садазни, ва садан ибадатдизни муьгътеж туш Ам*)!
7. Ва чпи иман гъана ва диндар амал авурбур - дугъриданни Чна абуралай абурун пис крар (*гунагъар*) алудда (*багъшиламишда*), ва дугъриданни Чна абуроз абур авур (*вири*) (хъсан) амалрай - лапни хъсан эвез гуда.
8. Ва эмирнава (*важиблу авунва*) Чна инсандиз вичин диде-бубадиз хъсанвал авун. Ва эгер абур (къвед) лап чалишмиш хъайитIа вал вуна Заз шерик гъун патал - вичин гъакъиндай ваз са чирвални авачир (*яни шерикриз ибадатун субутдай са делилни авач*), - бес, вун абуроз (къведаз) муьтIуьгъ жемир (*а карда*). (Са) Зи патав я - куь элкъвена хтун (*Къияматдин Юкъуз-чан хкайла*), ва За квез куьне авур амалрикай хабар гуда (*ва гъар садаз вичин эвез хгуда*)!
9. Ва чпи иман гъана ва диндар амал авурбур - дугъриданни Чна абур диндарбурун арада твада (*Женнетда*).
10. Ва ава инсанрин арада (чпи) лугъузвайбур: «Чун Аллагъдихъ агъунва», амма абуроз Аллагъ

وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ
اللَّهَ لَعَنِيَّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ
أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِن
جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ
بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ
فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ ﴿٩﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ
فَإِذَا أُوْدِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةً لِلنَّاسِ

патахъай (*Адан рекъыз табий хъанвайвилай муширик*) эзият гайила, абуру инсанрин (*патай тир*) имтигъан (*эзиятар, фитнеяр, дарвилер*) Аллагъдин азабдихъ галаз сад хъыз къазва (*эхи тавуна - имандикай муртадвалзава*). Ва нагагъ (*муъминриз*) гъалибвал атайтIа ви Раббидин патай, абуру (*муртадри*) дугъриданни лугъзува: «Гъакъикъатда, чунни квехъ галай тир (*квез куьмек гуз душманрин аксина*)». - Бес, Аллагъдиз лапни хъсан чизвачни - алемрин хурара вуч аватIа (*Ада халкънавай затIарин рикIера вуч чуьнуьхнаватIа*)?! -

11. Ва дугъриданни чирда (*ачухда*) Аллагъди - чпи, иман гъанвайбурни, ва дугъриданни чирда (*винел акъудда*) Ада мунафикъарни!
12. Ва лагъана кафирвал авурбуру иман гъанвайбуруз: «Куьн чи рекъыз табий хъухъ, ва къуй чал хъурай куь хатIаяр (*чна чал къачуда куь гунагъар*)». Амма къачудаач абуру чпел абурун хатIайрикай (*гунагърикай*) гъич са шейни, гъакъикъатда, абуру - тапархъанар я!
13. Ва дугъриданни ялда абуру чпин (*гунагърин*) залан парар, ва (маса) залан парарни (*чпи рекъелай алудурбурун гунагъарни*) чпин (*гунагърин*) залан парарихъ галаз. Ва дугъриданни хабарни хкъада абурувай Къияматдин Юкъуз чпи абуру къундармишунрикай (*туькIуьрай тапаррикай*).

كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِن جَاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ
لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوْلَىٰ آللَّهُ
بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ
الْمُنَافِقِينَ ﴿١١﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا
اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلنَحْمِلَ خَطِيئَتَكُمْ وَمَا
هُمْ بِحَمِيلِينَ مِنْ خَطِيئَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ ۗ
إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٢﴾

وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَنْتَ لَا مَعَّ
أَثْقَالِهِمْ وَلَيَسْئَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا
كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣﴾

14. Ва дугъриданни ракъурна Чна Нугъ (*пайгъамбар яз*) вичин халкъдин патав, ва амукъна ам абурун арада яхцIурни цIуд йис квачиз агъзур йис (*тавгъид-диз эвериз*). (Амма абуру адан эверуниз жаваб ганач) - ва абур батмишарна, (чеб) зулумзавайбур яз.

15. Ва къутармишна Чна ам (*Нугъ пайгъамбар*) ва (*адахъ галаз*) гимида авайбурни, ва ам (*гими*) - Чна алемриз делил (*ишара, ибрет*) яз авуна.

16. Ва (рикIел гъваш вуна *эй*, *Пайгъамбар*) - Ибрагъим (*пайгъамбар*), ада вичин халкъдиз лагъай береда (*чIавуз*): «Ибадат ая куъне Аллагъдиз ва Адакай кичIе хъухъ (квез - *Адан эмирар кылиз акъудиз ва къадагъайрикай яргъаз жез*)! А кар - квез хийирлу я, эгер квез чиз хъанайтIа!

17. Куъне (*эй, зи халкъ*) ибадатзава Аллагъ туна (*Адалай гъейри*) бутариз - ва (куъне) таб къундармишзава (*абуруз гъуцар лугъуз*). Гъакъикъатда, куъне Аллагъдилай гъейри (чпиз) ибадатзавай затIар - абурун ихтиярда авач квез ризкъи (*куън патал рузи*). Гъавилай куъне Аллагъдин патай (*яни Гъадавай*) тIалаба (*вири*) ризкъияр, ва (са) Адаз куъне ибадата, ва Адаз куъне шукур гъваш (*Адан няметриз*). (Са) Адан патав я куън элкъурна хкидайди (*куън кьейидалай кьулухъ - ва гъардаз вичин амалрин эвез хгуда!*)»

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٤﴾

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٥﴾

وَأِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ ۗ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾

18. - Ва эгер куьне (*эй, инсанар*) таб яз кьуртIа (*Мугьаммад пайгьамбардин кар*) - бес, квейлай виликни уьмметри таб яз кьунай (*чпин пайгьамбарар*); ва Расулдал (*Мугьаммад пайгьамбардал*) алай везифа - анжах ачух агакьарун я (*Чна ракьурнавай вагьй*). -
19. Ва бес, абуруз акунвачни - гьикI Аллагьди (*халкьнавай затIар*) сифтедай халкьзаватIа (*авачирди арадал гьизватIа*), ахпа ам Ада мад цIийиз яратмиш хьийизва (*мад сефер арадал хкизва*). Гьакьикьатда, а кар Аллагьдиз регьят я!
20. - Лагь (*эй, Пайгьамбар - чан хкун инкарзавайбуруз*): «Кьекьуьгь куьн чилел (*сеферриз экьечI*) ва килиг гьикI Ада (*виликдай авачир*) халкьнавай затIар арадал гьанватIа. Ахпа, Аллагьди (*абур мад сефер*) арадал хкида - эхириджи арадал хкуналди (*Кьияматдин Юкьуз*). Гьакьикьатда, Аллагь вири крарал кьудратлу я!
21. Ада Вичиз кIан хьайидаз азаб гузва (*адан гунагьриз килигна*), ва Вичиз кIан хьайидаз Ада регьим ийизва (*туба ва диндар крариз авуниз килигна*), ва Адан патав куьн (*элкьуьрна*) хкида (*гьардаз вичин эвез хгудайвал*).
22. Ва жедач квейвай (*садавайни Ам*) ажиз ийиз я чилел я цавани (*Адан азабдикай кьутармиш жедач*), ва авач квез Аллагьдилаь гьейри я арха, я куьмекчи!»

وَإِنْ تُكَذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّنْ قَبْلِكُمْ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٨﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١٩﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَن يَشَاءُ ۗ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ ﴿٢١﴾

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ۗ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢٢﴾

23. Ва чпи Аллагъдин аятрихъ (*делилрихъ*) ва Адахъ галаз (*Къбияматдин Юкъуз*) гуьруьшмиш хьунихъ кафирвал авурбур - ахьгинбурун умуд атлуда Зи регъимдикай (*Эхиратда - чпиз гъазурнавай азаб акурла*), ва ахьгинбур - гъабуруз жеда азиятлу азаб. -
24. Ва адан (*Ибрагъиман*) халкъдин жаваб хъана анжах (садбуру муькуьбуруз) лугъун: «Ам яна йикъ куьне ва я ам цаа куг!» Ва (абуру ам еке цуз гадарна - амма) Аллагъди ам цаюнай къутармишна (*адаз цIай-къайиди ва саламатди авуна*)! Гъакъикъатда, а карда - делилар ава (*Аллагъдихъ*) инанмишвалзавай ксариз!
25. Ва ада (*Ибрагъима*) лагъана: «Куьне Аллагъдилай гъейри бутар къунва, анжах - куь арада кIанивал авайвилай и дуьньядин уьмуьрда. Ахпа Къбияматдин Юкъуз куьне садбуру-муькуьбур инкарда (*ва гадарда*), ва куь садбуру - муькуьбуруз лянет гуда. Ва куь «хтана акъваздай чка» ЦIай жеда, ва квез куьмекчиярни жедач!»
26. - Ва (*гъасятда*) иман гъана адахъ (*Ибрагъим пайгъамбардихъ*) ЛутIа. - Ва ада (*Ибрагъима*) лагъана: «Гъакъикъатда, зун (*зи халкъ яшамииш жезвай чкаяр туна*) куьч жезва зи Раббидин патав (*Ада эмирнавай чкадиз - Шамдиз*). Гъакъикъатда, Ам я - Гзаф Къудратлуди, Гзаф Камаллуди!»

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ
أُولَٰئِكَ يَبِيسُوا مِنْ رَحْمَتِي وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٣﴾

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا
أَقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ فَأَنجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٤﴾

وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَانَا
مَوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ
وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا وَمَأْوَاكُمُ
النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ نَّاصِرِينَ ﴿٢٥﴾

* فَامَنَ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ
رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٦﴾

27. Ва багъишна Чна адаз (*хва*) Исгъакъ ва (*хтул*) Йакъуб, ва адан (*Ибрагъиман*) несилда авуна Чна пайгъамбарвал ва Ктаб, ва гана Чна адаз адан гъакъи (*саваб*) и дуьньядани, ва дугъриданни ам Ахиратдани - сáлигъбурун (*тамам диндарбурун*) арада жада.
28. Ва (рикIел гъваш вуна *эй*, *Пайгъамбар*) ЛутI - ада вичин халкъдиз лагъай чIавуз: «Гъакъикъатда, куьне ийизва ява (*мурдар*) кар - квейла вилик алемрикай (гъич) садани тавур!
29. Бес, куьне итимрихъ галаз жинсвилин алакъаяр ийидани къван, ва рекъер атIудани къван, ва куь кимерал (*юкъуз рахунариз кIватI жезвай чкайра негъ*) (куьне) нагъакъан крар ийидани къван?!»
Ва адан халкъдин жаваб хана - анжах, абуру лугъун: «Гъваш (вуна) чал Аллагъдин азаб, эгер вун гъахъбурукай ятIа».
30. Ада лагъана: «Рабби! Куьмек це (Вуна) заз чIуру крарзавай ксарин винел!»
31. Ва Чи векилар (*малаикар*) Ибрагъиман патав атайла (*адаз хва Исгъакъ ва хтул Йакъуб жада лагъай*) шад хабар гваз, абуру лагъана: «Гъакъикъатда, чна и хуьруьн агъалияр (*ЛутIан халкъ*) тергдайвал я. Гъакъикъатда, адан агъалияр - зулумкара я!»
32. Ада (*Ибрагъима*) лагъана: «Бес, ана ЛутI ава эхир!» Абуру лагъана: «Ана вуж аватIа чаз лап хъсан

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ وَعَاطَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٧﴾

وَلَوْطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَأَثُونَ فَأَلْجِئْتَنِي مَا سَبَقْتُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾

أَيُّكُمْ لَأَثُونَ الرَّجَالَ وَتَقَطُّعُونَ السَّبِيلَ وَتَأْتُونَ فِي نَادِيكُمُ الْمُنْكَرَ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَتَيْنَا بِعَذَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٩﴾

قَالَ رَبِّ أَنْصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴿٣٠﴾

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبَشْرَى قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ إِنْ آهَلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٣١﴾

قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا لَنُنَجِّيَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ

чизва! Дугъриданни чна ам ва адан хизан кьутармишда, адан папалай гъейри; ам кьулухъ (*азабда*) амукьдайбурукай жеда».

33. Ва Чи векилар (*малаикар*) ЛутГан патав атайла, адаз абурун патахъай пис (*дерт*) хъана (*адаз абурун малаикар тирди чизвачир ва кичлезвай халкъди абуруз чГурукар ийиз*), ва абурун гъакъиндай (*адан*) «гъил куьруь хъана: Амма абуру (*малаикри*) лагъана: «Киче жемир ваз, ва пашманни жемир! Гъакъикъатда, чна вунни ви хизан кьутармишда (*анжах*) ви паб квачиз, ам кьулухъ (*азабда*) амукьдайбурукай жеда».
34. Гъакъикъатда, чна и хуьруьн агъалийрал цавай (*азиятлу*) азаб авуддайвал я абуру фасикъвал (*асивал*) авуниз килигна».
35. Ва дугъриданни Чна адакай (*а хуьруькай*) ачух лишан (*делил*) тунва (*къенин квалди бязи харапГаяр ва маса затГарни амукьдайвал авунва*) - кьатГузвай (*къанажагълувалзавай*) ксариз.
36. Ва (ракъурна Чна) мадйанвийрин патав - абурун стха Шуайб, ада лагъана: «Эй, зи халкъ! Аллагъдиз ибадат ая (куьне), ва умуд кутур (куьне) Эхиримжи Йикъак (*кичле хъухъ а Йикъакай, куь ибадатралди - а Йикъан эвездик умуд кутур*), ва чГуру крар ийиз писвал чукГурмир (куьне) чилел».
37. Амма абуру ам таб яз къуна - ва абуру (*Клеви ван галай*) къати залзалади къуна, ва абуру чеб

كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٣٢﴾

وَلَمَّا أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لَوْطًا سَيِّئًا
بِهِمْ وَصَاقَ بِهِمْ ذُرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ
وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْجُونَكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا
أَمْرًا تَكُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٣٣﴾

إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَى أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْرًا
مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٣٤﴾

وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يٰقَوْمِ
اعْبُدُوا اللَّهَ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ
وَلَا تَعْتَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٣٦﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا
فِي دَارِهِمْ جثيمين ﴿٣٧﴾

яшамиш жезвай чкада (пелер чилиз яна метГерал алаз) мейитриз элкъвена. ва абур чпин яшамиш жезвай чкада метГер (*чилиз*) яна чинихъди ярх хъана къена.

38. Ва (*гъакИни* тергна Чна) «Гад» ва «самúд». Ва дугъриданни квез ачух хъанва (а кар *эй*, *Меккадин агъалияр*) абурун яшамиш хъайи чкайрай (*харанГайриз элкъвенвай буш кIвалерай*). Ва хъсан яз къалурна (*чIагурна*) абуруз шейтIанди абурун (*пис*) амалар - ва (*адалди*) къакъудна (ада) абур дуьз рекъивай. Ва абур (гзаф) къанажагълу тир (*чеб авай рекъе*).

39. Ва (тергна Чна) Къáрун, фиръаван ва Гъáман! Ва дугъриданни абурун патав ачух делилар гваз Муса атанай, амма абур еке такабурвална а чилел, ва хъанач абур вилик элячIайбур (*Чи азабдикай къутармиш хъайибур*).

40. Ва гъар сад Чна (абурукай - *а халкъарикай*) жазадалди къуна адан гунагъдиз килигна: бес, ава абурукай - вичел Чна (къванер квай) къати гар ракъурайди (*ГIад*), ва ава абурукай - вич кIеви ванци къурди (*самúд*), ва ава абурукай - Чна вич чилив туькъуьниз турди (*Къáрун*), ва ава абурукай - вич Чна батмишарайдини (*фиръаван*). Ва туш Аллагъ ахъгинди - (*масадбурун гунагърай жаза гана*) абуруз зулум ийидайди, амма абур чпи-чпиз я зулум авурди!

وَعَادًا وَثَمُودًا وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَسْأَلِهِمْ وَرَزَقَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَغْمَلَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ﴿٣٨﴾

وَقُرُونًا وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ﴿٣٩﴾

فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَعْرَفْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٠﴾

41. Чпи Аллагъдилай гъейри
(*масадбур - бутар, гъуцар*) архаяр
ва куьмекчияр яз кьунвайбурун
(*кардин*) мисал хуьшрекандин
(*кардин*) мисал хъиз я, (*вичиз*) кIвал
(*муг*) хранвай (*гъикI хуьшрекандиз*
вичин кIваликай куьмек авачтIа
мекъивиликай, чимивиликай,
марфадикай хуьникай - гъакI
мушрикризни чпин гъуцарикай са
куьмекни жедач). Ва гъакъикъатда,
виридалайни усал (*зайиф*) кIвал -
хуьшрекандин кIвал я, эгер абуруз
чиз хъанайтIа (*ам чпин гъалдикай*
гъанвай мисал тирди ва чпиз чпин
гъуцарикай са куьмекни тежедайди)!

42. Гъакъикъатда, Аллагъдиз
чизва абуру Адалай гъейри
(*тIалабунариз*) эверзавай
(*ибадатзавай*) гъар шей (ва ва абур
гъакъикъи са шейни туширди).
Ва (са) Ам я - Гзаф Гужлуди
(*кафирвал авурбуруз жаза гуз*), Гзаф
Камаллуди (*вири крапа*)!

43. Ва а мисалар - Чна абур инсанриз
гъизва (*абуру ибрет, менфят къачун*
патал), ва кьатIузва абур анжах
чирвилер авайбуру.

44. Аллагъди цавар ва чил халкънава
гъакъикъат патал (*виче гъахъ аваз,*
камаллу сеbeb аваз, гъакI гъаваянда
тушиз). Гъакъикъатда, а карда -
(*зурба*) делил ава муъмин ксариз
(*иман гъанвайбуруз - Аллагъдин*
къудратлувилиз, ва гъахъ Илагъи - са
Ам тирвилиз)!

45. КIела (вуна *эй, Пайгъамбар*)
ваз вагъй -далди
инандирмишнавайди и Ктабдай

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ
كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ
أَوْهَانَ السُّبُوتِ لَبَيْتٌ لِّلْعَنْكَبُوتِ لَوْ
كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٢﴾

وَتِلْكَ الْأَمْثَلُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا
يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ ﴿٤٣﴾

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ
فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

أَتْلُ مَا أُوْحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِيمُ
الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ

(*Къуръандай*), ва капI ада ая; гъакъикъатда, кпIуни алчах крарикай (*мурдарвилерикай*) ва нагъакъан крарикай (*пислемешуниз лайих тир крар авуникай*) хуьда! Ва Аллагъдин Зикр авун (*Аллагъ рикIел ва мецел гъун*) - лап чIехи я (*амай вири крарилай*). Ва Аллагъдиз куьне вуч ийизватIани чизва (*ва гъардаз вичи авур амалдин эвез хгуда*)!

46. - Ва Ктаб-эгълийрихъ галаз гъуьжетар куьне (*эй, мусурманар*) анжах лап хъсан жуьреда ая (хъуьтуьл гафаралди, лазим къайдада, дуьз делилар гъиз), абурукай зулум авурбурухъ галаз квачиз (*чи Исламдиз душманвалзавайбурун аксина - женг чIугу*). Ва лагъ (куьне): «Чна иман гъанва чаз (авудна) ракъурнавайдахъ (*Къуръандихъ*) ва квез (авудна) ракъурнавайдахъни (*Тавратдихъ ва Инжилдихъ*). Ва чини куь Илагъи сад я, ва чун (анжах) Адаз муьтIуьгъбур я». -
47. Ва гъа икI (*Чна валай вилик хъайи расулриз ракъурайвал*) - Чна вазни (*эй, Лайгъамбар*) Ктаб (*Къуръан* авудна) ракъурнава. Ва чпиз Чна Ктаб ракъурнавайбуру (*Исраилан несилрикай гъахъ къабулайбуру*) адахъ (*Къуръандихъ*) инанмишвалзава. Ва гъа ибурукайни (*Меккадин агъалийрикайни*) адахъ инанмишвалзавайбур ава; ва анжах кафирри - Чи аятар (*делилар*) инкарзава!

وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٦﴾

* وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي
هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ
وَقُولُوا عَامِنًا بِالَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْنَا
وَأُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَالْهُنَاءَ وَالْإِهْكُمْ وَاجِدْ وَنَحْنُ
لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٦﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ فَالَّذِينَ
ءَاتَيْنَاهُمْ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمِنْ
هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ
بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٤٧﴾

48. Ва кел авур туш вуна (эй, *Пайгъамбар*) адалай велик са ктабни (*Къуръан авуддалди великни*), ва кхьинни авур туш вуна ам (са *ктабни*) ви эрчи гьилелди; акI тахъанайтIа (*эгер ваз келиз кхъиз чизваз хъанайтIа*) - шаклу жедай таб гвайбур (*ва лугъдай вуна великдай кел авур ктабрай къачунвай кар я*)!

49. Аксина, ам (*Къуръан*) - ачух аятар я (*Чна*) чпиз чирвилер ганвайбурун хурара авай (*хуралай чирна хуьзвай*); ва анжах зулумкарри - Чи аятар инкарзава!

50. Ва абуру (*мушрикри*) лугъзува: «АвуднайтIа адаз (*Пайгъамбардиз*) вичин Раббидин патай делилар (*аламатар*)!» Лагъ: «Гъакъикъатда, делилар - Аллагъдив гва, ва (дугъриданни) зун - анжах, (баян гана) ачухардай игътиятлувал авунин хабар гудайди я».

51. Ва бес, абуруз (*вун гъахъ пайгъамбар тирди къалурзавай делил яз*) бес тушни Чна ваз Ктаб (*Къуръан*) авудун - чпиз (*ам*) келзаваз?! Гъакъикъатда, ада (*Къуръанда*) - регъим ва рикел гъун ава иманмишвалзавай (*иман гвай*) ксариз!

52. Лагъ (эй, *Пайгъамбар*): «Бес я Аллагъ Шагъид яз зини куь арада (*зун гъахъ пайгъамбар тирди ва куьне зун таб яз къунин карда*). Адаз цавара вуч аватIани ва чилел вуч алатIани (вири) чизва. Ва чпи таб тир (*гъахъсуз*) кардихъ инанмишвална

وَمَا كُنْتُمْ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ
وَلَا تَخْطُّوهُ بِبَيْمِينِكُمْ إِذْ لَأْتَاتَب
الْمُبْطِلُونَ ﴿٤٨﴾

بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ
أُوتُوا الْعِلْمَ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا
الظَّالِمُونَ ﴿٤٩﴾

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ
قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا
نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾

أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ
الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بِنبِيِّ وَيَتَنَكَّمُ شَهِيدًا
يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ
آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ
هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٢﴾

ва Аллагьдихъ кафирвал авурбур
- ахьгинбур, гьабур я зиянвал
жедайбур (*и дуьньядани ва
Эхиратдани*).

53. Ва абуру (*мушрикри, ягьанат
яз къуна*) вак (*эй, Пайгьамбар*)
азабдин патахъай тади кутазва.
Ва эгер (*Аллагьди абурун азабдиз*)
тайинарнавай вахт авачиртIа
(*вични я вилик я къулухъ тийидай*) -
абуруз азаб дугъриданни къведай
(*тадиз*). Ва дугъриданни ам (*азаб*)
абуруз къведа бейхабардиз, чпи
гьич гьиссни тавуна.

54. Абуру вак (*эй, Пайгьамбар*)
азабдин патахъай тади кутазва
(*и дуьньяда гьваши лугъуз - амма
ам гьар гьикI хьайитIани къведа*).
Ва гьакъикъатда, Жегьеннемди
- элкъурна къада кафирар
(*азабдалди ва садавайни жкеIиз
жедач*),

55. А Юкъуз - абур азабди кIевдай
абурун винелайни ва абурун
кIвачерин кIаникайни, ва (*Ада
абуруз*) лугъуда: «Дадмиша (*гила
куьне жаза*) куьне авур амалрин!»

56. - Эй, Зи лукIар, иман гъанвай!
(Эгер квез Дин ачухдиз кыле
тухунин патахъай дарвал,
четинвал аватIа) - гьакъикъатда,
Зи чил гегьенш я, (гьавилияй) са Заз
куьне ибадат ая! -

57. - Гьар са ччанди кьиникъ дадмишда.
Ахпа куьн Чи патав (элкъурна)
хкида (*Гьахъ-гьисабдиз*). -

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ
مُّسَمًّى لَّجَاءَهُمُ الْعَذَابُ وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ
بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٣﴾

يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ
لَمَّحِيضَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٥٤﴾

يَوْمَ يَغْشَاهُمْ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ
تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

يَعْبَادِي الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ
فَأَيُّيَ فَاعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

كُلُّ نَفْسٍ ذَاقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا
تَرْجِعُونَ ﴿٥٧﴾

58. Ва чпи иман гъана ва диндар амал авурбур - Чна абур Женнетда къакъан кІвалера (*еке тавханайра*) яшамиш жез ацукъарда чпин агъадихъай (*цин, некІедин, виртІедин, чехирдин*) вацІар авахъзавай - гъамишалугъ ана амукъдайбур яз. Гъикъван хъсанди я - (*диндар*) амал ийизвайбурун (а) саваб!

59. (Абур я) - чпи сабурлувал авурбур ва чпин Раббидал таваккул -завайбур!

60. Ва гъикъван (гзаф) «чан алай затІар» (*гъайванар, къушар ва...*) ава чпин ризкъи (*рузи*) жувахъ галаз тухун тийизвай (*пакад югъ патал жуваз ризкъи, суърсет гъазур тийизвай*) - Аллагъди гузва ризкъи (*рузи*) абурузни ва квезни! Ва Ам - Ван Къведайди, Вири Чидайди я!

61. Ва эгер вуна (*эй, Пайгъамбар*) абуровай (*мушрикривай*) хабар къуртІа: «Ни халкънава цавар ва чил, ва муьтІуьгъарнава рагъ ва варз?» - абур (гъелбетда) лугъуда: «Аллагъди». Бес, гъиниз абур элкъуьрзава (*Аллагъдихъ иман гъуникай*)?!

62. Аллагъди гегъеншарзава (*артухарзава*) ризкъи Вичиз кІанидаз Вичин лукІарикай ва тІимиларни (*ам дарни*) ийизва адаз. Гъакъикъатда, Аллагъдиз гъар са шей (*вири крап*) чизва!

63. Ва эгер вуна (*эй, Пайгъамбар*) абуровай хабар къуртІа: «Ни авуднава цавай яд ва адалди

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَنُؤْتِيَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ أَجْرُ
الْعَامِلِينَ ﴿٥٨﴾

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٥٩﴾

وَكَايِن مِّن دَابَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا
اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ﴿٦٠﴾

وَلَيْن سَأَلْتَهُم مِّن خَلْقِ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَسَخَّرِ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
لَيَقُولنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٦١﴾

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِّن
عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ﴿٦٢﴾

وَلَيْن سَأَلْتَهُم مِّن نَّزَلٍ مِّن السَّمَاءِ
مَاءً فَآحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِن بَعْدِ مَوْتِهَا

чилел чан хканва ам чансуз хъанвайдалай кьулухъ?» - абуру (гьелбетда) лугьуда: «Аллагьди». Лагь (вуна): «Гьамд хьуй Аллагьдиз!» Аксина, абурун (*мушрикрин*) чIехи паюни кьатIузвач (*гьахъ*)!

64. Ва и дуьньядин уьмуьр - анжах машгьулат ва кьугьун я, ва гьакьикьатда, Эхиримжи Мескен (*Эхиратдин уьмуьр*) - гьам я (*гьакьикьти, халисан*) уьмуьр, эгер абуруз чиз хьанайтIа (*ва абур фана дуьньядихъ галтугдачир Эхират тунa*)!
65. Амма абур (*мушрикар*) гимидиз акьахайла (*гьуьле, ва батмиш хьуникай кьурху хьайила*) - абуру тек са Аллагьдиз эверзава (куьмекдиз), са Адаз михьиз (*ихласдиз, рикIин сидкьидай*) дин (*дуьа*) талуькарна. Ва Ада абур кьураматдал хкана кьутармишайла, ингье абуру (Адаз мад) шерикар гьизва,
66. (Адалди) абуру Чна чпиз багьишнавай няметар инкар авун патал, ва ишлемиш хьувун патал (*няметар*) са тIимил вахтунда, амма (тележегда) абуруз чир жеда (*а кардин жаза*)!
67. Бес, абуруз (*Меккадавай мушрикриз*) акунвачни Чна (*Мекка*) кьадагьа алайди, саламатди авунвайди - (вични) чпин вири патарихъай инсанар «вегьез кьаз тухузвайла» (*кьалмакьал аваз хатавиле авайла*)? Бес, абуру таб тир кардихъ (*ишркдихъ*) инанмишвалзавани ва Аллагьдин (а) няметрихъ кафирвалзавани?!

لَيَقُولَنَّ اللَّهُ قُلِّ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٥﴾

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُمْ وَعَلَبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِّكَ دَعَاؤُا اللَّهِ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّيْنَهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٦٧﴾

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا وَيَتَّخِطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ أَفَبَالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ ﴿٦٩﴾

68. Ва вуж я мадни зулумкарди
Аллагьдикай тапарар
къундармишайдалай, ва я
(*вичи*) гъахъ таб яз къурдалай ам
вичин патав атайла (*Аллагьди ам*
Вичин расулдив Мугьаммадав гваз
ракъурайла)?! Бес, Жегьеннемда
тушни - кафирриз «акъваздай
чка»?!
69. Ва (*муъминар*) чпи, Чун рекъе
(*вичин нефсинин аксина ва я*
диндин душманрин аксина)
женг тухвайбур - Чна абур
дугъриданни Чи рекьерал гъида
(*Дуъз рекъел мягкемарда, хийирдин*
крарин - рекьера твада). Ва
гъакъикъатда, Аллагь - хъсан крар
ийизвайбурухъ гала (*куъмек гуз,*
хуъз, дуъз рехъ къалуриз)!

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ ۗ أَلَيْسَ فِي
جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَهُمْ سُبُلَنَا
وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٩﴾

سُورَةُ الرَّوْمِ

30 - Сура: «ар-Рўм» (Румвияр)

Мергьяматлу, Регъмилу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Алиф, лям, мїм.
2. Румвияр магълуб хъана (*дяведа фарсийрин кІаник акатна*),
3. (*Арабриз*) виридалайни мукъвал чилел (*Шамда*). Ва абуру (*румвийри*), чпел (*фарсияр*) гъалиб хъайидалай гуьгъуьниз, гъалибвал къахчуда,
4. Са шумуд йисалай (*пуд йисалай - кІуьд йисалди тир муддатда*). - Са Аллагъдиз талукъ я кар (*гъукум*) -виликдайни ва (адалай) кьулухъни (*сифте фарсияр гъалиб хъун ва ахпа румвийри гъалибвал къачун - ам вири Аллагъдин изиндалди я*). - Ва а юкъуз (*румвияр гъалиб хъайила*) муъминри шадвал ийида,
5. Аллагъдин куьмекдал. (Ада) Вичиз кІанидаз куьмек (*гъалибвал*) гузва, ва Ам - Лап Къудратлуди, Гзаф Регъмиллуди я!
6. - Аллагъдин вяд яз (*Ада муъминриз ганвай гаф яз - румвийриз гъалибвал гун*)! Аллагъди Вичин вяд (*гъич*) чІурдач, амма чІехи пай инсанриз чизвач (а кар).
7. Абуруз чизва дуьньядин уьмуьрдикай загьир (*ашкара*) крар, ва Ахиратдин кардикай абур - гъафил (*къайгъусуз*) я.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱ اَلَمْ

۲ غَلَبَتِ الرَّوْمُ

۳ فِيْ اَدْنٰى الْاَرْضِ وَهُمْ مِّنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ

۴ سَيَعْلَبُوْنَ

۵ فِيْ يَضْعُ سِنِيْنَ لِلّٰهِ الْاَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ

۶ بَعْدُ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُوْنَ

۷ يَنْصُرُ اللّٰهُ يَنْصُرُ مَن يَّشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيْزُ

۸ الرَّحِيْمُ

۹ وَعَدَّ اللّٰهُ لَا يَخْلِفُ اللّٰهُ وَعْدَهُ وَلَكِنَّ

۱۰ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ

۱۱ يَعْلَمُوْنَ ظَهْرًا مِّنَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَهُمْ

۱۲ عَنِ الْاٰخِرَةِ هُمْ غٰفِلُوْنَ

8. Ва бес, абуру (*а мушикри*) фикирнавачни чпин гъакъиндай (*чеб гъикI халкънаватIа*)?! Аллагъди халкънава цавар ва чил ва абурун арада авай затларни - анжах гъахъ себеб аваз, ва тайин тир вядедалди. Ва гъакъикъатда, инсанрикай гзафбуру чпин Раббидихъ галаз гуруьшмиш хъунихъ кафирвалзава (*инкарзава*)!
9. Ва бес, абуру сиягъатнавачни (*сефер авунвачни*) чилел, ва килигнавачни абур гъихътинди хъанатIа чпелай вилик хъайибурун (*пайгъамбарар таб яз кьур сифте халкъарин*) эхир?! Абур чпелай (бедендин) къуватдизни зурба тир, ва абуру чил къарагъарна ва ам кардик кутуна ишлемишна (*къацар цаз, дараматар эцигиз*) - чпи (*Меккадин мушикри*) ам кардик кутуна ишлемишайдалайни гзаф! Ва абурун патав чпин расулар ачух делилар гваз атанай (*амма абуру ам таб яз къунай - ва гъавиляй Аллагъди абуруз жаза ганай*). Бес, Аллагъди абуруз зулум авунач, амма хьи абуру чпи чпиз зулум ийизвай!
10. Ахпа писвилер авурбурун эхир лап писвал (*Жегъеннемдин азаб*) хъана, абуру Аллагъдин аятар таб яз къурвиляй ва абурукай ягъанатар авурвиляй.
11. Аллагъди халкъзава затIар сифтедай (*гъич авачир шей - арадал гъизва*), ахпа ам Ада мад цIийиз яратмиш хъийизва (*мад сефер арадал хкизва*), ахпа Адан патав куйн хкида!

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَا خَلَقَ
اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا
بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ
النَّاسِ بِلِقَائِي رَبِّهِمْ لَكٰفِرُونَ ﴿٨﴾

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ
مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَنَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا
أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم
بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ
وَلٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِينَ أَسْتَأْذَنُوا السَّوْءَ
أَن كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا
يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٠﴾

اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ
يُرْجَعُونَ ﴿١١﴾

12. Ва (*Къбияматдин*) Сят алуқьай юкъуз - тахсиркара (*муширкара*) миxъиз чарá атлана амуқьда (*азабдиқай къутармиш тежез умудсуз хъана - гаф акъат тийиз!*)
13. Ва жедач абуруз чпин шерикриқай (*гъуцарикай*) шафаат ийидай садни, ва абуру чпин шерикрихъ кафирвалда.
14. Ва (*Къбияматдин*) Сят алуқьай юкъуз - а юкъуз абур (*инсанар*) ччара жеда.
15. Эгер, чпи иман гъана ва диндар амал авурбур лагъайта, - абур (*Женнетдин*) багълара еке шадвилера жеда.
16. Ва эгер, чпи кафирвал авурбур, ва Чи аятар ва Ахиратда гуърушмиш хъун таб яз къурбур лагъайта, - ахътинбур гъана азабда ттунваз жеда.
17. Бес (*гъавиляй куъне эй, инсанар*) пак ая Аллагъ (*шерикара гъуникай*) (*ва «Субгъана Аллагъ»- лагъ*) (квез) нянин вахт алуқьайлани ва (квез) экуънин (*пакаман*) вахт алуқьайлани!
18. Ва са Адаз талуқь я (вири) гъамд цаварални, чилелни - ва йикъан эхирдани ва квез нисинин вахт алуқьайлани!
19. Ада (*Аллагъди*) акъудзава чан алайди чан алачирдай, ва чан алачирди акъудзава чан алайдай (*набататар акъудзава тум цана ва аксина, инсан - стIалдиқай*). Ада чилел чан хкизва ам къенвайдалай (*чансуз хъанвайдалай*) къулухъ. Ва

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٢﴾

وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ
وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ﴿١٣﴾

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُنْفِرُونَ ﴿١٤﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ﴿١٥﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ
مُخْضَرُونَ ﴿١٦﴾

فَسَبِّحْ لِلَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ
تُصْبِحُونَ ﴿١٧﴾

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿١٨﴾

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ
مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١٩﴾

гъа икI - куьнни ахкъудда (чан хкана сурарай)!

20. Ва (Аллагъдин къудратлувал къалурдай) Адан делилрикай сад ам я хьи - Ада куьн (куь буба Адам) накъвадикай халкъ авун, ахпа ингъе квекай бешерият (инсанрин жинс) хъанваз куьн чкIизва (чилел).

21. Ва Адан делилрикай я - Ада куьн патал квекай чпикай (куь жинсдикай) жуьтер (папар) халкъ авун, квез (абурухъ майилвал хъана) абурукай секинвал жедайвал, ва авуна Ада куь арада кIанивал ва регимлувал. Гъакъикъатда, а карда - делилар (ишараяр) ава фикирзавай ксариз!

22. Ва Адан делилрикай я - цаварни чил халкъ авун, ва куь чIаларин ва рангарин тафаватлувал. Гъакъикъатда, а крада - делилар ава чирвилер авай (арифдар) ксариз!

23. Ва Адан делилрикай я - куь ахвар йифиз ва йикъуз, ва куь къазанмишунар Адан регимдикай (ризкьидихъ чалишмиш хъунар). Гъакъикъатда, а крада делилар ава (несигъатдин) ван къвезвай ксариз!

24. Ва Адан делилрикай я - Ада квез цIайлапан аквадайвал авун - (ада ягъунин) кичI ва (марф атунин) умуд кутаз; ва авудзава Ада цавай яд ва адалди Ада чилел ам чансуз хъанвайдалай къулухъ чан хкизва. Гъакъикъатда, а крада - делилар (ишараяр) ава къатIузвай (къанажагълу) ксариз!

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٢٠﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاجْتِافَ أَلْسِنَتِكُمْ وَاللُّوئِيكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٢٢﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُسْمَعُونَ ﴿٢٣﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُجِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٤﴾

25. Ва Адан делилрикай я - цав ва чил кардик хъун Адан эмирдалди (Адан кьудратлувал кьалурзавай делилрикай я Ада цавуз ва чилиз эцигнавай зурба низам хуьн). Ахпа, Ада квез эвер гайила (са) эвер гуналди (Къияматдин Юкьуз) - ингье куьн (тадиз) чилий (сурарай) экъечІда!
26. Ва (анжах) Адаз талукъ я цавара авайбур ва чилел алайбур; вири (абур) Адаз муьтГуьгъвиле ава!
27. Ва (анжах) Ам я - затІар сифтедай халкъзавайди (авачир затІ арадал гъизвайди), ахпа ам Ада мад цІийиз яратмиш хъийизва (къейидалай къулухъ чан хкана мад сефер арадал хкизва), ва а кар (къенвайди цІийиз яратмиш хъувун) Адаз лапни регъят я. Ва Адаз - акьалтІай хъсан сифетар (лап вини дережадин гьалар) талукъ я, цавара ва чилел. Ва Ам - Лап Къудратлуди, Гзаф Камаллуди я!
28. Ада (Аллагъди) квез (эй, мушикар) квекай (чпикай) мисал гъанва; авани (къван) квез куь эрчІи гъилик акатнавайбурукай (куь лукІарикай) шерикар Чна квез ганвай паярин (мал-девлетдин) гьакъиндай куьн(-ни абур) а карда сад хъиз яз, чпикайни квез квекай хъиз къурху авай(кичІезвани квез а лукІарикай куь девлетра абуруну шериквализ, чпизни пай къачуз- квез куьн хътин азадбурукай кичІезвайвал?! Ва гьелбетда куьн а кардал гъич рази жедач - бес, гъикІ куьн рази жезва а кар ийиз Аллагъдин

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ
بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ
الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٢٥﴾

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَهُ
قِنْتُونَ ﴿٢٦﴾

وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ
وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَى
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

صَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِنْ أَنْفُسِكُمْ
هَلْ لَكُمْ مِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
مِنْ شُرَكَاءَ فِي مَا رَزَقْتُمْ فَأَنْتُمْ
فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ
أَنْفُسَكُمْ كَذَلِكَ نَقُصُّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾

гъакъиндай, куъне Адаз - Ада Вичи халкънавай затІар шерикар гъиз)?!

Гъа икІ - Чна делилар (аятар) баян гана тамамвилелди ачухарзава, къатІузвай (акъулли) ксар патал!

29. Аксина, зулум авурбур (муширикар) чпин гъевесриз табиъ хъанва са чирвални авачиз! Ва ни дуъз рекъел гъида къван ам - вич Аллагъди ягъалмишвиле ттунвайди?! Ва жедач абуруз куъмекчияр (Аллаагъдин жазадикай хуьдай)!

30. Гъавилай, (вуна эй, Пайгъамбар ва вахъ галай муъминри) дуъздиз элкъуъра жуван ччин Диндихъ (давамара Ислам дин дуъздаказ къиле тухуз) гъаниф яз (вири чІуру динар туна - Аллагъдин садвал тестикъарзвай Исламдихъ ян гана), Аллагъдин (патай тир) тІебиат яз (инсандиз) - вичел (а тІебиатдал) алаз Аллагъди инсанар яратмишнавай. Авач табдилун (а Динда) Аллагъдин халкъ авунвай затІара (абурун тІебиатар дегшизавач - мушикрин динди ийизвайвал. Ва я: Гъамир куъне Аллагъдин халкъ авунвай затІара дегшвал инсанар чпин тІебиатрилай дегшиариз). Гъам (тавгъид ва шарият къиле тухун) - (тамам) дуъз Дин я, амма инсанрин чІехи паюниз чизвач (а кар)!

31. (Исламдихъ чин элкъуъра куъне) - (гъамиша туба ийиз) Адан патав хквезвайбур (ва давамвилелди Адаз муьтІуьгъвалзавайбур) яз, ва кичІе хъухъ (квез) Адакай (Адан эмирар къилиз акъудиз ва къадагъайрикай

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ
عِلْمٍ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا
لَهُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ ﴿٢٩﴾

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ
الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ
لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

* مُنْبِئِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣١﴾

яргъа жез), ва капІ ада ая (куъне),
ва жемир куън мушрикрикай
(Адахъ галаз шерикризни
ибадатзавайбурукай); -

32. Чпи, чпин дин (паяриз) ччара
авур (дегишвилер ттуна) ва (чеб
гъарма вичин чІуру фикирдиз
табий хъанваз) кІапІал - кІапІал
хъайибурукай. Гъар са кІватІалди
(тайин са фикирдал алай жематди)
- вичихъ авайдал шадвалзава (чпин
кардал дамахзава - чеб гъахъдал ала
амайбур ягъалмишвиле ава лугъуз).

33. Ва четинвал (балâ) хкІурла
инсанрив, абуру чпин Раббидиз
эверзава (ялвариз, дуъа ийиз) са
Адахъ элкъвенвайбур яз, ахпа Ада
абурув Вичин патай тир регъим
дадмишиз турла (а балâ алудайла),
- ингъе абурукай (са) кІапІалди
чпин Раббидиз шерикар гъизва
(мад ширк ийизва),

34. (Адалди) инкарун патал Чна чпиз
багъишай нямет (балâ алудун).
Ва (бес), ишлемиша куъне (эй,
мушрикар) няметар (са тІимил
вахтунда), ва (гележегда) квез чир
жеда (вуч азаб квез жедатІа)!

35. Я тахъайтІа, Чна абуруз делил
(Ктаб) авуднавани, ва ам
рахазвани абуру Адаз шерикар
гъуникай (а табди - ширк авун дуъз
кар я лугъузвани)?!

36. Ва Чна инсанрив дадмишиз
турла (Чи патай) регъим (нямет-
абадвал, сагъламвал...) - абуру адал
шадвалзава (ва дамахзава шукур
тийиз). Ва эгер абурув писвал

مِنَ الَّذِينَ فَرَقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا كُلٌّ
جِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٣٢﴾

وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ
مُنِيبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا آذَقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً
إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا
فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

أَمْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا
كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ ﴿٣٥﴾

وَإِذَا آذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِن
تُصِبَّهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا
هُمْ يَقْتَضُونَ ﴿٣٦﴾

(азарлувал, кесибвал, кичевал...) агакьайтIа - чпин гъилери къазанмишайдаз (*авур гунагъриз*) килигна, ингъе абур михъиз умуд атIана жезва!

37. Ва бес, абуруз акунвачни (*чизвачни*) - гъакъикъатда, Аллагъди ризкъи гегъеншарзава Вичиз кIанидаз, ва дар ийизва (*тIимиларзава Вичиз кIанидаз*)?! Гъакъикъатда, а карда - делилар ава иман гъанвай ксариз!

38. Ва (*гъавилияй*) це (вуна) муква-кбилидиз вичин гъахъ (*мукъвавилин алакъаяр хуъх, садакъайралди куъмек це*), ва (*гъакIни*) кесибдиз, ва рекъе (*сеферда*) авай касдиз (*муъгътеждаз*). А кар (авун) - хийирлу я чпиз (*а амалралди*) Аллагъдин Чин кIанзавайбуруз (*чеб Адан разивилихъ, савабдихъ чалишмиш жезвайбуруз*). Ва ахътинбур (*а диндар крарзавайбур*) - гъабур я агалкъунар жедайбур!

39. Ва вуч куъне (сада-садав) вуганватIа файдада (*артух алаз къахчун патал садав вуганвай бурж, мал*), инсанрин мал-деветдин гъисабдай (*а мал*) артухарун патал - (бес), Аллагъдин вилик ам артух жедач (*аксина, Ада ам телефда*)! Ва вуч куъне ганватIа закатдикай - квез (*адалди*) Адан Чин (*Адан разивал, саваб къачуз*) кIанз - (ахътинбур) гъабур я (*чпин саваб са шумуд сефер*) артухарзавайбур (*Аллагъди абуруз эвез гъафарда*). -

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٧﴾

فَقَاتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ، وَالْمَسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٨﴾

وَمَا آتَيْتُم مِّن رَّبًّا لَّيْرُبُوا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرُبُوا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتُم مِّن زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴿٣٩﴾

40. Са Аллагъ я - куьн халкънавайди, ахпа квез ризкъи гайиди, ахпа Ада куь чан къачуда (*куь ажал атайла*), ахпа Ада квел чан хкида (*сурарай ажкъудна - Гъахъ-гъисаб тухуда*). Авани (бес), куь шерикрайкай (сад къванни) а крайкай са шей къванни ийизвайди?! Лап пак я Ам ва (лап) вине я - абуру (Адаз) шерик гъуникай (*абурун ширкдикай, ва шерик хъуникай*)!
41. Загъир (*пайда*) хъанва чѳуру гъалар (*балаяр, азарар, къурагъвилер, бегъерсузвилер, къитвилер*) чилел ва гъуьлел - инсанрин гъилери къазанмишайдаз (*гунагъриз*) килигна, абурув дадмишиз тадайвал (*жаза*) чпи авур бязи крарин, - абур (*гунагърикай туба авуна*) элжкъуьн патал (*итӀаатлувилехъ*)!
42. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар ви кар таб* яз къунвайбуруз): «Сиягъат ая (куьне *къекъуьгъ къун гъарна*) чилел ва килиг гъихътинди хъанайтӀа виликдай хъайибурун эхир (*гӀад, самӀуд... халкъарин*)! Абурун чӀехи пай мушрикар тир (*ва ширк авурвилай абур тергнай*)».
43. (Гъавиляй) (тамамдиз) элжкъуьра (вуна *эй, Пайгъамбар*) жуван ччин Дуьз Диндихъ (*михъиз итӀаатлувализ*) - (къулухъ) элжкъуьр тежер югъ къведалди Аллагъдин патай. А юкъуз - (абур) (*пай хъана*) ччара жеда (*иман гъайибур - Женнетдиз, кафирар - Жегъеннемдиз*):

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ
ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ
شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَلِكَ
مِنْ شَيْءٍ سُبْحٰنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا
يُشْرِكُونَ ﴿٤٠﴾

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا
كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ
الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤١﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلَ كَانَ
أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٢﴾

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَدِيمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ
يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنْ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ
يَصَّدَّعُونَ ﴿٤٣﴾

44. Ни кафирвал авунатġа - адан куфр вичиз аксиз акъвазда, ва ни салигъ (*диндар*) амал авунатġа - абуру чеб патал (экġяна) гъазурзава (*Женнетда - чка*).
45. Ада эвез (*саваб*) гудайвал чпи иман гъана ва диндар амал авурбуруз - Вичин зурба регъимдикай. Гъакъикъатда, Адаз кафирар (*имансузар*) кġандач!
46. Ва Адан делилрикай я - Ада гарар рекъе тун шад хабардарар яз (*марфадин вилик*), ва квев дадмишиз тун патал Адан регъим (*марфадин нямет*), ва (*абуралди*) гимияр фин патал Адан эмирдалди, ва къазанмишун патал куъне Адан зурба регъимдикай (*ариш-вериш ийиз...*), ва куъне (Адаз шукур гъун патал!
47. Ва дугъриданни Чна валай виликни ракъурна расулар чпин халкъарин патав, ва абур абурун патав ачух делилар гъаз атанай, (амма а халкъарин чġехи паюни кафирвал авунай), - ва (гъавилияй) Чна чġуру (*гунагъ*) крар авурбуруз интикъам хъувуна (*жазаламишна*). Ва Чи буржи (*Чна Чал къачунвай важиблу кар*) я - муъминриз куъмек гун. -
48. Са Аллагъ я - гарар ракъурзавайди ва абуру (гъвавадик гъерекат кутаз) цифер арадал гъизва, ва Ада ам (*цифер*) Вичиз кġан хъайивал цава экġязова, ва ийизва (Ада) ам (*цифер гъакġни*) чġукар-чġукар яз, - ва ваз адан (*цифедин*) арайрай марф (*-адин стġалар*) акъатзавайди

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ، وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِأَنْفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ ﴿٤٤﴾

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ، إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٤٥﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيَّاحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيَذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ، وَلِتَجْرِيَ الْفُلُكُ بِأَمْرِهِ، وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ، وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَأَنْتَقَمْنَا مِنْ الَّذِينَ أَجْرَمُوا، وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ فَتُنْفِثُ سَحَابًا، فَيَسْطُرُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ، وَيَجْعَلُهُ وَكَيْفَ يَشَاءُ، مَنْ خَلِيلُهُ، فَإِذَا أَصَابَ بِهِ، مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ، إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٨﴾

аквазва. Ва Ада ам (*марф*) Вичин
лукIарикай Вичиз Iан хъайбурув
агакъарайла, - ингъе абуру
шадвалзава, -

49. Чеб, (Ада) ам (*марф*) чпиз
авуддалди - адалай вилик - умуд
(*ччара*) атIанвайбур тиртIани.
50. Бес, килиг (вун, *эй, инсан*)
Аллагъдин регъимдин
(*марфадин*) эсерриз (*гелериз*),
гъикI Ада чилел чан хкизватIа
ам чансуз хъанвайдалай
къулухъ. Гъакъикъатда, гъа Ада -
мейитрални (дугъриданни) чан
хкида, - бес, Ам гъар са шейинал
(*вири крарал*) къудратлуди я эхир!
51. Ва эгер Чна (*зарарлу*) гар
ракъурайтIа ва абуруз абур (*къацар,
набататар къуру ва*) хъипи жез
акуртIани - абур адалай къулухъни
(*Аллагъдихъ кафирвализ, Адан
няметар*) инкариз жеда.
52. Бес, гъакъикъатда, вавай (*эй,
Пайгъамбар*) мейитриз (*рикIер
къенвайбуруз*) ван къведайвал ийиз
жедач, ва жедач вавай (*гъахъдикай*)
бишибуруз (*Исламдихъ эверзавай
ви*) эвердин ван къведайвал ийиз
- абур (*адакай*) элкъвена къулухъ
жезвайла!»
53. Ва туш вун (*эй, Пайгъамбар*) -
(гъахъдикай) буъркъуьбур абурун
ягъалмишвилай (акъудна) дуьз
рекъел гъиз жедайди. Вавай жеда
ван къведайвал ийиз анжах - вичи
Чи аятрихъ инанмишвалзавайдаз
чпини (*Аллагъдиз*)
муьтIуьгъвалзавайбуруз.

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِي أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ
قَبْلِهِ ۖ لَمُبْلِسِينَ ﴿٤٩﴾

فَانظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ
يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي
الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

وَلَيْنَ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا لَّظَلُّوا
مِنْ بَعْدِهِ ۖ يَكْفُرُونَ ﴿٥١﴾

فَإِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تَسْمَعُ الْأَصْمَ
الْدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٥٢﴾

وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمَىٰ عَنْ ضَلَّاتِهِمْ
إِنْ تَسْمَعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ
مُسْلِمُونَ ﴿٥٣﴾

54. Аллагъ я - куьн зайифвикай (зайиф гьалдикай - усал стІалдикай) халкънавайди, ахпа Ада (квез) зайифвилелай гуьгъуьниз (жегьил яшдин) къуват гузва, ахпа къуватдин гуьгъуьнлай - зайифвал ва рехивал гузва. Ада Вичиз Іан хъайи затІ халкъзава. Ва Ам - Вири Чидайди, Лап Къудратлуди я!
55. Ва (Къияматдин) Сят алуқбай юкъуз (ва Аллагъди инсанрал чан хкайла) - тахсиркарри (кафирри) къинер къада чеб (дуньядал) анжах са Тимил вахтунда амуқбайди я лугъуз. Гъа икІ - абур (дуньядани) (Гъахъдикай) элкъурнаваз тир!
56. Ва чпиз (Аллагъди) илим ва иман ганвайбуру лугъуда (кафирриз жавабдиз): «Дугъриданни амуқна куьн (ана куь сурара) - Аллагъдин Ктабдиз килигна, чан хкидай Йикъалди. Гъа им - чан хкидай Югъ я, амма хьи квез чирвал хъанач (куьне ам таб яз къуна, гъазурвилер акунач а Югъ патал). -
57. (Гъавилай) а Юкъуз са менфятни жедач чпи зулум (ширк) авурбуруз абур багъишламишунара тІалабуникай (гъидай уьзурлу себебрикай), ва абуровай чпелай (Аллагъ) рази хъжедай кар хъувун тІалабни ийидач (амма жаза худа).
58. Ва дугъриданни Чна инсанриз и Къуръанда гъар са мисал гъана ачухарнава (Гъахъ субутзавай). Ва эгер вуна абуроз (эй, Пайгъамбар) делил гъайитІани - кафирвал авурбуру дугъриданни лугъуда: «Куьн - анжах, таб гъайбур я (куь гафара ва крапа)!»

* اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشِبَّانًا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿٥٤﴾

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ﴿٥٥﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَكُمْ كُتُبٌ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعَذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٧﴾

وَلَقَدْ صَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَلَنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ﴿٥٨﴾

59. Гъа икI - Аллагъди чпиз чирвал авачирбурун (*кафиррин*) рикIерал муьгъуьр эцигзава (*пайгъамбарри* Аллагъдин патай гъизвай делилрин гъакъикъат тийижизвайбурун). -

60. (Гъавиляй) сабур ая вуна (*эй, Пайгъамбар*) - гъакъикъатда, Аллагъдин вяд (*ваз гъалибвал жеда лагъай ганвай гаф*) гъахъ я! Ва къуй (*гъич*) сабурсуздайвал тахъуй вун (*ви карда*) (чпиз Гъахъдин гъакъиндай, *Эхиратда чан хкунин гъакъиндай*) якъинвал авачирбуру (*муширикри*)!

كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفَّنَكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ ﴿٦٠﴾

سُورَةُ لُقْمَانَ

31 - Сура: «Лукъман»
(Лукъман)

Мергьяматлу, Регъмилу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Алиф, лям, мїм.
2. Ибур - камаллу Ктабдин (виче зурба арифдарвал авай - Къуръандин) аятар я,
3. (Дуъз рекъин) регъбервал ва регъм яз - хъсан (диндар) амал ийизвайбуруз,
4. Чпи, капІ адá ийизвай, ва закат гузвай ва чпи Эхиратдихъ (якъиндиз) инандирмишвал ийизвай.
5. Ахътинбур - дуъз рекъел ала чпин Раббидин патай тир, ва гъабур я - чѐхи агалкъун жедайбур (и дуънядани ва Эхиратдани).
6. Ва ава инсанрин арада «машгъулатрин ихтилатар» (хкетар, къисаяр) маса къачузвайбур, (адалди масадбур) Аллагъдин рекъелай алудун патал - (вичиз) са чирвални авачиз, ва ам (Аллагъдин рехъ) ягъанатдай къун патал. - Ахътинбуруз - алчхардай азаб жеда! -
7. Ва адаз Чи аятар кІелайла, ам такабурлудаказ къулухъ элкъвезва - вичиз абурун ван тахъанвай хъиз, на лугъуди адан япара бишивал ава. Бес, муштулух це (вуна) адаз - азиятлу азабдин!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آلَمْ ۝١

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ۝٢

هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ ۝٣

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ
وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ۝٤

أُولَئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝٥

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ

لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِعَبْرِ عَٰلِمٍ

وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ

مُهِينٌ ۝٦

وَإِذَا تَنَادَىٰ عَلَيْهِ ءَايَتُنَا وَلَّىٰ مُسْتَكْبِرًا

كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا كَأَنَّ فِي أُذُنَيْهِ وَقْرًا

فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝٧

8. Гьакъикъатда, чпи иман гъана ва диндар амал авурбур - абуруз няметрин (*дашман тир хушвилерин*) Женнетар жеда,
9. Гъамишалугъ амукъдайбур яз ана - Аллагъди ганвай гъахъ тир вяд яз. Ва Ам - Лап Къудратлуди, Гзаф Камаллуди я!
10. Ада (*Аллагъди*) халкънава цавар - (виневаз) са даяхни квачиз, квез аквазвайвал, ва чилел Ада мягъкембур (*дагълар*) вегъенва - ам куьнни галаз галтад (*юзур*) тахъун патал, ва яшамиш жез чукГурнава (*Ада*) анал гъар жуьре гъайванрикай (*чилел къекъвезвай чан алай затIарикай*). Ва авуднава Чна цавай яд - ва (*адалди*) Чна экъечIдайвал авунва адай (*чиляй*) набататар гъар са иер (*ва менфятлу*) жуьредикай.
11. Ибур (*вири: цавар-чилер, дагълар, гъайванар, марфар*) - Аллагъдин халкънавай затIар я! Къалура (кван) куьне заз (*эй, мушикар*) - вуч халкънава Адалай гъейрибуру (*куьне ибадатзавай куь гъуцари*)? Аксина, зулумкарар (*мушикар*) ачух ягъалмишвиле ава!
12. Ва дугъриданни Чна - Лукъманаз камаллувал гана, (*ва Чна адаз буюрмишина*): «Шукур ая Аллагъдиз! Ва ни шукур авуртIа - ада шукур ийизва анжах вич патал. Ва ни инкарвал авунатIа - бес, гъакъикъатда, Аллагъ - девлетлуди (*са ккуьнизни муьгътеж туширди*), гъамддиз лайихлуди я эхир!»

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ ﴿٨﴾

خَالِدِينَ فِيهَا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٩﴾

خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا
وَأَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوْسِي أَنْ تَمِيدَ
بِكُمْ وَبِتَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنْزَلْنَا
مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ
رَوْحٍ كَرِيمٍ ﴿١٠﴾

هَذَا خَلَقَ اللَّهُ فَأُرْوِي مَاذَا خَلَقَ
الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي
ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١١﴾

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ
لِلَّهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ
وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿١٢﴾

13. Ва (*рикГел гъваши*) ингъе Лукъмана вичин хциз вяз (*несигъат*) ийиз, лагъана: «Я, зи хва! Аллагъдиз шерик гъмиир (вуна): (бес), гъакъикъятда, ширк - чІехи зулум я».
14. - Ва Чна эмирнава (*веси авунва*) инсандиз вичин диде -бубадиз хъсанвал авун; адан дидеди ам руфуна хвена зайифвал зайифвилин винел къвез (*вичиз лап такъатсузвал аваз*); ва ам (*руфуна хъайи вахтни ва*) хурукай хкудунни - къве йисан муддатда я. (Ва эмирнава Чна адаз): «Бес, шукур ая (вуна) Заз, ва жуван диде-бубадиз, ва Зи патав я - (*куь*) элкъвена хтун (*ва гъар садаз авур амалрин эвез хгуда*).
15. Ва эгер абур (къведни) Клевивилелди чалишмиш (*гъавалат*) хъайитІа вал вуна Заз шерик гъун патал - вичин гъакъиндай ваз са чирвални авачир (*яни шерикриз ибадатун субутдай са делилни авач*) - (бес), вун абуруз (къведаз) муьтІуьгъ жемир (*а карда*), ва абурухъ галаз и дуьньяда жув дуьзвилелди твах. Ва табиь хъухъ (вун) (*гунагърикай туба хъувуна Зи патав хкъвез*) Захъ элхкъвенвайбурун рекъиз. Ахпа, Зи патав я элкъвена хтун куь, ва За квез хабар хгуда куьне авур амалрикай (*ва гъар садаз вичин эвез хгуда*)! -
16. «Я, зи хва! Эгер ам (*авур кар*) «хардал»-дин тварцин къван заланвал аваз хъайитІани ва ам

وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يُعْطِيهِ
يَبْنَئِ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ
عَظِيمٌ ﴿١٣﴾

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ
وَهُنَا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفِصْلُهُ فِي عَامَيْنِ أَنِ
أَشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَىٰ الْمَصِيرِ ﴿١٤﴾

وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ
لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا
فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَأَتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ
أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

يَبْنَئِ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِنْقَالَ حَبَّةٍ
مِّنْ حَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ

рагун къене аваз хъайитлани, ва я цавара, ва я чиле - Аллагъди ам (ачухдал) гъида (*Къияматдин Юкъуз*). Гъакъкътда, Аллагъ - вири къатлуз чизвайди (*юмшагъди*), (виридакай) хабар авайди я!

17. Я, зи хва! КапI адá ая, дуьз (*хъсан*) кар авун эмир ая, нагъакъан (*айиб алай*) кар авун къадагъа ая, ва сабур ая ви кълел атайдал. Гъакъкътда, ам - (*Аллагъди важиблу авунвай, чпел*) къетIвал (*клевивал*) авун лазим крарикай я.

18. Ва «патахъ ийимир жуван хъвехъ инсанрикай» (*элкъуьмир вун абурукай такабурлувализ*) ва къекъемир чилел дамах (*лавгъавал*) гваз. Гъакъкътда, Аллагъдиз кIандач гъар са такабурлуди гзаф лавгъади.

19. Ва (*къама ял туна къекъуьникайни ва агъуздиз капарал къекъуьникай яргъа хъана*) юкъван гъалда къекъуьгъ (вун) ва явашара жуван сес, гъакъкътда, виридалайни нагъакъан (*такIан къведай*) сес - (*гъелбетда*) ламарин гъарай я».

20. Бес, квез акунвачни (*эй, инсанар*) - гъакъкътда, Аллагъди куьн патал цавара вуч аватIа (*рагъ, варз, цифер...*) ва чилел вуч алатIа (*тарар, гъайванар, ятар, химияр...*) муьтIуьгъарнавайди, ва квез Ада Вичин няметар гзафарнавайди - загъирдаказ (*садбур ачухбур яз*) ва батIиндаказ (*муькуьбур чуьнуьхбур яз*)?! Ва (гъакI ятIани) - ава

أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا
اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿١٦﴾

يَبْتِئُ أَقِيمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ
ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٧﴾

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ
فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كَلَّ
مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٨﴾

وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَأَعْضُضْ مِنْ
صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ
الْحَمِيرِ ﴿١٩﴾

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا
فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ
عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَهْرَهُ وَبَاطِنَهُ وَمِنَ
النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ
وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ﴿٢٠﴾

инсанрин арада вичи Аллагъдин
(Адан садвилин) гъакъиндай
гъужетарзавайди (вичиз) я чирвал,
я регъбервал, я нурлу ктаб авачиз!

21. Ва абуруз лагъайла: «Табий хъухъ
(куън) Аллагъди (Пайгъамбардиз)
(авудна) ракъурнавай кардиз!»
- абуру лугъузва: «Аксина, чун
табий жеда чаз чи бубаяр алаз
жагъай рекъиз». (Бес, абур чпин
бубайриз табий жедани) гъатта эгер
шейтланди эвер гуз хъайитлани
абуруз (абурун бубайриз) «Сагъйр-
дин» (Ялавдин) азабдиз?!

22. Ва ни вичин чин (са) Аллагъдиз
(михъиз) муътуъгъарайтла,
(вични) сидкъидай диндар амал
ийизвайди яз - дугъриданни ада
лап мягкем гиг («епинин кыл»)
клевиз кунва (Аллагъдихъ галаз
мягкем алакъа хуъзва). Ва (са)
Аллагъдиз талукъ я - крарин эхир
(вири крар Адан патав хкведа - ва
гъар са касдиз вичин эвез хгуда)!

23. Ва ни кафирвал авуртла - къуй адан
куфрди вун пашман тавурай.
Са Чи патав я абурун элкъвена
хтун, ва Чна абуруз чпи авур
(пис) амалрикай хабар гуда (ва
жазаламишда). Гъакъикъатда,
Аллагъдиз - хурара вуч аватла
хъсан чизва (абурун чуру къастар,
куфр)!

24. - Чна абуруз са тлимил (вахтунда)
няметар ишлемишдай мумкинвал
гуда, ахпа Чна абур мажбурда
(гьалда) - гзаф векъи азабдиз. -

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا
بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَّلًا
كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ
السَّعِيرِ ﴿٢١﴾

* وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ
مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ
وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٢٢﴾

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ ۗ إِلَيْنَا
مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٣﴾

نُتَبِّعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ
عَلِيمٍ ﴿٢٤﴾

25. Ва эгер вуна (*эй, Пайгъамбар*) абурувай (*мушрикривай*) хабар кьуртIа: «Ни халкънава цавар ва чил?» - абуру лугъуда дугъриданни: «Аллагъди». Лагъ (вуна): «Гъамд хъуй Аллагъдиз!» Амма абурун чIехи паюниз чизвач (*Гъахъ, ва гъавилляй шерикар гъанва*)! -
26. (Са) Аллагъдиз талукъ я цавара вуч аватIани ва чилел вуч алатIани (*виридан иеси - Ам я*). Гъакъикъатда, Аллагъ - Ам я Лап Девлетлуди (*са ккуьнизни муьгътеж тушиз*), Гъамддиз Лайихлуди!
27. Ва эгер, гъакъикъатда - чилел алай къван (*вири*) тарарикай (кхьидай) къелемар, ва гъуъл (*а къелемриз кхьинардай ранг яз*) авуртIа (*вични*) адалай кьулухъ ам (*гъуъл*) артухарайтIани (кхьинардай рангунин) ирид (*ва я мадни гзаф къадар*) гъуълералди (*ва а къелемралди ранг акъалтIдалди келимаяр кхьейтIани*) - куьтягъ жедач Аллагъдин Келимаяр (*Гафар*). Гъакъикъатда, Аллагъ - лап кьудратлуди, гзаф камаллуди я!
28. Куьн халкъ авун (*эй, инсанар*) ва квел чан хкун (*Къияматдин Юкбуз*) - (анжах) са кас (халкъ авун ва адал чан хкун) хъиз я (*регъятвилиз*). Гъакъикъатда, Аллагъ - (вири) ванер къведайди, басирди (*вири аквадайди*) я!
29. Бес, ваз акунвачни (*чизвачни*) - Аллагъди йиф йикъа гъатдайвал ийизвайди ва югъ йифе гъатдайвал ийизвайди (*югъ яргъи ийизва йифен гъакъиндай ва йиф яргъи ийизва йикъан гъакъиндай*), ва

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٥﴾

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٦﴾

وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَمٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٧﴾

مَا خَلَقْتُمْ وَلَا بَعَثْتُمْ إِلَّا كَتَفْسٍ وَاحِدَةً إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٩﴾

(куьн патал) Ада рагъ ва варз муьтлуьгъарнавайди: гъар сад (*абурукай*) тадиз физва тайинарнавай вахтуналди, ва гъакъикъатда, Аллагъдиз куьне ийизвай (*вири*) амалрикай хабар авайди?!

30. Ам (Аллагъди Вичин зурба *къудратдалди а крар авун*), гъакъикъатда, Аллагъ - Ам, Гъахъ (*Гъакъикъи Илягъи*) тирвиляй я, ва гъакъикъатда, (а карди къалурзава) абуру (*мушрикри*) Адалай гъейри эверзавай (*ибадатзавай*) затлар - ттаб тирди, ва гъакъикъатда, Аллагъ - анжах Ам, Виридалайни Вине Тирди, Чехиди тирди!

31. Бес, ваз акунвачни, гъакъикъатда, гимияр гъуьлелай (йигиндиз) физвайди Аллагъдин эмирдалди (*Адан патай нямет яз*), (Ада) квез къалурун патал Вичин делилрикай (*къудратлувилини лишанрикай*)?! Гъакъикъатда, а карда - делилар ава гъар са гзаф сабурулу гзаф шукурлудаз!

32. Ва абур (*мушрикъар гъуьлел гимийра аваз*) лепеди клевайла дагълар (*ва я чехи цифер*) хъгин, абуру Аллагъдиз эверзава (*дуьбаяр ийиз ялварарзава*) са Гъадаз михъиз дин (*рикгин сидкъидай - дуьа, ибадат*) талукъарна, ва Ада абур къутармишайла къураматдиз (акъудна) - ава абурун арада уртабвалзавайди (*лазим тирвал шукур тийизвайди*). Ва инкарзава Чи делилар - анжах гъар са лап хиянаткар (*намерд*) тир (*няметриз*) гзаф инкарвалзавайда!

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا
يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ الضَّلٰلٌ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ
الْعَلِيُّ الْكَبِيْرُ ﴿٣٠﴾

اَلَمْ تَرَ اَنَّ الْفُلْكَ تَجْرٰى فِي الْبَحْرِ
بِنِعْمَتِ اللّٰهِ لِيُرِيْكُمْ مِنْ اٰيٰتِهٖۤ اِنَّ
فِيْ ذٰلِكَ لٰآيٰتٍ لِّكُلِّ صَبّٰرٍ شٰكُوْرٍ ﴿٣١﴾

وَإِذَا عَشِيتُمْ مَّوْجًا كَالظَّلٰلِ دَعَوْا اللّٰهَ
مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ فَلَمَّا نَجَّوْهُمْ إِلَى الْبَرِّ
فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمَا يَجْحَدُ بِآيٰتِنَا اِلَّا
كُلَّ حَتّٰرٍ كَفُوْرٍ ﴿٣٢﴾

33. Эй, инсанар! Киче хьухь (квез) куь Раббидикай (*Адан эмирар кылиз акъудиз ва къадагъайрикай яргъаз жез*) ва кърху хьухь (квез) а Йикъакай - бубадивай вичин веледдин паталай эвез хыйиз тежедай (*бубадикай хъиз куьмек тежедай*), ва (ханвай) веледдивай жедач эвез ийиз са шейни вичин бубадин паталай. Гьакъикъатда, Аллагъдин вяд (*ганвай гаф - чан хкун*) гьахъ я; (гъавиляй) къуй куьн и дуьньядин уьмуьрди гьич алдатмиш тавурай, ва къуй куьн гьич алдатмиш (*ягъалмиш*) тавурай Аллагъдин гьакъиндай - гзаф алдатмишдайда (*шейтIанди*).

34. Гьакъикъатда, Аллагъдиз - са Гьадаз ава чирвал (*Къбияматдин*) Сят мус алуькдатIа; ва (гьакъикъатда) са Гьада авудзава марф (*къвал*) (са Вичиз чидай вахтунда), ва (са) Адаз чизва (*дидед руфунра*) «аялдин кIвалера» вуч аватIа. Гьич са чандизни (*касдизни - чириз алахъайтIани*) малум туш ада пака вуч къазанмишдатIа (*хийир ва я пис кар* - са Аллагъдиз чизва), ва са чандизни (*касдизни - чириз алахъайтIани*) малум туш гьи чилел ам рекьидатIа (*гьар са кас рекьидай чка* - са Аллагъдиз чизва). Гьакъикъатда, Аллагъ - вири чидайди, виридакай хабар авайди я!

يٰٓأَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَأَخْشَوْا
يَوْمًا لَا يَجْرِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ
هُوَ جَارٍ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ
حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَلَا
يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٣٣﴾

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنزِلُ
الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا
تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا
تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ
عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿٣٤﴾

سُورَةُ السَّجْدَةِ

32 - Сура: «ас-Саждагъ» (Сажда)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Алиф, лям, мїм.
2. И Ктабдин (авудна) ракъурун, виче с шаки авачиз, алемрин Раббидин патай я!
3. Я тахъайтІа абуру (*мушрикри*) лугъузвани: «Ам (*Къуръан*) ада (*Муъаммада*) къундармишнавайди я»?! Аксина, ам гъахъ я ви Раббидин патай, (вуна) игътиятвал авунин хабар гун патал халкъдиз чпин патав валай вилик игътиятвал авунин хабар гудайди татанвай - абур дуъз рекъел атун патал!
4. Аллагъ я - халкънавайди цавар ва чил ва абурун (къведан) арада авай затІарни ругуд йикъан къене, ахпа Ам Аршдал хкаж хъана (*адалай винеда тестикъ хъана*). Авач квез (*эй, инсанар*) Адалай гъейри арха (*къумекчи*) ва авач терефдарни (*Адан вилик квез шафаатдайдини*). Бес, (рикІел гъиз) фикирзавачни куъне?!
5. Ада идара ийизва (*алемрин*) (вири) крар цавай - чилел, ахпа (а крар) Адан патав хкаж жеда а юкъуз вичин яргъивал агъзур йис тир, куъне ийизвай гъисабуналди.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْم ﴿١﴾

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ

الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ

رَبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَتْهُمْ مِنْ نَذِيرٍ

مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا

بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى

الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ

وَلَا شَفِيعٌ إِلَّا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٤﴾

يُذِيبُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ

يَعْرُجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ

سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ﴿٥﴾

6. Ам (виридан Халикъ ва вири идара ийизвай Аллагъ) - Гъайб ва Ачухди (чуьнуьх тир ва ашкара крар вири) Чизвайди, Къудратлуди, Регъмилуди я,
7. Вичи, гъар са шей Вичи халкънавай - лап хъсандаказ (дуюздиз) авунвайди, ва инсан халкъун - Ада чепедикай башламишна,
8. Ахпа, адан несил (Ада) авуна - усал цин (маядин) сТалдикай,
9. Ахпа (Ада) ам (инсан) дуьзна тамамарна ва адан къенез Вичин руьгъдикай уф гана (адак Вичин руьгъдикай ктуна чан гъана). Ва авунва (Ада) квез ван хъунин (гъисс) ва акунин гъиссер ва рикӀерни (акъулни). ТӀимилди я куьне ийизвай шукур!
10. Ва абуру (мушрикри) лагъана: «Бес, чун чилик (ахкатна) квахъайла, чун цӀийиз халкъ хъувуна жедани? Аксина, абур чпин Раббидихъ галаз гуьруьшмиш хъунихъ кафирвалзавайбур я!
11. Лагъ (вуна эй, Пайгъамбар абуруз): «Куь чан къахчуда куьн вичел тапшурмишнавай ажалдин малаикди (чан къахчудай малаикди), ахпа куьн куь Раббидин патав (элкъуьрна) хкида».
12. Ва (эгер) ваз акунайТӀа тахсиркарар (чан хкун таб яз къурбур) чпин къилер куьрсна абурун Раббидин вилик акъвазна (Джиратда): «Чи Рабби! Чаз акуна (Гъахъдин делилар, ва чи чӀуру крар) ва чаз ванни хъана (пайгъамбаррин кар гъахъ тирди) - (элкъуьрна) рахкура

ذٰلِكَ عَلَّمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزِ
الرَّحِيمِ ﴿٦﴾

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ
خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ ﴿٧﴾

ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ مَّاءٍ
مَّهِينٍ ﴿٨﴾

ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِن رُّوحِهِ ۗ وَجَعَلَ
لَكُمْ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَالْأَفْئِدَةَ ۗ قَلِيلًا
مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٩﴾

وَقَالُوا أَءِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَءِنَّا
لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ۗ بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ
كَافِرُونَ ﴿١٠﴾

* قُلْ يَتَوَفَّكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي
وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ
عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا
تَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ ﴿١٢﴾

(Вуна) чун (*дуйньядиз*) чна диндар амал ийидайвал, гьакъикъатда, чаз якъинвал хъанва!» - (*эгер ваз акунайт! а кар - ваз зурба ва ажеб кар аквадай!*).

13. - Ва эгер Чаз кІан хъанайт!а, Чна гьар са ччандиз адан дуъз рехъ гудай (*имандал гъидай*), амма тестикъ хъанва Зи патай Гаф: «Дугъриданни За ацІурда Жегъеннем джинрикай ва инсанрикай (тир кафирралди) - вирибуралди!» -
14. (*Ва лугъуда мушикриз абур ЦІуз гъахъдайла*): «Гила, дадмиша куъне (*азаб*) и куъ Йикъахъ галаз гуърушмиш хъун куъне рикІелай алудайвилай (*къайгъусузвал авурвилай*)! Чнани (*къе*) куън «рикІелай алудзава» (*ЦІуз гадарна тазва*), ва дадмиша (куъне) даиман азаб, куъне авур амалдиз (*куфрдиз*) килигна!
15. Гьакъикъатда, Чи аятрихъ инанмишвалзава анжах (абуру) - чпиз абуралди (*аятралди*) несигъат авурла (*чпиз абур кІелайла, рикІел гъайила*) агъуз (*метІерал*) ават хъана сажда ийизвайбуру ва чпин Раббидиз гьамд гъиз (Ам) пакзавайбуру- чпини такабурулвал тийизвайбуру.
16. Абурун къвалар къаткидай чкайрикай яргъаз жезва (*йифен ахвар туна месерилай кхаж хъана тагъажжуд кІарзава*) дуъаяр (*ялварар*) ийиз чпин Раббидиз - кичІ кваз ва умудлу яз, ва Чна чпиз ганвай паярикайни (*Аллагъдин рекъе*) (абуру) харжзава.

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًىهَا
وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ
مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٣﴾

فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا
إِنَّا نَسِينَاكُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِهَا
خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ
لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٥﴾

تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ
رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
يُنْفِقُونَ ﴿١٦﴾

17. Ва гыич са чандизни чизвач хьи
- вуч абуруз (*муъминриз Аллагъди Женнетда*) чуьнуьхарнаватIа
«вилерин шадвилерикай» (*савабар, няметар, леззетар, хушвилер*), абуру
авур амалдин эвез яз!

18. Бес, вич иманлу (*имIаатлу мусурман*) яз хъайиди - вич муьтIуьгъсузди (*имансуз, мушрик*) яз хъайиди хъиз яни?! Сад хъиз (*барамбар*) жедач абур (*Аллагъдин вилик*)!

19. Эгер, чпи иман гъана ва диндар амал авурбур лагъайтIа - абуруз Женнетар жеда «хтана ана амуькдай чка яз» - къунагълух яз абуру авур амалдиз килигна.

20. Ва эгер чпи, муьтIуьгъсузвал (*асивал, куфр*) авурбур лагъайтIа - абурун «хтана амуькдай чка» ЦIай жеда. Гъар сеферда, абуруз анай экъечIиз кIан хъайила, абур аниз (элкъуьрна) рахкурда, ва лугъуда абуруз: «Дадмиша (куьне) ЦIун азаб, вич куьне таб яз кьур!»

21. Ва дугъриданни Чна абурув (*гъар гьикI хъайитIани*) дадмишиз тада лап мукъва азабдикайни (*и дуйньяда*), лап чIехи азабдилаи вилик (*Эхиратда*), - белки абур (*туба авуна куфрдикай, гунагърикай*) элкъвена хквен (*имандихъ*).

22. Ва вуж я мадни зулумкарди, вичин рикIел вичин Раббидин аятар гъайила - ахпа абурукай патяхъ элкъвейдалай?! Гъакъикъатда, Чна а тахсиркаррилай интикъам (*а зулумкаррилай кьисас*) къахчуда!

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ
أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا كَمَن كَانَ فَاسِقًا
لَّا يَسْتَوُونَ ﴿١٨﴾

أَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ نُزُلًا بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ كَمَا
أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا
وَقِيلَ لَهُمْ دُوفُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي
كُنْتُمْ بِهِء تَكْفُرُونَ ﴿٢٠﴾

وَلَنذِيقَنَّهُم مِّنَ الْعَذَابِ الْأَلْوَنِ الَّذِي
كُنْتُمْ لَهَا كَاذِبِينَ ﴿٢١﴾

وَمَن أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ
ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ
مُنْتَقِمُونَ ﴿٢٢﴾

23. - Ва дугъриданни Чна Мусадиз Ктаб ракъурна, - (бес), шаклувиле жемир вун (*эй, Пайгъамбар*) адахъ галаз (*Мусадихъ галаз Исраъ ва Миғраждин йифиз*) гуруьшмиш хъунин гъакъиндай, - ва Чна ам (*а Ктаб*) Исраилан несилриз (*Дуьз рекъин*) регъбервал авуна.
24. Ва Чна абурукай (*абурун арада*) имамар (*регъберар*) авуна - Чи эмирдалди дуьз рехъ къалурдай, (*а къакъан дережа Аллагъди абуруз гана*) абурү сабур авурвилай, ва Чи делилрихъ якъиндиз инанмишвал авурвилай.
25. Гъакъикъатда, ви Раббиди - Ада абурун (*муғминрин ва кафиррин*) арада дуван атГуда Къияматдин Юкъуз абурун арада чаравилер хъайи краа! -
26. Бес, абуруз (*а муширикъриз Муғмаммад пайгъамбар таб яз къунвай*) дуьз рехъ къалурнавачни (*ачухарнавачни*) а карди - гъикъван гзаф несилар (*Гъуд, Салигъ, ЛутI пайгъамбаррин халкъар...*) Чна чпелай вилик терг авунватIа, - чеб абурун яшамиш хъайи чкайра (*терг хъайи халкъарин харанГайра рекъяй фидайла*) къекъвезва?! Гъакъикъатда, а карда - делилар (*ибретар*) ава. Бес, абурү яб гузвачни (*а халкъарикай хабарриз*)?!
27. Бес абурүз (*Эхиратда чан хкун таб яз къунвайбуруз*) акунвачни - гъакъикъатда, Чна яд (*марф*) гъализ ракъурзавайди набататсуз хъанвай чилел - ва адалди Чна къацар (*векъер*) акъудзавайди; адакай

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِّنْ لِّقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٣﴾

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴿٢٤﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُم يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٥﴾

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسْكِنِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ أَفَلَا يَسْمَعُونَ ﴿٢٦﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ أَفَلَا يُبْصِرُونَ ﴿٢٧﴾

абурун мал-къаради ва чпини
незва?! Бес, абуроз аквазвачни
(*а кар*)?!

28. Ва абуру (*а мушрикри*) лугъзува:
«Мус жеда а гъалибвал (квез), эгер
куьн гъахъбур ятIа?»
29. Лагъ (вуна абуроз *эй, Пайгъамбар*):
«Дуван атIудай (*чаз гъалибвал ва
квез жаза жедай*) Юкъуз - менфят
гудач кафирвал авурбуруз абурун
иманди (*абуроз имандал къвез клан
хъайитIа*), ва абуроз муьгълетни
хгудач».
30. (Гъавилйай), элкъуьгъ (вун)
абурукай ва гуьзлемиша (*абурун
жаза*), гъакъикъатда, абурони
гуьзлемишзава (*квез писвал хъун*).

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٢٨﴾

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٢٩﴾

فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ وَأَنْتَظِرُ إِنَّهُمْ
مُنْتَظَرُونَ ﴿٣٠﴾

سُورَةُ الْأَحْزَابِ

33 - Сура: «аль-Ахлзáb» (Садхъанвай дестеяр)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тIварцIелди!

1. Эй, Неби (*Пайгъамбар*)! КичIе хухъ (ваз) Аллагъдикай (*давамара а кар*) ва (*гъич*) муьтIуьгъ жемир кафирриз ва мунафикъриз. Гъакъикъатда, Аллагъ - вири чидайди, гъаф камаллуди я!
2. Ва табий хухъ (вун) ваз ви Раббидин патай ракъурзавай вагъйдиз (*Къуръандиз ва Суннадиз*); гъакъикъатда, Аллагъдиз куьне ийизвай (*вири*) амалрикай хабар ава (*ва гъар садаз Ада эвез хгуда*)!
3. Ва таваккул («юкъ вегъин», *умуд*) ая (вуна) (са) Аллагъдал, ва бес я Аллагъ - арха (*хуьдайди, куьмекчи*) яз!
4. Аллагъди авунвач са итимдизни (*са касдизни*) кве рикI къене адан. Ва авунвач Ада куь папар, куьне чпиз: «вун заз зи дидедин далу хъиз я» - лагъай (*яни «зигъар» авуна - куьне квез къадагъа авунвай папар*) квез дидеяр яз (*дидеяр хъиз абур къадагъа туи*), ва авунвач Ада куь хвавиле къачунвай веледар куь (*хайи*) рухвар яз. Абур анжах куь сивера авай гафар я. Амма Аллагъди гъахъ лугъузва, ва са Ада я - дуьз рекъел гъизвайди!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِيعِ
الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١﴾

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢﴾

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٣﴾

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرِجُلٍ مِّن قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ
وَمَا جَعَلَ أَرْوَاحَكُمْ أَلْسِنَىٰ تُظَاهَرُونَ
مِنْهُنَّ أَمْهَاتِكُمْ وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ
أَبْنَاءَكُمْ ذَلِكَم قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ
وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ﴿٤﴾

5. Абуруз (*хвалилиз къабулнавай аялриз* куьне) чпин (*хайи*) бубайрин тIварарихъ яна эвера, а кар адалатлу я Аллагъдин вилик. Ва эгер квез абурун бубаяр чизвачтIа, (*а чIавуз*) абур куь диндин стхаяр я, ва (я) терефдарар (*мукъва тир ксар*) я. Ва алач квел гунагъ эгер куьн гъалатI хъайитIа, амма эгер куь рикIери къаст авунваз хъайитIа (*гунагъ ава*). Ва Аллагъ - гзаф багъишламишдайди, лап регъимлуди я!

6. (И) Небидиз мадни гзаф талукъ (*ва мукъвал*) я муъминар абурулай чпелай (*Муъгаммад пайгъамбардиз муъминрин ччанарин гъакъиндай мадни гзаф ихтиярар ава абурулай чпелай- диндин ва дуъньядин краа*), ва адан (*Пайгъамбардин*) папар - абуруз (*муъминриз*) дидеяр я (*муъминриз абур истеклу я, ва къадагъа я эвленмиш жез чпин дидейрал хъиз*). Ва мукъва-къилийвилин сагъибар (*хайи мукъва-къилияр мусурманрикай ирсдин гъакъиндай*) садбур муъкуьбуруз мадни гзаф талукъ я Аллагъдин Ктабда (*Ада шариятда эмирнавайвал*) (*амай*) муъминрилай ва мугъажиррилай (*Меккадай Мединадиз диндин рекъе куьч хъайи кас*). - Амма квевай жеда (*эй, мусурманар*) куь (*варисар тушир*) мукъва ксариз хъсанвал ийиз (*веси авуна, са шей пшкеш гана...*). А кар (*и къанун*) - Ктабда цIарара чIугунва (*Лавгъ-уль- МагъфIузда - вири шейэр кхьенвай «Хуъзвай Къулуна» кхьенва*) (*гъавилий важиблу я квез ам кыле тухун*).

أَدْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ
فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ
فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِءَ وَلَكِنْ مَا
تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَّحِيمًا ﴿٦٠﴾

التَّيِّبُ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ
وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ وَأُولُو الْأَرْحَامِ
بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا
إِلَىٰ أَوْلِيَاءِكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ ذَلِكَ فِي
الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٦١﴾

7. Ва (рикел гъваш *эй, Пайгъамбар*) Чна пайгъамбарривай абурун «кьинералди мягъкемарнавай икърар» къачур вахт - ва вавайни, ва Нугъавайни, ва Ибрагъимавайни, ва Мусадивайни, ва Марйаман хва Исадивайни, ва къачунай Чна абурувай клеви икърар (*чпи Дин агакърда тамамвилелди, ва чпел аманат авунвай кар кылиз акъудда лагъана*),
8. Ада хабар хкъадайвал дугърибурувай (*керчекбурувай*) абурун дугъривиликай (*пайгъамбарривай - чпин халкъари вуч жаваб ганатла - муъминриз Женнет гудайвал*), ва кафирриз Ада азиятлу азаб гъазурнава.
9. Эй, иман гъанвайбур! Рикел гъваш (куъне) Аллагъдин нямет Ада квез гайи - квел кьушунар атайла (*Хандакь - гъазаватда*), бес, Чна абурал къати гар ва квез акун тавур кьушунар (*малаикар*) ракъурнай (*ва куъ душманар магълуб авунай*), - ва Аллагъдиз аквазвай куъне ийизвай амал (*куъ четин гъал, куъне женгиниз аквазвай гъазурвилер...*)!
10. (*Рикел гъваш куъне*) - абур атанай куъ винел куъ винидихъайни ва куъ агъадихъайни, ва (*зурба кичI хьуникай* куъ) вилери ян гана (*къах хъана*), ва (куъ) рикел кIалханрив (*тутьуьхрив*) агакъна, ва куъне гиманзавай Аллагъдикай (*гъар жуьредин*) гиманар (*пис фикрар - Ада Вичин диндиз куъмек тагудай хъиз*)!

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ
وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى
أَبْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا
عَلِيًّا ۝٧

لَيَسْئَلَنَّ الصَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَأَعَدَّ
لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ۝٨

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا
عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ
اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ۝٩

إِذْ جَاءَكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ
مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ
الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَنْظُرُونَ بِاللَّهِ
الظُّنُونًا ۝١٠

11. Гъа анал - муъминар синемешнай (абуроз еке имтигъан авунай) ва «зурзурнай абур зурба зурзуруналди!»
12. Ва (рикIел гъваш) мунафикъри ва чпин рикIера азар авайбуру лагъанай: «Аллагъди ва Адан расулди чаз хиве къунвай кар (къумекдин патахъай) - анжах алдатмишун (таб) я!»
13. Ва (рикIел гъваш) абурукай (мунафикърикай) са кIватIалди лагъана: «Эй, Ясрибдин (Мединадин) агъалияр! Авач (къе) квез инал амукъун (менфят авач квез инал акъвазуникай Пайгъамбардихъ галаз - душманрин хура), куън (элкъвена) ахлад (къу кIвалериз)!» Ва (маса) кIапIалди абурукай Пайгъамбардивай ихтияр къачузва (ва абуру) лугъузва: «Гъакъикъятда, чи кIвалер хуън (килигдай кас) галачиз амукънава». Амма хьи абур (кIвалер) хуън галачиз туш, абуроз (а гафаралди) анжах катиз кIанзава.
14. Ва эгер абурун винел (Мединадиз) адан вири патарихъай (душмандин дестеяр) гъахънаваз хъанайтIа, ахпани абурувай (мунафикъривай атайбуру) истемешнайтIа фитне кар (ширк, куфр, мусурманриз чIуру къаст) авун - абуру (дугъриданни) а (фитне) кар ийидай ва са аставални ийидачир абур а кардин гъакъиндай, са жизви квачиз!
15. Бес, абуру Аллагъдиз икърар ганвайди тир хьи адалай вилик, чпи «далуяр элкъуърдач» лагъана

هُنَالِكَ آتَتْهُ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا ﴿١١﴾

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢﴾

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يَا أَهْلَ يَرْبِ لَا مَقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِنْ يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا ﴿١٣﴾

وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سَأَلُوا الْفِتْنَةَ لَآتَوَّهَا وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا إِلَّا يَسِيرًا ﴿١٤﴾

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُولُونَ الْآدْبِرَ

(душмандикай катиз). Ва Аллагъдиз ганвай икърар - адан патахъай (чарасуз) хабар хкъада (ам кылиз акъбудунин патахъай гъахъ-гъысаб хъжеда)!

16. Лагъ (эй, Пайгъамбар а мунафикъриз): «Гъич са куьмекни (менфятни) жедач квез катуникай (женгинин майдандилай), эгер куьн ажалдикай ва я яна кьиникай (кичӀез) катнаватӀа (а карди куь уьмуьр гъич яргъи хъийидач), - (ва эгер куьн катайтӀани) а чӀавузни квез анжах тӀимил мумкинвал я хъжедайди няметар ишлемишдай (куь ажал агакъьдалди)».
17. Лагъ (эй, Пайгъамбар абуруз): «Вуж я ам куьн хуьз жедайди Аллагъдикай, эгер Адаз квез писвал ийиз (азаб гуз) кӀан хъайитӀа, ва я (вуж я Адаз манийвализ жедайди) - Адаз квез регъим (хъсанвал) ийиз кӀан хъайитӀа?» Ва жагъидач абуруз чеб патал Аллагъдилай гъейри я архавалдайди, я куьмекчи!
18. Дугъриданни чизва Аллагъдиз - квекай «манийвалзавайбур» (гъазаватда иштирак тавун патал масадбур акъвазарзавайбур) ва чпин стхайриз (чеб хътин мунафикъриз) лугъузвайбур: «Чи патав ша (чак экечӀ - ва тур мусурманрин кьушун)!» Ва къевезвач абур женгиниз (иштиракзавач абуру квехъ галаз дяведа - мушрикрин аксина), са тӀимил квачиз,

وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ﴿١٥﴾

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ
مِنَ الْمَوْتِ أَوْ الْقَتْلِ وَإِذَا لَا تُمْتَعُونَ
إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٦﴾

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ
إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ
رَحْمَةً وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧﴾

* قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ
وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا وَلَا يَأْتُونَ
الْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٨﴾

19. (Чебни) мискывалзавайбур яз квел атайла (*квез са ккунинни куьмек тагуз*). Амма кичІ атайла (*душмандин куьшунар гьалтайла*) ваз аквада гьикІ абур ваз килигзаватІа - абурун вилер (гьарнихъ) элкъвезва, чан гудай чІавуз вич-вичелай физвай касдин хьиз. Ва (*дяве акъваз хьана*) кичІ алатайла, абур (сес хкажиз) хци мецералди квез эзият гузва - хийирдал атайла (*мусурманриз хийир авай кардал, ва мал-девет патяхъай*) мискывалзавайбур яз. Ахьтинбуру - абур иман гьанвач (*гьакъикъатда*), ва (гьавиляй) Аллагьди абурун крар фйдасуз (*гьаваянбур*) авуна. Ва а кар - Аллагьдиз регьят я (*ийиз*)!

20. Абуру (*мунафикъри*) (*душманрин*) «сад хьанвай дестеяр» хьфенвач лагьана гьисабзавай. Ва эгер «сад хьанвай дестеяр» (мад сефер) атайтІа - абуроз (*мунафикъриз*) чеб бедевияр яз «куьчери арабрин» арада хьана кІан жедай, жузунариз куь хабаррикай. Ва эгер абур куь арада хьанайтІани - женг чІугвадачир (*иштиракдачир*) абур, са тІимилдалай гьейри.

21. Дугъриданни квез (*эй, муъминар*) Аллагьдин расулда хьсан чешне авай - чеб, Аллагьдал ва Эхириджи Йикъал умудзавай, ва Аллагь гзаф рикел ва мецел гьизвайбур тирбуруз.

22. Ва муъминриз (*душманрин*) «сад хьанвай дестеяр» акурла, (абур) лагьана: «Им - Аллагьди

أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ
رَأَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ
كَالَّذِي يُغْتَبَىٰ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَإِذَا
ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ بِاللَّيْتَةِ جَدَادٍ
أَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ أُولَٰئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا
فَأَحْبَطَ اللَّهُ أَعْمَلَهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٩﴾

يَحْسِبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَدْهَبُوا وَإِنْ
يَأْتِ الْأَحْزَابُ يَوَدُّوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ فِي
الْأَعْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ أَنْبَائِكُمْ وَلَوْ
كَانُوا فِيكُمْ مَا قَتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢٠﴾

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ
حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ
الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ﴿٢١﴾

وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا
هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ

ва Адан расулди чаз (виликдай, четинвилералди мусурманар ахтармишда лагъай ва сабурлубуруз куъмек ва гъалибвал гуда лагъай) хиве къунвай а кар я! Дуъз (гъахъ) лагъанва Аллагъди ва Адан расулди!» Ва а карди абуруз - иман ва муътлуъгъвал артухарна.

23. Ава муъминрин арада итимар чпи Аллагъдиз икърар ганвай карда (ам къылиз акъудна) керчеквал авурбур: ава абурукай - вичин агът (икърар, незур) къылиз акъуднавайди (Аллагъдин рекъе шагъид хъайиди), ва ава абурун арада гуъзетзавайдини (я гъалибвал, я шагъидвал хъун), ва табдилнач (абуру ам) табдилуналди (гъич са дегишвални ттунач а икърарда- хвена къылиз акъудна),
24. - Аллагъди керчеквал авурбуруз абурун керчеквилиз килигна эвез (саваб) гудайвал, ва мунафикъриз азаб гудайвал - эгер Адаз кІан хъайитІа, ва я (абуруз туба авуниз куъмекна) абурун къабулдайвал. Гъакъикъатда, Аллагъ - (гзаф) багъишламишдайди, (лап) регъимлуди я!
25. Ва элкъуър хъувуна Аллагъди кафирвал авурбур (-ун «сад хъанвай дестеяр» Мединадикай) - чеб гъазаблур яз, чпизни са хийирни тахъана. Ва азадна Аллагъди муъминар женгиникай (дяведин гуждикай). Бес, Аллагъ - (лап) къуватлуди, (гзаф) гужлуди (ва гъайбатлуди) я эхир!

وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ﴿٢٣﴾

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رَجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَن قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَن يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ﴿٢٤﴾

لَيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِن شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٢٥﴾

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيمًا ﴿٢٦﴾

26. Ва акъудна Ада - (чпи) аТабуруз («сад хъанвай дестейриз» мусурманрин аксина) куьмекар гайи Ктаб-эгълийрин жемят (*хаинвал авур чувудрин къебила «Бану - Къурайзагъ»*) абурун къелейрай, ва абурун риклера (зурба) кичӀ ттуна; са десте (*а къебиледин итимар*) куьне ягъиз рекъизва, ва (муькуь) десте - (*абурун папар ва аялар*) куьне есирда къазва.
27. Ва ирс яз гана квез Ада абурун («Бану - Къурайзадин») чил, абурун кӀвалер-къар, абурун мал-девлет, ва (маса) чил вичел куьне кӀвачни эциг тавунвай. Ва Аллагъ гъар са кардал къудратлу я!
28. (*Гъазаватра душманривай гъатай шейэр: чилер, кӀвалер, мал - девлетар бул хъайила бязи папари тӀалабна чпиз и дуьньядин няметар, харжияр артухрун...*) Эй, Пайгъамбар! Лагъ жуван папариз: «Эгер квез дуьньядин уьмуьр ва адан зинетар (*гуьзелвилер*) кӀанзаватӀа, (куьн) ша за квез гуда паяр ва аххъайда за куьн хъсандиз (*тӀалакъ гана ччара ийида*), хъсан (*дуьз*) аххъаюналди (*зиян тагана*).
29. Ва эгер квез кӀанзаватӀа Аллагъ (-дин разивал), ва Адан расул(-дин разивал) ва Эхирирми Мескен (*Ахиратдин савабар*), - бес (*сабур ая куьне, ва*) гъакъикъатда, Аллагъди хъсан (*диндар*) амал ийизвайбуруз квекай чӀехи гъакъи (*саваб*) гъазурнава».

وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَلَهُرُهُمْ مِنَ أَهْلِ
الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ وَقَدَفَ
فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا تَقْتُلُونَ
وَأَسِيرُونَ فَرِيقًا ﴿٣٣﴾

وَأَوْرَثَكُمُ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ
وَأَرْضًا لَمْ تَطَّوْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٣٤﴾

يَتَأَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ إِن كُنْتُنَّ
تُرِدْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيَّنَّتْهَا فَمَتَّعَلَيْنَ
أَمْتَعَكُنَّ وَأَسْرَحَكُنَّ سَرَاحًا
جَمِيلًا ﴿٣٥﴾

وَإِن كُنْتُنَّ تُرِدْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالِدَارَ
الْآخِرَةَ فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ
مِنْكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٦﴾

30. Эй, Пайгъамбардин папар! Ни квекай ачух гунагъ кар авуртIа - адаз азаб кве сефер артухарда. - Ва а кар - Аллагъдиз регыят я (ийиз)! -
31. Ва ни квекай итIаатлувал авуртIа Аллагъдиз ва Адан Расулдиз, ва (вичи) диндар амал авуртIа - Чна адаз вичин саваб кве сефер (артухдиз) гуда, ва адаз Чна багъа паяр гъазурнава (*Женнетда*).
32. Эй, Пайгъамбардин папар! Куьн - гъар гъи дишегъли хъиз туш, эгер куьне (Аллагъдикай) кичIевалнаватIа - назиквал (*хъуьтуьлвал*) ийимир куьне (куь) рахунра (*ччарабурухъ рахадайла*), (бес), темягъ къведа вичин рикIе азар авайдаз, ва лагъ куьне дуьз гаф.
33. Ва хъухъ (*амукъа*) куьн куь кIвалера, ва ачухдал акъудмир куьне (куь) гуьрчегвилер (*ччара тимриз аквадайвал*) сифте «джáгылиййадин» - гуьрчегвилер ачухдал акъудун хъиз (*Ислам-дин къведалди вилик хъаиц девирдиз «джáгылиййа» лугъуда, яни инсанар а девирда авамвиле авай Аллагъдикай, Адан шариатдикай*), ва капI адá ая (куьне), ва закат це, ва Аллагъдиз ва Адан расулдиз муьтIуьгъ хъухъ. Аллагъдиз анжах кIанзава - квелай чирк (*писвилер, азиятар, нукъсанар, гунагъар*) алудиз эй, «(Пайгъамбардин) кIвалин - эгълияр», ва михъи ийиз куьн (лап) михъи авуналди.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰتٰىكَ مِنَ الْغَنٰى
بِقٰلِحٰشَةٍ مُّبِيْنَةٍ يُضْلَعُ لَهَا الْعَدَابُ
ضَعْفَيْنِ ۗ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلٰى اللّٰهِ كَيْسِيْرًا ﴿٣٠﴾

* وَمَنْ يَّقْنُتْ مِنْكُنْ لِلّٰهِ وَّرَسُوْلِهِ
وَتَعْمَلْ صٰلِحًا نُؤْتِيْهَا اَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ
وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيْمًا ﴿٣١﴾

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ لَسْتُنَّ كَاٰحِدٍ مِّنَ النَّبِيّٰٓءِ
اِنَّ اَتَّقِيْتَنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ
الَّذِيْ فِيْ قَلْبِهٖ مَّرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا
مَّعْرُوْفًا ﴿٣٢﴾

وَقَرْنَ فِيْ بُيُوْتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ
الْجٰهَلِيّٰةِ الْاُولٰٓئِ وَآفَمْنَ الصَّلٰوةَ وَعَآتِيْنَ
الرِّزْقِ وَاطْعَنَ اللّٰهُ وَّرَسُوْلَهُ ۗ اِنَّمَا يَرِيْدُ
اللّٰهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ
النَّبِيّٰتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِِيْرًا ﴿٣٣﴾

34. Ва рикел (ва мецел) гъваш (куъне) куь квалера (*квез*) келзавай шей - Аллагъдин аятрикай ва камаллувиликай (*Пайгъамбарди гайи баянрикай - ва кьилз акъуда ам тамамвилелди*). Гъакъикъатда, Аллагъ (куън патал) юмшагъди (*хъсанвалдайди*), виридакай хабар авайди я!
35. Гъакъикъатда, мусурман - итимар ва мусурман - папар, муъмин - итимар ва муъмин - папар, (Аллагъдиз лап) муьтIуьгъ- итимар ва (Аллагъдиз лап) муьтIуьгъ - папар, керчек (*дугъри*) - итимар ва керчек (*дугъри*) - папар, сабурлу итимар ва сабурлу папар, умунлу - итимар ва умунлу- папар, садакъа гузвай итимар ва садакъа гузвай папар, сивер хуьзвай итимар ва сивер хуьзвай папар, чпин «эркек жинсинин авратар» (*гъарамдикай*) хуьзвай итимар ва (чпин «диши жинсинин авратар» *гъарамдикай*) хуьзвай папар, ва (*чпи*) Аллагъ гзаф рикел ва мецел гъизвай итимар ва (Аллагъ гзаф) рикел ва мецел гъизвай папар, - гъазурнава абуруз Аллагъди багъишламишун ва чехи саваб (*Женнет*)!
36. Ва Аллагъди ва Адан расулди са кар къетI (*гъуькуьм*) авурла я муъмин - итимдиз, я муъмин - папаз хкъядай ихтиярар авач чпин крарин гъакъиндай. Ва ни Аллагъдиз ва Адан расулдиз асивал авуртIа, дугъриданни ам ягъалмишвиле гъатнава ачух ягъалмиш яз.

وَأَذْكُرَنَّ مَا بُيِّنَ فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ﴿٢٣﴾

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَنَاتِ وَالْقَنَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّالِمِينَ وَالصَّالِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٥﴾

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلًّا مُبِينًا ﴿٣٦﴾

37. Ва (рикIел гъваш вуна *эй*, *Пагъамбар*)- ингъе вуна лугъзува, вичиз Аллагъди нямет ганвайдаз ва вунани вичиз нямет ганвайдаз (лукIвиликай *азадвал гана хвавилиз къабулнавай Гъарисан хва Зайд-аз*): «Тур жуван паб жувахъ галаз (*санал амуь*), ва Аллагъдикай кичIе хъухъ (*а карда*)». Ва чъунуьхнава вуна ви чанда вич Аллагъди винел акъуддай кар (*ваз Аллагъди вагъы -далди инандирмишнавай кар: Зайда вичин папаз тIалакъ гудайди ва вун а дишегълидал эвленмиш жедайди*), ва ваз инсанрикай (*мунафикърин рахунрикай*) кичIевал ава, - (амма) Аллагъ лап лайихлу я ваз Адакай кичIе хъуниз. - Ва Зайда адакай (*папакай*) метлеб (*мурад кар*) къилиз акъудайла (*ва чара хъайила, ахпа а папан «идда» куьтягъ хъайила*) Чна вун адал эвленмишна (*хвавилиз къабулнавай рухвайрин папарал рухваяр абурухъ галаз ччара хъайидалай къулухъ эвленмиш хъун къадагъа ийизвай чIуру адет кардикай хкудун, чIурун патал*) - муьмин ксарал чпи веледвиле (*хвавиле*) къабулай рухвайрин папарин гъакъиндай дарвал (*гунагъдин тахсирвал*) тахъун патал, абуру (*хвавилиз къабулнавай рухвайри*) абурукай (*чпин папарикай*) метлеб (*мурад кар*) къилиз акъудайла (*ва ччара хъайила къулухъ*). Ва Аллагъдин эмир - дугъриданни (*гъикI хъайитIани*) къилиз акъатдайди я эхир!

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ
وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ
وَاتَّقِ اللَّهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ
مُبْدِيهِ وَتَحْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ
أَنْ تَخْشَاهُ فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا
وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى
الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ
إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ
مَفْعُولًا ﴿٣٧﴾

38. Ва алач Пайгъамбардал тахсир (гунагъ) Аллагъди адаз (гъалал авуна) буюрмишнавай карда (хъавилиз къабулнавай веледдин папал ам ччара хъайидалай къулухъ эвленмиш хъунал), - Аллагъдин сунна (адет, рехъ) тирвал виликдай алатайбурун (пайгъамбаррин) гъакъиндайни. - Ва Аллагъдин эмир - къисметнавай къадар (гъар гъикI хъайитIани къилиз акъатдай кар) я. -

39. (А пайгъамбарар я) - чпи Аллагъдин «ракъурай эмирар» (инсанригъ) агакъарзавайбур ва (чпиз анжах) Адакай кичIезвайбур - ва кичIезвач абуруз садакайни (са) Аллагъдилаи гъейри. Ва бес я Аллагъ - гъахъ - гъисаб ийидайди яз (гъар садаз - вичи авур амалрин)!

40. Мугъаммад - куь итимрикай садан бубани гуш (хайи буба), амма ам - Аллагъдин расул ва пайгъамбаррин «мугъгъур» я (хатам я, пайгъамбарар ракъурун адал акъваз хъанва). Ва Аллагъдиз гъар са шей чизва!

41. Эй, иман гъанвайбур - рикIел ва мецел гъваш куьне Аллагъ гъафдиз,

42. Ва (тарифиз) пак ая (куьне) Ам йикъан (сифте) къилияни ва йикъан эхирдани,

43. - Бес, Ада квел салават гъизва ва Адан малаикрини (-куьне Ам пакамахъни нянрихъни гъаф рикIел ва мецел гъайила) - куьн зулуматрай (авамвилин, ягъалмишвилин гъалдай) (Исламдин) нурдиз акъудун патал

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ سِنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا ﴿٣٨﴾

الَّذِينَ يُبْلِغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَحْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٣٩﴾

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ ﴿٤٠﴾ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤١﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَذْكُرُوا اللَّهُ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤٢﴾

وَسَيَحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٣﴾

هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٤﴾

(салават - Аллагъдин патай: тариф авун ва регъим авун, ва малаикрин патай: хийир-дуъа авун ва астагъфир авун я). Ва Ам - муъминар (иманлуяр) патал (лап) регъимлуди я!

44. Абурун салам жеда (Адан патай - а муъминриз) абурал Ам гьалтдай (гуьруьшмиш жедай) юкъуз - «Салам!» (саламатвал кез). Ва Ада абуруз багъа саваб (Женнет) гъазурнава.
45. Эй, Пайгъамбар! Гъакъикъатда, Чна вун ракъурнава шагъид яз (ви уьмметдал), шад хабар гудайди яз (муъминриз - Женнетдин) ва игътиятвал авунин хабардар яз (асивал авурбуруз - Жегъеннеддин),
46. Ва эверзавайди яз Аллагъдихъ - Адан изиндалди, ва нурламишзавай чирагъ яз!
47. Ва шад хабар це (вуна) муъминриз, гъакъикъатда, абуруз Аллагъдин патай еке алава (чӀехи саваб-Женнет) гъазурнавайди!
48. Ва муьтӀуьгъ жемир (вун эй Пайгъамбар) кафирриз ва мунафикъриз ва тур (вуна) абурун эзиятар (фикир гумир), ва таваккул ая Аллагъдал! Ва бес я (ваз) Аллагъ архавалдайди (къаюм) яз!
49. Эй, иман гъанвайбур! Эгер куьн муъмин дишегълийрал эвленмиш хъана, ахпа куьне абуруз тӀалакъ гахкайтӀа (ччара хъайитӀа) куьне абурув кядалди (жинсвилин алакъа ийидалди) - авач куьн патал абурал (а папари гуьзлемишун важиблу тир муьгълет) идда

حَتَّىٰ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ ۖ وَأَعَدَّ لَهُمْ
أَجْرًا كَرِيمًا ﴿٤٤﴾

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا
وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ ۖ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٤٦﴾

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا
كَبِيرًا ﴿٤٧﴾

وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ ۚ وَدَعْ
أَذْنَهُمْ ۚ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ
وَكِيلًا ﴿٤٨﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ
الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ
تَمْسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ
تَعْتَدُونَهَا فَمَتَّعُوهُنَّ وَسَرَحُوهُنَّ سَرَاحًا
جَمِيلًا ﴿٤٩﴾

(куьне) адан гьисаб тухудай (идда - дишегьлиди вичин итим кьейила ва я итимди тIалакъ гайила, маса гьуьлуьз фидалди гьузетун лазим тир вахт я. Ам са шумуд жуьре ава: 1) итим кьейила - 4 варзни 10 югь акъвазна кIанда; 2) паб аялдик кваз итимдикай ччара хьайитIа - ада аял хадалди; 3) вацракъилер жедай яида авайбуру - 3 варз, ва я пуд - михьивал (вацракъилерикай) - гьузетна кIанда, яни а вахтунда гьуьлуьз фидай ихтияр авач, ва итимдин кIвалайя йифиз я юкъуз экъечIдай ихтиярни авач), - ва це куьне абуруз «паяр» (итимди вичин папаз тIалакъ гайила папаз гудай пишкешар) ва ахъай хъия (тIалакъ гана ччара хъия) куьне абур хъсан (дуьз) ахъай хъвуналди (зарар тагана).

50. Эй, Пайгъамбар! Гьакъикъатда, Чна ваз гьалал авунва ви папар вуна чпиз чпин гьакъияр (жигъизар) ганвай, ва (гьакIни) ви эрчIи гъилик акатнавайбуру (луки-дишегьлияр) Аллагъди ваз багъишай дяведа душманривай гъатай пай яз, ва (гьакIни) ви имидрушар ва ви эмедрушар, ва ви халудрушар, ва ви халадрушар - чпи вахъ галаз гьижри авур (куьч хьайи Меккадай Мединадиз), ва (гьакIни) гьар са муъмин-дишегъли вичи вич Пайгъамбардиз багъишай, эгер Пайгъамбардиз эвленмиш жез кIан хьайитIа адал, амни тек са ваз талукъ (хас) я, амай муъминар квачиз. Гьакъикъатда, Чаз чизва вуч Чна абурал (муъминрал) ферз

يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ
الَّتِي ءَاتَيْتَ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ
يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ
عَمِكَ وَبَنَاتِ عَمَّتِكَ وَبَنَاتِ خَالِكَ
وَبَنَاتِ خَالَتِكَ الَّتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ
وَأُمَّرَأَةً مُّؤْمِنَةً إِن وَهَبْتَ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ
إِنِ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً
لَّكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا
فَرَضْنَا عَلَيْكُمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ
أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٠﴾

авунватIа чпин папарин ва абурун эрчIи гъилерик акатнавайбурун (*дишегъли-лукIарин*) гъакъиндай, (*амма а кьетIенвилер Чна ваз авунва а карда*) ваз са дарвални тахъун патал. Бес, Аллагъ - гзаф багъишламишдайди, лап регъимлуди я эхир!

51. Вавай жеда абурукай (*ви папарикай*) ваз кIан хъайиди (*адан нубатдилай*) кьулухъ вегъез, ва ваз кIан хъайиди жувахъди (агуд) ийиз. Ва вуж вуна тIалабайтIа вуна яргъал къакъудайбурукай (*вуж абурукай ваз агуд хъийиз кIан хъайитIа*) - алач вал гунагъ (а карда). А кар (*ваз а ихтиярар гун*) - абурун (*ви папарин*) вилер секин (*шад*) хъун патал, ва абур пашман тахъун патал я, ва абур вири - вуна абуруз гайидал рази жедайвал. Ва Аллагъдиз чизва куь рикIера вуч аватIа, ва Аллагъ - вири чидайди, гзаф юмшагъвалдайди (*гунагъ авурди тадиз жазаламиш тийидайди, милайимди*) я!

52. Ихтияр авач ваз (мад) дишегълияр идалай гъейри (*ибурулай кьулухъ*), ва (*гъакIни ихтияр авач*) вуна абур (*ви авай папар, тIалакъ гахкана*) маса папаралди дегешардай гъатта вун абурун (*масабурун*) гуьрчегвили гъейран (*тажуб*) авуртIани - анжах, ви эрчIи гъилик акатайбур (*лукIвиле гъатай дишегълияр*) квачиз. Ва Аллагъ - гъар са шейинал гуьзчивал тухузвайди я!

* تُرْجَى مَنْ نَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُؤْتَى
إِلَيْكَ مَنْ نَشَاءُ وَمَنْ أَبْتَعْتِ مِمَّنْ
عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ أَدْنَى
أَنْ تَقْرَأَ عَيْنُهُنَّ وَلَا تَحْزَنَ وَيَرْضَيْنَ
بِمَا آتَيْنَهُنَّ كُلُّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي
قُلُوبِكُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥١﴾

لَا يَحِلُّ لَكَ الْبَسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ
تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ
حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ وَكَانَ
اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا ﴿٥٢﴾

53. Эй, иман гъанвайбур! Гъахьмир (фимиr куьн) Пайгъамбардин кIвалериз - (алад) анжах, эгер квез ихтияр гайитIа - тIуьн нез теклифна, вични куьн ам (тIуьн) гъазур хьун гъызетзавайбур тушиз (виликмaз тефена). Амма хьи, квез эверайла алад (гъахь) куьн, ва тIуьна куьтягъайла чукIун хъия - сугъбетар патал (сада-садаз) юлдашвалзавайбур тушиз (яргъалди амукъ тавуна). Гъакъикъатда, а крари Пайгъамбардиз эзият гузва (ам инжикли жезва ва адаз куьн хъфена кIан жезва) - амма адаз регъуь жезва квекай (лугъуз квез), ва Аллагъдиз гъахь патахъай (ам лугъуникай, баян гуникай) регъуьзвач. Ва эгер куьне абурувай (Пайгъамбардин папаривай) метягъ (са герек затI) хабар къаз хъайитIа - хабар яхъ абурувай пердедин къулухъай. А кар - (мадни) михъивал я куь рикIериз ва абурун рикIеризни. Ва (гъич) ихтияр авач квез Аллагъдин Расулдиз эзият гудай, ва (гъакIни) адалай къулухъ адан папарал эвленмиш жедай гъич са вахтундани (Пайгъамбардин папар - муьминриз дидеяр я). Гъакъикъатда, а крар - Аллагъдин вилик чIехи (гунагъ) кар я.

54. Эгер (куьне эй, инсанар) винел (ачухдал) акъудайтIани са шей (Пайгъамбардиз эзият гудай рахунар), ва я ам (куьне) чуьнуьхарайтIани - гъакъикъатда, Аллагъдиз гъар са шей (вири) чизва (ва гъар садаз вичин амалрин эвез хгуда)!

يَتَّيِّبُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ
النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ
غَيْرِ نَظِيرِينَ إِنَّهُ وَلَكِنَّ إِذَا دُعِيتُمْ
فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا
مُسْتَفْسِينَ حَدِيثٌ إِنْ ذَلِكُمْ كَانَ
يُؤْذِي النَّبِيَّ فَبَسَّحِي مِنْكُمْ وَاللَّهُ
لَا يَسْتَحِي مِنْ أَحَقِّ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ
مَتَعًا فَسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ
ذَلِكُمْ أَظْهَرَ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا
كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ
تَنْكِحُوا أَرْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ
ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ﴿٥٣﴾

إِنْ تُبْدُوا شَيْئًا أَوْ يُخْفَوْهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٥٤﴾

55. Авач гунагъ абуруз (*Пайгъамбардин папариз ва гъакІни амай муъмин - дишегълийриз гъиджаб алукІ тавуна - чеб михъиз кІев тавуртІа*) чпин бубайрин, чпин рухвайрин, чпин стхайрин, чпин стхайрин рухвайрин, чпин вахарин рухвайрин, чпин дишегълийрин ва чпин эрчІи гъилик акатнавайбурун (*лукІарин*) вилик (*абуруз ақунин карда*), ва киче хъухъ квез Аллагъдикай (*эй, дишегълияр - Аллагъди эцигнавай сергъатрилай элячІмир: куь гуьрчегвилер ачухдал акъудмир, гъижаб алукІна кІева ччара итимрикай*). Гъакъикъатда, Аллагъ - гъар са шейинал (*кардал*) шагъид я (*адаз вири аквазва - гъардаз эвез хгуда*)!
56. Гъакъикъатда, Аллагъди ва Адан малаикри Пайгъамбардал салават гъизва (*салават - Аллагъдин патай: адан тариф авун малаикриз ва адаз регъимар гун я, ва малаикрин патай: ам патал дуьа авун ва астагъфир авун я*) - эй, иман гъанвайбур, салават гъваш куьне адал ва салам це (куьне адаз) - салам гуналди!
57. Гъакъикъатда, чпи Аллагъдиз эзият гузвайбур (*ширк ва я маса асивилер ийиз*) ва (*эзият гузвайбур*) Адан расулдиз (*гафаралди, краралди*) - Аллагъди абур лянетнава и дуьньядани ва Ахиратдани, ва гъазурнава (Ада) абуруз агъузардай азаб.

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِمْ فِي آبَائِهِمْ وَلَا أَبْنَائِهِمْ
وَلَا إِخْوَانِهِمْ وَلَا أَوْلِيَاءَهُمْ وَلَا مَا
أَبْنَاءُ أَخَوَاتِهِمْ وَلَا نِسَائِهِمْ وَلَا مَا
مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ وَأَتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٥٥﴾

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ
وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ
اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا
مُّهِمًّا ﴿٥٧﴾

58. Ва чпи, муъмин - итимриз ва муъмин - папариз эзият гузвайбуру (абуру) къазанмиш тавунвай (муъминри тавунвай крар, гунагъар абурал вегъез) - (ахътинбуру) дугъриданни чпел (залан пар яз) буьгътен ва ачух гунагъ къачунва.

59. Эй, Пайгъамбар! Лагъ жуван папариз, жуван рушариз ва муъминрин дишегълийриз, къуй абуру чпел чпин чадураяр галчукрай (жилбаб - ар алуқІрай - кылелай вегъена кыл, ччин, хур къуьнерни кваз кIевдай шаршав). Ам - лапни мукъвал я абур (азад дишегълияр тирди) чир хъуниз (ва лукІарикай тафаватлу хъуниз) ва (акI хъайшла) абуроз азият гудач. Ва Аллагъ - (гзаф) багъишламишдайди, (лап) регъимлуди я!

60. Эгер акъвазар тавуртIа мунафикъри ва чпин рикIера азар авайбуру ва (чIуру) хабарар чукIурзавайбуру Мединада (муъминриз азият гун ва чпин пис крар), - Чна (дугъриданни) гьалдарда вун абурал (кIвачинарда вун абур жазаламишуниз). Ахпани къуншивал ийидач абур ваз ана са тIимил (вахт) квачиз.

61. - Чебни лянетламишнавайбуру яз, гьинал (алаз) абур жагъайтIани абур (есирдиз) къада ва ягъиз рекъида дарбадагъ ийиз,

62. Аллагъдин сунна (къанун, рехъ) тирвал виликдай хъайибурун гъакъиндай, ва гьич жагъидач ваз Аллагъдин къанундиз табдил (рекъиз дегъивал) хъана!

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا
وَإِثْمًا مُّبِينًا ﴿٥٨﴾

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ قُلُوبًا لَّازِجًا وَبَنَاتِكَ
وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ
مِنْ جَلْبِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ
فَلَا يُؤْذِينَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَّحِيمًا ﴿٥٩﴾

* لَئِن لَّمْ يَنْتَهِ الْمُتَنَفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ
لَنُعْرِبَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا
إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٠﴾

مَلْعُونِينَ ۗ أَيْنَمَا تُقِفُوا أَخِذُوا وَقُتِلُوا
تَفْتِيلًا ﴿٦١﴾

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ
تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٦٢﴾

63. - Инсанри вавай (*эй, Пайгъамбар*) хабар къазва Сятдикай (*Къияматдин Югъ алукудай вахтуникай- ам таб яз кьуна*), лагъ: «Адакай чирвал са Аллагъдиз ава». Ва ваз гъинай чир жеда къван, белки (*Къияматдин*) Сят мукъвара (алукуда) жеди?! -
64. Гъакъикъатда, Аллагъди кафирар лянетнава, ва абуруз (къизгъинаравай) ялав гъазурнава,
65. - Гъамишалугъ ана (*ЦIа*) амукъдайбур яз - эбеди яз! Жагъидач абуруз я архавалдайди, я кьумекчи.
66. Абурун ччинар ЦIа пад дегишиз элкъуърдай а юкъуз, абуру лугъуда: «Агъ (*гъайиф хы*), муьтIуьгъ хъанайтIа чун Аллагъдиз, ва муьтIуьгъ хъанайтIа чун Расулдиз!»
67. Ва лугъуда абуру (*кафирри*): «Чи Рабби! Гъакъикъатда, чун чи агъайриз ва чи чIехибуруз муьтIуьгъ хъанай - бес, абуру чун (Дуьз) рекъикай къакъудна (*Имандикай ягъалмишвиле ттуна*)!»
68. Рабби чи! Абуруз (*чалай*) къве сеферда артух азаб це ва абуру чIехи лянетдалди лянетламиша!»
69. Эй, иман гъанвайбур! Ушхар жемир куьн (*чи гафаралди, краралди*) Мусадиз эзият гайибуруз - бес, Аллагъди ам абуру лагъайдакай (*тапаррикай*) михъи авуна (*адан тахсирсузвал субутна*). Ва ам Аллагъдин вилик еке дережа авайди (*истеклуди*) тир.

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ فَلْإِنَّمَا
عَلِمَهَا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ
السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿١٣﴾

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكٰفِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ
سَعِيرًا ﴿١٤﴾

خٰلِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجِدُونَ وَلَا
وَلَا نَصِيرًا ﴿١٥﴾

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ
يَلَيْتَنَّا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ ﴿١٦﴾

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا
فَأَضَلُّونَا السَّبِيلًا ﴿١٧﴾

رَبَّنَا آتِنَاهُمْ مِنْ الْعَذَابِ
وَالْعَنْتُهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا ﴿١٨﴾

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَكُونُوا
كَالَّذِينَ ءَادَوْا مُوسَىٰ فَبَرَأَهُ اللَّهُ مِمَّا
قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا ﴿١٩﴾

70. Эй, иман гъанвайбур! Киче хьухь квез Аллагъдикай ва лагъ (куьне) дуьз (*гъахъ*) гаф,
71. (*А чIавуз*) Ада квез куь крарни дуьз ийида ва куь гунагърилайни гъил къачуда. Ва вуж Аллагъдиз ва Адан расулдиз муьтIуьгъ хъайитIа, дугъриданни адаз чIехи агалкъун жада!
72. Гъакъикъатда, Чна теклифнай цавариз, чилиз ва дагълариз - чпел къачун аманат (*Аллагъди инсанрин хиве ттунвай аманат кар - Адан эмирар кылиз акъудун ва къадагъайрикай яргъаз хъунин Диндин крар*), амма (*абурувай ам къатламишиз хъанач ва*) абуру а кар чпел къачун хиве къунач ва киче хъана абуруз а кардикай (*кылиз акъудиз тежез*), - ва инсанди ам вичел къачуна (*амма са паюни-кафирри- а кар кылиз акъуднач*), гъакъикъатда, ам (*инсан*) зулум ийидайди, (пара) авамди я,
73. - (*Инсанди вичел а аманат къачунин нетижа яз*) Аллагъди мунафикъ-итимриз ва мунафикъ -папариз ва мушрик-итимриз ва мушрик-папариз азаб гудайвал, ва муъмин-итимрин ва муъмин-папарин туба Аллагъди къабулдайвал. Ва Аллагъ - (гзаф) багъишламишдайди, (лап) регъимлуди я!

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اتَّقُوا اللّٰهَ وَقُولُوْا
قَوْلًا سَدِيْدًا ﴿٧٠﴾

يُصْلِحْ لَكُمْ اَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ
دُنُوْبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ فَقَدْ
فازَ فَوْزًا عَظِيْمًا ﴿٧١﴾

اِنَّا عَرَضْنَا الْاٰمَانَةَ عَلَي السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ وَالْجِبَالِ فَاَبَيْنَ اَنْ يَّحْمِلْنٰهَا
وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْاِنْسَانُ اِنَّهٗ
كَانَ ظَلُوْمًا جَهُوْلًا ﴿٧٢﴾

لِيُعَذِّبَ اللّٰهُ الْمُنٰفِقِيْنَ وَالْمُنٰفِقَاتِ
وَالْمُشْرِكِيْنَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوْبَ اللّٰهُ
عَلَي الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ وَكَانَ اللّٰهُ
عَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿٧٣﴾

سُورَةُ سَبْأٍ

34 - Сура: «Сабаъ»
(Сабаъ) (Йеменда чкадин тІвар)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

- (Вири) гьамд хьуй Аллагьдиз
- Вичиз цавара вуч аватІани,
чилел вуч алатІани (вири) талукь
тир; ва (са) Адаз талукь я гьамд
Ахиратдани. Ва Ам - (Лап)
Камаллуди, (Виридакай) Хабар
Авайди я!
- Адаз чизва чилиз вуч гьахъзаватІа
(марфадин гьар са стІал...) ва
вуч анай экъечІзаватІа (кѳацар,
ятар...), ва цавай вуч эвичІзаватІа
(марфар, малаикар...), ва вуч аниз
хкаж жезватІа (малаикар, инсанрин
крар...). Ва Ам - (Лап) Регымлуди,
(Гзаф) Багъишламишдайди (Гѳаф
Ийидайди) я!
- Ва кафирвал авурбуру лагъана:
«Къведай туш чал а Сят
(Къияматдин Югъ алуькдач)». Лагъ:
«Аксина! Къин къазва Вичиз гъайб
чизвай зи Раббидал, дугъриданни
ам квел къведа! Чуьнуьх жедач
Адакай (Адан чирвилерикай хкатдач)
я цавара, я чилел (са) зерре (ва я:
лап куьлуь цекв) къван заланвал
авай гъич са затІни, ва я гьадалайни
гъвечІиди ва я чІехиди - (ам
вири) ачух Ктабда ава (Лавгъ-уль -
Магъфүзда),

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ
وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ
وَهُوَ الْحَكِيمُ الْحَبِيرُ ﴿١﴾

يَعْلَمُ مَا يَلْجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ
مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ
فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ
قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عِلْمِ الْغَيْبِ
لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ
وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ
وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٣﴾

4. - (*Къбияматдин Югъ алуькда*)
Ада хъсан эвез (*саваб*) гун патал иман гъана диндар амал авурбуруз. Ахынбур - абуруз багъишламишун ва багъа пай (*Женнет*) жеда».
5. Амма чпи, Чи делилрин (*Къуръандин аятрин*) патахъай (*вилик пад къаз кІанз*) абур зайифариз сьай авурбур (*чалишмиш хъайибур*) - абуруз лап пис тир азиятлу азаб жеда.
6. Ва аквазва (*чизва*) чпиз (*Аллагъди*) чирвилер ганвайбуруз - ваз ви Раббидин патай (авудна) ракъурнавайди (*Къуръан*) - ам гъахъ тирди ва ада (*Къуръанди*) Къудратлудан, Гъамддиз Лайихлудан рекъел гъизвайди.
7. Ва кафирвал авурбуру лагъана: «Къалурдани чна квез итим (вичи) квез - куьн (*къейшла ва куь беденар*) михъиз кІус - кІус хъайидалай къулухъ, гъакъикъатда, куьн цІийиз халкъ хъувуна хъжедайди (*квел мад сефер чан хкидайди*) хабар гудай?!»
8. Бес, ада Аллагъдикай тапарар къундармишнавани (*таб туькІуьрна Аллагъдал вегъенвани*) я тахъайтІа адак джинерар (*диливал*) акатнавани?» Аксина! Чпи, Ахиратдихъ иман тегъызвайбур - (*абур Ахиратда*) азабда жеда, ва (*и дуьньяда абур*) яргъал ягъалмишвиле ава!
9. Бес, абур (*Ахиратдихъ агъун тийизвай кафирар*) килигнавачни чпин вилик квай затІариз ва чпин

لَيَجْزِي الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي ءَايَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ
لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجْرِ أَلِيمٍ ﴿٥﴾

وَيَرَى الَّذِينَ أُثُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنزِلَ
إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى
صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٦﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَى
رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مُرِقْتُمْ كُلَّ مَرْقٍ
إِنَّكُمْ لَعِنَىٰ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٧﴾

أَفَتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جِنَّةٌ بَلِ
الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ
وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ﴿٨﴾

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

кьулухъ галай затГариз- цавара авайдакай ва чилел алайдакай?! Эгер Чаз кІан хъайитІа, Чна абур (*мушрикар*) чилив туйкьуьниз тада, ва я Чна абурал цавай (азабдин) чІукар вегьеда (*цІай кьурда*). Гьакъикъатда, а карда - делил ава (*туба ийиз вичин Раббидин патав*) элкъвена хквезвай гьар са бендедиз!

10. Ва дугъриданни Чна Даву́даз Чи патай (еке) регъимар гана, (*ва лагъана Чна*): «Эй, дагълар! Тикрар ая куьне адахъ галаз (*Аллагъ пак авун*), ва (эй), кьушар (*куьнени тикрара*)!» Ва хъуьтуьларна Чна адаз ракъ (*ам адан гъиле тини хъыз авай*),
11. (*Чна адаз инандирмишина*): «ТуйкІуьра (*адакай*) (яргъи) кьеркьерар (*дядедин ракъун парталар*) ва ам хрунин карда (*уьнуьгрин, мисмаррин*) уьлчме хуьх. Ва диндар амал ая куьне (*эй, Давуд ва адан хизанар*), гьакъикъатда, Заз куьне ийизвай крар аквазва (*Зун куь амалриз басир я*)!»
12. Ва (*муьтІуьгъарна Чна*) Сулейманаз гар - адан (экуьнахъ) фин са варз ва (нянин) хтун са варз тир (*яни а гар пакамлай нисиналди физвай акъван мензилдиз - адет тирвал са вацра фидай мензилдиз, ва нисинлай няналди физвай са вацра фидай мензилдиз*). Ва Чна адаз цурдин чешме авахъдайвал авуна (*булах хъыз авахъна физ*). Ва (*муьтІуьгъарна Чна адаз*) жинерарни (чпи) адан вилик (*адан гъилик кваз*)

إِنْ نَشَأْ نُخِيفْ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ كِسَفًا مِّنَ السَّمَاءِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّتَّبِعٍ ﴿٩﴾

* وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا ﴿١٠﴾
بِجِبَالٍ أَوْيٍ مَّعَهُ وَالطَّيْرِ وَالنَّارِ لَهُ الْحَدِيدَ ﴿١١﴾

أَنْ أَعْمَلْ سَلْبَعَتٍ وَقَدِّرْ فِي السَّرْدِ ﴿١٢﴾
وَأَعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٣﴾

وَلَسَلِّمَنَّ الْرِّيحُ غُدُوها شَهْرٌ وَرَوَّاحُها شَهْرٌ وَأَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقَظْرِ ﴿١٤﴾ وَمِنَ الْجَبِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهٖ ﴿١٥﴾ وَمَنْ يَرِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿١٦﴾

кIвалах ийизвай, адан Раббидин изиндалди; ва ни абурукай Чи эмирдикай (патахъ) ян гайитIа (*муьтIуьгъсузвал авуртIа*), Чна адав «Сагъи́рдин» (*къизгъинарнавай Ялавдин*) азабдикай дадмишиз тада.

13. Эцигиз туькIуьрзавай абуру (*жинерри*) адаз (*Сулейманаз*), адаз кIан хъайи; зурба дараматар (*къелеяр, ибадатханаяр*), кIалубар (*суьретар*), чIехи бадияр гъавизар хъгин (*цин гъамбарханаяр*), ва чкайрал мягъкем тир чIехи къажгъанар (*юзуриз тежедай къазанар*). (Ва лагъана Чна): «(Диндар) амал ая (куьне)- эй, Давудан хизанар - шукур яз (*Ада квез ганвай няметриз*)! Амма тIимилбур Зи лукIарикай (гзаф) шукурлубур я!
14. Ва Чна адаз (*Сулейманаз*) кьиникъ къаза-къадар авурла - абуруз (*жинерриз*) ам кьенвайди къалурна анжах «дааббатул-арз»-ди (*кIарас текIвен-текIвен ийидай куквари, са гъашаратри*) - адан аса (*гъалт хъана акъвазнавай чумахъ*) тIуьр. Ва ам ярх хъайила жинерриз ачухдиз чир хъана - бес, эгер чпиз гъайб (*чинебан, чуьнуьх тир крар*) чизвай тиртIа (*чпиз чир жедай адан кьиникъикай ва*) чеб агъузардай азабда аваз амуькъадачир.
15. Дугъриданни сабаъвийриз чпин мескенда (*Сабаъ- къебиладиз чпин яшамиш жезвай чкайра*) (*Чи къудратлувилин*) делил авай: кьева багъ - эрчIи патани, чапла патани. Неъ (куьне) куь Раббидин (*патай*

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحْرِبٍ
وَتَمَثِيلٍ وَجِفَانٍ كَأَلْجُوبِ
رَأْسَيْتٍ أَعْمَلُوا ءَالَ دَاوُدَ شُكْرًا
وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ ﴿١٣﴾

فَلَمَّا فَصَّيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ
عَلَىٰ مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةٌ الْأَرْضِ تَأْكُلُ
مِنْسَاتَهُ فَلَمَّا خَرَ تَبَيَّنَتِ الْحِجُّ أَنَّ
لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي
الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿١٤﴾

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِنِهِمْ ءَايَةٌ جَنَّتَانِ
عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ كُلُّوا مِنْ رِّزْقِ رَبِّكُمْ
وَاشْكُرُوا لَهُ ۗ بَلَدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبُّ غَفُورٌ ﴿١٥﴾

тир) ризкьидикай ва шукур ая (куъне) Адаз. Хуш уьлкве (ава квез) ва багъишламишдай Раббини!

16. Амма абур (*Аллагъди пайгъамбарар ракъурна эмир авур тавгъиддин рекъикай*) элкъвена, ва Чна абурал (яд кьун патал эцигнавай члехи банд чӀур авур) къати сел ракъурна, ва Чна абуроз абурун къве багъ - чпе, лап туйкъуьл недай затӀар алай тарар авай, ва асл - (*кӀумлухра жедай цацар алай, чпел емиш тежедай*) тарар авай, ва са тӀимил (вичел гзаф цацар жедай) къвакъвадин куларни авай (маса) къве «багъдалди» дегишарна.
17. Адалди (*абурун хъсан гъал - пис гъалдалди табдил авуналди*) - Чна абуроз эвез яз гана абуро кафирвал авуниз килигна. Бес, Чна (ахътин) эвез (*жаза*) гузвайди анжах (лап) кафирвал авурбуруз тушни?!
18. Ва Чна абурунни (*Йеменда авай*) ва Чна чеб берекатлу авунвай (*Шамда авай*) хуърерин арада ачухдиз аквадай (мукъвал-мукъвал алай) хуърер авуна, ва Чна абуралди (*хуърералди*) фидай рехъ уьлчмишна (*рекъевай кас са йикъан къене фидай рехъ а хуърерин арайра авай мензилралди тайинарна*). (Ва лагъана Чна): «Алад (*вач*) куьн абурай йиферани - йикъарани саламатбур яз!»
19. Амма (*абуру шукур авунач, ширк ва зулум авуна ва*) лагъана абуро: «Чи Рабби! Чи сеферар (*рекъер*)- яргъал ая (*хуърер сад-садавай яргъалбур авуна чи рекъерин мензилар гзафара*)». Абуру чпи чпиз зулум

فَاعْرَضُوا فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ
وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ اَنْۢ اَكْلٍ
خَمِطٍ وَّاَثَلٍ وَّشَيْءٍ مِّنۢ سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴿١٦﴾

ذٰلِكَ جَزٰٓيْنَهُمْ بِمَا كَفَرُوْا وَّهَلْ
نُجٰزِيْۤ اِلَّا الْكٰفِرُوۡرَ ﴿١٧﴾

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَرَكْنَا
فِيهَا قُرَى ظٰلِهْرَةً وَقَدَرْنَا فِيْهَا السَّيْرَ
سَيْرُوۡا فِيْهَا لَيَالٍ وَّاَيَّامًا ؕ اٰمِنِيۡنَ ﴿١٨﴾

فَقَالُوۡا رَبَّنَا بَعُدَ بَيْنَۤ اَسْفَارِنَا وَظَلَمُوۡا
اَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ اَحَادِيۡثَ وَمَرَقٰتِنَهُمْ
كُلُّ مَرَقٰتٍ اِنْۢ فِيْ ذٰلِكَ لَآٰيٰتٍ لِّكُلِّ
صَبَّارٍ شٰكُوۡرٍ ﴿١٩﴾

авуна - ва Чна абур (*жазаламишина*)
 риваятриз элкъуърна (*абурун*
кыилел атай крар - ибрет къачудаи
къисаяр яз авуна), ва Чна абур
 (михъиз) дарбадагъна (*чукӀурна*).
 Гъакъикъатда, а карда гъар са гзаф
 сабурлудаз (*четинвилер эхзавайдаз*)
 гзаф шукурлудаз делилар
 (*Аллагъдиз шукур ийизвайбуруз*
ибретар) ава!

20. Ва дугъриданни кылиз акъатна
 (жагъана) иблисдиз вичин гиман
 абурун гъакъиндай авур (*иблисди*
фикирна нагагъ вичи абурук футфа
ктуртIа абур вичиз муьтӀуьгъ жада
лагъана, ва ада буруз гунагърихъ
эвэрайла абур адаз табий хъана -
ва адалди адаз вичин фикир дуьз яз
жагъана), - ва (*Адаман несилрикай*
кафирвал авурбур) адаз табий
 хъана, муьминрин кIапIал квачиз.
21. Ва авачир адаз абурун (*кафирвал*
авурбурун) винел са гъакимвални
 (*мажбурдай къуват*), (*амма Чна*
адаз футфа кутадай мумкинвал
гана) анжах чирун (*винел акъудун*)
 патал Чна ни Ахиратдихъ
 инанмишвалзаватIа (*ва тафаватлу*
ийшдайвал ам) вич адан гъакъиндай
 шаклувиле авайдакай. Ва ви Рабби
 - гъар са шей хуьдайди я (*гъар*
са шейинал гуьзчивализ, ам хуьз
-ахпани эвез хгудайди я!)
22. Лагъ (вуна эй, *Пайгъамбар*
а муширикъриз): «(Куьне)
 эвера - куьне абур (гъуцар) я
 лугъуз тестикъарнавайбуруз,
 Аллагъдилай гъейри! (*къуй*
абур квез куьмек гурай, куь
ялварриз жаваб гурай)». Авач

وَلَقَدْ صَدَقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُو
 فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيْقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٢٠﴾

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ إِلَّا
 لِيَتَعَلَّمَ مَنِ يُّؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ
 مِنْهَا فِيْ شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
 حَفِيْظٌ ﴿٢١﴾

قُلْ اَدْعُوْا الَّذِيْنَ رَعَمْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ
 لَا يَمْلِكُوْنَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمٰوٰتِ
 وَلَا فِي الْاَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيْهِمَا مِنْ شَرِكٍ
 وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِّنْ ظٰهِرٍ ﴿٢٢﴾

абурун ихтиярда (*са*) зерредин заланвал авай къван (шейни) я цавара, я чилел, ва авач абуруз анра (къвенани: *цавара ва чилел*) уртахвални (*шериквални са ккуьнани*), ва авач Адаз абурукай (*гъуцарикай*) куьмекчи тирди.

23. Ва менфят (*куьмек*) жедач Адан вилик садан шафаатдикайни, анжах, вичин гъакъиндай Ада изин гайидаз квачиз. Та абурун (*шафаат гъузлемишизавайбурун*) рикЛерилай кичЕвал алудайла (*ихтияр гунин шад хабар атана*) абуру лугъуда (*малаикриз*): «Вуч лагъана куь Раббиди?» Абуру (*малаикри*) лугъуда: «(Ада лагъана) Гъахъ (гаф), ва Ам - Виридалай Винеди, Чехиди я!»

24. Лагъ (вуна *эй*, *Пайгъамбар мушрикриз*): «Вуж я квез ризкъи гузвайди цаварай (*марфар къуриз*) ва чиляй (*набататар акъудиз*)?» Лагъ: «Аллагъ я!» Ва гъакъикъатда, чун ва я куьн - дуьз рекъел ала ва я ачух ягъалмишвиле ава!»

25. Лагъ: «Квевай хабар хкъадач чна авунвай гунагъдикай ва чавай хабар хкъадач куьне ийизвай амалдикай».

26. Лагъ: «Чи Раббиди чун санал кВатІда (*Къияматдин Юкъуз*), ахпа дуван ийида чи арада гъахъвилелди, бес, Ам - (Зурбаз) Дуванар Ийидайди, Вири Чидайди я эхир!»

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَدْنَىٰ لَهُ حَتَّىٰ إِذَا فُزِعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾

* قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَىٰ هُدَىٰ أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾

قُلْ لَا تَسْأَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا وَلَا نَسْأَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٢٦﴾

27. Лагъ: «Къалура кван (куъне) аз (делилралди) чеб куъне Адахъ гилигнавайбур шерикар яз (Адаз)! (авани абурухъ илагъивилин сифетар, халкънавани абуру са шей къванни?)» Туш! (куъне лугъузвайвал, ва гыч авач Адаз шерикар) Аксина, Ам я - Аллагъ, Къудратлуди, Камаллуди!

28. Ва ракъурнава Чна вун (эй, *Пайгъамбар*) анжах вири инсанар патал - шад хабар гудайди ва игъгитвал авунин хабар гудайди яз, амма инсанрин чЕхи паюниз чизвач (*а кардин гъакъикъат*).

29. Ва абуру (*мушрикъри ягъанатрай къуна*) лугъузва: «Мус алукъда и хиве къунвай кар (*Аллагъди чун санал КватI хъвуна дуван ийидай Югъ*), эгер куън гъахъбур ятIа?»

30. Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*): «Квез ава а Йикъан (патахъай ганвай) вяд (*квез хиве къуна а Югъ*) вичикай квевай са тIимил вахт къванни я геж ийиз тежедай (*туба ийидайвал*), я (адалай) вилик физни тежедай».

31. Ва лагъана кафирвал авурбуру: «Чун гыч агъадач (*иман гъидач*) и Къуръандихъ ва (*агъадач*) адалай вилик хъайибурухъни (*Ктабрихъни*)!» Ва эгер ваз (*эй, Пайгъамбар*) ақунайтIа зулумкараар (*ширк авурбур, кафирар*) чпин Раббидин вилик акъвазарнавайбур яз - садбуру абурукай муъкуъбуруз гафар элкъуър хъийиз (*гъуъжетариз, жавабар гуз*), - (ваз ажеб ва залан кар аквадай!) Чеб (*чЕхи ксари*

قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ
كَلَّا بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ نَبِيًّا
وَتَذِيرًا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ
صٰدِقِينَ ﴿٢٩﴾

قُلْ لَّكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَّا تَسْتَفْهِرُونَ
عَنهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٠﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَن نُّؤْمِنَ بِهٰذَا
الْقُرْءَانِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَىٰ
إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ
يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلَ يَقُولُ
الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِّلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا
أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣١﴾

зайифарна) зайиф хъайибуру (еке) такабурлувал авурбуруз (*члехи ксариз, башчийриз*) лугъуда: «Эгер (чун Дуъз рекъикай ягъалмишвиле *ттур*) куън хъаначиртIа, чун иманлуяр жедай!»

32. Ва (еке) такабурлувал авурбуруз зайиф хъайибуруз лугъуда: «Бес, чна къакъуднани куън (Дуъз рекъин) регъбервеликай, квеv агакъайдалай къулухъ? Аксина, (*куъне куъ ашкъидалди ширк авур*) тахсиркараp (*гунагъкараp*) куън чеb тир!»
33. Ва зайиф хъайибуру (еке) такабурлувал авурбуруз лугъуда: «Аксина, йифди-югъди авур (куъ) гъиллеяр (*чIуру къастар, амалдарвилер*) я (чун Дуъз рекъивай къакъудайди), куъне чаз чна Аллагъдихъ кафирвал авун ва чна Адаз «барамбар авунвайбур» (*шерикаp*) къун эмиpар гайила». Ва абуруз (*чпиз гъазурнавай*) азаb акурла, абуру (*къведбуруни - пашман хъун ва*) гъайиф чIугун чуънуъхарда, ва твада Чна кафирвал авурбурун гарданра бухавар. Бес абуруз чпи авур амалрин эвез (*жаза*) тушни гузвайди?!
34. - Ва гъар гъи хуъруъз Чна игътиятвал авунин хабар гудайди (*имандихъ, тавгъиддихъ эвердай расул*) ракъурнайтIани, адан булвиле (*кефина*) дуланмиш жезвай агъалийри лугъуз хъана: «Гъакъикъатда, чна - квеv гъаз ракъурнавай шейинихъ кафирвалзава (*куъ пайгъамбарвал инкарзава*)!»

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا
أَنَحْنُ صَدَدْنَكُمْ عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ
جَاءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا
بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ
تَكْفُرَ بِاللَّهِ وَتَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا وَأَسْرَأُ
الْتَدَامَةَ لِمَا رَأَوُا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا
الْأَعْلَالَ فِيْ أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ
يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ
إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ
كَافِرُونَ ﴿٣٤﴾

35. Ва абуру лагъана: «Чаз (квейлай) гзаф ава мал-девлетар ва веледар (бес, Аллагъди ам чаз ганвайди я Ам чалай рази тирвилай), ва чаз азабни гудай туш (я и дуьньяда я Ахиратда)».
36. Лагъ (вуна абуруз эй, Пайгъамбар): «Гъакъикъатда, зи Раббиди гегъеншарзава ризкъи (паяр артухарзава- и дуьньяда) Вичиз кІан хъайидаз ва къадар эцигзава (дарзава) (Вичиз кІан хъайидаз) (са кас пара кІанивиляй ва я такІанвиляй туш), амма инсанрин чІехи паюниз чизвач (а кар а касдиз - имтигъан патал тирди)».
37. Ва, я куь мал-девлетар я куь веледар - абур туш куьн Чаз мукъвалзавайди мукъув авуналди (ва куь дережаяр Чи вилик жкажзавайди), амма вичи иман гъана ва диндар амал авурди - ахъгинбуруз са шумуд сефер артухарнавай саваб жеда абуру авур амалриз килигна (гъабур я Чаз мукъвал жезвайбур ва абуруз жеда а саваб абурун диндар крариз килигна - девлетриз ва аялриз килигна ваф); ва абур «Женнетда лап къакъан дережада авай кІвалера» жеда, саламатвилевайбур яз.
38. Ва чпи, Чи делилрин (Къуръандин аятрин) патахъай, (вилик пад къаз кІанз) абур зайифариз сяйи авурбур (чалишимш хъайибур) - абур гъана (Жегъеннемдин) азабда ттуна жеда.

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَدًا وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ﴿٣٥﴾

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُفَرِّبُكُمْ عِندَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَن ءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءٌ الصَّعِيفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرَفَاتِ ءَامِنُونَ ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي ءَابَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿٣٨﴾

39. Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*): «Гъакъикъатда, зи Раббиди гегъеншарзава ризкъи (*паяр*) Вичиз кІан хъайидаз Вичин лукІарикай ва дарни (*тІимиларни*) ийизва адаз (*ам патал*). Ва вуч куъне (*Адан рекъе*) харж авуртІани, Ада квез ам эвез хъийида (*адан ериндал артух хгуда*); ва Ам я - ризкъи (*паяр*) гудайбурун виридалайни хъсанди!» -

40. Ва (рикІел гъваш) а Югъ - Ада абур вири кІватІ хъийидай, ахпа Ада малаикриз лугъуда: «Абуру яни квез ибадат авурди?!»

41. Абуру лугъуда: «Пак я Вун! Вун я чи Арха - абур тушиз. Аксина, абур у жинерриз ибадатзавай; абурун чІехи пай гъабурухъ инанмишвалзавайбур (*абуруз муьтульгъбур*) тир!»

42. (*Абуруз лугъуда*): «Къе (*гила*), куь садбурувай-муькуьбуруз я хийир гуз жедач я зарар» (*низ ибадат авунатІа абурувай чпиз ибадатай мушрикриз са куьмекни гуз жедач*). Ва лугъуда Чна зулум авурбуруз: «Дадмиша (куьне) ЦІун азаб, вич куьне таб яз къур!»

43. Ва абуруз (*Меккадавай мушрикриз*) Чи аятар кІелайла - ачухбур яз - абуру лагъана: «Им (*Пайгъамбар*) - анжах, куьн куь бубайри ибадат авур затІарикай къакъудиз кІанзавай итим я!» Ва абуру лагъана: «Им (*Къуръан - вуна чаз кІелзавай*) - анжах къундармишнавай таб я!» Ва кафирвал авурбуру лагъана

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٣٩﴾

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَكِكَةِ أَهْتُولَاءِ إِنَّا كُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤٠﴾

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾

قَالَتِمْ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا وَتَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكْذِبُونَ ﴿٤٢﴾

وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّكُمْ عَمَّا كَانُوا يَعْبُدُونَ أَبَائَكُمْ وَقَالُوا مَا هَذَا إِلَّا الْفِكُّ مَقْتَرَى وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِنَحْقِ لِمَا جَاءَهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٤٣﴾

гъахъдиз (*Къуръандин гъакъиндай*) ам чпин патав атайла: «Им - анжах ачух суйгъур я!»

44. Ва ракъурначир Чна абуруз Ктабар (*Къуръандилай вилик*) - абуру (фагъум гуз) кJелдайвал абур, ва ракъурначир Чна абурун патав валай вилик «игътиятвал авунин хабар гудайдини» (*бес, гыкI абуру вун таб яз квазва?*)!
45. Ва таб яз къунай (*Чи расулар*) абурулай (*и мушикрилай*) вилик хъайибуруни. - Ва абур (*Меккадавай мушикар*) Чна атлабуруз гайидан цJудакай са паюнивни агакънавач (*девлетрин, къуватрин ва маса няметринни гъакъиндай*) - абуру (*виликанбуру*) Зи расулар таб яз къунай (*ва Чна абур тергнай*). *Бес, (килиг вун эй, Пайгъамбар)* гъихътинди хъана Зи пислемишун (*жаза гун абуруз*)!
46. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар*): «За квез несигъатзавайди са кар я: куьн алахъун Аллагъ патал - къве-къвед ва са-сад ахпа куьне фикир-фагъум авун (*Чи расулдин гъакъиндай*): квач эхир куь юлдашдик (*Пайгъамбардик*) диливал. Ам (*Пайгъамбар*) - анжах, игътиятвал авунин хабар гузвайди я квез - пис кJеви азабдин вилик!»
47. Лагъ (вуна *эй, Пайгъамбар а кафирриз*): «За квевай (*за квев Дин, Къуръан агакъарунай*) са гъакъини тJалабзавач - ам (*Къуръандикай авай хийир*) куьн патал я (*за тJалабайди - ам квез хъуй*), заз гъакъи гун анжах Аллагъдал ала. Ва Ам - гъар са кардал (*вири шейэрал*) шагъид я!»

وَمَا آتَيْنَهُمْ مِّنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَّذِيرٍ ﴿٤٤﴾

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَّغُوا مَعَشَارَ مَا آتَيْنَهُمْ فَكَذَّبُوا رُسُلِي فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٥﴾

* قُلْ إِنَّمَا أَعْظَمُكُمْ بِوَاحِدَةٍ ۖ أَن تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلِي ۖ وَفَرَدَيْ ثُمَّ تَتَفَكَّرُونَ ۚ مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ إِن هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابِ شَدِيدٍ ﴿٤٦﴾

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِّنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ ۖ إِنِ اجْتَبَىٰ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٤٧﴾

48. Лагъ (вуна эй, *Пайгъамбар - тавгъид инкарзавайбуруз*): «Гъакъикъатда, зи Раббиди (*таб кардал*) гъахъ гъалчзава (*ва ам кукъварна гъахъ винел акъудзава*), (Ам) - Вири Гъайб -ар Чизвайди я!»

49. Лагъ (вуна эй, *Пайгъамбар*): «Гъахъ атанва (*Исламдин шарият атанатаб ва чуру дин квахъна*), ва табди (мад) (*са шейни*) я арадал гъидач ва я (элкъуърна) хкидач (*адан эсер куйтягъ хъанва*)!»

50. Лагъ (*эй, Пайгъамбар*): «Эгер зун (*Дуъз рекъикай*) ягъалмиш хъайитІа - зун ягъалмиш жеда анжах жуван аксина (*а кардин гунагъ са заз жеда*), ва эгер зун дуъз рекъеваз фейитІа - ам зи Раббиди заз инандирмишзавай вагъйдиз килигна я. Гъакъикъатда, Ам - ван къведайди, мукъвалди я!»

51. Ва эгер ваз акунайІа (*эй, Пайгъамбар*) - абуруз (*кафирриз садлагъана*) кичІе жедайла (*Къияматдин Юкъуз азаб акурла*)! - Жедач (абуруз) хиласвални (*къутармишвални*). - Ва вегъена къада абур мукъвал чкадилай (*Гъарасатдилай - Шуз тухуз*).

52. Ва абуру (*а азаб акур чІавуз*) лугъуда: «Чна адахъ (*Аллагъди ракъурнавай гъахъдихъ*) иман гъанва!» Амма гъинай жеда абуруз «регъятдиз къачун ам (ихътин) яргъал чкадай?!» (*Иман гъидай чка и дуънья тир, ва гила абур Ахиратда аваз - иман гъайила ам къабул жедай чкадивай яргъа хъанва!*)

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْفُؤُا بِالْحَقِّ عَلَمٌ
الْغُيُوبِ ﴿٤٨﴾

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبَدِّلُ وَمَا
يُعِيدُ ﴿٤٩﴾

قُلْ إِنْ ضَلَلْتُ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي
وَإِن أَهْتَدَيْتُ فَبِمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ رَبِّي إِنَّهُ
سَمِيعٌ قَرِيبٌ ﴿٥٠﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَرَعُوا فَلَا قُوَّةَ وَأُخِذُوا
مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٥١﴾

وَقَالُوا ءَامَنَّا بِهِ ؕ وَأَنَّى لَهُمُ التَّنَافُثُ مِنْ
مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾

53. (Вични) виликдай (абуру) адахъ кафирвал авунвайла, ва (абуру) яргъал чкадай (*дуьньядай*, *Ахиратдин гъакъиндай делилсуз гафар*) гиманар вегъиз (*гъалчиз*) тир (*абур чпикай чуьнуьх тир, таквазвай шейинал яргъал чкадай са вуч ятІани гъалчзавайбур хъиз авай*).
54. Ва манийвал (*ччаравал*) твада абурунни абуроз кІанзавай кардин (*туба хъувунин, иман гъунин*) арада, (*Аллагъди*) абуроз ухшарбурузни (*абур хътин куфрдин жемятриз*) виликдай авурвал. Гъакъикъатда, абур (*дуьньяда*) - (кІевиз) шаклувиле твадай шакда авай.

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْذِفُونَ
بِالْغَيْبِ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا
فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي
شَكِّ مُرِيبٍ ﴿٥٤﴾

سُورَةُ فَاطِرٍ

35 - Сура: «Фатир»
(Халикь)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тIварцIелди!

- (Вири) гьамд хьуй Аллагьдиз - цаварин ва чилин Халикьдиз, малаикрикай илчияр авур, (чпизни) кьве-кьвед, пуд-пуд ва кьуд-кьуд лувар авай. Артухарзава Ада (бязи) халкьнавай затIара - Вичиз кIан хьайи шейэр. Гьакьикьатда, Аллагь гьар са кардал кьудратлу я!
- Вуч Аллагьди инсанриз ачухарайтIа (багьишайтIа) регымрикай - авач ам кьуна акьвазардайди, ва вуч Ада акьвазарайтIа - авач ам ракурдайди Адалай кьулухъ. Ва Ам - (Лап) Кьудратлуди, (Гаф) Камаллуди я!
- Эй, инсанар! РикIел гьваш (куьне) Аллагьдин няметар кьез ганвай (ва шукур ая). Авани (кьван маса) халикь Аллагьдилай гьейри кьез цавай ва чилай ризкьи гузвай?! Авач илагьи Адалай гьейри - бес, гьикI куьн (тавгьиддикай, са Адаз ибадат авуникай) элкьуьрзава?!
- Ва эгер абуру (ви халкьди) вун (ви пайгьамбарвал) таб яз кьуртIа - бес (дугьриданни) валай виликни расулар таб яз кьунай. Ва (са) Аллагьдин патав (элкьуьрна) хкида (вири) крар (ва гьардаз - вичин эвез хгуда).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
جَاعِلِ الْمَلَكِئِكَةِ رُسُلًا أُولِي أَجْنِحَةٍ
مَّثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبْعَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا
يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ
فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ
لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَلْقٍ غَيْرِ اللَّهِ
يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ فَاذْكُرُوا تَوْفِيقُونَ ﴿٣﴾

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِنْ
قَبْلِكَ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤﴾

5. Эй, инсанар! Гьакъикъатда, Аллагъди ганвай гаф (*Ахиратда квел чан хкидайди, саваб ва азаб жедайди*) гъахъ я! Къуй куьн (гъич) алдатмиш тавурай дуьньядин уьмуьрди, ва къуй куьн гъич алдатмиш тавурай Аллагъдин гъакъиндай - гзаф алдатмишдайда (*шейтанди*).
6. Гъакъикъатда, шейтан квез душман я, ва куьне ам душман яз яхъ! Ада эверзава вичин кIапIалдиз (*вичиз табий жемятдиз*) - анжах, абур «Сагъирдин» (*къизгъинарнавай Ялавдин*) - эгълияр хьун патал.
7. Чпи кафирвал авурбур - абуруз (пис) кIеви азаб жеда, ва чпи иман гъана ва диндар амал авурбур - абуруз (*абурун гунагъар*) багъишламишун ва чIехи саваб (*Женнет*) жеда!
8. Бес, низ вичин пис амал (*винелай*) иерди яз къалурнаватIа ва адаз ам хъсан яз акунватIа (*ам*, Аллагъди вич Дуьз рекъел гъана вичиз хъсанди хъсан яз, писди пис яз - аквазвайди хъиз яни)?! Ва дугъриданни Аллагъди Вичиз кIан хъайиди ягъалмишвиле твазва, ва Дуьз рекъел гъизва Вичиз кIан хъайиди. (Гъавилияй) къуй абурал (*ахътинбурал*) хажалатар чIугваз ви чан тефирай (*жува-жув телеф мийир*). Гъакъикъатда, Аллагъдиз абуру вуч (кIар) ийизватIа (хъсан) чизва (*ва гъардаз жаза гхуда*)!

يَأْتِيهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ
فَلَا تَعْرَنَكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا
وَلَا يَعْزِبُكُمْ بِاللَّهِ الْعِزُّورُ ﴿٥﴾

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ
عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ
أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿٦﴾

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾

أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ
حَسَنًا فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ
وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ
عَلَيْهِمْ حَسْرَتٍ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا
يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾

9. Ва (анжах) Аллагъ я - гарар ракъурнавайди (ва) абуру цифер гьерекатдик кутазва; ва абур Чна чан алачир уьлкведиз гьалзава (*абурукай марф къурзава*), ва адалди Чна чилел - ам чансуз тирдалай къулухъ чан хкизва. Гъа икI я - (квел) чан хкунни!
10. Низ гъейбатлувал кIанзаватIа (*къуй ада Ислам-дин кыле тухурай, вучиз лагъайтIа*) - гъейбатлувал (*къудратлувал*) вири Аллагъдиз талукъ я. Адан патав виниз акъатзава хъсан келима (*зукр, дуьа*), ва диндар амалди ам хкажзава. Ва чпи, амалдарвализ пис гьиллеяр арадал гъызвайбур - абуруз (пис) кIеви азаб жеда; ва ахътинбурун гьиллеяр - гъам я кыле тефидайди (*бада жедайди*).
11. Ва (*са*) Аллагъди куьн (*куь ата- буба Адам*) накъвадикай халкънава, ахпа (*несилар*) - стIалдикай, ахпа куьн жуьтер авунва (*итим ва наб*). Ва (гъар) дишиди (*ам*) руфунал залан жезва, ва ада аял хазва - анжах Адан чирвилелди. Ва уьмуьр яргъи авун гзаф яшар ганвайдаз, ва куьруь авун адан (*садан*) уьмуьр - (вири) ам Ктабда («*Лавгъ-уль- Магъфузда*») ава. Гъакъикъатда, а крар - Аллагъдиз регъят я (ийиз)!
12. Ва сад хъыз жедач кье гъуьл: им (*сад*) - хъваз жедай дадлу (*алциф*) ва им (*муькуьди*) - уькIуь, нарга (*туькьуьл хътин*) я. Ва гъар садай куьне таза як незва (*балугърин...*) ва куьне алукизавай безекар

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَثِيرٌ سَحَابًا
فَسَقَنَهُ إِلَى بَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَحْيَيْنَا بِهِ
الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ النُّشُورُ ﴿٩﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا
إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ
الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ
السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ
أُولَئِكَ هُوَ يُبَوِّرُ ﴿١٠﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نَفْثَةٍ
ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَرْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ
أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ وَمَا يُعَمَّرُ
مِنْ مُعَمَّرٍ وَلَا يُنْقِصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا
فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١١﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذَبٌ
فُرَاتٌ سَابِغٌ شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ
أَجَاجٌ وَمِنْ كُلِّ تَاكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا
وَتَسْتَخْرِجُونَ حَبْلَةً تَلْبَسُونَهَا

(жавагырар, гевгыерар) акъудзава. Ваз аквазва хьи, гимияр ана яд къатгиз физва куъне Адан (еке) регымдикай (няметрикай) къазанмишун патал, ва куъне шукур авун патал!

13. Ада йиф йикъа твазва (йифен гъакъиндай югъ яргъи ийизва), ва югъ йифе твазва (йикъан гъакъиндай йиф яргъи ийизва); ва муьтИуьгъарнава Ада рагъ ва варз: гъар сад тадиз физва тайинарнавай вахтуналди (Къияматдин Йикъалди). Ам (а крар вири авунвайди) - Аллагъ я, куь Рабби; Адаз талукъ я (вири) гъакимвал (пачагъвал). Ва (куъне) Адалай гъейри чпиз эверзавайбурун (ибадатзавайбурун яни куь гъуцарин) ихтиярда гъич хумравдин цилин винел алай къелечI хам къванни авач.

14. Куъне абуруз эверайтIани, абуруз куь эверунин (ялвардин, дуьадин) ван къвезвач, ва эгер ван атанайтIани - абуру квез жаваб гудачир. Ва Къияматдин Юкъуз абуру куь ширк инкар ийида (куъне абур Адаз шерикар яз къуниз акси жеда). Ва «кар хъсан чиз хабар авайда» (яни Аллагъди) хъиз ваз (эй, Пайгъамбар) садани хабар гудач!»

15. Эй, инсанар! Куьн я муьгътежбур Аллагъдиз, ва Аллагъ - Ам я Девлетлуди (са ккуьнизни муьгътеж туширди), Гъамддиз Лайхлуди!

16. Эгер Адаз кIан хъайитIа, Ада куьн (телефна) алудда ва цIийи махлукъар (ксар) (арадал) гъида.

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ فِيهِ مُوَخَّرٍ لِّتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٣﴾

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلَّ يَوْمٍ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ﴿١٣﴾

إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دَعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ ۗ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشْرِكِكُمْ ۖ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ ﴿١٤﴾

* يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿١٥﴾

إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٦﴾

17. Ва а кар Аллагъдиз четин туш (гуж акакъ тийир кар гыч туш).
18. Ва са чандини пар ялзавай - масадан пар ялдач (са гунагъкар чандини масадан гунагърин пар ялдач), ва эгер (гунагърин пар алаз) залан тир чанди вичеллай пар тухуз куьмекдиз эверайтлани адакай (парцикай) са затлани (масада къачуна) ялдач, гьатта ам (нивай куьмек кланзаватла) лап мукъва-кыли яз хъайитлани. Вуна, игътиятвал авунин хабар гузва (эй, Пайгъамбар, яни адакай менфят къачузва)- анжах, чпин Раббидикай кичле тирбуруз (чеб садазни такваз) кылди авайла ва (чпи) капI ада ийизвайбуруз. Ва ни михъивалайтла: (ширкдикай ва гунагърикай - игътиятвиллин хабардихъ инанмишвална) - ада михъивал вич патал ийизва. Ва Аллагъдин патав я - (элкъвена) хтун (виридан) (ва Ада гъар садаз вичин эвез хгуда).
19. Ва сад хъыз жедач буюркьюьди (Аллагъдин диндикай) ва экв аквазвайди (Дуьз рекъеваз физвайди),
20. Ва (сад хъыз жеч) (куфрдин) зулуматар (мичивилер) ва (имандин) нур,
21. Ва (сад хъыз жеч) хъен (серин) ва зегъем.
22. Сад хъыз жедач чан алайбур (муъминрин гьал) ва мейитар (кафиррин гьал). Дугъриданни Аллагъди (Гъахъдин) ван къведаивал ийизва Вичиз клан

وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿١٧﴾

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ وَإِن تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ جَمِيلًا لَا يُحْمَلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۗ إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ ۗ وَمَن تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ ۗ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ﴿١٩﴾

وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ﴿٢٠﴾

وَلَا الظُّلُّ وَلَا الخُرُورُ ﴿٢١﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ ۗ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَاءُ ۗ وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ ﴿٢٢﴾

хъайидаз, ва вавай (эй, *Пайгъамбар*)
ван къведайвал ийиз жедач сура
авайбуруз (*вавай сура авайдаз ван
къведайвал ийиз тежезвайла - гъакI
вавай а кафирризни Гъахъдин ван
къведайвал ийиз жедач, абурун
рикIер къенвайвилай*).

23. Вун - анжах, (*Аллагъдин
ажугъдикай, Адан жазадикай*)
игътиятвал авунин хабар
гудайди я!
24. Гъакъикъатда, Чна вун гъахъ (*Иман
ва Дуъз рехъ*) гъаз ракъурнава -
шад хабар гудайди ва игътиятвал
авунин хабардар яз. Ва авач са
уьмметни, вичин арада игътиятвал
авунин хабар гудайди тахъай!
25. Ва эгер абуру вун таб яз къуртIа,
бес, абурулай вилик хъайибуруни
(*чпин пайгъамбарар*) таб яз къунай -
абурун патав атанай чпин расулар
ачух делилар (*ишараяр, аламатар*),
ва кхъенвай къулар, ва нурлу
ктабар гъаз.
26. Ахпа, За кафирвал авурбур
(*азабдалди*) къунай. Бес,
гъихътинди хъанай Зи
пислемишун (*жаза гун - абуруз*)!
27. Бес, ваз акунвачни гъакъикъатда,
Аллагъди цавай яд авуднавайди,
ва адалди Чна (*чилай*) емишар
гъар жуьредин рангаринбур
яз акъуднава. Ва дагъларани
(*халкънава Ада*) рекъер (къатар)
- лацу ва яру - гъар жуьредин
рангарин, ва (дагълар) - лап мичIи
чIулавбурни.

إِنَّ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٢٣﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِن
مِّنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٢٤﴾

وَإِن يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ
مِن قَبْلِهِمْ جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٢٥﴾

ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ
نَكِيرِ ﴿٢٦﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا
وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ
أَلْوَانُهَا وَعَرَايِبُ سَوْدٌ ﴿٢٧﴾

28. Ва инсанрикайни, ва гъайванрикайни, ва маларикайни гъар жууре рангаринбур авунва - гъа а жуъреда. Гъакъикъатда, Аллагъдикай кичӀезва - анжах алимриз (*шариатдин чирвилер авай ксариз*) Адан бендейрикай. Гъакъикъатда, Аллагъ - къудратлуди, багъишламишдайди я!
29. Гъакъикъатда, чпи Аллагъдин Ктаб кӀелзавайбуру ва капӀ ада ийизвайбуру ва Чна чпиз ганвай паярикай чинеба ва ачухдиз (*Аллагъдин рекъе*) харжзавайбуру - (*ахътинбуру а кралди*) умудзава алишверишдал (вичин хийир) гъич акъваз тийидай (*Аллагъдин разивал ва Адан саваб къазанмишунал*),
30. - Ада абуруз тамамвилелди чпин гъакъи гун ва (Ада) Вичин (еке) регъимдикай абуруз артухарни авун патал. Гъакъикъатда, Ам - багъишламишдайди, шукурлуди я!
31. Ва Чна ваз вагъй - далди инандирмишнавай Ктаб (*Къуръан*) - ам я Гъахъ, (*ва ракъурнава Чна ам*) адалай вилик хъайибурни (*виликдай хъайи пайгъамбарриз ракъурай Ктабарни*) тестикъариз. Гъакъикъатда, Аллагъ Вичин лукӀарикай - вири хабар авайди, (абур) акъвазвайди (*басир*) я!
32. Ахпа Чна Ктаб ирс авуна Чна хкъягъайбуруз Чи лукӀарикай (*Къуръан - Мугъаммад пайгъамбардин уьмметдиз ирсиниз гана*): ава абурун арада (чпи) чпиз зулумзавайбуру (*бязи гунагъар ийиз*),

وَمِنَ النَّاسِ وَالذَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ
أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ
مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
عَفُورٌ ﴿٢٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا
الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا
وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تَجْرَةً لَّنْ تَبُورَ ﴿٢٩﴾

لِيُؤْتِيَهُمْ أَجْرَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّنْ فَضْلِهِ
إِنَّهُ عَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٠﴾

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ
أَلْحَقٌ مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ
بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٣١﴾

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا
مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ
مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُأْتِنَ
اللَّهُ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٣٢﴾

ва ава абурукай кьулан гьалдинбур
(уртабаббур- важиблу крар кьилиз
акъудиз ва кьадагъа крарикай
яргъабур), ва ава абурукай хийирлу
(диндар) крара (масабурулай
гзаф ийиз) вилик элячІзавайбур,
Аллагъдин изиндалди. Ва (а
Ктабдиз варисвилиз ва и уьметдиз
хкягъун) гьам я - еке регъим (чІехи
дережа, зурба нямет)!

33. - Адн (гьамишалугъ яшамии жез
амукъдай)- Женнетар - (абур) аниз
гъахьда, ва абур анра кьизилдикай
цамаралди ва гевгьерралди
безетмишда; ва абурун либасар
анра ипекдикай жеда.

34. Ва (абуру) лугъуда: «(Вири)
гьамд хьуй Аллагъдиз чалай
пашманвал алудай! Гьакъикъатда,
чи Рабби - дугъриданни (гзаф)
багъишламишдайди, (гзаф)
шукурлуди я,

35. Вичи, чун Вичин регъимдалди
«гьамишалугъ амукудай
мескенда» (Женнетда) яшамии
жез ацукъарай, виче чав я галат
хьун хКІун тийидай, ва виче чав я
юргъунвални (хурт хьунни) хКІун
тийидай».

36. Амма (чпи) кафирвал авурбур
- абуруз Жегъеннемдин цІай
жеда; (абур а азабда аваз) я
кьиникъ кьисметардач абуруз
- рекьидайвал абур, ва я абуруз
адан (Жегъеннемдин) азабдикайни
кьезилардач. Гьа акІ - Чна гьар са
(лап) кафирдиз жаза гуда!

جَنَّتْ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُجَلَّوْنَ فِيهَا
مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ
فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٢٣﴾

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا
الْحَزْنَ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٤﴾

الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمَقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ
لَا تَمَسُّنَا فِيهَا نُصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا
لُغُوبٌ ﴿٢٥﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَى
عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ
عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَافِرٍ ﴿٢٦﴾

37. Ва абур ана (клевиз) гъарайиз жеда:
«Чи Рабби! Ахкъуда чун (*инай*) - чна
диндар амал ийида, чна виликдай
авур хътин амал ваъ!» Бес, Чна
квез яргъи (*бес къадар*) уьмуър
ганачирни (несигъат) риклел
гъйдайдаз (несигъат) риклел гъана
менфят къачун патал бес тир, ва
куь патав «игътиягвал авунин
хабар гудайдини» (*Мугъаммад
пайгъамбар*) атаначирни?! Гила
дадмиша куьне (*жаза*) - ва жедач
зулумкарриз са куьмекчини
(*азабдикай къутармишдай*)!

38. Гъакъикъатда, Аллагъ - цаварин
ва чилин гъайб (*чинебан крар*)
чизвайди я. Гъакъикъатда, Адаз
хурара вуч аватлани (*инсанрин
риклера авай вири чинебан фикирар,
къастар, ниетар*) (*тамамдиз*) чизва!

39. Ам я - квекай «сада садалай
гуьгъуьниз (*са несилди муькуьдан*)
чка къадайбур чилел» авунвайди.
Ва ни кафирвал авуртла - адан
куфр вичиз аксиз акъвазда.
Ва кафирриз абурун куфрди -
чпин Раббидин патай анжах
ажугъ артухарзава, ва кафирриз
абурун куфрди са зияндилай
(*ягъалмишвилелай, терг хъунилай*)
гъейри (маса шей) артухарзавач!

40. Лагъ (*эй, Пайгъамбар мушикриз*):
«Акунани квез куь шерикар, чпис
куьне (*тГалабунариз*) эверзавай
Аллагъдилай гъейри, къалура
(*хабар це*) куьне заз вуч абурун
чиликай (*ва я: чилел алайбурукай*)
халкъ авунватла, я тахъайтла абурун
цаварин карда (*абур халкъ авунин,
абурал гъакимвал авунин карда*)

وَهُمْ يَصْطَرِحُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا
نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ
أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن
تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ التَّذْوِيرُ فُدُوْا فَمَا
لِلظَّالِمِيْنَ مِنْ نَّصِيْرٍ ﴿٢٧﴾

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿٢٨﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ
فَمَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَلَا يَزِيدُ
الْكَافِرِيْنَ كُفْرَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
إِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِيْنَ كُفْرَهُمْ
إِلَّا خَسَارًا ﴿٢٩﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ
مِن دُونِ اللَّهِ أُرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنْ
الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ أَمْ
ءَاتَيْنَهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّنْهُ
بَلْ إِنْ يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا
إِلَّا غُرُوْرًا ﴿٣٠﴾

абуруз Аллагъдихъ галаз шериквал)
уртахвал авани?!» Я тахъайтIа
Чна абуруз (*мушикриз*) Ктаб
багъишнавани ва абур адалди
ачух делилдал алаз яни?! Аксина,
зулумкарри (*кафирри*) садбуру
муькуьбуруз хиве къазвайди
анжах алдатмишвал я.

41. Гъакъикъатда, Аллагъди я
къунвайди (*хуьзвайди*) цавар ва
чил - абур (къведбурни чпин)
чкадилай алатуникай (*ва я*: абур
михъыз квахъуникай). Ва эгер
абур (къведбурни чпин) чкадилай
алатайтIа (*юзайтIа*) - гъич
садавайни абур къуна акъвазариз
(*элкъуьрна хкиз*) хъжедачир,
Адалай къулухъ (*Аллагъдилай
гъейри*). Гъакъикъатда, Ам я - гзаф
юмшагъвалдайди (*гунагъ авурди
тадиз жазаламиш тийидайди*), гзаф
багъишламишдайди я!

42. Ва абуру (*муширик кзурайшири,
арабри*) - (*чтивай*) лап алакьдай
къван алахъыз чпин къинерал -
Аллагъдал чIехи къинер къунай,
эгер абурун патав «игътиятвал
авунин хабар гудайди»
(*Аллагъдин патай расул*) атайтIа,
чеб гъакъикъатда (*амай*) гъар
са уьмметдилай виридалайни
дуьздиз (*мягъкемдиз*) дуьз рехъ
тухузвайбур жеда лагъана. Ва
абурун патав «игътиятвал авунин
хабар гудайди» атайла - абуруз а
карди анжах, (*Гъахъдикай*) яргъавал
(*ва катун*) артухарна.

* إِنَّ اللَّهَ يُمِصُّكَ أَلْسَمَاتٍ وَالْأَرْضَ
أَنْ تَزُولَ وَلَئِنْ رَأَيْتَ أَنَّ أَمْسَكَهُمَا
مِنْ أَحَدٍ مِّنْ بَعْدِي إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا
عَفُورًا ﴿٤١﴾

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَنِهِمْ لَئِنْ
جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَّيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ
إِحْدَى الْأُمَمِ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَّا
زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤٢﴾

43. (Абуру акI авуна) - лап такабурлувализ чилел ва писвилин амалдарвализ. Ва писвилин амалдарвилери элкъуърна къазвайди анжах адан иесияр (*чеб гыллечияр*) я. Ва (бес) абуру эвелимжибурун адетдилай (*сифте халкъариз пайгъамбарар таб яз къурла хъайи хътин азабдилай*) гъейри маса шей гуьзетзавани?! Бес, гъич жагъидач ваз Аллагъдин «суннатдихъ» (*къанундихъ*) тебдил хъана, ва гъич жагъидач ваз Аллагъдин «суннатдиз» - (*масанихъ*) алудун хъана.

44. Ва бес, абуру (*Меккадавай мушрикри*) сиягъатнавачни (*сефферра хъанвачни*) чилел - ва килигнавачни (абур), чпелай вилик хъайибурун эхир гъихътинди хъанатIа - ва абур чпелай къуватдизни гужлу тир?! Ва гъич са шейнивайни я цавара, я чилел Аллагъ ажизариз жедач (*Адан эмир акъвазариз, Адан азабдикай хкечIиз жедач*). Гъакъикъатда, Ам - вири чидайди, лап къудратлуди я!

45. Ва эгер Аллагъди инсанар абуру къазанмишай крариз (*гунагъриз*) килигна жазадалди къаз хъанайтIа, Ада адан (*чили*) винел «чилел къекъведай чан алай са затIни» тадачир. Амма Ада абуруз (а кар) таъхирзава (*муьгълет хгузва*) тайинарнай вахтуналди. Ва абурун (*жазадин*) тайинарнай вахт атайла (*Ада абуруз эвез хгуда чти къазанмишайдаз килигна*) - бес, гъакъикъатда, Аллагъ Вичин лукIар аквазвайди (*абурукай вири крар чизвайди, басир*) я эхир (*ва гъардаз вичин эвез хгуда*)!

أَسْتَكْبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ
وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئِ إِلَّا بِأَهْلِهِ
فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ فَلَنْ
تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا وَلَنْ تَجِدَ
لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا ﴿١٣﴾

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَكَانُوا
أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ
مِن شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ
إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿١٤﴾

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا
مَا تَرَكَ عَلَى ظَهْرهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَٰكِن
يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَإِذَا جَاءَ
أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا ﴿١٥﴾

سُورَةُ الْيَسِّ

36 - Сура: «Йа́ син»
(Йа син)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. Йа́ син (мана Аллагьдиз хъсан чида).
2. Кьин кьазва камаллу (ва лап тамам)
Къуръандал -
3. Гьакъикъатда, вун (эй, *Пайгъамбар*)
ракъурнавай векилкай
(*расулрикай*) я,
4. (Ва) Дуыз рекъел ала.
5. (Къуръандал) - Къудратлуда,
Регымлуда (авудна) ракъурнавай!
6. (Чна ваз ам авуднава) вуна
игътиятвал авунин хабар гун патал
халкъдиз - чпин бубайриз (*вун
пайгъамбар яз ракъурдалди вилик*)
игътиятвал авунин хабар татанвай
(чпиз *виликдай пайгъамбарар
татанвай арабрин къебилайриз,
абурулай башламишна... амайбурузни
диндиз эвер гудайвал*) - (ва гъавилай)
абур гъафилвиле авай.
7. Дугъриданни абурун чIехи паюнал
(*азабдин*) гаф тестикъ хъанва - бес,
абуру иман гъидач.
8. Гьакъикъатда, Чна абурун (*иман
къабул таур кафиррин*) гарданра
бухавар тунва - чебни лап ченедив
агакъарна (*гъилерни хкажна ченед
акIурна*) ва абур кьилер винидихъди
яз ава (*са шейни такваз*).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَس ١

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ٢

إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ٣

عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ٤

تَنْزِيلِ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ٥

لِيُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ

غَفِلُونَ ٦

لَمَّا حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ

لَا يُؤْمِنُونَ ٧

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَىٰ

الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ ٨

9. Ва Чна абурун виликайни манийвалдай затI (цал) авунва ва абурун кьулухъайни манийвалдай затI (авунва), ва Чна абур (перде гьална) Клевнава - абуруз (затIни) аквазвач (абурун куфр, такабурлувал себеб хъана абуруз Дуьз рехъ аквазвач).
10. Ва сад хьиз я абуруз (вуна) абуруз игьгитвал авунин хабар гайитIани ва я (вуна) абуруз игьгитвал авунин хабар тагайтIани - абуру иман гьидач.
11. Вуна, игьгитвал авунин хабар гузва (эй, *Пайгъамбар, яни адакай менфят къачузва*) анжах - вич Зикр-диз (*Къуръандиз*) табий хъанвайдаз ва (вичиз) Мергъяматлудакай кичезвайдаз (*вич садазни такваз*) кьилди авайлани. Бес, ахьтиндаз (вуна) шад хабар це багъишламишунин ва багъа гъакъидин (*Женнетдин*)!
12. Гъакъикъатда, Чна, кьейибурал Чна чан хкида, ва (Чна) кхьизва абуру (*гъазур*) авур крар ва абурун эсерарни («*гелерни*» *чпелай гуьгъуьниз тур*). Ва гъар са шей Чна «Ачух Регъберда» (*Асул -Ктабда, Лавъ-ул-Магъфүзда*) гьисабдиз къачунва.
13. Ва гъваш (вуна *эй, Пайгъамбар*) абуруз (*гъахъ инкарзавай ви халкъдиз - ибрет къачун патал*) мисал са хуьруьн агъалияр: абурун патав (ракъурнавай) илчияр атай ЧIавуз.

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٩﴾

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَوِّفِي الرَّحْمَانَ بِالْغَيْبِ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ ﴿١١﴾

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَى وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَءَاتَاهُمْ كُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿١٢﴾

وَاصْرَبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿١٣﴾

14. Ингье Чна абурун патав квед ракъурнай, ва абуру абур кведни таб яз къуна, ва Чна (*абур квед*) гужлу хъувуна пуд лагъайдал, ва абуру (*пудани а хуъруьн-агъалийриз*) лагъана: «Гъакъикъатда, чун куь патав ракъурнавай векилар я».
15. Абуру (*а хуъруьн агъалийри*) лагъана: «Куьн анжах, гъа чун хътин инсанар я. Ва (авудна) ракъурнавач Мергъяматлуда са шейни (*цIийи вагъй*). Куьне анжах табзава!»
16. Абуру лагъана: «Чи Раббидиз чизва - гъакъикъатда, чун куь патав ракъурнавай илчийр тирди.
17. Ва чал алайди (*чи хивевайди*) анжах ачухдиз агакъарун я (*Дин*)».
18. Абуру (*а хуъруьн агъалийри*) лагъана: «Куьне чаз писвал лишанламишзава. Эгер куьне акъвазар тавуртIа (*куь Диндиз эверунин кар*), дугъриданни чна квез къван гуда (*дашкъалагъда*), ва дугъриданни квез хкIада чи патай азиятлу азаб».
19. Абуру (*илчийри*) лагъана: «Куь писвал лишанламишун - квехъ гала (*квез хъуй, ам - куь чIуру крариз, куфрдиз килигна* я). Бес, куь рикел (несигъат) гъизватIани (*куьне а гафар лугъузвани ва гъелягъар къазвани*)?! Аксина, куьн - исрафзавай (*сергъятар чIурзавай, тахсиркар*) ксар я!»
20. Ва шегъердин (яргъал) къерехдай тади кваз са итим атана, (*адаз хабар хъана а хуъруьн агъалийри*

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اتَّنْبِينَ فَكَذَّبُوهُمَا
فَعَزَّزْنَا بِبَالٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ
مُرْسَلُونَ ﴿١٤﴾

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَا
أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ
إِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٥﴾

قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٦﴾

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٧﴾

قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِن لَّمْ تَنْتَهُوْا
لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ
أَلِيمٌ ﴿١٨﴾

قَالُوا طَيَّرْنَاكُمْ مَعَكُمْ أَيْنَ دُكِّرْتُمْ بَلْ
أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿١٩﴾

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى
قَالَ يَقَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٠﴾

*а илчияр яна рекъыз ва я азаб гуз
гъазур хъанвайди, ада) лагъана:
«Эй, зи халкъ! Табий хъухъ куьн
(ракъурнавай) илчийриз.*

21. Табий хъухъ куьн, чпи квевай
гъакъи тІалаб тийизвай ксариз
ва чебни дуьз рекъел алайбуру
тирбуруз!
22. Ва вучиз за ибадатдач къван Вичи
зун халкъ авунвайдаз ва Вичин
патав куьн (*вири*) (элкъуьрна)
хкинни хъийидайдаз?!
23. Бес, за Адалай гъейри (масадбур)
илэгъияр яз къадани къван?! - Эгер
Мергъяматлудаз заз зарар гуз
кІан хъайитІа, абурун (*а гъуцарин*)
шафаатди заз гъич са куьнинни
куьмек гудач, ва абуровай зун
хилас ийизни (*къутармишизни*)
жедач.
24. А чІавуз (*яни эгер за маса гъуцар
къуртІа*) - зун ачух ягъалмишвиле
жеда.
25. Гъакъикъатда, за куь (*гъакъикъи*)
Раббидихъ иман гъанва - яб це
(куьне) заз, эхир!» (*амма кафирвал
авур адан халкъди ам яна къена - ва
ам Аллагъди Женнетдиз ракъурна...*).
26. Адаз лагъанай: «Гъахъ (*алад* вун)
Женнетдиз!» Ада лагъана: «Агъ!
Чир хъанайтІа зи халкъдиз,
27. Зи Раббиди залай (*зи вири
гунагърилай*) гъил къачунвайди
ва зун Ада (*вичиз Аллагъди*) еке
гъуьрметар авунвайбурукай
авунвайди!»

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ
مُهْتَدُونَ ﴿٢١﴾

وَمَا لِي لَا أَعْبُدَ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ
تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾

أَتَأْتِخُدُّ مِنْ دُونِهِ ءَالِهَةً إِنْ يُرَدِّ
الرَّحْمَنُ بِضُرٍّ لَّا تُعْنِ عَنِّي شَفَعَتُهُمْ
شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونِ ﴿٢٣﴾

إِنِّي إِذَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾

إِنِّي ءَامَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ ﴿٢٥﴾

قِيلَ أَدْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي
يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

بِمَا عَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ
الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٧﴾

28. Ва адалай (*а муъмин касдин кыиникъдилай*) кьулухъ Чна адан халкъдал (*абур терг ийиз*) са кьушунни цавай (авудна) ракъурнач. - Ва тушир Чун (авудна) ракъурдайбурни (*малаикар азаб гуз*). -
29. Ана (*абуруз*) хъайиди анжах са къати сес я - бес, ингье абур «тухвенвайбур» (*жкахънавай цIай хъыз -мейитар*) хъана.
30. Агъ, гъайифвал (*ва еке хажалат*) я лукIариз (*инсанриз - Къияматдин Юкъуз азаб акурла*)! Абурун патав (*Аллагъдин патай*) гъи расул атанатIани, абур адакай ягъанатар ийиз хъана.
31. (Бес) абуроз (*а ягъанатарзавайбуруз*) акунвачни гъикъван (гзаф) несилар Чна чпелай вилик терг авунватIа - дугъриданни абур чпин патав (*дутьньядиз*) элкъвена хквен тийизвайди?!
32. Ва вири (абур - *а несилар ва амайбурни*) Чи вилик гъана жада вири санал кIватIна (*Гъахъ-гъисабдиз ва эвез хгуниз*)!
33. Ва делил я абуроз (*а муширкриз, Чи къудратлувилин*) кьенвай (чансуз) чил; Чна адал (*марф авудна*) «чан гъана» ва акъудна Чна адай (набататар ва) тумар (*тварар*), - адакай (абур) ненни ийизва (*Ни, чилел чан хкизватIа набататрив экъечIиз таз - Гъада инсанрални чан хкида абур кьейидалай кьулухъ*).

* وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ﴿٢٨﴾

إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَالِدُونَ ﴿٢٩﴾

يَحْسِرَةَ عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٠﴾

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣١﴾

وَإِن كُلُّ لَمَّا جَمِيعٍ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٣٢﴾

وَعَايَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٣﴾

34. Ва авуна Чна ана (*чилел*) багълар: хумраврин ва ципицІрин (*уъзъмлухар*), ва ана Чна булахарни акъуднава (*къизгъиндиз яд акъатдайвал авуна*),
35. (*Чна а крар вири авунва*) абуру тІуън патал адан емишрикай, ва чпин гъилери авурдини (*ва я: ва абурун гъилери ам яратмишнач*). Бес, (абуру *Аллагъдиз*) шукур ийизвачни?!
36. Лап пак я Ам - Вичи жуъреяр (*ва жуътер*) вирибур халкъ авурди: чили битмишарзавай затІаринни (*чили гузвайбурун набататрин*) ва абурун чпинни (*инсанрин - эркек ва дшии жуъреяр*) ва абуруз чин тийизвай затІаринни.
37. Ва (*Аллагъдин къудратлувилин*) делил я абуруз йиф - адалай Чна югъ «алажзава», ва ингъе абур - мичІивиле гъатзава.
38. Ва (*ва делил я*) рагъни тадиз (*гъерекатиз*) физвай адаз (*Аллагъди*) тайинарнавай «акъваздай чкадиз» (*ва я: акъваз жедай вахтуналди*). Ам (*а крар*) - Къудратлуда, Вири Чидайда эцигнавай къайда (*низам ва гъисаб*) я!
39. Ва (*авунва Чна делил яз*) варзни - Чна адаз тайинарнава мензилар (*гъар йифиз ам «жедай чкаяр»*) - (*ва ам башламиш жезва шуькІуьдаказ ахпа гъяркъуь жез ацІузва, ахпа мад тІимил жезва*) та ам «хумрав тарцин куьгъне хел хътинди» хъжезва.

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِّنْ نَّجِيلٍ وَأَعْنَابٍ
وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٤﴾

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ
أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٥﴾

سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا
تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

وَعَايَةُ لَهُمُ اللَّيْلِ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا
هُم مُّظْلِمُونَ ﴿٣٧﴾

وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا ذَلِكَ
تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾

وَالْقَمَرَ قَدَرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ
كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ﴿٣٩﴾

40. Рақъиниз виже къведач вацрав агақрун, ва йифевайни «велик элячиз» жедач йикъалай. Гъар сада фелекда (*гъерекатдин рекъе*) (*цава*) «сирнавзава».

41. Ва делил я абуруз - Чна абурун (*эвелимжи*) несилар (*Нугъан*) ацанвай гимидаваз тухун.

42. - Ва халкънава Чна абуруз (*Аллагъдин бендейриз*) ам хътин (*Нугъан гими хътин*) абур акъахна фидай шейэрни (*гимияр ва маса улакъарни*). -

43. Ва эгер Чаз кІан хъайитІа, Чна абур (*гимияр ва ана авайбур*) батмишарда - ва жедач абуруз куьмекдиз гъарайдайди, ва абур (*батмишвеликай* садани) къутармишни ийидач.

44. Анжах Чи патай регъим яз ва тайин тир вахтуналди няметар ишлемишдай мумкинвал гун яз (*я - абурун къутармиш хъун*).

45. Ва абуруз (*мушикриз*) лагъайла: «Киче хъухъ (*квез*) куь велик квай (*Ахиратдин*) кардикай ва куь къулухъ галай (*великдай хъайи кафир уьмметар жазаламишунин*) кардикай, белки квез (*Аллагъди*) регъим ийин»- (*амма хъи абур адакай элкъвезва*).

46. Ва гъихътин аят (*ва я делил*) абурун патав атайтІани чпин Раббидин аятрикай (*делилрикай*), абур адакай патахъ элкъвезвай.

47. Ва абуруз лагъайла: «Харж ая куьне (*кесибриз*) квез Аллагъди пай ганвайдакай» - кафирвал авурбуру

لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ
وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ
يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾

وَأَيُّهُمْ أَنَا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلِكِ
الْمَسْحُونِ ﴿٤١﴾

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٢﴾

وَإِنْ نَشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيحَ لَهُمْ
وَلَا هُمْ يُنقَدُونَ ﴿٤٣﴾

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَلَعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٤٤﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ
وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٥﴾

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ
إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤٦﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ
قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا

иман гъанвайбуруз лугъзува:
«Бес, чна тIуьн гудани адаз, вичиз
тIуьн (*рузи*) - эгер Аллагъдиз кIан
хъайитIа Ада (Вичи) гудайдаз?
Куьн (*эй, муъминар*) дугъриданни
ачух ягъалмишвиле ава (*а карда*)».

48. Ва абуру (*кафирри*) лугъзува: «Мус
алукъда и вяд (*мус кылиз акъатда
хиве кьунвай гъелягъдин кар*), - эгер
куьн гъахъбур ятIа?»
49. Абуру гуьзлемишзавайди анжах
са къати ван я (*Исрафил малаикди
Къаргъудиз сифте уф гунин*),
чеб (*бейхабардиз*) къадай, абур
(*дуьньядин крара*) гъужетар ийиз
авайла.
50. (Ва) ахлакъдач абурувай я веси
хъийиз, ва я чпин хизанрин патав
хквез (*алай чкайрал терг жеда*).
51. Ва уф гуда Къаргъудиз (*къвед лагъай
сефер*) - ва ингъе абур сурарай чпин
Раббидин патав тади кваз физва
(*гъахъ- гъисабдиз*).
52. Абуру (*чан хкун таб яз кьур кафирри
сада- садаз*) лугъуда: «Агъ, еке
мусибат (*лап писвал, къати азаб*)
я чаз! Ни чал, чи «ярх хъанвай
чкадай» (*сурарай*) чан хканва?!»
(*Ва лугъуда абуруз*): «Им (гъа) - хиве
къунвай кар я Мергъяматлуда, ва
гъахъ тир ракъурнавай векилар
(*пайгъамбарри, расулри гъахъ
лагъанай*)!»
53. Ана жедайди анжах са «къати ван»
я (*Исрафил малаикди Каргъудиз уф
гунин Клеви сес*) - ва ингъе абур вири
Чи вилик (санал) кIватIна гъанва
(*гъахъ-гъисабдиз ва эвез хгуниз*)!

أُطْعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٧﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴿٤٩﴾

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥٠﴾

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ﴿٥١﴾

قَالُوا يَا بُولَاقَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا ۗ هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٢﴾

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٥٣﴾

54. Бес, кье (*Къияматдин Юквуз*) са чандизни гъич (са жуьрединни) зулум жедач (*савабар тИмилариз ва я гунагъар артухариз*), ва квез анжах куьне (*дуьньяда*) авур амалдин гъакъи я гудайди.
55. Гъакъикъатда, Женнетдин агъалияр кье машгълвиле ава (*амайбурукай*) - лезет къачуз (*ва кеф чIугваз*).
56. Абур ва абурун папар серинрик (*хъенрик*) вичел винелай перде ва хъуьцуьганар алай тахтрал (*чарпайрал*) къуьнт яна ярх хъана ава.
57. Абур патал ана (*Женнетра*) емишар (*мейвар*) ава, ва абуруз ана чпи тIалабай (*вири*) затIарни жеда.
58. (*Ва лугьуда абуруз*): «Салам!» - регъимлу Раббидин патай тир гаф яз.
59. Ва (*кафирриз а Юквуз лугьуда*): «Ччара хъухъ (*гила*) Къе (*муьминрикай*), эй, асивал авурбур (*гунагъкарар*)!»
60. (*Аллагъди лугьуда абуруз*) «Бес, За квез весиначирни (*Зи расулрилай буюрмишначирни*) эй, Адаман несилар - куьне шейтIандиз ибадат тавун, дугъриданни ам квез ачух душман тирди?
61. Ва (*эмирна За квез*) куьне (са) Заз ибадат авун. Гъа им (*са Заз ибадатун, ва шейтIандиз муьтIуьгъ тахун*) - Дуьз Рехъ я!

فَالْيَوْمَ لَا تُظَلِّمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تَحْزُونَ
إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ
فَكَهُونَ ﴿٥٥﴾

هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلِّ عَلَى الْأَرْبَابِ
مُتَّكِئُونَ ﴿٥٦﴾

لَهُمْ فِيهَا فَنَكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدْعُونَ ﴿٥٧﴾

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ ﴿٥٨﴾

وَأَمْتَنُوا الْيَوْمَ أَنِّيهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٩﴾

* أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا آدَمُ أَنْ
لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ
مُبِينٌ ﴿٦٠﴾

وَأَنْ أَعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾

62. (Амма куьн дуьз рекьяй фенач ва шейтIандиз табий хъана) ва дугъриданни (ада) квекай гзаф жемят ягъалмишарна (*чIуру рекье туна*). Бес, куьне кьатIузвачирни?!
63. Ингье а Жегъеннем - вич квез хиве кьунвай (*вичелди квез гъелягъар гайи*).
64. Кье (*гила гъахь аниз ва*) къати кунин (*кана кармаш хъунин*) азаб чIугу (куьне) ана - (куьне) кафирвал авурвилай!»
65. Кье Чна абурун (*муширикрин*) сиверал муьгъуьр гьалчда (*ва абурувай рахаз жедач*), ва Чахъ галаз абурун гъилер рахада ва абурун кIвачерини шагъидвалда - вуч абуру къазанмишнатIа (*вуч гунагъ крар абуру авунатIа*).
66. Ва эгер Чаз кIан хъанайтIа, Чна абурун вилер михъиз чIурдай (*чинлай вилер квадарна, михъиз буьркьюь ийидай*) - (ва бес) абуру тадиз чалимиш жедай дуьз рекъихъ (*анай фидайвал*); амма (абуруз) гьикI аквада (*дуьз рехъ*)?!
67. Ва эгер Чаз кIан хъанайтIа Чна абуру элкъуьрдай маса затIариз (*маймунриз, къванериз*) (гъа) чеб алай чкадал - (ва) алакьдачир абурувай вилик физ, ва я (кьулухъ) хквез.
68. Ва низ Чна яргъи уьмуьр гайитIа - Чна адан гьал зайифвилихъ элкъуьр хъийизва. Бес, кьатIузвачни (абуру) (*а крар ийизвай Аллагъ - кьудратлу тирди инсанрал чан хкунал*)?

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ
تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿١٢﴾

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿١٣﴾

أَضَلَّوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٤﴾

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا
أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ ﴿١٥﴾

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ
فَأَسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى يُبْصِرُونَ ﴿١٦﴾

وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ فَمَا
أَسْتَظْعَمُوا مَضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ﴿١٧﴾

وَمَنْ نَعْبِرُهُ نُنكسُهُ فِي الْخَلْقِ
أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿١٨﴾

69. Ва чирнавач Чна адаз (Муғаммадаз) шиират, - ва виже къведач (ам) адаз-. Ам (Пайғамбарди гваз атанвай вагъй) - анжах Рикел Гъун ва ачух (гъахъ ва таб ачухдиз къалурзавай -гзаф Келдай) Къуръан я,
70. Игътиятвал авунин хабар гун патал (ада - Пайғамбарди) чан алайбуруз (къатИудай акъул ва къабулдай рикелер авайбуруз) ва кафиррал (азаб жеда лагъай) Гаф тестикъ жедаивал (Къуръанда авай делилар агакъайла мад кафир инсанриз уъзуьрар амукъзавач).
71. Ва (бес) абуруз акунвачни Чна халкънавайди чеб патал - Чи Гъилери авунвай - малар (девеяр, калер, хпер, цегъер) ва абур чпин ихтиярда авайди?!
72. Ва муьтУьгъарнава Чна абур абуруз: абурукай садбур абуруз акъахна фидайбур (ва пар ялдайбур) я, ва (бязибур) абурукай - абуру ненни ийизва.
73. Ва ава абуруз абура (маса) менфятар ва хъвадай затІарни (некІер). Бес, (абуру) шукур ийизвачни?!
74. Ва къунва абуру (муширикри) Аллагъдилаи гъейри (маса) гъуцар (ибадатиз), чпиз (абуру) куьмек гун патал (абурукай куьмек жеда лагъана умуд аваз).
75. Абурувай (гъуцаривай) абуруз са куьмекни гуз алакьдач - абур (мушикар) гъабур (гъуцар) патал

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ ﴿٦٩﴾

لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧٠﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِيئُنَا أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَلَائِكُونَ ﴿٧١﴾

وَدَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٧٢﴾

وَالَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبٌ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ ﴿٧٤﴾

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُّحَضَّرُونَ ﴿٧٥﴾

гъазур тир къшун ятлани (ва мушрикриз азаб гудайла а гъуцар анал гъанвай къшун яз хъайитлани).

76. (Гъавиляй) къуй вун (эй, Пайгъамбар) абурун (вун таб яз къунин, эзиятдин) гафари пашман тавурай! Гъакъикъатда, Чаз чизва - (абуру) гъам чинеба ийизвай карни (сирерни) ва гъам ачухдиз ийизвай карни.
77. Ва бес, акунвачни (Ахиратда чан хкун инкарзавай) инсандиз - гъакъикъатда, Чна ам стГалдикай халкънавайди?! Ва (аял чИвалай чIехи хъайила) - ингъе ам ачух (ва терс) гъуьжеткар хъанва (Аллагъди инсанрал чан хкун инкарзава),
78. Ва ада Чаз мисал гъизва (Халикъдин къудратлувал инсандин къудратлувилиз къяс ийиз) - вич халкъ авун (Аллагъди стГалдикай вич гъикI халкънаватIа) рикIелай алудна. Ада лугъузва: «Ни, ктIана руквадиз элкъвенвай кIарабрал чан хкида?»
79. Лагъ (адаз): «Абурал чан хкида Вичи абур сифте сефер арадал гъайида, ва Ам - халкънавай гъар са шейникай вири чизвайди я.
80. Вичи, къацу (ицIи) тарарикай квез цIай авунвай (къве жуьре тарар ава: марх ва глафър лугъудай, - гъар садакай ицIи хел къачуна абур сад - садавай кIевиз гуьцIайла цIерекIвар акъатда), ва ингъе - куьне адакай (цIай) куькIуьрзава».

فَلَا يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ
وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٦﴾

أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ
فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ﴿٧٧﴾

وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ
مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٨﴾

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ
بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ
نَارًا فَإِذَا أَنتُم مِّنْهُ تُوقَدُونَ ﴿٨٠﴾

81. (Бес) Вичи, цавар ва чил (*ва абура авай вири шейэр*) халкъ авунвайди - (Ам) къудратлу тушни абур хътинбур (*а инсанриз ухшарбур*) халкъ хъийиз?! Гьелбетда (эхъ, къудратлу я)! - (Ва) Ам - Гзаф Халкъдайди, Вири Чидайди я эхир! -
82. Адан кар я - Адаз са шей (*ийиз*) кІан хъайила (Ада) анжах лугъун адаз: «Хъухъ!» - ва ам гьасятда жезва.
83. (Гъавиляй), лап пак я Ам, Вичин гъиле гъар са шейинин (винел) вири пачагъвал (*цесивал*) авайди, ва Адан патав куьн (элкъурна) хкида!

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
 بِقَدِيرٍ عَلَّ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ
 الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨١﴾

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ
 كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾

فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ
 شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

سُورَةُ الصَّافَّاتِ

37 - Сура: «ас-Сáффáт»
(Жергейра акъвазнавайбур)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. Кьин къазва (За) (жерге-жерге) жергеда акъвазнавайбурал (малаикрал),
2. Ва кIевиз (цифер) гьалзавайбурал (малаикрал),
3. Ва «Зикр» (Аллагь пак авун, Адаз гьамд гьун ва Адан Келимаяр) кIелзавайбурал (гьар жуьре малаикрал),
4. - Гьакъикъатда, Илагьги куь (эй, инсанар) - сад я (Вичиз са шерикни авачир Сад тир Аллагь я, са Гьадаз куьне ибадат ая),
5. (Ам) я - Рабби цаварин ва чилин ва абурун (къведан) арада авай затIаринни, ва Рабби - рагъэкъечIдай (ва гьакIни рагъакIидай) патаринни! (рагъ гьар экуьнахъ экъечIдай чка хьуьтIуьз, гатуз дегииш жезва...)
6. Гьакъикъатда, Чна дуьньядин цав (чилиз мукьвал цав) зинетдалди безетмишнава - гьетералди,
7. Ва (цав абуралди) хуьн яз - гьар са муьтIуьгьсуз (аси) шейтIандикай.
8. - Яб акализ алакьзавач абуровай (шейтIанривай) «лап вини дережадин жемьатдихъ»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالصَّفَّاتِ صَفًّا ①

فَالرَّجَرَتِ رَجْرًا ②

فَالْتَلَيْتِ ذِكْرًا ③

إِنَّ إِلَهَكُمْ لَوَاحِدٌ ④

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
وَرَبُّ الْمَشْرِقِ ⑤

إِنَّا رَبَّنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بَرِيَّةٍ
الْكَوَاكِبِ ⑥

وَحِفْظًا مِّنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَّارِدٍ ⑦

لَّا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَى
وَيُقَدِّفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ⑧

(малаикрихъ- абуруз Аллагьди эмирар гудайла инсанрин гьакъиндай) ва гьар патахъай абурал (цIаюн чIукар) гьалчзава,

9. Чукурун патал (абур малаикрихъ яб акалуникай). - Ва (Ахиратда) абуруз даим тир азаб жеда. -
10. (Жезвач шейтIанривай яб акализ) анжах - вичи, тадиз «вегьена кьурди» квачиз (малаикрин рахунрикай са гаф зарбдиз чуьнуьхайди квачиз), ва гьадан гуьгъуьнани текIвен акъуддай «цIай квай гьед» ава. -
11. Бес, хабар яхъ (вуна эй, Пайгъамбар) абуровай (Ахиратда чан кхун инкарзавайбурувай) «фетва» (месэладин гьакъиндай фикирна кьарар лугьун): чеб халкъ авун четин (ва зурба) кар яни, я тахъайтIа - Чна халкънавай масабур (цавар, чил... халкъ авун)? Гьакъикъатда, Чна абур (абурун ата - буба Адам) алкIндай чепедикай халкънава.
12. Амма, ваз (эй, Пайгъамбар) ажеб хъанва (абурун инкарун), - ва абур (а кардал алава яз ви гафарикай) ягъанатарни ийизва.
13. Ва абурун рикIел гъайила (Аллагьдин несигъат) - (абуру) рикIел гъизвач (менфят кьачузвач).
14. Ва (абуруз) делил (ви пайгъамбарвал гьахъ турди кьалурзавай са ажеб кар, керамат) акурла - абуру месхера (адакай ягъанат) ийизва.
15. Ва абур лугъузва: «Им - анжах ачух суьгъур я!

دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ﴿٩﴾

إِلَّا مَنْ حَطَفَ الْحُطْفَةَ فَاتَّبَعُوهُ
شِهَابٌ ثَاقِبٌ ﴿١٠﴾

فَأَسْتَفْتِهِمْ أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ مَنِ خَلَقْنَا
إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَّازِبٍ ﴿١١﴾

بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿١٢﴾

وَإِذَا دُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ ﴿١٣﴾

وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ ﴿١٤﴾

وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾

16. Бес, чун кьейила ва чун
руквадизни кIарабриз элкъвейла,
чал чан хкидани кьван?
17. Ва (*гьакIни*) чи эвелимжи
бубайрални?!»
18. Лагъ (абуруз *эй, Пайгъамбар*): «Эхъ
(квел чан хкида), ва куън (лап)
агъузвилевайбур яз жеда!»
19. (Бес), ана жедай кар - (анжах)
са «кIеви гъарай» я (*Исрафила
Къаргъудиз уф гунин*), ва ингъе - абур
(*сурарай къахрагъна*) килигзава
(*Къияматдин Йикъан гъалариз*).
20. Ва абур лугъуда: «Агъ, еке мусибат
(*лап писвал, къати азаб*) я чаз! Им -
Эвездин (*Гъахъ-гъисабдин*) Югъ я!»
21. (*Ва лугъуда абуруз*): «Им - ччара
авунин (*дуъзвилелди дуван атIана
ччара ийидай*) Югъ я, (вич) куъне таб
яз кьур!»
22. (*Ва малаикриз эмир гуда*) «КIватIа
санал зулум авурбур (*ширк
авурбур*), ва абуруз ухшарбур
(*терефдарар, ва абурун мушрик
папар*), ва абуру ибадат авур
затIарни (*бутарни, гъуцарни*) -
23. Аллагъдилай гъейри, - (бес, фад)
рекъе тур абур «Джагъйм»-дин
рекъиз (*гъала абур Жегъеннемдиз*).
24. Ва акъвазара абур (*Жегъеннемдиз
гъахъдалди*), дугъриданни абурувай
(гила) хабар хкъада (*авур крарин ва
лагъай гафарин патахъай*).
25. (*Ва лугъуда абуруз*): «Вуч хъанва
квехъ, вучиз (куъне) сада-садаз
куъмек гузвач?!»

أَيْدَا مِثْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظْمًا أَأَيْدَا
لَمْبَعُوثُونَ ﴿١٦﴾

أَوْعَابًا أَوْنَا الْأَوْلُونَ ﴿١٧﴾

قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿١٨﴾

فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ
يَنْظُرُونَ ﴿١٩﴾

وَقَالُوا نَبِئَلَنَا هَذَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿٢٠﴾

هَذَا يَوْمَ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ-
تُكَذِّبُونَ ﴿٢١﴾

* أَحْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا
كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٢٢﴾

مِنْ دُونِ اللَّهِ فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ
الْجَبِيمِ ﴿٢٣﴾

وَقِفُّهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ ﴿٢٤﴾

مَا لَكُمْ لَا تَنْتَصِرُونَ ﴿٢٥﴾

26. Аксина! Къе абур михъиз муьтIуьгъ хъанва!

27. Ва элкъведа абурун (*кафиррин*) садбур муькуьбурухъ - (*туьгъметариз, гъьжетариз*) садбуру муькуьбурувай хабарар къаз.

28. Абуру (*чеб башчийриз табий хъайи къара жемятди*) лугъуда: «Гъакъикъатда, куьн чи патав (*чи*) эрчи патахъай къвез тир!» (*яни куьне къаст авунай чун хийщрдикай, имандикай, гъахъдикай къакъудиз-ягъалмишвал хъсан яз къалурзавай*).

29. Абуру (*башчийри*) лугъуда: «Аксина! Куьн (*чеб*) - агъазвайбур тушир (*куьн чеб иман инкардайбур тир*).

30. Ва авачир чаз куь винел гъакимвал (*къуват, делил*). Аксина, куьн чеб сергъятар чIурзавай (*гъахъдикай такабурлувалзавай*) ксар тир.

31. - (Бес), тестикъ хъана чал чи Раббидин Гаф (*чаз азаб жеда лагъай*), гъакъикъатда, (гила) чна дадмишда (*азаб*)! -

32. Ва (*гъакI тирвилай*) чна куьн (*Дуьз рекъикай*) ягъалмишвиле ттунай - гъакъикъатда, чун чеб ягъалмишвиле авайбур тир».

33. - Ва (гъавилай), а Юкъуз дугъриданни иштиракда абур (*къведбуруни: башчийри ва абуруз табий хъайи жемятди*) азабда (*абуру дуьньяда ширкда санал иштираквал*).

34. Гъакъикъатда, Чна гунагъкарриз (*мушикриз*) гъа икI ийизва! -

بَلْ هُمْ آلِيَوْمٍ مُّسْتَسْلِمُونَ ﴿٢٦﴾

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٧﴾

قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٢٨﴾

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٢٩﴾

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُم مِّن سُلْطٰنٍ ۖ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا ظٰلِمِينَ ﴿٣٠﴾

فَحَقَّقَ عَلَيْنَا قَوْلَ رَبِّنَا إِنَّآ لَنَاقِبُونَ ﴿٣١﴾

فَأَعْوَيْنٰكُمْ إِنَّا كُنَّا عٰوِينَ ﴿٣٢﴾

فَاتَّهَمُ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٣﴾

إِنَّا كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٤﴾

35. (Бес) гьакъикъатда, абуру - абуруз лагъайла: «Ля илягъа илла-Аллагъу» (*Авач илагъи ибадатдиз лайихлу тир Аллагъдилай гъейри*) - (абуру) еке такабурулувалзавай (*адакай*),
36. Ва лугъузвай: «Бес, чна шаирдиз, дилидаз килигна (*абуру акI фикирзавай Пайгъамбардикай*) чи гъуцар тадани (*гадардани*) къван?»
37. - Аксина! Ам (*Пайгъамбар*) атанва гъахъ (*Къуръан, тавгъид*) гъаз, ва тестикъарнава (*ракъурнавай*) векилар гъахъ тирди. -
38. Гъакъикъатда, куьне (*эй, мушикар*) азиятлу азаб дадмишда!
39. Ва квез (*Ахиратда*) гузвай эвез (*жаза*) - анжах куьне (*дуьньяда*) авур амалринди я.
40. Анжах, Аллагъдин хкянавай (*муъмин*) лукIар квачиз (*абур азабдикай хвена жеда*),
41. Ахътинбуруз - малум (*тайин*) тир (*ризкъидин*) паяр жеда (*Женнетда*) -
42. (Гъар жуьредин) емишар (*мейвар, салан хъчар...*), ва абуруз (*Аллагъдин патай еке*) гъуьрметар жеда,
43. Няметрин (*гъамишалугъ тир, хушбахтвилин*) Женнетра,
44. Сад-садан чина (*къанишарда*) аваз тахтрал (*ацукъун, къаткун патал хъуьтуьл месер алай чарпайрал*) алаз.
45. Гелкъведа абурухъ (*Женнетдин къаравушар*) (Женнетда) авахъна физвай чешмедай тир (ичкидин)

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٥﴾

وَيَقُولُونَ آيْنَا لَتَارْكُوا ءَاهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ ﴿٣٦﴾

بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٧﴾

إِنَّكُمْ لَنَآيِقُوا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٨﴾

وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٩﴾

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ ﴿٤١﴾

فَوَاكِهَ وَهُمْ مُكْرَمُونَ ﴿٤٢﴾

فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٤٣﴾

عَلَىٰ سُرُرٍ مَّتَّقِلِينَ ﴿٤٤﴾

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِّنْ مَّعِينٍ ﴿٤٥﴾

фенжанар (*чехир хъвадай чIехи къапар*) гваз -

46. (Вични) (гзаф) лацу, лезетлу - хъвадайбуруз.
47. Виче я (*къилин ва я руфунин*) тIал авачир, ва я адакай абурун акьул тефидай (*и дуьньядавай ичкидикай хъвайидаз къуд гьал жезва: пиянвал, къилин тIал, къусмишун яни экъуьшун, цвар авун. Ва Женнетдин чехирдикай- а крар садни жедач*).
48. Ва абурун патав (*абурухъ галаз*) вилер чиле ттунвай (*масадбуруз садазни килиг тийиз са чпин итимриз килигдай*) папар («гъуьрияр») жеда, гуьрчег чIехи вилер авай,
49. На лугъуди абур гелкъвез хуьзвай какадиз ухшамиш я (*гъил хкIун тавунвай, девекъушдин лацу яз хъипи тав алай таза кака хъиз, ва адан къеневай лацу перде хътин назик - гуьрчегвал авай гъуьрияр*).
50. (Бес), (*сугъбетариз*) элкъведа абурун садбур - муькуьбурухъ, сада-садавай хабарар къаз (*чпиз дуьньяда хъайи гьаларикай, Женнетдин няметрикай*).
51. - Абурукай (*Женнет-эгълийрикай*) са лугъудайда лугъуда: «Гъакъикъатда, заз (гъамиша захъ галай) (*Ахиратда чан хкун инкарзавай*) са дуст авай.
52. Ада лугъудай: «Вун дугъриданни (*чан хкунихъ*) инанмиш хъанвайбурукай яни?!

بَيضَاءَ لَدَوِّ اللَّشْرِيِّينَ ﴿٤٦﴾

لَا فِيهَا عَوَّلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ ﴿٤٧﴾

وَعِنْدَهُمْ قَصْرِاتٌ الْأَطْرَفِ عَيْنٌ ﴿٤٨﴾

كَأَنَّهُنَّ بَيضٌ مَّكْنُونٌ ﴿٤٩﴾

فَأَقْبَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٥٠﴾

قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ﴿٥١﴾

يَقُولُ أَأِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ ﴿٥٢﴾

53. Бес, чун кьейила, ва чакай руг ва кIарабар хьайила, чаз (гъахъ-гъисаб хъвуна) эвез хгудани кьван?!»
54. Ада (*Женнетда авай а муъминди*) лугьуда: «Куъне килигна ахтармишдани (*ам исятда гьинаватIа*)?»
55. Ва ада килигна ахтармишда ва адаз ам «Джагъйм»-дин (*ЦIун*) лап юкьва аваз аквада.
56. Ада (*муъминди*) лугьуда: «Кьин кьазва Аллагъдал! Гъакъикъатда, вун лап мукьвал тир (*са тIимил амай*) вуна зун гъалакиз (*вуна зун имандикай къакъудиз - эгер за ваз яб ганайтIа*).
57. Ва эгер зи Раббидин нямет хъаначиртIа (*зун дуъз рекьел - имандал мягъкемарай*), дугъриданни зунни (*вахъ галаз азабдиз*) гъанвайбурукай жедай».
58. Ва (*Женнетда авай а муъминди лугьуда - вичихъ галайбуруз*): «Бес, мад рекьичак кьван чун (*чун мад рекьизмай туш кьван*) -
59. Чи эвелимжи кьиникълай гъейри? Ва гудач кьван чаз азаб (*Женнетдиз ракъурнавайдалай кьулухъ*)?!»
60. Гъакъикъатда, гъа им я чIехи агалкьун!»
61. Гъа ихътин гъал патал къуй амал авурай амалзавайбуру (*гъа ихътин саваб, гъамишалугъ няметар патал - чалишимш хъурай чалишимш жезвайбуру а дуъньяда*)!

أَيُّدَا مِثْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظْمًا أَيْدَانَا
لَمَدِينُونَ ﴿٥٣﴾

قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُطَّلِعُونَ ﴿٥٤﴾

فَأَطَّلَعَ فَرَءَاهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٥٥﴾

قَالَ تَاللَّهِ إِنْ كِدَتْ لَتُرْدِينَ ﴿٥٦﴾

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ
الْمُحْضَرِينَ ﴿٥٧﴾

أَفَمَا نَحْنُ بِمَبْتَلِينَ ﴿٥٨﴾

إِلَّا مَوْتَتَنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٥٩﴾

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْقَوْمُ الْعَظِيمُ ﴿٦٠﴾

لِيُثَلَّ هَذَا فَلَغِمْ لِمَنْ الْعَمِلُونَ ﴿٦١﴾

62. Гъа ам (*а Женнетдин няметар*) хъсан яни (*Аллагъдин патай*) къунагълух яз, я тахъайтġа «закъкъум» тар?
63. Гъакъикъатда, Чна ам имтигъан (*ва азаб*) яз авунва зулумкарриз (*кафирриз*).
64. Гъакъикъатда, ам я ттар - «Джагъйм»-дин (*Жегъеннемдин*) кġаняй экъечġавай.
65. Адан (*хумрав тарцин хътин*) тумунин кисеяр (*емишар*) - на лугъуди ам шейтġанрин келлеяр я.
66. Ва гъакъикъатда, абуру (*мушикри*) неда адакай (*а тарцин емишикай*) - ва адакди (абуру) руфунар ацġурда.
67. Ахпа абуруз адан винелай (ириндикай тир ва) лап кузвай къаришугъ (хъваз) гуда.
68. Ахпани, дугъриданни абуруз (*а къати азабдай*) хкведай чка «Джагъйм» (*Цġай*) я.
69. - Бес, дугъриданни, абуруз чпин бубаяр (*Дуъз рекъикай*) ягълмишвиле аваз жагъанай,
70. Ва абурук - абурун гелера аваз финал (*бубайрин рекъыз табий хъунал*) лап гъерекат кутазвай (*вилик- кылик квай ксарин- ва ибур чпи фикирни тавуна, делилни истемши тавуна гъа рекъыз табий хъанай*)!
71. Ва дугъриданни абурулай (*ви халкъдилай*) виликни (*эй, Пайгъамбар*) эвелимжибурун (*сифте уьмметрин*) чġехи пай ягълмишвиле гъатнай.

أَذَلِكْ خَيْرٌ نُّزُلًا أَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ ﴿٦٢﴾

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ﴿٦٣﴾

إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ﴿٦٤﴾

طَلَعَهَا كَأَنَّهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ ﴿٦٥﴾

فَإِنَّهُمْ لَأَكَلُونَ مِنْهَا فَمَا لَيْسُوا مِنْهَا
الْبُطُونَ ﴿٦٦﴾

ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِنْ حَمِيمٍ ﴿٦٧﴾

ثُمَّ إِنَّ مَرَجِعَهُمْ لِلْإِلَى الْجَحِيمِ ﴿٦٨﴾

إِنَّهُمْ أَلْفَوْا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ ﴿٦٩﴾

فَهُمْ عَلَىٰ آثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ ﴿٧٠﴾

وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأُولِينَ ﴿٧١﴾

72. Ва дугъриданни Чна абуруз игътиятвал авунин хабар гудайбур (пайгъамбарар) ракъурнай (амма абуру а илчияр таб яз къунай).

73. Бес, килиг (ибрет къачу) - чпиз игътиятвал авунин хабар атайбурун (ва ам къабул тавуна чпин куфрдал акъвазайбурун) эхир гъихътинди хъанатIа!

74. Анжах, Аллагъдин хкъанавай (муъмин) лукIар квачиз (эвелимжи халкъарикай пайгъамбаррихъ иман гъайибур... - азабдикай хкатна).

75. Ва гъакъикъатда - Чаз Нугъа (къумекдиз) эверна - ва гъикъван хъсан «жаваб гудайбур» я (Чун)!

76. Ва къутармишна Чна ам ва адан хзанар (ва муъмин ксарни) «чIехи пашманвилакай» (батмиш хъуникай).

77. Ва (анжах) гъадан несилар, Чна, амукъдайбур яз авуна (халкъ батмиш авурдалай къулухъ).

78. Ва Чна адал эхиримжибурун (гуьгъуьналлай несилрин) арада (хъсан тариф) туна,

79. «Салам» (тебрик ва саламатвал) хъуй Нугъаз алемрин (вири уьмметрин) арада!

80. Гъакъикъатда, Чна гъа икI (Нугъаз хъиз) - (хъсан) эвез гузва хъсан (диндар) крар ийизвайбуруз!

81. - (Бес) гъакъикъатда, ам - Чи муъмин (иманлу) лукIарикай я эхир!

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنذِرِينَ ﴿٧٢﴾

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنذِرِينَ ﴿٧٣﴾

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٧٤﴾

وَلَقَدْ نَادَيْنَا نُوْحًا فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ ﴿٧٥﴾

وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ﴿٧٧﴾

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿٧٨﴾

سَلَّمَ عَلَى نُوْحٍ فِي الْعَلَمِينَ ﴿٧٩﴾

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٠﴾

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨١﴾

82. Ахпа, Чна муькьубур (*амай вирибур*) батмишарна.
83. Ва гьакъикъатда, Ибрагъим адан (*Нугъан* диндин) терефдаррикай тир.
84. Вичин Раббидин вилик «саламат» (*михьы*) рикI гваз атай (*акъвазай*) чIавуз -
85. Вичин бубадиз ва вичин халкъдиз (ада) лагъай чIавуз: «Куьне ккуьз ибадатзава (*Аллагъдилай гъейри*)?!»
86. Бес, квез Аллагъдилай гъейри (маса) гъуцар къаз кIанзавани (*куьн а карда*) тапарар къундармишзавайбур яз (*ва я*: квез къундармишнавай тапаррин гъуцар къаз кIанзавани Аллагъдилай гъейри)?
87. Бес, вуч я куь фикир (*гиман*) алемрин Раббидин патахъай (*гъихътин жаза гуда Ада квез - куьне Адаз шерикар гъайила*)?!»
88. Ва (*адаз адан халкъди чпин сувар кыле тухудай чкадиз ша лагъайла - фикир ийиз*) ам килигна гъетериз са килигуналди.
89. Ва (ада) лагъана: «Бес, зун азарлу я!»
90. Ва (элкъвена) хъфена (абур) адакай - (*адаз*) далу ганвайбур яз.
91. Ва (*амалдарвална* чинебадаказ) гади авуна ада абурун «илáгъийрихъ» (*вичин халкъдин гъуцарин, бутарин патав*) ва (*ягъанат яз абурукай*) лагъана: «Незвач хьи куьне (*квез бахинавай тIуьнар*)?!»

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ﴿٨٢﴾

* وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ ﴿٨٣﴾

إِذْ جَاءَ رَبُّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٤﴾

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ﴿٨٥﴾

أَفِئْتًا لِلَّهِ دُونَ اللَّهِ تُرِيدُونَ ﴿٨٦﴾

فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾

فَنظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ﴿٨٨﴾

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ﴿٨٩﴾

فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٩٠﴾

فَرَاغَ إِلَىٰ آلِهِتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٩١﴾

92. Квез вуч хъанва, рахазвач хьи (куьн)?»
93. Ва элкъвена ам абурал - эрчИи гъилелди ягъиз (*якИдал хаз кукIвариз - халкъдиз къалурун патал а бутариз ибадатун гъалатI кар тирди*).
94. Ва (*ахпа*) атана абур (*мушрикар*) адан патав звериз (*тадиз ва хъел кваз*).
95. Ада лагъана: «Куьне куь гъилералди (*къванерикай, кIарасрикай*) атIуз туькIуьрзавайбуруз ибадатзавани?»
96. (Вични) Аллагъди халкънавайла куьн ва куь (*ва я: куьне ийизвай*) амални».
97. (*Ва абурув чпи ийизвай кар чIуруди тирди субутзавай делил агакъайла-абуру къуватдин кар ишлемишна*)-
Абуру лагъана: «Эцига ам (*Ибрагъим*) патал са (еке) дарамат ва (*ацIурна ам кIарасралди цIай авуна*) вегъ ам а къати цIуз!»
98. Бес, абуроз адаз (чIуру) къаст (*гъилле авуна ам гъалак*) ийиз кIан хъана, амма Чна чпикай кIаник акатайбур авуна (*Ибрагъимаз къутармишвал ва гъалибвал гана*).
99. Ва ада лагъана: «Зун зи Раббидин патав физва (*куьч жезва Аллагъдин рекъе...*) Ада зун дуьз рекъе твада.
100. (*Ва авуна ада дуьа*): «Рабби! Пишкеша (Вуна) заз диндарбурукай (*багъиша заз диндар велед*)!»

مَا لَكُمْ لَا تَنْتَقُونَ ﴿٩٢﴾

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ صَرْبًا بِالْيَمِينِ ﴿٩٣﴾

فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَرْفُونَ ﴿٩٤﴾

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْجِتُونَ ﴿٩٥﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

قَالُوا أَبْنِوْا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ ﴿٩٧﴾

فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ﴿٩٨﴾

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٩٩﴾

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠٠﴾

101. Ва (*тадиз*) Чна адаз шад хабар гана умунлу (*милаим, къени, масадаз векъивал авуникай жув хуьдай*) эркек аял жеда лагъай (*Исмаилакай муштулух гана*).
102. Ва (*Исмаил хана, ам чIехи хъана...*) адахъ (*вичин буба Ибрагъимахъ*) галаз чалишмиш жедай (*фена санал крар ийидай*) яшдив агакъайла, ада (*бубади*) лагъана: «Я, зи хва! Гъакъикъатда, заз ахварай за вун (*къурбанддиз*) тукIваз акуна (*ва пайгъамбаррин ахвар гъахъ я*) - бес, килиг вун, ваз гъикI аквазва (а кар)?» Ада лагъана: «Я зи буба! Къилиз акъуда ваз эмирзавай кар ва «ин шá Аллагъ» (*эгер Аллагъдиз кIан хъайитIа*), ваз зун сабурлубурукай яз жагъида».
103. Ва абур къведни (*Аллагъдин эмирдиз*) михъиз муьтIуьгъ хъайила, ва ада (*Ибрагъима*) ам (*вичин хва*) ярхарайла пелен са къвалахъди (*тукIуна къурбандиз гъиз*),
104. Ва эверна Чна адаз (*а макъамда*): «Эй, Ибрагъим!
105. Гъакъикъатда, вуна къилиз акъудна акур ахвар! Гъакъикъатда, Чна гъа икI (*Ибрагъимаз хъиз*) - хъсан крар ийизвайбуруз эвез гузва (*четинвилера кумекар гуз*)!
106. Гъакъикъатда, им (*хва къурбанд авун эмир гун*) - ачух (*ва зурба*) имтигъан я (*ви имандин гъакъикъивал ачухдиз къалурзавай*).

فَبَشِّرْهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ﴿١١﴾

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعَىٰ قَالَ يَبْنَؤُآ آِيَّ اِرِّىٓ فِى الْمَنَامِ آِيَّ اَذْجُكَّ فَاَنْظُرْ مَاذَا تَرِىٓ قَالَ يَتَاَبَتِ اَفْعَلُ مَا تُؤْمُرُ سَتَجِدُنِيٓ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿١٢﴾

فَلَمَّا اَسْلَمَا وَتَلَّهٖ لِلْجَبِيْنَ ﴿١٣﴾

وَنَدَيْتُهُ اَنْ يَتَاَبَرَّهِيْمُ ﴿١٤﴾

قَدْ صَدَّقْتَ الرُّءْيَآ اِنَّا كَذٰلِكَ نَحْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٥﴾

اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْبَلَتُوٓا الْمٰٓئِيْنُ ﴿١٦﴾

107. Ва азадна Чна ам (*ви хва-кзурбанддиз гзуникай*) чҶехи «тукIвадай гҶайвандалди» эвез авуна.
108. Ва туна Чна адал (*Ибрагъимал хъсан тариф*) эхиримжибурун (*гзугзуйналлай несилрин*) арада.
109. «Салам» (*тебрик ва саламатвал*) хъуй Ибрагъимаз!
110. ГҶа икI (*Ибрагъимаз хъиз*) - Чна эвез (*саваб*) гузва (*Чи лукIарикай чпи иман гҶана*) хъсан (*диндар*) крар ийизвайбуруз!
111. - (Бес) гҶакъикъятда, ам - Чи муъмин (*иманлу*) лукIарикай я эхир!
112. Ва муштулух гана Чна адаз (*Ибрагъимаз*) (*велед*) ИсгҶакъакай - неби яз «салигъбурукай» (*диндарбурукай*) жадай.
113. Ва берекатлувал ракзурна Чна адал ва ИсгҶакъал (*абур кведни гзаф берекатлу авуна*). Ва абурун кведан несилрин арада хъсан (*диндар*) амалзавайдини ава, ва вичиз (*вичин ччандиз*) ачух зулум ийизвайдини.
114. Ва (*гҶакIни*) дугъриданни Чна Мусадиз ва ГҶаруназ чҶехи няметар багъишна.
115. Ва Чна абур (квед), ва абурун халкь чҶехи пашманвиликай кзутармишна (*лукIвилия акзудна ва Яру - гзуйле батмиш хуникай кхудна*).
116. Ва Чна абуруз (*еке*) куьмекар гана - ва гҶабур хъана гҶалиб хъайибур (*фиргавандин жемятдал*).

وَقَدَرْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ ﴿١٠٧﴾

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٠٨﴾

سَلَّمَ عَلَيَّ إِبرَاهِيمَ ﴿١٠٩﴾

كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٠﴾

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١١﴾

وَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٢﴾

وَبَرَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَى إِسْحَاقَ وَمِن ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مُبِينٌ ﴿١١٣﴾

وَلَقَدْ مَتَنَّا عَلَيَّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿١١٤﴾

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿١١٥﴾

وَنَصَّرْنَاهُمْ فَاكُونُوا لَهُمُ الْغُلَّيِّينَ ﴿١١٦﴾

117. Ва Чна абуруз (къведаз) (лап) ачух Ктаб (*Таврат*) багъишна.
118. Ва Чна абур (къведни) Дуъз Рекъеваз (*гъахъ дин тир- Исламдин рекъеваз*) тухвана.
119. Ва туна Чна абурал (къведални) (*хъсан тариф*) эхиримжибурун (*гъуьгъуьналлай несилрин*) арада.
120. «Салам» (*тебрик ва саламатвал*) хъуй Мусадиз ва Гъаруназ!
121. Гъакъикъатда, Чна гъа икI (*Мусадизни Гъаруназ хъиз*)- эвез (*саваб*) гузва хъсан (*диндар*) крар ийизвайбуруз!
122. - (Бес) гъакъикъатда, абур (къведни) Чи муъмин (*иманлу*) лукIарикай я эхир!
123. Ва гъакъикъатда, Илийáс (*Аллагъдин*) илчийрикай (*пайгъамбаррикай*) я,
124. Ингъе ада вичин халкъдиз (*Исраилан несилриз*) лагъана: «Бес, кичIезвачни квез (Аллагъдикай)?!»
125. Бес, куьне «баъл- диз» (*бутдин тIвар я*) (тIалабунариз) эверзавани (*ибадатзавани*) къван, Виридалайни Хъсан Халикъ туна,
126. - Куь ва куь эвелимжи (*бан*)- бубайрин Рабби тир - Аллагъ туна?!»
127. Бес, абуру ам (*адан пайгъамбарвал*) таб яз къуна, - (ва) гъакъикъатда, абур кIватIна хкида (*гъахъ-гъысабдиз ва жаза хгуда*),
128. Анжах - хкянавай Аллагъдин лукIар (*Илийáс пайгъамбардиз табий хъайи муъминар*) квачиз!

وَأَتَيْنَهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ ﴿١١٧﴾

وَهَدَيْنَهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١١٨﴾

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْأَخْرَبِ ﴿١١٩﴾

سَلَّمَ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿١٢٠﴾

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢١﴾

إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَأَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾

أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ

الْمَخْلُوقِينَ ﴿١٢٥﴾

اللَّهِ رَبِّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأُولِينَ ﴿١٢٦﴾

فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٢٧﴾

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿١٢٨﴾

129. Ва туна Чна адал (*хъсан тариф*) эхиримжибурун (*гъуьгъуьналлай несилрин*) арада.
130. «Салам» (*тебрик ва саламатвал*) хъуй Ил-Йáси́наз (*Илйáсаз, ва я: Йáси́нан терефдарриз!*)!
131. Гъакъикъатда, Чна гъа икI (*Илйáсаз хъиз*) - эвез (*саваб*) гузва хъсан (*диндар*) крар ийизвайбуруз!
132. (Бес), гъакъикъатда, ам Чи муъмин (*иманлу*) лукIарикай я эхир!
133. Ва гъакъикъатда, ЛутI - (*Аллагъдин*) илчийрикай (*расулрикай*) я,
134. Ингъе къутармишна Чна ам ва адан хзанар вирибуру,
135. Анжах, къуьзуь дишегъли (*ЛутIан паб*) квачиз - кьулухъ амукъайбурукай (*гъалак хъайибурукай*) хъайи (*ада куфр авурвилай*).
136. Ахпа Чна муькуьбур (*кафирвал авур халкъ* михъиз) кукIварна.
137. Ва гъакъикъатда, куьн (*эй, къурайш - халкъ куь сефerra Шамдиз фидайла*) абурун чкайрай физва - пакаман вахтарани (*экуьнихъни*),
138. Ва йифизни: бес, куьне къатIузвачни (*ибрет къачузвачни*)?!
139. Ва гъакъикъатда, Йáну́с - (*Аллагъдин*) илчийрикай (*небийрикай*) я,
140. Ингъе ам (*вичин халкъдикай хъел атана*) (*лукIвилевай кас вичин иесидикай михъиз катдай хъиз*)

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٢٩﴾

سَلَّمَ عَلَيَّ إِلَّا يَاسِينَ ﴿١٣٠﴾

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣١﴾

إِنَّهُ وَمِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

وَإِنَّ لُوطًا لِّمَنِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٣﴾

إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٤﴾

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٣٥﴾

ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخِرِينَ ﴿١٣٦﴾

وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُّصْبِحِينَ ﴿١٣٧﴾

وَبِالْبَيْتِ أَفْلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٨﴾

وَإِنَّ يُونُسَ لِمَنِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٩﴾

إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلِّكَ الْمَشْحُونِ ﴿١٤٠﴾

(вичин уьлкведай) катна (*акъахна*
- *инсанралди ва метягьралди*) лап
ацІанвай гимидиз,

141. Ва (*тІурфан къарагъна гими*
батмиш жедайла, заланвал
тІимиларун патал чип вегьедайвал
хъана - вичел чип гьалтайди гьуьлуьз
гадардайвал, амайбуьр къутармиш
хъун патал), (бес) ада (*амайбуьрухъ*
галаз) чип вегьена - ва ам
«*цІуьдгъуьн хъайибурукай*» хъана
(*а карда кІаник акаатайбурукай*
хъана - ва ам гьуьлуьз гадарна).
142. Ва (бес) ам чІехи балугъди
туькьуьнна - вич туьгъметдиз
лайхлу яз.
143. Ва эгер ам тасбигъ -завайбурукай
(*гзаф ибадатар, диндар крар*
ва Аллагъ пакзавайбурукай)
хъаначиртІа,
144. Дугъриданни ам адан руфуна
амукъдай абурал чан хкидай
Йикъалди.
145. Ва Чна ам (*а чІехи балугъдин*
руфунай) (ахкъудна) вегьена
баябан чилел, вич сагъсузди яз.
146. Ва Чна адан винелай къабахдин
(*бурандин*) тар экъечІдайвал авуна
(*хъендик хъана, адакай менфят*
къачудайвал).
147. Ва Чна ам (*пайгъамбар* яз) виш
агъзуран ва гьадалайни гзаф
ксарин патав ракъурна,
148. Ва абуру (*адахъ*) иман гъана,
ва Чна абуруз (*муьгълет гана*)
тайин тир вахтуналди няметар
ишлемишдай мумкинвал хгана.

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤١﴾

فَالْتَقَمَهُ الْحَوْتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٢﴾

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿١٤٣﴾

لَلْبَيْتِ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٤﴾

* فَنبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٥﴾

وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٦﴾

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٧﴾

فَعَامَّتُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَى حِينٍ ﴿١٤٨﴾

149. (Гила), хабар яхъ вуна (*эй, Пайгъамбар*) абурувай (*ви халкъдивай*) «фетва» (*месэладин гъакъиндай фикирна къарар лугъун*): (*абуру лугъузвайвал*) ви Раббидиз рушар ва чпиз гадаяр яни?!
150. Я тахъайтIа Чна малаикар дишегълияр (*диши жинсининбур*) яз халкънавани, вични абуру (*а ксари а кардиз*) шагъидвализ?!
151. - Ангъе! Гъакъикъатда, абуру, чпин къундармишнавай тапаррикай яз, лугъузва:
152. «Аллагъди (велед) аладнава» - ва гъакъикъатда, абуру (*гъелбетда*) тапархъанар я.-
153. Бес, Ада рушар хкъанавани рухваяр туна?!
154. Квехъ вуч хъанва, гъикI куъне (ахътин) къарар акъудзава (*дуванзава*)?!
155. Бес, куъне рикIел гъизвачни (*къатIузвачни- гъич виже текъведайди Адаз велед хъун*)?!
156. Я тахъайтIа квехъ ачух делил авани (*куъне лугъузвай а гафариз*)?
157. (АкI ятIа) гъваш куъ ктаб (*виче куъ делил авай Аллагъдин патай тир*), эгер куън гъахъбур ятIа!
158. Ва абуру (*муширикри*) Аданни джинрин арада мукъва-къиливал ттунва. - Ва дугъриданни жинриз чизва - гъакъикъатда, абуру (*акI лагъвай муширикар, Къияматдин Юкъуз азабдиз*) хкана жедайди. -

فَأَسْتَفْتِهِمُ الرَّبُّكَ الْبَنَاتُ وَأَهُمُ
الْبَنُونَ ﴿١٤٩﴾

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنْتِنَا وَهُمْ
شَاهِدُونَ ﴿١٥٠﴾

أَلَا إِنَّهُمْ مِّنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ ﴿١٥١﴾

وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٢﴾

أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٣﴾

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿١٥٤﴾

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٥﴾

أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٥٦﴾

فَأَنذَرْتُكُمْ بِيَوْمِ يُنْفَخُ الْأَسْمَانُ
فَأَنذَرْتُكُمْ لِيَوْمِ يُنْفَخُ الْأَسْمَانُ ﴿١٥٧﴾

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نَسَبًا وَلَقَدْ
عَلِمْتَ الْجَنَّةَ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٥٨﴾

159. - Пак я Аллагъ, абуру (*кафирри*)
Адаз гузвай сифетрикай (*лугъузвай*
шикилдикай).

سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿١٥٩﴾

160. - Анжах, Аллагъдин хкянавай
(*муъмин*) лукIар квачиз (*абуру*
Аллагъдиз, Адан чIехи дережадиз,
Адан садвилиз лайихлу сифетар
гузва)! -

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٦٠﴾

161. Бес (*гъавиляй*) гъакъикъатда,
куън (*эй, мушрикар*) ва куъне
ибадатзавай затIарни, -

فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿١٦١﴾

162. Жедач квевай (*куе*) а кардиз
(*куъне ибадатзавай затIариз*
ибадатдайвал) рекъяй акъудиз
(садни),

مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَتِنِينَ ﴿١٦٢﴾

163. Анжах, вич Джагъйим - дин
(*Жегъеннемдин*) къати кунин азаб
чIугвадайди тирди, квачиз.

إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿١٦٣﴾

164. Ва (*малаикри лагъана*): «Авач чакай
садни - вичиз малум тир чка
(*амал*) авачир.

وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ ﴿١٦٤﴾

165. Ва гъакъикъатда, (гъа) чун я
жерге-жерге акъваззавайбур
(*Аллагъдиз ибадатдайла*).

وإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُونَ ﴿١٦٥﴾

166. Ва гъакъикъатда, (гъа) чун я
«тасбигъзавайбур» (*пак ийиз*
Аллагъдин тарифзавайбур)».

وإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ ﴿١٦٦﴾

167. Ва (дугъриданни) абуру (*Меккадин*
мушрикри вун пайгъамбар яз
ракъурдалди) лугъуз тир:

وإن كانوا ليَقُولُونَ ﴿١٦٧﴾

168. «Эгер чаз эвелимжибурулай
атанвай (*виликдай хъайи*
пайгъамбаррилай атай Кктабар
-Таврат, Инжил хътин) РикIел
гъун (*ктаб*) хъанайтIа,

لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأُولِينَ ﴿١٦٨﴾

169. Дугъриданни чун Аллагъдин хкянавай (сидкыдай ва ихласдаказ Адаз ибадатзавай муъмин) лукIар жедай».
170. Амма (абуруз ахътин ктаб - тамам Къуръан, ва виридалай лайихлу Пайгъамбар атайла) абуру адахъ кафирвална - ва абуруз ахпа чир жеда (гъихътин азаб чпиз жедаIа)!
171. Ва дугъриданни виликдай тестикъ хъанва Чи Келима (гъакъикъатда, Чна виликдай гаф ганва) (Аллагъдин) илчияр тир Чи лукIариз;
172. Гъакъикъатда, гъабур я - чпиз (Чи патай) куьмек жедайбур.
173. Ва гъакъикъатда, Чи къушун - гъабур я гъалиб жедайбур.
174. Ва (гъавиляй) элкъуьгъ (вун) (эй, Пайгъамбар) абурукай (Гъахъ къабул тийизвайбурукай) та (тайин тир) вахтуналди.
175. Ва килиг (вун) абуруз (ва гуьзета)- (бес), мукъвара абуруз аквада (чпиз агакъдай азаб)!
176. Бес, абуру Чи азаб атуник тади кутазвани?
177. Ва ам (азаб) абурун гъаятдиз эвичIайла (къапудал атайла) - чпиз игътиятвал авунин хабар атайбурун пакаман вахт лап писди жеда, эхир!
178. Ва элкъуьгъ (вун) абурукай та (тайин тир) вахтуналди.

لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿١٦٩﴾

فَكَفَرُوا بِهِ ۖ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا
الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧١﴾

إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿١٧٢﴾

وَأَنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿١٧٣﴾

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿١٧٤﴾

وَأَبْصَرَهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٥﴾

أَفَعِدَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٦﴾

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ
الْمُنْذِرِينَ ﴿١٧٧﴾

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿١٧٨﴾

179. Ва килиг (вун) - (бес), мукъвара абурузни аквада (*чи дадмишдай азаб!*)
180. Лап пак я (*михъи я ва вине я*) ви Рабби - «чӀехивилин» (*са Вичиз вири чӀехивал, зурбавал, гъайбатлувал, талукъ тир*) Рабби - абуру (*кафирри*) Адаз гузвай сифетрикай (*лугъузвай шикилдикай*).
181. Ва салам (*Аллагъдин патай тебрик ва саламатвал*) хъуй (*Аллагъдин*) илчийриз (*пайгъамбарриз*)!
182. Ва (вири) гъамд хъуй Аллагъдиз - алемрин Раббидиз!

وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٩﴾

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨٠﴾

وَسَلِّمْ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨١﴾

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٢﴾

سُورَةُ الصَّٰدَاتِ
سَبْعِينَ آيَةً

38 - Сура: «Сод»
(Сод)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. Сод. Кьин кьазва Къуръандал виче (*инсанриз*) рикIел гъун авай!
2. Амма кафирвал авурбур (*гъахъдикай, имандикай*) такабурлувиле ва ччаравиле (*аксивиле*) ава.
3. Гьикъван гзаф уьмметар Чна тергнай абурулай вилик, ва абуру (*чпив азаб атана агакьайла куюмекдиз*) эвернай (*Аллагьдиз*) - амма (*туба кьабул хъийидай ва*) кьутармиш жедай вахт алатай чIавуз!
4. Ва ажеб хъана (абуруз) (*кафирриз*) абурун патав, чпикай (*чпин халкъдикай*) тир «игътиятвал авунин хабар гудайди» (*Пайгъамбар*) атана лугъуз! Ва кафирри лагъана: «Им - суьгьурчи (*ва*) тапархъан я!
5. Бес, ада (*вири*) илагъийрикай - са илагъи авунвани (*ада ибадатдиз лайихлу тирди са Аллагь я лугъузвани*)?! Гьакъикъатда, им (*ада эверзавай а кар*) - лап ажайиб кар я!»
6. Ва башламишна чIехи ксар абурукай (*кьурайидикай*) (лугъуз чпин халкъдиз), бес: алад куьн (*вач куь физвай рекъяй яни давамара*)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

صَّ وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ①

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ ②

كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ
فَتَادَوْا وَلَاتٍ حِينَ مَنَاصٍ ③

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ
الْكَافِرُونَ هَذَا سِحْرٌ كَذَّابٌ ④

أَجْعَلِ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا
لَشَيْءٌ عَجَابٌ ⑤

وَأَنْظِلِقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ أَنْ آمَشُوا وَأَصْبِرُوا
عَلَىٰ آهَاتِهِمْ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ ⑥

ва сабур ая куь илагъийрал,
гъакъикъатда, им (*Пайгъамбарди
Сад Аллагъдихъ эверунин кар*) -
вичелди (*адаз*) маса шей кІанзавай
кар я (*адаз маса къаст ава- куь
кылел пачагъвал авун*),

7. Чаз идакай (*Пайгъамбарди
эверзавай и тавгъиддикай*) ван
хъайи туш эхирумжи диндани (*Иса
пайгъамбардин дин «насрания»-да,
ва чи бубайрин диндани*). Им -анжах
къундарма (*туькІуьрнавай таб*) я.
8. Бес, чи арадай гъа адаз яни
Зикр (*Къуръан*) авуднавайди?!»
Туш! Абур (*эй, Пайгъамбар*) Зи
Зикрдин (*Къуръандин*) гъакъиндай
шаклувиле ава! Туш! Абуру гъеле
Зи азаб дадмишнавач!
9. Я тахъайтІа, абурув гвани ви
Раббидин - Къудратлудан, Гзаф
(пишкешар) Багъишдайдан -
регъимрин хазинаяр?!
10. Я тахъайтІа, абуруз авани
пачагъвал (*иесивал*) цаварин,
чилиин ва абурун (къведан) арада
авайбурун винел?! (*АкІ ятІа*) къуй
хкаж хъурай абурун (цавуз) рекъерай
(*чпиз кІанивал идара ийидайвал крар*).
11. (Абуру я) анал алай (са) къушун -
кІаник акатдай (*магълуб жедай*), чеб
(*виликдай хъайи*) «са фикирдал сад
хъанвай дестейрикай тир» (*кІаник
акатай*).
12. Абурулай виликни (*расулар*) таб
яз къунай Нугъан халкъди, гІад-
ди ва фиръаванди - «руькыунрин
(*хкарин*) сагъибди» (*чІехи къуватдин
ва гъакимвилиин, ва я зурба
дараматрин сагъибди*),

مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ إِنْ
هَذَا إِلَّا اخْتِلَافٌ ﴿٧﴾

أَنْزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ
فِي شَكٍّ مِّنْ ذِكْرِي بَلْ لَمَّا يَدُوּفُوا
عَذَابٍ ﴿٨﴾

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ
الْوَهَّابِ ﴿٩﴾

أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا
بَيْنَهُمَا فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ﴿١٠﴾

جُنْدٌ مَّا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِّنَ
الْأَحْزَابِ ﴿١١﴾

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ
ذُو الْأَوْتَادِ ﴿١٢﴾

13. Ва сáмúд-ди, ва Лутáн халкъди, ва аль-Айкатдин агъалийри (Шуайбан халкъдикай тир къалин тарар, бустанар авай чкадин сагъибри). - Абур - «са фикирдал сад хъанвай дестеяр» тир (гъар сад диндиз акси яз кIватI хъанвай уьмметар тир). -
14. Гъар сада (абурукай) расулар таб яз къунай, ва (гъар садаз) Зи жаза тестикъ хъанай!
15. Ва абуру (Меккадавай мушрикри) гуьзетзавайдини анжах са «къати ван» я - вичиз элкъуьр хъувун авачир (ва я: вичелай къулухъни -деве ацаз башламишайла са тIмил гуьзет хъууна мад сефер ацада, гъа сад ва къвед лагъай ацунрин арада авай вахт къванни - муьгълет галачир), - (эгер абур чпин ширкдал аламукъайтIа).
16. Ва абуру (а мушрикри рахшандариз) лагъана: «Чи Рабби! Фад агакъара чав чи (азабдин) пай - Гъисабдин Югъ жедалди!»
17. Сабур ая вуна (эй, Пайгъамбар) абуру лугъузвайдал, ва рикел гъваш Чи бенде Давуд - зурба къуватдин сагъиб, гъакъикъатда, ам - (Аллагъдихъ) гзаф элкъведайди тир (гзаф туба ийиз, Адан разивилихъ чалишимиш жез).
18. Гъакъикъатда, Чна адаз (Давудаз) дагълар муьтIуьгъарна - адахъ галаз санал тасбигъ ийиз (Аллагъ пак ийиз) - йикъан эхирдани ва рагъ экъечIдай чIавузни.

وَمُودٌ وَقَوْمٌ لُّوطٍ وَأَصْحَابُ لَيْكَةِ
أُولَئِكَ الْأَحْرَابُ ﴿١٣﴾

إِنْ كُلُّ إِلَّا كَذَّبَ الرَّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ ﴿١٤﴾

وَمَا يَنْظُرُ هَتُّوْلَاءَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مَّا
لَهَا مِنْ فَوَاقٍ ﴿١٥﴾

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجَلْ لَنَا قَطْنَا قَبْلَ يَوْمِ
الْحِسَابِ ﴿١٦﴾

أَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاذْكُرْ عَبْدَنَا
دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿١٧﴾

إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ
بِالْعَبَثِ وَالْإِشْرَاقِ ﴿١٨﴾

19. Ва (муьтГуьгъарна Чна адаз) кьушарни - (абур) санал кIватIнаваз (*масбигь ийиз*), вирибур (*абур*) - адан патав хквезвай (*ва табий тир*).
20. Ва мягькемарна Чна адан гьакимвал (*пачагьвал*), ва Чна адаз камаллувал (*пайгьамбарвал*) ва чIалан устадвал (*лазим мана ачухардай, гьахъ ва таб ччара ийидай баянлу рахунин бажарагьвал*) гана.
21. Ва атанани ваз (*эй, Пайгьамбар*) гьуьжетчийрин хабар - (цлалай хкаж хьана) «мигьрабдиз» (*Давудан ибадатханадиз*) гьахьай?
22. Абур Давудан патав гьахьайла, ва адаз абурукай кьурху (*кичи*) хьайи чIавуз, абуру лагьана: «КичIе жемир! (Чун) - гьуьжетдавай кьве кас я, чакай сада муькуьдаз зулум авунва - бес, (вуна) дуван атIутI чи арада гьахьлувилелди ва сергьятрилай элячIмир (*зулум мийир*), ва кьалура (вуна) чаз гьахъ (*дуьз*) рехъ (*а карда*).
23. (Абурукай сада лагьана): «Гьакьикъатда, им - зи стха я, адахъ кьудкьанни цIекIуьд хеб ава, захъ авайди са хеб я. Ада лагьана: «Амни зи гьилик кутур (*зав хце*)» ва ада (*гьуьжетрин*) рахунрани зал винел пад кьачуна».
24. Ада (*Давуда*) лагьана: «Дугьриданни ада ваз зулум авуна ви хеб вичин хиперик кухтун тIалабуналди. Гьакьикъатда, гзафбуру (*са карда иштиракзавай*) шерикрикай сада-садаз зулум

وَالظَّيْرَ مُحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ أَوَابٌ ﴿١٩﴾

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَءَاتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصَّلَ
الْحِطَابِ ﴿٢٠﴾

* وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا
الْمِحْرَابِ ﴿٢١﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا
لَا تَخَفْ خَصْمَانِ بَغَى بَعْضُنَا عَلَى
بَعْضٍ فَاحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ
وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ ﴿٢٢﴾

إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً
وَلِيَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ قَالُوا كُفَيْلْنَاهَا
وَعَزَّيْنِي فِي الْحِطَابِ ﴿٢٣﴾

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجَتِكَ إِلَى
يَعَاجِيهِ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي
بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ

ийизва, - анжах, чпи иман гъана
 ва диндар амал авурбуру квачиз -
 ва (*гъикъван*) тIимил ава абур». Ва
 фикирна (*къатIана*) Давуда Чна (*и
 гъуъжетдин кардалди*) вичиз (анжах)
 имтигъан авунвайди, ва ада вичин
 Раббидиз астагъфир авуна (*Адавай
 гунагъ багъишламишун тIалабна*) ва
 агъуз хъана рукугI -диз (*ярх хъана
 саждадиз*) ва (туба авуна) элхкъвена
 (Адахъ).

25. (Бес) Чна адаз а кар
 багъишламишна. Ва гъакъикъатда,
 адаз Чи патав (*Ахиратда*)
 «мукъвавал (*Чаз*)» ва хъсан
 «элхкъвена хкведай чка» ава!

26. Эй, Давуд! Гъакъикъатда, Чна вакай
 халифа (*Чи патай чилел шариатдин
 истемишунар кыле тухудай къетIен
 ихтиярар ганвай сердер*) авунва
 чилел, (*гъавиляй*) гъахълувилелди
 дуван ая инсанрин арада ва
 табий жемир вун гъевесриз,
 тахъайтIа, (*гъевесриз табий
 хъуни*) вун Аллагъдин рекъелай
 алудда. Гъакъикъатда, Аллагъдин
 рекъелай алатзавайбур, - абуруз
 къати азаб жеда (абуру) Гъисабдин
 Югъ рикIелай алудуниз (*адакай
 элкъуьниз*) килигна!

27. - Ва халкънавач Чна цав ва чил
 ва абурун (къведан) арада авай
 затIарни гъакI гъавайда яз! Ам (*а
 фикир*)- кафирвал авурбурун гиман
 я. (Гъавиляй) «еке мусибат (*къати
 азаб, гъалаквал*)» жеда кафирвал
 авурбуруз, ЦIайукай!

وَوَظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ
 وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ﴿٢٥﴾

فَعَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ
 وَحُسْنَ مَنَآبٍ ﴿٢٥﴾

يٰدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ
 فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ
 الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ
 الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ
 عَذَابٌ شَدِيدٌ يَمَّا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٢٦﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
 بَطْلًا ذَٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ
 لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ ﴿٢٧﴾

28. Я тахъайтIа, Чна, чпи иман гъана диндар амал авурбур - чпи чилел ЧIурувилер авурбур хъыз ийидани, я тахъайтIа Чна (Аллагъдикай) кичIебур - гунагъкараp (зулумкараp) хъыз ийидани (эвездин гъакъиндай. Гъелбетда, муъминриз - саваб, гунагъкарриз - жаза жеда)?!
29. Чна ваз (эй, Пайгъамбар) (авудна) ракъурнавай (и) Ктаб - берекатлуди (виче гзаф хийираp, регъимар авайди) я, (абуру) адан аятрал фикир - фагъумун патал, ва акъулрин сагъибри рикIел гъун (ибрет къачун) патал. -
30. Ва багъишна Чна Давудаз (хва) Сулейман! Гъикъван хъсанди я и бенде (Сулейман)! Гъакъикъатда, ам - гзаф элкъведайди тир (Аллагъдихъ)!
31. Ингъе, адаз йикъан эхирда вилик гъыз къалурна (чеб) акъваздайла пуд кIвачел акъвазна къуд лагъай кIвач (гъакI) экисна акъваздай багъа шIвар (жинсинин балкIанар).
32. (Бес) ада лагъана: «Гъакъикъатда, заз гзаф кIан хъанва еке хийир (иер балкIанар) кIан хъун - зи Рабби рикIел гъун патал (абуралди Аллагъдин рекъе джигъад ийидайвал), - та абур (балкIанар вилерикай яргъа хъана) пердедихъ чуьнуьх хъана.
33. (Ва эмирна ада): «Хкваш абур (куьне) зи патав!» Ва башламишна ам абурун зангарилай, гарданрилай кап алтадиз. (И аятрихъ маса баянарни ава: «Ада лагъана: Гъакъикъатда, хийир шей

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ
نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ﴿٢٨﴾

كَيْتَبُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبْرَكًا لِيَذَّبَرُوا
ءَأْيَاتِيهِ ۖ وَيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٩﴾

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نَعَمَ الْعَبْدُ إِنَّهٗ
أَوَّابٌ ﴿٣٠﴾

إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّفِيَنَتِ
الْحِيَادِ ﴿٣١﴾

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ
رَبِّي حَتَّى تَوَارَثَ بِالْحَبَابِ ﴿٣٢﴾

رُدُّوْهَا عَلَيَّ فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ
وَالْأَعْنَاقِ ﴿٣٣﴾

(хъсан балкIанар) кIан хъун зи Рабби
рикIел гъунилай (капI авунилай)
заз гзаф кIан хъана, та ам (рагъ)
пердедихъ чъунуьх хъана. (Ва эмирна
ада): «Хкваш абур (куьне) зи патав!»
Ва ам абурун зангар ва гарданар
турунал ягъиз гатIунна - абур
къурбандиз гъиз...).

34. Ва дугъриданни Чна имтигъан
авуна Сулейманаз, ва Чна адан
тахт-дал (са) жасад (беден) вегъена
..., ахпа, (ада туба авуна ам
Аллагъдихъ) элхкъвена.
35. Ада лагъана: «Рабби!
Багъишламиша заз, ва пишкеша
(Вуна) заз (ахътин) гъакимвал
(пачагъвал), залай къулухъ садазни
тежедай хътин. Гъакъикъатда, Вун
- Гзаф (пишкешар) Багъишдайди я
эхир!»
36. Ва (жаваб гана Чна адан дуьадиз,
ва) Чна адаз гар муьтIуьгъарна -
ам хъуьтуьлдиз фад физвай адан
эмирдалди адаз кIан хъайи патахъ.
37. Ва (муьтIуьгъарна Чна адаз)
шейтIанарни - гъар са «(зурба)
эцигдайди дараматар» ва «(зурба)
гъуьлуьн деринриз эвичIдайди»
(абурукай),
38. Ва (гъакIни абурукай) зунжурра
(бухавра) аваз кутIуннавай
масадбурни.
39. Им (и вири няметар) - Чи (патай
тир пай) пишкеш я (ваз); ва
(гъавилляй) багъиш ая (вуна адакай
ваз кIанидаз) ва я (къуна) тур - (ваз а
карда) са гъахъ-гъисабни жедач!

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَأَلْقَيْنَا عَلَى كُرْسِيِّهِ
جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٣٤﴾

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا
لَّا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِّنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ
الْوَهَّابُ ﴿٣٥﴾

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً
حَيْثُ أَصَابَ ﴿٣٦﴾

وَالشَّيْطَانَ كُلَّ يَتَاءٍ وَعَوَاصٍ ﴿٣٧﴾

وَأَخْرَيْنَ الْمُفْرِنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٣٨﴾

هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ
حِسَابٍ ﴿٣٩﴾

40. Ва гъакъикъатда, адаз Чи патав (*Ахиратда*) «мукъвавал (*Чаз*)» ва хъсан «элкъвена хкведай чка» ава!
41. Ва рикел гъваш (вуна *эй*, *Пайгъамбар*) Чи бенде Аййуб - ада вичин Раббидиз (ялвариз) эверай ч!авуз: «Гъакъикъатда, зак шейт!анди жафа (*четинвилер*) ва азаб (*т!ал*) хк!урнава!»
42. (*Ва лагъана Чна адаз*): «Эця жуван к!вач ччиле (*ва анай ваз къайи булах акъатда*)! Ингъе (*ваз*) - вичел гъусул ийидай (*чубхуьнагардай*) шей къайи, ва хъвадайди (*шилемиша - вун сагъ хъжеда*)».
43. Ва Чна адаз (*Аййубаз*) вичин хзан ва абурухъ галаз са гъакъван артухни багъишна, Чи патай регъим яз, ва акъулрин (*къанажагърин*) сагъибриз рикел гъун яз.
44. Ва (*лагъана Чна адаз*): «Къачу жуван гъиле (*векъер-къаларин*) са к!унч! ва ягъа адалди (*паб*), ва ч!урмир жуван къунвай къин» (*ам азарлу тир ч!авуз адаз вичин папа авур са кардал хъел атана, ва ада ам виш сеферда яда лагъана къин къуна ...ва сагъ хъхайла, вичин къин ч!ур тавун патал, адаз ик! лагъанай*). Гъакъикъатда, Чаз ам сабурлуди яз жагъана. Гъикъван хъсанди я (*Чи*) а бенде (*Аййуб*), гъакъикъатда, ам гзаф элкъведайди тир (*Аллагъдихъ*)!
45. Ва рикел гъваш (вуна *эй*, *Пайгъамбар*) Чи бендеяр: Ибрагъим, ва Исгъакъ ва Йагъуб - (*Дин кыле тухунин карда*) къуватлувилин ва дерин къат!унрин (*басаратвилин*) сагъибар.

وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَّآبٍ ﴿٤٠﴾

وَأَذْكُرُ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَيْ
مَسْنَىٰ الشَّيْطَانِ يَنْصَبِ وَعَذَابٍ ﴿٤١﴾

أَرُكُّضُ بِرَجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ
وَشَرَابٌ ﴿٤٢﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً
مِّنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُولَى الْأَلْبَابِ ﴿٤٣﴾

وَأَخَذُ بِبِيَدِكَ ضِعْفًا فَأَضْرِبُ بِهِ
وَلَا تَحْنُتُ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِعَمَ
الْعَبْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٤٤﴾

وَأَذْكُرُ عَبْدَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ
وَيَعْقُوبَ أُولَى الْأَيْدِي وَالْأَبْصَرِ ﴿٤٥﴾

46. Гьакъикъатда, Чна абуруз башкъа кьетГенвал гана - (Ахиратдин) Мескен гьамиша рикел хьун (*Чна абур дуьньядин крар рикле хьуникай михи авуна, абур гьамиша Ахират риклеваз Аллагъдиз гзаф ибадатар ийизва, инсанриз диндиз эверзава Ахиратдиз гьазурвал акун патал*),
47. Ва гьакъикъатда, абур Чи вилик - хкянавайбурукай, лап хъсанбурукай я.
48. Ва рикел гъваш (вуна *эй*, *Пайгъамбар Чи бендеяр*): Исмайл, ва Аль-Йасаъ ва Зуль-Кифл. Ва вири (абур) - лап хъсанбурукай я.
49. Им (*Къуръан*) - Рикел Гъун я, ва гьакъикъатда, (Аллагъдикай) кичебуруз гьазурнава хъсан «элкъвена хкведай чка» -
50. Адн - Женнетар - (чпин) раklarар абур патал ахъа тир;
51. Абур ана къунт яна ярх хъанваз жеда - эвериз (*тIалабиз чпиз*) ана (*гъар жуьредин*) гзаф емишар ва хъвадай затIар (*кеф гудай шарабар*).
52. Ва абурун патав (*ана*) вилер чиле ттунвай (*масадбуруз садазни килиг тийиз са чпин итимриз килигдай*), таяр тир папар (*ва гьуьрияр*) жеда.
53. Гъа им (*ихътин хъсан няметар*) я - квез хиве къунвайди (*эй*, *Аллагъдикай киче ксар*) - Гьисабдин Югъ патал!
54. Гьакъикъатда, гъа им я - Чи (*патай тир*) ризкъи (*няметар, паяр*), вичизни акьалтIун (*куьтягъ хьун*) авачир!

إِنَّا أَخْلَصْنَهُمْ بِخَاصَّةٍ ذِكْرَى الدَّارِ ﴿٤٦﴾

وَأَنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ ﴿٤٧﴾

وَأَذْكُرُ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ
وَكُلٌّ مِّنَ الْأَخْيَارِ ﴿٤٨﴾

هَذَا ذِكْرٌ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ
مَقَابٍ ﴿٤٩﴾

جَنَّاتٍ عَدْنٍ مَّفْتَحَةٌ لَهُمُ الْأَنْبُوبُ ﴿٥٠﴾

مُتَّكِنِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَنَكِهِةٍ
كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ﴿٥١﴾

* وَعِنْدَهُمْ قَصْرَاتُ الظَّرْفِ أَتْرَابٍ ﴿٥٢﴾

هَذَا مَا تُوَعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٣﴾

إِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِن نَّفَادٍ ﴿٥٤﴾

55. Им - (Аллагъдикай кичебуруз я)! Ва гъакъикъатда, (*гъахъдикай такабурлувална*) сергъятар чIурзавайбуруз лап пис «элкъвена хкведай чка» гъазурнава, -
56. Жегъеннем, чпив ана къати кунин азаб чIугваз тадай, ва гъикъван пис «мес» я ам!
57. Им (*а азаб*) - ва къуй абуру дадмишрай ам - лап гразвай яд ва (*Жегъеннем-эгълийрин беденрай акъатзавай*) ирин (*гъура*) я,
58. Ва масадни (*жеда абуруз маса азабни*) гъа шикилдикай, гъар жуьрейрин!
59. (*Ва ЦIуз вегъидайла, гъахъдикай такабурлувална сергъятар чIурайбуру - садбуру муькуьбуруз лугъуда*): «И чIехи кIватIални квехъ галаз (*аниз*) гъахъдайбуру я (*яни куфрдин башичIйрин гуьгъуьнаваз - абуруз табий хъайи жемятни ЦIа твада*)». (*Абуруз жаваб гуда*): «Тахъуй абуруз (*хъсан*) къабулун (*хуш мергъаба*)! Гъакъикъатда, абурни ЦIун къати кунин азаб чIугвадайбуру я!»
60. Абуру (*а еке кIватIалди*) лугъуда: «Аксина, квез тахъуй (*хушвилини*) къабулун! Куьн я ам чаз гъайиди (*куьн - чIехи ксар - сеbeb хъана чун Дуьз рекъикай ягъалмишвиле хъуниз, ва и азабда хъуниз*), ва гъикъван писди я и амуькдай чка!»
61. Абуру (*еке кIватIалди*) лугъуда: «Чи Рабби! Ни им (*гъахъдикай ягъалмишвал*) чаз гъанатIа, артухара адаз ЦIа (*са шумуд сефер*) гзафарнавай азаб!»

هَذَا وَإِنَّ لِلطَّالِعِينَ لِشَرِّ مَقَابٍ ﴿٥٥﴾

جَهَنَّمَ يَصَلُّونَهَا فَيُبْسِ الْمِهَادُ ﴿٥٦﴾

هَذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَعَسَاقُ ﴿٥٧﴾

وَأَخْرُ مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ ﴿٥٨﴾

هَذَا فَوْجٌ مُّقْتَنِمٌ مَّعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ إِنَّهُمْ صَالُوا النَّارِ ﴿٥٩﴾

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا فَيُبْسِ الْقَرَارُ ﴿٦٠﴾

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَرِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ ﴿٦١﴾

62. Ва абуру (*куфрдин баишчийри*) лугьуда: «Чахъ вуч хъанва, чаз аквазвач хьи итимар чна абур писбур (*ва бахтсузбур*) яз гьисабай (*абуру акI мусурманрикай фикирзавай*)?»
63. Яраб чна абур (са гьахъни авачиз) месхерадай къуна жал? Я тахъайтIа (*абур чахъ галаз ина ава, амма чи*) вилер абурулай алат хъанвани?»
64. Гьакъикъатда, а кар - Цун агъалийри сада-садахъ гьуьжет авун, гьахъ я.
65. Лагъ (*эй, Пайгъамбар*): «Зун анжах - игътиятвал авунин хабар гузвайди я, ва авач илагъи (*ибадатдиз лайихлу тир*) - Сад Тир, виридан винел Винел Пад Къачудай са Аллагъдилай гьейри,
66. (Вич) цаварин, чилин ва абурун (къведан) арада авай затГаринни Рабби - Къудратлуди (*Зурбади*), Гзаф Багъишламишдайди, тирди».
67. Лагъ (*эй, Пайгъамбар*): «Ам - зурба хабар я,
68. Куьн адакай (*а крарикай хабар гузвай, ва виче еке хийир авай Къуръандикай*) (патахъ) элкъвенва,
69. - Авачир заз чирвал «лап вини дережадин жемьтдикай» (*а малаикрикай*) - абуру гьуьжетардайла (*Адам халкъ авунин гьакъиндай, заз а кар чир хъана анжах Аллагъди ракъурай вагъй - дай*).
70. Заз (*Аллагъди*) вагъй - ракъурна инандирмишзава (*а кар*), гьакъикъатда, зун - анжах, ачух,

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ ﴿٦٢﴾

أَتَخَذْتَهُمْ سِحْرِيًّا أَمْ أَزَعَّتْ عَنْهُمْ الْأَبْصُرُ ﴿٦٣﴾

إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ﴿٦٤﴾

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ وَمَا مِنِّي إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٦٥﴾

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٦٦﴾

قُلْ هُوَ نَبَوًُّا عَظِيمٌ ﴿٦٧﴾

أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٨﴾

مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَأِ الْأَعْلَى إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٩﴾

إِنْ يُوحَىٰ إِلَيَّ إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٠﴾

игътиятвилиин хабар гузвайди тирвиляй». -

71. (РикЕл гъваш вуна абурун, эй, Пайгъамбар) ви Раббиди малаикриз лагъай вахт: «За халкъда инсан чепедикай.
72. Ва За дуьзарна тамамарайла ам, ва За адан къенез Зи Руюгъдикай уф гайила (ччанда руьгь ттуна адал чан атайла), ават хъухъ куьн адаз сажда ийиз (агъуз хъухъ икрам ийиз)!»
73. Ва (тадиз) малаикри вирида (санал) сажда авуна, вирибуру,
74. Са Иблисдилай гъейри, ада еке такабурулувална ва ам кафиррикай хъана.
75. Ада (Аллагъ Таалади) лагъана: «Эй, Иблис! Куь ваз манийвална (куь вун акъвазарна) За Зи (къве) Гъилелди халкънавайдаз сажда ийиз? Вуна (Адаман патахъай) такабурулувалнани, я тахъайтга вун (ви Раббидин вилик) жув винадай къурбурукай хъанвани?»
76. Ада (Иблисди) лагъана: «Зун адалай (Адамалай) хъсан я: Вуна зун цIукай халкънава, ам Вуна халкънава чепедикай».
77. Ада (Аллагъ Таалади) лагъана: «(Бес), экъечI (квахъ) анай (Женнетдай); гъакъикъатда, вун - (алчахарна) чукурнавайди я.
78. Ва гъакъикъатда, вал Зи лянет жеда - Эвездин Йикъалди».
79. Ада (Иблисди) лагъана: «Рабби! Бес, муьгълет це заз (Вуна) - абурал чан хкидай йикъалди».

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّىْ خَلَقْتُ بَشَرًا

مِّنْ طِيْنٍ ﴿٧١﴾

فَاِذَا سَوَّيْتُهُۥ وَنَفَخْتُ فِيْهِ مِنْ رُّوحِىْ

فَقَعُوْا لَهٗۤ وَّ سَلٰجِدِيْنَ ﴿٧٢﴾

فَسَجَدَ الْمَلٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ اٰجْمَعُوْنَ ﴿٧٣﴾

اِلَّا اِبْلِيسَ اَسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ

الْكٰفِرِيْنَ ﴿٧٤﴾

قَالَ يٰٓاِبٰٓنٰٓيْلٰسُ مَا مَنَعَكَ اَنْ تَسْجُدَ لِمَا

خَلَقْتُ يَدٰىٓ اَسْتَكْبَرْتَ اَمْ كُنْتَ مِنَ

الْعٰلِيْنَ ﴿٧٥﴾

قَالَ اَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ خَلَقْتَنِىْ مِنْ نَّارٍ

وَخَلَقْتَهُۥ مِنْ طِيْنٍ ﴿٧٦﴾

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَاِنَّكَ رَجِيْمٌ ﴿٧٧﴾

وَإِنَّ عَلٰىكَ لَعْنَتِىْ اِلٰى يَوْمِ الدِّىْنِ ﴿٧٨﴾

قَالَ رَبِّ فَاَنْظِرْنِىْ اِلٰى يَوْمِ يَبْعَثُوْنَ ﴿٧٩﴾

80. Ада (*Аллагъ Таалади*) лагъана: «Гъакъикъатда, вун - (*вичиз Чна*) муьгълет ганвайбурукай я
81. Малум вахтуни (*Исрафил малаикди Къаргъудиз сифте уф гудай*) Йикъалди!»
82. Ада (*Иблисди*) лагъана: «Къин къазва (за) Ви зурбавилел (*чIехивилел*), за дугъриданни абур рекъяй акъудда (*Адаман несилар ягъалмишвиле твада*) вирибур,
83. Анжах - абурукай Ви хкъанавай лукIар квачиз!»
84. Ада (*Аллагъ Таалади*) лагъана: «Бес, гъахъ - (Зи патай) я! - Ва (анжах) гъахъ лугъузва За:
85. Дугъриданни ацIурда За Жегъеннем валди (*эй, Иблис ва ви несилралди*) ва абурукай ваз табий хъайибуралди, вирибуралди!»
86. Лагъ (*эй, Пайгъамбар - а мушикриз*): «ТIалабзавач за квевай а кардихъ гъакъи, ва туш зун - авачиз жува жувал а кар къачунвайбурукай (*аксина, зун гъакъикъи пайгъамбар я - азз рактурнавай вагъйдиз табий тир*)».
87. Ам (*Къуръан*) - анжах РикIел Гъун я алемриз (*вири инсанриз ва жинерриз*).
88. Ва дугъриданни, квез (*эй, мушикар*) чир жеда са къадар вахтунилай адан зурба хабар (*Къуръан - гъахъ тирди, Ислам гъалиб хъана инсанри жемятралди Ислам-дин къабулайла, ва квезни азаб атайла*)!»

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ﴿٨٠﴾

إِلَى يَوْمِ أَلُوقَتِ أَلْمَعْلُومِ ﴿٨١﴾

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأَعُوذَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٢﴾

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٨٣﴾

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ ﴿٨٤﴾

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّن تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٥﴾

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ﴿٨٦﴾

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾

وَلَتَعْلَمَنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ ﴿٨٨﴾

سُورَةُ الزُّمَرِ

39 - Сура: «аз-Зумар» (Сад-садан гуьгьуьналлай кIапIалар)

Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. И Ктабдин (авудна) ракъурун - Аллагьдин патай я, Къудратлудан (Зурбадан), Камаллудан!
2. Гьакъикъатда, Чна ваз (авудна) ракъурнава Ктаб (виче) гьахъ аваз; (гьавилияй) ибадат ая (вуна) Аллагьдиз сидкъидай дин (ибадат) са Адаз талукъарна!
3. Дугъриданни! Аллагьдиз - анжах михьи дин талукъ я. Ва чпи Адалай гъейри архаяр (гьуцар) къунвайбуру (лугъузва): «Чна абуруз (а гьуцариз) - анжах, абуру чун Аллагьдиз жезмай къван мукъвал авун патал ибадатзава». Гьакъикъатда, Аллагьди абурун (яни муъминрин ва мушрикрин) арада дуван ийида абур ччара хъайи крара. Гьакъикъатда, Аллагьди дуъз рекъел гъидач - вич тапархъан, (кIеви) кафирвалзавайди тирди!
4. Эгер Аллагьдиз велед къачуз кIан хъанайтIа, Ада хкъядай Вичи халкъзавайбурукай Вичиз кIаниди. Лап пак я Ам! Ам я Аллагь - Сад Тир, виридан винел (гьар са кардал) Винел Пад Къачудайди (Вичиз вири шейэр муьтIуьгъ тир - Кьадарсуз Къудратлуди)!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَنْزِيلِ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ
الْحَكِيمِ ①

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ
اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ②

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ
دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى
اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا
هُم فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ
هُوَ كَذِبٌ كَفَّارٌ ③

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَأَصْطَفَىٰ
مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ سُبْحٰنَهُ ۗ هُوَ اللَّهُ
الْوٰحِدُ الْقَهَّارُ ④

5. Ада цавар ва чил халкънава гъакъикъатдиз (*камаллу себеп аваз, гъакI гъаваянда тушиз*). Ада йиф элкъуьриз алчударзава йикъал, ва югъ элкъуьриз алчударзава йифел. Ва муьтIуьгъарнава Ада рагъ ва варз; гъар сад гъерекатна физва тайинарнавай вахтундалди (*а вахт патал*). Дугъриданни, Ам (*Аллагъ*) - Къудратлуди, Гзаф Багъишламишдайди я!
6. Ада куьн са чандикай халкънава, ахпа Ада адакай адаз паб яратмишна - ва авудна (*яратмишна ва муьтIуьгъарна*) Ада квез маларикай (*кIвалин гъайванрикай*) муьжуьд жуьреяр (*жуьтер*). - Ада куьн куь дидейрин руфунра халкъзава са яратмишунин гъал муькуь яратмишунин гъалдин гуьгъуьнаваз пуд къат (*тах*) мичIивилера (*руфун, аялдин кIвал, ген*). Гъа ахъгинди я Аллагъ - куь Рабби; (са) Адаз талукъ я (вири) гъакимвал (*агъавал*). Авач илаъги (*ибадатдиз лайихлу тир*) Адалай гъейри; бес, гъикI куьн элкъуьрзава (*тавгъиддикай, яргъаз ийизва Адаз ибадат авуникай*)?!
7. Эгер куьне кафирвал авуртIа (*эй, инсанар*), гъакъикъатда, Аллагъ гъич квез муьгътеж туш (*Адаз герек авач куь иман, куь тавгъид - куьн чеб адаз муьгътеж я, яни квевай тавгъид кыле тухун тIалабзава квез менфят хъун ва куьн зарардикай яргъа хъун патал*). - Ва рази туш Ам Вичин лукIариз куфр хъана (*абуру куфр авунал*). - Ва эгер куьне шукур

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ
النِّيلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى
النِّيلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي
لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴿٦٠﴾

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ
مِنْهَا زَوْجَهَا وَانزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ
ثَمَنِينَ ۗ زَوَاجٌ يُخَلِّقُكُمْ فِي بُطُونِ
أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِّنْ بَعْدِ خَلْقِي فِي
ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ ۗ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ
الْمُلْكُ ۗ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ﴿٦١﴾

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ عَنِّي وَعَنْكُمْ
وَأَنَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ ۗ وَإِنْ
تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ ۗ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ
وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۗ إِنَّهُ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٦٢﴾

авуртIа, адал Ам рази жеда квез (Адаз куьне а кар авун хуш я ва хъсан эвезни гуда). Ва са чандини пар ялзавай - масадан пар ялдач (са гунагъкар чандини масадан гунагърин пар ялдач). Ахпа, куь Раббидин патав я - куь элкъвена хтун, ва хабар гуда (Ада) квез куьне авур амалрикай. Гъакъикъатда, Адаз (куь) хурара вуч аватIа чизва (куь ччанара авай сирерикай хабар ава)!

8. Ва инсандив четинвал хкIурла (къилел балá атайла), ада вичин Раббидиз (ялвариз) эверзава са Адахъ (умундиз) элкъвез. Ахпа, Ада Вичин патай адаз нямет багъишайла (а бала алудна) - ада рикелай алудзава вичи виликдай Низ (ялвариз) эвернатIа, ва ада Аллагъдиз «(чпи) барамбар авурбур» (шерикар) гъизва, (вич ягъалмиш хъанвайла масадбурни) Адан рекъикай къакъудун патал. Лагъ (вуна эй, Пайгъамбар ахътиндаз): «Ишлемиша (вуна са къадар вахтуналди) няметар са тIимил, ви куфрда аваз (ви ажал къведалди), гъакъикъатда, вун ЦIун агъалийрикай я!»

9. Бес (ахътин кафир кас хъсан яни) - я тахъайтIа вич (Аллагъдиз) (итIаатлудаказ) йифди ибадатзавай кас: сажда ийиз ва (акъвазна) капI ийиз, Ахиратдикай кичI аваз ва вичин Раббидин регъимдик умуд кваз?! Лагъ (эй, Пайгъамбар): «Сад хъиз жедани къван (вичин

* وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ نِسِيَ مَا كَانَ يُدْعُوا إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ﴿٨﴾

أَمْ مَنْ هُوَ قَنِيَّتْ عَانَاءَ النَّبْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٩﴾

Раббидикай, гъахъ-диндикай)
чирвилер авайбур, ва чпиз чирвал
авачирбур? Гъакъикъатда, риклел
гъизва (*амал ийизва*) - анжах
акьулрин сагъибри!»

10. Лагъ (*эй, Пайгъамбар муъминриз*
- *За лугъузвайди*): «Эй, иман
гъанвай (Зи) бендеяр, киче хухъ
куь Раббидикай (*давамара куь*
инанмишвал ва кичевал - *Зи эмирар*
кьилиз акъудиз ва къадагъайрикай
яргъаз жез)! Чпи и дуьньяда хъсан
амал (*диндар крар*) авурбуруз - (*и*
дуьньядани Ахиратдани) хъсан гъал
(бул *ризкы, берекат, сагъвал ва*
саваб) жеда. - Ва Аллагъдин чил
гегъенш я (*куьч хухъ диндин рекъе*
лазим хъайила). - Гъакъикъатда,
сабурлубуруз абурун саваб
тамамвилелди гуда - (гъич) сан-
гъисаб авачиз!»
11. Лагъ (*вуна эй, Пайгъамбар*
инсанриз): «Гъакъикъатда, заз
эмирнава за Аллагъдиз ибадат
авун михьйдаказ (*ихласдиз,*
сидкъидай) са Адаз дин (*ибадат*)
талукъарна,
12. Ва эмирнава заз - зун
мусурманрин сифтеди (*Аллагъдиз*
муьтлуьгъ хъайи сад лагъвай ва
виридалай зурбади) хъун патал (*зи*
уьмметдикай)».
13. Лагъ (*эй, Пайгъамбар*) (*инсанриз*):
«Гъакъикъатда, заз кичезва - эгер
за зи Раббидиз асивал авуртла
(*чIалаз яб тагайтIа, заз*) Чехи
йикъан азаб жез».

قُلْ يٰٓعِبَادِ الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اتَّقُوا رَبَّكُمْ
لِلَّذِيْنَ اَحْسَنُوْا فِيْ هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ
وَ اَرْضُ اللّٰهِ وَّاسِعَةٌ اِنَّمَا يُؤْتِي الصّٰلِحِيْنَ
اَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١٠﴾

قُلْ اِنِّيْ اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ اللّٰهَ مُخْلِصًا لِّهِ
الدِّيْنَ ﴿١١﴾

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُوْنَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿١٢﴾

قُلْ اِنِّيْ اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّيْ عَذَابَ
يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿١٣﴾

14. Лагъ: «За (са) Аллагъдиз ибадатзава - михьйдаказ (*ихласдиз, сидкъидай*) жуван дин (*mTeat, ибадат*) Адаз талукуьарна.
15. (Бес) куьне (*эй, муширкуьар*) квез кІани затІариз ибадата Адалай гъейри (*зав адакай зарар авач, ва квев ахпа агакьда пис жазва*). Лагъ (*эй, Пайгъамбар*): «Гъакъикъатда, (*гъакъикъи*) зиянвал хъайибур абур я - Къияматдин Юкъуз чпивай чеб ва чпин хзанар квахъайбур (*гъиляй акъатайбур*)». Дугъриданни, гъам я - ачух еке зиян!
16. Абуруз (*Къияматдин Юкъуз*) - чпин винелайни «чардахар» цІукай (*цІун къатар*) жеда, ва абурун кІаникни «чардахар» (*цІун къатар*). Адалди - Аллагъди Вичин бендейрик (*лукІарик*) кичІ кутазва. Эй, (Зи) бендеяр, кичІе хухъ квез Закай (*Зи эмирар кылиз акъудиз ва Зи къадагъайрикай яргъа жез!*)
17. Ва чеб «тІагъътдикай» (*таб илагъийрикай: бутар, гъуцар, шейтІанар...*) - абуруз ибадат авуникай яргъа хъана ва (*чпини* туба авуна) Аллагъдихъ элкъвейбур - гъабуруз муштулух ава (*и дуьньядани: тариф ва къени гъал. Ва Ахиратдани: Женнетдин няметар*). (Бес), шад хабар це (вуна *эй, Пайгъамбар*) (Зи) бендейриз,
18. - Чпи, гафуниз (*чпиз лугъузвай чІалариз*) яб гузвай ва адакай (лап) хъсандаз табиь жезвай. Ахътинбур - (*абур я*) Аллагъди дуьз рекъел гъанвайбур я, ва ахътинбур - гъабур я акъулдин (*къанажагърин*) сагъибар.

قُلِ اللَّهُ أَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ﴿١٤﴾

فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ قُلِ إِنَّ
الْخَيْرِينَ الَّذِينَ خَيْرُوا أَنْفُسَهُمْ
وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَّا ذَلِكَ هُوَ
الْخَيْرُ الْمُبِينُ ﴿١٥﴾

لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ
ظُلَلٌ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِهِ عِبَادَهُ يَعْبادِ
فَاتَّقُونِ ﴿١٦﴾

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الظُّلُمَاتِ أَنْ يَعْبدوها
وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبَشْرَىٰ فَبَشِّرْ
عِبَادِ ﴿١٧﴾

الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ
أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَٰئِكَ هُمْ
أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿١٨﴾

19. Бес, вичел азабдин Келима тестикъ хъанвайди (ягъалмишвал ва куфр ада эхирдалди давамарзавайвиляй) - бес, вавай (эй, Пайгъамбар ахътин) вич ЦІа авайди (адакай) къутармишиз жедани къван?!
20. Амма чпи, чпин Раббидикай кичевал авурбур (Адан эмирар кылиз акъудна ва къадагъайрикай яргъа хъана) - абуруз гъазурнава (еке) тавханаяр чпин винелни (еке) тавханаяр эцигнавай (мертебайрин зурба кІвалер), чпин агъадихъайни вацІар авахъзавай, Аллагъдин патай вяд (хиве къунвай кар) яз- Аллагъди вяд (гъич) чІурдач!
21. Бес, ваз акунвачни (эй, Пайгъамбар) - гъакъикъатда, Аллагъди цавай яд (циферай марф) авуднавайди (ва) ам чешмеяр яз чиле ттунвайди?! Ахпа Ада адалди гъар жуъре рангарин къацар (набататар) (чиляй) акъудзава. Ахпа абур (чІехи хъана) акъахзава, ва ваз абур хъипи хъана аквазва, ахпа Ада абур (къуру тир) куьлуъ хъанвай къалар-къулариз элкъуързава. Гъакъикъатда, а карда - акъулдин (къанажагърин) сагъибриз рикел гъун (ва ибрет) ава!
22. Бес, вичин хур Аллагъди Ислам (дин) патал ачухарнавайди (вични) вичин Раббидин патай тир нурдал алайди (барамбар жедани кафирдихъ векъи рикІ авай)?! Бес, «еке мусибат (къати азаб, гъалаквал)» я чпихъ Аллагъдин Зикрдин (Къуръандин) гъакъиндай

أَقَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ أَفَأَنْتَ
تُتَقَدُّ مَنْ فِي النَّارِ ﴿١٩﴾

لَكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرْفٌ
مِّنْ قَوْفِهَا غُرْفٌ مَّبِينَةٌ تَخْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَعَدَّ اللَّهُ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ
الْمِيعَادَ ﴿٢٠﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
فَسَلَكَهُدَّ يَنْبِيعٍ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ
بِهِ زَرْعًا مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيَجُ فِتْرَتَهُ
مُضْفَرًا ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطْلَمًا إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَذِكْرًا لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٢١﴾

أَقَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ
فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِّنْ رَبِّهِءَ قَوْلٌ لِّلْقَلْبِيسَةِ
قُلُوبُهُمْ مِّنْ ذِكْرِ اللَّهِ أَوْلَتْكَ فِي ضَلَلٍ
مُّبِينٍ ﴿٢٢﴾

векъи (*къван хътин*) риклер
авайбуруз! Ахътинбур - ачух
ягъалмишвиле ава.

23. (*Гьелбетда*) Аллагъди - (авудна)
ракъурнава виридалайни хъсан
Хабар (*малумат* - *яни Къуръан*)
- Ктаб (вичин паяр) сад-садаз
ухшар авай, кье-къвед яз (*тикрап*
аваз), адакай хамуник зурзун
акатзава (*хамуниз хар акъатзава*)
чпин Раббидикай киче ксарин,
ахпа хъуьтуьл (*ва секин*) жезва
абурун хамар ва абурун риклер
Аллагъдин Зикрди (*Къуръандиз*)
килигна. Ам (*Къуръанди муъминриз*
a таъсир авун) - Аллагъдин
патай тир регъбервал я, адалди
(*Къуръандалди*) Ада Вичиз кланиди
дуьз рекъел гъизва. Ва вуж
Аллагъди ягъалмишвиле ттуртIа,
адаз дуьз рекъел гъидайди авач!
24. - Бес (сад хъыз жедани), вичин
чиналди жув азабдин писвиликай
хуьдайди Къияматдин Юкъуз
(Женнетда няметрин юкъва
жедайдахъ галаз)?! Ва зулумкарриз
лугъуда: «Дадмиша (гила) куьне
къазанмишайди!» -
25. Таб яз къунай (*расулар*) абурулай
(*ви халкъдилай эй, Пайгъамбар*)
вилик хъайбуруни - бес, атанай
абуруз азаб чпи гъич гъисни
тавур патай.
26. Ва дадмишиз туна Аллагъди
абурув агъузвал (*ва азаб*) и
дуьньядин уьмуьрдани, амма
Ахиратдин азаб лап чIехи я!
- Эгер абуруз чир хъанайтIа
(чпин азабдин себеб - куфр ва
пайгъамбарар таб яз къун тирди)! -

اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا
مُتَشَابِهًا مَثَانِي تَقْشَعْرُ مِنْهُ جُلُودُ
الَّذِينَ يُخَسِّوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ
وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ذَٰلِكَ هُدَىٰ اللَّهِ
يَهْدِي بِهِ ۚ مَنْ يَشَاءْ ۖ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ
فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۖ ﴿٢٣﴾

أَفَمَنْ يَتَّبِعِ يَتَّبِعِ بِوَجْهِهِ سَوْءَ الْعَذَابِ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ
تَكْسِبُونَ ﴿٢٤﴾

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَنْهَمُ
الْعَذَابِ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٥﴾

فَإِذَا قَهَمُ اللَّهُ الْحَزْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَالْعَذَابِ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا
يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

27. Ва дугъриданни Чна и Къуръанда инсанриз вири мисалрикай гъанва, абуру рикел гъун (*шбрет къачун*) патал!
28. (Ва авуна Чна ам) - араб члалал тир Къуръан яз, виче са какурвални авачир, абуруз (Аллагъдикай) кичевал хъун патал (*Адан эмирав кылиз акъудиз ва къадагъайрикай яргъаз жез*)!
29. Аллагъди мисал яз гъанва: са (*лукI*) итим - (вич) шерикрин (*са шумуд иесидин*) гъилик квай - чебни (*а лукI ишлемишунин гъакъиндай*) еке гъуъжетра авай, ва (*маса лукI*) итимни - кылди са итимдин (*са иесидин*) гъилик квай, - бес, сад хъиз яни абурун къведан мисал (*гъал*)?! (*Гъелбетда, ваъ! Гъа икI я гъал: Аллагъдихъ галаз маса гъуцаризни ибадатзавай мушрик касдин (вич гъамиша шаклувиле аваз) - ва са Аллагъдиз ибадатзавай мусурман касдин, вич секинвиле ва регъятвиле аваз!*). - Гъамд хъуй Аллагъдиз! - Амма абурун члехи паюниз чизвач (*гъахъ*)!
30. Гъакъикъатда, вахъни (*эй, Пайгъамбар*) къиникъ гала (*вунни рекъида*), ва гъакъикъатда, абурухъни къиникъ гала (*абурни - мушрикарни, амай вири инсанарни рекъида*).
31. Ахпа, гъакъикъатда, куъне Къыяматдин Юкъуз гъуъжетарда куъ Раббидин вилик (*ва Ада куъ дуван атIуда*).

وَلَقَدْ صَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ
مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾

قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَّعَلَّهُمْ
يَتَّقُونَ ﴿٢٨﴾

صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَّجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ
مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ
يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣٠﴾

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ
تَخْتَصِمُونَ ﴿٣١﴾

32. (Бес) вуж я мадни зулумкарди
Аллагъдикай тапарар
тувКуррайдалай ва гъахъ (*Кбуръан*)
таб яз кбурдалай ам вичин патав
атай ч!авуз?! Бес, Жегъеннемда
тушни кафирриз «акъваздай
чка»?! Бес, Жегъеннемда тушни -
кафирриз «акъваздай чка»?!
33. Ва (вич) гъахъвал гваз атайди
ва (вичи) адахъ инанмишвал
авурди (*иман гъана амал авуна*) -
ахътинбур, гъабур я (Аллагъдикай)
кич!ебур.
34. Абуруз чпин Рабиддин патав
(*Женнетда*) абуруз к!ан хъайи
шейэр (*леззетар, няметар- вири*)
жеда. Гъам я эвез (*гъакъи*) - хъсан
амал (*диндар крар*) ийизвайбурун,
35. Аллагъди (*абуруз ам хиве кьунва*)
абурулай алудун патал (абуру)
авур лап пис амал, ва абуруз чпин
гъакъи (*саваб*) гудайвал абуру авур
лап хъсан амалриз килигна.
36. Бес, Аллагъ бес тушни Адан
Бендедиз (*хубдайди ва куьмекчи*
яз) - ва абуру (*мушрикри*)
ваз (*эй, Пайгъамбар*) Адалай
гъейрибуралди (*чпин гъуцаралди*)
кич!ерар гузва. Ва вуж Аллагъди
ягъалмишвиле ттурт!а, авач адаз
дуъз рекъел гъидайди!
37. Ва вуж Аллагъди дуъз рекъел
гъайит!а, авач адаз рекъелай
алуддай (*ягъалмишвиле твадай*)
садни. Бес, Аллагъ - гзаф
къудратлуди, (*куфр ва гунагъар*
авурбурулай) интикъам (*къисас*)
къахчунин Сагъиб тушни?!

* فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ
وَكَذَّبَ بِالصَّدَقِ إِذْ جَاءَهُۥٓ أَلَيْسَ فِي
جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾

وَالَّذِي جَاءَ بِالصَّدَقِ وَصَدَّقَ بِهِۦٓ
أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٣٣﴾

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَٰلِكَ جَزَاءُ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٤﴾

لِيَكْفِرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي
عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ
الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٥﴾

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُۥٓ وَيُخَوِّفُونَكَ
بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِۦٓ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ
فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٦﴾

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُّضِلٍّ
أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٧﴾

38. - Ва эгер вуна (*эй, Пайгъамбар*) абурувай хабар кьуртга: «Ни халкънава цавар ва чил?» - абуру дугъриданни лугъуда: «Аллагъди». - Лагъ: «Квез гьикI аквазва куьне Аллагъдилай гъейри (ялвариз) эверзавайбурун (*куьне ибадатзавай гъуцарин*) гьакъиндай, - эгер Аллагъдиз заз зарар гуз кIан хъайитIа, абурувай Адан зарар алудиз жедани? Ва я, эгер Адаз заз регъим (*менфят*) гуз кIан хъайитIа, жедани абурувай Адан регъим (кьуна) аквазариз?» (*Абуру лугъуда: «Гъелбетда, ваъ!»*) Лагъ (*абуруз*): «Заз бес я Аллагъ! Са Гъадал (*са Аллагъдал*) таваккул зава таваккул завайбуру (*гъакъикъи муъминри*)!»
39. Лагъ (*эй, Пайгъамбар*): «Эй, зи халкъ! Куьне куь гъалда (*къайдада, теъгерда*) амал ая, зани амал ийида (*заз зи Раббиди эмирнавайвал*), ва (ахпа) квез чир жеда,
40. Нив вич агъузардай (*беябурдай*) азаб агакъдатIа ва нел (*нин кьилел*) гъамиша амукъдай азаб къведатIа».
41. Гъакъикъатда, Чна ваз (*эй, Пайгъамбар*) (авудна) ракъурнава Ктаб (виче) гъахъ аваз, инсанар патал, - (бес) вуж дуъз рекъел атайтIа - ам вич патал я, ва вуж ягъалмиш хъайитIа - ам анжах вичиз акси яз ягъалмиш жезва, ва туш вун абурал къаюм (*абурал гуъзчивалдайди, абур мажбурдайди...*, *вал алайди анжах дин агакъарун я*)».

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مِّنْ خَلْقِ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ
مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِي
اللَّهُ بِضَرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّيهِ
أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتُ
رَحْمَتِيهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ
الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٨﴾

قُلْ يَنْقُومِ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي
عَلِيمٌ ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ
عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٤٠﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ
بِالْحَقِّ ۖ فَمَنْ أَهْتَدَىٰ فَلْيَنْفَسِ بِهِ ۖ وَمَنْ
ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهِ ۖ وَمَا أَنْتَ
عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٤١﴾

42. Аллагъ я чан къахчузвайди нефесрин (*инсанрин*) абурун кыникъ атайла (*ва ам - члехи кыникъ я*), ва кын тавунвайди - (адан чан къачузва) ам ахварик квайла (*ам- гъвечли кыникъ я*); ва вичиз ажал (*кыникъ*) къисмет-къадарнавайдан чан Ада къуна тазва, ва муькуьди - тайин тир вахтуналди аххъайзава (*рахкурзава беденди*). Гъакъикъатда, а карда - (ачух) делилар ава фикирзавай ксариз!

43. Я тахъайтла, абуру (*мушрикри*) Аллагъдила гъейри (*чпин гъуцар*) шафаатчияр (*тереп хуьдайбур*) яз къунвани? Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*): «Ва эгер абурун гъиле (*а гъуцарин ихтиярда*) са шейни авачтлани, ва абуру (*куьне абуруз ийизвай ибадат*) къатлузвачтлани - (*куьне абуру шафаатчияр яз къазвани*)?!»

44. Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*): «(Са) Аллагъдиз талукъ я шафаат - вири. Са Адаз талукъ я цаварин ва чилин агъавал (*иесивал*), ахпа Адан патав куьн (элкъуьрна) хкида (*гъахъ-гъисабдиз, ва гъардаз эвез гъуда*)».

45. Ва (тек) са Аллагъ риклел гъайила (*гъахъ илагъи яз*), чпи Ахиратдихъ инанмишвал тийизвайбурун риклериз нифретлувал (*еке такланвал*) жезва. Ва Адалай гъейрибур риклел гъайила (*Аллагъдин тIвар галачиз абуру чпин гъуцарин, бутарин тIварар кърла, абурукай рахайла*) - ингъе абуру еке шадвалзава.

اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا فِيمَسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْتَفِرُونَ ﴿٤٢﴾

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أُولَٰئِكَ كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَعَةُ جَمِيعًا لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٤﴾

وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٥﴾

46. Лагъ: «Я Аллагъ! Цавар ва чил Яратмишайди, гъайб крар ва ачух крар (*чуньухди ва ашкаради*) Чизвайди! Вуна дуван атГуда (*Къияматдин Юкъуз*) Ви лукIарин арада абурун арада чаравилер (*гъуьжетар*) хъайи крара».
47. Ва эгер зулум (*ширк*) авурбурухъ чилел алай къванди вири ва адахъ галаз са гъакъванди мадни хъанайтIа, абуру ам чеб Къияматдин Юкъуз азабдин писвеликай къутармиш хъун патал вири гудай. Ва ачух жеда абуруз (*а Юкъуз*) Аллагъдин патай тир кар (*азаб*) - (*и дуьньяда абуру чпин кылеп къведа лагъана*) гъич гъисабани кьун тавур. (*ширк авун - ам Аллагъдиз шерик гъун я; Аллагъдиз куьмекчяр яз гъуцар кьун я, Аллагъдиз хас тир сифетар маса затIариз гун я, Аллагъдихъ галаз масад барамбар авун я, са Аллагъдиз талукъ тир ибадатар масадазни авун я, инсандин ва Аллагъдин арада арачи ттун я...- и крар ийизвайди муширик я. Ва ширк авун - виридалайни чIехи гунагъ ва зурба зулум я!*)
48. Ва ачух жеда абуруз чпи къазанмиш авур пис крар(-ин жаза), ва элкъвена къада абуру чпи (*гъа*) ягъанатар авур карди (*азабди*).
49. Ва (бес) инсандив зарар (*писвал, балá*) хкIурла - ада Чаз (*ялвариз*) эверзава. Ахпа, Чна (*адалай а балá алудна*) адаз Чи патай нямет багъишайла, ада лугъузва: «Заз ам ганва анжах (Адан) чирвилез килигна (*яни Аллагъдиз хъсандиз*

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَلِيمٌ
الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ
فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ
الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَبَدَأ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ
مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٧﴾

وَبَدَأ لَهُمْ سَيِّئَاتٍ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ
مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٤٨﴾

فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا
خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِّمَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَى
عِلْمٍ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٩﴾

чизвайвиляй зун а кардиз лайихлу тирди. Ва я: ам заз ганва анжах зи чирвилер себег яз, заз чизвайвиляй ам къазанмишдай рекьер, тегьерар)». Туш! Ам - имтигъан я, амма абурун чИехи паюниз чизвач (а кар)!

50. Дугъриданни ам (*ахътин гафар*) абурулай вилик хъайибуруни лагъанай, ва (бес) са куьмекни хъаначир абуруз абуру къазанмиш авурдакай (*абурун мал-девлетрикай, веледрикай азабдикай къутармиш хъунин карда менфят хъаначир*).
51. Ва (дугъриданни) къилел атана абурун (*вилик хъайи халкъарин*) чпи къазанмиш авур писвилер(-ин жаза). Ва зулум авурбурув ибурукайни (*ви халкъдикай эй, Пайгъамбар*) - абуру къазанмиш авур писвилер(-ин жаза) агакъда, ва туш абур (*Чун*) ажизариз жедайбур (*Чи азабдикай ккечIиз жедач*).
52. Бес, абуруз чизвачирни - гъакъикъатда, Аллагъди гегъеншарзавайди ризкъи (*паяр*) Вичиз кIан хъайидаз ва къадар эцигзавайди (*тIимиларзавайди - Вичиз кIан хъайидаз*)?!
Гъакъикъатда, а карда - делилар ава агъунвай ксариз!
53. Лагъ (*эй, Пайгъамбар, - ...За лугъузвайди*): «Эй, Зи лукIар - чпи чпин аксина гзаф гунагъар (*асивилер*) авурбур, умуд атIумир (куьне) Аллагъдин регъимдикай! Гъакъикъатда, Аллагъди

قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥٠﴾

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥١﴾

أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

* قُلْ يَاعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾

багъишламишзава гунагъар вири
- (*туба авурдаз*): гъакъикъатда,
Ам я - Гъил Къачудаиди, Гзаф
Регъимлуди!

54. Ва (туба авуна) элкъуьгъ куьн
(*эй, инсанар*) куь Раббидихъ, ва
муьтгуьгъ хъухъ Адаз - квез азаб
къведалди вилик, ахпа квез са
куьмекни жедач.
55. Ва табиь хъухъ (куьн) квез
куь Раббидин патай (авудна)
ракъурнавай лап хъсандаз
(*Къуръандиз*) - квез бейхабардиз
азаб къведалди вилик, куьне гъич
гъиссни тавуна,
56. (Ахпа) лугъун тийидайвал
чанди (*инсанди*): «Агъ,
(зурба) гъайиф хъана заз, -
за Аллагъдин гъакъиндай
авур къайгъусузвилерин
(*гъилияй ахъай авур крарин*)
гъакъиндай, ва дугъриданни зун
(*Пайгъамбарди гъаз атай кардикай*)
месхераярзавайбурукай сад тир».
57. Ва я лугъун тийидайвал (*ахпа
инсанди*): «Эгер зун Аллагъди
дуьз рекъел гъанайтла, зун
(Аллагъдикай) кичлебурукай
жедай».
58. Ва я лугъун тийидайвал (ада),
азаб акур члавуз: «(Агъ), нагагъ
заз (*дуьньядиз*) элкъвена хкведай
мумкинвал хъанайтла, - (*а
члавуз*) зун хъсан (*диндар*) крар
ийизвайбурукай жедай!»
59. Аксина! Дугъриданни атанай
ваз (*агакънай вав*) Зи аятар (*ва
делилар*) - бес, вуна абур таб яз
кьунай, ва такабурулувалнай (*абур*

وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ مِن قَبْلِ
أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٤﴾

وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن
رَّبِّكُم مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ
بَغْتَةً وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٥﴾

أَن تَقُولَ نَفْسٌ يٰحَسْرَتِي عَلَىٰ مَا
فَرَّطْتُ فِي جَنبِ اللَّهِ وَإِن كُنتَ لَمِنَ
السَّخِرِينَ ﴿٥٦﴾

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنتُ مِنَ
الْمُتَّقِينَ ﴿٥٧﴾

أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَىٰ الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي
كَرَّةً فَأَكُونُ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾

بَلَىٰ قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا
وَأَسْتَكَبرَتْ وَكُنتَ مِنَ الْكٰفِرِينَ ﴿٥٩﴾

къабулуникай), ва вун кафирвал авурбурукай хъанай.

60. Ва Къияматдин Юкъуз ваз аквада Аллагъдикай тапарар къундармишайбур - абурун ччинар чулав хъана. Бес, Жегъеннемда тушни такабурулувал авурбуруз «акъваздай чка»?!
61. Ва къутармишда Аллагъди (Жегъеннемдин азабдикай) Адакай кичевал авурбур (Ада эмирай ферзер ада авур ва къвадагъайрикай яргъа хъайибур) абуроз хъайи (бахтдиз ва) агалкъуниз килигна. ХкIадач абурув писвал (азаб), ва жедач абур пашманни.
62. Аллагъ я - вири шейэрин Халикъ, ва Ам гъар са шейинал къаюм (идара ийизвайди, гуьзчи, хуьзвайди) я!
63. (Са) Адаз талукъ я цаварин ва чилин (хазинайрин) куьлегар (виридан иеси Ам я). Ва чпи, Аллагъдин делилрихъ (аятрихъ) кафирвал авурбур, ахътинбур - гъабур я зиянвал хъайибур (и дуьньяда ягъалмишвиле хъана ва Эхиратда Цун азабда жедайбур).
64. - Лагъ (вуна эй, Пайгъамбар ви халкъдикай муширикъриз): - «Бес, куьне заз за Аллагъдилай гъейри масадаз ибадат авун эмирзавани (вични ибадат авуниз лайихлу тирди са Ам тирла), эй, авамар?!»
65. Ва дугъриданни вагъй ракъурна инандирмишнава ваз (эй, Пайгъамбар), ва валай вилик хъайибурузни (расулризни): «Эгер вуна ширк авуртIа (Аллагъдиз

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦٠﴾

وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ لَا يَمَسُّهُمُ السُّوءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦١﴾

اللَّهُ خَلِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿٦٢﴾

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٣﴾

قُلْ أَغْيَبَرِ اللَّهُ تَأْمُرُونِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ﴿٦٤﴾

وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٥﴾

шерик гъайитIа) - гъакъикъатда, ви амал (*авур вири хъсан крар*) дугъриданни чIур жеда (*квахъда, бада фида*), ва дугъриданни вун (еке) зиянвал хъайибурукай жеда».

66. Аксина, са Аллагъдиз ибадат ая (вуна) ва хъухъ вун шукурлубурукай!
67. Ва абуру (*муширикри*) Аллагъдиз Адан гъакъикъи къадир (*чIехивал, дережа*) ганач (*абуруз Адан зурба дережа, къадир чир хъанач*), - ва вири чил Къияматдин Юкъуз Адан са Гъапа (*къуна*) жеда, ва цавар алчударна кIватIда Адан ЭрчIи (Гъили) . Лап пак я Ам ва вине я - абуру (Адаз) шерик гъуникай (*михъи я ва яргъа я Ам - Адаз шерик, барамбарди хъуникай!*)
68. Ва уф гуда Къаргъудиз - ва цавара авайбур ва чилел алайбур чеб-чпелай фена ярх жеда (*рекъида*), анжах Аллагъдиз кIан хъайибур квачиз. Ахпа адаз маса (уф гуналди) уф гуда - ва ингъе абур (*чпин сурарай*) къарагъна акъвазнава, килигиз (*Аллагъди чпиз вуч ийидатIа*).
69. Ва ишигълаван (*экуъ*) жеда чил вичин Раббидин Нурдалди (*Аллагъди Вич ачух авурла - дуван атIуз*), ва эцигда (*гъар садан авур вири крар кхъенвай*) ктаб , ва гъида пайгъамбарар ва шагъидар (*инсандин хъсан ва пис крар кхъей малаикар*), ва дуван ийида (*вири алемрин Раббиди*) абурун арада гъахъвилелди, ва абуруз зулумни ийидач (я

بَلِ اللَّهِ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٦﴾

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ
جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَوَاتُ
مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى
عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٧﴾

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ
فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامًا يَنْظُرُونَ ﴿٦٨﴾

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ
الْكِتَابُ وَجَاءَ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءُ
وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

къазанмишай саваб тИмилардач,
я азаб артухардач).

70. Ва гьар са чандиз вичи авур амалдиз килигна тамамвилелди (гьакъи) гуда. Ва Адаз (лап хъсан) чизва абур (и *дубньяда*) ийизвай крарикай.
71. Ва вилик ктуна гьалда кафирвал авурбур Жегьеннемдиз kIaПIал-kIaПIал (*авур куфрдин дережадиз килигна, сад-садан гуьгьуьналлай kIaПIалар яз*); та абур адан (*Жегьеннемдин*) патав атайла адан варар ахъа жеда, ва анин хазиначийри (*къаравулри*) абуроз лугьуда: «Бес, куь патав квекай тир, квез куь Раббидин аятар кIелзавай, ва квез куь и Йикъахъ гуьруьшмиш жеда лагъай игътиятвилин хабар гудай расулар (*пайгъамбарар*) атаначирни?» Абуроз лугьуда: «Гьелбетда (атанай)! Амма (чна *гъахъдикай такабурулувалнай ва*) тестикъ хъана азабдин келима кафирвал авурбурал!»
72. (Абуруз) лугьуда: «Гъахъ Жегьеннемдин варариз, гъамишалугъ ана (*Жегьеннемда*) амуькдайбур яз! Ва гьикъван писди я такабурулубурун «акъваздай чка!»
73. Ва чпин Раббидикай кичIевал авурбур Женнетдиз гьалда (*рекье твада*) kIaПIал-kIaПIал (*имандин къуватдин ва диндарвилин дережадиз килигна, сад-садан гуьгьуьналлай kIaПIалар яз*); та абур адан (*Женнетдин*) патав атайла - анин варар ахъайнаваз жеда, ва абуроз хазиначийри (*къаравулри*)

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ
أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٧٠﴾

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا
حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا فَتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ
لَهُمْ حَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ
يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ
وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا
بَلَىٰ وَلَٰكِن حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى
الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾

قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا
فَبَسَّ مَثْوَىٰ الْمُنْتَكِبِينَ ﴿٧٢﴾

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَىٰ الْحَنَّةِ
زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا
وَقَالَ لَهُمْ حَزَنَتُهَا سَلِّمٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ
فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ﴿٧٣﴾

абуруз лугьуда: «Салам квез!
Хушбахтвал (*хъсан гьал*) квез! Гьахъ
аниз (*Женнетдиз*), гьамишалугъ
амукьдайбур яз!»

74. Ва абуру (*муъминри*) лугьуда:
«(Вири) гьамд хьуй Аллагьдиз -
Вичин вяд чаз кылиз акъудай, ва
чаз (*Женнетдин*) чил ирс яз гайи -
чун Женнетда чаз кIан хьайи чкада
яшамиш жез ацукьиз! Ва гьикьван
иерди я (*диндар*) амал авурбурун
саваб!»

75. Ва ваз аквада (*эй, Пайгьамбар*)
малаикар Аршдин вири
патарихъай элкъвена акъвазнаваз
- пак ийиз чпин Раббидиз гьамд
гъиз. Ва абурун арада (*Аллагьди*)
гьахълувилелди дуван ийида,
ва лугьуда (*малаикри, расулри,
женнет-эгълийри*): «(Вири) гьамд
хьуй Аллагьдиз - алемрин
Раббидиз!»

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ
وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَّبِعُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ
نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَمَلِينَ ﴿٧٤﴾

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَاقِقِينَ مِنْ حَوْلِ
الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَقُضِيَ
بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٧٥﴾

سُورَةُ غَافِرٍ

40 - Сура: «Гъафир»
(Гъил Къачудайди)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. ХІа, мІм.
2. И Ктабдин (авудна) ракъурун - Аллагъдин патай я Къудратлудан, Вири Чидайдан!
3. - (Вичи) гунагъар багъишламишдай, туба къабулдай, къатиз жазаламишдай, бул няметар гудай (*жумартлувилин*) сагъиб! Авач Адалай гъейри (*ибадатдиз лайихлу тир маса*) илагъи, Адан патав я - (*вцирдан*) элкъвена хтун (*Къяматдин Юкъуз - ва гьардаз эвез хгуда*).
4. Гъужетарзава Аллагъдин аятрин (*дуъзвилин*) патахъай - анжах кафирвал авурбуру, - (бес), къуй алдатмиш тавурай вун абурун (дуланажагъдин) гьерекатри уьлквейра (*няметлу ва секин яшайишди*).
5. Абурулай виликни таб яз къунай (*расулар*) Нугъан халкъди, ва абурулай гуьгъуьнай дестейрини (*уьмметрикай*). Ва гъар са уьмметди къаст авунай чпин расулдиз - ам къун (*яна рекъин*) патал. Ва абуру тапарралди гъужетарнай, адалди гъахъ чІурун (*инкарун*) патал, ва

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمِّ ١

تَنْزِيلِ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ

الْعَلِيمِ ٢

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ
الْعِقَابِ ذِي الطُّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهِيهِ

الْمَصِيرُ ٣

مَا يُجَدِّدُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ

كَفَرُوا فَلَا يَغْرُوكَ تَقَابُؤُهُمْ فِي

الْبَلَدِ ٤

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ

مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ

لِيَأْخُذُوهُ وَيَجِدَلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا

بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ

عِقَابِ ٥

- (гъавилъй) къуна За абур (азабдалди)
- ва (бес) гъихътинди хъана Зи
(патай) жаза!
6. Ва гъа икI (вилликдай хъайи -
пайгъамбарар таб яз къур уьмметриз
азаб тестикъ хъайивал) - кафирвал
авурбурал тестикъ хъана ви
Раббидин «абур ЦIун агъалияр жеда
лагъай» Келима!
7. Чпи, Арш хкажна къунвайбуру
(малаикри), ва элкъвена адан
патарив гвайбуруни (малаикри)
тасбигъ-зава чпин Раббидиз гъамд
гъиз, ва (тамамдаказ) Адахъ
инанмишвалзава, ва (абуру)
иман гъанвайбуруз (муъминриз)
багъишламишун тIалабзава
(астагъфирзава): «Чи Рабби! Вуна
гъар са шей регъимдалди ва
чирвилелди элкъуърна къунва. Бес,
багъишламиша Вуна - туба авуна
ва Ви рекъиз табий хъайибуруз,
ва хуъх абур Джагъим-дин (Къати
ЦIун) азабдикай!
8. Чи Рабби! Ва ттур Вуна абур
Адн (гъамишалугъ яшамиш жез
амукъдай) женнетра, Вуна абуруз
хиве къунвай, ва (гъакIни ттур
Женнетда) диндар хъайибур
абурун бубайрикай, папарикай ва
несилрикай. Гъакъикъатда, Вун -
Къудратлуди, Камаллуди я!
9. Ва хуъх (Вуна) абур писвилерикай
(жазадикай). Ва вуж Вуна а
Юкъуз писвилерикай хвейитIа,
гъакъикъатда, Вуна адаз
регъимнава. Ва гъа ам (ЦIукай
къутармиш хъана Женнетдиз фин) -
чIехи агалкъун я!»

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ
كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٦﴾

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ
يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ
وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ
كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ
تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ
الْجَحِيمِ ﴿٧﴾

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنِ الَّتِي
وَعَدْتَهُمْ وَمِنْ صَلَاحٍ مِنْ ءَابَائِهِمْ
وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٨﴾

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ
يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ
الْفُورُ
الْعَظِيمُ ﴿٩﴾

10. Гъакъикъатда, кафирвал авурбуруз эверда (*малаукри*): «Дугъриданни Аллагъдин хъел мадни чIехи тир - квез имандихъ эвер гузвас ва куьне кафирвал ийизвайла, (*гила Цун азаб акурла*) квез (*куь чпин гъакъиндай*) авай куь хъилелай!»

11. Абуру лугъуда: «Чи Рабби! Вуна чун чансуз авуна къведра (*чун стIал яз дидед руфуна авайла - руьгь кутадалди, ва и дуьньяда уьмуьр куьтягъ хъана - чан къахчурла*) ва Вуна чан гъана чал къведра (*дидейри чун хайила и дуьньяда, ва Къияматдин Юкъуз чан хкана сурарай ажгъудайла*) - ва (*бес, гила*) чна чи гунагъар хиве къунва, авачни экъечIуниз (*Жегъенемдай экъечIна дуьньядиз хкведай*) са рехъ (*Ви эмирриз муьтIуьгъ хъана Ви разивал къачудайвал*)?»

12. Ам (*а азаб*) квез (*эй, кафирар*) авиляй я хьи - (*бес*), тек са Аллагъдиз (*гъахъ илагъи са Аллагъ я лугъуз*) эверайла куьне кафирвална (*а кардихъ, яни квез тавъгиддихъ эверайла - куьне ам къабул тийиз инкарзавай*), ва нагагъ Адаз шерик гъизвайтIа (*куь башчийри гафаралди, краралди ширкдихъ эвериз ам тестикъарзавайла*) - куьне инанмишвалзавай (*шерикрихъ*). Бес, (*вири*) къарар (*гъуькуьм авун*) - са Аллагъдиз талукъ я, Винеди Тирдаз, Чехиди Тирдаз».

13. Ам я - квез (*эй, инсанар*) къалурзавайди Вичин делилар, ва (*са*) Ада авудзава куьн патал цавай

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُتَادَوْنَ لَمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِنْ مَّقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ ﴿١٠﴾

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا آتَيْنِي وَأَحْبَبْنَا آتَيْنِي فَأَعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ ﴿١١﴾

ذَلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ وَإِنْ يُشْرَكَ بِهِ تُوْمِنُوا فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ ﴿١٢﴾

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّل لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا

ризкы (*марфар*); амма риклел гъызва (*а делилрикай, аятрикай менфят къачузва*) - анжах, (*туба ийиз*) (Аллагъдихъ) элкъвезвайда!

14. (Гъавиляй) са Аллагъдиз эвера (*ибадата*) куьне сидкыдай (*ва ихласвилелди*) Адаз дин талукъарна, (гъатта) кафирриз а кар такан яз хъайитгани!
15. (Ам я) - лап къакъан дережаяр (*чИехивилин зурба сифтар*) авайди, (*ва*) (я Ам) - Аршдин Сагъиб. Ада вагъй «вегъезва» (*садлагъана ракъурзава*) Вичиз кІан хъайидаз Вичин лукІарикай Адан эмирдалди - игътиятвал авунин хабар гун патал ада (*инсанриз - виче эвелимжибурни эхиримжибурни*) сад-садахъ галаз гуьруьшмиш жедай Йикъан гъакъиндай,
16. - Абур (*вири*) ачухдал акъатдай Йикъан (*чтин Раббидин вилик гъана*), чуьнуьх жедач Аллагъдикай са шейни абурукай. (*Ва лугъуда Аллагъди*): «Нинди я къе агъавал (*Нин гъилева къе пачагъвал*)?!» - (*Вичи жавабни гуда*): «Сад Тир, Виридан винел (ва гъар са кардал) Гъалиб тир (*Вичиз вири шейэр муьтІуьгъарнавай, зурба ва къудратлу*) Аллагъдин!»
17. Къе гъар са чандиз вичи къазанмишайдан эвез (*гъакъи*) гуда. Жедач къе зулум (*саваб тІимиларун ва я гунагъар артухарун*). Гъакъикъатда, Аллагъ - фад гъахъ-гъысабдайди я!

وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ ﴿١٣﴾

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿١٤﴾

رَفِيعِ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴿١٥﴾

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿١٦﴾

الْيَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٧﴾

18. Ва игътиятвал авунин хабар
це (вуна) абуруз Муквал тир
Йикъакай - (*Къияматдин Йикъакай
виче* - еке кичИдикай) риклер лап
туьтуьхрив атана жедай, чебни
гъамуникди ва пашманвиликди
ацІанваз (*лал хъанваз*). Жедач
зулумкарриз (*муширикъриз*) я
кІаниди (*мукъвади, дуст*) ва я вичин
шафаат къабул жедай шафаатчи
(*вичин гафуниз масад табий жедай
тереф хуьдайди*).

19. Адаз чизва вилери ийизвай
хиянатвилерикай (*хаинвилини
килигунрикай*), ва вуч хурари
чуьнуьхзаватІани (*ниятар, чинебан
фикирар*).

20. Ва Аллагъди гъахъдалди
дуван ийизва, амма куьз абуру
(*муширикри*) Адалай гъейри
эверзаватІа (*ибадатзаватІа - абурун
гъуцари чпин ихтиярда са шейни
авачирвиляй*) са шейинни дуван
ийизвач. Гъакъикъатда, Аллагъ -
Ам я Вири Ванер Къвезвайди, Вири
Аквазвайди!

21. Ва бес абуру (*вун таб яз къунвайбуру
- эй, Пайгъамбар*) сиягъатнавачни
чилел (*сеферра хъанвачни*) ва
килигнавачни абур, чпелай вилик
хъайибурун гуьгъуьнин гъал
(*эхир*) гъихътинди хъанайтІа? Абур
чпелай къуватдизни, ва чилел
тунвай эсерризни зурба тир -
(*амма абуру кафирвална*) ва абур
Аллагъди (*азабдалди*) къуна абурун
гунагъриз килигна, ва хъанач
абуруз Аллагъдикай чеб хуьдайди
(*са куьмекчини*).

وَأَنْذَرَهُمْ يَوْمَ الْأَزِقَةِ إِذِ الْقُلُوبِ لَدَى
الْحَنَاجِرِ كَظِيمِينَ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ
حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ ﴿١٨﴾

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي
الْصُّدُورُ ﴿١٩﴾

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ
دُونِهِ لَا يَقْضُونَ بِشَيْءٍ إِنَّ اللَّهَ هُوَ
السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٢٠﴾

* أَوْلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا
كَيْفَ كَانَ عَقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ
قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَءَانَارًا
فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ يُذُنُوبِهِمْ وَمَا
كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٢١﴾

22. Ам (*а азаб виликдай хъайибуруз*) - а виляй хъана, абурун патав ачух делилар гваз абурун расулар атанай, амма абуру кафирвал авуна; ва Аллагъди абуру (*азабдалди*) къуна. Гъакъикъатда, Ам - (лап) къуватлуди, къати жаза гудайди я!
23. Ва дугъриданни Чна ракъурна Муса Чи (*патай тур кIуьд*) аламатар ва ачух делил гваз, -
24. Фиръавандин, Гъаман-ан ва Къарунан патав, - амма абуру лагъана: «(Ам) - суьгъурчи, тапархъан я!» -
25. (Бес) ам (*Муса*) абурун патав Чи патай гъахъ гваз атайла, абуру лагъана: «Яна йикъ (куьне) адахъ галаз иман гъанвайбурун рухваяр, ва чан алаз тур абурун дишегълияр!» Амма кафиррин (чинебан) чIуру къастар - анжах заваллувиле ава (*абуру ийизвай гъиллеяр чIур жеда*)!
26. Ва фиръаванди лагъана: «(*Къала*) зун тур (куьне) за Муса рекъидайвал, ва къуй ада вичин Раббидиз эверрай. Гъакъикъатда, заз кичлезва ада куь дин табдилиз (*дегшиариз*), ва я ада (*Мисрдин*) чилел чIурувал арадал гъыз!»
27. Ва Мусадди лагъана (*фиръавандиз ва адан жемятдиз*): «Гъакъикъатда, за зи ва куь Раббидивай жув хуьн тIалабнава гъар са такабурулудакай Гъисабдин Йикъахъ инанмишвал тийизвай!»

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ اِنَّهٗ
قَوِيٌّ شَدِيْدٌ الْعِقَابِ ﴿٢٢﴾

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِآيٰتِنَا وَسُلْطٰنٍ
مُّبِيْنٍ ﴿٢٣﴾

اِلٰى فِرْعَوْنَ وَهٰمٰنَ وَقُرُوْنَ فَقَالُوْا
سِحْرٌ كَذٰبٌ ﴿٢٤﴾

فَلَمَّا جَآءَهُم بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوْا
اَقْتُلُوْا اَبْنَاءَ الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا مَعَهٗ
وَاسْتَحْيُوْا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكٰفِرِيْنَ
اِلَّا فِيْ ضَلٰلٍ ﴿٢٥﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُوْنِيْ اَقْتُلْ مُوسٰى
وَلْيَدْعُ رَبَّهٗٓ اِنَّنِيْ اَخَافُ اَنْ يُّبَدِّلَ
دِيْنََكُمْ اَوْ اَنْ يُّظَهِّرَ فِي الْاَرْضِ
الْفَسَادَ ﴿٢٦﴾

وَقَالَ مُوسٰى اِنِّيْ عٰذْتُ بِرَبِّيْ وَرَبِّكُمْ
مِّنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ
الْحِسَابِ ﴿٢٧﴾

28. Ва фиръавандин тухумдикай, вичин иман чуьнуьхарнавай са муъмин итимди лагъана: «Бес, куьне яна рекъидани итим, ада: «3и Рабби - Аллагъ я» лугъузвайвилай? Ва ам куь патав куь Раббидин патай ачух делилар гваз атанва. Ва эгер ам табзавайди ятIа, адан таб вичиз аксиз акъвазда; ва эгер ам гъахълуди ятIа, (а чIавуз) ада квез хиве кьунвайдан бязиди (*бязи гъелягъар*) - куь кьилел къведа. Гъакъикъатда, Аллагъди дуьз рекъел гъидач вич сергъятар чIурзавайди (*гъахъ туна табдихъ ялзавайди*) тапархъан тирди!

29. Эй, зи халкъ! Къе куь гъиле ава гъуькуьмдарвал - (*Мисрдин*) чилел (*куь гъилик квайбураI*) винел пад квез гваз. Бес, ни чаз куьмек гуда Аллагъдин гуждикай (*азабдикай*), эгер (ам) чав атана агакыйтIа?» Фиръаванди лагъана: «За квез къалурзавайди - анжах, (*жув патални ва куьн патални*) заз дуьз аквазвай кар я, ва за квез регъбервализ эверзава анжах дуьзвилин (*къанажагълувилин*) рекъиз».

30. Ва иман гъанвай а касди лагъана: «Эй, зи халкъ! Гъакъикъатда, заз кичIезва (*эгер куьне Муса яна кьейитIа*) квел (*чпин пайгъамбаррин аксина кIватI хъайи*) дестейриз хъайи йикъар хъгинди (*яни азаб*) къвез, -

31. Нугъан халкъдин, «Iаd»-дин, «самуд»-дин, ва абурулай гуьгъуьниз хъайибурунни дебдин жаза(-дин югъ) хътинди

وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِيبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٨﴾

يَقَوْمَ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٢٩﴾

وَقَالَ الَّذِي ءَامَنَ يَقَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ ﴿٣٠﴾

مِثْلَ دَابِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ ﴿٣١﴾

(абурун деб яни кьур адет: ширк авун, пайгъамбарар таб яз кьун тир - ва гъавилай абур Аллагъди жазаламишнай). - Ва (гъич) туш Аллагъ (Вичин) бендейриз зулум ийиз кIандайди! -

32. Ва эй, зи халкъ! Заз кичIезва куь патахъай сада-садаз эвердай Йикъакай (заз кичIезва квез - гъарда вичин дерди лугъуз сада масадаз эвериз жедай - Къияматдин Йикъан азаб жез), -

33. А Йикъакай, (виче) куьн элхкъвена кьулухъ хъфидай - (катиз), (ва) жедач квез Аллагъдикай (Адан азабдикай) хуьдайдини. Ва вуж Аллагъди ягъалмишвиле ттуртIа - жедач адаз дуьз рекъел гъидайди!

34. Ва дугъриданни атанай куь патав Йусуф виликдай (Мусадилай вилик) ачух делилар гваз, ва куьн (ам) куь патав гваз агай кардин (Аллагъди ракъурнавай диндин) гъакъиндай шаклу яз амукънай, та ам кьейила куьне лагъанай: «Ракъурдач Аллагъди адалай гуьгъуьниз са расулни!» Гъа икI - Аллагъди ягъалмишвиле твазва вич сергъятар Чурзавайди (гъахъ туна табдихъ ялзавайди) гзаф шаклуди!

35. Чпи, Аллагъдин аятрин (делилрин) гъакъиндай гуьжетарзавайбур чпиз атанвай са делилни авачиз -чIехиди я хъел Аллагъдиз авай (ахътин гуьжетрин гъакъиндай) ва иман гъанвайбурузни. Гъа икI - Аллагъди гъар са гзаф такабурлу, (еке) залум тирдан рикIел муьгъуьр эцигзава (ягъалмишвиле туна кIезвава)!»

وَيَقَوْمٍ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ
التَّنَادِ ﴿٣٢﴾

يَوْمَ تُولُونَ مُدْبِرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ
مِنْ عَاصِمٍ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ
مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ
بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكِّ مِمَّا
جَاءَكُمْ بِهِ حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ
يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ
يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُّرْتَابٌ ﴿٣٤﴾

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ
سُلْطَانٍ أَتْلَهُمْ كَبْرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ
وَعِنْدَ الَّذِينَ ءَامَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ
عَلَىٰ كُلِّ قَلْبٍ مُّكْتَبِرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٥﴾

36. Ва (*гъакIни*) лагъана фиръаванди:
«Я Гъáмáн! Эцига заз къакъан
минара, белки зун агакъин
рекъерив, -
37. Рекъерив (*варарив*) цаварин - зун
килигдайвал Мусадин Илáгидиз.
- (Бес) дугъриданни за фикирзава
ада (*Мусадиди*) табзавайди» - Ва гъа
икI - фиръавандиз адан амалдин
писвал хъсан яз къалурна,
ва ам (*а карди*) Дуъз рекъикай
къакъудна. Ва фиръавандин
(*вири*) фендигарвилер - анжах
хасаратлувиле (*заваллувиле,*
курвиле) ава!
38. Ва иман гъанвай (а) касди лагъана:
«Эй, зи халкъ, табий хъухъ заз (*зи*
рекъеваз ша), ва за куън дуъзвилин
(*къанажагълувилин*) рекъел гъида.
39. Эй, зи халкъ! И дуъньядин уьмуър
- анжах «Тимил вахтуналди
ишлемишна ахпа акъалтIдай
менфят» я, ва гъакъикъатда,
Ахират - гъам я Амукъдай
Мескен (*гъамишалугъ яшамии жез*
акъваздай чка).
40. Ни пис амал (*гунагъ кар*) авуртIа (*и*
дуъньяда) - адаз анжах гъам хътин
(*адаз ярашугъ*) эвез гуда. Ва ни
(*Аллагъдин эмирар кылииз акъудиз*
ва къадагъайрикай яргъаз жез)
диндар амал авуртIа - гъам итим
ва гъам дишегъли - вич муъмин
яз, ахътинбур - Женнетдиз гъахъда
(*ва*) ана абуруз сан-гъисаб авачиз
паяр (*няметар*) гуда.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَهْمَنُ ابْنُ لِي صَرَخًا
لَعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ ﴿٣٦﴾

أَسَدَبَ السَّمَوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلَى إِلَهِ
مُوسَى وَإِنِّي لأَظُنُّهُ كَذِبًا وَكَذَلِكَ
زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوءَ عَمَلِهِ وَصُدَّ
عَنِ السَّبِيلِ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي
تَبَابٍ ﴿٣٧﴾

وَقَالَ الَّذِينَ ءَامَنَ يَتَقَوْمِ آبَائِهِمْ أَهْدَيْكُمْ
سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٨﴾

يَتَقَوْمِ إِنَّمَا هَٰذِهِ السَّبِيلُ أَذُنًا لِّدُنْيَا مَتَّعَ
وَإِنَّ الْأَجْرَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ﴿٣٩﴾

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا
وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنَّىٰ
وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ
يُرزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤٠﴾

41. Ва эй, зи халкъ! (Бес) вуч хъанва, за квез кьутармиш хьунихъ эверзава - ва куьне заз эверзава Цгуз (*ажеб кар я куьди*)?!

42. Куьне заз эверзава за Аллагьдихъ кафирвал авунихъ ва за Адаз шерик гьунихъ заз чирвал авачир шей. Амма за эверзава квез - Кьудратлудан, Гзаф Багъишламишдайдан патав!

43. Са шакни алач - куьне заз эверзавай (*а инандирмишвилини, ва ибадатуни*) кар - (*гьич*) виже къведач а кардиз эверун ва авач адакай са менфятни (*ва куь гьуцаривай куь эверунриз, ялварриз са жавабни гуз жедач*) я и дуьньяда я Ахиратда, ва гьакъикъатда, «чи элкъвена хтун» Аллагьдин патав я, ва гьакъикъатда, сергьятар чурзавайбур (*куфр, гунагьар ийиз*) - гьабур я Цгун сагьибар!

44. Ва (муьквара) рикГел хкида (куьне) заз квез лугьузвай кар (*агакьда квез жаза*), ва зи кар за Аллагьдал ихтибарзава. Гьакъикъатда, Аллагьдиз - (Вичин) бендеяр (*вири*) аквазва!»

45. (Бес), хвена ам (*а муьмин кас*) Аллагьди абуру авур (чинебан) чуру къастарин писвилерикай, ва элкъурна къуна пис азабди фиръаванан тухум (*адан жемят вири батмишарна*).

46. Цайунив вугузва абур(-ун *руьгьер, сурун азаб яз*) - пакамаз ва нянриз. Ва Сят (*Къияматдин Югь*) алуькьдай юкьуз (*малаикриз лугьуда*): «Ттур (куьне) фиръавандин жемят (*десте*) лап къати азабда!»

* وَيَقَوْمَ مَا لِيِ ادْعُوكُمْ إِلَى السَّجْوَةِ
وَتَدْعُونِي إِلَى النَّارِ ﴿٤١﴾

تَدْعُونِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأَشْرِكَ بِهِ
مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا اَدْعُوكُمْ إِلَى
الْعَزِيْزِ الْعَقْبَرِ ﴿٤٢﴾

لَا جَرَمَ أَلَمَّا تَدْعُونِي إِلَىٰ إِلَهٍ لَيْسَ لَهُ
دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنْ
مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ
أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٤٣﴾

فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأُفَوِّضُ
أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ
بِالْعِبَادِ ﴿٤٤﴾

فَوَقَّهَ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ
بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٤٥﴾

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا
وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ
أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾

47. Ва (абур) сада-садахъ гъуьжетариз авайла Ца - зайифбуру (*чпин башчийриз муьтIуьгъ хъайи къара халкъди*) лугъуда такабурулувал авурбуруз (*велик-кылик хъайи чIехи ксариз*): «Гъакъикъатда, чун квез табийбур тир, - гила куьне чалай са пай къванни ЦIун алуддани (*куьне квел къачуна*)?»

48. Такабурулувал авурбуру (*башчийри*) лугъуда: «(*Ваг, жедач чавай а кар*) гъакъикъатда, чун вири ана (*ЦIа*) ава. Гъакъикъатда, Аллагъди дуван атIанва лукIарин арада (*адалатлувилелди ва гъардаз вичи къазанмишай жаза ганва*)!»

49. Ва ЦIа авайбуру лугъуда Жегъеннемдин хазиначийриз (*къаравулриз*): «Эвера куь Рабиддиз, къуй Ада чал алай азаб са юкъуз къванни кьезиларрай».

50. Абуру (*къаравул-малаикри*) лугъуда: «Ва (бес) куь патав куь расулар атаначирни ачух делилар гваз?» Абуру (*жавабдиз*) лугъуда: «Гъелбетда, (атанай)». Абуру лугъуда: «Гила эвера куьне (*чпи*), (*чна эвердач*)». Амма, кафиррин эвер гунар (*дуьаяр*) - анжах гыч жеда (*квахьда, абуроз жаваб гудач*)!»

51. Гъакъикъатда, Чна (гъелбетда) куьмек гуда Чи расулриз ва иман гъанвайбуруз и дуьньядин уьмуьрдани ва шагъидар (*пайгъамбарар, малаикар, муъминар*) атана акъваздай Юкъузни,

52. - А Юкъуз, зулумкарриз абурун багъишламишун тIалабуни (*уьзуюрлу себебар гъуни*) са

وَإِذْ يَتَحَاوُونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ
الضُّعْفَتِيُّ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا
لَكُمْ تَبَعًا فَمَا لَأَنْتُمْ مُعْتَدُونَ عَلَّا
نُصِيبَا مِنَ النَّارِ ﴿٤٧﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ
اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٨﴾

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَازِنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا
رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَلَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ ﴿٤٩﴾

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمُ رُسُلُكُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَىٰ قَالُوا فَأَدْعُوا وَمَا
دَعْتُوا إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٥٠﴾

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ﴿٥١﴾

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذرتُهُمْ وَلَهُمْ
اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٥٢﴾

менфятни тагудай. Ва абурал
лянет жеда, ва жеда абуруз (гзаф)
пис Мескен (*Жегьеннем*)!

53. - Ва дугъриданни Чна Мусадиз
(*Дуъз рекьин*) регъбервал (*Таврат*
ва кераматар) багъишна, ва
Чна Исраилан несилриз а Ктаб
(*Мусадилай гуьгъуьниз*) ирсиниз гана,
54. (Дуъз рекьин) регъбервал ва рикЛел
гъун яз акьулдин (*къанажагърин*)
сагъибриз! -
55. (Бес), сабур ая вуна (*эй,*
Пайгъамбар), гъакъикъатда,
Аллагъдин гайи гаф гъахъ я. Ва
астагъфир ая жуван гунагъдикай
(*Пайгъамбар гунагъсуз кас яз - а*
кар адаз эмирнава саваб артух хъун
патал, ва уьмметдиз тарс хъун
патал) ва ви Раббидиз гъамд гъиз
пак ая (Ам) - йикъан эхирдани
пакамахъ фадни!
56. Гъакъикъатда, чпи Аллагъдин
аятрин (*ва делилрин*) гъакъиндай
(*аксина*) гуьжетарзавайбур
чпихъ чпиз атанвай са делилни
авачиз, - абурун рикЛера авайди
анжах (*гъахъ къабул тавунин*)
такабурлувал я - агакъдач абуру
адав (*чпин макъсаддив*). (Бес),
Аллагъдивай тЛалаба (вуна) жув
хуьнин куьмек, - гъакъикъатда,
Гъам я - Вири Ванер Къведаиди,
Вири Аквадаиди!
57. (Дугъриданни) цаварни чил халкъ
авун мадни зурба я - инсанар
халкъ авунилай (*ва къейидалай*
къулухъ абурал чан хкунилай), амма
инсанрин чЛехи паюниз чизвач

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَى وَأَوْرَثْنَا بَنِي
إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ ﴿٥٣﴾

هُدَى وَذِكْرَى لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٥٤﴾

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَسْتَغْفِرْ
لِدُنْيِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ
وَالْإِبْكَارِ ﴿٥٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ
سُلْطَانٍ أَتَتْهُمْ إِنْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ
مَّا هُمْ بِبَالِغِيهِ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ
السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥٦﴾

لَخَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ
خَلْقِ النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

(а крар вири Аллагъдиз лап регъят тирди)!

58. Ва (гъич) сад хъиз туш
буьркбъудини (гъахъ такваз
язгальмишвилевайди) - экв
аквазвайди (Дуьз рекъел алайди),
ва чпи иман гъана ва диндар
амалзавайбурни - пис амал
ийизвайди. Гъикъван тГимил куьне
(эй, инсанар Чи делилар, несигъатар)
рикел гъизва (ибрет къачузва)!
59. Гъакъикъатда, Сят (Къбияматдин
Югъ) дугъриданни алуькда, ада
са шакни авач, амма инсанрин
чХехи паюни инанмишвалзавач (а
кардихъ, ва гъазурвал аквазвач)!
60. Ва куь Раббиди (Аллагъди)
лагъанва: «Заз эвера куьне (дуьаяр,
ялварар са Заз ая) - За квез жаваб
гуда. Гъакъикъатда, Заз ибадат
авуникай такабурлувалзавайбур
Жегъеннемдиз гъахъда,
агъузвилеваз!»
61. Аллагъ я - квез йиф авунвайди,
виче куьн секин хъун патал, ва
(авунва Ада) югъ - экв гудайди
яз (ишигълуди яз квез аквадайвал).
- Гъакъикъатда, Аллагъ - чХехи
регъимдин (гзаф няметрин) Сагъиб
я инсанар патал, амма инсанрин
чХехи паюни шукур ийизвач (иман
гъана муьтИуьгъвал ийизвач Адаз)! -
62. Гъа ихътинди я Аллагъ - куь Рабби,
вири шейэрин Халикъ, авач илагъи
(ибадатдиз лайихлу тир) Адалай
гъейри. Бес, гъикI куьн (имандикай)
элкъвенва?!

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءُ
قَلِيلًا مَّا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ
إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي
سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوا
فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ اللَّهَ لَدُوٌّ فَضْلٍ
عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦١﴾

ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَلِقُ كُلِّ شَيْءٍ
لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ﴿٦٢﴾

63. - Гъа икI - элкъуързава (*гъахъдикай*) чпи Аллагъдин аятар (*делилар*) инкар авурбур. -

64. Аллагъ я - квез авунвайди чил (секинди ва) амукуьдай чка яз, ва цав - (эцигнавай) къав (*тагъ*) яз, ва (са) Ада квез суьрет (*къамат*) ганва ва куь суьрет гуьрчегди авунва, ва Ада квез иербурукай (*гъалал няметарикай*) паяр ганва. Гъа ихътинди я Аллагъ, куь Рабби - (бес), лап берекатлуди (*къадарсуз хийрлуди*) я Аллагъ, алемрин Рабби!

65. Ам я - Гъамиша Чан Алайди, авач илагъи (*ибадатдиз лайихлу тир*) Адалай гъейри, ва (гъавилай) (са) Адаз эвера куьне (*тIалабунариз - са Гъадаз ибадата*), сидкъидай (*ихласдаказ*) Адаз дин (*тIеатар*) талукуьарна! (Вири) гъамд (талукъ) я Аллагъдиз - алемрин Раббидиз!

66. - Лагъ (вуна *эй*, *Пайгъамбар мушрикриз ви халкъдикай*): «Гъакъикъатда, заз къадагъа авунва за ибадат авун куьне Аллагъдилай гъейри эверзавай (*ибадатзавай*) шейэриз, вични заз зи Раббидин патай ачух делилар атайдалай къулухъ, ва заз эмирнава зун (*михъиз*) муьтлуьгъ хъун алемрин Раббидиз». -

67. Ам я - куьн (*куь ата-буба Адам*) халкънавайди накъвадикай, ахпа (*куьн*) - стIалдикай, ахпа - ивидин лахтадикай. Ахпа Ада акъудзава (*арадал гъизва*) куьн (*куьрне*) аял яз, ахпа (тазва) - агакуьун патал куьн

كَذَلِكَ يُؤْفِكُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يُحَادُّونَ ﴿١٣﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ قَرَارًا
وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ
صُورَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ
ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ﴿١٤﴾

هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ
لَهُ الدِّينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٥﴾

* قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِي الَّذِينَ
رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تَرَابٍ ثُمَّ مِنْ
نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ
طِفْلًا ثُمَّ لِيَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ ثُمَّ لِيَتَكُونُوا
شُيُوخًا وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى مِنْ قَبْلُ

куь къуватлувилихъ, ахпа (тазва)
- куьн къуьзуьбур жедайвал.
- Ва ава куь арада адалай
виликни (*Чна вичин чан къахчуна*)
рекъизвайбурни. - Ва (*са гьалдай*
муькуь гьалдиз гъиз - а къайдада
ийизва) - агакъун патал куьн
тайинарнавай вахтунив (*ажалдив*),
ва къатгун патал (куьне) (*Аллагъдин*
делилар, ва чир жедайвал квез квехъ
Халикъ авайди, ва са Ам - ибадатдиз
лайихлу тирди)!

68. (Са) Ам я - Чан Гъизвайди, ва Чан
Къачузвайди, ва (*бес*) Ада са кар
къетI авурла, Ада адаз анжах:
«Хъухъ!» - лугъузва ва ам (*а кар*)
гъасятда жезва.
69. Бес, ваз (*эй, Пайгъамбар*) акунвачни
чпи Аллагъдин аятрин (*ачухдиз*
гъахъ къалурзавай делилрин)
гъакъиндай гъуьжетзавайбур
(*мушрикрикай*), гъикI абур
(*гъахъдикай*) элкъуьрзава?!
70. (Абур я) - чпи, и Ктаб (*Къуръан*)
ва Чна Чи расулрив гваз
ракъурнавайди таб яз къурбур,
ва ахпа абуруз чир жеда (*кафирал*
авунин эхир гъихътинди жедатIа),
71. Абурун гарданриз бухавар
вегъейла ва зунжурра аваз чеб
чIугурла -
72. Лап ргазвай циз, ахпа ЦIуз
(*Жегъеннемдиз*) чеб (ана) куз
(*ЦIаюниз «кудай затI» яз*).
73. Ахпа абуруз лугъуда: «Гъинава
куьне шерикар яз къурбур (*куьне*
ибадат авур куь гъуцар),

وَلْتَبْلُغُوا أَجَلَ مُسَمًّى وَلَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿٧٧﴾

هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا
فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٨﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَجِدُونَ فِي آيَاتِنَا
اللَّهَ أَنَّىٰ يُصْرَفُونَ ﴿٦٩﴾

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَمِمَّا أَرْسَلْنَا
بِهِ رَسُولًا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾

إِذِ الْأَغْلُلُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلْسِلُ
يُصْحَبُونَ ﴿٧١﴾

فِي الْحَبِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٢﴾

ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٧٣﴾

74. Аллагъдилай гъейри? (*къуй абуру куьн къутармишрай, эгер абурувай алакьдатла*). Абуру лугьда:
«Квахъна (*къакъатна*) абур чакай. Туш! (*Къумекдис*) эверай туш чна виликдай са куьнизни (*ибадатначир чна гъуцариз*)». Гъа икI (*гъа абур хьиз*) - Аллагъди кафирвалзавайбур ягъалмишвиле твазва!
75. «Ам (*а азаб*) квез - куьне чилел (*гъафилвилеваз*) (*гунагъ крарал*) шадвилер авурвилай я - са гъахъни авачиз, ва куьне ялакьвал (*фурсар*) авурвилай.
76. Гъахъ (*зила*) куьн Жегъеннемдин варариз гъамишалугъ ана амуькьдайбур яз! Бес, гъикъван писди я такабурлувал авурбурун акъваздай (*амукьдай*) чка!
77. Ва (*гъавилай*) сабур ая (вуна *эй*, *Пайгъамбар*), гъакъикъатда, Аллагъдин гайи гаф гъахъ я. Ва нагагъ Чна ваз къалурайтгани (*ви уьмуьрда*) Чна абуруз хиве къунвай кардин (*гъелягърикай*) бязиди (*азаб*), ва я Чна ви чан къачуртгани (*абурув а азаб агакъдалди*) - гъар гъикI хъайитгани, абур Чи патав (элкъуьрна) хкида (*Къияматдин Юкъуз ва абуру чпин куфрдин жаза дадмишда*).
78. Ва дугъриданни Чна валай виликни расулар ракъурнай; абурукай садбурун хабарар Чна ваз ахъайнава, ва ава абурукай Чна ваз (чпин хабарар) ахъай тавунвайбурни. Ва виже къведач са расулдизни ада делил (*аламат*

مِن دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَل لَّمْ
نَكُنْ نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ
يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾

ذَٰلِكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ
بِعَبْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنتُمْ تَمْرَحُونَ ﴿٧٥﴾

أَدْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا
فَبئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٦﴾

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَإِمَّا نُرَبِّئِكَ
بَعْضَ الَّذِي نَعُدُّهُمْ أَوْ تَتَوَفَّيْنَاكَ فَإِنَّا
يَرْجِعُونَ ﴿٧٧﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ
مِنْهُمْ مَّن قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ
مَّن لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ
لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ

-керамат) гъун - гъида ада анжах Аллагъдин изиндалди. Ва (бес) Аллагъдин эмир атайла (Пайгъамбарди керамат къалурунин гъакъиндай) - дуван атлуда гъахълувилелди (жаза агакъда ам таб яз къурбурув), ва а ЧӀавуз (анал) - еке зиянвиле жеда таб гъайбур.

79. (Са) Аллагъ я - куьн патал малар (девеяр, калер, хпер, цегъер) авунвайди (яратмишнавайди); абурукай садбурал куьн акахна фин патал, ва садбурни куьне (тукӀваз) недайвал.
80. Ва квез абур (маса) менфятарни ава (сар, некӀер...); ва абурал алаз куьн агакъдайвал (яргъал чкайра авай) гъажетдив (герек кардив) куь хурара авай. Ва абурал алазни ва гимийра авазни куьн (иниз-аниз) тухунни ийизва.
81. Ва (са) Ам я - квез Вичин делилар (лишанар) къалурзавайди - (бес) гъим Аллагъдин делирикай куьне инкарзава?!
82. Бес, абур усиягъатнавачни (сефер авунвачни) чилел, ва килигнавачни абур, чпелай вилик хъайибурун гуьгъуьнин гъал (эхир) гъихътинди хъанайтӀа?! Абур чпелай къуватдизни, ва чилел тунвай эсерризни зурба тир, - бес, абуроз чпи къазанмиш авурдакай (къуватрикай, мал-девлетрикай - Аллагъдин жазадикай хуьн патал) са куьмекни хъанач!

فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٧٨﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَمَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٩﴾

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٨٠﴾

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَآيَىٰ آيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿٨١﴾

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً وَأَعَادَارًا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَعْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

83. (Та) абурун патав ачух делилар гваз чпин расулар атайла, абуру (*кафир халкъари чпин авамвилай*) шадвализ хъана чпихъ авай чирвилерал (*пайгъамбаррин аксина гъуьжетариз*) - ва (элкъуърна) къуна абур чпи ягъанатар авур карди (*пайгъамбарри гъелягъар къур азабди*).
84. Ва абуруз Чи (*патай ракъурнавай*) гуж (*азаб*) акурла, абуру лагъана: «Чна иман гъанва Аллагъдихъ, Тек са Адахъ, ва чна кафирвалнава чна Адаз шерикар яз гъайибурухъ (*инкарзава чна гъуцар, бутар*)!»
85. (Бес), менфят хъанач абуруз чпин имандикай абуруз Чи (*патай ракъурнавай*) гуж (*азаб*) акур чӀавуз гъайи. - Аллагъдин къанун (*рехъ*) яз, Вичин бендейриз (*вири уьмметриз*) виликдай тайинарнавай (*азаб атайла иман гъайибуруз адакай са куьмекни жедач - лагъай*). Ва а чӀавуз (*анал*) еке зиянвиле хъана кафирвал авурбур!

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا
بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِم مَّا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٨٣﴾

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحَدُّهُ
وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٨٤﴾

فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا
سُنَّتَ اللَّهُ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ
وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

سُورَةُ الْفُصِّلَاتِ

41 - Сура: «Фуссилат» (Баян гана ачухарнава)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Хlа, мlм.
2. (Им) (*Къуръан*) - авудна ракъурун я Мергьяматлудан, Регымлудан патай,
3. (*Ам я*) Ктаб - вичин аятар баян гана ачухарнавай, араб чІалал тир Къуръан (*газф КІелдай Келимаяр*) яз - чирвал авай ксариз,
4. Муштулухчи яз ва игътиятвал авунин хабардар яз, (амма) абурун чІехи пай (*адакай*) (патахъ) элкъвенва, (бес) абуру яб къванни акалзавач!
5. Ва абуру (*адакай элкъвенвай кафирри*) лагъана (*Пайгъамбардиз*): «Чи рикІер «шаршафрин къеневаз Кевнава» (*лап яргъа я*) вуна чаз вичихъ эверзавай кардикай, ва чи япара бишивал ава, ва чини ви арада хиджаб (*перде*) ава. Бес, вуна (*жуван Диндай*) амал ая, чнани (*чи рекъай*) амал ийида!»
6. Лагъ (*абуруз эй, Пайгъамбар*): «Зун анжах гъа куьн хътин инсан я; заз (Аллагьдин патай) вагъй ракъурна инандирмишзава: бес, (гъакъикъатда) куь илагъи - анжах Сад тир Илагъи (*Аллагъ*) я, (гъавилай)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمَّ ①

تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ②

كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا
لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ③

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ
لَا يَسْمَعُونَ ④

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مِّمَّا تَدْعُونَا
إِلَيْهِ وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ
حِجَابٌ فَأَعْمَلْنَا عَمَلُونَ ⑤

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ
أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهُهُ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ
وَأَسْتَغْفِرُوا لَهُ وَأَنبَأُوا لِلْمُشْرِكِينَ ⑥

дүздиз элкьуьгъ (куьн) Адахъ ва астагъфир ая (куьне) Адаз; ва еке мусибат (*къати азаб, заваллувал*) я мушрикъриз (*Аллагъдилай гъейри маса шейрэризни - гъуцариз, шерикриз ибадатзавайбуруз*),

7. Чпи закат гун тийизвай ва (чпи) Ахиратдихъ кафирвалзавай».
8. Гъакъикъатда, чпи иман гъана ва диндар амал авурбур - абуруз (*чухсагъулвилин*) акъалтI тийидай (*ара датIай*) суваб жада!
9. Лагъ (*а мушрикъриз эй, Пайгъамбар*): «Бес, куьне Вичи къве йикъан къене чил Халкъайдахъ кафирвалзавани, ва куьне Адаз барамбарбур гъизвани (*шерикар къазвани - Адахъ галаз гъабурузни ибадатиз*)? - Ам (*а Халикъ*) - (вири) алемрин Рабби я! -
10. Ва авунва Ада ана (*чилел*) мягъкембур (*пайгар дагълар*) - винелай адан; ва авунва (Ада) ам берекатлу (*чилел адан агъалияр патал гзаф хийирар, няметар авунва*), ва пайнава Ада ана адан рузияр - дүз къуд йикъан къене (*къве юкъуз цавар ва чил халкъна, ва мад къве юкъуз ана дагълар авуна ва ризкъияр пайна*), - (*чирун патал*) суалзавайбуруз (*ва я: - рузи къазанмишзавайбуруз*).
11. Ахпа Ада къастна (*ниятна*) цавун кардихъ, ва ам гум (хъиз) (*циф*) тир, - Ада адаз ва чилиз лагъана: «МуьтIуьгъ хъухъ (*Зи эмирдиз*) къведни - гуьгъуьллувилелди ва я мажбурдиз». Абуру (къведани)

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٨﴾

﴿ قُلْ أَيْنَكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُءَ أَنْدَادًا ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴾ ﴿٩﴾

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَرَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِّلسَّائِلِينَ ﴿١٠﴾

﴿ ثُمَّ أَسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ ﴾ ﴿١١﴾

лагъана: «Чун муьтӀуьгъ я -
гуьгуьуллувилелди» (чун ква Ви велик
- гуьгуьуллувилелди муьтӀуьгъбур яз).

12. (Бес) Ада абур ирид цав яз (дубзарна)
туькӀуьрна кье йикъан къене (вад ва
ругуд лагъай йикъара), ва гъар са цавуз
Ада вагъй - далди инандирмишна
вичин кар (везифаяр). Ва безетмишна
Чна дуньнядин цав чирагъралди
(гъетералди), ва хуьн яз (цавар - яб
акалзавай шейтӀанрикай). Ам (а крар
вири) - Къудратлуда, Вири Чидайда
эцигнавай къайда (низам ва гъисаб) я!
13. (Бес), эгер абур (патахъ) элкъвейтӀа
(и делирикайни, яни и баянар
гайидалди къулухъни эгер а кафирри
давамарайтӀа гъахъ къабул тавун)
- (вуна) лагъ: «За квез игътиятвал
авунин хабар ганва (тадиз агакъдай)
къати азабдикай гъад - диз ва самуд
- диз хъайи къати азаб хътин,
14. Абурун патав (Чи) расулар атайла
- абурун виликайни ва абурун
къулухъайни: «Куьне анжах са
Аллагъдиз ибадат ая (лугъуз)».
Абуру: «Эгер чи Раббидиз кӀан
хъанайтӀа (Ада) малаикар
(авудна) ракъурдай (чи патав
расулар яз), ва гъакъикъатда, чна,
куьн гъаз ракъурнавай кардихъ
кафирвалзава»- лагъай чӀавуз.
15. (Бес), гъад (лагъайтӀа) - абурун
еке такабурлувална чилел са
гъахъни авачиз, ва абурун лагъана:
«Вуж я чалай къуватдиз мадни
зурбади?» Бес, абурун акунвачни,
гъакъикъатда, Аллагъ чеб халкъ
авур абуралай къуватдиз лагни
зурба тирди?! Ва абурун Чи делилар
(аламатар - кераматар) инкарзавай.

فَقَضَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ
وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَرَبَّتْنَا
السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصْبِيحٍ وَحِفْظٍ ذَٰلِكَ
تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٢﴾

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَلْعَةً
مِّثْلَ صَلْعَةِ عَادٍ وَتَمُودَ ﴿١٣﴾

إِذْ جَاءَتْهُمْ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ
وَمِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا
لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَإِنَّا بِمَا
أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿١٤﴾

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِعَيْرِ
الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا
أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ
قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿١٥﴾

16. (Гъавиляй) ракъурна Чна абурал къати (лап къайи, гув ийидай) гар - няс (*абуруз еке писвилер жедай*) йикъара, Чна абурув дадмишиз тун патал агъузвилин азаб и дуьньядин уьмуьрда. Ва Ахиратдин азаб - алчахаруниз (*агъузаруниз*) мадни писди я, ва абуруз са куьмекни гудач!
17. Ва эгер *самуд* (лагъайта) - Чна абуруз дуьз рехъ къалурнай, амма абуруз «буьркьювал» (*ягъалмишвал*) гзаф кІан хъана дуьз рекъелай, (гъавиляй) абур - агъузвилин азаб гудай (*цавун*) къати ванци къуна, чпи къазанмишайдаз (*авур асивилериз*) килигна!
18. Ва иман гъайибур (*гъад-дикай ва самуд-дикай*) Чна къутармишна, ва абуру (Аллагъдикай) кичевалзавай.
19. Ва (рикІел гъваш *абурун*) а Югъ - Аллагъдин душманар ЦІуз кІватІ хъийидай, (бес) абур (*малаикри*) къуна акъвазарна тІарам низамда ттуна гъалда (*аниз*).
20. Та абур анив (*ЦІув*) агакъайла (*абуру инкарда чпи авур гунагъ крар* - ва) абурун «ван хъуни» (*япари*), абурун «акунри» (*вилери*) ва абурун хамари чпи авур амалрин гъакъиндай абурун аксина шагъидвалда.
21. Абуру чпин хамариз лугъуда: «Вучиз куьне чаз акси яз шагъидвална?» Абуру (*хамари*) лугъуда: «Чав Аллагъди рахаз туна, Вичи гъар са шейинив рахаз тур». - Ва са Гъада халкънава куьн сифте

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ نَحْسَاتٍ لِنُبَيِّقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَحْزَىٰ وَهُمْ لَا يُنصُرُونَ ﴿١٦﴾

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَىٰ عَلَى الْهُدَىٰ فَأَخَذَتْهُمُ صَلْبَةُ الْعَذَابِ لَنُورٍ يَمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٧﴾

وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٨﴾

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٩﴾

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصُرُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

وَقَالُوا لَوْلَا دِينُنَا لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢١﴾

сеферни ва Ғадан патав куън
хкинни хъийида.

22. Ва чуънуъхни ийизвачир
(*чинзавачир*) куъне (*гунагъ крар*)
- куъ япари, куъ вилери ва куъ
хамари квел шагъидвал авуникай
(*ахътин шагъидрикай*), амма куъне
гиман (*фикир*) авунай дугъриданни
Аллагъдиз куъне ийизвай
крайкай гзафбур чизвай туш
лагъана.
23. Ва а карди - куъ гиманди куъне
куъ Раббидин гъакъиндай гиман
авур - гъада куън ред авуна (*телеф
авурди*), ва куън еке зиянвал
хъайибурукай хъана.
24. Ва (эгер) абуру (*а азабда*) сабур
авуртлани (*тавуртлани*)- абур
патал (хтана) акъваздай чка
Цай я, ва эгер абуру чпел алай
туъгъметдилай гъил къахчун (*рази
хъхъун*) тлалабайтлани - жедач абур
тлалабун кяабул жедайбурукай.
25. Ва Чна абуруз (*пайгъамбарар таб
кьур кафирриз*) (гъамиша абурухъ
галаз жедай) юлдашар тайинарнай
(*абуруз шейтланрикай ва инсанрикай
чуру дустар гъазурна ярашугълу
авунай*), - (абуру) хъсан яз къалурна
абуруз абурун вилик квай крарни
(*абур ийизвай чурувилер, гунагъар...*),
ва абурун кьулухъ галай крарни
(*Ахиратдин кар таб яз кьун хъсан
яз къалурна*). Ва тестикъ хъана
абурал (*азабдин*) Гаф, чпелай вилик
хъайи джиринни ва инсанрин
(*чпиз ухшар*) уъмметрик кваз.
Гъакъикъатда, абур еке зиянвал
хъайибурукай тир.

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَبِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ
سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَرُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ
وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا
مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ
أَرَدْتُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخٰسِرِينَ ﴿٢٣﴾

فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالْتَأَرْ مَتَّوَى لَهُمْ وَإِنْ
يَسْتَعْتِبُوا فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ ﴿٢٤﴾

* وَفِيضْنَا لَهُمْ قُرْنَاءَ فَزَيْنُوا لَهُمْ مَا
بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ
الْقَوْلُ فِي أُمِّرٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ
الْحَقِّ وَالْأَنِسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خٰسِرِينَ ﴿٢٥﴾

26. Ва кафирвал авурбуру лагъана: «Яб гумир (куъне) и Къуръандиз ва лагълагъар ая (куъне) адан гъакъиндай (*ам Келдайла буш рахунариз клевиз рахаз, манийвилер ая Пайгъамбардиз - кЛелун акъвазардайвал*), белки куъне гъалибвал къачун (*адал*)!»
27. Ва (гъавиляй), дугъриданни дадмишиз тада Чна кафирвал авурбурув къати азаб, ва Чна дугъриданни эвез гуда абуруз абуру авур лап пис амалрин (*жаза*)!
28. Ахътинди я Аллагъдин душманриз эвез (*жаза*) - Цай! Гъана жеда абуруз гъамишалугъ мескен - эвез (*жаза*) яз абуру Чи делилар (*аятар*) инкар авурвиляй (*таб яз къурвиляй дуъньядин уьмуьрда*).
29. Ва кафирвал авурбуру лугъуда (*Жегъеннемда*): «Чи Рабби! Къалура (Вуна) чаз чун (Дуъз рекъикай) ягъалмишвиле ттур а къвед - джинрикай ва инсанрикай, чна абур къведни чи кВачерин кІанерик кутада, абур (къведни) виридалайни агъадавайбурукай (*агъузвилевайбурукай*) хъун патал!»
30. Гъакъикъатда, чпи: «Чи Рабби - са Аллагъ я» - лагъана ахпани дуъздиз дин (*Адан шарият*) кыле тухвайбур (*абурун чан къахчудаила*) эвичІзава абурун патав малаикар (*ва лугъузва*): «Бес, кичІе жемир квез ва пашманни жемир, ва шадвал ая (куъне) - квез хиве къунвай Женнетдал!»

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ ﴿٢٦﴾

فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

ذَلِكَ جَزَاءُ الَّذِينَ أَعْدَاءَ اللَّهِ النَّارِ لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْآخِلَةِ جَزَاءَ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٢٨﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرْنَا الَّذِينَ آصَلْنَا مِنَ الْحَيِّ وَالْإِنْسِ نَجْعَلُهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ ﴿٢٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقْبَلُوا تَنْزِيلَ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾

31. (Ва лугъузва малаикри): «Чун я - куь кумекчяр (ва хуьдайбур) и дуьньядин уьмуьрда, ва (куь *терефдарар*) Ахиратдани. Ва квез ана куь чанариз тамарзу хъайи (вири) затIар жеда, ва жеда квез ана куь хушуниз кIан хъайи (вири) крарни,
32. Къунагълух яз - гзаф багъишламишдайдан, гзаф регъимлудан (*Аллагъдин*) патай».
33. Ва вуж я ихтилатдиз (*гафариз*) мадни гуьрчегди - вичи Аллагъдихъ эверзавайдалай ва (вичи) диндар амал ийиз: «гъакъикъатда, зун - мусурманрикай (*Аллагъдиз utIaatлубурукай*) я» лугъузвайдалай?!
34. Ва сад хъыз жедач хъсанвал ва писвал. Алуда вуна (*эй, Пайгъамбар - ваз абуру авур* писвал) лап хъсан кардалди (*гъил къачуналди, регъим авуналди, хъсанвал авуналди*), ва ингъе, ви ва вичин арада адават (*душманвал*) авайди - лап мукъвал дуст хъыз хъанва.
35. Ва адахъ (*а хесетдихъ*) гуьруьшмиш хъун гуда (*Аллагъдин патай а ахлакъ багъишида*) анжах (зурба) сабурлубуруз; ва адахъ гуьруьшмиш хъун гуда - анжах чIехи несибдин (*зурба лайихвилерин, диндарвили*) сагъибдиз.
36. Ва эгер вав шейтIандин патай чIуру футфа (*пис хиял*) хкIуртIа (*акатайтIа*), - бес, Аллагъдивай вуна хуьнин кумек тIалаба, гъакъикъатда, Гъам я - Вири Ванер Къвезвайди, Вири Чидайди!

نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي
أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ ﴿٣١﴾

نُزُلًا مِّنْ عَفْوٍ رَّحِيمٍ ﴿٣٢﴾

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَا إِلَى
اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ
الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٣﴾

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ
بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ
وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٤﴾

وَمَا يُلْقِنَهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا
يُلْقِنَهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٣٥﴾

وَإِنَّمَا يَنْزِعَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ
فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾

37. Ва Адан делилрикай (*Ам сад тирвилин ва кьудратлувилин лишанрикай*) я - йиф ва югъ (*дегиш хьун*), рагъ ва варз (*эжбечлун, хъфин*). - Иймир (куъне) сажда (*икрам*) я ракъиниз, я вацраз, - сажда ая (куъне) Аллагъдиз Вичи абур халкънавай, эгер куън (*гьакъикъатда са*) Адаз ибадатзавайбур ят!а! -

38. Ва эгер абур (*мушикри*) такабурлувал авурт!а (*Аллагъдиз сажда авуникай*), бес, ви Раббидин патав гвайбуру (*малаикри*) тасбигъзава Адаз (*тариѳ ийиз пак ийизва Ам*) йифизни, юкъузни - ва абур (а кардикай) юргъун жезвач.

39. Ва Адан делилрикай (*Ам сад тирвилин ва кьудратлувилин лишанрикай ам*) я - ваз аквазва чил умунди яз (*къурагъ чил набатсуз, чансуз яз*), - (амма) Чна адал яд (*марѳ*) авудайла, адак юзун акатзава ва ам дак!вазва (*хкаж жезва*). Гьакъикъатда, адал (*чилел*) Чан Хкайда - дугъриданни чан хкида кьенвайбурални (*инсанрални Къияматдин Юкъуз*). Гьакъикъатда, Ам гьар са кардал кьудратлу я!

40. Гьакъикъатда, чпи Чи аятрин (*делилрин*) патахъай (*абур инкариз, дегишариз* - дуъзликай патахъ) ян гузвайбур - абур (-*ун ян гунар*) Чакай чуънуъх туш! Бес, вич (*малаикри*) (*гьахъдикай ян гуниз килигна*) Ц!уз вегъедайди хъсан яни, я тахъайт!а вич саламатвилеваз къведайди Къияматдин Юкъуз?! (*Эй, гьахъдикай ян гузвайбур*) ая квез

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾

فَإِن اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْئَمُونَ ﴿٣٨﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَرَى الْأَرْضَ خَلِيشَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُحْيِي الْمَوْتِ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا أَفَمَن يُلْقَى فِي النَّارِ خَبِيرٌ أَمْ مَن يَأْتِي ءَامِنًا يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤٠﴾

Клани амал - дугъриданни Адаз
куьне вуч амал ийизватлани
аквазва (*ва Ада квез эвез хгуда*)!

41. Гъакъикъатда, чпи и РикЈел
Гъунихъ (*Къуръандихъ*) кафирвал
авурбур чпиз ам атайла - (абуруз
къати азаб жеда). Ва гъакъикъатда,
ам (*Къуръан*) - лап зурба Ктаб я!
42. Агатдач адав ттаб я адан виликай
я адан къулухъай (*кутаз жедач
адак таб гъич са патахъайни, са
куънивайни ам чИуриз жедач, ам
Аллагъди хуъзва*), (ам) я «авудна
ракъурун» - гзаф камаллудан,
гъамддиз лайихлудан патай.
43. Ваз (*муширикри*) лугъзвай гафар (*эй,
Пайгъамбар*) - (*виликан уъмметри*)
(чпин) расулриз лагъай гъа гафар
я (*гъавилай сабур ая вуна диндиз
эверунин ви кардал*). Гъакъикъатда,
ви Рабби - багъишламишунин
Сагъиб я (*туба ийизвайбуруз*), ва
азиятлу жазадин Сагъиб я (*куфрдал
терсвалзавайбуруз*)!
44. Ва эгер Чна ам ајамдал (*араб
чІалалай гъейри маса чІалал*)
тир Къуръан (*Келдай ктаб*) яз
авунайтІа, абуру лугъудай: «Баян
гана ачухарнайтІа адан аятар (*чун
гъавурда гъатдайвал*)! Ајам чІал
ва арабар (*ам гъикІ жеда къван*)?!»
Лагъ (*абуруз эй, Пайгъамбар*): «Ам
(*Къуръан*) - иман гъанвайбуруз
Дуъз рекъин регъбервал ва (*рикЈера
авай азаррикай, шаклувилерикай*)
сагърун (*дава-дарман*) я; ва чпи
(*Къуръандихъ*) инанмишвал
тийизвайбур - абурун япара
бишивал ава (*яб акалзавач фагъум*

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ
وَإِنَّهُمْ لَكَاثِبٌ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾

لَا يَأْتِيهِ الْبَطْلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ
خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٢﴾

مَا يَقَالَ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ
قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ
أَلِيمٍ ﴿٤٣﴾

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا أَعْجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا
فُصِّلَتْ آيَاتُهُ أَءَعْجَمِيٌّ وَعَرَبِيٌّ قُلْ
هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ وَالَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ
عَمًى أُولَٰئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَكَانٍ
بَعِيدٍ ﴿٤٤﴾

гуз), ва ам абуруз буъркьювал я (*адалди дуъз рекъел къвезвач*), Ахътинбур (*а мушрикар*) - чпиз (*са эверзавайда*) яргъал чкадай эвер гузвайбур хъиз я (*абур ухшар ава - вич яргъа аваз эвер гузавайдан ван текъвезвайдаз*)».

45. - Ва дугъриданни Чна Мусадиз Ктаб багъишнаи - адан гъакъиндайни (*адан халкъдин арада*) ччаравилер хъанай. - Ва эгер авачиртIа Келима ви Раббидин патай виликдай гайи (*муъгълет хгунин*) - абурун (*муъминрин ва кафиррин*) арада дуван атIана куътягънавайди тир. Ва гъакъикъатда, абур (*мушрикар*) адан (*Къуръандин*) гъакъиндай - шаклувиле твадай (*зурба*) шакда ава.
46. Ни диндар амал авуртIа - адаз вичиз я (*адан менфят, саваб вич патал я*), ва ни писвал (*гунагъ*) авуртIа - вичин аксина я. Ва гъич туш ви Рабби (*саваб тIимилариз, гунагъар артухариз*) (*Вичин*) бендейриз зулумдайди.
47. (Са) Адан патав элкьюър хъийизва Сятдикай чирвал (*нивай хабар къуртIани Къяматдин Югъ алукъдай вахтуникай - вирибуру а кар Аллагъдал элкьюързава*). Ва (*гъакIни*): вири емишар экъечIзава чпин тумарин кисейрай, ва гъар са дишиди аялдик акатзава, ва ада (дишида *бала*) хазва - анжах, Адаз чизваз. Ва а Юкъуз Ада абуруз (*мушрикриз*) эвердай (*ва лугъудай*): «Гъинава Зи шерикар

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَآخْتَلَفَ فِيهِۦٓ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفَقِئَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكِّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴿٤٥﴾

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِۦٓ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا وَمَا رَبُّكَ بِظَلْمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٤٦﴾

* إِلَيْهِ يَرْدُّ عِلْمَ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِّنْ أَكْثَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِۦٓ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَآئِي قَالُوا ءَأَدَّٰنَكَ مَا مِنَّا مِنْ شَهِيدٍ ﴿٤٧﴾

(куьне тестикъарай ва чпиз куьне ибадатай)?» - абуру лугъуда:
«Чна Ваз хабар гузва (малумзава исятда), авач чакай (а кардиз къе) шагъидвалдайди (абур Ви шерикар я лугъуз)!»

48. Ва квахъна абурувай чпи виликдай эверайбур (*ибадат авур гъуцар, шерикар*), ва абуруз якъиндиз чир хъана - чпиз (къутармиш жез) катдай чка авачирди.
49. - Инсан (и дуъньядин) хийирдин тIалабунар (*дуъяар*) ийиз галат жезвач, ва эгер адав писвал хкIуртIа - ингъе ам лап умудсузди, чара атIанвайди жезва!
50. Ва эгер Чна адав Чи патай регъим (*нямет*) дадмишиз туртIа, адав хкIур балáдилай кьулухъ, абуру дугъриданни лугъуда: «Им - заз (*зи лайихлувилай*) я, ва (*Къбияматдин Югъ адан рикIел гъайила, ада жаваб гузва*): «За фикирзавач (*Къбияматдин*) Сят алукъда лагъана. Ва эгер зун (элкъуърна) хкайтIани зи Раббидин патав, гъакъикъатда, заз Адан патав «лап хъсанди» (*Женнет*) жеда». - Бес, Чна дугъриданни хабар хгуда кафирвал авурбуруз чпи авур (*пис*) амалрикай, ва гъакъикъатда, Чна абурув дадмишиз тада кIеви (*векъи*) азаб!
51. Ва инсандиз Чна няметар (*сагъвал, булвал*) гайила - ам патохъ элкъвезва (*Чаз шукур гъуникай*) ва «вичин къвал элкъуърна» яргъаз жезва (*Чаз муьтIуьгъ хъуникай*

وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ
وَوَدَّوْا مَا لَهُمْ مِنْ مَّحِيصٍ ﴿٤٨﴾

لَا يَسْأَلُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِنْ
مَسَّهُ الشَّرُّ فَيَسْأَلُ قَنُوطًا ﴿٤٩﴾

وَلَيْنَ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ
مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ هَذَا لِي وَمَا أَظُنُّ
السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِن رُجِعْتُ إِلَى رَبِّي
إِنَّ لِي عِنْدَهُ لِلْحَسَنَىٰ فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنَ
عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٠﴾

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَىٰ
بِجَانِبِهِ ۖ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ
عَرِيضٍ ﴿٥١﴾

такабурвалзава). Ва адав писвал хКурла - ингье ам гьяркбуй дувадин сагъиб я (*ада Аллагъдивай а бала алудунин - гзаф тикрар тир яргъи тЛалабунар ийизва*)!

52. Лагъ (*эй, Пайгъамбар - Къуръан таб яз къунвайбуруз*): «Квез гъикI аквазва (*куь фикир вуч я*) эгер ам (*Къуръан*) Аллагъдин патай яз хъайитIа ахпани куьне адахъ кафирвал авунвайла - вуж жеда къван мадни ягъалмишвилевайди вич (*Гъахъдикай*) яргъал ччаравиле авайдалай (*яни квейлай*)?!»

53. (Мукъвара) къалурда Чна абуруз Чи делилар (*лишанар, аламатар*) «гъар пата» (*цаварани чилелни, Ислам виринра гъалиб хъунин кардани*), ва абура чпени (*чпин чанарани*), та абуруз ачухдиз чир жеда ам (*Къуръан*) гъахъ тирди! Ва бес тушни (*абуруз Къуръан гъахъ тирди къалурзавай делил яз*) - ви Рабби гъар са шейнал Шагъид тирди (*Ада а кардиз шагъидвалзавайди*)?!»

54. Дугъриданни! Гъакъикъатда, абур, чпин Раббидихъ галаз гуьруьшмиш хъунин гъакъиндай шаклувиле ава! Дугъриданни! Гъакъикъатда, Ада вири шейэр элкъуьрна къунва (*чирвилелди, къудратдалди...*)!

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ
كَفَرْتُمْ بِهِ مِنْ أَصْلٍ مِمَّنْ هُوَ فِي

شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾

سَأُرِيهِمْ عَائِيْتَنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ
حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ
بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٣﴾

أَلَا إِنَّهُمْ فِي مَرِيَّةٍ مِّنْ لِّقَاءِ رَبِّهِمْ أَلَّا
يَأْتُوهُم بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيْطٍ ﴿٥٤﴾

سُورَةُ الشُّورَى

42 - Сура: «аш-Шура»
(Мешвера) (меслят авун)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Хlá, мlм.
2. Пайн, сlн, къáф.
3. Гъа икl - вагъй ракъурна
инандирмишзава ваз, ва валай
вилик хъайибурузни - Къудратлу,
Камаллу Аллагъди!
4. (Са) Адаз талукъ я цавара вуч
аватlани, ва чилел вуч алатlани
(виридан иеси - Ам я); ва Ам - Вине
Авайди, Чехиди я!
5. Цавар пад-пад жез гъазур я
чпин винел (црид цаварикай гъар
сад вичин кlаник квайдан винел
хъиткъин жез мукъвал я - Аллагъдин
гъейбатдикай, чlехивиликай кичlе
яз), ва малаикри чпин Раббидиз
гъамд гъиз Ам пак ийизва, ва
(абуру) багъишламишун тlалабзава
(Адавай) чилел алайбуруз
(астагъфир ийизва муъминриз). Эхъ!
(Чир хъухъ!) Гъакъикъатда, Аллагъ -
Гъам я Гзаф Багъишламишдайди,
Гзаф Регымлуди!
6. Ва чпи, Адалай гъейри (масадбур)
архаяр ва куъмекчияр яз
къачунвайбур (маса гъуцариз
ибадатзавайбур) - абурал Аллагъди
гуъзчивал ийизва (абуру ийизвай

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَم ١

عَسَق ٢

كَذَلِكَ يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ

قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٣

لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۗ وَهُوَ

الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ٤

تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرٰنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ ۗ

وَالْمَلٰٓئِكَةُ يُسَبِّحُوْنَ بِحَمْدِ رَبِّهِنَّ

وَيَسْتَغْفِرُوْنَ لِمَنْ فِي الْاَرْضِ ۗ اَلَا اِنَّ

اللَّهَ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ٥

وَالَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖۤ اَوْلِيَاۗءَ

اللَّهُ حَفِيْظٌ عَلَيْهِمْ وَمَا اَنْتَ عَلَيْهِمْ

بِوَكِيْلٍ ٦

крар хуьзва - *Къяматдин Юкъуз эвез хгун патал*), ва вун (*эй, Пайгъамбар*) абурал къаюм (*тапшурмишнавайди*) туш. (*вал алайди - Дин агакъарун я!*)

7. Ва гъа икI - Чна ваз вагъй ракъурна инандирмишнава Къуръан (*гзаф кIелдай ктаб яз*) араб чIалалди, вуна «Умму-ль-Къура»-диз (*Хуьрерин дидедиз - яни вири хуьрерикай, шегъеррикай виридалайни къилинди тир - Меккадиз*) ва адан патарив гвайбурузни игъгиятвал авунин хабар гун патал, ва вуна (абуруз) - виче са шакни авачир КIватIунин Йикъакай (*вири кIватI хъийндай Къяматдин Йикъакай*) игъгиятвал авунин хабар гун патал. (*Ва инсанар а Юкъуз къве пай жеда*) - са кIватIал Женнетда жеда, ва са кIватIал - «Сагъйрда» (*Ялавда*).
8. Ва эгер Аллагъдиз кIан хъанайтIа Ада абур (*вири инсанар*) са уьммет яз (*Дуьз рекъел алай сад тир жемят*) ийидай. Амма Ада кутазва Вичин регъимдик Вичиз кIан хъайиди. Ва зулумкарриз (*ширкзавайбуруз*)- я арха, я куьмекчи авач!
9. Я тахъайтIа абур Адалай гъейри (*маса*) архаяр къунвани? Бес, Аллагъ - (са) Ам я (*гъакъикъи*) Арха! Ва (са) Ада къейибурал чан хкизва, ва (са) Ам я гъар са шейнал (*кардал*) къудратлуди!
10. - Ва гъи карда куь арада ччаравал хъайитIани (*эй, инсанар*), а карда дуван авун - Аллагъдиз талукъ я (*яни адан дуван элкъуьрна кIанда Аллагъдин Ктабдихъ ва*

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا
لِنُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَنُنذِرَ
يَوْمَ الْجُمُعِ لَا رَبَّ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ
وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ﴿٧﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِن
يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ
مَا لَهُمْ مِنْ وِزْرٍ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٨﴾

أَمْ آتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ فَأَلَّهُ هُوَ
الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٩﴾

وَمَا آخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ
إِلَى اللَّهِ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ
وَالَيْهِ أُنِيبُ ﴿١٠﴾

Пайгъамбардин Суннатдихъ). (Ва лагъ): «Гъа ихътинди я Аллагъ, зи Рабби! Адал за таваккул ийизва, ва Адан патав зун (*зи гъар са карда*) элкъвена хквезва». -

11. (Ам я) - цавар ва чил Яратмишнавайди! Ада квез квекай чпикай жуътер (*папар*) авунва, ва маларикайни (*гъайванрикайни*) - жуътер (*эркек-дишиди яз*), - адалди Ада куън гзафарна чукIурзава (*несилар артухарзава*). Адаз ухшар (*тештигъ*) хътин са шейни авач, ва Ам - Вири Ванер Къведайти, Вири Аквадайти я!
12. Са Адаз талукъ я цаварин ва чилин (хазинайрин) куълегар (*виридан иеси Ам я! Ризкьяр, регъимар вири са Адан ихтиярда ава*). (Ада) Вичиз кIанидаз ризкьи (*пай*) гегъеншарзава, ва дар ийизва (*тIимиларзава - Вичиз кIанидаз*). Гъакъикъатда, Адаз гъар са шей (*вири крап*) (*лап хъсан*) чизва!
13. Къанунламишнава (*ачухдиз баян гана ва тайинарнава*) Ада квез (*эй, инсанар*) Диндикай: Ада Нугъаз эмир авур кар, ва Чна ваз (*эй, Пайгъамбар*) вагъй - далди инандирмишнавай кар, ва Чна Ибрагъимаз, Мусадиз ва Исадиз эмир авур кар: «Дуъздиз кыле гвах куъне Дин, ва ччара (*пай*) жемир куън адан гъакъиндай». - Чехи (*гзаф залан*) кар я мушрикриз вуна абуруз эверзавай кар (*тавгъид*). Аллагъди хкязава Вичихъ (*тавгъиддихъ*) Вичиз кIаниди, ва Вичихъ (дуъз рекъел)

فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ
مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ
أَزْوَاجًا يَذْرُؤُكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ
شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١١﴾

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ
الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٢﴾

* شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى
بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا
وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى
أَنَّ أَفْئِمُوا الَّذِينَ وَلَا تَتَرَفُّوا فِيهِ كَبُرَ
عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ
يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَن
يُنِيبُ ﴿١٣﴾

гъизва (Ада) - вич (Адахъ) (элкъвез)
хквезайди». -

14. Ва ччара хъана абур (*а пайгъамбаррин уьмметар*) - анжах, чпин патав чирвал (*делил*) атайдалай къулухъ абурун арадавай мидявилиз (*зулумдиз*) килигна. Ва эгер авачиртIа келима ви Раббидин патай виликдай гайи тайин тир вахтуналди (*муьгълет хгунин*) - абурун арада дуван атIана куьтягънавайди тир (*кафирригъ тадиз жаза агакарна*). Ва гъакъикъатда, чпел абурулай гуьгъуьниз Ктаб (*Таврат ва Инжил*) ирсинай гъалтайбур адан (*яни Имандин*) гъакъиндай - шаклувиле твадай (*зурба*) шакда ава.

15. (Гъавилай) эвера (вуна *эй*, *Пайгъамбар*) гъа адахъ (*а Дуьз диндиз*) ва дуьздиз дин къиле тухун давамара, ваз эмирнавайвал. Ва табий жемир вун абурун (*муширьрин, шаклубурун...*) гъевесриз, ва лагъ: «За иман гъанва Аллагъди (авудна) ракъурнавай (гъар са) ктабдихъ. Ва эмирнава заз куь арада адалатлувал авун! Аллагъ я - чи Рабби ва куь Рабби; чаз чи амалар (*чна авур крарин саваб*) жеда, ва квез - куь амалар (*куьне авур пис крарин жаза*). Чи арадани куь арада мад «субут авун» жедач (*Гъахъ - ачух хъанва, ва чна квехъ гъуьжетар хъийидач делилар гъиз*). Аллагъди кIватI хъийида чун (къведбурни), ва Адан патав я - (элкъвена) хтун (*виридан, - ва гъардаз эвез хгуда*)!»

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ
بَعِيًّا بَيْنَهُمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ
إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ
أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ
مُريبٍ ﴿١٤﴾

فَلِذَلِكَ فَادِّعْ وَأَسْتَقِمَّ كَمَا أَمَرْتُ
وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ ءَأَمِنْتُ بِمَا
أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأُمرْتُ لِأَعْدِلَ
بَيْنَكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَلُنَا
وَلَكُمْ أَعْمَلُكُمْ لَا حِجَّةَ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ
الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

16. Ва чпи, (*муъминрихъ галаз*) гъуъжетарзавайбур Аллагъдин (*ва Адан диндин*) гъакъиндай, вични Адаз (*Адан диндиз муъминри иман гъана муътИуъгъвал авуналди*) жаваб ганвайдалай кьулухъ - абурун (*а гъуъжетзавай кафир ксарин*) делил субутсузди (*чИуруди ва квахъдайди*) я, абурун Раббидин вилик. Ва абурал (*Адан*) ажугъ жеда (*и дуъньяда*), ва абуроз къати азаб жеда (*Жегъеннемда*)!
17. Аллагъ я - (виче) гъахъ (*дуъзвал*) аваз Ктаб (*Къуръан ва амай пайгъамбаррин ктабарни* - авудна) ракъурнавайди, ва «терезарни» (*адалатлувални*). Ва ваз гъинай чир жеда кьван, белки (*Къияматдин Югъ алукъдай*) Сят мукъвал ала?!
18. Ам (*Къияматдин Югъ*) алукъуник тади кутазва адахъ инанмишвал тийизвайбуру (*ам ягъанатрай кьуна*). Амма, чпи адахъ инанмишвал авунвайбуруз адакай кичезва (*къурхулу я*) ва абуроз ам гъахъ тирди чизва. Эхъ, дугъриданни! Чпи, Сятдин гъакъиндай гъуъжетарзавайбур (*масад шакда тваз алахъиз*) - (абур гъелбетда) яргъал (*еке*) ягъалмишвиле ава (*гъахъдикай*).
19. Аллагъ Вичин лукАр патал лап милайимди (*гзаф хъсанвалдайди, къениди*) я; Ада паяр (*ризкъияр*) гузва Вичиз кІанидаз. Ва Ам - Лап Къуватлуди, Къудратлуди (*Зурбади*) я!

وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا
أَسْتَجِيبَ لَهُمْ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةً عِنْدَ
رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ
شَدِيدٌ ﴿١٦﴾

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ
وَالْمِيزَانَ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ
قَرِيبٌ ﴿١٧﴾

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا
وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ
أَنَّهَا الْحَقُّ أَلا إِنَّ الَّذِينَ يَمَارُونَ فِي
السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿١٨﴾

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ
وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿١٩﴾

20. Низ - Ахиратдиз (*ам патал*) «ник цаз» (*къазанмишиз*) кІанз хъайитІа - Чна адаз адан «ник цун» (*диндар крарин саваб*) артухарда. Ва низ (са) и дуньядиз (*ам патал*) «ник цаз» (*къазанмишиз*) кІанз хъайитІа - Чна адаз гуда адакай, ва адаз Ахиратда са пайни (*несибни*) жедач!

21. Я тахъайтІа абуруз (*муширикъриз*) шерикар авани абуруз динда Аллагъди ихтияр гун тавунвай крар къанунламишнавай?! Ва эгер (*виликдай гайи*) къетІи келима (*Аллагъдин патай Къияматдин Йикъалди муъглет гунин къаза - къадар*) авачиртІа - абурун арада дуван атІудай тир (*муширикъриз и дуньяда азаб гудай*). Ва гъакъикъатда, зулумкарар (*кафирар*) - абуруз азиятлу азаб жеда!

22. Ваз аквада (*эй, Пайгъамбар*) (*Къияматдин Юкбуз*) зулумкарар чпи къазанмишайдакай (*авур пис крарикай ва адан жазадикай*) лап къурхулу (*ва умудсуз*) яз - ам (*азаб*) абурун къилел къвезвайла. Амма чпи иман гъана ва диндар амал авурбур Женнетрин багълара жеда, абуруз чпиз кІан хъайи вири (*няметар*) жеда абурун Раббидин патав. Ам - чІехи регим (*ва еке агалкъун*) я!

23. Ам я - муштулух Аллагъди Вичин бендейриз гузвай, чпи, иман гъана ва диндар амал авур. Лагъ: «За квевай адахъ (*квев Къуръан агакъарунай, Гъахъдихъ эверунай*) гъакъи тІалабзавач - (*заз кІанзава*) анжах кІанивилин (*ва дуствилн*) алакъаяр (*зини кув*

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ ۗ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ﴿٢٠﴾

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ ۗ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢١﴾

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتٍ الْجَنَّاتِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٢﴾

ذَلِكَ الَّذِي يُبَيِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۗ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ ۗ وَمَن يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٣﴾

арада авай) муква-кыливилиз килигна; ва ни хъсан (*диндар*) кар ийиз зегьмет къачуртга, Чна адаз а карда хъсанвал (*саваб*) артухарда. Гъакъикъатда, Аллагъ - гзаф багъишламишдайди, гзаф шукурлуди я!

24. Я тахъайтга абуру ада Аллагъдикай тапарар къундармишнава лугъузвани (*муширикъри Пайгъамбарди Къуръан вичи туьгъузвайди я лугъузвай*)!? Бес, эгер Аллагъдиз кIан хъанайтга - Ада ви рикIел муьгъуьр эцигдай (*ви акъул квадарна ийиз тадачир, нагагъ вуна акI ийиз хъанайтга*). Ва квадарзава Аллагъди таб ва тестикъарзава гъахъ Вичин Келимайралди. Гъакъикъатда, Адаз - хурара (*бендейрин рикIера*) авайди (*вири*) чизва!
25. Ва (са) Ам я Вичин лукIарин патай губа къабулзавайди ва писвилерилай гъил къачузвайди. - Ва чизва Адаз куьне вуч ийизватIани! -
26. Ва жаваб гузва (Ада), чпи, иман гъана ва диндар амал авурбуруз (*абурун дуьайриз, яварриз*) (*ва я: жаваб гузва чпи иман гъана ва диндар амал авурбуру Аллагъдиз - итIаатлувализ*), ва артухарни ийизва (Ада) абуруз Вичин чIехи регъимдикай. - Амма кафирар - абуруз къати азаб жеда! -
27. Ва эгер Аллагъди Вичин (*вири*) лукIариз ризкъи (*паяр*) гегъеншарнайтга, - дугъридани (*абуру*) зулум ийидай чилел, амма Ада авудзава (*багъишзава ризкъи,*

أَمْ يَقُولُونَ أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَاءِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَى قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٤﴾

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٥﴾

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٢٦﴾

* وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَكِنْ نُنزِّلُ بَقْدَرٍ مَّا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٢٧﴾

няматар) (тайин) къадардалди
Вичиз кланзавайвал: бес,
гъакъикъатда, Ам - Вичин лукIарин
гъакъиндай хабар авайди (абуруз
ярашугъ, дуъз къведай крар чидайди),
(абур) аквазвайди (басIурди) я!

28. Ва (анжах) Ам я - марф
авудзавайди абурун умуд (адакай)
атIанвайдалай къулухъ ва Вичин
регъим (гъарна) чукIурзавайди. Ва
(са) Ам я - Хъсан Арха, Гъамддиз
Лайихлуди!
29. Ва Адан (лап къудратлувал
къалурзавай) делилрикай я - халкъ
авун цавар ва чил, ва Ада анра
(къвенани) чукIурнавай «чилел
къекъвезвай затIарни». Ва Ам -
абур (виридал чан хкана Къяматдин
Юкъуз) кIватI хъийиз Вичиз кIан
хъайила - къудратлу я!
30. Ва куъ къилел атай гъар са
мусибат (бала, эй, инсанар) - ам
куъ гъилери къазанмишайдаз
(куъне авур гунагъриз) килигна я, ва
гзафбурулай Ада гъил къачузва.
31. Ва жедач квевай (садавайни эй,
инсанар Адан къудратлувал)
ажизариз (хкечIиз Адан азабдикай)
чилел, ва авач квез Аллагъдилай
гъейри я арха, я куъмекчи!
32. Ва Адан делилрикай я - гъуълелай
физвай дагълар хътин чIехи
гимияр.
33. Эгер Адаз кIан хъайитIа, Ада
гар секинарда, ва абур юзун
тийизвайбур яз адан (гъуълуьн цин)
винел аламукъда. Гъакъикъатда,
а карда - гъар са гзаф сабурлудаз,

وَهُوَ الَّذِي يُزِيلُ الْعَيْتَ مِنْ بَعْدِ
مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ
الْحَمِيدُ ﴿٢٨﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَى
جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ
أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٠﴾

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ
مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٣١﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ الْخَوَارِ فِي الْبَحْرِ
كَالْأَعْلَمِ ﴿٣٢﴾

إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ
عَلَى ظَهْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ
صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٣﴾

гзаф шукурлудаз делилар
(ибретар) ава!

34. Ва я (эгер кІан хъайитІа) Ада абуру
къазанмишайдаз (авур гунагъриз)
килигна абур тергда (батмишарда).
-Ва (эгер кІан хъайитІа) Ада
гзафбурулай гъил къачуда (ва
тергдач). -

35. (Ада тергда- гунагъриз эвез
хгун яз) ва чир хъун патал - Чи
делилрин (аятрин) гъакъиндай
гъуъжетарзавайбуруз, чпиз (Адан
азабдикай) «къутармиш жез катдай
чка» авачирди!

36. Бес, вуч (Ада) квез
багъишнаватІани (деветар,
веледар...) - ам дуъньядин
уъмуърдин «алатна фидай
няметар» я. Амма Аллагъдин патав
гвай няметар (Женнетар ва...) -
лапни хийирлу ва лапни яргъал
(гъамишалугъ) амукъдайбур я, чпи:
иман гъана ва Раббидал чпин
таваккул ийизвайбуруз, -

37. Ва чпи, чеб чІехи гунагърикай
ва мурдар (алчак) крар авуникай
хуъзвайбуруз ва чпиз (садан)
хъел атайлани абуру (адаз)
багъишламишзава,

38. Ва чпи, чпин Раббидиз (Ада
тавгъид-дихъ ва итІаатлувилихъ
эверайла) жаваб гайибуруз ва капІ
адă авурбуруз, ва абурун карни
(чпиз са кар ийиз кІан хъайила абурун
адет) - чпин арада мешвера авун
(меслят гъун) я, ва Чна чпиз пай
ганвайдакайни (абуру Аллагъдин
режбе) харжзава,

أَوْ يُوبِقُهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ
كَثِيرٍ ﴿٣٤﴾

وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا
لَهُمْ مِنْ مَّحِيصٍ ﴿٣٥﴾

فَمَا أَوْتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَّعِ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ
آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٦﴾

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ
وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
يَنْفِقُونَ ﴿٣٨﴾

39. Ва чпи, чпел (*масадбурун патай*) зулум агайла - абуру винел пад къахчузва (*жаваб хгузва, интикъам къахчузва*).
40. Ва пис кардин гъакъи (*жаза*) - адаз ухшар (*барабар*) тир писвал я. Амма ни гъил къачуртIа (*вичиз писвал авур касдилай*) ва (*чпин арада*) меслят авуртIа - адан саваб Аллагдадал ала. Гъакъикъатда, Адаз зулумкарар кIандач!
41. Ва дугъриданни ни, вичиз (*масада*) зулум авурдалай къулухъ (*адаз жаваб хгана*) гъалибвал къахчуртIа - ахъгинбурун аксина (*туьнбуьгъ ийидай*) рехъ авач.
42. (*Туьнбуьгъ авунин, жаза хгунин*) рехъ ава анжах - чпи, инсанриз зулум ийизвайбурун, ва са гъахъни авачиз чилел (*сергъатар чIуриз*) чIуру крарзавайбурун аксина. Ахътинбур - абуруз (*Къияматдин Юкъуз*) азиятлу азаб жада!
43. Ва (гъелбетда), ни сабур авунатIа ва багъишламишнатIа, гъакъикъатда, ам - къетIивалдай (*къаст кыле тухуз кIевивалдай, шариатди истемшизавай, тарифлу*) крарикай я.
44. Ва вуж Аллагдади (*Дуьз рекъикай*) ягъалмишвиле тгуртIа - авач адаз арха (*куьмекчи*) Адалай къулухъ (*гъейри*). Ва ваз аквада (*эй, Пайгъамбар*) зулумкарри лугъуз - абуруз азаб акурла: «Авачни элкъвена хтуниз (*дуьньядиз*) са рехъ (*чи Рабби, чна Ваз тIеатдайвал*)?!» (*амма абуруз жаваб гудач.*)

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ ﴿٣٩﴾

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَمَّا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾

وَلَمَنْ أَنْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِّنْ سَبِيلٍ ﴿٤١﴾

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿٤٣﴾

وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِّنْ بَعْدِهِ وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأُوا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِّنْ سَبِيلٍ ﴿٤٤﴾

45. Ва ваз аквада абур - адав (*Шув*) вугана, агъузвилакай (абур) (*михъиз*) умунлу яз, чинеба са гьяле килигиз (*лап кичИевилъй*). Ва (*Женнетдай*) иман гъайибуру лугъуда: «Гъакъикъатда, еке зиянвал хъайибур абур я, Къияматдин Юкъуз чпивай чеб ва чпин хизанар квахъайбур (*гъилъй акъатайбур-Жегъеннемдиз фена*)». Эхъ! Гъакъикъатда, зулумкараар алат тийир (*даиман*) азабда жеда!
46. Ва жедач абуруз (*азабдавай кафирриз*) чпиз куьмек гуз жедай архаяр-куьмекчияр, Аллагъдила гъейри. Ва вуж Аллагъди ягъалмишвиле тгуртIа - авач адаз са рехъни (*къутармиш жедай*).
47. (*Эй, кафирвалзавайбур!*) Жаваб це (куьне) куь Раббидиз (*иман гъана Адаз муьтIуьгъвал ая*) - (вич) элкъуьриз тежедай Югъ къведалди, Аллагъдин патай. Жедач квез а Юкъуз чуьнуьх жедай чка ва жедач квез (*гунагъриз*) инкарвал авунни (*а чIавуз квез: я куьн хуьдайди, я чир тахъун патал чин жедай чка жедач!*)
48. Ва эгер абур (*иман гъуникай*) (патахъ) элкъвейтIа - бес, Чна вун абурал хуьдайди (*абуру ийизвай крар хуьз ахна гъахъ- гъисаб тухудай гуьзчи*) яз ракъурнавач эхир, вал алайди анжах (*Ислам- дин*) агакъарун я. Ва гъакъикъатда, Чна инсандив Чи регъимдин дад акваз турла (*няметар багъишайла*) - ада адалди шадвалзава, ва эгер

وَتَرْتُهُمْ بُعْرُضُونَ عَلَيْهَا حَلِشِينَ مِنَ
الذَّلِّ يَنْظُرُونَ مِنْ ظُرْفِ خَفِيٍّ وَقَالَ الَّذِينَ
ءَامَنُوا إِنَّ الْحَسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا
أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَلَا إِنَّ
الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُّقِيمٍ ﴿٤٥﴾

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءَ يَنْصُرُوهُمْ مِنْ
دُونِ اللَّهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ
سَبِيلٍ ﴿٤٦﴾

أَسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ
مَلَجٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَكِيرٍ ﴿٤٧﴾

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ
حَفِيظًا إِنَّ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ وَإِنَّا إِذَا
أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ بِهَا وَإِنْ
تُصِبُّهُمْ سَيِّئَةٌ يَمَّا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَإِنَّ
الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٨﴾

абурув чпин гъилери авурдаз
(авур *гунагъриз*) килигна писвал
агакъайтга - дугъриданни
инсан (*няметар*) (гзаф)
инкардайди жезва.

49. (Са) Аллагъдиз талукъ я цаварин
ва чилин пачагъвал (*гьукумдарвал*,
виридан иеси Ам я). Ада Вичиз кІан
хъайи шей халкъзава. Ада Вичиз
кІан хъайидаз руш - аялар (*рушар*)
багъишзава, ва багъишзава (Ада)
Вичиз кІан хъайидаз эркек - аялар
(*рухвар*),

50. Ва я (багъишзава Ада) (*Вичиз*
кІан хъайидаз) абур жуътдиз -
эркекбурни дишибур. Ва Вичиз
кІан хъайиди (Ада) - сивинсузди
(*аял тежерди*) ийизва: бес,
гъакъикъатда, Ам - вири чидайди,
лап къудратлуди я эхир!

51. Ва виже къведач инсандиз
Аллагъ адахъ галаз рахана (маса
са тегъердани): анжах вагъй
-далди (*Аллагъди пайгъамбардин*
рикІе твазвай инандирмишунин
рахуналди), ва я «пердедин»
къулухъай (рахун яз - *Муса*
пайгъамбардихъ хьиз), ва я Ада илчи
(*Джабраилъ малаик*) ракъурун
яз квачиз, ва Ада адаз кІани кар
вагъй – ийизва (*инандирмишзава*,
лугъузва пайгъамбардиз) Адан
изиндалди (*Аллагъ инсаниятдихъ*
галаз анжах и пуд саягъда рахазва
пайгъамбаррилай). Гъакъикъатда,
Ам - лап вине тирди, гзаф
камаллуди я!

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا
يَشَاءُ يَهَبُ لِمَن يَشَاءُ إِنثًا وَيَهَبُ لِمَن
يَشَاءُ الذَّكَورَ ﴿٤٩﴾

أَوْ يَزْوِجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنثًا وَيَجْعَلُ مَن
يَشَاءُ عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

* وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا
وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَائِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ
رَسُولًا فَيُوحِيَ بآذنيه ما يَشَاءُ إِنَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ﴿٥١﴾

52. Ва гъа икI (*виликдай расулриз Чна вагъй - ракъурна инандирмишайвал*) - Чна ваз (*эй, Пайгъамбар*) вагъй - ракъурна инандирмишнава Чи Кардикай тир Руьгъ (*Къуръан*) (*гъикI руьгъди бедендал чан гъизватIа- гъакI Къуръанди Дуьз рекъикай ягъалмишди ягъалмишвиляк акъудзава, акъулдал чан гъизва, ам дуьз рекъеваз тухузва, ва ада авай шариатди - инсандиз и дуьньядани ва Ахиратдани анжах хийир жедай рехъ къалурзава*). (*Виликдай*) ваз Ктаб вуч ятIа ва иман вуч ятIа чизвайди тушир, амма Чна ам (*Къуръан*) нур яз авуна - вичелди Чна дуьз рекъел гъизвай Чаз кIан хъайиди Чи бендейрикай. Ва гъакъикъатда, вуна (*эй, Пайгъамбар, Аллагъдин изиндалди инсанриз*) къалурзава Дуьз рехъ (*Ислам- дин*) -
53. Аллагъдин рехъ, са Вичиз цавара вуч аватIани ва чилел вуч алатIани вири талукъ тир (*виридан иеси са Вич тир*). Дугъридани! Аллагъдин патав хквезва (вири) крар (*ва Ада гъардаз - вичи авур амалдин звез хгуда*)!

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا
 كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ
 وَلَٰكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَن
 نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدَىٰ إِلَىٰ
 صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٢﴾

صِرَاطٍ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ
 وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ
 الْأُمُورُ ﴿٥٢﴾

سُورَةُ الزُّخْرُفِ

43 - Сура: «аз-Зухруф»
(Безекар)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Хlá, мlм.
2. Кьин кьазва ачух Ктабдал (*гафар ва мана ачух Кьуръандал*)!
3. Гьакъикъатда, Чна ам араб чІалал тир Кьуръан яз (*регьятдиз, гзаф кІелдай Ктаб яз*) авунва (*авудна ракьурнава*), куьне кьатГун патал.
4. Ва гьакъикъатда, ам (*Кьуръан*) Чи патав «Диде (*Асул*) - Ктабда» (*Лавгъ-Магъфúзда яни «Хуьзвай Кьул»-уна*) лап винеди (*гьуьндуйьр дережадин*), лап камаллуди (*ва лап пайгарди*) я!
5. Бес, Чна квекай - РикІел Гъун элкьуьрдани кьван (*Кьуръан авудун акъвазардани кьван ам*) патахъ алудна, куьн сергьятар чІурзавай ксар тирвиляй (*Кьуръандикай элкьвенвайбур я лагъана*)?!
6. Ва гьикъван (*гзаф*) пайгъамбарар ракьурнай Чна эвелимжибуруз (*виликдай хъайи халкьариз*)!
7. Ва гьи пайгъамбар абурун патав атанатІани, абуру адакай ягъанатар ийиз хъана.
8. (Гъавиляй) тергнай Чна (*пайгъамбарар таб яз кьур*) чеб абурулай (*ви халкьдилай*,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمِّ ۝١

وَأَلَكِتَابِ الْمُبِينِ ۝٢

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۝٣

وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِيَّ حَكِيمٌ ۝٤

أَفَنْضِرُبُ غَنَكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ ۝٥

وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ ۝٦

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ۝٧

فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَى مَثَلُ الْأَوَّلِينَ ۝٨

эй, *Пайгъамбар*) гужлувилиз зурбабур, ва (*виллигдай*) хъанва эвелимжибурун мисалар (*жаза гунин чешнеяр. Ва а халкьар михьиз тергна гыч авунва*).

9. Ва эгер вуна абурувай (*ви халкьдикай тир муширикьривай*) хабар кьуртга: «Вуж я цавар ва чил халкьнавайди?» - (абуру) дугъриданни лугъуда: «Абур халкьнава Къудратлуда (*Зурбада*), Вири Чидайда (*Аллагъди*)».
10. (Ам я) - Вичи квез чил эКянаваз авунвайди, ва (Ада) ана квез рекъер авунва куьн дуьз рекъе гъатун патал!
11. Ва (са Ам я) - Вичи къадардалди (*уьлчмедалди*) цавай яд авуднавайди - (ва) чан гъана Чна адалди чансуз уьлкведал (*къенвай чилерал*). - Гъа икI - куьнни ахкъудда (куь сурарай - *чан хкана*)! -
12. Ва (са Ам я) - Вичи (*гъайванрин, набататрин*) вири жуьреяр халкьнавайди, ва (Ада) квез гимийрикайни, ва маларикайни (*гъайванрикай: девеяр, балКанар*) куьн (*вичел*) акъахна фидай затIар авунвайди,
13. Куьн абурун далуйрал (*винел*) акъахдайвал, ахпа (куьне) куь Раббидин нямет рикел гъидайвал - куьн абурал хкаж (*тестикь*) хъайила, ва лугъун патал куьне: «Лап пак я Ам, Вичи чаз им муьтIуьгъарайди, бес, чун а кардиз такъатлу тушир эхир (*чалай а кар алакьдачир*)!»

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مِّنْ خَلْقِ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ لَيَقُولَنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ
الْعَلِيمُ ﴿٩﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ
لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠﴾

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنْشَرْنَا
بِهِ بَلَدَةً مَّيْتًا كَذَلِكَ نُخْرِجُونَ ﴿١١﴾

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُمُ
مِّنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ﴿١٢﴾

لِيَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ
رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا
سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا
لَهُ مُقْرِنِينَ ﴿١٣﴾

14. Ва гъакъикъатда, чун чи Раббидин патав элкъвена хкведа!»
15. Ва абуру (*муширикъри*) Адан лукЪарикай (бязибуру) Адаз пай яз авунва (*малаикар - Аллагъдин рушар я лугъузва*). Гъакъикъатда, инсан - гзаф инкардайди, (вичин куфр, инкарун) ачухардайди я!
16. Я тахъайтIа (*кувне эй, авамар фикирзавани*) Ада Вичи халкъзавайбурукай (*Вичиз*) «рушар» къачуна ва куьн рухваяр гуналди хкъянавани?!
17. - Амма абурукай садаз абуру чпи Мергъяматлудаз талукъарнавай хъгиндакай (*яни садаз руш аял хъуникай*) муштулук гайила - адан чин (ажугъдикай) чулав жезва вични гъамуни къуна (рахан тийиз). (*Бес, гъикI ада вичиз такIан кар - Аллагъдиз талукъарзава?! Пак я Аллагъ!*)
18. Ва бес, вич (*лап гъвечиIи ЧIавайлай*) безекрин (*безетмишдай затIарин*) юкъва чIехи жезвай ва вичивай гъуьжетра ачухдиз субут ийиз тежезвайди (*зайиф руш - аял абуру Адаз талукъарзавани, вуч менфят ава къван адакай Адаз. Абурун акъулди къатузвачни*)?! -
19. Ва абуру (*муширикъри*) малаикрикай, чеб Мергъяматлудан лукЪар тир, рушар (*дишибуру*) авунва. - Бес, абуру (*Аллагъди*) абур (*малаикар*) халкъдайла шагъидвалнани?! - (Гъелбетда) кхъида абурун (*ахътин*) «шагъидвалун» (*малаикар Аллагъдин рушар я лугъун*), ва абурувай хабарни хкъада (*жавабдарвал Къияматдин Юкъуз*)!

وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ﴿١٤﴾

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا إِنَّ

الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾

أَمْ آتَّخَذَ مِنَّا مِثْلُ بَنَاتٍ وَأَصْفَكُمْ
بِالْبَنِينَ ﴿١٦﴾

وَإِذَا بُدِّئَ رَحْمَتُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ
مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿١٧﴾

أَوْ مَن يُنَشِّئُ فِي الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ
غَيْرٌ مُّبِينٍ ﴿١٨﴾

وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ
الرَّحْمَنِ إِتْنًا أَشْهَدُوا خَلَقَهُمْ سَكَّتَبُ

شَهِدْتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ ﴿١٩﴾

20. Ва абуру лагъана: «Эгер Мергяматлудаз кІан хъанайтІа, чна абуруз ибадат ийидачир». Абуруз (*чпи лугъузвай*) а кардин гъакъиндай са чирвални (*делилни*) авач, абуру анжах гъакІан къатІунар (*гиманар, тапарар*) къундармишзава.
21. Я тахъайтІа Чна абуруз адалай (*Къуръандилай*) вилик Ктаб багъишнавани, чпини ам мягъкемдиз къунвай (*къиле тухузвай*)?!
22. Аксина, абуру лагъанай: «Гъакъикъатда, чаз чи бубаяр (са флан) диндин рекъел алаз жагъана, ва чун, гъелбетда, абурун гелераваз (*дуъз рекъай*) фида».
23. - Ва гъа икІ - гъи хуъруъз Чна валай виликни гъар гъи «игътиятвал авунин хабар гудайди» (*пайгъамбар*) ракъурнайтІани, абурун (*а хуъерин агъалийрикай*) кефина (*бул няметра*) дуланмиш жезвайбуру (*девлетлуйри, чІехибуру*) анжах лугъуз хъана: «Гъакъикъатда, чаз чи бубаяр (*са флан*) диндин рекъел алаз жагъана ва дугъриданни чун абурун гелериз табиј жеда (*абурун гуъгъуънаваз фида*)». -
24. Ада (*гъар са пайгъамбарди*) лагъана: «Бес, эгер зун куъ патав квез куъ бубаяр алаз жагъай рекъелайни дуъз рехъ гваз атанватІани (*куън абурун гелераваз фидани*)?! Абуру лагъана: «Гъакъикъатда, чна - куън гваз ракъурнавай кардихъ кафирвалзава».

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ
مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ
إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٢٠﴾

أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا مِنْ قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ
مُتَسَمِّكُونَ ﴿٢١﴾

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا
عَلَىٰ آثَرِهِمْ مُهْتَدُونَ ﴿٢٢﴾

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ
مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا وَجَدْنَا
آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَرِهِمْ
مُقْتَدُونَ ﴿٢٣﴾

* قُلْ أُولُو عِثْتِكُمْ بِأَهْدَىٰ مِمَّا
وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا بِمَا
أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٢٤﴾

25. Бес, Чна абурулай интикъам къахчуна (*михыз тергна*). Ва килиг вун, гъихътинди хъанатла таб яз къурбурун эхир!»
26. Ва (рикIел гъваш) Ибрагъима вичин бубадиз ва вичин халкъдиз лагъай вахт: «Гъакъикъатда, зун - куьне ибадатзавай шейэрикай яргъа (*михы*) я, -
27. Вичи зун халкъ авунвайди квачиз, - бес, гъакъикъатда, Гъада зун дуьз рекъе аваз тухуда!»
28. Ва ада ам (*а гафар*) вичин несилра амукъдай келима яз авуна, белки абур элкъвена хквен (*Аллагъдиз итIаатлувилиз*).
29. Амма (*хтанач абур ва абурун бубаяр дуьз диндал*). - За ибуруз (*мушрикь -арабриз*) ва абурун бубайризни муьгълет хгана, та абурун патав гъахъ (*Къуръан*) ва (*баян гуз Дуьз рехъ*) ачухардай расул къведалди!
30. Ва абурун патав гъахъ (*Къуръан*) атайла, абуру лагъана: «Им - суьгъур я! Ва дугъриданни чна адахъ кафирвалзава».
31. Ва абуру лагъана: «АвуднайIа и Къуръан са чIехи (*дережадин*) касдал и къве хуьрай (*Меккадай ва я TIаифдай*)!»
32. Бес, абуру пайзавани ви Раббидин регъим (*пайгъамбарвал*)?! Чун я абурун арада абурун яшайиш (*ризкьяр, мал-девлетар, къанажагъвилер*) пай авунвайди и дуьньядин уьмуьрда. Ва Чна абурукай садбур муькуьбурулай дережайриз хкажнава (*бязибур*

فَأَنْتَقِمْنَا مِنْهُمْ فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكْذِبِينَ ﴿٢٥﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي
بِرَأْيٍ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٦﴾

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٢٧﴾

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾

بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءِ وَعَآبَاءَهُمْ حَتَّى
جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿٢٩﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ
وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٠﴾

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ
مِّنَ الْقُرَيْشِيِّنَ عَظِيمٍ ﴿٣١﴾

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ حَتَّىٰ قَسَمْنَا
بَيْنَهُمْ مَّعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ
لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا وَرَحْمَتُ
رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٣٢﴾

девлетлу ва бязибур кесиб, бязибур
къуватлу ва бязибур зайиф авунва)
- абурун садбуру муькуьбу
(дуланажагъдин крара) къуллугъдиз
къун патал. Ва ви Раббидин регъим
(Женнет, пайгъамбарвал) лапни
хъсан я абур кIватIзавайдалай
(фана дуьньядин няметрилай)!

33. Ва эгер инсанар (куфрдал алай)
са жемят хъунин мумкинвал
авачиртIа (Чна кафирриз девлетар
гайила авам ксар абур Чи кIани
ксар я лагъана фикирна вирида
куфрди хъ ян гудай игътиятвал
авачиртIа), дугъриданни
Чна чпи Мергъяматлуда хъ
кафирвалзавайбуруз - абурун
кIвалериз къавар гимишдикай
ийидай ва гурарарни, чпелди абур
хкаж жезвай,
34. Ва абурун кIвалерин ракIарарни, ва
чарпайарни, абурал (чеб) къуьнт яна
агалт жезвай.
35. Ва (ийидай) безекарни (ва я:
къизилрикайни). Абур вири -
анжа хъ дуьньядин вахтуналди
ишлемишдай менфятар я, амма
Эхират (-дин няметар) - ви
Раббидин вилик (Аллагъдикай)
кичIебуруз жеда.
36. Ва вуж Мергъяматлудан
(патай тир) РикIел Гъуникай
(Къуръандикай) (адаз уьтери
килигиз, дикъетсуз яб акализ,
менфят къачун тийиз) (патахъ)
элкъвезватIа, адахъ Чна шейтIан
агулдда, бес, ам адаз (гъамиша
галай) «юлдаш» жеда.

وَلَوْلَا أَن يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً
جَعَلْنَا لِمَن يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِيُوتِيَهُم
سُقْمًا مِّنْ فَضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا
يَظْهَرُونَ ﴿٣٣﴾

وَلِيُوتِيَهُمُ أَبْوَابًا وَسُرُرًا عَلَيْهَا
يَتَّكِفُونَ ﴿٣٤﴾

وَزُخْرُفًا وَإِن كُلَّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَّعَ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٥﴾

وَمَن يَعِشْ عَن ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِيضْ
لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٦﴾

37. Ва гьакъикъатда, абур
(*шейтІанри*) абур (*Къуръандин*
гьакъиндай дикетсузвалзавайбур)
Дуъз рекъикай къакъудда, ва чпи (*а*
ксари) чеб дуъз рекъе аваз (*Гьахъдал*
алаз) гьисабда,

38. Та (*Къияматдин Юкъуз*) ам Чи
патав атайла ада (*кафирди вичин*
«юлдашдиз» шейтІанрикай) лугъуда:
«Агъ, хъанайтІа зини ви арада
къве машрикъдин (*рагъэкъечІдай*
ва рагъакІидай патарин) арада
авай мензил къван яргъавал! Бес,
гьикъван писди я а юлдаш!»

39. Ва (*лугъуда абуруз*): «Къе са
менфятни жедач квез (*куь гьайиф*
чІугунрикай, умудрикай) - куьне
зулум (*ширк*) авурвилай, куьн
азабда санал иштиракзавайбур яз
хьуникай (*гьар садаз вичин азабдин*
несиб жеда)».

40. Бес, вавай (*эй, Пайгъамбар*) (*вич*
гьахъдин гьакъиндай) бишидаз
ван къведавал ийиз, ва я (*гьахъ*
акуникай) буъркъуьди, ва вич
(*гьахъдикай*) ачух ягъалмишвиле
авайди - дуъз рекъел гъиз жедани?!

41. Бес, (эгер) Чна вун (*эй, Пайгъамбар*)
(*а дуьньядай*) къахчуртІани (*гьахъ*
таб яз кьунвайбурал вуна гъалибвал
къачудалди) - гьакъикъатда, Чна
абурулай интикъам (*къисас*)
къахчуда (*Ахиратда*).

42. Ва я Чна ваз дугъриданни
къалурда Чна абуруз хиве
къунвайди (*гъелягъ кьунвай азаб*
- абурув и дуьньяда азакъдай):
гьакъикъатда, Чун абурун винел
лап къудратлу я!

وَأَنَّهُمْ لَيَصَّدُونَ عَنْ السَّبِيلِ
وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٤٣﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ بَلَغْتَ بَنِيَّ وَبَيْنَكَ
بَعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ ﴿٤٤﴾

وَلَنْ يَنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذ ظَلَمْتُمْ أَنفُسَكُمْ
فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٤٥﴾

أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمَْىٰ
وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٦﴾

فَأَمَّا نَذْرُهُمْ إِنَّهُم مِّنِّي مُنْتَقِمُونَ ﴿٤٧﴾

أَوْ نُورِيَنَّكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَإِنَّا عَلَيْهِم
مُقْتَدِرُونَ ﴿٤٨﴾

43. (Гъавиляй) давамара вуна (эй, *Пайгъамбар*) Кевивилелди кыле тухун ваз вагъй - ракъурна инандирмишнавайди (*Къуръан*)! Гъакъикъатда, вун Дуъз рекъел ала!

44. Ва гъакъикъатда, ам (*Къуръан*) - ваз ва ви халкъдиз (*къурайшдиз*) «рикълел гъун» ва еке гъурмет я (*ам куь чГалалди атанвайвиляй квез ана машгъурвал, лайихвал ава*), ва квевай хабар хкъада (*шукур авуникай, адалди амал авуникай*).

45. Ва хабар яхъ вуна (эй, *Пайгъамбар*) Чна валай вилик ракъурай Чи расулривай (*абурун рехъ тухузвайбурувай, абурун терефдарривай*): авунани къван Чна Мергъяматлудалай гъейри (*маса*) илâгъияр чпиз ибадат ийидай?! (*эмирнани абуроз пайгъамбарри Аллагъдилай гъейри маса гъуцариз ибадат авун? Абуру ваз жаваб гуда: «Ваъ», вучиз лагъайтIа вири пайгъамбарри, расулри Сад Аллагъдиз ибадат авуниз эверзавай*).

46. Ва дугъриданни ракъурнай Чна Муса Чи делилар гваз фиръавандин ва адан (*халкъдин*) вилик-къилик квай ксарин патав, (бес), ада (*Мусад*) лагъана: «Гъакъикъатда, зун - алемрин Раббидин расул я!»

47. Ва ам абурун патав атайла Чи делилар (*аламатар*) гваз, - абуроз абурукай хъуьруьнариз хъана.

48. Ва Чна абуроз къалурай гъар са делил, ам адан «вахалай» (*вилик хъайи ам хътин делилдилай*) мадни чIехи тир (*лапни ачухдиз*

فَأَسْتَمِمْسِكُ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٤٣﴾

وَأِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ ﴿٤٤﴾

وَسَأَلَ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ آلِهَةً يُعْبَدُونَ ﴿٤٥﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ ۖ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٧﴾

وَمَا نُرِيدُهُمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا ۖ وَأَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾

кѡалурзавай Муса пайгѡамбар гѡахѡ тирди). Ва Чна абурал азабар ракъурна - элкъуьн патал абур (чпин куфрдилаи - Дуьз рекьихѡ)!

49. Ва абур лагѡана (Мусадиз - азаб алудун патал): «Эй, суьгѡурчи -устан (суьгѡур хѡсан чидай алим кас)! Эвера (дуьа ая вуна) ви Раббидиз чи патахѡй, Ада ваз ганвай икъардиз (ва къетИенвилериз) килигна - (эгер Ада чалай алудайтIа и азаб) дугъриданни чун Дуьз рекьел къведа».

50. Ва (бес) Чна абурулай азаб алудайла - ингѡе, абур (чпи) хиве къур кар чIурзава.

51. Ва эвер гана фиръаванди вичин халкъдин арада, (ада) лагѡана: «Эй, зи халкъ! Бес, зи гѡиле авачни Мисрдин пачагѡвал ва и вацIарни зи кIаникай физвай? Бес, квез аквазвачни?»

52. ТахѡйтIани, бес, зун хѡсан тушни - и вич усал тирдалай (Мусадилай), вични ачухдиз рахаз тахѡуниз мукѡвал тирдалай?!

53. Бес, вегѡенайтIа (цавай) адал къизилдин цамар (пачагѡри алуКдай) ва я атанайтIа адахѡ галаз санал малаикар, сад-садан гуьгѡуьналлайбур яз (ам пайгѡамбар тирди тестикъариз)!»

54. Ва (бес) ада вичин халкъ «акѡулдиз къезил яз» (сарсахбурай) къуна (ада абуроз ягѡалмишвилихѡ эверайла - абур тадиз чIалахѡ хѡана) ва абур адаз муьтIуьгѡ хѡана. Гѡакъикъатда, абур фасикъ (Аллагѡдиз муьтIуьгѡсуз) ксар тир!

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿٥٠﴾

وَنَادَى فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِن تَحْتِي أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥١﴾

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ ﴿٥٢﴾

فَلَوْلَا أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِّنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَأِكَةُ مُقْتَرِنِينَ ﴿٥٣﴾

فَأَسْتَحَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٤﴾

55. Ва абуру Чаз хъел гъайила (*Муса ва ада гъайи Чи делилар таб яз кьурла*), Чна абурулай интикъам къахчуна - (ва) Чна абур батмишарна, вирибур.
56. Ва Чна абур (*батмиш хъайибур*) вилик алатайбур яз, ва мисал (*ибрет*) яз авуна эхиримжибуруз (*гуьгъуьнай къведай халкъарикай гъабурун хътин амал авурбуруз гъахътин жаза жедайди къалурдай чешне яз авуна*).
57. Ва (*бязи мушикри*) мисал яз гъайила Марйаман хва (*Иса*) - ви халкъдал а кардикай ван ацалтнава (*хвешивилериз*).
58. Ва абуру лугъзува: «Чи илагъияр хъсан яни, я тахъайтIа ам (*чна ибадатзавай чи гъуцар хъсан яни я тахъайтIа Иса пайгъамбар вичиз адан халкъди ибадатзавай*)?» Абуру ам ваз къалурнава (*мисал яз гъанва*) анжах гъуьжет авун патал. Амма хъи, абур гзаф гъуьжеткар ксар я!
59. Ам (*Иса*) - анжах, (*Чи*) бенде я Чна вичиз няметар ганвай, ва Чна ам Исраилан несилриз мисал яз (*Чи къудратлувал къалурзавай делил яз*) авунва.
60. Ва эгер Чаз кIан хъайитIа - Чна куь ериндал малаикар ийида (*куь чкадал абур гъида*), (чпин) садбуру муькуьбур дегишиз чилел.
61. Ва гъаькикъатда, ам - Сятдин лишан я (*Иса пайгъамбар и дуьньядиз мад сефер хтун Къыяматдин Югъ алуькдаь вахт муькуьв хъуникай цирвал гун я*).

فَلَمَّا آسَفُونَا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾

فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ ﴿٥٦﴾

* وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا
قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ ﴿٥٧﴾

وَقَالُوا يَا لَيْسَ بِنَا حَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ
إِلَّا جَدَلًا بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿٥٨﴾

إِنَّ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ
مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٥٩﴾

وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي
الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ﴿٦٠﴾

وَأَنَّهُ و لَعَلَّم لِّلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا
وَأَتَّبِعُونَ هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾

(Гъавиляй) куьн гъич шаклу
жемир адан (*Къияматдин Йикъан*)
гъакъиндай, ва Заз табий хъухъ
(куьн). Им я - Дуьз рехъ!

62. Ва къуй куьн гъич къакъуд тавурай
шейтанди (*вичин футфайралди -
Заз табийвиликай*), гъакъикъатда,
ам квез ачух душман я.

63. Ва Иса (*пайгъамбар Ибраилан
несилрин патав*) ачух делилар
гъаз атайла, (ада) лагъана:
«Гъакъикъатда, зун куь патав
атанва камаллувал (*пайгъамбарвал*)
гъаз, ва квез куь арада чаравал
хъанвай бязи крар баян гана
ачухарун патал. Бес, Аллагъдикай
кичле хъухъ квез, ва заз табий
хъухъ (куьн)!

64. Гъакъикъатда, Аллагъ - Ам зи
Раббини я ва куь Раббини, (бес),
(са) Адаз ибадат ая (куьне). Им я -
Дуьз рехъ».

65. (Амма) ччара хъана (*насáрай-
рин*) кIапIалар чпин арада (*Иса
пайгъамбардин гъакъиндай*).
(Гъавиляй) вайгъал (*заваллувал*)
я зулум (*Иса пайгъамбардин
гъакъиндай кафирвал*) авурбуруз
азиятлу Йикъан азабдикай!

66. Бес, абуру гуьзетзавайди анжах
Сят (*Къияматдин Югъ*) - ам
бейхабардиз чпел атун тушни, чпи
(*а кар*) гъич гъиссна тавуна?!

67. А Юкъуз (*гунагъкарвиле*) «Клеви
дустар» сад-садаз душманар жеда,
- (Аллагъдикай) кичIебурулай
гъейри (*абурун арада Клеви дуствал
а Юкъузни амуькда*).

وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ
عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٦٢﴾

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ
جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَالْأَبْيَنِ لَكُمْ
بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ
وَأَطِيعُوا ﴿٦٣﴾

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ
هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٤﴾

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ
لِّلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْاَلِيمِ ﴿٦٥﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ
بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٦﴾

إِلَّا الْخِلَاءَ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ
إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾

68. (Аллагъдикай кичебуруз лугъуда):
«Эй, Зи бендеяр! Жедач къе квез
кичевал ва жедач куьн пашманни, -
69. Чеб, Чи делилрихъ иман гъайибур
ва (чеб) (Аллагъдиз) итIаатлубур
хъайибур.
70. Гъахъа Женнетдиз куьн ва куь
папарни (куь муьмин дустарни) -
квез (ана) кефият (ва шадвилер)
жеда!
71. - Гелкъведа абурухъ ана (Женнетда)
къизилдин чIехи бадияр ва
фенжанар гваз. Ва ана ччанариз
кIан хъайи ва вилери лезет
къачудай (вири) затIар жеда. - Ва
куьн ана даим яз амукъда!
72. Ва ам я - Женнет, вич квез ирс
хъиз ганвай куьне авур (диндар)
амалдиз килигна (ирс къетIендиз
варисриз гудайвал квез мусурманриз
къетIендиз и Женнет ганва).
73. Квез ана гзафдиз (гъар жуьре)
емишар жеда, абурукай (куьне)
неда».
74. Гъакъикъатда, гунагъкараp
(мушрикар, кафирар)
Жегъеннедин азабда жеда,
гъамишалугъ яз!
75. Къезилардач абурулай ана (азаб),
ва абур ана михъиз чара (умуд)
атIана жеда.
76. - Бес, Чна абуруз зулум авунач,
амма хъи абур чеб зулумкараp
(асивилер авурбур) тир. -
77. Ва абуру (ЦIа авай гунагъкарри)
эверда: «Я Малик (Жегъеннедин
къаравул - малаик)! Къуй ви

يَعْبَادٍ لَا خَوْفَ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ
وَلَا أَنْتُمْ تَخْزَنُونَ ﴿٦٨﴾

الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٦٩﴾

ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ
تُحْبَبُونَ ﴿٧٠﴾

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِّنْ ذَهَبٍ
وَأَكْوَابٍ وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ
وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧١﴾

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِّنْهَا
تَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ
خَالِدُونَ ﴿٧٤﴾

لَا يَفْتَرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٥﴾

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمْ
الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾

وَنَادَوْا يَمْلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ قَالَ
إِنَّكُمْ مَّا كُنْتُمْ ﴿٧٧﴾

Раббиди чаз кьиникъ гурай!» Ада лугьуда: «Гьакъикъатда, куьн амуькда (*ана гьаамишлугъ*).

78. Гьакъикъатда, чун (*малаикар*) куь патав гьахъ (*вагъй*) гьваз атанай, амма куь чЪехи пай гьахъ такЪанбур хъана».
79. Я тахъайтЪа, абуру (*муширикри*) (*гьахъдин аксина*) кар авун Кевиз къетЪнавани - бес, гьакъикъатда, Чун Кевелай къетЪзавайбур я эхир! (*абурун къастар чЪурда ва жазаламишда*).
80. Я тахъайтЪа абуру гьисабзавани Чаз чпин сирерин ва чинибан ихтилатрин ван текъвезвай хъиз? Аксина (*Чаз ван къвезва ва чизва*), ва Чи (ракъурнавай) илчийри (*малаикри*) абурун патав кхъизва (*вири крар*).
81. Лагъ (*эй, Пайгъамбар, чпи - малаикар Аллагъдин рушар я лугъузвай ви халкъдикай тир муширикриз*): «Эгер Мергъяматлудахъ велед авайтЪа - (а чЪавуз) зун сад лагъайди жедай (*адаз*) ибадатзавайбурукай. -
82. Лап пак я Рабби цаварин ва чилин, Аршдин Рабби - абуру Адаз гузвай сифетрикай (*лугъузвай шикилдикай*)!»
83. - Бес, тур (вуна *эй, Пайгъамбар*) абур (*чпин*) буш ихтилатар, къугъунар ийиз - та гуьруьшмиш жедалди (абур) чпин ийкъахъ, (*виче чпис азаб жеда лагъана*) абуруз гьелягъ кьунвай. -
84. Ва (анжах) Ам (*Аллагъ*) я - цавани Илагъи (*ибадатдиз лайихлу*) тирди ва чилелни Илагъи (*ибадатдиз*

لَقَدْ جِئْتَكُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧٨﴾

أَمْ أَبْرِمُوا أَمْرًا فَإِنَّا مُبْرِمُونَ ﴿٧٩﴾

أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ ۗ بَلَىٰ وَرُسُلْنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ ﴿٨٠﴾

قُلْ إِن كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَدٌّ فَأَنَّا أَوْلَىٰ الْعَبِيدِ ﴿٨١﴾

سُبْحٰنَ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿٨٢﴾

فَذَرَهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوْا حَتّٰى يُلٰقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِيْ يُوْعَدُوْنَ ﴿٨٣﴾

وَهُوَ الَّذِيْ فِي السَّمٰءِ اِلٰهُ وَفِي الْاَرْضِ اِلٰهُ وَهُوَ الْحَكِيْمُ الْعَلِيْمُ ﴿٨٤﴾

лайихлу) тирди (ва я: са Ам я - Илагъи цавара авайбурунни ва Илагъи чилел алайбурунни), ва Гьам я - Гзаф Камаллуди, Вири Чидайди я!

85. Ва Гзаф Берекатлу я Ам - Вичиз цаварин, чилин ва абурун кьведан арада авайбурунни (винел) пачагъвал (*гьукумдарвал*) талукъ тирди (*виридан иеси Ам я*)! Ва са Адаз ава - Сятдикай (*Къбияматдин Югъ алукуьдай вахтуникай*) чирвал, ва Адан патав куьн (элкьюьрна) хкида (*куьн кьейидалай кьулухъ - ва гьардаз авур амалрин эвез хгуда*).

86. Ва гьич авач (абуру) Адалай гьейри эверзавайбурун (*ибадатзавайбурун*) ихтиярда шафаат, - чпи, гьахъдиз шагьидвал авурбурулай гьейри, чпиз чирвал аваз.

87. Ва эгер вуна абурувай (*мушрикьривай*) хабар къуртIа ни халкънава чеб, абуру гьелбетда лугьуда: «Аллагъди». Бес, абур (*са Аллагъдиз ибадат авуникай*) гьиниз элкъвезва?!

88. Ва (*чизва Аллагъдиз*) адан (*яни Пайгъамбардин шикаятдин*) лагъай гафарни: «Я Рабби! Гьакъикъатда, абур (*и мушрикар*) - иман тигъизвай ксар я!»

89. Бес, элкьюьгъ (*эй, Пайгъамбар*) вун абурукай ва лагъ (*абуру гьуьжетариз хъайитIа*): «Салам!» Ва мукъвара (абуруз) чир жеда (*вуч жаза чпиз жедатIа*)!

وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ
السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٥﴾

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
الشَّفْعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ
يَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ
فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٨٧﴾

وَقِيلِهِ يَرْبِّ إِنَّا هَنُؤَلَاءِ قَوْمٌ
لَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

فَأَصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَّمَ فَسَوْفَ
يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

سُورَةُ الدُّخَانِ

44 - Сура: «ад-Духан»

(Гум)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Хlа, мlм.
2. Кьин кьазва ачух Ктабдал (*гафар ва мана ачух Кзурьандал*)!
3. Гьакьикъатда, Чна ам берекатлу йифиз (*рамазан вацра «Лайлат-ул-Къадр»-йифиз*) (авудна) ракъурнава; - гьакьикъатда, Чун (*инсанриз*) игьгиятвал авунин хабар гузвайбур тир! -
4. А Йифиз - ччара ийизва гьар са камаллу (*ва я: мягькемдиз къетІнавай*) кар (*гьар йисуз «Лайлат-ул-Къадр» йифиз «Лавгь-ул-Магьфудай» ччара авуна малаикрив агакъарзава гьа йисан (къадар-къисметнавай) вири крар*),
5. Чи патай эмир яз; - гьакьикъатда, Чун я ракъурзавайбур (*пайгьамбарар, Ктабар*), -
6. Регым яз ви Раббидин патай. Гьакьикъатда, Ам я - Вири Ванер Къведайди, Вири Чидайди!
7. - Цаварин, ва чилин ва абурун (къведан) арада авай затІаринни Раббидин (*патай яз*), - эгер куьн якъинлубур ятІа (чир хьухъ квез, вири затІар халкънавай Рабби - Гьам я гьахъ Илэгьи!)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَم ١

وَأَلَكْتَبِ الْمُبِينِ ٢

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبْرَكَةٍ إِنَّا كُنَّا

مُنذِرِينَ ٣

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ٤

أَمْرًا مِّنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ٥

رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ

الْعَلِيمُ ٦

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِن

كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ٧

8. Авач илагъи (*ибадатдиз лайихлу тир*) Адалай гъейри; Ада чан гъизва ва (Ада) чан къахчузва. (Ам я) - куь Раббини ва куь звелимжи бубайринни Рабби.
9. Аксина! Абур (*мушрикъар*) (*гъахъдин гъакъиндай*) шаклувиле ава, (абур) къугъунариз ава!
10. Бес, вили хуьх (*гуьзлемиша*) вуна (*эй, Пайгъамбар ва абурони гуьзетрай*) цавари ачух гум гъидай югъ,
11. Инсанар (*михъиз*) къевдай; (*ва лугъуда абуроз*): «Им - азиятлу азаб я!»
12. (*Ва абур лугъуда*): «Чи Рабби! Алуда чалай азаб - чун инанмишвалзавайбур я!»
13. Гъинай жеда абуроз рикел гъун (*ва ибрет къачун*) (*абуроз азаб атайдалай къулухъ*) - (вични) дугъриданни атанай абурон патав ачух расул (*Мугъаммад пайгъамбар*), -
14. Ахпа абур адакай элкъвенай, ва лагъанай (абур): «(Ам) - (вичиз) масада тарс гузвайди, дилиди я?!
15. Гъакъикъатда, алудда Чна а азаб са тГимил (*вахтунда*), - дугъриданни элкъвена хкведа куьн (*куь гунагъриз*).
16. Чна (*вири кафирар*) зурба жазадалди къадай Юкъуз - гъакъикъатда, Чна интикъам къахчуда (*абуралай*)!
17. Ва дугъриданни Чна имтигъан авунай абуралай вилик фиръавандин халкъдиз, ва атанай

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ
وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٨﴾

بَلْ هُمْ فِي شَكِّ يَلْعَبُونَ ﴿٩﴾

فَأَرْقَبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ
مُّبِينٍ ﴿١٠﴾

يَعْنَى النَّاسِ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١﴾

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا
مُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

أَنَّى لَهُمُ الدِّكْرَىٰ وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ
مُّبِينٌ ﴿١٣﴾

ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَّجْنُونٌ ﴿١٤﴾

إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ
عَائِدُونَ ﴿١٥﴾

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَىٰ إِنَّا
مُنْتَقِمُونَ ﴿١٦﴾

* وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ
وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ ﴿١٧﴾

абурун патав гьуьрметлу расул
(*Муса пайгъамбар...*).

18. (*Ада лагъана*): «Зав гахце (куьне) Аллагъдин бендеяр (*рахкура куьне захъ галаз Ибраилан несилар*), гьакъикъатда, зун - (*куь патав ракъурнавай*) ихтибарлу расул я.
19. Ва (*бес*), вине къамир куьне куьн Аллагъдин вилик (*такабурувал ийшмир Адан эмиррин гьакъиндай*); гьакъикъатда, за квез ачух делил гъанва.
20. Ва гьакъикъатда, за - жув хуьнин куьмек тГалабнава зи Раббидивай ва куь Раббидивай, - куьне заз дашкъалагъ авуникай (*куьне зун къван гана кьиникай*).
21. Ва эгер куьне захъ (*за гъаз атанвай кардихъ*) инанмишвал тавуртIа - яргъа (*ччара*) хъухъ (куьн) закай».
22. Ва (*абуру ам таб яз кьурла, ва иман тагъайла*)- ада вичин Раббидиз эверна (*Мусади дуьа авуна*): «Бес, гьакъикъатда, абур - гунагъкар (*аси*) халкъ я!»
23. Ва (эмирна Чна Мусадиз): «Рекъе гъат (вун) йифиз Зи бендеяр галаз, гьакъикъатда, куь гуьгъуьна гъатда (*фиръавандин кьушунар*).
24. Ва тур (вуна) гъуьл (ахъа хъанвай гъалда) секиндиз (*фикир гумир ам акI амукуьниз*): дугъриданни абур (*фиръаван ва адан кьушунар*) батмиш жедай кьушун я».
25. Гьикъван (гзаф) бустанар ва булахар (абуру) туна (*чпелай кьулухъ*),

أَنْ أَدْرَأَ إِلَىٰ عِبَادَ اللَّهِ إِلَيَّ لَكُمْ رَسُولٌ
أَمِينٌ ﴿١٨﴾

وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ إِلَيَّ آتِيكُمْ
بِسُلْطَنِ مُّبِينٍ ﴿١٩﴾

وإِلَيَّ عُدْتُ يَا رَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ
تَرْجُونِ ﴿٢٠﴾

وَأِنْ لَّمْ تُوْمِنُوا لِي فَأَعْتَزِلُونِ ﴿٢١﴾

فَدَعَا رَبَّهُ أَنْ هَبْ لِي قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ﴿٢٢﴾

فَأَسْرِبِ بَعَادِي لَيْلًا إِنَّكُمْ مُّتَّبِعُونَ ﴿٢٣﴾

وَأَتْرِكُ الْبَحْرَ رَهْوًا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُّغْرَقُونَ ﴿٢٤﴾

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٢٥﴾

26. Ва къацар(-ин никер), ва багъа маканар (*хъсан кIвалер, уьлквевар*),
27. Ва кефият гьал, виче (абур) машгъулатариз авай!
28. Гъа икI - (Чна жазаламишзава кафирвал авурбур)! Ва ам (*а няметар*) Чна маса ксариз ирс яз авуна.
29. Ва шехънач абурухъ я цавар я чил, ва хганачир абуруз муьгълетни!
30. Ва дугъриданни къутармишна Чна Исраилан несилар агъузардай (*вилай вегъидай*) азабдилай -
31. Фиръавандикай (*адан патай тир азабдилай*). Гъакъикъатда, ам - вич лап виняй къадай, зурба такабурвалзавайбурукай (*чIуру крар гзаф ийидайбурукай*) тир.
32. Ва дугъриданни Чна абур (*Исраилан несилар*) хкъанай (Чи) чирвилелди - алемрикай (*а заманадин халкъарикай - абуруз артухвал гана, амма абуру дин дегъишарна, гадарна - ва абурал агъузвал ва лянет ракъурнава*).
33. Ва ракъурна Чна абуруз (*Мусадилай*) делилар (*аламатар-кераматар*)- виче (*абуруз*) ачух имтигъан авай.
34. - Гъакъикъатда, ибуру (*мушрикь арабри*), дугъриданни лугъузва:
35. «Авайди анжах гъа чи эвелимжи къиникъ я, ва чал чан хкидайди туш!
36. Бес, хкваш (*куьне эй, Мугъаммад ва вахъ галай муъминар*) чи (*къенвай*) бубаяр, эгер куьн гъахъбур ятIа». -

وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾

وَنِعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَلَکَهِينَ ﴿٢٧﴾

كَذَٰلِكَ وَأُورَثْنَهَا قَوْمًا ءَاخِرِينَ ﴿٢٨﴾

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ
وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ ﴿٢٩﴾

وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنَ الْعَذَابِ
الْمُهِينِ ﴿٣٠﴾

مِنَ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَلِيًّا مِّنَ
الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾

وَلَقَدْ اخْتَرْتَنَّهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَىٰ
الْعٰلَمِينَ ﴿٣٢﴾

وَعَاتَيْنَهُمْ مِّنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاوٌ
مُّبِينٌ ﴿٣٣﴾

إِن هَٰؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٤﴾

إِن هِيَ إِلَّا مَوْتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ
بِمُنشَرِينَ ﴿٣٥﴾

فَاتُّوا يَا أَبَايُنَا إِن كُنْتُمْ صٰدِقِينَ ﴿٣٦﴾

37. (Бес) абур (*а муширикар зурбавилиз*) хъсан яни я тахъайтІа (*Йеменда авай*) Туббаъдин халкъ ва (*кафир халкъар*) абурулай вилик хъайи?! Чна абур тергнай - дугъриданни абур гунагъкараар (*муширикъар*) тир эхир.
38. Ва цавар ва чил ва абурун (къведан) арада авай (*вири*) затІарни халкънавай туш Чна - къугъунариз!
39. Чна абур къведни (*цавар ва чил ва абурун арада авай затІарни*) - анжах гъакъикъат патал (*гъахъдиз, камаллу себеб аваз*) халкънава, амма абурун (*муширикърин*) чІехи паюниз чизвач (а кар), (*ва гъавилай фикирзавач а кардал ва чпин гъазурвал аквазвач Ахиратдиз*).
40. Гъакъикъатда, (дуван атІана) Ччара ийидай Югъ - муьгълет я абурун виридан (*а Юкъуз - авур крарин эвез хгуда*).
41. Ам я Югъ - (са) мукъва касдивай (*дустунивай, мукъва-къилидивай*) (маса) мукъва касдиз (азабдикай хуьдай) са куьмекни гуз тежедай, ва абуруз чпизни са куьмекни жедач,
42. Анжах, вичиз Аллагъди регъим авурди (*муъминар*) квачиз (*абуруз шафаатдикай куьмек жеда*). Гъакъикъатда, Ам я - Гзаф Къудратлуди (*гунагъкарриз жаза гудай*), Гзаф Регъимлуди (*муъминриз саваб гудай*)!
43. Гъакъикъатда, «закъкъумдин» тар -
44. (*Жегъеннеминдин кІаняй экъечІзавай тарцин - пис тукъбуьл емишар*) гзаф гунагъкардин тІуьн я,

أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمٌ تُبَّعَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
أَهْلَكْتَهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٧﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا
بَيْنَهُمَا لَعِينِينَ ﴿٣٨﴾

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا
وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾

إِلَّا مَنْ رَجِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ
الرَّحِيمُ ﴿٤٢﴾

إِنَّ سَجْرَةَ الرَّقُومِ ﴿٤٣﴾

طَعَامُ الْأَثِيمِ ﴿٤٤﴾

45. (Вич) гъеридин ацукъай кІанер хъгин - руфунра ргада,
46. Лап звал атай цин ругун хъиз.
47. (*Ва лугъуда малаикриз*): «Яхъ ам (*а гзаф гунагъкар*) (куъне) - ва векъидаказ гъала ам Джагъымдин кьулаз,
48. Ахпа илича куъне адан кылелай ргазвай цин азаб».
49. (*Ва лугъуда а гунагъкардиз*): «Дадмиша (гила), бес, вун (*ви халкъдин арада*) «зурба (*ва*) гьуърметлу кас» тир эхир!
50. Гьакъикъатда, им - гъа (*вичин гъакъиндай*) куъне шаклувал авур кар (*азаб*) я».
51. Гьакъикъатда, (Аллагъдикай) кичІебур (*Адан эмирар кьилиз акъудай ва къадагъайрикай яргъа хъайи муъминар*) - саламат маканда жада,
52. (Женнетдин) бустанра ва булахрин юкъва,
53. КьелечІ ипекдикай ва зарлу харадикай либасар алуқІна, сад - садан къаншарда аваз (*ацукъна рахаз*).
54. - Гъа икІ (*Чна Женнетдиз ракъурна а хуш няметар гайивал*) (*гъакІни*) - Чна абур эвленмишда лацу хамарин, еке чІулав вилер авай (гуърчег) гьуъррийрал. -
55. Эверда абуру ана (*чпиз*) гъар са мейвадикай гъун тІалабиз - саламатвилевайбур яз (*абур*

كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ﴿٤٥﴾

كَغَلَى الْحَمِيمِ ﴿٤٦﴾

خَذُوهُ فَأَعْتَلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٤٧﴾

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ
الْحَمِيمِ ﴿٤٨﴾

دُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٤٩﴾

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ﴿٥٠﴾

إِنَّ الْمَتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ﴿٥١﴾

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٢﴾

يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ
مُتَقَابِلِينَ ﴿٥٣﴾

كَذَلِكَ وَرَوَّجْتَهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ﴿٥٤﴾

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَنَكِهَةٍ آمِنِينَ ﴿٥٥﴾

акьалтI хьуникай, абурукай тIалар
хьуникай са кьурхувални авачиз),

56. Дадмишдач (абуру) ана (Женнетда)
кьиникъ - (дуйньяда дадмишай)
эвелимжи кьиникълай гьейри;
ва хвена Ада абур Джагьимдин
азабдикай,
57. (А савабар гуда) - артух регьим (ва
еке хьсанвал) яз ви Раббидин патай.
Гьам я - чIехи агалкьун!
58. Бес, дугьриданни Чна ам (Кьурьан)
- (гьавурда гьатун) регьятарнава
ви хайи чIалалди (эй, Пайгьамбар) -
абуру рикIел гьун (ва ибрет кьачун)
патал!
59. Бес, гуьзлемиша вуна (эй,
Пайгьамбар Аллагьдин патай
куьмек), гьакьикъятда, абуруни
гуьзлемишзава (ви кьиникъ, вун
кIаник акатун) (ва ахпа абуруз чир
жеда низ гьалибвал жедатIа, ва низ -
тис жаза).

لَا يَدُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ
الْأُولَىٰ وَوَقَّعَهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٦﴾

فَضَلًا مِّن رَّبِّكَ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ﴿٥٧﴾

فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

فَأَرْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُّرْتَقِبُونَ ﴿٥٩﴾

سُورَةُ الْجَاثِيَةِ

45 - Сура: «аль-Джа́сийагъ»
(МетІерал акъвазнавайбур)
(жемятар)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. ХІá, мїм.
2. И Ктабдин (авудна) ракъурун - Аллагъдин патай я, Къудратлудан (*Зурбадан*), Камаллудан!
3. Гъакъикъатда, цавара ва чилел (*гзаф*) делилар ава муъминриз!
4. Ва куън (*инсанар*) халкъунин карда ва Ада (чилел яшамиш жез) чуқІурзавай къван чан алай затІарни (*халкъунин карда*) - делилар ава якъинвал авай (*инанмиш тир*) ксариз.
5. Ва (*гъакІни*) йиф ва югъ дегиш хъунин карда, ва Аллагъди цавай авуднавай ризкъида (*марфада*), ва адалди (Ада) чилел чан хкунин карда ам чансуз хъанвайдалай къулухъ, ва гарар дегиш авунин карда - делилар ава (акъулди) къатІузвай ксариз.
6. Ибур - Аллагъдин аятар я, Чна ваз абур кІелзава гъахъ аваз (*ва я: Абур - Аллагъдин делилар я, Чна ваз абурукай кІелзава гъакъикъатда*). Бес, гъи гафарихъ Аллагъдилаи

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمْدٌ

تَنْزِيلِ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ

الْحَكِيمِ

إِنَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ

لِلْمُؤْمِنِينَ

وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَابَّهِ

ءَايَاتٍ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ

وَأَخْتَلَفَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ

مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ

بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ الرِّيْحِ ءَايَاتٍ

لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

تِلْكَ ءَايَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ

فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ اللَّهِ وَءَايَاتِهِ

يُؤْمِنُونَ

(Адан Каламдилай), ва Адан делилрилай гуьгъуьниз, абуру инанмишвалзава?!

7. Вайгъал (*заваллувал, азаб*) я гъар са (еке) тапархъан гзаф гунагъкардиз (*гъар са мушрикдиз*), -
8. Яб акалзава (ада) вичиз Келзавай Аллагъдин аятрихъ, ахпа ам такабурлувализ (*вичин куфрдал*) Кевиз акъвазава, на лугъуди адаз абурун (*аятрин*) ван хъайи туш, - (ва) муштулух це адаз азиятлу азабдин!
9. Ва адаз Чи аятрикай са шей чир хъайила (*бязи аятрин ван хъайила*), ада абур (*аятар*) ягъанатрай къазва (*месхерада твазва*). Ахъгинбур - абуруз, агъузардай азаб жеда,
10. Абурун вилик - Жегъеннем ква, ва (*азабдикай хуьнин*) са куьмекни жедач абуруз чпи къазанмишайдакай, ва абуру Аллагъдилай гъейри чпиз архаяр-куьмекчияр яз кьурбурукай, ва абуруз чIехи азаб жеда!
11. Им (*Къуръан*) - (Дуьз рекъин) регъбервал я. Ва чпи, чпин Раббидин делилрихъ (*аятрихъ*) кафирвал авурбур - абуруз Клеви жазадин азиятлу азаб жеда.
12. Аллагъ я - (Вичи) квез гъуъл муьтгуьгъарнавайди анай гимияр фидайвал Адан эмирдалди, ва куьне Адан регъимдикай (*няметрикай*) тIалабун патал, ва куьне шукур авун патал!

وَيْلٌ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٧﴾

يَسْمَعُ ءَايَاتِ اللَّهِ تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ
مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِيرُهُ
بِعَذَابِ إِلِيمٍ ﴿٨﴾

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ ءَايَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا
هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٩﴾

مِن رَّأْيِهِمْ جَهَنَّمَ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا
كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ
اللَّهِ أَوْلِيَاءَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾

هَٰذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ
رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجْزِ إِلِيمٍ ﴿١١﴾

* اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ
لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا
مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾

13. Ва муьтПуьгъарнава (Ада) куьн патал цавара авай затГарни ва чилел алай затГарни - вири (абур) са Адан патай (*регъмар*) яз! Гъакъикъатда, а крара - делилар (*ишараяр*) ава фикирзавай ксариз!
14. Лагъ (*эй, Пайгъамбар*) иман гъанвайбуруз: къуй абуру чпи Аллагъдин йикъарихъ (*Адан патай куьмекдин йикъарихъ, ва эвез хгунихъ*) умуд тийизвайбуруз (*мушикриз*) багъишламишрай (*чпиз абуру авур писвилер, гайи эзиятар*), Ада эвез гудайвал (*ахътин*) ксариз (абуру) къазанмишайдаз килигна.
15. Ни диндар амал авуртIа - (ам) вич патал я, ва ни писвал (*гунагъ*) авуртIа - (ам) вичин аксина я. Ахпа куьн (*эй, инсанар*) куь Раббидин патав (элкъуьрна) хкида (*ва гъардаз вичи авур амалдин эвез хгуда*).
16. Ва дугъриданни ганай Чна Исаилян несилриз: Ктаб, ва гьукум, ва пайгъамбарвал, ва багъишна Чна абуруз хуш паярни (*няметрикайни*), ва Чна абуруз (*а заманадин амай*) алемрин (*уьмметрин*) винел артухвал ганай.
17. Ва Чна абуруз (диндин) карда ачух делилар (*ва баянар*) ганай, - (амма абур чпин арада ччара хъанай) ва ччара хъана абур анжах чпиз чирвал атайдалай къулухъ, абурун арада авай зулумдиз (*пехилвилиз*) килигна. Гъакъикъатда, ви Раббиди дуван ийида абурун арада Къияматдин Юкъуз, абур ччара хъайи крара (*и дуьньяда*)!

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٣﴾

قُلْ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا يُعْفَرُوا لِّلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٥﴾

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنَّبِيَّةَ وَوَرَقْنَاهُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

وَأَتَيْنَاهُم بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْأَمْرِ مَّا أَحْتَلَفُوا إِلَّا مِمَّن بَعْدَ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًّا بَيْنَهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٧﴾

18. Ахпа, Чна вун (*эй, Пайгъамбар*) (шариатдин) ачух рекъел эцигна (диндин) карда. (Гъавилай) давамара (вуна) табий хьун адаз (*шариатдиз*), ва табий жемир вун гъевесриз чпиз (*Гъахъдикай*) чирвал авачирбурун!

19. Гъакъикъатда, абурукай (*ваз чпин гъевесриз табий хьуниз эверзавай мушрикърикай*) ваз са куьмекни жедач Аллагъдикай (*Адан жазадикай*) хуьнин карда. Ва гъакъикъатда, зулумкарап (*мушрикъар, мунафикъар...*) - садбур муькуьбурун дустар ва куьмекчияр я, амма Аллагъ - арха ва куьмекчи я (Аллагъдикай) кичебурун!

20. Им (*Къуръан*) - инсанриз «чпелди (*квез*) Дуьз рехъ аквадай (*Гъахъ къатГудай*) ачух делилар» я, ва (дуьз рекъин) регъбервал, ва регъим я - якъинвал авай (*инанмиш тир*) ксариз.

21. Я тахъайтга, чпи пис крар къазанмиш авурбуру - Чна абур, чпи иман гъана ва диндар амал авурбур хъиз ийида лагъана гъисабзавани, - сад хъиз (жедайвал) абурун уьмуьрни абурун кьиникъни (*абурун гъалар чан алайлани и дуьньяда ва кьейидалай къулухъни Ахиратда*)?! Лап писди я абурю къабулзавай (ахътин) къарарар (*ийизвай фикирар*)!

22. - Ва халкънава Аллагъди цавар ва чил гъахъ (*гъакъикъат*) патал (*камаллу себел аваз*), ва эвез (*гъакъи*) гун патал гъар са чандиз вичи къазанмишайдаз килигна, ва абурюз зулум ийидач (*а карда*). -

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾

إِنَّهُمْ لَن يَغْنُؤُوا عَنكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۗ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۗ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩﴾

هَذَا بَصِيرَةٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢٠﴾

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَن نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ ۗ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢١﴾

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ ۗ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَيُجْزَيْنَّ لُحْمًا ذَرْبًا مِّمَّا كَسَبَتْ ۖ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

23. (Ва) акунвани ваз (*эй, Пайгъамбар*) вичиз ила́гъи яз - вичин гъевесар къунвайди (*гъевесрикай регъбер къунвайди вичин краа*)?! Ва ягъалмишвиле ттунва ам Аллагъди - чирвал аваз (*адав чирвал ва делил агакьайдалай къулужъ*), ва муьгъуьр эцигнава адан япарал ва адан рикел, ва адан вилерал перде вегъенва (*багълу авунва а гъиссер*)! (Ва) ни ам дуьз рекъел гъида Аллагъдилай гуьгъуьниз (*Ада ам ягъалмишвиле ттунвайдалай къулужъ*)?! Бес, куьне рикел гъизвачни (*ибрет къачузвачни несигъатдикай*)?

24. Ва абуру (*мушрикьри*) лагъана: «Авайди анжах чи и дувънядин уьмуьр я; чун (*садбур*) рекъизва ва чал (*масабурал*) чан къвезва, ва чун телефзавайди анжах девир я». Ва авач абуруз а карда чирвал, абуру анжах гиманар ийизва (*ам абурун субутсуз фикуар я*)!

25. Ва абуруз Чи аятар кIелайла ачухбур яз, абурун делил хъана анжах - абуру лугъун (*Пайгъамбардиз ва муьминриз*): «(Чан хкана) хкваш куьне чи бубаяр, эгер куьн гъахъбур ятIа!»

26. Лагъ (*эй, Пайгъамбар*) (*абуруз*): «Аллагъ я - квел чан гъизвайди, ахпа куь чан къахчузвайди, ахпа (Ада) куьн (*чан хкана*) дугъриданни кIватI хъийида Къияматдин Йикъахъ (*а Юкъуз*) - виче са шакни авачир, амма инсанрин чIехи паюниз чизвач (а кар)!»

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهُهُ هَوَاهُ وَأَصْلَهُ
اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ
وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَمَن
يَهْدِيهِ مِن بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٣﴾

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ
وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُم
بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٢٤﴾

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ مَّا كَانَ
حُجَّتَهُمْ إِلَّا أَن قَالُوا اتَّبَعْنَا آبَاءَنَا إِن
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾

قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُم ثُمَّ يُمِيتُكُم ثُمَّ
يَجْمَعُكُم إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

27. Ва (са) Аллагъдиз талукъ я цаварин ва чилин пачагъвал (гъукмдарвал, *виридан иеси Ам я*). Ва Сят (*Къбияматдин Йишкъан вахт*) алукуьдай юкъуз - а юкъуз таб гвайбур (*Гъахъ таб яз кьурбур - кафирар*) (еке) зиянвиле жеда!
28. Ва ваз аквада (*эй, Пайгъамбар*) (*Къбияматдин Юкъуз*) гъар са уьммет метПерал акъвазнаваз. - Гъар са уьмметдиз вичин (*авур крар авай*) Ктабдихъ эверда (*ва лугъуда абуруз*): «Къе квез куьне авур амалрин гъакъи (*эвез*) гуда!
29. Им я - Чи Ктаб ам рахазва (*ибур - куьне авур амалар авай ктабар я, абуру шагъидвалзава*) куь аксина гъахъвилелди. Гъакъикъатда, Чна эмирнавай (*малаикриз*) «чин къачуз кхъин» куьне авур гъар са амал». -
30. (Ва) эгер чпи иман гъана ва диндар крар авурбур лагъайтIа - абур чпин Раббиди Вичин регъимда (*Женнетда*) твада. Гъа ам я - ачух (*зурба*) агалкъун!
31. Ва (эгер) чпи кафирвал авурбур лагъайтIа, (*ахътинбуруз лугъуда*): «Бес, квез Зи аятар кIелиз туширни?! Амма куьне такабурлувална ва куьн (лап) гунагъкар ксар тир».
32. Ва (квез) лагъайла: «Гъакъикъатда, Аллагъдин ганвай гаф гъахъ я, ва Сят (*Къбияматдин Югъ*) - са шакни авач ада», - куьне лагъанай: «Чаз чидач (*Къбияматдин*) Сят вуч ятIа, чна анжах (зайиф) гимандалди

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُحْسِرُ
الْمُبْطِلُونَ ﴿٢٧﴾

وَتَرَى كُلَّ أُمَّةٍ جَائِيَةً كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَى
إِلَى كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا
كُنَّا نَسْتَنسِخُ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ
الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿٣٠﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ ءَايَتِي
تُنشَأُ عَلَيْكُمْ فَأَسْتَكَرِبْتُمْ وَكُنتُمْ قَوْمًا
مُجْرِمِينَ ﴿٣١﴾

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا
رَيْبَ فِيهَا فَلْتُمَّ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنَّ
نَظُنُّ إِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِينَ ﴿٣٢﴾

гиманзава (*ам алуькьдайди*), ва туш чун кIеви якъин авайбур (*а карда*)».

33. Ва ачух (*загыр*) хъана абуруз чпи авур амалрин писвилер-(ин жаза), ва (элкъурна) къуна абур (вичикай) чпи ягъанатар авур карди (*азабди*).
34. Ва лугъуда (абуруз - *кафирриз*): «Къе Чна куьн рикIелай алудда (*гъамишалугъ азабда тада*), куь и йикъахъ галаз гуьруьшмиш хъун куьне рикIелай ракъурайвал (*куьне иман гадарна турвал*). Ва куь «хтана акъваздай чка» ЦIай жеда, ва жедач квез (*азабдикай хуьдай*) куьмекчиарни.
35. Ам (*а азаб*) квез - куьне Аллагъдин аятар (*ва делилар*) ягъанатрай къурвилай я, ва куьн дуьньядин уьмуьрдини алдатмиш авунай. (Гила) къе, абур анай (*ЦIун азабдай*) акъуддач ва абурувай (чпелай) рази хъжедай кар хъувун тIалабни ийидач».
36. Ва (гъавилай) са Аллагъдиз талуькь я (вири) гъамд - (*Вич*) цаварин Рабби ва чилин Рабби, (*вири*) алемрин Рабби тирдаз!
37. Ва са Адаз талуькь я чIехивал (*зурбавал, гъайбатлувал*) цавара ва чилел. Ва са Ам я - Къудратлуди, Камаллуди!

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ
مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٣﴾

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسَلِكُمْ كَمَا نَسَيْتُمْ لِقَاءَ
يَوْمِكُمْ هَذَا وَمَأْوِلِكُمُ النَّارُ وَمَا
لَكُمْ مِّنْ نَّاصِرِينَ ﴿٣٤﴾

ذَلِكُمْ بِأَنكُمْ أَخَذْتُمْ ءَايَاتِ
اللَّهِ هُزُؤًا وَعَرَّثْتُمْ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا
فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٥﴾

فَلِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَرَبِّ
الْاَرْضِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٣٦﴾

وَلَهُ الْكِبْرِيَاۗءُ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٣٧﴾

سُورَةُ الْأَحْقَافِ

46 - Сура: «аль-Ахкя́ф»
(Къумадин тепеяр)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. ХІá, мїм.
2. И Ктабдин (авудна) ракъурун - Аллагьдин патай я, Къудратлудан, Камаллудан!
3. Чна халкънава цавар ва чил, ва абурун (къведан) арада авай затІарни анжах гьахъ (*гьакъикъат*) патал (*камаллу себев аваз, гьакІ гьаваянда тушиз*) ва (*абур къведни халкънава Чна*) тайин тир вахтуналди. Ва чпи кафирвал авурбур - (чпиз) игътиятвал авунин хабар ганвай кардикай элкъвенва.
4. Лагъ (*эй, Пайгъамбар*) (*а кафирриз*): «Акунани квез куьне Аллагьдилай гъейри эверзавайбур (*куьне ибадатзавай гъуцар*) - (хабар це заз куьне абурун гьакъиндай)?! Къалура куьне заз вуч (*гьи чка*) абуру чиликай халкънаватІа, я тахъайтІа абуруз цавар халкъунин карда шериквал авани? Гъваш куьне заз Ктаб идалай (*Къуръандилай*) вилик хъайи, ва я илимдин са эсер (*лишан*), эгер куьн гьахъбур ятІа!»
5. - Ва вуж я (къван) мадни ягъалмишвиле авайди ни Аллагьдилай гъейри масадаз -

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمَّ ۝١

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ

الْحَكِيمِ ۝٢

مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا

بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَالَّذِينَ

كَفَرُوا عَمَّا أَنْذَرُوا مَعْرِضُونَ ۝٣

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ

أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ

شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ أَتُنْتَوِنِي بِكِتَابِ

مَنْ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَثَرَةٍ مِنْ عِلْمٍ إِنْ

كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝٤

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ

مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

вичивай Къияматдин Йикъалдини адаз (*ялварзавайдаз*) жаваб гуз тежедайдаз - эверзавайдалай (*гъуцариз ибадатзавай мушикрилай*) - чебни (*гъуцар*) абурун эверуникай (*дуьадикай*) гъафилбур яз?!

6. Ва инсанар кIватI хъувурла (*Къияматдин Юкъуз*), абур (*гъуцар*) абурун душманар жеда, ва абурун абурун ибадат инкар ийида.
7. Ва абуроз (*мушикриз*) Чи аятар кIелайла - (*гафаризни, манадизни*) ачухбур яз, кафирвал авурбуру лагъана гъахъдин гъакъиндай - ам (*Къуръан*) абурув агакъайла: «Им - ачух суьгъур я».
8. Я тахъайтIа, абур (*мушикри*) лугъузвани: «Ам (*Къуръан*) ада (*Пайгъамбарди*) къундармишнавайди я»? Лагъ: «Эгер ам за къундармишнаватIа - (*гъелбетда Аллагъди а кардай жазаламишда*) (ва) куь гъиле са шейни авач зун патал (*зун*) Аллагъдикай хуьдайвал. Адаз лап хъсан чизва куьне адан (*Къуръандин*) гъакъиндай ийизвай буш яргъи рахунрикай. Бес я Ам зини куь арада шагъидвалзавайди яз. Ва Ам я - Гъил Къачудаиди, Гзаф Регъимлуди!»
9. Лагъ (*эй, Пайгъамбар*): «Тушир зун сифтегъанди расулрикай (*цIийивал авурди а карда*), ва чизвач заз (*Аллагъди*) заз вуч ийидатIа ва (*чизвач вуч ийидатIа Ада*) квез. За анжах заз инандирмишзавай вагъидиз табиьвалзава; ва зун - анжах, ачухдиз игътиятвал авунин хабар гудайди я».

وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ غَفِلُونَ ﴿٥﴾

وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءَ

وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ ﴿٦﴾

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٧﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَيْنَاهُ قُلْ إِن افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ كَفَىٰ بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ

الرَّحِيمُ ﴿٨﴾

قُلْ مَا كُنْتُ بِدَعَا مِّنَ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ إِنَّا نَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٩﴾

10. Лагь (эй, *Пайгъамбар*) (а *мушрикриз*): «Хабар це заз (квез гьикI аквазва), эгер ам (*Къуръан*) дугъриданни Аллагъдин патай яз хъайитIа ва куьне адахъ кафирвалнаватIа, ва Исраилан несилрикай шагъидди шагъидвалнаватIа адаз (*Къуръандиз*) ухшардан (*Тавратда авай: Мугъаммад пайгъамбардикай делилрин*) гъакъиндай, ва ада (а *шагъидди*) (*Къуръандихъни*) инанмишвалнаваз хъайитIа, амма куьне такабурлувалнаватIа (бес, ам куь патай чIехи зулум ва куфр тушни?!). Гъакъикъатда, Аллагъди зулумкар ксар Дуъз рекъел гъидач».

11. Ва лагъана (*Мугъаммад пайгъамбар таб яз къуна*) кафирвал авурбуру - (*адахъ*) иман гъанвайбурун гъакъиндай: «Эгер ам хийир кар тиртIа, чалай вилик акатдацир абур». Ва абур (*кафирар*) адалди (*Къуръандалди*) дуъз рекъел татанвайвиляй (абуру) давамарда лугъуз: «Им - къадим къундарма (*куьгъне тапарар*) я!»

12. Ва адалай (*Къуръандилай*) виликни (*Чна ракъурнай*) Мусадин Ктаб (*Таврат*) - регъбер (*ва чешине*) ва регъим яз (*Исраилан несилриз*). Ва и Ктаб - тестикъарзавайди я (*виликдай атай Ктабар*), (*Чна ам авуднава*) араб чIалалди яз - игътиятвал авунин хабар гун патал (*ада*) чпи зулум (*ширк*) авурбуруз, ва шад хабар я (ам) - хъсан крап ийизвайбуруз.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
وَكَفَرْتُمْ بِهِ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي
إِسْرَائِيلَ عَلَىٰ مِثْلِهِ فَقَامَنَ وَأَسْتَكْبَرْتُمْ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا
لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ
يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ هَذَا إِنْفُكٌ
مِّنْ قَدِيمٍ ﴿١١﴾

وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَىٰ إِمَامًا
وَرَحْمَةً وَهَذَا كِتَابٌ مُّصَدِّقٌ لِّسَانًا
عَرَبِيًّا لِّيُنذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَيُبَشِّرَ
لِلْمُحْسِنِينَ ﴿١٢﴾

13. Гьакъикъатда, чпи: «Чи Рабби - са Аллагъ я!» - лагъайбур ахпани чпи (*мягъкемдиз имандал акъвазна*) дуьздиз дин кыле тухвайбур - жедач абуруз къурхувал (*кичI*) ва абур пашманни жедач.
14. Ахьтинбур - Женнетдин агъалияр я, гъамишалугъ ана амукъдай, - (абуру) авур амалриз эвез яз.
15. Ва эмирнава (*важиблу авунва*) Чна инсандиз вичин диде-бубадиз хъсанвал (*гъуьрметлу рафтарвал*) авун; ам вичин дидеди руфуна хвенва жафадик кваз (*икрагъ гъалдаваз*) ва ада (*дидеди*) ам ханва жафа чIугъваз (*икрагъвилелди, четинвилелди*); ва ам дидедин руфуна аваз хьуниин ва ам адан хурухъай галудунин муьгълет - къанни цIуд варз я. (Ва) та ам (*инсан*) вичин тамамвилехъ (*бедендин ва акъулдин камилвилехъ*) агакъайла ва адан яхцIур йис хъайила, ада лугъузва (*дуьа ийиз*): «Рабби! Вуна заз инандирмиша (*илгъам ая*) - за (*гъамиша*) шукур гъун Вуна заз ва зи диде-бубадиз ганвай Ви няметриз; ва за (*гъамиша*) диндар амал авун (вичелай) Вун рази жедай; ва (Вуна) заз зи несиларни диндарбур ая! Гьакъикъатда, за Ваз туба ийизва, ва гьакъикъатда, зун - мусурманрикай (*Ваз imIaamтубурукай*) я».
16. Ахьтинбур - Чна абурувай (абуру) авур лап хъсан (*диндар*) амал къабулдайбур я ва абурун пис крарилайни Чна гъил къачудайбур я - Женнет-эгълийрикай яз, гъахъ тир ганвай гафуниз килигна, абуруз (*дуьньяда*) хиве къур.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا
فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا
جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ
أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمَلُهُ
وَفَصْلُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ
أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ
أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ
عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا
تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ
إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٥﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ
مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي
أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدَّ الصِّدْقِ الَّذِي
كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿١٦﴾

17. Ва вичи - вичин диде-бубадиз лагъайди: «Уф (*эгъ*) квез! Бес, куьне заз - зун (*чан хкана* сурай) ахкъудда лагъана хиве къазвани, (вични) гзаф несилар алатнавайла залай вилик (*ва абурал садални чан хканвач*)?!» Ва абуру къведани Аллагъдивай (ам къутармишунин) (*имандал гъунин*) куьмек тІалабзава, (*ва лугъузва адаз*): «Еке бедбахтвал я ваз! Иман гъваш, гъакъикъатда, Аллагъдин гайи гаф - гъахъ я!» Амма ада лугъузва: «Абур (*куьне лугъузвай гафар*) - анжах эвелимжибурун риваятар (*сифте халкъари лагъанвай ва чпин ктабра кхъенвай таб къисаяр*) я!»

18. Ахътинбур - чпел (*азабдин*) Гаф тестикъ хъанвайбур я, абурулай вилик хъайи уьмметрихъ галаз - жинеррин ва инсанрин (*жемятрикай*); гъакъикъатда, абур еке зиянвал хъайибур я.

19. Ва гъар садаз (*а кье кІапІалдикай яни муъминрин ва кафиррин*) - дережаяр жеда чпи авур амалдиз килигна, ва (тамамвилелди) эвез хгун патал (Ада) абуруз чпин амалрин, ва абуруз зулум ийидач (*савабар тІимилардач, гунагъар артухардач*).

20. Ва кафирвал авурбур Ціув вугудай юкъуз (*абуруз лугъуда*): «Куьне куь няметар дувънядин куь уьмуьрда акъалтІарна (*ицилемишна куьтягъарна*), ва (куьне) абуралди кефер чІугуна - (амма) кье квез агъузвилин азаб гъакъи гуда (*Ціа*) куьне чилел са гъахъни авачиз

وَالَّذِي قَالَ لَوْلَدَيْهِ أُفٍ لَّكُمَا أَتَعَدَانِي
أَنْ أُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ
قَبْلِي وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ وَيْلَكَ آمِنْ
إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَيَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا
أَسْطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٧﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي
أَمْرِ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ
وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَسِرِينَ ﴿١٨﴾

وَلِكُلِّ دَرَجَتٍ مِمَّا عَمِلُوا وَلِيُوفيهِمْ
أَعْمَلُهُمْ وَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ ﴿١٩﴾

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ
أَلْهَبْتُمْ طَيْبَتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمْ الدُّنْيَا
وَأَسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا فَالْيَوْمَ تُجْرَوْنَ عَذَابَ
الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ
بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ ﴿٢٠﴾

такабурлувал авурвиляй, ва куьне асивал (*Аллагъдиз мутГуьгъсузвал*) авурвиляй».

21. Ва рикел гъваш (*эй, Пайгъамбар*) гъад-вийрин стха (*Гъуд пайгъамбар*) ада вичин халкъдиз игътиятвал авунин хабар гайи чІавуз «аль-Агъкя́ф»-да (*Йеменда са чкадин тІвар я*): - ва адалай виликни ва адалай кьулухъни (*расулрин патай*) игътиятвал авунин хабар гунар хъанай - «Куьне анжах са Аллагъдиз ибадат ая! Гъакъикъатда, заз квез Зурба (*вакъиайрин*) Йикъан азаб жез кичезва!»

22. Абуру лагъана: «Вун чи патав чун чи илагъиривай (*гъуцаривай*) къакъудиз атанвайди яни? Гъваш кван (вуна) чаз - вуна а хиве кьунвай кар чаз (*азаб*), эгер вун гъахъбурукай ятIа».

23. Ада (*Гъуда*) лагъана: «Гъакъикъатда, чирвал (*азаб къведай вахтуникай*) са Аллагъдиз ава, - ва за квева агакъарзавайди зав гваз ракъурнавай кар я - ; амма заз куьн аквазва авам ксар яз (*куьне Аллагъдин патай азабдик тади кутазвайвиляй*)».

24. Ва (*Гъуд пайгъамбар таб яз кьурвиляй Аллагъди абуру жазаламишдайла*) абуруз ам (*азаб*) чпин дереяр галайвал къвезвай (чІехи) булут яз (*цав ацІана къвезвай чулав циф хьиз*) акурла, абуру лагъана: «Ам чаз марф гъидай чІехи булут я». (*Гъуд пайгъамбарди лагъана абуруз*): «Аксина! Ам - куьне тади кутур шей я, къати гар - виче азиятлу азаб авай,

* وَإِذْ كُرِّهَٰذَا عَادٍ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ
بِالْأَحْقَافِ وَقَدْ خَلَّتِ النَّذْرُ مِنْ بَيْنِ
يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ ۖ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۗ إِنِّي
أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٢١﴾

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَأْفِكَنَا عَنِ الْهَيْتِنَا فَأَتَيْنَا
بِمَا تَعِدْنَا ۚ إِنَّ كُنْتَ مِنَ الصَّٰدِقِينَ ﴿٢٢﴾

قَالَ إِنَّمَا أَعْلِمُ عِنْدَ اللَّهِ وَأُبَلِّغُكُمْ
مَا أُرْسِلْتُ بِهِ ۚ وَلَنْ كَتِبَ إِلَيْكُمْ قَوْمًا
تَجْهَلُونَ ﴿٢٣﴾

فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ قَالُوا
هَذَا عَارِضٌ مُّمْطِرُنَا ۗ بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ
بِهِ ۗ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٤﴾

25. (Вичи) вири шейэр кукIвардай вичин Раббидин эмирдалди. Ва (бес) абур а гьалдиз элкъвена хьи - акваз амукаяди анжах абурун кIвалер (*харанIаяр*) я. Гьа икI - Чна гунагькар ксариз эвез (*жаза*) гузва!

26. Ва дугъриданни Чна абуруз (*гьад-вийриз*) (зурба) такьатар (*еке мумкинвилер*) ганай - Чна квез (*къурайшидиз*) такьатар гун тавур крарани; ва ганай Чна абуруз япар (*чпелди абуруз Гьахъдин ван къведай*), ва вилер (*чпелди абуруз Гьахъ аквадай*), ва рикIер (*чпелди абуру Гьахъ къатIудай*) - амма (*абуру ам ишлемишна Аллагъдиз хъел гьидай крара, ва*) абуруз чпин ван хьунин гьиссдикай (*япарикай*), абурун акунрин гьиссрикай (*вилерикай*) ва абурун рикIерикай са куьмекни (*менфятни*) хьанач - абуру Аллагъдин делилар инкар авунвайла, ва (элкъуьрна) къуна абур - абуру ягъанатар авур карди (*азабди*).

27. Ва дугъриданни Чна куь патарив гвай хуьрерикайни тергнай (*эй, Меккадин агъалияр - самъуд халкъдин хуьрер, айкат-дин, туббагъ-дин...*), ва Чна (гьар жуьре) делилар гьана ачухарнай - абур элкъуьн патал (*чпин куфрдилай - имандихъ*)!

28. Бес, вучиз куьмекнач абуруз (*Чна терг авур халкъариз*) абуру Аллагъдилай гьейри илагияр яз къурбуру - (*Адаз*) муьквал авун патал (*къур гьуцари*)?! Аксина, абур (*гьуцар*) абурукай квахьна! Ва ам (*гьуцар къун, абуру Аллагъдиз*

تَدْمِرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَاصْبَحُوا
لَا يَرَىٰ إِلَّا مَسَكِنَتَهُمْ كَذَلِكَ نَجْزِي
الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٥﴾

وَلَقَدْ مَكَّنَّهُمْ فِيمَا إِن مَّكَّنَّاكُمْ فِيهِ
وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَرًا وَأَفْئِدَةً
فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَرُهُمْ
وَلَا أَفْعِدَتُهُمْ مِّنْ شَيْءٍ إِذْ كَانُوا
يُحَادِّثُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٢٦﴾

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِّنَ الْقُرَىٰ
وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٧﴾

فَلَوْلَا نَصْرُهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ
اللَّهِ قُرْبَانًا ءَالِهَةً بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ
وَذَلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٨﴾

мукьва ийида лугьун) - абуру тукьлуьрнавай тапарар я, ва абуру авур кьундармишунар я!

29. Ва (рикел гъваш *вуна эй, Пайгьамбар*) Чна ви патав жинрин кIапIал ракъурай вахт - Къуръандихъ яб акализ. (Ва) абур анал (*Къуръан кIелзавай Пайгьамбардин патав*) атайла, абуру лагъана (*сада-садаз*): «Кис куьн, (яб акалдайвал)!» (Ва) ам (*Къуръан кIелун*) тамам хъайила, (абур) (элкъвена) хъфена чпин халкъдин патав - игъгиятвал авунин хабар гудайбур яз.
30. Абуру лагъана: «Эй, чи халкъ! Гъакъикъатда, чаз ван хъана Ктабдин - Мусайла кьулухъ (авудна) ракъурнавай, вичелай вилик хъайибур (*Ктабар*) тестикъарзавай; ада къалурзава гъахъ (*тавгьид*) ва дуьз рехъ (*дуьз амал*).
31. Эй, чи халкъ! Жаваб це куьне Аллагъдин (*патай*) эверзавайдаз (*Мугьаммад пайгьамбардиз - Къуръандалди Аллагъдихъ эверзавай*) ва иман гъваш адахъ: (*а чIавуз*) Ада квез куь гунагъар багъишламишда ва куьн азиятлу азабдилай хуьда.
32. Ва ни Аллагъдин (патай) эверзавайдаз жаваб тагайтIа - (гъич) туш ам (*Аллагъ*) ажизариз жедайди (*Чун зайифарна Чи азабдилай ккечIдайди*) чилел, ва авач адаз Адалай гъейри куьмекчияр (*азабдилай хуьдай*). Ахътинбур - ачух ягъалмишвиле ава!»

وَأذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ
الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنصِتُوا فَلَمَّا
قَضَىٰ قَالُوا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُّذِيرِينَ ﴿٢٩﴾

قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِنْ
بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي
إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٣٠﴾

يَقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ -
يَغْفِرْ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِنْ
عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿٣١﴾

وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ
فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ
أُولَئِكَ فِي سَلَاطٍ مُّيِّنٍ ﴿٣٢﴾

33. Ва бес, акунвачни (*чир хъанвачни*) абуруз (*Эхиратда чан хкун инкарзавайбуруз*) - гъакъикъатда, Аллагъ Вичи цавар ва чил халкъ авунвай ва Вич абур халкъиз гъич зайиф тахъай - (Ам) къейибурал чан хкиз къудратлу тирди?! Эхъ, (Адаз а кар лап регъят я)! Гъакъикъатда, Ам - гъар са шейнал (*вири крарал*) къудратлу я!

34. Ва а Юкъуз - кафирвал авурбур Цуув вугудай, (абуруз лугъуда): «Бес, им (*квез гузвай азаб*) гъахъ тушни?!» Абуру лугъуда: «Эхъ (гъакъикъат я), кьин къазва чи Раббидал!» Ада лугъуда: «(Гила) дадмиша (куъне) азаб, куъне кафирвал авурвилай (*ва инкарайвилай*)!»

35. (Гъавилай), сабур ая вуна (*эй, Пайгъамбар ви халкъди ваз гузвай эзиятдал*) - сабур авурвал кьетивилин сагъибри расулрикай (*къаст кыле тухуз Кевивалай пайгъамбарри авурвал*), ва тади къачумир вуна абур(-уз *азаб*) патахъай. Абуруз, чпиз хиве кьунвай кар (*азаб*) аквадай Юкъуз - абуруз чеб (*и дуьньяда*) анжах са тмил къван вахтуна йикъакай амукъайди хъиз жеда. (Им) - хабар гун (*малумун*) я (*абуруз ва масабурузни*)! Бес, анжах асивалур (*Адаз муьтIуьгъвилай экъечIай*) ксар тушни чеб (*Аллагъди жазадалди*) телефдайбур?!

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَعْزُبْ عَنْهُ مِجْرَابُ السَّيْفِ
أَنْ يُجِئَ الْمُؤْمِنِينَ بَلَاءًا بِأَنَّ لَهُمْ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٣٣﴾

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ
أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ
فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٤﴾

فَأَصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ
وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا
يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَسُوا إِلَّا سَاعَةً مِّن نَّهَارٍ
بَلَّغْ فَمَلَّ فَهَلْ يَهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٥﴾

سُورَةُ مُحَمَّدٍ

47 - Сура: «Мухламмад» (Мугъаммад)

*Мергъяматлу, Регъимлу
Аллагъдин тІварцІелди!*

1. Чпи, кафирвал авуна ва (*масадбур*) Аллагъдин рекъикай къакъудайбур - (Ада) абурун амалар квахъдайбур (*гъаваянбур*) авуна.
2. Ва чпи, иман гъана ва диндар амал авурбур ва иман гъайибур Мугъаммадаз (авудна) ракъурнавайдахъ (*Къуръандихъ*) - ва дугъриданни ам (*Къуръан*) абурун Раббидин патай тир гъахъ я - (Ада) абурулай абурун пис крар (*гунагъар*) алудда (*багъишламишда*), ва абурун гъал дуъз (ва хъсанар) ийида.
3. А кар (*кафиррин крар чІур хъун ва муъминрин крар дуъз хъун*) - гъакъикъатда, кафирвал авурбур табдиз табиъ хъанвайвиляй ва иман гъанвайбур чпин Раббидин патай тир гъахъдиз табиъ хъанвайвиляй я! Гъа икІ - Аллагъди инсанриз абурун мисалар гъызва (*абурун гъалариз баян гъузва*)!
4. Ва (*гъавиляй*), куън (*эй, муъминар*) гуърушмиш хъайила (женгина) кафирвал авурбурухъ галаз - (турунал) гарданар ягъа (абурун); та куъне абурун зайифарайла (*абурукай гъафбур къена винел пад*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
أَضَلَّ أَعْمَلَهُمْ ①

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ
مِنْ رَبِّهِمْ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ
وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ②

ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا
الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ
مِنْ رَبِّهِمْ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ
أَمْثَلَهُمْ ③

فَإِذَا لَقِيتُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبِ
الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا أَثْنَتُمُوهُمْ فَشُدُّوا
الْوَتَاكُ فِيمَا مَثَا بَعْدَ وَإِنَّمَا فِدَاءُ
حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا

къачурла) - бес, (есирдиз къачу абур ва) мягкемара куьне (абурал) бухавар. Ахпа, я мергьямат ийида (куьне абуроз) (гъакъисуз ахъайна), я къимет къачуна азад ийида (ва я жада квевай абур луквиле таз, ва я жазаламиш) - (ва давамара куьне а кар) та дяведи вичин «залан парар алудна эцигдалди» (та абуру квехъ галаз дяве тухун акъвазардайвал).

- Гъак1 я (къарар)! - Ва эгер Аллагъдиз к1ан хъанайт1а Ада (муъминриз) гъалибвал гудай абурал (са дявени галачиз), амма (Ада ак1 авуна) куьн садбур муькуьбуралди синемишун (ахтармишун) патал. Ва чеб Аллагъдин рекье (яна) кьейибур (шагъидар хъайи муъминар) - абурун крар (авур диндар амалрин саваб) Ада гъич квадардач:

5. Ада абур дуьз рекъеваз тухуда, ва абурун гъал дуьз ийида,
6. Ва твада (Ада) абур Женнетда - абуроз (Ада) чирнавай (баян гана танишарнавай).
7. Эй, иман гъанвайбур! Эгер куьне Аллагъдиз (Адан диндиз, расулдиз) куьмекайт1а (Адан Ктаб кыле тухуналди: Адан эмиар кылиз акъудиз, къадагъайрикай яргъаз жез), Ада квезни куьмек гуда ва куь къадамар (к1вачин к1анер) мягкемарда (куь душманрин аксина).
8. Ва чпи кафирвал авурбур - дердисервал (заваллувал) я абуроз, ва Ада абурун крарни квахъдайбур ийида (ч1урда).

ذٰلِكَ ۙ وَلَوْ يَشَاءُ اللّٰهُ لَآ تَنصَرَ مِنْهُمْ
وَلٰكِن يَّبْلُغُوْا بَعْضَكُمْ بَعْضًا
وَالَّذِيْنَ قُتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَلَنْ يُضَلَّ
اَعْمَلَهُمْ ﴿٤٧﴾

سَيَهْدِيْهِمْ وَيُضِلِّجْ بِالْهَمِّ ﴿٥﴾

وَيُدْخِلُهُمْ الْجَنَّةَ ۙ عَرَفَهَا لَهُمْ ﴿٦﴾

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اِنْ تَنصُرُوْا اللّٰهَ
يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ اَقْدَامَكُمْ ﴿٧﴾

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَتَعَسَا لَهُمْ ۙ وَاَضَلَّ
اَعْمَلَهُمْ ﴿٨﴾

9. Ам - абуруз такІан хъайивилай я Аллагъди (авудна) ракъурнавайди (*Къуръан*) - ва (*гъавилай*) Ада абурун крар файдасуз авуна (*чГурна*).
10. Бес, абуру (*а кафирвал авурбуру*) сиягъатнавачни (*сефер авунвачни*) чилел, ва килигнавачни абуру, чпелай вилик хъайибурун гуьгъуьнин гьал (*эчир*) гьихъгинди хъанайтІа?! Аллагъди абуру миъиз кукІварнай! - Ва (и) кафирризни (*Меккадавай мушикриз*) адаз (*а пис эчирриз*) ухшар гьалар жеда.
11. Ам (*акІ*) - гьакъикъатда, иман гъанвайбурун Арха (*Куьмекчи*) Аллагъ тирвилай я, ва гьакъикъатда, кафирриз - арха авач!
12. Гьакъикъатда, Аллагъди - (чпи) иман гъана ва диндар крар авурбуру Женнетра твада, чпин (*зурба кІвалерин, тарарин*) агъадихъай вацІар авахъзавай. Амма чпи кафирвал авурбуру - абуру (*и дуьньядин*) няметар ишлемишзава ва незва малари (*гъайванри*) незвай хъиз, ва ЦІай я - абуруз «акъваздай чка»!
13. Ва гьикъван (гзаф) хуьрер хъана - чебни, вун (*эй, Пайгъамбар*) чукурай ви хуьрелай къуватдиз мадни зурба тир, - Чна абуру тергнай, ва абуруз са куьмекчини хъанач!
14. Бес, хъиз яни - вичин Раббидин патай тир ачух делилдал алай кас, (*ва*) вичиз, вичин амалдин писвал хъсан яз къалурнавай ва чебни чпин гьевесриз табиий хъанвай ксар?!

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ
فَاَحْبَطَ اَعْمَلَهُمْ ﴿٩﴾

* اَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا
كَيْفَ كَانَ عَقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ
اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِيْنَ اَمْثَلُهَا ﴿١٠﴾

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ مَوْلٰى الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَّآَنَّ
الْكَافِرِيْنَ لَا مَوْلٰى لَهُمْ ﴿١١﴾

اِنَّ اللّٰهَ يَدْخُلُ الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَعَمِلُوْا
الصّٰلِحٰتِ جَنَّٰتٍ تَجْرٰى مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهٰرُ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا يَتَمَتَّعُوْنَ
وَيَأْكُلُوْنَ كَمَا تَأْكُلُ الْاَنْعٰمُ وَالنّٰرُ
مَنْوٰى لَهُمْ ﴿١٢﴾

وَكٰذٰبِيْنَ مِنْ قَرِيْبَةٍ هِيَ اَشَدُّ قُوَّةً مِّنْ قَرِيْبِكَ
الَّتِيْ اَخْرَجْتَكْ اَهْلَكْنٰهُمْ فَلَا نٰصِرَ
لَهُمْ ﴿١٣﴾

اَفَمَنْ كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّهٖ
كَمَنْ زَيَّنْ لَهُ سُوْءَ عَمَلِهٖ وَاَتَّبَعُوْا
اَهْوَآءَهُمْ ﴿١٤﴾

15. Женнетдин шикил (*ажеб гьал*) (Аллагъдикай) кичлебуруз хиве кьунвай - (я ихътинди): ана ава - вацар (цин ранг) дегиш тежедай, ва вацар некIедин тIеам дегиш тежедай, ва вацар чехирдин хъвадайбуруз лезет гудай ва вацар виртIедин михъи авунвай. Ва абуруз ана жеда вири жуьрейрин емишрикайни, ва чпин Раббидин патай багъишламишунни. (Бес, ихътин Женнетра авайди гекъигиз жедани) вич даим яз ЦIа жедайдахъ, чпизни хъваз лап ргаввай яд гузвай ва ада абурун кьенерни (*ратар*) кьатI - кьатIзавай?!

16. Ва ква абурук (*кафиррик*) вахъ (*эй, Пайгъамбар*) (*винелай дикъетдивди*) яб акалзавайбурни (*яни мунафикъар*), та абур ви патавай экъечIайла абуру (*яганатариз*) (чпиз Аллагъди) чирвилер ганвайбуруз (*асгъабриз*) лугъузва: «Вуч лагъанай ада (*Пайгъамбарди*) дехъне?» Ахътинбур - чпин рикIерал Аллагъди муьгъуьр гьалчнавайбур (*ва гъавилляй абуру гъахъ кьатIузвач*) ва чпин гъевесриз табий хъанвайбур я.

17. - (Ва) дуьз рекьел атанвайбур - абуруз Ада дуьз рехъ тухун артухарда (*имандал мягъкемарда*), ва гуда Ада абуруз (Аллагъдикай) кичIевал чпин. -

18. Бес, абуру (*кафирри*) гуьзетзавайди анжах Сят (*алукъун*) тушни, чпин патав бейхабардиз къведай?! Бес, дугъриданни атанва адан лишанар (*амма абуру ибрет къачунвач*)! Бес,

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا
أَنْهَرٌ مِنْ مَّاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَرٌ مِنْ
لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَرٌ مِنْ حَمِيمٍ
لَذَّةٍ لِلشَّرِيبِينَ وَأَنْهَرٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى
وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ
رَبِّهِمْ كَمَنْ هُوَ خَلِيْدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوْا
مَاءً حَمِيْمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ﴿١٥﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ حَتَّى إِذَا
خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ
أُوْتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ ءَايَمًا أَوْلِيٰكَ
الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوْا
أَهْوَاءَهُمْ ﴿١٦﴾

وَالَّذِينَ أَهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَءَاتَيْنَهُمْ
تَقْوِيْمَهُمْ ﴿١٧﴾

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ
بَغْتَةًۭ فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّى لَهُمْ إِذَا
جَاءَتْهُمْ ذِكْرُهُمْ ﴿١٨﴾

рикЛел гъун гъикI (*гъинай*) жеда
абуруз ам (*Къбияматдин Югъ*) абурув
атана агакъайла?!

19. Ва (*гъавилляй*) чир хъухъ ваз, бес,
авач илаъги (*ибадатдиз лайихлу
тир*) са Аллагъдилай гъейри ва
«астагъфир» ая жуван гунагъдиз,
ва (*астагъфир ая*) муъмин-итимрин
ва муъмин-папарин (*гунагърин*)
патахъайни. Ва чизва Аллагъдиз
куь гъерекатар (*кrap: ачух ва
чинебан, йикъан ва йифен*) ва куь
(*гъар садан*) «хквезвай чкани»!
20. Ва лугъзува иман гъанвайбуру:
«Авуднайта сура (*чаз джигъад
эмирзавай*)!» Амма (авудна)
ракъурайла сура ачух мана авай,
ва виче гъазаватдикайни раханвай
- ваз акуна (*эй, Пайгъамбар*)
чпин риклера азар авайбур ваз
килигиз - къиникъикай кичI
хъана вич вичелай феи касдин
килигуналди. - (Амма) абуруз
(гзаф) хъсан тир,
21. Муьтгуьгъвал (*авун Аллагъдиз*) ва
дуьз гаф (*лугъун*). - Ва кар важиблу
хъайила (*гъазават тухунин эмир
атайла - мунафикъриз а кар такIан
хъана*), бес, эгер абуру Аллагъдиз
керчеквалнайта (*сидкъидай иман
гъана амал ийиз*), ам абуруз чпиз
хийирлу жедай.
22. (Бес), эгер куьн къулухъ элкъвейтIа
(*эмирнавай кардикай*) куьне
чилел чIурувилер чукIурун ва
куь мукъвавилин алакъаяр атIун
мумкин тушни?!

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَسْتَغْفِرُ
لِنَفْسِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهِ
يَعْلَمُ مَتَقَلَّبَكُمْ وَمَثُونَكُمْ ﴿١٩﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ ءَامَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ
فَإِذَا أَنْزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا
الْقِتَالُ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ
الْمَوْتِ فَأَوْلَى لَهُمْ ﴿٢٠﴾

طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ
فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ﴿٢١﴾

فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي
الْأَرْضِ وَتُقْطِعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾

23. Ахьтинбур (*рикIера азар авайбуру*) - Аллагды лянетнавайбуру я, (ва гъавилай) Ада абур биши ва абурун килигунар (*вилер*) буьркью авунва (*абуруз гъахъ аквазвач*).
24. Бес, абур (*а мунафикъри*) фикирзавачни Къуръандал я тахъайтIа рикIерал абурун тIапIарар алани?!
25. Гъакъикъатда, чпи, чпиз дуьз рехъ ачух (*хъана чир*) хъайдалай кьулухъ кьулухъ элхкъвена муртадвал авурбуру - шейтIанди (ам) хъсан (*ва регъят*) яз къалурнава абуроз ва яргъалди чIугунва абуроз.
26. Ам (*а ягъалмишвал абуроз*) - абур лагъайвилай я, Аллагды (авудна) ракъурнавайди такIан хъайибуруз (*муширикриз, чувудриз*): «Чун квез муьтIуьгъ жеда бязи карда», амма Аллагдыз чизва абурун гизливал (*ийизвай чинебанвилер*)!
27. Бес, гъикI жеда (абурун гъал) - малаикри абурун чан къахчудаила, абурун чинар ва далуяр ягъиз?
28. Ам (*а азаб*) - абур, Аллагдыз хъел гъайи кардиз табий хъайивилай ва Адан разивал авай кар абуроз такIан хъайивилай я, ва (гъавилай) Ада абурун (*хъсан*) амалар (чIурна) бада авуна.
29. Я тахъайтIа, чпин рикIера азар авайбуру Аллагды чпин пехилвал (*душманвал, ажугъ*) гъич винел (*ачухдал*) акъуддач лагъана гъисабнавани?!

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ
وَأَعَمَّى أَبْصَرَهُمْ ﴿٢٣﴾

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْفَرْعَانَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ
أَقْفَالُهَا ﴿٢٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ أَرْتَدُوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ مِن بَعْدِ
مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ
وَأَمَلَىٰ لَهُمْ ﴿٢٥﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ
اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾

فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ
وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ ﴿٢٧﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا آسَخَطَ اللَّهُ
وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ﴿٢٨﴾

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ أَن
لَّن يُخْرِجَ اللَّهُ أَصْغَثَهُمْ ﴿٢٩﴾

30. Ва эгер Чаз кІан хъайитІа Чна ваз абур (*мунафикъар*) къалурда, ва абур ваз дугъриданни чир жеда абурун лишанрай; ва гъакъикъатда, ваз абур (*абурун*) айгъамлу гафарай (*къабалай рахунрай*) чир жеда. Ва Аллагъдиз куь крар чизва (*виридан*)!
31. Ва дугъриданни Чна куьн (*эй, муъминар*) синемишда (*квез имтигъан ийида*), та Чна квекай мужагъидар ва сабурлубур чирдалди (*винел акъуддалди*), ва Чна синемишдайвал (*ахтармишдайвал*) куь хабарар (*гафар ва крар: керчекди ва тапархъан - винел акъуддайвал*).
32. Гъакъикъатда, чпи кафирвал авуна ва (*масадбур*) Аллагъдин рекъикай къакъудайбур, ва Расулдиз акси пад къурбур- чпиз дуьз рехъ ачух хъайидалай къулухъ, абурувай Аллагъдиз гъич са шейининни зарар гуз жедач, ва Ада абурун крар (*чІурна*) бада ийида.
33. Эй, иман гъанвайбур! Аллагъдиз муьтІуьгъ хъухъ (куьн) ва муьтІуьгъ хъухъ Расулдиз, ва куьне куь амалар чІурмир (*муртадвална...*)!
34. Гъакъикъатда, чпи, кафирвал авуна ва (*масадбур*) Аллагъдин рекъикай къакъудайбур, ахпани (*чеб*) къейибур - кафирар яз, Аллагъди гъич багъишламишдач абуруз!
35. (Гъавиляй) ажизвал ийимир куьне (*эй, муъминар муширикрин аксина джигъад тухуз*) ва эвермир куьне баришугъвилиз (*ислягъвилихъ*) - вине авайбур куьн тирла (*винел пад*,

وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ
بِسْمِهِمْ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَلَكُمْ ﴿٣٠﴾

وَلَتُبْلَوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجْهِدِينَ
مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنُبَلِّغُوا أَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ
اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ
لَهُمُ الْهُدَىٰ لَن يَضُرُوا اللَّهَ شَيْئًا
وَسَيَحْطِطُ أَعْمَلَهُمْ ﴿٣٢﴾

* يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا
الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَلَكُمْ ﴿٣٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ
اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَن يَغْفِرَ اللَّهُ
لَهُمْ ﴿٣٤﴾

فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ وَأَنْتُمْ
الْأَعْلَوْنَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَن يَتْرُكَنَّ
أَعْمَلَكُمْ ﴿٣٥﴾

гъалибвал квез гвайла); ва Аллагъ - квехъ гала (куьмек гуз), ва Ада квез куь амалар гъич эксик ийидач (авур крарин саваб тИмилардач).

36. Гъакъикъатда, и дуьньядин уьмуьр - анжах къугъун ва машгъулат я. Ва эгер куьне иман гъайитла ва (Аллагъдикай) кичевал авуртла (Адан ферзер ада ийиз ва гунагърикай яргъаз жез), Ада квез куь гъакъияр (савабар) гуда, ва тIалабдач квевай куь мал-девлетар (вири харж авун Аллагъдин рекъе).

37. Эгер Ада квевай абур (вири мал-девлет) тIалабайтла ва кIевивал авуртла квел (а карда), куьне - мискъивалда, ва (Ада) куь ажугъвал (такIанвал) винел акъудда.

38. Ингъе, куьн - ахътин ксар я, квез эверзава куьне Аллагъдин рекъе харж авун патал, амма ава куь арада мискъивалзавайбур, ва ни мискъивалзаватла ада вичиз акси яз мискъивалзава. Ва Аллагъ - са Ам я (тамам) девлетлуди (са куьнизни муьгътеж тушърди), ва куьн я - кесибар (муьгътежбур Адаз)! Ва эгер куьн къулухъ элкъвейтла (имандай куфърдиз) Ада (куьн) маса ксаралди (квелай гъейрибуралди) дегишарда, - ахпа абур квез ухшарбур жедач (абуру куьне хъиз асивалдач, абур Аллагъдиз итIаатлубур, Адан рекъе харждайбур жеда).

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌّ وَلَهُوَ وَإِن
تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أَجْرَكُمْ
وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ ﴿٣٦﴾

إِن يَسْأَلْكُمُوهَا فَيُحْفِكُمْ تَبَخَّلُوا
وَيُخْرِجَ أَصْغَرَكُمْ ﴿٣٧﴾

هَذَا أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ وَمَنْ
يَبْخُلْ فَإِنَّمَا يَبْخُلْ عَنِ نَفْسِهِ
وَاللَّهُ الْعَنِي وَأَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ وَإِن تَتَوَلَّوْا
يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا
أَمْثَلَكُمْ ﴿٣٨﴾

سُورَةُ الْفَتْحِ

48 - Сура: «аль-Фатх!»
(Гъалиб хъана ачухун)
(душман алай чилер)

Мергъяматлу, Регъимлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Гъакъикъатда, Чна гъалибвал гана ачухна ваз (эй, *Пайгъамбар*) - ачух гъалибвал яз («аль-Гъудайбийя»-да хъайи баришугъвилини икъардикай рахазва, ам себеб хъана гзаф чкайра саламатвал чкІана ва диндиз эвер гунин мумкинвилер артух хъана ва гзаф инсанри дин къабулна, ва мусурманри мукъвара Меккани ачухна...),
2. Аллагъди ваз, ви гунагърикай (*хатІарикай*) виликдай хъайибурулайни ва гуьгъуьнлай жедайбурулайни гъил къачудайвал, ва Ада ваз Вичин нямет тамамардайвал, ва Ада вун Дуьз рекъеваз тухудайвал (*адал мадни мягъкемардайвал ва артухардайвал*),
3. Ва Аллагъди ваз куьмек гудайвал зурба куьмекдалди.
4. Ам я - муъминрин рикІериз секинвал авудайди абуруз иман артух жедайвал абурун имандин винел; ва са Аллагъдиз талукъ я цаварин ва чилин къушунар; ва Аллагъ - вири чидайди, гзаф камаллуди я!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا ﴿١﴾

لَيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢﴾

وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا ﴿٣﴾

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَرُدَّادُوْا إِيمَانًا مَّعَ إِيمَانِهِمْ ۗ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٤﴾

5. (*Иман артухарда абурун*) Женнетраттун патал Ада муъмин-итимар ва муъмин-папар - чпин (*яни анравай зурба Квалерин, тарарин*) агъадихъай вацдар авахъна физвай, гъамишалугъ ана амукъдайбур яз, ва алуддайвал абурулай абурун пис амалар. Ва ам (*а саваб*) - Аллагъдин вилик азим агалкъун я!
6. Ва азаб гун патал (Ада) мунафикъ-итимриз ва мунафикъ-папариз, ва мушрик-итимриз ва мушрик-папариз - чпи, Аллагъдикай пис(-*вилин*) фикирар фикирзавай. Абурал чпел (*абурун чпин къилел*) къведа «писвилин чѳуру дегишвал» (*бедбахтвилер*); ва гъазабламиш я абурал Аллагъ, ва Ада абурур лянетламишнава, ва абурур Жегъеннем гъазурнава, ва гъаф писди я ам - «хкведай чка» яз!
7. Ва са Аллагъдиз талукъ я цаварин ва чилин къушунар; ва Аллагъ - къудратлуди, камаллуди я!
8. Гъакъикъатда, Чна вун (*эй, Пайгъамбар*) ракъурнава шагъид яз, ва шад хабар гудайди яз, ва игътиятвал авунин хабар гудайди яз,
9. Куъне Аллагъдихъ ва Адан расулдихъ иман гъун патал, ва куъне Адаз (*Адан диндиз*) куъмек гун, ва куъне Адаз чехивал (*гъайбатлувал*) гун, ва куъне Ам пак авун патал - йикъан сифте къыляйни ва (йикъан) эхирдайни.

لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفَّرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ ۗ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ قَوْلًا عَظِيمًا ﴿٥﴾

وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ ۗ يَا اللَّهُ ظَنَّ السَّوْءَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ ۗ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ ۗ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٦﴾

وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٧﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٨﴾

لِيُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۗ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ ۗ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٩﴾

10. Гьакъикъатда, чпи кьин кьаз гаф гузвайбуру ваз (*эй, Пайгъамбар* - «Гъудайбийада»: *чеб кьулухъ жедач ва эхирдалди женг тухуда лагъана...*, *гъакъи а вакъиадиз «Байгъату-рРидван»- лугъуда*) - (*гъакъикъатда*) кьин кьаз гаф гузва абуру Аллагъдиз. Аллагъдин Гъил - абурун гъилерин винел ала. Амма ни чъурайтIа (кьин кьунвай гаф), ада анжах вичиз акси яз чъурзава. Ва ни (тамамдиз) кьилиз акъудайтIа вичи Аллагъдиз икьрар гайи кар - (бес), адаз (Ада) чIехи саваб гуда (*Женнет*).

11. (Ахпа) лугъуда ваз (*эй, Пайгъамбар*) (*вахъ галаз умрадин - сефердиз татана*) кьулухъ галамукуьайбуру куьчери-арабрикай: «Чун чи мал-деветди ва чи хзанри машгъул авуна - бес, (*Аллагъдиз*) «астагъфир» ая чи патахъай (*чи гунагърилай гъил къачун тIалаба*)!» Абуру чпин мецералди лугъузва - чпин рикIера авачир кар. Лагъ (*эй, Пайгъамбар абуроз*): «Бес, нивай алакьда куьн патал са вуч ятIани ийиз Аллагъдин патай кардиз, эгер Адаз кьез зарар гуз кIан хъайитIа, ва я кIан хъайитIа Адаз кьез менфят гуз?!» Туш (*кар абуроз фикирзавайвал: Аллагъдиз чин тийизвай хъиз чпин рикIера авай сирерикай, мунакьвеликай*)! (Амма) Аллагъдиз (*тамамдиз*) хабар ава - куьне ийизвай (*вири*) амалрикай!

12. Аксина, куьне фикирнай расул ва муъминар чпин хизанрин патав гъич са чIавузни (элкъвена)

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ
يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا
يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ
عَلَيْهِ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٠﴾

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ
شَغَلْتَنَا أَمْوَالَنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا
يَقُولُونَ يَا لَيْسَ لَنَا لِيَسَّ فِي قُلُوبِهِمْ
قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا
إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا
بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١١﴾

بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ
وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا

хкведач лагъана, ва куь рикIера
а кар хъсан яз къалурнавай, ва
куьне «писвилин гиман» гиман
авунай, ва куьн телеф хъанвай
(*михъиз чIуру*) ксар тир.

13. - Ва ни Аллагъдихъ ва Адан
расулдихъ иман гъанвачтIа -
гъакъикъатда, Чна кафирриз
«СагъIир» (*Жегъеннем*) гъазурнава. -
14. Ва са Аллагъдиз талукъ я цаварин
ва чилин пачагъвал (*гъукумдарвал*,
виридан иеси Ам я). Ада Вичиз
кIанидаз багъишламишзава
ва Вичиз кIанидаз азаб гузва.
Ва Аллагъ - (*туба авурбуруз*)
багъишламишдайди, гъаф
регъимлуди я!
15. (Ахпа) лугъуда а къулухъ
галамукъайбуру куьн (*вун эй*,
Пайгъамбар ва асгъабар) рекъе
гъатайла (*Хайбар-гъазаватдиз*)
«гъанIима»-дин (*гъазаватда*
душмандивай гъатдай шейэр)
патахъай, абур къахчун патал:
«Чавни куь гуьгъуьнаваз къвез тур
(*къвехъ галаз Хайбардиз*)!» Абуруз
(*адалди*) Аллагъдин гаф дегишариз
кIанзава. Лагъ (*абуруз*): «Куьн чи
гуьгъуьна гъич гъатдач (*къведач*
куьн чакъ галаз аниз)! ГъакI авун куь
гъакъиндай - Аллагъди лагъана
виликдай» (*Аллагъди, мусурманар*
Мединадиз хкведалди эмирна
Хайбар - гъазаватдин «гъанIима»
анжах Гъудайбийада иштиракай
мусурманриз паюн). (А Чавуз)
абуру лугъуда: «Туш, (*Аллагъди*
акI эмирнавай туш къвез, куьне чаз
къадагъа ийизва къвехъ галаз атун
- *чазни пай жез кIичез*), куьне чал

وَرَيْنَ ذَٰلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَّنتُمْ ظَنَّ
السَّوْءِ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿١٣﴾

وَمَنْ لَّمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا
أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٤﴾

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ يَغْفِرُ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللّٰهُ
عَفُوًّا رَحِيْمًا ﴿١٥﴾

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انطَلَقْتُمْ إِلَى
مَعَانِمٍ لِّتَأْخُذُوهَا ذُرُوعًا تَنْبِغْتُمْ
يُرِيدُونَ أَن يُبَدِّلُوا كَلِمَ اللّٰهِ قُل لَّن
تَنْبِغُونَا كَذٰلِكُمْ قَالَ اللّٰهُ مِن قَبْلُ
فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا بَلْ كَانُوا
لَا يَفْقَهُونَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿١٥﴾

пехилвалзава!» Туш (*кар - абуру фикирзавайвал*), амма хьи абур гъавурда авач, са тӀимилдалай гъейри.

16. Лагъ (вуна) (*чеб гъазаватдиз тefена*) кьулухъ галамукуьайбуруз куьчери-арабрикай: «Квез (мукуьвара) эверда зурба кьуватдин сагъиб тир халкъдин аксиниз - куьне абурхъ галаз женг Чугвадайвал ва я абур муьтӀуьгъ жедайвал (*Исламдиз*). (Бес), эгер куьн муьтӀуьгъ хъайитӀа (*Аллагъдин эмирдиз, квез эвер гайила*) - Аллагъди квез хъсан гъакъи (*Женнет*) гуда, ва эгер куьн (кьулухъ) элкъвейтӀа (*муьтӀуьгъ тахъайтӀа*), виликдай куьн (кьулухъ) элкъвейвал (*Пайгъамбардихъ галаз сефердиз экъечӀ тавуна*), Ада куьн азиятлу азабдалди жазаламишда».
17. - Алач гунагъ буьркьуьдал, ва алач гунагъ къецӀидал, ва алач гунагъ азарлудал (*джигъадда штирак тавунин карда*). - Ва вуж Аллагъдиз ва Адан расулдиз муьтӀуьгъ хъайитӀа, Ада абур чпин (*яни анравай зурба кӀвалерин, тарарин*) агъадихъай вацӀар авахъна физвай Женнетра твада, ва вуж (кьулухъ) элкъвейтӀа (*ни асивалайтӀа*) - Ада ам азиятлу азабдалди жазаламишда.
18. Дугъриданни Аллагъ рази хъана муьминрилай абуру ваз (*Гъудайбийада*) а тарцин кӀаник «кӀин къаз гаф гудай ЧӀавуз»; (ва) чизвай Адаз абурун рикӀера вуч авайтӀа (*иман, керчеквал,*

قُلْ لِّلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سُدُّ عَوْنَ
إِلَى قَوْمِ أُولَىٰ بِأَيِّ شَدِيدٍ ثَقَلْتُمْ هُمْ
أَوْ يُسْلِمُونَ فَإِن تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ
أَجْرًا حَسَنًا وَإِن تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِّن
قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦﴾

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرْجٌ وَلَا عَلَى
الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ
وَمَن يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَن يَتَوَلَّ
يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٧﴾

* لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ
يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا
فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ
وَأَثْبَتَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿١٨﴾

вафалувал) - (ва гъавилияй) Ада абурал секинвал авудна ва эвез гана (Ада) абуроз - мукъвал тир гъалибвал (*Хайбар ачухун*),

19. Ва (*гъакІни*) гзаф (*гъазаватда душмандивай гъатдай затІар, давляяр*), абуроз къахчудай (*Хайбардин чувудривай*). - Ва Аллагъ - къудратлуди, (гзаф) камаллуди я! -
20. Аллагъди квез хиве къунва (*мадни*) «гъанімаяр» гзаф, куьне къачудай - (ва) ибур (*Хайбардин давляяр*) Ада квез фад жадайвал авуна, ва акъвазарна (Ада) инсанрин гъилер квел хкажуникай (*куь душманри квел ва куь хизанрал гъужум авуникай, зарар гуникай куьн хвена*), ва (*авуна Ада куь душманар магълуб, ва квез саламатвал ва «гъанимаяр» гана*) ам (*а кар*) муъминриз делил хъун патал, ва (Ада) куьн Дуъз рекъеваз тухун патал (*куьне муьтІуьгъвал авурвиляй*).
21. Ва (*хиве къунва Ада квез*) масабурни («гъанімаяр»), чеб къачуз куьн къудратлу тушир, - дугъриданни Аллагъди абур «элкъуьрна къунва» (*хуьзва квез*). (Ва) Аллагъ гъар са шейинал (*вири крарал*) къудратлу я эхир!
22. Ва эгер кафирвал авурбуру (*къурайшрин муширкири*) куь аксина женг (*дяве*) тухванайтІа, абуроз квехъ дугъриданни далуяр элкъуьрдай (*магълуб хъана катиз*) ахпамазди абуроз я арха я куьмекчини жагъидачир, -

وَمَعَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٩﴾

وَعَدَكُمُ اللَّهُ مَعَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَلَ لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ آيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿٢٠﴾

وَأَخْرَجِي لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢١﴾

وَلَوْ قَتَلْتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوْا الْأَذْيَبَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٢﴾

23. Аллагъдин (патай) къанун (*адет*) яз, виликдай эцигнавай: ва гъич жагъидач ваз (*эй, Пайгъамбар*) Аллагъдин къанундиз табдил (*адетдиз дегишвал*) хъана!
24. Ва (са) Ам я - абурун гъилер квекай акъвазарайди ва куь гъилер абурукай акъвазарайди Меккадин дереда (*мушикри квел гъил хкажун ва куьне абурал гъил хкажун акъвазарна*), квез абурун винел гъалибвал гайидалай кьулухъ. Ва Аллагъ - куьне ийизвай крар аквазвайди я!
25. Абур (*яни къурайшидин муширикар*) я - чпи кафирвал авурбур, ва (*рехъ тагана*) къакъудайбур куьн «Масжиду-ль -Гъарам»-дикай (*Къадагъа алай Мискиндикай - Кябедикай*), ва къурбанд гъайванарни - (куьна) акъвазарайбур вичин «гукIвадай чкадив» (*Меккада- Марва-див*) агакъуникай. Ва эгер (*Меккада*) чеб квез чин тийизвай (*чин иман чуьнуьхнавай*) (*зайиф*) муъмин-итимар ва муъмин-папар авачиртIа - куьне (*куь кьушунди*) абуруз кIур гунин (*абур гъирмишунин*) мумкинвал авачиртIа, (гъавилай) квел абур себеб яз айибни къведай, чин тийиз, - (амма Чна квез абурал винел пад гана) Аллагъди Вичин регъимдик кутун патал Вичиз кIан хъайибур. Эгер абур (*чинеба иман гъанвай муъминар*) кылди (*мушикрикай ччара*) хъанайтIа - дугъриданни Чна кафирвал

سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأُيُودِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٤﴾

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيِ مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ مَحَلَّهُمْ وَلَوْلَا رِجَالُ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءُ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَّوَّهُمْ فُنُصِبِيكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةً بِغَيْرِ عِلْمٍ لِيُدْخِلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٥﴾

авурбуруз абурукай (*Меккадин жемятдикай*) азиятлу азаб гудай.

26. (*А рехъ тагун*) ам а ч!авуз кафирвал авурбуру чпин рик!ера дамахвал (*ялакьвал*) ттурвиляй я - «джагъилийя»-дин (*авам девирдин*) дамахвал! (Амма) Аллагъди Вичин расулдал ва муъминрал Адан секинвал авудна, ва мягкемарна Ада абур (*муъминар*) «Аллагъдикай-кич!евилин» келимадал («*Ля илягъа илла-Л!агъ*»-келима кыле тухунал *К!евиз акъвазарна*) - абур адаз (*а келимадиз*) виридалайни лайихлубур яз, ва тир абур адан эгълиярни (*адаз лап талукъ ксарни*). Ва Аллагъ - гъар са шей (*вири крар*) чизвайди я эхир!

27. Дугъриданни Аллагъди кылиз акъудна Вичин расулдиз- (къалурай) ахварин гъакъиндай, гъахъдиз. (*Аллагъди адаз керчек, кылиз акъатдай, гъахъ тир ахвар къалурна*): «Куън дугъриданни гъахъда «Масжид-уль-Гъарам»-диз, ин ш!а-Аллагъ, саламатвилевайбур яз, (*ахпа*) твада куъне куъ кылер ва (*бязибуру*) куъруъ ийида (кылин) ч!арар - квез са кич!евални авачиз!» (Ва) чизвай Адаз - квез чир тахъай кар (*Аллагъдиз чизвай квез жедай хийир* - куън а йисуз *Меккадикай элхкъуруникай ва ахпа аниз финикай*), ва (гъавиляй) къисмет-къадарна Ада (*квез*) адалай гъейри мукъвал тир гъалибвални (*Гъудайбийада хъайи баришугъвилин икърар, ва Хайбар шегъер ачухун*)».

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ
الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ
سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ
وَأَلَزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا
وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٦﴾

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ
لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ
ءَامِنِينَ مُحْلِقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ
لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ
مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٢٧﴾

28. Ам я - Вичин расул (Дуьз рекьин) регьбервал ва гьахъ Дин гваз ракурнавайди, Ада ам (*гьахъ Дин*) вине авун патал вири динрилай. Ва бес я Аллагъ - Шагьид яз (*а крариз*)!

29. Мугъаммад - Аллагъдин расул я, ва адахъ галайбур (*асгъабар*) кафиррал атайла клевивалдайбур (*атлугъвалдайбур, векъивалдайбур*) я, чпин арада - регъимлубур. Ваз аквада абур (*кпIар ийиз юкь агъузиз*) (гзаф) «рукүгъ» ийидайбур, (гзаф) «сажда» ийидайбур яз - Аллагъдин патай регъим ва разивал къачуз (*къазанмишиз*). Абурун лишанар - абурун чинрал ала, саждайрин таъсирдикай (*эсеррикай*). Ам (*а лишанар*) - абурун гьалдин шикил я (*абурун сифетар яз къалурнава*) Тавратда. Ва Инжилда абурун гьалдин шикил - цанвай тумар (*къацарин гьалдин шикил*) хьиз я, вичин тан ва хилер (*цIирер*) акъуднавай, (ва) ада (*хилери*) ам (*танар*) къуватлу авунва; (ва) ам (*къацар*) яцIу (ва кIеви) хъана вичин танрал (мягъкемдиз) акъвазнава, тум цайибур гьейрин ийиз, - (*Аллагъди асгъабрин гьакъиндай а мисал гъанва*) абуралди (*муъминрин гзаф къадардалди ва абурун иер гьалдалди*) кафирар ажугъламишун патал (*Имам Малика ва маса алимрини лугъузва: и аятда делил ава - низ асгъабар такIан ятIа, вуж абурукай чIуруз рахазватIа - ахътинбур кафирар я*). Хиве къунва Аллагъди - чпи, иман гъана ва диндар амал авурбуруз абурукай - багъишламишун (*абурун гунагъриз*) ва чIехи суваб (*Женнет*)!

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٨﴾

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْهَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

سُورَةُ الْحُجْرَاتِ

49 - Сура: «аль-Худжурат» (Гъуьжреяр)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Эй, иман гъанвайбур! Куьн Аллагьдилай ва Адан расулдилай вилик акатмир (*са кар кьетI ийидайла куьне*), ва кичІе хьухь квез Аллагьдикай! Гъакъикъатда, Аллагь - ван къведайди, вири чидайди я!
2. Эй, иман гъанвайбур! Хкажмир куьне куь сесер Пайгъамбардин сесин винел, ва кІевиз (*лап ван алаз*) лугъумир куьне адаз гафар, куь садбуру муькуьбуруз (*лап*) ван алаз лугъузвайвал - чІур (*бада*) тахъун патал куь крар, куьне гъич гъиссни тавуна.
3. Гъакъикъатда, чпи Аллагьдин расулдин вилик чпин сесер агъуззавайбур - ахъгинбур, абурун рикІер Аллагьди синемешнавайбур я «Аллагьдикай кичІевал» патал. Абуруз (*Аллагьдин патай*) - багъишламишун ва чІехи суваб (*Женнет*) жада.
4. Гъакъикъатда, чпи ваз (*эй, Пайгъамбар*) (ви) гъуьжреярин кьулухъай (*кьецелай гъарайиз*) эверзавайбур - абурун чІехи паюни кьатІузвач!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّقِمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَاقِقٌ عَلِيمٌ ﴿١﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالِكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِندَ رَسُولِ اللَّهِ أُوْلَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُبَادُونَكَ مِن وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

5. Ва эгер абуру сабур авунайга, та вун чпин патав экъечдалди - ам абуруз хийирлу тир. Ва Аллагъ - багъишламишдайди, регъимлуди я!

6. Эй, иман гъанвайбур! Эгер квез чалкечир (*асу, умлаатсуз*) касди са хабар гъайитга, куьне хъсандиз ахтармиша - куьне тийижиз (маса) ксарив зарар (*писвал*) агакъар тавун патал, тахъайтга куьн куьне авур кардал пашман жеда.

7. Ва чир хъухъ квез - куь арада Аллагъдин расул авайди (*ва адаз хъсан чида квез вуч хийирлу ятга*). Эгер ам муьтлуьгъ хъайитга квез (*куьне хкъязавай*) гзаф краа - куьн (*лан*) кIеве гъатда, амма, Аллагъди квез иман кIанарна ва ам куь рикIера гуьрчегарна (*чагуэрнава*), ва квез куфр, асивал ва итгаатсузвал такIанарна. - Ахътинбур (*иман кIан хъана - куфр... такIанбур*) - гъабур я дуьз рекъел алайбур, -

8. (А хийир гъал Ада абуруз багъишнава) - Аллагъдин патай еке регъим ва нямет яз. Ва Аллагъ - вири чидайди, гзаф камаллуди я!

9. Ва эгер муьминрикай кве дестеди чпи-чпихъ галаз дяве ийиз хъайитга, абурун кведан арада меслят ая (куьне), ва эгер (меслят хъайидалай кьулухъ) сада (*дестеди*) муькуьдаз чIуру къаст (*зулум*) авуртга - бес, женг твах куьне чIуру къаст (*зулум*) ийизвайдан аксина, та ам элкъвена хкведалди Аллагъдин эмирдал. Ва эгер ам (*а десте дуьз рекъел*) хтайтга - абурун кведан арада гъахъвилелди

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِمِجْهَلَةٍ فَتُصْحَبُوا عَلَيْهِ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ ﴿٦﴾

وَأَعْلَمُوا أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَيْنَتْكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴿٧﴾

فَضَلًّا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾

وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا فَإِن بَغْت إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى فَقْتُلُوا الَّتِي تَبغى حَتَّى تَفِىءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ فَإِن فَاءَتْ فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾

меслят ая (куьне) ва адалатлувал ая: гьакъикъатда, Аллагъдиз - адалатлубур кIанда!

10. Гьакъикъатда, муъминар (*иман гъанвайбур*) - (*диндин*) стхаяр я, (гъавиляй) меслят ая куь кве стхадин арада, ва Аллагъдикай киче хухь, - белки квез регъим ийин.
11. Эй, иман гъанвайбур! Къуй са (*муъмин*) ксари маса (*муъмин*) ксарикай месхераяр тавурай, бес, муькуьбур абурулай хъсанбур хъун мумкин я, ва гьакIни - са (*муъмин*) дишегълийри муькуь (*муъмин*) дишегълийрикай, бес, муькуьбур абурулай хъсанбур хъун мумкин я эхир! Ва куьне сада-садак синих (*айиб*) кутамир, ва сада-садаз лакIабар ямир - лап пис я чалкечир (*лугъур*) тIвар (атун) (*месхераяр авун, синихар кутун, лакIабар ягъун*) иман гъанвайдалай гуьгъуьниз! Ва ни (*а крарикай*) туба тавуртIа - ахътинбур, гъабур я зулумкара.
12. Эй, иман гъанвайбур! Яргъа хухь (куьн) гиманрикай гзафбурукай, гьакъикъатда, бязи гиманар - гунагъ кар я; ва сада садакай жасусвал ийимир, ва къуй куь садбуру муькуьбурукай гьибет тавурай. Бес, квекай садаз къван вичин къенвай стхадин як нез кIан жедани - (гьелбетда) квез а кар гзаф нифретлу я (*ва гъавиляй квез ам хъыз такIан хухь адаз ухшар карни - яни мусурман касдикай гьибет авун*). Ва киче хухь квез Аллагъдикай! Гьакъикъатда,

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا
بَيْنَ أَخْوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تُزَكَّوْنَ ﴿١٠﴾

يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّن
قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ
وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ مِّن عَسَىٰ أَن يَكُنَّ
خَيْرًا مِّنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ
وَلَا تَنَابَرُوا بِاللِّقَابِ يَسُّ الْأَسْمِ
الْفُسُوقِ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَن لَّمْ يَتُبْ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾

يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّن
الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا
وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ
أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا
فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ
رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾

Аллагъ - тубаяр къабулдайди,
регъимлуди я!

13. Эй, инсанар! Гъакъикъатда, Чна куьн итимдикайни (*буба Адамакай*) дишегълидикай (*диде Гъавва-дикай*) халкънава, ва Чна куьн халкъар ва къебилаяр яз авуна - куьне садбуру-муькуьбур чирун патал. Гъакъикъатда, Аллагъдин вилик квекай виридалайни истеклуди (*лайихлуди, хъсанди*) - виридалайни «Аллагъдикай кичледи» я. Гъакъикъатда, Аллагъ - вири чидайди, виридакай хабар авайди я!

14. Бедевийри (*куьчери - арабри*) лагъана: «Чна иман гъанва (*Аллагъдихъ ва Адан расулдихъ - чун иманлуяр хъанва*)!» Лагъ (*абуроз эй, Пайгъамбар*): «Куьне иман гъанвач (*тамамвилелди агъунвач*), амма хьи лагъ (куьне): «Чна итГаатлувалнава (*муьтлуьгъ хъана мусурманар хъанва*)», ва гъеле иман куь риклериз гъахънавач. Ва эгер куьн Аллагъдиз ва Адан расулдиз (*риклин сидкъидай*) (михъиз) итГаатлу хъайитла - Ада куь амалрикай (*абурун сувабдикай*) са шейни кими ийидач». Гъакъикъатда, Аллагъ - багъишламишдайди (*туба авурдаз*), регъимлуди я!

15. Гъакъикъатда, муьминар (*иманлуяр*) анжах абур я - чпи Аллагъдихъ ва Адан расулдихъ иман гъанвайбур ахпани чеб шаклу тахайбур (*чпин иманда*) ва Аллагъдин рекъе чпин мал-

يَتَأْتِيهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ ذَكَرٍ
وَأُنثَىٰ وَجَعَلْنَاهُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ
لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ
أَتْقَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾

* قَالَتِ الْأَعْرَابُ ءَأَمَّا قُلٌ لَّمْ تُؤْمِنُوا
وَأَلَكِن قَوْلُوا أَسَلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ
الْإِيمَنُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ
وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ
شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ
وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ
هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾

деветдалди ва чанаралди
джигъад тухвайбур. Ахъгинбур -
гъабур я керчекбур (*дугърибур чпин
иманда*).

16. - Лагъ (*эй, Пайгъамбар - а куъчери-
арабриз*): «Куъне Аллагъдиз
чирзавани куъ диндикай (*куъ
рикIера авай иманлувеликай,
диндарвеликай*) - (вични) Аллагъдиз
цавара авай затIарикай ва
чилел алай затIарикай (вири)
чизвайла?! Ва Аллагъ - вири крар
чизвайди я!» -

17. Абуру (*а куъчери-арабри*) ваз (*эй,
Пайгъамбар*) чпи мусурманвалнава
(*итIаатлувалнава*) лугъуз
къехуънарзава (*чинал гъизва*).
Лагъ (*абуруз*): «Къуъхуънармир
(куъне) заз куъ «Ислам къабулун»
(*Исламдикай хийир квез я*). Аксина -
Аллагъди квез къехуънарзава (*куъ
чинал гъизва*) куън имандал гъун
(*ам Адан патай авунвай регъим я
квез*), эгер куън дугърибур ятIа (*а
карда*)!»

18. Гъакъикъатда, Аллагъдиз (*хъсан*)
чизва (вири) гъайб (*чинебан*) крар
цаварин ва чилин. Ва Аллагъ
- куъне ийизвай крар (вири)
аквазвайди я (*Ам - басир я, ва Ада
гъар са кардин звез хгуда*)!

قُلْ أُنْعَمُونَ عَلَى اللَّهِ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾

يَمْنُونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَمَنُّوا
عَلَىٰ إِسْلَامِكُمْ بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ
أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿١٧﴾

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

سُورَةُ الْكَافِ

50 - Сура: «Къáф»
(Къáф)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. Къáф. Кьин къазва (За) баркаллу (шерифлу) Къуръандалди - (гъакъикъатда, вун Аллагьдин расул я)!
2. Аксина! Абур (*Пайгъамбар таб яз кьунвайбур*) тажуб хъанва чпин патав чпикай (*инсанрикай*) тир «игътиятвал авунин хабар гудайди» атунал - (ва) кафирри лагъана: «Им - гзаф ажеб кар я!
3. Бес, чун кьейила ва чун руквадиз элкъвейла (чун уьмуьрдиз- *чан алай гьалдиз* - хкведани)?! Ам - «лап яргъал тир» (*гьич тежедай*) хтун я!»
4. Дугъриданни чизва Чаз вуч чили эксикзаватIа абурукай (вуч чили незватIа мейитдикай; ва а паяр, *кIусар кIватI хъувуна инсандал чан хкиз Чун къудратлу я*), ва Чахъ - Хуьзвай Ктаб ава (*а Ктабда* - абурун уьмуьрдикай ва абурун мейит гьалдикай вири ава, ва вич а Ктаб дегшивилерикайни хвенва).
5. Аксина, абур (*мушрикри*) Гъахъ (*Къуръан*) таб яз кьунва (ам) чпив агакънамазни; (гъавилай) абур - (*адан гъакъиндай*) акахъай гьалда (*жувай жув квахъна*) ава.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَافٌ وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ ﴿١﴾

بَلْ عَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ فَقَالَ
الْكَافِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٢﴾

أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ﴿٣﴾

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ
وَإِنَّا كَاتِبٌ حَفِيظٌ ﴿٤﴾

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي
أَمْرٍ مَّرِيعٍ ﴿٥﴾

6. Бес, абур килигнавачни цавуз чпин винел алай - гьикI Чна ам эцигнаватIа (*винедат халкънаватIа*) ва ЧIагурнаватIа (*гъетералди гуьрчегарнаватIа*) ам, ва авач ана хъиткьерар?!
7. Ва чил - Чна ам экIянава ва вегъенва анал мягкъембур (*дагълар*), ва экъечIдайвал авунва Чна анал гъар са жуьредин гуьзелбур (*этирлу, вилер шадардай набататар*).
8. (*Чна авунва а крар*) басирвал (*акваргъал*) ва рикIел гъун яз гъар са бендедиз - (элкъвез) хквезвай (*Аллагъдихъ*).
9. Ва авуднава Чна цавай берекатлу (*виче гзаф хийир авай марфадин*) яд - (ва) экъечIдайвал авуна Чна адалди (*гъар жуьре*) бустанар ва бегъеррин (*магъсулрин*) тварар,
10. Ва хумравдин къакъан тарарни - чпел «гъеле ахъа тушир тумунин киседа сад-садан винел жергейраваз» емишар алай,
11. (*Чна чилйя ам экъечIдайвал авуна*) - рузи яз бендейриз (*Аллагъдин лукIариз*), ва адалди (*марфадалди*) Чна (*михъиз кьурагъ хъана*) чансуз хъанвай уьлкведал (*чилел*) чан хкана. Гъа саягъда жада - (*инсанрин*) экъечIунни (*сурарай* - *Къияматдин Юкъуз чан хкайла*)!
12. Абурулай (*къурайширин мушикрилай*) виликни таб яз къунай (*расулар*) - Нугъан халкъди, Рассдин - агъалийри, ва сIамуд- (*халкъ*)ди,

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ
بَدَّلْنَاهَا وَرَزَقْنَاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ﴿٦﴾

وَالْأَرْضِ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ
وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ﴿٧﴾

تَبَصَّرَةٌ وَذِكْرَىٰ لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ﴿٨﴾

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُّبْرَكًا فَأَنْبَتْنَا
بِهِ جَنَّتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ ﴿٩﴾

وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ ﴿١٠﴾

رَزَقًا لِّلْعِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا
كَذَلِكَ الْخُرُوجِ ﴿١١﴾

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ
الرَّيِّسِ وَتَمُودُ ﴿١٢﴾

13. Ва гъад- (*халкъ*)ди, ва фиръаванди, ва Лутан «стхайри» (*жемятди*),
14. Ва аль - Айкатдин - агъалийри, ва Туббагъдин халкъди. Вирида (абур) (*Аллагъдин*) расулар таб яз къуна - (гъавиляй) тестикъ хъана (*абурал*) Зи гъелягъ (*кылел атана абурун За хиве къур азаб*).
15. Бес, Чун (*инсан*) эвелимжи сефер халкъ ийиз ажуз хъанани къван (*Чун ажуз хъанач инсан арадал гъиз - ва Чун къудратлу я ам мад сефер халкъ хъийиз*)?! Амма, абур (*чеб Чна*) цийиз халкъ хъувунин гъакъиндай къаришугъ (*акахъай*) гъалда (*шакда*) ава.
16. Ва дугъриданни Чна халкънава инсан ва Чаз чизва вуч адан нефсини адаз кушкушзаватга; ва Чун мукъвал я адаз (*адан*) «ивидин гардандин дамунилайни»,
17. Къве къабулзавайда (*къве малаикди*) къабулзавайла (*кхызвайла - инсандин крар, гафар*) - (*адан*) эрчи патахъай ва чапла патахъай ацукънаваз.
18. Вуч гаф ада лугъуз хъайитани - адан патав гъазур тир гуъзетчи гва.
19. Ва атана агакъда «рекъиз чандик хъунин гъал» гъахъдиз (*гъакъикъат яз*): ам (*къиникъ*) - вун адакай (*эй, инсан*) катзавай тир!
20. Ва уф гуда Къаргъудиз (*Исрафил малаикди къвед лагъай сефер - виридал чан хкидай*): - ам (*а уф гун*) - (*хиве къунвай*) гъелягъдин (*абур кылиз акъатдай*) югъ я! -

وَعَادًا وَفِرْعَوْنَ وَإِخْوَانَ لُوطٍ ﴿١٣﴾

وَأَصْحَابَ الْأَيْكَةِ وَقَوْمِ تُبَّعٍ كُلِّ كَذَّابٍ

الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدِ ﴿١٤﴾

أَفَعِينَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ

مِّنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٥﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعَلْمَا تَوْسُوتٍ

بِهِ نَفْسُهُ وَخَنُوقْرُبِ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ

الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾

إِذْ يَتَلَفَّى الْمُتَلَقِيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ

الشِّمَالِ فَعِيْدٌ ﴿١٧﴾

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ

عَتِيدٌ ﴿١٨﴾

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا

كُنْتَ مِنْهُ تَحِيْدٌ ﴿١٩﴾

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمَ الْوَعِيدِ ﴿٢٠﴾

21. Ва къведа гъар са кас вичихъ гъалдайди ва шагъидни галаз (гъардахъ къве малаик жеда, сада гъалда ам - вири кIватIдай чкадал, ва сада шагъидвалда и дуьньяда авур вири крарал),
22. (Ва лугъуда адаз): «Гъакъикъатда, вун гъафилвиле авай и кардикай, ва алудна Чна валай ви перде (ви рикI кIевай, ва гъафилвал ви алатна) - бес, ви вилер къе хци я».
23. Ва адан «гъамиша галай юлдашди» (малаикди) лугъуда: «И, зав гвайди (адан вири крар кхъенвай ктаб) - гъазур я».
24. (Аллагъди виридан арада дуван авуна куътягъайла - Ада лугъуда а къве малаикдиз): «Гадара (куъне) Жегъеннемдиз гъар са - лап терс кафир кас!
25. Хийир кардиз гзаф аксивал авур, (зулумкарвализ) сергъятар чIурай ва шаклувал авур (ва масадбур шаклувиле ттур - Аллагъди хиве къунвай, ва гъелягъ къунвай крарин гъакъиндай),
26. Вичи, Аллагъдихъ галаз маса илагъи къур (Аллагъдиз шерик гъана адазни ибадат авур): (гъавилай) гадара ам (къведани) кIеви азабдиз!
27. Адан «юлдашди» (дуьньяда адахъ галаз хъайи шейтIанди) лугъуда: «Рабби чи, за ам рекъяй акъудай туш; амма ам вич яргъал ягъалмишвиле авай!»
28. Ада (Аллагъди) лугъуда: «Гъуъжетармир сада-садахъ (гила) Зи вилик. Дугъриданни агакъарнай

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ﴿٢١﴾

لَقَدْ كُنْتُمْ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا فَكَشَفْنَا

عَنكَ غِظَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٢٢﴾

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَىٰ عَيْنِي ﴿٢٣﴾

الْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلِّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٢٤﴾

مَّنَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ ﴿٢٥﴾

الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيَاهُ

فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ﴿٢٦﴾

* قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطَعَيْتُهُ وَلَا كُنِ

كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٢٧﴾

قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ

إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ ﴿٢٨﴾

За квев гъелягъар идалай вилик
(За квез а дуйньяда пайгъамбарар
ракъурна виликмаз хабар ганай -
куфр, ширк авуна Заз асивалайдаз
азаб жеда лагъай).

29. Дегиш жедай туш Гаф Зи вилик (а
гъелягъар кылиз акъатда), ва гъич
туш Зун лукIариз зулум ийидайди
(гъавилай За квез виликмаз хабар
гана, ва садаз масадан гунагърин
патахъай жаза гудач, гъардаз вичин
дуйз жаза жеда).

30. А Юкъуз Чна Жегъеннемдиз
лугъуда: «АцIанвани вун?» - ва
лугъуда ада: «Амани мад (алава -
инсанрикай ва жинеррикай)?!»

31. Ва мукъвал ийида Женнет
(Аллагъдикай) кичIебур патал,
яргъал тушиз.

32. (Ва лугъуда абуруз) «Им я - квез хиве
къунвай кар (а дуйньяда): гъар са
(элкъвез) хквезвайдаз (Аллагъдихъ),
(Адан эмирар кылиз акъудиз)
хуъзвайдаз, -

33. Вичиз, Мергъяматлудакай
кичIевал хъайи (вич садазни такваз)
къилди авайлани ва (Къияматдин
Юкъуз Адан патав) - (Аллагъдихъ)
элкъвенвай рикI гваз атай.

34. (Ва лугъуда а иманлуйриз): «Гъахъ
куьн аниз (Женнетдиз) саламатвал
аваз, ам - Эбедиятдин югъ я!»

35. Абуруз (иманлуйриз) - жеда ана
(Женнетда) абуруз кIан хъайи
гъар са шей, ва Чахъ ава - (абуруз
алава яз гудай) артухламани (ва
виридалайни зурба ва азим нямет -
Аллагъ акун я).

مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا أَنَا بِظَلَمٍ
لِّلْعَبِيدِ ﴿٢٩﴾

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأَتْ وَتَقُولُ
هَلْ مِن مَّزِيدٍ ﴿٣٠﴾

وَأَرْزَلْتِ الْجِنَّةَ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ﴿٣١﴾

هَذَا مَا تُوْعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ﴿٣٢﴾

مَنْ حَشَى الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ
بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ ﴿٣٣﴾

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ﴿٣٤﴾

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾

36. Ва гыкьван (*згаф*) несилар Чна тергнай абурулай (*кзурайшдин мушрикрилай*) вилик; абур (*сифте халкьар*) абурулай гужлувилиз мадни зурба тир; - абуру (*чпин зурба кзуватралди*) уьлквейра эгъуьнар авунай (*чилер кардик кутаз: цанар цаз, дараматар, къелеяр, бандар эцигиз, сьембеяр ва рекъер туькгуьриз; ва къекъвеная абур згаф уьлквейра*)! - Бес, (*абуруз азабдикай*) къутармишвал (*катдай чка*) хъанани?!
37. Гъакъикъатда, а крара - рикIел гъун (*ибрет*) ава вичихъ (къатIудай) рикI авайдаз ва я вичи япар хкажна яб гузвайдаз вични дикъетдивди килигиз!
38. Ва дугъриданни халкъна Чна цавар, ва чил ва абурун (къведан) арада авай затIарни - ругуд йикъан къене, ва гыч хкIунач Чак (*а карда*) галат хъун (*юргъунвал*).
39. Бес, сабур ая вуна (*эй, Пайгъамбар*) абуру (*вун таб яз кьунвайбуру*) лугъузвай гафарал, ва «тасбигъ» (*капI*) ая ви Раббидиз гъамд гъиз - рагъ экъечIдалди вилик (*экуьн капI*) ва (рагъ) акIидалди вилик (*нисинин ва рагъдан капIар*),
40. Ва йифен чIавузни - пак ая Ам (*капI ийиз*) (*гъедрен ва месин капIар*), ва саждайрин эхирдайни (*ферз капIарилай кьулухъни - суннат капIар ийиз*).
41. Ва яб це (вуна) - эвер гудайда эвердай юкъуз мукъвал чкадила (*Исрафил малаикди Къаргъудиз уф гуда*),

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّن قَرْنٍ هُمْ أَشُدُّ
مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِن
مَّيِّصٍ ﴿٣٦﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٍ لِّمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ
أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا
بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِن
لُّغُوبٍ ﴿٣٨﴾

فَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ
رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ
الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَادْبَرْ السُّجُودِ ﴿٤٠﴾

وَأَسْمِعْ يَوْمَ يُنَادِي الْمُنَادِ مِن مَّكَانٍ
قَرِيبٍ ﴿٤١﴾

42. А юкъуз - (абуруз) а сесинин ван къведа гъакъикъатда: ам - (сурарай) ЭкъечІдай Югъ я!
43. Гъакъикъатда, Чун я чан гъизвайди ва Чна я чан къахчузвайди, ва Чи патав я - (элкъвена) хтун (виридан - Къияматдин Юкъуз Гъахъ-гъисаб патал),
44. А Юкъуз абурулай чил къатІ-къатІ (хъана ачух) жеда - тади квайбур яз (физ гъарасатдиз); ам - Чаз регъят кІватІун я.
45. Чаз (гамамдиз) чизва абуру (мушрикри) вуч лугъзватІа, ва туш вун (эй, Пайгъамбар) абурун винел мажбурдайди (Ислам къабулуниз-вун анжах Дин агакъарзавайди я); (гъавиляй) рикІел гъваш (несигъат це) вуна Къуръандалди - Зи гъелягъдикай кичІезвайдаз!

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمُ
الْخُرُوجِ ﴿٤٢﴾

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾

يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَلِكَ
حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٤﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ
بِجَبَّارٍ فَذَكَرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ
وَعِيدَ ﴿٤٥﴾

سُورَةُ الذَّارِيَاتِ

51 - Сура: «аз-Зáрийáт»
(ЧукIурзавайбур (гарар))

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. Кьин кьазва (За) - чукIурзавайбурал (рукар, цифер чукIурзавай гарарал) - (зурба) чукIуруналди,
2. Ва залан ппар тухузвайбурал (марф тухузвай циферал), (гарарал),
3. Ва регьятдиз (гьерекатна) физвайбурал (гимийрал), (гарарал)!
4. Ва кар (Аллагьдин эмирар алемрин арада) пайзавайбурал (малаикрал) (гарарал)!
5. Гьакьикьатда, квез (эй, инсанар) хиве кьунвай кар (Ахиратда чан хкун) - керчек (гьахъ) я!
6. Ва гьакьикьатда, Эвез Хьувун - дугьриданни жеда (Гьахъ-гьысабун гьелбетда алуькда)!
7. Кьин кьазва (За) цавал - (вичихъ) успагьивал (ва зурба кьурулуш) авай! -
8. Гьакьикьатда, куьн (пайгьамбар таб яз кьунвай мушрикар) - сад-садаз акси тир гафарал ала (Кьурьандин ва Расулдин гьакьиндай)!
9. Элкъурзава адакай (Кьурьандикай, Пайгьамбардикай) - (абурухъ иман гьуникай) элкъурнавайди.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالذَّرِيَّتِ ذَرَوْا ﴿١﴾

فَالْحَمِيَّتِ وَقَرَّا ﴿٢﴾

فَالْجَرِيَّتِ يُسْرًا ﴿٣﴾

فَالْمَقْسِمَتِ أَمْرًا ﴿٤﴾

إِنَّمَا نُوعِدُونَ صَادِقٌ ﴿٥﴾

وَإِنَّ اللَّيْنَ لَوَاقِعٌ ﴿٦﴾

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ ﴿٧﴾

إِنَّكُمْ لَأَنفَى قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ ﴿٨﴾

يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ ﴿٩﴾

10. Терг (*лянетлу*) хьурай - субутсуз
гиманар гъизвайбур,
11. Чеб (*куфрдин*) дерин ягъалмишвиле
авай, (лап) гъафилбур яз.
12. Абуру Эвездин (*Гъахъ- гъисабдин*)
Югъ мус алукъда лугъуз, хабар
къазва (*ягъанатариз*)?!
13. (Ам алукъда) - абур ЦАюнал
«синемишдай» (*Цалди
жазаламишдай*) юкъуз,
14. (Ва лугъуда абуруз): «Дадмиша
куъне куъ жаза, гъа им тир - куъне
тади кутазвай кар (*а дуьньяда*)!»
15. - Гъакъикъатда, (Аллагъдикай)
кичѐбур - (*Женнетрин*) бустанра
ва (*авахъиз физвай*) булахрин арада
жеда,
16. Чпиз чпин Раббиди гайи
паяр къачуз (*Ада багъишай
няметар шадвилелди къабулиз*).
Гъакъикъатда, абур адалай
вилик - хъсан крар (*дундар амал*)
ийизвайбур тир,
17. Абуру йифекай Тимил (вахтуна)
къезил ахварзавай, (*тагъажжуд
кпIариз йифер акъудзавай*)
18. Ва йифен эхирда (*экв ахъа жедалди*)
абуру «астагъфир» ийизвай,
19. Ва абурун мал-девлетда саилдиз
(*тIалабчидиз*) ва магърум тирдаз
пай авай. -
20. Ва чилени - делилар ава инанмиш
тир ксариз (*чилелни - Халикъдин
къудратлувал къалурзавай гзаф
субутар, успатар ала якъинвал авай
ксариз*),

قَبْلِ الْخَرْصُونَ ﴿١١﴾

الَّذِينَ هُمْ فِي عَمْرَةٍ سَاهُونَ ﴿١٢﴾

يَسْتَلُونَ أَيَّانَ يَوْمِ الَّيْنِ ﴿١٣﴾

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ﴿١٤﴾

ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ
تَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٥﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٦﴾

ءَأَخِذِينَ مَا ءَاتَاهُمْ رَبُّهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا
قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿١٧﴾

كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ النَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿١٨﴾

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٩﴾

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٢٠﴾

وَفِي الْأَرْضِ ءَايَاتٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١﴾

21. Ва (гъакІни ава делилар) - кве чпени (куь ччанар халкбуни кардани); бес, квез аквазвачни (куьне а кардал фикирзавачни)?!
22. Ва цавани - куь рузи ава (марфар), ва (гъакІни ава ана) квез хиве кьунвай крарни (суваб, жаза..).
23. (Бес), кьин (За) къазва цаварин ва чилин Раббидал, гъакъикъатда, а кар (Ахиратда эвез хгун: суваб, жаза) - гъахъ я, куьн рахазвайди гъахъ тирвал (куьн сивелди рахун гъикІ гъакъикъи кар ятІа - гъакІ атІа карни гъакъикъат я)!
24. Атанани ваз (эй, Пайгъамбар) хабар Ибрагъиман гъурметлу мугъманрин (агакънани вав абурукай гъадиса),
25. (Абур) адан патав гъахъай чІавуз (кІвализ)? Ингъе (абуру) лагъана: «Салам!», (ада) лагъана: «Салам (квезни)! (Бес), куьн (чаз) тийижир (гъариба) ксар я!»
26. (Ва тадиз) (ада) ян гана (мугъманриз чир тежедайвал къвалахъ фена ам) вичин хизандин патав, ва (гъерекатна къавурмишна) куьк дана гъана,
27. Ва ада ам (тадиз) абуруз мукъвал авуна (виликна) лагъана: «Буюр, неъ (куьне)!»
28. (Ва адаз абуру нен тийиз акурла) ада абурукай кичІ гъиссна. Абуру лагъана: «КичІе жемир ваз! (Чун - Аллагъди ракъурнавай малаикар я)», - ва абуру адаз аллама веледдикай муштулух гана (адан чІехи папаз Сарадиз хва - Исгъакъ, ва ам Аллагъдин ва Адан диндин гъакъиндай

وَفِي أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٢٢﴾

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقُّ مِثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ ﴿٢٣﴾

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثٌ ضَيْفٍ إِبْرَاهِيمَ الْمَكْرَمِينَ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلِّمْ عَلَيْنَا قُلْ سَلِّمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾

فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ ۖ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾

فَقَرَّبَهُ إِلَىٰ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٧﴾

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشِّرُوهُ ۖ بَعَلْمِ عَلَيْهٍ ﴿٢٨﴾

еке чирвилер авай кас жедай шад
хабар гана) (ва адалай вилик
Ибрагьым пайгьамбардин жегьыл
папа Гъажара хва - Исмаил ханай).

29. Ва (а кардикай ван хъайила) атана адан паб (Са́ра) гьарай галаз, ва (тажувбиял а хабардикай) ада вичин чин яна, ва лагъана: «(Зун) - сивинсуз (аял техжер, кьуьзуь) къари я эхир!»
30. Абуру (малаикри) лагъана: «Гъа икI - ви Раббиди лагъанва. Гъакъикъатда, Ам - Гзаф Камаллуди, Вири Чидайди я!»
31. Ада (Ибрагьима) лагъана: «Бес, куь кар (везифа) вуч я, эй, (ракъурнавай) илчияр?»
32. Абуру лагъана: «Гъакъикъатда, чун ракъурнава гунагькар ксарин патав,
33. Абурал (канвай) чепедин къванер кьурун патал,
34. Лишанламишнавай ви Раббидин патав - еке асивилерзавайбуруз (гзаф чIуру крарзавайбуруз)».
35. Ва (атана а малаикар ЛутIан халкъдин хуьруьз, ва) акъудна Чна анавай муъмин ксар (малаикри Чи эмирдалди лагъана ЛутIаз вичин хизанни галаз хуьрйяй экъечIун).
36. (Бес) жагъаначир Чаз ана (мусурманрин маса са кIвални) - мусурманрин са кIвалелай (ЛутI пайгьамбардин кIвалелай) гъейри.
37. Ва туна Чна ана (а тергай хуьре) лишан (ам харапIайриз элкьуьрна туна) - чпиз, азиятлу азабдикай кичIезвайбуруз (ибрет яз).

فَأَقْبَلَتْ أَمْرًا تُهْرِي فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ
وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ﴿٢٩﴾

قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ
الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

* قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٣١﴾

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن طِينٍ ﴿٣٣﴾

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴿٣٤﴾

فَأَخْرَجْنَا مَن كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٥﴾

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِّنَ
الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٦﴾

وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ
الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٧﴾

38. Ва Мусадин кардани (*делил ва ибрет ава азиятлу азабдикай кичебуруз*) - Чна ам фиръавандин патав ачух делил гваз ракъурай чIавуз.

39. Амма ам (*адакай*) элкъвена хъфена - вичин даяхдалди (*фиръаванди вичин къуватриз килигна еке такабурвална ва къабулнач Муса пайгъамбарди эверзавай дин*), ва лагъана: «(Ам Муса) - суьгъуьрчи я, ва я дилиди!»

40. (Бес) къачуна вегъена Чна ам ва адан къушунар гъуьлуьз - (вич) еке айиб (*жаза*) алай кар ийизвайди яз!

41. Ва (*делил ва ибрет ава*) гъад- (*халкъ*) дин карда - Чна абурал менфятсуз (*чуру*) гар ракъурай чIавуз,

42. Вичи, вич гъалтай са шейни, абур руг хъиз тавуна тан тийидай.

43. Ва (*ава делил ва ибрет*) сáмуд- (*халкъ*)дин карда - абуроз лагъай чIавуз: «Ишлемиша куьне няметар, та (*тайинарнавай*) вахтуналди (*куь ажал агакъдалди*)».

44. Амма (такабурвална) элкъвена абур чпин Раббидин эмирдикай - (ва) абур цавун къати гугрумди къуна, чебни килигиз (*цавун дарам-дурумдиз...*).

45. (Ва) хъанач абурувай къарагъна са кар ийиз (*а азабдикай чеб хуьз ва я катиз*), ва хъанач абур куьмек (*нуьсрет*) хъайибурукайни.

46. Ва (*тергнай Чна а халкъарилай*) вилик Нугъан халкъни, гъакъикъатда, абур аси халкъ (*итIаатсуз ксар*) тир.

وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٣٨﴾

فَتَوَلَّىٰ بِرُّكِيهِ ۖ وَقَالَ سِحْرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ﴿٣٩﴾

فَأَخَذَتْهُ وَجُودَةٌ ۖ فَتَذَنَّبَهُمْ فِي الْيَمِّ
وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٤٠﴾

وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ
الْعَقِيمَ ﴿٤١﴾

مَا تَذُرُّ مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلَتْهُ
كَالرَّمِيمِ ﴿٤٢﴾

وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ
حِينٍ ﴿٤٣﴾

فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ
الصَّلَاقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾

فَمَا اسْتَطَعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا
مُنْتَصِرِينَ ﴿٤٥﴾

وَقَوْمَ نُوحٍ نُوْحٍ مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا
فَلْسِقِينَ ﴿٤٦﴾

47. - Ва цавар - Чна абур эцигнава кьудратдалди (*халкънава - къав яз*), ва гьакъикъатда, Чун - гегъеншарзавайбур я (*Чна цавар гьяркьубь ийизва*).
48. Ва чил - Чна ам аладарнава (*экЯна дубзен авунва*) - (ва) гьикъван хъсан экЯгъайбур я (Чун)!
49. Ва гьар са шейникай - Чна кве жуьре халкънава (*гьар са жуьре - Чна халкънава жуьт яз: эркек диши, югъ йиф, цав чил, гьубъл кбурамат, экувал мичивал, бахтлувал бахтсузвал, чан атун кьиникъ, Женнет Жегъеннем...*), - белки куьне рикел гъин (*Аллагъдин кьудратлувал рикел гъун патал, ва фагъумна ибрет къачун патал*)!
50. (*Гъавиляй, лагъ вуна абуруз*): «Бес, кат куьн (*эй, инсанар*) Аллагъдин патав (*Адан жазадикай Адан регъимдихъ: Адахъ иман гъана ва Адан расулдиз муьтГуьгъ хъана*), гьакъикъатда, зун квез Адан патай ачух «игътиятвал авунин хабар гузвайди» я!
51. Ва кьамир куьне Аллагъдихъ галаз маса илагъи (*шерик гъимир Адаз - ибадат авунин карда*), гьакъикъатда, зун квез Адан патай ачух «игътиятвал авунин хабар гузвайди» я!» -
52. Гъа икI (*къурайишдин муширикъри Пайгъамбар таб яз кьуна адаз шаир, суьгьуьрчи, дилиди - лагъайвал*) - абурулай вилик хъайибурун патав атай гьар са расулдизни абуру(-н халкъари) лагъанай: «Суьгьуьрчи, ва я дилиди я!»

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾

وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمُهَيَّدُونَ ﴿٤٨﴾

وَمِن كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾

فَقِرُّوا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥٠﴾

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا ءَاخَرَ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥١﴾

كَذَلِكَ مَا أَتَى الَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجْنُونٌ ﴿٥٢﴾

53. (Яраб) абуру а кар сада-садаз
(эвелимжибуру гугъуьналлайбуруз)
веси авунва жал?! Туш! Абуру
(гъахъдикай такабуравалзавай)
сергъятар чIурзавай ксар
(зулумкараp) я!
54. (Гъавиляй), элкъуьгъ вун
(эй, Пайгъамбар) абурукай (а
мушрикрикай) - (бес), гъич туш
вун (вичел) айиб къведайди (вучиз
лагъайтIа, вуна ви хиве авай кар
авунва - абурув дин агакъарнава)!
55. Ва (давамара) рикIел гъун (эверун
Аллагъдихъ, несигъат гун инсанриз)
- бес, гъакъикъатда, рикIел
гъуникай (несигъатдикай) еке
менфят ава муъминриз!
56. Ва халкънава За жинерар ва
инсанар - анжах, ибадат авун
патал (абуру) (са) Заз.
57. КIанзавач Заз абурувай ризкъи, ва
кIанзавач Заз абуру Заз недайди
(тIуьн) гун, -
58. Гъакъикъатда, Аллагъ - Гъам я
(виридаз) Ризкъи Гузвайди, Чехи
Къуватдин Сагъиб, Лап Зурбади!
59. (Ва) дугъриданни, чпи зулум
авурбуруз (ширк авуна, ва
Мугъаммад пайгъамбар таб яз
къуна) - (жазадин) пай жеда абурун
«юлдашрин» (жазадин) пай хътин
(И аятда пай къалурнава «зануб»-
гафуналди, ва «зануб»- къуйдай яд
акъуддай йицелди ацIанвай чIехи
къаб я. Яни къуйдай «зануб-далди»
яд акъудзавай ксарин цин паяр
виридан гъикI сад хъиз жезватIа, гъа
жуьреда - Пайгъамбар таб яз къур

أَتَوَاصُوا بِهِ ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٥٣﴾

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَا أَنْتَ بِمَلُومٍ ﴿٥٤﴾

وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ
إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

مَا أُرِيدُ مِنْهُم مِّن رِّزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ
يُطِيعُونِ ﴿٥٧﴾

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿٥٨﴾

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِّثْلَ ذُنُوبِ
أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥٩﴾

муширик-арабрин жазадин паярни
сад хьтин жеда - виликдай хьайи
чпи пайгьамбарриз асивал авур
халкъарин жазадин паярихъ галаз),
(гъавиляй) къуй абуру (Зак) тади
кутун тавурай (азабдин патахъай
- ам абурув гьар гьикI хьайитIани
агакъда)!

60. (Бес), вайгьал (заваллувал, азаб)
я кафирвал авурбуруз - абуруз
хиве къунвай чпин Йикъакай (виче
абуруз къунвай гьелягь-азаб- кълиз
акъатдай Къияматдин Йикъакай)!

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي
يُوعَدُونَ ﴿٦٠﴾

سُورَةُ الطُّورِ

52 - Сура: «атI-ТIур» (ТIур - дагъ)

*Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тIварцIелди!*

1. Кын къазва (За) ТIур - дагъдалди
(вичел *Муса пайгъамбардихъ Аллагъ
рахай*),
2. Кын къазва (За) Ктабдалди
(цIарара аваз) кхъенвай
3. (КъелечI хамуникай тир) кълунал
(вични) аладарнавай (*кIелун патал
ахъайнавай*)!
4. Кын къазва «Байт-уль - Магъмур»-
дал (*Кябедин винелай ирид лагъай
цавара авай, малаикри тIавáf -
ибадат ийиз «Кардик квай КIвал»
(МискIин)*)!
5. Кын къазва (За) къавалди
хкажнавай (*цавалди*)!
6. Кын къазва (За) гъуьлелди (*целди*)
ацIанвай -
7. Гъакъикъатда, ви Раббидин (патай
тир) азаб (*кафирриз*) дугъриданни
алукъда,
8. Авач ам акъвазардайди (*ва я
алуддаиди*).
9. А юкъуз цавар кIевиз къарсада
(*галтад хъана чIур жеда - и дуьньядин
эхир къведа*),
10. Ва дагъларни (*къати
залзалайрикай чкайрилаи алатиз*)
юзун акатна фида.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالطُّورِ ﴿١﴾

وَكِتَابٍ مَّسْطُورٍ ﴿٢﴾

فِي رَقٍّ مَّنشُورٍ ﴿٣﴾

وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ﴿٤﴾

وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ﴿٥﴾

وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴿٦﴾

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوْفِعٌ ﴿٧﴾

مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ﴿٨﴾

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ﴿٩﴾

وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿١٠﴾

11. (Бес), вайгьал (*заваллувал, азаб*) я а юкьуз (*Пайгьамбарди гваз атанвай дин, Къуръан...*) таб яз кьунвайбуруз,
12. Чеб (*а таб*) ихтилатра гьуьчIна авай, кьугьунариз!
13. А юкьуз - (*Пайгьамбар, Къуръан таб яз кьурбур*) эцягьиз хуртIар гуз Жегьеннемдин цIуз гьалда.
14. (*Ва лугьуда абуруз*): «Им - куьне а таб яз кьур ЦIай я.
15. Бес, им суйгьуьр яни, я тахьайтIа квез аквазвачни?!
16. (*Гила*) кьати кунин азаб чIугу (куьне) ана! - (Ва) сабур авуртIани (куьне) ва я сабур тавуртIани - сад я квез. - Квез анжах (куьне) авур амалдин эвез (*жаза*) я гузвайди.
17. Гьакьикьатда, (Аллагьдикай) кичIебур - Женнетра ва (чIехи) няметра жада,
18. Кеф чIугвазвайбур яз абуруз чпин Раббиди багьишнавай (няметриз) килигна, ва хвена абур абурун Раббиди «ДжагьIим»-дин азабдикайни.
19. (*Ва лугьуда абуруз*): «Неь ва хьухь (куьне) нуш яз - куьне авур (*диндар*) амалдиз килигна,
20. Кьуьнт яна кьвалахь ярх хьанвайбур яз жергейра авай тахтрал (*чарпайрал*), ва ийида Чна абуруз жуьтер - (лацу хамарин, еке чIулав вилер авай (гьурчег) гьуьруьяр агулдна.

فَوَيْلٌ لِلْيَوْمِيذِ لِمَكْدِبِينَ ﴿١١﴾

الَّذِينَ هُمْ فِي حَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴿١٢﴾

يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعَا ﴿١٣﴾

هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٤﴾

أَفَسِحْرٌ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٥﴾

أَصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعَيْمٍ ﴿١٧﴾

فَكَهَيَّبِينَ بِمَا عَمِلْتُمْ رِئْهُم وَوَقَلْتُمْ رِئْهُم عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٨﴾

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

مُتَّكِنِينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ وَرَوَّجْتَهُم بَحُورٍ عَيْنٍ ﴿٢٠﴾

21. - Ва чпи, иман гъайибур (*иманлуяр*)
ва чпин гуьгъуьнаваз эвледарни
(*несиларни*) фейибур иманда аваз
- Чна абурув (*бубайрив*) абурун
эвледарни ахгакъарда (*Женнетдин*
къакъан дережейра), ва Чна абуруз
(абурун) амалрикайни са шейни
эксикардач (*муьмин диде-бубадин*
савабар тІимилардач). - Гъар са
кас вичи къазанмиш авур крарин
гирав я (*вичин крарилай аслу я,*
масадан гунагърин пар ялдач) - .
22. Ва артухарда Чна абуруз (*а*
няметрал алава яз) емишар ва
якІар, (абуруз) хуш (*иштагълу*)
хъайдакай.
23. Абуру ана сада-садав вугуз жеда
(*шараб авай*) фенжанар (*чехир*
хъвадай чІехи къаб - вичихъ я
къадай тум, я цадай кІуф авачир), -
вичикайни я буш гафар я гунагъ
кар арадал текъведай.
24. Ва гелкъведа ана абурухъ абуру
патал «гъилманар» (*къуллугъзавай*
жегъилар) - на лугъуди абуру (*гуьзел,*
лацу) Кіевна хуьзвай гевгъерар я.
25. Ва элкъведа абурун садбур -
муькуьбурухъ (*сугъбетариз*), сада
- садавай хабарар къаз,
26. Абуру лугъуда: «Гъакъикъатда,
чун виликдай чи хизанрин
арада (*Аллагъдикай кичІез ва Адан*
азабдикай) къурху кваз авай,
27. Бес, Аллагъди чаз регъим авуна
(*имандал гъана*), ва хвена чун Ада
самумдин (*Жегъеннедин пис къур*
акъуддай зегъемлу гарун) азабдикай.

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ
بِإِيمَانٍ أَحَقَّقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا آتَيْنَاهُمْ
مِّنْ عَمَلِهِمْ مِّنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا
كَسَبَ رَهِيْنٌ ﴿٢١﴾

وَأَمَدَدْنَاهُمْ بِفِكَهَةٍ وَلَحْمٍ مِّمَّا
يَشْتَهُونَ ﴿٢٢﴾

يَتَنَزَّعُونَ فِيهَا كَأَسَا لَا لَعُوْ فِيهَا
وَلَا تَأْتِيْمٌ ﴿٢٣﴾

* وَيَطُوْفٌ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ
لُؤْلُؤٌ مَّكَنُوْنٌ ﴿٢٤﴾

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُوْنَ ﴿٢٥﴾

قَالُوْا إِنَّا كُنَّا قَبْلَ فِيْ أَهْلِِنَا مُشْفِقِيْنَ ﴿٢٦﴾

فَمَنْ أَلَّهَ عَلَيْنَا وَوَقَلْنَا عَدَابَ
السَّمُوْمِ ﴿٢٧﴾

28. Гъакъикъатда, чна виликдай
Адаз дуъа ийизвай (*Адавай*
ялвариз тIалабзавай: азабдикай
хуън ва Женнетдин няметар
гун - бес, Ада чи дуъайриз жаваб
гана...); гъакъикъатда, Ам - Гзаф
Хъсанвалдайди (*Хийир Гудайди*),
Гзаф Регъмилуди я эхир!»
29. (Гъавиляй) рикIел гъваш (вуна)
(*давамара эй, Пайгъамбар*
Къуръандалди несигъат гун), (ва) туш
вун - ви Раббидин няметдалди
(*Ада ваз пайгъамбарвал ва зурба*
акъул гуналди) - я фалчи, я дилиди
(*мушрикри табиз лугъузвайвал*).
30. Я тахъайтIа абуру (*вакай*):
«Ам (*гъакIан*) шаир я, - ша чна
адан кылел «къисметдин
дегишвилер» къведалди (*къиникъ...*)
гуъзлемишин» - лугъузвани?!
31. Лагъ (вуна *абуруз*): «Гуъзлемиша
(куъне - *заз бедбахтвал*), -
дугъриданни зунни квехъ галаз
гуъзлемишзавайбурукай жеда (*квез*
жаза)!»
32. Я тахъайтIа ам (*а зид гафар*) абуруз
(абурун) акъулри эмирзавани
(*дуъз акъулди акI къатIудач эхир*)?!
Я тахъайтIа абур (*гъахъдикай*
такабурвализ) сергъятар чIурзавай
ксар яни?!
33. Я тахъайтIа, (абуру): «Ам (*Къуръан*)
ада (*Мугъаммада вичин патай*)
гафар къундармишна (Аллагъдин
тIварцIихъ янава)» - лугъузвани?!
Туш! Абуру инанмишвалзавач
(*Пайгъамбардихъ - гъавиляй абуру*
акI лугъузва)!

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ
الرَّحِيمُ ﴿٢٨﴾

فَذَكِّرْ فَمَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ
وَلَا مَجْنُونٍ ﴿٢٩﴾

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ تَتَّبِعُ بِهِ رَيْبٍ
الْمُنُونِ ﴿٣٠﴾

قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ
الْمُتَرَبِّصِينَ ﴿٣١﴾

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَمُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ
ظَالِمُونَ ﴿٣٢﴾

أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

34. (Бес), къуй абуру (чпи) ам (*Къуръан*) хъгин келима (*гафар*) гъурай, эгер чеб гъахъбур ятIа!

35. Я тахъайтIа, абур (*Ахиратда чан хкунихъ кафирвалзавай муширикар*) са шейни галачиз халкъ хъанвани (*Халикъ галачиз арадал атанвани*), ва я абур халкъзавайбур яни (чпи чеб халкънавани) (*а кве гьални-мумкин тушир, тежедай кар я, - ва гъакъикъат ам я хъи абур халкънавайди са Аллагъ я ва гъавилъй са Адаз ибадатна кIанда, ва Ада абурал чанни хкида*)?!

36. Я тахъайтIа, абур халкънавани цавар ва чил (*и гуьзел гьалда...*)?! Туш, абуроз якъинвал авач (*Гъахъдин патахъай*)!

37. Я тахъайтIа, абуров гвани ви Раббидин хазинаяр, ва тахъайтIа гъабур яни агъавалзавайбур (*ихтиярар гъилеваз эмирар гузвайбур*)?

38. Я тахъайтIа, абуроз (*цавуз хкаж жедай*) гуар авани вичеллаз (абур) яб акалзавай (*вагъй-дихъ - абур гъахъ тирди тестикъарзавай*), - (бес) къуй гъурай абурун яб акалзавайда ачух делил (*вичин гъахъвал тестикъарзавай*).

39. - Я тахъайтIа Адаз - рушар яни, квез рухваря яз?! -

40. Я тахъайтIа, вуна (*эй, Пайгъамбар*) абуровай гъакъи тIалабзавани (*Дин агакъарунай*) - (гъавилъй) (*вуна истемшизавай*) жермедикай (*буржарикай*) абурал еке заланвал алани?!

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّمْلِهِ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٣٤﴾

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمْ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾

أَمْ خَلِقُوا الْأَسْمَانَ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَيْكَ أَمْ هُمْ الْمَصِيطُونَ ﴿٣٧﴾

أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهَا فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٣٨﴾

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ ﴿٣٩﴾

أَمْ نَسَأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَّعْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٤٠﴾

41. Я тахъайтIа, гъабурув гвани гъайб -дин чирвилер - (ва) гъабуру «кхъызвани» (*тайинарзавани анай - чпиз кIани шейэр...*)?!
42. Я тахъайтIа абуруз (*Расулдиз ва муъминриз*) чинебан чIуру къастар ийиз кIанзавани - (бес), кафирвал авурбуруз чпиз я чинебан чIуру къастар аксиз акъваздайди!
43. Я тахъайтIа абуруз (*маса*) илэгъи авани Аллагъдилай гъейри?! Пак я Аллагъ - абуру (Адаз) шерик авуникай (*гъызвай ширкдикай*)!
44. Ва эгер абуруз (*муширкриз*) (*чпиз азаб яз чпел*) цавукай (еке) чIук аватиз акуртIани (*абур чпин таб кардал терсдиз акъвазда*), (абуру) лугъуда: «(Ам) - цифер я сад-садан винел кIватI хъанвай!»
45. Бес, тур (вуна) абур (*эй, Пайгъамбар*), та абур гуьруьшмиш жедалди чпин Йикъахъ - виче абур жув- жувалай фидай (*пуч жедай*).
46. А Йикъахъ - абуруз чпин фендигарвалуникай са куьмекни тежедай ва абуруз (*са куьмекчидини*) куьмекни тагудай (*азабдикай хуьз*).
47. - Ва гъакъикъатда, зулум (*ширк*) авурбуруз азаб жеда адалай гъейрини (*адалай виликни и дуьньяда*), амма абурун чIехи паюниз чизвач (а кар)! -
48. Ва сабур ая (вуна) ви Раббидин гуькуьмдал (*къарардал*), (бес), дугъриданни вун Чи Вилерик ква (*Чаз аквазва, Чи гуьзчивилик, хуьник ква*). Ва пак ая гъамд гъиз ви Раббидиз («*Субгъана*

أَمْ عِنْدَهُمُ الْعَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ ﴿٤١﴾

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ﴿٤٢﴾

أَمْ لَهُمْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٣﴾

وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ ﴿٤٤﴾

فَذَرَهُمْ حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴿٤٥﴾

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٦﴾

وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٤٨﴾

-Аллагы ва бигъамдигы»- лугъуз)
- вун къарагъдайла (кпІуниз, ва
ахварикай).

49. Ва йифен вахтуникайни - (Адаз
гъамд гъиз) пак ая Ам, ва гъетер
акІидайлани (хъфейлани -
пакамахъ).

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَيَحُحُهُ وَإِذْ بَرَ التُّجُومِ ﴿٤٩﴾

سُورَةُ النَّجْمِ

53 - Сура: «ан-Нажм»
(Гъед) (цавун)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тІварцІелди!

- Кын къазва (За) гъетрел - ам (хъфиз) ават жезвайла (*вири гъетерал - абур акІузвайла!*)
- Ягъалмишвиле авач куь дуст (*Мугъаммад - Дуьз рекъикай*) ва (*къанажагъвили*) рекъяй акъатнавач (ам).
- Ва рахазвач ам (*вичин*) гъевесрай (*вичин кефиниз кІан хъайивал*).
- Ам (*ада лугъузвай гафар - яни Къуръан ва Сунна*) - анжах (Аллагъдин патай тир) вагъй я (Ада) адаз инандирмишзавай.
- Чирнава адаз ам (*Къуръан*) зурба къуват авайда (*Джабраил малаикди*) -
- Лап гуьрчегвилини ва чІехи къанажагъдин сагъибди. (Бес), ам (атана) тестикъ хъана -
- (Вич) (машрикъдихъай) лап вини чилавцІарцІел алаз (*Джабраил малаик вичин гъакъикъи суьретдаваз ачух хъана чи Пайгъамбардиз - рагъэкъечІдай патай цавни чил ккІанвай хъыз аквадай цІарцІин винихъай...*)
- Ахпа, ам (*Джабраил малаик*) мукъув хъана (*Пайгъамбардиз*) ва эвичІна агъуз (*лапни мукъув*), -

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ①

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ②

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ③

إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ④

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ⑤

ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ ⑥

وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ ⑦

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ ⑧

9. (Ва) ам адакай (*Мугъаммад пайгъамбардикай*) кьве
 чемерукдин (*ва я*: хьелен епинин
 ва элкъвей кIарасдин арадавай
 къван кьве) мензилдиз, ва я
 гьадалайни мукъвал хъанай (*алай*).
10. (Бес), инандирмишна Ада
 (*Аллагъди*) Вичин Бендедиз
 (*Мугъаммадаз - Джабраил
 малаикдилай*) инандирмишай
 шей (*вагъй*) (*Къуръандин бязи аятар
 ракъурна*),
11. Таб яз къунач (адан) (*яни
 Пайгъамбардин*) рикIи вичиз
 (вилералди) акур кар.
12. Бес, куьне (*эй, муширикар*)
 гьуьжетзавани адахъ
 (*Пайгъамбардихъ*) адаз аквазвай
 шейэрин гьакъиндай?!
13. Ва дугъриданни акуна адаз
 (*Пайгъамбардиз*) ам (*Джабраил
 малаик вичин гьакъикъи суьретдаваз*)
 маса «са эвичIай чкадални» -
14. «Сидратуль- Мунтагъа»-дин патав
 (ам ирид лагъай цаварин винел алай
 чкадин тIвар я, анал Набкъ лугъудай
 тарарикай тир Сидр -дин зурба тар
 ала, ва а Тарцел акъваз жезва вири
 крар дуьньядай аниз хкаж жезвай
 ва цавай аниз эвичIзавай, ва адалай
 анихъ гъич садавайни физ жезвай
 туш ва адалай анихъ вуч галатIа са
 Аллагъдилай гъейри садазни чизвач -
 я малаикриз, я пайгъамбарриз).
15. Адан (*а Тарцин*) патав гва - (виче)
 гьамишалугъ акъваздай Женнет.
16. (Акуна *Пайгъамбардиз Джабраил*) -
 кIевирзавайла а Сидр кIевирзавай
 шейэри (*нурди, лугъуз тежер хътин
 гьурчег рангари, малаикри*).

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى ﴿٩﴾

فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ﴿١٠﴾

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ ﴿١١﴾

أَفْتَمَرْتُهُنَّ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ ﴿١٢﴾

وَلَقَدْ رَءَاهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ ﴿١٣﴾

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ ﴿١٤﴾

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ ﴿١٥﴾

إِذْ يَغْشَىٰ السِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ ﴿١٦﴾

17. - Алатнач (патахъ) (адан) килигун
ва элячІнач (дуъз) сергьятдилай
(Пайгъамбардин вилериз дуъздиз
акуна). -
18. Дугъриданни акуна адаз (*Исраъ ва
Мифраъдин йифиз*) вичин Раббидин
лап чІехи делилрикай.
19. Бес, акунани квез (*эй, мушрикар*)
(*куъ гъуцар*) «аль-лат» ва «аль-
гузза́»,
20. Ва пуд лагъай масадни - «манат»?
(*гъикъван яргъа абур Аллагъдин
чІехивиликай, малаикрин
ва Пайгъамбардин къакъан
дережайрикай, вуч менфят ава. ва
вуч алакъзава куъ гъуцаривай - та
куъне абурукай Адаз шерикар ийиз?!*)
21. Бес, квез - эркекар (*рухвар*), ва
Адаз - дишибур (*рушар*) яни?
(*мушрикри чпин и пуд гъуц ва гъакІни
малаикар Аллагъдин рушар я
лугъузвай!*)
22. АкІ ятІа, ам - лап адалатсуз
паюн я (*мушрикриз чпиз руш аял
хъайила ам айиб кар яз беябур
хъун яз гъисабзавай, амма абуру
«рушар» Аллагъдин тІварцихъ
талукъарзавай!*)
23. Абур (*бутар, гъуцар*), анжах гъакІан
тІварар я (*гъакъикъатда, чпиз
илáгъивилин са сифетни авачир*)
куъне ва куъ бубайри абуруз
тІвар яз ганвай. Аллагъди абурун
гъакъиндай (*мушрикрин гафар дуъз
тирди тестикъардай*) са делилни
авуднавач. Абур (*мушрикар*) табиъ
хъанва анжах гимандиз ва (чпин)
нефсериз кІани гъевесриз - (вични)

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى ﴿١٧﴾

لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى ﴿١٨﴾

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّكْتَ وَالْعُزَّىٰ ﴿١٩﴾

وَمَنَوَةَ الْغَالِيَةِ الْأُخْرَى ﴿٢٠﴾

الْكُمُ الذَّكْرُ وَلَهُ الْأُنْفَىٰ ﴿٢١﴾

تِلْكَ إِذَا قِسْمَةٌ ضِيزَىٰ ﴿٢٢﴾

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمِيئُوهَا أَنْتُمْ
وَأَبَاؤُكُمْ مَّا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ
إِنْ يَنْبِعُونَ إِلَّا الظَّنُّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ
وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدَىٰ ﴿٢٣﴾

дугъриданни атанватІани абуруз
чпин Раббидин патай (*Дуыз рекъин*)
регъбервал (*Пайгъамбардилай*).

24. Я тахъайтІа инсандиз - вичиз кІан
хъайи кар жезвани?! (*гъевесриз*
табий хъана - мушикриз гъуцаривай
шафаат кІан хъун дуыз туш). -

أَمْ لِلإِنسَانِ مَا تَمَنَّى ﴿٢٤﴾

25. Бес, са Аллагъдиз талукъ я -
Эхиратни ва эвелдини (*и дуьньядин*
крарни Эхиратдин крарни вири са
Аллагъдин ихтиярда ава).

فَلِلَّهِ الأَخِرَةُ والأولى ﴿٢٥﴾

26. Ва гъикъван (*гзаф*) малаикар
ава цавара (*чеб вири Аллагъдин*
гъуьрметлу, лайихлу бендеяр тир),
чпин шафаатдикай са куьмекни
тежедай - анжах, Аллагъди изин
гайидалай къулухъ Вичиз кІан
хъайидаз (*абурукай*), ва (*нин*
патахъай шафаат ийизватІа адан
гъакъиндай) Ада разивал гайидалай
къулухъ квачиз, (*Бес, Аллагъдиз*
мукъвал тир малаикрин гъакъиндай
икІ тирла, - мушикрин гъуцари
Аллагъдин вилик гъикІ шафаат ийида
эй, авам ксар, - вични Аллагъди
гъуцариз ибадат авун къадагъа
авунвайла вири пайгъамбаррин
мецералди, ва вири Ктабра?!)

* وَكَمْ مِّن مَّلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُغْنِي
شَفَعَتُهُمْ شَيْئًا إِلاَّ مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ
اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَى ﴿٢٦﴾

27. - Гъакъикъатда, Эхиратдихъ агъун
тийизвайбуру - тІварар гузва
малаикриз дишегълийриз гудай
тІварар (*абуруз дишивилин сифетар*
гузва), -

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالأَخِرَةِ لَيَسْمُونُ
الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةً الأُنثَى ﴿٢٧﴾

28. Чпиз а кардикай са чирвални
авачиз; абур (*а карда*) табий
хъанва анжах гимандиз. (*Бес*),
гъакъикъатда, гиманди - гъахъ
(гъич) эвез ийидач (*гимандивай*

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ
إِلاَّ الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ
شَيْئًا ﴿٢٨﴾

гъахъдин чка къаз жедач, гиманди
са куьнин менфятни гудач гъахъдин
гъакъиндай)! -

29. (Гъавиляй) элкъуьгъ вун вич Чи
«РикГел Гъуникай» (*Къуръандикай*)
(элкъвена) къулухъ хъанвайдакай
- вичизни анжах и дуьньядин
уьмуьр Клан хъанвай (*Эхиратдихъ
иман тегъиз*).
30. - Гъам я - абурун чирвилерин а
къил (*сергъят: са и дуьнья Клан
хъун ва адахъ чалишмиш хъун*). -
Гъакъикъатда, ви Рабби - Адаз
лап хъсан чизва вуж Адан
рекъелай алатнаватIа (*вуж
ягъалмишвилеватIа*), ва Адаз лап
хъсан чизва - вуж дуьз рекъел
атанватIа (*ни Дуьз рехъ тухузватIа*).
31. Ва са Аллагъдиз талукуь я цавара
вуч аватIани ва чилел вуч алатIани
(*вири са Гъадан ихтиярда ава*) -
Ада эвез хъийидайвал писвилер
авурбуруз абур у авур амалдиз
килигна, ва эвез хъийидайвал
хъсан крар авурбуруз - лап хъсан
савабдалди (*Женнетдалди*), -
32. Чаб, чIехи гунагърикай ва
мурдарвилерикай яргъаз
жезвайбуруз, анжах гъвечIи
гунагъар (*арабир ийизвай хатаяр*)
квачиз: гъакъикъатда, ви Раббидин
багъишламишун гегъеншди я (*заф
гъил къачудайди* я). Адаз лап хъсан
чизва куь гъал: Ада куьн чиликай
(*куь ата-буба Адам накъвадикай*)
яратмиш авурлани, ва куьн куь
дидейрин руфунра «сифте къунвай
аялар» яз тирлани. - (Бес), тариф
ийимир куьне куь: Адаз лап хъсан

فَأَعْرَضَ عَنْ مَنْ تَوَلَّىٰ عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ
يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٢٩﴾

ذَٰلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ
أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ
بِمَنْ أَهْتَدَىٰ ﴿٣٠﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسْتَوُوا بِمَا عَمِلُوا
وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنٰى ﴿٣١﴾

الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْإِثْمِ
وَالْقَوَاعِصِ إِلَّا اللَّمَمَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعٌ
الْمَغْفِرَةَ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ
مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ
أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوْا أَنْفُسَكُمْ هُوَ
أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَىٰ ﴿٣٢﴾

чизва вуж (*Вичин бендейрикай*)
(Аллагъдикай) кичледи ятIа
(ни гунагърикай яргъаз жез Адан
жазадикай мукъаятвал ийизватIа)! -

33. (Бес), акунани ваз (*эй, Пайгъамбар*)
(элкъвена) кьулухъ хъайиди
(Аллагъдиз *итIаатлувал авуникай*),
34. Са тIимил гана (*вичин малдикай*) ва
акъваз хъхъайиди?
35. Бес, адаз гъайб - дин (*чубуьух тир,
ва гележегдин крарин*) чирвал авани
ва адаз ам акваз яни?
36. Я тахъайтIа, адаз хабар ганвачни
«Луьлейра кхъенвайдакай»
Мусадин,
37. Ва Ибрагъиман - вичи (*Аллагъдин
эмирар*) тамамдиз кылиз акъудай:
38. Бес, са (гунагъкар) чандини
масадан (гунагърин) пар ялдач,
39. Ва (бес), инсандиз жедайди анжах
вичи авур сйяй (*чаллишмиш хъана
къазанмишайди*) я,
40. Ва гъакъикъатда, адан сйяй
(*чаллишмишунар*) гележегда
(*Къияматдин Юкъуз*) аквада,
41. Ахпа адаз адан (*вичин сйяйдин*) эвез
хгуда - лап тамам эвездалди.
42. Ва (бес), гъакъикъатда, ви
Раббидин патав я - эхирдай хтун
(виридан),
43. Ва гъакъикъатда, Гъада арадал
гъизва (*Вичин бендейриз*) хъуьруьн
ва шехьун,
44. Ва гъакъикъатда, Гъада чан
къахчунва (*Вичиз кIан хъайидан*) ва
чан гъанва (*Вичиз кIан хъайидал*),

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّى ﴿٣٣﴾

وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْدَى ﴿٣٤﴾

أَعِنْدَهُ عِلْمٌ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرَىٰ ﴿٣٥﴾

أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ ﴿٣٦﴾

وَأِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّىٰ ﴿٣٧﴾

أَلَا تَرَىٰ زُرَّةً وَزَرَ أَخْرَىٰ ﴿٣٨﴾

وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ ﴿٣٩﴾

وَأَنْ سَعِيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ ﴿٤٠﴾

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَىٰ ﴿٤١﴾

وَأَنْ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَىٰ ﴿٤٢﴾

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَىٰ ﴿٤٣﴾

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا ﴿٤٤﴾

45. Ва гьакъикъатда, Гьада халкънава жуьт: (сад) эркекди ва (муькуьди) дишиди -
46. СтГалдикай (маядин), ам (къуватдалди) экъичайла (дишегълидин руфуниз - «аялдин кIвализ»),
47. Ва гьакъикъатда, Адал ала (Ада Вичел къачунва) - маса са яратмиш хъувунни (Къияматдин Юкъуз),
48. Ва гьакъикъатда, Гьада девлетлу авуна (Вичиз кIан хъайиди Вичин лукарикай) ва авуна рази,
49. Ва гьакъикъатда, Гьам я - «аш-Шиърá»-дин Рабби («аш-Шиърá»- Экуьгъед (Сириус) я, а гъетрез арабрин бязи къебилайри ибадатзавай...).
50. Ва гьакъикъатда, Гьада тергна эвелимжи-«гъад»,
51. Ва «самуд»-ни - (бес), гъич тунач Ада (абуркай сад),
52. Ва Нугъан халкъни адалай вилик. Гьакъикъатда, абур (Чна терг авур а халкъар - куфрдал терсвализ зулум авунин карда гуьгъуьнай атай мушрик халкъарилай) мадни зурлу ва мадни аси тир,
53. Ва «аль-Муьтафикагъ»- (ЛутI пайгъамбардин халкъдин хуьрер) - Ада (чин кIаникди) вегьена,
54. (Ва) кIевна абур кIевай шейини (къванерин марфади).
55. Бес, гъи няметрин гьакъиндай ви Раббидин - вун шаклу я (эй, инсан)?!

وَأَنَّهُ خَلَقَ الرُّوحَ الْجَبِيْنَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ﴿٤٥﴾

مِن نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَى ﴿٤٦﴾

وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشَأَةَ الْآخِرَى ﴿٤٧﴾

وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَى وَأَقْنَى ﴿٤٨﴾

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشِّعْرَى ﴿٤٩﴾

وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَى ﴿٥٠﴾

وَتَمُودًا فَمَا أَبْقَى ﴿٥١﴾

وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطَى ﴿٥٢﴾

وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَى ﴿٥٣﴾

فَعَشَلَهَا مَاءَ عَيْنِي ﴿٥٤﴾

فَبَيَّ آلاءِ رَبِّكَ تَتَمَارَى ﴿٥٥﴾

56. Им (*Мугъаммад пайгъамбар*) - игътиятвал авунин хабардар я, вилик хъайи «игътиятвал авунин хабардаррикай» тир (*виликдай хъайи расулри хъиз и расулди квез игътиятвал авунин хабар гузва*).
57. Мукъвал хъанва Алукъзавайди (*Къбияматдин Югъ*);
58. Авач Аллагъдилай гъейри - ам (*алукъун*) акъвазардайди (*ам атайла алуддайди, ва я: ам алукъдай вахт ачухдайди*).
59. Бес, куъне и Ихтилатдин (*Къуръандин*) гъакъиндай тажубвалзавани (*чГалахъ тежез - эй, мушрикар*),
60. Ва (*ягъанатариз*) хъуъруънарзавани, (*анавайдай киче хъана*) шехъ тавуна, -
61. (Вични) лавгъавалзавайбур яз (*ва я: къугъунариз элкъвенваз адакай*) куън?!
62. Бес, Аллагъдиз сажда ая (куъне) ва ибадат ая (са Адаз)!

هَذَا نَذِيرٌ مِّنَ النَّذُرِ الْأُولَىٰ ﴿٥٦﴾

أَزِفَتِ الْأَزِفَةُ ﴿٥٧﴾

لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ﴿٥٨﴾

أَقِمْنَ هَذَا الْحَدِيثِ تَعَجُّبُونَ ﴿٥٩﴾

وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ﴿٦٠﴾

وَأَنْتُمْ سَمِيدُونَ ﴿٦١﴾

فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ﴿٦٢﴾

سُورَةُ الْقَمَرِ

54 - Сура: «аль-Къамар»
(Варз)

Мергъяматлу, Регъимлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Муқъвал хъанва (Къияматдин) Сят, ва варз (къве патал) пад хъана!
2. Ва (*Пайгъамбар гъахъ тирди тестикъарзавай*) гъи делил абуруз (*муширикриз*) акуртІани, абур элкъвезва (*иман гъуникай*) ва лугъзва: «(Ам) - алатдай суйгъур я!»
3. Ва таб яз къуна (абуру *Пайгъамбар*) ва чпин гъевесриз табий хъана. - Ва гъар са кар къилиз акъатна тестикъ жеда (*Пайгъамбардин кар гъалиб жеда, муширикрин кар зайиф жеда*) (*диндар касдиз - саваб, гунагъкардиз - азаб жеда Эхиратда*). -
4. Ва дугъриданни атанва абуруз (*къурайшдин кафирриз*) (чпе ибрет авай, абуру ийизвай) чІуру кардикай (*куфрдикай*) акъвазардай зурба хабарар (*виликдай хъайи пайгъамбарар таб яз къур ва чеб Аллагъди терг авур хъалкъарин хабарар*).
5. (Ам) - акъалтІай гъикмет (*камалат*) я, - (бес), менфят хъанач (*абуруз*) «игътиятвал авунин хабардаррикай» (*И Къуръан лап тамам гъикмет я, амма вуч менфят жеда игътиятвал авунин хабардаррикай абур таб яз къунвайбуруз?!*)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَإِن يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَعَرٌّ ﴿١﴾

وَإِن يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَعَرٌّ ﴿٢﴾

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ أُمَّرٍ مُّسْتَعَرٌّ ﴿٣﴾

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ﴿٤﴾

حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ التُّدْرُ ﴿٥﴾

6. (Гъавиляй) элкъубъгъ (*яргъа хъухъ*)
вун (*эй, Пайгъамбар*) абурукай (*ва*
гуьзлемиша абурун гъакъиндай зурба
югъ). Эвердайда (*Исрафил малаикди*
Къаргъудиз уф гана) эвердай юкъуз
зурба такІан кардихъ (*Гъахъ-*
гъисабдиз кІватІ хъуниз), -
7. Чпин килигунар агъуз яз
(*къурхувиляй, беябурчивиляй*
агъузвилин килигунар аваз) экъечІда
абур сурарай - на лугъуди абур (*лугъ*
гудай хъити хътин суьруь) цицІер я
(гъарна) чкІанвай, -
8. (Чпин гарданар яргъина)
гъерекатзавайбур яз эверзавайдан
патав;*(ва)* кафирри лугъуда: «Им -
лап четин югъ я!»
9. Таб яз къунай (*чпин расул*) абурулай
(*ви халкъдилай - эй, Пайгъамбар*)
виликни Нугъан халкъди, ва абуру
Чи Бенде (*Нугъ пайгъамбар*) таб яз
къуна ва лагъана: «Ам - дилиди я!»
ва адаз (*абуру*) къурхуяр авунай
(*гъелягъар къунай*).
10. (Ва) эвер гана ада (*дуьа авуна*
Нугъа) вичин Раббидиз: «Бес,
гъакъикъатда, зун магълуб хъанва
(*зун зайиф я абурун хура акъвазиз*) -
(бес), куьмек це (заз)!»
11. (Ва) (*жаваб гана Чна адан дуьадиз*) ва
ахъайна Чна цавун варар (къятиз)
экъичдай яд авай,
12. Ва чилни Чна (пад-пад
авуна) чешмейрай, - (ва)
гуьруьшмиш хъана а (*къве*)
яд (*цавай къурнавайдини ва*
чильяй акъатнавайди) къисмет-
къадарнавай кар патал.

فَقَوْلَ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ شَيْءٍ
نُّكْرٍ ﴿٦﴾

خُشَعًا أَبْصَرُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ
كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ ﴿٧﴾

مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ
هَذَا يَوْمَ عَسِيرٌ ﴿٨﴾

* كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا
عَبْدَنَا وَقَالُوا مُجْنُونٌ وَأُرْدَجِرٌ ﴿٩﴾

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ ﴿١٠﴾

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُّنْهَرٍ ﴿١١﴾

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ
عَلَىٰ أَمْرٍ قَدْ فُدِرَ ﴿١٢﴾

13. Ва тухвана Чна ам (*Нугъ ва адахъ галайбур*) «тахтайрикай ва мисмаррикай (*раснавай*) шейинаваз» (*гимидаваз*).
14. Фад физ хъана ам (*гими целай*) Чи Вилерик кваз (*Чаз акваз ва Чна хуьз*) - (*ва батмишарна Чна - Нугъ таб яз къурбур*) эвез яз вичихъ (гъа эвелдилай) кафирвал авурдаз (*Нугъаз куьмек яз ва кафирвал авур халкъдиз жаза яз*).
15. Ва дугъриданни туна Чна ам (*Нугъан къыса, ва я: гими*) делил (*лишан*) яз, амма авани рикЛел гъана ибрет къачузвайди?!
16. Бес, гыхъгинди хъанай Зи (*патай*) азаб (*кафирриз*) ва Зи - игътиятвал патал хабарар гунин эхир?!
17. Ва дугъриданни Чна регъятарнава Къуръан рикЛел гъуниз (*гафар - кЛелиз ва хуралай чириз, ва манаяр - гъавурда акъадайвал ва абурал фикириз менфят къачудайвал*), амма авани рикЛел гъизвайди (*кЛелиз, фагъумиз ибрет къачузвайди*)?
18. Гъад - (*халкъ-*)ди (*Гъуд пайгъамбар*) таб яз къунай - бес, гыхъгинди хъанай Зи (*патай*) азаб (*кафирриз*) ва Зи - игътиятвал патал хабарар гунин эхир?! -
19. Гъакъикъатда, Чна абурал гу-у-в-в алай, къайи, къати гар ракъурна давамлу няс кардин юкъуз,
20. (Къачуз) тухуз тухузвай ада (*а гару*) инсанар - на лугъуди абур акъатна ярх хъанвай хумравдин тарарин къен ичи танар я.

وَحَمَلْنَاهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَجٍ وَّوُدِّ ۝١٣

تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءَ لِمَن كَانَ كُفِرًا ۝١٤

وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ ۝١٥

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ۝١٦

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ ۝١٧

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ۝١٨

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ ۝١٩

تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُّنْقَعِرٍ ۝٢٠

21. Бес, гыхьтгинди хъанай Зи (*патай*) азаб (*абуруз*) ва Зи - игьтиятвал патал хабарар гунин эхир?!
22. Ва дугъриданни Чна регъятарнава Къуръан рикЕл гъуниз (*гафар - кЕлиз ва хуралай чириз, ва манаяр - гъавурда гъатдайвал ва абурал фагъумиз ибрет къачудайвал*), амма авани рикЕл гъизвайди (*кЕлиз, абурал фикириз менфят къачузвайди*)?
23. Самуд- (*халкъ*-)дини (*абуруз*) игьтиятвал патал хабарар гунар таб яз къуна,
24. (Ва) абуру лагъана: «Бес, чун гъа чакай тир са инсандиз - садаз - табий жедани къван?! Аки хъайитГа, чун дугъриданни ягъалмишвиле ва жунувиле (*акълусузвиле*) жада! -
25. Бес, РикЕл Гъун (*Вагъй*) чи арадай гъадал (*цавай*) «вегъенвани» (*авуднавани*)?! Туш! Ам (еке) тапархъан, лавгъа (кас) я».
26. (Ахпа) чир жада абуруз пака (*азаб атайла*) (еке) тапархъан, лавгъа вуж ятГа!
27. Гъакъикъатда, Чна ракъурда (диши) деве (*абуру вавай тГалабай аламанат яз: рагай акъудна*) (*ваз керемат яз*) абуруз имтигъан (*ахтармишун*) яз, - (бес), гуьзет ая абурун гъакъиндай (*эй, Салигъ*) ва кЕви сабуру ая!
28. Ва хабар це (вуна) абуруз, гъакъикъатда, а яд абурун (*чпинни а деведин*) арада пайнавайди: гъар са «хъвадай нубат» - жада анал (нубат тирди).

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرِي ﴿٢١﴾

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٢٢﴾

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ﴿٢٣﴾

فَقَالُوا أَكِثْرًا مِنَّا وَحَدًّا تَتَّبِعُهُۥٓ إِنَّا إِذَا لَفِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٢٤﴾

أَعْلَىٰ الذِّكْرِ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌّ ﴿٢٥﴾

سَيَعْلَمُونَ عَذَابَ مِنَ الكَذَّابِ الْأَشِرِّ ﴿٢٦﴾

إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ ﴿٢٧﴾

وَيَبِّئُهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شَرْبٍ مُّخْتَصِرٌ ﴿٢٨﴾

29. Амма (абуру) чпин «юлдашдиз» эверна (*гьалдриз*), (ва) сада-садал вегьез кар - (бес), ада (къачуна) «сухна тукІуна» (*ам тукІун патал метІерин дамарар атІана*).
30. Бес, гьихьтинди хъанай Зи (*патай*) азаб (*абуруз*) ва Зи - игьтиятвал патал хабарар гунин эхир?! -
31. Гьакъикъатда, Чна ракъурна абурал са къати ван - (ва) абур (лапагрин берездиз) жугъун язавай касдин къурай тІвалариз (*къалариз*) ухшар хъана.
32. Ва дугъриданни Чна регъятарнава Къуръан рикІел гъуниз, амма авани рикІел гъизвайди (*кІелиз, фагъумиз ибрет къачузвайди*)?
33. ЛутІан халкъди игьтиятвал патал хабар гунар таб яз къуна.
34. Гьакъикъатда, Чна абурал къванер квай тІурфан ракъурна (*тергна*), анжах ЛутІан хизан квачиз - абур Чна экв ахъа жедалди къутармишна (*пакамахъ элдиз азаб къведалди*),
35. Чи патай нямет яз (*абуруз*). - Гъа икІ - Чна эвез гузва шукур авурбуруз! -
36. Ва дугъриданни ада (*ЛумІа*) игьтиятвал патал хабар гана абуроз - Чи жазади къуникай, амма абуроз (а) игьтиятвал патал хабарар гунар (таб яз къуна) шакувална.
37. Ва дугъриданни, (алат тийиз) алахъна абур адал адан мугъманрин гьакъиндай (*а мугъманар - инсандин суретдаваз атанвай малаикар тир, ва гунагъкар*

فَتَادُوا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ۝٢٩

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرِي ۝٣٠

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَحِيحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ ۝٣١

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ۝٣٢

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالَّذِي ۝٣٣

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آءَالَ لُوطٍ نَّجَّيْنَاهُمْ بِسَحْرِ ۝٣٤

يَعْمَةً مِنْ عِنْدِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ۝٣٥

وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالَّذِي ۝٣٦

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ صَيْفِيهِ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذْرِي ۝٣٧

ксариз абурухъ галаз ашер, ява кар
ийиз кІан хъана...), - (ва) (жаза яз)
Чна абурун (чинлай) вилер михъиз
квадарна (гунагъкарар михъиз
буьркъуь авуна). (Ва лагъана абуруз):
«Дадмиша (гила) (куьне) Зи азаб
ва Зи игътиятвал патал хабарар
гунар!»

38. Ва дугъриданни экуьнахъ -
пакамахъ фад - абурув алат
тийидай азаб агакьна.
39. (Ва лагъана абуруз): «Дадмиша
(гила) (куьне) Зи азаб, ва Зи
игътиятвал патал хабарар гунар!»
40. Ва дугъриданни Чна регъатарнава
Къуръан рикел гъуниз, амма
авани рикел гъизвайди (кІелиз,
адал фикириз ибрет къачузвайди)?
41. Ва дугъиданни фиръавандин
жемятдизни игътиятвал патал
ганвай хабарар атанай.
42. Таб яз къуна (абуру) Чи делилар
(аламатар) вирибур, - (ва)
жазаламишна Чна абур - лап
гужлудан, лап къудратлудан
жазаламишуналди.
43. (Эй, къурайшдин мушрикар) куь
кафирар атІабурулай (Чна виликдай
терг авурбурулай) хъсан яни, я
тахъайтІа квез саламатвал авани
Кхъенвай Къулар (Ктабра)?!
44. Я тахъайтІа, абуру лугъузвани:
«Чун сад тир (къуватлу) жемят я
гъалиб жедай?»
45. (Мукъвара) магълуб ийида (кІаник
кутада) а КватІал (мусурманри), ва
абуру далуяр элкъуьрда (катиз)!

وَلَقَدْ صَبَّحَهُم بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقَرٌّ ﴿٣٨﴾

فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذْرِي ﴿٣٩﴾

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ
مُّدَكِّرٍ ﴿٤٠﴾

وَلَقَدْ جَاءَ عَالٍ فِرْعَوْنَ التَّنْذُرُ ﴿٤١﴾

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ
عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٤٢﴾

أَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أَوْلِيَّتِكُمْ أَمْ
لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ﴿٤٣﴾

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُّنتَصِرُونَ ﴿٤٤﴾

سَيَهَيِّئُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴿٤٥﴾

46. Амма, (*Къияматдин Йикъан*) Сят - абуруз хиве къунвай (*гъелягъдин*) вахт я, ва (*Къияматдин Йикъан*) Сят - лапни писди я мусибатриз ва лапни тукъуьлди!
47. Гъакъикъатда, гунагъкарар (*мушрикар*) ягъалмишвиле ва жунувиле (*зиянвиле ва акъулсузвиле*) ава.
48. Абуру чпин чинрихъди Цгуз галчГурдай Юкъуз (*абуруз лугъуда*): «Дадмиша (куъне) хКун Сакъар -дин (*Жегъеннеддин*)!»
49. Гъакъикъатда, Чна гъар са шей (*адаз*) къадар аваз, халкънава!
50. Ва Чи эмир (*Чаз са кар кІан хъайила*) анжах сад я («Хъухъ!» лугъун) - (*ва а кар гъасятда жезва*) саниз лап тадиз вил вегъин хъиз (*фад*).
51. Ва дугъриданни Чна тергнай куь ухшарбур (*куфрда ухшар жемятар - эй, къурайшдин мушрикар*), амма авани рикІел гъидайди (*ибрет къачузвайди*)?
52. Ва абуру (*квез «ухшар жемятри»*) авур гъар са шей - (*авур амал къхидай*) ктабра ава,
53. Ва гъар са гъвечІи ва чІехи кар - (*цІарара*) къхенва (*ва абуруз эвезни гъуда*).
54. Гъакъикъатда, (*Аллагъдикай*) кичІебур (*Женнетда*) (*чІехи*) бустанрин ва (*гъяркъуь*) вацІарин къула жеда,
55. Керчек (*хушбахтдиз яшамииш жез*) ацукъдай чкада - Лап Къудратлу, (*Азим*) Меликдин патав!

بَلِ السَّاعَةِ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةِ أَذَاهُ
وَأَمْرٌ ۞٤٦

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعْرٍ ۞٤٧

يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ
ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ۞٤٨

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ۞٤٩

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ۞٥٠

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ
مُدَكِّرٍ ۞٥١

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ ۞٥٢

وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُّسْتَطَرٌّ ۞٥٣

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ ۞٥٤

فِي مَقْعَدٍ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ
مُّقْتَدِرٍ ۞٥٥

سُورَةُ الرَّحْمٰنِ

55 - Сура: «ар-Рахмáн»
(Мергьяматлуди)

Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. (Ам я) - Мергьяматлуди (*ар-Рагьмáн*),
2. (Ада) (инсандиз) чирнава Къурьан,
3. (Ада) халкънава инсан,
4. (Ада) чирнава адаз баян гун
(*Аллагьди инсандиз вичин фикирар,
мурадар лугьуз - рахаз чирнава*).
5. Рақьиниз ва вацраз (Ада) тайин
гьисаб эцигнава (*абуру къведани чпин
фелекра къалурнавай гьисабдалди
гьерекатзава ва абуралди инсанри
вахтарин гьисаб тухузва*).
6. Ва (*цава авай*) гьетери (*ва я: тан
авачир жуьре набататри*) ва тарари
(къведбуруни) сажда ийизва.
7. Ва цав - (Ада) ам хкажнава(-з
халкънава), ва эцигнава (Ада)
терезар (*адалатлувал, дуьзвал
къанун яз авунва*),-
8. Сергьятар чIур тавун патал (куьне)
терезрин гьакьиндай (*терезрал
алцумдайла эксик, кими тийидайвал*).
9. Ва адалатлувилелди дуьзара куьне
(*алцумзавай*) заланвал (*уълчме*), ва
эксик ийимир (куьне) терез.
10. Ва чил - (Ада) ам (экIяна) эцигнава
махлукьар (*инсанар*) патал.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّحْمٰنِ ١
عَلَّمَ الْقُرْءَانَ ٢
خَلَقَ الْاِنْسَانَ ٣
عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ٤

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ٥

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ٦

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ٧

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ٨

وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا
الْمِيزَانَ ٩

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ١٠

11. Ала анал (*чилел*) - майваяр (*ер - емишар*), ва тумунин кисеяр алай хумравдин тарар,
12. Ва магъсулар (*техилар*) хъуъруышра авай (*пеш-нацI алаз гару юзуриз*) ва рейгъанар (*хуш ни галай, атирлу набататар*).
13. Бес, куь (*къведбурунни: инсанрин ва чинеррин*) Раббидин гъи няметар куьне (*къведбуруни: инсанри ва чинерри*) таб яз къазва?
14. Ада инсан (*Адам*) халкънава къуранвай чепедикай (*къягъайла ван ийидай*) - хъенчI хътин,
15. Ва чинер (*Иблис ва адакай тир шейтIанар*) (Ада) халкънава цIун (акахъай) ялавдикай.
16. Бес, куь (*къведбурунни*) Раббидин гъи няметар куьне (*къведбуруни*) таб яз къазва?
17. (Ам я) - Рабби къве «рагъ-экъечIдай патан» (*рагъ хъуьтIуьз санай экечIзава, гатуз масанай экъечIзава*) ва Рабби - къве «рагъ-акIидай патанни» (*гатуз ва хъуьтIуьз...*).
18. Бес, куь (*къведбурунни*) Раббидин гъи няметар куьне (*къведбуруни*) таб яз къазва?
19. (Ада) къве гъуьл (*абурун арада ятар ччара ийидай, унихъ анихъ фин акъвазардай затIни авачиз*) ахъа авунва - абур къведни гуьруьшмиш жезва (*сад-садак ккIанва*)
20. Абурун (*къведан*) арада перде (*хътин манийвал*) ава, сада-садан «сергъятар чIурзавач» (*гъар са яд*

فِيهَا فَكَيْهَةٌ وَالتَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ﴿١١﴾

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ﴿١٢﴾

فَبِأَيِّ آءَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٣﴾

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَلٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٤﴾

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِّن نَّارٍ ﴿١٥﴾

فَبِأَيِّ آءَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٦﴾

رَبِّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبِّ الْمَغْرِبَيْنِ ﴿١٧﴾

فَبِأَيِّ آءَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٨﴾

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿١٩﴾

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢٠﴾

вичин гьалда амукъзава укьГуьди
укьГуьди яз ва хъваз михьиди михьиди
яз сад- садал гьалзаватІани).

21. - Бес, куь (къведбурунни) Раббидин гьи няметар куьне (къведбуруни) таб яз къазва? -
22. Абурай (а къве гьуьляй) - гевгьерар ва мержанар акъатзава.
23. Бес, куь (къведбурунни) Раббидин гьи няметар куьне (къведбуруни) таб яз къазва?
24. Ва (са) Адан ихтиярда ава тукьГуьрна раснавай «гьерекатна физвайбур» гьуьлелай - дагълар хьтин (чІехи елкенар алай зурба гимияр).
25. Бес, куь (къведбурунни) Раббидин гьи няметар куьне (къведбуруни) таб яз къазва?
26. Вири анал (чилел) алайбур фана (пуч) жеда,
27. Ва амукъда (гьамишалугъ я) анжах чин Раббидин ви - чІехивилин ва захавилин Сагьиб (Зу-л-Жалал ва-л-Икрам)!
28. Бес, куь (къведбурунни) Раббидин гьи няметар куьне (къведбуруни) таб яз къазва?
29. (Тавакъу ийиз) тІалабзава Адавай цавара авайбуру ва чилел алайбуру (вирибуру чпин игьтияжар); гьар юкъуз (вири вахтара) Ам (еке метлеблу) кардик ква (идара авун, ризкьи гун, чан гьун ва чан къахчун, багъишламишун, дуьайриз жаваб гун, агъузвиле ттун, дережа хкажун...).

فَبِأَيِّ آءِآءٍ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢١﴾

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْزُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٢﴾

فَبِأَيِّ آءِآءٍ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٣﴾

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ
كَالْأَعْلَمِ ﴿٢٤﴾

فَبِأَيِّ آءِآءٍ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٥﴾

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ﴿٢٦﴾

وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٢٧﴾

فَبِأَيِّ آءِآءٍ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٨﴾

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ
يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ﴿٢٩﴾

30. Бес, куь (къведбурунни) Раббидин гъи няметар куьне (къведбуруни) таб яз къазва?

31. (Мукъвара) са квез азад жеда Чун эй, «сакъалáни» (инсанар ва чинерар)!

32. Бес, куь (къведбурунни) Раббидин гъи няметар куьне (къведбуруни) таб яз къазва (инкарзава)?

33. (Ва лугъуда Чна квез): «Эй, инсанрин ва чинеррин (азим) жемят! Эгер квевай алакьдатIа цаварин ва чилин къуд патай (сергыятрай) экъечIна катиз куьн элячIна ката! Ва жедач квевай элячIна катиз - анжах, эгер зурба къудрат (ва Аллагъдин эмир) аваз хъайитIа квачиз...

34. Бес, куь (къведбурунни) Раббидин гъи няметар (эй, «сакъалáни»: инсанар ва чинерар) куьне таб яз къазва?

35. Ракъурда квел (къведбурални) (цIун) ялав ва (цIурурнавай) цур (ва я: гум) - (ва) жедач квевай (сада-садаз) куьмек гуз (ва жагъидач квез куьмекчиярни).

36. Бес, куь (къведбурунни) Раббидин гъи няметар куьне (къведбуруни) таб яз къазва?

37. (Ва) цав пад- пад хъайила ва яру марвар цук хътин хъайила - (ргазвай) гъери хъиз ...

38. Бес, куь (къведбурунни) Раббидин гъи няметар (эй, «сакъалáни»: инсанар ва чинерар) куьне таб яз къазва?

فَبِأَيِّ آءَاءِ رَبِّكَمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٠﴾

سَنَفْرُغُ لَكُمْ أَيُّهَ الثَّقَلَانِ ﴿٣١﴾

فَبِأَيِّ آءَاءِ رَبِّكَمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٢﴾

يَمَعْتَرَ الْحَيْنَ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَظَعْتُمْ أَن تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَنِ ﴿٣٣﴾

فَبِأَيِّ آءَاءِ رَبِّكَمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٤﴾

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِّن نَّارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ ﴿٣٥﴾

فَبِأَيِّ آءَاءِ رَبِّكَمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٦﴾

فَإِذَا أَنْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ﴿٣٧﴾

فَبِأَيِّ آءَاءِ رَبِّكَمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٨﴾

39. (Бес), а Юкъуз - я чинердивай
я инсандивай хабар къадач
адан гунагъдикай (*абур ктабра*
кхъенваз жеда).
40. Бес, куь (*къведбурунни*) Раббидин
гъи няметар куьне (*къведбуруни*) таб
яз къазва?
41. Гунагъкарар (*а Юкъуз*) абурун
лишанрай чир жеда - (ва) вегъена
къада (*абур*) мекерилай ва
къадамрилай (*зангарилай*) - (*ва*
гадарда Цуз).
42. Бес, куь (*къведбурунни*) Раббидин
гъи няметар куьне (*къведбуруни*) таб
яз къазва?
43. (*Ва лугъуда абуруз*): «Гъа им -
гунагъкарри (*кафирри*) таб яз
кьунвай Жегъеннем я»,
44. Абур аданни ва къатиз ргаз пис
кудай цин арада инихъ-анихъ
чукуруиз жеда (*гагъ абуруз Цу азаб*
гуда, гагъ абурал ргазвай яд эличда).
45. Бес, куь (*къведбурунни*) Раббидин
гъи няметар куьне (*къведбуруни*) таб
яз къазва?
46. Амма, вичиз киче хъайидаз
(*Къияматдин Юкъуз*) вичин
Раббидин вилик акъвазуникай
(*ва я*: вичин Раббидин
«чӀехивиликай») - (*адаз*)
(Женнетдин) къве бустан жеда.
47. - Бес, куь (*къведбурунни*) Раббидин
гъи няметар куьне (*къведбуруни*) таб
яз къазва? -
48. Чпе (*къведани*) - (*гзаф пешер ва бул*
емишар алай гуьзел тарарин) чӀехи
хилер авай.

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ
وَلَا جَانٌّ ﴿٣٩﴾

فَيَأْتِي آءَاءَ رَبِّكُمْ أَنْتَكِدْبَانِ ﴿٤٠﴾

يُعرفُ الْمَجْرُمُونَ بِسِمَتِهِمْ فَيُؤْخَذُ
بِالْوَصَى وَالْأَقْدَامِ ﴿٤١﴾

فَيَأْتِي آءَاءَ رَبِّكُمْ أَنْتَكِدْبَانِ ﴿٤٢﴾

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا
الْمَجْرِمُونَ ﴿٤٣﴾

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ آنِ ﴿٤٤﴾

فَيَأْتِي آءَاءَ رَبِّكُمْ أَنْتَكِدْبَانِ ﴿٤٥﴾

وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ ﴿٤٦﴾

فَيَأْتِي آءَاءَ رَبِّكُمْ أَنْتَكِدْبَانِ ﴿٤٧﴾

ذَوَاتَا أَفْتَانٍ ﴿٤٨﴾

49. Бес, куь (кьведбурунни) Раббидин гьи няметар куьне (кьведбуруни) таб яз кьазва?
50. Абура (кьведани) - кьве чешме ава, авахьна физвай.
51. Бес, куь (кьведбурунни) Раббидин гьи няметар куьне (кьведбуруни) таб яз кьазва?
52. Абура (кьведани) - гьар са майвадикай кьве жуьреяр ава.
53. Бес, куь (кьведбурунни) Раббидин гьи няметар куьне (кьведбуруни - эй, «сакъалани») таб яз кьазва?
54. (Абур) (Аллагьдин чIехивиликай кичIе хьайибуьр) куьнт яна кьвалахъ ярх хьана жеда тахтрал, чпин месерин астIарар зарлу харадикай тир, ва (Женнетдин) а кьве бустанрин (цIийи) емишарни (хилер агъуз яз) мукьваллаз жеда.
55. Бес, куь (кьведбурунни) Раббидин гьи няметар куьне (кьведбуруни) таб яз кьазва (инкарзава)?
56. Анрал (а месерал) вилер чиле ттунвай (масадбуруз садазни килиг тийиз са чпин итимриз килигдай - абурун) папар жеда, чпик абурулай вилик я инсанди я жинди кя тавунвай (жинсвилин алакьада гьич тахьанвай),
57. - Бес, куь (кьведбурунни) Раббидин гьи няметар куьне (кьведбуруни) таб яз кьазва? -
58. На лугьуди абур (Женнетдин папар) якьутар ва мержанар я!

فِي أَيِّ آءِ الرَّبِّ كَذَّبَانِ ﴿٤٩﴾

فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ ﴿٥٠﴾

فِي أَيِّ آءِ الرَّبِّ كَذَّبَانِ ﴿٥١﴾

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَلَكَهَةِ رَوْجَانِ ﴿٥٢﴾

فِي أَيِّ آءِ الرَّبِّ كَذَّبَانِ ﴿٥٣﴾

مُتَّكِيَيْنَ عَلَى فُرُشٍ بَطَّأْنَ بِهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ
وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ﴿٥٤﴾

فِي أَيِّ آءِ الرَّبِّ كَذَّبَانِ ﴿٥٥﴾

فِيهِنَّ قَصْرَاتُ الظَّرْفِ لَمْ يَطْمِئِنَّ
إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ﴿٥٦﴾

فِي أَيِّ آءِ الرَّبِّ كَذَّبَانِ ﴿٥٧﴾

كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٥٨﴾

59. Бес, куь (кьведбурунни) Раббидин гьи няметар куьне (кьведбуруни) таб яз кьазва?

فَبِأَيِّ آءَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٩﴾

60. (Бес), хъсанвал (диндар кар) авунин эвез - анжах хъсанвал (саваб) тушни?

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَنِ إِلَّا الْإِحْسَنُ ﴿٦٠﴾

61. Бес, куь (кьведбурунни) Раббидин гьи няметар куьне (кьведбуруни) таб яз кьазва (инкарзава)?

فَبِأَيِّ آءَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦١﴾

62. Ва а кьведалай (а бустанрилай) гъейри (абуруз) мадни кьве (Женнетдин) бустанар жеда,

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ ﴿٦٢﴾

63. - Бес, куь (кьведбурунни) Раббидин гьи няметар куьне (кьведбуруни) таб яз кьазва? -

فَبِأَيِّ آءَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٣﴾

64. А (бустанар) кьведни - (фарашиляй, къалинвиляй) мичiи къацубур я.

مُدْهَامَتَانِ ﴿٦٤﴾

65. Бес, куь (кьведбурунни) Раббидин гьи няметар куьне (кьведбуруни) таб яз кьазва?

فَبِأَيِّ آءَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٥﴾

66. Ана кьвенани - гъургъур алаз яд акъатзавай къати кьве чешме (булахар) ава.

فِيهِمَا عَيْنَانِ تَصَّاحَتَانِ ﴿٦٦﴾

67. Бес, куь (кьведбурунни) Раббидин гьи няметар куьне (кьведбуруни) таб яз кьазва?

فَبِأَيِّ آءَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٧﴾

68. Ана кьвенани - (иер) емишар, ва хумравдин тарар, ва анарар ава.

فِيهِمَا فَلَكِهِةٌ وَنَخْلٌ وَرَمَّانٌ ﴿٦٨﴾

69. Бес, куь (кьведбурунни) Раббидин гьи няметар куьне (кьведбуруни) таб яз кьазва?

فَبِأَيِّ آءَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٩﴾

70. Анра (а кьуд бустанра) - хийирлу (хъсан къилихрин) лап гуьрчег папар ава,

فِيهِنَّ حَيْرَاتٌ حِسَانٌ ﴿٧٠﴾

71. - Бес, куь (кьведбурунни) Раббидин гьи няметар куьне (кьведбуруни) таб яз кьазва? -

فَبِأَيِّ آءَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧١﴾

72. (Чпин вилин нинияр лап ч!улав ва вилин лаз лап лацу тир) гуърчег еке вилер авай гъуьрияр - (анжах чпин гъуьлериз талукъарнавайбур яз) алачухра чъунуьх тир,
73. - Бес, куь (къведбурунни) Раббидин гъи няметар куьне (къведбуруни) таб яз къазва? -
74. Чпик - абурулай вилик я инсанди я жинерди къ тавунвай.
75. Бес, куь (къведбурунни) Раббидин гъи няметар куьне (къведбуруни) таб яз къазва?
76. (Абур) (Аллагъдин «ч!ехивиликай» кич!е хъайибур) къуьнт яна къвалахъ ярх хъана жада - къацу ва тежер хътин иер (месерал эк!янавай) шаршаврал.
77. Бес, куь (къведбурунни) Раббидин гъи няметар куьне (къведбуруни) таб яз къазва (инкарзава)?
78. Лап Берекатлу я - Т!вар ви Раббидин, ч!ехивилин ва захавилин Сагъибдин («Зу-л-Жалал ва-л-Икрам»-дин)!

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٢﴾

فَبِأَيِّ آءَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٣﴾

لَمْ يَطْمِئِنُّنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ ﴿٧٤﴾

فَبِأَيِّ آءَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٥﴾

مُتَّكِعِينَ عَلَى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ ﴿٧٦﴾

فَبِأَيِّ آءَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٧﴾

تَبَرَّكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٧٨﴾

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ

56 - Сура: «аль-ВакъигІагъ» (Вакъиа)

Мергъяматлу, Регъмлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. А Вакъиа (*Къияматдин Югъ*) алуқъайла, -
2. Жедач ам алуқъун таб яз къадайди! -
3. (Ам я) - (*кафирар*) агъузардайди ва (*муъминар*) хкаждайди.
4. Чил залзаладалди кІевиз зурзурайла,
5. Ва дагълар кукІварна (михъиз) чукІурайла,
6. - (Абур) чкІанвай (*кульуб*) руквадиз элкъвейла,
7. Ва жеда куън (*эй, инсанар*) пуд жуъреbur:
8. ЭрчІи патан сагъибар, - вуч (*гъибур*) ятІа эрчІи патан сагъибар?! (*абур: Аршдин эрчІи пата жедайbur, Адаман эрчІи патай акъатнавайbur, чпив ктабар эрчІи гъиле вахгудайbur, чебни эрчІи патаз акъуддайbur я, - Женнетдин агъалияр я.*)
9. Ва чапла патан сагъибар, - вуч (*гъибур*) ятІа чапла патан сагъибар?! (*абур: Ариддин чапла пата жедайbur, Адаман чапла патай акъатнавайbur, чпив ктабар чапла гъиле вахгудайbur, чебни чапла патаз ахкъуддайbur я, - Жегъеннемдин агъалияр я.*)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١ إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ

٢ لَيْسَ لَوْفَعَتِهَا كَاذِبَةٌ

٣ خَافِضَةٌ رَّافِعَةٌ

٤ إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا

٥ وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًا

٦ فَكَانَتْ هَبَاءً مُتْبَعًا

٧ وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً

فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ

٨ الْمَيْمَنَةِ

وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ

٩ الْمَشْأَمَةِ

10. Ва вилик фейибур (*диндар крара*) -
вилик фейибур (жеда) (*сувабра*)!
11. Ахътинбур (*вилик фейибур*) -
(Аллагъдиз) мукъвал авунвайбур
жеда,
12. Няметрин (*даиман тир хушвилерин*)
Женнетра.
13. - (Гзаф) жемят эвелимжибурукай,
14. Ва са тIимил - эхиримжибурукай. -
15. (Чеб) хуранвай тахтрал (*къизилдин
нехишар алай чарнайрал*) алаз,
16. Къуьнт яна къвалахъ ярх хъанваз
анрал - сад садан къаншарда
авайбур яз.
17. Гелкъведа абурухъ гъамишалугъ
жегьил къаравушар,
18. (*Чехир хъвадай Чехи къапар*):
гетIеяр, (хъенЧин) кварар ва
фенжанар гваз - авахъна физвай
(шарабдин) чешмедай,
19. Вичикайни абурун я къил тIар
тийидай я акъул квахъ тийидай
(*хумар ва кефли тежедай*),
20. Ва (*гелкъведа абурухъ гъамишалугъ
жегьил къаравушар гьакIни*) емишар
гваз - абуру хкъадайбурукай,
21. Ва къушарин якIарни - (абуруз)
хуш (*иштагълу*) хъайидакай.
22. Ва (*жеда абуруз ана*) (вилин нинияр
лап чIулав, вилин лаз лап лацу
тир) гуърчег еке вилер авайбур
(*гъуьрияр*),
23. КIевна хуьзвай гевгъердиз
ухшарар тир.

وَالسَّيْقُونَ السَّيْقُونَ ﴿١٠﴾

أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ﴿١١﴾

فِي جَنَّاتٍ النَّعِيمِ ﴿١٢﴾

ثُلَّةٌ مِنَ الْأُولَىٰ ﴿١٣﴾

وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ﴿١٤﴾

عَلَىٰ سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ ﴿١٥﴾

مُتَّكِنِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ﴿١٦﴾

يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّحَلَّدُونَ ﴿١٧﴾

بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقٍ وَكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ ﴿١٨﴾

لَا يَصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنَزِفُونَ ﴿١٩﴾

وَفَلَاحَةٌ مِّمَّا يَتَخَبَرُونَ ﴿٢٠﴾

وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢١﴾

وَحُورٌ عِينٌ ﴿٢٢﴾

كَأَمْثَلِ اللَّوْلُؤِ الْمَكْنُونِ ﴿٢٣﴾

24. (Чна гуда а сувабар абуруз) эвез яз - абуру авур амалдиз (диндар крариз) килигна.
25. Абуруз ана я буш я гунагъ рахунрин ван къведач,
26. Анжах «Салам (къез), салам!» лугъун квачиз (малаикрин патайни ва чпин арадани).
27. Ва эрчIи пата авайбур, - вуч (гыбур) ятIа, эрчIи пата авайбур (гыкьван еке дережа ва гзаф суваб ава абуруз)?!
28. (Абур жеда) «сидр»- (тарарин) (лотос - набататрин) кyuла, (чпелай) цацарни алуднавай,
29. Ва къалин аруш тир «тIалгъ» - (лацу ва я хъипи цуьквер жедай къалин яргъи хилер чпелни хъсан ни галай гзаф цуьквер алай чими уьлквейра жедай акациядин, ва я: сад-садан винел алаз емишрин кулер куьрс хъанвай бананрин)- тарарин кyuла,
30. (Гъамишалугъ) эКIя тир сериндик,
31. Экъичиз физвай ятарин (Женнетдин вацIарин) кyuла,
32. Ва гзаф къадар (ва гъар жуьре) емишрин юкьва,
33. (Чебни) я акъалтI тийидай (ва) я къадагъани тежедай,
34. Ва (жеда абур) (тахтрал) хкажнавай месерал.
35. Гъакъикъатда, Чна абур (Женнетдин папар) (къетIен) яратмишуналди яратмишна (Женнет- эгълийрин и дуьньяда хъайи папар - цIийиз, къетIен гъалдаваз халкъ хъийида).

جَزَاءِ يَمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْتِيهَا ﴿٢٥﴾

إِلَّا قِيلًا سَلَمًا سَلَمًا ﴿٢٦﴾

وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿٢٧﴾

فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ﴿٢٨﴾

وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ ﴿٢٩﴾

وَوَظَلٍ مَّمْدُودٍ ﴿٣٠﴾

وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ﴿٣١﴾

وَفَلَكَهَّةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٣٢﴾

لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ﴿٣٣﴾

وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ ﴿٣٤﴾

إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنِشَاءً ﴿٣٥﴾

36. - (Бес), авуна Чна абур (гъамиша)
рушвал гвайбур,
37. (Чпин) итимриз кIанибур (*гъамиша
чеб хушдиз тухуз чпин итимриз
бегенмиш ва кIан жедайвал ийиз
алахънавайбур*), са яшдинбур (*чеб са
таяр*) яз,
38. (Ам вири Чна авунва) - эрчIи патан
сагъибар патал.
39. - (Абурни жеда) (еке) жемят
эвелимжибурукай.
40. Ва (еке) жемят эхиримжибурукай!
41. Ва чапла пата авайбур, - вуч
(*гъибур*) ятIа, чапла пата авайбур
(*вуч пис жаза ава абуруз*)?!
42. (Абур жеда) самумда
(*Жегъеннемдин пис кудай, зегъемлу
гарун азабда*) ва лап кузвай
ргазвай це,
43. Ва пис чIулав гумадин хъендик
(*зулуматда*),
44. Вич я къайи (*серинди*) тушир,
я хушди (*гъалдиз, акуниз,
саламатвилыз...*).
45. Дугъриданни, абур адалай вилик
кефина дуланмиш жезвайбур тир
(*чпин гъевесриз табий яз*),
46. Ва абуру чIехи гунагъ кардал
(*ширкдал*) кIевивал ийизвай,
47. Ва абуру лугъузвай: «Бес, чун
къейила, ва чун руквадиз ва
кIарабриз элкъвейла, чал чан
хкидани къван?!»
48. Ва (гъакIни) чи эвелимжи
бубайрални?!»
- فَجَعَلْنَاهُمْ أَجْبَارًا ﴿٣٦﴾
- عُرْبًا أَتْرَابًا ﴿٣٧﴾
- لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٣٨﴾
- ثُلَّةٌ مِنَ الْأُولَىٰ ﴿٣٩﴾
- وَتِلْكَ مِنَ الْآخِرِينَ ﴿٤٠﴾
- وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مِمَّا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ﴿٤١﴾
- فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ﴿٤٢﴾
- وظِلٍّ مِّنْ يَحْمُومٍ ﴿٤٣﴾
- لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ﴿٤٤﴾
- إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ ﴿٤٥﴾
- وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ ﴿٤٦﴾
- وَكَانُوا يَقُولُونَ أَيُّدَا مِثْنَا وَكُنَّا تُرَابًا
- وَعِظْمًا أَمْ نَأْتِ الْمَبْعُوثُونَ ﴿٤٧﴾
- أَوْءَابَاؤُنَا الْأُولَىٰ ﴿٤٨﴾

49. Лагъ: «Гъакъикъатда, эвелимжибурни ва эхиримжибурни,
50. Дугъриданни кIватI хъйида малум тир Йикъан вахтуниз.
51. Ахпа куьне, эй (*Дузз Рекъикай*) ягъалмишвилевайбур (*Къияматдин Юкъуз чан хкун*) таб яз кьунвайбур,
52. Дугъриданни неда (куьне) закъкъумдин (*Жегъеннемда авай туькъуьл пис тар*) тарцикай -
53. (Ва) ацIурда (куьне) адалди (куь) руфунар (*лап гишинвиляй*),
54. Ва (*тадиз* куьне) адан винелни лап кузвай ргазвай яд хъвада,
55. «Цихъ лап къаних ийидай азар квай деведи» хъвадайвал (*а азар квайда гъикъван яд хъвайтани цихъ къанихвал куьтягъ жедач - яни жегъеннем-эгълияр къанихвилелди ргазвай яд хъваз гъамишан азабда жеда*)
56. - Им я абуруз «кьунагълух» (яз) жедайди Эвездин Юкъуз. -
57. Чун я куьн халкънавайди (*эй, инсанар*) - (гъавиляй), инанмишвалнайта куьне (*Къияматдин Юкъуз Чна квел мад сефер чан хкунихъ*)!
58. (Бес), акунани квез куьне (*куь папарин руфунриз*) «къуватдалди экъичзавай шей» (*эркекдин мая*) - (куьне вуч фикирзава адан гъакъиндай)?!
59. Куьне халкъзавани ам (*адакай инсан*), я тахъайтIа халкъзавайди Чун яни?!

قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ﴿١٩﴾

لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢٠﴾

ثُمَّ إِنَّكُمْ أَنتُمْ بِهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ ﴿٢١﴾

لَا كَلِمَٰتٍ مِّنْ شَجَرٍ مِّنْ زَيْتُونٍ ﴿٢٢﴾

فَمَا لَوْنَ مِنْهَا الْبُطُونَ ﴿٢٣﴾

فَشَرِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ ﴿٢٤﴾

فَشَرِبُونَ شُرْبَ الْهَلِيمِ ﴿٢٥﴾

هَذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ﴿٢٦﴾

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ ﴿٢٧﴾

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ ﴿٢٨﴾

عَأْنَتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ﴿٢٩﴾

60. Чун я кьиникъ къисметарнавайди куь арада (*Чна тайинарнава кьиникъ гьар садаз*), - ва туш Чун ахьтинди масадавай Чалай алудиз жедайди (*са куьнивайни Чун ажиз ийиз, магълуб ийиз ва Чаз манийвализ жедач*) -
61. Чна табдилунин кардани квез ухшарбуралди (*куь зат дегиишарунин карда Къияматдин Юкьуз*), ва Чна куьн яратмиш хъувунин кардани квез чинни тийидай гьалда.
62. Ва дугъриданни чизва квез - (*куь*) сифте халкъун (*куьн сифтедай Аллагьди арадал гъанвайди*), - (*гъавилий*), рикел гъанайтIа (*куьне*) (*Халикь - куьн мад сефер халкъ хъувунал къудратлу тирди*)!
63. Бес, акунани квез (*вичиз*) куьне цанар цазвай шейр (*тумар, къацар*)?
64. Куьн яни адав экъечIиз тазвайди, я тахьайтIа Чун яни (*адав*) экъечIиз туна (*ам*) чIехи ийизвайди?!
65. Эгер Чаз кIан хъайитIа Чна ам (*пучна*) куьлуь авунвай къалариз элкъурда, - (*ва*) куьн тажуб хъана жеда,
66. (*Ва лугьуда куьне*): «Гъакъикъатда, чун еке зиян хъанвайбур я.
67. Туш, чун (*чи рузидикай*) магърум хъанвайбур я».
68. Бес, акунани квез куьне хъвазвай яд?
69. Куьне ам авуднавани булутрай (*марфадин циферай*), я тахьайтIа Чун яни ам авудзавайди?

نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٦٥﴾

عَلَىٰ أَنْ تُبَدِّلَ أَمْرَكُمْ وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٧﴾

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ﴿٦٨﴾

عَأْنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴿٦٩﴾

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿٧٥﴾

إِنَّا لَمُعْرِمُونَ ﴿٧٦﴾

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٧٧﴾

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ﴿٧٨﴾

عَأْنْتُمْ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ ﴿٧٩﴾

70. Эгер Чаз кIан хъайитIа Чна ам уькIуль- наргадI ийида (*ва жедачир квевай ам ишлемишиз*) - (гъавиляй), авунайIа куьне шукур (*Ада квез цавай миxьи, хъваз жедай яд авудуниз*)!

71. Бес, акунани квез цIай - (вич) куьне гуьцIна хкудзавай (адан кIарасдикай)?

72. Бес, куьне арадал гъанвани адан ттар, я тахъыйтIа Чун яни (*ам*) арадал гъанвайди (*яратмишзавайди*)?!

73. Чна авунва ам (*цIай*) рикIел гъун яз (*квез - Жегъеннеддин цIай*), ва метягъ (*герек авай ишлемишдай са шей*) яз (баябан чуьлдавай) сеферчийриз (ва гишинбур) патал.

74. - (Гъавиляй), пак ая (вуна) ви Раббидин ТIвар, Чехи тир! (*Аллагъ Тааладин ТIвар пак ийидай гафар лагъ: «Субгъана-Аллагъ»*)!

75. (Гъавиляй) (*гъич дуьз туш Къуръан таб яз кьунвай кафирар*)! - Кьин къазва (За) гъетерин «акIизвай чкайралди» (*абурун фелекралди -цававай рекъералди*) (ва я: Кьин къазва (За) - (авудна) ракъурзавай Къуръандин пааралди)!

76. - Ва гъакъикъатда, ам - зурба кьин кьун я, эгер квез чиз хъанайтIа. -

77. Гъакъикъатда, ам - багъа (*зурба, гьундуьрлу*) Къуръан я,

78. Хуьзвай (*гизлемиш*) Ктабда авай.

79. ХкIазвач адак (садни) - (чеб Аллагъди) миxьи авунвайбурулай гъейри.

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أَجَاجًا فَلَوْلَا
تَشْكُرُونَ ﴿٧٠﴾

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ﴿٧١﴾

عَآنَتُمْ أَنشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ
الْمُنشِئُونَ ﴿٧٢﴾

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ﴿٧٣﴾

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾

* فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ ﴿٧٥﴾

وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَّو تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٦﴾

إِنَّهُ لَقُرْءَانٌ كَرِيمٌ ﴿٧٧﴾

فِي كِتَابٍ مَّكْنُونٍ ﴿٧٨﴾

لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ﴿٧٩﴾

80. (Ам) - алемрин Раббидин патай (авудна) ракъурнава.
81. Бес, и Ихтилатдин (*Къуръандин*) патахъай куъне (ментешвализ) ам таб яз къунвани?
82. Ва (куъне) куъ ризкъидин шукур авун - гъакъикъатда куъне таб яз къуниз элкъуърнавани (*къез Аллагъди ганвай няметрай Адаз шукур ийидай чкадал куъне инкарзавани*)?!
83. ...Бес, ам (*руьгъ*) туътуънив агакъайла (*къекай яни Эхиратда чан хкун инкарзавайбурукай садан чан гъаргъардиз атайла*),
84. (Вични) куън а чIавуз (а касдиз) килигзавайла (*рекъызвайдан къилихъ kIvatI хъанваз*),
85. - Ва Чун (*Чи малаикралди*) адаз (*а рекъызвайдаз*) квелай лап мукъвал я -.- Амма къез аквазвач (*абур*),-
86. Бес, - эгер куън (чпиз) (*Аллагъди Къыяматдин Юкъуз - авур амалрин*) эвез хгун тийидайбур ятIа (куъне *тестикъарзавайвал*) -
87. АлахънайтIа куън элкъуър хъийиз ам (*гъар са рекъызвайдан руьгъ - адан бедендиз*), эгер куън гъахъбур ятIа! (*яни эгер куъне лугъузвайвал тиртIа - къейидалай къулухъ квел чан хкин тийиз хъанайтIа, къез эвез хгун тийиз хъанайтIа - вучда къван а руьгъер къахчуна, ам файда авачир кар жезва - амуькрай тIун беденра гъамишалугъ, гъахъ- гъисаб авач къван куъ гафаралди?! Амма хъи а руьгъер беденрай ахкъудзава - абур а беденра тунвайдалай къулухъ -*

تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾

أَفِيْهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ ﴿٨١﴾

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْكُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿٨٢﴾

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ ﴿٨٣﴾

وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ ﴿٨٤﴾

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿٨٥﴾

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ﴿٨٦﴾

تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٨٧﴾

иллаки а акъвудуниз чIехи себеб ва
еке файда авайвиляй - амни Аллагъди
гъар са чандиз вичи авур амалрин
гъахъ- гъисаб хъувун патал я - Аллагъ
Таалади Ктабар, Пайгъамбарар
ракъурна хабар ганвайвал! Ва куьн
инсанар гъа эвелимжи несилрилай
башламишна ам элкъуьр хъувунал
чалишмиши тахъунин карди
къалурзава: квез хъсандиз чизвайди ам
квевай гъич тежедай кар тирди, вучиз
лагъайтIа руьгъ бедендай, амалдин
уьмуьрдай - эвездин уьмуьрдиз,
эжъечIун важиблу ва лазим кар я!

88. Ва эгер ам (къейи кас) (Аллагъдиз)
мукъвал авунвайбурукай (винихъди
къалурнавай а пуд жуьредикай
-«вилик фейибурукай») яз хъайитIа,

89. (Адаз) - (еке) архайинвал (ва
шадвал), ва рейгъан (атир ни,
ва иер ризкы), ва няметрин
(гъамишалугъ тир, хушбахтвилин)
Женнет жеда,

90. Ва эгер (ам) (рекъизвай кас) эрчIи
пата авайбурукай хъайитIа,

91. (Адаз лугъуда): «Салам (ва
саламатвал) ваз! (Вун) эрчIи пата
авайбурукай я!»

92. Ва эгер ам (къенвай кас) (Эхиратда
чан хкун) таб яз къурбурукай,
(Дуьз рекъикай) ягъалмишвиле
хъайибурукай (чапла пата
авайбурукай) хъайитIа,

93. Адаз «къунагълух» яз жеда (лап
кузвай) прагъвай яд,

94. Ва Джагъым - дин къати кунин
(Жегъеннемда кармаш хъунин)
азаб чIугун.

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقْرَبِينَ ﴿٨٨﴾

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ ﴿٨٩﴾

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ أَصْحَابِ السَّيِّئِينَ ﴿٩٠﴾

فَسَلَّمَ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ السَّيِّئِينَ ﴿٩١﴾

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الضَّالِّينَ ﴿٩٢﴾

فَنُزِّلَ مِنْ حَمِيمٍ ﴿٩٣﴾

وَتَصَلَّىٰهٖ جَحِيمٍ ﴿٩٤﴾

95. Гъакъикъатда, им (и хабар Чна
ваз ахъайзавай - эй, Пайгъамбар)
- дугъриданни ам гъахъ якъин я
(гъакъикъат я виче са шакни авачир)!
96. (Гъавиляй), пак ая (вуна) ви
Раббидин тIвар, Чехи тир! (Адан
тIвар пак ая, тарифиз: «Субгъана-
Аллагъи-ль-АзIим»- лугъуз)!

إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ﴿٩٥﴾

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٩٦﴾

سُورَةُ الْحَدِيدِ

57 - Сура: «аль-Хадид»
(Ракъ)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Пакнава Аллагъ (Адан тариф ийиз пакзава ва михъи ийизва Ам - Адан Чехивилиз кутуг тавунвай ва виже текъвер вири крарикай) цавара авай ва чилел алай затІари (вирида). (Ва) Ам - Къудратлуди, Камаллуди я!
2. (Са) Адаз талукъ я цаварин ва чилин пачагъвал (гъукум, иесивал); (Ада) чан гъизва ва чан къачузва, (ва) Ам - вири крарал къудратлу я!
3. Ам я - Эвелимжиди ва Эхиримжиди, Зăгъирди (Виридалайни Винеди - Адалай вине са шейни авач) ва БăтГинди (Вири чинебан ва чубнуъх крарикай Хабар Авайди - Адалай мукъвал са шейни авач), ва Ам - гъар са шей чизвайди я!
4. Ам я - цавар ва чил ругуд йикъан къене халкъ авурди, ахпа Ам Аршдал хкаж хъана (адалай винеда тестикъ хъана). Адаз чизва чилиз вуч гъахъзаватІа ва анай вуч экъечІзаватІа, ва цавай агъуз аватзавайди ва аниз хкаж жезвайди. Ам, гъина куън хъайитІани, (Вичин чирвилелди) квехъ гала. Ва Аллагъдиз куъне ийизвай амал (кпар) аквазва.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي
وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ②

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ
وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ③

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فِي
سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ
مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا
يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ
مَعَكُمْ أَيَّنَمَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
بَصِيرٌ ④

5. (Са) Адаз талукуь я - цаварин ва чилин пачагьвал (*гьукум, иесивал*), ва (вири) крар - Аллагьдин патав (элкьуьрна) хкизва.
6. Ада йиф йикъа твазва (*югъ яргъи ийизва йифен гьисабдай*) ва югъ йифе твазва (*йиф яргъи ийизва йикъан гьисабдай*). Ва Адаз - хурара вуч аватлани (*рикIера авай фикирар, сирер - вири*) чизва.
7. (*Гъавилай*), иман гъваш (куьне) Аллагьдихъ ва Адан расулдихъ, ва харж ая куьне (*Аллагьдин рекъе*) Ада куь ихтиярдиз (*вахтуналди куь серенжемдиз*) вуганвай затIарикай (*куь мал- девлетдикай*). (Бес), чпи иман гъайибур квекай (*эй, инсанар*) ва (Аллагьдин рекъе) харж авурбур, абуруз - еке саваб жеда!
8. Ва вуч хъанва квехъ куьне Аллагьдихъ иман тигъиз, (вични) расулди (куьне) куь Раббидихъ иман гъуниз эверзавайла квез, ва (дугъриданни) Ада квевай (*виликдай*) куь икьарни къачунвайла?! Эгер куьн иман гъизвайбур ятIа...(*лазим себебар вири хъанва*).
9. Ам я - Вичин Бендедиз ачух аятар (авудна) ракъурзавайди куьн зулуматрай нурдихъ акъудун патал (*Аллагьди ракъурзава Мугъаммад пайгъамбардиз Къуръандин аятар, ачух делилар - куьн мичIивилерай акъудун патал*). Ва гьакъикъатда, Аллагь куь гьакъиндай - (дугъриданни) гзаф мергьяматлуди (*Вичин лукIарин язух къведаиди*), гзаф регъимлуди я!

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٥٧﴾

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٥٨﴾

عَامِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلِفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٥٩﴾

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالرَّسُولِ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٦٠﴾

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٦١﴾

10. Ва вуч хъанва квехъ (куъне) Аллагъдин рекъе харж тийиз - (вични) Аллагъдиз талукъ тирла цаварин ва чилин ирс (*цавара вуч аватIани ва чилел вуч алатIани - вири Адаз ирс яз амукъда*)?! Сад хъиз жедач (*савабдиз*) - квекай (*Аллагъдин рекъе*) харж авурбур ва женг чIугурбур (гъалибвал къачуна) (Мекка) ачухдалди вилик - (*ва а кардилай къулухъ харж авурбур!*). Ахътинбур - мадни чIехи я дережадиз чпи анлай къулухъ (*Аллагъдин рекъе*) харж авурбурулай ва женг чIугурбурулай. Ва гъар садаз (*а къве дестедизни*) Аллагъди хиве къунва Лап Хъсанди (*Женнет*)! - (Ва) Аллагъдиз куъне ийизвай амалдикай (*крарикай*) хабар ава (*ва гъардаз вичин эвез хгуда*) -.

11. Вуж я ам - вичи Аллагъдив «хъсан бурж» вугузвайди (*Адан рекъе харжзавайди*) - (Ада) ам (*адан саваб*) адаз (гзаф сефер) артухардайвал ва адаз лап багъа гъакъини (*савабни-Женнет*) жедайвал?!

12. (РикIел гъваш) а Югъ - (*виче*) ваз муъмин-итимар ва муъмин-дишеглияр аквадай (*абур СиратI-ал- Муъкъвелей фидайла*) абурун виликайни ва абурун эрчIи патарихъайни (*къваларихъайни*) (абурухъ галаз) абурун нурни гъерекатна физ. (Ва лугъуда абуроз): «Квез къе муштулух (*шад хабар*) ава - (Женнетдин) бустанар, чпин (*анра авай еке кIвалерин ва гуъзел тарарин*) агъадихъай вацIар

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاتُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتَّلَ أَوْلِيَّكَ أَكْثَرَ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَتَّلُوا وَلَا وَعَدَ اللَّهُ الْخُسْفَىٰ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٠﴾

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهُ، وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١١﴾

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ تُسْرِكُمْ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرَىٰ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾

авахъна физвай, гъамишалугъ
(куьн) анра амукъдайбур яз. Гъа ам
я - ч!ехи агалкъун!»

13. А Юкъуз мунафикъ-итимри ва мунафикъ-дишегълийри иман гъайибуруз (*иманлуйриз*) лугъуда: «Гуъзлемиша (куьне) чун - чна куь нурдикай (са т!имил ишигъ) къачун!» Абуруз (*малаикри*) лугъуда: «Куьн куь къулухъ ахлад - бес, (*гъана*) нурдихъ къекъуьгъ!» Ва (*хкведа абур къулухъ, амма*) абурун (*муъминрин ва мунафикърин*) арада цал ийида - виче (са) варар авай: къенепата адан (*иманлуяр авай пата*) - регъим жеда, ва къецепата адан (*мунафикъяр авай пата*) - къаншарда адан, азаб жеда.

14. Абур (*мунафикъяр*) абуруз (*муъминриз*) эвериз жеда: «Бес, чунни квехъ галачирни?» Абуру лугъуда: «Эхъ, (галай)- (*загырда*), амма хъи куьне куьн ч!урнай (*куьне квез зиянвиле ттунай - мунафикъвализ*), ва гуъзлемишиз хъанай куьн (*муъминриз писвилер хъун*), ва шаклувалнай куьне (*Эхиратда чан хкун патахъай*), ва алдатмишна куьн (*куь*) буш умудри (*хиялри*), та Аллагъдин эмир (*куь ажал*) атана. Ва Аллагъдин гъакъиндайни куьн алдатмишна (гзаф) алдатмишардайда (*шейт!анди*).

15. (Гила) къе, къачудач квевай (азабдикай азад авунин) гъакъини (*эй, мунафикъяр*) ва (*гъак!ни*) чпи кафирвал авурбурувайни. Куь «хтана акъваздай чка» Ц!ай я; гъам

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ لِلَّذِينَ
آمَنُوا انظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ
أرْجِعُوا وِرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ
بَيْنَهُم بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ
وَظَهْرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٣﴾

يُنَادُوهُمْ أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَى
وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ
وَأَرْتَبْتُمْ وَعَرَّيْتُمْ الْأَمَانِي حَتَّى جَاءَ
أَمْرُ اللَّهِ وَعَرَّيْتُمْ بِاللَّهِ الْعُرُورُ ﴿١٤﴾

فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ
الَّذِينَ كَفَرُوا مَاؤُنْكُمْ أَلْتَارَى
مَوْلَانَكُمْ وَيَتَسَّ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

я - квез лап лайихлу чка («арха»),
ва гьикъван пис «элкъвена хкведай
чка» я (ам)!»

16. Бес, иман гъанвайбуруз
алукънавачни вахт абурун
рикIериз кичIевал (*умунвал*) жедай
- Аллагъ рикIел гъуникай ва (*Ада
авудна*) ракъурнавай Гъахъдикай
(*Къуръандикай*), ва абур (*рикIер
векъи хъана*) чпиз виликдай Ктаб
атанвайбур хъыз тежедайвал, - бес,
абуруз («*ягъбурдриз*» ва «*насарайриз*»)
аям (*заман*) яргъал фейила
абурун рикIер векъи (*КIеви къван
хъыз*) хъанай (*абуру Аллагъди чпиз
ракъурнавай Ктабра дегшивилер
ттуна, диндин истемишунар кыле
тухванач, - бес, куьн эй, муъминар,
абуруз ухшар жемир*)?! - Ва гзафбур
абурукай итIаатсузбур я. -
17. Чир хъухъ (квез) - гъакъикъатда,
Аллагъди чан гъызва чилел ам
чансуз хъанвайдалай къулухъ
(*гъыкI Ада марф къурна чилел чан
хкизватIа гъакI Ада куь рикIерни
«Ам рикIел гъуналди», Къуръандалди
умунлу ва хъуьтуьл ийизва, абур
«векъи» хъанвайдалай къулухъ*).
Дугъриданни Чна квез делилрин
(ва аятрин) баян ганва - куьне
къатIун (*фагъумун*) патал!
18. Гъакъикъатда, садакъаяр гайи
итимар ва садакъаяр гайи
дишегълияр ва (*адалди*) Аллагъдив
«хъсан бурж» бурж вугайбур, -
абуруз (*адан саваб*) (гзаф сефер)
артухарда, ва жеда абурун лап
багъа гъакъини (*чIехи сувабни -
Женнет*).

* أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا أَنْ تَخْشَعَ
قُلُوبُهُمْ لِيَذْكُرَ اللَّهُ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ
وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
مِن قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ
قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٦﴾

أَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾

إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا
اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضْعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ
أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾

19. Ва чпи Аллагъдихъ ва Адан (*вири*) расулрихъ иман гъанвайбур - ахътинбур, гъабур я «сиддикъар». Ва шагъидар (*джигъадда чан зайибур*) - абуруз чпин Раббидин патав абурун саваб ва абурун нур жеда. Ва чпи кафирвал авурбур ва Чи делилар (*аятар*) таб яз къурбур, ахътинбур - Джагъимдин (*Цгун*) агъалияр я.

20. Чир хъухъ квез (*эй, инсанар*), и дуьньядин уьмуьр - анжах къугъун, ва машгъулат, ва зинетар (*безетмишунар*), ва дамахарун куь арада, ва мал-девлетар ва веледар гзафрун я. Адан гъал (*дуьньядин уьмуьр*) ухшар я марфадин гъалдиз (*къурагъ хъайидалай гуьгъуьниз марф атана экъечай*) адан набататри «тумар чилик кутуна Кевайбур» (*тум цайи лежберар*) тажуб авур (*гъакI - дуьньядин уьмуьрди кафирарни тажубзава*); ахпа абур (*къацар, набататар*) акъахзава (*чIехи хъана къураз башламишзава*), (ва) ваз аквазва ам хъипи хъана, ахпани адакай куьлуь къалар- къулар жезва. Амма Эхиратда - къати азаб (*кафирриз*) ва багъишламишун Аллагъдин патай ва разивал ава (*иманлуйриз*). Ва и дуьньядин уьмуьр - анжах, (рикI ацукъарна) алдатмишардай шей я (*са тIимил чIавуз ишлемишна фана жедай затIар, менфятар я*).

21. Тади ая куьне (*сада садалай вилик элячIуз - эй, инсанар*) куь Раббидин патай тир багъишламишунихъ

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِۦٓ اُولٰٓئِكَ
هُمُ الصّٰدِقُوْنَ وَالشّٰهَدَآءُ عِنْدَ رَبّٰهِمْ
لَهُمْ اَجْرُهُمْ وَاُوْرُوْهُمْ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا
وَكَذَّبُوْا بِآيٰتِنَا اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ
الْجَحِيْمِ ﴿١٩﴾

اَعْلَمُوْا اَنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ
وَزِيْنَةٌ وَتَفٰخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي
الْاَمْوَالِ وَالْاَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ اَعْجَبَ
الْكُفٰرَ نَبَاتُهٗ ثُمَّ يَهِيْجُ فَتَرٰهٗ مُصْفَرًا
ثُمَّ يَكُوْنُ حُطْلَمًا وَّفِي الْاٰخِرَةِ عَذٰبٌ
شَدِيْدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا
الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا اِلَّا مَتَعٌ الْعٰوِرُوْنَ ﴿٢٠﴾

سَابِقُوْا اِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّنَ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ
عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ

(чалишимиш хъухь Аллагъдин багъишламишун къазанмишиз, а кардин себебар ийиз: тубаяр ийиз, гунагърикай яргъа жез диндар крар ийиз) ва Женнетдихъ - вичин фирягъвал (*гегъенишвал*) цавунни чилин (*вири цаваринни чилин санал*) фирягъвал хъиз тир, Аллагъдихъ ва Адан расулрихъ иман гъайибуруз гъазурнавай. Ам (*Аллагъдин багъишламишун, Женнет*) - Аллагъдин «чӀехи регъим» я, Вичиз кӀан хъайидаз гузвай. Ва Аллагъ - чӀехи регъимдин (*зурба няметрин*) Сагъиб я.

22. Гъар са мусибат (*бала*) чилел хъайи (*къурагъ хъун, тӀурфанар, магъсулар пуч хъун*) ва я куь (чпин) къилел атай (*азарар, къыникъар, есирвиле гъатунар*) - (ам) Ктаба (*Лавгъ -уль -МагъфӀузда кхъенваз*) ава Чна абур (*а шейӀэр*) халкъ ийидалди вилик. Гъакъикъатда, а кар Аллагъдиз регъят я!
23. (*Чна квез акӀ тирди хабар гузва*) куьне хажалат (*гъайиф*) чӀугун тавун патал куь гъилияй акъатай кардал, ва куьне (*лавгъадаказ*) шадвал тавун патал Ада квез багъишнавайдал (*няметрал*). Ва Аллагъдиз (*гъич*) кӀандач гъар са такабурлуди лавгъади, -
24. Чпи, мискъивалзавай ва инсанризни мискъивалун эмирзавай. Ва вуж (*къулухъ*) элкъвейтӀа (*Аллагъдиз итӀаатлувал авуникай*) - (бес), гъакъикъатда, Аллагъ - Гъам я Девлетлуди (*са куьнизни муьгътеж туширди*), Тарифдиз Лайихлуди!

أَعَدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ
ذَٰلِكَ فَضْلَ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ
ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١١﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّنْ
قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ
يَسِيرٌ ﴿١٢﴾

لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا
بِمَا آتَاكُمْ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ
فَخُورٍ ﴿١٣﴾

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ
وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَنِيُّ الْأَحْمِيدُ ﴿١٤﴾

25. Дугъриданни ракъурна Чна Чи расулар ачух делилар гваз, ва Чна абурухъ галаз Ктаб ва Терезар (авудна) ракъурнава (*Ада дуъзвал, адалатлувал къанун яз авунва*) - инсанри адалатлувал кбиле тухун патал. Ва Чна авуднава ракъ - виче зурба гуж (*къуват*) ва (гзаф) менфятар авай инсанар патал; ва чир авун (*винел акъудун*) патал Аллагъди ни Адаз (*Адан диндиз*) ва Адан расулиризи «вичин рикӀин сидкъидай, вичиз (Ам) таквазни» куъмек гузватӀа. Гъакъикъатда, Аллагъ - (гзаф) къуватлуди, (лап) гужлуди я!

26. Ва дугъриданни ракъурна Чна Нугъ ва Ибрагъим (*расулар яз чпин халкъарин патав*) ва Чна абурун (къведан) несилра авуна (*тайнарна*) пайгъамбарвал ва Ктаб, - (*бес*), ава абурун (*несилрин*) арада дуъз рекъе авайбур, ва гзафбур абурукай итӀаатсузбур (*Аллагъдиз асибур*) я.

27. Ахпа Чна абурун гелераваз сад - садан гуъгъуналлаз Чи расулар ракъурна, ва ракъурна Чна гуъгъуналлаз Марйаман хва Исани, ва багъишна Чна адаз ИнжӀл. Ва авуна Чна адаз табиъ хъайибурун рикӀера мергъамет (*юмшагъвал, шафакъат*) ва регъим. Ва «килисайра яшамиш жез кешишвал авун» - ам абуру къундармишнавай кар я. Чна абурал а кар «(кхъена) ферз» авуначир - (*абуру ам авуна*) анжах Аллагъдин разивал къазанмишун

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا
مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ
بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ
شَدِيدٌ وَمَنْتَفَعٌ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ
يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ
عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي
ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ
وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٦﴾

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا
بِعِيسَىٰ ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ
وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً
وَرَحْمَةً وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا
عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا
رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا
مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٧﴾

патал, амма абуру а кар лазим жуьреда кыле тухуз хвенач. Бес, иман гъайибуруз абурукай Чна чпин суваб гана, амма абурукай гзафбур итАатсузбур (*Аллагъдиз асибур*) я.

28. Эй, иман гъанвайбур! Киче хъухъ (квез) Аллагъдикай ва иман гъваш Адан расулдихъ (*давамара дуьздиз инанмишвализ*) - (*эгер куьне акI авуртIа*) Ада квез кьве (сувабдин) пай (*кьве сефер суваб*) гуда Адан патай регъим яз, ва багъишда Ада квез нур - вичин куьмекдалди куьн къекъведай (*дуьз рекъеваз фидай*), ва багъишламишда Ада квез (*гунагъар*). Ва Аллагъ - гъил къачудаиди, (гзаф) регъимлуди я! -
29. (*Аллагъди квез ам вири гузва*) - чир хъун патал Ктаб-эгълийриз, чпивай Аллагъдин чIехи регъимдикай са шейни къачуз (*къазанмишиз*) тежедаиди, ва чIехи регъим (*вири регъимар*) Аллагъдин Гъиле авайди, (вични Ада) ам Вичиз кIан хъайидаз гузвайди. Ва Аллагъ - чIехи регъимдин (*зурба няметрин*) Сагъиб я!

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اتَّقُوا اللّٰهَ وَءَامِنُوْا
بِرِسُوْلِيْهِ ۚ يُؤْتِكُمْ كَيْفَ لَيِّنَ مِنْ رَّحْمَتِيْهِ
وَيَجْعَلْ لَّكُمْ نُوْرًا تَمْشُوْنَ بِهٖ ۚ وَيَغْفِرْ
لَكُمْ ۗ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٨﴾

لَيَّا لَا يَعْلَمُ اَهْلَ الْكِتٰبِ اِلَّا يَقْدِرُوْنَ
عَلٰى شَيْءٍ مِّنْ فَضْلِ اللّٰهِ ۗ وَاِنَّ الْفَضْلَ
بِيَدِ اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ مَن يَّشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ ذُو
الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٢٩﴾

سُورَةُ الْمُجَادِلَةِ

58 - Сура: «аль-Муджадилагъ»
(Меслят къачуз субутзавай дишегъли)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тIварцIелди!

1. Дугъриданни, Аллагъдиз ван хъанва - вичин гъульуьн гъакъиндай вавай (*вичин фикирар лугъуз*) меслят къачузвай ва Аллагъдиз шикаят ийизвай (а папан) гафарин, (вични) Аллагъдиз куь (къведан) сада-садаз гузвай жавабринни ван къвез. Гъакъикъатда, Аллагъ - ван къведайди, вири аквадайди я!
2. Чпи, чпин папариз «вун заз зи дидедин далу хъиз я» лугъузвайбур квекай - (*абур гунагъкарар я*) (*ва*) туш абур (*а папар*) абуроз (*а гъуьлериз*) дидеяр, абурун дидеяр - анжах, абур хайи дишегълияр я (*гъуьлуь вичин папаз акI лугъуниз «зигъар» лугъуда, ам лагъай чIал я - вун заз къадагъа я заз зи диде къадагъа тирвал - эвленмиш хъунин карда*). Ва гъакъикъатда, абур (*ахътин тимри адалди*) нагъакъанди гафарикай ва тапарар лугъузва. Ва гъакъикъатда, Аллагъ - афáвалдайди (*гъафдаиди*), гъил къачудайди я!
3. Ва чпи, чпин папариз «вун заз зи дидедин далу хъиз я» лугъузвайбуру («*зигъар*»- *авурбуру*),

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَدِّدُكَ فِي
رَوْحِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ
تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿١﴾

الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ
مَا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ إِنْ أُمَّهُتُهُمْ إِلَّا الَّتِي
وَلَدْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ
الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوءٌ غَفُورٌ ﴿٢﴾

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ
يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ

ахпа чпи лагъай гафарилай
элкъвезвайбуру (*къадагъа авур паб*
вичиз гъалал хъийиз кІанзавайбур)
- (*абурал жерме ала, абуру*) са
лукІ азад авун лазим я абуру
(къведа: *гъуьлуьни папа*) «сада-
садак къадалди» (*жинсвилин алакъа*
ийидалди) вилик. Адалди (*ахътин*
къанун эцигуналди) - квез несигъат
гузва («*зигъар*»)- *тавун патал,*
авуртІа - *вуч авун лазим ятІа*
къалурнава), ва Аллагъдиз куьне
ийизвай амалрикай (*дуьз*) хабар ава!

4. (Ва) низ жагъизвачтІа (*лукІ азад*
ийидай мумкинвал) - ада ара датІана
(*галаз- галаз*) къве вацра сив хвена
кІанда абуру (*гъуьлуьни папа*)
«сада-садак къадалди» (*жинсвилин*
алакъа ийидалди) вилик, ва нивай
алакъзавачтІа (*къве вацра сив хуьз*),
ада пудкъад кесибдиз тІуьн гана
кІанда. Ам (*а крар квез эмирнава*)
- куьне Аллагъдихъ ва Адан
расулдихъ (*дуьздиз*) инанмишвал
авун патал я. Ва абур (*а къанунар*)
- Аллагъдин (*патай эцигнавай*)
сергъатар я (*гъавилияй чІурмир*
куьне абур), ва кафирриз азиятлу
азаб жеда!

5. Гъакъикъатда, чпи, Аллагъдиз ва
Адан расулдиз аксивал (*мидявал*)
ийизвайбур - абуруз агъузвал
жеда (*абур алчахарда*) абурулай
вилик хъайибур агъуз авурвал. - Ва
дугъриданни авуднава Чна ачух
аятар (*делилар*) -. Ва кафирриз
агъузардай (*алчахардай*) азаб жеда
(*Жегъеннемда*),

مِّن قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسًا ذَلِكُمْ تُوَعِّظُونَ
بِهِ ۗ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٧﴾

فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ
مِن قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسًا فَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ
فِيَاطْعَامَ سِتِّينَ مِسْكِينًا ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا
بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۗ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كُتِبُوا
كَمَا كُتِبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۗ وَوَقَدْ أَنْزَلْنَا
آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ۗ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ
مُّهِينٌ ﴿٢٩﴾

6. А Юкъуз - Аллагъди абурал виридал чан хкидай (ва) Ада абуроз чпи авур амалрикай хабар хгудай. Аллагъди адан гъисаб тухванва (*авур крар кхенва ва хвенва*), амма абуром (*а крар*) рикелай алудна. Ва Аллагъ - гъар са шейнал Шагъид я!
7. Бес, ваз акунвачни (*чизвачни*) - гъакъикъатда, Аллагъдиз чизвайди цавара вуч аватлани ва чилел вуч алатлани (*вири*)?! Жезвай туш пудан юкьва «чинебан ихтилат» хъана абуром кьуд лагъайди Ам тахъана, ва я вадан юкьва хъана - абуром ругуд лагъайди Ам тахъана, ва адалай тИмилни ва я гзафни - Ам абурохъ галаз тахъана (*Вичин чирвилелди*), гъина абур хъайитлани. Ахпа Ада абуроз чпи авур амалрикай Къияматдин Юкъуз хабар гуда. Гъакъикъатда, Аллагъдиз гъар са шей (*вири крар*) чизва эхир!
8. Бес, акунвачни ваз (*эй, Пайгъамбар*) чпиз «чинебан ихтилатар авун» къадагъа авунвайбур (*Пайгъамбарди чувуд-дин гвайбуруз къадагъа авуна мусурманар алай чкайрал чинебан рахунар ийиз*), ахпа абур чпиз къадагъа авунвай кардал мад (элкъвена) хквезва - ва абуром гунагъ кар, мидявал ва Расулдиз асивал авуникай сада-садаз чинебан сугъбетар ийизвайди?! Ва (абур) ви патав атайла, абуром ваз салам гузва (*масакIа*) Аллагъди ваз салам гузвайвал тагана, ва

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٦﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آدْنَىٰ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ التَّجْوَىٰ ثُمَّ يُعَادُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَجَّوْنَ بِالْآثِمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءَ وَكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحْيِكَ بِهِ اللَّهُ وَيَقُولُونَ فِي أَنفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فَيَسَّ الْمَصِيرُ ﴿٨﴾

чпи-чпикди лугъзува: «Гурай кван чаз Аллагъди азаб, чна лугъзувай гафариз килигна (*эгер ам пайгъамбар ятIа гъакъикъатда!*)»
Бес я абуруз Жегъеннем, (виче) абуру къати кунин азаб чIугвадай, - (ва) гъикъван пис «элкъвена хкведай чка» я (*ам!*)

9. Эй, иман гъанвайбур! Куьне (*куь арада*) чинебан ихтилатар ийидайла - ийимир куьне чинебан рахунар гунагъ кар, ва мидявал, ва Расулдиз асивал авуникай, амма хьи ийизвай чинебан ихтилатар хийир кар (*хъсанвал*) авуникай ва (Аллагъдикай) кичIе хуникай ая, ва кичIе хухъ квез Аллагъдикай, Вичин патав куьн кIватI хъийидай.

10. Чинебан ихтилатар авун (*гунагъ крарикай, мидявал авуникай*) - шейтIандин патай я, иман гъанвайбур пашман хун патал, амма адавай (*шейтIандивай*) абуруз са зарарни гуз жедач, анжах Аллагъдин ихтиярдалди квачиз (*Адаз кIан хъайитIа - ахпа гуз жеда*).
Ва къуй са Аллагъдал таваккул (*кIеви умуд, «юкь вегъин»*) авурай муъминри!

11. Эй, иман гъанвайбур! Квез лагъайла гегъеншара чка сада-садаз «инсанар кIватI хъана ацукънавай чкайра» (*Пайгъамбардин ва я илимдин межлисра*) - гегъенш ая (*чка це*) куьне, ва Аллагъди квезни гегъеншарда (*Вичин савабдикай*). Ва квез «къарагъ куьн (*межлисдай*)» лагъайла, куьн къарагъ - Аллагъди хкажда иман гъанвайбур квекай

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا تَنَجَّيْتُمْ
فَلَا تَتَنَجَّوْا بِالْأَيْمِ وَالْعُدْوَانِ
وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَتَنَجَّوْا بِالْبِرِّ
وَالتَّقْوَىٰ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾

إِنَّمَا التَّجْوَىٰ مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ
الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا
إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ
تَسَحَّرُوا فِي الْمَجَالِسِ فَأَفْسَحُوا
يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ ۗ وَإِذَا قِيلَ أَنْشُرُوا
فَأَنْشُرُوا ۗ يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا
مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾

(*рутбадиз*), ва (*хкажда*) чпиз чирвилер ганвайбур дережайриз. Ва Аллагъдиз куьне ийизвай амалрикай (*дуьз*) хабар ава!

12. Эй, иман гъанвайбур! Эгер куьне расулдихъ галаз «чинебан ихтилат» ийиз (*кьилди рахаз KІan*) хъайитІа, куь чинебан суьгъбетдилай вилик садакья це - ам квез хийирлу я ва мадни михъвал я (*куь рикГериз*). Амма эгер квез (*садакьадиз гудай шей*) жагъун тавуртІа - гъакъикъатда, Аллагъ багъишламишдайди, регъимлуди я эхир!

13. Я тахъайтІа квез (*кесиб жез*) кичІе хъанвани куь чинебан суьгъбетрилай вилик садакьяяр гайитІа?! Бес, куьне (*а кар*) тавунвайла - (ва) Аллагъди куь тубани къабулнавайла (*Ада квез къезилар хъувунва ва тагун ихтияр ганва*) -, (ва гъавиляй) капІ ада ая (куьне), ва закат це, ва Аллагъдиз ва Адан расулдиз муьтІуьгъвал ая. Ва Аллагъдиз куьне ийизвай амалрикай (*дуьз*) хабар ава!

14. Бес, ваз ақуначни, чпи, Аллагъдиз чпин хъел авай ксарихъ (*чувудрихъ галаз*) галаз дуствал ийизвайбур (*мунафикъар*)?! Туш абур квекай (*иманлуйрикай*), ва туш - атІабурукайни; ва абуру (чпин) тапаррал къинер къазва, чпиз чиз-чиз.

15. Аллагъди абуруз къати азаб гъазурнава, - дугъриданни лап пиди я абуру авур амал (*мунафикъвал, ...*)!

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نَجَّيْتُمُ
الرَّسُولَ فَقَدِمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَيْكُمْ
صَدَقَةٌ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَظْهَرُ فَإِن لَّمْ
تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾

ءَأَشْفَقْتُمْ أَن تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ
نَجْوَيْكُمْ صَدَقْتُمْ فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا
وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَأَتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ
وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

* أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ
وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكُذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ
مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٥﴾

16. (Абуру) чпин (*тапаррин*) кынер (чпиз *мусурманрикай*) «далдалух» яз кьунва - (ва) (ам себеб хъана) абуру (*чебни ва масадбурни*) Аллагъдин рекъикай къакъуднава. (Гъавиляй) абуруз - агъузардай азаб жеда (*ЦIа!*)

17. Гъич са куьмекни гудач абуруз абурун мал-девлетри ва я абурун веледри Аллагъдикай (*Адан азабдикай*) хуьнин карда; ахътинбур (*мунафикъар*) - ЦIун-эгълияр я, абур ана гъамишалугъ яз амукъда.

18. Аллагъди абурал вирибурал чан хкидай а Юкъуз - (абуру) Адаз кынер къада, квез (*абуру*) (*эй, муъминар*) кынер къазвайвал, ва (абуру) гъисабда (*фикирда*) чпи са кар ийизвай хъиз (*чпиз адакай менфят жедай хъиз*). Эхъ! Гъакъикъатда, абур (*мунафикъар*) - гъабур я (акъалтIай) тапархъанар!

19. Абурал шейтIанди винел пад къачунва ва ада абурун рикIелай «Аллагъ рикIел гъун» алуднава (*Адаз муьтIуьгъвалун, ибадатун абуру кылиз акъуднач*). Ахътинбур - шейтIандин десте я! Эхъ! Гъакъикъатда, шейтIандин десте - гъабур я зиянвиле авайбур (*и дуйньядани, Эхиратдани!*)

20. Гъакъикъатда, чпи, Аллагъдиз ва Адан расулдиз аксивалзавайбур, - ахътинбур лап агъузбурукай (*алчахбур*) я.

أَتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٦﴾

لَنْ نُعْطِيَهُمْ عَنْهُمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا أَوْلَادَهُمْ مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٧﴾

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ أَلَّا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٨﴾

أَسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَّا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَالِسُونَ ﴿١٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ﴿٢٠﴾

21. Аллагъди кхьенва (*Лавгъ-уль-Магъфузда* ва *къаза-къадарнава*): «Гъакъикъатда, За ва Зи расулри гъалибвал къачуда (*Зун ва Зи расулар гъалиб жедда*)!» Гъакъикъатда, Аллагъ - лап къуватлуди, гзаф гужлуди я!
22. Жагъидач ваз (*эй, Пайгъамбар*) - чпи, Аллагъдихъ ва Эхиримжи Йикъахъ (*дуъз*) инанмишвал ийизвай ксари - абуруз, вичи Аллагъдиз ва Адан расулдиз аксивалзавай (*душманвалзавай*) кас кІан хъана, гъатта абур (*аксивалзавайбур*) чпин бубаяр, ва я чпин рухваяр, ва я чпин стхаяр, ва я чпин (лап талукуь) тухум (*мукъва-кылияр*) хъайитІани (-*ам гунагъ кар я*)! Ахътинбур (*чпиз Аллагъ патал мусурманар кІанзавайбур ва кафирар такІанзавайбур*) - (*абур*), чпин рикІера Ада иман кхьенвайбур (*мягъкемарнавайбур*) ва (*чпиз*), Вичин патай куьмек гана къуватлу авунвайбур я. Ва твада Ада абур Женнетра чпин (*Женнетдин кІвалерин, тарарин*) агъадихъай вацІар авахъзавай, гъамишалугъ яз ана амукуьз. Аллагъ абурулай рази я ва абур рази я Адалай. Ахътинбур - Аллагъдин десте я! Эхъ! Гъакъикъатда, Аллагъдин десте - гъабур я (зурба) агалкъун авайбур!

كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَيْنَ أَنَا وَرُسُلِي إِنَّ اللَّهَ
قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿١١﴾

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ
إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ
فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ
وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ
حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

سُورَةُ الْحَشْرِ

59 - Сура: «аль-Хашр» (КіватІун)

*Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тІварцІелди!*

1. Пакнава Аллагь (*Адан тариф ийиз пакзава ва михьи ийизва Ам - Адан Чехивилиз кутуг тавунвай ва виже текъвер вири крарикай*) цавара авайбуруни ва чилел алайбуруни (*вирида*), ва Ам - Къудратлуди, Камаллуди я!
2. Ам я - (Вичи), кафирвал авурбур Ктаб-эгълийрикай (*Мединадин къваларив гвай чувудрин къебила «бану - надзір»*) абурун яшамиш жезвай чкайрай чукурайди «КіватІ авунин» сифте кълияй («*Арабистанда*» авай чувуд-дин гвайбур КіватІ хъвуна вири «*Шам*» галайвал акъуддайла). Куъне (*эй, мусурманар*) абур (*и саягьда, агъузвилеваз*) экъечІда лагъана фикирни авуначир. Ва фикирнай абур (*чувудри*) чпин къелейри чеб Аллагьдикай (*Адан гуждикай*) хуъда лагъана, амма Аллагьди абур (*гъич гьисабдани къун тавур патахъай абурив «жаза»*) агакъарна ва абурун рикІериз еке кичІ вегьена (*садлагъана*). (Ингье чІуриз) харапІзава абур чпин КІвалер чпин гъилералди ва муъминрин гъилералди, - (бес), ибрет къачу (куъне) эй, басаратвилин сагъибар (*аквадай вилер авай, кар къатІндай ксар*)!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ
أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ
مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ
مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَتَتْهُمْ
اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَدَفَ
فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُجْرِبُونَ بِيُونَهُمْ
يَأْيُدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا
يَا أُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٢﴾

3. Ва эгер Аллагъди абуруз (масаниз) чукурун кхьенвачиртIа (*кьадар-кьысметнавачиртIа*) - Ада абуруз дугъриданни азаб гудай и дуьньяда (*ягъиз рекъыз, есирвиле тваз...*), ва Ахиратда абуруз - Цун азаб жеда.
4. Ам (*а жаза*) - абуру Аллагъдиз ва Адан расулдиз акси пад кьунвайвилай (*зидвал авурвилай*) я. Ва ни Аллагъдиз акси пад кьунватIа (*зидвалзаватIа*) - гъакъикъатда, Аллагъ (*ахътиндаз*) къати жаза гудайди я!
5. Вуч куьне атIанатIани хумравдин тарарикай ва я тунатIани абур чпин танрал акъвазнаваз - ам Аллагъдин изиндалди я, ва асивалзавайбур агъузарун (*кафирар алчахарун*) патал.
6. (Ва) Аллагъди Вичин расулдиз багъишай «файъ» (*женг галачиз мусурманриз душманривай гъатай затIар*) абурувай (*а чувудривай къакъудна*) - куьне ам патал (зарбдиз) гъалай кар авач я балкIанар, я девеяр (*куьне гъужумна гъалибвал къачур кар авач*), амма Аллагъди Вичин расулриз Вичиз кIан хъайидан винел гъукум (*гъалибвал*) гузва. Ва (*бес*) Аллагъ - гъар са кардал къудратлу я эхир!
7. Аллагъди Вичин расулдиз багъишай «файъ» (*женг галачиз мусурманриз душманривай гъатай затIар*) а хуьрерин эгълийривай (*мушрикривай*), ам - талукъ я Аллагъдиз, Расулдиз, (Пайгъамбардин) мукъва-

وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَآءَ
لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ
عَذَابُ النَّارِ ﴿٣﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ
يُشَاقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤﴾

مَا قَطَعْتُمْ مِّن لِّينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً
عَلَىٰ أَصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيُخْرِزَ
الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا
أَوْحَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ
وَلَا كَنََّ اللَّهُ يُسَلِّطْ رُسُلَهُ عَلَىٰ مَنْ
يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾

مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ
الْقُرْبَىٰ فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ
وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَأَنَّ السَّبِيلَ كَيْ
لَا يَكُونُ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ

кылийриз (*Бану-Гъашиман ва Бану-аль-МутИталибан хизанриз*), егимриз, кесибриз ва рекъе авай ксариз (*гъариба кас вичин мал, пул куътягъ хъана ва я бес тежез вичин рехъ давамар техжезвай мусурманриз*), - ам (*мал*) квекай (анжах) девлетлуйрин гъилерай гъилиз физвай шей яз тахъун патал. Ва вуч квез Расулди гъанватІани (*ганвай эмир, шей*) куъне ам къачу (*кылиз акъуда*), ва вуч квез ада къадагъа авунватІа - (куъне) акъвазара (*яргъа хъухъ а кардикай*). Ва кичІе хъухъ (квез) Аллагъдикай (*Адан эмирар кылиз акъудиз ва къадагъайрикай яргъаз жез*), гъакъикъатда, Аллагъ - къати жаза гудайди я!

8. (*ГъакІни талукъ а «файъ»-дин мал*) «мугъажиррин» (*Меккадай Мединадиз куъч хъанвай асгъабрин*) кесибризни, чеб, чпин яшамиш жезвай чкайрай ва чпин мал-деветдикай чукурнавай. (Абур) чалишмиш жезва регъимдихъ Аллагъдин патай ва разивилихъ (Адан), ва куъмек гузва (абуру) Аллагъдиз (*Адан диндиз*) ва Адан расулдиз. Ахътинбур - гъабур я керчекбур!
9. Ва чпи, (яшамиш жез ацукъна) а уълкведин (*Мадина-шегъердин*) бине ктурбур ва иманни гъайибур (*имандин макан гъазурайбур*) абурулай вилик (*мугъажирри гъижра ийидалди*)- (*яни «ансарар»*) - (абуруз) чпин патав «гъижра» авурбур (*мугъажирар*) гзаф Іанзава, ва жагъизвач абуруз чпин хурара

وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمُ
عَنْهُ فَأَنْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ

الْعِقَابِ ﴿٧﴾

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ
دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ
وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ
هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيْمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ
يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي
سُودِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَى
أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقِ
شَحْحَ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

са гъажетни (*пехилвал*) абуруз (*мугъажирриз*) багъишнавайдан гъакъиндай (*дьяеда душманривай гъатай шейэрин паярикай*), ва абуру абур (*мугъажирар*) чпелайни аргух яз (*виниз*) къазва, гъатта чпиз лап гереквал (*еке игътияжвал*) аватлани. - Ва вуж вичин нефсинин мискъивиликай (*мутГлакъвиликай*) хвенватла, бес, ахътинбур - гъабур я агалкъунар жедайбур! -

10. Ва абурулай (*мугъажиррилай ва ансаррилай*) гуьгъуьниз атайбуру (*иманлуйри*) лугъузва: «Чи Рабби! Гъил къачу чалай, ва чи (*диндин*) стхайрилайни чалай вилик иман гъайи! Ва чи рикера - иман гъанвайбурал ажугъвал ва пехилвал ийимир. Чи Рабби! Гъакъикъатда, Вун - лап мергъаметлуди (*Вичин лукларин язух къведайди*), гзаф регъимлуди я!
11. Бес, вун килигнавачни мунафикъвал авунвайбуруз, гъикI абур Ктаб-эгълийрикай тир кафирвал авунвай чпин «стхайриз» (*Мугъаммад пайгъамбардихъ кафирвал авунвай чувуд - дин гвайбуруз*) лугъузватла: «Эгер куьн (*мусурманри куь Квалерай*) акъудайтла, дугъриданни чунни экъечIда квехъ галаз, ва чун куь гъакъиндай (*квез писвализ*) садазни гъич са чIавузни муьтIуьгъ жедач. Ва эгер квехъ галаз дяве тухвайтла, чна квез дугъриданни куьмекда». Ва Аллагъди шагъидвалзава - гъакъикъатда, абур (*мунафикъар*) тапархъанар тирди!

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا
 أَغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ
 وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا
 رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾

* أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَأْفَقُوا يَقُولُونَ
 لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ
 الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَتَخْرُجَنَّ
 مَعَكُمْ وَلَا تُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا
 وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ
 إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١١﴾

12. Эгер абур (*чувудар Мединадай*) акъудайта, абурухъ галаз абур (*мунафикъар*) экъечІдач, ва эгер абурухъ галаз (*масадбуру*) дяве тухвайтІани, абур абуроз куьмек гудач. Ва нагагъ абур абуроз куьмек гайитІани, абур дугъриданни (чпин) далуяр элкъуьрда (*катиз*), ахпани абуроз са куьмекни гудач.
13. Дугъриданни куьн (*эй, муъминар*) мадни къурхулу я абурун хурара Аллагъдилай (*мунафикърин ва чувудрин ччанара квекай мусурманрикай гзаф кичІ ава Аллагъдикай кичІевиледай*). Ам (*акІ*) я - абур гъавурда акъун тийизвай ксар тирвиляй (*Аллагъдин чІехивилин, имандин, жазадин*).
14. Абуру (*чувудри*) женг чІугвадач квехъ галаз вирида санал, (*амма кІватІ хъана вирида санал женг чІугвада абур квехъ галаз*) анжах (зурба цларалди, хандакІралди къелеяр хъиз) мягъкемарнавай хуьрера, ва я цларин кьулухъай. Душманвилер (*адават*) абурун - чпин арада гзаф къати я. Вуна абур «вири сад тир хъиз» (*абурун виридан гаф сад яз*) гысабзава, амма абурун рикІер лап ччара я. Ам - абур къатІун тийизвай ксар тирвиляй я.
15. (Абурун гьал) (*а чувудрин кар*) ухшар я гьалдиз абуралай вилик хъайибурун и мукъвара (*Бадр - гъазаватдин юкъуз къурайшдин мушрикрин гьалдиз, ва чувудрин «бану-къайнукъаъ» къебиладин кардиз*) - (абур) чпин кардин завал дадмишнаы, ва (*Ахиратда*) абуроз азиятлу азаб жеда.

لَيْنٌ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَيْنٌ قَاتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ وَلَيْنٌ نَّصَرُوهُمْ لَيُولُونَ الْأَدْبَرَ ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ ﴿١٢﴾

لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهَبًا فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٣﴾

لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ خَسِيبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٤﴾

كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٥﴾

16. (Абурун гьал) ухшар я шейтИандин гьалдиз - ада инсандиз лагьай ч!авуз: «Кафирвал ая!» (Ва) ада кафирвал авурла..., ада (*шейтИанди*) лугъзува: «Зун вакай яргъа я (*талукъвал авач*)! Гьакъикъатда, заз кичЕзва Аллагъдикай - алемрин Раббидикай!»

17. (Ва) абурун къведан (*шейтИандин ва кафир инсандин*) «кардин эхир» хъана - абур къведбурни Ц!а хъун, къведбурни ана гьамишалугъ амукъиз. Ва гъа ам я - зулум авурбурун эвез (*жаза*)!

18. Эй, иман гъанвайбур, кичЕ хьухъ (къвез) Аллагъдикай (*Адан эмирар кылиз акъудиз, Адан къадагъайрикай яргъаз жез куьне куьн уухъ Адан азабдикай*), ва къуй гьар са ччан (*кас*) - ада пакад югъ (*Къбияматдин Югъ*) патал вуч гъазурнават!а килиграй. Ва кичЕ хьухъ (къвез) Аллагъдикай - гьакъикъатда, Аллагъдиз куьне ийизвай амалрикай (вири) хабар ава!

19. Ва жемир куьн (*эй, муъминар*) чпи Аллагъ рикелай алудайбур (*мунафикъар, мушрикар, ягъудар*) хъиз - (ва гъавилай) Ада абурув чпивай чеб рикелай алудиз туна (*Исламдин дуьз гъавурда гъат тийидайвал авуна - абуруз хийир жедай ва азабдикай къутармишдай диндар крар авуникай абур яргъа авуна*). Ахътинбур - гьабур я асибур (*Аллагъдиз муьт!уьгъсузвал авурбур*).

20. Сад хъиз жедач Ц!ун эгълияр ва Женнет-эгълияр. Женнет-эгълияр - гьабур я ч!ехи агалкъун жедайбур.

كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ
أَكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ
مِّنكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ
فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلِتَنْظُرَ
نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ
اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَلَهُمْ
أَنفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ
الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾

21. Эгер Чна и Къуръан (са) дагъдал авуднайга (*ва ам а Каламдин гъавурда акъунайга*) - ваз ам (*а дагъ*) аквадай лап умунлу яз, пад-пад хъана Аллагъдикай кичевиляй. Ва а мисалар - Чна абур инсанриз гъизва абур уфикир-фагъумун патал (*Аллагъдин къудратлувиликай...*)!
22. Ам я - Аллагъ, Вичелай гъейри (*ибадатдиз лайихлу тир маса*) илагъи авачир, гъайб (*чинебанди*) ва ачухди - (Вири) Чизвайди, Гъам я - Мергъяматлуди, Регъимлуди!
23. Ам я - Аллагъ, Вичелай гъейри (*ибадатдиз лайихлу тир маса*) илагъи авачир, (Виридан) Пачагъ (*вири алемрин Иеси*), Лап Пакди (*Мукъаддас*), Саламатди (*нукъсанрикай, синихрикай, айибрикай михьиди*), Керчекди (*Вафалуди, Вичин расулар аятралди, делилралди тестикъарзавайди*), Гуъзчивалдайди (*Ахтармишдайди*), Лап Гужлуди (*Виридал Гъалибди*), Вири МуътПуъгъардайди (*Гъайбатлуди*), Такабурлуди! Пак я Аллагъ - абур у (Адаз) шерик гъуникай (*абур у гъизвай ширкдикай*)!
24. Ам я - Аллагъ, Халикъ, Яратмишдайди (*Арадал Гъидайди*), Суърет Гузвайди. Адахъ виридалайни гуърчег тIварар (ва лап вини дережадин сифетар) ава. Тасбигъзава Адаз (*тарифзава Адан пак ийиз Ам*) цавара (авайбуру) ва чилел алайбуру (*вирида*). Ва (*са*) Ам я - Лап Къудратлуди, Лап Камаллуди!

لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَلِيعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَلُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١١﴾

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلِيمٌ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾

هُوَ اللَّهُ الْخَلِيقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

سُورَةُ الْمُؤْتَمِنِينَ

60 - Сура: «аль-Мумтаханагъ»
(Синемишзавай
(имтигъандик квай) дишегъли)

Мергьяматлу, Регъимлу
Аллагъдин тIварцIелди!

1. Эй, иман гъанвайбур (*Аллагъдихъ агъунвайбур*)! Къамир куьне Зи душманар ва куь душманар (*мушикар, кафирар*) дустар (*куьмекчияр*) яз - (куьне куь) кIанивилер абуруз талукъариз, (вични) абуру квез атанвай гъахъдихъ кафирвалнавайла. Абуру Расул ва куьн (*мусурманар Меккадай*) акъудзава - куьне иман гъанва лугъуз Аллагъдихъ - куь Раббидихъ. Эгер куьн (*гъижрадиз*) экъечIнавайбур ятIа Зи рекъе джигъад ийиз ва Зи разивал къазанмишун патал (*ийимир куьне абурухъ галаз дуствал эй, муъминар*). Куьне абуруз чинеба кIанивилер талукъарзава (*куьне абуруз чинеба мусурманрин гъаларикай хабар гузва кIанивал сеbeb хъана*) - (вични) Заз лап хъсан чизвайла куьне чуьнуьхнавай крарни ва куьне ачух авур крарни! Ва (*къадагъа авурдалай къулухъ*) ни квекай а кар авуртIа - дугъриданни ам дуьз рекъяй акъатнава (*еке ягъалмишивиле ава*).
2. Эгер куьн абурун (*чпиз куьне чинеба кIанивилер талукъарзавай мушикрин*) гъиле гъатайтIа, абуру квез (*лап*) душманар яз жеда,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا
عَدُوِي وَعَدُوَكُمْ ءَٰوِلِيآءَ تُلْفُونَ إِلَيْهِمْ
بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِّنَ
الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَن
تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِن كُنتُمْ خَرَجْتُمْ
جِهَدًا فِي سَبِيلِي وَءَابَتِغَاءَ مَرْضَاتِي
تُسْرُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ
بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَن يَفْعَلْهُ
مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيلِ ﴿١﴾

إِن يَتَّقُواكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ ءَعْدَاءَ
وَيَسْطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُمْ
بِالْسُوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ ﴿٢﴾

ва (абуру) квел чпин гъилер ва мецер «яргъи ийида» писвал ийиз - (вични) абуруз куьне кафирвал авун кІан хъанвайла.

3. Гъич са менфятни жедач квез куь мукъва-къилийрикай ва веледрикай (*эгер куьне гъабур патахъай кафирар дуствиле къуртIа*). Къияматдин Юкъуз Ада куьнни абур ччара ийида (*Адаз муьтIуьгъ хъайшбур Женнетдиз, гунагъкарап - ЦIуз*). (Ва) Аллагъдиз куьне ийизвай амалар (*кIарр*) аквазва!
4. Дугъриданни ава(й) квез хъсан чешне (*эй, иманлуяр, мусурманар*) Ибрагъима ва адахъ галай (*муьмин*) ксара - абуру чпин халкъдиз лагъай чІавуз: «Гъакъикъатда, чун квекай ва куьне Аллагъдилай гъейри ибадатзавай затIарикай ччара я (*яргъа я, алакъасуз я*), чна кафирвалнава квехъ (*ва куь дин инкарзава*), ва пайда хъанва чини куь арада душманвал ва еке такІанвал гъамишалугъ яз, та куьне Сад тир Аллагъдихъ иман гъидалди». - Анжах Ибрагъиман гафар квачиз, вичин бубадиз лагъай: «За дугъриданни ви патахъай «астагъфир» ийида (*гунагърилай гъил къачун тIалабда*), ва зи гъиле Аллагъдин вилик ви патахъай са шейни авач» (*квез чешне туш Ибрагъима вичин бубадин патахъай астагъфир ийида лугъун, ам ада лагъай тир вичиз чир жедалди буба Аллагъдиз душман тирди ва адакай яргъаз жедалди*). - (Ва

لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصَلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي
إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ
إِنَّا بَرَاءٌ مِّنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن
دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى
تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدِيثِهِ إِنَّا قَوْلٌ
لِّإِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ
وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ ۗ رَبَّنَا
عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنْتَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٩﴾

Ибрагъима ва адахъ галай муъминри лагъана): «Чи Рабби! Чна са Вал таваккул авунва, ва Ви патав чун туба авуна хтанва (*Вахъ элккъвенва*), ва (са) Ви патав я (элкъвена) хтун (виридан) - (*Къияматдин Юкъуз*)!

5. Чи Рабби! Иймир Вуна чун кафирвал авурбуруз синагъ (*имтигъан*) яз (*Вуна чаз азаб гуналди*, ва я абуруз чи винел гъалибвал гуналди - абуру чи диндикай къакъудда, ва абуру фикирда эгер а мусурманар гъахъдал алайтlа абуруз а азаб къведачир - ва адалди абур чпин куфрдал мадни мягкем жеда), ва гъил къачу чалай чи Рабби, гъакъикъатда, Вун - (Лап) Къудратлуди, (Гзаф) Камаллуди я эхир!»

6. Дугъриданни ава(й) квез абура хъсан чешне - (чпи) Аллагъдик (*Адан хийирдик*) ва Эхиримжи Йикъак (*адан сувабдик*) умуд кутунвайбуруз. Ва вуж (*Аллагъдин эмирдикай*) (патахъ) элкъвезватlа - (бес), гъакъикъатда, Аллагъ - Гъам я Девлетлуди (*Са куънизни муъгтеж туширди*), (Гзаф) Тарифлуди (*Тарифдиз Лайхлуди*)!

7. - Мумкин я Аллагъди куъни (*эй, иманлуяр*) ва чпихъ галаз куъне душманвалнавайбурун арада абурукай (*куъ мукъва-къилияр тир муширикрикай*) kланивал (*дуствал*) ийин (*абур диндал гъана*)! Бес, Аллагъ - лап къудратлуди я эхир! Ва Аллагъ - гъил къачудайди, (гзаф) регъимлуди я! -

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا
وَأَعِزَّنَا لَنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٥﴾

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن
كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَمَن
يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦﴾

* عَسَى اللَّهُ أَن يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ
الَّذِينَ عَادَيْتُم مِّنْهُمْ مَّوَدَّةً وَاللَّهُ قَدِيرٌ
وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٧﴾

8. Аллагъди квез къадагъа ийизвач (эй, иманлуяр) квехъ галаз дин патахъай дяве тухун тавурбурун ва куьн куь яшамиш жезвай чкайрай (квалерай) акъуд тавурбурун патахъай - абуруз куьне хъсанвилер (гъуьрмет) авун ва куьне абуруз адалатлувал авун. Гъакъикъатда, Аллагъдиз адалатлувал ийидайбур кИанда!

9. (Дугъриданни) Аллагъди квез къадагъа ийизва - анжах, чпи квехъ галаз дин патахъай дяве тухвайбурун, куьн куь яшамиш жезвай чкайрай (квалерай) акъудайбурун ва куьн чукурун патал куьмекайбурун патахъай - куьне абур дустар ва куьмекчияр яз кьун. Ва ни абурухъ галаз дуствал авуртIа, ахътинбур - гъабур я зулумкарап!

10. Эй, иман гъанвайбур! Куь патав гъыжра авунвайбур яз (диндин реке куьч хъанваз) муъмин-дишегълияр атайла, куьне абуруз имтигъан ая (абурун иман ахтармиша), - Аллагъдиз абурун имандикай (лап хъсан) чизва -, ва эгер квез абур (а дишегълияр) иманлуяр тирди чир хъайитIа - элхкъуьрмир куьне абур кафиррин (кафир гъуьлерин) патав: абур (муъмин дишегълияр) гъалал туш абуруз (мусурман дишегълидиз - мусурман тушир итимдик гъуьлуьк хъун ихтияр авач), я абур (кафир итимар) - гъалал туш абуруз (мусурман дишегълийриз). Ва абурув (сифте гъуьлерив) абуру

لَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقْتُلُوا فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوا مِنْ دِينِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٨﴾

إِنَّمَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَتَلُوا فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوا مِنْ دِينِكُمْ وَظَهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَنْ تَوَلَّوهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَجَّرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ ۗ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ بِإِيمَانِيهِنَّ وَإِنَ عَمِلْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَءَاتُوهُنَّ مَا أَنفَقُوا وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا ءَاتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكُوفَرِ وَسَأَلُوا مَا أَنفَقْتُمْ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ عَلَيْهِمْ أَن يَسْأَلُوا مَا أَنفَقْتُمْ وَلَئِنَّ اللَّهَ لَخَبِيرٌ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ﴿١٠﴾

авур харжияр вахце (эвленмиш жедайла гайи багъишар). Ва алач квел гунагъ, эгер куын абурал (куьч хъанвай муъмин дишегълийрал) эвленмиш хъайитIа, эгер куьне абуроз чпин гъакъи (жигъызар) гайитIа. Ва куьне (эй, иманлуяр) (куь) кафир папарин «никагърин алакъаяр» (къуна) тамир, ва тIалаб хъия (куьне) (муширивай) куьне харж авурди (эвленмиш жедайла куь папариз гайи жигъизрин гъакъи -эгер абур дин гадарна мушикрин патав куьч хъхъайтIа), ва къуй абурони (кафир гъуьлерини) тIалаб хъувурай чпи авур харжияр (мусурманар хъана куь патав куьч хъайи папариз гайи). Гъа ам я квез - Аллагъдин гъуькуьм (эмир), Ада куь арада (ам) гъуькуьмзава (къанун яз тайинарнава). Ва Аллагъ - вири чидайди, (гзаф) камаллуди я эхир!

11. Ва эгер куь папарикай бязибур куь «гъилияй акъатайтIа» (мушикрин патав катна ва я чпин ширк диндал амуьна гъижра тавуна - ва мушикри квез харжияр гахгун тийиз хъайитIа) - (ва) куьне (куь) нубат къахчурла (абурун винел гъалибвал хъана куь гъиле абурун малдикай гъатайла, ва я куьне мушикрив гахгун лазим тир харжияр амаз хъайитIа гъадакай...) - (бес), хце куьне (мусурманрикай) чпин папар хъфейбуруз абурар харж авур къванди. Ва кичIе хъухъ (квез) Аллагъдикай - Вичихъ куьне иман гъанвай!

وَإِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى
الْكَفَّارِ فَعَاقِبْتُمْ فَاتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ
أَزْوَاجُهُمْ مِّثْلَ مَا أَنْفَقُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ
الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

12. Эй, Пайгъамбар! Ви патав «кьин кьуна гаф гуз» (*икърар кутунуз*) муъмин-дишегълияр атайла: чпи Аллагъдиз са шейни шерик яз гъидач, чпи чуьнуьхдач, чпи «зина» ийидач, чпи чпин аялар рекъидач (*руфунавайла аял чГурдач, я хайидалай кьулухъни*), чпи буюгътен кар ийидач - кьундармишиз чпи ам «чпин гъилерин ва чпин кIвачерин арада» (*гъуьлуьн кIвачихъ адакай тушир - ада алад тавунвай - аял ягъиз*), ва чпи дуьз карда (*динда эмирнавай крара*) ваз асивал (*муьтIуьгъьсузвал*) ийидач лагъана - къабула (вуна) абурувай а «кьин кьуна гаф гун» (*а икърар*), ва «астагъфир» ая вуна абурун патахъай Аллагъдиз. Гъакъикъатда, Аллагъ - (гзаф) багъишламишдаиди, (лап) регъимлуди я!
13. Эй, иман гъанвайбур! Куьне дуствал къамир чпел (*куфрдиз килигна*) Аллагъдин хъел алай ксарихъ галаз. Дугъриданни абурун умуд атIанва Эхиратдикай (*адан сувабдикай*) - сурарин-эгълияр тир (*къенвай*) кафиррин умуд атIанвайвал (*Аллагъдин регъимдикай Эхиратда*) (ва я: - кафиррин умуд атIанвайвал сурарин-эгълийрикай, - *абурал чан хтунин гъакъиндай*).

يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ
يُبَايِعَنَّكَ عَلَىٰ أَنْ لَا يُشْرِكَنَّ بِاللَّهِ شَيْئًا
وَلَا يَسْرِقَنَّ وَلَا يَزْنِيَنَّ وَلَا يَقْتُلَنَّ
أَوْ لَدَهُنَّ وَلَا يَأْتِيَنَّ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ
بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِيَنَّكَ
فِي مَعْرُوفٍ قَبَائِعِهِنَّ وَأَسْتَعْفِرَنَّ لهنَّ اللَّهُ
إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا
غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَسُؤُوا مِنَ
الْآخِرَةِ كَمَا يَبِيسُ الْكُفَّارُ مِنَ
أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿١٣﴾

سُورَةُ الصَّفِّ

61 - Сура: «ас-Сафф»
(Жерге)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Пакнава Аллагь (*Адан тариф ийиз пакзава ва михьи ийизва Ам - Адан Чехивилиз кутуг тавунвай ва виже текъвер вири крарикай*) цавара авайбуруни ва чилел алайбуруни (*вирида*). (Бес), Ам - (Лап) Къудратлуди, (Гаф) Камаллуди я эхир!
2. Эй, иман гъанвайбур! Вучиз куъне лугъзува куъне ийин тийизвай кар (*са кар хиве къурла ва я са гаф лагъайла вучиз ам кылиз акъудзавач*)?
3. Чехи я ажугъдиз Аллагьдин вилик (*Аллагьдиз гаф такІан я*) - куъне лугъун (куъне) ийин тийизвай кар.
4. Гъакъикъатда, Аллагьдиз кІанда женг чІугвазвайбур (*джигъад тухузвайбур*) Адан рекъе жергеяр яз (*къайдада авайбур яз*), на лугъуди абур - сигъ (*мягъкем*) дарамат я!
5. Ва (рикІел гъваш - *эй, Пайгъамбар ви халкъдин*) Мусаді вичин халкъдиз лагъай вяде: «Эй, зи халкъ! Вучиз куъне заз азият гузва, дугъриданни квез чизвайла зун куъ патав ракъурнавай Аллагьдин расул тирди?!» Ва абур (патахъ) элкъвейла (*чиз- чиз гъахъдикай ян гайила*),

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا
لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا
لَا تَفْعَلُونَ ﴿٣﴾

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقْتَلُونَ فِي سَبِيلِهِ
صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُنِينَ مَرْصُوعًا ﴿٤﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَتَقَوْمَ لِمَ
تُؤَدُّونَنِي وَقَدْ تَعَلَّمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ
إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

Аллагъди абурун рикер (*гъахъдикай патакъ*) элкьюрна. Ва Аллагъди муьтгъгъвилай экъечІнавай ксар дуьз рекъел гъидач!

6. Ва (рикел гъваш - *эй, Пайгъамбар ви халкъдин*) Исади - Марйаман хци - лагъай вяде: «Эй, «бану-исраил» (*Йакъубан несилар*)! Гъакъикъатда, зун - Аллагъдин расул я куь патав (ракъурнавай), тестикъариз залай вилик атай Таврат, ва муштулхчи яз расулдикай, залай гуьгъуьниз къведай, вичин тІварни Агъмад («*гзаф тарифлуди*» яни *Мугъаммад*) тир». (Ва) ам абурун патав ачух делилар гваз атайла, абуру лагъана: «Им (*вуна чаз гъанвайди*) - ачух суьгъуьр я!»
7. Ва вуж я мадни зулумкарди Аллагъдикай тапарар къундармиш авурдалай, вичиз Ислам-диндиз эверзавайла?! Ва Аллагъди зулумкар ксар дуьз рекъел гъидач!
8. Абуруз (*а зулумкарриз*) Аллагъдин нур (*Мугъаммад пайгъамбарди гваз атанвай гъахъ - Къуръан*) чпин сивералди (*таб гафар лугъуналди*) туьхуьриз кІанзава, амма Аллагъди Вичин нур тамамарда, кафирриз (*а кар*) такІан ятІани.
9. Ам (*Аллагъ*) я - ракъурнавайди Вичин расул (*Мугъаммад*) (Дуьз рекъин) регъбервал (*Къуръан*) ва Гъахъдин Дин (*Ислам*) гваз, ам (*гъахъ Дин*) Ада вири динрилай вине авун патал, (гъатта а кар) мушрикриз гзаф такІан ятІани.

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدٌ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٦١﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٧٧﴾

يُرِيدُونَ لِيُظْفِقُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٨﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩١﴾

10. Эй, иман гъанвайбур! Къалурдани За квез (*ахътин*) алишвериш - куьн азиятлу азабдикай къутармишдай!)
11. (Ам я) - куьне Аллагъдихъ ва Адан расулдихъ иман гъун давамарун ва Аллагъдин рекъе (куьне) куь мал-девлетралди ва куь ччанаралди джигъад тухун. А кар - квез хийирлу я, эгер квез чиз хъанайт!а!
12. (Эгер куьне а кар авурт!а) - Ада квез куь гунагъар багъшиламишда, ва (куьн) Женнетра твада, чпин агъадихъай вац!ар авахъзавай, ва (ацукъарда) хуш тир к!валера адн (*яшамии жез амуькдай*) - женнетра. Гъам я - ч!ехи агалкъун!
13. Ва масадни - (жеда квез *яни*, *багъшида Ада квез маса еке няметни*), (вични) квез к!андай - Аллагъдин патай куьмек ва муьквал тир гъалибвал. Ва шад хабар це муьминриз (*гъалибвал жедайди и дуьньяда, ва Женнет - Эхиратда*)!
14. Эй, иман гъанвайбур! Куьн Аллагъдин (диндин) (еке) куьмекчияр хъухъ, Исади - Марйаман хци - «гъаварийриз» (*шагирдриз*) лагъайвал: «Вужар жеда зи куьмекчияр Аллагъдихъ (эверунин) рекъе?» «Гъаварийри» лагъана: «Чун я - куьмекчияр Аллагъдин (диндин)», - (ва) (*куьмекна абуру диндиз эвер гуни карда... нетижа яз*) (са) дестеди Исраилан несилрикай иман гъана, ва (муькуь) дестеди - кафирвална. (Бес), Чна мягъкемарна (*къуватлу авуна*) иман гъайибур абурун душманрин (*кафирвал авурбурун*) винел - (ва) абур винел пад къачурбур хъана!

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ
تَجْرِئَةٍ تُنجِيكُمْ مِّنْ عَذَابِ ٱلْـَٔلِيمِ ﴿١٠﴾
تُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَتُجَاهِدُونَ فِي
سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ذٰلِكُمْ
خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَارُ وَمَسْكِنٍ طَيِّبَةٍ
فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿١٢﴾

وَأُخْرَىٰ تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَتْحٌ
قَرِيبٌ وَبَشِيرٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُونُوا أَنصَارَ ٱللَّهِ
كَمَا قَالَ عِيسَىٰ ابْنُ مَرْيَمَ لِّلْحَوَارِيِّينَ
مَنْ أَنصَارِي إِلَىٰ ٱللَّهِ قَالَ ٱلْحَوَارِيُّونَ
نَحْنُ أَنصَارُ ٱللَّهِ فَمَا مَتَّ طَآئِفَةٌ مِّنْ
بَنِي إِسْرَءِيلَ وَكَفَرَتْ طَآئِفَةٌ فَأَيَّدْنَا
ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَاصْبَحُوا
ظٰلِمِينَ ﴿١٤﴾

سُورَةُ الْجُمُعَةِ

62 - Сура: «аль-ДжумугАгъ»
(Жуьмя)

Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Тасбигъзава Аллагьдиз цавара (авайбуру) ва чилел алайбуру (вирида) - Пачагьдиз (Меликдиз), Мукъаддасдиз (Лап Паклудаз), (Гзаф) Къудратлудаз, (Гзаф) Камаллудаз (Адан тариф ийиз пакзава Ам)!
2. Ам я - Вичи, савадсуз ксарин кьула (Кел-кхьин тийижир араб- халкьдин арада) абурукай чпикай тир расул рекье турди (вири инсанриз), - ада абуруз Адан аятар (Къуръан) кІелзава, ва абур (чІуру «акъида»- дикай яни чІуру инанмишвилерикай -ширкдин фикиррикай, ва пис къилихрикай) «михьи» ийизва, ва абуруз (ада) Ктаб (Къуръан) ва камаллувал (Сунна, шариат) чирзава, - гъакъикъатда (абур) ададай вилик ачух ягъалмишвиле авай тир. -
3. Ва (ракъурнава Ада ам) масадбурузни абурукай, чеб гъеле ибурув агакъ тавунвай (гъеле татанвай яни къведай несилризни, ва амай халкъаризни). (Ва) Ам - Къудратлуди, Камаллуди я!
4. Ам (Аллагьди адаз ганвай а зурба пайгъамбарвал ва адакай адан уьмметдиз хъанвай зурба

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيَّةِن رَسُوْلًا
مِّنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَزَيَّرِيْهِمْ
وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كٰنُوْا
مِّن قَبْل لَنٰى صٰلِلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٢﴾

وَعٰخِرِيْنَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوْا بِهِمْ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيْمُ ﴿٣﴾

ذٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيْهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ
ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٤﴾

лайихлувилер) - Аллагъдин еке регъим я, (Ада) ам Вичиз кIанидаз гузва. (Ва) Аллагъ - чIехи регъимдин Сагъиб я!

5. (*Аллагъди*) чпин хиве Таврат кыле тухун эцигнавай ахпани чпи ам кыле тухун тавурбурун (*чувудрин*) гьал - ухшар я гьалдиз ламран вичеллаз ктабрин пар ялзавай (*а ктабра вуч аватIани чин тийиз*)! Гъикъван писди я - чпи, Аллагъдин аятар таб яз кьур ксарин гьал! (Ва) Аллагъди зулумкар ксар дуъз рекъел гъидач!
6. Лагъ (*эй, Пайгъамбар*): «Эй, чувуд-дин гвайбур! Эгер куьне, куьн Аллагъдин (кIани ва) мукъвал ксар я лугъуз тестикъарзаватIа, амай инсанар квачиз - (бес), тIалаба куьне (*кIан хухъ, квез*) кьиникъ, эгер куьн гьахъбур ятIа!»
7. - Амма тIалабдач (абур) ам (*кьиникъ*) (чпиз) гъич са чIавузни - абурун гъилери къазанмишайдаз килигна (*чпи авур куфрдиз ва чIуру крари къвезвай жазадикай кичIез*). (Ва) Аллагъдиз зулумзавайбур чизва! -
8. Лагъ (*абуруз*): «Гъакъикъатда, кьиникъ вичикай куьн катзавай - дугъриданни ам квехъ гуърушмиш жада (*квев агакьда*), ахпа куьн (*Вичиз*) «гъайб» (*чинебанди*) ва ашкаради Чизвайдан патав (элкъуърна) хкида, - (ва) Ада квез куьне авур амалрикай хабар хгуда (*абурун эвез хгуда*)».

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ
يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا
بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ﴿٥﴾

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ
أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ
فَتَمَتَّوْا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦﴾

وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ؛ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٧﴾

قُلْ إِنْ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ
فَاتَّهَمْتُمْ مَلَائِكَتَهُمْ ثُمَّ تَرُدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ
الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

9. Эй, иман гъанвайбур! Эверайла кпІуниз жуьмя юкъуз - чалишмиш хъухъ (куьн) Аллагъдин зикирдихъ (*алад жуьмядин хутІбадиз ва кпІуниз*), ва акъвазара куьне (*тур куь*) алишвериш. (*Чна эмирнавай*) а кар - квез лапни хийирлу я, эгер квез чиз хъанайтІа!
10. (Ва) (*жуьмя*) капІ адá авуна тамам хъайила - (бес), чкІукІ куьн чилел, ва тІалаба (*къазанмиша*) Аллагъдин чІехи регимдикай (*няметрикай*), ва рикел ва мецел гъваш куьне Аллагъ гзафдиз, квез агалкьунар жедайвал (*дуьньядани ва Эхиратдани*).
11. Ва абуруз (*бязи мусурманриз*) алишвериш ва я машгъулатдин кар акурла - абур анихъ чкІана ва вун (абуру) (*эй, Пайгъамбар*) (*жуьмя кпІунин хутІба ийиз минбардал*) акъвазнаваз туна. Лагъ (*эй, Пайгъамбар абуруз*): «Аллагъдин патав гвайди (*сувабар, няметар*) лапни хийирлу я машгъулатдилай ва алишверишдилай. (Ва) Аллагъ - ризкьи гузвайбурун Виридалайни Хъсанди я! (*ризкьи гузвайди гъакъикъатда са Аллагъ я - гъавиляй са Гъадавай тІалаба, Адаз итІаатлувализ*)».

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ
مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ
وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن
كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي
الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا
اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا
وَتَرَكَوْكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ
مِّنَ اللَّهِوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ
الرَّازِقِينَ ﴿١١﴾

سُورَةُ الْمُنَافِقِينَ

63 - Сура: «аль-Мунафикъун»
(Мунафикъар)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тIварцIелди!

1. Ви патав (вун авай межлисдиз эй, Пайгъамбар) мунафикъар (винелай иман къалуриз рикIе куфр чуьнуьхзавай ксар) атайла (эй, Пайгъамбар), абуру лугъуза: «Чна, гъакъикъатда, вун Аллагъдин расул тирди шагъидвалзава». - (Ва) Аллагъдиз чизва гъакъикъатда вун Адан расул тирди, - ва Аллагъди шагъидвалзава гъакъикъатда мунафикъар тапархъанар тирди!
2. Абуру (мунафикъри) чпин кьинер (чпиз) «далдалух» яз кьунва - (ва) (адалди) абуру (чебни, масадбурни) Аллагъдин рекъикай къакъуднава. Гъакъикъатда, ахътинбур - лап писди я абуру авур амал!
3. Ам (а крар) - абуру (загъирда) иман гъана ахпа (батIинда) кафирвал авурвилай я - (ва) (гъавилай) абурун рикIерал муьгъуьр эцигнава, - (ва гъавилай) абуру кьатлунни ийизвач (чпиз хийцр авай кардин гъавурда гъатзавач).
4. Ва абур (мунафикъар) ваз акурла абурун жендекри (винелай абурун кIалубри) вун тажубзава. - Ва (абуру) (гафар) лугъудайла, вуна абурун гафариз

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَكَ الْمُتَنَفِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ
إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ
لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُتَنَفِقِينَ
لَكَاذِبُونَ ﴿١﴾

أَتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ
اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ ءَامَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ
عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾

* وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ
يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ خُشْبٌ
مُّسْتَدَدٌ يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ

кисна яб гузва (*абурун мецерин фасагъатлувилиз килигна*) -
 (Абур) (*рикIе иман авачирвилай, ва акъулда фикир-фагъум ва менфятлу илим авачирвилай*) - на лугъуди абур (*цлахъ*) агулдна акъвазарнавай (*герексуз*) гъвараря! Абуру (*кичIевилай чпин кардикай мусурманриз чир жез*) гъар са гъарай чпиз аксина гъисабзава. Гъабур я душманар - мукъаят хъухъ абурукай! Аллагъди абур терграй - гъикI абур (*гъахъдикай*) элкъуързава (*мунафикъвилихъ, язгалмишвилихъ*)?!

5. Ва лагъайла абуруз: «Ша куьн (*туба ийиз*), Аллагъдин Расулди квез (*Аллагъдивай*) тIалабун патал» - абуру чпин кылер къвалахъ элкъуърнава (*инкариз*), ва ваз акуна абур элкъвез (чебни) такабурлувалзавайбур яз.
6. - Сад хъиз я абуруз вуна абуруз (*Аллагъдивай*) багъишламишун тIалабайтIани ва я абуруз багъишламишун тIалаб тавуртIани (*абур патал астагъфир авуртIани ва я тавуртIани*) - ; - Аллагъди абуруз гъич багъишламишдач. Гъакъикъатда, Аллагъди (*Адаз*) итIаатсуз ксар дуъз рекъел гъидач! -
7. Гъабур (*гъа мунафикъар*) я лугъузвайбур (*Мединадин агъалийриз*): «Харж (*рехъ-раж*) ийимир куьне Аллагъдин Расулдин патав гвайбуруз (*гъижра авунвай асгъабриз*) та абур чкIидайвал (*Пайгъамбардин патавай*)

هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرُهُمْ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٦٣﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّأَوْا رُءُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٦٤﴾

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٦٥﴾

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَيَّ مِنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّىٰ يَنْفَضُوا وَيَلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنْفِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٦٦﴾

къакъатдайвал, чара жедайвал)».

Амма (са) Аллагъдиз талукъ я цаварин ва чилин хазинаяр (*вири ризкийрин, девлетрин иеси Ам я*), амма мунафикъар гъавурда авач (*абуру а кар къат*Гузвач)!

8. Абуру лугъузва: «Эгер чун а шегъердиз (*Мединадиз*) хтайтIа - къудратлубуру агъузвилевайбур анай акъудда (*чкадин агъалийрин зурба дестеди «мугъажиррин» усал десте анай чукурда*)». Бес, (*анжах*) Аллагъдиз талукъ я къудратлувал (*зурбавал, гъайбат*) ва Адан расулдиз ва муъминриз, амма мунафикъриз чизвач (*а кар*)!
9. Эй, иман гъанвайбур! Къуй куън - я куъ мал-девлетри я куъ веледри «Аллагъ рикIел ва мецел гъуникай» машгъул тавурай (*Адаз ибадат авуникай ягъалмиш тавурай*). Ва ни а кар авуртIа - ахътинбур, гъабур я хасаратвиле (*зиянвиле*) жедайбур.
10. Ва харж ая куъне (*эй, иманлуяр*) Чна квез пай ганвайдакай (*багъишнавай мал-девлетдикай Аллагъдин рекъе*) - квекай садан патав къиникъ къведалди вилик, (*бес, ахпа*) ада лугъуда: «Рабби! Вуна заз муъгълет хганайтIа мукъвал вахтуналди - (*бес*), за садакъаяр гудай, ва зун диндарбурукай жедай!»
11. Ва гъич хгудач муъгълет Аллагъди ччандиз адан вахт (*ажал*) атана агакъайла. Ва Аллагъдиз куъне вуч (*кпар*) ийизватIа хабар ава (*Адаз вири чизва ва эвез хгуда*)!

يَقُولُونَ لَيْنَ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ
لِيُخْرِجَنَا الْأَعْرَابُ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ
الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ
الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تُلْهِكُمْ
ءَأْمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ
اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْخٰسِرُونَ ﴿٩﴾

وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ
أَنْ يَأْتِي أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ
لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ
وَأَكُنْ مِنَ الصَّٰلِحِينَ ﴿١٠﴾

وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا
وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

سُورَةُ التَّغَابُنِ

64 - Сура: «ат-Тагъабун»

(Сада сад алдатмишун)

Мергъяматлу, Регъимлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Тасбиғъзава Аллагъдиз (*тариғъзава Адан пак ийиз Ам*) цавара (авайбуру) ва чилел алайбуру (*вирида*). (Са) Адаз талукъ я (вири) гъкум (*пачагъвал, ва виридан иеси Ам я*), ва (са) Адаз талукъ я (вири) гъамд. Ва Ам вири крарал къудратлу я!
2. Ам я - Вичи, куьн халкънавайди; ава куь арада кафир тирди ва ава куь арада муъмин тирди. Ва Аллагъдиз куьне вуч ийизватІа - (*вири*) аквазва (*ва Ада квез звез хгуда*)!
3. Ада цавар ва чил халкънава гъахъ (*гъакъикъат*) патал (*камаллу себев аваз*), ва (Ада) квез суьрет (*инсанвилин къамат*) ганва ва куь суьрет гуьрчегди авунва. Ва Адан патав я - (элкъвена) хтун (*Къияматдин Юкъуз*)!
4. Адаз чизва (вири): цавара вуч аватІани ва чилел вуч алатІани, ва чизва Адаз куьне (*куь арада*) чинеба ийизвай крарни ва винел (*ачухдал*) акъудзавай крарни. Ва Аллагъдиз хурара авайди (*рикІера чуьнуьхнавай сирер, ниятар вири*) чизва!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ
وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ
بَصِيرٌ ﴿٢﴾

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ
وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَإِلَيْهِ
الْمَصِيرُ ﴿٣﴾

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ
مَا تُبَيِّرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
بِدَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤﴾

5. Бес, квез (*эй, муширикар*) виликрай кафирвал авурбурун (*жазадин*) (зурба) хабарар атанвачни - абуру чпин крарин заваллувал дадмишной (*и дуьньяда*), ва абуруз азиятлу азаб жеда (*Ахиратда*)?!
6. Ам (*а жаза ва азаб абуруз эвез я вучиз лагъайтIа*) - дугъриданни абурун патав ачух делилар гваз абурун расулар атанай, амма абуру лагъана: «Бес, (*гъа чун хътин*) инсанри чун дуъз рекеваз тухудани кван?!» - (ва) кафирвална (абуру) ва элкъвена абур (*Гъахъдикай*). (Амма) Аллагъ (гъич) муьгътеж туш (*абурун имандиз, ибадатдиз*). (Ва) Аллагъ - девлетлуди (*са куьнизни муьгътеж туширди*), гъамддиз лайихлуди я!
7. Кафирвал авурбуру «тестикъарнава» (*фикирзава, гъисабзава*) чпел (*къейидалай къулухъ*) чан гъич хкидач лагъана. Лагъ (*эй, Пайгъамбар, вуна абуруз*): «Аксина! Къин къазва зи Раббидал, квел дугъриданни чан хкида, ахпа квез дугъриданни куьне авур амалрикай хабар гуда (*гъахъ-гъисаб хъийида*). Ва а кар - Аллагъдиз регъят я.
8. (Гъавиляй) иман гъваш куьне Аллагъдихъ, ва Адан расулдихъ ва Чна (авудна) ракъурнавай Нурдихъ (*Къуръандихъ*). (Ва) Аллагъдиз куьне ийизвай амалрикай хабар ава (*ва Ада эвез хгуда*)!
9. (*РикIел гъваш*) а югъ Ада куьн (*вирибур*) кIватI хъийидай кIватIунин Югъ патал. - Ам -

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَدَأَقُوا وِبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٤﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا وَاسْتَغْنَى اللَّهُ وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٧٥﴾

رَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧٦﴾

فَقَامُوا بِاللَّهِ وِرْسُولِهِ وَأَلثُورَ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٧٧﴾

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذَٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا

«Садбуру муькуьбуруз зиян гудай Югъ» я (*Женнет-эгълийрин патай Цун-эгълийриз алдатмишвал жедай, кафирар паюникай магърум ийидай Югъ я*) - . Ва ни Аллагъдихъ иман гъайитІа ва диндар амал авуртІа - (Ада) адалай адан пис крар алудда (*гунагъар багъишламишда*) ва твада (Ада) ам Женнетдин багълара чпин (*КІвалерин, тарарин*) агъадихъай вацІар авахъна физвай, гъамишалугъ амуькдайбур яз анра, эбеди яз. Ам я - чІехи агалкъун!

10. Ва чпи, кафирвал авурбур ва Чи делилар (*аятар*) таб яз кьурбур - ахъгинбур Цун-эгълияр жеда, гъамишалугъ амуькдайбур яз ана. - Ва гъикъван пис «элкъвена хкведай чка» я ам (*Жегъеннем*)!»

11. Вуч мусибат (*бала*) (инсандин) кылил атайтІани - (ам) анжах Аллагъдин изиндалди я. Ва ни Аллагъдихъ иман гъайитІа - Ада адан рикІиз дуьз рехъ къалурда (*ам Адан эмирдиз муьтІуьгъ жеда, къисметдал рази жеда, ва КІанарда Ада адан рикІиз диндар амал*). Ва Аллагъдиз гъар са шей (*вири крар*) чизва!

12. Ва муьтІуьгъ хъухъ куьн (*эй, инсанар*) Аллагъдиз ва муьтІуьгъ хъухъ Расулдиз (*ада Раббидин патай агакъарзавай диндин крара*)! Ва эгер куьн (кьулухъ) элкъвейтІа (*асивал авуртІа*) - бес, Чи расулдин хиве авайди анжах ачух агакъарун я (*Аллагъдин эмирар*).

يُكَفِّرُ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلُهُ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٠﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١﴾

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلْغُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾

13. - Аллагъ - авач илагъи (*ибадат авуниз лайхлу тир*) Адалай гъейри - . Ва къуй са Аллагъдал «таваккул» авурай муъминри (*чпин вири крара*)!

14. Эй, иман гъанвайбур!
Гъакъикъатда, куь папарикай ва куь веледрикай квез душманар ава (*куьн Аллагъдин рекъелай алуддай, гунагъра твадай*) - куьн абурукай мукъаят хъухъ! Ва эгер куьне (*абуруз*) гъафвал (*афавал*), авуртIа ва мергъяматлувал авуртIа ва гъил къачуртIа, бес, гъакъикъатда, Аллагъ - багъишламишдайди, регъимлуди я эхир!

15. Гъакъикъатда, куь мал-деветар, куь веледар - анжах имтигъан я (*темягъ гъидай, рикI ацукъдай себепкар я*). Амма Аллагъдихъ - Гъадахъ ава азим суваб (*чIехи пишкеш*).

16. (Гъавилая) кичIе хъухъ квез Аллагъдикай квелай алакъдай къван, ва яб це куьне (*Пайгъамбардиз*) ва муьтIуьгъ хъухъ (*адан эмирриз*), ва харж ая куьне (Аллагъдин рекъе) - (ам) квез чпиз мадни хийирлу я! Ва вуж вичин нефсинин мискъивиликай (*чандин мутIлакъвиликай*) хвенватIа, бес, ахътинбур - гъабур я агалкъунар жедайбур!

17. Эгер куьне Аллагъдив буржуна хъсан бурж вугайтIа (*Адан рекъе харж авуртIа*) - Ада квез ам са шумуд сеферда артухарда, ва квез багъишламишни ийида (*гунагъар*). Ва Аллагъ - (гзаф) шукурлуди,

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ مِنْ أَرْوَاجِكُمْ
وَأَوْلَادِكُمْ عِدْوًا لَّكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ وَإِنْ
تَعْمَوا وَتَصَفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ
عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤﴾

إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ
عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمَعُوا
وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِّأَنْفُسِكُمْ
وَمَنْ يُوقِ شَحْمَ نَفْسِهِ، فَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُقْلِحُونَ ﴿١٦﴾

إِنْ تَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضْعِفْهُ
لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ شَكُورٌ
حَلِيمٌ ﴿١٧﴾

юмшагъди (*гунагъ авурди*
тадиз жазаламиш тийидайди,
мергьяматлуди) я,

18. Гъайб крар ва ачух крар
(*чинебанди ва ашкаради*) (вири)
чизвайди, Къудратлуди (*Зурбади*),
Камаллуди я!

عَلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ

سُورَةُ الطَّلَاقِ

65 - Сура: «атI-Талакъ»
(Талакъ)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. Эй, Неби (Пайгъамбар) (ва муъминар)! Куьне папариз тIалакъ гудайла (тIалакъ гуз кIан хъайила) тIалакъ це абуруз чпин «идда-дин вахт башламишдайла» (абур «вацракылерикай» михъи хъайила куь арада «жинсвилин алакъа тахъанмаз - михъи гьалдин сифте кыляй) ва (дуьздиз) гысаб твах а «идда»-дин (йикъарин), (идда - дишегьлиди, вичин гьуьл кьейила ва я гьуьлуь тIалакъ гайила, маса гьуьлуьз фидалди гьузетун важиблу тир вахт я. Идда са шумуд жуьре ава: 1) гьуьл кьейила - 4 варзни 10 югъ идда хвена кIанда; 2) паб аялдик кваз гьуьлуьккай чара хъайитIа - аял хадалди; 3) вацракылер жедай яшда авайбуру - 3 варз, ва я пуд вацракылерикай михъи хъун), - ва кичIе хъухъ квез Аллагьдикай, куь Раббидикай - Акъудмир абур куьне (тIалакъ ганвай папар идда-дин вахт куьтягъ жедалди) чпин (яни абур авай) кIвалерай ва къуй абур чебни экъечI тавурай - анжах, эгер абур (папар) ачух «мурдар кар» (ачухдиз писвал, гунагьвал кьалурдай зина хътин чуру кар) авунваз хъайитIа квачиз (а чIавуз ихтияр ава абур кIвалай ахкъуддай). - Ам - Аллагьдин

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ
فَطَلَّقْتُهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ
وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ
بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ
بِفَلْحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ
يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ
لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ
أَمْرًا

(*патай эцигнавай*) сергьятар я! Ва вуж Аллагьдин (*патай эцигнавай*) сергьятрилай элячIайтIа, гьакъикъатда ада вичи-вичиз зулумнава. - Ваз чизвач (*эй, тIалакъ гузвайди*), белки Аллагьди адалай къулухъ (*тIалакъдилай къулухъ ам идда -да авайла*) са кар арадал гьин (*абуруз къведаз хийир авай*)!

2. Ва абур (*тIалакъ гахганвай папар*) чпин муддатдив агакъдайла (*идда - дин эхирдив мукьва жедайла*), куьне (*эй гьуьлер*) абур я къуна тур (*павбиле*) дуьзвилелди (*дуьз адет тирвал*), я чара хухъ куьн абурукай дуьзвилелди. Ва квекай кьве адалатлу касдив шагьидвал ийиз тур (а кардал - *павбилиз къахчунал ва я чара авунал*), ва къилиз акъуда куьне шагьидвал авун (*эй, шагьидар*) - Аллагь патал (*маса кар патал ваъ*). Адалди (*а эмирнавай кралди*) несигъат гузва - вичи Аллагьдихъ ва Эхиримжи Йикъахъ иман гьанвай касдиз. Ва ни Аллагьдикай кичIевал авуртIа (*Адан эмирар къилиз акъудиз ва къадагъайрикай яргъа жез*) - Ада адаз чара ийида (*гьар са четин гьалдай «экъечIдай рехъ» къалурда*),

3. Ва гуда Ада адаз рузи (*ризкы къазанмишдай реквер къезиларда*), ада гьич гьисабани къун тавунвай патахъай. Ва ни Аллагьдал таваккул ийизватIа - адаз Ам бес я (*адан вири крара*)! Гьакъикъатда, Аллагь - Вичин кардив (*гьар са мураддив*) агакъдайди (*ам къилиз акъуддайди*) я! Гьакъикъатда,

فَإِذَا بَلَغَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ
وَأَشْهِدُوا ذَوَىٰ عَدْلٍ مِّنْكُمْ وَأَقِيمُوا
الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَٰلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَن
كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَن
يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٢﴾

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَن
يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ
بَلِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ
قَدْرًا ﴿٣﴾

Аллагъди гъар са шейиниз къадар (уълчме авунва (*вахтунин, чкадин, такъатдин, гьалдин ...гьакъиндай сергъятар тайинарнава*).

4. Ва чпиз вацракъилер («*парталрик хьунин гьал*») мад хьуникай умуд атIанвайбур куь (*тIалакъ гахганвай*) дишегълийрикай - эгер куьн шаклу (*квез чин тийиз*) ятIа (*абурун гьакъиндай*) - бес, абурун (*тIалакъдин*) «идда» пуд варз я, ва (*гьакIни*) чпиз «вацракъилер» гъич тахъай (*лап жегъил*) папаринни. Ва «руфунал залан папар» - абурун (*тIалакъдин*) муьгълет абур аял хадалди я. Ва ни Аллагъдикай кичIевал авуртIа (*Адан эмирар къилиз акъудиз ва къадагъайрикай яргъа жез*) - Ада адан кар (*гьал*) регъятарда (*и дуьньядани ва Ахиратдани*).

5. Ам (*важиблу авунвай а крар*) - Аллагъдин эмир я, Ада квез авуднавай (*квев агакъарнава- куьне адалди амал авун патал*). Ва ни Аллагъдикай кичIевал авуртIа - (Ада) адалай адан пис крар алудда (*гъил къачуда*), ва адаз (Ада) суваб чIехи ийида (*артухарда*).

6. Яшамиш жез ацукъара куьне абур (*тIалакъ ганвай папар идда - дин вахтунда*) куьн чеб яшамиш жезвай чкада - куь агъваллувилизи (*дуланажагъдин такъатриз*) килигна: ва зарар гумир куьне абуроз (*папариз*) - абур (куьне) дарвиле тун патал. Ва эгер абур (*тIалакъ ганвай папар*) «руфунал залан ятIа» - бес, харж ая (куьне) абурал та абур (аял) хадалди.

وَالَّتِي يَيْسَنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ
إِنْ أَرْبَبْتُمْ فَعِدْنَهُنَّ نِكَاحَهُنَّ وَالَّتِي لَمْ
يَحِضْنَ وَأُولَئِكَ الْأَحْمَالُ أَجْلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ
حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ
إِسْرًا ٤

ذَٰلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ
اللَّهَ يَكْفِرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ
أَجْرًا ٥

أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وُجْدِكُمْ
وَلَا تُضَارِرُوهُنَّ لِيُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ
أُولَاتٍ حَمَلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ
حَمْلَهُنَّ فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ
أُجُورَهُنَّ وَأَتَمِرُوا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ
تَعَاسَرْتُمْ فَسَتْرُضِعْ لَهُنَّ أُخْرَى ٦

(*Ва аял хайила а папан идда куьтягъ жезва ва ам вичин гъуьлуькай михъыз чара жезва - чара хъайила аялдиз хур гун а папан хиве амуькзавач*) Ва эгер абуру куьн патал куь аялриз хур гайитIа, куьне абуруз чпин гъакъи це - ва куь арада адатлувилелди (*дъузвилелди*) меслят ая. Ва эгер куьне (сада садаз) четинарайтIа (*папа артух гъакъи тIалабайтIа ва я тимиди лазим къадардилай тIимил гуз хъайитIа...*) - а чIавуз ам патал маса (*хур гузвай*) дишегълиди (*аялдиз*) хур гуда.

7. Къуй агъваллувилин сагъибди (*девлетлу, варлу тимиди*) вичин агъвалдиз килигна харж авурай (*тIалакъ ганвай папал ва аялдал*). Ва низ ризкъидин гъакъиндай дарвал аватIа (*вуж кесиб ятIа*) - къуй ада харжрай Аллагъди адаз ганвайдакай (*гъа авай тIимил малдикай*). Аллагъди чандин (*инсандин*) хиве твазва - анжах, Ада адаз ганвайди (*кесибдивай девлетлудавай хъыз истемизавач*). (Гележегда) ийида Аллагъди (*адаз*) четинвилелай гуьгъуьниз регъятвални.
8. Ва гъикъван гзаф хуьрер (*-ин агъалияр*) (такабурувална) элкъвена чпин Раббидин эмирдикай ва Адан расулрикай - (бес), Чна гъахъ-гъисаб авуна абуруз кIеви гъахъ-гъисабдалди, ва азаб гана Чна абуруз лап залан азабдалди (*акъулдивай къабулиз тежедай хътин пис жаза гана*).

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِ وَمَن قَدِرَ
عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ
لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَّا آتَاهَا
سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ﴿٧﴾

وَكَايِن مِّن قَرِيَةٍ عَتَتْ عَن أَمْرِ رَبِّهَا
وَرُسُلِهِ فَحَاسِبْنَهَا حِسَابًا شَدِيدًا
وَعَذَّبْنَهَا عَذَابًا نُكْرًا ﴿٨﴾

9. (Бес), дадмишна абуру чпин кардин завал (*авур куфрдин пис нетижа*), ва абурун кардин эхир - еке зиянвал хъана.
10. Гъазурнава Аллагъди абуруз (*асивал авур хуьрериз*) кIеви азаб. (Бес), кичIе хухъ квез Аллагъдикай, эй, акьулдин сагъибар - (чпи) иман гъанвай! Дугъриданни (авудна) ракъурнава квез Аллагъди (*эй, муъминар*) РикIел Гъун,
11. - Расул, (вичи) квез Аллагъдин ачух аятар кIелзавай (*чпи гъахъ табдикай ачухарзавай*) - иман гъана ва диндар амал авурбур зулуматрай нурдиз акъудун патал. Ва ни Аллагъдихъ иман гъайитIа ва диндар амал авуртIа - Ада ам Женнетдин багълара твада чпин (*кIвалерин, тарарин*) агъадихъай вацIар авахъна физвай, гъамишалугъ амукъдайбур яз анра, эбеди яз! Дугъриданни Аллагъди лап хъсанди авунва адаз (*диндар амал авур муъминдиз*) пай (*Женнетда*)!
12. (Ам я) Аллагъ - Вичи ирид цавар халкънавай ва гъабур къванбур чиликайни. ЭвичIзава (Адан) эмир абурун арадай - квез чир хъун патал, гъакъикъатда, Аллагъ гъар са кардал къудратлу тирди, ва гъакъикъатда, Аллагъди вири шейер чирвилелди элкъуьрна къунвайди!

فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا
خُسْرًا ﴿٩﴾

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ
يَتَأَوْبُوا إِلَى الْآلِئَةِ الَّذِينَ ءَامَنُوا قَدْ أَنْزَلَ
اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ﴿١٠﴾

رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ
مُتَّبِعِينَ لِيُخْرِجَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا
يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ
رِزْقًا ﴿١١﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ
الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ
لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عِلْمًا ﴿١٢﴾

سُورَةُ التَّحْرِيمِ

66 - Сура: «ат-ТахІрім»
(Гъарам авун)

Мергъяматлу, Регъмлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Эй, Пайгъамбар! Вучиз вуна (жуваз) гъарамзава Аллагъди ваз гъалалнавай кар, ви папарин разивилихъ чалишмиш жез?! Ва Аллагъ (*ваз*) - гъил къачудаиди, регъмлуди я!
2. Дугъриданни Аллагъди квез тайинарнава (*къанун яз эцигнава*) куь къинерикай азад хъжедай къайда (*къунвай къин къилиз акъуд тавурла ва я адакай ккечІиз кІан хъайшла авун лазим я и кар; цІуд кесибдиз тІуьн гун, ва я абуруз алукІдай парталар гун, ва я лукІраз азадвал гун, - эгер и пуд кардикай садни жезвачтІа а чІавуз пуд югъ сив хвена кІанда*). Ва (са) Аллагъ я - куь арха; ва Ам - Вири Чидаиди, Камаллуди я!
3. Ва ингъе Пайгъамбарди вичин папарикай садаз (*Гъафса-диз*) сир яз (са) ихтилат авуна. Ва ада (*Гъафсади*) адакай (*Айишадиз*) хабар гайила, (ва) Аллагъди адаз (*Пайгъамбардиз*) а кар ашкара (*загъир*) авуна, - ада (*Пайгъамбарди*) са пай малумарна (*Гъафсадиз*) ва (амай) паюникай ам элкъвена (*чуйкънач*). (Бес), ада (*Пайгъамбарди*) адаз (*Гъафсадиз*) адакай хабар гайила (*сир масадаз ачухнавайди*), ада (*папа*) лагъана:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ ۗ
تَبَتَّغِي مَرَضَاتِ أَرْوَاجِكَ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿١﴾

قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ ۗ
وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ ۗ وَهُوَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

وَإِذْ أَسْرَأَ النَّبِيُّ إِلَىٰ بَعْضِ أَرْوَاجِهِ
حَدِيثًا فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِ ۖ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ
عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضَهُ ۖ وَأَعْرَضَ عَنْ
بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ ۖ قَالَتْ مَنْ أَنْبَأَكَ
هَذَا ۗ قَالَ نَبَّأَنِي الْعَلِيمُ الْحَبِيرُ ﴿٣﴾

«Ни хабар гана ваз а кардикай?»

Ада лагъана: «Заз хабар гана - Вири Чидайда, Виридакай Хабар Авайда!»

4. Эгер куьне къведани (*Гъафсади ва Айишади*) Аллагъдиз туба авуртIа (*авур кардикай*) - бес, дугъриданни куь къведан риклери ян ганва эхир (*Пайгъамбардиз такIан кар авунал*)! Ва эгер куьне сада-садаз куьмек гуз хъайитIа адаз аксивализ, бес, гъакъикъатда, Аллагъ - Ам я адан арха, ва Джибрил ва салигъ (*диндар*) муъминарни. Ва малаикарни, адалай къулухъ (*Аллагъдин куьмекдихъ, ва Джабрилахъ ва муъминрихъ галаз*), (*адаз*) куьмекчияр я!
5. Мумкин я, эгер ада квез тIалакъ гайитIа, адан Раббиди дегишарун адаз папар квелай хъсанбуралди - (чеб) мусурманар (*умIаатлубур*), муъминар (*иманлуяр*), (Аллагъдиз) гзаф муьтIуьгъбур, туба ийизвайбур, гзаф ибадатзавайбур, сивер хуьзвайбур (*ва яз*: гъижра ийизвайбур), гъуьлуьк хъайибур ва я рушвал гумайбур - тирбуралди.
6. Эй, иман гъанвайбур! Хуьх (куьне) куьн чеб ва куь хизанар ЦIукай - вичин кудаь затI инсанар ва къванер тир (*Аллагъдин эмирар кълилиз акъудиз ва Адан къадагъайрикай яргъа жез*)! Ам (*Жегъенем*) тапшурмишнава - гзаф векъи, (лап) къуватлу малаикриз, (чпи) Аллагъдиз (*зыч*) асивал тийизвай (Ада) чпиз эмирнавай крара, ва чпиз эмирнавай крар (абуру) кълилиз акъудзава.

إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا
وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ
وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةِ
بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ ﴿٤﴾

عَسَىٰ رَبُّهُٓ إِنْ طَلَّقَكُنَّ أَنْ يُبَدِّلَهُٓ
أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكَنَّ مُسْلِمَاتٍ
مُّؤْمِنَاتٍ قَنِيَّتٍ تَتَّبِعْتِ عِبْدَاتٍ
سَيَخْلُتِ تَتَّبِعْتِ وَأَبْكَرًا ﴿٥﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا فَوَ أَنْفُسِكُمْ
وَإِهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ
وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ
لَّا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا
يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾

7. (Ва лугьуда кафирриз Цгуз гадардайла): «Эй, кафирвал авурбур! Къе (багъишламишун тIалабиз) узьуэрлу себбар гъиз алахъмир куьн. Квез гузвайди анжах куьне авур амалрин эвез (жаза) я!
8. Эй, иман гъанвайбур! Туба ая куьне Аллагъдиз «гунагъдихъ мад элхкъуьн тийидай» (михъи) туба яз, белки куь Раббиди квелай куь пис крар алудин (куь пис крарилай гъил къачун), ва куьн Женнетра тван чпин (зурба кIвалерин, тарарин) агъадихъай вацIар авахъна физвай - а юкъуз, Аллагъди Пайгъамбар ва иман гъайбурни адахъ галаз беабур тийидай къуз. Абурун нур абурун виликай ва абурун эрчи патахъай физ (эксгуз) жеда (СиратIал-Муькъвелей фидайла, чпин авур диндар амалриз клигна), абуру лугьуда: «Чи Рабби! Тамамара (давамара ва артухара) чаз чи нур ва багъишламиша чаз. Гъакъикъатда, Вун вири крарал къудратлу я!»
9. Эй, Пайгъамбар! Джигъад твах (женг чIугу) вуна кафиррин ва мунафикърин аксина ва векъивал къалура (лап кIевивал ая) (вуна) абуруз. Ва абурун «хтана акъваздай чка» Жегъеннем я, ва гъикъван пис «элкъвена кхведай чка я ам»?!
10. Аллагъди мисал яз гъанва кафирвал авурбур патал - Нугъан паб ва ЛутIан паб. Абур къведни Чи диндар бендейрикай тир къве бендедик гъуьлуьк квай - (бес),

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَا تَعْتَدُوْا الْيَوْمَ
 اِنَّمَا تُجْرَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٧﴾

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا تُؤْبَآءُ اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً
 نَّصُوْحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ اَنْ يُكْفِرَ عَنْكُمْ
 سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرٰى
 مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ يَوْمَ لَا يُخْزٰى اِلّٰهُ الَّذِي
 وَالَّذِيْنَ ءَامَنُوْا مَعَهُۥ نُورُهُمْ يَسْعٰى بَيْنَ
 اَيْدِيْهِمْ وَاَيْمَانِهِمْ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا اٰتِنَا
 لَنَا نُوْرًا وَاغْفِرْ لَنَا اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ
 قَدِيْرٌ ﴿٨﴾

يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ جٰهِدِ الْكٰفِرَآءَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ
 وَاَعْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَا وٰنُهُمْ جَهَنَّمَ وَاَبَسَ
 الْمٰصِيْرُ ﴿٩﴾

صَرََبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا اَمْرٰتٌ
 نُّوْجٌ وَّاَمْرٰتٌ لُّوْطٍ كٰنَتَا تَحْتِ عِبْدِيْنَ
 مِنْ عِبَادِنَا صٰلِحِيْنَ فَخٰتٰنٰهُمَا

абуру кьведани (*а кьве папани*)
 абуруз кьведаз (*гьар сада вичин*
итимдиз) (динда) хаинвал авуна,
 - (ва) абурувай кьведавайни
 (*Нугьавай ва ЛутІавай*) абуруз
 кьведаз (*гьарда вичин папаз*)
 Аллагьдикай (*Адан азабдикай*)
 хуьнин са куьмекни гуз хьанач. Ва
 лагъанай (*а папариз*): «Гьахь куьн
 (кьведни) ЦІуз а гьахьзавайбурухъ
 галаз!»

11. Ва мисал яз гъанва Аллагьди иман
 гъанвайбур патал - фиръавандин
 паб ада (*а папа*) лагъай чІавуз:
 «Рабби! Эцига (Вуна) заз Ви патав
 кІвал Женнетда! Ва кьутармиша
 (Вуна) зун фиръавандикай ва
 адан кардикай (*зулумдикай*),
 ва кьутармиша зун зулумкар
 ксарикай!»

12. Ва (*гьакІни*) (мисал яз гъанва
 Аллагьди иманлуйриз) Имрāнан
 руш Марйам - (вичи), вичин гъая
 («рушвили михъивал») хвейи
 - (бес), Чна (*Джабраил малаик*
ракъурна адан парталдин хуруда
авай кьацІай) адан къенез Чи
 патай тир руьгьдикай «уф гана»
 (*ва агакьна а гайи уф «аялдин*
кІвалив», ва адакди ам аялдик
акатна...», -Иса пайгъамбар
хана). Ва инанмишвална (ада)
 (*Марйама*) вичин Раббидин
 Келимайрихъ ва Адан Ктабрихъ,
 ва ам итІаатлубурукай (*гзаф*
ибадатзавайбурукай) тир.

فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ
 ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدّٰخِلِيْنَ ﴿١٠﴾

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اَمْرًا ت
 فِرْعَوْنِ اِذْ قَالَتْ رَبِّ اٰتِنِيْ لِيْ عِنْدَكَ
 بَيْتًا فِى الْجَنَّةِ وَتَجْنِيْ مِنْ فِرْعَوْنَ
 وَعَمَلِهٖ وَتَجْنِيْ مِنَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١١﴾

وَمَرْيَمَ اٰتَيْتْ عِمْرٰنَ الَّذِيْ اٰحْصٰتْ
 فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيْهِ مِنْ رُّوحِنَا
 وَصَدَقَتْ بِكَلِمٰتِ رَبِّهَا وَكُنْتِ بِهٖ وَكَانَتْ
 مِنَ الْقٰنِتِيْنَ ﴿١٢﴾

سُورَةُ الْمَلِكِ

67 - Сура: «аль-Мульк»
(Гьукум)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тIварцIелди!

- Лап Берекатлу я - Вичин гьиле вири гьукум авайди (и дуьньядани ва Ахиратдани вири ихтиярар, пачагьвал са Адаз талукь я) ва Вич гьар вири крарал кьудратлу тирди,
- Вичи, кьиникь ва уьмуьр халкь авур - квез имтигьан авун (куьн ахтармишун) патал вуж квекай виридалайни хьсанди жедатIа амалдиз (клариз). Ва Ам - Кьудратлуди, Багъишламишдайди я! -
- Вичи, сад-садан винеллаз (сад-садахь дуьз кьвезвай) ирид цавар халкь авур! Гьич аквадач ваз (эй, инсан) Мергьяматлудан халкь авунра (яратмишунра) сад-садав кьун тавун (дуьз татун), (бес), мад сеферда вил экьуьра (цавара) ваз гьич са хьиткьер (рехне) кьванни аквазвани?!
- Ахпа мад ва мад вил экьуьра: ви килигунар вал хкведа агьузвилеваз (нукьсанар жагьун тавуна, бушдиз), (вични) юргьун хьанваз.
- Ва дугьриданни гуьрчегарнава Чна дуьньядин цав (инсанриз вилералди аквазвай) чирагьралди (гьетералди), ва авунва Чна абур шейтIанрал гьалчдай затIарни яз, ва гьазурнава Чна абуруз

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبْرَكَ الَّذِي يَدِيَهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيُبْلُوَكُمْ أَئِنَّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَفُورُ ﴿٢﴾

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَّا تَرَى فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِن تَفَوُّتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِن فُطُورٍ ﴿٣﴾

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ حَاسِمًا وَهُوَ حَسِيرٌ ﴿٤﴾

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ﴿٥﴾

«Сағйирдин» (*къызгъинарнавай Ялавдин*) азаб (*Эхиратда*).

6. Ва чпи, чпин Раббидихъ кафирвал авурбуруз - Жегъеннемдин азаб жеда, ва гьикъван пис «хкведай чка» я ам!
7. (Абур) аниз (*Цуз*) гадарайла абуруз адан гужлу гу-у-вдин ван къвез жеда - къызгъиндиз ргаз ам.
8. Ам (*Жегъеннем*) ажугълувиляй пад-пад жез гъазур (*мукъвал*) я; гъар сеферда аниз (са) жемят гадарайла адан къаравулри (*малаикри*) абурувай хабар къада: «Бес, куь патав игътиятвал авунин хабар гудайди атаначирни?»
9. Абуру лугъуда: «Эхъ, дугъриданни атанай чи патав игътиятлувал авунин хабар гудайди, амма чна (*ам*) таб яз къунай, ва чна лагъанай: «Аллагъди (*расулди гъаз атай делилрин гъакъиндай*) са шейни (авудна) ракъурнавай туш, (бес), куьн (*расулар*) анжах еке ягъалмишвиле ава».
10. Ва лугъуда абуру (*гъайиф чугъаз*): «Эгер чна яб ганайтIа ва я чна къанажагълувалнайтIа, чун «Сағйир» -дин (*Къызгъинарнавай Ялавдин*) эгълийрикай жедачир».
11. (Ва) хиве къуна (абуру) чпин гунагъ; къуй яргъавал хъурай «Сағйир»-дин эгълийриз (*Аллагъдин регъимдикай*)!
12. - Гъакъикъатда, чпиз, чпин Раббидикай кичIезвайбур (*Адаз ибадатиз, гунагърикай яргъаз жез*) (*садазни такъаз*) чуьнуьх гъалдани - абуруз (*гунагъриз*) багъишламишун ва чIехи суваб (*Женнет*) жеда.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ
وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٦﴾

إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ
تَفُورُ ﴿٧﴾

تَكَادُ تَمَيِّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أَلْقَى فِيهَا
فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ
نَذِيرٌ ﴿٨﴾

قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا
مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ إِنَّا أَنشُمُ إِلَّا فِي
ضَلَالٍ كَبِيرٍ ﴿٩﴾

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي
أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١٠﴾

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحِقًا لِأَصْحَابِ
السَّعِيرِ ﴿١١﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٢﴾

13. Ва чуьнуьх ая (куьне) куь ихтилатар ва я ван алаз лагь ам - (*Аллагьдиз ам сад хьиз чизва*), гьакъикъатда, Адаз хурара (*рикIера*) авай шейэр (*вири*) чизва!
14. Бес, чизвачни Адаз, Вичи (вири) халкънавайдаз, ва Вич - Вири КъатIуз Чизвайди, Виридакай Хабар Авайди тирдаз?! -
15. (Са) Ам я - квез чил авунвайди муьтIуьгъди яз (*куь дуланажагъдиз ам регьятарнава, куьне адакай менфят къачузва*) - бес, къекъуьгъ (куьн) адан кьерех- бужахра (*яхайра*), ва неь куьне Адан ризкъидикай (*квез чиялI акъудзавай*); ва (са) Адан патав я - (*куь сурарай гьахъ-гьисаб ва эвез патал*) чан хкун.
16. Бес, куьн (Вич) Цава Авайдан (*Аллагьдин*) патахъай саламатвиле авани кван - Ада куьн чилив туйкъуьниз туникай, (бес), ингье ам кьарсатмиш жезва!
17. Я тахъайтIа куьн (Вич) Цава Авайдан (*Аллагьдин*) патахъай саламатвиле авани кван - (Ада) квел кванер квай тIурфан ракъуруникай, (бес), квез (ахпа) чир жеда Зи «игътиятлувал авунин хабар гун» гьихъгинди ятIа (*амма а чIавуз а чир хьуникай квез са куьмекни хъжедач*)!
18. Ва дугъриданни абурулай (*Меккадин мушрикьрилай*) вилик хъайибуруни (*чпин пайгъамбарар*) таб яз къунай; (бес), гьихъгинди хъанай Зи пisleмишун (*туьгьмет-жаза абуруз*)!

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٣﴾

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٤﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٥﴾

ءَأَمِنْتُمْ مِنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ﴿١٦﴾

أَمْ أَمِنْتُمْ مِّنَ السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ﴿١٧﴾

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿١٨﴾

19. Ва бес, абур килигнавачни чпин винел алай кьушариз - (*цава*) (лувар) экIянавайбур яз ва (абуру) (*абур*) кIватIни ийизва?! Абур (*цава*) са Мергьяматлудалай гьейри садани кьунвач. Гьакъикъатда, Ам - гьар са шей аквазвайди я!
20. Я тахьайтIа вуж я ам - квез кьушун тирди (*эй, кафирар*) квез куьмекдай, Мергьяматлудалай гьейри?! - Бес, кафирар (*чпин карда*) анжах алдатмишвиле ава! -
21. Я тахьайтIа вуж я ам - квез ризкьи гудайди, эгер Ада Вичин ризкьи акъвазарайтIа?! Аксина, абуру (*кафирри*) кIевивализ давамарна (*чпин терсвал куфрдал*) такабурлувиле аваз ва (*Гьахъдикай*) катиз!
22. Бес, вич агъуз гьалтна чинихъ ярх жез кьекъвезвайди (*гьиниз фидатIа чин тийиз*) - дуъз рекьел алани, я тахьайтIа вич дуъз акъвазнаваз кьекъвезвайди дуъз рекьел алаз?! (*им - кафирдин ва муъминдин гьаларин мисал я*).
23. Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*): «Ам (*Аллагъ*) я - куьн арадал гьанвайди ва (Ада) квез ван атунин ва акунрин гьиссер ва рикIер авунва; лап тIимил куьне шукурзава (*а зурба няметриз - эй, кафирар*)!»
24. Лагъ: «Ам я - куьн (*халкъ авуна*) гзафарна (гьарна) чукIурнавайди, ва Адан патав куьн кIватI хьийида».
25. Ва лугъузва абуру (*кафирри*): «Мус кьилиз акъатда и хиве кьунвай кар (*Къияматдин Юкъуз кIватI хъувун*), эгер куьн гьахъбур ятIа?»

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الظَّيْرِ فَوَقَّهُمْ صَفَاتٍ
وَيَقْبِضْنَ مَا يُمَسِّكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ
إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ﴿١٩﴾

أَمَنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدُ لَكُمْ
يَنْصُرُكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِنْ
الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ ﴿٢٠﴾

أَمَنْ هَذَا الَّذِي يَزْرُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ
رِزْقَهُ، بَلْ لَحْجُوا فِي عَتْوٍ وَنُفُورٍ ﴿٢١﴾

أَمَنْ يَمِشِي مُكِبًّا عَلَى وَجْهِهِ
أَهْدَىٰ أَمَنْ يَمِشِي سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ
الْسَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا
تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾

26. Лагъ (*абуруз эй, Пайгъамбар*): «А чирвал анжах Аллагъдиз ава; ва зун - анжах, баян гуз ачухарзавай «игътиятлувал авунин хабар гузвайди» я.
27. (Ва) ам (*гъелягъ къунвай азаб*) абуруз акурла лап мукъвал хъанваз - кафирвал авурбурун чинар лап чIур жеда (*кичIдикай, пашманвилай*), ва лугъуда (абуруз): «Им я - куьне жедайди туш лугъуз тестикъарай кар!»
28. Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*): «Хабар це заз квез гьикI аквазва (*эй, кафирар*), эгер Аллагъди зун ва захъ галайбур рекъидайвал авуртIа (*квез КIанзавайвал телефайтIа*), ва я Ада чаз регъим авуртIа (*чи уьмуьр мадни яргъи авуна*) - бес, (*куьн*) кафирар (*Адан*) азиятлу азабдикай ни хуьда?!» (*вуж я ам - хуьн, саламатвал гудайди кафирриз азиятлу азабдикай?!*)
29. Лагъ: «Ам (*Аллагъ*) я - Мергъяматлуди, чна Адахъ иман гъанва, ва (са) Гъадал чна таваккул авунва (*чи вири крара*). Бес, (ахпа) квез чир жеда (*азаб агакъайла*) вуж ятIа ам (*чун ва я куьн*) ачух ягъалмишвиле авайди (*Дуьз Рекъикай*)!»
30. Лагъ (вуна *абуруз эй, Пайгъамбар*): «Хабар це заз квез гьикI аквазва (*эй, мушрикъар*), эгер куь (*къуйрин, булахрин*) яд чилик хъфейтIа, ни хкида квез чилелай авахъна фидай яд (*Аллагъдилай гъейри*)?»

قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٦٧﴾

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدْعُونَ ﴿٦٨﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿٦٩﴾

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ عَمَّتًا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٧٠﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ ﴿٧١﴾

سُورَةُ الْقَلَمِ

68 - Сура: «аль-Къалам» (Къелем (кхьинардай))

Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Нун . Кьин къазва (*За*) Къелемдал
ва (абуря *яни малакри*) цІарара
кхьизвай кхьинрал,
2. Туш вун (*эй, Пайгъамбар*),
- ви Раббидин няметдиз
(*пайгъамбарвилиз*) килигна
-, жунуди (*диливал квайди* -
мушрикьри лугъузвайвал),
3. Ва гьакъикъатда, ваз (*а рекье*
гьалтдай четинвилериз килигна) -
акъалтІ тийидай (*ара датІай*) суваб
ава,
4. Ва гьакъикъатда, вахъ - гьуьндурь
ахлакъ (*еке эдеб*) ава.
5. Бес, (мукъвара) ваз аквада ва
абурзни аквада,
6. Вуж ятІа квекай жунувал квайди.
7. Гьакъикъатда, ви Раббидиз -
Гьадаз лап хъсан чизва вуж Адан
рекьелай алатнаватІа, ва лап
хъсан чизва Адаз - дуьз рекьеваз
физвайбур!
8. (Гъавилай), муьтІуьгъ жемир
вун (*ви пайгъамбарвал*) таб яз
къунвайбуруз!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾

مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ﴿٢﴾

وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾

فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ ﴿٥﴾

بِأَيِّكُمْ الْمَفْتُونُ ﴿٦﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ
سَبِيلِهِ ۗ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٧﴾

فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٨﴾

9. Абуруз (*муширикъриз*) кІанзавай
вунa (*абурун бязи крариз*)
«хъуьтуьлвал» авунайга (*бязи*
истемишунрилай гъил къачунайга),
- (бес), абуруни (ваз) «хъуьтуьлвал»
ийидай.
10. Ва муьтІуьгъ жемир вун гъар са
«гзаф кьинер къазвайдаз» (*кар*
авазни авачизни кьинер къаз ва абур
чІурзавайдаз) алчахдаз,
11. Гъибетчидиз (*масадакай пис рахаз*
азият гузвайдаз), фитне гваз гзаф
къекъевезвайдаз (*араяр чІурун*
патал),
12. Хийир - къадагъа ийизвайдаз
(*мал-девлетдин патахъай гзаф*
мискъивалзавайдаз), (мидявализ)
сергъятар чІурзавайдаз, (гзаф)
гунагъкардиз,
13. (Векъи) залумдиз, адалай алава
яз (вич) тапан бубадин кІвачихъ
янавайдаз.
14. Вич мал-девлетрин ва (*гзаф*)
рухвайрин сагъиб я лагъана (*ада*
Гъахъдикай такабурлувалнава),
15. Адаз Чи аятар кІелайла (*ада*)
лугъзува: «Эвелимжибурун
риваятар (*сифте халкъари лагъанвай*
ва чпин ктабра кхъенвай таб
къисаяр, хкетар) я!»
16. Бес, Чна ам лишанламишда (*адан*)
хуртІумдал (*нерал*) тагъма эцигна
(*беябуруз*).
17. Гъакъикъатда, Чна абур
синагъламишна (*Меккадин*
агъалияр няметар, саламатвал
гана ахтармишна) - Чна бустандин

وَدُّوْا لَوْ تُوذِّهَنْ فَيُدْهِنُوْنَ ۙ ﴿٩﴾

وَلَا تَطْعُ كُلِّ حَلَاْفٍ مِّمَّيْنِ ﴿١٠﴾

هَمَّا زٍ مَّشَاءٍ بِنَمِيْمٍ ﴿١١﴾

مِّنَّا جِ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَثِيْمٍ ﴿١٢﴾

عُتْلٍ بَعْدَ ذَٰلِكَ زَنِيْمٍ ﴿١٣﴾

أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَيْنَ ﴿١٤﴾

إِذَا تَنَالَىٰ عَلَيْهِ ءَايَاتُنَا قَالَ أَسْطِيفُ
الْأَوْلِيْنَ ﴿١٥﴾

سَنَسِيْمُهُ عَلَى الْخُرْطُوْمِ ﴿١٦﴾

إِنَّا بَلَوْنَهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ
إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرُنَّهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾

сагъибар (бул бегьер, няметар гана) синагъ авурвал (абуру) кьин кьур чIавуз чпи пакамахъ лап фад абур (емишар) ахтIана кIватI хъийида лагъана (кесибриз аквадалди),

18. Ва са шейни (адакай кесибриз) хкуддач лагъана (ва я: ва (абуру) къейдни эцигначир - «ин шá-Аллагъ» лагъаначир).
19. (Бес), элкъвена кьуна ам (бустан) ви Раббидин патай тир «элкъвена кьурда» (балáди) - абур ксанвайла.
20. (Ва) ам (бустан) (михъиз кана) чIулав йиф хъиз хъана.
21. Бес, экуьнахъ абуру сада-садаз эверна:
22. «Алад куьн йикъан лап сифте кыляй куь никел (салаз), эгер куьн (бегьер) ахтIузвайбур ятIа!»
23. Бес, абур рекъе гъатна (аниз) чпин арада кушкушариз:
24. «Къуй къе аниз (бустандиз) куь патав са кесибни гъахъ тавурай».
25. Ва рекъе гъатна (абур) йикъан лап сифте кыляй - клеви къаст аваз, чеб а кардал къудратлу я фикирна.
26. (Ва) абуруз ам (бустан кана чIулав хъанваз) акурла, абуру лагъана: «Гъакъикъатда, чун рекъелай алатнавайбур я (абуру фикирна чеб рехъ алатна масадан бустандиз атай хъиз)!»

وَلَا يَسْتَفْتُونَ ﴿١٨﴾

فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿١٩﴾

فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾

فَتَنَادَوْا مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾

أَنِ اعْبُدُوا عَلَيَّ حَرِّثُكُمْ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٢﴾

فَأَنْظِلُوا لَهُمْ يَتَخَفَتُونَ ﴿٢٣﴾

أَن لَّا يَدْخُلَتْهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ ﴿٢٤﴾

وَعَدُوا عَلَيَّ حَرْدٍ قَدِيرِينَ ﴿٢٥﴾

فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَصَّالُونَ ﴿٢٦﴾

27. (Ахпа, ам чпин бустан тирди чир хъайила, абуру лагъана): «Аксина, чун (чи гунагъдиз, мискъивилиз килигна бустандин хийирдикай, бегъердикай) магърум хъанвайбур я!»

28. Абурун (виридалайни) къуланда (абурукай виридалайни адалатлуда, хъсанда) лагъана: «Бес, за квез лагъаначирни: авунайГа куъне (Аллагъдиз) тасбигъ (Адан тарифиз Ам пак авун; Адаз шукур гъана Ада эмирнавай пай акъудна кесибриз; «ин ша Аллагъ» лугъун)?!»

29. (Абуру) лагъана: «Лап пак я чи Рабби! Гъакъикъатда, чун зулумкарар тир!»

30. (Ва) элкъвена абурун садбур - муъкуъбурухъ, туъгъмет (айиб) ийиз сада-садаз;

31. (Абуру) лагъана: ««Еке мусибат (писвал, азаб)» я чаз! Гъакъикъатда, чун (Аллагъди эцигнавай) сергъатар чӀурай тахсиркарар я!»

32. Белки, чи Раббиди чаз адалайни (чи бустандилайни) хъсанди гана дегишин (чи тубадиз килигна), гъакъикъатда, чун чи Раббидихъ тамарзу я (Адан багъшишламшунук умуд кутунва, Адан регъмар тӀалабзава)!»

33. Гъа ихътинди жеда азаб (бустандин сагъибриз гайи хътин жазаяр жеда и дуъньяда - Чаз асивал авурбуруз), ва Ахиратдин азаб лапни чӀехи я! Эгер абуруз (муширикъриз) чиз хъанайГа!

بَلْ نَحْنُ مُحْرَمُونَ ﴿٢٧﴾

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا
تَسْبِيحُونَ ﴿٢٨﴾

قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٩﴾

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ ﴿٣٠﴾

قَالُوا يَوَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٣١﴾

عَسَىٰ رَبُّنَا أَنْ يُبَدِّلَنَا خَيْرًا مِّنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٣٢﴾

كَذَٰلِكَ الْعَذَابُ ۖ وَالْعَذَابُ الْآخِرَةُ
أَكْبَرُ ۗ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

34. Гьакъикъатда, (Аллагъдикай) кичлебуруз - чпин Раббидин патав няметрин (*гъамишалугъ кефиятдин*) Женнетар жеда!
35. Бес, Чна мусурманар (*Аллагъдиз муьтIуьгъбур*) сад хьиз ийидани гунагъкаррихъ (*кафиррихъ, мушрикрихъ*) галаз?!
36. Квехъ вуч хъанва, гьикI (куьне) дуванзава (*къарар акъудзава*)?!
37. Я тахъайтIа, квехъ Ктаб авани вич куьне (фагъум гуз) кIелиз чирзавай (*ва виче а кар гъалурнавай*)?
38. (АкI хъайила) гьакъикъатда, квез ана - гъа куьне хкъзавай крар ава!
39. Я тахъайтIа, квехъ Чахъ галаз кIгунвай кьинер-агътар авани, Къияматдин Йикъалди кардик квай: «Гьакъикъатда, квез гъа куьне дуван атIай кар жеда» - лугъудай?
40. Хабар яхъ вуна абурувай (*мушрикъривай - эй, Пайгъамбар*), вуж абурукай а кардиз замин я (*ахътин кьинериз-агътариз*)?!
41. Я тахъайтIа, абуруз (*чпи лугъузвай крар кьилиз акъуддай гъуцар*) шерикар авани, къуй гъурай абуру чпин шерикар, эгер абуру гъахъбур ятIа!
42. (РикIел гъваш) а Югъ - занг ачухардай («КIвачин занг чуплах ийидай»). Ам - виче зурба четинвилер ва лап пис гъалар жедай Къияматдин Югъ я, ва эвердай абуруз сажда авуниз, амма абурувай (*кафирривай, мунафикъривай*) алакьдач.

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٍ
الَّتَعِيمِ ﴿٣٤﴾

أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾

أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾

إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ ﴿٣٨﴾

أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَلِغَةٌ إِلَى يَوْمِ
الْقِيَامَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾

سَأَلَهُمْ أَيُّهُمْ بِذَلِكَ زَعِيمٌ ﴿٤٠﴾

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ
كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٤١﴾

يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى
السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾

43. КичЕвилелди абур агъуз килигиз жеда ва къада (*Кевда*) абур «агъузвилигиз гьалди». - Бес, дугъриданни эвернай абуроз (*дуйньядин уьмуьрда*) - сажда авуниз, чеб сагъ-саламатбур яз (*амма абур такабурвалнай*).
44. (Ва гила, тур (вуна) Зун ва и «Ихтилат» (*Къурбан*) таб яз къунвайбур (*гила абурун дуван За ийида*)! (Мукъвара) Чна абур «къвез-къвез тавламишда» (*жазадиз*), абуроз гъич чирни тежедайвал!
45. Ва (*уьмуьр яргъи ийиз*) За абуроз муьгълет гузва. (Бес), гъакъикъатда, Зи амалдарвал екеди (*Кевиди*) я эхир!
46. Я тахъайтла, вуна абуровай (*Дин агакъарунай*) гъакъи тлалабзавани - (гъавилай) (*вуна истемиззавай*) жермедикай (*буржарикай*) абурал еке заланвал алани?!
47. Я тахъайтла, гъабуров гвани гъайб -дин чирвилер - (ва) гъабуроз «кхъизвани» (*тайнарзавани анай - чпиз клани шейэр...*)?!
48. (Бес), сабур ая вуна (*эй, Пайгъамбар*) ви Раббидин гъуькуьмдал (*Адан къарардал*) ва жемир вун «члехи балугъдин юлдаш» (*Йунус пайгъамбар*) хъиз - (*вичин хъел себеб яз лап Кеве гъатна...*) михъиз гъамуни къунваз вичин Рабиддиз эверай (*дуьа авур*) члавуз.
49. Эгер адав вичин Раббидин патай (*еке регъим*) нямет агакъначиртла (*туба авун*)- дугъриданни акъудна гадардай ам (*а члехи балугъдин*

خَلِيعَةً أَبْصَرُهُمْ تَرَهْقُهُمْ ذَلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَلِيمُونَ ﴿٤٣﴾

فَدَرْنِي وَمَنْ يُكَدِّبْ بِهِذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾

وَأْمَلِي لَهُمْ إِنْ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿٤٥﴾

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَعْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٤٦﴾

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ ﴿٤٧﴾

فَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْأُخُوتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿٤٨﴾

لَوْلَا أَنْ تَدَارَكُهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ ﴿٤٩﴾

руфунай) - баябан чуьлдиз, вични тугъмет (*айиб*) алайди яз.

50. (Ва)(бес), хкяна ам адан Раббиди, (ва) авуна ам Ада салигъ - бурукай (*гзаф диндарбурукай*)!
51. Ва дугъриданни, кафирвал авурбур гъазур я (*мукъвал я*) чпиз Зикр -дин (*Къуръандин*) ван атайла вун чпин вилералди цІуьдгъуьнарна (*вили яна*) ярхариз (*чпиз вун такІанвиляй, амма Аллагъди вун хуьзва*), ва абуру (*пехилвиляй*) лугъзва: «Дугъриданни ам дилиди я!»
52. Амма ам (*Къуръан*) - анжах, РикІел Гъун я алемар патал (*инсанриз ва джнриз*)!

فَأَجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٥٠﴾

وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ﴿٥١﴾

وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

سُورَةُ الْحَاقَّةِ

69 - Сура: «аль-Хіáкъкъагъ»
(Гъакъикъиди)

Мергъяматлу, Регъимлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Гъакъикъиди (Гъакъикъатда алукъдай Югъ. Виче - чан хкун, гъахъ-гъисабун, эвез хгун дугъриданни кылиз акъатдай - Къияматдин Югъ)!
2. Вуч я ам - Гъакъикъиди?
3. Ва гъинай чир жеда ваз (эй, Пайгъамбар), Гъакъикъиди - (ам) вуч ятІа!?
4. «Самұд» (халкъ)-ди ва «Гъáд» (халкъ)-ди Пис Къурхутмишдайди (Къияматдин Югъ) таб яз къуна.
5. Самұд лагъайтІа, абур къати гъарайдалди (Кіеви ванцелди) тергнай.
6. Гъáд лагъайтІа, абур аяздин гув-в алай пехъи гару тергна.
7. Гъалдарна Ада ам (ракъурна а пехъи гар) абурал ирид йифен ва муъжуъд йикъан къене (ара) датІана - (ва) ваз аквазва абур инсанар (мейитар яз) чилел ярх хъанваз, на лугъуди абур ктІана ярх хъанвай хумрав тарарин буш танар я.
8. (Бес), аквазвани ваз абурукрай амукъай са чан къванни (абуруз амукъайди аваз)?!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

① الْحَاقَّةُ

② مَا الْحَاقَّةُ

③ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ

④ كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ

⑤ فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ

وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحِ صَرْصَرٍ

⑥ عَاتِيَةٍ

سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَتَمَنِيَةٍ

أَيَّامٍ خُسُوفًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى

⑦ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ

⑧ فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ

9. Ва (*гъакъни*) фиръаванди, ва адалай вилик хъайибуру, ва «Муътафикат»-ди (*ЛутI пайгъамбардин халкъдин хуърерин агъалийри*) - гунагъар (*асивал*) авунай;
10. (Бес), асивална (абуру) чпин Раббидин расулдиз - (ва) къуна Ада абур (*гъар са жемят*) «артух къати азабдалди».
11. Гъакъикъатда, Чна, яд (михъиз) къерехрилай алахъайла (*Нугъан девирда ци къуд пад батмишарайла*) куън (*куъ улу-бубаяр Нугъахъ галаз*) «целай физвайдаваз» (*гимидаваз*) тухвана,
12. Ийидайвал Чна квез а кар рикел гъун (*ибрет*) яз, ва къатгун патал ам дикъет гудай япари.
13. Бес, Къаргъудиз уф гайила - са уф гуналди,
14. Ва алудна тухвайла чпин чкайрилай чил ва дагълар - (ва бес), абур (къведбурни) руг-ругайла садра руг-руг авуналди,
15. - Гъа юкъуз жеда а Вакъиа (*алукъда Къияматдин Югъ*),
16. Ва (хъиткъинна) къатI- къатI жеда цав, ва жеда ам а юкъуз зайифди,
17. Ва малаикар жеда абурун (*яни цаварин*) къерехрихъай (*къилиз акъудиз чпиз ганвай эмирар: женнет-эгълияр Женетдиз ракъуриз ва жегъеннем-эгълияр Жегъеннемдиз гъализ*), ва къуна тухуда (*ва я хкажна къада*) абурун (*малаикрин*) винелай а юкъуз ви Раббидин Арш муъжуьда (*зурба малаикрикай*),

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ
بِالْحَاطِطَةِ ﴿٩﴾

فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخَذَةً
رَّابِيَةً ﴿١٠﴾

إِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي
الْجَارِيَةِ ﴿١١﴾

لِتَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيهَا أَدْنُ
وَعِيَّةٌ ﴿١٢﴾

فَإِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ نَفْحَةٌ وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾

وَحَمَلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً
وَاحِدَةً ﴿١٤﴾

فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١٥﴾

وَأَنشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ ﴿١٦﴾

وَالْمَلِكُ عَلَىٰ أَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ
رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَنِيَةٌ ﴿١٧﴾

18. А юкъуз - куьн (*вири эй, инсанар*) (Адан) вилик гъида (*гъахъ-гъисабдиз*), ва (*Адакай*) куь са чинебан карни чьунуьхна амукъдач (...*ва гъар садав вичин амалрин ктаб вахгуда*).
19. (Бес), нив вичин (*амалрин*) ктаб вичин эрчи гъиле вугайтIа, - (*ада шадвиляй*) лугъуда: «Ингъе, кIела куьне зи ктаб!
20. Гъакъикъатда, зун якъиндиз инанмиш тир - зун гуьруьшмиш жедайди зи гъахъ-гъисабдихъ (*гъавиляй за диндар амал ийиз гъазурвал акуна*)».
21. (Бес) ам - разивал жедай яшайишда (*хушбахт дуланажагъда*) жеда,
22. (*Женнетдин*) бустанда, виневай,
23. Вичин емишар (*гъил яргъина атIуниз*) мукъвал алай.
24. (*Ва лугъуда абуруз*): «Неъ ва хъухъ (куьне) нуш яз, куьне виликдай авур (*диндар*) крариз килигна - алатай йикъара (*дуйньядин уьмуьрда*)!»
25. Ва (*бес*) нив вичин (*амалрин*) ктаб вичин чапла гъиле вугайтIа, - (*ада гъайиф чIугъаз*) лугъуда: «Агъ, вахгун тавунайтIа зав зи ктаб!
26. Ва чир тахъанайтIа заз, зи гъахъ-гъисаб!
27. Агъ, хъанайтIа ам (*дуйньядин кьиникъ*) куьтгъдайди (*зи кар, чан хкин тийидайвал*)!
28. Ганач заз (*азабдикай хуьдай*) куьмек зи мал-девлетри!

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ۖ فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ أَقْرَبُوا ۖ كِتَابِيَّةٌ ﴿١٩﴾

إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلْكٌ حَسَابِيَّةٌ ﴿٢٠﴾

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٢١﴾

فِي حَنَّةٍ عَلِيَّةٍ ﴿٢٢﴾

فُطُوْفُهَا ذَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾

كُلُوا وَأَشْرَبُوا وَهْنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾

وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ ۖ فَيَقُولُ يَلِيَّتِي لِمَ أُوْتِ كِتَابِيَّةٌ ﴿٢٥﴾

وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَّةٌ ﴿٢٦﴾

يَلِيَّتُهَا كَانَتْ الْفَاضِيَّةُ ﴿٢٧﴾

مَا أَعْنَى عَنِّي مَالِيَّةٌ ﴿٢٨﴾

29. Квахъна (*къакъатна*) завай зи такъатар (*ва делилар*)!»
30. (*Ва лугъуда Аллагъди малаикриз*): «Яхъ ам куъне ва ягъа адаз бухавар - гъилер гардандив агудна!
31. Ахпа куъне ам «Джагъбѳим»-да кармаш ая (*Жегъеннемда къати кунин азаб члугъаз тур*)!
32. Ахпа алчударна зунжурда ттур ам (*ва я*: акъалжа ам зунжурдал) - вичин «яргъивилин уълчме» пудкъанни цлуд къулач тир! -
33. Бес, гъакъикъатда ада Чехи Аллагъдихъ иман гъаначир,
34. Ва гъевеслу ийизвачир ада (*масад*) кесибдиз тlуън гунал.
35. (Гила) авач адаз къе ина мукъвади (*куъмекчи къутармишдай*),
36. Ва авач (*адаз*) тlуънни гъислѳин -дилай гъейри (*жегъеннем-эгълийрин беденрай акъатзавай ивини ирин*),
37. Неда ам (*ахътин тlуън*), анжах (еке) гунагъкарри (*кафирри*)».
38. (*Туш!*) (*Къуръан таб яз къунвайбуру фикризавайвал*). (Бес), кьин къазва (За) - квез аквазвай шейэрални,
39. Ва квез таквазвай шейэрални!
40. Гъакъикъатда, ам (*Къуръан*) - багъа (*истеклу*) расулдин (*Мугъаммад пайгъамбарди Аллагъдин патай агакъарзавай келима*) гаф я!
41. Ва туш ам (*Къуръан*) - шаирдин гаф. - Гъикъван тlимил (куъне) инанмишвалзава (*яни агъунвач куън*)! -

هَلْكَ عَنِّي سُلْطَانِيَّةٌ ﴿٢٩﴾

خُدُوهُ فَعَلُوهُ ﴿٣٠﴾

ثُمَّ الْجَحِيمِ صَلْوُهُ ﴿٣١﴾

ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْأَلُكَوهُ ﴿٣٢﴾

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾

وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿٣٤﴾

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هُنَا حَمِيمٌ ﴿٣٥﴾

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غَسْلِينِ ﴿٣٦﴾

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ ﴿٣٧﴾

فَلَا أَقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٨﴾

وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٩﴾

إِنَّهُ لَقَوْلِ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُوْمِنُونَ ﴿٤١﴾

42. Ва туш ам - фалчидин гаф.
- Гыикъван тІимил (куъне)
(рикЛел гъиз) фагъумзава (яни
тафакурзавач куъне)! -
43. (Ам) (*Къуръан*) - алемрин Раббидин
патай (авудна) ракъурнавай
(калам) я.
44. - Ва эгер ада (*Пайгъамбарди*)
Чи тІварцихъ янайтІа «гзаф
гафарикай» бязибур къванни (*Чна
талагънавай*),
45. (Дугъриданни) «(вегъена) къдайд
Чна ам эрчІидалди» (*зурба
къуватдалди тадиз жазаламишдай*),
46. Ахпани, атІудай Чна адан
шагъдамар (*рикІин лап къилин
ивидин дам - ва ам рекъидай*),
47. (Ва) жедачир квекай садни адакай
(*Чи жаза*) акъазардай (*квевай
манийвализ алакъдачир*).
48. Ва гъакъикъатда, ам (*Къуръан*)
- рикЛел гъун я (Аллагъдикай)
кичІебуруз!
49. - Ва дугъриданни Чаз (лап хъсан)
чизва (*эй, инсанар*) куъ арада ам
(*Къуръан*) таб яз къурбур (*кафирар*)
жедайди. -
50. Ва гъакъикъатда, ам (*Къуръандихъ
иман тагъун, ам таб яз къун*) -
еке гъайифвал (*ва пашманвал*) я
кафирриз.
51. Ва гъакъикъатда, ам - гъахъ
(*гъакъикъат тир*) якъин я!
52. (Гъавиляй) (тарифиз) пак ая вуна
ви ЧІехи тир Раббидин тІвар!
(«*Субгъана-Аллагъи-ль-Азъим*» лагъ).

وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾

تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾

لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٤٥﴾

ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ﴿٤٦﴾

فَمَا مِنْكُمْ مِّنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ﴿٤٧﴾

وَإِنَّهُ لَتَذَكَّرٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾

وَإِنَّا لَتَعْلَمُونَ أَن مِّنْكُمْ مُّكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾

وَإِنَّهُ لِحَسْرَةٍ عَلَى الْكٰفِرِينَ ﴿٥٠﴾

وَإِنَّهُ لِحَقِّ الْآتِقِينَ ﴿٥١﴾

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٥٢﴾

سُورَةُ الْمَعَارِجِ

70 - Сура: «аль-Мағридж»
(Дережаяр (винизвилини))

Мергьяматлу, Регымлу
Аллағдин тІварцІелди!

1. Суалайда суална азабдин
гьакъиндай (са тІалабайда тІалабна
вичив ва вичин халкъдив азаб тадиз
агакъарун), (вич) алуқьдай
2. Кафирриз. Жедач ам
акъвазардайди (авач ам алуддайди),
3. (Ам я) Аллағдин патай,
(винизвилини) дережайрин
Сағибдин.
4. - Виниз (хкаж) жеда Адан патав
малаикар ва Рувгъ (Джабраил) -
вичин ярғивал яхцІурни цІуд
ағъзур йис тир Юкъуз.
5. - Бес, сабур ая (вуна) (абуру
ийшва ягъанатрал) хъсан
сабурлувилелди. -
6. Бес, гьакъикъатда, ам (азаб) абуруз
ярғал яз аквазва,
7. Ва Чаз ам мукъвал алайди аквазва.
8. (А азаб жеда) а Юкъуз - цавар
(чкІана) гъеридин ацуқьай кІанер
хъиз жедай,
9. Ва дагълар (кукІвар хъана) - (яна
эвягънавай ва) ранг янавай сар
хъиз жедай,
10. Ва хабар къадач мукъва касди
мукъва касдиқай (зегъле рақурдай
азабдиз килигна), -

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ﴿١﴾

لِّلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ﴿٢﴾

مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ ﴿٣﴾

تَعْرُجُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ
كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤﴾

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ﴿٥﴾

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ﴿٦﴾

وَتَرْنَهُ قَرِيبًا ﴿٧﴾

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ ﴿٨﴾

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ﴿٩﴾

وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ﴿١٠﴾

11. Абуруз абур (*садаз сад*) акваз ятГани. Гунагькардиз (*кафирдиз*) кІан жеда а Йикъан азабдикай (вич) азадиз вичин рухвайралди (*абур гана вич къутармишиз*),
12. Ва юлдашдалди (*папалди*) вичин, ва вичин стхадалди,
13. Ва вичин багърийралди, чпи вичиз архавалзавай,
14. Ва чилел алай вирибуралди - ахпа, герек, вич (а карди) къутармишдайвал (*а Йикъан азабдикай*).
15. Ваъ (*жедач адаз я азадун я къутармишун*)! (Бес), гьакъикъатда, ам - «Лаза́» (*Къати Ялав*) я,
16. Къилин (*ва бедендин амай паярин*) хамар клевиз хтІундай (*алаждай*),
17. Эвердай, (вичи) (*Гьахъдиз*) далу гайидаз ва къулухъ элкъвена фейидаз (*Аллагъдиз ва Адан Расулдиз муьтІуьгъвал тавуна*),
18. Ва (вичи) (*мал-девлет*) кІватІиз - (ам) (хазинада) турдаз (*Аллагъди важиблу авунвай харжар тийиз*).
19. - Гьакъикъатда, инсан халкънава (гзаф) къалабулухлуди (*шад ва я пашман хабар атайла вичивай вич дуьз хуьз тежерди*) яз:
20. Адав писвал хкІурла - (гзаф) куфунсузди (*сабурсузди*) яз,
21. Ва адав хийир хкІурла (*адаз няметар гайила*) - (гзаф) мискъивалдайди яз.-
22. Амма, (*чпи*) капІзавайбур (лагъайтІа),

يُبْصِرُ وَهُمْ يُؤَدُّ الْمَجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ
عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بِنَبِيٍّ ﴿١١﴾

وَصَلِحَتِهِ ۖ وَأَخِيهِ ﴿١٢﴾

وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ ﴿١٣﴾

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ ﴿١٤﴾

كَلَّا إِنَّهَا لَلظَىٰ ﴿١٥﴾

نَزَّاعَةً لِّلشَّوْىِ ﴿١٦﴾

تَدْعُوا مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ ﴿١٧﴾

وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ ﴿١٨﴾

* إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ﴿١٩﴾

إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ﴿٢٠﴾

وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ﴿٢١﴾

إِلَّا الْمُصَلِّينَ ﴿٢٢﴾

23. Чпи, чпин кпІунин кардал давамвалзавай,
24. Ва чпин мал-девлетда тайин тир пай авай (*закат, садакьяар*) -
25. Саилдизни (*тІалабчидиз*), мағрумдаз (*вич муьгътежвиле аваз - утанмишвилай, вижданлувилай тІалаб тийизвайдаз*),
26. Ва чпи Эвездин (*Гьахъ-гьисабдин*) Йикъахъ инанмишвалзавай,
27. Ва чеб, чпин Раббидин азабдикай (*кѳурхулу яз*) кичІела авай,
28. - Бес, гьакъикъатда, абурун Раббидин азаб хатасузди туш эхир (*адакай садни саламатвиле авач*)! -
29. Ва чпи, чпин (эркеквилин) гьаяар (*гьарамдикай*) хуьзвай,
30. Анжах чпин папарикай ва «чпин эрчІи гъилик акатнавайбурукай» (*вичин лукІвилевай дишегълирикай*) квачиз, - гьакъикъатда, абурал (*абурун гьакъиндай*) туьгъмет (*айиб*) алач,
31. Ва ни адалай анихъ галайдахъ чалишмишвал авуртІа (*ни вичин папарилай ва лукІ- дишегълийрилай гъейри масадбур тІалабайтІа*), - ахътинбур гьабур я сергъятар чІурзавайбур (*чІуру крар ийизвайбур*),
32. Ва чпи, чпин аманатар ва чпин кутІуннавай икърарар хуьзвай (*кылиз акѳудзавай*),
33. Ва чпи, чпи ийизвай шагъидвилер дуьздиз кыле тухузвай.

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ﴿٢٣﴾

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿٢٤﴾

لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٢٥﴾

وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٢٦﴾

وَالَّذِينَ هُمْ مِّنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُّشْفِقُونَ ﴿٢٧﴾

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ ﴿٢٨﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لِأُفْئُوتِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٢٩﴾

إِلَّا عَلَىٰ أَرْوَاحِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٣٠﴾

فَمَنْ أَتَّبَعْنِي وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٣١﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ﴿٣٢﴾

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ ﴿٣٣﴾

34. Ва чпи, чпин кпІар дуьздиз хуьзвай (*адд ийиз, тамамвилелди кылиз акъудзавай*),
35. Ахтынбур (*винидихъ кгалурнавай хъсан кылихар, сифетар авай муғминар*) - Женнетра жеда, чпизни еке гъуьрметар авунваз!
36. (Бес), вуч кар хъанва (чпи) кафирвалнавайбуруз - гьерекатиз ви патав гарданар ярғи авуна
37. Эрчи патахъайни чапла патахъайни, кІапІалар яз (*эхтилатариз, тажубвализ*)?!
38. Гьар касдиз абурукай тамарзу хъанва жал вич (*Аллагъди*) (бул ва гьамишалугъ) няметрин Женнетда ттун?!
39. Ваъ (*акІ гъич жедач*)! Гьакъикъатда, Чна абур халкънава (абуруз) чизвай шейиникай (*усал стІалдикай - амайбур хъиз, - яни чеб гъич авачирла Чна чеб арадал гъанва, ва чпел чан кхиз Чаз лапни регъят я...*).
40. (Бес), кьин къазва (За) рагъэкъечІдай патарин ва рагъакІидай патарин Раббидалди - гьакъикъатда, Чун (лап) кьудратлу я,
41. Дегишиз (абур) абурулай хъсанбуралди, ва жедач (*гъич садавайни*) Чи вилик пад къаз (*са куьнивайни Чун ажиз ийиз, магълубиз жедач*)!...
42. (Бес) тур (вуна) абур - (*чпин*) буш рахунар ва къугъунар ийиз, та абур абуруз хиве (*гьельягъ*) кьунвай

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٣٤﴾

أُولَٰئِكَ فِي جَنَّةٍ مُّكْرَمُونَ ﴿٣٥﴾

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ ﴿٣٦﴾

عَنِ الَّتِيينِ وَعَنِ الَّتِيَمَالِ عَزِينَ ﴿٣٧﴾

أَبْطَمَعُ كُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ﴿٣٨﴾

كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِّمَّا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

فَلَا أَقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَقَدِرُونَ ﴿٤٠﴾

عَلَىٰ أَنْ نُبَدِّلَ خَيْرًا مِّنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٤١﴾

فَذَرْنَهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ ﴿٤٢﴾

чпин Йикъахъ галаз гуьруьшмиш
жедалди, -

43. А Йикъахъ - абур (*чпин*) сурарай
экъечІдай (*вири КватІдай чкадихъ*
физ) лап тади квайбур яз - на
лугьуди абуру (*чпин*) бутрин патав
тади ийизва (*и дуьньяда чпин*
гъуцарин патав фидайла авур хътин
тадивал кваз),
44. (Чebни) кичевилелди агъуз
килигиз «агъузвилин гьалди»
Кевнаваз. Гьам я - а Югъ (*виликдай*)
абуруз хиве (*гьелягь*) кьунвай!

يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا
كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصَبٍ يُوْفَضُونَ ﴿٤٣﴾

خَشِيعَةً أَبْصَرُهُمْ تَرَهِقُهُمْ ذَّلَّةٌ ذَّلِكَ
الْيَوْمِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾

سُورَةُ نُوحٍ

71 - Сура: «Нұх!»
(Нугъ)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Гьакъикъатда, Чна Нугъ вичин халкъдин патав ракъурна: «Бес, игътиятвал авунин хабар це (вуна) ви халкъдиз, чпиз азиятлу азаб къведалди (вилик)».
2. Ада лагъана: «Эй, зи халкъ! Гьакъикъатда, зун квез ачух «игътиятвал авунин хабар гудайди» я,
3. Бес, Аллагъдиз ибадат ая куъне ва Адакай кичІе хуьхъ квез, ва муьтІугъ хуьхъ куьн заз!
4. (*Бес эгер куьне акІ авуртІа*) Ада квез куь гунагъар багъишламишда, ва Ада квез тайин тир вахтуналди муьгълет хгуда (*вири санал азабдалди терг тавуна гъар сад вичин кьиникъ атайла рекьидайвал ийида*). Гьакъикъатда, Аллагъдин (патай эцигнавай) вахт (*ажал*) атайла - (ам гъич) кьулухъ вегъедач. Эгер квез чиз хъанайтІа (*а кар - куьне иман гъиз тади ийидай!*)»
5. (Ада) лагъана: «Рабби, гьакъикъатда, за эверна зи халкъдиз (*Имандиз*) югъди-йифди,
6. Ва зи эверуни абуруз - анжач катун артухарна (*Ваз имІаатлувал авуникай*).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ
مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١﴾

قَالَ يَتَقَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢﴾

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا أَوْلِيَاءَ اللَّهِ

يَغْفِرْ لَكُمْ مِمَّنْ دُونِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَىٰ
أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ
لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ﴿٤﴾

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا ﴿٥﴾

7. Ва гьакъикъатда, за гьар сеферда абуруз (*Имандиз*) эверайла, (*ам себеб яз*) Вуна абуруз багъишламишун патал, абуру чпин япара туплар тваз хъана, ва абуру гьална чеб кIевиз хъана чпин парталралди (*зун акун тавун патал*), ва абуру (*чпин ширкдал, куфрдал*) кIевивална, ва такабурвална абуру - (еке) такабурвал авуналди.
8. Ахпа гьакъикъатда, за абуруз ачухдаказ (*ва ван алаз*) эверна.
9. Ахпа, за абуруз ашкарадаказ (*жемятдин вилик*) эверна ва за абуруз чинебани (*кьилдини*) эверна.
10. (Бес), лагъана за (*зи халкъдиз*): «Астагъфир ая куьне куь Раббидиз (*куь гунагърикай ва туба ая куь куфрдикай*), гьакъикъатда, Ам (гзаф) багъишламишдайди я,
11. (*Куьне туба авуртIа*) ракъурда Ада квез марфар (вахт-вахтунда ва) булдиз,
12. Ва гуда Ада квез имдад яз мал-деветар ва рухвар (*гзафарда абуру квез*), ва ийида Ада квез багълар ва ийида Ада квез вацIарни.
13. Вуч хъанва квез, вучиз куьне (*эй, зи халкъ*) Аллагъдин чIехивилик умуд кутазвач (*Адан чIехивиликай, зурбавиликай кичIезвач ва Адан гьуьрметдик, сувабдик умуд кутазвач*)?!
14. Вични Ада куьн халкънавайла - са гьалдай маса гьалдиз гъиз (*сифте муддатда - стIал гьалда хъана, ахпа са муддатда - ивидин лахтадин гьалда, ахпани - кIараб ва якIун гьалдиз гъана*).

وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصْوَابَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَأَسْتَعْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا ﴿٧﴾

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ﴿٨﴾

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ﴿٩﴾

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ﴿١٠﴾

يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ﴿١١﴾

وَيُمِدُّكُمْ بِأَمْوَالٍ وَيَبِينُ وَيَجْعَلُ لَكُمْ جَنَّتٍ وَيَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهْرًا ﴿١٢﴾

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ﴿١٣﴾

وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ﴿١٤﴾

15. Бес, квез ақунвачни, ғыикІ
Аллағды ирид цавар халкынаватІа
мертебаяр яз (*сад-садан винеллаз*),
16. Ва анра варз нур яз авунвайди
ва рағъ (*шемси*) (анра) чирағъ яз
авунвайди?!
17. Ва Аллағды куьн арадал гъанва
чиликай - арадал гъуналди
(*инсанрин асул - Адам халкынава
чиликай, ва чиликай тир шейэралди
ам чІехи жезва, - набататар
экъечІдайвал авунвайвал*),
18. Ахпа Ада куьн аниз (*чилиз*)
(элкьюьрна) рахкурда ва ахкбудда
куьн (Ада) (*анай*) ахкбудуналди
(*къейшла сура твада - ва Къияматдин
Юкъуз чан хкана ахкбудда*).
19. Ва авунва Аллағды куьн патал чил
- рух хъиз (*экІянаваз*),
20. Къекъуьн патал куьн анал (*иниз -
аниз*) гъяркьюь рекъерай».
21. Нугъа лагъана: «Рабби!
Гъакъикъатда, абуру заз
асивалнава ва абур (*халкъ*) табиий
хъанва (*ягъалмишвилевай чІехи
ксариз*) чпин мал-девлетри ва
велетри абуруз анжах зиян
артухарнавайбуруз (*и дуюньяда-
ягъалмишвал, ва Ахиратда - азаб*)».
22. Ва амалдарвал авуна (абуру)
(*ягъалмишвилевай чІехи ксари пис
фендигарвилер авуна халкъдин ва
Нугъан аксина*) - зурба амалдарвал.
23. Ва лагъана (абуру) (*чІехи ксари*):
«Гъич тамир (*гадармир*) (куьне)
куь гъуцар, ва гъич тамир куьне
«вадду», ва «суваѓъ» сакІани, ва
«ягъус» сакІани, ва «ягъукъ» ва
«насру»-ни!»

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَوَاتٍ
طَبَاقًا ﴿١٥﴾

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ
الشَّمْسَ سِرَاجًا ﴿١٦﴾

وَاللَّهُ أَنْتَبِئَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ﴿١٧﴾

ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ
إِخْرَاجًا ﴿١٨﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ بِسَاطًا ﴿١٩﴾

لِتَسْأَلُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَا جَا ﴿٢٠﴾

قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَأَتَّبَعُوا مَنْ
لَمْ يَزِدْهُ مَالَهُ وَوَلَدَهُ إِلَّا خَسَارًا ﴿٢١﴾

وَمَكْرُؤًا مَكْرًا كُبَّارًا ﴿٢٢﴾

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ
وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ
وَنَسْرًا ﴿٢٣﴾

24. Ва дугъриданни абуру (*куфрда авай чIехи ксар*) гзафбур ягъалмишвиле ттуна (*ширк хъсан яз къалуриз*).
(*Ахна Нугъа дуъа авуна*): «Ва зиядмир (*артухармир*) Вуна (*Рабби*) зулумкарриз ягъалмишвилелай гъейри са шейни!»
25. - Абурун (гзаф) гунагъриз (*ширкдиз, пайгъамбар таб яз кьуниз, муъминриз азият гуниз*) килигна абур батмишарнай, (ва) цIа ттунай. (Бес), жагъанач абуруз Аллагъдикай (*Адан азабдикай*) хуъдай куъмекчияр. -
26. Ва лагъана Нугъа: «Рабби! Тамир Вуна чилел кафиррикай «яшамиш жез ацукъдайди» (*са касни*)!»
27. Гъакъикъатда, эгер Вуна абур туртIа, абуру Ви бендеяр (*Дуъз*) рекъай акъудда, ва абуру анжах (пис) чIуру, лап кафир (несилар) аладда.
28. Рабби! Багъишламиша (Вуна) заз ва зи диде-бубадиз, ва зи кIвализ муъмин яз атайдаз, ва (*гъакIни*) муъмин -итимриз ва муъмин -папариз, ва зиядмир (*артухармир*) Вуна зулумкарриз зарар-завалдилай гъейри са шейни!»

وَقَدْ أَصَلُوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا ﴿٢٤﴾

مِمَّا حَطَبْتَهُمْ أَغْرَفُوا فَأَدْخَلُوا نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا ﴿٢٥﴾

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا ﴿٢٦﴾

إِنَّكَ إِنْ تَذَرَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا ﴿٢٧﴾

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا ﴿٢٨﴾

سُورَةُ الْجِنِّ

72 - Сура: «аль-Джинн»
(Жинерар)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Лагь (вуна эй, Пагъамбар, инсанриз):
«Заз (Аллагьдин патай) вагъй
ракъурна инандирмишнава,
бес, жинеррин са кІапалди
(Къуръандихъ) яб акална, ва абуру
лагъана: «Гъакъикъатда, чаз ажеб
Къуръандин ван хъана,
2. Ада дуъз рекъихъ рехъ къалурзава
(Гъахъдихъ эверзава) - ва чна адахъ
(Къуръандихъ) иман гъанва (ва чна
адал амал шіизва), ва гъич гъидач
чна чи Раббидиз шерик - садни!
3. Ва (гъакІни инанмишвалнава чна)
гъакъикъатда - чи Раббидин
чехивал (азимат) лап вине я!
- къачунвач Ада (Вичиз) я паб
я велед.
4. Ва бес, дугъриданни чи (арадай
тир) сефигъди (Иблисди)
Аллагъдикай (гъахъдикай яргъа
тир ва дуъзвилн) «сергъатрай
акъатнавай» гафар лугъузвай (Ада
Вичиз велед къачунва лугъуз)
5. Ва (бес), дугъриданни чна
фикирнавай я инсанри я жинерри
Аллагъдикай таб гъич лугъудач
лагъана.
6. Ва (бес), дугъриданни -
инсанрикай тир итимри
жинеррикай тир итимривай

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَوْحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ
فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْءَانًا عَجَبًا ﴿١﴾

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ
نُّشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا ﴿٢﴾

وَأَنَّهُ تَعَلَّى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً
وَلَا وَلَدًا ﴿٣﴾

وَأَنَّهُ كَانَ يَفُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ
شَطَطًا ﴿٤﴾

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن نَّقُولَ الْإِنسَ وَالْجِنِّ
عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿٥﴾

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ
بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ﴿٦﴾

(*писвилерикай*) хуьнин куьмек тГалабзавай, ва абуру абуруз анжах кичІ (ва ягъалмишвал) артухарзавай.

7. Ва дугъриданни абуру (*кафир ксари*) фикирнай, - куьне фикирайвал (*эй, жинерар*), - бес, Аллагъди садални чан хкидач лагъана (*къейидалай кьулухъ*).
8. Ва дугъриданни чна ахтармишнай цав (чун «*хКІунай*» *цавук анихъ яб акалун патал*) - ва жагъана чаз ам ацІанваз зурба къаравулралди (*малаикралди*) ва ялав квай гъетералди (*шишигъдин зул хъиз физвай тум галай гъетералди - чинеба яб акалзавайбурал гъалчдай*).
9. Ва дугъриданни чун (*жинерар*) ацукуьзавай анрикай (*цаварикай*) яб акалун патал ацукуьдай чкайрал, амма гила ни яб акализ хъайитІа (*чинеба малаикрихъ яб акална гафар чуьнуьхун патал*), адаз вич гуьзетзавай ялав квай гъед жагъида (*кана тергдай*)!
10. Ва дугъриданни чаз чизвач (*а кардалди чи Раббидиз*) чилел алайбуруз писвал авун кІан хъанвани, я тахъайтІа абурун Раббидиз кІан хъанвани абуруз менфят гуз (*дуьз рехъ къалуриз. Виликдай чи Пайгъамбар рактурдалди жинерри цавуз кхаж жез малаикрин рахунрихъ яб акализ са бязи гафар чуьнуьхиз чилел алай фалчи ксарив аакъариз инсанар рекъяй акъудиз авай. Амма чи Пайгъамбардиз Къуръандин аятар авудиз башламишайла, жинерривай*

وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّن يَبْعَثَ
اللَّهُ أَحَدًا ﴿٧﴾

وَأَنَا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلْتَأَتْ
حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهَبًا ﴿٨﴾

وَأَنَا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقْعِدَ لِلسَّمْعِ
فَمَن يَسْمَعِ الْآلَانَ يَجِدْ لَهُ شُهَابًا
رَّصَدًا ﴿٩﴾

وَأَنَا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَن فِي
الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ﴿١٠﴾

мад цавара малаикрин гафарихъ яб
акализ хъхъанач. Гъавиляй жинерри
лугъуз хъана чпин арада -ана са вуч
кар ятІани хъанва чпиз яб акалун
къадагъа хъанвайла)?!

11. Ва дугъриданни, ава чи арада
диндарбурни, ва ава чи арада
адалай агъузбурни (*фасикъар,*
гунагъкараp); чун ччара хъанвай
рекьериз - гзаф хилер яз.
12. Ва дугъриданни, чаз якъинвал
авай - бес, чавай Аллагъ гъич ажиз
ийиз тежедайди чилел (*Ам чи винел*
лап къудратлу турди) ва гъич ажиз
ийиз тежедайди чавай Ам - (*Адан*
жазадикай) катна къутармиш
жедайвал.
13. Ва дугъриданни, чаз (дуъз
рекъин) регъбердин (*Къуръандин*)
ван хъайила, чна адахъ иман
гъана. Бес, ни вичин Раббидихъ
иман гъайитІа - жедач адаз
кичІевал кимивал хъунин (*суваб*
тІимиларунин), ва агъузвал хъунин
(*гунагъар артухарунин зулумдин*).
14. Ва дугъриданни, ава чи
арада мусурманар (*Аллагъдиз*
итІаатлубур), ва ава чи арада
(гъахъдикай элкъвенвай)
зулумкаpарни». «Бес, ни Ислам
къабулнаватІа (*вуж иман гъана*
Аллагъдиз итІаатлу хъанватІа) -
ахъгинбуру дуъз рехъ бегъемарзава
(*дуъзвал кыле тухузва*).
15. Ва (гъахъдикай элкъвенвай)
зулумкаpар лагъайтІа - абур
Жегъеннемдиз кІарасар (*кудай*
затІ) жеда».

وَأَنَا مِنَّا الصَّالِحُونَ وَمِمَّا دُونَ ذَلِكَ
كُنَّا ظُرَاقِي قِدَادًا ﴿١١﴾

وَأَنَا ظَنَنَّا أَنْ لَنْ نُنْعِجَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ
وَلَنْ نُعْجِزَهُ هَرَبًا ﴿١٢﴾

وَأَنَا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ ءَامَنَّا بِهِ
فَمَنْ يُؤْمِنُ بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا
وَلَا رَهَقًا ﴿١٣﴾

وَأَنَا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِمَّا الْقَاسِطُونَ
فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ﴿١٤﴾

وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾

16. Ва (лагъ эй, Пайгъамбар: «Заз Аллагъди вагъй ракъурна инандирмишнава, бес) - эгер абуру (кафирри) Рехъ дуъздиз къиле тухвайтIа (иман гъана итIаатлувална), Чна абуруз бул (марфарин) ятаралди ятар гудай (ва ризкъияр артухардай),
17. - Имтигъан авун патал Чна абуруз адалди (ахтармишдайвал гъикI абуру Аллагъдин няметриз шукур гъидатIа) -. Ва вуж вичин Раббидин «РикIел Гъуникай» (Къуръандикай)» (патахъ) элкъвейтIа, Ада ам залан азабда твада.
18. Ва (вагъй ракъурна инандирмишнава заз) - гъакъикъатда, мискIинар талуку я са Аллагъдиз (абур эцигнава са Адаз ибадат авун патал) - бес, эвермир (ибадатмир) куъне Аллагъдихъ галаз (гъич) садазни!
19. Ва (инандирмишнава заз) - бес, гъакъикъатда, Аллагъдин Бенде къарагъна чалишмиш хъайила эвериз (са) Адаз (Мугъаммад пайгъамбар башламишайла дуъа ийиз, ибадатиз Сад Аллагъдиз ва инсанриз са Адаз ибадат авунихъ эвер гуз) - абур (сад-садан винел гъалтна) адал алтIуш хъуниз мукъвал тир (жинерар кIватI жезвай адал - Къуръандихъ яб акализ. Ва мушрикъар кIватI жезвай -ажугълу яз адаз аксивализ).
20. Лагъ (эй, Пайгъамбар абуруз): «За эверзава (дуъа ийизва, ибадатзава) анжах Раббидиз зи ва шерик яз гъизвач за Адаз садни!»

وَأَلَوْ اسْتَقَمُوا عَلَى الصِّرَاطِ لَأَسْقَيْنَهُمْ
مَاءً عَذْقًا ﴿١٦﴾

لَتَقْتَنِهِنَّ فِيهِ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ
رَبِّهِ يَسْلُكُهُ عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾

وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ
أَحَدًا ﴿١٨﴾

وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا
يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ
أَحَدًا ﴿٢٠﴾

21. Лагъ (*абуруз*): «Гъакъкъятда, зи ихтиярда авач куь гъакъиндай - я зарар, я дуьз рехъ (*зи гъиле авач - менфят гунни*)».
22. - Лагъ: «Дугъриданни, гъич хуьз жедач зун Аллагъдикай садавайни, ва гъич жагъидач заз далдалух Адавай гъейри (*Адан жазадикай катдай, къутармиш жедай чка авач*). -
23. (Амма зи ихтиярда авайди) - анжах агакъарун я Аллагъдин патай (*Адан тапшуругъар*) ва Адан «ракъурнавай кагъазар» (*Къуръандин аятар*). Ва ни асивал авуртIа Аллагъдиз ва Адан расулдиз - (бес), дугъриданни адаз Жегъеннемдин цIай жеда, гъамишалугъ (*чеб*) ана амукъдайбур яз, эбедилиг».
24. (*А кафирри, муширикъри диндиз аксивализ жеда*) - та, абуроз чпиз хиве къунвай кар (*гъелягъ къунвай азаб*) акурла, (ахпа) абуроз чир жеда вуж куьмекчияр патахъай зайиф ятIа ва (вуж) къадардизни тIимил ятIа!
25. Лагъ (*эй, Пайгъамбар а муширикъриз*): «Заз чизвач, квез хиве (*гъелягъ*) къунвай кар мукъвал яни, я тахъайтIа зи Раббиди адаз (*яргъал*) гъаят (*муддат*) ийидани».
26. (Са Ам) я - Гъайб Чизвайди; (бес), загъирзавач (*ачухзавач*) (Ада) Вичин гъайб садазни,
27. Анжах, вичин гъакъиндай Ада разивал гайи (*хягъгъай*) расулар тирбур квачиз (*абуроз Ада гъайб*

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾

قُلْ إِنِّي لَنْ يُخَيِّرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَحَدٌ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾

إِلَّا بَلَاغًا مِّنَ اللَّهِ وَرِسَالَتِيَّ. وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ﴿٢٣﴾

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضَعُفٌ نَّاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ﴿٢٤﴾

قُلْ إِنْ أَدْرِي أَقْرَبُ مِمَّا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا ﴿٢٥﴾

عَلِمَ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾

إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴿٢٧﴾

-дин бязи крар ачухзава) - (а чІавузни) гьакъикъатда, Ада адан (*а расулдин*) виликайни ва адан кьулухъайни гуьзчияр агулдзава (*гъар патарихъай - хуьдай малаикар агудна эцигзава, Аллагъди ракъурнавайвал дуьздиз агакъардайвал*),

28. Чир хьун патал адаз (*Пайгъамбардиз*) бес, гьакъикъатда, абуру (*вилик хъайи пайгъамбарри*) чпин Раббидин «ракъурнавай кагъазар» (дуьздиз) агакъарнавайди. - (Бес), Ада (чирвилелди) элкъуьрна кьунва абурун (*расулрин*) (*вири*) крар, ва гьисабнава (Ада) гъар са шей (*къадар*) гьисабуналди. -

لَيَعْلَمَ أَن قَدَّ أَبْلَغُوا رَسَلَاتِ رَبِّهِمْ
وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَى كُلَّ شَيْءٍ
عَدَدًا

سُورَةُ الْمُزَّمِّلِ

73 - Сура: «аль-Муззаммиль» (Алчудна жув кIевнавайди)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. Эй, алчудна жув кIевнавайди (парталралди) - (эй, Пайгьамбар)!
2. Йифди (акъвазна) капI ая, са тIимил квачиз, -
3. Зур пай адан (йифен), ва я кими ая адакай (зур паюникай) са тIимил,
4. Ва я артухара адалай (зур паюнилай), ва кIела (вуна) Къурьан аста ачух кьайдадалди.
5. Гьакъикъатда, «вегьеда» (авудда) Чна вал «заланвал авай» Гаф (Къурьан).
6. Гьакъикъатда, йифен уяхвалун (йифиз арадал гъайи капI-теат) - ам лапни къуватлу я таъсирдиз ва лапни дуъз (ачух) я гафариз.
7. Гьакъикъатда, ваз юкьуз «гегьенш сирнав» (яргъи мажал) ава (ви игътияжриз - бес, йифиз азад хьухь вун ибадатриз).
8. Ва рикIел ва мецел гъваш вуна ви Раббидин тIвар (югъди- йифди дуъаяр, ялварар ая Адан тIвар кьаз), ва (машгъулзавай крарикай ччара хъана) азад хьухь (вун) - (са) Гьадахъ, (амай виридакай жув) атIана (михъиз бахш ая жув са Аллагьдиз ибадат авуниз! Ва зурба

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَتَأْتِيهَا الْمَزْمَلُ ①

فُمَّ اللَّيْلِ إِلَّا قَلِيلًا ②

تَصَفَّهُ أَوْ أَنْقَضَ مِنْهُ قَلِيلًا ③

أَوْ رَدَّ عَلَيْهِ وَرَتَّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ④

إِنَّا سَأَلْنِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ⑤

إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا وَأَقْوَمُ قِيلًا ⑥

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ⑦

وَأذْكَرِ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ⑧

азад хьун я са Гьадахъ - ширкдикай яргъаз хьун).

9. (Анжах Ам я) - машрикьдин ва магърибдин Рабби (*рагъэкъечИдай ва рагъакИдай патарин*); авач илâгьи (*ибадат авуниз лайихлу тир*) Адалай гъейри, (гъавилай) яхъ (вуна) (анжах) Ам Арха яз (*вири крара*)!
10. Ва сабур ая вуна абуру лугъузвайдал (*ви диндикай, вакай*), ва (*къя тавуна*) тур вун абур гуърчек туналди (*абурун экъуьгъунриз жаваб гумир, элкъуьгъ вун абурукай а карда*).
11. Ва тур (вуна) Зун - (ва) таб аз къунвайбур (*Чи делилар*), (чеб) еке няметрин (*агъваллувилин*) сагъибар тир (*За абурун дуван аквада*), ва муьгълет хце абуруз - тимил (*къван муьгълет*).
12. Гъакъикъатда, Чахъ ава (*Чна гъазурнава абуруз Эхиратда*) къандалар ва (*Жегъеннемдин*) цIай,
13. Ва тIуьн (*гзаф писвилай*) туьтуьна акИдай, ва азиятлу азабар,
14. (Вични) а юкъуз - чил ва дагълар кIевиз зурзадай, ва дагълар «чкИдай къумадин» кIунтIариз элкъведай!
15. Гъакъикъатда, Чна ракъурнава куь патав расул (*эй, Меккадин агъалияр*), шагъид яз квел, Чна фиръавандин патав расул ракъурайвал.
16. Амма асивална фиръаванди расулдиз, - (гъавилай) къуна Чна ам заваллу «къуналди» (*кIеви азабдалди -вири батмишарна*).

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ﴿٩﴾

وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ
هَجْرًا جَمِيلًا ﴿١٠﴾

وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِيَ اللَّعْمَةِ
وَمَهْلُهُمْ قَلِيلًا ﴿١١﴾

إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا ﴿١٢﴾

وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣﴾

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتْ
الْجِبَالُ كَثِيرًا مَّهِيلًا ﴿١٤﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَهِيدًا عَلَيْكُمْ
كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴿١٥﴾

فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا
وَبِيلًا ﴿١٦﴾

17. (Бес), гьикI куьне (куьн) хуьда, эгер куьне кафирвал авуртIа (*давамарайтIа кафирвализ*) - а Йикъакай (*адан азабдикай*), (вичи) чагъа (*куьрпе, таза*) аялар рехи ийидай?!
18. Цав а къуз пад-пад жеда; Адан вяд (*ганвай гаф*) - гьар гьикI хъайитIани (хъана) кьилиз акъатдайди я (*а Югъ дугъриданни алуькда*)!
19. Гьакъикъатда, им (*и аятар*) - рикел гъун я (*инсанриз*); (ва) низ кIанзаватIа - хъада (ада) рехъ вичин Раббидихъ (*иман гъана итIаатлувализ*).
20. Гьакъикъатда, ви Раббидиз чизва - вуна (дугъриданни) (йифди) акъвазна капIзавайди: йифен пудакай кьве пай, са тIимил кимиз, ва (*бязи вахтара*) зур пай адан, ва (*бязи вахтара*) пудакай са пай адан; ва (*гъакIни*) са кIапIалдини вахъ галайбурукай. - Ва (са) Аллагъди тайинарзава къадар йифен ва йикъан. - Адаз чизва квевай а кардин гьисаб тухуз тежедайди (*йиф вири кIунал акъвазна акъудиз алак тийидайди*) - (ва), гьил къачуна Ада квейла (*къезиларна Ада ам кез*) - (*гъавилай*) кIела (куьне) (*куь йифен кIара*) (квез) регьят тир кьванди Къуръандай. Чизва Адаз - куь арада азарлурбур жедайди (*йифен капIуз алак тийидайди*), ва масадбур (*квейкай*) - рекъе гьатдайди (*сефердиз экъечидайди*), Аллагъдин (бул) регъимрикай тIалабиз (*гьалал*

فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِن كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ
الْوِلْدَانَ شِيبًا ﴿١٧﴾

السَّمَاءِ مُنْقَطِرٍ بِهِ ۗ كَانَ وَعْدُهُ
مَفْعُولًا ﴿١٨﴾

إِنَّ هَذِهِ تَذِكْرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ
رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿١٩﴾

* إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن
ثُلثِي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِّن
الَّذِينَ مَعَكَ ۗ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ
عَلِمَ أَن لَّنْ نُّحْصِيَهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ
فَأَقْرَعُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ ۗ عَلِمَ
أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ وَءَاخِرُونَ
يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ
اللَّهِ وَءَاخِرُونَ يُقْتَلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَأَقْرَعُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا
حَسَنًا وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ مِّنْ
خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ
أَجْرًا ۗ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ ۗ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿٢٠﴾

ризкы къазанмишиз), ва (*жедайди куь арада*) масадбурни - Аллагъдин рекъе женг чӀугвадайбур. (Гъавиляй), кӀела (*куьне куь йиѳен кпӀара*) (квез) регъят тир къванди адай (*Къуръандай*). Ва (*ферз*) кпӀар адӀ ая куьне (*давамвилелди*), ва закат це (*куьне*), ва геце куьне Аллагъдив бурж «хъсан бурж» яз (*садакъаяр це, Адан рекъе харж ая*)! Ва вуч хийир кар куьне квез гъазурайтӀани виликмаз (*ни и дуьньяда хъсан кар авуртӀа - Эхиратда а кардин сувабдикай менфят къачудайвал*) - квез ам жагъида Аллагъдин патав - (вични) лапни хийирлу яз ва сувабдизни лапни чӀехи яз! Ва астагъфир ая куьне Аллагъдиз, гъакъикъатда, Аллагъ - (гзаф) багъишламишдайди, (лап) регъимлуди я!

سُورَةُ الْمُدَّثِّرِ

74 - Сура: «аль-Мудда́сир»
(Галчукнавайди)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Эй, галчукнавайди (галчукна жув
КІевнавайди - эй, Пайгъамбар)!
2. Къарагъ, игъгиятвал авунин хабар
це (инсанриз азабдикай - эгер абуру
Аллагьдихъ иман тагъайтIа)!
3. Ва (анжах) Раббидиз ви - чІехивал
талукъара!
4. Ва жуван парталар михьи ая
(чиркдикай)!
5. Ва «мурдар шейэрикай»
(бутарикай, гъуцарикай, ширкдикай,
гунагърикай) (вун) яргъаз хъухъ!
6. Ва багъишмир (вуна) (пишкеш)
(адалай) гзаф къахчуз чалишмиш
жез (ччинал гъалчмир авур хъсанвал -
гзафдай къаз)!
7. Ва ви Рабби(-дин разивал)
патал сабур ая (Адан эмиррал ва
къадагъайрал)!
8. (Бес), Къаргъудиз уф гайила (зурне
хътин алатдиз Исрафил малаикди
Къияматдин Юкъуз - виридал чан
хкун патал),
9. Гъам, а югъ жеда - залан Югъ,
10. Кафирар патал - асант тушир.
11. Тур (вуна) Зун ва За вич
халкънавайди тек яз (я девлет

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَتَأْتِيهَا الْمُدَّثِّرُ ①

قُمْ فَأَنْذِرْ ②

وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ③

وَيَسِّبْكَ فَطَهِّرْ ④

وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ⑤

وَلَا تَمُنْ بِمَنْ تَسْتَكْبِرُ ⑥

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ⑦

فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ ⑧

فَذَلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ ⑨

عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ ⑩

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ⑪

я велед авачиз - муширикърин
башчийрикай садан гьакъиндай...),

12. Ва (ахпа) авуна За адаз - генг мал-девлет,
13. Ва рухвар - (гьамиша вичин) патав гвай,
14. Ва экЯна За адаз (яшайиш) - (гегьенш) экЯгъуналди.
15. Ахпа (идалай виридалай кьулухъни) адаз (лап) тамарзу я За вичиз (мадни) аргухарун.
16. Ваъ (гьич акI жедач)! (Бес), ам дугъриданни, Чи аятрин (делилрин) гьакъиндай лап терсди тир,
17. - (Мукъвара) За ам (лап тик гуьнедиз хкаж хьунин залан) азабдин гужа твада (ва я: ЦIун дагъ «СагъбIуд» -диз хкаж хьунин гужа твада). -
18. (Бес), дугъриданни (ада) тафакур авуна ва гьисабда кьуна (гьикI Пайгъамбардиз ва Къуръандиз аксивал ийидатIа),
19. - Къуй ам терг (лянетлу) хьуй! ГьикI ада (фагъумна) гьисабдиз къачуна (а пис фикитар)!
20. Ахпа (мад сефер), къуй ам терг (лянетлу) хьуй! ГьикI ада (фагъумна) гьисабдиз къачуна (а пис фикитар)! -
21. Ахпа, (ам) килигна (мад фагъумна)!
22. Ахпа (ада) чин чIурна ва атIугъна (ам) (ажугълу хьана вичивай Къуръандиз акси тир чIуру фикир кьундармишиз, Къуръандик нукъсан кутаз хьанач лагъана).

وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَّمْدُودًا ﴿١٢﴾

وَبَيْنَ شُهُودًا ﴿١٣﴾

وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا ﴿١٤﴾

ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ ﴿١٥﴾

كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا ﴿١٦﴾

سَأَرْهُقُهُ صَعُودًا ﴿١٧﴾

إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ﴿١٨﴾

فَقَتَلَ كَيْفَ قَالَ ﴿١٩﴾

ثُمَّ قَتَلَ كَيْفَ قَالَ ﴿٢٠﴾

ثُمَّ نَظَرَ ﴿٢١﴾

ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ﴿٢٢﴾

23. Ахпа (ада) далу гана (*Гъахъ къабул тийиз*), ва (зурба) такабурвална,
24. (Ва) лагъана: «Им (*Къуръан*) - анжах, суьгъуьр я, (великанбурувай атана) къачузвай (*риваятзавай*)!»
25. Им (*Къуръан*) - анжах, инсанрин гафар я (*Пайгъамбарди маса ксаривай чирзавай*)!»
26. (Мукъвара) За ам «Сакъар»-да кана кармашда («*Сакъар*»- *Жегъеннемда деринвилиз ругуд лагъай дережадин тIвар я*)!
27. Ва гъинай чир жеда ваз вуч ятIа «Сакъар»?!
28. Тазвач (ада) (*Сакъарди са шейни - я як я кIараб*) ва тан ийизвач (*кана кармаш тавуна*).
29. (*Ам я*) - хамар (*кана чIулаварна*) (гзаф) дегешардайди,
30. Ала адал - цIекIуьд (*ам тапшурмишнава цIекIуьд зурба малаикдиз*).
31. Ва авунва Чна (*къаравулар*) ЦIун сагъибар анжах малаикар, ва авунва Чна къадар абурун анжах синемешун яз кафирвал авунвайбуруз - (лап) якъинвал хъун патал чпиз Ктаб атанвайбуруз (*ягъудриз -Къуръан Аллагъдин патай атанвай гъахъ тирди, вучиз лагъайтIа абурун ктабрани гъа къадар къалурнава*), ва иман артух хъун патал иман гъанвайбуруз, ва шаклу тахъун патал чпиз Ктаб атанвайбур (*ягъудар ва насараяр*) ва иманлуяр, ва лугъудайвал чпин рикIе азар авайбуру (*мунафикъри*) ва кафирри: «Вуч (лугъуз) кIан

ثُمَّ أَذْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ﴿٢٣﴾

فَقَالَ إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَرُ ﴿٢٤﴾

إِنَّ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ﴿٢٥﴾

سَأُصْلِيهِ سَقَرَ ﴿٢٦﴾

وَمَا أَزِلُّكَ مَا سَقَرُ ﴿٢٧﴾

لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ ﴿٢٨﴾

لَوَاحِئُهُ لِلْبَشَرِ ﴿٢٩﴾

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ﴿٣٠﴾

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً
 وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ
 كَفَرُوا لِيَسْتَيَقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
 وَيَزِدَّادَ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِيمَانًا وَلَا يَزِيدَ
 الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ
 وَلَيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
 وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا
 كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي
 مَن يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ
 وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرَى لِلْبَشَرِ ﴿٣١﴾

хъана Аллагъдиз идалди (*и џекГуьд тир къадар*) мисал яз гъана?» Гъа икI (*а мунафикъар, кафирар ва Ктаб-эгълияр ягъалмишвиле ттурвал*) - Аллагъди ягъалмишвиле твазва Вичиз кIан хъайиди, ва дуьз рекъел гъизва Вичиз кIан хъайиди. Ва чизвач ви Раббидин къушунар садазни - са Адалай гъейри. Ва ам (*џИай*) - анжах рикIел гъун я инсанриз (*мукъаятвал авун патал*)!

32. Туш! (*кафирри фикирзавайвал!*)
Къин къазва (За) вацрал!
33. Ва къин къазва (За) йифел, (ам)
акъатзавайла (*экуьнихъ элкъвена хъфизвайла!*)
34. Ва къин къазва (За) пакама - дал
(*сабагъдал*), экв ахъа жедайла!
35. Гъакъикъатда, ам (*џИай*) - лап
чIехибурукай (*зурба мусибатрикай*)
сад я
36. Игътиятвал авунин хабардар яз
бешерият патал (*вири инсанриз*),
37. Вичиз вилик физ кIанзавайдаз
квекай (*игътиятвилин хабар къабулна, иман гъана Аллагъдиз мукъвал жез*) ва я къулухъ жез (кIанзавайдаз) (*Аллагъдиз асивализ*).
38. Гъар са нефес (*кас*) вичи
къазанмишай крарин гиравда
жеда (*абурулай аслувиле аваз къуна жеда Къияматдин Юкъуз*),
39. Анжах, эрчIи патан сагъибар (*чIив ктабар эрчIи гъиле, чеб Аршдин эрчIи патта жедай иманлуяр*) квачиз.
40. (Абур) - жеда Женнетра, сада-
садавай хабар къаз,

كَلَّا وَالْقَمَرَ ﴿٣٢﴾

وَاللَّيْلِ إِذَا أَدْبَرَ ﴿٣٣﴾

وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ ﴿٣٤﴾

إِنَّهَا لِإِحْدَى الْكُبَرِ ﴿٣٥﴾

نَذِيرًا لِلْبَشَرِ ﴿٣٦﴾

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ ﴿٣٧﴾

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهينَةٌ ﴿٣٨﴾

إِلَّا الْأَصْحَابَ الْأَيْمِينَ ﴿٣٩﴾

فِي جَنَّتٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٤٠﴾

41. Гунагъкаррикай (*тахсиркаррикай, кафиррикай*),

عَنِ الْمَجْرِمِينَ ﴿٤١﴾

42. (Абуру кафирривай хабар къада):
«Ккуъ куън Сакъар -да (Ща) ттуна
(себеб вуч я)?»

مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ﴿٤٢﴾

43. Абуру лугъуда: «Чун (*а дуьньяда*)
капIзавайбурукай хъанач,

قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ ﴿٤٣﴾

44. Ва хъанач чун - кесибриз тIуън
гудайбурни,

وَلَمْ نَكُ نَطْعُمُ الْمَسْكِينِ ﴿٤٤﴾

45. Ва хъана чун буш (*чуру*)
ихтилатариз - буш ихтилатар
ийизвайбурухъ галаз.

وَكُنَّا نَخْوُضُ مَعَ الْخَائِضِينَ ﴿٤٥﴾

46. Ва таб яз къунай чна Эвездин Югъ,

وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٤٦﴾

47. Та, чав «якъинвал» (*къиникъ*) атана
агакъна (*чун а гьалдаваз*).

حَتَّىٰ أَتَيْنَا الْأَيْقِينَ ﴿٤٧﴾

48. (Ва) менфят жедач абуруз
шафаатдикай шафаатзавайбурун
(*малаикрин, пайгъамбаррин гъич*
саданни шафаатдикай куъмек жедач
гила абуруз).

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ ﴿٤٨﴾

49. Бес, вуч хъанва абурухъ?! (Абур)
РикIел Гъуникай (*Къуръандикай*)
(патахъ) элкъвезва,

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُعْرِضِينَ ﴿٤٩﴾

50. На лугъуди абур гзаф кичI
акатнавай вагъши ламар я,

كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنْفِرَةٌ ﴿٥٠﴾

51. (Чпел тепилмиш хъанвай)
асландикай катзавай!?

فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ﴿٥١﴾

52. Туш! КIанзава гъар са касдиз
абурукай (*а мушрикърикай*) чпиз
(*Аллагъдин патай*) Луюлеяр атана -
ахъа тир.

بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتَىٰ
صُحُفًا مِّنْشَرَةٍ ﴿٥٢﴾

53. Ваъ (*гъич жедач абуруз кIанивал*)!
Аксина, кар ам я хъи - абуруз
Эхиратдикай кичIезвач (*адахъ*
инанмишвалзавач)!

كَلَّا بَلْ لَا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ﴿٥٣﴾

54. Ваъ (*гыч жедач абуруз кІанивал!*)
Гъакъикъатда, ам (*Къуръан*) -
(зурба) РикІел Гъун я,
55. Бес, низ кІан хъайитІа (*несигъат
къачуз*) - ада ам рикІел гъида
(*Къуръандикай менфят къачуда*).
56. - Амма абуру (ам) рикІел гъида
- анжах (*эгер*) Аллагъдиз кІан
хъайитІа (*абурувай адакай менфят
къачуз жедач, - менфят къачуда
эгер Аллагъдиз кІан хъайитІа*). (Са)
Гъам я - Вичикай (*виридаз*) кичІе
хъуниз лайихлу тирди, ва (са) Гъам
я - Вичи багъишламиш авуниз
лайихлуди тирди! -

كَلَّا إِنَّهُ تَذَكَّرٌ ﴿٥٤﴾

فَمَنْ شَاءَ ذَكَّرْهُ ﴿٥٥﴾

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ

التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ﴿٥٦﴾

سُورَةُ الْقِيَامَةِ

75 - Сура: «аль-Къийамагъ»
«Къиямат»

Мергьяматлу, Регъимлу
Аллагъдин тIварцIелди!

1. Къин къазва (За) Къияматдин Йикъал!
2. Ва къин къазва (За) (вичи вичиз) гзаф туьгъметдай (*муъмин*) чандал (*вичи диндар амал тIимил авуна лугъуз ва гунагъар авуна лугъуз вичиз айиб ийидай*) - (гъакъикъатда, Чна инсанрал Къияматдин Юкъуз чан хкида)!
3. ГъисабзаватIа (кафир) инсанди Чна вичин кIарабар (гъич) кIватI хъийин тийидай хъиз (*жасадал чан хкин тийидай хъиз*)?!
4. Аксина! (*гъелбетда Чна кIватI хъийида*) - къудратлу я Чун адан тупIарин кIвенкIверни дуъз хъувунал.
5. Амма кIанзава а инсандиз вичин гележегдани чIуру крар ийиз (*вичин вилик квай Югъ таб яз къаз*).
6. Ада хабар къазва - мус жеда Къияматдин Югъ?!
7. Бес, (*Къияматдин Юкъуз еке къурхувилер хъана инсанрин*) вилер лап серсер хъайила,
8. Ва варз къурла (*адан нур михъиз квахъайла*),

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ۝١

وَلَا أُقْسِمُ بِالتَّنْفِيسِ اللَّوَامَةِ ۝٢

أَلَيْحَسْبُ الْإِنْسَانِ أَلَّنْ نَجْمَعُ عِظَامَهُ، ۝٣

بَلَىٰ قَدَرِينَ عَلَىٰ أَنْ تُسَوَّىٰ بَنَانُهُ، ۝٤

بَلْ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ، ۝٥

يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۝٦

فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ۝٧

وَحَسَفَ الْقَمَرُ ۝٨

9. Ва рагъни варзни (санал) кІватІ авурла (*абурун къведанни ишигъар квахъда*).
10. Лугъуда (*кафир*) инсанди а Къуз: «Гъинава катдай чка?!»
11. - Ваъ! Жедач (*къутармиш жедай*) далдалух! -
12. Анжах, ви Раббидин патав жеда а Юкъуз - (хтана) акъваздай чка (*виридан*)!
13. Хабар гуда инсандиз а Юкъуз вичи «авуна виликди авур» крарикай ва «къулухъ ягъайдакай» (*къулиз акъуд тавур, тавуна ахъай авур крарикай*).
14. Амма, инсан вичел вич - (вири акваздай) гуъзчи я (*ам - вичел шагъид ва ачух субут я*),
15. (Ада) вичин (*вич гъахъар хъийидай*) уъзуърлу себебар гъайитІани...
16. - Юзурмир (вуна) (*эй, Пайгъамбар*) жуван мез адалди (*ваз Къуръандин аятар авуддайла абур тикрар ийимир*) тади ийиз вуна адалди (*тадиз рикІел хуън патал ам*).
17. Гъакъикъатда, Чал ала (*Чи хиве ава*) ам кІватІун (*вири Къуръан ви хура хуън*), ва (вуна) ам (*ваз кІан хъайшла*) (дуъздиз) кІелун.
18. Ва Чна (*чи патай Джабраил малаикди*) ваз ам кІелдайла - гуъгъуъна хъухъ адан кІелунин (*кисна яб акала адан кІелунихъ, ахпа кІела вуна ам ада ваз кІелай къайдада*).
19. Ахпа, Чал ала - адаз баян (*Къуръандиз тедебир*) гун. -

وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ﴿٩﴾

يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفْرُوءُ ﴿١٠﴾

كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿١١﴾

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾

يُنَبِّئُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ﴿١٣﴾

بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾

وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُ ﴿١٥﴾

لَا تُحْرِكُ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ ﴿١٦﴾

إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ ﴿١٧﴾

فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ﴿١٨﴾

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ ﴿١٩﴾

20. Туш (куьне лугъузвайвал - эй, Эхират инкарзавайбур)! Амма, кІанзава (квез) фадди (и дуьнья ва адан леззетар),
21. Ва (гъисаба такъаз) тазва (куьне) Эхират.
22. (Иманлуйрин) ччинар а Юкъуз (хушбахтвиляй) цІарцІар гуз жеда,
23. Чпин Раббидиз килигиз жеда (абуруз Эхиратда - Женнетда Аллагъ Таала аквада).
24. Ва (имансузрин) ччинар а Юкъуз лап атІугъна жеда,
25. Абуруз якъиндиз чир жеда чпиз (кьулантар хадай) зурба балá (жаза) гудайди.
26. Туш, (- Эхират гъахъ я)! Ам (руьгъ) жинабри-(н аради)-в агакъайла (чан гъаргъардиз, тутьуьхдив атайла),
27. Ва (кьилихъ галайбуру сада-садаз) лагъайла: «Вуж я «рукъйа» кІелдайди (дуьярин гафар лугъудайди ам сагърун патал)?!»
28. Ва адаз (рекъызвайдаз чан къахчуз атанвай малаикар акуна) якъиндиз чир хъайила - дугъриданни ам (дуьньядин уьмуьрдикай) ччара хьун тирди,
29. Ва «занг зангунив агуд хъайила» (и дуьньядин четинвилер - чан гунин - ва Эхиратдин сифте четинвилер гьалтайла, ва я: кафан алчудна занг зангунив агудайла) -
30. Ви Раббидин патав я а юкъуз - (абур) гьална хкун.

كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ﴿٢٠﴾

وَتَذُرُونَ الْآخِرَةَ ﴿٢١﴾

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاصِرَةٌ ﴿٢٢﴾

إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴿٢٣﴾

وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ ﴿٢٤﴾

تَظُنُّ أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ﴿٢٥﴾

كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ ﴿٢٦﴾

وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ ﴿٢٧﴾

وَوَظَنَ أَنَّهُ الْفِرَاقُ ﴿٢٨﴾

وَأَلْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ ﴿٢٩﴾

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ ﴿٣٠﴾

31. Бес, ада (кафир касди) я инанмишвал авунач (Къуръандихъ, Пайгъамбардихъ) я (ада) капI авунач

فَلَا صَدَقَ وَلَا صَلَّى ﴿٣١﴾

32. Амма, ада таб яз къуна ва элкъвена (адакай),

وَلَكِنَّ كَذَّبَ وَتَوَلَّى ﴿٣٢﴾

33. Ахпа, ам фена вичин хизандин патав, лавгъавилелди къекъвез.

ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّى ﴿٣٣﴾

34. Вайгъал я ваз (эй, лавгъа кафир) - (бес), вайгъал!

أُولَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ ﴿٣٤﴾

35. Ахпа, вайгъал я ваз - (бес), вайгъал! (лап мукъвал хъуй ваз заваллувал!) (ва я: «лап лайхлу» я ваз акI къекъуьн - вуна ви Халикъдихъ кафирвалнавайла!)

ثُمَّ أُولَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ ﴿٣٥﴾

36. ГъисабзаватIа (Эхират инкарзавай) инсанди вич гъакI тадай хъиз (Чна вичиз и дуйньяда эмирар ва къадагъаяр тавуна? Ва вичел Чна чан хкун тавуна - вичи авур амалриз гъахъ-гъисаб авачиз)?!

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى ﴿٣٦﴾

37. Бес, ам стIал туширни - маядин, (къуватдалди) экъичай (папан руфуна «аялдин кIвализ»)?

أَلَمْ يَكْ نُطْفَعًا مِّنْ مَّنِيٍّ يُُمْتَىٰ ﴿٣٧﴾

38. Ахпа адакай хъана (ивидин) лахта, - (ва) халкъна Ада (адакай инсан), (ва) (дуьз къамат, гуьзел суьрет гана) дуьзарна.

ثُمَّ كَانَ عِلْقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ ﴿٣٨﴾

39. (Ва) авуна Ада адакай жуьт - итим ва паб (къве жуьре: эркекди ва дишиди).

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿٣٩﴾

40. Бес, Ам (ахътин Илэгъи - абур вири халкъ авур Халикъ) къенвайбурал чан хкиз къудратлу тушни?! - (Къудратлу я гьелбетда, эхь!)

أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَدِيرٍ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ ﴿٤٠﴾

سُورَةُ الْإِنْسَانِ

76 - Сура: «аль-Инсан»
(Инсан)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Атанани (гьар) инсандал заманада ахьтин вахт - (виче) ам лугьудай (тІвар къадай, лагьана рикІел гьиз жедай) са шейни тушиз хьайи?! (дугьриданни, гьар инсандиз хьанва ахьтин вахт - и дуьньядал арадал къведалди ам гьич авай тушир..., ва а кар хиве къазва гьар сада!)
2. Гьакъикъатда, Чна халкънава инсан къаришма тир (итимдин ва папан акахъарнавай) стІалдикай, - синемишдайвал Чна ам (ахпа, адан хиве ферзер ттуна - адан итІаатлувал ва я асивал винел акъуддайвал), - (ва) авуна Чна ам (зурбаз) ван къведайди, (зурбаз) (вичиз) аквадайди яз (адаз Чи аятрин ван къведайвал ва Чи делилар аквадайвал).
3. Гьакъикъатда, Чна къалурнава адаз (пайгъамбаррилай баян гана чирнава) дуьз рехъ - (ам) я шукур ийидайди (муьмин), я инкардайди (кафир) жеда.
4. Гьакъикъатда, Чна гьазурнава кафирриз зунжурар, къандалар ва (къызгъинарнавай) цІай (Жегьеннемада).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ
لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَّذْكُورًا ﴿١﴾

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ
نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٢﴾

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا
كَفُورًا ﴿٣﴾

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا
وَسَعِيرًا ﴿٤﴾

5. Гьакъикъатда, лап диндарбур (Аллагъдикай кичӀебур яз хийир крар гзаф авур муъминар) (Женнетда) (чехир) хъваз жеда фенжанрай (чехирдин къапарай) - вичик «káfúr» какадарнавай (гзаф хуш ни галай чӀем хътин лацу затӀ я бязи тарарикай хкудзавай, чехирдик акадардай).
6. («Кáфúr-дин») чешмедай - (вичяй) Аллагъдин (лап диндар) бендейри хъваз жедай, акъудиз абур (бул чешмеяр) чилий (чпиз кӀанивал) (ва шилемишиз).
7. - Абуру (и дуьньяда) вафалувилелди незуьрар (ферзер, икьрарар) кылиз акъудзава, ва кичӀезва (абуруз) (Жыяматдин) Йикъакай вичин шийир (зарар) хъичиндай (къуд патахъ чкӀудай) (гьарнихъ къедгидай).
8. Ва (абуру) тӀуьн гузва, чпиз ам (а тӀуьн) (лап) кӀанзаватӀани (чѳ адаз муьгътеж ятӀани) - кесибриз, етимриз ва есирриз,
9. (Ва лугъузва абуру): «Чна квез тӀуьн гузва анжах Аллагъ(-дин разивал ва суваб) патал; кӀанзавач чаз квевай я гьакъи (эвез), я шукур авун (чаз)!
10. Гьакъикъатда, чаз кичӀезва чи Раббидин патай - савух, четин (атӀугъ ийидай, аман атӀудай) Йикъакай».
11. (Ва) хвена абур Аллагъди а Йикъан шийирдикай (писвилерикай) ва багъишна Ада абуруз - (ччинра) цӀарцӀар ва (рикӀера) шадвал

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ﴿٥﴾

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾

يُوفُونَ بِالَّذِ رٍ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾

وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ﴿٨﴾

إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا ﴿٩﴾

إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا ﴿١٠﴾

فَوَقَلَهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا ﴿١١﴾

(абурал нурад ва хуррамвал гуъруьшмишарда).

12. Ва эвез яз гана Ада абуруз (абуру) сабур авурвилай - Женнетдин багъ ва (назик) ипекар.
13. Къуьнт яна къвалахъди хъана жеда ана абур - вичел винелай перде ва хъуьцуганар алай чарпайрал, ва аквадач абуруз ана я рагъ, я аяз (я зегъем, я мекъ).
14. Ва мукъув (авуна) жеда (абуруз) абурун хъенар (*Женнетдин тарарин хилер*), ва (михъиз) муьтлуъгъарна регъятарда (абуруз) абурун (*а тарарин емишрин*) кулар-галгамар.
15. Ва гелкъвез жеда абурухъ (*къаравушар*) гимишдикай тир къапар, ва (*тум ва клуф квачир*) гетгеяр гваз гъамгадин (*и патай а патаз экв аквадай шубшедин*), -
16. Гъамгадин гимишдикай авунвай, къадарни (абуру) дуьз уьлчмедалди тайинарнавай (*къаравушри а къапариз цада хъвазвай касдиз герек тир къван къадар - я артух я кими тавуна*).
17. Ва (*гъакИни*) хъваз гуда абуруз ана (*чехир авай*) фенжанрай, вичик сенжефил акадарнавай, -
18. Чешмедай ана авай, Салсабиль - тIвар алай.
19. Ва гелкъведа абурухъ (гъамишалугъ жегъил) къаравушар, - ваз абур акуртIа вуна гъисабда абур чкIанвай гевгъерар яз.
20. Ва акурла ваз (*анаг*) - аквада ваз ана (лугъуз тежер хътин хъсан) няметар ва лап зурба пачагълугъ.

وَجَزَّاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ﴿١٢﴾

مُتَّكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرْبَابِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا ﴿١٣﴾

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذِيلًا ﴿١٤﴾

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِبَانِيَةٍ مِّنْ فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرًا ﴿١٥﴾

قَوَارِيرًا مِّنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ﴿١٦﴾

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ﴿١٧﴾

عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّى سَلْسَبِيلًا ﴿١٨﴾

* وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مَُّخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنثورًا ﴿١٩﴾

وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلَكًا كَبِيرًا ﴿٢٠﴾

21. Абурун винелай (*алукІна*) жеда къацу парталар къелечІ ипекдикай ва зарлу хара. Ва безекда (*безетмишна жеда*) абур гимишдикай тир цамаралди, ва хъваз гуда абуруз абурун Раббиди лап михъи «хъвадай затІ» (*шараб*).

22. (*Ва лугъуда абуруз*): «Дугъриданни им - эвез я квез (*куъне авур диндар амалриз*), ва куъ сѣй (*чалишмишунар*) - шукур авуниз (*суваб гуниз*) лайихлу я!

23. Гъакъикъатда, Чун я ваз (*эй, Пайгъамбар*) Къуръан паяралди (авудиз) ракъурнавайди (*вуна ам инсанрив агакъарун патал, абурун рикІел гъун патал*).

24. (Ва) (*гъавилай*) сабур ая вуна ви Раббидин гъуькуьмдиз (*къарардиз*) ва муьтлуьгъ жемир вун абурукай (*муширьрикай*) я гунагъкар тирдаз я кафир тирдаз (*садазни*)!

25. Ва рикІел ва мецел гъваш (вуна) ви Раббидин тІвар йикъан сифте къилияйни йикъан эхирдани (*гъамиша*),

26. Ва йифизни сажда (*капІ*) ая (вуна) Адаз, ва «пак» ая Ам (*сунна- капІар ийиз*) яргъи йифди (*йифен гзаф паюна*)!

27. Гъакъикъатда, абуруз (*муширьриз*) «фад тирди» (*дуьньядин уьмуьр*) кІанзава, ва тазва (абур) чпин къулухъ Залан Югъ (*ам патал са гъазурвални такваз*).

28. Чун я абур халкънавайди ва Чна абурун къурулуш дуьзарна мягъкемарнава (*бедендин паяр*

عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ سُنْدُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ
وَحُلُوا أُسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَلْتُمْ رَبَّهُمْ
شِرَابًا طَهُورًا ﴿٢١﴾

إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ
سَعْيَكُمْ مَشْكُورًا ﴿٢٢﴾

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ
تَنْزِيلًا ﴿٢٣﴾

فَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ
آثِمًا أَوْ كَفُورًا ﴿٢٤﴾

وَأَذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢٥﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا
طَوِيلًا ﴿٢٦﴾

إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ
وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ﴿٢٧﴾

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا
شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلًا ﴿٢٨﴾

сад- садак мягкемдиз ккIурнава). Ва Чаз кIан хъайила Чна абур табдил ийида - абуроз ухшарбуралди дегишарна (эгер Чаз кIан хъайитIа абур тергна абурун чкадал итIаатлубур гъида).

29. Гъакъикъатда, им (*и сура*) - рикIел гъун (*несигъат*) я, (бес), низ кIанзаватIа - (ада) вичин Раббидин патав фидай рехъ кыле тухуда (*хкяда - иман гъида, Адаз муьтIуьгъвалда*).
30. Амма (квез) кIан жедач, эгер кIан тахъайтIа Аллагъдиз (*эгер Аллагъдиз кIан хъайитIа квез кIанрун а кар - анжах а чIавуз квез кIан жеда*)! Гъакъикъатда, Аллагъ - вири чидайди, камаллуди я!
31. Ада Вичиз кIан хъайиди Вичин регимдик кутазва, ва зулумкарриз Ада (гъелягъ кьунва) - (Ада) абуроз азиятлу азаб гъазурнава!

إِنَّ هَدِيَّهِ تَذَكُّرٌ لِّمَن شَاءَ أَن تَأْخُذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٣١﴾

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٠﴾

يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣١﴾

سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ

77 - Сура: «аль-Мурсалят»
(Ракъурзавайбур)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Къин къазва (За) -
ракъурзавайбурал (*гарарал*), фири
хъиз (*пай паюнин гьугъуьналлаз
датІана физвай*),
2. (Бес), гужлуз къативалзавайбурал
(*тІурфанрал*)!
3. Ва (*къин къазва*) - (цифер) гъализ
чукурзавайбурал (*малаикрал*),
4. (Бес), кІевивилелди ччара
ийизвайбурал (*гъахъ ва таб
ччара ийизвай, Аллагьдин патай
эвичІавай малаикрал*),
5. (Бес), РикІел Гъун (*вагъй*) винедай
агъадиз агакъарзавайбурал
(*малаикрал*),
6. - (*Вични*) гъахъарун (яз) ва я
игътиятвал авунин хабар гун яз!
7. Гъакъикъатда, (квез) хиве къунвай
кар (*Къияматдин Юкъуз чан хкана
Гъахъ-гъисабун*) - дугъриданни
жеда. -
8. (Бес), гъетерал мичІивал
акъалтайла (*абурун ишигъ
квахъайла*),
9. Ва цавар пад-пад хъайила,
10. Ва дагълар руг-руг хъана (*михъиз*)
чкІайла,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ①
- فَالْعَصْفَاتِ عَصْفًا ②
- وَالنَّشِيرَاتِ شِرَارًا ③
- فَالْفُرْقَاتِ فَرَقًا ④
- فَالْمُقَيَّدَاتِ ذُرًّا ⑤
- عُدْرًا أَوْ نُذْرًا ⑥
- إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعَ ⑦
- فَإِذَا التُّجُومُ طُمِسَتْ ⑧
- وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ⑨
- وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّفَتْ ⑩

11. Ва расулриз вахт тайинарайла
(абур кIватI хъувурла - абурун ва
уьмметрин арада дуван атIун
патал).
12. Гъи (зурба) югъ патал (кIватI
хъувун) кьулухъ вегьенва?! -
13. Чаравал жедай (Дуван авуна гъахъ
ва таб ччара ийидай Къияматдин)
Югъ патал!
14. Ва гъинай чир жеда ваз (эй, инсан)
вуч ятIа Чаравилин Югъ?!)
15. Вайгъал (къати азаб, завал) жеда а
юкъуз, таб яз кьурбуруз (и крап)!
16. Бес, Чна эвелимжибур (кафирвал
авур сифте халкъар) тергначирни?
17. Ахпа Чна абурун гуьгъуьна
эхириджибурни твада (гуьгъуьнай
атай несиларни кафирвал авур Чна
тергда).
18. Гъа икI - Чна (и) гунагъкарризни
(Пайгъамбар таб яз кьунвай и
мушрикьризни) ийида.
19. Вайгъал (къати азаб, завал) жеда а
юкъуз, таб яз кьурбуруз!
20. Бес, Чна куьн «усал цикай»
халкънавачни (итимдин маядикай),
21. (Вични) Чна ам (а «усал яд») «амукъдай
мягъкем чкада» ттуна
(папан руфуна),
22. Малум муддатда (тайин
вахтуналди)?
23. (Бес), тайинарна Чна (гъалар)
(куьн яратмишунин: стIал гъалдай-
ивидин лахтадин гъалдиз, ахпа
- кIараб ва якIун гъалдиз гъана, та
аял яз дуьньядиз акъудна...), (ва)

وَإِذَا الرُّسُلُ أَقْبَتَتْ ﴿١١﴾

لِأَيِّ يَوْمٍ أُجِّلَتْ ﴿١٢﴾

لِيَوْمِ الْفَصْلِ ﴿١٣﴾

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ﴿١٤﴾

وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾

أَلَمْ نُهَبِكِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٦﴾

ثُمَّ نُنَبِّعُهُمُ الْآخِرِينَ ﴿١٧﴾

كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿١٨﴾

وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ﴿٢٠﴾

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ﴿٢١﴾

إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢٢﴾

فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَدِيرُونَ ﴿٢٣﴾

гъикъван хъсан Чна тайинарзава
(гъалар) (ва *гъикъван хъсан*
къудратлубур я Чун)!

24. Вайгъал (*къати азаб, завал*) жеда
а юкъуз (*Чи къудратлубур*) таб яз
къурбуруз!

وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾

25. Бес, авунвачни Чна чил «виче
(шейэр) гъакъдайди» яз,

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا ﴿٢٥﴾

26. Чан алайбурни (*чилини винел*) ва
къенвайбурни (*чилини къене*)?

أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا ﴿٢٦﴾

27. Ва авунва Чна анал мягкъембурни
къакъанбур (*дагълар*), ва хъваз
ганва Чна квез (*марфарин*) михъи
ятар!

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شِمَخَتْ
وَأَسْقَيْنَكُم مَّاءً فَرَاتًا ﴿٢٧﴾

28. Вайгъал (*къати азаб, завал*) жеда
а юкъуз (*Чи няметар*) таб яз
къурбуруз!

وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٨﴾

29. (*Ва лугъуда кафирриз Къияматдин*
Юкъуз): «Алад, куъне таб яз къур
кардихъ (*Жегъеннемдин азабдиз*)!

أَنْظِلُّوْا إِلَىٰ مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٩﴾

30. Алад (куън) - (ЦІун гумадин)
хъендик (*вични*) пуд хилез пай
хъанвай,

أَنْظِلُّوْا إِلَىٰ ظِلِّ ذِي ثُلَّةٍ شَعْبٍ ﴿٣٠﴾

31. Вич я серин тушир ва (*вичи*)
ялавдикайни хуън тийидай!»

لَا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ اللَّهَِبِ ﴿٣١﴾

32. Дугъриданни, гадарзава ада
(*Жегъеннемди*) цІун чІукар - зурба
кІвалер хътин (*къакъан дараматар*
къван чІехи цІерекІвар),

إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ ﴿٣٢﴾

33. На лугъуди абур хъипи(-вал квай
чІулав) «девейрин кІватІалар» я.

كَأَنَّهُ جِمَلَتٌ صُفْرٌ ﴿٣٣﴾

34. Вайгъал (*къати азаб, завал*) жеда а
юкъуз (*и гъелягъ къунвай азаб*) таб яз
къурбуруз!

وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٤﴾

35. Им (*Къияматдин Югъ*) - абур (*гъахъ*
таб яз къурбуур) рахун тийидай югъ я,

هَذَا يَوْمٌ لَا يَنْطِقُونَ ﴿٣٥﴾

36. Ва ихтиярни гудач абуруз,
чеб гьахъар (*тахсирсуз, михьи*)
хъийидай себебар гъидайвал.
37. Вайггал (*къати азаб, завал*) жеда
а юкъуз (*Къыяматдин Югъ*) таб яз
кьурбуруз!
38. Гъа им я - Ччаравилин Югъ
(*Дуван авуна гъахъ ва таб ччара*
ийидай)! Чна кIватI хъувунва
куьнни (*Къуръан таб яз кьур*
мушрикъар) ва (*расулар таб яз кьур*)
эвелимжибурни.
39. (Ва) эгер квехъ (ийидай)
амалдарвал аватIа (*азабдикай*
къутармишдай) - (бес), ая (куьне)
амалдарвилер (Заз аксина)!
40. Вайггал (*къати азаб, завал*) жеда
а юкъуз (*Дувандин Югъ*) таб яз
кьурбуруз!
41. Гъакъикъатда, (Аллагъдикай)
кичIебур (*Адан эмирар кылиз*
акъудай ва къадагъайрикай яргъаз
хъайи) - (*Женнетдин тарарин*)
хъенрик ва (*авахъна физвай*)
булахрин кьула жеда,
42. Ва (*гзаф*) емишринни, (абуруз) хуш
(*иштагълу*) хъайидакай.
43. (*Абуруз лугъуда*): «Неъ ва хъухъ
куьне нуш яз, куьне авур (*диндар*)
амалриз килигна!»
44. Гъакъикъатда, Чна гъа икI - хъсан
(*диндар*) крар авурбуруз эвез (*суваб*)
гузва!
45. Вайггал (*къати азаб, завал*) жеда а
юкъуз (*Гъахъ-Гъысабдин Югъ*) таб яз
кьурбуруз!

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَدُونَ ﴿٣٦﴾

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنَاكُمْ
وَالْأُولَىٰ ﴿٣٨﴾

فَإِن كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونَ ﴿٣٩﴾

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٠﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلِّ وَعُيُونَ ﴿٤١﴾

وَفَوَكَّةٍ مِّمَّا يَتَسْتَهَوْنَ ﴿٤٢﴾

كُلُوا وَأَشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٤﴾

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٥﴾

46. (Аллагъди винидихъ къалурнавай крарихъ инанмишвал тийшзвай кафирриз лагъана): «Неъ (куъне) ва ишлемиша дуйньядин няметар - са тИмил: гъакъикъатда, куън - гунагъкара (тахсиркара) я!
47. Вайгъал (*къати азаб, завал*) жеда а юкъуз (*Эвездин Югъ*) таб яз къурбуруз!
48. Ва лагъайла абуруз: «Рукъгъ ая куъне (капI ийиз, Аллагъдиз)! - абуру рукъгъ (капI) ийизвач (*терсвализ чпин такабурлувилел*).
49. Вайгъал (*къати азаб, завал*) жеда а юкъуз (*Аллагъдин аятар*) таб яз къурбуруз!
50. (*Эгер и Къуръандихъ абуру инанмишвалнавачтIа*) - бес, гъи каламдихъ (*ктамдихъ*) абуру адалай къулухъ инанмишвалда?!

كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا إِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ ﴿٤٦﴾

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٧﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ازْكُرُوا لَا يَرْكَعُونَ ﴿٤٨﴾

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾

فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

سُورَةُ النَّبَاِ

78 - Сура: «ан-Набаъ»
(Зурба) Хабар)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Кквекай (абуру) сада-садавай хабар кьазва (*кьурайшидин кафирри*)?
2. - Зурба хабардикай (*Кьуръандикай - виче Кьияматдин Юкьуз чан хкуникай хабар гузвай*),
3. Вичин гьакъиндайни абурун арада (*фикирдин*) ччаравилер авай?!
4. Туш (*а муширикьри фикирзавайвал*), мукьвара абуруз чир жеда (*чпи а кар таб яз кьунин эхир вуч жедаТа*)!
5. Ахпа (*мад сефер*), туш! Абуруз мукьвара чир жеда!
6. Бес, авунвачни Чна чил эКІянаваз?!
7. Ва дагълар - (*чилизи янавай*) хкар яз?!
8. Ва халкънава Чна куьн жуьтер яз (*эркек - диши*),
9. Ва авунва Чна куь ахвар - секинвал яз (*куь беденриз ял ягьун яз*),
10. Ва авунва Чна йиф - либас яз (*мичІивилелди Клевдай*),
11. Ва авунва Чна югъ - дуланажагъ яз (*яшайшидиз чалишмиш жедай вахт яз*),
12. Ва тикмишнава Чна винелай куь ирид мягъкембур (*пайгар цавар*),

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴿١﴾
- عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ ﴿٢﴾
- الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ﴿٣﴾
- كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٤﴾
- ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٥﴾
- أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهْدًا ﴿٦﴾
- وَالْحِبَالَ أَوْتَادًا ﴿٧﴾
- وَخَلَقْنَاهُكُمْ أَزْوَاجًا ﴿٨﴾
- وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴿٩﴾
- وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا ﴿١٠﴾
- وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١١﴾
- وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ﴿١٢﴾

13. Ва авунва Чна - ишигълаван чирагъ (*лап нурлу рагъ*),
14. Ва авуднава Чна «марфадин циферикай» къатиз авахъзавай яд,
15. Адалди Чна экъечИз тун патал тумар ва набататар,
16. Ва (*къалин сад- садал*) алчуд тир бустанар.
17. Гъакъикъатда, Ччаравал жедай Югъ - тайин вахт я!
18. Ам я Югъ (*виче Исафил малаикди*) Къаргъудиз уф гудай - (ва) къведа куьн кIватIал- кIватIал (*Гъарасатдал*).
19. Ва ахъайда цав - (ва) жеда (ам) (гзаф) варар яз (*малаикар эвичIдай*),
20. Ва фидайвалда (*гъерекатда твада*) дагълар - (ва) абур (чкIана) куьлуь руквадин цифер хъиз жеда.
21. Гъакъикъатда, Жегъеннем (*а Юкъуз*) - гуьзчивалдай (*жегъеннемэгълияр вилив хуьдай*) чка яз жеда,
22. Сергъятар чIурайбуруз (*гунагъкарриз: кафирриз, мушрикъриз*) - «хтана акъваздай чка» жеда,
23. Асирралди (*гъамишалугъ*) ана амукъдайбур яз.
24. Дадмишдач (абуру) ана я къайивал, я хъвадай затI (*михьи яд*),
25. Анжах - ргазвай яд ва ирин квачиз, -
26. Ярашугъ тир эвез яз (*абурун пис амалриз къадай жаза* яз).
27. Гъакъикъатда, абуру гъахъ-гъисаб жедайди умудзавачир,

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَاجًا ﴿١٣﴾

وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا ﴿١٤﴾

لِيُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ﴿١٥﴾

وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا ﴿١٦﴾

إِنَّ يَوْمَ الْفُصْلِ كَانَ مِيقَاتَنَا ﴿١٧﴾

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ﴿١٨﴾

وُفِيَتْ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ﴿١٩﴾

وَسِيرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢١﴾

لِلطَّغْيِينِ مَتَابًا ﴿٢٢﴾

لَيْبِئِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ﴿٢٣﴾

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴿٢٤﴾

إِلَّا حَمِيمًا وَعَسَاقًا ﴿٢٥﴾

جَزَاءً وَفَاقًا ﴿٢٦﴾

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٢٧﴾

28. Ва таб яз кьуна (абуру) Чи аятар (делилар), михъиз таб яз кьуналди.
29. - Ва гьар са шей (абурун гьар са амал) Чна гьисабнава, кхьенваз. -
30. (Ва лугьуда абуроз Къияматдин Юкъуз): «(Ги́ла) дадмиша (куьне) (куь амалрин жаза)! (Ва) артухардач Чна квез са шейни азабдилай гъейри!»
31. Гьакъикъатда, (Аллагъдикай) кичлебуруз - «агалкьунрин чка» (Женнет) жеда, -
32. (Женнетдин) бустанар (чпе хумравдин ва жуьреба-жуьре маса тарар авай ва чеб жуьгунралди кIевнавай) ва уьзуьмлухар,
33. Ва таяр тир (лап) жегил папар - ацIай еке хураp авай,
34. Ва фенжан (шарабдалди) ацIанвай (чIехи къаб - чехир авай).
35. (Гъич) ван къведач (абуруз) ана (Женнетда) я лагълагърин, я (сада масадан гаф) таб яз кьунин.
36. (А няметар абуроз я) - эвез яз ви Раббидин патай, бес кьадар пишкеш яз, -
37. Цаварин ва чилин ва абурун (къведан) арада авай шейэрин (виридан) Раббидин, (вични) Мергьяматлу, - (ва) жедач абуроз ихтиярар Адаз тавакъу ийидай (алакьдач абуровай Адахъ рахаз).
38. А юкъуз, (виче) Руьгъ (Джабраил) ва (амай) малаикар жерге-жерге

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا ﴿٢٨﴾

وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٢٩﴾

فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣١﴾

حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا ﴿٣٢﴾

وَكَوَاعِبَ أُنْرَابًا ﴿٣٣﴾

وَكَأْسًا دِهَاقًا ﴿٣٤﴾

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا ﴿٣٥﴾

جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا ﴿٣٦﴾

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
الرَّحْمَنِ ۗ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا

акъваздай, рахадач (абур садни)
анжах вичиз Мергьяматлуда
(*рахадай*) изин ганвайдалай гъейри
ва лугьуда (ада) (*анжах*) гъахъ.

39. А Югъ - гъахъ я (*Ччаравал жедай Югъ –гъакъикъат я*), (ва) низ
кІанзаватІа (*къутармиш жез*) - ада
вичин Раббидин патав хкведай
рехъ хкяда (*иман гъана диндар амал
ийида*).

40. - Гъакъикъатда, Чна квез
игътиятвал авунин хабар ганва
мукъвал тир азабдилай! - А Юкъуз,
гъар са касдиз виликдай адан
гъилери вуч авунатІани (*вичи авур
вири крар*) аквада, ва кафир касди
лугьуда: «Агъ, хъанайтІа зун накъв
яз (*чан алачиз*)!»

لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ
وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾

ذَلِكَ الْيَوْمَ الْحَقُّ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ
رَبِّهِ مَنَابًا ﴿٣٩﴾

إِنَّا أَنْذَرْتَكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنْظُرُ
الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ
يَلِيَّتَنِي كُنْتُ تُرَابًا ﴿٤٠﴾

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

79 - Сура: «ан-НáзигIát»

(Ялна акъудзавайбур)

(Чан къачузвай малаикар)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тIварцIелди!

1. Къин къазва (За) дериндай кIевиз ялна акъудзавайбурал (*кафиррин чан къахчузвай малаикрал*),
2. Къин къазва (За) диривалзавайбурал хъутуълдиз къахчуз (*муъминрин чан къахчузвай малаикрал*),
3. Къин къазва (За) «сирнавзавайбурал йигиндиз цава» (*цавай агъуз ва виниз зарбдиз физвай малаикрал*),
4. Ва фад физ вилик элязавайбурал - (сада-садалай) алудиз (*Аллагъдин эмирар къилиз акъудун патал*),
5. Ва (дуъз серенжемар къабулиз) эмирнавай кар къилиз акъудзавайбурал - (бес, гъакъикъатда, вирибурал чан хкида ва гъахъ-гъисаб тухуда)!
6. (Чил) къарсурдайда къарсурдай (*зурзурдай*) Юкъуз (*Исрафил малаикди Къаргъудиз уф гайила, чил залзала акатна пис зурзада, ва вири чан алай затIар рекъида*),
7. Къведа адан гуьгъуьнаваз гуьгъуьналлайдини (*Къаргъудиз къвед лагъай уф гуда - ва къейибурал чан къведа*),

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا ۝١

وَالنَّشِيطَاتِ نَشْطًا ۝٢

وَالسَّيِّحَاتِ سَبْحًا ۝٣

فَالسَّيِّدَاتِ سَبًّا ۝٤

فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا ۝٥

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاحِفَةُ ۝٦

تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَةُ ۝٧

8. РикIер (*кафиррин*) а юкъуз кичIела зурзаз жеда,
9. Килигунар абурун (*а рикIерин сагыбрин вилер*) агъузарна жеда (*кичIела чиле ттуна*).
10. Абуру (*Къияматдин Юкъуз чан хкунихъ инанмишвал тийизвайбуру*) лугъузва: «Чун (*къейидалай къулухъ*) сифте хъайи гъалдиз (*уьмуьрдиз*) элкъуърна хкидани къван?!
11. Бес, чун кТанвай (къен буш) кIарабриз элкъвейла?!»
12. Абуру лагъана: «Ам - нагагъ а кар хъайитIа, зарарлу элкъвена хтун я!»
13. Амма, гъакъикъатда, ана жедай кар (*анжах*) са «кIеви гъарай» я, -
14. (Ва) ингъе абур (*чан хтана*) чилин винел жеда (...*Гъарасат майдандал гъахъ-гъисаб тухудайвал*).
15. - Атанани ваз (*эй, Пайгъамбар*) Мусадин кардин хабар?
16. Адаз вичин Раббиди эверайла пак тир «ТIувá»- дeреда (*Синайда авай*):
17. «Алад (вун) фиръавандин патав, дугъриданни ада еке асивалнава (*такабурвална сергъятар чIурнава*),
18. (Ва) лагъ (*адаз*): «Авани ваз майилвал (*гъазурвал*) (гунагърикай миxъи авуна) жув хъсанардай?
19. Ва за ваз ви Раббидихъ рехъни къалурда, (ва) ваз (ви Раббидикай) кичIени жеда!?»
20. (Ва) къалурна ада (*Мусад*) адаз (*фиръавандиз*) зурба алапат (*асадин мужизат*),

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ﴿٨﴾

أَبْصَرُهَا خَشِيعَةٌ ﴿٩﴾

يَقُولُونَ أَيْنَا لِمَ رَدُّوْنَا فِي الْخَافِرَةِ ﴿١٠﴾

أَإِذَا كُنَّا عِظْمًا نُخِرَةً ﴿١١﴾

قَالُوا تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ﴿١٢﴾

فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾

فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ﴿١٤﴾

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ ﴿١٥﴾

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ

طُوًى ﴿١٦﴾

أَذْهَبَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ﴿١٧﴾

فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَىٰ أَنْ تَزَكَّىٰ ﴿١٨﴾

وَأَهْدِيكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ ﴿١٩﴾

فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ ﴿٢٠﴾

21. Амма ада (*фиръаванди*) (тадиз) таб
яз кьуна ва асивална (*Раббидин*
эмрдиз),
22. Ахпа, ам (*кьулухъ*) элкъвена
(*Имандикай*) - (*аксивализ*)
чалишмиш жез.
23. (Ва) кIватIна ада (жемят), (ва)
эверна (*Кевиз рахана*),
24. (Ва) лагъана: «Зун я - куь
виридалайни вине рабби (*агъа*)!»
25. (Гъавилай), Аллагъди ам (ибрет
жедай) жазадалди кьуна -
Эхиратдани ва и эвелимжидани
(*дуйньядин уьмуьрдани*).
26. Гъакъикъатда, а карда -
ибрет (*несигъат*) ава, вичиз
(Аллагъдикай) кичIезвайдаз! -
27. Бес, куьн (*эй, инсанар*) халкъ
авуниз (*квел чан хкун*) четин яни,
я тахъайтIа цав (*халкъун*)?! Ада
ам эцигнава (*вине аваз халкънава*,
дараматар хъиз хкажнава),
28. Ада адан (*цавун*) тагъ хкажнава
(*ам лап вине яз авунва*), ва ам (*цав*)
(тамамвилелди) дуьзарнава.
29. Ва (Ада) адан йиф мичIи авунва, ва
(Ада) адан «экуьн вахтунин экв»
(*винел*) акъуднава (*экуьнахъ ракъини*
ишигъдалди югъ ахъа ийизва).
30. Ва чил Ада - адалай (*рагъ халкъ*
авурдалай) гуьгъуьниз - ам эКIяна
дуьзарнава;
31. Акъудна Ада анай (*чиляй*) ятар
адан ва чIурар (*уьруьшар*) адан,
32. Ва дагълар - Ада абур (*хкар хъиз*
акIурна чиле) мягъкемарнава,

فَكَذَّبَ وَعَصَى ﴿٢١﴾

ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَى ﴿٢٢﴾

فَحَشَرَ فَنَادَى ﴿٢٣﴾

فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى ﴿٢٤﴾

فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْأَخْزَةِ وَالْأُولَى ﴿٢٥﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَخْشَى ﴿٢٦﴾

عَأَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءَ بَنَيْنَا ﴿٢٧﴾

رَفَعَ سَمَكَهَا فَسَوَّيْنَاهَا ﴿٢٨﴾

وَأَعْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا ﴿٢٩﴾

وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَلْنَاهَا ﴿٣٠﴾

أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ﴿٣١﴾

وَالْجِبَالَ أَرْسَلْنَاهَا ﴿٣٢﴾

33. (И няметар вири Ада халкънава) квез ва куь мал-къарадиз са тIимил вахтунда ишлемишдай менфятар яз.
34. Ва лап зурба Агъвалат атайла (артух пис, лап зегъле ракъурдай Гъадиса хъайила, яни Къаргъудиз къвед лагъай уф гана... Къияматдин Югъ алуькайла),
35. (Гъар) инсанди вичи авур (хъсан, пис вири) чалишмишунар рикел хкидай Югъ,
36. Ва «Джагъим» (Жегъеннем) ачухдал акъудайла (гъар) аквазвайдаз,
37. - Бес, ни (Аллагъдин эмирдин гъакъиндай такабурулвална) асивал авунатIа (вуж сергъатрилай элячIнатIа),
38. Ва (вичи) и дуьньядин уьмуьр артух къуна (ам) хкянатIа,
39. Бес, гъакъикъатда, «Джагъим» - ам я «хтана акъваздай чка» (адаз).
40. Ва низ, вичин Раббидин вилик акъвазуникай (ва Адан «гъейбатдикай, чIехивиликай») кичIезвайтIа ва вичи вич (нефс) кIеви гъевесрикай (къизмишвилерикай) хвенатIа,
41. Бес, гъакъикъатда, Женнет - ам я «хтана акъваздай чка» (мескен адаз).
42. Абуру (мушрикъри) вавай Сят - дикай хабар къазва - адан алуькдай вахт мус ятIа (яргъалди гъуьлера авай гими эхирки хтана къерехдал акъваз жедайвал - а Югъ мус атана алуькда)?

مَتَعًا لَكُمْ وَلَا نَعْمِيَكُمْ ﴿٣٣﴾

فَإِذَا جَاءَتِ الظَّامَةُ الْكُبْرَىٰ ﴿٣٤﴾

يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَىٰ ﴿٣٥﴾

وَبُرَزَتِ الْجَحِيمُ لِمَن يَرَىٰ ﴿٣٦﴾

فَأَمَّا مَنْ طَغَىٰ ﴿٣٧﴾

وَعَاثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٣٨﴾

فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٣٩﴾

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَىٰ
التَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٤٠﴾

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٤١﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ
مُرْسَلُهَا ﴿٤٢﴾

43. Ваз гьикI талукъ я адан вахт лугьун?! (авач ваз адан вахтуникай чирвал)
44. (Са) ви Раббидив гва чирвал адан (вахтунин) сергьятдикай (адакай чирвал са ви Раббидиз ава).
45. Гьакъикъатда, вун - анжах, адакай (Къияматдин Йикъакай) кичIебуруз игъгиятвал авунин хабар гузвайди я.
46. Абуруз ам (Къияматдин Югъ алукъун) акур юкъуз, (абуруз жеда хьи) чеб (и дуьньяда) анжах са нянин вахт (нисинлай къулухъ рагъ хъфидалди) къван амукъайди хьиз, ва я адан зугба - дин вахтунда (са пакаман вахт: рагъ экъечIайла нисини жедалди къван).

فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرِهَا ﴿٤٣﴾

إِلَى رَبِّكَ مُنْتَهَلَهَا ﴿٤٤﴾

إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مَّنْ يَخْشَاهَا ﴿٤٥﴾

كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبِثُوا إِلَّا عَشِيَّةً
أَوْ ضُحًى ﴿٤٦﴾

سُورَةُ عَبَسَ

80 - Сура: «Габаса»
(Чин чIурна)

Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. Чин чIурна (ада) ва (ам патахъ) элкъвена,
2. Вичин патав буьркьюди атана лугъуз (Пайгъамбар кбурайшдин чIехи ксарихъ рахадайла абуруз Ислам диндиз эвериз, адан патав са буьркьюди атана жузунариз, ва Пайгъамбар адакай элкъвена, атIабурухъ галаз рахун бегьемарун патал. Ва Аллагьди Пайгъамбардиз а кар айиб авуна).
3. Ва ваз гьинай чир жеда кван? Белки ам михьи хъана (гунагьрикай авайдалай) артух хъсан жедай,
4. Ва я ада (несигьат) рикIел хкидай - ва адаз «РикIел Гъуни» (Кбуьранди) менфят гудай.
5. Эгер лагайтIа, (вуна квалурзавай Дуьз рекъиз) вич муьгтеж туширди яз гьисабзавайди,
6. Вун ам патал кIевиз алахънава (гзаф дикъет гуз),
7. - Ада (вичи вич куфрдикай) михьи тавун (ва адалди вич хъсанар тавун) вал алач (ва я: Вал вуч тахсир ала эгер ада (вичи вич) михьи тавуна хъсанар тавуртIа?!)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَبَسَ وَتَوَلَّى ①

أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى ②

وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكَّى ③

أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الْذِّكْرَى ④

أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَى ⑤

فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّى ⑥

وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَّكَّى ⑦

8. Ва эгер лагъайтӀа, вич ви патав
чалишмиш жез агайди,
9. Вичизни (Аллагъдикай) кичӀезваз,
10. Вун адакай машгъул я
(дикъетсуз я).
11. Туш (дубъз вуна авур кар)!
Гъакъикъатда, им (и аятар) «рикӀел
гъун» я (несигъат я ваз ва виридаз),
12. - Ва низ кӀан хъайитӀа, ада ам
(аятар) рикӀел гъида, -
13. (Вични кхъена) ава (абур)
«Луълейра» (Къулар) - (чебни яни
Къулар) багъа (гъубрметлу),
14. Вине дережадин, михъи (нак) тир,
15. (Аллагъдин эмирар агакъарзавай)
Векилрин (малаикрин) гъилера
16. - (Чебни яни малаикар) Лайихлубур
(иер ва къенибур), гзаф «хийир крар»
ийизвайбурун.
17. Гъалак (лянетлу) хъурай (кафир)
инсан, гъикъван кӀевиз ада
кафирвалзава (вичин РаббидихӀ)!
18. (Бес, адаз аквазвачни) Квекай вич
(Ада) халкънаватӀа (эвелдай)?
19. (Ада) ам халкънава стӀалдикай -
ва тайинарнава адаз (сад- садан
гуьгъуьналлай гъалар: сифте стӀал
гъалдай- ивидин лахтадин гъалдиз,
ахпа - кӀараб ва якӀун гъалдиз
гъанва...).
20. Ахпа, (Ада) регъятарна адаз рехъ
(и дуньяда вич тухудай яни къалурна
дубъз рехъ ва чӀуру рехъ),
21. Ахпа (Ада) адан чан къахчуна - ва
ам (сура) кучукдаывал авуна.

وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَىٰ ۝٨

وَهُوَ يَخْشَىٰ ۝٩

فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّىٰ ۝١٠

كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ۝١١

فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ۝١٢

فِي صُحُفٍ مُّكْرَمَةٍ ۝١٣

مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ۝١٤

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ۝١٥

كِرَامٍ بَرَرَةٍ ۝١٦

فَتِيلَ الْإِنْسَانِ مَا أَكْفَرَهُ ۝١٧

مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ۝١٨

مِنْ نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ ۝١٩

ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ ۝٢٠

ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ۝٢١

22. Ахпа, - Вичиз кІан хъайила - Ада адал чан хкана (чиляй) ахкъудда.
23. Аксина! Авунач ада (гилани *яни кафирвалзавайда*) вичиз (*Раббиди*) эмир ганвай крар (*иман гъун, ферзер кылиз акъудун!*)
24. Бес, къуй килиграй (*а кафир*) инсан вичин рузидиз (*тІуьнриз, гыкІ Чна ам халкънаватІа*), -
25. Гъакъикъатда, Чна (*цавай*) яд къурзава къатиз,
26. Ахпа Чна чил пад- падна падуналди (*анай набататар акъуддайвал*),
27. Ва экъечІдайвал авуна Чна анай (*техилрин*) тумар,
28. Ва уьзуюмар, ва (газа) юнжа векъ (*инжи векын са жинс*),
29. Ва зейтун, ва хумравдин тарар
30. Ва яцІу танарин (*зурба*) тарар авай (*цициҗрин ва хумраврин - жугъундалди элквурна кЈевнавай лап гуьзел, къалин*) бустанар,
31. Ва емишар, ва (*къацу*) векьер-къалар,
32. Са тІимил вахтунда ишлемишдай менфятар яз квез ва куь мал-къарадиз.
33. Ва (*ахпа*) «Биши ийидайди» (*Къияматдин Югъ*) агайла (*Къияматдин Йикъан къати ван акъатайла япар михыз биши ийидай*),
34. (Ам я ахътин) Югъ - инсан вичин стхадикай катдай,

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ ﴿٢٢﴾

كَلَّا لَمَّا يَقِضْ مَا أَمَرُهُ ﴿٢٣﴾

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ﴿٢٤﴾

أَنَا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ﴿٢٥﴾

ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ﴿٢٦﴾

فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ﴿٢٧﴾

وَعَبَبًا وَقَضْبًا ﴿٢٨﴾

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ﴿٢٩﴾

وَحَدَائِقَ غُلْبًا ﴿٣٠﴾

وَفَلَكَهََّةً وَأَبًّا ﴿٣١﴾

مَتَنَعًا لَكُمْ وَلَأَنْعَلِيكُمْ ﴿٣٢﴾

فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاحَّةُ ﴿٣٣﴾

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ﴿٣٤﴾

35. Ва вичин дидедикай ва вичин бубадикай,
36. Ва вичин папакай ва вичин рухвайрикай,
37. А юкъуз гъар са касдиз абурукай ам (*михъиз*) машгъул ийидай кар жеда (*амайбурукай садакайни фикир тийиз са вичикай фикириз жеда*),
38. - Са ччинар (*женнет-эгълийрин*) а юкъуз нурлу жеда,
39. Хъвер алайбур, шадбур (*жеда*).
40. Ва (*бязи*) ччинар (*жегъеннем-эгълийрин*) а юкъуз - абурал («*усалвилин*») руг (*алаз*) жеда,
41. Чебни (*гъамунин ва пашманвилин*) чӀулаввили кӀевна жеда.
42. Ахътинбур (*чпин ччинрал руг ва чӀулаввал жедайбур*)- чеб кафирар, чӀуру крарзавайбур (*зулумкара*) тирбур я.

وَأَمِيهٖ وَأَبِيهٖ ﴿٣٥﴾

وَصَلِحَتِيهٖ وَبَنِيهٖ ﴿٣٦﴾

لِكُلِّ أَمْرٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهٖ ﴿٣٧﴾

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ﴿٣٨﴾

صَّاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ ﴿٣٩﴾

وَوُجُوهُ يَوْمَئِذٍ عَاثِرَةٌ ﴿٤٠﴾

تَرَهَّقَهَا قَتْرَةٌ ﴿٤١﴾

أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرَةُ الْفَجِرَةُ ﴿٤٢﴾

سُورَةُ التَّكْوِيْدِ

81 - Сура: «ат-Таквiр» (Элкьюрна кiватiун)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тiварцiелди!

1. Рагъ алчудна кiватiайла (ва адан ишигъ михъиз квахъайла),
2. Ва гъетер (нурни квахъна) чкiана аватайла,
3. Ва дагълар (чпин чкайрилай) фидайвал авурла (къати залзалайри абур кукiварна рукадиз элкьюрайла),
4. Ва (цiуд вацран) бугъаз тир девеяр килигун галачиз гъакi амукъайла,
5. Ва вагъши гъайванар (са чкадал) кiватi авурла,
6. Ва гьюлерик цiай ктурла (ва я: гьюлер алахъна акахъайла),
7. Ва чанар чпин жуьрейрихъ галаз санал хъувурла (муъминар, кафирар, гунагъкара... вири чпин кiанiализ пай хъувурла, ва я: ччанар (ругъьер) беденра хтуна жуьтер хъувурла),
8. Ва чан аламаз чилик кутунвай руш-аялдивай хабар кьюрла,
9. Гъи гунагъдиз килигна вич (абуру, кучудна) къенатiа,
10. Ва (авур крар кхъенвай) луьлеяр экиана ачухайла (ахъайала),
11. Ва цавар (ткiунвай деведин жендекдилай хам алажна

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَإِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ①

وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ②

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ③

وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ④

وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ⑤

وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ⑥

وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ⑦

وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُيِلَتْ ⑧

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ⑨

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ⑩

وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ⑪

алуддайвал) (чпин чкайрилай алажна *михъиз*) алудайла,

12. Ва «Джагъим»- лапни къатиз куькӀуьрайла,
13. Ва Женнет -(женнетэгълийриз) муькув авурла,
14. (*А чӀавуз, якъиндиз*) Чир жеда (гъар са) чандиз - вичи вуч гъазурнатӀа (*виликдай дуньядин уьмуьрда вуч крар вичи авунатӀа ва гила гъанатӀа*).
15. Ва (*бес*), кьин къазва (За) чуьнуьх жезвайбурал (гъетерал- *абур юкъуз чуьнуьх жезва ва квахъава вилерикай, жейранар чуьнуьх жезвайвал далда чкада хатавал хъайила ва я йиф атайла*),
16. Гъерекатна физвайбурал (*чпин фелекра*) ва квахъавайбурал (*цава авай гъетерал*)!
17. Ва (кьин къазва За) йифел ам (адан мичӀивал) алуькъавайла (*ва я*: ам мичӀивал квахъиз акъатзавайла).
18. Ва (кьин къазва За) экуьн сегъердалди (ада) нефес акъудзавайла (*пакаман экв малум жедайла, ва адахъ галаз хуш хъуьтуьл шагъварни акъатда*),
19. - Гъакъикъатда, ам (*Къуръан*) - багъа (*гзаф гъуьрметлу*) Векилдин (*Джабраил малаикди Аллагъдин патай агакъарзавай*) гаф я,
20. (*Вични*) Зурба къуватдин сагъиб тир, (*вичизни*) Аршдин Сагъибдин (*Аллагъдин*) вилик лап еке дережа авай.

وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِرَتْ ﴿١٢﴾

وَإِذَا الْجَنَّةُ أُرْلِفَتْ ﴿١٣﴾

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ﴿١٤﴾

فَلَا أَقْسِمُ بِالْخُنَّسِ ﴿١٥﴾

الْجَوَارِ الْكُنَّسِ ﴿١٦﴾

وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ﴿١٧﴾

وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ﴿١٨﴾

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿١٩﴾

ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ﴿٢٠﴾

21. Вичизни анра (*цавара, амай вири малашкар*) муьтҮуьгъ тир, (вич ихтибарлудини тир.
22. Ва туш куь юлдаш (*куь арада аваз квез чизвай - Мугъаммад*) - жунувал (*диливал*) квайди.
23. Ва гьакъикъатда, адаз (*Пайгъамбардиз*) ам (*Джабраил, вичин гьакъикъи суьретдаваз, рагъэкъечдай патакъай Меккада*) акуна «чилни цав кІанвай хъиз аквадай чкадал» ачух,
24. Ва туш ам (*Пайгъамбар*) гъайб -дин (*вагъй агакъарунин*) гьакъиндай мискъивалдайди,
25. Ва туш ам (*и Къуръан*) - (вичел) къванер гьалчна чукурдай (*лянетлу*) шейтандин гафар (*ам анжах Аллагъдин Тааладин гафар* я).
26. - Бес, (*и вири делилар гъана субут авурдалай къулухъ Къуръан гьахъ тирди, ам инкариз*) куьн гьиниз физва?!-
27. Ам (*Къуръан*) -алемар патал анжах Рикел Гъун (*Аллагъдин патай вири инсанриз Несигъат*) я,
28. - Ахътинбуруз квекай, вич дуьз (рекъел атана ам дуьздиз кыле) тухуз кІанзавайдаз,
29. Ва жедач квез кІан (а кар), эгер кІан тахъайтІа Аллагъдиз - алемрин Раббидиз (*эгер Аллагъдиз кІан хъайитІа квез кІанрун а кар - анжах а чІавуз квез кІан жеда*)!

مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ﴿١١﴾

وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ﴿٢٢﴾

وَلَقَدْ رَءَاهُ بِالْأَفْئِقِ الْمِينِ ﴿٢٣﴾

وَمَا هُوَ عَلَى الْعَيْبِ بِضَنِينٍ ﴿٢٤﴾

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ﴿٢٥﴾

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ﴿٢٦﴾

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٢٧﴾

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ ﴿٢٨﴾

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ

الْعَالَمِينَ ﴿٢٩﴾

سُورَةُ الْإِنْفِطَارِ

82 - Сура: «аль-Инфитiр»

((Цавар) пад-пад хьун)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. Цав пад-пад хьайила,
2. Ва гьетер чкIана аватайла,
3. Ва гьулер (какадарна)
алахьарайла,
4. Ва сурарин кьен пад винел
хьувурла ана авайбур ахкьудна чан
хкана,
5. - (А ЧIавуз) гьар са чандиз чир жеда
вуч ада (авуна) вилик авунатIа ва
вуч ада (тавуна) кьулухъ вегьенатIа.
6. Эй, (чан хкун инкарзавай кафир)
инсан! Куь алдатмишна вун ви Гзаф
Кьени (Чехи, гзаф шукур авуниз
лайихлу тир) Раббидин гьакьиндай?
7. - Вичи вун халкъ авунвай, (Ада)
вун (ви чан) (тамамдиз) дуьзарнава
- (ва) Ада вун дуьзгуьнди яз (дуьз
акъвазай къамат, гуьзел шикил
гана, ва ви бедендин паяр сад-садав
къадайвал) авунва,
8. Ва гьихьтин (акьалтIай, гуьрчег)
суьретда - Адаз кIан хьайи - (Ада)
вун туькIуьрнава (тешкил авунва)!
9. Туш (куьне куь Халикьдиз шерикар
гьун гьич дуьз туш, ам алдатмишвал
я)! Аксина, кар ам я хьи - куьне эвез
хгун (Эвездин Югь) таб яз кьунва.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا السَّمَاءُ أَنْفَطَرَتْ ﴿١﴾

وَإِذَا الْكُوَاكِبُ انْتَثَرَتْ ﴿٢﴾

وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِرَتْ ﴿٣﴾

وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ﴿٤﴾

عَلِمْتَ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ ﴿٥﴾

يَتَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ مَا عَرَكَ يَرْبَكَ

الْكَرِيمِ ﴿٦﴾

الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ ﴿٧﴾

فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ ﴿٨﴾

كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالَّذِينَ ﴿٩﴾

10. Ва гъакъикъатда, квел - хуъзвайбур ала (*квехъ куьне ийизвай амалрал гуъзчивалзавай малаикар гала*),
11. Гзаф гъуърметлубур (*багъа тирбур Аллагъдин вилик*), кхъизвайбур (*чпиз Аллагъди тапшурмишнавай инсанри ийизвай крар*),
12. Абуруз чизва куьне вуч (*хъсан ва я пис*) амал ийизвагъани.
13. Гъакъикъатда, лап диндар ксар (*Аллагъдикай кичебур яз гзаф хийир крар авурбур*) - (*Женнетдин*) няметра жеда.
14. Ва гъакъикъатда, гунагъкарар (*залумар*) - «Джагъым»- да (*ЦIа*) жеда,
15. (Виче) абуру къати кунин азаб чIугвадай Эвездин Юкъуз,
16. Ва жедач абурувай адакай азад жез (*чеб а азабда тежедайвал ийиз, ккечIуз*).
17. Ва ваз вуч чида Эвездин Югъ вуч ятIа (*Гъахъ- гъисабдин Югъ гыхътин зурбади ятIа*)?!
18. Ахпа (*мад сефер*), ваз вуч чида Эвездин Югъ вуч ятIа (*Гъахъ- гъисабдин Югъ гыхътин зурбади ятIа*)?!
19. А Югъ - са касдин ихтиярдани маса кас патал гъич са шейни (*са куьмекни*) тежедай, ва вири къарарар (*вири ихтиярарни*) а юкъуз са Аллагъдиз талукуь яз жедай!

وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ﴿١٠﴾

كِرَامًا كَتِيبِينَ ﴿١١﴾

يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ﴿١٢﴾

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿١٣﴾

وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ﴿١٤﴾

يَصَلَوْنَهَا يَوْمَ الَّذِينَ ﴿١٥﴾

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ﴿١٦﴾

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الَّذِينَ ﴿١٧﴾

ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الَّذِينَ ﴿١٨﴾

يَوْمَ لَا تَمَلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ

يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ﴿١٩﴾

سُورَةُ الْمُطَفِّفِينَ

83 - Сура: «аль-Мутаффи́н» (Алцумна гудай затІар кими авуна, къадардилай къезиларна гузвайбур)

*Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тІварЦелди!*

1. Вайгьал (*еке мусибат, къати азаб, завал*) жеда - чпи, алцумна гудай затІар кими авуна, къадардилай къезиларна гузвайбуруз;
2. Чпи, (*маса*) инсанривай уьлчмедалди къачузвайла тамамвилелди (*ва артухни алаз*) тІалабзавай,
3. Ва абуруз (*инсанриз*) чпи уьлчмишдайла ва я алцумдайла, (чпи) абуруз зиянвал гузвай.
4. Бес, фикирзавачни ахьтинбуру, гьакъикъатда чпел чан хкидайди -
5. Чехи Югъ алуқбайла (*зурба кичІерар жедай Къияматдин Юкъуз*), -
6. (Виче вири) инсанар - алемрин Рабби патал (*Ада гьахъ- гьисаб тухун патал*) акъвазна жедай юкъуз?
7. Аксина (*абурал чанни хкида а Юкъуз ва жазани гуда*)! Гьакъикъатда, гунагъкаррин (*мушрикьрин, чІуру крарзавайбурун*) (амалар кхьенвай) ктаб (*а пис крар авур ксар чебни*) лап «сиджжін-да» (*Жегьеннемдин лап дар дереда*) жеда.
8. - Ва ваз вуч чида «сиджжін» (*Жегьеннемдин лап дар дере*) вуч ятІа!?! -

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ﴿١﴾

الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ

يَسْتَوْفُونَ ﴿٢﴾

وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَّزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ﴿٣﴾

أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ﴿٤﴾

لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥﴾

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ ﴿٧﴾

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ ﴿٨﴾

9. (Ам яни чІуру крарзавайбурун ктаб) кхьена бегьем хьанвай («вичиз нумра янавай-виче дегшивилер хутаж техжедай») ктаб я!

10. Еке мусибат (къати азаб, завал) жеда а юкьуз таб яз кьурбуруз -

11. Чпи, Эвездин Югъ таб яз кьунвайбуруз!

12. Ва таб яз къазва ам анжах гьар са «сергьятар чІурзавай зулумкар» тир гзаф гунагькарди,

13. Адаз Чи аятар кІелайла, ада лугьзува: «(Абур) - эвелимжибурун (виликдай хьайи уьмметрин туькІурна кхьенвай) къисаяр я!»

14. Туш (акІ)! Аксина, кар ам хьи - абурун рикІерал чпи къазанмиш авур крарин (гунагьрин) пас акьалтнава (рикІер гунагьрин муьрхъуь кІевнава, ва гьахъзавач аниз Къуръандин гъавурда гьатун, ва адахъ инанмишвалун).

15. (Мад сефер) Туш (акІ)! Гьакьикъатда, абур (кафирар) а юкьуз чпин Раббидикай (Ам акуникай) кІевна жеда (магьрум ийида).

16. Ахпа, гьакьикъатда, абур «Джагьйим»-да къати кунин азаб чІугваз жеда,

17. Ахпа, абуроз лугьуда: «Им - гьа, куьне таб яз кьур кар (жаза) я!»

18. Аксина! Гьакьикъатда «лап диндарбурун» (Аллагьдикай кичІебур яз гзаф хийир крар авурбурун) ктаб (а хийирлу крар авур ксар чебни) лап

كُتِبَ مَرْقُومٌ ﴿٩﴾

وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾

الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿١١﴾

وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾

إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسْطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾

كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾

كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّمَّحْجُوبُونَ ﴿١٥﴾

ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْآجِحِيمِ ﴿١٦﴾

ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَكْذِبُونَ ﴿١٧﴾

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَنْبَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ﴿١٨﴾

«Гиллиййин»-да (Женнетдин лап кьакьан дережайра) жеда.

19. - Ва ваз вуч чида «Гиллиййун» (Женнетдин лап кьакьан дережаяра) вуч ятIа!?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا عَلَيَّونَ ﴿١٩﴾

20. (Ам яни а лап диндарбурун ктаб) кхьена бегьем хьанвай («вичиз нумра янавай-дегишиз техжедай») ктаб я!

كَيْتَبُ مَرْقُومٌ ﴿٢٠﴾

21. Адаз (а ктабдиз) - шагьидвалзава (Аллагьдиз) мукьва тир (малаикри) (ана кхьенвай шейэриз килигзава ва абурукай малумарзава а малаикрин арада).

يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢١﴾

22. Гьакьикьатда, «лап диндарбур» (Аллагьдикай кичебур яз гзаф хийир крар авурбур -Женнетрин) няметра (ва хушбахтвилера) жеда -

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾

23. (Чибни) «винелай перде ва хьуьцуьганар алай тахтрал (чарпайрал)» алаз - (чпин Раббидиз, ва Ада чпиз гьазурнавай няметриз) килигиз жеда!

عَلَى الْأَرْيَاكِ يَنْظُرُونَ ﴿٢٣﴾

24. Ваз чир жеда (аквада) абурун чинра - няметрикай нур аваз (еке шадвал, гурьчегвал аваз).

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾

25. Абуруз (кзуллуьгзавай жегьилри) хьваз гуда (Женнетдин) михьи чехир «жуфтдиз кЕвинавай» (сив сигьдиз кЕвнавай кьапара авай).

يُسْفُونَ مِنْ رَجَبٍ مَخْمُومٍ ﴿٢٥﴾

26. Ва адан эхирни миск я (а чехир хьвадайла лап эхирдай этирдин ни жеда) (ва я: Ам авай кьапунин сивел (сигьдиз кЕвун патал) гьалчнавай «палчух хьтин затI» миск я). - Кьуй гьа карда (гьахьтин няметар патал) сада-

خَتَمُهُو مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ ﴿٢٦﴾

садахъ (галаз) акъажунар авурай
акъажунарзавайбуру (*бягъсер*
чугурай - диндар крар ийиз!) -

27. Ва адан (*а чехирдик*) какадарнавай
затІни «Таснім»- (лугъудай)
чешмедай тир затІ я (*Таснім-*
Женнетдин булах я - виневаз вири
патарихъ авахъзавай).

وَمِزَاجُهُ مِنَ تَسْنِينٍ ﴿٢٧﴾

28. (Вични) чешме тир - вичяй (*ва я:* ам
кваз, *ва я:* адан къвалав ацукъна)
«(Аллагъдиз) мукъвалбуру»
хъвадай.

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾

29. Гъакъикъатда, чпи еке гунагъ крар
авурбуру (*кафирвал авурбуру*) иман
гъайибурукай хъуьруьнарзавай,

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ
ءَامَنُوا يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾

30. Ва (абур *муъминар*) абурун
(*кафиррин*) патавай фидайла,
(абуру *яни кафирри*) сада-садаз
вилербур (*уюнар*) ийизвай
(*ягъанатар ийиз*),

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ﴿٣٠﴾

31. Ва (абур *яни кафирар*) элкъвена
чпин хзанрин патав хтайла,
абур хквез хъана зарафатариз
хвешивилерзавайбур яз
(*муъминрикай рахаз*)

وَإِذَا أَنْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ أَنْقَلَبُوا
فَكَهَيْنَ ﴿٣١﴾

32. Ва чпиз (*а муширикъриз*) абур
(*Пайгъамбардин асгъабар*)
акурла, абуру лугъузвай:
«Гъакъикъатда, атлабур лап
ягъалмишвилевайбур я!»

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُونَ ﴿٣٢﴾

33. Чеб (*а гунагъкарар, муширикъар*)
абурал (*муъминрал*)
гуъзчияр (*къаравулчияр*) яз
ракъурнавачиртІани!

وَمَا أَرْسَلُوا عَلَيْهِمْ حَفِظِينَ ﴿٣٣﴾

34. (*Ва лугъуда абуруз*): «Гила къе
(*Къияматдин Юкъуз*) иман
гъайибуру кафиррикай
хъуьруьнарда,

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ
يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾

35. (Чебни) «винелай перде ва хъуьцуьганар алай тахтрал (чарпайрал)» алаз килигиз жеда (азабда авай кафирриз)!»
36. Бес, (гила) ганани кафирриз «суваб» (эвез) чпи авур крариз килигна?! (Эхь, гьакъикъатда, абуруз тамам ва адалатлу жаза гуда!)

عَلَىٰ الْأَرْيَافِ يَنْظُرُونَ ﴿۳۵﴾

هَلْ تُؤِيبُ الْكُفَّارَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿۳۶﴾

سُورَةُ الْاِنْشِقَاقِ

84 - Сура: «аль-Иншик'аќъ»
(КъатІ-къатІ хьун)

Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Цав къатІ -къатІ хъайила,
2. Ва ам вичин Раббидиз (яб гана) муьтІуьгъ хъайила, - важиблуни тир адаз акІ авун (*цавариз - Раббидин эмирдиз муьтІуьгъ хьун*), -
3. Ва чил чІугуна экІя авурла,
4. Ва ада (*чили*) вичин къене авай затІар (*сурарик квай мейитар*) винел гадарайла, ва абурукай азад хъайила,
5. Ва вичин Раббидиз ам (яб гана) муьтІуьгъ хъайила, - важиблуни тир адаз (*чили*) акІ авун - (*Тафсиррин ктабра къалурнавайвал, манадиз килигайла и сифте вад аятда къалурнавай крар атун лазим я и ругуд лагъай аятда къалурнавайдалай гьугъуьни*).
6. Эй, инсан! Гьакъикъатда, вун - чалишмишвалзавайди я ви Раббидин патав, чалишмишвилелди (*вуна и дуьньядин уьмуьрда чалишмишвалзава гьар жуьре крар ийиз ва вун гьар югъ къандавай - кІанзни, такІанзни - кьиникъдиз мукъвал жезва - ва вун ви Раббидин патав хквезва*), ва гьакъикъатда вун Адахъ гьуьрушмиш жада!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا السَّمَاءُ أَنْشَقَّتْ ۝١

وَأَذْنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝٢

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ۝٣

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ۝٤

وَأَذْنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝٥

يَتَأْتِيهَا الْاِنْسَانُ اِنْكَ كَادِحٌ اِلَى رَبِّكَ

كَدْحًا فَمَلَقِيهِ ۝٦

7. (Бес), эгер лаг'айтIа, вичив вичин (*амалрин*) ктаб эрчIи г'иле вугудайди (*муъмин кас*),
8. Адаз (дуг'риданни) г'яхъ-г'ысаб рег'ят г'яхъ-г'ысабдалди ийида,
9. Ва ам вичин хзандин патав (*Женнетдавай*) шад яз хкведа.
10. Ва эгер лаг'айтIа, вичив вичин (*амалрин*) ктаб вичин далудих'ай (чапла г'иле) вугудайди (*кафир кас*),
11. Бес, (дуг'риданни), ада эверда заваллувилиз (*ада «Агъ, пис завал я заз!» луг'уда*)
12. Ва ам «Саг'ыр»-да (*Ялавда*) к'яти кунин азаб чIугваз жеда.
13. - Бес, г'як'ик'ятда, ам вичин хзандин арада (*яг'анатариз*), шадвилерзавайди тир эхир! -
14. Бес, г'як'ик'ятда, ада вич элк'евна (*чан алай г'алдиз*) г'ич хкведач лаг'ана фикирнай.
15. Аксина (*чанни хкида Аллаг'ди адал ва эвезни хгуда авур амалриз*)! Г'як'ик'ятда, адан Раббидиз ам (*х'сандиз*) аквазвай (*Адаз адакай вири чизва*)!
16. (Бес), к'ин к'азва (За) нянин яраралди! (*раг' х'фейла цава жезвай ярувилелди*)
17. Ва (к'ин к'азва За) йифелди ва ада (санал) кIватIайбуралди!
18. Ва (к'ин к'азва За) вацрал, ам кIватI х'ана ацIана тамам х'айила!
19. Дуг'риданни куьн (*эй, инсанар*) са г'алдилай гуьг'уьниз маса

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ﴿٧﴾

فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿٨﴾

وَيَنْقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿٩﴾

وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ﴿١٠﴾

فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ﴿١١﴾

وَيَصَلَّىٰ سَعِيرًا ﴿١٢﴾

إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿١٣﴾

إِنَّهُ ظَنَّ أَن لَّنْ يُجُورَ ﴿١٤﴾

بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ﴿١٥﴾

فَلَا أَسِمْ بِالشَّقِيقِ ﴿١٦﴾

وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٧﴾

وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ﴿١٨﴾

لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقِ ﴿١٩﴾

гьалдиз къвезва (*сифте - сгІал, ахпа ивидин лахта, ахпа якІун кІус яз - руьгъ туна чан гъун, ахпа къиникъ, ахпа чан хкунин гьалар жезва...*)

20. (Бес), вуч хъанва абурухъ, (абуру) инанмишвал тийиз (*и делилар гъана баян гайидалай къулухъни куь абуруз манийвалзава, вучиз абуру иман гъизвач*)?!
21. Ва абуруз Къуръан кІелайла, абуру (Аллагъдиз) сажда тийиз?!
22. Туш! Кафирвал авурбуру (*Гъахъ*) таб яз къунва,
23. - Аллагъдиз лап хъсан чизва вуч абуру чпин къене чъунухъзаватІа (*Къуръан гъахъ тирди чиз, терсвалун*). -
24. Ва (*гъавилйй* вуна) абуруз (*чпиз*) азиятлу азаб жедайдакай «шад» хабар це,
25. Амма чпи иман гъана ва диндар амал авурбур - абуруз акьалтІ тийидай (*ара датІай*) суваб жеда!

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾

وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْءَانُ

لَا يَسْجُدُونَ ﴿٢١﴾

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكْذِبُونَ ﴿٢٢﴾

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٤﴾

إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٢٥﴾

سُورَةُ الْبُرُوجِ

85 - Сура: «аль-Бурѹдж»
(Гъетерин кIапIалар)

Мергъяматлу, Регъимлу
Аллагъдин тIварцIелди!

1. Къин къазва (За) цавалди - гъетерин кIапIалрин сагъибдалди (виче зурба еке гъетер авай цавалди)!
2. Ва (къин къазва За) хиве къунвай Йикъалди (Къияматдин Йикъалди)!
3. Ва (къин къазва За) шагъиддал (шагъидвалзавайбурал) ва «вичел (шагъидди) шагъидвалзавайдал»!
4. Пуч (лянетлу) хъурай хандакIдин сагъибар (чи чIехи хандакI эгъуьн авур муъминриз азаб гун патал) -
5. (Сагъибар) цIун - (вичени) гзаф «кудай затI» авай!
6. Абур (а пачагъ ва адан куьмечияр) анал (хандакIдин къвалав) ацукънавайла,
7. Шагъидвалзавайбур яз муъминриз ийизвай кардиз (гузвай азабдиз).
8. Ва къисас къуна (абуру) абурулай (кафирри муъминриз а жаза гана) – анжах, (абуру) иман гъана лугъуз Аллагъдихъ – Къудратлудахъ, Гъамддиз Лайхлудахъ.
9. (Вични) са Вичиз - цаваринни чилин гъакимвал (пачагъвал) талукъ тир, ва Аллагъ - вири крарал Шагъид я!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ١

وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ٢

وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ ٣

قُتِلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ ٤

النَّارِ ذَاتِ الْوُقُودِ ٥

إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ ٦

وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ

شُهُودٌ ٧

وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَن يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ

الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ٨

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ٩

10. Гьакъикъатда, чпи, муъмин итимриз ва муъмин папариз азиятар (*четинвилер, азабар*) гайибур, - ахпани чпи туба тавурбур, - абуруз Жегъеннемдин азаб жеда, ва жеда абуруз (ца) кунин азабни!
11. Гьакъикъатда, чпи иман гъана ва диндар амал авурбур - абуруз (Женнетдин) бустанар жеда чпин (*Женнетдавай еке кВалерин, ва тарарин*) агъадихъай вацлар авахъна физвай. Ам - чХехи агалкъун я!
12. Гьакъикъатда, ви Раббидин «жазадалди къун» лап кВевиди (*писди*) я!
13. Гьакъикъатда, Ам я сифтедай (халкъ) ийизвайди (*Ада авачирди арадал гъизва*), ва Ам я (ам) мад арадал хкизвайди.
14. Ва Ам - Гзаф Багъишламишдайди, (*Вичин муъмин бендеяр*) Гзаф КІандайди я,
15. Аршдин Сагъиб я, (*Гъайбатлу*) ЧХехиди я.
16. (Вичиз) кІан хъайи кар Ийидайди я (*вири крар алакьдай зурба кьудратлуди я*).
17. Агакънавани вав къшунрин хабар? (*ваз кафирвал авур халкъарин - чпи къшунри хъыз Пайгъамбарриз аксивал авур - хабар атанвани*),
18. Фиръавандин ва сáмуд -дин (*абуруз хъайи азабрин хабар*)?
19. Аксина! (*Виликдай хъайи кафир уьмметриз гайи жазадикай ибрет*

إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ
عَذَابٌ أَلْحَرِيقٍ ﴿١٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ﴿١١﴾

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ﴿١٢﴾

إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ ﴿١٣﴾

وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ ﴿١٤﴾

ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ﴿١٥﴾

فَعَالٌ لِمَا يُرِيدُ ﴿١٦﴾

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ﴿١٧﴾

فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ﴿١٨﴾

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ﴿١٩﴾

кѣачун тавуна) Чпи, кафирвал
авурбур - таб яз кѹнин кардин
кѣене (деринда) ава (муширикрини
Пайгѣамбар таб яз кѹн
буъркѹьдаказ давамарзава...).

20. Ва Аллагѣди (абур) - абурун
кѹлухѹай элкѹьрна кѹнва
(абурун гуьгѹьна азаб ава ва хкечI
жедач абурувай а жазадикай).
21. (Ва туш Кѣурѣан муширикри
лугѹзвайвал...) Аксина! Ам - чѣехи
(гѣайбатлу, багѣа, пак) Кѣурѣан я -
22. «Лавгѣ-уль-Магѣфѹз»-да (Хуьзвай
Кѹлуна) авай!

وَأَللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ ﴿٢٠﴾

بَلْ هُوَ قَرَّانٌ مَّجِيدٌ ﴿٢١﴾

فِي لَوْحٍ مَّحْمُودٍ ﴿٢٢﴾

سُورَةُ الطَّارِقِ

86 - Сура: «атl-Тláрикъ»
(Йифиз пайда жезвайди)
(Йифиз къвезвай гъед)

Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагъдин тlварцелди!

1. Кьин къазва (За) цавал ва
(кьин къазва За) «йифиз пайда
жезвайдал»!
2. Ва ваз вуч чида (*эй, Пайгъамбар*)
вуч (*зурбади*) ятlа «йифиз пайда
жезвайди»?!
3. (Ам) - (*вичин ишигъди йифен
мичlивилерай тlеквен акъудна экв
гузвай, зурба*) нуру гъед я.
4. - Авач гъич са чанни вичел
хуьдайди (*ийизвай амал кхъиз
хуьзвай малаик*) алачир (*Къияматдин
Йикъан гъахъ- гъисаб патал*).
5. Ва къуй килиграй (*чан хкун
инкарзавай*) инсан вич куькай
халкънаватlа (*сифтедай,- чир
жедайвал адаз мад сефер чан хкун
регъят тирди сифте халкъунилай*)!
6. Ам халкънава «къуватдалди
(*зарбдиз*) экъичзавай цикай»
(*маядин стlалдикай*),
7. - (*Итимдин*) Кьулан тарцин,
ва (*папан*) хурун кlарабрин
арайрай акъатзавай, (*И кар алай
девирддин илимрин ахтармишунри
тестикъарнава*)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ۝١

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ۝٢

التَّجَمُّمِ النَّاقِبِ ۝٣

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ۝٤

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ۝٥

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ۝٦

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ۝٧

8. Гъакъикъатда, Ам - ам элкъурна хкиз (*адал чан хкиз*) къудратлу я,
9. (*Чан хкида Ада*) Сирер (*инсандин рикIе авай чинебан ниятар, къастар, фикирар*) ахтармишдай (*винел акъуддай*) Юкъуз.
10. Ва жедач адаз (*инсандиз*) я къуват, я куьмекчи (*вич хуьдай жазадикай*).
11. Къин къазва (За) цавал - (*виче вилик къвайидан гуьгъуьна авай*) марфар авай,
12. Ва (къин къазва За) чилел - хъиткъер-хъиткъер тир (*над жез набататар экъечIнавай*)
13. Гъакъикъатда, ам (*Къуръан*) - (гъахъ табдикай) «Ччара ийидай Гаф» я!
14. Ва (*гъич*) туш ам - зарафат (*къузгун*)!
15. Гъакъикъатда, абуру фендигарвалзава (чIуру амалдарвилериз),
16. Ва Зани амалдарвалзава (амалдарвал авуналди *абурун гъакъиндай*),
17. Ва (гъавиляй) муьгълет це (вуна) кафирриз - вахт хце вуна абуруз са тIимил (*тади кутамир вуна абурун азабдик, гуьзлемиша са тIимил*)!

إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ﴿٨﴾

يَوْمَ تُبْلَىٰ السَّرَائِرُ ﴿٩﴾

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ﴿١٠﴾

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ﴿١١﴾

وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ﴿١٢﴾

إِنَّهُ لَقَوْلُ فَصْلٍ ﴿١٣﴾

وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ﴿١٤﴾

إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٥﴾

وَأَكِيدُ كَيْدًا ﴿١٦﴾

فَمَهْلِكُ الْكَافِرِينَ أَهْمِلَهُمْ رُوَيْدًا ﴿١٧﴾

سُورَةُ الْأَعْلَى

87 - Сура: «аль-Агля»
(Виридалайни Вине Тирди)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Пак ая вуна ви Раббидин ТІвар,
Виридалайни Вине Тирдан (*Аллагь
Тааладин ТІвар пак ийидай гафар
лагь*)!
2. Вичи, (вири *алемар*) халкънавай ва
(лап) тамамдиз дуьзарнавай,
3. Ва Вичи, (*вири шейэриз*) къадарар
тайинарнавай, ва (*гьардаз вичин*)
дуьз рехъ къалурнавай,
4. Ва Вичи, (къацу) чІурар акъуднавай
(*набататар экъечІдайвал авунвай*),
5. Ахпа, (Ада) абур рагъул (*чІулав
хъанвай*) кьуру къалариз
элкъуърнава!
6. (Гьакъикъатда), Чна вав кІелиз тада
(*Къуръан давамвилелди*), ва (ам) ви
рикІелай алатдач,
7. Анжах, Аллагьдиз кІан хъайиди
квачиз, - гьакъикъатда, Адаз чизва
«ван алаз лугъузвай (келимани)»
(*Пайгъамбарди Къуръандай сес алаз
кІелзавай келимаярни*) ва (*рикІелай
фена*) чуьнуьх жезвайдини
(*зигьиндай квахъзавай келимаярни-
яни Аллагьди са аят маса аятдалди
дегишарайла*). -

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ﴿١﴾

الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى ﴿٢﴾

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ﴿٣﴾

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى ﴿٤﴾

فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى ﴿٥﴾

سَنُقَرِّبُكَ فَلَا تَنْسَى ﴿٦﴾

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا

يَخْفَى ﴿٧﴾

8. Ва гъазурда Чна вун (*эй, Пайгъамбар*) «лап регъят тирди» патал (*регъятарда Чна ваз ви вири крар: регъятарда Чна ваз Дин агакъарунин кар, лап регъятди авунва Чна вич шарият...*).
9. Ва (гъавиляй) рикел гъваш вуна (инсанрин *давамара несигъат гуз Къуръандалди вирибуруз*) - эгер рикел гъуникай менфят аватга (*вирибуруз, амма менфят жеда адакай анжах са паюниз*), -
10. (Гъакъикъатда), рикел гъана менфят къачуда - вичиз (*вичин Раббидикай*) киче тирда,
11. Ва къерех (*яргъа*) жеда адакай лап алчахди (*нагъакъан, кафир кас*),
12. Вич, «Лап чехи Ца» (*Жегъенемда*) къати кунин азаб члугваз жедай,
13. Ахпани, ам ана я рекьидач (*азабдикай ял ядайвал*) ва я (ам *адаз менфятлу*) чан алазни жедач.
14. Гъакъикъатда, агалкьунар жеда вич (имандалди *гунагърикай, пис ахлакърикай*) михъи авуна (*артух*) хъсанар авурдаз,
15. Ва вичин Раббидин тIвар (*гъамиша*) мецел гъана - капI авурдаз.
16. Туш! Куьне (*эй, инсанар*) и дуьньядин уьмуьр (*артух кьуна ам*) хкязава (*адаз гзаф фикир гуз, адан гъакъиндай къайгъуяр члугваз*),
17. Ва Ахират - (адалай) лапни хийирлу я ва лапни яргъал амукъдайди (*гъамишалугъди*) я.

وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَى ﴿٨٧﴾

فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَى ﴿٨٨﴾

سَيَذَكَّرُكَ مِنْ يَحْتَسِبِ ﴿٨٩﴾

وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى ﴿٩٠﴾

الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى ﴿٩١﴾

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ﴿٩٢﴾

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ﴿٩٣﴾

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ﴿٩٤﴾

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٩٥﴾

وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ﴿٩٦﴾

18. Гьакъикъатда, им (и сурада хабар ганвай крар) - эвелимжи «Луьлейрани» (Къуръан къедалди вилик хъайи Пайгъамбарриз атай вагъй кхъенвай Къуларани) къалурнава -
19. (Пайгъамбарар тир) Ибрагъиман ва Мусадин Луьлейра!

إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ﴿١٨﴾

صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ﴿١٩﴾

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ

88 - Сура: «аль-Гъашийягъ» (Къевдайди)

Мергьяматлу, Регъмилу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Атанвани ваз Къевдайдан (вичин азабдалди ва пис четинвилералди вири кІевна къадай Къияматдин Йикъан) кардин хабар?
2. Ччинар (кафиррин) а юкъуз жеда агъузвиле аваз (алчахарнаваз),
3. (Чеб) жафадик кваз, галатна (юргъун хъана) аман атІанваз,
4. Лап къызгъин ЦІа къати кунин азаб чІугваз,
5. Хъваз гуда абуруз лап (ргаз) кузвай чешмедай,
6. Ва жедач абуруз маса тІуьн «дзарігъ»-дилай (къуранвай зегъерлу цацар алай набататдилай) гъейри,
7. Вичи я куьк тийидай я гишинвилакай къутармиш тийир (менфят тагур).
8. Ччинар (муъминрин) а юкъуз няметлу гъалда (хушбахтдаказ) жеда,
9. Чпи авур чалишмишвилерал разибуру яз,
10. Вине тир Женнетда аваз,
11. Ван къведач ана лагълагъдин ваз,
12. Ана - (гурлуз акъатиз) авахъзавай чешмеяр ава,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ①

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ②

عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ③

تَصَلَّىٰ نَارًا حَامِيَةً ④

تَسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ عَائِنَةٍ ⑤

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ صَرِيحٍ ⑥

لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ ⑦

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ⑧

لِسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ ⑨

فِي حَنَّةٍ عَلِيَّةٍ ⑩

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَغِيَّةً ⑪

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ⑫

13. Ана - хкажнавай тахт-ар (*ацукъдай, къаткидай, хъуьтуьл месер алай чарпаяр*) ава,
14. Ва (*Женнетдин чехир аваз гъазур яз* - гъамиша вилик) эцигнавай (чехирдин) фенжанар ава,
15. Ва жергейраваз хъуьцуьганар ава,
16. Ва эКянавай (иер, хъуьтуьл) халичаяр ава.
17. Бес, абур (*кафирвалзавайбур*) килигзавачни девейриз - гьикI абур халкънаватIа?!
18. Ва цавуз - гьикI ам вине авунватIа,
19. Ва дагълариз - гьикI абур хкажнаватIа (ва мягъкемарнаватIа),
20. Ва чилиз - гьикI ам эКяна дуьзарнаватIа?
21. (Гъавилай) РикIел гъваш вуна (абурун, *давамара несигъат гуз Къуръандалди*), гъакъикъатда, вун - анжах «(несигъат гуз) рикIел гъидайди» я эхир!
22. Туш вун абурал - мажбурдайди (*иман гъунихъ*).
23. - Амма вуж (*Пайгъамбарди гузвай несигъатдикай* кьулухъ) элкъвенатIа ва кафирвалнатIа,
24. (Бес), адаз Аллагъди азаб гуда- лап еке азаб! -
25. Гъакъикъатда, Чи патав я абурун (элкъвена) хтун,
26. Ахпа, гъакъикъатда, Чал ала абурун гъахъ-гъисаб кьун.

فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ ﴿١٣﴾

وَأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ ﴿١٤﴾

وَنَمَارِقٌ مَّصْفُوفَةٌ ﴿١٥﴾

وَزُرَائِيٌّ مَبْنُوثَةٌ ﴿١٦﴾

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْآيِلِ كَيْفَ خَلَقَتْ ﴿١٧﴾

وَالِ السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾

وَالِ الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾

وَالِ الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾

فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾

لَسْتُ عَلَيْهِمْ بِمُصَيِّرٍ ﴿٢٢﴾

إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾

فَيَعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ﴿٢٤﴾

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابُهُمْ ﴿٢٥﴾

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ﴿٢٦﴾

سُورَةُ الْفَجْرِ

89 - Сура: «аль-Фаджр»
(Экуьнин сегьер)
(эқв малум жедай вахт)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. Кьин кьазва (За) экуьнин сегьердалди!
2. Кьин кьазва (За) (зуль-гьыжжа вацран сифте) цIуд йифелди!
3. Кьин кьазва (За) жуьтдал ва текдал (жуьт туширдал)!
4. Кьин кьазва (За) йифел, ам мичIивилеваз физвайла!
5. - Бес, абура (а кьинера) «бес тир кьин кьун» авачни кьван акьулдин-сагьиб (акьул авай кас) патал?! -
6. Бес, ваз ақуначни (эй, Пайгьамбар) гьикI авунатIа ви Раббиди гьад- (халкь)диз,
7. - «Ирам»-диз (гIад-халкьдикай тир кьебиладиз) - зурба дестекрин сагьибриз (абур гзаф кьуватлу халкь тир, ва абуроз зурба гьылар (дестекар) кваз эцигнавай чIехи дараматар авай),
8. Чеб (гьад-вияр) хьгинбур (зурба беденар, еке кьуватар авай- гьични) халкь тавунвай уьлквейра (чилел)?
9. Ва (вуч авунатIа ви Раббиди) «самуд»-диз - чпи, дeреда рагар атIай (анра кIвалер ийиз)?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْفَجْرِ ①

وَلَيْالٍ عَشْرِ ②

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ③

وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ ④

هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرِ ⑤

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ⑥

إِزْمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ⑦

الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ ⑧

وَتَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخَرَ بِالْوَادِ ⑨

10. Ва (вуч авунатIа ви Раббиди) фиръавандиз - зурба "руъкуьнрин" (хкарин) сагъибдиз (зурба къуватар, къушунар авай, гъакимдиз)?
11. - Чпи, (чпин) уьлквейра зулумар авур (Аллагъдин эмирдин гъакъиндай такабурлувална, сергъятрилай элячIай),
12. Ва (а пис краралди) анра чIурувилер гзафар авур?
13. (Гъавиляй) абурал ви Раббиди къирмаждин хъиз (фад агакъдай) азаб «элична» (садлагъана азабдалди элкъурна къуна - эличай ци беден вири къежирзавайвал).
14. Гъакъикъатда, ви Рабби - гуьзчивиле ава (Ада ахтармишзава ва гуьзетзава гъар са чIуру кар ийизвайди).
15. Ва эгер (кафир) инсан лагъайтIа - адаз вичин Раббиди (синемешун яз) имтигъан авуна менфятар гайила ва няметар багъишайла, (а чIавуз) ада лугъузва: «Заз зи Раббиди гъурметар авуна (Ада заз чIехи дережа ганва)!»
16. Ва эгер (ам) лагъайтIа - Ада адаз (синемешун яз) имтигъан авуна ва адан ризкъи дар авурла, (а чIавуз) ада лугъузва: «Зи Раббиди заз агъузвал гана (зун усаларна)!»
17. Туш (абуру фикирзавайвал, гъакъикъи гъурмет - Аллагъдиз муьтIугъгвал авурдаз жеда, ва гъакъикъи агъузвал - Адаз асивал авурдаз)! Аксина, куьне (чпи) етимдиз гъурметзавач,

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ ﴿١٠﴾

الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْبَلَدِ ﴿١١﴾

فَأَكْتَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ﴿١٢﴾

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ﴿١٣﴾

إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ﴿١٤﴾

فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ
فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي
أَكْرَمَنِي ﴿١٥﴾

وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ
فَيَقُولُ رَبِّي أَهْنَنِ ﴿١٦﴾

كَلَّا بَلْ لَا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ ﴿١٧﴾

18. Ва куьне сада-сад гьевеслу ийизвач кесибдиз тӀуьн гунал,
19. Ва куьне (*квез*) «незва» (*къанихдиз ишлемишизава етимрин*) ирс (*жуван малдик кутуна*) кӀватӀна тӀуьналди,
20. Ва квез мал-девлет кӀанда кӀеви кӀанивилелди.
21. Ваъ, эхир! (*дуъз туш куьне акӀ авун!*) (*Бес*), Чил кукӀварайла кукӀвар-кукӀварна
22. Ва ви Рабби атайла (*Къияматдин Йикъан дуван атӀуз*), ва малаикарни жерге-жерге,
23. Ва гъайила Жегъеннемни а юкъуз (*малаикри ам чӀугваз-чӀугваз гъида ва ам ачухдиз аквада*), - гъа юкъуз (*кафир*) инсанди рикӀел гъида (*несигъат, ва вичи авур амал*), - амма ккуьниз я адаз а рикӀел гъун (*вуч менфят жедат*)?! -
24. Ада лугъуда: «Агъ, авунайтӀа за виликмаз (*а дуьньяда диндар амал*) зи (*Ахиратдин*) уьмуьр патал!»
25. (Ва) а (*четин*) юкъуз - адаз (*кафир касдиз Аллагъдин патай*) жедай азаб (*гъич*) садавайни ахътин азаб гуз жедач (*адаз гъич садазни тахъай хътин къати азаб гуда*),
26. Ва ам (*зунжурралди*) кутӀундай тегъер, (*гъич*) садавайни акӀ (*зунжуррал*) кутӀуниз жедач!
27. (*Ва лугъуда а чӀавуз*): «Эй, секин (*Къуръандихъ инанмишвална секинвиле ва саламатвиле авай*) чан!

وَلَا تَحْضُورُونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمَسْكِينِ ﴿١٨﴾

وَتَأْكُلُونَ التَّرَاثَ أَكْلًا لَّمَّا ﴿١٩﴾

وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٢٠﴾

كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٢١﴾

وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾

وَجِئْنَا بِيَوْمَيْدٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ وَأَنَّىٰ لَهُ الذِّكْرَىٰ ﴿٢٣﴾

يَقُولُ يَلَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي ﴿٢٤﴾

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابُهُ أَحَدًا ﴿٢٥﴾

وَلَا يُوقِفُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ ﴿٢٦﴾

يَنَّا يَتُوبُ الْإِنْسَانُ الْمُنْتَهَىٰ ﴿٢٧﴾

28. Ахлад (вун) ви Раббидин патав -
вунни рази яз, валайни (*Аллагъ*)
рази яз,
29. - ЭкечІ (вун) Зи (диндар) лукІарик
(*абурун арадиз гъахъ*)
30. Ва алад (вун) (*гъахъ* абурухъ галаз)
Зи Женнетдиз!»

أَرْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكَ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ﴿٢٨﴾

فَادْخُلِي فِي عَمَدِي ﴿٢٩﴾

وَادْخُلِي جَنَّتِي ﴿٣٠﴾

سُورَةُ الْبَلَدِ

90 - Сура: «аль-Балад»
(Уълкве)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Кьин кьазва (За) и (Кьадагъа алай) уълкведал (Мекка шегьердал)!
2. - Ва вун (эй, Пайгъамбар) и (кьадагъа алай) уълкведа гьалал гьалда ава (ваз кьетІендиз бязи кьадагъаяр тайин вахтуналди гьалалнава: месела, ана муширикрин аксина дяе тухун ихтияр ганва). -
3. Ва (кьин кьазва За) (инсанар) аладайдал (абурун буба Адамал) ва ада аладнавайдал (веледрал)!
4. Гьакъикъатда, Чна халкънава инсан - жафада (муширикъ, кафир инсан гьамиша кІеве, четинвиле аваз авунва),
5. ГьисабзаватІа ада вичел садни кьудратлу тушир хьиз?!
6. Ам лугъуз ава: «За гзаф кьадар мал-девлет харжна!»
7. ГьисабзаватІа Ада вич садазни такур хьиз?!
8. Бес, авунвачни Чна адаз кьве вил,
9. Ва мез ва кьве пІузар?
10. Ва кьалурнавачни Чна адаз (тепеляр хьтин) кьве рехъ (дуьзвилин рехъ ва чІурувилин рехъ)?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا أُقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ ①

وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ②

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدٌ ③

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ ④

أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يَقْدَرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ⑤

يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَا لَا لَبَدًا ⑥

أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ ⑦

أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ ⑧

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ⑨

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ ⑩

11. Амма ада (*вичел*) гуж акъулднач (хийирдин рекъин) тепедин кылел хкаж жез (*ада диндар крар кылиз акъуднач, ва Ахиратдин четинвилер алудиз алахънач!*)

فَلَا أَقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ﴿١١﴾

12. Ва ваз вуч чида вуч ятIа (*хийирдин рекъин*) тепедин кIукIвал хкаж хъун (*Ахиратдин четинвилер алуддай четин диндар крар*)?!

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ﴿١٢﴾

13. (Ам я) - лукI-кас (ва я есир-кас) азад авун (*лукIвиликай ва я есирвиликай хилас авун*),

فُكُّ رَقَبَةٍ ﴿١٣﴾

14. Ва я каш акъалтай юкъуз тIуьн гун -

أَوْ إِطْعَمٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْعَبَةٍ ﴿١٤﴾

15. Етимдиз - мукъва-кыли тир,

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿١٥﴾

16. Ва я кесибдиз - затIни авачир фагъир тир!

أَوْ مَسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ﴿١٦﴾

17. Ахпани, (*а диндар крар ийидалдини*) ам тир иман гъанвайбурукай, ва сада-садаз сабурлувал веси авурбурукай, ва сада-садаз мергъяматлувал веси авурбурукай.

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَوَاصَوْا
بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾

18. Ахътинбур я - эрчи патан сагъибар (*Къияматдин Юкъуз эрчи патахъ Женнет галайвал тухвана Аллагъдин патай еке гъуьрметар, сувабар жедайбур!*)

أَوْلَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿١٨﴾

19. Ва чпи, Чи аятрихъ (*Къуръандихъ*) кафирвал авурбур - абур чапла патан сагъибар (*Къияматдин Юкъуз чапла патахъ Жегъеннем галайвал тухвана Аллагъдин патай агъузвал, азаб жедайбур*) я!

وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَأْتِيَتِنَا هُمْ أَصْحَابُ
الْمَشْأَمَةِ ﴿١٩﴾

20. Абур (кIевна) агалнавай цIун кьула жеда!

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ ﴿٢٠﴾

سُورَةُ الشَّمْسِ

91 - Сура: «аш-Шамс»
(Рагъ) (Шемси)

Мергьяматлу, Регъимлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Къин къазва (За) ракъинал ва адан «дзугъа́»-дин (пакаман вахтунин) ишигъдал!
2. Къин къазва (За) вацрал (ам) адан (ракъинин) гуьгъуьна авайла (йифиз гуьгъуьнлай атайла ва пакамаз гуьгъуьнлай хъфейла)!
3. Къин къазва (За) йикъал (ада ачухдал акъудна) ам ашкара авурла!
4. Къин къазва (За) йифел (ада) ам кІевзавайла!
5. Къин къазва (За) цавал, ва (Ада) ам (вине аваз) эцигунал (вични абуруз мягъкем къурулуш аваз)!
6. Къин къазва (За) чилел, ва (Ада) ам экІягъунал (дуьзенди яз авунал)!
7. Къин къазва (За) (гъар са) чандал ва (Ада) ам тамамдиз дуьзарунал,
8. - Ва инандирмишнава (чирнава Ада) адаз адан чІурувал вуч ятІа ва (Аллагъдикай) кичІевал вуч ятІа адан (къалурнава адаз «чІуру рехъ» ва «дуьз рехъ», ва ада къатІузва дуьз кар вуч ятІа ва гунагъ кар вуч ятІа)!
9. Гъакъикъатда, агалкъунар жеда - ам (вичин нефс, ччан - гунагърикай, чІурувилерикай) михьи авуна артух хъсанарайдаз,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ﴿١﴾
وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا ﴿٢﴾
وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا ﴿٣﴾
وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ﴿٤﴾
وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا ﴿٥﴾
وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا ﴿٦﴾
وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ﴿٧﴾
فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ﴿٨﴾
قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا ﴿٩﴾

10. Ва гьакъикъатда, еке зиянвал жеда - ам (*гунагьралди* кIевна) чуьнуьхайдаз.
11. «Самуд»- (*халкъ*)ди (*Салигь пайгъамбар*) таб яз кьуна чпин асивал (*еке такабурлувал, зулум*) себеб хъана,
12. - Абурун лап алчахда (*лап нагъакъан касди, абуру футфа кутуна - деве тукIунин кар*) вичел къачурла,
13. Ва Аллагъдин расулди лагъана абуруз: «(Мукъаят хухь куьн) Аллагъдин (*диши*) деведин ва адан хъвадай шейинин гъакъиндай (*къямир адак ва адан нубат чIурмир*)!»
14. Амма абуру ам (*а гьелягь кар*) таб яз кьуна ва абуру адан (*деведин* ам тукIун патал) метIерин дамарар атIана - ва (*гъасятда*) абур абурун Раббиди азабдалди элкъуьрна кьуна (*ва я: ва гъасятда*) абурал абурун Раббиди гугрумдин (*пис къати ванцин*) азаб ракъурна) абурун гунагь кардиз килигна, ва ам (*азаб вири халкъдиз*) сад хъыз авуна.
15. Ва Адаз а кардин нетижадикайни (*судурдикайни*) кичIезвач.

وَقَدْ حَابَّ مَنْ دَسَّهَا ﴿١٠﴾

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَنِهَا ﴿١١﴾

إِذْ أَنْبَعَثَ أَشْقَاهَا ﴿١٢﴾

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ

وَسُقَيْنَا ﴿١٣﴾

فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمُ رَبُّهُمُ

بِذُنُوبِهِمْ فَسَوَّاهَا ﴿١٤﴾

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ﴿١٥﴾

سُورَةُ اللَّيْلِ

92 - Сура: «аль-Лайл»
(Йиф)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Кьин кьазва (За) йифел, ада (вичин мичІивилелди вири) кІевзавайла!
2. Кьин кьазва (За) йикъал, ам ачух (экуь) хъайила!
3. Кьин кьазва (За) эркек (жинс) - диши (жинс) (итим ва дишегъли) халкъ авунал!
4. Гьакъикъатда, (эй, инсанар) куь чалишмишунар (сяйи) гьар жуьре я (садбуру диндар крар ийиз Ахират патал кІвалахзава, ва садбуру дуьнья патал амал ийизва)!
5. Ва эгер лагъайтІа вичи (закат, садакьа) гана, ва (Аллагьдикай) кичІевал авуна,
6. Ва лап хъсанди тирдахъ (Ля илягъа илла Аллагъ - келимадихъ, ва я: хъсан саваб - Женнет жедайдахъ) инанмишвал авурди,
7. - Чна адаз лап регъят тирдахъ (хийирдихъ ва диндарвилехъ, хъсан чка - Женнетдихъ) рехъ регъятарда!
8. Ва эгер лагъайтІа вичи мискъивал авуна, ва вич са куьнизни (Дуьз рекъиз, Аллагьдин савабдиз) муьгътеж тушиз гьисабна,
9. Ва лап хъсанди (келима-шагъадагъ, саваб) таб яз кьурди,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ①

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ②

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ③

إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَى ④

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ⑤

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ⑥

فَسَنِّيئِرُهُ لِلْيُسْرَى ⑦

وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى ⑧

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى ⑨

10. - Чна адаз лап четиндахъ (*пис гьалдихъ, Жегьеннемдихъ*) рехъ регьятарда.
11. Ва са куьмекни жедач адаз адан (*мискывал авур*) мал-деветдикай -ам аватайла (ЦӀуз).
12. Гьакъикъатда, Чал ала (*Чна Чал къачунва*) - Дуьз рехъ къалурун (*амайбур вири ягъалмишвилин рекъер я*).
13. Ва гьакъикъатда, Чаз талукъ я (*Чи ихтиярда ава*) Ахиратни, Эвелимжидини (*дуюньядин уьмуьрни*).
14. Ва (*гъавиляй, эй, инсанар*) За квез игътиятвал авунин хабар ганва - ялавлу къати ЦӀукай,
15. Къати кунин азаб ЧӀугвада ана - анжах лап алчахда (*аси, нагъакъан касди*),
16. Вичи, (*Мугъаммад пайгъамбар*) таб яз кьурда ва (*имандикай*) кьулухъ элкъвейда,
17. Ва кьерехдиз (*яргъа*) ийида адакай (*а ЦӀукай*) - (Аллагъдикай) лап кичӀеди,
18. Вичи, вичин мал-девет (*Аллагъдин рекъе*) пайзавай - хийир артухарун яз,
19. Ва авач садазни адаз авунвай са хъсанвал (*багъишнавай са нямет*) - адан эвез хгудайвал (*ада пайзавай мал-девет вичиз сада авур хъсанвилин эвезда туш, анжах Аллагъдин рекъе я*),

فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَى ﴿١٠﴾

وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ﴿١١﴾

إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى ﴿١٢﴾

وَأَنَّ لَنَا لَلْآخِرَةِ وَالْأُولَى ﴿١٣﴾

فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ﴿١٤﴾

لَا يُضِلُّهَا إِلَّا الْأَشْقَى ﴿١٥﴾

الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى ﴿١٦﴾

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ﴿١٧﴾

الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى ﴿١٨﴾

وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ﴿١٩﴾

20. - Анжах, вичин Лап Вине Тир
Раббидин разивал патал (*Адан
саваб къазанмишиз, Ам Женнетда
акун патал чалишмиш жез*).
21. Ва (гъакъикъатда), ам (*вичиз
Аллагъди Женнетда гайи савабдал*)
рази жеда!

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ﴿٢٠﴾

وَلَسَوْفَ يَرْضَى ﴿٢١﴾

سُورَةُ الضُّحَىٰ

93 - Сура: «ад-Духlá»
(Экуьнин геж вахт)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. Кьин кьазва (За) Духlá-дин вахтунал (*рагъ экъечIна са жида кьван хкаж хъана та ам цавун аридиз хкаж жедалди вахт*)!
2. Кьин кьазва (За) йифел, (геже гьатна) секин хъайила (*мичIивал кьати хъайила*)!
3. Ччара хъанвач вакай ви Рабби (*тунвач вун, ваз вагьй рактурун акъвазарнавач*) ва хъел авач (Адаз ви).
4. Ва (гьакъикъатда), Ахират(-дин уьмуьр) лап хийирлу я ваз Эвелимжидалай (*и дуьньядин уьмуьрдилаи*).
5. Ва (гьакъикъатда), ваз ви Раббиди гуда (гележегда) (*хъсан паяр*) - ва вун рази жеда!
6. Бес, Адаз вун етим яз жагъаначни - (ва ваз) Ада къаюмвал авуна (*къайгъу чIугвадай ксар тайинарна, тамам тербияламишна*)?!
7. Ва Адаз вун дуьз рехъ тийижирди яз жагъаначни - ва Ада вун дуьз рекъел гъана?
8. Ва Адаз вун кесиб яз жагъаначни - ва Ада (вун) девлетлу авуна?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالضُّحَىٰ ①

وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ ②

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ③

وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ ④

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ⑤

أَلَمْ يَجِدَكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ⑥

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ ⑦

وَوَجَدَكَ عَابِلًا فَأَغْنَىٰ ⑧

9. (АкI хъайила), эгер етим (аял) лагъайтIа - вуна (адаз) агъузвал гумир (*адаз гуж, зулум ийимир*),
10. Ва эгер саил кас (*тIалабчи, ва я: чирвал (ва я са шей)*) хабар къазвайди лагъайтIа - (вуна) адаз гъарай гумир (*чукурмир*)!
11. Ва эгер ви Раббидин няметар лагъайтIа (*ваз ганвай*) - (вуна абурукай) хабар це (*малумара ва шукур ая*).

فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ﴿٩﴾

وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ﴿١٠﴾

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ﴿١١﴾

سُورَةُ الشَّرْحِ

94 - Сура: «аш-ШархI» (Хур) Ачухрун)

Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. Бес, Чна ваз (вун патал) ви хур «ачухарначни» (пайгьамбарвилиз, шариатдин крариз, хъсан квилихриз ви рикI гегьеншарначни),
2. Ва (адалди) Чна валай ви (кIулавай) ппар алудначни,
3. Вичи ви далудив (агьурвиляй) чIакьракьар ийиз тур (ва я: ви далудиз заланвал гайи),
4. Ва Чна ви тIвар кьакьан дережадиз хкажначни (вун тарифлу авуна)?!
5. Ва (бес), гьакьикьатда, гьар са четинвилихъ (еке) регьятвал гала эхир (кар акI яз тирла, ваз чир хъана кIанда - гьар са четинвилихъ регьятвилер галайди),
6. - Ва гьакьикьатда, гьар са четинвилихъ (еке) регьятвал гала!
7. Ва (гьавиляй) вун (са лазим кардикай) азад хъайила - (вуна мадни) зегьмет кьачу (алахъа ибадатрал),
8. Ва (анжах) ви Раббидихъ тамарзу (чалишмиш) хьухъ!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱ اَلَمْ نُنشِـرْ لَكَ صَدْرَكَ

۲ وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ

۳ الَّذِي اَنْقَضَ ظَهْرَكَ

۴ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ

۵ فَاِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا

۶ اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا

۷ فَاِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ

۸ وَاِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ

سُورَةُ التِّينِ

95 - Сура: «ат-Тин»
(Инжилар)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. Кьин кьазва (За) инжилрал ва зейтунрал!
2. Кьин кьазва (За) «ТIуру- Сайнаъ»- дагъдал (вичел Муса пайгъамбардихъ Аллагъу Таала рахай дагъ)!
3. Кьин кьазва (За) и саламат (хатасуз) уьлкведал (Меккадал)!
4. Гьакъикъатда, Чна инсан лап хъсан гьалдаваз халкънава (адаз дуьз сурет, ва тамам тIебиат ганва).
5. Ахпа Чна ам агъадавайбурун лап агъа гьалдиз элкъуьрзава (эгер инсанди, вичиз Аллагъди халкънавай имандихъ майил тир дуьз тIебиат дегиишарайтIа чIурувилехъ, асивилихъ, куфрдихъ - ам лап агъа гьалдиз аватзава, алча жезва, ва эхирдайни ам ЦIуз ракъурзава),
6. Анжах, чпи иман гъана диндар амал авурбур квачиз- абуруз акъалтI тийидай (ара датIай) саваб жеда!
7. Ва (бес), мад ккуь (эй кафир инсан) вав таб яз кьаз тазва (Аллагъди Ахиратда куь амалриз) «эвез хгун» - идалай (и ачух делилрилай) кьулухъни (авач квез уьзуьрлу себеб)?!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

والتين والزيتون ﴿١﴾

وطور سينين ﴿٢﴾

وهذا البلد الامين ﴿٣﴾

لقد خلقنا الانسان في احسن

تقويم ﴿٤﴾

ثم رددته اسفل سفلين ﴿٥﴾

إلا الذين آمنوا وعملوا الصالحات

فلهم اجر غير ممنون ﴿٦﴾

فما يكذبك بعد بالدين ﴿٧﴾

8. Бес, Аллагъ дуванзавайбурун
(кѳазийрин) - виридалайни
гъахълу (дуъз) Дуван АтІузвайди
тушни?! (И сурадин эхирдай и гафар
лагъана кІанда: «Баля ва ана гІала
залика мина-ш-шагъидін» - яни:
Гьелбетда акІ я, ва зани а кардал
шагъидвалзава.)

أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ ﴿١﴾

سُورَةُ الْعَلَقِ

96 - Сура: «аль-Галякъ» (Ивидин лахта)

*Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!*

1. Кіела (вуна *эй, Пайгьамбар*) ви Раббидин тІварцІелди - Вичи (вири алемар) халкънавай,
2. Халкънава (Ада) инсан (ивидин) лахтадикай!
3. Кіела (вуна- *ваз ракъурзавай аятар*), ва ви Лап Жумартлу Раббиди
4. - Вичи (инсандиз кхьинар) чир авур къелемдалди -
5. Чирна инсандиз - адаз тийижир чирвилер. (*и вад аят - Пайгьамбардиз виридалайни сифте атай аятар я*).
6. Ваъ (*туш, аксина*)! Гьакъикъатда, инсанди асивалзава (*еке такабурлувална Аллагьди тайинарнавай сергьятар чІурзава*),
7. Адаз вич са куьнизни муьгътеж тушиз (*ва я: артух агьваллу хьанваз*) акурла.
8. - (*Амма чир хьурай а гунагькардиз*) Гьакъикъатда, элкъвена хтун ви Раббидин патав я! -
9. Бес, акунани ваз (*эй инсан*) а къадагъа ийизвай кас
10. (Чи) ЛукІраз (*Пайгьамбардиз*), ада (*Кябедин патав*) капІ авурла?!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَقْرَأُ بِأَسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ①

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ②

أَقْرَأُ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ③

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ④

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ⑤

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيْطَغِي ⑥

أَنْ رَّأَاهُ اسْتَغْيَى ⑦

إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَى ⑧

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَى ⑨

عَبْدًا إِذَا صَلَّى ⑩

(муширикрин башчи Абу-Жагъла
гъелягъар къуна вичи Пайгъамбардиз
Кябедин патав капI ийиз манийвалда
лагъана...)

11. ГъикI аквазва ваз (вуч фикирзава
вуна, эй инсан) - эгер ам (капIзавай
а бенде) дуъз рекъел алаз хъайитIа
(гъикI ада адаз къадагъа ийизва)?!
12. Ва я ада «Аллагъдикай кичIевал
авун» эмир гузвас хъайитIа?!(ада
адаз генани къадагъа ийидайни? Ажеб
кар я!)
13. ГъикI аквазва ваз (вуч фикирзава
вуна) - эгер ада (къадагъа ийизвай
касди) таб яз къунватIа (а ЛукI) ва
(имандикай) къулухъ элкъвенватIа?!
14. Бес, адаз (Абу-Жагълдиз) чизвачни,
гъакъикъатда Аллагъдиз (вири)
аквазвайди?!
15. Аксина! Эгер ада (Абу-Жагъла
а гунагъ кар) акъвазар тавуртIа,
Чна (дугъриданни) вегъена къада
(адан) къилин мег алай чкадилай
(ва гадарда ам Жегъеннемдиз) -
16. Тапархъан, гунагъкар тир «къилин
мег алай чкадилай» (адан «къилин
вилик пад»- гъанай акъатзавай гъал
таб гаф, ва гунагъ кар)
17. Ва къуй ада вичин ким -ин
жемятдиз эверрай (ким - жемят
кIватI жезвай чка я).
18. Чнани (азабдин) малаикриз
эверда!
19. Ваъ! МуьтIуьгъ жемир вун адаз
(гъич, эй, Пайгъамбар), ва (капI
ийиз) сажда ая (вуна ви Раббидиз) ва
мукъвал хъухъ (Адаз, ибадат ийиз)!

أَرَعَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَىٰ ﴿١١﴾

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ ﴿١٢﴾

أَرَعَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿١٣﴾

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ﴿١٤﴾

كَلَّا لَئِنْ لَّمْ يَنْتَه لِنَسْفَعْنَا بِالنَّاصِيَةِ ﴿١٥﴾

نَاصِيَةٍ كَذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ﴿١٦﴾

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ﴿١٧﴾

سَدِّعُ الرِّبَابِيَّةِ ﴿١٨﴾

كَلَّا لَا تُطَعُّهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ﴿١٩﴾

سُورَةُ الْقَدْرِ

97 - Сура: «аль-Къадр» (Къадир) (еке лайихвал)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Гьакъикъатда, Чна ам (*Къуръан*) - «Лайлат-уль-Къадр»-диз (Аллагъдин вилик еке къадир ва лайихвал авай йифиз) (авудна) ракъурнава! (*а йиф рамазан вацра ава*)
2. Ва ваз вуч чида вуч ятІа «Лайлатуль-Къадр» (*гзаф лайихвал ва еке къадир авай йиф*)?
3. «Лайлат-уль-Къадр» (*еке къадир ва чІехи дережа авай йиф*) - агъзур вацралай хийирлу я (*ам гзаф берекатлу йиф я - а са йифиз авур диндар крар агъзур йисан къене авур диндар крарилай хийирлу я, артух я*)!
4. Адан (*а Йифен*) къене малаикар ва Руьгъ (*Джабраил*) гзаф (сефер) эвичІава (*чилел*) чпин Раббидин изиндалди гъар са эмирдин гъакъиндай ганвай.
5. Ам (*а йиф*) - саламатвал я (*вири писвилерикай, хийир ва берекат я, салам ва тебрикни малаикрин патай*) та экуьнин лаз экъечІдалди (*эке малум жедалди*)!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿١﴾

وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ﴿٢﴾

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ﴿٣﴾

تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ﴿٤﴾

سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ﴿٥﴾

سُورَةُ الْبَيْنَةِ

98 - Сура: «аль-Баййнагъ» (Ачух делил)

*Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тIварцIелди!*

1. Кафирвалнавай Ктаб-эгълияр ва мушрикар элячIзавачир (чпин куфрдила) - та абурун патав (*виликдай атанвай Ктабра къалурнавай*) «ачух делил» къведалди,
2. - Аллагъдин патай тир расул пак тир Сугъуф-ар (*чпел Пак Къуръан кхъенвай «Къулар»*) кIелзавай,
3. Чпени (*а пак Сугъуф -ра*) дуьз (*гъахъ тир*) «кхъенвай къанунар» авай (*абуру лугъузвай - чеб чпин авай диндал аламукъда, та чпиз пайгъамбар атайла чеб адаз табий жеда. Ва ингъе атанва абуруз а ачух делил, амма абурун чIехи пай чпин чIуру диндал акъвазнава*).
4. Ва (*гъакIни*), чпиз Ктаб атанвайбур (*чувудар ва насараяр*) чара хъанай - анжах абурун патав ачух делил (*Иса пайгъамбар*) атайдалай къулухъ (*абур гъа чIавузни гъахъдиз табий хъаначир. Ва я: Ктаб-эгълияр чара хъана Исламдикай Мугъаммад пайгъамбар атайла - садбуру адахъ инамишвална ва муькуьбуру адан пайгъамбарвал инкарна!*)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ
الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِينَ حَتَّى
تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ①

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا
مُطَهَّرَةً ②

فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ③

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ
بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَةُ ④

5. Ва абуруз (*Ктаб-эгълийриз*) эмирнавай тир- анжах, абуру Аллагъдиз ибадатун (чпи) халисдиз Адаз дин талукуярна, гъанйф - бур яз (*ихласбур, ширкдикай элкъвена сад Аллагъдихъ ян гана*), ва (абуру) капI кыле тухун ва закат гун, ва ам я - лап дуыз дин!
6. Гъакъикъатда, чпи кафирвал авур Ктаб-эгълияр ва мушрикар Жегъеннемдин ца жеда, гъамишалугъ ана амукудайбур яз. Ахътинбур - виридалайни пис махлукъар (*ксар*) я.
7. Гъакъикъатда, чпи иман гъана ва диндар амал авурбур, ахътинбур-виридалайни хъсан махлукъар (*ксар*) я,
8. Абурун эвез (*саваб*) чпин Раббидин патав - «Гъадн» (*гъамишалугъ яшамииш жез амукудай*) Женнетар жеда чпин (*Женнетдин Квалерин, бустанрин*) агъадихъай вацIар авахъна физвай, гъамишалугъ ана амукудайбур яз, даиман. Аллагъ абурулай рази жеда, ва абурни Адалай рази жеда. Ам (*а еке суваб*) - вичиз Раббидикай вичин кичIе хъайидаз я!

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ
الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا
الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ﴿٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا
أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ﴿٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ﴿٨﴾

جَزَاءُوهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ
تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ
ذَلِكَ لِمَنْ حَسِبَ رَبَّهُ ﴿٨﴾

سُورَةُ الزَّلْزَلَةِ

99 - Сура: «аз-Залзалагъ»
(Залзала) (Къарсурун)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Чил пис къарсурайла залзаладалди вичин,
2. Ва чили вичяй акъудайла залан парар вичин,
3. Ва лагъайла инсанди - адахъ вуч хъанва?!
4. А юкъуз ада (*чили*) вичин хабарар ахъайда (*вуч авунатІа гъар сада чилин винел*),
5. Гъакъикъатда, ви Раббиди адаз а кар инандирмишайвиляй (*эмир гайивилляй*).
6. А юкъуз экъечІа инсанар (*гъахъ-гъисабдиз кІватнавай чкадай*) жуьрейрин кІапІалриз ччара хъанваз, абуруз чпин амалар (*авур хъсан ва пис крар*) къалурдайвал;
7. Ва ни (*та*) зерре (*ва я*: лап куьлуь цекв) къван заланвал авай хъсан амал авунатІа, адаз ам (*адан саваб Ахиратда*) аквада!
8. Ва ни (*та*) зерре къван заланвал авай пис амал авунатІа, адаз ам (*адан жаза Ахиратда*) аквада!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١ إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا

٢ وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا

٣ وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا

٤ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا

٥ بَانَ رَبِّكَ أَوْحَىٰ لَهَا

يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا

٦ أَعْمَلَهُمْ

٧ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ

٨ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

سُورَةُ الْعَادِيَّاتِ

100 - Сура: «аль-Гади́йáт»
(Йигиндиз чукурзавайбу́р)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. Кьин кьазва (За), йигиндиз чукурзавайбу́рал фуф кьачуна (ял-ялцихъ текъвез душманрал гъжумзавай балкIанрал)!
2. Ва (кIвачерикди) цIелхемар куькIуьрзавайбу́рал!
3. Ва экуьнахъ фад гъжумиз вегъезвайбу́рал!
4. Ва (чпи) адалди (фад чукуруналди) руг къарагъарзавай,
5. Ва адалди (душманрин) кIватIалрин юкьваз гяхъзавай.
6. - Гьакъикъатда, инсан вичин Раббидин (няметрин) гьакъиндай гзаф инкардайди я,
7. Ва гьакъикъатда, ам (вич) а кардал шагьид я (хиве кьазва, ва я: гьакъикъатда, Ам а кардал шагьид я)!
8. Ва гьакъикъатда, ам - хийир (мал-девлет) гзаф кIаниди я (ва я: гьакъикъатда, ам хийир (мал - девлет) пара кIандай виляй гзаф мискьинди я)!
9. Бес, адаз (а инсандиз вичиз жедай жазадикай) чизвачни- сурарин кьен пад винел хъувуна анра авайбу́рал чан хкайла,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَادِيَّاتِ صَبْحًا ١

فَالْمُورِيَّاتِ قَدْحًا ٢

فَالْمُعِيرَاتِ صُبْحًا ٣

فَأَثَرُنَّ بِهِ نَقْعًا ٤

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ٥

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ٦

وَأَنَّهُ عَلَىٰ ذٰلِكَ لَشَهِيدٌ ٧

وَأَنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ٨

* أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعِثَ رَمًا فِي الْقُبُورِ ٩

10. Ва хурара авайди (*рикIера авай сирер, къастар*) винел ахкъудайла?!
11. Гъакъикъатда, абурун Раббидиз абурукай (*ва абурун амалрикай*) а юкъуз (хъсандиз) хабар аваз (*вири чиз*) жеда!

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ﴿١٠﴾

إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ خَبِيرٌ ﴿١١﴾

سُورَةُ الْقَارِعَةِ

101 - Сура: «аль-Къáриғағь»
(Пис Къурхутмишдайди)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллағьдин тIварцIелди!

1. Пис Къурхутмишдайди (*инсанрин рикIерин зегъле рақурдай зурба вакъиа*)!
2. Вуч я ам - Пис Къурхутмишдайди?!
3. Ва ваз вуч чида (*ваз гынай ва ни чирда*) вуч ятIа Пис Къурхутмишдайди?!
4. (Ам) (*пис къурхутмишдай вакъиа*) жеда инсанар (*лужаралди жедай хъипи хътин*) чIехи цицIерин (*къуд патаз чилел*) чкIанвай шарагар хъиз жедай Юкъуз (*зурба кичIдикай - къайдасуздаказ, сад-сада акъыз, сад-садал акъахиз аватиз теспача яз*), (*ва я: чкIанвай чепелукъар хъиз...*)
5. - Ва дагъларни жедай янавай (*эвъянавай ва рангар янавай*) сар хъиз. -
6. Ва эгер лағьайтIа - вичин (*хъсан амалрин*) терезар залан хъайиди,
7. - (Бес), ам - рази жедай (*хушбахт*) яшайишда (*уьмуьрда*) жеда (*Женнетда*)!
8. Ва эгер лағьайтIа - вичин (*хъсан амалрин*) терезар къезил хъайиди (*гунагърин терез залан хъана*),

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مَا الْقَارِعَةُ

وَمَا أَذْرَكَ مَا الْقَارِعَةُ

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ

الْمَبْثُوثِ

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ

9. - (Бес, гъвечиIи аял гъар сефер вичин дидед патав хкведай хъыз) адан хкведай чка - Дагъар (Жегъеннем) жеда.

10. Ва ваз вуч чида (ваз гъинай ва ни чирда) ам вуч ятIа?!

11. - (Ам) - лап кудай ЦIай я!

فَأْمُرْهَا وَيَّةُ ﴿٩﴾

وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَّةُ ﴿١٠﴾

نَارٌ حَامِيَّةُ ﴿١١﴾

سُورَةُ التَّكْوِيْنِ

102 - Сура: «ат-Такáсур»
(Артухарунин карда акъажунар)

Мергьяматлу, Регъимлу
Аллагъдин тIварцIелди!

1. Куьн (*мал-девлетар...*) артухарунин карди машгълнава (*Аллагъдиз ибадат авуникай*),
2. Та куьне сурариз «кьил чIугунва» (*куьн а кардал машгълл я та куь ажал агакьдалди, ва кьейила куьн сурара кучудзава, ахпа куьн анра жезва та Къияматдин Юкъуз сурарай чан хкана акъуддалди. Кьил чIугун - келимади кьалурзава инсанар сурара са къадар вахтунда жедайди ахпа анай экъечIдайди...*)
3. Ваъ (*гъич виже къведач куьне акI авун*)! (*Гъакъикъатда*), квез ахпа чир жеда (*а кардин пис эхир*)!
4. Ахпа, ваъ (*дуьз туш акI авун*)! (*Гъакъикъатда*), квез geleжегда чир жеда (*а кардин жаза*)!
5. Аксина! Эгер квез якъин тир чирвилелди чизваз тиртIа - (*куьн а кардал машгълл жедачир, куьн Ахиратдиз гъазур жедай*)!
6. Квез (*эй, инсанар*) (*гъакъикъатда*), «Джагъым» (*Жегъеннем*) аквада!
7. Ахпа, (*гъакъикъатда*), квез ам якъин тир ақуналди аквада!
8. Ахпа, дугъриданни хабар хкъада квевай (*вири*) няметрикай а юкъуз!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلْهَكُمُ التَّكَاثُرُ ﴿١﴾

حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ﴿٢﴾

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ﴿٥﴾

لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ﴿٦﴾

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ﴿٧﴾

ثُمَّ لَتَسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ﴿٨﴾

سُورَةُ الْعَصْرِ

103 - Сура: «аль-Гаср»
(Рагъдан вахт) (ва я: Замана)

Мергьяматлу, Регъимлу
Аллагъдин тІварцІелди!

1. Къин къазва (За) рагъдан вахтунал (ва я: (вири замандал)), (инсандиз Аллагъдилай гъейри маса шейинал къин къаз ихтияр авач, вучиз лагъайтІа Аллагъдилай гъейри маса шейинал къин къун ширк я ва еке гунагъ я)
2. Гъакъикъатда, инсанар еке зиянвиле ава,
3. Анжах, чпи иман гъана ва диндар амал авурбур, сада-садаз гъахъ къиле тухун веси (эмир) авурбур, ва сада-садаз сабур авун веси (эмир) авурбур, квачиз!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرِ ١

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِفِي خُسْرٍ ٢

إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ٣

سُورَةُ الْهُمَزَةِ

104 - Сура: «аль-Гьумазагъ» (Къуьруькралди (уюн-ишарайралди) айибдайди)

Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. Мусибат (*гьалаквал, еке писвал, азаб*) я - гьар са гзаф гьибет ийидай пислемишзавайдаз - гзаф айибдай рахшандар ийизвайдаз (*ва я*: гьар са гзаф «къуьруькралди айибдайдаз»- гзаф «чинал айиб гьизвайдаз»),
2. Вичи, мал-девлет кIватI авуна ам (*къанихдиз*) гзаф гьисабзавай.
3. Ада гьисабзава хьи, вичин мал-девлетди вич гьамишалугъ амукъдайвал ийидай хьиз (*къиникъдикай хуьдай хьиз*)!
4. Ваъ (*ам еке ягъамишвиле ава*)! (Гьакъикъатда), ам «кукIварна барбатI ийидай шейиниз» гадарда.
5. Ва ваз вуч чида (*ваз гьинай ва ни чирда*) вуч ятIа «кукIварна барбатI ийидайди»?!
6. (Ам) Аллагьдин ЦIай я куькIуьрнавай (*ва къати ялав галай*),
7. Вич (чандиз гьахьна) рикIерив агакъдай!
8. Гьакъикъатда, ада (*ЦIаю*) абур вири патарихъай элкъвена кIевирда
9. (*ЦIай ва я: чеб зунжурралди кутIунна*) Лап яргьи авунвай дестекра аваз.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ﴿١﴾

الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ. ﴿٢﴾

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ. ﴿٣﴾

كَلَّا لِيُنَبِّدَنَّ فِي أَخْطَمَةٍ ﴿٤﴾

وَمَا أَدْرَاكَ مَا أَخْطَمُهُ ﴿٥﴾

نَارُ اللَّهِ الْمَوْقَدَةُ ﴿٦﴾

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ ﴿٧﴾

إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّدَةٌ ﴿٨﴾

فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ ﴿٩﴾

سُورَةُ الْفِيلِ

105 - Сура: «аль-Филь»
(Фил)

*Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!*

1. Бес, ваз ви Раббиди филдин сагьибриз (*Кябе чІуриз Эфиопидай атай кьушундиз*) гьикІ (*вуч*) авунатІа акуначни?!
2. Бес, Ада абурун (*чинебан*) чІуру кьастар чІурна кьилиз акъат тийидайвал авуначни?
3. Ва Ада абурал луж-луж кьушар ракъурна,
4. Гадариз абурал канвай чепедин ккІалар,
5. Ва Ада абур (*а кьушунар*) «са паяр тІуьнвай, кІурни хганвай кьацарин пешер» хьиз авуна. (*Ва гьа и «филдин вакъиа хьайи йисуз» чи Пайгьамбар дидедиз хьана*)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ
الْفِيلِ ﴿١﴾

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾

تَرْمِيهِم بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ﴿٤﴾

فَجَعَلَهُمْ كَعَصِفٍ مَّأْكُولٍ ﴿٥﴾

سُورَةُ الْقُرَيْشِ

106 - Сура: «Къурайш»
(Къурейшар)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Къурейшрин арада туькІвейвал (садвал, дуствал) авурвилай, (ва я: Тажуб хьухь куьн къурейшрин туькІвейвилиз)
2. Абурун арада хьуьтІуьн ва гатун сефerra (алвердин рекьера) туькІвейвал авурвилай (ва я: - ТуькІвейвилиз абурун, хьуьтІуьн ва гатун сефerra (алвердин рекьера))
3. (Гъавилай) къуй абуру и КІвалин (Кябедин) Раббидиз ибадат авурай,
4. Вичи, (абурун уьлкведин кесибвилин гьалариз килигайла) каш акьалтуникай чпиз рузи (тІуьн) гайи, ва (чеб тІимил аваз, зайицфбур яз душманрикай) кичІ хьуникай чпиз саламатвал гайи.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۝١

إِلَهِهِمْ رِحْلَةَ الْشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ۝٢

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ۝٣

الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنَ

خَوْفٍ ۝٤

سُورَةُ الْمَاعُونِ

107 - Сура: «аль-Маѓлун» (Куьмек гун) (садакьадалди ва я менфятдалди)

*Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тIварцIелди!*

1. Акунани ваз вичи Эвез (*Ахиратда гьахъ-гьысаб хьун*) таб яз кьунвайди?!
2. Гьам я - вичи, етим векъивилелди чукурзавайди (*етимди вичин гьахъ истемишайла*),
3. Ва (*вичи*) кесибдиз тIуьн гуниз (*масад*) гьевеслу тийизвайди (*ахътин касди вичи кесибдиз тIуьн гудани кьван?*)
4. (*Бес*), вайгьал (*еке азаб, завал*) я (*ахътин*) капIзавайбуруз
5. - Чеб, чпин кпIунин гьакъиндай къайгъусузвиле авайбуруз (*капI лазим тирвал ва вахтунда тийизвай мунафикъриз*),
6. Чпи, (*ийизвай хъсан кар*) «къалурун патал» (*инсанриз акун, «рия» патал*) ийизвайбуруз,
7. Ва (*чпи, са затI ишлемишиз менфят къачуна гахгудайвал*) садакьадин куьмек тагузвайбуруз!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالذِّينِ ①

فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ أَيْتِيْمَ ②

وَلَا يُحِضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِيْنِ ③

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّيْنَ ④

الَّذِيْنَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُوْنَ ⑤

الَّذِيْنَ هُمْ يُرْأَوْنَ ⑥

وَيَمْتَعُوْنَ الْمَاعُوْنَ ⑦

سُورَةُ الْكَوْثَرِ

108 - Сура: «аль-Кавсар» (Гзаф хийирар) (няметар)

Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!

1. Гьакъикъатда, Чна ваз (эй, *Пайгъамбар*) зурба хийирар (ва я: Женнетдин вацІ «Кавсар») ганва!
2. (Гъавиляй) капІ ая вуна ви Раббидиз (са *Адаз*) ва (са Адаз вуна) къурбанд-гъайванар тукІукІ (*девеяр, калер, хпер*).
3. Гьакъикъатда, вун гзаф такІанзавайди (*ваз мидявалзавай кас*) гъам я - гъар са хийирдикай атІанвайди (*вичин тІвар ван атІана амукъ тийидайди*)!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَعْطَيْنَكَ الْكَوْثَرَ ١

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ ٢

إِنَّ شَأْنِكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ٣

سُورَةُ الْكَافِرُونَ

109 - Сура: «аль-Кáфирун» (Кафирар)

*Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тIварцIелди!*

1. Лагь: «Эй, кафирар (Аллагьдихь кафирвалнавайбур)!
2. Ийидач за ибадат куьне ибадатзавай затIариз (бутариз, гьуцариз)
3. Ва туш куьнни ибадат ийидайбур за Ибадатзавайдаз (Сад тир Илáгьи - Аллагьдиз),
4. Ва туш зун ибадат ийидайди куьне ибадат авур затIариз,
5. Ва туш куьн ибадат ийидайбур за Ибадатзавайдаз,
6. Квехь куь дин ава (куь куфрдин дин), заз зи Дин ава (Ислам)!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَتَأْتِيهَا الْكُفْرُونَ ﴿١﴾

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾

وَلَا أَنْتُمْ عِبِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٣﴾

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾

وَلَا أَنْتُمْ عِبِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٥﴾

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾

سورة النصر

110 - Сура: «ан-Наср» (Куьмек)

*Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тІварцІелди!*

1. Аллагьдин (патай) куьмек
ва гъалибвал атайла (*ваз, эй
Пайгъамбар*) (*къурайшидин мушикрал
винел пад къачун, ва гъалиб хъана
Мекка ачухун - яни къачун - тамам
хъайила*),
2. Ва ваз инсанар еке жемятралди
Аллагьдин диндиз гъахъиз (*Ислам
къабулиз*) акурла,
3. (А чІавуз) гъамд гъваш вуна ви
Раббидиз Ам пак ийиз, ва Адаз
астагъфир ая. Гъакъикъатда, Ам
- туба авуниз гзаф Куьмекдайди,
Тубаяр Гзаф Къабулдайди я! (*а
крар хъайила гъазурвал аку вуна ви
Раббидихъ гуьруьшмиш жез - гзаф
тасбигъ, гзаф астагъфир ийиз*)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾

وَرَأَيْتِ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ

أَفْوَاجًا ﴿٢﴾

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَأَسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ

تَوَّابًا ﴿٣﴾

سُورَةُ الْمَسَدِ

111 - Сура: «аль-Масад» (Хумравдин тарцин чІунар)

*Мергьяматлу, Регымлу
Аллагьдин тІварцІелди!*

1. Къуй къуруй (*пуч хъуй*) къве гьилни Абї-Лагьаб-ан ва терг хъуй (*гьалак хъуй* вич)!
2. Са куьмекни (*менфятни*) гудач адаз адан мал-девлетди ва ада къазанмишайда (*азабдикай хуьнин карда*).
3. (Гьакьикъатда), ада ялав алай ЦІа къати кунин азаб чІугвада,
4. Ва (*ЦІа къати кунин азаб чІугвада*) адан папани - кІарасар (*къалар, цацар*) ял авур (*Пайгьамбардиз азият гун патал адан рекьел вегьез*),
5. Ва адан (*папан*) гарданда (*хумравдин тарцин кІеви ва векъи*) чІунарикай тир еб (*цІил*) жеда (*вичелди ада Жегьеннемда кІарасар ялдай вичин гьуьл кузвай цІуз вегьиз*).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ۝١

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۝٢

سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ۝٣

وَأَمْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ۝٤

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۝٥

سُورَةُ الْإِخْلَاصِ

112 - Сура: «аль-Ихлaс»

(Михьйдаказ ва дуьздаказ Аллагьдиз

ибадат талукьрун)

(дуьз ниятдалди, ширкдикай михьи яз дуьз кьайдада
Аллагьдиз дин талукьрун)

Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тIварцIелди!

1. Лагь: «Ам я - Аллагь Тек Сад тир
(Аллагь тек я илагьвивиле, раббивиле
ва Адан гуьрчег тIварарин ва
сифетрин гьакьиндайни, авач Адаз са
шерикни а крара).
2. Аллагь - (Вич вири патарихъай Лап
Тамамди яз) Вичиз вирибур вири
крара муьгьтеж тирди я,
3. Ада (Вичи садни) аладнавач, ва Ам
Вични (масада) аладнавач (авач
Адаз я велед я буба я юлдаш),
4. Ва хъайи туш (авач) садни Адаз
барамбарди ва ухшарди (я Адан
сифетра ва тIварара, я Адан крара -
Вине я Ам ва Пак я)!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾

اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٤﴾

سُورَةُ الْفَلَقِ

113 - Сура: «аль-Фалыякъ»
 ((Йифен мичівал кьатІ хьана)
 экв жезвай вахт)

Мергыяматлу, Регымлу
 Аллагьдин тІварцелди!

1. Лагь (эй, Пайгьамбар): «За экв жезвай вахтунин (экуьнин) Раббидивай хуьнин куьмек тІалабзава;
2. Ада халкьнавай затІарин писвилерикай (ва эзиятрикай),
3. Ва писвилерикай «лап мичіи тирдан» (йифен), ам алуькна мичіе гьатайла,
4. Ва писвилерикай «суйгьуьрчи папарин», (суйгьуьр авун патал язавай) тІвалериз уф гузвай,
5. Ва писвилерикай «пехилвалзавайдан, ада пехилвалзавайла!»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ①

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ②

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ③

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ④

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ⑤

سُورَةُ النَّاسِ

114 - Сура: «ан-Нас» (Инсанар)

*Мергьяматлу, Регъимлу
Аллагъдин тІварцІелди!*

1. Лагъ (эй, Пайгъамбар): «За (жув) хуьнин куьмек тІалабзава - инсанрин Раббидивай,
2. Инсанрин Пачагъдивай (*Меликдивай - вири цавар чилер са Вичин ихтиярда авай*),
3. Инсанрин Илагъдивай (*Аллагъдивай - Вичелай гъейри ибадатдиз лайихлу тир садни авачир*),
4. Писвилерикай «чІуру фикирар кушкушзавайдан» - (Аллагъдин ТІвар кьурла) фад квахъдайдан (*шейтІандин писвилерикай*),
5. Вичи, инсанрин хурариз «чІуру фикирар кушкуш» ийизвай,
6. Жинеррикай тир ва инсанрикай» (*жинеррикай тир шейтІанрикайни ва инсанрикай тир шейтІанрикай*)!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾

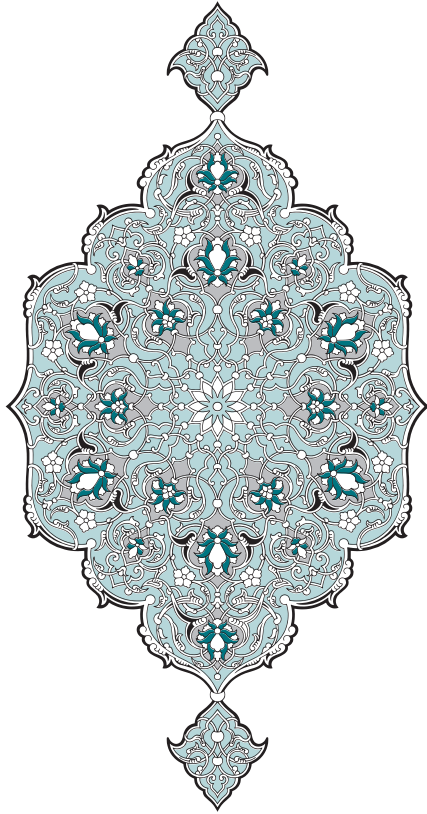
مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾

إِلَهِ النَّاسِ ﴿٣﴾

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾

الَّذِي يُوسِّسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

فَهْرَسْتُ بِأَسْمَاءِ السُّورِ وَبَيْنَ الْكُتُبِ وَاللَّحِقِ بِهَا

Сурайрин кылер ва абурукай меккадинбурни
мединадинбур кьалурун

	сурадин тӀвар	чин	меккадин/мединадин	السورة
1	аль-Фатихлагь	1	меккадин	الفاتحة
2	аль-Бакъарагь	2	мединадин	البقرة
3	Али ГИмр́ан	99	мединадин	آل عمران
4	ан-Ниса́ь	152	мединадин	النساء
5	аль-Маидагь	207	мединадин	المائدة
6	аль-Анґ́а́м	248	меккадин	الأنعام
7	аль-Аѓра́ф	296	меккадин	الأعراف
8	аль-Анф́а́ль	346	мединадин	الأنفال
9	ат-Тавбагь	365	мединадин	التوبة
10	Йу́нус	400	меккадин	يونس
11	Гьу́д	425	меккадин	هود
12	Йу́суф	452	меккадин	يوسف
13	ар-Раѓд	475	мединадин	الرعد
14	Ибра́гь́им	488	меккадин	إبراهيم
15	аль-Хи́жр	501	меккадин	الحجر
16	ан-Нах́л	514	меккадин	النحل
17	аль-Исра́ь	542	меккадин	الإسراء
18	аль-Кагь́ф	567	меккадин	الكهف
19	Марй́ам	592	меккадин	مريم
20	Та́га	608	меккадин	طه
21	аль-Анбий́а́ь	630	меккадин	الأنبياء
22	аль-Хи́адж	651	мединадин	الحج
23	аль-Муъмину́н	671	меккадин	المؤمنون
24	ан-Ну́р	688	мединадин	النور
25	аль-Фуркь́ан	707	меккадин	الفرقان
26	аш-Шуѓара́ь	722	меккадин	الشعراء
27	ан-Намль	745	меккадин	الشمّل

	сурадин тівар	чин	меккадин/мединадин	السورة
28	аль-Къасас	764	меккадин	القصص
29	аль-Ганкабút	783	меккадин	العنكبوت
30	ар-Рúm	799	меккадин	الروم
31	Лукъмáн	812	меккадин	لقمان
32	ас-Саждагъ	820	меккадин	السجدة
33	аль-Ахlзáб	826	мединадин	الأحزاب
34	Сабаъ	846	меккадин	سبأ
35	ФáтГир	860	меккадин	فاطر
36	Йá сiн	871	меккадин	يس
37	ас-Сáффáт	884	меккадин	الصافات
38	Сóд	904	меккадин	ص
39	аз-Зумар	917	меккадин	الزمر
40	Гъáфир	935	меккадин	غافر
41	Фуссилат	953	меккадин	فضّلت
42	аш-Шúрá	965	меккадин	الشورى
43	аз-Зухруф	978	меккадин	الزخرف
44	ад-Духáн	992	меккадин	الدخان
45	аль-Джáсийагъ	999	меккадин	الجاثية
46	аль-Ахlкъáф	1006	меккадин	الأحقاف
47	Мухlаммад	1015	мединадин	محمد
48	аль-Фатхl	1023	мединадин	الفتح
49	аль-Хлуджурáт	1032	мединадин	الحجرات
50	Къáф	1037	меккадин	ق
51	аз-Зáрийáт	1044	меккадин	الذاريات
52	атl-Тúр	1052	меккадин	الطور
53	ан-Нажм	1059	меккадин	النجم
54	аль-Къамар	1067	меккадин	القمر
55	ар-Рахlмáн	1074	мединадин	الرحمن
56	аль-ВáкъиГaгъ	1082	меккадин	الواقعة

	сурадин тівар	чин	меккадин/мединадин	السورة
57	аль-Хадїд	1092	мединадин	الحديد
58	аль-Муджадилагъ	1101	мединадин	المجادلة
59	аль-Хашр	1108	мединадин	الحشر
60	аль-Мумтахланагъ	1115	мединадин	المتحنة
61	ас-Сафф	1121	мединадин	الصف
62	аль-Джумугагъ	1124	мединадин	الجمعة
63	аль-Мунáфикъун	1127	мединадин	المنافقون
64	ат-Тагъáбун	1130	мединадин	التغابن
65	атI-Талáкъ	1135	мединадин	الطلاق
66	ат-ТахIрїм	1140	мединадин	التحريم
67	аль-Мульк	1144	меккадин	الملك
68	аль-Къалам	1149	меккадин	القلم
69	аль-Хлáкъкъагъ	1156	меккадин	الحاقة
70	аль-МагIаридж	1161	меккадин	المعارج
71	НұхI	1166	меккадин	نوح
72	аль-Джинн	1170	меккадин	الجن
73	аль-Муззаммиль	1176	меккадин	المزمل
74	аль-МуддасIир	1180	меккадин	المدثر
75	аль-Къийáмагъ	1186	меккадин	القيامة
76	аль-Инсáн	1190	мединадин	الإنسان
77	аль-Мурсалýт	1195	меккадин	المرسلات
78	ан-Набаъ	1200	меккадин	النبا
79	ан-НáзигIáт	1204	меккадин	النازعات
80	Пабаса	1209	меккадин	عيس
81	ат-Таквїр	1213	меккадин	التكوير
82	аль-ИнфитIáр	1216	меккадин	الانفطار
83	аль-МутIаффифїн	1218	меккадин	المطففين
84	аль-Иншикъáкъ	1223	меккадин	الانشقاق
85	аль-Бурўдж	1226	меккадин	البروج

	сурадин т1вар	чин	меккадин/мединадин	السورة
86	ат1-Т1áрикъ	1229	меккадин	الطارق
87	аль-Аг1л1я	1231	меккадин	الأعلى
88	аль-Гъáшийагъ	1234	меккадин	الغاشية
89	аль-Фаджр	1236	меккадин	الفجر
90	аль-Балад	1240	меккадин	البلد
91	аш-Шамс	1242	меккадин	الشمس
92	аль-Лайл	1244	меккадин	الليل
93	ад-Дух1á	1247	меккадин	الضحى
94	аш-Шарх1	1249	меккадин	الشرح
95	ат-Т1н	1250	меккадин	التين
96	аль-Г1алякъ	1252	меккадин	العلق
97	аль-Къадр	1254	меккадин	القدر
98	аль-Баййинагъ	1255	мединадин	البينة
99	аз-Залзалагъ	1257	мединадин	الزلزلة
100	аль-Г1адий1át	1258	меккадин	العاديات
101	аль-Къáриг1агъ	1260	меккадин	الفارعة
102	ат-Такáсур	1262	меккадин	التكاثر
103	аль-Г1аср	1263	меккадин	العصر
104	аль-Гъумазагъ	1264	меккадин	الهمزة
105	аль-Ф1ль	1265	меккадин	الفيل
106	Къурайш	1266	меккадин	قريش
107	аль-Мáг1ún	1267	меккадин	الماعون
108	аль-Кавáсар	1268	меккадин	الكوثر
109	аль-Кáфирун	1269	меккадин	الكافرون
110	ан-Наср	1270	мединадин	النصر
111	аль-Масад	1271	меккадин	المسد
112	аль-Ихлáс	1272	меккадин	الإخلاص
113	аль-Фалякъ	1273	меккадин	الفلق
114	ан-Нáс	1274	меккадин	الناس

لِنَ وَزَادَةَ الشُّؤُونَ الْإِسْلَامِيَّةَ وَالِدَعْوَةَ وَالْإِشْنَآءَ

فِي الْمَلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

الْمَشْرِفَةَ عَلَى

مَجْمَعِ الْمَلِكِ فَهَدِي لَطِبَاعَةِ الْمُصَحَّفِ الشَّرِيفِ

فِي الْمَدِينَةِ الْمُنَوَّرَةِ

إِذِيسُرُّهَا أَنْ يُصَدَّرَ الْمَجْمَعُ هَذِهِ الطَّبَعَةَ مِنْ

تَرْجَمَةِ مَعَانِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ

إِلَى اللُّغَةِ اللَّيْزِكِيَّةِ

تَسْأَلُ اللَّهُ أَنْ يَنْفَعَ بِهَا النَّاسَ

وَأَنْ يَجْزِي

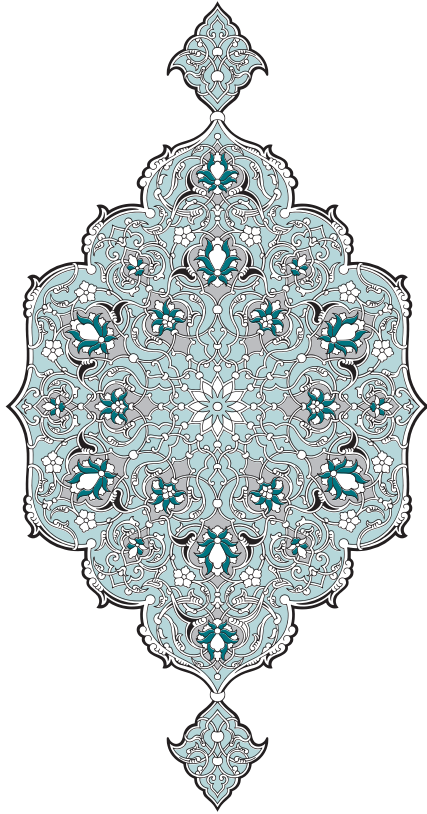
خَلَاءَ الْحَرَمَيْنِ الشَّرِيفَيْنِ، الْمَلِكِ سَيِّدَانِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ السُّعُودِي

أَحْسَنَ الْجَزَاءِ عَلَى جُهْدِهِ الْعَظِيمَةِ فِي شَرِكَةِ كِتَابِ اللَّهِ الْكَرِيمِ

وَاللَّهُ وَبِيُّ التَّوْفِيقِ ۝

Арабрин Саудиядин Пачагълугъда авай «Исламдиз талукъ крарин, диндиз эвер гунин ва хъсан рехъ къалурунин крариз талукъ тир» гьукуматдин идаради, вич кьиле акъвазнаваз Нурлу Мединада авай пачагъ Фагъдан тӀварцӀихъ галай Пак Къуръан чапдай акъуддай басмаханадин, шадвалзава басмаханади и лезги чӀалал Къуръандин манайрин таржума чапдиз акъудунал.

Талабзава ада Аллагъдивай адакай инсанриз менфят хъун, ва гьакӀни виридалайни хъсан эвез гун «Къадагъа алай кьве мискӀиндин» Къуллугъчи пачагъ Салман ибн Абдульазиз аль-Саудаз, ада Аллагъдин Пак Ктаб виринра пайна чукӀурун патал къачузвай чӀехи зегъметрай. Аллагъ я гьар са кар кьилиз акъудуниз къаюмвалзавайди.

خَفَوُ وَالظَّيْعُ مَحْفُوظَةٌ

مَجْمَعِ الْمَلِكِ فَهْدٍ لِطَبِيبَةِ الْمُصْحَفِ الشَّرِيفِ

ص.ب ٦٢٦٢ - المدينة النورة

www.qurancomplex.gov.sa

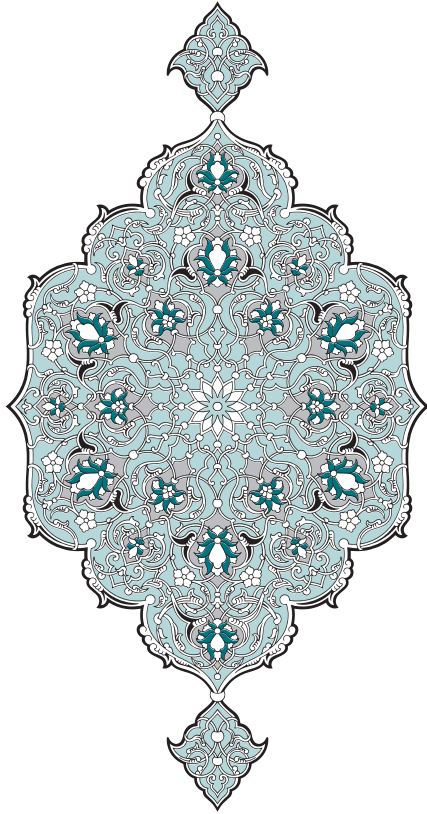
contact@qurancomplex.gov.sa

Аллагъдин
куьмекдалди
тамам хъана чапдай
акъудун и Пак Къуръандин
манайрин таржума, 1443
гъижредин йисуз, Нурлу
Мединада авай пачагъ Фагъдан
тIварцIихъ галай Пак Къуръан
чапдай акъуддай басмаханада,
вичин кьиле акъвазнаваз Арабрин
Саудиядин Пачагълугъда авай
«Исламдиз талукъ крарин,
диндиз эвер гунин ва
хъсан рехъ къалурунин
крариз талукъ тир»
гъукуматдин
идара.

Чапдай акъуддай ихтиярар пачагъ Фагъдан тIварцIихъ галай
Пак Къуръан чапдай акъуддай басмаханадив гва.

Почтунин сундух - 6262 Нурлу Медина
www.qurancomplex.gov.sa
contact@qurancomplex.gov.sa

ح) مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف، ١٤٤٣هـ
فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف
ترجمة معاني القرآن الكريم إلى اللغة الليزكية
مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف - المدينة المنورة، ١٤٤٣هـ

١٣١٢ ص ؛ ١٣,٥ × ١٩,٣ سم

ردمك: ٩٧٨-٦٠٣-٨٣١١-٥٥-٤

١- القرآن - ترجمة - اللغة الليزكية
أ. العنوان
ديوي ٢٢١,٤٩٤٣
١٤٤٣/٥٨٠٣

رقم الإيداع: ١٤٤٣/٥٨٠٣

ردمك: ٩٧٨-٦٠٣-٨٣١١-٥٥-٤

تصفح الترجمة

Таржумадин чинриз килигун

